Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Biblia: Vetus et Novum Testamentum

https://hdl.handle.net/1874/330881

Iste lib' ꝑtz canonicus r̄gularib9 i t̄iecto

4. F. 9.

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 230.

29 (*Eccl. 230, antea 293g.*) *Membr. 4°. 261 ff. 2 col. Saec. XIII.*

Biblia: Vetus et Novum Testamentum, Latine e vers. Hieronymi. Acc. Interpretationes hebraicorum nominum et Kalendarium.

Fol. 20b Expliciunt interpretationes hebraicorum nominum. Fol. 21a Genesis. (Prologus, cet.). Fol. 260b, 261a, b Kalendarium.

„Liber monasterii ordinis Canonicorum Regularium in Traiecto quem legauit eisdem magister Bernardus Wten enghe canonicus ibidem in summo."

Codex e Gallia oriundus, ut videtur. Kalendarius continet nomina sanctorum gallicorum. Die 15 Jan. legitur „Obiit Wus de Mallebrance."

Hs.
4 F 9

gefolieerd 4/11/1980
vdH.

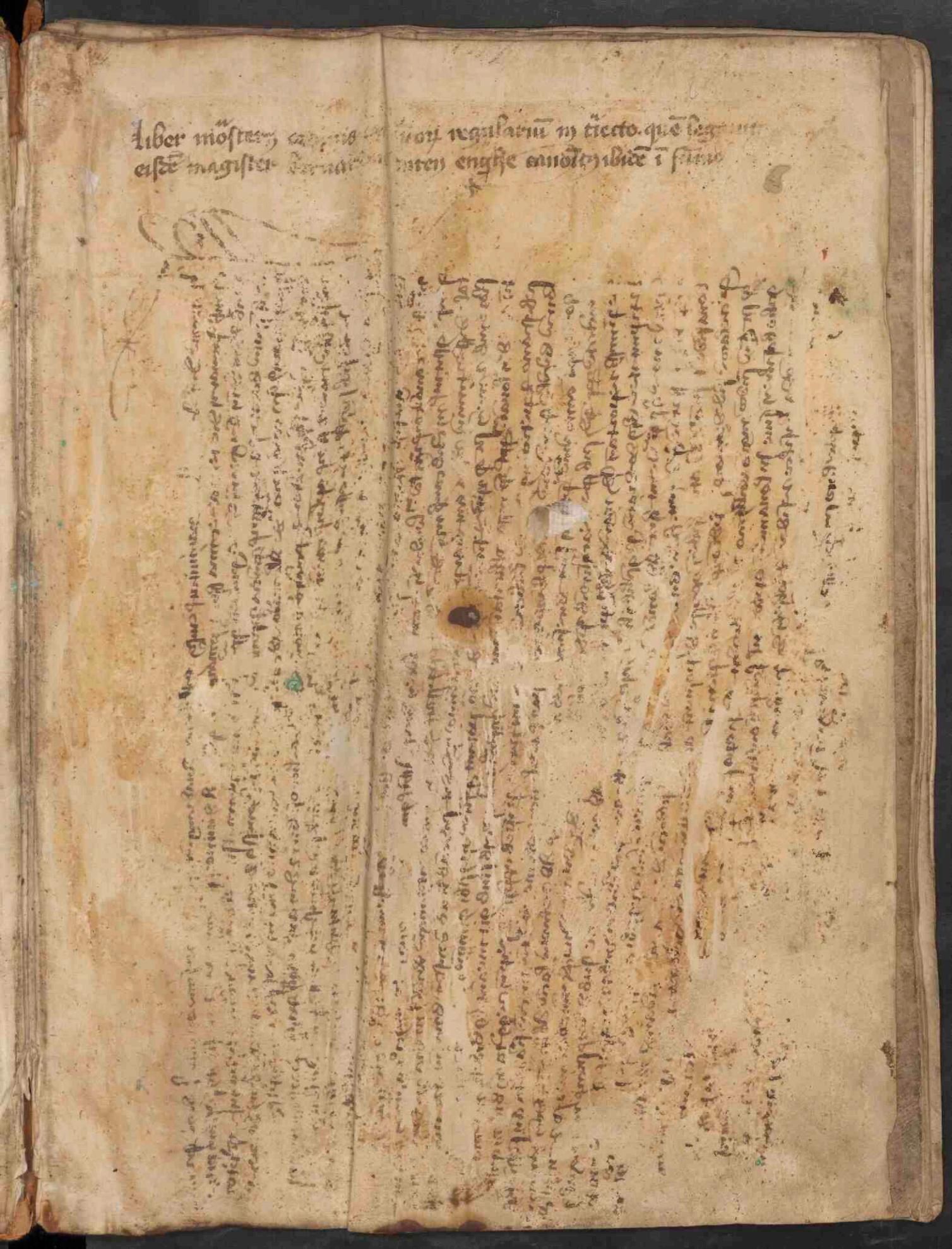

Robert Dooley

n°. 254. g.

N°. 293. g.

Achamm meel gre ut chens significatio
Achuch a uxor ut cummunicans.
Achuret sonat ut ingr sive sceleratus aut
inquietudo.
Achyam impudens ut gwerd patiens seu sceler
tus aut audacius ribaus.
Achyromor impudens ut pudica gregis ductor
Arlegs aut endumenea ribaudi.
Chay reuens ut apphendens sive reverens
aut apprehensio.
Chay confidens t apprehendens seu ghisig
tuiom ut apprehendens sermendum.
Chazzat apprehendens dum t apphensio dnc
seu ghl sonat dnc aii apphendi tuitionem
communicam.
Chayil finis lupi t fidelis seu remens
lupum aut apprehendens rapacorem.
Cla claudicans ut findu.
Claph claudus collectus fi huil aut humilis.
Chewch dissipans ut dissidens sive dimolit
aut inutilem.
Cehmea dissipans t dissidens zc.
Cehen dissipans t dissidens me seu demoli
tio mea aut inutilis mei.
Cehela susceptens ei t susceptio ei.
Chelemach agr singulus t singulo.
Cheubin cognoscite ut intelligite seu fidei ut
tudinis aut fidei intendite.
Chy finis mea ul fundamus mea.
Chya simbulum t sepulcrum seu fi dni
aut finis mei aut dni.
Chyam finis pp aut finis pp. seu libri
aulam eis aut principio eozz.
Chyat mach t redimere seu finis dni aut
finis meus aut dni.
Chyc umbraculum ut umbilicus.
Chyla susceptens eum t susceptio ei mea
Chym sleeping ul vanus t. fatis aii somnolen
Chymdal finis mei yel t finis mi dilectus
Chymat fi me reduci t fini mi redimibo.
Chymea fi me quies ut fi me quies.
Chylemelech finis me rex ul fini mi regnu.
Chmech fi me mea t fini mi desiderio.
Chmsam finis deus ut finis deozz.
Chmoem finis de ut finis delectabit.
Chioz finis mea lux t finis me monstrat
seu finis mea forma aii finis mi imagina
Chil finis meus ul quies z.
Chil fi mi ut virtus mea seu fi meus
aut fortitudo mea.
Chilsmech finis mi mamr ns rans ul finis
mei firmamentum.
Chilsmech fi Adiuuans t finis mi ons adiu
ns seu finis mi est cultor aii finis mi cultio
Chiroh fi me bon t finis mei bonus.
Chiroshel fi me ut finis mea rumia.
Chrophel finis me cadens t finis me cen
ens seu finis mi ceciderit aii finis mi cognitio
Chub stulticia t emendatio seu stulticia me de
narans aut insanus mei stultia.
Chra hum t nudus sive subtilitas aii verecu.
Cholver mundus ut denudatus.
Cher chaos t tumultus seu pugnus aii pugilis
Cher finis lucis t finis alienus seu finis
alienus aii finis mei ingredi. f applicans
cum warno t apphensio seu remens aut
Chub ham gratuitus t stultitia seu stultus
Chuet ham subito t humiliter exaltatus
cum venerit lucis ut hilaris ingressa. f seu
Chub revenus t delicta seu mendacia aii stulti
Chyia vanitas ei ut stultitia ei seu vanitas
cum aut delictis ei.
Da cristianus ul cristianum
Dad vestis t pannus sive pannicula.
Dam cristis ei t unus ad testimoniu sive pre
cepit ei aut pannus eius.
Daram decimonus greec. g dei legis
seu lamie.
Dabzer testimonii fraudulenti t pueblis
sacrans sive fornicatio papi aii celebratio
sacramenti.
Dagin congregans eos t congregatio eozz.
Dan ypocrisis t stultitia sive cristis meus aii
fornicatio mea.
Dau cristi domini ut cristicans dnm.
Dali cristi laborans ut cristi laborans.
dum cristicans t cristicatus eozz.
Dam fructus tristi sive indignatio eius rubra
Dame hum aut cristi sive vena aut defi
ciens.
Dame bozel ut sanguinis pp mei.
Dame magnificans t magnificatio aii
ne lenimen pp mei aut cristicans pp.
Dar ignis ut pp.
Dar pollutus t magnificus seu cristis ingredi
aut cornus sustinens.
Da . divisions salutis t cristi illuminis
Darta vana t inanis seu cristis stultitie
aut cornua phantasmatis.
Dasser seu pecus t cristi angelicus seu cor
nuens pecus aut cristicans cognitum lumis.
gatum pecudis t cristi cristi.
Dnacza cristi donatus t cristicati dimitte
mentem. f indutus.
Dnac stola t decoz sive indumentum
Dnam mundans pestiferos t mundatio
pestiferos.
Dnamales ola regis ut decoz regni sui
rex indutus t regnans decoz. f phie.
Domabech dominans t cristicatus pur
Der gorge chaos t turnus ggs sui cristis
ingulans aut cristi consumens.
Deli cristi fidei t cristi plasmatio sive
cristi nomen aii cristicatio cristicatus
Doma cristi dni ut cristicans dnm.
Dreel gregis da t ouel dimitte sive demittens
Deum aut indutus dei.
Dremelech stola regis ut decor regni sive
rex indutus aut regnans decoz.
Dremon cristi sublimis ut cristi ecclie
Drezor stola thoris ut decor regni sive decoz
angelici aut indumenti cristicatis.
Dri cristi me t testimonii mei.
Dzada cristi cristi t firmatio cristicatis
Driel cristi dei t cristicatus dni dnoz.
Ddin firmatis causa ut cristi iudicis
Dina cristis causa ei ut cristis iudicis ei
Dino delicati. seu fornis rudis aii fornis cibus
Dzusa truncatus.
Dnecham firmati duplex ut cristicatus.
Dnas commens mala t loc mal oz seu de
oz subitus.
Ddo cristi t cristis seu fructus dni aii fortis ei
Ddour cristi ingulans t fructi fulgentis.
Doch firmati eminens ut cristicatus apprehen
dolum corruptus eos t corruptio eozz. sive re
stimonii aq aii testimonium in aqua.
Dallam mel corruptus eos t corruptio eozz seu
testimonii aque t testimonii t aqua.
Dom firmans t firmatio eozz.
Dominus Dubin ut altus inferior ista
t loc alle cius t singularis q deficiens
q deficiens a retro t retro t adire t tunc.
Don cristi mentis t cristis mendax. seu fortis
mq aut fortitudo mea. f dnus
Dowaz dns t dnus t dns dnus ul dns
Damal dnus z dns t dns dnus
Dombezech dns meus t dns fulgens
sive dns dnus equitans. aii dns dnus
alle dens.
Domor dns gradus ut dnus sublimis.
Domdoch dns pax t dnus ubere.
Doz seche ubi ut gaudium.
Dor firmans gnans t cristicatus gnans
Dulam testimonii t cristi cristicatus
dnum decor gressi t gradus gressi
Drumeena visio sublimis t videns sub
limis.
Ecla mula t immunda . sive sollempnis
aut festivitas eius.
Egpt coreb t angustia seu tribulatio eo
angustians aut eos angustiatus.
Egpti coreb t angustiantes sive tri
lantes eos angustians t tribulantes eos lugentes.
Eglon juvenis t vacca eozz. seu vitulus
mat t mugiens turis.
Ehlam verbi t ait fortis seu potis aii
fortis mi ait.
Elamme opprobrium t obloquium seu despectus
aut opprobrium. f opprobrium.
Elam opprobrium t obloquium seu despectus aut

Helamus vestibula eñ sonel 7 cimpellula aũ sistra.
Hemech mbue 7 ossuene seu albe memorial aue ossuane memoz.
Heua sonl 7 bumit seu sonl eoz aũ oclis eñ.
Heudes sunt gallañi 7 oclis generatoms.
Heneas pauz 7 enter seu respondet 7 respõsio.
Hepanum sonl eozũ 7 oclis eiusdẽ.
Hemon long eoz 7 oclis eoz.
Herm aceni 7 lapidum 7 aciuan lapide dolentiu
Hederelon aucalibi nerens 7 mutedia.
Hefmon ẽu vedera 7 ẽmeules seu terra nerens 7 seru muelig.
Hehan vallada 7 annaq seu aldeudenl 7 bretan.
Hehn obstupefactus 7 ẽrens seu ẽrez pedy mes. aũ obstupefactus pedẽ mẽ.
Hechiopia eenel. seu enlone aue aligning.
Hechiopes eenelsi 7 aligenosi seu enelenel aue aligneos.
Hehenodatig nua inferoz 7 nuamal inferi
Hphamm hund eoz 7 uolat eoz.
Heu liliũl eos aue secunas eoz.
Hphaur hund eoz 7 uolat eoz 7 sedulbang eos aue secunas eoz.
Hphan hund nea 7 uolat me 7 seu lilbang pau
Hpes meas aue secunas gẽt.
Hphar ẽu 7 pulul. siue hund aue sedens.
Hphar pulus 7 hund ugilue fil siue lilbat aue secunas sistranez.
Hphan ẽna et 7 pulug eo siue hund sul aue sedent eum.
Hphan pulul sistrans eñ 7 hund ugilue et seulbant ugilanel et aue secunas sistranez eug.
Hphan eun 7 ugilue siue pulul eo aũ so
Hphanum sedens hund 7 pulul ual.
Hphanum pulul sistens eos 7 hund ugilue eoz 7 lilbang ugilanes eis aue secunal sistranez eoz.
Hphanum essedens mane 7 mane essilio
Hphanum pulul sistanc 7 hund ugilue eoz 7 ugilans lilbang ugilanes eis aũ secunal sistranez eoz.
Hphasi ẽu digna 7 sedens eleuationem seu lilbanez solis aue illuminans.
Hphasual cell saluam 7 ẽn saluas seu
Hpulul sistrans saluem. aue hymns ugilant saluandi.
Hphasedn secunas 7 libens seu libent gum. aue secunas resumens.
Hphanal judicaul dec 7 uoraũ dñi 7 generans seu generat 7 auzziones
Hpheo grauebre eñ 7 appendez eñ. siue general ut appendens.
Hpheu connec eum 7 appendez eñ siue annonna ut appendio eius.
Hphre fanoz alui 7 una disputa sine nec disputs aut aue disputo.
Hphilehi mual 7 admand seu mustias aue gradudens.
Hphar hymn ut sedens seu pulant aue uen
Hpheoser sepia 7 abig muro seu sedet aue uenil formeanez.
Hphee in fimbzal in groning.
Hphes dñi infinal rudenaũ 7 in gremis aldenions mfoz.
Hpheses libe egredieng 7 secral egressionis
Hphia libal dñs 7 libenalyas dñi.
Hthes ferual ut augmenen.
Hphia colligent recte ut gregans gulsone
Hphn lib egre aut secũ egressio.
Hphch secung 7 lib. secient aut libalmic
Hphon uolant mq 7 uolat meuez. seu libang aut secuas mmel.
Hphonez volaues mq 7 uolanez mate res. siue sedũ mmel aũ libe mmez
Hph uolant comitato ut uolat 7 filis seu libe gsilens. aue secũ sistranez
Hphnth et mdumenaũ 7 et dedmadis
Hphnera et mdumenaũ 7 et decimadis
Hõa festiua 7 sollempnis.
Hõa logis 7 medianis seu medietas aue
Hgnba festiu pue 7 sollempnes pnis.
Hguis nũc et uolans 7 ẽmlatedy 7 ẽmeu
Hõd planet eggez. 7 plane eggez. seu
Hermẽ festiua aue sollepne testimoniũ
Hõis dolma 7 ecclie. seu festiue sollepnis aue festiues sollempniel.
Hõagnet dognata 7 ecclia. siue sollepnes festiue aue festiu sollempnẽ.
Hõas questio 7 festiuneas. seu logis in aũ mediantio mea.
Hõla viuela ut uiuetola sui sollepnit aue
Hgeiu aduena 7 giuecoz seu festiu sustadis aue sollempneas ugilie
Hgaiem aduene 7 giuh seu fili sustadi ois aue sollempneaez ugilan.
Hõaim aduena male 7 giuh seu fili sustadi nis seu festiue nũ me aũ sollempneas mẽ
Hõage ego 7 sollepnis seu medianio aue logis.
Hgeba sollepnis pz 7 sollempneas pzis
Hõdgad festiua festiue pdoz aue sollepne testimonii anedoris
Hõelon sollempnit eandoz 7 annuenaz
Hgeneal ut appehendo.
Hgeal festiue 7 sollempnit seu queriez 7 giliũ aue leo consilianez.
Hgo ego 7 sollempnit. seu secuns mea aũ sollempnit dñi.
Hgo ego 7 sollempnit. seu secuns mea aũ sollempnis dñi.
Hgna ẽneng dñi 7 sollempnes dñi.
Hgnemon soul sublimis 7 soul oẽ seu sol gnang aue sons malez gnanez.
Hgnpi congnat sulvio 7 gnano sulvio
Hnch aduena 7 nicola. siue aduena me ut mẽ nicola meus. 7 loquela.
Hnch festiua 7 sollempnis seu medianũ aue
Hnche festiua 7 sollepnes. seu loquenez aue chal fi pauz. 7 medianez
Hf simbneas pdmeneas.
Hhaon ampi 7 aulanoz seu valles grandes aue valles campestroz.
Hhanah ong drandong 7 nil leuil. i. nis limpidus siue lubaneus.
Hhamoni sapia 7 sapenalissimus.
Hehan fratez odoz 7 fratẽ odoz.
Hhel 7 ẽmeaũ sagis ẽmeatdr. 7 pzo ab cognato mopsi qui 7 gemo.
Hharel eosen 7 sol. seu sicaras aũ andreas.
Hhaz pseuns 7 pueruel seu sozig aue appzehendens.
Hhazias patruel dñs siue patrel dñi ut appehendens dñi aue sozanidi dñi.
Hholeum holeozũ 7 ẽsamenaũ. seu enu sie aue ẽmbuezes eozũ.
Hher umbradin 7 uisedindias.
Hher redmans 7 redmans
Hhelam volmas 7 aduliũ seu uoluñ et 7 consilio eius.
Hhi fratemas 7 seu nall ei.
Hhi uuez 7 uuuz seu uua nalliũ aũ mu tauz quesio.
Hhia ẽtens oũ 7 uall ei seu una nalliũ ei aue questio uuez eius.
Hhialm ceruj 7 ceruoz lapideş. seu gualle aue ego malue.
Hhilon admans 7 admuno seu uuez merenf aue uall inquirens.
Hhiag uua plasmata 7 uua sacie seu fi fusbollens aue fratez plasmatis.
Hhidad uuons gtũ 7 uua gto seu frate me gtans ut tens mes gtans.
Hhne ferlang 7 obũbuno. seu frate obũbig aue fratez umbradin.
Hhrel uuenf deo 7 uuens dñi seu alliũ dei. aue ego uue diuine. 7 amic 7 frig mũ dñi
Hhiere uall amat 7 uua amicz seu frig mei

Hezer siue me siue ut siue ut siue
uel seu una uallis separatio aue
uue separatione. ¶ uel sic dicitur.

Hilam dolens ut paruiens. seu ad risus
Hilosh siue irridens ut siue ligue seu ut
declinans aue uue uacuus.

Hilushyalk inclinat ut ad nobilis seu si
inclinis aue flexus nobilitas.

Hinzau uel quasi quid. ad que seu si
quis aue fractuosus qm.

Hinelech uel uegs ut ualt uegsa seu si uel
mei seu aue fluxus mei uegsti.

Hin sine ut sanus. ¶ amen.

Hmadab si sponsa ut sine sponsa mea seu
uel uallis sponsa mea aue ad uue sua

Hym siue mei uis ut siue mi. seu uel
uallis delenda aue ad uide tuas.

Hmum uallis excelsa ut mea exaltatio seu si
mi sublimis. aue si ut exaltatio.

Hmum. sculptus ut sculpens.

Hmme sculptos ut sculpentes.

Hiroch sculptus ut sculpti.

Hramoch siue mei filia ut siue mea e
recta seu siue mea admiratio aue siue
mea duidens. uel zelans.

Hsar siue me precepit ut siue mea locutio
seu mea uallis delectabilis ad ad uue deserta.

Hsi spina ut compunctio.
chaos spinosi ut spinosus

Hsidan spina lapis ut ignitio mitigans.

Hsman pinus siue pinarius seu pungens
quasi aue spina quasi.

Hsm unquentum ut unctio.

Hsq nulle ut deuotarie.

Hsq nulle et ut deuotus est.

Hsqach nulle ut sacerdotes seu nulle declinat
aue deuotatio peccatis.

Hsqhan siue me sustinens ut siue mea ut
tio seu ipse adhe aue deuotatio adhesiones

Hthel nulle dei ut deuotatio dei.

Hylach dolens ut paruiens. seu nulle
uinci aue deuotatio declinans.

Hlon ua. ut admirans. seu ubi erant ue
si aue ubi ubi sunt.

Hrlud nulle sancti uel ut deuotatio uenia
rius ubi erit ubi ut ubi ubi sunt.

Hsvim Ismeel ut adoratio. ¶ dnis

Hmam nulle deorum ut deuotatio pulca
Hvagallum. eam uenit ut sons inundat
sine celo consolat. aue sine misericordia
Hw nulle merum ut nulle ut seu deus
mus murmur aue deuotatio uitalis.

Hw animus ut oppidum.

Hsamos eminens sol ut expidit illuminat
ilmoch desiderio ut addictio morbi.

Hth gdempt sol ut gdamptio
nis nulle melius ut deuotatio glosium.

Hu gnixus ut ostendat siue uirum ut fabri.

Hab tacta ut dulcedo.

Hac ñ est ut pars mea.

Haarnasum fermentum ut ardens ducas ut
commixtio diuidens precipua.

Hala lapsus sol ut ultans ol. seu lapsus
ad aue lapsado quis. ¶ macson

Hlam infirmans eos ut infirmans eos.

Hmach uspiciens mercy ut emptus indy

Hnsom despecto ut despectus uilipendit siue
infirmans eos dolore aue miserans eos
miseretes.

Hsf gnixus ut fermentum.

Hsum explicat ut explicatio seu gustatus
pdu aue fermentum ut sup intelligens

Hsallsoy patens mei dolor ut pt meus.

Hsmus fermentum consilians ut gnis
sus calidum solutionis. ¶ infirmus

Hse confessio ut gustans sup infirm aue

Hph mitte ut doctrina compassionis.

Hsdin regis ut agnus. fundabrina mandat
aue cubia compas communi.

Hsh laus ut laudatus.

Hsladar dnis ut laudans dñi. ¶ eas.
lesander alleuans exalting ut exaltans ang
Hsnadi alleuans exaltus ut exaltans ang
aut exaltorum.

Hsnobin exaltus alleuans ut exaltatus ang
angelus assistentes.

Hphen hichumen ut aq hichumin.

Hphd sacr ut discutiens. siue fugiens aue
emulum.

Hras concipiens dom ut despicies gnt.

Hsan declus ut electo.

Hsmt notabilis ut supluminaris.

Hsmach ue ut indignatio ¶ ire

Hsmadsin concipiens dono ut despiciens dom
sinou concupis ut despiciens.

Hsnon declachami exemptus palatio ut dest
pti as siphona.

Hsnoch ut indignatus.

Hsst laudatio ut laudatio plasmatio
ns. laus laudatio ut laudatio.

Hslon laudolens ut laudatus ut laus
dantis ut laudatus mual.

Hsus respiciens ut exceptus siue accipiens
aue despectio.

Hsum cognitus eos ut despiciens est siue
exemptus ut despectus est.

Hsf stemus ut gnixus seu exemptus
confusus ut despectus festinatus.

Hay stat ut populus.

Hmma gentes nat pt me.

Hgam gens nat pt siue pt uelus seu po
pulum tell
mus.

Hmaab pt fiamus ut pt reshficatus.

Hmad pt ad ut pt seruiens ut pt uelus
aue populare testimonii.

Hadahi pls seruiens pad ut populi

Hsemeng exemptus. ¶ uenimus.
unadac pt uelus gentis ut pt seruiengge

Hmah gens mea ut pt adstandens siue pa
pul unius aue pt despectio

Hlalsir dictum principis. ut exercitus principis

Hsengs gnixus circus ut pls despectus
circuitus.

Hmaleth gens luna ut pt labens.

Hmalechw gentes lunes ut pt labentes.

Hmare mi ut angustians. siue pt mens

Hne aue euangelista mea.

Hnana mi ut gaudium ut euangelizans sit aue ad
angustiatus eius.

Hgmoc mi ut euangelizantes seu eu
angelizandus eos aue euangelizatio eos
man pls dat ut pt confessio.

Hnaure pls dnas ut pt confessio.
uman calix ut mensura seu pt ds aue gest
gnis. Hmalame calix ut plasmans ut men
sura creatoris. siue pt dns adiut aue
pt confessione firmatus.

Hmaue culmen ut sustinens seu gemens ut
aue pli quom.

Hmaiphae dicto adest. ut dixerit ue adest
seu pt amat deo aue mediatrix dñi.

Hmalan emulens ut emulator fodit seu
pt laudo ornes aue pt adiut fruitus.

Hmarias diane dñi ut libi dñi seu gaudens
sustinens dñm. aue pt ingulans dñi.

Hgarue diceneg dñi ut libi dñi seu gaudens
pdu sustinens aue pt dñi ingulans.

Hgas siue ut indignatio seu pt colleus aue
pls plasmatoris.

Hmasa siue ei ut indignatus indignatio seu
sustollens gemens. aue pls plasmatis

Hgalsar siue ei me ut indignatus ei ut seu
gemens sustollens ut. aue pt plasmatis mei.

Hgsfia indignatio dñi ut siue ei dñi seu gaudi
sustollens dñi. aue pt plasmatis dñi.

Hgach ue ut indignatio siue pt donat ei
pt ostium.

Hgach uens ut indignatus ei ut seu pt
declinans eum aue pt peccatis ei.

Hgachd pls peccans ut indignatus rigid.

Hgachy uerens mea ut indignatus blis mei
seu pt peccans ut indignatus rigid mee
pt declinans. Hic amache Jonas pphe ta
repente uidue stat quia resistendum hoc
at mas possit dicere. ad ei nil in eis cog
nou qz nil dr est de z ubi dic nen
ose deo

Hgachia uens mea dñi ut fidelis mei
a dñi aue pls declinans dñi.

Amachoy vicus l indigus eos l indigenato
bilis eor. siue ꝑ poenas eil l ꝑ delictū eos
machoy vicus eius l indigenarū bilis abiit
ve seu ꝑ poenas uno l ꝑ delictū alicuius eo
gentil ꝑ absentes l ꝑ absine.
Amans ꝑ absentes l ꝑ absentia.
Amdan scapulabilis l scapularis seu ꝑtis
udicialis eos aue ꝑ ruder eor.
Amen vere l uere seu fiat amella ꝑ dñi
l ꝑti fidelissimo.
Amerch ꝑ amoni l ꝑ plongau seu ꝑ gre
mien aue ꝑ reliquiarū.
Ammerch luch l indignatio seu ꝑ dominū
aue ꝑti ꝑfecto.
Amerken ꝑti attendens l ꝑ secundo.
Amerth ꝑ me l indignatio mea. seu ꝑti
medi aue ꝑti imperfecto.
Amphibis ꝑti me mecum l ꝑ me cum eo.
Amni genti mea l ꝑ me.
Amna ꝑti dñi l ꝑti dñi eo.
Amul ꝑti me do l ꝑ mei deus.
Amundab ꝑ me ꝑbone l ꝑti me ꝑbone
siue ꝑ undiam aue ꝑ meis meam.
Amund ꝑ me medio l ꝑ me gloriose
Amsiddog ꝑ me sitiens l ꝑ mi sitienti
Amubal calebi eos l alebicho eorū siue
ꝑ me unzas l ꝑ mei g̃ilaeo
Amzabd ꝑ me fluens vel l ꝑti meo
eorū fluuio.
Amueg robust l fortis siue ꝑ fortau.
aue ꝑti compunc.
Amob parens l fultumens. seu ꝑ diectus
aue ꝑti amplexum.
Amody ꝑ concus l ꝑ affluentia.
Amelum flos farine l delicatus farina
Amon honoratus l humilis seu mercenarius aue
fidelis. l fortis fortis.
Amon donans l mãens seu donatio aue ma
nei l filii ꝑ mei.
Amon ꝑ parens l ꝑ moratus l filii gentis
Amon ꝑ dolens l ꝑ minus siue ꝑ mis
aue ꝑ ndueles.
Ammona ꝑmons eius l exangelizans ei.
Ammona ꝑ parens ei l ꝑ morans eor seu
filii gentis ei aue filii ꝑ ei.
Ammon ꝑmei me l exangelizans eos
Ammon ꝑ parens m l ꝑ ꝑmittens me
siue filii gentis mea aue filii ꝑ mis
Ammomer ꝑmeus me l exangelizans me
Ammone ꝑ parentes m l ꝑ dolentes me
Amozi seu filii gentis mei l filii ꝑti mei
Amsam laqui l amarcans seu ꝑ sensu
dno ꝑti illuminato.
Amouer amans l loquens seu ꝑ sciens
aue ꝑ illuminato.
Amon fortis l potens siue honorans aue
ꝑti robusti.
Amor honorans l honorado seu ꝑ me
aue ꝑti domino.
Amota fumus ei l ꝑ potens ei siue honorans
ei aue honorabimus eo.
Amon aue robusti ei l honorans eū seu ꝑ
nullens ei aue dominio ei ꝑti.
Amoth calefaciens ei l calefactio ei.
Amozhadz calefactio gradiens l calefaciens
gradiens ampliat ꝑti malleo l ꝑ malleator
seu ꝑ ore malleans aue ꝑ ore gradiens.
Amphaubol fides aidens l dyacon ue audiens
siue ꝑ cornu deo aue ꝑ mediatorem.
Amro ꝑ gaudens l ꝑ gaudio fiue ꝑ
gaudens aue ꝑ gaudio.
Amsamma ꝑ gaudi l ꝑ gaudens.
Amun amicans l calefaciens seu ꝑ magis
aue ꝑti magistrum.
Amsi ꝑti indigens l ꝑti dampno.
Amshar ꝑ patiens l ꝑ afligens siue ꝑ cupi
ditor deus l ꝑ explorator absconsus.
Amuel ꝑ calefaciens eo. l ꝑ ꝑ ꝑ.
Amul ꝑti deus l ꝑti ꝑmanens.
Amla ꝑ doleo l ꝑti ꝑmanens eos.
Amuelice ꝑ dolentes l ꝑ ꝑmanentes.
Amuchal calefacio l calefactio vester
ciuitas aue ꝑti mundus.
Amu donat l gratificat seu donū l gratificatū
Amna gra respondens seu donū aue donato.
Anab una l humiliens seu donū ꝑtis aue gra
ficatio ꝑmanens.
Anaca via ei l humilians seu donū ꝑtis
aue gra ꝑmanens ei.
Anachum humil l gressionis seu dñi alliduū
aue gratia attendens.
Anacob cognoscit l cognominū ei l mo
Anael l humiliat remanens seu cella sublu
mi aue humiliat remanens.
Anae nãs mus ꝑ l nãs mutio.
Anaphil adorat l molens seu gignens
aue gratia declinantes.
Anae nãs mus ꝑ l nãs mutio.
Anamy nubes l obumbrans siue donū ꝑti aū
gratificans eor.
Anaamalech dñi regni l respondens regni
siue donū regnans aue gratificati regni
Anamm respondens eū l gratificans eis.
nam dñi gra l donans gratificatos.
Anathel gratia dei l responsio dñi ei l dona
ne ds aue ꝑ donū ꝑ ꝑ.
Anapheth donans mens l gratificans mea.
Anasy donans mi l gratificans mea.
Anmal respondens gra dei vel gratificatio
gratie dñi placabilis.
Anmmi respondens ei l donans ei aqui.
mas donans l donans seu gratificans.
Anach gra l respondens seu ꝑ pena aue
responsio compensi.
Anadia respondens ei l gratificans peccati ei
aue responsio compensi ei.
Anachum respondens eis l gratificatos seu
gra ꝑtis eor aue responsio eorū eor.
Anathach responsio l obediens responden
signo aue gratificati designans.
Anathocha responsio dñi l obediens dñi siue
responden signo dñi aue gratificati designati.
Anchoras responden l obedienti siue respon
denti signo dñi gratificanti designatem.
Andreas responden ꝑ l decus instituens seu do
nans secdm greci ech mologia a procedendo
-i. a uno virilis.
Andromeda respondet ꝑ l decus ad standū
siue cogitans pallionat aue responsio pasbonis
Anelgada collucens l humiliatus scindabla
cans valles aue humiliatus colles.
Anegeb austr l midies. siue australi aue
meridiani.
Anee nãs mus ꝑ m l nãs mutio mea.
Anelab dñi ꝑ ꝑti l gratificati dñi ꝑtem.
Anerz cruci l corone. seu ꝑtis dñi ꝑtis.
Anoni dñi mei l gratificatio mea.
Aner lux l illuminato seu dono ingrati
aue gratificato consurgens.
Angee dñi ꝑtis l gratificato pectoris
Anab gra l responsio siue responden ceteri
aue gratificato seruitus. mea.
Ani panp l cepit siue dñi mei aū gratificati
Aoza dñi dñi l gratificati dñi.
Aoza dñi ꝑ l gratificatio eor.
Aoel donat deo l gratificati dñi.
Anim gratificatus est l punitus eor.
Ano donati est l gratificatus est seu dilectus eor aū
tati l eor.
Anob dono seruiens l gratificato seruituris.
Anon donatus meus l gratis mea aue gratifi
cato animal
Anemphyphas dans cumulū tabi enfenes
Anach panp filent l pauperes filentia
Anachon panpm filentia l pauperes
filentes. l mm.
Anchma pauperat filent l pauperati filen
Anchiap dans laudem l dans laudatio
gra pardem dñi laudemi l tabi laudatio
Anesola dola l parturiens.
Anti donans mi l gratificati gratificatos.
Aoeen lud l cubiculi
och melue l genit.
Aohi syma l compunctio.
Aeyne spinosi l springentes.
omia pbat l probatos seu pungens qc
aue pungens quem.
Ahae nobiles l gliano
Aphami hum l volat eor.
Aphamm lib magi l ignes ferentes.
Apamra libes ꝑ dñi l ignis ꝑ dñi.
Apelles ogans eos l agnus eor.
Apra libi l libes siue genitus aū gnatus.
Apsarim lib l fortes libes.
Apollo exhalat l admirand. l palatoz.
Ap ollophanel mirand siue l admirand
Apollonia disciplina l imagogia eor.
Apollon mirabil l miraculū.
Apollos agnus eos l agnus eor
Apostolus mirabil l legatio
Apsel libe egredient l gnatus egressus
Apsida genit recubitudinis l libes sedentes.

guilo dolent et parturient sive dolor aut parturiens

Ar suscitatio et vigilie.

Ara electi et electio seu vigilans ei aut suscitatio pa[illegible]

Araba insidie ei et calliditas ei. seu suscitans pre[illegible] aut vigilia pre[illegible] ei.

Araba inlita et vespere seu occidens aut inhabitabilis

Araba plana et campestris seu deserta aut occidentalis

Arabach deserta tempore et planitas pectoris seu suscitans pre[illegible] pectoris aut vigilans pre[illegible] declinans.

Arabes humiles et occidentales seu callidi aut insidiatores.

Arabathane humile robur et deserta fortitudo seu suscitans pre[illegible] robustum aut vigilans pre[illegible] fortitudinis.

Arabia callida et insidiatrix. seu hilarius aut occidentalis.

Arabach plana et humilia seu campestria aut equalia.

Arach longitudo et longanimitas seu suscitans pre[illegible] aut vigilia fratris.

Arachem longitudo consilii et longanimitas festinans seu vigilans fratri consilii aut suscitans fratrem festinantem.

Arachi longitudo mea et longanimitas mea seu vigilans fratri meo aut suscitans fratrem meum.

Archiet longitudo et longanimitas seu vigilans fratri [illegible] aut suscitans fratrem [illegible].

Arad descendit et descensio. sive suscitavit descendens aut suscitavit descensionem.

Arad descendens et descensio. sive suscitans servum aut vigilans testimonio.

Arada descendens ei et descensio ei. seu vigilans servitutis aut suscitans testimonium.

Arada miraculum et admiratio seu obstiptus aut admiratio [illegible]

Arads deponentes et depositiones seu vigilans servitutem meam aut suscitans testimonium meum

Arad admirans et obstupescens seu vindemiator meus suscitans aut vindemiatoris mei suscitatio.

Arad deponens consilium et descendens festinans. seu vigilans servitutem festinantem aut suscitans testificationem consilii.

Arado miraculum et desertio sive suscitans servum aut vigilia testificationis.

Arapha suscitans terram et vigilans fodientes.

Araphire suscitatores terre et vigilantes fodientes.

Arachach negotiator et negotiatio seu vigilans vite aut suscitans pavorem.

Aria eligens dominum et electio domini seu vigilans domino aut suscitans dominum.

Aral suscitans infirmum et vigilans consolidans sive suscitans continentem aut vigilia.

Aram suscitans excelsum et vigilans exaltationem.

Aram res et archa et res et capsa. seu miscens aut indignatio.

Aram suscitans gentem et vigilia pro eo

Arama excelsa et vinculum seu de[illegible] cum aut deiectio ei.

Aramachaz deiectus eius et deiectio ei seu decore pavidus aut excelsus consumans.

Aramaloch suscitans gentem regis et vigilia pro regni.

Aramaloch excelsum regnum et electus rex seu doctor regni aut ingenia regis.

Arum Rol[illegible] archa et res et capsa seu [illegible] excelsum aut vigilans exaltatio.

Arum acervus tritici et laus frumenti et acervus iustitie seu suscitans domum iniquum aut vigilans gratie.

Arauon laus frumenti et acervus iustitie seu suscitans domum iniquum aut vigilans gratie [illegible].

Arach mons vulsus et mons vellicans seu suscitans consurrectionem descendentem aut vigilans testimonio descendentis.

Arary mons et sublimitas seu vigilans vigilis meo aut suscitans sublimitatem.

Arare montanus et sublimes seu vigilantes vigilis meo aut suscitantes suscitatores mei.

Ras elatio et superbia. sive suscitans sublimitatem aut vigilans plasmationem.

Ras artifex et artificium.

Arach testimonium descendens et consurrectio descensionis. sive suscitans pro[illegible] aut vigilans [illegible]

Arach bruchus et locusta seu bruchus [illegible] aut locustas [illegible]

Arachis locusta vitis et bruchus [illegible] seu hamus aut hamus recentio.

Ar[illegible] quarta et [illegible]

Ar[illegible] suscitans vetustatem vitis aut vigilia sive assumptio ei.

Ar[illegible] locusta et bruchus. sive hamus meus aut hamus [illegible] sive usque hic et humilis.

Ar[illegible] humilis et campestris sive hamus tenens.

Ar[illegible] locusta iniquitas et bruchus [illegible] sive humilitas [illegible] aut recentio doloris ei.

Ar[illegible] insidie et insidians.

Ar[illegible] insidiator servi et insidians testimonio.

Ar[illegible] cognoscens leo et agnitio leonis.

Ar[illegible] arech ozara corone et longitudo circuli.

Ar[illegible] insidie ovis et longitudo operis sive insidie dilatatio aut insidiarum dilatatio.

Ar[illegible] iudices et vigilia iudicandorum.

Ar[illegible] eligens eum et electio ei. seu suscitans descendentem aut vigilia descensionis.

Ar[illegible] et campestris. seu deserta aut inhabitabilis.

Ar[illegible] et recentio domini.

Ar[illegible] et insidiatio.

Ar[illegible] pulchri et insidiatio pulchritudo.

Ar[illegible] et longanimitas.

Ar[illegible] longanimitas merens et longitudo iniquitatis [illegible] possessionis aut descensionis negotiationis.

Ar[illegible] et descensio sive ascensus montium et ascensus saltuum.

Ar[illegible] monte et vigilia suscitantis.

Ar[illegible] declinatio mea sive suscitans domum aut vigilia domini mei.

Ar[illegible] declinatio mea sive suscitans [illegible] aut vigilantes.

Ar[illegible] et lapides acervati.

Ar[illegible] filiatio mea sive fontem suscitans aut vigilia oculi.

Ar[illegible] seu suscitans [illegible] aut vigilia [illegible]

Ar[illegible] suscitans pavorem aut vigilia [illegible] aut vigilia vite ei.

Ar[illegible] et descendens ei seu suscitans eum

Arenua archa et depositio

Arphasa suscitans transitum et vigilia transgressionis

Arphaser suscitans consumentem et vigilia transgressionis

Araphar sanans et salvans. sive sanitas aut salvatio

Arphachach sanans et sonans de depulsatione

Arga mensura vel mensuratio.

Argob maledictus in excelsum et maledicta sublimitas.

Aridar suscitans dilectum meum et vigilia [illegible]

Aridicha leonis domini et leonis donatio [illegible] sufficiens bucelle.

Ariel leo dei et leo dei.

Arihel leo dei mei et leo dei mei.

Ariph vigilia gremium floridum et suscitatio [illegible]

Arim acervus lapidum et lapides acervati.

Arimatheas altitudo ei et exaltatio [illegible]

Arimathia suscitans domum domini et vigilia donationis domini.

Arioch ebrietas et ad solitudinem redigens.

Ariopagus primitia sollempnitas et primitie sollempnitatis.

Ariopagita primitie sollempnitas et primitia sollempnitatis. [illegible] sollempnitas et primitie sollempnitatis. [illegible] volens [illegible] archeniensis [illegible] sive [illegible] nomen suscepit.

Arisas leo cepit et leonis temptatio.

Aristratus suscitans et [illegible] superflue.

Aristopolus suscitans et suscitatio gremium.

Arina sublimis et consurgens. sive sublimitas et consurrectio.

Armageddon mons latrunculi et mons gibbosus. sive consurrectio tectus aut consurrectio [illegible]

Armenia mons vulsus et mons vellicans seu montis vulsio aut montis vellicatio.

Armeni montes vulsi et montes vellicantes et montium vulsiones aut montium vellicationes.

Armachaim sublimitas duorum et altitudo eorum seu consurgentes duo aut consurgentes duo.

Armon anathema meroris et imago tristitie.

Armon domus et cellarium. sive illuminans aut anathema meroris vel imago tristitie mee.

Armonz domus mea et cellarium meum sive illuminans aut anathema meum.

Araphar vigilia convertentis et consurgentis [illegible]

Aruan vigilia domus et suscitatio gratie seu archa meroris aut maledictio eorum.

Aruon archa meroris et maledictio eorum sive lumen eorum aut maledictio eorum.

Arod maledictio sufficiens et maledicta sufficientia mea.

Arodite maledictus sufficiens et maledictio sufficientia.

Arodite maledictus sufficiens et maledictio sufficientia.

Arohor suffusio vigilie et vacuefactio vigilie.

Aroher murice et exurgens sive sublevans aut suffossa.

Aroerite vacuefactiones vigiles et suffossiones.

Aroerite murice et sublevantes seu suffossa aut exurgentes.

Aroni nequitia et versipellis.

Aromath nequitia tempus et versipellis peccatorum.

Baldan perpetuel v̄ mundum seu uenie dom̄i
v̄ uenie gratiarū.
Baldar ygemuil auerlui v̄ querlilime sch
auer lou strat uenie v̄ uenie sequens.
Baldida filia dei patronus. v̄ filia saluacis seu uoch
gilemi ad uenie uocandā. Jsha ⁊ hachsida
v̄ hachsha. ipā ⁊ berlabe qui dicunt.
Bachi loc uno more v̄ loc sudpuang nō.
Baan mag ochi v̄ magnus frater seu uenie fons
aue uenie salue.
Bagad uenie uocabō v̄ uenie inclemia seruā
lamuali aue uenie comparo. ⁊ Jmsluos
agal son v̄ augmen seu uenie adie aue uenie
agacha excellūs ipe v̄ sublimamus pronunci
agnesha uenie exaltat videntes v̄ uenie ei
cangeminum.
Bagagmi Jn excelso conuiuio v̄ uenie fecundo
agenuer sublime deuocant eos v̄ sacra mulier
eoz. ⁊ mucennis
Baala abdena v̄ mucennis siue abdelbeus v̄
alaa abdelbeus cum v̄ mucennis ei.
Balaah deuocant v̄ pacificant siue abdelbeus
fructum aue mucennis fructificat.
Balam uanp̄ v̄ siue p̄ siue meos au pacifi
cans eos.
Balaam chaul gentium aū papiunus p̄ siue
abdelbeus eor v̄ abdelbeus eoz.
Balan chaul dom̄ v̄ deuocatio dom̄. siue abdel
beus gentium aue mucennis gentis.
Balannan hic gentium v̄ mucennis v̄ siue
abdelbeus dom̄ aue mucennis gentis. siue
Balath ingens v̄ uidens. siue videntes aū ele
Balada abdelbeus celsus v̄ mucennis fructifi
cans seu uenies cum uidens aue pacifi
cans pincipes.
Baladad uenerabilis sola v̄ deuocans eos dom̄
nū. siue abdelbeus papius aue pacifi
cans principes.
Baladan uenie sibi mee v̄ uenies p̄ me
p̄s seu abdelbeus videns aue uenientes
uidens. ⁊ compatiens
Balagad abdelbeus laudabilis v̄ pacificans
Balagad uir accubi. v̄ uir accubitus
seu uir fructuosus aue uir pacis.
Balan chaul v̄ pacificus.
Balanan chaul uiscos p̄s v̄ pacificos eoz.
Balananh chaul dominus v̄ pacificans gra.
Balada abdelbeus fortis aue mi
sericordie. siue abdelbeus fortes aue mi
sericordie.
Baladen uenie sibi mee v̄ uenies sibi
mee. p̄s seu abdelbeus videntes aue mi
sericordes.
Bale pacificus v̄ deuotus.
Balede deuotacorpos v̄ pacificos eoz.
Balez abdelbeus v̄ pacificus siue abdelbeus
aue pacificus.
Baluda. q. uertos cognouit v̄ mutuo agens
uo siue abdelbeus cognoscens aue mu
tuo uertens sanctum seruientes.
Baloch ascendens v̄ adorans seu ad abdel
beus aue mucennis v̄ seruus.
Baltalha sibi mutuam collocationē ut sibi
mutuam conlocatā seu uenientes deuocans
Joann aue uenies mutuam coemalam.
Balthalar capitis cupies. v̄ abdelbel fumus
lach filii iudeus v̄ filius pinum.
Bama mei v̄ amici v̄ inquilini aue sep excelsa
amoth Jmmorte v̄ excelsa. seu mel abuen
eor aue mortis abuens.
Bamaschal excelsa uir mose uir filius v̄ unos
dominens uenientes deuocantes.
Bamas uenie bi dens v̄ uenie bi sio.
Bamas uenie bi dens ei v̄ uenie bi sio ei.
Bamas uenie bi dens ei. v̄ uenie bi sio mea.
Bmasiat edificans dñi v̄ cementans dñi dens
bi dens dominus aue bi sio dñi.
Bmalus filii uidens v̄ filii fornicandum.
Bmca uenie bi dens ei v̄ uenie bi sio ei.
Banchmuch filii fulminis v̄ filii fulgoris
seu filii fulgurans aue filii pruinentes.
Banchmuch uenie bi dens fulminis. v̄ ue
nie fulgor seu uenie bi dens fulgurans aue
uenie bi dens pruinens.
Banelcham filius fraudans v̄ filii uenelimus
seu uenie fraudantis aue uenie fraudans.
Bam filius me v̄ uenions mi.
Bann pollex mi v̄ munedo mei.
Bbimni filii me uncus v̄ filii me dempti
Bbon Jn inquietudine
v̄ inquietudo.
Bbon uenie dolor v̄ nome inquies seu uen
gemitus aue uenie inquies.
Bbor Jn pelle v̄ in pellibus.
Bbor uenie lucri v̄ uenie fructus seu uen
pelles aue uenie uendita.
Bbr filii v̄ filiastro sicut ñ ⁊ hebreū.
Bbrilus pris filii v̄ filii magni. sicut ⁊
pater ⁊ hebreus.
Bbm fedus v̄ creatura siue filii ei aue
malum. ⁊ pueros.
Bbnich filii v̄ fulgor siue fulgans aue
Bbnchel fulgor dñi v̄ filii dñi seu fulgans
deo aue possio dñi.
Bbnchonit uirtuti v̄ creati uidentes.
Bbnchias benedictus dñi v̄ benedicti dñi.
Bbnchiel benedictus dñi v̄ benedictus deus.
Bbnchiel fulgor dñi mi v̄ filii dñi seu
fulgans dñi mi aue possio dñi mi.
Bbudi filii decoris v̄ filii decoris seu filii
Bbue filii ascensionis.
Bbuchel benedictus dñi v̄ benedictio dñi siue
electi dñi aue creaturā dñi.
Bbusa harmentes v̄ ingressus seu uen
ons ad sepulchrum aue filii sepulturā
plasmationem.
Bbuch grundi v̄ compestus. seu filii mugi
aue filii pinū.
Bamuli fugit eum quisqui v̄ qui fugiet
Bbria Jmmalis v̄ filii dñi. siue ei damnos
ei aue in communionem ipi.
Bbrien filii immalo v̄ filii maledicti qui
ipi haberi suscepit nominantes.
Bbrchy filii ipi v̄ filii parcens. seu filius
gnos aue filii simeon.
Bbriona filii columbe v̄ filii simplicitas
sicut ⁊ hebreū qui hur ipi ⁊ ipi
dicti filii ⁊ sinace ⁊ pons ei columba.
Bbrch primissa v̄ fulcimen sine ei alicui
aue ei pinidum.
Bbruthas filius ebraicus v̄ filii ephe le filius
uenerei aue filius angelationis.
Bbrne filii mei omni v̄ filii ignitionis
Bbrnee electa gemens v̄ filii electe uniuersi
Bbrtabas filii uisionis v̄ filii queres ei hic ⁊ he
breo complexum seu filii unitates aue filii
solationis.
Bbrsenna filii ace v̄ filii accensi qui accipe
quidam parrimeā legunt.
Bbrchmie filii pinguedinis v̄ filii unitudinis
Bbrcholomi filii suspendentis aliq sensū ⁊ he
breum.
Bbuch benedicta v̄ benedictio
Bbrturi filii olme ei v̄ filii formatoris eoz
Bbtan brue v̄ pinguedo seu frugens aue filius
Bbsir Justitia v̄ magnificus seu infans
Bbuz angustians
Bbtans angustians ei v̄ angustia ei seu angustiat
eum aue in angustia ei.
Bbschach abeps v̄ defectus
Bbschach adipem v̄ defectum.
Bbsmach deficiens v̄ delinquens seu uomicl
aue uerbatus.
Bbsmach uomens v̄ delinquens siue tollit
aue inualis.
Bbsi adeps dñi v̄ defectus dñi.
Bbsmach deficiens v̄ delinquens seu delinquens
aue uerbatus.
Bbschel uomens dei v̄ adeps dei.
Bbrem electi v̄ electi seu iuuenel aū rubeis
Bbuuel fratris v̄ electus.
Bbcha concupiscens omni v̄ desiderat percutiet
Bbcha concupiscit qui v̄ desiderio ei.
Bbha concupiscit dñi v̄ desiderio dñi.
Bbo mei uolens v̄ edificans. peccatus
Bbu mei gens v̄ inquietis dinarcons.
Bbay. ei uisus v̄ obtulo decipientes.
Bbchias. uidens dñi v̄ pinagogus dñi.
Bbchar uidens v̄ pinagogus.
Bbenide uidens v̄ pinagogus
Bbonias uidens dñi v̄ pinagogus dñi.
Bbor pinagogus v̄ inquietus.
Bbnias pinagogus mei v̄ pinagogus mi.
Bbsoth pinagogus fortis v̄ inquietus eius.
Bbuche indens genus v̄ inquietus eius
ab filiabus mortium.
Bbz instrumento seu mundum
filia uoluptuosa.
Bbdaber filia dñi v̄ filia Jumenti seu nisi
sacerdos aue filia sacerdotis.
Bbdan filia dura v̄ mentis mug seu filias
inquietas aue ipe ningens.
Bbdlion lapis v̄ carbunculus.
Bbel uenies dei v̄ uir deuotus aue dñs
uenientis v̄ uir dñs uenientis
Bbel sygor. uir dñs hyanum v̄ uenientis dñs
hyang siue dñs uenientis hyanum aue
uenientis deuotus. Qz pell supe ipe ⁊ pa
p̄ similacrum ignominy.
Bbel siphon uir dñs archana v̄ dñs reue
rus siue uenientis dominus dñs spectans aue

Hellathe excludebilcoun ⁊ murabilis es.
Helathi Galuanus ne ⁊ mirabilis ni · longe excludeneq;
aue mirabilanq;.
Helechra excludens dñm ⁊ mirabilis dñs seu salua
eos dñmus aue mirabilanq; dñs. ⁊ magistros.
Helchare excludenes ⁊ saluans seu mirabiles aue
Helia excludens ⁊ saluans seu mirabilis.
Heliseus mirans fortis ⁊ ermeneos nr̄ ⁊ hr̄ lanath
sed hebreum. ⁊ eo qualis.
Hellemadno alle ⁊ ide leous seu nardo quis aut nos
sed deus.
Hellen exdens meroze ⁊ cui⁹ mqueuns
Hellonios adens ⁊ minans ⁊ cuius mirel.
Helonem fitnem dr ⁊ finat meam.
Helchi exadens ⁊ liberans seu alluans mea aũ
saluatoꝛ mee.
Helchias exadens dñs ⁊ liberat sed seu saluator
mee dñs aue saluꝰ meꝰ dñs. ⁊ ero.
Heglos dnudens ⁊ denudo seu discoperiens aue detego
Henach mirans ⁊ mirabilis.
Hemadar ghūa generamo ⁊ ghūe gmeniens
Hemeg mirans ⁊ admirans.
Henudri disciplina abscondens dr ⁊ disciplina dr
confusionis accl.
Heoz exmagnidens ⁊ disciplina hñs seu erudiens
fortiter aue disciplina mordax.
Heregbus lapsans ⁊ dissimulans seu lapsans aũ
dissimulatoꝛ. ⁊ dissimulationes
Heges lapsans ⁊ dissimulans seu lapsatoꝛ aũ
Heros dissipans ⁊ violens seu dissipatoꝛ aũ eo
forma. ⁊ plasmo
Hesur violentia angustie ⁊ dissipans alienans
Hesd ruinans ⁊ ruinsadens siue os aue odor
Helga volans ⁊ fossio
Hesc os nigredi ⁊ error fuluꝰ seu laqueus frangi
aue disciplina angustie ⁊.
Hessus ose milcos ⁊ os milcandmus ⁊ h̄ lan
os noue violens habitatoꝛ figuratꝰ
Hehir os accidens ⁊ lapse angustie siue os
ruine volubilis aue disciplina directoꝛ
Hegh aperies ⁊ aperio. ⁊ dr.
Hesha api ⁊ aperi seu aperiens ott aue aperio
Hechere dnudens ⁊ discoperiens siue os medi
anq; aue ichnos medius.
Hechoa aperiens dñs ⁊ aperio dñs.
Hezhmoab aperiens ex pare genꝰ ⁊ aperio
ex pte genꝰ.
Hehaza nubes nimis ⁊ ose explorans seu ho
Heella luminis aue oris explorans
Hezhros dissoluens mensurans ⁊ dissoluens
mensurans. ⁊ mensurans eoꝛ.
Hezhrosiun dissoluens mensuram est ⁊ dissoluit
Hezhrusiun dens.
Hezhuel aperiens dr ⁊ laudo dr.
Hefarel os meth dr ⁊ os meth dr siue os genu
ning deo aue os disciplinę dr.
Hezhusiun aperiens eis ⁊ laudo eoꝛ.
Hezekiel os meth dr ⁊ ora mea dr seu ora
mirabilia deo aue ora disciplinę eoꝛ.

Hazuoth ose nobilitat ⁊ ose nobilientes.
Hehol os omn ⁊ os omnis
Hermoneon medit ⁊ ora eoꝛ seu oris medi
aue os diligentes.
Higreleg commend ⁊ accurrens. ⁊ adh sus
Hadelphia saluans liberans deus ⁊ saluans
eos.
Halelehel declinans laudes ⁊ declinans pha
eos.

Hezekias os precipue ⁊ os populi.
Hemonem mire donans ⁊ mire donans seu
os panis eoꝛ aue panis eoꝛ.
Hilpus os lampadis ⁊ os manuꝰ.
Hilpis os manuꝰ ⁊ os lampadarii ⁊ fide
Hilpondis nimis
Hilkia coedens ⁊ cadens pedis seu nimis
purplex aue anima pedis.
Hilsikim coedentes ⁊ cadentes pedes ⁊ ⁊.
Hilqualim ora ⁊ capiens ⁊ os medi.
Hiezhar adens virgen ⁊ alius locutus
nos ora parvus ⁊ exiguus seu os rus
aue aue ora pusio.
Himoos os mirati ⁊ os filios siue os augu
aue aue ora augmenti.
Himon os medi simile ⁊ os medi respecti ab
ose non ab esse.
Hisdras os canans ⁊ ora canis seu cognos
cens dñm aue cognitus dñi
Hilda caena ⁊ os pupille siue os minoris aut
oris minoris. ⁊ ostendens
Hicoon fulnes ⁊ fulmen siue os abscis aue
Hicomsia fulnes ⁊ fulminans seu os abscisi aũ
aue pfundens.
Haconia idem.
Higid studens pectora ⁊ scissio pectoꝛ.
Higil laudemus pectora ⁊ confitemur pectoꝛ
Higineus idem.

Hoarech audens accedens ⁊ aperiens
Hocarich audiens accedens me ⁊ aperiens
exterminans me.
Hadic vallans ⁊ finis redemptus.
Heldamme edificans ⁊ disciplinę filꝰ.
Hagun humus ⁊ humus siue os pellicii aue
Hos pellicium ⁊ aue apparens.
Hoa hic adulter laci ⁊ rubri siue domus
Hozaeha fiꝰ compe ⁊ fiducians.
Hazarmuth domus pfecte gte pfi aue dom
pfecta pfi gentes. ⁊ domus
Hosaiah domus pfecte gte ⁊ domus pfec
Hosiah domus ⁊ domus
Hoel hic declinans dr hic adulter ⁊ pu.

Hiha laha oris es ⁊ radius est seu radius
os aue declinatꝰ oris es.
Hihaire laha eoꝛ ⁊ radius eos seu radi
us eoꝛ aue declinatus ⁊ adens ⁊ addi
seu cadens aue ruina.
Hum os medi ⁊ os in abyssi ⁊ abyssi.
Hemel os medi dr ⁊ os medi dr.
Hor eos ⁊ vena. ⁊ vena es.
Hena augustus ⁊ augustꝰ es ⁊ augustꝰ
Henny locatꝰ ⁊ ramatꝰ siue eos eoꝛ aue
ruina eoꝛ.
Hiah laha ⁊ radius siue radius eoꝛ aue
os mane eoꝛ eius. ⁊ candit.
Hehiel declinans dñs ⁊ declinatꝰ eoꝛ.
Hiahin eos inclinatus ⁊ os medians ⁊ sic

Gaa valles ethe ⁊ vall⁹ ethane.
Gazla alienus est ⁊ evulsus est.
Gaby alienus pulsus ⁊ evulsus pti. seu
vallis ethe eoꝛ aue vall⁹ ethe eoꝛ.
Gaas gmor ⁊ gmoor
Gaatin gmoꝛa rumpens ⁊ gmyens
Gabar valles ⁊ pelmuti.
Gaghai valles ethe ⁊ pelmuti es.

Gabaath vall⁹ pueri⁹ vl pelmutis eorum
Gabay valles vias vl pelmutis medi.
Gabal valles alienis vl pelmutis habitare
Gabaon valles melliare vl pelmutis mel
Gabonite valles melliare vl pelmutis mel
Gabaneh dies vl colonie seu ciuis seruis
Gabaa collis alius vl prudentis sublime ⁊
Gabadhare
Gabaon coll⁹ melliare ⁊ sublimis eoꝛ.
Gabaon coll⁹ sublimis ⁊ collis sublimis.
Gabel valles ⁊ sublimis ⁊ vallis sublimis.
Gaber vir vl mucro seu heros
Gabi canis vl fossio ⁊ fons
Gabri cornu allosilex ⁊ fons securitatis.
Gabriel virtus mea dꝰ ⁊ fortitudo dr seu fortis
mea me deus.
Gabuay sublimatus ⁊ alienatus.
Gad succed lauo ⁊ accred lauatoꝛ.
Gad emptus ⁊ motus seu erubat aũ adueni
Gade gadeo fornicans. ⁊ fornicat
Gadire emptus ⁊ incendens seu subiugo aue dic
Gada emptus ⁊ succedo
Gada emptus ⁊ vl accedens ppli.
Gadel hodie dr vl emptus dr.
Gader murus vl sepes.
Gadera murus ei vl sepes eius.
Gaderoth muri vl macerie
Gadeneh muri⁹ respondens ⁊ macerie
Gadath gallo ⁊ accubo seu ueus aũ capedo
Gadhy hedus ⁊ accubo mea seu fornicus mis
Gaue emptus meus. Gade gadeo
Gadael emptus me dr ⁊ accubo mea dr.
Gadiadire emptus dr ⁊ accubo dr.
Gadis accubitus ⁊ emptus accedens assumens
Gadys accubo ⁊ emptus ⁊ emptus magnus
Gaer magog consumens ⁊ emptus magnus
Gaz ⁊ propell⁹ aue denudans aue magog
Gal vl gulemus ⁊ exultans.
Gal vall⁹ vl colle ⁊ denudans
Galach exultans emptꝰ ⁊ exultans ⁊ stolas
Galoch valles ⁊ valles seu magnates aue dens
nationes ⁊ fortibilis
Galaz magal ⁊ grues seu vallentes aue de
Galeed ⁊ testimonium ⁊ exemplum
Galaad numulus acliꝰ ⁊ acerui testimonij seu
filii grues acliꝰ aue exemplum acliꝰ
Galadire amuli acliꝰ ⁊ acerui testimonij
seu acliꝰ exemplum aue acliꝰ exemplum
Galaad vir homo ⁊ exultans dia.
Galadeus exultat ait ⁊ postillatꝰ aperit.
Galal volumen ⁊ volumina
Galal volucris ⁊ volucres siue volucrum
meꝰ aue volucer meꝰ. ⁊ amo.
Galaly volucrum vulgꝰ ⁊ deuozum vulgi
Galamachimauy ad postillat ⁊ ad postillo.
Galacha manifesta ⁊ manifestans seu exultans
Galano aue exultantes
Galiche manifesti ⁊ manifesti seu exultantes
aue exultantes
Galgal rota ⁊ revelans
Galgalis collis gruos ⁊ colles cumulationis
Galgala rota cuius ⁊ revelans os seu volucr
bruny aue musculus
Galgalis rota mus ⁊ revelans exhumatus
Galgalis volucrum ⁊ revelans musculus seu
voces aue musculorum
Galilea rota ⁊ volubilis seu circumeuns aue
circumgyrans gentis.

Galiles volubiles vel rotae seu circumvolutio aut transmigratione facti.
Gallim acervus lapidum vel loca quasi palustria.
Galaath revelationis vel transmigrationis seu revelatio temporis aut transmigratio testimonii.
Galaad acervus testis vel cumulus testimonii seu transferens testimonium aut cumulatio testimonii.
Galaaditis revelatio vel revelatio seu transferens eos aut transmigratio eorum.
Gallon transferens iniquitatem vel translatio iniqui.
Gamalias retributio domini vel retribuere in deum.
Gamarias retributio domini vel retribuere in dominum.
Gamul retribuens vel retributio.
Gamuel retribuens deus vel retributio dei.
Gan ortus vel clausum
Gan ortus meus vel clausum meum.
Ganim orti vel clausurae
Ganges ortus [illegible] vel clausio [illegible]
Gaion vallis defectio vel vallis gravitatis seu vallis obliquitatis.
Gai vallis gravitatis.
Gara ruminans vel peregrinus.
Gareb scabies vel scabiosus seu incola vile aut incola multorum.
Gareb idem.
Gared alienus descendens vel aliena descensio.
Garsim accola vel advena eius seu dividens eos aut praecisio eorum.
Garizim divisio vel advenatio
Garim alieni inventus vel incolae humilitatis.
Gaspha vallis contristans vel gravitas fidei.
Gatam cingens visio vel cingentes visus seu cadentes aut visus exploratoris.
Gather torcular videns vel incola.
Gatherim torcular videns dolorem vel accola explorans iniquos.
Gatheron torcular videns tempus vel accola explorantis responsionem.
Gaulon volutabrum vel volutatio seu involvens eum aut involutio eius.
Gaza robusta domini vel fortitudo eius nota est quod apud hebraeos non habetur G sed dicitur aza.
Gazam nix vel amygdalum seu robustus dono aut fortitudo gentis.
Gazara dividens eum vel portio eius.
Gazarus dividens virum vel divisio assumptionis.
Gazer archa dei vel fortitudo eius.
Gazes robustus domini vel fortitudo eius.
Gazonites idem
Gazom robustus eorum.
Gazor robustus constringens vel fortitudo vigilans.
Gazora robustus constringens eum vel fortis vigilia eius.
Gazar praecisus vel divisus seu portio aut ordinatio.
Gazara dividens eum vel divisio eius seu ordinans eum aut ordinatio eius.
Gazer confidens vel consilio [illegible] nabal [illegible] cuius uxorem accepit David.

Geba vallis vel praecisum
Gebal praeruptum vel defluens seu vallis vetus aut vorago vetustatis.
Geber fidens filios vel custodia filiorum.
Gebbethon vallis [illegible] vel collis testimonii.
Gebethon vallis mortis vel collis mortuorum.
Gebim fossa vel custodia.
Gebin fossae vel custodiae.

Gebad lucta est arena seu palus aut [illegible]
Gedel accinctus dei vel maceria dei.
Geddiel accinctus deo vel accinctio dei.
Gedelias magnificans dominum vel magnificatus domini.
Gedeon circuiens in utero vel aggrediens seu circumiens iniquitatem eorum aut temptatio humilitatis.
Gedera saepes vel maceria.
Gedi accinctus vel accinctio.
Gediel accinctio dei vel firmamentum dei.
Geddo accinctio vel temptatio firmavit.
Gedor accedens vel applicans seu saepes aut maceria.
Gedon accessus meus vel applicatio mea seu saepes mea aut maceriarum mearum.
Gedud latrunculus vel accinctus sive accinctio aut latronum cuneus.
Gehur saepes ignea vel maceria incendens.
Gehenna vallis ennom vel vallis [illegible] seu de valle [illegible] aut vallis.
Gelboe volutabrum decursus vel ad unus pluens aut acervus pluviarum.
Gelon unguens vel unguentum
Gelonites transfigurans vel transfiguratio.
Gemallus vallis solida vel vallis salis seu mare aut amaritudo.
Gemalli idem inde gemallitae.
Gemelea vallis tota vel vallis salis.
Gamuel mare dei vel amaricans deum.
Genesar ortus principum vel nascentium initium
Genebad ortus filius vel principium nascentium.
Genesareth idem.
Genubath ortus germinis vel principium nascentis mortis
Genton ortus dilectionis vel principium humilitatis
Geon pectus vel praeruptum. terrae
Ger incola vel peregrinus seu ruminatio aut accola.
Gera incolatus vel peregrinans
Gerara incolatus visio vel ruminationis inde peregrinitas vel contemptio eorum.
Gerasenus suburbanum vel colonus videns seu incolatus aut peregrinationis meae.
Gergesaeus incola vel peregrinus gentis propinquus advena seu colonum eiciens seu colonus applicans aut coloniae applicatio.
Geran ruminans domini vel peregrinus domini.
Geriel ruminans deo vel peregrinus dei vel divina.
Germoch timens mortem vel metiens alienum
Germani ruminans quid consilii vel peregrinus eorum praesens numerum. eorum
Geron accola mutatus vel ruminans ingenium
Gersan advena vel alienus hinc plurimus aut [illegible]
Gersia advena domini vel peregrinus domini inde gersonitae.
Gerson advena ibi vel proiectio eorum.
Gersom advena meus vel eiectio mea.
Gersonites advenae ibi vel eiectio eorum.
Geruth peregrinans vel incolatus seu ruminans aut ruminatio
recia incolatus vel ruminatio
rim incolae vel ruminantes.
Gethaon defluens vel sedens in passione
Gesem terra complutum vel iuxta [illegible] seu appropinquans palpationem aut appropinquatio plenitudinis
Gessaman vallis pinguis vel vallis pinguedinum.
Gesson applicans lumen vel applicans dirigentem me.
Gessur applicans lumen vel applicans dirigentes.

Gessem iuxta lumen vel iuxta lumen.
Gessurim iuxta lumen meum vel applicantes [illegible].
Geth torcular vel opprimens
Getheus idem seu oppressus aut oppressio.
Gethan defluens gens vel despiciens pressus.
Gethasar humilis fossio seu torcular aut effossio.
Gethai opprimens signum vel torcularis gessemane.
Gethaim torcular pressis vel opprimens [illegible] seu applicans eos aut applicatio eorum.
Gethdelim torcular egentium vel oppressio pauperis
Gethoseb torcular sequens vel oppressio disseminationis
Gethes opprimentes vel torcularia.
Gethma torcular frangens vel oppressio [illegible]
Gether murale vel saepes seu murus aut circumdatio
Gethaim murus eius vel circumdatio eorum. eius
Gethremmon torcular excelsum vel oppressio sublimis
Gethremmon opprimens sublimes vel torcular malum
Gethsemani vallis pinguis vel vallis pinguedinum seu opprimens nostrum humile aut torcular fumosum ardens
Gethson opprimens pupillam vel torcular [illegible]
Geuthuel [illegible] fluxus sanguinis.
Gezabel fluxus vanus vel fluens sanguine sive cohabitatio
Gezer [illegible] planctum vel [illegible] planctus
Gezrahie robustus loquens vel frenando disciplinae.
Gezonites fluens [illegible] vel cohabitatio [illegible].
Gezon fluxus dolens vel cohabitatio [illegible].

Gideroth saepes vel maceria.
Giderothaim saepes duorum vel maceriae binae.
Gie vallis visio vel praerupta videns
Gigal redemptio vel redemptor.
Gila mugit vel mugiens
Gilommes transfigurans vel transfiguratio
Gimel plenitudo vel retributio.
Gimod ortus meus vel principium pavoris.
Gis luto vel lutare.
Gison lutarium vel harena.
Gir divisio vel portio.
Gittas sacrificans vel sacrificium.
Gindum inflatio vel adventio.

Goatha [illegible] peccator vel gens peccatrix.
Gob lacus vel locusta
Godolias magnificans dominum vel magnificatus domini.
Godolthi magnificantes [illegible] vel magnificatio in temptatione mea.
God doma vel tectum.
Goel propinquus deo vel redemptio dei.
Goym gentes vel populus
Golam transfigurans eos vel volutio eorum
Golgotha locus calvae vel locus calvariae syrum est non hebraeum
Golias transmigrans vel transmigratio seu revelans aut volubilitas eorum.
Goliath idem.
Golim acervus vel loca palustria.
Gomer fovea vel decipiens sive laqueus aut decipula
Gomer assumptio vel perfectio sive perfectus aut consummatio.
Gomor perfectio vel consolatio seu perfectus aut [illegible] mensura [illegible] continens [illegible] decem [illegible].
Gomorra [illegible] vel seditio seu [illegible] aut
Gomor [illegible] in hebraeo et hoc G.
Gonachoe [illegible] vel [illegible].

Dos uigilans uē ⁊ uelluntcha mea.
Deus uigilans duo ⁊ uelluntcha dus.
Deus obtus ⁊ uigilo seu pellio aue uigilacio
ertesplenus ⁊ aue fimens oz pectus ⁊ uaue
fimus oi pectoris. ¶ diatonos.
Demagogus conlugius compatna ⁊ uigilat ualu
demam anathema uel uis ⁊ uel anathemata
sūne ⁊ sume oz.
Demos anatha maranis ⁊ anatha mihi.
Demagnos sanctus maris ⁊ anatha ⁊ tuale.
Demon anatha maris oz ⁊ anatha ⁊ tuale.
Demonm anatha maris oz ⁊ anatha ⁊ tuale oz
Deodes pellis glans ⁊ pellis glanos. ¶ si.
Deodas pellis glans ⁊ su herodians pellucid glo
Deodon hermos ⁊ pauca.
Desdrelon una dis ⁊ ayudili mea.
Detis uiamus mo ⁊ uiamus mea.
Dehon una ⁊ lauando.
Dele abscondens ⁊ absondit seu elauit ⁊ pbis
aue ⁊ pauca. ut compare.
Deh uim ⁊ pauca. ¶ uenis gre.
Dehan fons ⁊ absconsus seu puid ono aa ui
Demos consummans ⁊ osumat sue aues oz
aue subpens.
Dehe unge ⁊ puid seu formidans aū subpd.
Dehnas pauor ostuli ⁊ um serpens.
Dehs um mea ⁊ pauor me
Deus sublimis ⁊ gustans. Iude ⁊ uane.
Deudymel uē ⁊ dis ⁊ pbis ⁊ spuns ondes.
Deleon uē ⁊ pmens ⁊ pbis ⁊ fimens sue pbis
gmoens sonte aū uē ⁊ gdcante sermonis
Demla parens maledis ⁊ gmoens subpicio
Dewhon uel passio ⁊ uigilans regno ardoz
Declama uē fimens dona ⁊ pbis pans gustauit
Dey uē ⁊ es.
Deu parum ⁊ fimens seu gmoe aū gmoos
Dime gmoe ⁊ gmoens semp ⁊ parens aue
pbis est fimens.
Dezor stans ⁊ augustans sui pbis est tepimus
aue uē est sestiamus. Iū sacrare.
Digul decimans custum ⁊ gralnacis uolum
Dicl fimens deo ⁊ gmoens oz.
Dla gustans ⁊ gustanso
Dlas gustar oi ⁊ gustanos mea.
Dmeno uē uimemus fuscamus ⁊ subtilis
adimplemos.
Dn menstum ⁊ menstuoso legnis macere
fime sine aue ere
Dr uigilans ⁊ uigilans oz
Drim fratres ruste ⁊ uigilans
Dmay uigilans pbis ⁊ uigilis pbis fime uno
gestlis aue uē uimens ecclie.
Druis fren meum uē ⁊ fimens uisio ⁊
uigilans subollens aue uigilans plasmator
Dvanos sturgos possello ⁊ uigilat ouinlatos
Dsbaal uē oiez uir uenus ⁊ uē deus
meus. Dsmael uē uenit ⁊ uē potulat de.
Dsmos uē ⁊ uicrat adducens. ⁊ uē ⁊ uicros
adducio.
Dsyma acuticio ⁊ expedio.
Dsparuales acundy ⁊ expedis.
Dsbaal cōmotens bona ⁊ pacem dusb.
Dsmael sue gemidus adeo ⁊ assumens gemidum
Douem dy
uidich uē fluens uinee ⁊ pis uoys fluens.
Dzel uē deus de ⁊ pis fecundo dy.
¶ plenus.
Doha memorans ⁊ memorans seu dolens ⁊ aue aq
Dolim deliciens me ⁊ dilicens me. seu dilic
culum meum ¶ dilectio.
Doldi destruens me ⁊ deliciens seu dilicio
Dolo finios inferius determinus ⁊ infirmus
Domus plus amarans ⁊ pis amaricato.
Domer consume ⁊ numplis
Don labor ⁊ dolor seu labous aue dolous.
Dech mensa ⁊ mallans seu expens aū expens
Deab Arbor ⁊ fraxinus sue fdiendo
Dores libs aue uiscendy seu de sanumilis aue
famuus. ¶ me
Doeny dolet ⁊ mi seu ne cuncid aue ne uisum
Den fumus ⁊ fumus seu pstine aū fecundi mei
Dems stans ⁊ cuncid seu gregarius aū rubustis.
Dads maledicto fatiscens ⁊ maledicti fatiscat
Dethoshda redemptor redemptio ⁊ lumen
positum exhilaratus.
Dla spes ⁊ glamen. Dre ⁊ ⁊ mina.
Dvelach saltyres ⁊ saltyte seu saltyres aū saltyr
Dephny pencrat ⁊ ghalans.
Dma fidimans fily ⁊ mamplis es.
Dvn longanis mea ⁊ illuminans me.
Dvg festinans ⁊ consiliatus.
Dvlan festinans gle ⁊ gstinans gli.
Dvlach festinans me ⁊ festinans mea.
Dvl festinans uē ⁊ constituens me.
ui dis ⁊ dominus. ¶ dis.
Dlichel magnus laudans dū ⁊ expectans laudes
Dlion ales ⁊ ignis
Damam carum monitu alos ⁊ exornus eos
nutus delectans
Dam dilectus ⁊ dilectus seu dilis aue dilio.
Dave dilatus ⁊ situs. ¶ ave.
Dzy fur ⁊ denudat seu denudis aue denud
Dachel denudans ⁊ denudans deo.
Daph expectans eum ⁊ expectat pectis
Dazaliar auxilii ⁊ auxiliator.
Dazahel auxilii dū ⁊ auxiliator dus.
Dsha intelligens ⁊ intus.
Dsos dolet ⁊ dolens seu flentes aue fletu
Dbru sapiens ⁊ sapis seu intelligens aue tellus
Dbn cunctis doctrine ⁊ cautus sapiens.
Dob pulsat ⁊ tudit seu tudis aue tudio.
Dbria sapiens dū ⁊ intelligentia dis.
Dchabech glā dis ⁊ dis ⁊ glā seu ⁊ gaudi
Dave ⁊ gaudens. Dabes idem.
Dchala fortis ⁊ ⁊ robustus estis.
Dchalia fortis dis ⁊ robustus dis.
Dchaym tribulans ⁊ tribulatus.
Dchaym tribulans ⁊ tribulatus.
Dchenom gens firmitatis ⁊ gens firmitatis
Dchiny gens ⁊ gentes seu gens aue gentes
Dabo supplantans ⁊ supplantatus.
Dabol supplantans eum ⁊ supplantatus es.
Dabrus supplantat fidimans ⁊ supplantans obis.
Dad spuns ⁊ spuens.
Dadic trone ⁊ testis seu congregans aue congregatus.
Dadi fortis me ⁊ cognitus mei.
Dadia fortis dūs ⁊ cognitus domus.
Dadisay fortis ⁊ gratulans aue cognoscens laudabilis
Dadias cognitus dūs ⁊ sūs dūs.
Dadel fortis dū ⁊ cognitus es.
Dado fortis testimonium aue expectans fortunas
Dadon sacus dolose ⁊ cognitus ingratus
Daphe expectans liquans ⁊ expectans desipiens.
Daphe elegans ⁊ electus seu ostendens aue illustrans
Daphch lamiato ⁊ splendens aue agnus. ¶ fines
Daphe ostendens ⁊ ostensio seu aperiens aue agnus
Daphe aperiens ⁊ ostendens seu expectans ⁊ aue sup
Dgaal primogenitus ⁊ primogenitus
Dgaly domina ⁊ dominans. ¶ tumulus.
Dhel expectans dū ⁊ expectans dī seu interpretans aue
Dde Labelnee. ¶ sis dis
Dhelel ostendens ⁊ ostensio seu ostendens dē aue ostē
Dde rabelulne. ¶ aue pollutans es.
Dhelel unions deo ⁊ expectans dī seu pollutis dū
Dhyel cum dis seu pollutans dū aue verberans ⁊ dī.
Dabre uigilans ⁊ illuminans seu illuminatus aue
illuminans. ¶ uigilantes
Dmus illuminans ⁊ illuminans uigilis aue
Dsian expectans humilis ⁊ expectans pensiones
Dlichel expectans dū ⁊ expectans es.
Dlaphe expectans pauor ⁊ expectans uue.
Dlon expectans dolens ⁊ expectat medentes
Dmy mare ⁊ dies.
Dmbos mare labentes ⁊ diel amarantes.
Dmmy diel plus mō ⁊ mare seu amarum
pnes aue amarantes.
Dmmy mare ⁊ agua seu stans aue stimes.
Dmmor dyerens ⁊ uiuens.
Dmma dyerens seu mortis aue d ⁊ figū dis.
Dmos amarans ⁊ plus ⁊ dyerens medens.
Dmmos mare pelicanis ⁊ mare tepide est
Dmyes mare pellicanis ⁊ mare tepidus.
Dmuph mare pelicanis ⁊ dies rubentes.
Dmubel dies ei ⁊ dies es oz.
Dmuclar dies eoz dē ⁊ dies eoz dey.
Dnay gubernans me ⁊ gubernans mea.
Dnoe expectans omodum ⁊ expectat respectū
Dnoby gubernans ⁊ gubernatus.
Dnoe gubernans ⁊ gubernatly
Dnon dominans mouens ⁊ gubernans dolens
Dnnia requies ⁊ requiens.
Dnū detentus ⁊ detinens
Dbod confitens ⁊ confitens sue oi ⁊ fitis aue
eū est confitentes
Dna defluens ⁊ defectus.
Dnū pannus ⁊ pannus mei.
Dse tabi stans ⁊ stans dns sue ū ⁊ si aue
ubi est fundamus. ¶ aue defluens dūs.
Dnma amens dū ⁊ amor dē seu delirans
Dnnmoch mens mea ⁊ defectus mentis.
Dve tuna ut defectus.

aue: dem.

auerh: vbicunq; vel ouicunq; manda.

auie: fillia p̃ḡn̄.

auden: deserta: ep̃a: uel ualle: iudee.

auphaz: danielis uel p̃ dumilio dei.

aur: uino: l dauidici: sine ualefac aũ dauid.

aiam: salauit: l: saluu: seu uos: saluũ aut uos

aiphel: deum. Cluni;

aas: dñe: l dñs: ea: fecit: madauit: aũ fieri

Aa: fecit: mandauit: l fec̃ in madam.

alaph: habuimus: l: habemus: ten: fidei: aũ ysaiam.

alchel: dimidiũ: dei: l dimidium: deus.

alleu: domuz: l: domato.

alh: eccliast: l: desolatũ.

allel: equalis: deo: l: celestis: dr.

Alo: fecit: mandauit: l: fec̃ in madam.

alon: desiderat: l: q̃ madauit: fecit: me.

alus: ydeos: l: q̃ uertit.

alluh: reuerent: l: reuulsio: seu: reuocat: aũ: reuoca

Alluhim: inde: nahalo: p̃cipe: l: eruditos;

aelyan: dñi: ḡtis: l: dñs: allmarus: l: peccatis

seu: dñi: ptatis: aut: dominus: olimarus.

Aelyan: dñs: bñdic: l: dñi: bñdic: sine: cyphrus

huiusmodi: aut: ep̃ecrand: & clonus.

aelyanael: cyphris: bñdic: dñi: l: Ezechiel.

Anadiarth: colubra: celsitudo: ceruicis: l: collum: de

finitis: pcem: aut: augustinus.

arum: colibantes: hyrii: i: ii: hebreum.

aur: cyphris: incendii: aut: cyphraũ: tumulis.

aus: cyphris: iudicii: gallii: l: cyphraũ: scithaũ

Azer: dominus: l: adiutorium: sine: auxilium.

azrael: audiet: dñs: l: auscultabit: dñs.

azuel: audiet: dñs: l: auscultabit: dr.

baaz: mali: terre: l: fusca: uua.

bahabarh: ecclie: gtis: l: ecclia: i: gtis.

bhamaam: ne: reqescas: l: cessa: i: requiescas.

bhamaam: dñs: habitabit: cũ: l: habitat: habi

tatus: dñs. l: amabil: ois: dñs.

bhomun: dura: l: aspera: sine: ue: ois

bhabaũ: aũ: gtiarum: actiones.

bhuhel: uolumine: spel: dei: l: gal: nidoꝝ.

bna: dilect: dñi: l: amabil: dñs.

Bnda: dilect: dñi: ip̃i: dñs.

bnda: dilecte: dñi: l: amabilium: ei.

bnjamin: salteus: l: ecclia: eor.

bz: dilect: solitarie: l: amabil: solenna.

bunca: rubi: l: rubea: sine: terra: aũ: sigunt

aunde: ibunca.

cabrun: lapide: faleine: l: aũ: lapidũ: rubeum

ebanal: lapidi: one: l: intelligencia: dñi.

ebee: prepuli: l: ge: tumes: ppli: aũ: ppls: repulsi: est.

ebur: murus: tuus: l: expectatio: pacis.

ebleam: uallis: mestue: l: colli: monuũ.

ebgun: clugeal: ul: electi.

eblaam: absorbet: l: absorbuit: seu: absorbes: ppli

ebnael: edificauit: deo: l: edificate: dei: Ebnezer.

ebody: arcana: l: uiderũ.

ebus: se: ptepe: l: calcans: seu: conculcat: aut: conculcans.

ebusi: ptepe: meũ: l: conculcans: unde: ebusei.

ecba: tentorium: l: oppilio: seu: op̃im̃et: aut: oppilans.

echas: iudicat: iudicat: ea: l: arena: eius.

echdo: magnificat: l: magnificencia: ea

echedalia: mãgnificẽs: deo: l: magnificentia: dei.

echydoa: rubigo: ppli: l: rubigo: ppli.

echyoca: uacuus: labor: l: oppilio: laboriosa.

echeual: ipsum: dño: l: ipsum: dño.

echmam: polliceor: ppli: l: possessio: ppli.

echmaaz: indicans: ppli: l: iudicans: ppli

chmam: acquiri: ppli: l: adquisitio: ppli.

echmam: possidet: ppli: l: iudicans: ppli.

echmam: polliceor: ppli: l: ipsum: seu: ipsi: dño: ei: ipsum

ethmal: lic: ego: l: ipsum: seu: ipsi: dño: ei: ipsum

echul: gentio: l: iudicans: seu: iudex: ei: ad: nimis: dñi;

ebel: ex: dei: ex: dei: l: angelicis: dei.

ebo: recolar: l: opinans: tuus.

edala: mali: maledicto: ebrietas: l: mali: maledictio:

edebal: mali: maledicta: ebrietas: l: mali: maledictio:

edela: facit: dñs: l: cognitio: dñi. Cognitas.

edi: sacr: me: l: cognita: mea.

edybel: sacr: me: l: magnificẽ: deo.

eehlapp: manu: rotis: l: manu: ad: os: seu: manus

sublenat: aũ: manus: sublenatio.

eddos: sacr: eis: l: cognita: eius.

edan: gaudius: l: munera.

edna: accredent: l: applicans: sine: accedens.

edna: repedit: eis: ut: accedat: eius.

edula: mali: maledicta: l: mali: maledictus.

eephdaa: timet: deus: l: aptus: eius.

epheel: aptus: dei: l: aptus: deus.

ephua: excelsus: pcer: l: aptus: excedens.

ephuen: excludit: pcem: meũ: l: aptus: excedens

ines: seu: dns: mundi: aut: dns: mundanus:

ephonaue: murus: l: munitus.

ebeh: manet: deo: meo: l: secularis: dei: mei: seu

dei: mei: aut: mundus: dei: mei.

egeal: ppli: l: redimet: eos: ppli: aut: redemptor.

egeali: ppli: ni: l: redemptor: meus.

egla: despicit: despicit: seu: respicit.

ehel: mundi: deo: l: positura: dei: seu: mundi: deo

meo: aut: cyphris: dei: mei.

ei: una: l: gaudia: seu: regel: aũ: gaudia.

eisha: augendi: domũ: l: augmenti: domus: l: laudes: dei.

ethel: una: dei: l: gaudii: dei: seu: rejectus: aut: pau

eleth: manus: rotis: l: manus: ad: os: seu: manus: sub

enada: plenitudo: l: impletio: eius: aũ: manus: sublenat

emei: nec: me: l: non: mouear.

emtal: mis: dñi: l: mundabit: dñs.

emau: robur: meum: l: dextera: mea.

embla: pene: maledicti: l: ei: mouebit: ampliter.

emleth: mis: me: l: angustiato: patiens.

emma: mare: l: amara: seu: mutes: aũ: mundabit.

emmel: dies: ei: dei: l: dies: eius: dei.

ephra: aperit: l: aptus.

ephre: apti: uiri: l: aptus: audiens.

ephrael: apiet: deo: l: aptus: dei.

ephre: apient: l: aperit: seu: aptus: aut

epron: apient: deiectus.

ers: tumet: l: tumens: seu: maledicta: aut: misereri

ersa: tumens: eius: l: imprecatio: eius.

esagoa: aurugo: l: demolies: stupefacta

esmaal: audiet: deus: l: missa: dei: Jerusalem: idem.

esmel: idem: Jeramael: idem.

esmalyeli: audiet: deus: meus: l: missa: dei: mei.

esnon: tumoret: l: tumebit: seu: tumet: aquiret: aũ

misereri: ei: ei: misereatur.

espolil: iudicati: sup̃: l: tumore: misereri.

esphaam: aurugo: ppli: l: demolientes: populi.

esrobehel: iudicati: ppli: l: diuidentes: tumul

esumal: excelsus: deus: meus: l: sublimans: dñs: mi

eua: mulier: tumet: tumule: l: tumor: dñi.

esub: odor: l: uina.

esuba: odor: mulier: l: pfectio: desiderantis.

esubo: uina: l: odoratus.

esubdeus: odoratus: ei: l: delectatio: ei.

esubel: audiet: deus: l: auscultat: dñs: mortui.

ethoth: mater: mortem: l: mortis: desiderium.

emmuch: ut.

euoth: unguit: signa: ut

eumai: deus: gratiarum: l: deus: gratificando.

eua: ea: tumet: ppli: l: audiens: ppli.

euboal: unguit: hal: l: audiens: bona: seu: audi

ti: habeant: cũ: unguit: superantis.

eubdal: amor: uiri: l: amat: mechanici: seu: amis

habeant: aut: amant: deum: amore.

eubdamen: ppli: l: auxilio: ppli: seu: adiuuat: ppli.

eumal: excelsi: deus: l: humilis: stupefacti: audiens:

eumam: dan: addita: est.

eual: audiet: dñs: l: auxilio: dñi. Moue.

eub: oleth: iudicat: ignominia: l: diuidit: afflictionem

eion: tumor: l: pegnare: sine: tumor: aũ: pegnare

eoman: ualio: pluuiadinis: l: diuidit: locutio

eroloima: practica: l: usus: pacis.

eroloimine: pacifica: l: ordinatus;

Iertia. ad uena dñi uel alicui⁹ dñi.

Iertiat. colit ꝺ ut uat. bñdicẽdus.

Iertula. ruminal uel ruminare seu colare aue pgrinare. ℣ aue eructat pfecte

Iertin profica uel pcit ubi seu nimo pfec

Iesu uoluntat uel pturiret cũ clamore aũ desid

ilia tcentũ fiue illule la. ℣ um meũ.

ertholũ fiue tlule holocaustũ.

Iethsaar. cu centũ suscepisset ℣ holocaustũ ingra

Iethsaare in cubi. zc.

Iesu tcubitum meũ ℣ cathenaũ meũ cũ illule h

ertholũ meũ aue tlule holocaustũ meũ.

Iestimare uerisim amare ℣ desidꝛ. ℣ mirando

Iesu uoluntat ℣ uoluit. ℣ tulule obl

Iesima uoluntat eꝰ uel uoluit eũ.

Ieur tignũ uel obl seu illule holocaustũ aue

Ieur mideꝰ ut uncto mea seu midiamus aue

merbaephone olau.

Iolus collaudat uel collaudatꝰ. ℣ oneuer. z.

Ibam collaudas pslm uel collaudꝰ ps.

Icolaudat collaudat simul ℣ collaudauꝰ psalmꝰ.

Iolbi est time ut cooperatus mihi. ℣ mario

Iolbiredeb time sponsum ut cooperatus mihi ps

Iolbody est timꝰ uel cooperat. ℣ tulo holocaustũ

Iolcha embnacthy uel unctio eius. ℣ aue eius

Ielle tcendent ℣ cu condũ seu tlule libamen

Iolema tulit desidꝝ ℣ plumacia requiescẽs.

Ieter tuper ut plalmaue seu tlelo aue plal

Ielerice tectores ut plalmaueꝝ. ℣ al mea:

Ieleũ equat tcluatoꝝ uel desidꝝ tali⁹ equalis dilectio.

Idom desidꝝ uel desidat cũ eqt aue equaliter:

Ielpha unebio ℣ embnacthy. ℣ tradilado:

Iest equalitent uel celebr ue aculum

Iella tcentũ ũ uel sacrificiũ. ℣ tionꝰ dñi

Iolat equat dño ℣ celuatoꝝ dñi. ℣ pequer

Ibyel tcentũ dñi ut sacrificiũ dei. ℣ fluctuꝰ

ñ uellicher. ℣ quetuer ꝑ ultionẽ:

Ielmarch desidꝝ dulce ut desidꝝ uel fre

Ielmachat ꝑtuerent dñm uoluit:

Ielmaroſ sibi desidꝝ dñm uel celuatoꝝ

Ielael tcenficant deo ut libatio dr. ℣ aue sup

Ielma plamicet ut desidat ℣ desidat meũ.

Ielue desidꝝ tcluatoꝝ ℣ desidꝝ.

Ielun equat ñ uel equitat mea. ℣ celuatoꝝ

Ielur desidꝝ ℣ desiderium. ℣ aue equitatꝝ

Ielur dolor uel est dolose time celat lumꝰ

Ielael celuatoꝝ ut celuatoꝝ seu celat aue

Ielha quadrato uel celuatoꝝ time celatꝰ

ebethal sup stant ꝑtꝝ ℣ sup stantꝝ ꝑtꝝ time

in domꝰ ꝑtꝝ aue quadrato eoꝝ.

Ichnellu benedicat ut de domꝰ benedicatꝝ.

Iechelnecha bonitat ut bonitatꝝ seu declu

aute ut nouat aue de clinatio puteꝰ.

Iechna uocat ℣ uocauit siue celauit aue

quadrato eoꝝ. ℣ iquetus.

Iech ebech bona domus ut declinatꝰ uenies

Iechela de clinatio flamme ℣ excentꝰ.

Iecher modest uel desidꝝ ut audiat uel desiꝝ

Iebech donat uel donatio ℣ Jeu ꝺ est

Iechnaam ꝑtꝝ uel fluent ꝑtꝝ.

Iechna et honoꝝ dñi ℣ sup fluens deo

Iechyeu honoꝝ meus ut sup fluet ũ.

Iechyan honestans est ℣ sup fluit eoꝝ.

Iechnũ honoꝝ domꝰ ut sup fluens ℣ re

Iecer sup fluũ ut ponabile

Iechbel sup fluunt ℣ honorabit. ℣ ordinatio

Iechur ureus ℣ hodoꝝ sua ordinauit aũ

Iechut excentꝰ ut sublimet. ℣ eũm

Ieu prentiꝰ mortis seu malefic aue malefi

Ieuel ipse ꝑcent est ut ipse ꝑmoto eſt.

Iyam durus durauit. ℣ aũ ℣ humanum

Iezabel ẽ ie ℣ ethluxꝰ tanguinis. ℣ mitte

Iezabel fluxus ut fluens langue. seu colu

Iezamal uuel est ut aures ei hue audiꝰ

dñm aue absterret dñi.

Iezapar forcet ut auxiliꝰ.

Iezarier forcet ut auxiliary.

Iezel audiat dñi ut absculdo eius.

Iezebe forcet dei ℣ ꝑsidens dñi.

Iezchiaſ dñi ut forcet cũ ofterente dñi

Iemm aue dñi ofterens ei.

Iezer uel quod iezat ũ iezarier

Iezlia forcet liberat ℣ adiuuans ũ.

Iezonal uuel est ℣ auxilium ei seu audiens

dñm ableuans dñi.

Iezra seu ℣ semmatoꝝ

Iezriel dei seu ut semmatores

Iechmelice seminatores ℣ seminatet dei

Iechmia seu dr ℣ seuus.

ie post. j. sequit dr. ℣ hebseu.

Igeal uir abiciens uel reuelatoꝝ

Igeu oleum ℣ unctuosus seu unctꝰ uor

Igeu aqeductus ut ministrans

Igeabura abiit ℣ testimoniũ ut est

timonioꝝ ybce seu ti est.

Igluchamit sallemmire mandati humile

uel seu domus responsionis

Ilureel ad uena ut eternit seu tolo sub

ulus aue seda subiuio. ℣ nationis

Indua mutat ꝺ diuidit ut secessio illum

ndi mutat ꝺ diuidit zc. ℣ aue secessio

nimus mutat ut mutat cũ mutat

ie post. j. sequit. o.

Iob timꝰ ℣ timete seu ꝑtur aue puerꝰ.

Iobeuent formidine ut uerite ũ ost

o reuent ℣ reuerens. ℣ ꝑ ũ formidꝰ

Ioaa ad est adorat est. ℣ dñi uel ecclo.

Ioaz uerent formidine ut uerite noa

ost seu dñm audiat aue dñi formido

Iozbz forcet ℣ robustat seu dñi forcat

aue dñi forcendo. ℣ dño ꝑperat aue

Ioachim ubi ℣ ipse o ut ℣ ipse seu u

Ioadiuit seruit dñi testimoniũ.

Ioaden testis dñi ades. ℣ dñi testificat fort

Ioadama ℣ est uenella ℣ ℣ de locus seu

dño dilectꝰ. ue dilec. ℣ ne seu dñm ue

Ioath reuent formidine tubi ℣ uer

oahe ipse cognoscent ℣ dñi cognos luce cog

nolcent lucem.

Ioaman dñi deus ut dñs ꝓperando.

Ioauib dñi tuscitauit monest ut dñi ingi

tant formidine.

Ioaxmdño exercitus uel dñi exercitꝰ.

Ioaſſpant ut ꝑpat seu dñi ꝛ collent aũ

dñi plalmacꝰ.

Ioachan ꝓꝰ ut ꝓphꝰ seu gluma aue ol

lumacꝰ. ℣ macꝰ ℣ dimissio. ℣

Ioachat ꝓphꝰ habrothit ut gluma plal

Ioal dñm uident ut dñi formidine

ubi est uenite ost aue ũ est apphendo est

Iob dolus ut confident ℣ lous.

Iob magutt magnus seu dolens aue ulu

Iobab dilectꝰ ut delectio siue dimissus aue

Iobana magnus ut domus ut dño ut

Iobel magnus dei uel ℣ colꝰ gre dñi

dolens deo. ℣ mitte

Iocabeel dñi gens ut dñi ꝓmissi seu do

mus libamen aue dñi testigenia.

Iochel germen diuinum ut germo dei.

Iocelam ꝑfectus est ut apphendꝰ

Iod letꝰ ℣ principe seu dominatoꝝ.

Iodahe ipse cognoscens ꝑpatus

Ioeth dormiens luxerat ut dño testificꝰ.

Ioezer dñi fortis est ut dño sequens

Iophphe dñi ol ut dñi deceptio seu dño

elegens aue dñi illuminans ue.

agla greenpeat ut despiciens.

Ioiu dño reddens ut dñi responsio seu

dñi est aue dñs eius ℣ poꝛ. ℣

Iohana dñi domus misericord ut dñi mia

seu dño gratia aue dñi gra eius.

Iohanan dñi gratia est ut dñi mia ℣

Iohel dñi est gen ut equs g dei aue

donacõ est. hec ea donacõ fuit facta.
obem donat est dñe ut dñi gratificet
ahel dimittet ei hostiam seu de fluxu
aute inquinat. & est dñi dei.
est hec dei ut capiens seu est dñi &
ruchim qui est confugiens ut eum est
rtimacho laudat ei[us] fidelem. aue dño fi
ciatur & gratulatur.
oadat dñm cognoscent ut dñi cognit
oabade cognitio dñi ut ipse dñs
ouden dominū cognoscent sonet ut do
minū cognoscent eum. & dñi fidem.
oazab dñs ultus ut dñi vindictam
ouarim dñm exclamet ut dñi exaltatio fuit
ai ma uel depreh.
ona columba ut dolens hec ū est donatus
aue ū est donatio.
onadab dño obedient ut dñi spontaneus
onabad oblõba perpua ut donatio patruel.
onal donant & donat scrip & donatio aut
an ē donatus.
onachan oblõba uertens ut oblatio domi
ni seu oblõbadad aut dñi donatio.
onachatat idem. & natio mea
onachū dñi dominū ut dño dat.
dm cosimilis mei ut dolens in ser do
ppe pulsans pulsatus
ppitus placat & deum. & cudo
ppinus ut flumen & um aue dñi celi
ra mul aue & flumen tranans iustum
oabeth dom genitor & dñi sublimis.
ocater remul spinas & flumen pontificis
eann qui est excelsa ut ū est excelsus seu dñi
aute dñi celsitudo. & flumen cultura
aum remul dom & flumen gre.
oidanul flumen iudex ut flumen iudicatoꝛ
seu declinatio eoꝝ aue applicatio eoꝝ.
oae remul excelsus & flumen exaltatio.
oxo remul eoꝝ ut flumen eoꝝ seu excelsus aue
ou fuerin mandati dñi custodio.
olabeth ubi est lubricus gressus & ē caligo
olabech dñi lubricus ut & restituere
domini turpitudo. & mitis.
olabus ubi & tremuit & dñi & in quo est mitis
olaph dñi spectio & dño unctus seu dñi alabas
aue dño angustiatus.
olaphach ipse indicans & ipse indicat seu
dñi iudicium aue dñi iudicabit.
olech dñi iustus & dño iustificat ut.
oleeth dñi iustus. ē.
oleph agnus ut apinus. & equus
olephul augens olino & pinguedo testimo
olephul ipse libi dño & ipse libi erit dño.
oluk ū ē testimonium dño & ū ē sacrificium
olosphonual abadee dño & dñi spectatus.
olonatubē salual dñi. & dñi perfectio
olue salus ut salutaris seu saluatoꝛ aue saluatoꝛ
olph sua ut pincerna seu dñi ro. aue dñi ro.
olsa est ps ut & ps. sue & dñi predicat aue ē.
olsam dñi ps & dñi glutinato supfecto eoꝝ
aue glutinato eoꝝ.
olsan sua dom ut principis.
olul intime hue & dñi ille.
olaladad dñi dotat & dñi dotatio.
olaluch dñi fluens & dño tonat fluctu.
olalach dñi dans & qē a dño data.
olebech dñi dot & qē dotatus adño.
olichar dñi ultio & dñi vindex. & ultrix.
olad id. & ho seu ingilā sunt aut fulcitus
olian dñi ductio ē & dñi ducta est.
omph cruent descendent ut cruentati descen
dent. ē mens indut & sol met ultio sū ingil
antem subtrahent aut vigilans. sunt atten
te post. & sequit. s.
olamph. & allumptio.
olaac velut & gaudiū
luar mus vigilans ut mus fulcitatoꝝ
lachar qui est memoꝝ ut dñm memoriale
seu ut recordis aue est mest mea.
ñ slachante tabitian slaarte.
lalul mei ut dñi salutare seu ut deus
aroꝝ. sue ut assumens.
lalaf dñi est salus & dñi salutare.
lin ut punctus in & ū minoꝝ dñi fulcitus.
lul ut vexillatus ut mi deuotus.
glaam ut de nomē ppin & allupta ut ho
crudus.
baleth ut abiectus ut assumpta ghus.
lchariach ut memoꝝ & est diuy seu me
moꝝ mortis aut memoriale dñi. & de
simuch ut delere & assumy dissipatoꝝ
mael ut audire & ō ubi simiet exaudire
mael ment ut audens dñi ut & audere dñi aut
pincpl cō do seu dñi ut is & aute fortis dare
mels id adata est. & qui dei
ñ claudere pincepl est deo. ē.
luar ut pmul & ut mi ut fūt
lalmul aute assumpto salmatoꝝ.
lan ut logui ut & assumpto salmati mgr.
slob ut bonus assumpto bonitatis. ut
re post. & lasciu. ē.
lsha mens exedens ut mens excelsus.
mhen mee excedens uel mei excelsus.
ñ scalici mens excelsus. ē
tamu & sicle palma ut & sile amaritudo
sue ū amarus. aue ū.
ctā monema ut & slamul. sue ē ñ sebium
ñ ctures.
re post. sequestra. & omis
ubeleul amul vemulsmal & amul remulū
uchat poremes ut hostudo & eoꝝ.
uchabany potestat oppimens est hostis oppio
vdaia confitens dñm ut glorians deo.
vdaimul laul & ofessa.
vdaat & confitemes & glorians eoꝝ.
vdaf sitens & glorians.
v dea & sellio & glorians
vdi laudans ut gratias. & mirator. a
vdiah confitens ut glorians.
vlaal tapiens & pincpum.
vlaa idem. junctus ut.
vpat tuens sequens & dñi sequens
vraa id. & genatus. & clamatus.
vdaf statuit & altero seu ponens aute ipse al
te in aspicies. inter p. l. terram.
zabadon. apollon gre. exterminans & exte
minium deuast ut & clamator seu destructio ui.
zadi flamma iudex ut & gratio iudicantis.
zaadon pdens & ter ficiens seu saluatoꝝ
aut saluatus eoꝝ. & candidatus.
zbam albū ut albedo seu candidus aut
zbana dealbans emy ut candidatus ei.
zbaoth uenientes ut & dientes. & mio.
zboth acceptum ut acceptabilis. & tuo.
zbon candidans candid seu ea ei aut ea
zbo ofsus & gius seu uenientes aut ogdi
aboth idem. & entes.
zedemouia surgens silentium ut & consur
recto sinzunea. & latedemones.
zchyt uiuens ut tibi meo ut.
zchar consurgens ut & surrecto.
zchū & surrecto ut ad & surgedus.
zad ipse timet ut & pauc ut ei.
zphdach lampas & os autem. & tua leone
zdech indeo ut indeū. & pigm ū suus.
zil seu ut & tuus & meus seu ipse timet ut
zusa leona ut natatō seu fina leonis tuo
zmachami sanguis & obitus seu ad signū
uel ad condictū. & delicto mea.
zmazabatany ut & delicta mea ut & ad
muzatani idem.
zmech qui est nom iuste fulcit ut ad ū
eorum sine recto aue fumatū.
zmech doctrina ut & disciplina cordis seu
seruens. aue cor seruentes.
zmech qui non & hominis pensus ut &
assist sue humilis aute humiliatus.
zmel cū quo & & & quo & bndō.
zodaia sue & omnis ut & natus est & de
spectum seu & amara adus aute & am
zodeoles sue &. & dulcis dñi.
zomun creby ut mos seu & plurib⁹ mlcoꝝ

agnificat ut ymnizet seu cantet aut deser
agnabel cantat dei ut ma ¶ sibilis.
gnificant deū seu unitatē acepit adeo aut
magnificauit me deus.
agdagad cantat ymnet ut defendat
agemetū laterunculū ¶ fricatus
agdel cantat ut magnitudo ¶ aut unitas
agdela cantat ei & magnificant eū.
agdola quod ſtudet ut ā cantet seu magni
que est magnitudo aut ā est magnus
agoda numerant ut ānumerato seu ānume
agedan fructus dom & ministerio grē.
agedon cōpunctō & de temptatōe seu pono
ñ aut fructus cerne eum ¶ aut & hinnito.
agedon cōpunxit & cōpunctio seu ornatus
agech cerna pausent & cōpunxit.
agmat cingent & de tactu seu mille tra
ueū aut ultiuat abuerat ¶ domare.
agog domata tractū seu de tecto aut de
agron gurur ūnoꝝ & de fauce tāgentes.
ahan ultionis domus & amaritudo mea.
alechimm exdet pte & exemū exacta.
alhyhalhel cantet deus ut ¶ est dñs dñs.
ada ſdicto ut ſufficiens sufficient
amany deſpar est ut delidū corp.
alach angls & munitus.
alachy angls nīs & amaritudo mea.
alachim lrb regū.
alachoth lrb regnoꝝ ¶ ō mea dñs deus
alachor angls tpis & amaritās responsio
alalau laudate meus & laudate meus.
alaoch angls ut ānuntiet ¶ gustauit
alasar pcepit laudauit & despexit au
alatha ursio & demissio seu despiciens
aut despecto
alcha regnū & pncipat?
alchy rex meus & pncipans in.
alalpel glaudant dñi & laudate dñi.
alcha regnator dñi & pncipat dñi.
al rex mestrae & pncepti iactauit.
aleui nūciat & regnator & ēminēs
aleloth angls medul & ānuntiauit de
aloth pncepit & ānūciator.
aloth angli ut ānunciauit
alote plenitudines & impleo.
ambre duudent & ānulio
ambul ut in capite ut mare pellucū
amoazer de lāge & elōgie seu alienus
aut aut alienatio ¶ cupiditas.
ammon lucrū pecunie & dilectatio
ammona dilectio & cupiditas uerū
sarū pte ¶ rebelli ¶ ptolemonit.
amnon elongant tabolet & abenario
amneham id. chan h & quorū
agnaciū est hic & quid ē ista.
ana donant & requiescent.
ana animul ut ofotō seu laetificat aut
anaach munda ut ¶ holocaustū.
consolidet seu munda uter aut pauor.
anach separauit & monumentū & requ.
anaem consolant ut consolō.
anaem castra ut tabernaculū seu requi
aue consolatio ¶ requietiones.
anam castra & tabernacula seu consolet
anasses nēdos ut dissipauerant seu obliti
ofus aut quid obliuet est ¶ cōplectio
aue nūl & nūeranc seu complent aut
anaheth nīs nec ut nūmt uterum seu
cōplent pausem aut pausat cōplectio
anim qđ nam hic ē ut quoꝝ est istd.
anuzamaroth tridentes ut fulcimule
aulul quid laborat & quotū laborat est.
anue requiescent & requiem
aoth entrie ut ēntrio.
agal os oris ut plenitudo.
aon hirtellū ut hirtus ¶ porrexerunt
aozam in hirtatione videns & hirtellus
apli munimen & protecto eoꝝ.
aplum munimen eoꝝ ut protecto eoꝝ.
ara amaricant & amaritudo carnagie
arabath amara grumenta & amaru ue
tmeta seu amare grūdes aut amarul
aru amaricant me & amaritudo mā.
arimoth amaru secū & amaricant. dou
arilla amaru cōcessio ut ¶ actio
amaritās ō cedent ¶ dñe mi aduenies
ammachi in dñi mi aduenies ut ā
arath amarū aterupit & amaritudo
pertas sarū ū & ebrius.
archaloth quadrige & equigudes.
archut cantet & delunatus
archut amarul & delunatus seu cer
tul aut ſblimis mandet ¶ cōtrectus.
ardo chely amaru gēcio & prudentes
ardochan amoze conseul unctio & am
ara contrecto deuozatoris gre
ardoch eul amare cōsent & prudentes
ut amaru cōcio & prudentes
aret amare tollant ut amaru plac
sionel aut ductores. marū.
areta acepit & pncipio ¶ uenis.
areth amara uten & amaritudo pu
rus illuminatoꝝ ut illuminata.
arui marul & bella maris
seu illuminant aut mare amarū.
arboth lucet & turgius seu defensio
arimoth turgant & tendicoes seu
asara mors aut amaritudo mortis
arula acupite ut apncipis seu ama
re tollent. ¶ tenens
asmua amarū omul & zmuna rest
avadach armani pectoral & amaral
cornea aut amara plakmata.
avoni & degressio seu amare ētis aut
amara ētica. ¶ sio.
avoroth amara dēū & amaritud dñi ceo.
ar lma amara habundant & amarus est
ucha puocant ut uritū bro aut
sermone dominant aut dominatore
ali omul & allūptō. ¶ trāe rostrū.
alia ordant eū & suptus eī.
alsi pondus ut alienatio eī.
asada requirens & requirent sue assumi
scrutatē aut oīans testimonium
alaphath rostra & cedentia seu decīna
alau omul meū ut assūptō mea.
alaia omul dño & assūptō dñi ¶ grē.
alil pabola & pbis. ¶ dom ā assūptō
alan iogdrient ut iocūdicatibus seu or
aleph principia ut principatus
alepha speculator ut exemplario
aloia id qđ malua ¶ tio
alena alpa & tecta seu sedans aut sedi
alseri eruditio ut disciplina.
alemei eruditi & disciplinati.
alerecha libant & attribuent seu ūbu
tio aut negligūarum.
alrephath speculans & ſfidumeū &
exemplator sup muricibus
alzeroth speculi & refugia seu munita
alpha speculatis & exemplario seu de
speculatiōe aut deexemplatione ¶ pcm
alphuth contemplātis cēpit & speculatus.
alphe exemplario ut speculatio.
alsa id qđ malua. ¶ hiano.
alluch pabula ut pabole.
alma exaudient ut exaudicio ¶ gram
almana audiens domi & exaudiens
alsep omul seruu & assūpto sui.
alsobia speculum dñm & assūpto dñi.
alrecha uestrigul uasum ut uestita
alrephae speculant sup domūcū ut
speculatoꝝ exemplatoꝝ & humbal.
asula omul ipium & assūptatio.
acha donant & donatio seu donatoꝝ
domi aut donatio grē & dñi oīa.
achana donant ei & donatio dñi.
achan donū eul nā & donatio eī nīa.
achanam donatus dñi est & donatio o
achanire ids. pli ¶ plurime. ue
achanire donatores & donatio seu ei
achach donant ei parum & donatio
tempus ei. ¶ quando ſcionis.
achacal donatus dñs & domi dñi ale
achent donatoꝝ gloria & domū solum
achuma donatoꝝ grē dñi ut domꝰ

donatione dñi. ¶ cuius loco pbie est.

arhia donauit dō & donatio dñi. pmda. s.i.

Marhmei donū dñi est & donat dño est.

arhlam g̃timuant est p̃fō eor.

Marrhabut

Marrhi conauit & dispensator.

Marhiat dono in digent & donatu damnabit.

Mat salē morē misit & mouit omnis seu mortuus sit cerrogator.

Matulsale dī. ¶ dei aut ist & dñi dñs deus

Mamet unde do ut uiuent & seu eruca

Mam nā ist & de longe & germen alienū

Mara ex h ut exibit.

Mazaroch exh exp̃mit. zodiacon q̃ caelestia

tri duodenis signa appellant.

Mazimoth exhoc dñi & exito dñatio.

Mazioth exh ep̃s & exibit. qui-

Mazuroch uñella & disciplinat. seu successiōs

cue ex cultionet. ¶ subtrahens ella

ue post. ay. lacte. &.

Mechobaym ab exordio ut eorū oriunde.

echam peccauit dño & peccatis dñi.

Mechmal humiliter ut accendat.

Mechue baluf quelcdent & uenūdatus.

echamoch subtrahe & supdet seu bator aut

Mechozath uenūdatus & uenūdatio.

echozata uenūdatus ūn & uenūdatio mon.

Mchuraches uenūdat & uenūdati.

edab humet aūeq & humet aquarū.

Medilla humet aūeq ort humet aquarū.

odalbeni omnt & onā & ponda seu deonie nū

dependently. ¶ aut mensuratus.

Medad mensul est & adquisit seu mensura

odadi aque babumet & mensura iniqua.

Modam uidens ut respondens seu mdiatil.

Modania aq̃ annuentes. ¶. aut ppō

ut aquaē enumerā.

ode mensura & q̃ enumerant ¶ neuel corpi

Modeneui mensura mensū & ad effectū aq̃ emi

odima aq̃ lblumet ut aq̃e sublimant.

Modi ad equalit ut mensurat.

Modia mensum q̃ & ad equatio.

Moddin mensurant q̃ny & equatio studiosi.

Modon mensuralis ¶ enumeratorem.

Moddin mensurant dolorem ut ad equal mu

ro dro mensura & mensuratio.

Mocher de conera & uberos.

Mochabel benigna dñi & benignant dñi

Mozabel. dī.

Mophaath ipleat aq̃ & ipleat aquas.

Mophuth speculatio & speculū.

Mophoz speculum unde & speculatio pauone

ogra dolpscient & dolpectio ¶ ignominia

Magrabis dispscient & fusionem & despectio

oida ctradictio & mensura sufficient.

Mozabel benigna dñi & benignant dñi.

Mela nullus laic & nullus falsa.

Mechia regina & regnatrix.

Mechan regent eos ut rex eor.

Melchi rex meus ut regnant eñ.

Melchial rex dñi ut regnū dñi. ¶ rex deus

Melchiel rex mūs & ut regnū meū dei.

Melchi ebed ab & pleb & ut rex pueri aut

Melchisedech & rex pacis & rex pacificus

Melchitu rex tabernacl & rex tabernac

Melchō rex eor ut p̃ncipant eis.

Melchon rex meus ut & p̃ncipat meus.

Melchonoch subtrah & regnū seu regentes

duxe ut regnet habitatio.

Melea uallis tabul ut nasit salsa.

Melech regnū & regnatus.

Melech equal & p̃ncipio ¶ tenet

Melechi choz meus & p̃ncipio meo.

Melechul chorus dñi & p̃ncipis dñi.

Melerme subiurmitas & doctrinatio seu

mandatū humile aut mandatū hūm.

Mella plenus & plenitudo seu ꝑplexus aut

impletus aut ꝑplectio.

Melech ab & p̃fit.

Melech ab adicta mei & mee.

Melech idem.

Melda rixa ut maximus.

Melluch nullus salsa ignis mordentis nel

nullis salsis dolose ꝓtolamentum.

Melluchamen nullus salsa mordentium

lapides & nullus ignea lapidū aduratio.

Melluchaten idem.

Melluch plenitudines ut adiplectos mei

Mem aquo & exibit ¶ aut manifestatus.

Memphis ol & ab ore seu ol & aut os exibit.

Memphibōth os & sublimi & exhalationis eore

gnomonia.

Memphon os & nouit & de ore nudentis.

Memphis exque ol & exibit inde.

Menu aq̃ mee & misericordia mea

Menueh ex & decus & misericordie.

Meu misericordia & exibit & illuminatio

Mema misericordia mea & exibit & emittet me.

Menelam misericordia & adeā & exppt misericordia

Mer aperiens & manifestans seu illuminans

Merub multitudo & demultiplicando seu ma

nifestans ꝓpter aut illuminatio ꝓpter

Merui amaritudo & amaricando seu aper

iens aut illuminans & illuminatio.

Merod rebellis & aperiens seu illuminās aut ma

nifestatio. ¶ dñs aperiens ut. ¶ h erui aut

apiens eum uidit & illuminat eum aut signū

Merephath fouens & misericordiam seu in

cubabat aut & fouebat. ¶ tuos. ¶ tem

Meremoth apiens mortis & illuminat mor

Merisoth luctamen eorum numero & uertigo

conalterans mo seu luctamen & martium

aut luctamini eum martio & altissimi.

Mermoth illuminat mortuos & apiens mor

tuos misericordia ut de misericordia.

Merodach humana pauens & timorem

dei timuerunt seu amare exercere &

amare exercitio ¶ aq̃ pacificatores.

Meron aqua & illuminans ¶ tenuit q̃uos.

Meron illuminans uidentes ep̃s & manus

Mervach illuminat uidentes ep̃s & manus

festans liquefacte pedes.

Mervmeteel idem. ¶ actio fortitudinis

Mervoch apiens uisionem seu manifest

Mervoth subtrah & pellis & argentum aut

Mesthabel ut hospes seu habitatores aut

mensurator. ¶ dñi aut mensurato ei.

Meta cuadis & aqua nata.

Meta hospes cum & hospes & seu mensurans

Mesta hospes cauans & pellium & ter.

Meta aqua rara & aquequaro seu duc

tus aut ꝓpinator. ¶ effusi & hospes & pinat

Metach pinans & patrem dans seu hosp

Metaclon hostis mensus & reddens reddit

orem seu mensuras pacem aut operis

cutio. Metlooch exadens uallem mensu aq̃

Metameloch pacificus. ¶. declinatio.

chozis ut q̃pinat & p̃cipio & aut ꝓpinat

Metech amis & accubitus seu consp̃sus

Metoch defecerunt & plangens seu de fecto

aut plangens.

Meseraphath speculator ut scemplator

seu speculatio aut ꝓplatio ¶ dñi.

Mesthel ma carpiens est dñs & palpans eor

Mesterooch mundi & disciplinat seu successū

suoz aut explicationes.

Mesezahel benignus & misericors dñi.

Mesthelehel idem ¶ placionis ungula.

Mesphar speculatores tuscerunt & scri

Mesphareth hostel pinans & hospes pinā

Mesphe hospites tacui & hostis disciplī

Messiat anima & unctio seu xp̃e aut unctā

Mestoam hospes stabilis & mensura ebenus.

Mestham carpiens est & palpatus eor

Mesopotamia elevata uocat quadā ut e

leuatio cuiā uocationis.

Mestrum hospitans est ut mensura eor

friend eum q̃ melius egregius appli.

Mesthuam mensura doloris & hostis afflēti

Metha uirgula & lectulus.

Methehu dulcis & dulcedo. ¶ metat.

Methahel qui bon deus & qui bona dñs

Methatel dem. ¶ fūda aurifex. /

Methazaal benignus ut. ysc ut q̃

boni de nouacio uerusti.

Mechri dulcedo undans & dulcis mitis.

Mesu salutans est & accubitus eor.

Meta cethoe & exitus. hezra. ab aq̃ arena /

Metzaab elevatus & ꝓ est seu aqua

fluens aut aque fluctus.

Mc post. ay. loquitur. ¶. tuus.

Mazuth quis mater fecit & dō

alcar electus ꝑ electio seu de electis aut
alchi qui hic adiudicatus ꝑ de electione
ut q̃ est dico.
alchiel caput ne deus ꝑ quis ẽ hic deus.
alcimia qui ne dñs ut qui ẽ iste dñs.
alcharch caput hic dilectus ꝑ est electus.
alchael qui est dic ꝑ qui ẽ hoc loco.
alchal aqua aīe ꝑ aqua exilis.
ldo mortem ꝑ infirmitꝫ.
lph arch ad implendū ꝑ aquarū. ipse
lphilastor deorum. ꝑ of intellectus.
lphilocech of consilium ꝑ of deorum
sue of ofusionis aut of ignominie.
alhel dom̃ dei ꝑ dom̃ eternus. ꝑ eius.
alcheue gigant cultor ꝑ gigas dominus.
alcest gigant ꝑ gigas seu gigas aut ẽ
alcho regnator. ut regnū.
lres amator ꝑ amatorius seu amatorius
alhualidem qd̃ meridies.
lsa creat deus ꝑ qui creator deum
alaim exaltent ym ꝑ exaltate eor.
alach qui ut ritus ut qui ut ho ten gra
sus aut qui de grandio ẽ dicitur
alael ym̃ ds aut qui ẽ ut salutem deus.
alga qui ẽ digenera ꝑ ẽ denominatio
alor humilitas ꝑ obo seu de humitate
alor planꝫ ꝑ directi seu humil aut ad
alcione tristingunt petrus
ut de clinat seu de climate aut declinatio
aldiacher de clinat dom̃ sufficient ut
transiungnat deū sufficientes.
ie postea. sequē.o.
alto de petra ꝑ de petra ẽ fortitudo.
albitz idem adora genua pis.
aldia ymnum dñi ꝑ sufficient dño.
aaz fortis ꝑ robustus seu robur aut
aazaihalyu de adoratio dñi ꝑ dñi aut
alhoma edificii ꝑ edificio ẽ edifi
or. d̃ho aut edificat ymgn ꝑ edifi
gorbebor uiliaciꝫ pectus ꝑ arteries
humani ꝑ uiliaci pectus imundie.
alorhoma suppe uel subtentaculum.
achon uenundator meus ut uendat aut
achoch plage ut uulnera.
achaim plaga eius ut uulnerat eum.
adab natus est uel generatus.
adaba nascens pater ꝑ genitor eius
ajodam udaiu ꝑ iudicatio.
adam iudicans est ꝑ iudicat eor. ꝑ parturit
adalia gubernat redimens ꝑ restituens.
adelarch dolens ꝑ parturiens seu a dolore seu
adelarch. dolor meus ut parturiens
adi palpans uel arrectarius.
adica palpat est ꝑ arrectarius eius.
adyes cogitans uel assumptus de aqua
aut palpans. Tumens
alada principes ꝑ ducis ut dolor parturiens.
alad regnis ut principis seu regnans aut pa-
alaph regnum meus ut principes meus. seu dolor me
aut parturitio mea. inde uolarchi.
alchon regens est ut princeps eor. aut princ
alha infirmus uel a principio.
aloch rex ꝑ princeps seu rex mē.
alhel infirmus uel de infirmitate seu infir
mat eum aut infirmitas.
adi infirmus uel a principio.
adla choa eius ut a principio eius seu chorus
meus aut a principio eius.
adlu chol labor ut a principio laboriosi. seu
infirmans laboriosus. aut de infirmitate labo
riosi.
adlat chou mei uel a principio meo seu infir
mitas mea. aut de infirmitatibus meis.
adi infirmus. uel pharmacum.
adla infirmans eum ꝑ habitudo ei.
adla infirmis dñi ut habitudines dñi.
amch heres ut hereditas.
amchi heres mea ut hereditas mea.
amchy. heres meus ut hereditas mea ut
amechim heres eor ut ut hereditas eor ut.
amchim heredes mei uel ut. uel ut sunt he
reditates.
ana mihi uel misericors seu clemens aut dis
cutiam ipse est locus de quo dictum est ab
he unde in terram uiuentis.
anchi heres meus ꝑ hereditas mea.
anome habitatores ut cellarii.
ala salus ut emdrio.
alaic saluator ut salutiferos seu a salutare
uel a salutiferente.
alatiamnach capiens eos mors ꝑ palpans
uentes eorum.
alden eruditio ut disciplina.
aldenth umeda ut disciplina.
alech echam saluet ut manē seu tertium ut
mentur.
ali palpans aut arrectarius.
alach aquam ꝑ capies seu capiens aut ca
piens. Alalla capiens est ꝑ palpans eos.
alallam idem.
alallama capiens eos dñs ut palpans e
orum dominus.
alallanmach capiens eos mors uel pal
pans mortis.
aluin umeditans uel disciplina.
azel eruditus deo. ut disciplina dei.
Almin consolans eos uel insecta eor.
alis palpans uel arrectarius seu palpans
uel arrectarius.
alie palpans hem ut arrectarius eius.
aletech umeda ut disciplina.
ali palpans uel arrectarius.
alitor palpantes ut arrectarius.
Ad pulchrum ut pulchritudo.
adab abiudicatus uel requiescens
adon adiudicatus ni ut requiem mea.
adab pulchra femina ut pulchritudo
adal laudatur ut laudabitur seu rotundus aut
laudatus.
adala rotundus dei uel laudans deum.
adaliel idem.
adalon deus laudatus uel pulchritudo
adama decora uel pulcherrima seu commodus
eius aut commodus eor.
adamah decorus ut. uel pulcherrimus meus.
seu commodus me aut commodus laudans.
adamah motus mortem uel recessus peccā
ti uirde adamate.
adamin pulcherrimus ut commodus eorum
adar puer ut infantulus.
adara puer ei ꝑ infantulus eius.
adarah peruersa temporis. uel infantia per
uersus.
adarn puer mihi ut infantulus meus.
adaral puer dñs. ut infantulus dñi.
adaf serpens uel coluber seu augurans aut au
gurium.
adaron requiem donans ut requiescens donans.
adaon colubri infirmitas ut serpentis infir
mi seu augurantis dolorem aut augurium
infirmitatis aut sessionis meum.
adarb deus tempus uel pulchritudo peccati seu
abscondens peccata aut recedens tempus seu pul
chritudo auxilium.
adazab si tunc ipse ut tunc propheta aut
seu pulchritudo auxilium aut sessionis eius.
adaia aspectus ut requiescens aut gloriosus res
pectus.
adaiah sedens uel excludens seu requietus ipse.
adal fluit uel insipiens aut requiescens.
adaioh fratres sedens ꝑ excludens seu gloriosus
adaioh laudatus uel laudatorius seu insipi
ens aut insipiencia.
adam uenustus ut delicatus seu uenustus aut
in conclusione.
adathel ursus dei ut fluit deo
adehorh ignominia ut prophetia.
adiach augustus uel laudatorium.
adium deus
adio sessio ut prophetia seu delusio aut sedens
adion philosophum greece laudatorium.
adarhel insipiencia ut laudatorius aut cogitat.
adiorh deus qd̃ nubo.
adon uenustus ut uenustus.
adnach prophe ut prophetatus.
adnohodonosor sedens in angustia aguitur
ut sessionis agitatione angustie.
adulabam cultus est tempus ut culpas regis.
adustarthan ignis stercoris iudicis
adurtikan prophetam palatii ꝑ palatium
fortium uel culturis fortitudinis. dis.
achon gaudens dolorem ut gaudio angus
achon preparans eos ut preparatio eorum
achor requiescentes uice ut preparatio no

nissima · seu requies suauis aut sparsio.
zeben sparsus eos id preparauo eoz.
ad ascendens id ascensio.
adab nomen id sponsuncus.
adabus noueri dns p sponsuncus dñi.
aenan fidelis seu nouer eoz aut noc eoz
aerh requiescens id requies.
aphenlor guerla guard p obsio guardus.
aphaor dispersa gerlard p dispo gardus.
aphez marina p uicuriam
aphegg marus p marinus.
aphez marinus p diay resguardues.
aphez dia p refugerunt.
aphis idem.
azhyge uendies id indicia.
agech idem.
aus puer me id infantia mea. C dens dei.
abellanus id tans seu laudans ceti aut lau
aus talis p mare seu fluctuans aut omono.
aim fluct p noc seu fluctuans aut mitab du
ridis uictrix.
alaoth sphenus p exclodens
alea rotens p laudans.
ama dei p conuersio
amchel terminus dei p terminus dei seu pri qm
sunt auias dei terminus tuor dei.
amira paidui p amarando seu amaricones.
aut amaricones. C gillon et eoz
murum paidi · p apponere seu p pugn aut ert
amsi tangens p palpans seu attrectans aut
contrectans. C ans eoz
amuhel lodans id deo p ei quo laude deus.
ace pud id ece seu gnes p ferridis aut pul
arnulus colligens p collectio seu ludia electi
aut ascensus leuae tuas et ai gnans
alub gelectis p exclamo. sii nam uel rec. s eoz
alaanz gnen molle. p germen teuetu seu g
alia colaber dñi id serpens diuina.
ab cuculus id stuer. C napar eoz.
alim duy p princeps seu pncipans est aut
alon glolans p requiescens seu agnis angui
alsoz idem.
alon p ferens uel p consolatis angelorum.
arhan donat est p donans eoz.
arhanzelech donat regno p donat regnatres
athan donati dom p donat ei.
adhumbel domi dei p gnati est deus placens
arhymer dominos · ypodiasone gr̃ p unus
archon donat nicens id donans uincentes.
ana seuera p grauis seu tarens aut pligrudo
aum gnuat p consolatus.
anim germanat est p consolatus eoz. C pereg
azareh nudus id nuditas seu asperis aut se
arareh flos p uirgultus seu fidel aut asperna
arhed angulum p flagis seu collectis aut se
azaref uelatus seu uel aut asperatus. C qui
se si duo non faciuntur apd hebreos p. z. h. p
sede literam que si donat. z. dog. s.
capelis aut ornata p ornatus ornono.
ebaz latrat agnehensis seu latrantis appre
hensio.
ebadi latrans lassus p latrat lassatus seu latra
ns leonis aut latrantis
ebalaarh latratus temporis p inspecta pendet
ebe latran p latrans sine psideat aut nec
simum · aut psalterium dei.
ebol latrans deo p latrat dei seu illius dei.
ebm latrat me id psalmus mei.
echao paratus ide id parato ida.
echez stans id arrectans.
echo paratus p paratus
echada includens indico p paratio iudicij.
echophar includens p inclusio seu edificii aut pa
ries aut p mansiones cuadeus.
eratha arma p hymnum sonitus ois aut
arma aerga ois.
ele incola p coronel
celamare scale p coronet. C mare.
celle cuius dam aula p hereditatis · sede eccle
cellesed coronet bonis p bonus coronetus.
ecma solans id solatio.
cenaul gladius p gladeus dei de
cesta est p uocatus.
ephael spiritus dei p applicatus ois.
ephe spiritus p suffians aut suffiat.
ephee applicatus eo. id u qd ? lapidis uom.
ephesh prima id aurea seu seduces aut sedu
ephegg idem. Echo.
ephesden marina p maritima.
ephi purificans p purificatus agnitum.
ephra tempus uel desolatio.
ephulan aprum nom p desolata audiens.
egee floies id floridi. C aut stat gsioni.
egrada includens iudicat p pctio iudicij
ehel stans dei p stans dei seu stat tempus
gratum pulchritudo id gratiosa. C uacuo
eubus phagum p apostata seu deus aut anat
emin pdi id apostata seu pdo p apostate.
amad timuit p phas seu timuistis aut apparu
ausi palpans p tangens seu attrectans aut attrectu
ensib stans p attrectans seu stans aut attrectus.
ephad decepit p dissolute
epenli tarcando mea p gallo di. C uolucris mea.
epesli delatet p gemens longitudine me aut de
ephali halitatio p spatio seu quies eos aut ian
nitis eoz. C aut dilatatio mea.
epenlim implicatio p conflio seu dilatantur me
epelamare metientes eos p tarmidantes eoz.
epelamare habitatio p spatium seu dilatan.
epear purificans p purificatio.
epes deputes id dissolutes seu decepit aut di
soluet in aut implicationes eorum.
ephom seu pecatus eos aut dissolutus eoz.
ephum idem. C ne claudicans
epehuphadecepit aute remisse id dissolutio
prhulus apeum nom. p dissolutus audiens.
eregel tuel adiut. id tuche accusatio.
ereul tuel edificii p tuicens refugis.
ereth archas p fabricia seu tuic aut tu
ens pauo ei.
elgal tuel acusa. p tuicens accusans
ge engel tuicia adiutor p tuche adiutor.
eger tuchia inuolucra p tuche inuolucr.
en tuens id uel tuicia mea.
ena tuens dño. p tuicens dominus.
eshia colubr uel serpens deuinus.
eshrenikil unde p tutor mea caugis fortitudo.
esson augurans p augurium seu augurat aut
esraphe temperans tenens p fugiens tener.
eteth eruit p uocatus.
ethman creat p mors seu quo uocato aut
ethma imago p imaginatio.
ephaphan includet me p inclusio mea.
eoplatare includentes me p inclusores mei.
ichanoz tabi p tuchia p stratum tuchia. ecc
ichedeul includens iudicii p effusio rectus
icholé effluens p effluvio seu fluit eccle.
languentes aut tabiti languentes eccle.
sholame mire. C eo germinat mei.
ichopolus gnicen pfectio mi mee p pfec
iger ascendens p adiutio
ipha os applicati p ois applicatus.

D uxit sua. ꝑ sponsa seu germen pulcritudinis.
cubitus aut naturalis pulchritudo.
mundi iudex.
D sav augurans gratias aut augmentum tenuerunt.
D oa mouet ꝑ gemere D uo dei.
D oadata mouet fumare dei ꝑ gemere tristitia
D oadae mouet dilatari ꝑ gemere illuminari.
D odam mouet cor ꝑ cruciatu cordis. Cmp.
D oraeha mouet in aliquid assimilabilis nisi
D ob tamen ꝑ tamen.
H olye deum.
D obab aurea uel inflare.
D oe rejicit ꝑ rejicere seu gaudere aut gemere.
gemina dei ꝑ fides seu testimonia aut delectatio.
D oemun pulchritudo ꝑ pulcher seu consolari aut gloriari.
D oemur pulchri ꝑ gloriari seu gloriantes aut consolationes.
D oemu pulchru uel gloriari
D oelui mentiri uel ꝑ ac eius.
D oetha eg cor ꝑ mentiri cor.
D ophery mori ꝑ gemere lamentabiliter.
D aga iudices uel iudicabunt
oge idem. C gloriam magni mei.
D oom me uel gloriari Clam magnificentiam
D oomi decorari magni mei ꝑ gloriari
D ovachi decorans aurum magni ꝑ gloriari
omnis inhabitans excelle ꝑ gemere gratiam
D uoth pulcher ꝑ pulchritudo. C decorus uel
um palacii eos uel palam eos. C iudex
um scrui ꝑ piaculum seu immundum aut immundi aut
D ad unum ꝑ laudare
ad tabernaculum ꝑ habitandum.
D alu tabernaculum mei ꝑ habitare mea.
hab spes ꝑ amplexari seu delectari aut dilectio.
D abda fidei dei ꝑ seruire deo. C inquirite.
D obeda idem. C seruient terre. q.
D oera idem. C lagenam grandem cum
D abetho magi ꝑ gemere dolor seu tentatio aut
D ocarea gemui auditui ꝑ terra
D obiens seruiens deo ꝑ seruire dei.
D beth fundi ꝑ seruire aut fundamentum.
D obdidem fundamentum ꝑ seruire filium seruie
D oedihel fidei dei ꝑ seruire deo C seruantes
D iorh plenitudo ꝑ magnificentia gratie aut e
oeph diligere ꝑ placere seu dilectio aut p
D ichel uenit habitaculum ꝑ apprehendit tabernaculum.
D chona tenens magisterium. Pterentis magisterium.
D chonah terminus uel apprehensio.
D chorah terminus domus. ꝑ apprehensio dei.
D dum mensuram uel mensurare.
D dela stetit dei uel extinctus dei.
D dela idem.
D dolam testem cor uel testimonium applicare.
D dolamtes gratias aliquem ꝑ testimonii aq
D oe gestant gaudentem ꝑ extinctus gaudii.
D oma sui dei uel extinctus dei.
odi mensis mei uel mensuratus.
D ura altitudo magni. Pextollens magnificentia.
D ephaltum ꝑ effundere.
D ephi mensuri tui modios uel mensi modii illius.
D erb diligens aut placitum seu dilectio aut
perdurans.
D pha effusio uel effundere.
D pha nubila ꝑ obscurus seu obscurare uel nebulosus
D phi thalami cor ꝑ marcuma cor.
D phar volans uel volare seu volatus aut volatilis
D phath aurei obrizi ꝑ aurum purissimi
D phel nebula ꝑ obscurare seu obscurus aut nebulosus
D pher iguominia ꝑ iguominiosus.
D phun tabernacula uel habitationes.
D phun tabernacula mea ꝑ habitaculum
D phe murmur ꝑ murmurare seu murmur aut blasphemia
D phun dilectus ꝑ amicus gratia.
D phra volans uel volatilis. C adiutorium.
D og gregans ꝑ congregans seu absconditus seu
go nobis. ꝑ gloriosi seu absconditi ei ꝑ coetus ei.
D phua ipse cognoscere ꝑ cognoscere deum cognoscens
huda ipse cognoscere Zuurrem. uel cognoscere
deus testimonium.
D holi tabernaculi uel habitatores.
D la murmur eos ꝑ murmurare cor.
D lam celsi ꝑ eminentis seu alti subtilis aut a
D lam idem. C aus remissus. C dicebat
D lea discretus ꝑ destruere sine destructio aut de
D lear destruere aut ꝑ discedere uel seu ꝑ diminutio
meum aut discretio mea.
D lear distrahere domui ꝑ diminutio gratie
D li tabernaculi uel pinnacle.
D hab tabernaculi patris ꝑ pactum patris.
D umpa tolens ꝑ parturiens.
D umpadas tolos. restui ꝑ parturit Zuurrem.
D ophemos misericordia delectationis uel misericordias
meritum dignorum.
mar phu amarescens ꝑ pharisaeus amaricare
D aer chanf uel manipulus.
taer chanf me ꝑ manipulus meus. C meq.
midi cassans magnitudinem ꝑ manipulus magni
D g dolor uel mirra.
D g mugeri ꝑ murmurare.
D g musteri ꝑ murmurare.
D ga murmurare ꝑ murmurari ei.
D ga mirrari uel ꝑ dolor ei.
D ga mugeri ꝑ murmur ei.
D gam mirra. ipsi. uel mirre cor.
D gam murmur ipsius ꝑ murmur cor.
D gam murmur ipsi ꝑ murmurare cor.
D gam mirra. domi ꝑ dolor gre.
D gam murmur domi ꝑ murmurare gre.
D gã murmur domi ꝑ murmurare gra.
D gesum decor ꝑ respondere seu decor aut gesto.
D geliphos respondens uerus ꝑ decore adhesit.
oth murmur mi. ꝑ murmur mea
om murmur meum ꝑ murmurare mea
oum dolore gemoris uel mirre rejicientis
um murmur requies ꝑ magna gemoris.
oum murmur gemoris ꝑ murmurare magna.
D gual mirra ꝑ dolor dei.
D gual dolor dei ꝑ murmur dei.
mas murmur dei ꝑ murmurans dei.
D uo miserere eum ꝑ dolor eius. C iudicium meum et
D uo murmur ei ꝑ murmur eius. C malus. e.
D uo murmur ei ꝑ murmurare ei.
D uo murmur nostri ꝑ murmurare ne murmuraverunt
ono dolor iuxta uel miserere mei. C meum.
da tabernaculi. mei mea. ꝑ habitaculum
habana tabernaculi. tabernacli alienado ꝑ habitare
os labor ꝑ dolor seu dolens aut laborantes.
zam indei eos ꝑ fornicando cor. C ve inique. a.
zam iudei dum ꝑ fornicando dei.
D oz mens ꝑ mus seu pellis aut unctionis olei
D zam gaudens ꝑ gaudere seu gaudium gaudere
D zamum ꝑ ue excelsi seu ne transgredi aut a
D zam unus ipsi ꝑ unctio cor seu pellis ipsi au
D zam unus ipsi ꝑ unctio dei cor. C zamum cor.
D zebach edificat ꝑ edificii edificium aedificare.
D chara edificari ui. ꝑ edificare mea.

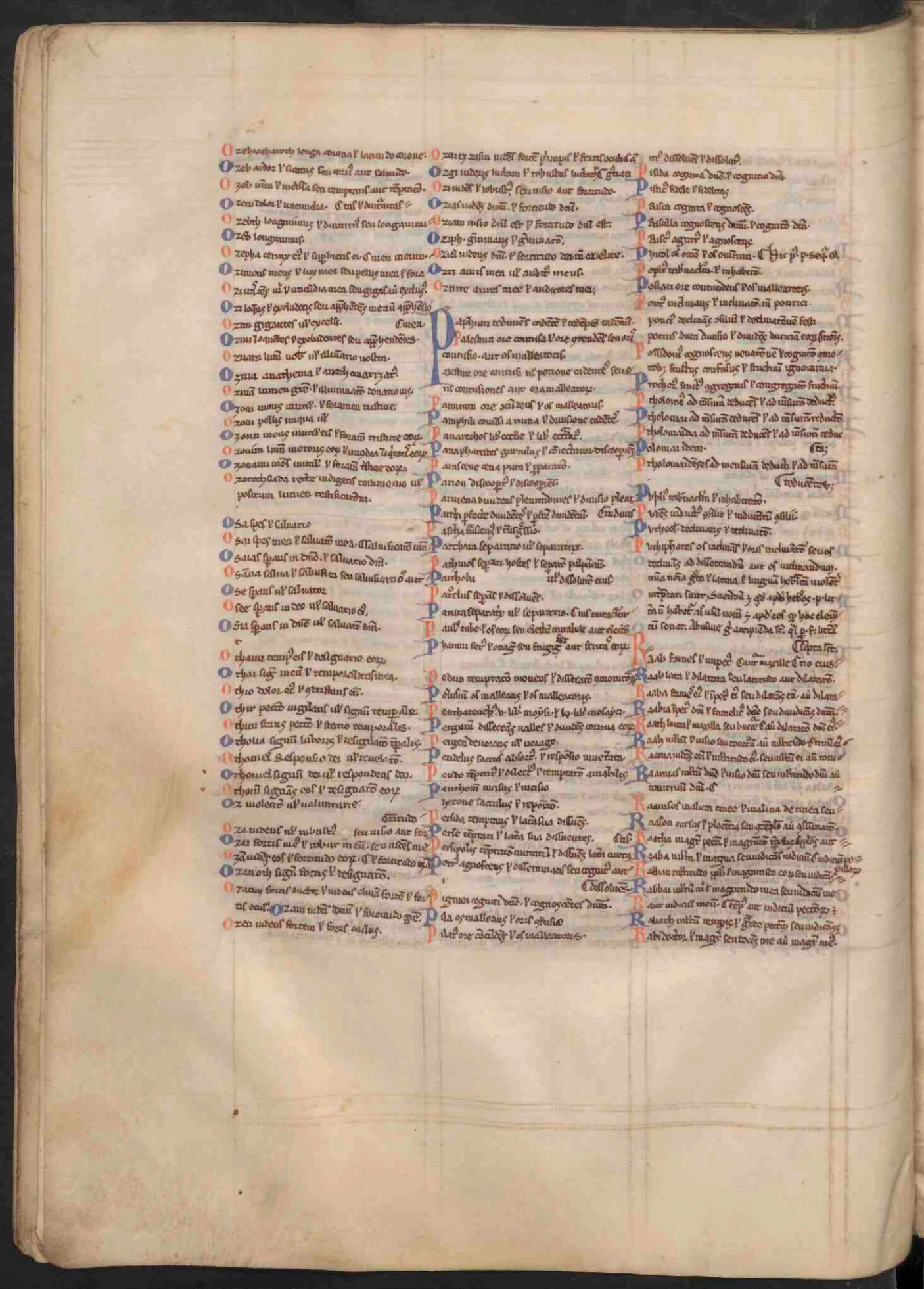

Rabrath dcelna mlrandinus p magnificus iudicius.
Rabla ai rabin p admirado mea seu mlta ni aũ mlta
abkathulla aũ mlta seu mlti aut mltũ. & tudo mes-
Rabmag p nerp̃s p diuinus dcaũ. Cudiaũ grandi.
abbatu doctor. p magr̃ seu doctrinale aut magr̃ me
Rabbath gaude lętꝰ p mlti gaudij seu iudicij gaudiũ aũ
ablatoꝝ mlthe dcito p precepto dominus. C fama
Rablatoꝝ p̃cepꝰ enunciatꝰ p magr̃ aut authoꝝ. diuul-
ablatus mlthe dlectꝰ aut grande electus.
Rabla uasa p uasoꝝ seu ablati electro aũ lętꝰ fili
Rachab gam p ignia seu mlto aut odorifio.
Rachal vidal p equitũ fortiũ seu rex aut magnifico.
achel ouis ili mlto seu mlti dnaũ aut mlti p̃cipuꝰ
Rachi lingua p pnoma.
addan mlcal mic p stirmido mea.
Raphal cantans ali medicina.
Raphael canans deo dns. p medicina dei.
Raphina canat dno. p medicina dei.
apham gigantes p medici seu
Raphio canat eis p medicinis ei
aphoza cana mlto p medicina formidinis.
Raphet refluus p mlti ei. seu mlti aut eius ouis.
aphoth cantans deiaũ p cantans medici seu mag
ium fouens aut dilatans fortiũ fugiens placens
ti lingua tue interpres remanse mlto aut remissi
Raphion medicina dei ali richmas ali. C mansuet.
aphu tempestas p dilatans seu clamans aut medici
Ragal rex. p negotians aut seu clin aũ fortiũ fortiũ. C an
agau pastor. p egrotans.
Ragau publica p egrotantes. C multũ delectum-
agon pumpa ali publici seu mlti delectati aut
Ragau pastor dei p egrotans dei seu pastoꝝ dnoꝝ
abalua dcem. C an publicũ ei.
Ram excelsus p excelsus seu imperiali aut excelsus
aum excelsa p excelsa seu excelsi aũ excelsi
Ramale sublimans p excelsus seu coronati aũ excelsi
ghalesburnus. C celabonũ. aut excelsus laborũ
Ramahq excelsus dnoꝝ p coronati dñi seu excelsi
amalle publici p mlti seu malens mee aut mlti
de mea. C ei dicit aut meus. mlto.
Ramath excelsi. fugati p excelsus fortis seu mo-
amathi excelsi fugati populi p excelsus populi
oꝝ seu mortem videre ei aut mens mlto eoꝝ.
Ramathem excelsa duo p excelsi duo seu duos
sublimes aut duo
mata pastor dñi. p agnus dno. seu pastoꝝ dnoꝝ
aur pastor eius dñi. C ille.
Ramathi lech excelsi fugati grave p elevatus ma
amathite excelsa fugata p mortem videntes.
Ramel ech excelsi pecus p excelsus pecudis.
Ramelle amarcans p clamoꝝ ebullitus seu ex-
trusio mee aut tonitrui gaudij.
Ramoth mortis mlto p fugi excelsi seu excelsus
Ramoth excelsi fugi p excelsus mlto.
Ramon excelsi magni p excelsus magnifici.
alma spiritus dei ut mortis dei.
Rasarhana mansuetus bona p mirabilis eoꝝ.
aso uanans eoꝝ ili mirantes eoꝝ.
Rasun mapi p mirabilis seu mirantes aut picturati
arhamun sonus p seu mlto glorificata
Raul sacer dno p mlto dei. C an mlto glorificata
Razon mlthe p sacer.
Rcaul magni dei p dilecti dei.
ebamba p magna seu iudicij aut iudicati.
Rebal mlti ai p magnanimo mea seu mlti mea aut
ebe ape p agnus seu ordinatus aũ ordinati. iudicati mei.
Rebee idem. C melius accepit.
ebeen pacatus p accepta. seu mlta pacata aut
Reba grassius p mlti mlto. C an mlti grassiti
eblata mlta mlti p mlti ille seu mlti grassiti.
Rcaug agr̃ ingeniosus p ordinatus p passio. C do-
echa uidue ili echaud seu mollitudines aut terre
Rechab sedens p excelsus seu mollitudines aut terre
de patris. C aut deliciae patrum.
echabare p sedentes aut excelsi seu terre p̃ti
achab mollitudo ali subsummens. C aut thao.
Rechem pectus p nascens seminatus frater aut ma
echma temperans p mlta au eoꝝ
uera. C uid tractum
Recha caninus p locuti seu remunerati.
ephun tractum p remunes seu nati requies aut
egalim pedes p ambulantes seu re aut mala.
Rcaz alij p refectio seu pascit eoꝝ aũ palati eoꝝ
egon mer p ambulatio
Rchi pastor mei p publici mei.
emma excelsa exaltans p excelsus in chili
Repha excelsus dñs p exaltans in chili
ewm excelsa gnatus p ali mortis.
Rdmon excelsi mali p excelsus mali
emoue excelse malis p exaltans malum. C ue
ommon excelsi p gregatus. C an malis gnati.
Remmon sublimis p exaltans seu malis gnatus
emmopharez dimidet excelsi p dilicas p gnatus
emmopharez sublimes violates p exaltans dissi
para seu dentio malis gnatus
emorh videns mortis p mlto mortis.
Rena magr̃ absq; dr̃ p magnifici p̃cipuꝰ.
Resepe p parentes.
Reseth expd̃ ei p sapientes.
Reseth chand p frenati seu chadati aut retinaculati.
Rclacha impiens p impius
Rclachan impius ei. p impiens.
Rcleph impiens eoꝝ. illure p expd̃ C paciens
Rclen expd̃ frenati p parentes eoꝝ. C pauoꝝ.
Rcleth impiens p impiens seu expd̃ ure aut
Rclipha currens p nelox seu ei⁹ aut velocitas
Rclia expd̃ dñi p parentes dñi.
Rclyma sonus p uocis glorificate aũ mlto glorificata.
Rclu palatus p pallus eis seu pauor me aut pal-
Rclu palatus eis p pallus eoꝝ. C mea.
Rczer magni ulcera p magni ulcera sanata
C tua.
Rdbla multa p magna seu iudicatus aut iudicati.
Rdbra multa ai. p magnanimo mea seu mlti aut
Rdha mlti bona p mlti bracella. C iudicati mei.
Rdhar mlti bona eius p mlti bracella pacti
Rdher mlti bona. pauoꝝ p mlti bracella aute.
Rdhul ãgli p bonꝰ seu beati aũ dñi bonati.
Rdo magr̃ p angelorũ C an suscepto.
Reagra magr̃ medicans p magni iocundo. aũ fra
Rebaam impetus p tumultuo. C pli aũ tchimard gloria.
Rebaam dilatans ppli. p dilati pat̃ populi seu pace
Rebody platee. Patrimonij seu patree tenua
re aut platearũ mchmanonei. C sermonibus
Rede mlti fortes seu mlti fortiũ sermonibus aut mlto
Redihe mlti mea p mlti ostenans. seu mlti mlta
Redum parui iudicati p mlto mlti parcis. C ui-
Redũ mlto p ecclesiastico
Rededh fortes duc p mlti
Redgal deosti terens p deosti chiae.
Redgel idem.
Regalim deosti fortis eoꝝ p negotiantes chiae eoꝝ.
Regomeleth magni fortes pacati p ma
Regoma magnus fugiens p magni gloriatio.
Romaa tenuis p subtilians. seu coronati aũ sublimes.
Romaan tenuantes p subtiles seu tenuati sublimi
aut coronati excelsi. C contritum laborantis.
Romelia magni pu. fugis laborantes p sublime
Roel platee p sanctimoni.
Roobie platee dñi p sanctimonie dñi aũ.
Rooloth platee mchmanonei p platearũ sublimatus.
Roor frus p expugnatus.
Rp expd̃ ali imperii mchmanoꝝ.
Rsch mlto p sublimati seu dilecti aũ dilecti.
Rsben mlti filii mei p filii mei mlto seu mlti
C time aut mlti predi mei.

Ruben iudeus filii Iacob seu iudex in me
dio aut iudeus .g. medium. C no mea.
Rubenar idē .g. ruben .i. ple.
Rufus fouat. V refugens seu nos fouat aut refor.
Rumia excelsa. V iudex alubo
Rush iudeus .i. fortitudo seu defendet aut defendo.

Saaph spectans. V angustiae.
Saal reddens. V augmentum seu aggrauat
Sail noia. V pugil seu unus aut ore aquay.
Salabim unctio. V aggrauans unctiones eius.
Salalum reddes. V reddetur seu reddens aut reddor
aut festinat. V exhumatus.
Salmae exhumatio. V exhumationes.
Salud idē q. sala .i. ple.
Saar exhumatus est. V exhumato eor.
Saalia incubans egredies. V labens egressionis.
Salba aperta. V aperuit seu aperuisti aut gula.
Salba clamans. V audiens seu clamor aut eloquium. Idē
Salbeha vrce. V vocatio. seu loqui. aut elaquia
Salcias cupio dñe. al' gaudio dñi. C consolationes.
Salcum clamamus. V elaqueo. seu aperui aut
Salcuna excelsa. V gaudio dñi. seu volens alendi
Salcuna leua. V similis. Idē aut volle excelsi
Salcoch irruens. V equus seu iumenti. V equitis.
Salcarun monetes. audis. V monetis aurum.
Salath sceptri. V iuga seu baculi aut pacunie.
Salatha gemens arcuatus seu curui. aut equitis.
Salathacha sedes tua. V cathedre. vel seu equi. aut
Salathai equi mei. V equalio meo. Caut equalio tuo
Salbee idem.
Salbutum requiet. V refectio. C dni
Salbe. V agnus. V ouis seu septi aut inundi.
Salbe sepes. V habitatis seu tabule aut tabernac
Salbee idem. Caudes
Salbei aperui. al' clamaui seu gula aut elo
Salber equilai. V adiuuans seu ouis aut seruus.
Salbeth ouis aut tabernac. sine inundi.
Salber aperui aggregans. V gulus resurgens.
Salbeth aperui pauit. V gillus iure.
Salbia damma. al' capa seu mutatis dñs.
Salblath requiet. V inclusio
Salblacham vel desolatis est. V inclusio eor.
Salboe dñne. V aperee seu fauorez aut fauta
Salbou vallis. al' rotundi. V. eruolles. excellum
Salbur edulii. al' pennutus.
Salcath singuli. al' aurunces.
Salda archani. V tarui.

Saddy leo adhesi. al' archani. ei.
Saddsa leo magni. V. archani magnanimi.
Saddal omipotens. V omipotencia.
Sadr regio. V subiuga seu assis aut nenbar.
Sadumoth regiones. V aurum. V subiuga aut gula
Saderoth pone. pupilla. V quies gloria. C eiusdē
Sadesa ibam tuam. V tuy ubi meam.
Sadaid archani subiace. V assidens.
Saderh subiaca. V. subiacens seu dñi. aut subiacui.
Sadnaer idē .i. ple.
Saefema pestilens aer. al' pestilencia aeris.
Saphra umelin. V labia seu speculum aui agitha.
Saphra umeca. ei. V labia eius seu speculi. eius aui
Saphar idē addam no pecum. Cagha ei.
Saphan umeca. sphin. V labia sphi seu angus
cans eos. aut speculum eor.
Saphan absondens. al' protegens.
Saphan lep. al' pecu. seu agitas aui gregalis.
Saphe speculans. dñi. V labia gre seu iudeum si
pennis aut barba superioris.
Saphane umelin gre. V speculator dnarum.
Saphane labia ei. V labium superius. sine bar
bacul aut barba superioris iudicis.
Saphancophane saluator mihi. V absconden
mus repro. spe eis. ioseph. C dnus iudicauit.
Saphasna absconditor dñs. V protector dñi seu
speculans dnatorum dñi. aui labia gre dñi.
Saphath iudicans. V iudicatus seu iudicati aut
Saphatha idē addam sphin rotice q. sinam
Saphanas iudicat dñs. V iudicatus dñi. loza
Saphathmoth iudicans. mouit. V iudicatus
Saphath dē. V. pl'ch. rudo seu speculū. ingrie
aut labia resurgentium. C gregis speciei
Saphus nanus. V iudex sine libram aut e
Saphra idē .i. femina gre. vxor. sphrarē
V femoris interiores. femola uel femoralia
Saphon labia murmurū. V specula mente seu
umelin meorum aut angustia magnatum.
Saphra iudicat dñs. V iudicatus dñi.
Saga loamo. al' tumultuario.
Sahil recompensans. al' recompensū.
Samach damma. V capra.
Sala leua. V nulla. seu nullus aut nullio.
Salabu pacis gemitus. V nefandi gemit. seu
Saggraua. V. irrellia. aui aggrauat. irelligere.
Salabon rotulus memoria. V aggrauat. liquent.
Salabone idem .i. ple. C sano seu sanctorum.
Saladha leua. V. nolle. V nulle sibus. aui ip

Salai nolens me. al' nullo mea.
Salabum salus. ondis. V. tumult. coadunatio eor.
Salawa nefandi. al' pacis eius seu nefas
pacis aut. verbum eius. C collimatio.
Salamphel. pax. tua. de. V. nefandi. al' de. sine. de
nefandorum mel. aut. refugio mea dei.
Salamil. pfa. pfe. V. consilium. seu. pfecto aut
Salmana. fluct. V. ymbris seu ubi. gmodys.
Salarbi. fruges. V. pecunia. C aggregatus. aut
Salarbiel. pecus. dñi. V. fruges. dñi. C lecti. aui
Ale egredieris. V egressio. C aggregatus. trelligere
Salebu. pacis. gemitus. V. nefandi. gemit. seu
Saleth item. qd. sale. C perfectus. consummatus
Saleph nullus. al' reddit. seu. stimat. pfect. aui
Salem pax. V salua. al' reddita. seu. stimatio.
pfecte aut. stimuario. perfectus.
Salemoth egredientes. mortui. V. egressio. mortis.
seu collecti. mortui. aut. exitus. mortis.
Salphaad umbra. pre. al' umbra. formidinis. seu
umbra. formidans. aut. timidi. vel.
Salu nulla. al' lena. V. nulpes. seu. rollus. aui. nullio.
Salum idem. addam. eos. .i. eor.
Salula. mola. dea. al' mola. triturales. seu
simula. gemens. aut. simula. consolatio.
Salusa idem. C labilis. C consummatio. a
Salma. pfa. V. pacifica. seu. femoral. aut. pfe.
Salman. femoral. V. sensibile. seu. pacifici. aui. e
Salmana. pfectus. al' stimatus. seu. pacifi
cus. eius. eum. aut. sensibilium. eius.
Salmaualar. pfectus. simulo. V. stimato.
Salu. sedet. ei. vel. aut. pacifici. aggregati
Salmane. pacifici. ei. V. stimato. ei. sedet
Salphabeude. aut. umbra. gmoriou.
Salmanche. sensus. uxor. V. pacifici. suscep
tor. seu. iben. offendiculi. aui. magog. fornicatio.
Salmona. magnitudo. V. magog. fornicatus. e
Salmonera. nomi. pabuli. al' iben. adunat.
seu. umbra. turturis. eor. aut. magog. fornic
Salo rolleus. V. emissio. eor. C dnus eor.
Salo. rebuit. V. pacifi. seu. rebuit. aut. pacifi
cario. seu. umbra. portionis. C egressio. a.
Salome. pacifici. eius. V. rebuentes. ei.
Salomi. rebuentis. V. pacificati. mea.
Salomon. pax. mea. est. al' rebuit. mea. eor.
Salo. mely. cupiat. respicit. trelligitur. al'.
Salomon. pacifici. V. rebuites. sine. pacifici
mercenei. aut. rebuitui. inquies.
Salus. portio. fruges.

au temprad uel princeps ꝙ respect ꝙ imp mo
ius nom etymologiam ꝙ ge nos, respect
alimoch uem g. salomoch.
Alica uida seu temprada fuit reliquie ei.
Ammaa uxor pdicti ely ꝙ dicit eyaudiu ei.
Amarya sci nu ꝙ ostol ihc ꝙ dicit mea.
Amarhias scis nu dñi ꝙ ostol mos domine.
Amarh nom uelum. Vandalo testimony.
Amagar nom aduene uel audino adueniens
Amau eyaudiens me uel audiens eyaudiu mea
Ammar celestis uel hmil seu uie. aut uxor
Ammam humilis dñi ꝙ audiens dñi seu hu
dem audiens dñi aut uxor eyaudiu dñi.
Amoorh audiens egri uel uxor ejusdem pdicti.
Amamar lama mea Confusio mea. Omnis
Amamh nom amans ꝙ eyaudiu amantis
Amarens lama ꝙ confusio seu ops sui gubti.
Samian lama mea ꝙ gubti mi seu ops mee
aut custodia mea. Imp dñi sui scodiens dñi
Amarra lama domini ꝙ gubti deo siue ops
Amarrau lama ꝙ gubti. sc ops sui scodiet
Amarram ꝙ samarre uel. Cumulus.
Amaron audiens meron ꝙ uxor pdicti au
Amhuem sol ꝙ unu. seu illustrans sui illumiat
Amech fulmen ꝙ excels seu adiuuans aut
Amer scodiet ꝙ scodie sui scodia. Cumulus
Amel sons uel sonus salus seu mansuetus humilis
Amer mandatum humile. Cumulus plamatus
Angar nolans medla uel ugiens medlans
Amanus subiugalis nom dñi aut audiens ꝙ
Amar nepres ꝙ insultans seu nom ingulfe
Aut eyaculiet ingulfes.
Amuch nom temporalis ꝙ audiens pcedens
Amodi nolens ꝙ nolentes. Declarationis.
Amoch nom unde ꝙ eyaudiet susceptor.
Amorhaa audiens responsione ꝙ audiet
revelatione seu audiens sessionis ꝙ audiens te
Apreslan nomen lapidatus ꝙ eyaudiu ama
Amm ornatus audiens uel ornatus. Cumulus.
Ponsionem uel audientes revelatione seu
audiens est responsio aut audiens revelatio
Amhum nom audiens ꝙ humosus audiens
Amhon sol famis uel sol coz seu solis fortu
rudo aut illuminans eos.
Amm audiens ꝙ eyaudiens. seu uxor pdicti
aut uxor eyaudiu.
Amma idem. addens ei. ei. ei.
Amuel nomina dñi deo ꝙ potestas a deo seu
audiens dñi aut eyaudiens dei.
Amam audiens eum ꝙ eyaudiu coz seu au
Amu nolans ꝙ eyaudius. Cumulus ei
Amham audiens ei ꝙ eyaudiu coz. Cognitus
Amularh nolans ei ꝙ eyaudiu mea.
Am dominus ꝙ socius seu habundans aut e
Amabilis habilis aut in me ꝙ egressa
tuozario peccatoris.
Amalia dominus dñi ꝙ egressio dñi scelus
Amdami dño aut securus dñi.
Amam dominus ꝓpter ꝙ ne lanabit.
Anan dominus uno ꝙ seu mus gratiosus seu
egredieus gra. aut habundans deus.
Amamm dominus uno ei ꝙ egredietur gra
coz. aut habundans.
Amdu habundans cognitio ꝙ egressio ꝓpter
Adus dnus eos aut secura gratiosa ei coz
Amu de mus ꝙ de mihi seu nouum ei lenis.
aut nouissimus rollens.
Apan speculator ꝙ labui seu indicii aut
barba senectus iudici.
Ara princeps ꝙ curbo ei seu uelum flagra
Arra idem
Arraadd addens ei ꝙ mea. Curiones.
Ambalta preparati habens ꝙ curbonii deus
Arabial princeps patrum domini uel pa
Apans parentes domini. Aut desidere.
Aad descendens ꝙ descensio seu descenda
Amphath mendens ꝙ mendacium
Arabe princeps fili ꝙ uelum fili seu curbo
Susceptus aut angustia ure. Cuneus
Arm princeps mea ꝙ curbo mi seu uelum
Aedmi ꝙ angustia mea
Arm princeps fuit ꝙ principatus dñi seu fue
Al domino aut angustia domini
Amus princeps dñi ꝙ principatus dei seu mela
Men dominans aut angustia dñi.
Armure principes ꝙ angriani seu arbores
Aut uelamina. Col tacitorum.
Amar pono uel amor seu camelus aut ca
Amram ille addens coz. eis ad eos.
Amala princeps tribulatus ꝙ principes ebula
Eis aut principatus tribulacio.
Amlar princeps fuit ꝙ elatus angelus seu
Princeps ebulationis aut principii tribulationis
Arach umeral eum ꝙ lepra ei siue ebulatus
Ei. aut morbus coz. adueniens.
Arachalar numeral domini ꝙ lepra domicalis
Seu morbum insanabilem tollens aut re
bulatio finchum sustinens.
Arachi lepra mea ꝙ uidens me aut morbus
Insanabilis mihi.
Arbulepra ꝙ morbus insanabilis
Ardul princeps pulchritudinis ꝙ principatus
Pulchritudo. Cumulus
Amrham lepra domini seu morbus magna
E seu ebulans eos aut morbi coz aduenies.
Areal princeps principes rollens ꝙ curbo subdi
Ioni seu uelamen finduit an angustia plas
Arebial princeps dñi ꝙ angustians dñi.
Ared idem ꝙ sarad Cornus.
Aredae idem.
Areda delusio uel condescendens ei.
Aredad descendens temporis ꝙ descensio pecto
Arema princeps subitans ꝙ princeps negotiosus
Areon princeps uerens uel curbo murmis seu
uelamen tristitie. aut angustia inquietus.
Arepha mensa uel mendacium seu tribulatio
Panis aut panis angustiatio.
Arelar princeps aut angustiator ex hebreo
sumpta compositum.
Aret princeps ingulans ꝙ princeps
Declarationem angustie.
Areth unctus uel lepra seu ebulatio aut re
liquie preparatio.
Arpha princeps mendax ꝙ curbo tardi.
Arphan princeps ceca uel principes ingulfi
Arzon idem.
Aragnr natus uel propagines seu princeps
Tumoris aut principes propagatum.
Arad princeps dñi ꝙ principatus dei.
Arum oderum ꝙ aluum seu princeps eis.
Aut angustia eoz.
Aron idem ꝙ sareon.
Arath reliquie uel reliquiay princeps.
Ardem princeps mercis coz ꝙ castellum ei
Aut tristitie. Cuam.
Aron princeps mercis uel amicus tristi
Ardma princeps tristitie ei seu amicus tri
Cum ei. seu princeps mercis eius aut coa
Micus tristitie eius. Cuam.
Aromice principes mercis ꝙ amicus tris
Arsa umeral eum uel lepra ei siue ebulatus
Ei. aut morbus coz. aduenies.
Arathalar numeral domini uel lepra domicalis.
Seu morbum insanabilem tollens aut re
bulatio finchum sustinens.
Arathi lepra mea uel uidens me aut morbus
Insanabilis mihi.
Arbulepra ꝙ morbus insanabilis
Ardul princeps pulchritudinis ꝙ principatus
Pulchritudo. Cumulus
Amrham lepra domini seu morbus magna
E seu ebulans eos aut morbi coz aduenies.
Areal princeps principes rollens ꝙ curbo subdi
Ioni seu uelamen finduit an angustia plas
Arebial princeps dñi ꝙ angustians dñi.
Ared idem ꝙ sarad Cornus.
Aredae idem.
Areda delusio uel condescendens ei.
Aredad descendens temporis ꝙ descensio pecto
Arema princeps subitans ꝙ princeps negotiosus
Areon princeps uerens uel curbo murmis seu
uelamen tristitie. aut angustia inquietus.
Arepha mensa uel mendacium seu tribulatio
Panis aut panis angustiatio.
Arelar princeps aut angustiator ex hebreo
sumpta compositum.
Aret princeps ingulans ꝙ princeps
Declarationem angustie.
Areth unctus uel lepra seu ebulatio aut re
liquie preparatio.
Arpha princeps mendax ꝙ curbo tardi.
Arphan princeps ceca uel principes ingulfi
Arzon idem.
Aragnr natus uel propagines seu princeps
Tumoris aut principes propagatum.
Arad princeps dñi ꝙ principatus dei.
Arum oderum ꝙ aluum seu princeps eis.
Aut angustia eoz.
Aron idem ꝙ sareon.
Arath reliquie uel reliquiay princeps.
Ardem princeps mercis coz ꝙ castellum ei
Aut tristitie. Cuam.
Aron princeps mercis uel amicus trist
Ardma princeps tristitie ei seu amicus tri
Cum ei. seu princeps mercis eius aut coa
Micus tristitie eius. Cuam.
Aromice principes mercis ꝙ amicus tris
Cumulibilis.

Sawon iudicium uel iudicamentū seu congruus
aut congruitas.
Sarum princeps monetarum ꝙ princeps collium seu
Sanguillum pellis. aut uelamē inamidi.
Sarechan princeps eadibi uel princeps mundi.
Sseu princeps mendacium. aut princeps abdomi.
archan princeps tenebrarum ꝙ princeps operis
carnis eius siue tribulans eum. aut calefaciens
Sarneh chorum ꝙ congrua seu deperditus
deus aut perfectio. Cgultha.
Sarma uitta uel uinctus seu angruus aut au
Sasa senarius uel longitudo.
Sasu senarius meus uel longitudo mea. Cra
Salaballar senarius ultimus ꝙ longitudo aggra
Slagaca senarius robustus. uel longitudo
fortitudinis.
Sasson auditus uel oppidum.
Sasonrhamar urbis palmarum ꝙ auditus ama
ritudinis seu urbis consummationum. aut
auditus consummationis.
Saham libri uel librorum seu bibliotece eorum.
aut bibliotece eorum.
Sachan consummans uel adiuuans seu consum
dens aut perficiens.
Sathanas adiutor fortis ꝙ platinarum.
au digna uel elevata seu dignitas aut e
leuatio.
Sauc idem addita eius.
Saucco cantationes uel cantilene.
Saupha speculatorū ꝙ speculatio seu super
effluentes aut superfluio. Cauū.
Saul peccatio uel expectatio seu abundantia aut abu
Saultare peccatrix &c. addita eius.
Saultus rumpatio respicientis ꝙ rumpen
tium seu fouentis seu abscondens consilio aut
expectatio festinationis. Ceus;
Sama dignitas magistri ꝙ elevatio magis
cacha propago uel cubernaculum.
cauoth mentes uel mendacium accepit.
Spam decimatio uel expectatio uel decimati uel
expectat. Cuinationis. c
Spechia accusatio bona uel expectatio illius
Sparuchie idem ꝙ plis. Cauz ;
thac fauces cantilenas. uel fractus cantilene;
Stam idē addita eis rectum.
tatam idem.
Stabuzamal iudex condemnans gratiae me
e. uel speculatoris despicientis gratiam.
Sebu statio uel eloquentia.
Sebe idem.
Sebulte nullatus uel gratus.
Sebalthan nullatus uel accusens.
Sebedia stans existens dñi siue stans dñi serua.
Sebeia stans dñi. uel eloquentia domini.
Sebemal stans unguentū ꝙ stans unguentū.
Sebeon stans misereat ꝙ stans misereatur siue stans
misereatur aut eloquentia miserie.
Sbechar stans superior uel eloquentia pauda.
Sebia stans dñi ꝙ stans dñi. seu sectatus dei
aut sectatoris eloquii.
Sebidel stans dei uel stans deo seu sectatus de
um aut sectatoris domini.
Sebna stans pulchre ꝙ stans pulchritudinis
Sebom statio mans seu sectatio eius maris
Sebom damma ꝙ caprea seu capreus eorū.
aut damula eorū.
Sbolech spica ꝙ germinans.
Sbam damma uel caprus. seu stans maris
aut sectatus eius maris.
Sbuzel recedens ad deum. ꝙ recedens
ad eum deus.
Sechar bullus uel abundans.
Sebuth tenuis uel propago.
Secheth speculum uel speculator.
Sethem salvans uel immersus.
Sethemite idem ꝙ plis.
Sthemal nauis dñi. uel nauigans dñi.
Sechemal idem.
Sethem uarius uel mutatus.
Sthal ideꝙ sthemite uarius &c.
Sebiel uarius deo uel mutans deo.
Secherhanoth enbnadla filiaꝝ melodii
bcans filias.
Sechu ebenezar uel enbnadla.
Sethona eleuans misereri. uel exhortans
tium dolori eorum.
Secha spuma uel cuclus seu tribulus aut
pontiones.
Sthin fatuus uel fatuus seu insulsus
aut insipiens.
Seda cibana uel ex tarere.
Sedada cibana testimonium uel ex tarere ter
minus.
Sedech multa uel sufficiens.
Sdeche sufficiens eum uel sufficiens deo
Sdechel subtilis dñi ꝙ deficiens dñi.
Sedem cibana ignis uel ex tarere lumenis.
Sedei cibarium meum. uel ex tarere meo.
Sedū cibarii mei uel ex tarere meo meus.
Sedum salue ꝙ amarriduel seu memus aue
mus aut memorare amenum.
Sedrul cibarii festinantes uel ex tarere con
siliatoris.
Sedumhel uel ex tarere dei ꝙ cibarii dei est
Seddo ecclii cibus ꝙ ex lade seruientes ꝙ deo.
Sdrueh deus uel deus.
Sdrath deus meum. uel dechonus mihi
Sducha testamentum uel testificatio.
Sephana humilis uel campestris seu aere
tens eos uel aeratio eorum.
Sephamoth accedit mortem. uel humilians
mortuos seu labens mortis aut iudicii
mortuorum.
Sephan speculatio uel aquilonaris. Cus
Sephach lib uel turba seu librarius aut turba
Sepharyaim libee psalmorum ꝙ libri lu
tere hymnorum.
Sepharuim libri ipsi uel iuuere ipse seu
liaru eoꝝ aut ipsi iuuam eoꝝ
Sephach iudicans uel iudicatio.
Sphanal idem addita dñi. dñi.
Sephalt humilis uel campestris seu nullus
aut planicies. Cauo.
Sepher-libri uel iuuere seu dei aut phin
Sepheth iudicium uel iudicatio.
Sepheul speculatus uel egrediens.
Sephu speculatus uel impes.
Sphma aquilo uel aquilonalis seu campes
tris aut temperies eorum.
Sephion egredies uel abscondit seu e
gredere et mereoral aut egredies et abse
Sepho speculator uel hispes. Carchanū
Sephon specula uel aquilo. seu specula aut
Sepheuure idem ꝙ plis. Ceus.
Sephoz statis uel specula seu abscisus aut pla
Sephoza aurus ei. uel speculans eum seu pla
cens adhesit aut adhesio placuit.
Sephra placens liquit. uel adhesit uel ceu
Sephira speculatoꝝ humil uel archa re
positionis. Caut impes.
Sephu specula uel speculatoꝝ seu hispes
Sepharan arrepens manes uel accusa na
tus seu adimplens uel iudicans aut im
vinculum uel rete.

egar caldus uel mundatus.
egini spue uel tribuli seu pungentes et aculeo
pontio eorum.
egon loquio loquis murmurans uel lo
quela mutilo. Quia.
egor minor uel pusilla aliqs aut mea
egub spina parvula uil loquela mutilo.
ephar cymus uil eyeniros.
eir pinus hissut seu hispid aut pilosus.
eira hispida i hirsuta seu horribil aut pi
erach idem. Clocia.
ela petro uel umbraculu seu diuturnitas
eum aut domullo eius. Temporeu.
ela semp uil nubem seu temperiem aut
elach rollens sibimet seu temperato a
tulanes.
Sola petro uil umbra.
ellat petro mea uil umbracula mea.
ellata petre dui uil umbracula dui.
elaure petrose uil temperiem seu diuti
rnitas eos aut umbracula eoz.
elam mussit uil tanus alate ut alacriudine
ela petre uil temperiem seu obumbrans
eos aut domullo eorum.
elcha ramus uil appago seu pica suspirium
aut pacificus exhibendens. Locu.
elchim obumbrios filios uil umbraticos filio
elech petre i diuturnitas seu umbraculu
aut temperamentu. Tullaueris.
elecha temperatus remens uil temperatio
elecha obumbrans eos aut respirans eis
elechi idem qd selech. Pacificato.
elieu pacifici i pacem seu pacificat aue
ellemuel idem q plus.
ellema voldeus dominus est.
ellemual valdeus dño i redemptio dei
eloan temperatus respiciens mansuetudi
oneu uel oblatio.
ellet petro uil pacificans. Tranſi.
elethar fructus uitreus uil petrosus deus
elohim ejectus uil noctis uil ejectus a deo
elohim rollus semicoctus aut urens. Cremo
rus exportunitatu. Odimullo.
eluai nubes uil ostensi seu nubilosus aut
Eleuna ejectus abnocentis uil ejectus a deo
ementus seu rollus semet ipsi aut murmurans ei
Cpunctu.
elma sapiens uil perfectus.
elmas idem addita meus mea
elmon pax uil sanctus i fortis imago aut
murmurans umbraculum.
elo ne ei uel dimullio ei seu petrosi eius.
elon nullio uil dimullio seu ruinosus aut
elon idem qd sollemnis. Ordinauerunt.
en audiens uil notatus seu famosus aut
famosa audiens.
ena nomen audiens i famosa audiens.
enaa idem addita ei ei. Cdino dñi.
enaia noīa audiens dño uil famosa exau
enamorh noīa humile uil noīa humilian
tis seu noīa auditi aut noīa audiens.
enarch noīa regnale i exaudiens dñi. Clue.
enarhei nominatis i exaudiens petram i regna
endabe noīa sancti uil noīa auditi aut noīa
audiens aut nomen aut nominans.
enebser nomen fratris uil exaudiens pueri
enedab noīa pdonis uil ihs pdonis seu no
ī auditionis aut videns exaudiens.
enegar ibi adueniat uil ubi colonus seu ag
ricola aduene aut nomen aduene.
eneiaudi mei i audiri mei seu noīa meum i
audiens mea.
enias audiens dñi uil nomine dñi
enemel nominatus i exaudiens mei
enol uil sol uil fidelium i normā q hoc
noīa in diversis voluminibus qui latine asinus
inuidens uel i simulachrum qui fidelis.
enelial i dolium dñi. uel sol dñi eius.
eneriz noīa amaz uel exaudiens.
eneual gratus dño uil cultor dñi.
eneron ingressi dolosi uil ira insulta inimi
ci seu noīa magni tolerans aut magni
audiens murmurans.
enuel sol uil fons solis seu mandatu humili
uil mandatum inquirens. Cmea.
Enu noīa audiens i famosa exaudiens
Enuda noīa meum sanctum i noīa mea audiens
seu noīa mei audiens aut noīa mei sancti
enudame dei q plus.
Cta.
Enur uil inutilis seu ira i ruina aut ira inde
Enuimuorh noīa mei videns morte uel au
diens mea iusio mortis.
Enorh noīa mortalis i audiens mortis.
Enua noīa uana uil exaudibilis.
Enueres blasphemus uil blasphemia
enorh nomina i audientes seu noīa fugi
ui aut exaudiens responsio.
Enuram audiens noīa excelsum i famosa
audiens galaaniou.
Enumune idem q plus.
Enun noīa lasciscens i audimus.
Enuru noīa ei i audiens ei seu eius audi
aut misonis custodia.
Enuromare amare uenia tribue uil au
diens amarum meorum seu auxilium amari
morum aut auditor eius mente amaritudis.
Enuphar audiens noīa salutis uil famosa
audiens salmarous.
Enuel sol meus uil illuminans mea
Enu denres uil habundancia seu sup multi
aut amphora temperiem. Cdñi aa ei
Enu rollis angulus seu dens eius aut habit
Enua rollens eum uil angulus eius seu su
per multus eius aut amphora pmacnus ei
Enua uoluntas uil mandatu seu uolitas
mandati ei aut mandati uoluntas eius.
Enuli uoluntas pleni i pacifici mandati seu
uolumen mandatum pleni aut mandatum
uoluntatis pacifici. Cbundantia eius a
Enuzar fortis uil fortis ei seu exaltatio de
ei aut dentis nacre tacho. Concu.
Enuacherib rollis desertus i allevatus desera
Enuin deus uil pus uil angulus ipse seu
rollens eos aut habundantia eorum. Cuſ
Enuster uolsens ductans i mutatus pruden
Enue deus ei i aqua ei seu rollis ei aut ha
Enues cumulus i congregatus. Cturſ eorum.
Enuela rollens nubi uil rollis temperiem.
Enuim uolitans mutatus eorum i mutatus uolu
Enuon noīa iudex uil auditor nominis.
Enuna tenens uil movens uil aphoza tempo
nens cognoscens. Caur germen mundi
Enua malo uil calidus seu germen q ñ est
Enu reparans lasciscens i allocutus seu gra
tus temperatus aut Enuaner reparatus.
Eor calcul i pumilus seu minus aut audiens.
Eorum minorum eos uil calidum eorum
Epha picularis uel minus.

ephima spiritum fluctum. C incendere fes
cmpher ardor uel incendium seu ardentes uel
etata principes duū uel angustiarū diuū.
ebriat eorū. C reliquie principatus ;
arche ac gubernans principes uel principi pagā
ered incendens uel lepra seu tribulatio aut
ergus princeps uallis uel princeps humil
cruc ora seu principes oratio aut angustiatio
eum principatus et ligna eorū ad humiliandū
eron princeps mortis uel contritus tribulā
seu carbo murmurationum aū ligna pfec
ena unctio uel angustia. C angustiatus.
enich terram uel congrua seu dependens.
ena unctus uel unctio seu angustia aut
esa temptatio uel humanā seu longeuus aū
eseh manē uel esa seu mane aut C egressus
sacrū bullitus. C mane mē aū egressio mea
eclu egredientū uē uel longeuitas mea studiū
eamor temptatio uigens uel egressio artificis.
eam temptatio dom uel egressio gre. Cammū
elam tribulatio uenientis uel tribulatio obū
elsalar tribulatio uel tribulatus seu tribu
tionis aut egredientis C ol tribulae.
emma egressio inoriantū aut uel egredit
eth ponens uel positus seu ponit aū resurrectio
eth semen uel germē seu germen aut podā
ehar poplin fluentis uel germen inglue.
ehim spine uel germina seu positiones aut
resurrectiones eorum. C tuea
ehai terminans magis meus uel resurrectio
ehin exactor uentis uel absconsio mea studi
uorens michi aut ductilis mecum.
eth absconditus uel diuersi seu absconsio aut
diuersitatum. C clamans aut ululatus.
ena loquens uel conversum seu uel pecula
ene loquentes uel conversa uel pecula ut supra
cnophegia ventorum aut pecunie uel tribus
eilog redemptus. C aut speculatores mei.
ena milpecular uel tribuentis ipm. C hoc
ephs corona uel norma mea seu iudicis au
ephs regis uel coronae seu spebs aut uel
ephs speculatoris aīa. rē. C diligentes
a dominū indigentia dominantes aut ine
ua dominans ei. l indigentia eius.
afa indigens pene l dominio patris.
abi dominans uē uel indigentia mea.
am sunt l furiens seu dominans eis aut
indigentia eorum. C ueue egressio
ua vade uel gressio seu uel egressus aut
ban redemptio dei uel conuersio gre.
ibanu vade uel gressus seu egredientes et au
conuersio eorum.
eha unanima uel elementi.
ichari ebrii uel mulieri.
ichar penitens uel penitentia.
ichar raue uel gelusia seu bestiae aut ciconia.
echeleth celerans uocas adducte uel adducto
uocas celerante seu eleuandens speratiū aut elu
sio speratus. C locutores ?
ech en humerus uel humor seu labor aut la
icher ebrius uel ebrietas C ij m latronū rīgā
echem item addita ei eius.
ella ponderosa uel laboriosa.
erma humectans l laboriosa ipi ÷ q ± sich ei
erhuma humerosi uel laboriosi.
echumare item.
eome ponderis dolens l laboriosa michaelis.
eulus ponderis consilii uel labor fortunatorum
idam gaudens oculus uel vocatio fluentis eum
eden salus uel tacens seu salus aut naturalis
eden seu uel tacentes seu saluantes aut ta
idon gaudens uel tacentes seu saluantes
idens gaudentes rē. C deus meus
deuch decor l decens. seu decorus mens siue
eue sine uel sinens seu tormentū aū indigēdo
uenosa sacerdos l ministrantes. rē.
ga lux arrolleus uel lux arrolleus.
la missus uel missio.
lam missus est uel missio eius
lam missa plasmatio l missionis sibi bolles.
lem recens uel nouus seu recens aut nupcie
lia missus ui uel missio mea.
lo amissio uel ubi est rem. C hemo.
lo amissa uel remissam seu dimissio aut rebi
lenare amissi uel ubi sunt ipsi uel inhum
lenare uellentes uel remissam seu dimittentes
loa missus uel missio seu missile et aut missio
loam item ad ylam. C rē.
lom remittentes l arrolles seu dimissi aut
lonare item ij plē. C restituto.
lmam missus rē. uel missio ad fratrem.
mma examinans uel examinabilis seu mortificā
mmach examinans uel examinabilis
mmachus mortificans l mortificatio seu
mnon audito uel examinabilis seu audito
mercem aut nomē habitandi. C mercā.
meonare audire rē. plē. C eam aut audi
mion obediens. l obedientia seu pones chr
mplalum locum explere uel locū queuis.
mneh locus uel loca.
in temptatio egressus uel l egressio tempta
ra uenens uel uenciam seu sup nubi aut
amphora temptationis. C tredens.
ja nubis uel odium. seu mandatū aut e
na egredientis temptatio uel egressio tempta
tionis eius.
na terra rē. sicut sin ij plē eū eius.
na mensura uel mandatum seu tribus rē
aut odientis eum. C tredens.
na temptatio egredientis uel egressio tēp
nar uenens uel uenciens seu sup nubi
nasi nasum aut amphora temptationis nec
nar mensura mea uel mandatum meū
seu tribus aut odia plē. C locutus meus
neus egredientis uel odientis seu tentatio aū
nigma declinatis mihi mo. C imphus
nehon michon deo palma uel michus deus
nehichen loquens uel loquela seu ciuis
on speculo uel speculo eius.
on mandatum aut speculatio seu populi
or parvulus uel turbulentus seu turbi
aut serui amentium nouum.
os labiarch parvulus candidatus uel su
nquentium nouo allechmi.
a aula uel tabel qua uulgo uocant caldaria
na aula eius uel tabel eius.
nach mutus uel mutrena.
nacula muri gaudii uel macerata lētie
mnum canticum cantica l canticū
na ara uel humecta seu sublimatus aut
excelsa. C si.
nare aut humech seu sublimes aut erec
rophenissa alee conversa mulier uel sub
mutes conversionis assumpte
rbes tribulationes uel angustie seu pon
nes aut arrenchones.
e temptatio uel forma seu longeui
aut egredies.
ela item addita eius ē et in fine.
ian temptans me l forma mea seu egredi
ens tacens aut longeuitas mea.
lam idem addita eos eorum eis eor. rē.
lam equus iusto uel equitio gaudii sentes
tes recedentem aut exultatores gau
dere.
lieruel cumeal deum uel bādictus dei.
nam dignitas uel clarus.
ella ponderosa uel laboriosa.
rsienses idem plē.
ena milpec illuminata uel tempe
num illuminatum.
are uel preale illuminare. vel tribu
nacula illuminata.
eropole ulpe illuminata ei
ubu uel ulpibu illumi
nare auge.
murua simulmario amaritudinis
uel amaricato consummata.
murnei consummare in amaricudine
uel amaricia in consummatione.
mune carnem carnium l dimed cog.
murnenses item sed plē.
od solacies eum uel locatio eius.
oar pusillus uel pusillanimis seu pusil
tres aut pusillanimes.

Sobra eorū ferment ut mandatū meū.
Solarb guerent uel guerlio
Sbolba guerrent eū t gūlio ei.
Sblach simplex t columbant seu guerent
te aue guerlio tua. C a C gilech suscant
Sblat form mea t ecclesiā t mūdiciā meū in
Sblat spiet nochey ad potend seu nama uel
uisias aue uanitas uccidant C achin
Sbdi form t ecclesiā in t mādat in me.
Sblmat rodent t rodet seu rodent aue dul
Sbloch inexcent t gūlio. C ecut unice aue
Sbochui cōsūptio mea t mendaciū seu uo
echa mmul t grugo C cubernaculū.
Sbhach ummi t pagines.
Sbha ramul t humiliant seu umiliabit a
occho t dem. C humiliauerit.
Sdhach compescui t cubicula seu rumi ā
Sdhoch bellowoch expectua filii respondebit
aut cubicula filii regalis C aue latrat.
Sdud excludent ut ex eludio seu archanum
Sdddi laetat eunt t archanū ei seu excl tuo
Sdellatut meū t archanū meū seu excl de
me aut ex eulio mea. C eoz.
Sodi dem. C fructus. C silent.
Sdoma filent pilli ut deficiatis eoz.
Sdomi muen t silig seu cluent aue pecu
Sdomire pillionel silent t deficiatis
Sdomire muen t silet seu cent aue pecuat
Soam ging t expectatio eoz.
Soeu grauf t exspectatio. C spectatio ei
Soal grauf grauf ut exspectant eol seu ex
Soor exspectatus ut ex spectatio seu gaud
aue exspectatis. C rectent a cuiscentes
Sphiach irrectent t cuiscentes seu in
Sphiu spectin meū t spectatores rūs.
Sphan arrident t actio seu ubiquitū a inlio
Sphiu speculant eū t specule dissipatio
seu dissipant speculatores
Sphach indicabit t diuidicans.
Sphar labi t narratio. C dū.
Sphem nar rant eū ut lab eunt.
Sphereth lab uter t narratio pauoni.
Sphin speculant eol ut speculatori eoz.
Sphonial specliu dū t cognosci ariolanque
Sphonial abscidit dūm t ab ydolis dño seu
spectant dūm aue speculatos dū.
Sleaeoc auelleuit t diuulserunt seu auulso
aue diuulsio. C rego. C cultodiret
Slemuoh compes respiciens cultiuigent
Smor cultrū t cultodia seu cultodiciē aue
Somenat cultos dūi t cultodiat aue dūm.
Sompethaphaneth saluatoi mūdi t abladi
tantum repeoz. C aue pectoralibus.
Son pectus t deneet C aue augustine. &
Son pupilla t tegi seu cortex aue cortinum
Sond pectus cuit ut dentes eius. C eoz.
Sona pu ol t tegi ei loi coi ei aue cornū di
Sonum pectus eoz. t deneet eoz.
Sont p eoz t fedi eis seu o eoz. d o e
Sonat cornua t lusiserent eis seu pectora
Som pectus meū ut deneet met
Som pupilla mea t tegi in loi coi meum
aue cortinum meū. C mane platanus. i.
Som cuncti t optati. C mandati
Sorchyaut cundat operi opidi sorcere
Soz pusillus t pueri pusillanimis seu

Soozd petra pusilla dūi t mane plasmat
Sphim iudicium t ab iudicat. C pūd. fauī
Soz plasmatus uel angustiauit. C uil Soz
Sz petrus t petri seu cruf. C cuor. à bolla
Soarch hostis eius t hostis eius. i. unus
Soaech bona ut optima.
Soeech bona uocat t optima unus seu data
uitis aut unus electionis. C oneris
Son petra mea t robur meū seu plasmatio
mea. C plasmatio eoz.
Sorum honorat t edificauit seu roborant eos aū
Sos pue saluant disglas t narrant dilpli
Sotrenet saluant eos t sal in pz seu gaudi
dicens aue gaudiū da mihi.
Sstrutul saluarunt dilplos ut saluent pzes
Sstri argenti meū t creatio mea.
Stebelses iudicant signū t rudge sl'ci.
Soch uches ariolantur ut excludens.
Sues fuerunt cunctantes t unpacebly de
Sulant t saluatos. C quiuerunt.
Sui salui sunt t saluant eū aue gūlio.
Sua saluant eū t saluato ei. C dicto
Sua reddent t saluant seu salut aue red
Sue saluatos suscitant ut saluatores.
Sbi intendent ut meditū seu gaudi
Sbach frued cetū t gaudiū.
Sbach frued cetū meū t densis mea.
Sbuel ūlul dns t in cendū deo.
Sblu excellus ub subsumeat.
Sbochai irrecent t irrecent seu secundi
ti meū aut querlio mea. C alio eoz.
Sbna sedent t recident seu sedent aue re
Sbuan sedent est relio eoz. C telent.
Sbuhel gūsul dns t incendiū dei.
Sbchaia obscurat eū t calbaciū eius.
Sddi archanū meū t exteriore meo.
Se lagūt ut loetero seu cruent aue cru
Sd tribuū t elysiat seu spectin à effusio.
Sepha ephue eius ut spectin eius t tribus
et seu effundent eū aut spectatū eius.
Sphan arrident ut arctio seu ubiquitū aū
Sphamire ad h. plr. C umbraculo.
Sphaphin arrent nanet ut ad ubiquitū
Sphierde nanent inter ut C inspectū.
Sr pauus.
Sphim undant ut unctio seu effusio sua
aut spectin eoz.
Sphur unuent t terrent.
Sphan saluatio eoz t eol saluant.
Sphamire ad h. plr.
Sbi loquent t eloquens.
Sbrel id.
Sm petra t lapis durus aue durus.
Sriam lapidem pcis ut durum pli.
Sr mantre lapidem pli t qui; mouetur
Sracruth miraculum seu monstruosus
Sbrurriel unleum ut capitis seu mortis
Sraeul aue mostrificet.
Sise coenū t coctu eius seu denset. ū
Sleuatio denseū. C aue generatio. 2.
Sne lapidem ostiū ut diuersitas foueas.
Sun petra mea t lapis meus.
Son dluul m aue diuersa mea.
Sruire idem q pli. C aue directus.
Sr mundus t robustus seu generes
Sr angustia ut agebient seu directio

Sure angtia mea ut exacerbant aue seu
munul meū directus aue generatio
mea. robur robustū.
Sruel accedant dūi t angtia dūi.
Srrely el accerbant munul dī ut robu
stū dos seu generent dūi aut directo dī.
Srrhyel fortel mā dent aue angustiab
me &c. seu dē ortenent me aut directio
mea deus. C seu munēdēy ā directō angtiaz.
Srrsodde fortel dūi t generent mea usu
Srrladdan fortel dūi mā t generet eoz
Sus gaudiū t leticia. C aue leticia eius.
Sula seu ut gaudent eluctio seu gaudiū
Sualchi letul t gaudent eluctio eoz seu ga
udiū aue leticia eius eoz.
Sulan gaudiū dou t leticia.
Sulamū lulul t gīa seu obtenet lul aut
aue obtinuit gīam. C eu gre hemidatos.
Sulamathei lulul possidentes ut gre ou
ulentel seu gaudiū dou hmnā aut seu
Sus gaudiū meū t leticia mea seu obtinu
it equū aue obtinuit equestrionē.
Sbul gaudiū uiri ut leticia sūper seu re
uerrent in aut reuio mea.
Sdul gaudiū consiliū t leticia festiuitas
seu obtinuit equestrem.
Sehala radix t iudicauit.
Sehalam iudicauit est t iudicato eoz.
Sehalantes iudicantes t iudicati.
Sehale poclin myrrā t spina madida
seu spina uerdis aut spin eoz madidabō.
Sr facient gaudi t angoiū t cendiū.

Taph panos ut surp seu pandus aut
Sph alach bona t bonitas.
Tabech occident ut meretrix seu occisio
aut ure fectio. C seu occisor à trahōes.
Tabelyel bonus deus t bonitas dei.
Tabeelnante occidentes t fabricatores
Tabira dāna ut cupen. C principis.
Tachel files ut filentiū.
Taddeus expendens pcepens t appensio
Tasparth addens gmbi ut pinitus uenabit
Tasna clandicans t claudicio seu uisa
remittes aut iste remissio.
Taphne pomū t timpanū aperi seu tim
pani aperio aue timpanū ad adapiens
illa ros ut irroratio. C eoz.
Talam irrorans est t aqua eoz. irrorans
Tabbag ag t appensio.
Tallam spendens eoz t aqua eoz.
Tamach pl pcta t pcis pcis seu datū
Stimmiaeū aut ybi thamio data.
Tancamuth contubrio. t gsolatus seu g
solans aut consolatio. C a speculatio.
Taplophe specula t speculū t speculatrix
Tarela nudens cerebrum t iuste aut hu
Targal explicatus t explorans. C exile.
seu secens augū secundi.
Tartan lupinus t elongans seu curuus
pedis aut curuus dicos & obtectos.
Tau signū t subs seu signatus est aut
arcendit cognent scribtiā t cognitū
er ad singend t animū. C crudelis.
seu apliant aut aplatio. C bonus d.
creauit ut ag eoz ut placent stroe
ibus indeed ut bau seu indent eū aut

Tabuit uisio ut boneat seu indeficiens
nun aue bonitas delectationis.
Typhonus gehennalis dolor ut lamento
inquietatis. Caue cunctatio.
Tigris uelox ut velocitas.
Timon tumidans ut pinguedo seu pingue
Timorhenus hirsutus ut hirtatus seu bene
ficiens aue hirtica. Forteudo.
Timor arridus est ē gloriatio eoꝝ.
Tinnit augtia ut ebito seu plasmatio ad
Tinnit plasmat ut ebulatt seu foueat ad
Tangustiatu. Cauticinet
Tirrient crepit ē exercitant seu silencia ā
Trut querens ut bonus seu hirs ā hirtus.
Tiphena tumultus ut reuerens seu mu
aue reclus. denē ā pphacie attendens
Triphosa clam ut pphetia seu clam u
ab bonus ut boneat. Cirrueus.
Tchobiat bonus dñs ut boneat dñs seu
dueb ad bonū ā gaudet admirabil.
Thobit bonus mi ut bona allusio.
Thophel rustica ut audens seu erudite aū
Thopazion bonū uirū testimoniū ut bom
uenerat testimoniū. Caue litterando.
Trolyade seruiens ē seruitū seu ruiens
Troplymus dissoluens ut dissolue seu
dissoluens. Thalamos aue dissolutio ch
ulat ductus ut gaudet. Calamos.
ad umbra. Creut aue dilatus.
Tubal defecerunt ut defecerut seu defec
Tubalcham ducens ad humilitatē lamentabil
ut gnerisat ad umbra acquisitoꝝ.
Tubalchain defecerat possessorem ut de
fecerut lamentationē hoc dñ datur possessi
one aue dilatus acquisitoꝝ.
Tuelecelis aspiratio. hinc p. t. h.
Thamach dator indignationis aue bile ut
dador indignationē aue bilis seu du
ra est. et bilis seu dura ē et indignatio.
Thaman dulcis domo ut pandus gra.
Thaat sup ut dulcis aue pandus aut
implor. Cbono oculis aue bona oculo.
Thaasar dulcis ē dulcis seu pauorem
inserens aue super ut negligens.
Thabee bonus oculos ut bis oculens seu
Thabohu bonus deus dilt bonitas dī
Thabee bona ruina ut bo. Cdñi.
ruinabonus. Cfeliciant. Cfeliciter.
Thubana bona domus ut bonitas
Thabaniel bis donauerat ē bis gratia
Thabor uenias lux ut nouens lumi
seu ad uenit luminis aue luci confo
Thabeermon bis sublimis ē bona ag
gratio seu bonus ad intendit aue
parans ut semis eoꝝ. Cstimulos.
Thelysim strateie apendix ut filie
Thadal precepta appendens ē precipi ap
pendit aue precipis appendix seu

precepta appendit.
Thaphib clandens ut labia ut stipati apiens.
Thaphna signū apti ut signa apta seu stupes
serpentis aue Cfossa ut serpentis.
Thaphe id quod chaphib. Cinuentio.
Thaphat id. Cognitio noui.
Thphnathsare numinis ornati noui munus
Thaphna tympani apti ut stipati apta.
Thar pauor meus ut timor michi.
Tham dus ut bini si duo aue binus.
Thala apertus ut appendens seu irrigans aue
Thalamige exemplo ut plenitudo seu ple
met. respondit tibi aue similitudo repositio ei.
Thalala appendens fecunda ē appensa plantatio
seu irrigans fontis. Cinrigatio.
Thalili appendens principia ē appensa principia
seu irrigans principem aue irrigatio principis.
Thale appensio ē appendens seu irrigans aue
Thalim plasma ut plasmis seu laudes aue lau
Thalmaei puellae ē deo sue. Cdeiectos.
ge suum ē ei ebrium. Csuspensio.
Thalme sulcus ut sulci seu suspendens aue
Thalmai sulcus meus ut sulci mei suspen
dens me aue suspensio mea. Cinuentio.
Thamas palma ē amara seu amaritudo ei
Thamar stillicidium ut stillicidia seu
stillicidium aue stillatio.
Thamma munus ut fidelium seu fidelis
ors aue stillatio plasmatis eoꝝ. Comis.
Thampnuf munus ut defecerit seu necdū
fossa aue stillatio plasmatis.
Thampnucha necdum explorator ē donec
necdum explorationis abscondit ā humilitas.
Thamacher nequitiae explorator abscondit
Thampnach sanctum munus optimi ut sui
mus optima nouis. Ca stillatio eoꝝ.
Thamnes numerus ut deficiens q seu fidei
Thamin numerus in aue quasi numeratio mei.
Thang humilis ut pecus. seu responsio
Thamma humilis ē responsio eius.
Thanach respondit ē humiliat ad re
seu humilis ē. aue zelo tua seu ā zelo.
Thanael humilians me ut ne attingens me.
Thanach humilis ut ne det seu humilis
Thanathseleo humiliat diuinus ut
consolo pecorum. Cdat humilietis.
Thanel mundans humilia ē mādās hūi
nemes seu mandati humile aue mun
Thanacheu mihi fidei in humilis ex
plorator aue ascensionis mee.
Thaphi species ut indignatio Cfulcrum.
Thaphar speculum nigrum ut tōgnatio
Thapse tōgnant in dignitate.
seu cadens offendens aue cassis offendit
Thanu palcens ut pastus seu explorator ad
res aue explorans abscondens.
Thanucha supplantat ei ē elongat ab eo seu
supplantat ei aue elongatio ē imaginatio.
Tharsisin ypsia ut imaginet seu figet aue

Tharma negatio donū abigens gratiā.
Tharchach id quod charucha.
ardens granula ē profundus loquor ut gra
nulat ac profundat loquor.
Thare ab actor ut depulsor seu nasci.
Thare nasci ē nascens seu abigentes aut
depellentes. Cmee. Cdepellens.
Thiras palcens ē pastus mei seu exp
loratores mei aue explorator alienus.
Thaeiacalil duodecim apparu
Thare explorator gaudii ē explorator
letitie seu gaudii abigens aue lenes.
Tharlis explorans gaudii ē explorans
letitiam seu dissipans speculū aue dil
cipatio speculi. Catro. ē stimulato.
Tharcuel nube.
Tharbil explorator gaudii.
Thau stimulans ē stimulat seu stimu
lus requel ut lateralis. Crelatus.
Thelael lux ē. Cio donationis.
Thmaelche terrent dous ut dissolu
Thulee dissolues ē palatinos ē dissolutio
Thebaida gula ut gulio.
Thebaioth gulans ē gulio pueri.
Thebel thalatus ut incipiens.
Thibet fecundat ut fecundet
Thebeth bonus panor ut bonitas mee.
Thelbus pales mea ē ornatus
Thobin palatium meum ut bonus mihi
Thelbbaleth spina pales ē stabilitas gra
nationis. Cest stabilitas.
Thelbaam pales ē stabilitas.
Thechol stantes apensis ē apensus.
Thebee tuba concut ut buccinator.
Thechna tuba ut buccina seu sonus aut
Thecuam tube ē buccine Cpermutio.
seu conuentus aue peruersus.
Thecuach buccina deuotionis ut per
cussio peccatoꝝ
Thecuan patiens ut patientia sup
cuerent eos aue buccina eoꝝ.
Thedor pauillus ut inclinatio.
Theem mundi mundi ut stercoriosus
Thegiach translimitatus ut inutilis
gratia acte a. Cfacook tuus mitte.
Thegiach phalallaar translimitatus pecc
ē translimitatio ad deuotos principis.
Theber transiens ē stans mentis (mentis.
Thebenee stans, transiens ē stans tuba
Thelabin discipli ut discipatus seu dis
cipulus aue discipulus. Cpraecipue
Thelassar appendens principe ē appensio
Tholem roseus ut ag aquarum.
Thelemach velata ag aquae dispge
tus colorum ut mare fluctuo dispgetus
Thelman rosa domus Cilluminatos
irrigatio rogationis.
Theimi id. Cmeridiemus.
Therma dulcis ut abrens seu aduens ē

Themam
Themama aut mee aut affricat eius.
Themani aut meus ut affricat ih.
Themcantet aut affricat affricamus.
Themmanectant affricatio. Teudinis
Themoch sanctus et glorificatus accepit
Themora sanctus et glorificatus est.
Themorte sanctificat et glorificat anima
Thena castra et domum. Trinitatem
seu donationes aut domus eius
Thenechuch hinc auferat ut domus eius
Thonenech consolatus ut consolatio.
Theoddal laudans ut laudatio seu signū
Theoddatul idem.
Theophilus gratus ut gratificat seu
sanctificans aut sanctificatus portatus.
Thereth pacificat elongatus.
Themphym idola ut incendia seu figure
aut imaginationes. Mozara dunlo
Therebuch sibilans ut subsannatio.
Therphala subsannatione cadens ut exp
Therphola explanatoris dum sit sub
mersione videntes.
Themach explanata redemptio ut
explanata redemptio. Filii.
Herculeum ut placens seu applicans
Thertan pallium domus et depositio gre.
Thelis possidet possessio.
Thebri capiuntur ut gratis seu cap
tivitas et gelio. Festina.
Thebitet gratis ut captivator seu ce
stimat ad intelligendū aut festina
Thelbon fortitudo intellia ut festinus
ad intelligendū. Cuius captivitas.
Thelbuet capiuntur et capiunt et capti
Thetsuncha festinans unibus et ipse
stimat ut festinans unibus firmat.
Thetsalomentes dē. Ejectio.
Therb bubus ut infirmi seu bovis aut
Thest bom ut ejecti seu infirmos
aut subiectos.
Theudal laudans ut laudamo seu signū
capient aut capti signacli.
Thezez agg. Horridus et nubi cribit.
Thiacun illuminata et illuminans.
Troy seu illuminat aut illuminatio
Thiacuem illuminatos et illuminans.
Thiaaeth fons ut maledicti
Thicon medius ut dimidiatio.
Thuonomuil dom.
Thrua spes et despectio. Quercus.
Thima humilia ut respondentes.
Thicon dispergens mirans et dispersio im
Thument pigret ut timuerit.
Thrust timor ut roboratus seu firmamentū
supplantat. Prozeta
ria et firmamentum dum ut roborat dñs.
Triphon dissoluens ut seruiens infirmi.
Trimathy dissoluens mense ut refectio
Thab ablatio ut humiliatus.
Thoely natatus et ablatio seu ductus ad
luctū aut gulas adumbrata.
Thodiach stridens et stridor.
Thoeth stridor fortis ut stridens oris.
Thoely gehenna et structura seu literado
aut ampla plena.
Thophoth operatū aut et aut proctio.
seu of progressā of processū.
Thophelos dei peregrini ut of processū
seu aut of operati aut aut of proctio
Theeth gehenna pauper ut ampla
pena mire structa. Sio.
Thogezma auellens fine neptes seu
quipiam malens aut tolens annul
Thola coccinus ut umbrifilius. Testul.
Tholath coccinus serum et rubens color
Tholmon admissionum deducens et admi
sionum deductio seu tulerit mis aut sit
Tholamadi admissum ut pensio mis.
admissionem deducit.
Tholomadi idem. admissura reducta
Tholomadenlet admissura de ducti et
Tholmoud ad qtholomaida.
Tholut rotundus teres.
Thomas abyssus et germinat vñ gra
didimus appellatus est. Creul ut de
Thopo arbores ut lapidus. Cruc seu de
Thozeh lex et pertractatus.
Thoge capitulant aut festinato. Caute
Tholadet. Camera cor. Dilat
Thoth error et amens.
Thoeln error mensuramentū mal.
Theuament et error seu error cor.
Thvade reiectio et rejectorum.
Thogodite sus sacrificii ut rejectorum
latruncli. Tribula. Tribal delera
ubi ductus et ad ductū et ubis ad
ubiq ductus detersorum et detersio seu
bene merentes aut bona ubium
Vel festinans gratus ut consilium ne
chocha ignis mordens et Tribulatus
dolor pistolensis.
Vaun planus infirmus et debilis seu in
firmans est aut infirmatus cor.
Vphaute ini.
Vphu infirmus ut infirmitas seu in
firmi aut infirmos sum.
Vdolens ut patiens seu dolens aut pa
tiens omnis ut patiens seu dolor. Stri
fremont aut dolor umbraculi.
Vlam pius aut aute seu pos aut anctor
Vr lucis ut ignis seu incendium.
Vm ad addita mei mis mei cor.
Vram deus excelsus ut lucis excelsus seu
Vigrus aut seu electus cor aut seu electus
cum lucens pius et ignem pis seu
cendens pium aut incendium pios.
Vnchu ignis peccati ut incendens peccā
seu lucis capsule aut apiens peccatum.
Vlumut luce gaudens et lucis gaudium
seu gaudens igne aut gaudens ignis.
Vrei longitudo mei illuminatoz meus
seu ignis meus aut longitudo mei.
Vrtuxe mea ut ignis mis seu tendens
me aut personem. Mium
Vrcal tuy mea dus ut lucis meus dus
seu dus ignis mis aut dus tendens
Vrel lucens deo ut ignis di seu apiens
deo aut tendens di. Festinatio.
Vconfutu et glutinator seu festinans
Vlam glutens pio et glutinis pii seu festi
nat est aut festinans cor
Vlathi festinate me ut glutinantes mi
seu consilii meus aut festinatio mis.
Vlachuet festinans et glutator.
Vsi id est quod vlam remoto pio tan
dem mihi te.
Vu festinans est et gratus cor.
Vuy gratus ut festinatio seu festinus gra
tus aut festinatoz consilij.
Vdusdolor ignis ut gratis ut errans
Vu consilium et consilians
Vzai ide addita ei cor.
Vaphi finis meus et diffinitio mei.
Vaphi finis diffinitio finitatoris mei.
Vaphi filius consilii mei et diffinens te
Vagu ipa nullus est unus et ipse nullus est unus.
Vagetu ubi seu unus et ubi seu unitus.
Vagesab ubi numeri et ubi numerans.
Vazachi ipse ducens bo et ipse formator
Vallem finis denuo et destinat augens.
Vathu finis signum et destinatio glorificatis.
Vab hi ut ipa seu ipse ille. Tris
Vellucchi finis utilis ut diffinitio declina
nis mittet ut nimis seu proiectio me
ne meridiem pronuntiat Thimi.

Zaab aurii obruzum et aurii pis
aba moueri ut motus seu fluctus
ne fluctuatio.
Zbad fluent corus et corus fluctio.

quod mūgo eiciuem uocauit. ¶ fluctuabō.
abā mouent & motū seu fluctuant aut
abdō fluens torrē in melliz & fluens to
rē hōlatorie. ¶ domino.
abadā fluxus torrē ut torrē fluxo.
abadga fluens torrē dūt fluens torrē.
alban motus mē ut fluctuatio mea.
abalom mouent dolerent fluctuatio in
quietes. ¶ eiec. ¶ dauid dño.
albeb mouens delectū & torrē fluens pe
alban manens est & fluctuatō eoꝝ.
albeb ista consilio & iste ignoraūtio sis
aber manens pperetū ut fluctuatio eoꝝ
abdi fluxus uehemens & fluxus habū
dans seu fluuius habundans dñi.
abdiac fluxus uehemens & fluens habū
abiel id' addita el. dñi. ¶ responsio.
abiua iste mens respondens & ista mens
abiud fluens torrē & torrē fluctio.
abulon fluxo nodū & ut sustinendū eius
abulon hitaeli filia ut hitaelin eoꝝ
seu hitaelin fortitudinis. ut hitaelin
pfortitudinis.
abulonite fluxi nostri ē.
abulonite hitaelon filie ē.
acchan mittat mē & mittatio mea.
achaiah memorans dñm & angeli dñi.
achaz memorans & adiuuans seu mittat
nigilans aut mittatio & sungens.
achbor mittatio ut mittatiōs seu
seu mittat sigens ostio. aue mittatiōs
custodiens. ¶ ignem ā ignitae illumiꝫ
achior memoria & adiutoriū seu mittat
achim id'. ¶ domino.
adab iste pē ut ista pacifica.
adabia iste pax dñi ut ista pacifice
ab luminate ut luminatio. ¶ eoꝝ.
aphin lumen meū ut illuminatio mea.
aphim illuminant est & illuminatō
ai seu olim. aut formatio.
aiah due te huc. ¶ zaim ista ut hi.
ut hominū seu olim ei ā fouit eoꝝ.
almon hab tibi aut seu illum aue abū
bucio. ¶ zimma iste ē hiruc eius.
amor iste uiscositas ut iste amicus.
andi fluxus uehemens & fluxus habū
anel iste aprici ut iste. ¶ dñe.
anim explicui aut ē fue cameli eius.
ē iste illuminatus.
anmir pallens est ut cameli eoꝝ.
anmir pallens mī & cameli mea.
anmiu pallens ut cameli eoꝝ.
aron pallens magni & sileti magni
anoa iste requies ut ista cōmotio seu
iste repulsa aue iste requies.
anoc id'. ¶ sio aue aliquando
aui ouem & ouiculis.
aiud detendens & tenens seu delec
tabilis descensio montis & aiud.
aiuu ouem mihi & ouem mei.
aiud ouis dño & ouiculis dñi.
aiud ouis pcis & ouiculis delectio.
aue ouis est hic & ouem & est iste.
aiud descendens & tenens.
iudu tenens ut nide ab eo.
aiudei descendentes & ouiculis festi.
aiuel ouis seu & ouiculis plenitudo.
aiueh ouem pauci & ouem ista
achan iste humilis & responsio ista.
anu unquā ut unquam.
anudiq dolens ut & dolens.
anudia dol dñi & dolens domino.
ozuf ozendus ut & ozendus. ¶ horribiles.
azim horror & eoꝝ seu ozendū
azotim ē est hi aqua ut spes mee
seu aciem spectet aciei spectio.
eb lupus ut unquā seu demorans au
deuorator.
ebad id' qd' zebad.
ebida id' qd' zebida. ¶ deuorato.
ebee medulla & unguia seu hostia ad
obedens donans ut donatus seu flu
ens aue fluctus ista. ¶ redemptus.
eb lupus uigilans ut de nostri rebut
eb lupus mē & deuorans me
ebida dorsi mee fortitudo & dorsio mea
defendentibus.
ebib mittat & mulce pli.
ebub habitans & habitatio
ebulonite zabulitis meruit & habita
tio unquam.
ec meroz mī & rememoratio mea.
echiē memorans est & rememoratio eoꝝ
echiu memoria hominis & memoria
epheruna huius of indith & gratia.
ut hui oris nubis.
ephoni id'. ¶ ei iste meus & iste in
ephu of hiens & of fluens seu of, imi
bitans aue oris fluctus.
emma iste fluens est & iste fluꝰ eius.
emeri iste amaritudo & iste gaudentiū
eoꝝ seu ps ostendens aue ps eoꝝ
enum amens est & elatus. ¶ ostensio
eoꝝ seu ps ostendens & ps ostensio.
enuei pallens mī & canticū meū seu
iste laicescens aue iste amaritudo.
ena gaudens & seu ps requiescens aue
ps requietio.
enem ius addita est ē.
enihel iste magē deus.
eremoch iste amens & memor ut meus
eius alienigenā memor.
esum iste lapis ut ista durities.
eshua iste pauidus & iste superior
eobam iste amans & ista gemitus.
eshun iste errans & ista ? anima est.
esu unquā & unquam.
esum & unquā est ut unquam eoꝝ.
euech pēs genet.
euech zaph florans ut germinans.
ephon florentes & germinantes.
ephu gemen ut illuminatio.
ephun gemen meū & illuminatio mea.
eductio ut olim.
eza horendus
oara mina pauca seu menda ostē
nans aut mensa ostēnans.
obi domat fluens torrens & unquā
dñi ut fluens torrē mercatū dño.
ocho zphia & ophercato.
oe terribens & tremefactio.
oeleeh tacens ut perabens seu cruciā
oeth iste pauidus & iste ? precepto
rum pe. ¶ acie.
olomim spectes aciem & spectes in
oebarim & domine.
ogu iste & quod & iste futilis.
oom plasma meū ut plasmatum me
cundus. meus seu iste appendens eius
iste meditandus.
oom id' addita me ? in fine.
ozobabel alienus confusio ut orans
moriens babilone seu iste princeps
tenebrarum aue iste magister
confusionis.
ozomini que est hec aqua ut que
sunt hec cogitationes seu spectes
aciem aue magie preparate.
ubalis consilium uel consiliatrix.
zim consiliantes eos uel consilia
rentes eorum.

Explicit interpretatio
nes hebraicorum nominum.

diluvii.

In articulo diei illius ingressus est Noe et Sem et Cham et Iapheth filii eius in archam, uxor eius et tres uxores filiorum eius cum eis. Ipsi et omne animal secundum genus suum, universaque iumenta in genere suo, et omne quod movetur super terram in genere suo, cunctumque volatile secundum genus suum, universae aves omnesque volucres ingressae sunt ad Noe in archam, bina et bina ex omni carne in qua erat spiritus vitae. Et quae ingressa sunt masculus et femina ex omni carne introierunt, sicut praeceperat ei Deus: et inclusit eum Dominus deforis. Factumque est diluvium quadraginta diebus super terram, et multiplicatae sunt aquae, et elevaverunt archam in sublime a terra. Vehementer enim inundaverunt: et omnia repleverunt in superficie terrae. Porro archa ferebatur super aquas. Et aquae praevaluerunt nimis super terram: opertique sunt omnes montes excelsi sub universo caelo. Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes quos operuerat. Consumptaque est omnis caro quae movebatur super terram, volucrum, animantium, bestiarum, omniumque reptilium quae reptant super terram: universi homines, et cuncta in quibus spiraculum vitae est super terram, mortua sunt. Et delevit omnem substantiam quae erat super terram, ab homine usque ad pecus, tam reptile quam volucres caeli: et deleta sunt de terra. Remansit autem solus Noe, et qui cum eo erant in archa. Obtinueruntque aquae terram centum quinquaginta diebus.

VIII Recordatus autem Deus Noe, cunctorumque animantium, et omnium iumentorum quae erant cum eo in archa, adduxit spiritum super terram, et imminutae sunt aquae. Et clausi sunt fontes abyssi, et cataractae caeli: et prohibitae sunt pluviae de caelo. Reversaeque sunt aquae de terra euntes et redeuntes: et coeperunt minui post centum quinquaginta dies. Requievitque archa mense septimo, vicesima septima die mensis, super montes Armeniae. At vero aquae ibant et decrescebant usque ad decimum mensem: decimo enim mense, prima die mensis, apparuerunt cacumina montium. Cumque transissent quadraginta dies, aperiens Noe fenestram archae quam fecerat, dimisit corvum: qui egrediebatur, et non revertebatur, donec siccarentur aquae super terram. Emisit quoque columbam post eum, ut videret si iam cessassent aquae super faciem terrae. Quae cum non invenisset ubi requiesceret pes eius, reversa est ad eum in archam: aquae enim erant super universam terram: extenditque manum, et apprehensam intulit in archam. Expectatis autem ultra septem diebus aliis, rursum dimisit columbam ex archa. At illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum olivae virentibus foliis in ore suo. Intellexit ergo Noe quod cessassent aquae super terram. Expectavitque nihilominus septem alios dies: et emisit columbam, quae non est reversa ultra ad eum. Igitur sexcentesimo primo anno, primo mense, prima die mensis, imminutae sunt aquae super terram: et aperiens Noe tectum archae, aspexit, viditque quod exsiccata esset superficies terrae. Mense secundo, septima et vicesima die mensis, arefacta est terra. Locutus est autem Deus ad Noe, dicens: Egredere de archa, tu et uxor tua, filii tui et uxores filiorum tuorum tecum. Cuncta animantia quae sunt apud te, ex omni carne, tam in volatilibus quam in bestiis et universis reptilibus quae reptant super terram, educ tecum, et ingredimini super terram: crescite et multiplicamini super terram. Egressus est ergo Noe, et filii eius, uxor illius, et uxores filiorum eius cum eo. Sed et omnia animantia, iumenta, et reptilia quae reptant super terram, secundum genus suum, egressa sunt de archa. Aedificavit autem Noe altare Domino: et tollens de cunctis pecoribus et volucribus mundis, obtulit holocausta super altare. Odoratusque est Dominus odorem suavitatis, et ait ad eum: Nequaquam ultra maledicam terrae propter homines: sensus enim et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua: non igitur ultra percutiam omnem animam viventem sicut feci. Cunctis diebus terrae, sementis et messis, frigus et aestus, aestas et hiems, nox et dies non requiescent.

IX Benedixitque Deus Noe et filiis eius. Et dixit ad eos: Crescite, et multiplicamini, et replete terram. Et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terrae, et super omnes volucres caeli, cum universis quae moventur super terram: omnes pisces maris manui vestrae traditi sunt. Et omne quod movetur et vivit, erit vobis in cibum: quasi olera virentia tradidi vobis omnia: excepto quod carnem cum sanguine non comedetis. Sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum: et de manu hominis, de manu viri et fratris eius requiram animam hominis. Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius: ad imaginem quippe Dei factus est homo. Vos autem crescite et multiplicamini, et ingredimini super terram, et implete eam. Haec quoque dixit Deus ad Noe, et ad filios eius cum eo: Ecce ego statuam pactum meum vobiscum, et cum semine vestro post vos: et ad omnem animam viventem quae est vobiscum, tam in volucribus quam in iumentis et pecudibus terrae cunctis quae egressa sunt de archa, et universis bestiis terrae. Statuam pactum meum vobiscum, et nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis diluvii, neque erit deinceps diluvium dissipans terram. Dixitque Deus: Hoc est signum foederis quod do inter me et vos, et ad omnem animam viventem quae est vobiscum in generationes sempiternas. Arcum meum ponam in nubibus, et erit signum foederis inter me et inter terram. Cumque obduxero nubibus caelum, apparebit arcus meus in nubibus: et recordabor foederis mei vobiscum, et cum omni anima vivente quae carnem vegetat: et non erunt ultra aquae diluvii ad delendum universam carnem. Eritque arcus in nubibus, et videbo illum, et recordabor foederis sempiterni quod pactum est inter Deum et omnem animam viventem universae carnis quae est super terram. Dixitque Deus ad Noe: Hoc erit signum foederis quod constitui inter me et omnem carnem super terram. Erant ergo filii Noe qui egressi sunt de archa, Sem, Cham et Iapheth: porro Cham ipse est pater Chanaan. Tres isti sunt filii Noe: et ab his disseminatum est omne genus hominum super universam terram. Coepitque Noe vir agricola exercere terram, et plantavit vineam. Bibensque vinum inebriatus est, et nudatus in tabernaculo suo. Quod cum vidisset Cham pater Chanaan, verenda scilicet patris sui esse nudata, nuntiavit duobus fratribus suis foras. At vero Sem et Iapheth pallium imposuerunt humeris suis, et incedentes retrorsum, operuerunt verenda patris sui: faciesque eorum aversae erant, et patris virilia non viderunt. Evigilans autem Noe ex vino, cum didicisset quae fecerat ei filius suus minor, ait: Maledictus Chanaan, servus servorum erit fratribus suis. Dixitque: Benedictus Dominus Deus Sem, sit Chanaan servus eius. Dilatet Deus Iapheth, et habitet in tabernaculis Sem, sitque Chanaan servus eius. Vixit autem Noe post diluvium trecentis quinquaginta annis. Et impleti sunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum, et mortuus est.

X Hae sunt generationes filiorum Noe, Sem, Cham et Iapheth: natique sunt eis filii post diluvium. Filii Iapheth: Gomer, et Magog, et Madai, et Iavan, et Thubal, et Mosoch, et Thiras. Porro filii Gomer: Ascenez et Riphath et Thogorma. Filii autem Iavan: Elisa et Tharsis, Cethim et Dodanim. Ab his divisae sunt insulae gentium in regionibus suis, unusquisque secundum linguam suam et familias suas in nationibus suis. Filii autem Cham: Chus, et Mesraim, et Phuth, et Chanaan. Filii Chus: Saba, et Evila, et Sabatha, et Regma, et Sabathacha. Filii Regma: Saba et Dadan. Porro Chus genuit Nemrod: ipse coepit esse potens in terra, et erat robustus venator coram Domino. Ob hoc exivit proverbium: Quasi Nemrod robustus venator coram Domino. Fuit autem principium regni eius Babylon, et Arach, et Archad, et Chalanne, in terra Sennaar. De terra illa egressus est Assur, et aedificavit Niniven, et plateas civitatis, et Chale. Resen quoque inter Niniven et Chale: haec est civitas magna. At vero Mesraim genuit Ludim, et Anamim, et Laabim, Nephthuim, et Phetrusim, et Chasluim: de quibus egressi sunt Philisthiim et Caphthorim. Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum suum, Hethaeum, et Iebusaeum, et Amorrhaeum, Gergesaeum, Hevaeum, et Aracaeum, Sinaeum, et Aradium, Samaraeum, et Amathaeum: et post hos disseminati sunt populi Chananaeorum. Factique sunt termini Chanaan venientibus a Sidone Geraram usque Gazam, donec ingrediaris Sodomam et Gomorrham, et Adamam, et Seboim usque Lesa. Hi sunt filii Cham in cognationibus, et linguis, et generationibus, terrisque, et gentibus suis. De Sem quoque nati sunt, patre omnium filiorum Heber, fratre Iapheth maiore. Filii Sem: Aelam et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram. Filii Aram: Us, et Hul, et Gether, et Mes. At vero Arphaxad genuit Sale, de quo ortus est Heber. Natique sunt Heber filii duo: nomen uni Phaleg, eo quod in diebus eius divisa sit terra: et nomen fratris eius Iectan. Qui Iectan genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, Iare, et Aduram, et Uzal, et Decla, et Ebal, et Abimael, Saba, et Ophir, et Evila, et Iobab. Omnes isti filii Iectan. Et facta est habitatio eorum de Messa pergentibus usque Sophar montem orientem.

XI

Isti sunt filii sem secundum cognationes et linguas et regiones in gentibus suis. Hec famosa noe uxora populos et nationes suas ab his diuise sunt gentes in terra post diluuium. Erat autem terra labii unius et sermonum eorundem. Cum quoque proficiscerentur de oriente inuenerunt campum in terra senaar et habitauerunt in eo. Dixitque alter ad proximum suum. Venite faciamus lateres et coquamus eos igni. Habuerunt quoque lateres pro saxis et bitumen pro cemento. Et dixerunt. Venite faciamus nobis ciuitatem et turrim et caput eius pertingat usque ad celum. Et celebremus nomen nostrum. Antequam diuidamur in uniuersas terras. Descendit autem dominus ut uideret ciuitatem et turrim quam edificabant filii adam et dixit. Ecce unus populus et unum labium omnibus. Cepit quoque hoc facere ne desisterent a cogitationibus suis donec eas opere compleret. Venite quoque descendamus et confundamus ibi linguam eorum ut non audiat unusquisque uocem proximi sui. Atque ita diuisit eos dominus ex illo loco in uniuersas terras et cessauerunt edificare ciuitatem. Et ideo uocatum est nomen eius babel quia confusum est labium uniuerse terre. Et inde disperdit eos dominus super faciem cunctarum regionum. Hec generationes sem. Sem erat .c. annorum quando genuit arphaxath biennio post diluuium. Vixitque sem postquam genuit arphaxath quingentis annis et genuit filios et filias. Porro arphaxath uixit .xxxv. annis et genuit sale. Vixit arphaxat postquam genuit sale .ccc. annis et .iii. et genuit filios et filias. Sale quoque uixit .xxx. annis et genuit heber. Vixitque sale postquam genuit heber .cccc. et .iii. annis et genuit filios et filias. Vixit autem heber .xxxiiii. annis et genuit phaleth. Et uixit heber postquam genuit phaleth .cccc. .xxx. annis et genuit filios et filias. Vixit quoque phaleth .xxx. annis et genuit reu. Vixit quoque phaleth postquam genuit reu .cc. et .ix. annis et genuit filios et filias. Vixit autem reu .xxxii. annis et genuit saruch. Vixit quoque reu postquam genuit saruch .cc. .vii. annis et genuit filios et filias. Vixit quoque saruch .xxx. annis et genuit nachor. Vixit quoque saruch postquam genuit nachor .cc. annis et genuit filios et filias. Vixit autem nachor .xxxiii. annis et genuit thare. Vixit quoque nachor postquam genuit thare .cc. et .viii. annis et genuit filios et filias. Vixit quoque thare .lxx. annis et genuit abram et nachor et aram. Hoc est generationes thare. Thare genuit abram nachor et aram. Porro aram genuit loth. Mortuusque est aram ante thare patrem suum in terra natiuitatis suis in hur caldeorum. Duxerunt quoque abram et nachor uxores. Nomen uxoris abram sarai. Nomen uxoris nachor melcha filia aram patris melcho et iesche. Erat autem sarai sterilis non habebat filios. Tulit itaque thare abram filium suum et loth filium aram filii sui et sarai nurum suam uxorem abram filii sui. Et eduxit eos de hur caldeorum ut irent in terram chanaan. Venerunt quoque usque haram et habitauerunt ibi. Et fuit dies thare .cc. .v. annorum et mortuus est in haram.

XII

Dixit autem dominus ad abram. Egredere de terra et de cognatione tua et de domo patris tui. Et ueni in terram quam monstrauero tibi. Faciamque te in gentem magnam et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum eris quoque benedictus. Benedicam benedicentibus tibi et maledicam maledicentibus tibi. Atque benedicentur in te omnes cognationes terre. Egressus est itaque abram sicut preceperat ei dominus et iuit cum eo loth. Hec .v. annorum erat cum egrederetur de terra aram. Tulit itaque uxorem suam sarai et loth filium fratris sui uniuersamque substantiam quam possederant et animas quas fecerunt in aram. Et egressi sunt ut irent in terram chanaan. Cum quoque uenissent in eam pertransiuit abram terram usque ad locum sichem usque ad conuallem illustrem. Chananeus autem tunc erat in terra. Apparuit quoque dominus abram et dixit ei. Semini tuo dabo terram hanc. Qui edificauit ibi altare domino qui apparuerat ei. Et inuocauit nomen eius. Et inde transgrediens ad montem qui uadit contra orientem bethel. Et tabernaculum suum ab occidente habens bethel et ab oriente hai. Edificauit quoque ibi altare domino et inuocauit nomen eius. Perrexitque abram uadens ultra et progrediens ad meridiem. Facta est autem fames in terra. Descendit quoque abram in egyptum ut peregrinaretur ibi. Preualuerat enim fames in terra. Cum quoque prope esset ut ingrederetur egyptum dixit sarai uxori sue. Noui quod pulchra sis mulier et quod cum uideritis te egyptii dicturi sunt. Uxor illius est. Et interficient me et te reseruabunt. Dic ergo obsecro quod soror mea sis ut bene sit mihi pro te et uiuat anima mea ob gratiam tuam. Cum quoque ingressus fuisset abram egyptum uiderunt egyptii mulierem quod pulchra esset nimis. Et nunciauerunt principes pharaoni et laudauerunt illam apud eum. Et sublata est mulier in domum pharaonis. Abram uero bene usi sunt propter illam. Fuerunt quoque ei oues et boues asini et asine camelli et serui et famule. Flagellauit quoque dominus pharaonem maximis plagis et domum eius propter uxorem abram sarai. Vocauit quoque pharao abram et dixit ei. Quid uero est quod fecisti mihi. Quare non indicasti quia uxor tua esset. Quam ob causam dixisti sororem tuam esse ut tollerem mihi eam in uxorem. Nunc ergo ecce coniux tua accipe eam et uade. Precepit pharao super abram uiris et deduxerunt eum et uxorem eius et omnia que habebat.

XII

Ascendit ergo abram de egypto ipse et uxor eius et omnia que habebat et loth cum eo ad australem plagam. Erat autem diues ualde in possessione auri et argenti. Reuersusque est per iter quo uenerat a meridie in bethel usque ad locum ubi prius fecerat tabernaculum inter bethel et hai in loco altaris quod fecerat prius et inuocauit nomen domini. Et loth qui erat cum abram. Fuerunt greges ouium et armenta et tabernacula. Et poterat eos capere terra ut habitarent simul. Erat quippe substantia eorum multa et nequeunt habitare communiter. Non facta est tamen in pastores gregum abram et loth. Erantque tempore chananeus et pherezeus habitabant in terra. Dixit quoque abram ad loth. Quod sit uirgium inter me et te et pastores meos et pastores tuos fratres enim sumus. Ecce uniuersa terra coram te est recede a me obsecro. Si ad sinistram ieris ego dexteram tenebo. Si tu dexteram elegeris ego ad sinistram pergam. Eleuatis itaque loth oculis uidit circa omnem regionem iordanis que uniuersa irrigabatur antequam subuerteret dominus sodomam et gomorram sicut paradisus dei et sicut egyptus uenientibus in segor. Elegit quoque loth sibi regionem circa iordanem et recessit ab oriente. Dimissique sunt alterutrum a fratre suo. Abram habitauit in terra chanaan. Loth uero moratus est in oppidis que erant circa iordanem et habitauit in sodomis. Homines autem sodomite pessimi erant et peccatores coram domino nimis. Dixitque dominus ad abram postquam diuisus est ab eo loth. Leua oculos tuos in directum et uide a loco in quo nunc es ad aquilonem et meridiem ad orientem et occidentem. Omnem terram quam conspicis dabo tibi et semini tuo usque in sempiternum. Faciamque semen tuum sicut puluerem terre et semen tuum nullus poterit numerare. Surge ergo et perambula terram in longitudinem et latitudinem suam quia datus sum eam tibi. Mouens ergo abram tabernaculum suum habitauit uxor conuallem mambre que est in ebreo. Edificauitque ibi altare domino.

XIII

Factum est autem in illo tempore ut amraphel rex senaar et arioch rex ponti. Et chodolaomor rex elamitarum et thadal rex gentium iniret bellum contra bara regem sodomorum et contra bersa regem gomorre et contra senaar regem adame et contra semeber regem seboim contra regem bale ipsa est segor. Omnes hii conuenerunt in uallem siluestrem que nunc est mare salis. Duodecim annis seruierunt chodolaomor et tricesimo anno recesserunt ab eo. Et in quarto decimo anno uenit chodolaomor et reges qui cum eo erant percusserunt raphaim in astaroth et carnaim et zuzim cum eis et emim in sabe cariatim et correos in montibus seir usque in pistra pharan que est in solitudine. Reuersique sunt et uenerunt usque ad fontem mephat ipsa est cades et percusserunt omnem regionem amalechitarum et amorreum qui habitabat in asason chanaan. Et egressi sunt rex sodomorum et rex gomorre rex quoque adame et sebo et rex bale que est segor et direxerunt contra eos aciem in ualle siluestri scilicet adversus chodolaomor regem elamitarum et thadal regem gentium et amraphel regem senaar et arioch regem ponti. Quatuor reges adversus .v. uallis autem siluestris habebat puteos bituminis. Itaque rex sodomorum et rex gomorre dorsum uertere cecidunt. Et qui remanserunt fugerunt ad montem. Tulerunt autem omnem substantiam sodomorum et gomorreorum et uniuersa que ad cibum pertinent et abierunt. Necnon et loth et substantiam eius filium fratris abram et habitabat in sodomis. Et ecce unus qui euasit nunciauit abram hebreo qui habitabat in ualle mambre amorrei fratris escol et fratris aner. Hii enim pepigerunt fedus cum abram. Quem audiens abram hoc captum uidelicet loth fratrem suum numerauit expeditos uiros suos .ccc. .xviii. et persecutus est eos usque dan et diuisit socius irruit super eos nocte. Percussit quoque eos et persecutus est eos usque oba et phenicem que est ad leuam damasci. Reduxit quoque omnem substantiam loth et fratrem suum cum substantia illius mulieres quoque et populum. Egressus autem rex sodomorum in occursum eius. Postquam reuersus est a cede chodolaomor et regum qui cum eo erant in ualle sabe que est ualle regis. Et uero melchisedech rex salem proferens panem et uinum erat enim sacerdos

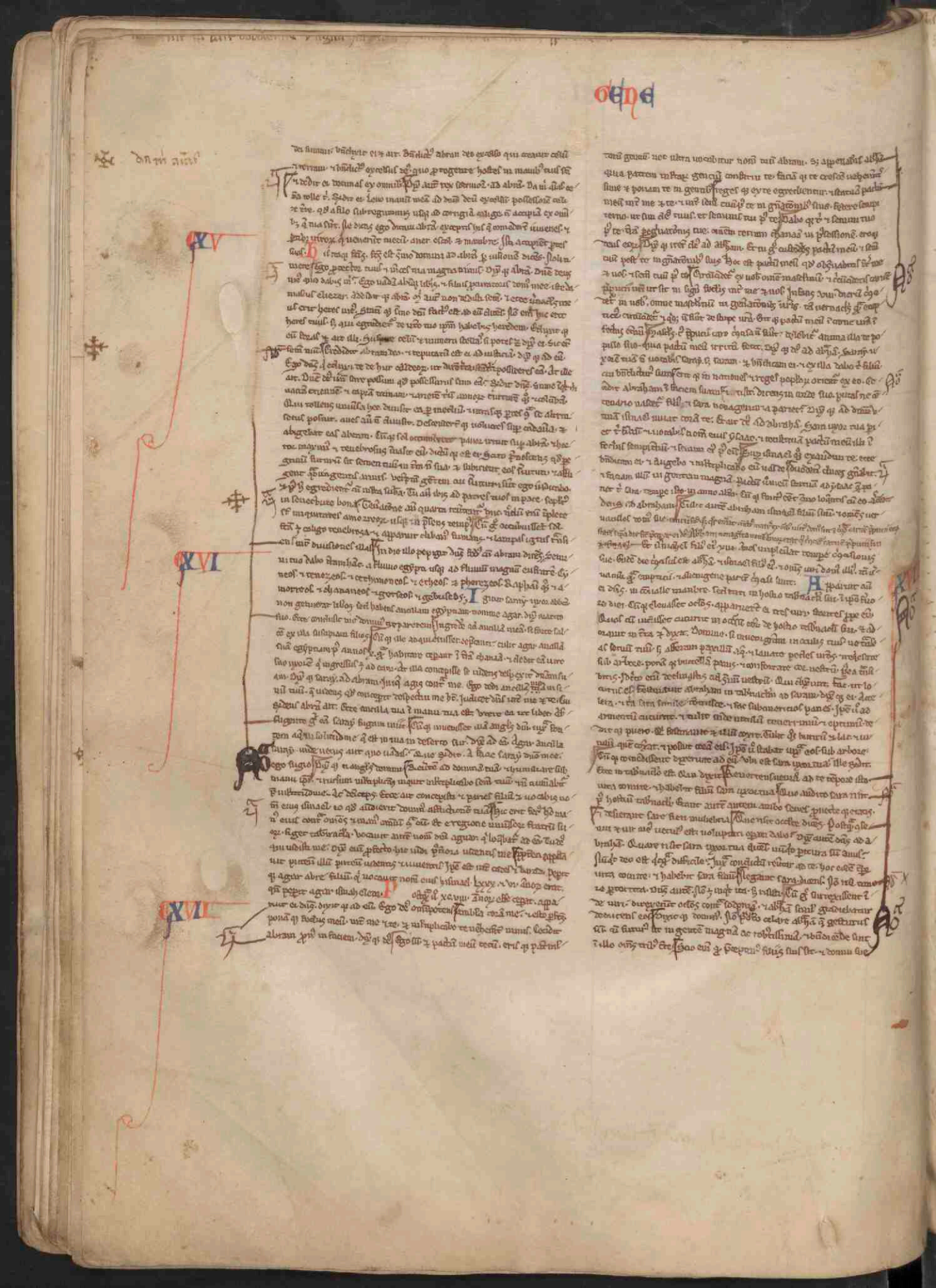

egredi ad hamnendam aquam. dixit. Bibe mi dñe mi abrahā. et cito
locu hoc[he] uirg sue in hā. et dixi mea. Abraham. bibe ego. et te qq̃ equos tuos
donec bibā. Bibi ego. et camelos meos abreuauit. egressusq; ad puteū
cucurrit ad hydriā suā. et reuersa ad solitū. hausit. et omnib; camelis
dedit. Et mirabatur uir eā. tacens. ut sciret. utrū prosperū fecisset
dñs iter suū. an irritū. Postq; ergo cuncti camelī bibere cessarunt.
tulit uir inaures aureas pondo siclī. et dedit mulieri. et totidē
armillas. pondo siclorū. x. dixitq; ei. Cuius es filia. dic mihi.
si est in domo patris tui locus ad manendū. Illa respondit. Filia
sum. inquit. bathuhel. filii melche. quē peperit nachor. et addidit
dicēs. Palearum quoq; ad manendū. Iuxta uiam. et fenum
in plenū est apud nos. et locus spatiosus. Inclinato igitur
capite. et adorato dño. dixit. Benedictus dñs deus domini mei
abraham. qui non abstulit misericordiā suā. et ueritatē. a
domino meo. Recta me uia perduxit. domum fratris dñi mei
sue. puella cucurrit. et omnia matri sue. retulit. Habebat aūt
rebecca fratrē nomine labā. qui festinus egressus est ad hominē
foris. ad fontē. Et postq; uidit inaures. et armillas in manib;
sororis sue. audiuitq; eā referentē. hec locutus est mihi homo.
uenit ad uirū. et stabat iuxta camelos. ipse autē cognito
aduentu. hospitio suscepto. exposuit omnia. Dixitq; ei. Ingredere
benedicte dñi. cur foris stas. parauī domū. et locū camelis.
Introduxit ergo. et camelis onus exemit. deditq; paleas. et fenum.
et aquā ad lauandos pedes eius. virosq; qui cū eo uenerāt.
Posuitq; coram eis panes. Quib; ille. Non comedā. donec
loquar sermones meos. Dicit ergo. Seruus abrahe sum. et dñs
benedixit domino meo nimis. magnificatusq; est. et dedit
ei oues. et boues. argentū. et aurū. seruos. et ancillas. camelos. et asinos.
Peperit aūt sarra uxor dñi mei filiū. cui tradidit omnia quę
possidet. Et adiurauit me dñs meus dicens. Non accipies filio meo
uxorem de filiabus chanaan. in quor̄ terra habito. Sed ad domū patris
mei proficiscere. et de cognatione mea accipies filio meo uxorem.
Dixi ergo dño meo. Forsitan nolit mihi mulier sequi me. in terrā
istā. Reuertere. inquit. filium meum illuc. Angelus suus
dirigit iter tuū. et prosperū faciet. accipies uxorem filio meo de cognatione
mea. et de domo patris mei. Innocuus eris a maledictione mea. si
ad tuos veneris. et si dederint tibi. Dixi hodie ad fontem. Si
prosperum facis iter meum. in quo ambulo. ecce
astabo ad fontem aque. et cum egressa fuerit hauriendam aquam.
dicam ei. Da mihi paululum aque. ut bibam. et dixerit mihi. Et tu bibe.
et camelis tuis hauriam. qui est uxor. domini filio dñi mei.
Priusquam complerem. hec mente tacita. ecce rebecca egrediebatur
cum hydria. et descendit ad fontem. hausitq; aquam. Dixi ei.
Da mihi paululum aque de hydria tua. ut bibam. Festinauit
et deposuit hydriam de humero. seq; mihi. et tu bibe.
et camelis tuis dabo potum. Bibi. et camelis quoq; potum dedit
abundanter. Quę infusa rursum in hydriam. cucurrit ad puteum
ut hauriret aquam. et omnib; camelis dedit. Tacens
autem et contristatus. nichil penitus loquebar. Sciebam
enim. quod non faceret dñs iter meum. nisi prosperum. Postq;
autem camelus bibere cessauit. tulit uir inaures aureas. pondo
siclorum. duo. et armillas totidem. pondere siclorum. x. dixitq;
ei. Cuius es filia. dic mihi. si est in domo patris tui locus
nobis manendi. Illa respondit. Filia sum bathuhel filii melche.
quem peperit nachor. et addidit dicens. Palearum quoq; et
fenum multum est apud nos. et locus spatiosus. Quę ait ei.
Quis mediator est inter me et te. ne forte confundar. si
discesserit a domino meo. Ecce camelus. et famuli. et ancille
mee. in terra tua sunt. Quicquid placuerit tibi. fac. Non
habeo uirum. nec domum. Ego dabo tibi. et locum camelis
tuis. Ingredere. benedicte dñi. cur foris stas. parauī domū. et locū camelis.
Introduxit ergo. et camelis onus exemit. deditq; paleas. et fenum.
et aquā ad lauandos pedes eius. virosq; qui cū eo uenerāt.
Posuitq; coram eis panes. Quib; ille. Non comedā. donec
loquar sermones meos. Dicit ergo. Seruus abrahe sum. et dñs
benedixit domino meo nimis. magnificatusq; est. et dedit
ei oues. et boues. argentū. et aurū. seruos. et ancillas. camelos. et asinos.
Peperit aūt sarra uxor dñi mei filiū. cui tradidit omnia quę
possidet. Et adiurauit me dñs meus dicens. Non accipies filio meo
uxorem de filiabus chanaan. in quor̄ terra habito. Sed ad domū patris
mei proficiscere. et de cognatione mea accipies filio meo uxorem.
Dixi ergo dño meo. Forsitan nolit mihi mulier sequi me. in terrā
istā. Reuertere. inquit. filium meum illuc. Angelus suus
dirigit iter tuū. et prosperū faciet. accipies uxorem filio meo de cognatione
mea. et de domo patris mei. Innocuus eris a maledictione mea. si
ad tuos veneris. et si dederint tibi. Dixi hodie ad fontem. Si
prosperum facis iter meum. in quo ambulo. ecce
astabo ad fontem aque. et cum egressa fuerit hauriendam aquam.
dicam ei. Da mihi paululum aque de hydria tua. ut bibam. Et dixerit mihi. Et tu bibe.
et camelis tuis hauriam. qui est uxor. domini filio dñi mei.
Priusquam complerem. hec mente tacita. ecce rebecca egrediebatur
cum hydria. et descendit ad fontem. hausitq; aquam. Dixi ei.
Da mihi paululum aque de hydria tua. ut bibam. Festinauit
et deposuit hydriam de humero. seq; mihi. et tu bibe.
et camelis tuis dabo potum. Bibi. et camelis quoq; potum dedit
abundanter. Quę infusa rursum in hydriam. cucurrit ad puteum
ut hauriret aquam. et omnib; camelis dedit. Tacens
autem et contristatus. nichil penitus loquebar. Sciebam
enim. quod non faceret dñs iter meum. nisi prosperum. Postq;
autem camelus bibere cessauit. tulit uir inaures aureas. pondo
siclorum. duo. et armillas totidem. pondere siclorum. x. dixitq;
ei. Cuius es filia. dic mihi. si est in domo patris tui locus
nobis manendi. Illa respondit. Filia sum bathuhel filii melche.
quem peperit nachor. et addidit dicens. Palearum quoq; et
fenum multum est apud nos. et locus spatiosus. Quę ait ei.
Quis mediator est inter me et te. ne forte confundar. si
discesserit a domino meo. Ecce camelus. et famuli. et ancille
mee. in terra tua sunt. Quicquid placuerit tibi. fac. Non
habeo uirum. nec domum. Ego dabo tibi. et locum camelis
tuis. Ingredere. benedicte dñi. cur foris stas. parauī domū. et locū camelis.

qui rectum. Et rebecca eorum more erat. exiit camelis. et precedebat. Iter uero
tenuit. quo famulus abierat. Et reuersus est. exiit ei obuiam. Et dixit
ei. Quis est iste homo. qui ambulat per agrum in occursum nostrum.
Dixitq; famulus. Dominus meus est. Quę tollens cito pallium. operuit
se. Et ait. Non sum ludificata. Ille est. Isaac. Introduxit eam
in tabernaculum matris sue. et accepit eam uxorem. Dilexitq; eam
plus quam matrem. Et sic consolatus est. Isaac. post mortem matris.
Abraham autem accepit uxorem. nomine cetthuram. Hanc
eandem esse. quidam dicunt. Agar. Alii uero. Non. Sed
cetthuram. Agar. ob pulchritudinem. Et ob decorem morum.
Et ob fidem. Quę non recesserit a domo patris. Et ob
hoc. Quia. Ismahel. Isaac. Et Agar. Sarra. Et Cetthura.
Abraham. Et Rebecca. Isaac. Et Lia. Iacob. Et Rachel.
Iacob. Et Zipporra. Moysi. Et Maria. Moysi. Et Ecclesia.
Christo. Et Synagoga. Christo. Et Cetthura. Abraham.
Et Agar. Sarra. Et Ismahel. Isaac. Et Synagoga. Christo.
Et Ecclesia. Christo. Et Cetthura. Abraham. Et Agar.
Sarra. Et Ismahel. Isaac. Et Synagoga. Christo. Et Ecclesia.
Christo. Et Cetthura. Abraham. Et Agar. Sarra. Et Ismahel.
Isaac. Et Synagoga. Christo. Et Ecclesia. Christo. Et Cetthura.
Abraham. Et Agar. Sarra. Et Ismahel. Isaac. Et Synagoga.
Christo.

Pegnacio ysaac

XXVI

Quam ob causam nomen eius vocatum est Esau. Cumque parvuli crescerent, factus est Esau vir gnarus venandi et homo agricola, Jacob autem simplex habitator tabernaculorum. Dilexit autem Isaac Esau eo quod de venationibus illius vesceretur, Rebecca vero Jacob diligebat. Coxit autem Jacob pulmentum, et venit Esau de agro lassus, et dixit fratri suo: Da mihi de coctione hac rufa quia valde lassus sum. Quam ob causam vocatum est nomen eius Edom. Cui ille respondit: Vende mihi primogenita tua. Et ait Esau: Ecce vado ad mortem, et frustra mihi erit primogenitura. Dixit ergo Jacob: Jura ergo mihi. Juravit ergo illi, et vendidit primogenita sua. Jacob vero dedit fratri suo panem et edulium coctum de lentibus, et bibit et abiit, parvipendens quod primogenita vendidisset.

XXVI

Orta autem fame super terram post sterilitatem illam priorem quae acciderat sub Abraham, abiit Isaac ad Abimelech regem Palestinorum in Gerara. Apparuit autem ei Dominus et dixit: Ne descendas in Egyptum, habita in terra quam dicturus sum tibi. Peregrinare in ea et ero tecum et benedicam tibi. Tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has complens juramentum quod spopondi Abrahae patri tuo. Et multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli, dabo que semini tuo universas regiones has, benedicentur in semine tuo omnes gentes terrae, eo quod obedierit Abraham voci meae et custodierit praecepta mea, mandata mea et caerimonias, legesque meas. Habitavit ergo Isaac in Gerara. Interrogantibus autem viris loci illius de uxore sua, dixit: Soror mea est. Timuit enim confiteri quod sua uxor esset, existimans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem. Cumque prolixius habitaret ibi, prospiciens Abimelech rex Palestinorum per fenestram vidit eum ludentem cum Rebecca uxore sua. Vocatumque eum dixit: Palam est quod uxor tua sit. Quare mentitus es sororem esse tuam? Dixit ei Isaac: Timui ne forte interficerer propter illius pulchritudinem. Quare imposuisti nobis? Potuit coire aliquis de populo cum uxore tua, et inducere super nos grande peccatum. Praecepit ergo omni populo dicens: Qui tetigerit hominem istius mulieris morte morietur. Seminavit autem Isaac in terra illa, et invenit in anno centuplum. Benedixit ei Dominus, et locupletatus est homo, proficiens et ingrediens usque dum magnificaretur nimis. Habuit enim possessiones ovium et armentorum, et familiae plurimae. Propter haec invidentes ei Palestini obstruxerunt omnes puteos quos foderunt servi patris illius, adimplentes eos terra, ut aqua non inveniretur in eis. Dixitque Abimelech ad Isaac: Recede a nobis, quia potentior nostri effectus es valde. Et migravit inde, castrametatusque est in torrente Gerare, habitavitque ibi. Fodit autem rursus puteos aquarum quos foderant servi patris sui Abraham, quos illi obstruxerant, appellavitque eos nominibus quibus ante pater vocaverat. Foderunt quoque in convallem et reperiebant aquam viventis fontis. Sed et in hac rixati sunt pastores Gerarae adversus pastores Isaac dicentes aquam esse suam. Unde et ille vocavit nomen putei Calumniam, quia calumniati sunt eum. Foderunt autem et alium puteum pro quo similiter jurgati sunt. Vocavitque illum Isaac Inimicitias. Ascendit autem inde Bersabee. Apparuit ei Dominus in ipsa nocte dicens: Ego sum Deus Abraham patris tui, noli timere, quia ego tecum sum benedicam tibi et multiplicabo semen tuum propter Abraham famulum meum. Aedificavit ergo ibi altare et invocato nomine Domini tetendit ibi tabernaculum. Praecepitque servis suis ut foderent puteum. Ad quae loca cum venisset de Gerara Abimelech et Ochozath amicus illius et Phicol dux militum eorum, locutus est ei Isaac. Quare venistis ad me hominem quem odistis et expulistis a vobis? Qui responderunt: Vidimus manifeste Dominum esse tecum, et propterea diximus: Sit juramentum inter nos et te, et feriamus foedus tecum ut non facias nobis quicquam mali sicut nos nihil tui tetigimus, nec fecimus quod te laedere posset, sed cum pace dimisimus te et benedictione divina. Vere benedictus es tu. Fecit ergo illis convivium, et post cibum et potum surgentes mane juraverunt sibi mutuo. Dimisitque eos Isaac pacifice. Eodem autem die nuntiaverunt servi Isaac fodientes quod invenissent aquam. Et dixerunt ei: Vidimus aquam. Quam ille appellavit Abundantiam. Unde et nomen civitati impositum est Bersabee usque in praesentem diem. Esau autem quadraginta annorum uxores accepit, Judith filiam Beeri Hetthaei, et Basemath filiam Helon Hetthaei, quae ingressae domum soceri et socrus suae fecerunt animum Isaac et Rebeccae.

XXVII

Factum est autem cum senuisset Isaac et caligassent oculi eius ut videre non posset, vocavit Esau filium suum maiorem et dixit ad eum: Fili mi. Qui respondit: Adsum. Quis scis filius meus? Ecce ego, inquit, senui, ignoro diem mortis meae. Sume arma tua pharetram et arcum, et egredere foras, et si quam praedam ceperis, coque mihi pulmentum sicut velle me noris, et affer ut comedam, benedicat tibi anima mea antequam moriar. Quod cum audisset Rebecca, et ille abisset venatum ut iussione patris explere posset filius, locuta est cum Jacob filio suo et dixit: Audivi patrem tuum loqui cum Esau fratre tuo et dicere ei: Affer mihi venatum tuam, facque de ea cibos ut comedam et benedicam tibi coram Domino antequam moriar. Nunc ergo fili mi, acquiesce consilio meo, et pergens ad gregem affer mihi duos optimos hedos ut faciam ex eis escas patri tuo quibus libenter vescitur, quas cum intuleris et comederit, benedicat tibi antequam moriatur. Cui ille respondit: Nosti quia Esau frater meus homo pilosus sum, et ego lenis. Forte tangens me pater palpabit, et sentiens me per illusionem inducere super me maledictionem pro benedictione, non ferre possum. Et mater: Super me sit, inquit, fili mi maledictio tua, tantum audi vocem meam et pergens affer quae dixi. Abiit et tulit, deditque matri. Paravit illa cibos sicut noverat velle patrem. Induitque filium vestibus fratris maioribus quas apud se domi habebat iuvenis existens, et pelliculas hedorum circumdedit manibus illius et colli nuda protexit. Dedit quoque pulmentum et panes quos optime fecerat. Quibus illatis dixit: Pater mi. Qui respondit: Audio. Quis es tu, fili mi? Dixit ei Jacob: Ego sum primogenitus tuus Esau. Feci sicut praecepisti mihi. Surge sede et comede de venatione mea ut benedicat mihi anima tua. Dixitque Isaac ad filium: Quomodo invenire potuisti fili, cito venire? Dixit ei: Voluntatem dei tui adduxit ante me quod volebam. Dixitque Isaac: Accede huc ut tangam te fili mi, et probem utrum tu sis filius meus Esau an non. Accessit ille ad patrem. Et palpato eo dixit Isaac: Vox quidem vox Jacob est, sed manus manus Esau. Et ignorans eum, quia pilosae manus illius similitudine imitatus expresserat, benedixit ei. Tu es, inquit, filius meus Esau? Respondit: Sum. Dixit ergo: Affer mihi de venatione tua fili mi, ut benedicat tibi anima mea. Quod cum obtulisset, et comedisset, obtulit ei et vinum quo hausto, dixit ad eum: Accede ad me et osculare me fili mi. Accessit et osculatus est eum. Statimque ut odoratus est vestimenta illius, benedixit ei et ait: Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni cui benedixit Dominus. Deus det tibi de rore caeli et de pinguedine terrae habundantiam frumenti tui et vini. Et serviant tibi populi et adorent te tribus. Esto dominus fratrum tuorum et incurventur ante te filii matris tuae. Qui maledixerit tibi sit ipse maledictus et benedicentibus benedictionibus repletur. Vix Isaac finierat sermonem, cum egressus foras Esau venit ad patrem. Et introducto eo dixit: Surge pater mi, comede de venatione filii tui, ut benedicat mihi anima tua. Dixitque ei pater: Quis es tu? Qui respondit: Ego sum primogenitus tuus Esau. Expavit Isaac stupore nimio et contremuit vehementer, valde et ecstasi pressus: Quis, inquit, ille est qui dudum captam venationem attulit mihi et comedi ex omnibus antequam tu venires? Benedixique ei et erit benedictus. Audiens Esau sermones patris, irrugiit clamore magno et consternatus ait: Benedic et mihi pater mi. Et ait: Venit frater tuus fraudulenter et accepit benedictionem tuam. At ille respondit: Iuste vocatus est nomen eius Jacob, supplantavit enim me en altera vice primogenita mea abstulit, et nunc secundo surripuit benedictionem meam. Dixit insuper: Numquid non reservasti mihi benedictionem? Respondens Isaac dixit: Dominum feci eum tibi, omnes fratres servituti illius subjugavi, frumento et vino stabilivi eum, et post haec quid faciam tibi, fili mi? Cui rursum Esau: Numquid unam habes benedictionem, pater? Mihi quoque obsecro ut benedicas, pater mi. Cumque ululatu magno fleret, motus Isaac ait: In pinguedine terrae et in rore caeli desuper erit benedictio tua. Quamobrem odio habuit Esau Jacob pro benedictione qua benedixerat ei pater, dixitque in corde suo: Adveniet dies luctus patris mei, et occidam Jacob fratrem meum.

Narrata sunt Rebeccae, quae mittens vocari Jacob filium suum maiorem, dixit ad eum: Ecce frater tuus Esau minatur tibi ut occidat te. Nunc ergo fili mi, acquiesce consilio meo, et fugiens vade ad Laban fratrem meum in Haran, et habita cum eo aliquantulum donec quiescat furor fratris tui, donec recedat ab te ira et oblivisca quae fecisti ei. Ego mittam et arcessam te inde. Quare utrumque orbabor liberis in una die? Dixitque Isaac ad Jacob: Non accipies uxorem de stirpe Chanaan, sed vade in Mesopotamiam Syriae ad Bathuel patrem matris tuae, et accipe inde tibi uxorem de filiabus Laban fratris matris tuae. Deus autem meus benedicat tibi et crescere te faciat et multiplicet, ut sis in turbas populorum, tribuatque tibi benedictionem Abrahae et semini tuo post te, ut possideas terram habitationis tuae quam dedit Deus Abrahae. Dimisit ergo Isaac Jacob, qui profectus venit in Mesopotamiam ad Laban filium Bathuel Syri, fratrem Rebeccae matris eius.

SIS

CXXXV

ego t dnus mis. Sydonie. sponsis ne fecero abiri debuero sdore
mihi. I Nocuerā loquar ait dñs ad iacob furge t ascende bethel. ha
bita ibi. fac altare dño qui apparuit t. ait fugiebat ēsau frēm
suū. Jacob ii cōuocata omi domo sua. ait. Abiicite deos alienos q̄s
habetis in medio uestrū. t mundamini. mutate uestimēta uria. surgite
t ascendam in bethel. ut faciam ibi altare deo. qui exaudiuit me
in die tribulationis mee. t duci fuit mecū in uia. Dederūt g̃q̄ omēs de
os alienos quos habebāt. t inaures q̄ erant in auribus eorū. t abs
cōdit eos iacob sub terebinto. q̄ est p̄ urbē sichem.
Et cū p̄fecti essent. fuit dei timor sup oēs ciuitates. q̄ in circuitu
eōrū erant. t non sunt ausi insequi filios iacob. Ipse uero iacob
cū uniuersa multitudine. uenit luz. q̄ est in terra chanaā. ipsa
est bethel. ipe t omis populus qui erat cū eo. Edificauitq; ibi altare
t appellauit locū illū domum dei. Ibi enī apparuit ei deus q̄ fugiēs fratrē fugi. Co
epit tempore mortua est debbora nutrix rebecce. t sepulta. ad radicē
bethel sub quercu. vocauit. t nomē loci illius. Apparuit aut deus
iacob. q̄ reuertēti de mesopotamia syrie. benīq; ei dixit. Non
uocabit ultra nomē tuū iacob. sed israel. appellabit enī israel. dixit q̄q;
ego deus omipotēs. crescere multiplicare gēs t populi nationū ex te erunt.
Reges de lumbis tuis egredientur. terrā q̄ quondā dedi abraham t ysaac
tibi dabo. t semini tuo post te. t reuolauit ab eo in loco ubi locutus fuerat
ei deus. ubi erexit lapidē marmoreū. in loco q̄ locutus fuerat ei deus. libauitq; sup eū libamina. t effudit
oleū. vocauitq; nomē loci illius bethel. Egressiq; aut inde. venit
uerbo tempꝰ. ad ptem q̄ distat ephratam. in qua p̄pariens rachel.
ob difficultatē p̄pe partum cepit. Dixitq; ei obstetrix. Noli timere quia
hic habebis filium. Egrediente aut anima p̄ dolore. imminente t mo
riente. vocauit nomē filii sui benoni. t filii doloris mei. Pater aut appella
uit eū beniamin. t filii decē ioseph. ipse est rachel. sepulta est in
via. q̄ duxit ephratam. hoc est bethlē. Erexit q̄ iacob titulū sup sepul
crū eius. Hic est titulus monumēti rachel. usq; in p̄sentē diem. Egressus
inde fixit tabernaculū suum ultra turrē gregis. Cūq; habitaret in terra
illa rexit ruben t dormiuit cū bala. concubina patris sui. audiuitq;
unusquisq; latuit. Erant aut filii iacob. xii. filii lie. primogenit ru
ben. t simeon. leui. t iudas. t yssachar. zabulon. filii rachel. ioseph
t beniamin. filii bale ancille ipsi. gad. t aser. hi filii iacob. q̄ nati
sunt ei in mesopotamia syrie. Venit aut ad patrē suū isaac in ciuitatē
arbee. hi. t ebron. in q̄ peregrinat abraha. t ysaac. Fuerūq; dies
ysaac. centū. anni. et. lxxx. Defunctusq; est. et
sepultus populo suo senex. t plenus dieb. Reposuerūt eū filii sui
ad filii sui. I Hec aut sunt generationes esau. ipse est edom. Esau
accepit uxores de filiabus chanaan. ada filiā elon ethei. t oholibama
filiam ane. filii sebeon euei. bethsamath q̄q; fuit ismael. nabaioth
eam. nabaioth. Peperit aut ada eliphath. bethsamar genuit rauhel.
Oholibama edidit ieus. t ihelon. t core. Hi filii esau qui nati sūt
ei in terra chanaan. Tulit aut esau uxores suas. t filios t filias. t omīa
animā domus sue. t substantiā t pecora. t omnem q̄ habere potuit. t in
terra chanaan. abiit in regionē. recessit q̄ a fratre suo iacob. Di
uites enī erant ualde. nec habitare ei poterant. t sustinebat eos
terra peregrinationis eius. p̄ multitudinē greḡ. habitabant q̄q; esau
t nomen seyr. ipse est edom. Hec aut sunt generationes esau patris edō.
t nomina seyr. ih noe filii. eius eliphath filii ada uxoris esau. ra
huel q̄q; filii bethsamath uxoris eius. Fuerūt q̄q; filii eliphath. themā
omarh. sephu. t gatham. t cenech. core. Ex aute thamna cō
cubina eliphath filii esau. genuit ei amalech. hi filii ada u
xoris esau. filii autem rahuel. nahat. zara. samma. t meza. hi filii
semath uxoris esau. Isti q̄q; erant filii oholibama filie ane. filii sebeon.
uxoris esau. quos genuit ei ihus. ihelon. t core. hi duces filiorū e
sau. filii eliphath primogeniti esau. duc theman. duc omar. duc sephi
na. duc cenech. duc core. duc gathā. duc amalech. hi sūt filii eli
phath in terra edom. hi filii ada. hi sūt filii rahuel. filii esau. duc na
ath. duc zara. duc samma. duc meza. hi aut duces rahuelis de ter
ra edom. hi filii basemath uxoris esau. hi aut filii oholibama. filie a
ne uxoris esau. hi sunt duces de. ipse est edō. hi
filii yssachar. horum duc thahath. duc phua. duc iob. duc semron.
hi duces de. ipse est ex filiis seyr. horum duc lotan. duc sobal. duc sebeon. duc ana.
Hic est ana qui inuenit aquas calidas
in solitudine. cū pasceret asinas patris sui. Habuit q̄q; filios disan. t filiam oholibama. Et hi filii disan. hamram. t
thaban. duc iahel. duc sabon. duc ac. duc disan. hi aut duces horrei. duc lotan
thaban. duc sobal. duc sebeon. duc ana. duc disan. duc heber. duc
disan. Hi duces horrei. qui imperauerūt in terra seyr. Regesq; aut
qui regnauerūt in ra edom. antq; haberent regem. filii israel
hic. Balach filii beor. nomē ei urbis eius dinaba. Mortuusq; est autē
balach. t regnauit p eo iobal. filius zare de bosra. Cūq; mortuus esset
iobal. t regnauit p eo husam de terra themanorum. Hic q̄q; mortuus est
et regnauit p eo adad filius. adad. q̄ percussit madian in regione moab.
nomē urbis eius auith. Cūq; mortuus esset adad. regnauit p eo sem
la de masereca. Hic q̄q; mortuo regnauit p eo saul de rahoboth
Cum q̄q; hic obiisset. successit in regnū balanan filius
achobor. Isto q̄q; mortuo regnauit p eo adas. nomē q̄q; urbis eius phau
i. appellabatur uxor eius mahetabel. filia matharedi filie mezaab.
Hi sunt q̄q; duces esau. t propagines eorū. duc thamna. duc ola. duc
phinon. duc cenech. duc theman. duc maasar. duc madiel. duc
iram. Hi duces edom habitauerūt in terra possessionis. ipse est esau
pater idumeorum. Habitauit autem iacob in terra peregrinationis
patris sui. pegnat est. t hec sunt generationes iacob. I Ioseph
xxxvi
xxxvii
septē decē annoꝝ. pascebat gregem cū fratrib suis. adhuc pue
r. erat q̄q; cū filiis bale. t zelphe uxorū patris sui. detulitq; ad
patrē sermones eorū pessimos. Israel aut diligebat ioseph
sup omēs filios suos. co. q̄d in senectute genuisset eū. fecit q̄q; ei
tunicā polymitam. Videntes aut fratres. q̄d a patre plus cunctis
aliis amaret. odere eum. nec poterant ei quicq̄ pacifice loq̄. Ac
cidit q̄q; ut unum somnium referret fratribus suis. et ait. Audite
quod uidi. Putabam colligere nos manipulos in agro. cūq; colligerem mani
pulum meū. steterit. stetit q̄q; manipulus ceptus erectus adorare ma
nipulū meū. Dixerūt fratres ei. Numquid rex noster eris. aut subi
ciens subiciet nos. Hec q̄q; occasio. crevit. fratres ei. Quod
cum audisset. retulit patri. et fratribus. increpans eum. Ait
illi. Quid

benjamin. Ait illi frater eius. Nonne hoc est quod locutus est dominus noster. Dividite inter vos spolia hostium. Et ecce ego video in sacco tuo. Ille autem ait. Cum quo inventum fuerit ex servis meis. sit mortuus. Nos autem erimus domino nostro famuli. Ille ait. Sit iuxta sententiam vestram. Apud quem inventum fuerit. ipse mihi serviet. Vos eritis innocentes. Festinantes igitur. unusquisque deposuit in terram saccum suum. Et aperuit. Quos ille ordine requirens. Apud maiorem natu inventus est. In novissimo. Benjamin. Qui cum tolleretur. Reversi sunt ad urbem. Et ingressus Joseph domum. Ruerunt ante eum fratres. Et ille ait. Cur hoc egistis. Nescistis quod talis homo. Qualis ego sum. Optime noverit. Quid dicemus domino meo. aut quid loquamur. Aut unde possumus ostendere. Deus invenit. iniquitatem. servorum tuorum. Ecce omnes famuli sumus domini mei. tam nos. quam et ille. apud quem inventus est. calix. Dixit autem Joseph. Absit a me ut hoc agam. Sed tantum est. calix. ipse accipiat. famulus meus. vos autem abite. libere ad patrem vestrum. Accedens autem Juda. ait. Obsecro domine mi. loquatur famulus tuus. verbum in auribus tuis. ne ascendat furibundus. in eum. qui post pharaonem. dignus es. Interrogasti prius. servos tuos. habeant patrem aut fratrem. Et nos dulcedini tue. dedimus quod nunquam est. cuiquam negatum. Mortuus est frater eius. et solus remansit. de matre sua. Et ille diligit eum. Dixisti ergo. servis tuis. Adducite eum ad me. et ponam super eum oculos meos. Suggessimus tibi domine. Puer relinquere patrem suum non potest. Si enim discesserit. morietur. Et dixisti servis tuis. Nisi venerit frater vester minimus. non videbitis ultra faciem meam. Cum ascendissemus ad famulum tuum patrem nostrum. narravimus ei omnia. que locutus est dominus meus. Et dixit pater meus. Revertimini. et emite nobis paululum tritici. Cui diximus. Ire non possumus. Si frater noster minimus descenderit nobiscum. ibimus. Non enim audemus videre faciem viri. nisi frater noster minimus nobiscum fuerit. Respondit famulus tuus. Nostis quod duos genuerit mihi uxor mea. Egressus est unus. et dixistis. Bestia devorasse eum. Non vidi eum. usque in presentem diem. Si tulerit et istum. et ei aliquid mali evenerit. deducetis canos meos cum dolore ad inferos. Igitur cum ascendero ad famulum patrem nostrum. et puer defuerit. cum anima illius. quia vinculo pendet. videre se non poterit. morietur. et deducent famuli tui canos eius cum dolore ad inferos. Ego pro puero famulus tuus. suscepi eum. a patre meo. Quia ille. Si non reduxero. eum. peccabo in patrem meum. omne tempus. Manebo itaque servus domini mei. pro puero. et puer ascendat cum fratribus suis. Non possum. dimittere puerum. ne oculos meos. affligam dolore. Videns autem Joseph. quod non posset. se diutius. continere. coram omnibus. qui astabant. exclamavit. Egredimini. omnis turba. Nullus interfuit alienus. cognitionem mutuae. fletus. quo se. Egyptii. et domus pharaonis. audivit. Dixitque fratribus suis. Ego sum Joseph. Adhuc pater meus vivit. Non poterant. fratres. ad quod ille clamabat. Accedite. inquit. ad me. Et cum accessissent. prope. ego sum. inquit. Joseph frater vester. quem vendidistis. in Egyptum. Nolite. pavere. neque durum vobis esse videatur. quod vendidistis me. huc. Misit me. Deus. ante vos. in Egyptum. Biennium est. quod. fames. coepit esse in terra. et adhuc. quinque. restant. in quibus. neque. arari. neque. metes. poterit ullus. fruges. Ille me. praemisit. ut. reservetur. mihi. semen. super terram. et. escas. ad vivendum. habeatis. Non. vestro. consilio. sed. divina voluntate. huc missus sum. Ille. me. patrem. pharaonis. et dominum. universae. domus. eius. ac principem. in omni. terra. Egypti. constituit. Festinate. et ascendite. ad patrem meum. et dicetis ei. Hoc mandat. filius. tuus. Joseph. Deus me fecit. dominum. universae. terrae. Aegypti. Descende. ad me. ne. moreris. Habitabis. in terra. Gessen. eris. iuxta me. tu. filii. tui. et filii. filiorum. tuorum. Oves. quoque. et armenta. tua. quaecumque. possides. Ibi. quoque. pascam. te. adhuc. enim. quinque. reliqui. sunt. fames. ne. tu. pereas. et. domus. tua. omnia. quae. possides. Videtis. oculis. vestris. et. frater. meus. Benjamin. quod. os meum. loquitur. ad. vos. Nuntiate. patri. meo. universam. gloriam. meam. et. cuncta. quae. vidistis. in Egypto. festinate. et. adducite. eum. ad me. Cumque. amplexati. osculassent. et. omnes. fratres. suos. flevissent. tunc. demum. ausus. est. eum. alloqui. Joseph. Divulgata. et. per. regionem. universam. fratrum. Joseph. venisse. gratissimus. et. pharao. atque. omnis. familia. eius. Dixit. autem. ad. Joseph. ut. iuberet. fratres. suos. onustis. iumentis. reverti. in terram. Chanaan. et. tollere. patrem. suum. et. venire. ad. eum. Promittens. quod. daturus. esset. eis. optima. omnia. Egypti. ut. comederent. medullam. terrae. Praecepit. et. ut. tollerent. plaustra. de. terra. Egypti. ad. subvectionem. parvulorum. suorum. ac. coniugum. Tollite. patrem. vestrum. et. properate. quod. mandavit. dicens. de. duplicibus. autem. quae. omnis. copia. Egypti. nostra. erit. Fecerunt. filii. Israel. ut. eis. mandatum. fuerat. Dedit. autem. Joseph. plaustra. secundum. imperium. pharaonis. et. cibaria. in. itinere. singulis. et. praeterea. universae. domui. suae. Dedit. trecentos. argenteos. et. quinque. stolas. optimas. Addita. insuper. et. munuscula. patri. suo. Mittens. autem. et. his. verbis. Videte. ne. litigetis. in. via. Cumque. ascendissent. de. Egypto. venerunt. in. regionem. Chanaan. ad. patrem. suum. Jacob. Et. nuntiaverunt. ei. dicentes. Joseph. filius. tuus. vivit. et. ipse. dominatur. omni. terrae. Aegypti. Quo audito. Jacob. quasi. de. gravi. sopore. evigilavit. et. non. credebat. eis. Illi. autem. referebant. omnia. ordine. quae. dixerat. eis. Joseph. Cumque. vidisset. plaustra. et. universa. quae. miserat. revixit. spiritus. senis. et. ait. Sufficit. mihi. si. adhuc. filius. meus. Joseph. vivit. vadam. et. videbo. illum. antequam. moriar. Profectus. igitur. Israel. cum. omnibus. quae. habebat. venit. ad. puteum. juramenti. Et. mactatis. ibi. hostiis. patris. sui. Isaac. Jacob. quia. in. visione. noctis. admonitus. est. dicentis. Jacob. Jacob. Qui. ait. Ecce. adsum. Ait. illi. Deus. fortissimus. patris. tui. Noli. timere. descende. in. Aegyptum. quia. magnam. faciam. te. ibi. Ego. descendam. tecum. illuc. Et. ego. inde. adducam. te. revertentem. Joseph. qui. ponet. manus. suas. super. oculos. tuos. Audivit. ergo. Jacob. surrexit. et. ascendit. plaustra. quae. miserat. ad. portandum. se. et. uxores. suas. et. parvulos. suos. Tulerunt. quoque. secum. et. omnia. quae. possederat. in. terra. Chanaan. Venit. in. Aegyptum. ipse. et. omne. semen. suum. filii. ejus. et. nepotes. filiae. quoque. et. cuncta. progenies. Hae. autem. sunt. nomina. filiorum. Israel. qui. ingressi. sunt. in. Aegyptum. ipse. et. filii. ejus. Primogenitus. ruben. filii. ruben. Henoch. et. Phallu. et. Esron. et. Charmi. Filii. Symeon. Jamuel. et. Jamin. et. Ahod. et. Jachin. et. Sohar. et. Saul. filius. Chananitidis. filii. Levi. Gerson. Caath. et. Merari. filii. autem. Juda. Her. et. Onan. et. Sela. et. Phares. et. Zara. Mortui. sunt. autem. Her. et. Onan. in. terra. Chanaan. Filii. quoque. Phares. fuerunt. Hesron. et. Hamul. filii. autem. Zarae. Zamri. et. Ethan. et. Aeman. et. Calchol. et. Dara. simul. quinque. filii. Charmi. Achar. qui. conturbavit. Israel. et. peccare. fecit. in. anathemate. quod. furatus. est. Filii. Ethan. Azarias. Filii. autem. Hesron. qui. nati. sunt. ei. Jerameel. et. Aram. et. Chalubai. et. Ephrata. uxor. quae. peperit. ei. Hur. Caleb. filius. Hesron. genuit. de. Azuba. uxore. sua. et. de. Jahaleel. Ozam. et. Jadon. et. Jaser. et. Sobab. Azuba. autem. mortua. Caleb. accepit. Ephrata. quae. genuit. ei. Hur. Hur. autem. genuit. Uri. Uri. vero. genuit. Bezeleel. Filii. Hesron. qui. nati. sunt. ei. Segub. et. Jair. filius. Segub. Galaad. Filii. Machir. filii. Manasse. Asriel. quem. concubina. Aramitis. peperit. Machir. Galaad. Machir. autem. accepit. uxorem. Maacha. Nomen. secundi. Salphaad. qui. genuit. filias. tantum. Nomina. earum. Maala. et. Noa. et. Egla. et. Melcha. et. Thersa. Filii. Ephraim. Sutalahel. Bared. filius. ejus. et. Thahath. filius. ejus. et. Eleada. filius. ejus. et. Thahath. filius. ejus. et. Zabad. filius. ejus. et. Sutalahel. filius. ejus. et. Ezer. et. Elead. quos. interfecerunt. viri. Geth. indigenae. terrae. illius. quia. descenderant. ad. tollendas. pecudes. eorum. Luxit. autem. Ephraim. pater. eorum. diebus. multis. et. venerunt. consolari. eum. fratres. sui. Ingressus. est. autem. ad. uxorem. suam. et. concepit. et. peperit. filium. vocavitque. nomen. ejus. Beria. eo. quod. natus. esset. malo. domui. ejus. Filia. autem. ejus. fuit. Sara. quae. aedificavit. Bethoron. inferiorem. et. superiorem. et. Olam. et. Thara. filium. ejus. et. Thahan. filium. ejus. et. Laadan. filium. ejus. et. Ammihud. filium. ejus. et. Elisama. filium. ejus. et. Nun. filium. ejus. et. Jesu. filium. ejus. Possessiones. autem. eorum. et. habitacula. fuerunt. Bethel. et. filiae. ejus. et. contra. orientem. Noran. et. ad. occidentalem. plagam. Gezer. et. filiae. ejus. Sichem. quoque. et. filiae. ejus. usque. Gaza. et. filiae. ejus. Filii. autem. Manasse. Nabel. et. Bosor. et. Ramoth. Galaad. et. Jair. filius. ejus. et. Machir. filius. ejus. et. Galaad. filius. ejus. et. Hamuel. et. Sechem. et. Sechar. et. Sephar. filii. autem. Semida. Ahian. et. Sechem. et. Lecchi. et. Aniam. filii. Hepher. Salphaad. autem. filius. ejus. non. habuit. filios. sed. filias. Nomina. autem. filiarum. ejus. Maala. et. Noa. et. Egla. et. Melcha. et. Thersa. Uxor. autem. Hepher. Galaad. peperit. Jezer. et. Helec. et. Esriel. et. Sichem. et. Semida. et. Hepher. filii. Manasse. Filius. autem. Galaad. Hepher. Salphaad. Hepher. autem. genuit. Zelophaad. qui. genuit. filias. tantum. Nomina. autem. filiarum. ejus. Maala. et. Noa. et. Egla. et. Melcha. et. Thersa. Peperit. autem. Maacha. uxor. Galaad. filium. et. vocavit. nomen. ejus. Phares. et. nomen. fratris. ejus. Sares. et. filii. ejus. Ulam. et. Rages. Filius. autem. Ulam. Bedan. Isti. filii. Galaad. filii. Machir. filii. Manasse. Filii. autem. Ephraim. fratris. Manasse. Jemuel. et. Abiezer. et. Mechi. et. Semida. et. Hepher. et. Thahan. filius. ejus. et. Eleada. filius. ejus. et. Thahan. filius. ejus. et. Zabad. filius. ejus. et. Sutalahel. filius. ejus. et. Ezer. et. Elead

XLVII

Iturus sup̄ stat̄ eius: n̄ nr̄ ampl̄ę fiat̄. Dixit q̄ pat̄ ad ioseph̄ Iam
lęt̄ moriar qua vid̄ faciem tuam: q̄ adhuc te vivū. Dr̄ ille ioseph̄ ⁊
ad fr̄es ⁊ ad domū patr̄ sui. Ascendam ⁊ dicam pharaoni d
eam q̄ et. fr̄es mei ⁊ domus patr̄s mei. q̄ erant in tra chanaan venerūt
ad me: ⁊ sūt viri pastores ouium: curam q̄ habent alendi greḡs pe
cora sua ⁊ armenta ⁊ omnia q̄ habuerūt adducunt̄ ecce
uos ⁊ dixit. q̄d ⁊ op̄ uerit̄ pharaon̄ vr̄ pastores sitis ⁊ eritis
habitabitis q̄q; in terra gessen. Quia execrant̄ egyptii omē pastore
ouiū. Ingressus ioseph̄ nūciauit phraoni dicens. Pat̄ me⁹ ⁊ fra
tres mei oues ⁊ armenta ⁊ cuncta q̄ possident venerūt de tra chanaā
⁊ ecce sunt in terra gessen. Quos cū statuisset coram fratrib⁹ suis
ait rex. Quid opis habetis. Dixer̄ pastores ouiū sumus
famuli tui sicut patres nr̄i. ad peregrinandū in terra venim⁹ de me
quia n̄ ē pabul̄ gregib⁹ tuis. Imperet ergo ut habitem⁹ in terra gessen.
Dixitq; rex ad ioseph̄. Pat̄ tu⁹ ⁊ fr̄es tui venerūt ad te. Terra egy
pti in conspectu tuo ē. In optimo loco fac eos habitare. Tradę eis ter
ram gessen. Quos si nosti in eis viros industrios. constitue illos magistros pecō
rum meoꝝ. Post hę introduxit ioseph̄ patrem suū ad regē ⁊ statuit
eum. qo benedixit ei. Dixitq; ad eum rex. Quot sunt dies anno
rum vitę tuę. Dixit ioseph̄ ad regē. Dies peregrinationis mee cxxx. anno
rum sunt. pauci ⁊ mali. nec attigerunt dies vitę patrum meorum in
quibus ipsi fuerunt peregrini. Benedixit itaq; ioseph̄ patri suo ⁊ egressus
est foras. Ioseph̄ aũt pat̄ ⁊ fr̄ib⁹ suis dedit possessionē
in egypto in optimo terre solo in regione heramesi. ut precepit pharao. ⁊ alebat
eos. omnem q̄ domui patr̄ sue ciboꝝ stipendia. In toto
autem orbe panis deerat. ⁊ oppidatim fames grauis nimis. ita
ut omnis terra chanaan ⁊ egyptus defecerit famem. Quę
re congregauit ioseph̄ pecuniā q̄ inuenta est in terra egypti
⁊ in terra chanaan pro frumentis q̄ emebant. Et
intulit eam in cenaculū regis. Cūq; defecisset omnis pecunia egy
pti ⁊ chanaan venit ad ioseph̄ dicens. Da nobis panes. Quare morimur coram
te defecerunt pecunie. Cui ille respondit. Addúcite pecora vr̄a
do vob⁹ p̄ alimentis ⁊ pauī non habet̄. Que cū adduxissent dixit eis
iterato. p̄bete animas vr̄as ⁊ dabo vob⁹ cibos. Iam enim
finitum ē pecora vestra penes me sunt. ⁊ aliter nihil habetis
ultra corpora vr̄a ⁊ terras. Quare morimur coram te. Nos ⁊ agri nr̄i
seruite regi. Tantum date semina ut seminantes terram
non pereamus. Et ut ager non redigatur in solitudinem. Emit ergo ioseph̄ cūcta
terra egypti. uendentibus singulis possessiones suas. pręualuit enim
fames. subactoq; omni regno. Et populos per circuitum
usq; ad terminos finium eius. Preter terram sacerdotū. q̄ a rege
tantum acceperant. ⁊ comedebant annonam q̄ pr̄stiterat eis
rex. Quam ob rem. nō sunt coacti vendere possessiones suas. Dixit
ergo ioseph̄ ad populum. Ecce hodie emi vos ⁊ terram vestram pharaoni
Accipite semina ⁊ serite agros. ut habeatis unde vescamini
⁊ reddere tributum regi. Quattuor partes sunt vestre
tantum quę seminare debetis. Dixerunt̄ ei. Vita nr̄a in manu tua est. Inuenia
mus gratiam coram domino nr̄o. ⁊ erimus seruientes regi. Et
hanc legem usq; in presentem diem. in
tota tenet egyptus. Excepta terra sacerdotum. quę
sola libera fuit. ⁊ nulli tributa persoluit. Habitauit ergo Israel in
egypto. in terra gessen. ⁊ possedit eam. Auctus est ⁊ multiplicatus
nimis. Vixitq; annis cxlvii. Cūq; ad extremum uite tempus
uenisset. Vocauit filium suum ioseph̄ ⁊ ait. Si inueni gratiam coram te. Pone
manum sub femore meo. ⁊ facies mihi misericordiam ⁊ veritatem. ne sepelias me
in egypto. Dormiam cum patribus meis. Auferesque me de hac terra ⁊ sepelies
in monumento maiorum meorum. Cui ille respondit. Ego faciam q̄ iussisti. Et ille. Iura mihi. Quo
cum iurasset. adorauit israel deum conversus ad lectuli capud.

XLVII

Nuntiatum est ioseph̄. Ecce pat̄ tuus infirmatur. Qui assumpsit duos filios
suos manasse ⁊ ephraim. ut pergeret. Et nunciatum est seni. Ecce filius tuus ioseph̄ ve
nit ad te. Cui confortatus assurrexit ⁊ sedit super lectulum. Dixitq; ad ioseph̄. Deus
omnipotens apparuit mihi. Bethel in terra chanaan ⁊ benedixit mihi. Dixitq; ecce ego
crescere faciam te ⁊ multiplicabo te. ⁊ turbas populorum dabo ex te. ⁊ dabo semen tuum
post te in possessionem sempiternam. Duo ergo filii tui q̄ nati sunt tibi in terra
egypti. antequam venirem ad te mecum erunt. Efraim ⁊ manasses sicut ruben ⁊
simeon. reputabuntur mihi. Reliqui aũt q̄s genuisti post eos tui erunt. nomine
fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis. Ego aũt quando de me
Mortua mortua est rachel. ⁊ ita euenit. Erat quidem
terra q̄ erat
adhuc quasi palmitum vinearum tempus. ⁊ migrabit ibi sepeliui eā in via ephrate. q̄ alio
nomine appellat̄ bethleem. Videnq; filios eius dixit ad eum. Quinam sunt
isti. Dixitq; ei filius meus est. quos dedit mihi deus hic. Adduc eos inquit ad me
ut benedicam illis. Poterat enim ob senectutem ⁊ crebram lacrimarum
caligine non videre. Quos cum introduxisset ioseph̄ osculatus est eos ⁊ complexus dixit ad fi
lium. Non frustra arbitrabar me faciem tuam visurum. Quam etiam deum ostendit mihi de semine tuo
Tulit ioseph̄ eos ⁊ adorauit pronus. Et collocauit ephraim in dextera sua contra sinistram
patris. manasse aũt in sinistra contra dexteram. ⁊ adduxit eos ei. Qui cum
tetendisset manum dexteram. posuit super caput ephraim minoris filii.
Sinistram aũt super caput manasse. ⁊ mutauit manus. benedixitq; ei
patri suo ioseph̄ dicens. Deus in cuius conspectu ambulauerunt
patres mei abraham ⁊ ysaac. Deus qui pascit me ab adolescentia mea us
q; in presentem diem. Angelus qui eruit me de cunctis malis. benedicat puer
ibus. ⁊ inuocetur super eos nomen meum. nomina q; patrum meorum abraham ⁊ ysaac
⁊ crescant ⁊ multiplicentur super terram. Videns aũt ioseph̄ q̄d posuisset
pater manum dexteram super ephraim. graue accepit. ⁊ apprehendit
patris manum transire conatus est de capite ephraim. ⁊ transferre super
caput manasse. Dixitq; ei non sic pater mi. quia hic est
primogenitus. pone dexteram tuam super caput eius. Cui renitens ait. Scio fi
li mi. scio. Et ipse quidem erit
in populum. ⁊ multiplicabitur. Verumtamen frater minor illius crescet
ille erit. ⁊ semen eius replebit gentes. Benedixitq; eis in illa die dicens. In te benedicet
israel. ⁊ dicetur. Faciat tibi deus sicut ephraim ⁊ manasse. Constituit aũt ioseph̄ ephraim
ante manasse. Locutusq; est ad patrem suum. Ecce ego morior. erit deus cum vobis ⁊ reducet
vos ad terram patrum vestrorum. Do tibi partem unam extra fratres tuos. quam tuli de manu amo
rei in gladio ⁊ arcu meo. Vocauit aũt iacob filios suos. ait ei. Congregamini ut annunciem vobis quę ventura sunt
in nouissimis diebus. Congregamini ⁊ audite filii iacob. audite israel patrem uestrum. Ruben primoge
nitus meus tu fortitudo mea. ⁊ principium doloris mei. prior in donis maior
in imperio. Effusus es sicut aqua. non crescas. quia ascendisti cubile patris tui
⁊ maculasti stratum eius. Simeon ⁊ leui fratres. vasa iniquitatis bellantia ⁊
odium coz ne veniat anima mea. ⁊ gloria mea. in ecclesia coz. In furore suo occiderunt virum. ⁊ in voluntate sua subuerterunt murum. Maledictus
furor eorum. quia pertinax. ⁊ indignatio eorum. quia dura. Dividam eos in iacob. ⁊ dispergam eos in israel. Iuda te
laudabunt fratres tui manus tua in cervicibus inimicorum tuorum. Adorabunt te filii patris
tui. Catulus leonis iuda ad
predam. ascendisti fili mi. Requiescens accubuisti ut leo

et quasi leena. Quis suscitabit eum? Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius donec veniat qui mittendus est. Et ipse erit expectatio gentium. Ligans ad vineam pullum suum. Et ad vitem o fili mi asinam suam. Lavabit in vino stolam suam. In sanguine uve pallium suum. Pulchriores sunt oculi eius vino. Et dentes eius lacte candidiores. Zabulon in littore maris habitabit. Et in statione navium. Pertingens usque ad sydonem. Ysachar asinus fortis accubans inter terminos. Vidit requiem quod esset bona. Et terram quod optima. Et supposuit humerum suum ad portandum. Factus quod est tributum serviens. Dan iudicabit populum suum sicut et alia tribus in israel. Fiat dan coluber in via cerastes in semita. Mordens ungulas equi. Ut cadat ascensor eius retro. Salutare tuum expectabo domino. Gad accinctus prelabitur ante eum. Et ipse accingetur retrorsum. Aser pinguis panis eius. Et prebuit delicias regibus. Neptalim cervus emissus et dans eloquia pulchritudinis. Filius accrescens ioseph. Et dextrus aspectu. Filie discurrerunt super murum. Sed exasperaverunt eum. Et iurgati sunt. Intenderunt quoque illi habentes iacula. Sedit in forti arcus eius. Et dissoluta sunt vincula brachiorum et manuum illius. Per manus potentis iacob. Inde pastor egressus est lapis israel. De patris tui erit adiutor tuus. Et omnipotens celi benedicet tibi. Benedictionibus celi desuper. Benedictionibus abyssi iacentis deorsum. Benedictionibus uberum et vulve. Benedictiones patris tui confortate sunt. Benedictionibus patrum eius. Donec veniret desiderium collium eternorum. Fiant in capite ioseph. Et in cervice nazarei inter fratres suos. Beniamin lupus rapax. Mane comedet prelam. Et vespere dividet spolia. Omnes hii in tribubus israel xii. Hec locutus est eis pater suus. Benedictionibus quoque propriis benedixit singulis. Et precepit eis dicens. Ego congregor ad populum meum. Sepelite me cum patribus meis. In spelunca duplici que est in agro ephron ethei contra mambre. In terra chanaan. Quam emit abraham cum agro ab efron ethei in possessionem sepulchri. Ibi sepelierunt eum sarram uxorem eius. Ibi sepultus est ysaac cum rebecca coniuge. Ibi et lia condita iacet. Finitis quoque mandatis quibus filios instruebat. Collegit pedes suos super lectulum. Et obiit appositus quod est ad populum suum. Quod certeris ioseph. Ruit super faciem patris sui flens et deosculans eum. Precepit quoque servis suis medicis ut aromatibus condirent patrem. Quibus iussa explentibus. Fluxerunt xl dies. Iste quippe moserat cadaverum conditorum. Fleuit quoque eum egypt. lxx diebus. Et expleto planctus tempore. Locutus est ioseph ad pharaonis familiam. Si inveni gratiam in conspectu vestro. Loquimini in auribus pharaonis. Eo quod pater meus adiuravit me dicens. Ecce morior. In sepulchro meo quod fodi mihi in terra chanaan sepelies me. Ascendam igitur et sepeliam patrem meum. Ac revertar. Dixit quoque ei pharao. Ascende et sepeli patrem tuum sicut adiuratus es. Quo ascendente ierunt cum eo omnes senes domus pharaonis. Cuncti quoque maiores natu terre egypti. Domus ioseph cum fratribus suis absque parvulis et gregibus atque armentis que dereliquerunt in terra iessen. Habuit quoque in comitatu currus et equites. Et facta est turba nimis modica. Venerunt quoque ad arcam agrorum sitam in iordane. Ubi celebrantes exequias planctu magno atque vehementi impleverunt vii dies. Quod cum vidissent habitatores terre chanaan dixerunt. Planctus magnus est iste egyptiis. Et ideo appellaverunt nomen loci illius planctus egypti. Fecerunt igitur filii iacob sicut preceperat eis. Et portantes eum in terra chanaan sepelierunt in spelunca duplici quam emerat abraham cum agro in possessionem sepulchri ab ephron ethei contra mambre. Reversus quoque est ioseph in egyptum cum fratribus suis et omni comitatu sepulto patre. Quo mortuo timentes fratres sui et mutuo colloquentes. Ne forte memor sit iniurie quam passus est. Et reddat nobis omne malum quod fecimus. Mandaverunt ei dicentes. Pater tuus antequam moreretur precepit ut hec tibi ut bis illius dicimus. Obsecro ut obliviscaris scelerum fratrum tuorum et peccati atque malicie quam exercuerunt in te. Nos quoque oramus ut servo dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis flevit ioseph. Venerunt quoque ad eum fratres sui et proni adorantes dixerunt. Servi tui sumus. Quibus ille respondit. Nolite timere. Nonne dei possumus resistere voluntatis. Vos cogitastis de me malum. Deus vertit illud in bonum ut exaltaret me sicut in presentia nunc cernitis. Et salvos faceret multos populos. Nolite timere. Ego pascam vos et parvulos vestros. Consolatus quoque est eos. Et blande et leniter locutus est eis. Et habitavit in egypto cum omni domo patris sui. Dixit quoque c. x. annos. Et vidit filios effraim usque ad tertiam generationem. Filii quoque machyr filii manasse nati sunt in genibus ioseph. Quibus transactis locutus est fratribus suis. Post mortem meam deus visitabit vos. Et ascendere vos faciet de loco isto ad terram quam iuravit abraham ysaac et iacob. Cum quoque adiuravisset eos atque dixisset. Deus visitabit vos. Asportate vobiscum ossa mea de loco isto. Mortuus est ergo ioseph. Et vixit ut sue annis. Et conditus aromatibus repositus est in loculo in egypto.

Incipit liber exodi.

Hec sunt nomina filiorum israel qui ingressi sunt egyptum cum iacob. Singuli cum domibus suis. Ruben. Simeon. Leui. Iudas. Ysachar. Zabulon. Beniamin. Dan. Neptalim. Gad. Aser. Erant igitur omnes anime eorum qui ingressi sunt de femore iacob. lxx. Ioseph autem in egypto erat. Quo mortuo et universis fratribus eius. Omnique cognatione illa. Filii israel creverunt. Et quasi germinantes multiplicati sunt. Ac roborati nimis impleverunt terram. Surrexit in terra rex novus super egyptum. Qui ignorabat ioseph. Et ait ad populum suum. Ecce populus filiorum israel multus et fortior nobis. Venite sapienter opprimamus eum. Ne forte multiplicetur. Et si ingruerit contra nos bellum. Addatur inimicis nostris. Expugnatis quoque nobis egrediatur de terra. Preposuit itaque eos magistros operum. Ut affligerent eos honeribus. Et edificaverunt urbes tabernaculorum pharaoni phitoni et ramesses. Quanto opprimebant eos tanto magis multiplicabantur et crescebant. Oderunt quoque filios israel egyptii. Et affligebant illudentes eis. Atque aquam amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris luti et lateris. Omnique famulatu quo in terre operibus premebantur. Dixit autem rex egypti obstetricibus hebreorum quarum una vocabatur sephora. Altera phua. Precipiens eis. Quando obstetricabitur hebreas et parturiens adveniet. Si masculus fuerit interficite illum. Si fecerit reservate. Timuerunt autem obstetrices dominum. Et non fecerunt iuxta preceptum regis. Sed conservabant mares. Quibus ad se accersitis rexit. Quid nam est hoc quod facere voluistis ut pueros servaretis. Que addidit. Non sunt hebree sicut egyptie mulieres. Iste enim obstetricandi habent scientiam. Et prius quam veniamus ad eas parturiunt. Bene igitur fecit deus obstetricibus. Et crevit populus. Confortatus quoque est nimis. Et quia timuerunt obstetrices deum edificavit illis domos. Precepit autem pharao omni populo suo dicens. Quicquid masculini sexus natum fuerit. In flumen proicite. Quicquid feminei reservate. Egressus post hec vir de domo levi accepit uxorem stirpis sue. Que concepit et peperit filium. Et videns eum elegantem abscondit tribus mensibus. Cum quoque celare iam non posset. Sumpsit fiscellam scirpeam et linivit eam bitumine ac pice. Posuitque intus infantulum. Et exposuit eum in carpeto fluminis ripe stante procul sorore eius. Et considerante eventum rei. Fuerunt autem desce

debar pharaonis filia ut lauaret in fluuio. & puelle eius gradiebā-
tur p̄ riparium fluuij. Que cū uidisset fiscellam in papiro in-
ter iuncē & misit ancillam aperuit & cernens puerū
ploratum misericors eius ait. De hebreis. hebreorum est hic. Cui soror pue-
rilis inquit ut uocem & nutricem hebream mulierem. accersam
ut infantulum. Ibit ille. Perge. Puella. & uocauit matrem. ad quā
locuta est filia pharaonis. Tolle puerū istū. & nutri mihi. Ego dā
bo tibi mercedem tuam. Suscepit mulier puerū. & nutriuit. Cūq; ad-
ulte fuit pbendauit. quem illa adoptauit in filiū. vocauitq; nomen
ei. Dicens. Quia de aqua tuli eū. In ebreo uō. Moyses. ego
sui. ad hec filiol. iudex adhuc nondū egyptiis potestate. ppter
te hebreos. Nec fuit ei ephemeride hec ang̃lice. Annalibꝫ ad esse
inditos. Postq; egyptij abierunt sabbato. & egressus est die altero
conspexit hebreū pugnare. dñi. q; ei. Ais. Stasi. ne mauricam. ait. p
uersi. Nonne nisi. Num. ydee. Quid. Cui similis te putasti ut
nos. Si occide me. Quid. Sicut heri occidisti egyptiū. Timuit mo
ysi. & dixit. Quomodo. Palā fuit ei. Ibi. Sibi. Audiuit. q; pharao il-
lū hoc. & debat occide moysem. Qui fugiens. & conspectū eius
euasit. Et in ista. Madiam. Sedit. Super puteū. Erat. Sacerdos. Madia-
nites filie. Quenerē. ad pascendā. aquam. Implerāt. Canalib.
& rapiebant. Greges. patris sui. Supuenerūt. pastores. & eiecerūt eas. Et
irasc̃ est. Moyses. & defensis puellis. adiunxit. Greges eoꝝ. Ille au-
tē dixit. Ubi. Egyptius. Iste. Quia. Liberauit nos. de manu pastoꝝ. Ipse. Hausit
aquā nobis. Potū. q; ad. Ouib. ac. Medi. & mitte. Quare dimisistis
hominē. Vocate eū. ut comedat. panes. Iurauit. & moyses. qd̄ hab.
tare. cū eo. Accepit. q; Sephoram. filiā. ei. de. Peperit. ei filiū. & uocauit
eius. Gersam. dicens. Aduena. fui in. Tra. aliena. Illum. Et. Peperit. & uocauit
eliezer. dicens. Deus. enim. patris. mei. adiutor. meus. eripuit me
de manu. pharaonis. Post. multū. Defunctus. est. rex. egypti.
Ingemuit. etiam. filii. Israel. & opa. nocuerant. Et. Ascendit. ad. eos
est. ad. deū. ab. ipsis. Audiuitq; gemitus. eoꝝ. Ac recordat. est. fedꝰ. q̄
pepigerat. cū. abraham. Isaac. Iacob. respexit. filios. Israel. Ingno-
uit. eos. Et
Ascendit. autem. paschebat. oues. cognati. sui. Iethro
sacerdotis. madian. Cumq; minasset. gregem. ad montem. dei. Horeb.
ad montem. dei. oreb. Apparuit. ei. dominus. in flamma. ignis. de medio
rubi. Videbat. q; rubus. arderet. nec. tamen. cremaret. Dixit. q; moysi. Ba-
dam. & uacabo. uisionē. hanc. magnā. Quare. rubus. non. comburat.
Uidit. q; pergeret. ad. uidendū. Uocauit. eū. de medio rubi. & ait. Moy-
si. moysi. Qui. Ne. adpiaueris. huc. Solue. calceamentū. de pedibꝰ. tuis. Locꝰ. enim. in. que. tu. stas. Terra. sc̄a. est. Ego. sū
deus. patris. tui. Deus. abraham. deus. ysaac. deus. Iacob. Abscondit. moyses
faciē. suā. Pertimuit. enim. aspicere. deum. Dixitq; dominus. Uidi. affli-
ctionē. populi. mei. qui. est. in. egypto. & clamorē. eius. audiui. Ipse. enim
nouit. dolorem. eorum. Descendi. liberare. eos. de manibus. egyptiorum. & educere. de. terra. illa. in. terrā. bonā. & spaciosā. in. terrā
fluentē. lacte. & melle. ad. loca. chananei. & cetthei. amorrei. & pherezei.
& euei. & iebuzei. Clamor. enim. filiorum. Israel. venit. ad me. Vidi. quoq;
afflictionē. qua. affligūt. eos. egyptij. Venite. ergo. & mittam. te. ad
pharaonē. ut educas. populum. meum. filios. Israel. de egypto. Dixitq; moyses
ad deū. Quis. ego. sū. ut. vadam. ad. pharaonē. & educā. filios. Israel. de
egypto. Cui. dixit. ei. Ego. ero. tecū. Hoc. habebis. signū. quia. misi
te. Cū. eduxeris. populū. de egypto. immolabis. deo. sup. montē. istum.

moysi. ad. deū. Ecce. ego. vadā. ad. filios. Israel. & dicam. eis. Deus. patrū. uestrō.
misit. me. ad. uos. Si. dixerint. mi. qd. nomē. est. eī. quid. dicturus. sum. eis. Dixit. deus. ad
moysen. Ego. sū. qui. sum. Sic. dices. filiis. Israel. Qui. est. misit. me. ad uos.
Dixit. q; iterū. deus. ad. moysen. Hec. dices. filiis. Israel. Deus. de. patrū
uestrorum. dei. Abraham. dei. Ysaac. & deus. Iacob. misit. me. ad uos. Hoc. nomē
est. mi. memoriale. hoc. memoriale. meū. in. generatione. & generatione. Vade. & con-
grega. seniores. Israel. & dices. ad eos. Deus. patrū. uestrorum. apparuit. mi-
hi. deus. Abraham. & Ysaac. & Iacob. dicens. Visitans. uisitaui. uos. & uidi
omnia. que. tractantur. contra. uos. in. egypto. Dixi. ut. educam. uos. de afflictione. e-
gyptiorum. in terrā. chananei. cetthei. & amorrei. pherezei. & euei. & iebusei.
ad terrā. fluentem. lacte. & melle. Audient. uocem. tuam. Ingredie-
risq; tu. & seniores. Israel. ad regē. egypti. Dices. ei. Deus. hebreorum
uocauit. nos. Iustū. nos. iter. trium. dierū. in solitudinē. ut. immolemus. deo
nostro. Sc̄i. ego. quia. nō. dimittet. vos. rex. egypti. ire. nisi. per. manū
ualidam. Extendam. enim. manū. meā. & percutiam. egyptū. in. o-
mnibus. mirabilibus. meis. & tunc. dimittet. uos. Dabo. quoq; gratiam. populo. huic. coram
egyptiis. ut. cū. egressi. fuerint. non. vacui. egrediantur. Postulabit. mulier. a. vicina. sua. vasa
aurea. argentea. & vestem. ponetis. ea. super. filios. & filias. uras. spo-
liabitis. egyptios. Respondens. moyses. ait. Non. credent. mihi. nec. audi-
ent. vocem. meā. sed. dicent. Non. apparuit. tibi. dominus. Dixitq; ei. Quid
est. quod. tenes. in. manu. tua. Respondit. virga. Dixit. ei. Proice. eā. in ter-
ram. & illa. est. in. colubrū. ita. ut. fugeret. moyses. Dixitq; dominus
ad eum. Extende. manū. tuā. & apprehende. caudā. eī. Extendit. & tenuit.
virgā. eius. & est. in. usum. ut. credant. sibi. qd. apparuerit. tibi. deus.
patrū. suorum. deus. Abrahā. & deus. Ysaac. & deus. Iacob. Dixitq; ei. dominus
Ite. manū. tuā. in. sinū. tuū. Quam. cū. misisset. in. sinū. protulit
eā. leprā. sicut. nix. Rursumq; ait. Mitte. manū. in. sinū. tuū. Quam. cū. remisisset. de
sinu. reduxit. eā. sanā. sicut. carnē. reliquū. si. non. crediderint. tibi. neq;
audierint. vocē. primi. signi. credent. uocī. posteriori. signi. Quod. si. nec. duo
bus. quidem. his. signis. crediderint. nec. audierint. voces. tuas. sume
aquā. fluminis. & effunde. super. aridam. & facta. in. sanguinem. conuertentur
in. sanguinem. Ait. moyses. Obsecro. domine. nequam. habilis. sermo-
nibus. fui. ex. quo. locutus. es. ad. seruū. tuū. sed. tardioris. & tra
ctus. linguę. sum. Dixit. ei. dominus. Quis. fecit. os. hominis. aut. quis
fabricatus. est. surdū. & mutū. videntem. & cecū. Nonne. ego. Ego
ergo. & ego. ero. in ore. tuo. docebo. te. quę. loquaris. Ille. Obsecro
inquit. domine. mitte. quē. missurus. es. Iratus. dominus. in. moysen. ait. Non
frater. tuus. levites. ego. scio. quod. loquax. sit. Ecce. egredietur. in. occursum. tui.
qui. te. uidens. gaude. Loqui. ad eū. & pone. ei. uerba. mea. in ore. eius. ego. ero
in ore. tuo. tu. me. illi. ostendā. quid. agere. debeas. Ipse. loqui
tur. populo. vice. tua. tu. illi. eris. in. locis. ad. que. te. miserit. Virgam. quoq; hanc. sume
in. manu. tua. in. qua. facturus. es. signa. Abiit
moyses. & reuersus. est. ad. socerū. suū. Dixitq; ei. Vadam. & reuertar
ad fratres. meos. qui. sunt. in egypto. ut. uidē. si. adhuc. uiuāt. Cui. ait. Iethro.
Vade. in. pace. Dixit. quoq; dominus. ad moysen. in. madian. Vade. & reuertere. in egy
pti. Mortui. enim. sunt. qui. querebāt. animam. tuam. Tulit. moyses. uxo
rem. & filios. suos. ascendit. eos. super. asinū. reuertitq; se. ad terrā
egypti. virgā. quoq; dei. in manu. sua. habens. Dixitq; dominus ad eum. Cū
perieris. ut. reuertaris. in egyptū. uide. omnia. prodigia. quę. posui. in manu. tua. & fac. coram
pharaone. ego. quippe. indurabo. obfirmabo. enim. cor. eius. & non. dimittet. populum. meum.
ad deum. Dices. ad eum. Hec. dicit. dominus. Filius. meus. primogenitus. meus. Israel.
Dixi. tibi. dimitte. filium. meum. ut. seruiat

EXO

DVS

in manu tua · i dicet ad eū. Dominus deus hebreorū
oc misit me ad te dicens. Dimitte populū meū ut sacrificet mihi
in deserto · nūq ad presens audisti. Hec dicit dñs. In hoc
scies q̄ ego dñs. Jam
ecce ego percutiam virga q̄ in manu mea est aquā
fluuij · uertet in sanguinem. pisces q̄ sunt in fluuio morientur. et
putrefacta dr. utiq; egyptij bibere de aqua fluuij.
et erit sanguis per
totam terrā egypti. Fecerūq; ita moyses. et aaron sicut p̄cepit dñs · et
eleuans virgam percussit aquā fluuij coram pharaone · et coram
seruis eius. et conuersa est in sanguinē · pisces qui erant in fluuio mortui sunt. fetor
autē tenuit egyptios · nec poterant bibere de aqua fluuij · erat
quippe sanguis per totam terrā egypti. Fecerūq; ita arioli egyptiorū
maleficis suis. et indurauit cor pharaonis · nec audiuit eos sicut
p̄cepit dñs. Vertitq; se ad domū suā · nec adhibuit cor etiam hac
vice. Fodiebant autem egyptij per circuitū fluuij aquā ut
biberent. Sex dies impleti sunt postquā percussit dñs fluuiū.

VII

Et dixit dñs ad moysen. Ingredere
ad pharaonem · dicesq; ad eū. Hec dicit dñs. Dimitte populū meū ut
sacrificet mihi. Sin autem nolueris dimittere · ecce ego percutiam omnes ter-
minos tuos rānis · ebullire fluuius rane et ascendent · et ingredientur
domū tuā · cubiculū lectuli tui · et super stratū tuū · domos seruorum tuo-
rū · et populi tui · et in furnos tuos · et reliqua · ascendent rane · tam
de te · et de populo tuo · et de cunctis seruis tuis p̄cedent rane. Dixit
q̄q; dñs ad moysen. Dic aaron. Extende manū tuā et virgā tuā
· et percute puluerē terre · ut fiant sciniphes per totam terrā egypti. Feceruntq;
ita. Extenditq; aaron manū suā · et percutiens virga tetigit puluerē terre ·
et ortę sunt sciniphes in hominibus · et in iumentis. Omnis puluis terre · conuersus
est in sciniphes per totam terrā egypti. Fecerūt q̄q; ita arioli
maleficis suis. ut educerent sciniphes · et non potuerunt. Erantq;
sciniphes in hominibus · et in iumentis. Dixerūt ergo arioli ad pharaonem.
Digitus dei est hic. Et induratum est cor pharaonis · nec audiuit eos sicut
præcepit dñs. Dixit q̄q; dñs ad moysen. Consurge diluculo · et sta coram pharaone · egredietur enim

D

ad aquas · et dices ad eū. Hec dicit dñs. Dimitte populū meū ut sacrificet mihi. Quod si non dimiseris populū meū · ecce ego immittam in te · et in seruos tuos · et in populū tuū · et in domos tuas omne genus muscarū · et implebuntur domus egyptiorū diuersis muscis · et cuncta terra in qua fuerint. Faciam autem in die illa terram gessen · in qua populus meus est · ut non sint ibi muscę · et scias quia ego dñs in medio terre. Ponamq; discretionē inter populū meū · et populū tuū. Fiet signū istud. Cras erit hec ultio. Fecit ergo dominus ita. Et venit muscarum grauissima multitudo in domos pharaonis · et seruorum eius · et in omnem terram egypti · corrupta est terra ab huiusmodi musca. Vocauit q̄q; pharao moysen · et aaron · et ait eis. Sacrificate deo vestro in terra hac. Et ait moyses. Non ita fieri potest. Abhominationes enim egyptiorum immolabimus deo nostro. Quod si immolauerimus ea q̄ coluntur ab egyptijs · coram eis lapidibus non obruent nos? Viam trium dierum gradiemur in solitudinem · et sacrificabimus deo nostro. Sicut præcepit nobis. Dixit q̄q; pharao. Ego dimittam vos ut sacrificetis deo dei uestro in deserto · tantum longe ne abeatis. Orate pro me. Et ait moyses. Egressus a te orabo deum · et recedet musca a pharaone · et a seruis · et a populo eius cras. Verumtamen noli me fallere ut non dimittas populum sacrificare domino. Egressus q̄q; moyses a pharaone orauit deum. Et fecit iuxta sermonem eius · abstulitq; muscas a pharaone · et a seruis · et a populo eius. Nec superauit una quidem. Et ingrauauit cor eius · nec dimisit populum.

D

Dixit autem dominus ad moysen. Ingredere
ad pharaonem · loqueq; ad eum. Hec dicit dñs deus hebreorum. Dimitte
populum meum · ut sacrificet mihi. Quod si adhuc retinere · et detinere eos
uolueris manu tua · erit sup̄ agros tuos sup̄ asinos · camelos · armenta · oues ·
pecora · valde grauis · et facies dominus immisit sermonem hunc. Et fecit dominus verbum hoc
cras · et stetit omne pecus egyptiorum · de animalibus filiorum israel · ex omnibus quę
sunt ibi. Et non mortuum est ex eis quicquam. Misitq; pharao
et ecce nec unum quidem mortuum est de his quę possederat israel. Ira
tus est cor pharaonis · et non dimisit populum. Et dixit dñs ad
moysen · et aaron. Tollite plenas manus cineres de camino · et spargat
illum moyses coram pharaone. Et fiat pulvis sup̄ omnem terram
egypti. Fiantq; ex hominibus · et iumentis ulcera · et uesice turgentes
in omni terra egypti. Tulerunt ergo cinerem de camino · et steterunt
coram pharaone · et sparsit illum moyses in celum. Fecitq; ex ulcera
uesicę turgentes in hominibus · et iumentis. Nec poterant malefici
stare coram moyse. ego multa q̄ in illis erant. et in omni terra
egypti. Indurauit q̄q; cor pharaonis dñs · et non audiuit eos · sicut locutus
est dñs ad moysen. Dixit q̄q; dñs ad moysen. Mane consurge · et sta contra pharaonem · et dices ei. Hec dicit dñs deus hebreorum. Dimitte populum meum
ut sacrificet mihi. Quia in hac vice mittens omnes plagas meas super cor
tuum · sup̄ seruos tuos · et sup̄ populum tuum · ut scias quod non sit similis
mei omnis terra. Scio enim extendens manum meam percutiam te · et populum tuum peste · et deleberis de terra. Ideo autem posui te ut ostendam
in te fortitudinem meam · et narretur nomen meum in omni terra. Adhuc
tu adhuc populum meum · tu nisi eis dimittere. Ecce pluet enim hac ipsa ho
ra grandinem uehementissimam · qualis non fuit in egypto a die qua fun
data est usq; in presentem. Mitte ergo · et congrega iumenta
tua · omnia q̄ habes in agro. Homines enim et animalia quę inuenta
fuerint foris nec congregata de agris · cadet sup̄ ea grando · et
morientur. Qui timuit sermonem dñi · de seruis pharaonis fecit fu-
gere seruos · et iumenta in domos. Qui autem neglexerit sermonem dñi

C.X.

dimisit seruos suos & iumenta magna. & dixit dñs ad moysen & aaron
manus meas in celum. ut fiat grando in omni terra egypti. sup homines
& sup iumenta. & sup omnia fenum quod germinat in agris egypti. & grandinem
fulgura mixta. & ignem discurrentem in terram egypti. & pluit dñs grandinem sup terram egypti. & fuit
grando ingens. & ignis micans inter se. horribilis nimis. qualis nunquam
ante fuerat apparuit in omni terra egypti. ex quo gens illa condita
est. & percussit grando in omni terra egypti cuncta quae fuerant in agris
ab homine usq; ad iumentum. uniuersa herbas agri percussit grando. &
omne lignum regionis confregit. nisi in terra gessen ubi erant filii israel
grando non cecidit. misit ergo pharao. & uocari fecit moysen & aaron
& dixit ad eos. peccaui & nunc dñs iustus. ego autem & populus meus impii. orate dominum
ut desinant tonitrua dei. & grando. ut dimittam uos. & non ultra maneatis
hic egressus de urbe extendam palmas meas ad
dñm. & cessabunt tonitrua. & grando non erit. ut scias quia dni est terra
mea. adhuc nouimus quod nondum timeas dñm deum. lini autem & hordei
ideo laesa sunt. quia hordeum adolescerat. & lini stipula formabatur.
triticum autem & far non sunt laesa. quia serotina sunt. egressus ergo moysen a
pharaone. & de urbe. extendit manus ad dñm. & cessauerunt tonitrua
& grando. & ultra non effudit pluuia super terram. videns autem pharao quod
cessasset pluuia. & grando & tonitrua. auxit peccare. & grauauit
cor suum. tam ipse. quam omnes serui eius. & obduruit cor pharaonis. nec
dimisit filios israel. sicut praecepit dñs. per manum moysi. & dixit dñs ad moysen. Ingredere
ad pharaonem. ego enim indurani cor eius & seruorum illius. ut faciam signa
mea haec in eo. narres in auribus filii tui. quae operatus sim
in aegypto. & signa mea. quae fecerim in eis. & scias quia ego dñs. Intro
iit ergo moyses & aaron ad pharaonem. et dixerunt ei. Haec dicit dñs deus
hebreorum. usquequo non uis subire ante faciem meam. dimitte populum meum ut sacrificet
mihi. sin autem resistis & non vis dimittere eos. ecce ego inducam locustas
in fines tuos. & operient superficiem terrae. ne quasi ei appareat. & comedant
quicquid residuum fecit grando. corrodet enim omnia lignum quod germinare
facit ager. & implebuntur domus tuae. & seruorum tuorum
omnium aegyptiorum. quantum nunquam viderunt patres tui. nec
aui eorum ex quo super terram
fuerunt usq; in praesentem diem. dixitque se. & egressus est a pharaone.
Dixerunt ad eum pharaonis serui eius. usquequo iste
nobis. Dimitte homines ut seruiant deo suo. nonne uides quod perierit
aegyptus. Reuocatique sunt moyses & aaron ad pharaonem. Et dixit ad
eos. Ite sacrificate deo uestro. Quinam sunt qui eunt. Dixit moyses. cum
puerulis nostris & senibus. cum filiis & filiabus. cum ouibus & armentis. ibimus
solemnitas dni dei nostri. Respondit. sic dñs sit uobiscum. quomodo
dimittam & paruulos uestros. uidetis malum quod uobis
instat. non sic. sed ite uos uiri. & sacrificate deo. hoc enim & petistis. statimque
eiecti sunt de conspectu pharaonis. Dixit autem dñs ad moysen. Extende
manum tuam super terram aegypti. ad locustam. ut ascendat super eam
& deuoret omnem herbam & quicquid fecit grando. Extendit moyses
virgam suam. & dominus adduxit uentum australem super terram illam
die. & nocte. & mane facto uentus urens tulerat locustas. Quae
ascenderunt super omnem terram aegypti. & sederunt in cunctis finibus
aegyptiorum. immensae. quales ante illas non fuerant. & fuerant & postea
tales. operuerunt superficiem cuncta terra. & uastauerunt omnia. de
nostris est quicquid pomorum in arboribus fuit. & quicquid
remanserat ab grandine. non remansit herbarum in terra. & uiriditas
omnis arborum. quae per agros fuerat. in aegypto. non est ullum
lignum. nec herba terrae. per totam aegyptum. Accersitis autem cito moyse & aaron
dixit. peccaui in dñm deum uestrum. & uos. sed nunc dimittite peccatum
meum. etiam hac uice. & rogate dñm deum uestrum. ut auferat a me mortem
istam. Egressus ab eo de conspectu pharaonis. orauit dñm.

flauit uentum ferme occidentem uehementissimum. & arripuit locustas
proiecitque eas in mare rubrum. Ne remanret quidem in omnibus finibus
egypti ex tot millibus una quidem. & induravit dñs cor pharaonis. nec dimisit filios israel.
Dixit autem dñs ad moysen. Extende manum tuam in caelum. & fiant tenebrae super
terram egypti. tam densae. ut palpari queant. Extendit ergo moyses manum
suam in caelum. & factae sunt tenebrae horribiles in omni terra egypti. Tribus
diebus nemo uidit fratrem suum. nec mouit se de loco in quo erat. Filiis
autem habitabant lucis ubi. Vocauit ergo pharao moysen
& aaron. & dixit. ite. sacrificate dño. Oues tantum & armenta remaneant
parui. uestri eant uobiscum. Dixit moyses. Holocausta dabis
nobis. & offeremus dño deo nostro. Pecora quoque nostra ibunt nobiscum. non remanebit
hic ex eis ungula. & necessaria sunt ex eis ad seruitutem dei nostri. ipsi enim
nescimus quid debeat immolari deo. donec uenerimus illuc. Indurauit
autem dñs cor pharaonis. & noluit dimittere eos. Dixitque pharao
ad moysen. Recede a me. Caue ne ultra uideas faciem meam. quocirca
die qua uideris me. morieris. Respondit moyses. Bene locutus es.
non uidebo ultra faciem tuam. Dixit autem dñs ad moysen. Adhuc unam
plagam inducam pharaoni. & egypto. & post hanc dimittet uos hinc. & cum
omnibus eiciet ex omni loco. ut potius ex uno ad omnia loca eiciat uos. Loquere
ergo ad populum meum. ut postulet unusquisque ab amico suo. & mulier
ab amica sua. vasa argentea & aurea. Dedit autem dñs gratiam populo
coram egyptiis. Vir quoque moyses magnus valde in egypto. coram seruis
pharaonis. & omni populo. Et ait. Haec dicit dñs. Media nocte egrediar
in aegypto. & morietur omne primogenitum in terra egyptiorum. a primo
genito pharaonis qui sedet in solio suo. usq; ad primogenitum ancillae
quae est ad molam. & omnia primogenita iumentorum. Erit ergo clamor
magnus in universa terra egypti. qualis non fuit antea. nec erit deinceps. sed
apud omnes filios israel. & mutum canis. ab homine usq; ad pecus.
ut sciatis quanto miraculo diuidat dñs egyptios & israel. Descendent ad me
omnes isti serui tui. & adorabunt me dicentes. Egredere tu
& omnis populus qui subiectus est tibi. Post haec egrediar. Et exiuit a pharaone
iratus nimis. Dixit autem dñs ad moysen. Non audiet uos pharao
ut multa signa fiant in terra egypti. Moyses autem & aaron fecerunt
haec omnia coram pharaone. Et induravit dñs cor
pharaonis. & dimisit filios israel de terra sua. Locutus est autem dñs ad moysen.
Mensis iste uobis principium mensium. primus erit in mensibus anni. Loquimini
ad omnem coetum filiorum israel. & dicite eis. Decima die mensis huius
tollat unusquisque agnum per familias & domos suas. Sin autem minor
est numerus hominum. ut non sufficiant numero ouis. assumat unum
de uicinis qui iuncto habitaculo proximus est. iuxta numerum animarum
quae sufficere possint ad esum agni. Erit autem agnus absque macula. masculus anniculus.
Juxta quod uos tollere iubebitis. & seruabitis eum usq; ad quartam decimam diem mensis huius. Immolabit
eum omnis multitudo filiorum israel.
ad uesperam. Et sumet de sanguine eius. ac ponet super utrumque postem
in quibus manducabunt eum. Carnes autem edent nocte illa assas igni. azymos panes cum lactucis agrestibus. Non comedent
ex eo crudum quid. nec coctum aqua. sed assum tam caput
pedes eius. quam uiscera. Nec remanebit ex eo quicquam usque
mane. Si quid residuum fuerit ignem adhibebunt. Sic autem comedetis illum.
Renes uestros accingetis. calceamenta habebitis in pedibus. tenebitis
baculos in manibus. & comedetis festinanter. Est enim phase. id est
transitus domini. Et ego transibo per terram aegypti nocte illa. percutiam omne primogenitum
in terra aegypti. ab homine usq; ad pecus. & in cunctis dijs aegyptiorum faciam
iudicia. ego dominus. Erit autem sanguis vobis in signum in
aedibus ubi eritis. & videbo sanguinem ac transibo vos. nec erit vobis
plaga disperdens quando percussero terram aegypti. Habebitis autem
hanc diem. & celebrabitis eum. sollemnitate dñi.

ui generatio tubi uestris. ubi sempiterno. sepre diebs aduna
conuedent. in die pmo non erit fermentu in domibs uestris. Qui
edaci comederit fermentu. perdet anima illa de isr. a pmo die
usq ad diem septimu. Diei pma erit scā. omi sollepnis. Diei
septima. eadem festuitate uenerabilis. sicut opus facietis
in eis. Exceptis hijs que ad uescendū pertinent. Et observabis ritū
azimoꝝ. In eadē quippe die eduxi fortitudinē tuā de tra egypti. Custo
dietis diem istū in gen nostris cultu sempiterno. Mense primo
quarta decima die uesp manducabitis azima usq ad diem
unū et uicesimū mensis eiusdē uesp. Septem diebus fermentū
non inuenietis in domibus uris. Cūq comederit fermentū
manducabit anima illa de cetu isr. tā de aduenis q̄ de indige
nis terre. Omne fermentū non comedetis. In cūctis habitaculis uris
uescemini azimis. Locutus est ergo moyses ad omē turbā filioꝝ isr.
dixitq; Immolate phā familie uestre. et sacrificate victimas. Fasciculus
autē hysopi tangens in sanguine q̄ est in
uase. aspergite de eo limen domus. nullus uestrū egrediatur ostium
domus sue usq mane. Transibit enim dns
egyptios. et cū uiderit sanguinem in lumine
ri. quod est in utroq; poste. transeundo propter
ianuā. nec sinet percussorē intrare
domos uras. et feriet. Custodite ritū istū. quasi legitimū tibi
et filijs uris usq in etnū. Cū introieritis terrā. quā uobis dabit
dns. sicut pollicitus est. obseruabitis cultū hui
us sacrificij. Et cū dixerint ad uos filij uri. Quid sibi uult ritus
iste. quē uobis legitimū dicetis. Victima transitus dni. e
ius. qui transiit sup domos filioꝝ isr in egypto. quando
percussit egyptios. nr aut liberauit. Inclinatus q̄ populus adorauit.
Et abeuntes fecerūt sicut preceperat dns moyſi et aaron.
Factū est aut in nocte media. percussit dns omne pri
mogenitū in terra egypti. a primogenito pharaonis q̄ sedet
in solio suo usq ad primogenitū captiue q̄ erat in carcere. et
omne primogenitū iumentoꝝ. Surrexit q̄ pharao nocte. et oēs
serui eius cūcta. q̄ egyptus. ululatus erat magnus in
egypto. Nec enim erat domus in qua non iaceret mortuus. Vocauit
q̄ moyſen et aaron nocte aīt. Surgite egredimini a populo me
o. tā uos q̄ filij isr. et ite immolate dño sicut dicitis. Oues uras
armenta assumite ut petistis. et abeuntes benedicite et mihi
quoq; egyptij properabāt de tra exire uelociꝰ. dicentes. Omnes mo
rimur. Tulit q̄ populus conspersam farinā antq fermentaret. ligatis
in pallijs imp suis sup humeros suos. fecerūt q̄ filij isr
sicut preceperat moyſes. petierūt ab egyptijs uasa argē
tea. et aurea uestem q̄ plurima. Dedit aūt dominus gratiā po
pulo coram egyptijs. ut cōmodarent eis. et spoliauerunt egy
ptios. Profecti q̄ sunt filij isr. de ramesse in socoth. sexcen
tena fere milia peditum uirorū. absq; paruulis. sed et mul
ta promiscua multitudo ascendit cū eis. Greges q̄ et armenta. et
animantiū diuersi generis multa nimis. Coxerūt q̄ farinā de
dum conspersam de egypto. nec crearit fermentū. eiectum
panes. Nam mora eis prohibere fermentū. expulsi de egyp
to. nec quicq; cibi parare potuerant. Habitatio aūt filioꝝ isr
qua habitarunt in egypto. fuit
quadringentorum triginta annoꝝ. Qui expleti. eadē die egressus est omis
exercit dni de tra egypti. Nox custodie fuit dni. educentis eos de
terra egypti. hanc obseruare debent omēs filij isr
in generationibus suis. Dixitq; dominus ad moyſen et aaron. Hec
est religio phase. Omnis alienigena non comedet ex eo. Omnis seruus empti
cuius circūciderit. tūc comedet. Aduena et mercenarius non edent ex eo.

In una domo comedetur. nec efferetis de carnibus eius foras. nec os
illius confringetis. Omnē cetū filioꝝ isr facere
nox. in nocturnā uolumine custodie colonum. ipm q̄ diē
circūdederūt pruil omē malū nimis. cuius rei exemplū erit
in uobis. indigena terre. si quis autē accesserit ad uos. et uoluerit ce
re. cū lex eius religione q̄ colono. qui peregrinetur apd uos. Le
ctio exodi. filij isr. fecerūt sicut preceperat dns moyſi et aaron. Et
factū est in eadē die. educ
xit dns filios isr de tra egypti p turmas suas. Locutus q̄ est dns ad
moyſen. dicens. Sanctifica mihi omne primogenitum qd aperit uuluā in filijs
isr. tam de hominib; quā de iumentis. mea sunt enim omnia. Dixi
q̄ moyſes ad populū. Memores estote diei huius in quo egressi estis de egypto
de domo seruitutis. quia in manu fortiori eduxit uos dns de loco isto.
ut nō comedatis fermentatū panē. hodie egredimini mense nouaꝝ fru
gū. cum introduxerit dominus in tra chananei. et hethei. et amorrei.
et heui. et iebusei. quam iurauit patribus uris ut daret tibi terrā fluentē
lacte et melle. celebrabis hī morem sacrū istū. sept diebus manducabis
azima. et die septimo erit sollepnitas domini. Azima comedetis
septē diebus. nec apparebit apud te aliquid fermentū. sed in cūctis finibus
tuis septē diebus azima comedes. hoc q̄ facies die
mi. quando egressus fuero de egypto. Erit q̄ dicet tibi filius tuus. cras
monstrabit nobis deus quid sibi uelit. quod facimus. et dices ei.
In manu ualida eduxit nos dns de egypto. de domo seruitutis. Quia cū
indurasset pharao cor suum ut nos dimitteret. occidit dns omne primogenitum in ter
egypti. a primogenito hois usq ad primogenitū iumentoꝝ. Ideo ego
immolo deo omne q̄d aperit uuluā masculinum sexꝰ. omnia primogeni
ta filioꝝ meoꝝ redimo. Erit enim quasi signū in manu tua. et q̄si
appensum q̄d ob recordationem sit. octo enim dies comedetis azima. et
educere nos dominus de egypto. Igit cū indurasset pharao ppter
non est dispectū dei. p quam ire philistijm. q̄ uicina est. reputās
ne forte penitere eos. si uiderint aduersum se bella consurgere. et
reuertantur in egyptum. Sed circuduxit p uiā deserti
uersus mare rubrū. armati ascenderūt filij isr de tra egypti
Tulit q̄ moyses ossa ioseph tecū. eo q̄d adiurasset eos filios isr
dicens. Visitabit uos deus. efferte ossa mea hinc uobiscū. Profecti q̄
de sochoth castra metati sūt in etham. in extremis finibus solitu
dinis. Dns q̄ precedebat eos. ostendens uiā p diē in columpna
nubis. p diem in columpna ignis. ut diu ire et utrumq; tp
pus. Nec recessit columna nubis p diē. et columpna ignis p noctē ante
populū. Locutusq; est dns ad moyſen. dicens. Loquere filijs isr.
reuertant. et figant castra coram phiahuroth. q̄ sūt inter magdalū
et mare. contra beelsephon. in conspectu eius castra ponetis iuxta
mare. dicturus est pharao filijs isr. Errant
ecclesiast 9 cōclusit eos solitudo. Obserauit q̄ uia. con
tra pharaonem. ut ego exercear in eo. et in cūcto exercitu eius. et
sciant egyptij. quia ego sum dns. Feceruntq; sic filij isr. nūciatū est
populo. quia fugisset. Et mutauit q̄ est cor pharaonis. et seruoꝝ eius. super
populo. Locutiq; sunt. Quid hoc fecimus. ut dimitteremus seruire nobis
israhel. Tulit ergo sex centos curros electos. et omnes currus egypti
et duces per singula genera. Indurauit aūt dominus animum pharaonis
regis egypti. et secutus est filios isr. qui egressi fuerant in manu ualida.
Persecutiq; sunt eos egyptij. omnes equi et quadrige pharaonis. et
equites. et exercitus. qui cū manu forti eduxit uos de loco istō.
ut nō comedatis fermentatū panē. hodie egredimini mense nouaꝝ fru
gū. cum introduxerit dominus in tra chananei. et hethei. et amorrei.
et heui. et iebusei. quam iurauit patribus uris ut daret tibi terrā fluentē
lacte et melle. celebrabis hī morem sacrū istū. sept diebus manducabis
azima. et die septimo erit sollepnitas domini. Azima comedetis
septē diebus. nec apparebit apud te aliquid fermentū. sed in cūctis finibus
tuis septē diebus azima comedes. hoc q̄ facies die
mi. quando egressus fuero de egypto. Erit q̄ dicet tibi filius tuus. cras
monstrabit nobis deus quid sibi uelit. quod facimus. et dices ei.
In manu ualida eduxit nos dns de egypto. de domo seruitutis. Quia cū
indurasset pharao cor suum ut nos dimitteret. occidit dns omne primogenitum in ter
egypti. a primogenito hois usq ad primogenitū iumentoꝝ. Ideo ego
immolo deo omne q̄d aperit uuluā masculinum sexꝰ. omnia primogeni
ta filioꝝ meoꝝ redimo. Erit enim quasi signū in manu tua. et q̄si
appensum q̄d ob recordationem sit. octo enim dies comedetis azima. et
educere nos dominus de egypto. Igit cū indurasset pharao ppter
non est dispectū dei. p quam ire philistijm. q̄ uicina est. reputās
ne forte penitere eos. si uiderint aduersum se bella consurgere. et
reuertantur in egyptum. Sed circuduxit p uiā deserti
uersus mare rubrū. armati ascenderūt filij isr de tra egypti
Tulit q̄ moyses ossa ioseph tecū. eo q̄d adiurasset eos filios isr
dicens. Visitabit uos deus. efferte ossa mea hinc uobiscū. Profecti q̄
de sochoth castra metati sūt in etham. in extremis finibus solitu
dinis. Dns q̄ precedebat eos. ostendens uiā p diē in columpna
nubis. p diem in columpna ignis. ut diu ire et utrumq; tp
pus. Nec recessit columna nubis p diē. et columpna ignis p noctē ante
populū. Locutusq; est dns ad moyſen. dicens. Loquere filijs isr.
reuertant. et figant castra coram phiahuroth. q̄ sūt inter magdalū
et mare. contra beelsephon. in conspectu eius castra ponetis iuxta
mare. dicturus est pharao filijs isr. Errant
ecclesiast 9 cōclusit eos solitudo. Obserauit q̄ uia. con
tra pharaonem. ut ego exercear in eo. et in cūcto exercitu eius. et
sciant egyptij. quia ego sum dns. Feceruntq; sic filij isr. nūciatū est
populo. quia fugisset. Et mutauit q̄ est cor pharaonis. et seruoꝝ eius. super
populo. Locutiq; sunt. Quid hoc fecimus. ut dimitteremus seruire nobis
israhel. Tulit ergo sex centos curros electos. et omnes currus egypti
et duces per singula genera. Indurauit aūt dominus animum pharaonis
regis egypti. et secutus est filios isr. qui egressi fuerant in manu ualida.
Persecutiq; sunt eos egyptij. omnes equi et quadrige pharaonis. et
equites. et exercitus. qui cū manu forti eduxit uos de loco istō.

Junxerit se auxilio populus suus alienigene israel. Tulerunt
autem eleazar quasdam ingentium aurum suum et omnes qui
dicuntur se ornamenta regis egypti et pleni est
nos iste de illa egressi erant in manu excelsa. Cum pharaone egyp
ti nequam preelegerunt respexerit eos in nubibus super mare omnes
fere et amici pharaonis. Cum ille quem
vocant in physionomia sua
vocabulo eius qui appropinquabat pharao leuantes filii israel oculos vide
runt egyptios post se. Et timuerunt nimis et clamauerunt quod deus
ad moysen. Forsitan non erant sepulchra in egypto. Ideo adduxit nos ut
moreremur in solitudine. Quid hoc fecisti nobis ut educeres nos egy
pto. Nonne iste est sermo quem loquebamur ad te in egypto. Dicentes rec
ede a nobis ut seruiamus egyptiis. Melius enim est seruire eis quam
ut moriamur in solitudine. Et ait moyses ad populum. Nolite timere. State et vide
te magnalia domini. Que facturus est hodie. Egyptios enim quos nunc vi
distis non ultra videbitis usque in sempiternum. Dominus pugnabit pro
nobis et vos tacebitis. Et dixit dominus ad moysen. Quid clamas ad me. Loque filiis
israel ut proficiscantur. Tu autem eleua virgam tuam et extende manum tu
am super mare et dimide illud ut gradiantur filii israel per medium mari
sicci. Ego autem indurabo cor egyptorum ut persequantur vos. Et glorificabor
in pharaone et omni exercitu eius et curribus et equitibus illius. Et scient
egyptii quia ego sum dominus cum glorificatus fuero in pharaone et curribus
et equitibus illius. Tollens ergo se angelus dei qui precedebat castra israel abiit
post eos. Et ad eorum comitatus nubis pristina dimittens pergit retro
rsum et castra egyptiorum castris israel. Et erat nubes tenebrosa et illuminans
noctem ita ut ad se invicem toto nocte tempore accedere non valerent. Et
extendit moyses manum super mare abstulitque illud flatus ueniens
uehemens et urens tota nocte et siccum. Diuisa est aqua
ingressi sunt filii israel per medium maris sicci. Erat autem aqua eis
dextra et sinistra quasi paries. Et persequentes eos egyptii ingressi sunt post eos
omnis equitatus pharaonis curruum et equitum per medium maris. Iam autem adue
niente uigilia matutina. Respiciens dominus super castra egyp
tiorum per columnam ignis et nubis interfecit exercitum eorum. Et subuertit rotas
curruum. Ferebantur que impetuose. Dixerunt egyptii fugiamus
israelem. Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait dominus ad
moysen. Extende manum tuam super mare. Reuertantur aque ad
egyptios super currus et equites eorum. Cui cum extendisset moysen sua
manum contra mare. Reuersum est primo diluculo ad pristinum locum suum
et egyptii fugientes occurrerunt aque. Et involuit eos dominus in me
dios fluctus. Reuerse sunt aque et operuerunt currus et equites cun
ctum exercitum pharaonis. Qui sequentes ingressi fuerant mare
nec unus quidem superfuit eorum. Filii autem israel perierunt per medi
um siccum maris. Erat autem eis pro muro a dextris et a sinistris
donec transirent. Liberauit ergo dominus in die illa israel de manu egyp
tiorum. Et uidit israel egyptios mortuos super litus maris. Manumque magnam quam exercuerat
dominus contra eos timuit populus dominum. Et credidit deo
et moysi famulo eius. Tunc cecinit moyses et filii israel carmen
hoc dicentes. Cantemus domino. Gloriose enim magnificatus
est. Equum et ascensorem precipitauit in mare. Fortitudo mea et laus
mea dominus et factus est mihi in salutem. Iste deus meus et glorificabo
eum. Deus patris mei et exaltabo eum. Dominus quasi vir pugnator
omnipotens nomen eius. Currus pharaonis et exercitum eius proiecit in mare.
Electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi operuerunt
eos. Descenderunt in profundum quasi lapis. Dextera tua
domine magnificata est in fortitudine. Dextera tua domine
percussit inimicum. Et in multitudine glorie tue deposuisti aduersa
rios tuos. Misisti furorem tuum et deuorauit eos sicut stipulam.
In spiritu furoris tui congregate sunt aque. Stetit congre
gate sunt abyssi in medio mari. Dixit inimicus persequar comprehen
dam spolia impletebitur anima mea. Euaginabo gladium meum
interficiet eos manus mea. Flauit spiritus tuus et operuit eos mare. Sub
misi sunt quasi plumbum in aquis uehementibus. Quis similis tui dominator
deus quis similis tui magnificus in sanctis laudabilis
ac horribilis faciens mirabilia. Extendisti manum tuam et deuorauit eos terra. Du
xisti misericordia tua populo quem redemisti et portasti eum in fortitudine
tua ad habitaculum sanctum tuum. Audierunt populi et irati sunt
dolores obtinuerunt habitatores philistiim. Tunc conturbati sunt principes
edom robustos mabi obtinuit tremor. Obriguerunt omnes habitatores chanaan. Irruat super eos formido et pauor in
magnitudine brachii tui. Fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat populus
tuus domine donec pertranseat populus tuus iste quem possedisti. Introduces eos et plantabis in monte hereditatis tue firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine. Sanctuarium domine quod firmauerunt manus tue. Dominus regnabit in eternum et ultra. Ingressus est enim
equus pharaonis cum curribus et equitibus eius in mare et reduxit super eos dominus
aquas maris. Filii autem israel perierunt per siccum in medio
eius. Sumpsit autem maria prophetissa soror aaron thamyris manum
suam egresse sunt mulieres post eam cum tympanis et choris. Respondebat
autem eis. Cantemus domino gloriose enim honorificatus est
et dixerunt. Precipitauit in mare equum et ascensorem eius. Et
abstulit dominus a facie eorum aquas maris. Et perierunt filii israel per me
dium aridum. Aque autem erant eis quasi pro muro a dextris et a sinistris. Et
persecutus est eos pharao et omnes equites eius et omnis exercitus illius
in mari. Et ecce in uigilia matutina respexit dominus super castra egyp
tiorum per columnam ignis et nubis et interfecit exercitum eorum. Et
subuertit rotas curruum eorum. Et impetu ferebantur. Dixerunt ergo egyptii fugiamus
israelem. Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait dominus ad
moysen. Extende manum tuam super mare. Reuertantur aque ad
egyptios super currus et equites eorum. Cui cum extendisset moysen manum
suam contra mare. Reuersum est primo diluculo ad pristinum locum suum
et egyptii fugientes occurrerunt aque. Et involuit eos dominus in me
dios fluctus. Reuerse sunt aque et operuerunt currus et equites cun
ctum exercitum pharaonis. Qui sequentes ingressi fuerant mare
nec unus quidem superfuit eorum. Filii autem israel perierunt per medi
um siccum maris. Erat autem eis quasi pro muro a dextris et a sinistris
donec transirent. Liberauit ergo dominus in die illa israel de manu egyp
tiorum. Et uidit israel egyptios mortuos super litus maris. Manumque magnam quam exercuerat
dominus contra eos timuit populus dominum. Et credidit deo
et moysi famulo eius. Tunc cecinit moyses et filii israel carmen
hoc dicentes. Cantemus domino. Gloriose enim magnificatus
est. Equum et ascensorem precipitauit in mare. Fortitudo mea et laus
mea dominus et factus est mihi in salutem. Iste deus meus et glorificabo
eum. Deus patris mei et exaltabo eum. Dominus quasi vir pugnator
omnipotens nomen eius. Currus pharaonis et exercitum eius proiecit in mare.
Electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi operuerunt
eos. Descenderunt in profundum quasi lapis. Dextera tua
domine magnificata est in fortitudine. Dextera tua domine
percussit inimicum. Et in multitudine glorie tue deposuisti aduersa
rios tuos. Misisti furorem tuum et deuorauit eos sicut stipulam.
In spiritu furoris tui congregate sunt aque. Stetit congre
gate sunt abyssi in medio mari. Dixit inimicus persequar comprehen
dam spolia impletebitur anima mea. Euaginabo gladium meum
interficiet eos manus mea. Flauit spiritus tuus et operuit eos mare. Sub
misi sunt quasi plumbum in aquis uehementibus. Quis similis tui dominator
deus quis similis tui magnificus in sanctis laudabilis
ac horribilis faciens mirabilia. Extendisti manum tuam et deuorauit eos terra. Du
xisti misericordia tua populo quem redemisti et portasti eum in fortitudine
tua ad habitaculum sanctum tuum. Audierunt populi et irati sunt
dolores obtinuerunt habitatores philistiim. Tunc conturbati sunt principes
edom robustos mabi obtinuit tremor. Obriguerunt omnes habitatores chanaan. Irruat super eos formido et pauor in
magnitudine brachii tui. Fiant immobiles quasi lapis donec pertranseat populus
tuus domine donec pertranseat populus tuus iste quem possedisti. Introduces eos et plantabis in monte hereditatis tue firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine. Sanctuarium domine quod firmauerunt manus tue. Dominus regnabit in eternum et ultra. Ingressus est enim
equus pharaonis cum curribus et equitibus eius in mare et reduxit super eos dominus
aquas maris. Filii autem israel perierunt per siccum in medio
eius. Sumpsit autem maria prophetissa soror aaron thamyris manum
suam egresse sunt mulieres post eam cum tympanis et choris. Respondebat
autem eis. Cantemus domino gloriose enim honorificatus est
et dixerunt. Precipitauit in mare equum et ascensorem eius. Et
abstulit dominus a facie eorum aquas maris. Et perierunt filii israel per me
dium aridum. Aque autem erant eis quasi pro muro a dextris et a sinistris. Et
persecutus est eos pharao et omnes equites eius et omnis exercitus illius
in mari. Et ecce in uigilia matutina respexit dominus super castra egyp
tiorum per columnam ignis et nubis et interfecit exercitum eorum. Et
subuertit rotas curruum eorum. Et impetu ferebantur. Dixerunt ergo egyptii fugiamus
israelem. Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait dominus ad
moysen. Extende manum tuam super mare. Reuertantur aque ad
egyptios super currus et equites eorum. Cui cum extendisset moysen manum
suam contra mare. Reuersum est primo diluculo ad pristinum locum suum
et egyptii fugientes occurrerunt aque. Et involuit eos dominus in me
dios fluctus. Reuerse sunt aque et operuerunt currus et equites cun
ctum exercitum pharaonis. Qui sequentes ingressi fuerant mare
nec unus quidem superfuit eorum. Filii autem israel perierunt per medi
um siccum maris. Erat autem eis quasi pro muro a dextris et a sinistris
donec transirent. Liberauit ergo dominus in die illa israel de manu egyp
tiorum. Et uidit israel egyptios mortuos super litus maris. Manumque magnam quam exercuerat
dominus contra eos timuit populus dominum. Et credidit deo
et moysi famulo eius. Tunc cecinit moyses et filii israel carmen
hoc dicentes. Cantemus domino. Gloriose enim magnificatus
est. Equum et ascensorem precipitauit in mare. Fortitudo mea et laus
mea dominus et factus est mihi in salutem. Iste deus meus et glorificabo
eum. Deus patris mei et exaltabo eum. Dominus quasi vir pugnator
omnipotens nomen eius. Currus pharaonis et exercitum eius proiecit in mare.
Electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi operuerunt
eos. Descenderunt in profundum quasi lapis. Dextera tua
domine magnificata est in fortitudine. Dextera tua domine
percussit inimicum. Et in multitudine glorie tue deposuisti aduersa
rios tuos. Misisti furorem tuum et deuorauit eos sicut stipulam.

est dominus ad moysem dicens. Audiui murmurationes filiorum
israel. loquere ad eos. vespere comedetis carnes. et mane satura-
bimini panibus. Scietis quoque quod ego sum dominus deus vester. Factum est igitur
vespere. et ascendens coturnix operuit castra. Mane quoque rosa iacuit
per circuitum castrorum. Cumque operuisset superficiem terre. apparuit
in solitudine minutum. et quasi pilotum sine similitudine prime super
terram. Quod cum filii israel vidissent. dixerunt ad invicem. Manhu.
Quod significat quid est hoc. Ignorabant enim quid esset. Quibus
moyses ait. Iste est panis quem nobis dedit dominus ad vescendum. Hic
est sermo quem precepit dominus. Colligat ex eo unusquisque quantum
sufficiat ad vescendum. gomor per singula capita iuxta numerum
animarum vestrarum. qui habitabant in tabernaculo sic tolletis. Fece-
runt quoque filii israel et collegerunt alius plus. alius minus. et mensi sunt ad tra-
sura gomor. Nec qui plus collegerat habuit amplius. nec qui minus pa-
raverat reperit minus. sed singuli iuxta quod edere poterant con-
gregaverunt. Dixit quoque moyses ad eos. Nullus relinquat ex eo in
mane. Qui non audierunt eum. sed dimiserunt quidam ex eis usque ma-
ne. et [illegible] cepit vermibus atque computruit. Et iratus est contra
eos moyses. Colligebant autem mane singuli quantum sufficere po-
terat ad vescendum. Cumque meruisset sol liquefiebat. In die vero sex-
ta collegerunt cibos duplices. i. duo gomor per singulos homines.
Venerunt autem omnes principes multitudinis. et narraverunt moysi.
Qui ait eis. Hoc est quod locutus est dominus. Requies sabbati sancti-
ficata est domino. Eras quodcumque operandum est facite. et que coqui-
da sunt coquite. Quicquid autem reliquum fuerit reponite usque mane.
Feceruntque ita ut preceperat moyses. et non computruit neque vermes
inventus est in eo. Dixit quoque moyses. Comedite
illud hodie. quia sabbatum est domini. non invenietur hodie in agro.
Sex diebus colligite. In die autem septimo sabbatum est domini. idcirco
non invenietur. Venit quoque septima dies. et egressi de populo ut colli-
gerent non invenerunt. Dixit autem dominus ad moysem. Usquequo non vultis
custodire mandata mea et legem meam. Videte quod dominus de-
derit vobis sabbatum. et propter hoc tribuerit vobis die sexto cibos du-
plices. Maneat unusquisque apud semetipsum. Nullus egrediatur
de loco suo die septimo. Et sabbatizabit dominus die septimo. Ap-
pellavit quoque domus israel nomen eius manu quod erat. quasi semen coria-
dri album. Gustus quoque eius quasi simile cum melle. Dixit autem moyses.
Iste est sermo quem precepit dominus. Imple gomor ex eo. et custodiatur in
futuras retro generationes. ut noverint panes quibus alit vos in so-
litudine. quando educti estis de terra egypti. Dixit quoque moyses ad a-
aron. Sume vas unum et mitte manum ibi quantum possunt capere
gomor. et repone coram domino ad conservandum in generationes
vestras. Sicut precepit dominus moysi. Posuit quoque illud aaron in tabernaculo
reservandum. Filii autem israel manducaverunt manu. xl. annis.
donec venirent in terram habitabilem. Hoc cibo alti sunt. do-
nec tangerent fines terre chanaan. Gomor autem decima pars
est ephi. Igitur profecta omnia multitudo filiorum israel. in deser-
to syn per mansiones suas. iuxta sermonem domini. castra mecata
sunt in iphidim. ubi non erat aqua ad bibendum populo. Qui iurga-
tus contra moysem ait. Da nobis aquam ad bibendum. Quibus un-
tus moyses ait. Quid iurgamini contra me. Cur temptatis dominum.
Sitivit igitur populus ibi per aquam penuriam. et murmuravit contra mo-
ysem dicens. Ut fecisti nos exire de egypto. ut occideres nos
et liberos nostros. ac iumenta sitis. Clamavit autem moyses ad
dominum dicens. Quid faciam populo huic. adhuc pusillum et lapidan-

bit me. Ait autem dominus ad moysem. Antecede populum. et sume tecum de se-
moribus israel. et virgam in qua percussisti fluvium tolle in manu tua. et vade.
Ecce ego stabo coram te ibi super petram oreb. percutiesque petram virga.
et ex ea exibit aqua. ut bibat populus. Fecit quoque moyses ita coram senio-
ribus israel. et vocavit nomen loci illius temptatio. propter iurgium filiorum israel.
et quia temptaverunt dominum dicentes. Est ne dominus in nobis an non. Venit
autem amalech et pugnabat contra israel in raphidim. Dixit quoque moyses ad io-
sue. Elige viros et egressus pugna contra amalech. Cras ego stabo in
vertice collis. habens virgam dei in manu mea. Fecit iosue ut lo-
citus erat moyses. et pugnavit contra amalech. Moyses autem et aaron
et hur ascenderunt super verticem collis. Cumque elevaret moyses manus
vincebat israel. Sin autem paululum remisisset. superabat amalech. Ma-
nus autem moysi. erant graves. Sumentes igitur lapidem posuerunt su-
per eum in quo sedit. Aaron autem et hur sustentabant manus eius ex utra-
que parte. Et factum est ut manus eius non lassarentur usque ad occasum solis. Fu-
gavit quoque iosue amalech et populum eius in ore gladii. Dixit autem dominus ad
moysem. Scribe hoc ob monumentum in libro. et trade auribus iosue. De-
lebo enim memoriam amalech de sub celo. Edificavit quoque moyses
altare. et vocavit nomen eius dominus exaltatio mea dicens quia manus
solius domini et bellum dei erat contra amalech. a generatione in generatio-
nem. Cum quoque audisset iethro sacerdos madian cognatus moysi omnia
que fecerat dominus moysi et israel populo suo eo quod eduxisset dominus israel
de egypto tulit sephoram uxorem moysi. quam emiserat et duos
filios eius quorum unus vocabatur gersam dicente patre. Advena
fui in terra aliena. alter vero eleezer. Deus enim ait patris mei adiutor
meus erit me de gladio pharaonis. Venit igitur iethro cognatus moy-
si. et filii eius et uxor eius ad moysem in desertum. ubi erat castra me-
tatus. iuxta montem dei. et mandavit moysi dicens. Ego cognatus tuus
iethro. venio ad te et uxor tua et duo filii cum ea. Qui egressus in
occursum cognati sui. adoravit et osculatus est eum. Salutaverunt quoque
se mutuo verbis pacificis. Cumque intrasset tabernaculum narravit
moyses cognato suo. cuncta que fecerat deus pharaoni et egyptiis propter
israel. universum laborem qui accidisset eis in itinere quo libera-
vit eos dominus. Letatus quoque iethro super omnibus bonis que fecerat dominus israel.
eo quod eruisset eum de manibus egyptiorum. ait. Benedictus dominus qui libera-
vit eos de manibus egyptiorum. et de manu pharaonis. qui eruit po-
pulum suum de manu egypti. Nunc cognovi quia magnus dominus super omnes
deos. eo quod superbe egerunt contra illos. Obtulit igitur iethro cognatus mo-
ysi holocausta et hostias domino. Venerunt quoque aaron et omnes seniores
israel ut comederent panem cum eo coram domino. Altera autem die sedit mo-
yses ut iudicaret populum. qui assistebat eo de mane usque ad vesperam.
Quod cum vidisset cognatus eius. omnia scilicet que agebat in populo. ait.
Cur solus sedes et omnis populus prestolatur de mane usque ad vesperam.
Cui respondit moyses. Venit ad me populus querens sententiam dei.
cum acciderit eis aliqua disceptatio. veniunt ad me. ut iudicem inter eos.
et ostendam precepta dei atque leges eius. At ille. Non bonam inquit rem fa-
cis. Stulto labore consumens tu et populus iste qui tecum est. ultra
vires tuas est negotium. solus istud non poteris sustinere. Sed audi verba
mea. atque consilia. et erit dominus tecum. Esto tu populo in his que ad de-
um pertinent. ut referas que dicuntur ad eum. Ostendas quoque populo cerimonias
et vitam colendi. viam quoque per quam ingredi debeant. et opus quod facere.
Duces autem de omni plebe. viros sapientes et timentes deum. et qui ode-
runt avariciam. et constitue ex eis tribunos. et centuriones. et quinquagenarios
et decanos. qui iudicent populum omni tempore. Quicquid
maius fuerit referant ad te. et ipsi minora tantummodo iudicent. Le-

XXII

XXIII

XXIIII

CXXVII

appendet aũ viij^or^ colũpnas de ligno sethim. et ypē ad deaurandũ
eas. habebunt capita aurea. et basis argentea. Inducetur aute
ueh̄a. intra archã testimonii quod ponet ibi aaron et filii ei⁹
ante uelũ. et ponent ad altare thymiamatis de auro. purpura
et cocco bis tincto. et bysso retorta. opus plumarii. et desuper
pallium hyacinthinum. quo operietur archa testimonii. cũ
uectibus suis. et propitiatorio quod erit desuper. Mensam quoq;
in tabernaculo testimonii. ponent ex latere aquilonali extra
uelũ. et coram ea panes propositionis in conspectu meo semp.
Candelabrum quoq; de auro purissimo. cum omni ornatu suo
et lucernis. ponent contra orientalem plagam. ex aduersa
scilicet mensæ. quæ est ad latus australe tabernaculi. Mensa
autem ponetur in aquilonali plaga. et super eã ponent panes
propositionis in conspectu meo semper. Ingredietur aute
aaron et filii eius tabernaculum testimonii. cum steterint ante
uelum. et ardebit super altare thymiamatis. quod erit coram
testimonio. Et collocabit eum aaron et filii eius ad manē. cum
ingressus fuerit ut ministret in sanctuario. coram domino.
Legitimum sempiternum erit hoc. in generationibus eorum.
Ad ostium tabernaculi testimonii. coram domino. ubi constituam
ad te. et loquar tibi. Ibi quoq; constituam filios israel. et sanctificabitur
altare in gloria mea. Sanctificabo quoq; tabernaculum testimonii
et altare. aaron quoq; et filios eius sanctificabo. ut sacerdotio fungantur
mihi. Habitabo in medio filiorum israel. et ero eorum deus.
Et scient quia ego dominus deus eorum. qui eduxi eos de terra
egypti. ut habitarem inter illos. ego dominus deus eorum.

Facies et altare ad adolendum incensum. de lignis sethim
dolabres ei⁹ et focos. et cornua. et cratera. et fuscinulas. et
ignium ferias. omnia uasa eius facies de aurichalco. Et
pones ea contra tabernaculum testimonii. ante propitiatorium
quod est super arcam testimonii. ubi constituam ad te. Adolebit
aaron incensum aromatum super altare. mane cum bene ordinauerit
lucernas. Et quando accendit lucernas ad uesperam. adolebit
incensum. Sacrificium iugiter coram domino in generationibus
uestris. Non offeretis super altare thymiamatis. thymiama
alterius generis. neq; holocaustum. neq; sacrificium. nec libamen
non effundetis super eum. Et deprecabitur aaron super cornua
eius semel in anno. de sanguine hostiæ pro peccato propitiationis.
semel in anno deprecabitur super eum in generationibus
uestris. Sanctificatum sanctificatorum erit domino.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Cum tuleris summam
filiorum israel iuxta numerum suum. dabunt singuli pretium
animæ suæ domino. et non erit plaga in eis. quando recensentur.
Hoc dabunt omnes qui transeunt ad numerum. dimidium sicli
iuxta mensuram sanctuarii. Siclus habet obolos viginti. dimidium
ergo sicli offerent primitias domino. Omnis qui ad numerum
transit a uigesimo anno et supra. dabit primitias domino.
Non plus diues offeret. et pauper minus. quam dimidium sicli.
cum primitias offerunt domino. ut fiat propitiatio pro animabus
uestris. Et accipies pecuniam propitiationis a filiis israel. et
dabis eam in opus tabernaculi testimonii. ut sit filiis israel
memoriale coram domino. et propitietur animabus eorum.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Facies labrum æneum
et basim eius ænean ad lauandum. et pones illud inter tabernaculum
testimonii et altare. mittesq; in eo aquam. Lauabunt aaron
et filii eius manus suas et pedes ex eo. quando ingredientur
tabernaculum testimonii. aut quando accedent ad altare. ut
offerant incensum domino. et lauent aquis. ne forte moriantur.
Legitimum sempiternum erit hoc. ipsi et semen eius per
successiones suas.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Tolle tibi aromata
et stacten. et onycha. et galbanum aromata cum thure purissimo.
omnia pondere æquali. et facies ex eis compositum opus
pigmentarii. fideliter miscebis. et erit purum et sanctum.
Et conteres ex eo subtiliter. ponesq; coram testimonio in
tabernaculo fœderis. ubi constituam ad te. Sanctificatum
sanctificatorum erit uobis. Incensum hoc quod facies iuxta
compositionem eius. non facietis in usus uestros. Sanctificatum
erit tibi. ut odore eius delectaberis. Qui fecerit simile
ut illo utatur. peribit de populo suo.

Dixit dominus ad moysen. Ecce uocaui nomine suo beseleel
filium uri filii hur de tribu iuda. et implui eum spiritu dei
sapientia et intelligentia. et scientia in omni opere. ut excogitet
quæ fabre fieri possint. aurum et argentum et æs. et lapidum
pretiosorum scalpturas. et lignorum ut fabrefiant. Et ego
ecce dedi ei ooliab filium achisamech de tribu dan. et cunctis
corde sapientissimis tribui sapientiam. ut faciant omnia quæ
præcepi tibi. Tabernaculum testimonii. et arcam. et propitiatorium
quod super eam est. et omnia uasa tabernaculi. mensam
quoq; et uasa eius. et candelabrum purissimum cum omnibus
uasis suis. et altare thymiamatis. et altare holocausti cum
uniuersis uasis suis. et labrum cum basi sua. et ministeria
uestimenta sacerdotalia. aaron et filiorum eius. in sacerdotio
fungentium. et uestimenta cyclas. et tunicas byssinas. et
rationale. et ephod. hyacinthum et purpuram. coccum bis tinctum.
et byssum. et opus plumarii. et pallium. et uestimenta pontificalia.
et uestes aaron et filiorum eius. in sacerdotio fungentium.
et unctionem olei. et incensum aromatum. in sanctuario.
Omnia quæ præcepi tibi. faciant.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel
et dices ad eos. Verumtamen sabbata mea custodite. quia
signum est inter me et uos in cognationibus uestris. ut sciatis
quia ego dominus qui sanctifico uos. Custodite sabbatum.
quia sanctum est uobis. Qui polluerit illud morte morietur.
Si quis fecerit in eo opus. delebitur anima illius de medio
populi sui. Sex diebus operabimini. die autem septimo sabbatum
requietionis est. sanctum domino. Omnis qui fecerit opus
in die sabbati. morte morietur. Custodient filii israel sabbatum.
et celebrabunt illud per familias suas pactum sempiternum.
Inter me et filios israel signum in æternum mansurum. Sex
enim diebus fecit dominus cælum et terram. et in die septimo
cessauit. et requieuit.

Dedit quoq; moysi postquam cessare fecit loqui ad se in monte
sina. duas tabulas testimonii lapideas. scriptas digito dei.

CXXVIII

gemmas scalpes eos nominib⁹ filioꝝ israel. sex nomina in lapide uno. et sex
in altero. secundum ordinem natiuitatis eorum. opus gemmarii
et sculptoris. et inclusos auro. circulos quos fecerunt. Et
pones in utroq; latere superhumeralis memoriale filiis israel. Portabitq;
aaron nomina eorum coram domino super utrumq; humerum
quasi memoriale. Et facies uncinos aureos. duplices. et duas
catenulas aureas. sibi inuicem cohærentes. quas pones in
uncinis qui sunt in superhumeralis humeris. Et lapides
pretiosos. quorum unus habebit in latere primo. sardium
topazium. et smaragdum. Secundum. carbunculum. sapphyrum
et iaspidem. Tertium. ligurium. achatem. et amethystum.
Quartum. chrysolithum. onychinum. et berillum. Inclusi auro
et inserti locis suis. Sculptura gemmarii. sculpes eos nominibus
filiorum israel. duodecim tribubus. Pones in superhumeralis
humeris memoriale filiis israel. Portabitq; aaron nomina eorum
coram domino super utrumq; humerum suum. in memoriale
filiorum israel. Facies et rationale iudicii. opere polymito.
secundum operturam superhumeralis. ex auro hyacinthoque
et purpura. coccoque bis tincto. et bysso retorta. Quadrum
erit et duplex. mensuræ palmi habebit in longitudine. et palmi
in latitudine. Ponesq; in eo quattuor ordines lapidum. In
primo ordine sardius topazius. et smaragdus. In secundo
carbunculus. sapphyrus. et iaspis. In tertio ligurius. achates.
et amethystus. In quarto chrysolithus. onychinus. et berillus.
Inclusi auro. et inserti locis suis. Habebit quoq; duos uncinos
aureos. et duas catenulas aureas. quas pones in utroq;
rationalis latere. Et duo anulos aureos. quos pones in utroq;
rationalis humero. e regione superhumeralis. Et aptabis
duos anulos aureos. qui ponendi sunt in utroq; latere superhumeralis
ad rationale ex
aduersa. ut cohæreat uestimentum. ne separari possit
a superhumeralis. Et frangat rationale de anulis superhumeralis ut
memorata. ne cohærere uestimenta fabrefacta. sed sint
rationale
a superhumeralis. Hyacinthum quoque superhumeralis totum.
rationalis indutus. super pectus stabit. Et pones in rationali iudicii doctrinam et
veritatem. quæ erunt in pectore aaron. quando ingredietur
conspectum domini. Ponetq; aaron iudicium filiorum israel
in pectore suo coram domino semper. Facies et tunicam superhumeralis
totam hyacinthinam. Et erit in medio capitium eius
oræ per circuitum. textum de opere plumario. sicut fieri solet
oræ loricarum. ne facile rumpatur. Et in inferiori parte
tunicæ per circuitum quasi mala punica ex hyacinthino et purpureo
et coccino bis tincto. et bysso retorta. Sonabuntq; tintinnabula
aurea. et mala punica alternis. ita ut tintinnabulum sit aureum
et malum punicum. Et uestietur aaron et filii eius. quando
ingredientur et egredientur sanctuarium coram domino. et
quando offerunt hostias. ut non moriantur. Lamina de auro purissimo. in qua sculpes opere celatoris.
Sanctus domino. ligabisque eam infra turbam. et erit super
frontem aaron. portabitque aaron peccata eorum. quæ
sanctificauerint filii israel in cunctis donariis sanctificationum
suarum. et erit semper in fronte eius. ut placati sint eis dominus. Facies
et tunicam bysso. et thiaram byssinam. Balteum quoq; opere
plumarii. Porro filiis aaron eminentia parabis. et balteos. ac tiaras
in gloriam et decorem. Vestibis quoque his omnibus filium suum et filios eius
cum eo. et benedices eis. et implebis manum eorum. sanctificabisque eos
ut sacerdotio fungantur mihi. Facies quoque eis femoralia linea. ut operiant
carnem nuditatis. a renibus usq; ad femora. Et erunt super aaron et filios eius
quando introibunt tabernaculum testimonii. aut quando accedent ad altare
ut ministrent in sanctuario. ne portent iniquitatem et moriantur.
Legitimum sempiternum erit aaron et semini eius post eum.

Hæc sunt quæ facies super altare. Agnos anniculos duos per
singulos dies. iugiter. Unum agnum offeres mane. et alterum
agnum offeres ad uesperam. Decimam partem similæ conspersam
oleo. quod exprimatur de hemina olei puri. et libamen
quarta pars heminæ per singulos agnos. Et alterum agnum
offeres ad uesperam. facies super eum sacrificium similiter
et libamen. sicut mane. in odorem suauissimum. hostiam domino.
Holocaustum iugiter in generationibus uestris. ante ostium
tabernaculi testimonii coram domino. ubi constituam ad te.
ut loquar tibi. Ibi quoque constituam filios israel. et sanctificabitur
altare in gloria mea. Sanctificabo quoq; tabernaculum testimonii
et altare. aaron quoq; et filios eius sanctificabo. ut sacerdotio fungantur
mihi. Habitabo in medio filiorum israel. et ero eorum deus.
Et scient quia ego dominus deus eorum. qui eduxi eos de terra
egypti. ut habitarem inter illos. ego dominus deus eorum.

Facies et altare ad adolendum incensum. de lignis sethim
dolabres ei⁹ et focos. et cornua. et cratera. et fuscinulas. et
ignium ferias. omnia uasa eius facies de aurichalco. Et
pones ea contra tabernaculum testimonii. ante propitiatorium
quod est super arcam testimonii. ubi constituam ad te. Adolebit
aaron incensum aromatum super altare. mane cum bene ordinauerit
lucernas. Et quando accendit lucernas ad uesperam. adolebit
incensum. Sacrificium iugiter coram domino in generationibus
uestris. Non offeretis super altare thymiamatis. thymiama
alterius generis. neq; holocaustum. neq; sacrificium. nec libamen
non effundetis super eum. Et deprecabitur aaron super cornua
eius semel in anno. de sanguine hostiæ pro peccato propitiationis.
semel in anno deprecabitur super eum in generationibus
uestris. Sanctificatum sanctificatorum erit domino.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Cum tuleris summam
filiorum israel iuxta numerum suum. dabunt singuli pretium
animæ suæ domino. et non erit plaga in eis. quando recensentur.
Hoc dabunt omnes qui transeunt ad numerum. dimidium sicli
iuxta mensuram sanctuarii. Siclus habet obolos viginti. dimidium
ergo sicli offerent primitias domino. Omnis qui ad numerum
transit a uigesimo anno et supra. dabit primitias domino.
Non plus diues offeret. et pauper minus. quam dimidium sicli.
cum primitias offerunt domino. ut fiat propitiatio pro animabus
uestris. Et accipies pecuniam propitiationis a filiis israel. et
dabis eam in opus tabernaculi testimonii. ut sit filiis israel
memoriale coram domino. et propitietur animabus eorum.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Facies labrum æneum
et basim eius ænean ad lauandum. et pones illud inter tabernaculum
testimonii et altare. mittesq; in eo aquam. Lauabunt aaron
et filii eius manus suas et pedes ex eo. quando ingredientur
tabernaculum testimonii. aut quando accedent ad altare. ut
offerant incensum domino. et lauent aquis. ne forte moriantur.
Legitimum sempiternum erit hoc. ipsi et semen eius per
successiones suas.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Tolle tibi aromata
et stacten. et onycha. et galbanum aromata cum thure purissimo.
omnia pondere æquali. et facies ex eis compositum opus
pigmentarii. fideliter miscebis. et erit purum et sanctum.
Et conteres ex eo subtiliter. ponesq; coram testimonio in
tabernaculo fœderis. ubi constituam ad te. Sanctificatum
sanctificatorum erit uobis. Incensum hoc quod facies iuxta
compositionem eius. non facietis in usus uestros. Sanctificatum
erit tibi. ut odore eius delectaberis. Qui fecerit simile
ut illo utatur. peribit de populo suo.

Dixit dominus ad moysen. Ecce uocaui nomine suo beseleel
filium uri filii hur de tribu iuda. et implui eum spiritu dei
sapientia et intelligentia. et scientia in omni opere. ut excogitet
quæ fabre fieri possint. aurum et argentum et æs. et lapidum
pretiosorum scalpturas. et lignorum ut fabrefiant. Et ego
ecce dedi ei ooliab filium achisamech de tribu dan. et cunctis
corde sapientissimis tribui sapientiam. ut faciant omnia quæ
præcepi tibi. Tabernaculum testimonii. et arcam. et propitiatorium
quod super eam est. et omnia uasa tabernaculi. mensam
quoq; et uasa eius. et candelabrum purissimum cum omnibus
uasis suis. et altare thymiamatis. et altare holocausti cum
uniuersis uasis suis. et labrum cum basi sua. et ministeria
uestimenta sacerdotalia. aaron et filiorum eius. in sacerdotio
fungentium. et uestimenta cyclas. et tunicas byssinas. et
rationale. et ephod. hyacinthum et purpuram. coccum bis tinctum.
et byssum. et opus plumarii. et pallium. et uestimenta pontificalia.
et uestes aaron et filiorum eius. in sacerdotio fungentium.
et unctionem olei. et incensum aromatum. in sanctuario.
Omnia quæ præcepi tibi. faciant.

Locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filiis israel
et dices ad eos. Verumtamen sabbata mea custodite. quia
signum est inter me et uos in cognationibus uestris. ut sciatis
quia ego dominus qui sanctifico uos. Custodite sabbatum.
quia sanctum est uobis. Qui polluerit illud morte morietur.
Si quis fecerit in eo opus. delebitur anima illius de medio
populi sui. Sex diebus operabimini. die autem septimo sabbatum
requietionis est. sanctum domino. Omnis qui fecerit opus
in die sabbati. morte morietur. Custodient filii israel sabbatum.
et celebrabunt illud per familias suas pactum sempiternum.
Inter me et filios israel signum in æternum mansurum. Sex
enim diebus fecit dominus cælum et terram. et in die septimo
cessauit. et requieuit.

Dedit quoq; moysi postquam cessare fecit loqui ad se in monte
sina. duas tabulas testimonii lapideas. scriptas digito dei.

CXXIX

r oleum unctionis fundes sup capud eius. atq; hoc mō oms celebra-
tur filios ei⁹ applicabis. tunicas lineas. cingesq; eos balteo sicut
o. aaron. r liberos eius. ponesq; eis mitras. erit q; sacerdotes in religio
ne perenni. dixitq; ihc ad moysen. Loquere filiis israel. r dices ad eos.
Mandata mea custodite. quia ego dominus sanctifico vos. Custodite
sabbatum meum. quoniam sanctificatum est vobis. Qui violaverit illud
morte morietur. Quicunq; fecerit in eo opus. delebitur anima illius de
medio populi sui. Sex diebus facietis opera. Septimus dies sabbatum
requietionis sanctum domino. Omnis qui fecerit opus in die sabbati
interficietur. Custodient filii israel sabbatum. celebrantes illud per
cuncta secula fedus sempiternum. Inter me et filios israel signum
est in perpetuum. Sex enim diebus fecit dominus celum et terram.
die vero septimo cessavit. requievitq; Deditq; moysi postquam com-
plevit loquens ei in monte sinai duas tabulas lapideas. scriptas digito
dei. Videns autem populus quod moram faceret descendendi de monte
congregatus adversus aaron. dixit ei. Surge. fac nobis deos qui nos
precedant. Moyses enim hic vir qui eduxit nos de terra egypti nescimus
quid acciderit ei. Dixitq; eis aaron. Tollite inaures aureas de uxorum
filiorumq; et filiarum aurib⁹ vestris. et afferte ad me. Fecit ergo
quod imperavit. Omnis enim populus extorsit inaures aureas. quas
portabant in aurib⁹ suis. Et attulerunt ad aaron. Qui cepit omne aurum
et formavit opus arte fusorie. fecitq; ex eo vitulum conflatilem. Dixe-
runtq; hi sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra egypti. Quod
cum vidisset aaron. edificavit altare coram eo. Et praconio facto
clamavit dicens. Cras festivitas domini erit. Surgentes igitur mane
obtulerunt holocausta. et hostias pacifica. Sedit populus manducare
et bibere. et surrexerunt ludere. Locutusq; est dominus ad moysen.
Vade descende. peccavit populus tuus quem eduxisti de terra egypti.
Recesserunt cito de via quam ostendisti eis. Feceruntq; sibi conflatile
vitulum. et adorantes immolaverunt ei hostias. dixeruntq; hi sunt dii
tui israel qui te eduxerunt de terra egypti. Rursumq; dixit dominus
ad moysen. Cerno quod populus iste durae cervicis sit. Dimitte me
furori meo ut irascatur contra eos. et delebo eos. faciamq; in gentem
magnam. Dixit autem moyses ad dominum. Quare domine irascitur
furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de terra egypti in
fortitudine magna. et in manu robusta. Ne quaeso dicant gentes
egyptiorum. Callide eduxit eos ut interficeret in montibus. et deleret
de terra. Quiescat ira tua. et esto placabilis super nequitia populi tui.
Recordare abraham. isaac. et israel servorum tuorum. quibus locutus
es dicens. Multiplicabo semen vestrum sicut stellas celi. et omnem
terram hanc quam locutus sum dabo semini vestro. et possidebitis
eam semper. Placatus est dominus ne faceret malum quod dixerat
populo suo. Reversusq; est moyses de monte. portans duas tabulas
testimonii scriptas ex utraq; parte. Quarum una pagina ex hac et illa
parte conscripta est. Tabule opus dei erant. et scriptura dei sculpta
in tabulis. Audiens autem iosue tumultum populi vociferantis dixit
ad moysen. Ululatus bellantium auditur in castris. Qui respondit.
Non est clamor adhortantium ad pugnam. nec vox inferentium bellum.
sed vocem cantantium ego audio. Cumq; appropinquasset ad castra.
vidit vitulum et choros. Iratusq; valde proiecit de manibus tabulas.
et confregit eas ad radices montis. Arripiensq; vitulum quem fecerant
succendit. et comminuit usq; ad pulverem. quem sparsit in aquam.
et potum dedit filiis israel. Dixitq; moyses ad aaron. Quid tibi fecit
populus hic. ut induceres super eum peccatum grande. Cui aaron
respondit. Ne irascatur furor domini mei. tu enim nosti populum hunc
quod pronus sit ad malum. Fecerunt mihi deos qui nos precedant.
Moyses enim hic vir qui eduxit nos de terra egypti nescimus quid
acciderit ei. Dixi eis. Quis habet aurum. Tulerunt et dederunt mihi.
Et projeci in ignem. Egressusq; est hic vitulus. Videns autem moyses
populum quod esset nudatus. (nudaverat enim eum aaron propter
ignominiam turpissimi commercii) stetit in introitu castrorum. et ait.
Si quis est domini. jungatur mihi. Congregatique sunt ad eum omnes
filii levi. Quibus ait. Hec dicit dominus deus israel. Ponat vir gladium
super femur suum. Ite et redite de porta usq; ad portam per medium
castrorum. Occidat frater proximum. amicus amicum. et vicinus vici-
num suum. Feceruntq; filii levi juxta sermonem moysi. Et ceciderunt
in die illa quasi viginti tria milia virorum. Dixitq; moyses. Consecrastis
manus vestras hodie domino. unusquisq; in filio et fratre suo. ut detur
vobis benedictio. Die autem sequenti locutus est moyses ad populum.
Peccastis peccatum maximum. Ascendam ad dominum. si quo modo
deprecer pro delicto vestro. Reversusq; ad dominum ait. Obsecro
domine. peccavit populus iste peccatum maximum. et fecerunt sibi
deos aureos. aut dimitte eis hanc noxam. aut si non facis. dele me de
libro tuo quem scripsisti. Dixitq; dominus ad moysen. Qui peccaverit
mihi delebo eum de libro meo. Tu autem vade. et duc populum istum
quo locutus sum tibi. Ecce angelus meus precedet te. Ego autem in die
ultionis visitabo et hoc peccatum eorum. Percussit ergo dominus
populum pro facto vituli quem fecerat aaron. Locutusq; est dominus
ad moysen. Recede. ascende de loco isto tu et populus tuus quem
eduxisti de terra egypti. in terram pro qua juravi abraham. isaac. et
jacob dicens. Semini tuo dabo eam. Et mittam angelum meum qui
precedat te. et ejiciam chananeum. amorreum. et cetheum. et ferezeum.
evheum. et jebusheum. Ascende terram lacte et melle manantem.
Non enim ascendam tecum. eo quod populus durae cervicis sis. ne
forte delens te in via consumam. Audiens autem populus sermonem
istum pessimum. luxit. et nullus ex more indutus est ornamento.
Dixerat enim dominus ad moysen. Dic filiis israel. Populus durae
cervicis es. semel ascendam in medio tui. et delebo te. Proinde nunc
dimitte ornamenta tua. et deponam quid faciam tibi. Spoliaverunt
igitur se filii israel ornamentis suis. ab horeb usq; ad montem. Moyses
autem tollebat tabernaculum. et tendebat extra castra procul. vocabat-
que nomen ejus tabernaculum fœderis. Et omnis populus qui habebat
aliquam quæstionem egrediebatur ad tabernaculum fœderis quod erat
extra castra. Cumq; egrederetur moyses ad tabernaculum. omnis
populus consurgebat. et stabat unusquisq; in ostio tabernaculi sui.
Et respiciebant tergum moysi donec ingrederetur tabernaculum. Cum
autem introisset moyses tabernaculum. descendebat columna nubis.
et stabat ad ostium. loquebaturque dominus cum moyse. Videbat
autem omnis populus columnam nubis stantem ad ostium tabernaculi.
Et surgentes adorabant unusquisq; in ostio tabernaculi sui. Loquebatur
autem dominus ad moysen facie ad faciem. sicut solet loqui homo ad
amicum suum. Cumq; ille reverteretur in castra. minister ejus josue
filius nun puer non recedebat de tabernaculo. Dixit autem moyses ad
dominum. Tu mihi precipis ut educam populum istum. et non indicas
mecum quem missurus sis angelum. cum dixeris. Novi te ex omnibus
nomine meo. et invenisti gratiam coram me. Si ergo inveni gratiam
in conspectu tuo. ostende mihi faciem tuam. ut sciam te. et inveniam
gratiam coram te. Respice quod gens tua sit populus iste. Dixit ei.
Facies meæ precedent te. et requiem dabo tibi. Dixitq; ei moyses.
Si non tu ipse precedis. ne educas nos de loco isto. Quomodo enim
scietur quod inveni gratiam coram te ego et populus tuus. nisi ambu-
laveris nobiscum. et glorificati fuerimus ego et populus tuus super
omnes populos qui habitant super terram. Dixit dominus ad moysen.
Faciem quod locutus es. Invenisti enim gratiam coram me. et te novi
ex omnibus nomine meo. Dixit ei. Ostende mihi gloriam tuam. Ait
illi. Ego ostendam omne bonum tibi. et vocabo in nomine meo coram
te. Quem voluero misereor. et cui voluero clemens existo. Rursumq;
ait. Non poteris videre faciem meam. Non enim videbit me homo et
vivat. Dixitq; dominus. Ecce est locus apud me. stabis super petram.
Cumq; transiet gloria mea. ponam te in foramine petre. et protegam
dextera mea donec transeam. Deinde auferam manum meam. et videbis
posteriora mea. Faciem autem meam videre non poteris. Dixitq;
dominus ad moysen. Dolia tibi duas tabulas lapideas. sicut et prius.
Et scribam in eis verba quæ habuerant tabulæ quas fregisti. Esto
parat mane. et ascende ad montem sinai. Mecumq; non ascendat homo.
nec videatur quidem per totum montem. Oves et boves ne pascant
contra montem illum. Dolavit ergo duas tabulas lapideas. sicut prius.
Et mane consurgens ascendit mons sinai. sicut præceperat ei dominus.
Tulitq; secum duas tabulas lapideas. Descendensq; dominus per nubem
stetit cum eo. Invocavitq; nomen domini. Transivitq; dominus coram
eo. et clamavit. Dominus deus misericors et clemens. patiens. et multæ
miserationis. ac verax. qui custodis misericordiam in millia. qui aufers
iniquitatem. et scelera. et peccata. nullusq; apud te per se innocens
est. qui reddis iniquitatem patrum filiis. et filiis filiorum. in tertiam
et quartam generationem. Festinus moyses curvavit se ad terram. et
adoravit. Dixitq; Si inveni gratiam coram te domine. ostende nobis
quæso te. hanc fortitudinem. Comitare populum tuum. quia durae
cervicis est. et propitius esto iniquitatibus nostris. et peccatis. ac
possessionem tuam nos habere concede. Dixit ei dominus. Ecce ego
statuam fœdus coram omni populo tuo. Faciam mirabilia quæ non
facta sunt in omni terra. nec in ullis gentibus. Videbit autem omnis
populus in quo es tu. opus domini. Horribile est enim quod facturus
sum per te. Observa ea quæ ego hodie præcipio tibi. Ecce ego ejiciam
ante faciem tuam amorreum. et chananeum. et hetheum. et ferezeum.
et evheum. et jebusheum. Cave ne ineas fœdus cum habitatoribus terræ
illius. quæ tibi ruinæ futura est. Sed aras eorum destrue. confringe
statuas. et lucos succide. Non adorabis deum alienum. Dominus enim
nomen habet zelotes. Deus fortis est. Ne ineas fœdus cum habitatoribus
terræ illius. ne postquam fornicati fuerint cum diis suis. et immolaverint
eis. vocet te quis. et comedas de victimis ejus. Ne accipias de filiabus
eorum uxores filiis tuis. Quæ postquam fornicatæ fuerint cum diis
suis. faciant et filios tuos fornicari. Deos conflatiles non facies tibi.
Sollemnitatem azymorum custodies. Septem diebus vesceris azymis.
sicut præcepi tibi. tempore mensis novorum. In mense enim novorum
egressus es de Egypto. Omne quod aperit vulvam mea sunt. Omne
masculinum primogenitum in armentis tuis. sive bos. sive ovis fuerit.
Asinæ autem primogenitum pro ove morietur. Si non redimas. occides.
Primogenitum filiorum tuorum redimes. Non apparebis in conspectu
meo vacuus. Sex diebus operaberis. Die septimo cessabis. Arandi et
messis tempore requiesces. Septimanarum quoque solemnitatem facies
primitivorum frugum messis triticeæ. et anni revolutione. Tribus
temporibus anni apparebit omne masculinum tuum coram domino deo
israel. Cum enim abstulero gentes a facie tua. et dilatavero terminos
tuos. nullus insidiabitur terræ tuæ. ascendente te ut videas faciem
domini dei tui tribus vicibus per singulos annos. Non immolabis super
fermentum sanguinem victimæ meæ. nec remanebit de sacrificio festivi-
tatis phase usq; mane. Primitias frugum terræ tuæ offeres in domo
domini dei tui. Non coques hedum in lacte matris suæ. Dixitq;
dominus ad moysen. Scribe tibi verba hæc. quibus scilicet pepigi tecum
fœdus et cum israel. Fuit ergo ibi cum domino quadraginta diebus et
quadraginta noctibus. panem non comedit et aquam non bibit. Scripsit-
que in tabulis verba fœderis decem. Cumq; descenderet moyses de monte
sinai. tenebat duas tabulas testimonii. et ignorabat quod cornuta esset
facies sua ex consortio sermonum domini. Videntes autem aaron et
omnes filii israel cornutam esse speciem vultus moysi. timuerunt prope
accedere. Vocavitq; eos ille. Reversi sunt ergo ad eum aaron et omnes
principes synagogæ. et locutus est ad eos moyses. Postea accesserunt
universi filii israel. et præcepit eis omnia quæ audierat a domino in
monte sinai. Cumq; finem fecisset loquendi. posuit velamen super faciem
suam. Quando autem ingrediebatur coram domino ut loqueretur ei.
auferebat velamen donec egrederetur. Et quæ audierat filiis israel
referebat. Videntes faciem moysi videlicet cornutam. Cumq; ipse
rursum velare voluisset. donec iret ad loquendum deo. auferebat
velamen de facie sua. Locutusq; est dominus ad moysen. Loquere filiis
israel. et dices ad eos. Mandata mea custodite. quia ego dominus
sanctifico vos. Custodite sabbatum meum. quoniam sanctificatum est
vobis. Qui violaverit illud morte morietur. Quicunq; fecerit in eo opus.
delebitur anima illius de medio populi sui. Sex diebus facietis opera.
Septimus dies sabbatum requietionis sanctum domino. Omnis qui
fecerit opus in die sabbati interficietur. Custodient filii israel sabbatum.
celebrantes illud per cuncta secula fedus sempiternum. Inter me et
filios israel signum est in perpetuum. Sex enim diebus fecit dominus
celum et terram. die vero septimo cessavit. requievitq; Deditq; moysi
postquam complevit loquens ei in monte sinai duas tabulas lapideas.
scriptas digito dei. Videns autem populus quod moram faceret descen-
dendi de monte congregatus adversus aaron. dixit ei. Surge. fac nobis
deos qui nos precedant. Moyses enim hic vir qui eduxit nos de terra
egypti nescimus quid acciderit ei. Dixitq; eis aaron. Tollite inaures
aureas de uxorum filiorumq; et filiarum aurib⁹ vestris. et afferte ad
me. Fecit ergo quod imperavit. Omnis enim populus extorsit inaures
aureas. quas portabant in aurib⁹ suis. Et attulerunt ad aaron. Qui
cepit omne aurum et formavit opus arte fusorie. fecitq; ex eo vitulum
conflatilem. Dixeruntq; hi sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra
egypti. Quod cum vidisset aaron. edificavit altare coram eo. Et praconio
facto clamavit dicens. Cras festivitas domini erit. Surgentes igitur
mane obtulerunt holocausta. et hostias pacifica. Sedit populus manducare
et bibere. et surrexerunt ludere. Locutusq; est dominus ad moysen.
Vade descende. peccavit populus tuus quem eduxisti de terra egypti.
Recesserunt cito de via quam ostendisti eis. Feceruntq; sibi conflatile
vitulum. et adorantes immolaverunt ei hostias. dixeruntq; hi sunt dii
tui israel qui te eduxerunt de terra egypti. Rursumq; dixit dominus
ad moysen. Cerno quod populus iste durae cervicis sit. Dimitte me
furori meo ut irascatur contra eos. et delebo eos. faciamq; in gentem
magnam. Dixit autem moyses ad dominum. Quare domine irascitur
furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de terra egypti in
fortitudine magna. et in manu robusta. Ne quaeso dicant gentes
egyptiorum. Callide eduxit eos ut interficeret in montibus. et deleret
de terra. Quiescat ira tua. et esto placabilis super nequitia populi tui.
Recordare abraham. isaac. et israel servorum tuorum. quibus locutus
es dicens. Multiplicabo semen vestrum sicut stellas celi. et omnem
terram hanc quam locutus sum dabo semini vestro. et possidebitis
eam semper. Placatus est dominus ne faceret malum quod dixerat
populo suo. Reversusq; est moyses de monte. portans duas tabulas
testimonii scriptas ex utraq; parte. Quarum una pagina ex hac et illa
parte conscripta est. Tabule opus dei erant. et scriptura dei sculpta
in tabulis. Audiens autem iosue tumultum populi vociferantis dixit
ad moysen. Ululatus bellantium auditur in castris. Qui respondit.
Non est clamor adhortantium ad pugnam. nec vox inferentium bellum.
sed vocem cantantium ego audio. Cumq; appropinquasset ad castra.
vidit vitulum et choros. Iratusq; valde proiecit de manibus tabulas.
et confregit eas ad radices montis. Arripiensq; vitulum quem fecerant
succendit. et comminuit usq; ad pulverem. quem sparsit in aquam.
et potum dedit filiis israel. Dixitq; moyses ad aaron. Quid tibi fecit
populus hic. ut induceres super eum peccatum grande. Cui aaron
respondit. Ne irascatur furor domini mei. tu enim nosti populum hunc
quod pronus sit ad malum. Fecerunt mihi deos qui nos precedant.
Moyses enim hic vir qui eduxit nos de terra egypti nescimus quid
acciderit ei. Dixi eis. Quis habet aurum. Tulerunt et dederunt mihi.
Et projeci in ignem. Egressusq; est hic vitulus. Videns autem moyses
populum quod esset nudatus. (nudaverat enim eum aaron propter
ignominiam turpissimi commercii) stetit in introitu castrorum. et ait.
Si quis est domini. jungatur mihi. Congregatique sunt ad eum omnes
filii levi. Quibus ait. Hec dicit dominus deus israel. Ponat vir gladium
super femur suum. Ite et redite de porta usq; ad portam per medium
castrorum. Occidat frater proximum. amicus amicum. et vicinus vici-
num suum. Feceruntq; filii levi juxta sermonem moysi. Et ceciderunt
in die illa quasi viginti tria milia virorum. Dixitq; moyses. Consecrastis
manus vestras hodie domino. unusquisq; in filio et fratre suo. ut detur
vobis benedictio. Die autem sequenti locutus est moyses ad populum.
Peccastis peccatum maximum. Ascendam ad dominum. si quo modo
deprecer pro delicto vestro. Reversusq; ad dominum ait. Obsecro
domine. peccavit populus iste peccatum maximum. et fecerunt sibi
deos aureos. aut dimitte eis hanc noxam. aut si non facis. dele me de
libro tuo quem scripsisti. Dixitq; dominus ad moysen. Qui peccaverit
mihi delebo eum de libro meo. Tu autem vade. et duc populum istum
quo locutus sum tibi. Ecce angelus meus precedet te. Ego autem in die
ultionis visitabo et hoc peccatum eorum. Percussit ergo dominus
populum pro facto vituli quem fecerat aaron. Locutusq; est dominus
ad moysen. Recede. ascende de loco isto tu et populus tuus quem
eduxisti de terra egypti. in terram pro qua juravi abraham. isaac. et
jacob dicens. Semini tuo dabo eam. Et mittam angelum meum qui
precedat te. et ejiciam chananeum. amorreum. et cetheum. et ferezeum.
evheum. et jebusheum. Ascende terram lacte et melle manantem.
Non enim ascendam tecum. eo quod populus durae cervicis sis. ne
forte delens te in via consumam. Audiens autem populus sermonem
istum pessimum. luxit. et nullus ex more indutus est ornamento.
Dixerat enim dominus ad moysen. Dic filiis israel. Populus durae
cervicis es. semel ascendam in medio tui. et delebo te. Proinde nunc
dimitte ornamenta tua. et deponam quid faciam tibi. Spoliaverunt
igitur se filii israel ornamentis suis. ab horeb usq; ad montem. Moyses
autem tollebat tabernaculum. et tendebat extra castra procul. vocabat-
que nomen ejus tabernaculum fœderis. Et omnis populus qui habebat
aliquam quæstionem egrediebatur ad tabernaculum fœderis quod erat
extra castra. Cumq; egrederetur moyses ad tabernaculum. omnis
populus consurgebat. et stabat unusquisq; in ostio tabernaculi sui.
Et respiciebant tergum moysi donec ingrederetur tabernaculum. Cum
autem introisset moyses tabernaculum. descendebat columna nubis.
et stabat ad ostium. loquebaturque dominus cum moyse. Videbat
autem omnis populus columnam nubis stantem ad ostium tabernaculi.
Et surgentes adorabant unusquisq; in ostio tabernaculi sui. Loquebatur
autem dominus ad moysen facie ad faciem. sicut solet loqui homo ad
amicum suum. Cumq; ille reverteretur in castra. minister ejus josue
filius nun puer non recedebat de tabernaculo. Dixit autem moyses ad
dominum. Tu mihi precipis ut educam populum istum. et non indicas
mecum quem missurus sis angelum. cum dixeris. Novi te ex omnibus
nomine meo. et invenisti gratiam coram me. Si ergo inveni gratiam
in conspectu tuo. ostende mihi faciem tuam. ut sciam te. et inveniam
gratiam coram te. Respice quod gens tua sit populus iste. Dixit ei.
Facies meæ precedent te. et requiem dabo tibi. Dixitq; ei moyses.
Si non tu ipse precedis. ne educas nos de loco isto. Quomodo enim
scietur quod inveni gratiam coram te ego et populus tuus. nisi ambu-
laveris nobiscum. et glorificati fuerimus ego et populus tuus super
omnes populos qui habitant super terram. Dixit dominus ad moysen.
Faciem quod locutus es. Invenisti enim gratiam coram me. et te novi
ex omnibus nomine meo. Dixit ei. Ostende mihi gloriam tuam. Ait
illi. Ego ostendam omne bonum tibi. et vocabo in nomine meo coram
te. Quem voluero misereor. et cui voluero clemens existo. Rursumq;
ait. Non poteris videre faciem meam. Non enim videbit me homo et
vivat. Dixitq; dominus. Ecce est locus apud me. stabis super petram.
Cumq; transiet gloria mea. ponam te in foramine petre. et protegam
dextera mea donec transeam. Deinde auferam manum meam. et videbis
posteriora mea. Faciem autem meam videre non poteris. Dixitq;
dominus ad moysen. Dolia tibi duas tabulas lapideas. sicut et prius.
Et scribam in eis verba quæ habuerant tabulæ quas fregisti. Esto
parat mane. et ascende ad montem sinai. Mecumq; non ascendat homo.
nec videatur quidem per totum montem. Oves et boves ne pascant
contra montem illum. Dolavit ergo duas tabulas lapideas. sicut prius.
Et mane consurgens ascendit mons sinai. sicut præceperat ei dominus.
Tulitq; secum duas tabulas lapideas. Descendensq; dominus per nubem
stetit cum eo. Invocavitq; nomen domini. Transivitq; dominus coram
eo. et clamavit. Dominus deus misericors et clemens. patiens. et multæ
miserationis. ac verax. qui custodis misericordiam in millia. qui aufers
iniquitatem. et scelera. et peccata. nullusq; apud te per se innocens
est. qui reddis iniquitatem patrum filiis. et filiis filiorum. in tertiam
et quartam generationem. Festinus moyses curvavit se ad terram. et
adoravit. Dixitq; Si inveni gratiam coram te domine. ostende nobis
quæso te. hanc fortitudinem. Comitare populum tuum. quia durae
cervicis est. et propitius esto iniquitatibus nostris. et peccatis. ac
possessionem tuam nos habere concede. Dixit ei dominus. Ecce ego
statuam fœdus coram omni populo tuo. Faciam mirabilia quæ non
facta sunt in omni terra. nec in ullis gentibus. Videbit autem omnis
populus in quo es tu. opus domini. Horribile est enim quod facturus
sum per te. Observa ea quæ ego hodie præcipio tibi. Ecce ego ejiciam
ante faciem tuam amorreum. et chananeum. et hetheum. et ferezeum.
et evheum. et jebusheum. Cave ne ineas fœdus cum habitatoribus terræ
illius. quæ tibi ruinæ futura est. Sed aras eorum destrue. confringe
statuas. et lucos succide. Non adorabis deum alienum. Dominus enim
nomen habet zelotes. Deus fortis est. Ne ineas fœdus cum habitatoribus
terræ illius. ne postquam fornicati fuerint cum diis suis. et immolaverint
eis. vocet te quis. et comedas de victimis ejus. Ne accipias de filiabus
eorum uxores filiis tuis. Quæ postquam fornicatæ fuerint cum diis
suis. faciant et filios tuos fornicari. Deos conflatiles non facies tibi.
Sollemnitatem azymorum custodies. Septem diebus vesceris azymis.
sicut præcepi tibi. tempore mensis novorum. In mense enim novorum
egressus es de Egypto. Omne quod aperit vulvam mea sunt. Omne
masculinum primogenitum in armentis tuis. sive bos. sive ovis fuerit.
Asinæ autem primogenitum pro ove morietur. Si non redimas. occides.
Primogenitum filiorum tuorum redimes. Non apparebis in conspectu
meo vacuus. Sex diebus operaberis. Die septimo cessabis. Arandi et
messis tempore requiesces. Septimanarum quoque solemnitatem facies
primitivorum frugum messis triticeæ. et anni revolutione. Tribus
temporibus anni apparebit omne masculinum tuum coram domino deo
israel. Cum enim abstulero gentes a facie tua. et dilatavero terminos
tuos. nullus insidiabitur terræ tuæ. ascendente te ut videas faciem
domini dei tui tribus vicibus per singulos annos. Non immolabis super
fermentum sanguinem victimæ meæ. nec remanebit de sacrificio festivi-
tatis phase usq; mane. Primitias frugum terræ tuæ offeres in domo
domini dei tui. Non coques hedum in lacte matris suæ. Dixitq;
dominus ad moysen. Scribe tibi verba hæc. quibus scilicet pepigi tecum
fœdus et cum israel. Fuit ergo ibi cum domino quadraginta diebus et
quadraginta noctibus. panem non comedit et aquam non bibit. Scripsit-
que in tabulis verba fœderis decem. Cumq; descenderet moyses de monte
sinai. tenebat duas tabulas testimonii. et ignorabat quod cornuta esset
facies sua ex consortio sermonum domini. Videntes autem aaron et
omnes filii israel cornutam esse speciem vultus moysi. timuerunt prope
accedere. Vocavitq; eos ille. Reversi sunt ergo ad eum aaron et omnes
principes synagogæ. et locutus est ad eos moyses. Postea accesserunt
universi filii israel. et præcepit eis omnia quæ audierat a domino in
monte sinai. Cumq; finem fecisset loquendi. posuit velamen super faciem
suam. Quando autem ingrediebatur coram domino ut loqueretur ei.
auferebat velamen donec egrederetur. Et quæ audierat filiis israel
referebat. Videntes faciem moysi videlicet cornutam. Cumq; ipse
rursum velare voluisset. donec iret ad loquendum deo. auferebat
velamen de facie sua.

[illegible]

XXXII

[illegible]

XXXIII

[illegible]

XXXIIII

[illegible]

CXXXVI

CXXXVII

CXXXIX

39

Leuit

ii. purpura uermiculo ac bisso retorto quibus uelamenta auron
qñ uestimenta ipa fiunt precepit dñs moysi. fiunt q̃ suphumerale
de auro. iacincto. purpura. coco q̃ bis tincto opꝰ polymitarium. Ima
go q̃ breuiatꝰ aurea. i gemmis aute in fila. ut possint uideri. ut
opꝰ. olosy subregmine. dual q̃ humeral ibi manet copulant en ubi ex
tꝛ. Illum murene. i bachet. ex eisdem colorib. fiunt precepit dñs mo
yſi. Plasmate. i duel lapidel onichinel. altrudel. i rubidel. auro. i sulpe
aute gemmaria. nobis. filioy. ihꝛl. Sex nois. i lapidel uno. i sex alio
rum ordine nascunt. ex. Posuit q̃ in tabulis supphumerali in me
moriã filioy. ihꝛl. fiant precepit dñs moysi. fiant. i rosalie ope po
tuerũ intexta. ops supphumeralis. ex auro. iacinto. purpra. coco q̃
bis tincto. i bisso retorta. quadrangulũ duplex. palme unius palmi
posiũt in eo gemmaꝝ ordines. iiii. Sardinꝰ topazꝰ smaragdꝰ. In ordi
ne aut secũdi. carbuncul. saphirꝰ. iaspis. In tertio ligurꝰ. achates.
amethistꝰ. In quarto crisolitꝰ. onichinꝰ. i berillꝰ. circudati. i inclusi
auro. p ordines suos. Iste q̃ lapidel. ex. filioꝝ. ihꝛl. erũt duodecim. nomi
bus ihꝛl. singuli p nõia singulor. sculpent ut signacula. nomibus. xii.
tribꝰ unicuiq; congruentes. de auro purissimo. i duos uncinos. conden
tes q̃ anulos aureos. Porro anulos ponent. i angl. tabule rationalis. q̃ ibi
pendeant. duc catenule auree. quas in sinuoris uncinis. qui in
supphumeralis angulis connectuntur. Duo aũ de ter na cathenula de
fimbria supphumeralis. i stolalis. ut supphumerale i stolale unimo
dum. i amictꝰ simul alligent. quos imgebit una rationalis. ne la
xa fluctuent. i ale fiant mouentes. Nã precepit dñs moysi. fiant. i
cum supphumeralis rotam inuoluit. i cupiunt in superiora pte. co
ta machil. ozã q̃ p giru capiuã cyclum. Duplicit aũ de perlel na
ta. i unica. q̃ iacincto. i purpura. uermiculo. ac bisso retorta. i cocta
bula de auro purissimo. ponent inq̃ malogranata. i cymbala
q̃ aurea. q̃ giru. Tonãs alternis aureũ. i malũ punicũ. quib⁹ ornati
incedebãt pontifex. q̃ ministrabãt. Nã precepit dñs moysi.
fiant. i tunicã bissinã. opꝰ textoris. aaron. i filiis. ei. ut ueste sacer
dotali induti. officia. exequi. aaron. i filii. ei. ingredi. ad altare. ñ
possint. ne. ex. ipsis. aliquã. reatus. incurrant. mortis. Legitimũ
sempiternũ. erit. hoc. ei. semini. ei. post. eũ. Cum. ingredi. fuerit. ta
bernaculũ. testimonii. aut. accesserit. ad altare. ut. ministret. i
dño. lauabit. aquis. uestimenta. ne. forte. cũ. ingredi. fuerit. ad
tabernaculũ. testimonii. aut. ad altare. accesserit. non. lauatis. ma
nibus. et. pedibus. mortem. inferat. Legitimũ. sempiternũ. erit. ipsi
et. semini. ei. in. generationibus. suis. Locutusq; est dñs ad moysen
dicens. Tolle. tibi. aromata. stacten. onichen. galbanum. aromata
cũ. thure. purissimo. omnia. pondere. equo. et. facies. ex. eis. pigmen
tum. opere. unguentarii. compositum. diligenter. et. purum. i. sanctũ.
Cumq; ex eis tuderis. ponesq; de. illo. coram. testimonio. in. tabernaculo
fœderis. ubi. constituam. tibi. locum. Sanctum. sanctorum. erit. uobis
incensum. hoc. de. compositione. illius. non. facietis. alterum. sed. sanctum
tibi. erit. quicquid. simile. huic. compositum. fuerit. ut. odore. eius. utaris.
Qui. fecerit. aliud. quasi. ad. usum. illius. delebitur. de. populis. suis.
Locutusq; est dñs ad moysen. dicens. Vide. inuocaui. nomine. meo. beza
leel. filium. uri. filii. hur. de. tribu. iuda. et. impleui. eum. spiritu. dei. sapientia.
et. intelligentia. et. scientia. omnique. doctrina. ad. excogitandum. et. fabricandum.
opus. in. auro. et. argento. et. ære. lapidibusque. pretiosis. et. in. ligno. scul
pendo. et. cuncta. quæ. fabre. possunt. operari. dedique. illi. sapientissimum.
ingenium. ut. cum. aholiab. filio. achisamech. de. tribu. dan. et. cæteris. quos
elegi. ex. omni. populo. cuncta. quæ. præcepi. tibi. fabricentur. tabernaculum.
testimonii. arcam. et. propitiatorium. quod. super. eam. est. et. omnia. vasa. tabernaculi.
mensam. et. vasa. eius. candelabrum. purissimum. cum. omnibus. vasis. suis. et.
altaria. thymiamatis. et. holocausti. cum. universis. vasis. suis. labrum. cum. basi. sua.
et. vestes. pontificales. aaron. sacerdotis. et. vestimenta. filiorum. eius. cum. implebit.
manus. eorum. et. consecrabit. eos. ut. sacerdotio. fungantur. oleum. quoque. unctionis.
et. incensum. aromatum. sanctuario. Omnia. quæ. præcepi. tibi. operientur.

Incipit liber leuiticus

Vocauit autem moysen. i locutꝰ est dñs ad eũ de ta
bernaculo testimonii dicens. Loque filiis. ihꝛl. i dices
ad eos. Homo quicunq; ex uobis offerens. uictimã. de pe
corib. i de bobꝰ. i ouib⁹ offerent uictimas. Si ho
locaustum fuerit eius oblatio. de armento mas
offeret illã. ad ostium tabernaculi. offeret. ad uolun
tatem. suã. ante dñm. Ponetq; manũ sup caput holoc. ut
placabile. fiat. ei. pro. eo. Immolabit. aũt. uitulũ. coram
dño. offerent filii. aaron. sacerdotes. sanguinem. eius. fundentes. p. circuitũ. al
tare. quod. est. ad ostium. tabernaculi. Detracta pelle. holoc. dent. in frusta
concidendum. i subiicient. ignem. altari. struent. ligna. super. ignem. ponent
fibras. q̃ cũcta. simul. cohærentia. super. lignis. quæ. sunt. in. igne. quod. est. sub
eis. uiscera. autem. et. pedes. lauabunt. aqua. et. adolebit. sacerdos. omnia. super
altare. holocaustum. et. suaue. odoramentum. deo. de. quibus. holocaustum. animal
ad. dñm. offerens. turturem. aut. pullum. columbæ. offeret. munus. suum. Et
adducens. ad. altare. primum. quidem. vellet. caput. eius. et. exprimet. ad. altare.
sanguinem. eius. Vulnerato. autem. gutture. cum. ala. non. diuidet. nec. scindet.
ferro. Et. calefaciet. sacerdos. ad. altare. et. fouebit. igne. ligna. quæ. posita. sunt.
super. ignem. holocaustum. et. adolebit. Quod. si. de. armentis. oblatio. tua. de
ad. hostiam. pacificam. et. de. bobus. immolare. masculum. siue. de. grege. siue. de
armento. offeret. illum. coram. dño. et. ponet. manum. super. caput. hostiæ. et. immolabit
eum. ad. ostium. tabernaculi. testimonii. fundentque. filii. aaron. sacerdotis. sanguinem.
per. circuitum. ad. altare. offeretque. de. victima. pacificorum. incensum. dño. adipem.
qui. operit. exta. et. omnia. quæ. intrinsecus. sunt. duos. renes. cum. adipe. qui. super
eos. est. et. qui. circa. ilia. sunt. reticulum. quoque. iecoris. cum. renibus. auferet.
Et. adolebunt. eum. filii. aaron. super. altare. holocausti. quod. positum. est. super
ligna. quæ. ardent. in. altari. incensum. est. enim. dñi. Si. de. pecudibus. oblatio. tua.
fuerit. ad. hostiam. pacificam. dño. masculum. siue. feminam. immolabit. eam. coram
dño. et. ponet. manum. super. caput. hostiæ. suæ. et. immolabit. eam. ad. ostium.
tabernaculi. testimonii. fundentque. filii. aaron. sanguinem. eius. per. circuitum.
ad. altare. offeretque. de. victima. pacificorum. incensum. dño. adipem. et. caudam.
integram. contra. spinam. auferet. eam. et. adipem. qui. operit. exta. et. omnia. quæ.
intrinsecus. sunt. duos. renes. cum. adipe. qui. super. eos. est. et. qui. circa. ilia. sunt.
reticulum. quoque. iecoris. cum. renibus. auferet. Et. adolebunt. eum. filii. aaron.
super. altare. holocausti. quod. positum. est. super. ligna. quæ. ardent. in. altari.
incensum. est. enim. dñi. Si. de. pecudibus. oblatio. tua. fuerit. ad. hostiam. pacificam.
dño. masculum. siue. feminam. immolabit. eam. coram. dño. et. ponet. manum. super.
caput. hostiæ. suæ. et. immolabit. eam. ad. ostium. tabernaculi. testimonii. fundentque.
filii. aaron. sanguinem. eius. per. circuitum. ad. altare. offeretque. de. victima.
pacificorum. incensum. dño. adipem. et. caudam. integram. contra. spinam. auferet.
eam. et. adipem. qui. operit. exta. et. omnia. quæ. intrinsecus. sunt. duos. renes. cum.
adipe. qui. super. eos. est. et. qui. circa. ilia. sunt. reticulum. quoque. iecoris. cum.
renibus. auferet. Et. adolebunt. eum. filii. aaron. super. altare. holocausti. quod. positum.
est. super. ligna. quæ. ardent. in. altari. incensum. est. enim. dñi. Si. de. pecudibus.
oblatio. tua. fuerit. ad. hostiam. pacificam. dño. masculum. siue. feminam. immolabit.
eam. coram. dño. et. ponet. manum. super. caput. hostiæ. suæ. et. immolabit. eam. ad.
ostium.

labiis suis, ut vel male quid facere vel bene, et id ipsum iuramento et sermone firmaverit, oblitusque postea intellexerit delictum suum, agat paenitentiam pro peccato, et offerat de gregibus agnam sive capram, orabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius. Sin autem non potuerit offerre pecus, offerat duos turtures vel duos pullos columbarum Domino, unum pro peccato et alterum in holocaustum; dabitque eos sacerdoti, qui primum offerens pro peccato retorquebit caput eius ad pinnulas, ita ut collo haereat, et non penitus abrumpatur. Et asperget de sanguine eius parietem altaris. Quidquid autem reliquum fuerit, faciet distillare ad fundamentum eius, quia pro peccato est. Alterum vero adolebit in holocaustum, ut fieri solet. Rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius, et dimittetur ei. Quod si non quiverit manus eius offerre duos turtures aut duos pullos columbarum, offeret pro peccato similae partem ephi decimam. Non mittet in eam oleum, nec thuris aliquid imponet, quia pro peccato est. Tradetque eam sacerdoti, qui plenum ex ea pugillum hauriens cremabit super altare in monimentum eius qui obtulerit, rogans pro illo et expians. Reliquam vero partem ipse habebit in munere. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Anima si praevaricans caerimonias per errorem in his quae Domino sunt sanctificata peccaverit, offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus, qui emi potest duobus siclis iuxta pondus sanctuarii; ipsumque quod intulit damni restituet, et quintam partem ponet supra, tradens sacerdoti, qui rogabit pro eo offerens arietem, et dimittetur ei. Anima si peccaverit per ignorantiam, feceritque unum ex his quae lege Domini prohibentur, et peccati rea intellexerit iniquitatem suam, offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti, iuxta mensuram aestimationemque peccati; qui orabit pro eo, quia nesciens fecerit, et dimittetur ei, quia per errorem deliquit in Dominum. Locutus est Dominus ad Moysen dicens: Anima quae peccaverit et contempto Domino negaverit proximo suo depositum quod fidei eius creditum fuerat, vel vi aliquid extorserit, aut calumniam fecerit, sive rem perditam invenerit et infitians insuper peieraverit, et quodlibet aliud ex pluribus fecerit in quibus solent peccare homines, convicta delicti reddet omnia quae per fraudem voluit obtinere integra, et quintam insuper partem domino cui damnum intulerat. Pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege, et dabit eum sacerdoti iuxta aestimationem mensuramque delicti; qui rogabit pro eo coram Domino, et dimittetur ei pro singulis quae faciendo peccavit.

C VI Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Praecipe Aaron et filiis eius: Haec est lex holocausti. Cremabitur in altari tota nocte usque mane; ignis ex eodem altari erit. Vestietur tunica sacerdos et feminalibus lineis; tolletque cineres quos vorans ignis exussit, et ponens iuxta altare spoliabitur prioribus vestimentis, indutusque aliis efferet eos extra castra, et in loco mundissimo usque ad favillam consumi faciet. Ignis autem in altari semper ardebit, quem nutriet sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies, et imposito holocausto desuper adolebit adipes pacificorum. Ignis est iste perpetuus, qui numquam deficiet in altari. Haec est lex sacrificii et libamentorum, quae offerent filii Aaron coram Domino et coram altari. Tollet sacerdos pugillum similae quae conspersa est oleo, et totum thus quod super similam positum est, adolebitque illud in altari in monimentum odoris suavissimi Domino. Reliquam autem partem similae comedet Aaron cum filiis suis absque fermento, et comedet in loco sancto atrii tabernaculi. Ideo autem non fermentabitur, quia pars eius in Domini offertur incensum. Sanctum sanctorum erit, sicut pro peccato atque delicto. Mares tantum stirpis Aaron comedent illud. Legitimum ac sempiternum est in generationibus vestris de sacrificiis Domini. Omnis qui tetigerit illa sanctificabitur. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Haec est oblatio Aaron et filiorum eius, quam offerre debent Domino in die unctionis suae. Decimam partem ephi offerent similae in sacrificio sempiterno, medium eius mane et medium eius vespere, quae in sartagine oleo conspersa frigetur. Offeret autem eam calidam in odorem suavissimum Domino sacerdos qui patri iure successerit, et tota cremabitur in altari. Omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur, nec quisquam comedet ex eo. Locutus est Dominus ad Moysen dicens: Loquere Aaron et filiis eius: Ista est lex hostiae pro peccato. In loco ubi offertur holocaustum, immolabitur coram Domino. Sanctum sanctorum est. Sacerdos qui offert eam comedet in loco sancto, in atrio tabernaculi. Quidquid tetigerit carnes eius sanctificabitur. Si de sanguine illius vestis fuerit aspersa, lavabitur in loco sancto. Vas autem fictile in quo cocta est confringetur. Quod si vas aeneum fuerit, defricabitur et lavabitur aqua. Omnis masculus de genere sacerdotali vescetur carnibus eius, quia sanctum sanctorum est. Hostia enim quae caeditur pro peccato, cuius sanguis infertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in sanctuario, non comedetur, sed comburetur igni. Haec est quoque lex hostiae pro delicto. Sancta sanctorum est. Idcirco ubi immolabitur holocaustum, mactabitur et victima pro delicto. Sanguis eius per gyrum fundetur altaris. Offerent ex ea caudam et adipem qui operit vitalia, duos renunculos et pinguedinem quae iuxta ilia est, reticulumque iecoris cum renunculis, et adolebit ea sacerdos super altare; incensum est Domini pro delicto. Omnis masculus de sacerdotali genere in loco sancto vescetur his carnibus, quia sanctum sanctorum est. Sicut pro peccato offertur hostia, ita et pro delicto; utriusque hostiae lex una erit. Ad sacerdotem qui eam obtulerit pertinebit. Sacerdos qui offert holocausti victimam habebit pellem eius. Et omne sacrificium similae quod coquitur in clibano, et quidquid in craticula vel in sartagine praeparatur, eius erit sacerdotis a quo offertur, sive oleo conspersa sive arida fuerint; cunctis filiis Aaron mensura aequa per singulos dividetur. Haec est lex hostiae pacificorum quae offertur Domino. Si pro gratiarum actione fuerit oblatio, offerent panes absque fermento conspersos oleo, et lagana azyma uncta oleo, coctamque similam et collyridas olei admixtione conspersas; panes quoque fermentatos cum hostia gratiarum quae immolatur pro pacificis; ex quibus unus pro primitiis offeretur Domino, et erit sacerdotis qui fundet hostiae sanguinem; cuius carnes eadem comedentur die, nec remanebit ex eis quidquam usque mane. Si voto vel sponte quispiam obtulerit hostiam, eadem similiter edetur die; sed et si quid in crastinum remanserit vesci licitum est. Quidquid autem tertius invenerit dies, ignis absumet. Si quis de carnibus victimae pacificorum die tertio comederit, irrita fiet oblatio, nec proderit offerenti; quin potius quaecumque anima tali se edulio contaminaverit, praevaricationis rea erit. Caro quae aliquid tetigerit immundum non comedetur, sed comburetur igni. Qui fuerit mundus vescetur ex ea. Anima polluta quae ederit de carnibus hostiae pacificorum quae oblata est Domino, peribit de populis suis. Et quae tetigerit immunditiam hominis vel iumenti sive omnis rei quae polluere potest, et comederit de huiuscemodi carnibus, interibit de populis suis. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel: Adipem ovis et bovis et caprae non comedetis. Adipem cadaveris morticini et eius animalis quod a bestia captum est habebitis in varios usus. Si quis adipem qui offerri debet in incensum Domini comederit, peribit de populo suo. Sanguinem quoque omnis animalis non sumetis in cibo, tam de avibus quam de pecoribus. Omnis anima quae ederit sanguinem peribit de populis suis. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel dicens: Qui offert victimam pacificorum Domino, offerat simul et sacrificium, id est libamenta eius. Tenebit manibus adipem hostiae et pectusculum; cumque ambo oblata Domino consecrarit, tradet sacerdoti, qui adolebit adipem super altare; pectusculum autem erit Aaron et filiorum eius. Armus quoque dexter de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis. Qui obtulerit sanguinem et adipem filiorum Aaron, ipse habebit armum dextrum in portione sua. Pectusculum enim elationis et armum separationis tuli a filiis Israel de hostiis eorum pacificis, et dedi Aaron sacerdoti ac filiis eius lege perpetua ab omni populo Israel. Haec est unctio Aaron et filiorum eius in caerimoniis Domini, die qua obtulit eos Moyses ut sacerdotio fungerentur; et quae praecepit dare eis Dominus a filiis Israel religione perpetua in generationibus suis. Ista est lex holocausti et sacrificii pro peccato atque delicto, et pro consecratione et pacificorum vic-

[illegible]

CVII

tunic quas cultum dñs mosi monuit sanct. ait mandatum filijs
isr ut offerant oblationes suas dño in dyebus suis. Locutus
q dñs ad moysen dicens. Tolle aaron & filijs eius vestes
sacras & indue eis. Ipse enim sacrificium pro peccato dabit
ancte. Congregabis omnem turbam ad ostium tabernaculi. Cui
cum congregati essent ad hostile tabernaculi. Ait moyses ad eos
hoc est verbum quod iussit dñs fieri. Statimq; obtulit aaron
& filios eius. Et lotis eis aquis. Induit tunica. Accinxit
balteo. Et vestivit eum hyacinthina. Superposuitq; ephod
& circumdedit balteo. Et aptavit ei rationale. Quod
& doctrina & veritate signavit. Et posuit in eo lapides
pretiosos in quibus scripta erant nomina duodecim filiorum
israel. Posuitq; cidarim in capite eius. Et in fronte
cidaris contra faciem eius lamina auri sanctificationis
sicut preceperat dñs moysi. Tulit & oleum unctionis
& unxit tabernaculum & omnia que in eo erant. Et sanctificavit
ea. Cumq; aspersisset altare vii. vicibus unxit illud & omnia
vasa eius labrumq; cum basi sua. Sanctificavitque ea. Et effudit
de oleo super caput aaron. Unxitq; eum ut sanctificaret
eum. Obtulitq; filios aaron. Et vestivit eos tunicis lineis
& accinxit balteis. Imposuitq; eis mitras sicut preceperat dñs
illis. Et obtulit vitulum pro peccato. Cui
cum manus suas posuissent aaron & filij eius super caput
eius. Occisus est. Sumens moyses sanguinem. Tetigit cornua
altaris per gyrum digito. Et expiato altari. Reliquum
sanguinem ad fundamentum eius effudit. Adipem autem qui
operiebat intestina. Et reticulum iecoris. Duasq; renes cum
adipibus suis. Adolevit incensa super altare. Vitulum
autem cum pelle & carnibus. Igni combussit extra castra sicut
dñs preceperat illi. Obtulit arietem holocausti. Super cuius
caput cum posuissent aaron & filij eius manus suas. Immolavit eum
& effudit sanguinem eius circumquaq; super altare. Membra
autem arietis divisit in frusta. Et imposuit capiti eius
& membris singulis. Caput quoq; & altaria ornamenta ignis
consumpsit. Viscera & pedes prius lotis aqua. Et combussit
totum super altare in holocaustum. Suavissimi odoris
hostia est dño. Sicut preceperat dñs moysi. Obtulit
& arietem secundum in consecrationem sacerdotum. Cui
cum manus suas aaron & filij eius posuissent super caput
eius. Immolavit eum moyses. Sumensq; de sanguine eius
tetigit extremum auriculæ dextre aaron. & pollicem manus
& pedis eius dextri. Similiter filios aaron. Tetigitq; sanguine
altare per gyrum. Carnes autem & adipem cum armo dextro
& panem azimum qui erat in conspectu dñi. Tulit
& unum panem subcinericium. & unum de pane oleato. Et
unam laganam posuitq; omnia super palmas aaron & filiorum eius
& elevavit ea coram dño. Suscepta de manibus eorum adolevit
super holocaustum. Et addidit libamenta secundum ritum
suum in odorem suavissimum dño. Tulitq; pectusculum
de ariete consecrationis aaron & elevavit illud coram dño
& accepit portionem suam ex omnibus. Et reversus est
ad locum suum. Unxitq; moyses aaron & vestimenta eius
& filios eius & vestes eorum. Et sanctificavit eos. Dixitq;
ad filios israel. Coquite carnes ante ostium tabernaculi. Et ibi comedite eas. Panes
quos consecrationis offerre. qui positi sunt in cophino. Sicut preceptum
mihi est dicens. Aaron & filij comedent eos. Quicquid autem reliqui
fuerit de carnibus & panibus ignem absumet. De victimis quas pro
expiatione immolatis. Ulcq; ad diem octavum. Septem enim diebus
manus consecrabit vestras. Sicut & presentem factum est hodie. Ut
ne vos exeatis ostium tabernaculi. Custodiatis excubias domini ne moriamini. Sic enim
mihi precepit dñs. Fecitq; aaron & filij eius cuncta que locutus est dñs
per manum moysi. Factoq; octavo die. Vocavit moyses aaron
& filios eius ac maiores natu israel. Dixitq; ad aaron. Tolle de armento vitulum
pro peccato. & arietem in holocaustum. utrumq; immaculatum & offer
illos coram dño. Ad filios autem israel loquere. Tollite hircum pro peccato &
vitulum & agnum. annos duos & tauros duos in victimas pacificas. & immolate eos coram dño. In sacrificio singulorum
similam olei quod ipsum offerentes. Hodie enim dñs apparebit vobis
dixitque moyses ad aaron. Accede ad altare & immola hostiam pro peccato tuo. Offer holocaustum & deprecare pro te & pro
populo. Et ut mandavit dñs fac quod præcepit. Accessit ergo aaron ad altare & immolavit vitulum pro peccato suo. Offerens
sanguinem obvolvit cornibus altaris. Reliquum effudit ad fundamentum eius. Adipem autem & renes & quicquid
amplius in victima fuit. Adolevit super altare. Carnes vero & pellem extra castra combussit igni.
Immolavit & holocaustum. Cui cum tradidissent ei filii sui sanguinem. Aspersit eum per altaris circuitum. Ipsum
autem hostiam per membra divisam. Caput quoque & membra cuncta adolevit incensa super altare. Viscera & pedes
prius lota aqua. Immolatumq; holocaustum. Obtulit populo hircum. Et pro peccato populi offerens mactavit
eum similiter ut pro peccato suo. Vitulum quoque & arietem. Holocaustum
similiter. Et pro munere libamina. Quæ adolevit super altare. Exceptis
carnibus & pelle vituli. Quæ igne consumpsit. Mactavit & victimam pro populo. Et obtulit filii sui sanguinem ei. Aspersitque
per circuitum altaris. Adipem autem eius. Armum dextrum. Pectusculum
& partem adolevit. Et omnia simul incensa. Super holocaustum. Et
viscera. Et pedes. Lotaque aqua. Et adolevit. Et omnia que
præcepit dñs moysi. Fecit populo. Et benedixit eis. Descenditque
postquam pro peccato. Et holocausto. Et victimis pacificis. Ingressus
quoque moyses & aaron tabernaculum testimonii. Et egressi benedixerunt
populo. Apparuit que gloria dñi. Omni multitudini. Et egressus
ignis a dño. Devoravit holocaustum. & adipes qui erant super
altare. Quod cum vidisset turba. Laudaverunt dñm. Ruentes in
facies suas. Arripuit autem nadab & abiu filii aaron thuribula
posuitque ignem & incensum desuper obtulerunt coram dño ignem alienum.
quod eis præceptum erat. Egressus est ignis a dño & devoravit eos
& mortui sunt coram dño. Dixit ergo moyses ad aaron. Hoc est quod locutus
est dñs. Sanctificabor in his qui appropinquant mihi. Et in conspectu omnis
populi glorificabor. Quod audiens tacuit aaron. Vocatis autem moyses
misael & elisaphan filijs oziel patruis aaron. Ait ad
eos. Ite & tollite fratres vestros de conspectu castrorum & asportate eos
extra. Obedientes ergo perrexerunt. Tulerunt eos tunicis suis de monte
sicut præceperat moyses. Locutusq; moyses ad aaron & eleazar & ithamar filios eius. Capita vestra nolite
nudare. Et vestimenta nolite scindere. ne forte moriamini. Et
super omnem turbam oriatur indignatio. Fratres vestri & omnis domus israel
plangat incendium. quod dñs suscitavit. Vos autem ostia tabernaculi
non egredimini. alioquin peribitis. oleum enim unctionis dñi est in

cerūt omīa ūyra. ꝓpter ꝙ ego sū dñs ad quē ūnil ꝙ
ꝙ uehemēt ꝑ. ſi habeat ꝙ ꝙ filii eius. qui ingredit tabernaculū testimo-
nii. ne moriant̄. quia ꝓpter ea est ſcripta. in generatiōnes uestras
ut habeant ſcientiam differendi. inter ſanū. ⁊ ꝓphanū. inter pollutū ⁊ mū-
dū. docens ꝙ filios iſrl omnia legitima mea. q̄ locut⁹ ē dñs ad eos ꝙ manū moysi. locut⁹ est moyſes ad aaron ⁊ ad eleazar
⁊ ythamar filios eius qui reſidui erant. tollite ſacrificiū q̄ de
munib⁹ dñi. ⁊ comedite illud. ⁊ absq; fermēto. ūyra altā-
ris. q̄ ſanctū sanctor̄ est. comedetis aūt in loco ſancto q̄ datū est tibi ⁊
filijs tuis. de hostijs dñi. ſic ꝓcepit. ꝓcedit enim q̄ ego ablatū est ⁊
armus qui ſeparat⁹ est. edetis in loco mundissimo. tu ⁊ filij ac filie tue
tecū. Tibi enī ac liberis tuis reposita sunt de hostijs salutarib⁹ filio-
rū iſrl. ea q̄ armus ⁊ pectus. q̄ adiuncta ſunt armento. ut
ferant ea in conſpectu dñi. ꝑ ſe ipſum. ⁊ tu ⁊ filij tui habebitis
sancta. ⁊ comedere eam de hostijs in tabernaculo. ſic ꝓcepit est mo-
yſi aaron. Oblata est hostia uictima. ꝙ pectus. ⁊ holocaustū cruꝛ dñi.
ritū ſui accidit. quod nullo quomodo potuit comedi ea q̄ ꝓcep-
tum ſit in ceremoniis legis. ⁊ incēſſum moyſes requi-
ſiuit addens. Locut⁹ est moyſes ad aaron dicens. Iuxta
filios iſrl. ꝙ ſunt animalia q̄ comedi debent de cunctis animātib⁹
terre. Omne qd̄ hꝫ ungulam. ⁊ ruminat ⁊ pecus comede-
tis. Quicq̄ aūt ruminat quidē. ⁊ hꝫ ungulam ꝙ ñ findit ea. ſicut
camelus ⁊ cetera non comedetis ex. ⁊ inter ruminātia ⁊ ungulata. leporē q̄. ñ
hꝫ ungulam ſ ruminat. ⁊ chyrogrillū. leporē q̄. ñ
hꝫ ungulā ſ ruminat. ⁊ ſuē. qui ei ungulam findit
ſ ruminat. Hoc carnib⁹ ueſcemini. ⁊ cadauꝛa eoꝝ non
tangetis. Immūda erunt uobis. Hec sunt ꝙ gignūtur in aquis. ⁊ uescemini
ex. Omne qd̄ hꝫ pinnulas ⁊ squamas in mari ſ in fluminib⁹ ⁊ stag-
nis. comedetis. Quicq̄ aūt pinnulas ⁊ squamas ñ hꝫ. ex ꝙ magis mo-
nemur ⁊ inuile. abhominabile uob⁹ ⁊ execrabile erit. Carnes eoꝝ
non comedetis. ⁊ morticina tractabitis. Cūcta. q̄ ñ hꝫ pinnulas ⁊ squa-
mas magis pollūta erit. Hec ſē que de auib⁹ comedere ñ debebitis.
ut immūda ſē uob⁹. Aquilam ⁊ grypem. ⁊ alietum. ⁊ milui⁹. ad
uultur⁹ cum ūyra genere ſuo. ⁊ omne coruum genꝰ in similitudi-
nē ſua. ſtrutionē ⁊ nocticoꝛ. ⁊ laridū. accipitrem cum ūyra gen⁹
ſuo. bubonē ⁊ mergum. ⁊ ibin. cygnum. ⁊ ololocrotalum. porphy-
rionē. ceroculeum. ⁊ caradrion cum ūyra genꝰ ſuo. upupā q̄ ⁊ uesp-
tilionē. Omne ꝙ uolucꝝ quod gradit̄ ſup uꝝ. pedes. q̄ hꝫ longio-
ꝛes retro crura. ꝙ ſalit ſup terꝝ. comedi debent. ut ea q̄ habent
genua ſua. ſ cachin. atq; ophiomachus ac locusta. singula cum ſuo
genere ſuo. Quicq̄ aūt ꝙ uolucris. ingſſ. aūt hꝫ alia pedes q̄ ambulet
ſup uꝝ. Ex quib⁹ mortuꝝ contingere. polluet. ⁊ erit im-
mūdus usq; ad uesperū. ⁊ ſi necesse fuꝝ ut portet aliq̄s hoꝝ
mortuꝝ. lauabit uestimēta ſua. ⁊ immūd⁹ erit usq; ad occasum
solis. Omne aūt qd̄ hꝫ quatꝝ ungulas. ⁊ ñ findit ea. nec
ruminat. immūdū erit. ⁊ qui tetigerit cōtactū habiet. quod ambu-
lat ſup manus ex omnib⁹ animantib⁹ q̄ gradiunt quadrupedi-
a. immūdū erit. Qui tetigerit mortuoꝝ eoꝝ polluet usq; ad uesp-

ꝙ qui portauerit ſcīmodi cadauꝛ lauabit uestimēta ſua. ⁊ immūd⁹
erit usq; ad uesperū. quia ſi omnia immūda ſē hec. ſi aūt pollutus
rep̄hensibilis ē. hec. ſi aūt pollutus
singula ūyra ex genꝰ ſuū. bigale. ⁊ camaleon. ⁊ stellio. ⁊ lacerta. ⁊
talpa omīa q̄ mundꝫ fuerit. Qui tetigerit mortuū eoꝝ immū-
dus erit usq; ad uesperū. Et sup qd̄ cecidit quicq̄ de mortuis eo-
rum. polluetur. uasū ligneū. ⁊ uestimēta. ſ pellis. cilicium. ⁊
usq; ſic op⁹. tinguent̄ aqua. ⁊ pollut⁹ erit usq; ad uesperū. ⁊ sic mū-
dabit̄. Vas aūt fictile in quo horū q̄q; quid cecidit pollutum
erit. ⁊ ideo frangetur ex. Omnis cib⁹ qui comedit̄. ſi fuerit ſuper
aqua. immundus erit. ⁊ omne liquens quod bibitur de uasis
immūdis erit. Sine dubio. sive antepedestrium. ⁊ inuidie
tum. sorex. ſ. ⁊ asterne. ⁊ omnis congregatio aquarū immūdi
cum mortuū eoꝝ tetigit polluet. Si cecidit sup sementem ꝙ pol
luet eam. sin aūt aliquam aqua fuerit. ⁊ ſpica
ris cuiꝰ fuerit. polluetur. Si mortuū fuerit ali. qd̄ horū
de comedit. qui cadauer ex eo tetigerit immūdus erit usq; ad uesperū
& q̄ comedit ex eo aliquid. siue portauerit. lauabit uestimenta
ſua. ⁊ immūd⁹ erit usq; ad uesp̄m. Omne qd̄ repit ſuper terꝝ.
abhominabile erit. ñ alimentū. Quicq̄ sup pectus gradit̄
pes quadrupedū. ⁊ multos hꝫ pedes. siue ꝙ habent trahentes ſe
terꝝ. abhominabile est. Nolite contaminare animas ūras. ñ tangā
tis q̄q; ex eis. ne immūdi sitis. Ego enī sum dominus deus uester
ut sitis. ego sanctus sum. ne polluatis animas ūras. ꝙ omne repens
qd̄ mouetur sup terꝝ. Ego sum dominus qui eduxi uos de ter
ra egipti. ut essem uob⁹ in deū. estote ergo ꝙ ego ſc̄s sum. Ista est lex
animantium. ⁊ uolucꝝ. ⁊ omnis anime uiuentis. q̄ mouet̄ in aq̄.
⁊ repit̄ in terra. ut differencias ꝙrias norīmi. ut sciatis q̄d o
portet. ⁊ quid refpuere debeatis. Locut⁹ est dominus ad moyſe
dicens. Loqre filijs iſrl. ⁊ dices. ad uirū si fuscepto semine peperit
mas. immūd⁹ erit usq; ad uesp̄m. ⁊ die octauo. circūcidet̄ infantul⁹. Ipa aūt
triginta. diebus. manebit in
sanguine purificationis sue. Omne sanctū. nō tanget. nec ingredi
etur in sanctuariū. donec impleantur dies purificationis eius. Si aūt
feminam pepe
rit. immūda erit duab⁹ ebdomadib⁹ ūyra fluxi
uestrue. ⁊ sedebit in sanguine ſe
ptem. ⁊ sanguine ac sue
ſicut dies separationis mēſtrue. ⁊ dies. ſ. octauo circūcidet̄ infantul⁹. Ipa aūt

plabitur. Si obscurior fuerit lepra et non creverit in cute mundabit eum quia scabies est. lavabitque homo vestimenta sua et mundus erit. Quod si postquam a sacerdote visus est et redditus munditie iterum lepra creverit: adducetur ad eum et immunditie condempnabitur. Plaga lepre si fuerit in homine adducetur ad sacerdotem et videbit eum. Cumque color albus in cute fuerit et capillorum mutaverit aspectum. ipsa quoque caro viva apparuerit. lepra vetustissima iudicabitur atque inolita cuti. Contaminabit itaque eum sacerdos et non recludet quia perspicue immunditie est.

Sin autem effloruerit discurrens lepra in cute et operuerit omnem carnem a capite usque ad pedes. quicquid sub aspectum oculorum cadit considerabit eum sacerdos et teneri lepra mundissima iudicabit. eo quod omnis in candorem versa sit et idcirco homo mundus erit. Quando vero caro vivens in eo apparuerit. tunc sacerdotis iudicio polluetur et inter immundos reputabitur. Caro enim viva si lepra aspergitur. immunda est.

Quod si rursum versa fuerit in alborem et totum hominem operuerit. considerabit eum sacerdos et mundum esse decernet. Caro autem et cutis in qua ulcus natum est et sanatum et in loco ulceris cicatrix apparuerit. alba sive subrufa. adducetur homo ad sacerdotem. Qui cum viderit locum lepre humiliorem carne reliqua et pilos versos in candorem. contaminabit eum. plaga enim lepre orta est in ulcere. Quod si pilus coloris pristini est et cicatrix subobscura et vicina carne non est humilior. recludet eum septem diebus. et si quidem creverit adiudicabit eum lepre. Sin autem steterit in loco suo ulceris est cicatrix et homo mundus erit.

Caro autem et cutis quam ignis exusserit et sanata albam sive rufam habuerit cicatricem. considerabit eam sacerdos. et si versa est in alborem et locus eius reliqua cute humilior. contaminabit eum. quia plaga lepre in cicatrice orta est. Quod si pilorum color non fuerit immutatus nec humilior plaga carne reliqua et ipsa lepre species fuerit subobscura. recludet eum septem diebus. et die septimo contemplabitur. Si creverit in cute lepra contaminabit eum. Sin autem in loco suo candor steterit non satis clarus plaga combustionis est. et idcirco mundabitur. quia cicatrix est combusture.

Vir sive mulier in cuius capite vel barba germinaverit lepra videbit eos sacerdos. et si quidem humilior fuerit locus carne reliqua et capillus flavus solitoque subtilior. contaminabit eos. quia lepra capitis ac barbe est. Sin autem viderit locum macule equalem vicine carni et capillum nigrum. recludet eos septem diebus. et die septimo intuebitur. si non creverit macula et capillus sui coloris est et locus plage carni relique equalis. radetur homo absque loco macule et includetur septem diebus aliis. Si die septimo visa fuerit plaga stetisse in loco suo. nec humilior carne reliqua. mundabit eum. lotisque vestibus mundus erit. Sin autem post emundationem rursus creverit macula in cute. non queret amplius utrum capillus in flavum colorem sit mutatus. quia aperte immundus est. Porro si steterit macula et capilli nigri fuerint. noverit hominem esse sanatum et confidenter eum pronuntiet mundum. Vir sive mulier in cuius cute candor apparuerit. intuebitur eos sacerdos. Si deprehenderit subobscurum alborem lucere in cute. sciat non esse lepram. sed maculam coloris candidi et hominem mundum. Vir de cuius capite capilli fluunt. calvus et mundus est. Et si a fronte ceciderint pili recalvaster et mundus est. Sin autem in calvitio sive in recalvatione albus vel rufus color fuerit exortus. et hoc sacerdos viderit. condempnabit eum haud dubie lepre que orta est in calvitio. Quicumque ergo maculatus fuerit lepra et separatus est ad arbitrium sacerdotis. habebit vestimenta dissuta. caput nudum. os veste contectum. contaminatum ac sordidum se clamabit omni tempore quo leprosus est et immundus. solus habitabit extra castra.

Vestis lanea sive linea que lepram habuerit in stamine atque subtegmine aut certe pellis vel quicquid ex pelle confectum est. si alba vel rufa macula fuerit infecta lepra reputabitur. ostendeturque sacerdoti. qui consideratam recludet septem diebus. et die septimo rursus aspiciens si deprehenderit crevisse. lepra perseverans est. pollutum iudicabit vestimentum et omne in quo fuerit inventa. et idcirco comburetur flammis. Quod si eam viderit non crevisse. precipiet et lavabunt id in quo lepra est. recludetque illud septem diebus aliis. Et cum viderit faciem quidem pristinam non reversam nec tamen crevisse lepram. immundum iudicabit. et igne comburet. eo quod infusa sit in superficie vestimenti vel per totum lepra. Sin autem obscurior fuerit locus lepre postquam vestis est lota. abrumpet eum et a solido dividet. Quod si ultra apparuerit in his locis que prius immaculata erant. lepra volatilis et vaga. debet igni comburi. Si cessaverit. lavabit ea que pura sunt secundo et munda erunt. Ista est lex lepre vestimenti lanei et linei. staminis atque subtegminis. omnisque supellectilis pellicee. quomodo mundari debeat vel contaminari.

XIIII

Locutusque est Dominus ad Moysen dicens. Hic est ritus leprosi quando mundandus est. Adducetur ad sacerdotem. Qui egressus de castris cum invenerit lepram esse mundatam. precipiet ei qui purificatur ut offerat pro se duos passeres vivos quos vesci licitum est. et lignum cedrinum. vermiculumque et ysopum. et unum e passeribus immolari iubebit in vase fictili super aquas viventes. Alium autem vivum cum ligno cedrino et cocco (i. filo rubeo) et ysopo. tinget in sanguine passeris immolati. quo asperget illum qui mundandus est septies ut iure purgetur. et dimittet passerem vivum ut in agrum avolet. Cumque laverit homo vestimenta sua. radet omnes pilos corporis. et lavabitur aqua. purificatusque ingredietur castra. ita dumtaxat ut maneat extra tabernaculum suum septem diebus. et die septimo radet capillos capitis. barbamque et supercilia ac totius corporis pilos. et lotis rursum vestibus et corpore. die octavo assumet duos agnos immaculatos. et ovem anniculam absque macula. et tres decimas (et tres decimas) simile in sacrificium que conspersa sit oleo. et seorsum olei sextarium. Cumque sacerdos purificans hominem statuerit eum et hec omnia coram Domino in hostio tabernaculi testimonii. tollet agnum et offeret eum pro delicto. oleique sextarium. Et oblatis ante Dominum omnibus. immolabit agnum ubi immolari solet hostia pro peccato et holocaustum. id est in loco sancto. Sicut enim pro peccato. ita et pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia. sancta sanctorum est. Assumensque sacerdos de sanguine hostie que immolata est pro delicto. ponet super extremum auricule dextre eius qui mundatur et super pollices manus dextre et pedis. Et de olei sextario mittet in manum suam sinistram. tingetque digitum dextrum in eo. et asperget septies contra Dominum. Quod autem reliquum est olei in leva manu. fundet super extremum auricule dextre eius qui mundatur et super pollices manus ac pedis dextri. et super sanguinem qui effusus est pro delicto. et super caput eius. rogabitque pro eo coram Domino. et faciet sacrificium pro peccato. tunc immolabit holocaustum. et ponet illud in altari cum libamentis suis. et homo rite mundabitur. Quod si pauper est et non potest manus eius invenire que dicta sunt. assumet agnum pro delicto ad oblationem. ut roget pro eo sacerdos. decimamque partem simile conspersam oleo in sacrificium. et olei sextarium. (cum [illegible]) duosque turtures sive duos pullos columbe. quorum sit unus pro peccato. et alter in holocaustum. Offeretque ea die octavo purificationis sue sacerdoti ad hostium tabernaculi testimonii coram Domino. Qui suscipiens agnum pro delicto et sextarium olei. levabit simul. immolatoque agno de sanguine eius ponet super extremum auricule dextre illius qui mundatur. et super pol

licet in manus eius ac pedis dextri olei quod premittet in manum suam sinistram, in quo tingens digitum dextre manus asperget septies contra dominum, tanget extremum auricule dextre eius qui mundatur et pollices manus ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro delicto. Reliquam autem partem olei que in sinistra est manu mittet super caput purificati ut placet pro eo dominum. Et turturem sive pullum columbe offeret, unum pro delicto et alterum in holocaustum cum libamentis suis. Hoc est sacrificium leprosi qui habere non potest omnia in emundationem sui. Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Cum ingressi fueritis terram chanaan quam ego dabo vobis in possessionem, si fuerit plaga lepre in edibus, ibit cuius est domus nuntians sacerdoti et dicet. Quasi plaga lepre videtur mihi esse in domo mea. At ille precipiat ut efferant universa de domo priusquam ingrediatur eam, et videat utrum leprosa sit, ne immunda fiant omnia que in domo sunt. Intrabitque postea ut consideret domus lepram. Et cum viderit in parietibus illius quasi valliculas sordibus pallore sive rubore deformes, et humiliores superficie reliqua, egredietur hostium domus et statim claudet eam septem diebus. Reversusque die septimo considerabit eam. Si invenerit crevisse lepram, iubebit erui lapides in quibus lepra est, et proici eos extra civitatem in locum immundum. Domum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum, et spargi pulverem rasure extra urbem in loco immundo, lapidesque alios reponi pro his qui ablati fuerant, et luto alio liniri domum. Sin autem postquam eruti sunt lapides et pulvis elatus et alia terra lita, ingressus sacerdos viderit reversam lepram et parietes aspersos maculis, lepra est perseverans et immunda domus. Quam statim destruent, et lapides eius ac ligna atque universum pulverem proicient extra oppidum in loco immundo. Qui intraverit domum quando clausa est immundus erit usque ad vesperam. Et qui dormierit in ea vel comederit quippiam lavabit vestimenta sua. Quod si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in domo postquam denuo lita est, purificabit eam reddita sanitate. Et in purificationem eius sumet duos passeres lignumque cedrinum et vermiculum atque hysopum, et immolato uno passere in vase fictili super aquas vivas, tollet lignum cedrinum et vermiculum et hysopum et passerem vivum, et intinget omnia in sanguine passeris immolati atque in aquis viventibus, et asperget domum septies. Purificabitque eam tam in sanguine passeris quam in aquis viventibus et in passere vivo lignoque cedrino et hysopo atque vermiculo. Cumque dimiserit passerem avolare in agrum libere, orabit pro domo et iure mundabitur. Ista est lex omnis lepre et percussure, et lepre vestium et domorum, cicatricis et erumpentium papularum, lucentis macule et in varias species coloribus immutatis, ut possit sciri quo tempore mundum quid vel immundum sit.

[illegible marginal notes]

CXV

Locutus est dominus ad moysen et aaron dicens. Loquimini filiis israel et dicite eis: Vir qui patitur fluxum seminis immundus erit. Et tunc iudicabitur huic vitio subiacere, cum per momenta singula adheserit carni eius atque concreverit fedus humor. Omne stratum in quo dormierit immundum erit, et ubicumque sederit. Si quis hominum tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua, et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si sederit ubi ille sederat, et ipse lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Qui tetigerit carnem eius lavabit vestimenta sua et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum.

Si salivam huiuscemodi homo iecerit super eum qui mundus est, lavabit vestimenta sua et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Sagma super quod sederit immundum erit, et quicquid sub eo fuerit qui fluxum seminis patitur pollutum erit usque ad vesperam. Qui portaverit horum aliquid lavabit vestem suam et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperam. Omnis quem tetigerit qui talis est, non lotis ante manibus, lavabit vestimenta sua et lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Vas fictile quod tetigerit confringetur; vas autem ligneum lavabitur aqua. Si sanatus fuerit qui huiuscemodi sustinet passionem, numerabit septem dies post emundationem sui, et lotis vestibus ac toto corpore in aquis viventibus erit mundus. Die autem octavo sumet duos turtures aut duos pullos columbe et veniet in conspectu domini ad hostium tabernaculi testimonii, dabitque eos sacerdoti, qui faciet unum pro peccato alterum in holocaustum. Rogabitque pro eo coram domino ut emundetur a fluxu seminis sui. Vir de quo egreditur semen coitus lavabit aqua omne corpus suum et immundus erit usque ad vesperum. Vestem et pellem quam habuerit lavabit aqua et immunda erit usque ad vesperum. Mulier cum qua coierit lavabitur aqua et immunda erit usque ad vesperum. Mulier que redeunte mense patitur fluxum sanguinis septem diebus separabitur. Omnis qui tetigerit eam immundus erit usque ad vesperam. Et in quo dormierit vel sederit diebus separationis sue polluetur. Qui tetigerit lectum eius lavabit vestimenta sua, et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Omne vas super quod illa sederit quisquis attigerit lavabit vestimenta sua, et ipse lotus aqua pollutus erit usque ad vesperum. Si coierit cum ea vir tempore sanguinis menstrualis, immundus erit septem diebus, et omne stratum in quo dormierit polluetur. Mulier que patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali, vel que post menstruum sanguinem fluere non cessat, quamdiu huic subiacet passioni immunda erit, quasi sit in tempore menstruo. Omne stratum in quo dormierit et vas in quo sederit pollutum erit. Quicumque tetigerit ea lavabit vestimenta sua, et ipse lotus aqua immundus erit usque ad vesperum. Si steterit sanguis et fluere cessaverit, numerabit septem dies purificationis sue, et octavo die offeret sacerdoti pro se duos turtures vel duos pullos columbe ad hostium tabernaculi testimonii. Qui unum faciet pro peccato alterum in holocaustum, rogabitque pro ea coram domino et pro fluxu immunditie eius. Docebitis ergo filios israel ut caveant immunditiam, et non moriantur in sordibus suis, cum polluerint tabernaculum meum quod est inter eos. Ista est lex eius qui patitur fluxum seminis et qui polluitur coitu, et que menstruis temporibus separatur vel que iugi fluit sanguine, et hominis qui dormierit cum ea.

CXVI

Locutusque est dominus ad moysen post mortem duorum filiorum aaron, quando offerentes ignem alienum interfecti sunt, et precepit ei dicens. Loquere ad aaron fratrem tuum, ne omni tempore ingrediatur sanctuarium quod est intra velum coram propitiatorio quo tegitur archa, ut non moriatur, quia in nube apparebo super oraculum, nisi hec ante fecerit: vitulum offeret pro peccato et arietem in holocaustum. Tunica linea vestietur, feminalibus lineis verecunda celabit, accingetur zona linea, cidarim lineam imponet capiti. Hec enim vestimenta sunt sancta, quibus cunctis cum lotus fuerit induetur. Suscipietque ab universa multitudine filiorum israel duos hircos pro peccato et unum arietem in holocaustum. Cumque obtulerit vitulum et oraverit pro se et pro domo sua, duos hircos stare faciet coram domino in hostio tabernaculi testimonii, mittens super utrosque sortem, unam domino et alteram capro emissario. Cuius

LEVI

q̄ patrem ꝛ matrem suam timuit. Sabbata mea custodiete. ego dñs deus uester. Nolite conuerti ad ydola. nec deos conflatiles faciatis. Ego dñs deus uester. Si hostiam pacifico. dñō. offerit quicūq; ut placabilē eum habeat. q̄ fuerit immolā comedetur. cum. ꝛ die. sequēti. quicq; ad uesperū fuerit in ignē. terrarum igne comburetur. Si quis q̄ hesterno comederit. et die. tercia. ceperit. impietatis sue pondus sustinebit. q̄. sanctū dñi polluerit. vltione sibi de populis suis. Cū messueris segetē terre tue. nō condes uſq; ad solum supfluos fructꝰ. nec remanentes spicas colliges. nec in uinea tua racemos ꝛ grana tua cadentia congregabis. q̄ pauperib⁹ ꝛ peregrinis carpenda dimittes. Ego dominꝰ deus uester. Nō furabimini. nō mentiemini. nec decipiet unusq; proximū suū. Nō periurabis in nomine meo. ne polluas nomen dei tui. Ego dñs. Non calumniabis proximū tuū. nec ui opprimes eū. Non morabit opꝰ mercenarii apud te usq; mane. Non maledices surdo. nec coram cecum pones offendiculū. sed timebis dñm deum tuū. quia ego sum dñs. Nō facies quicq; iniq; nec iudicio falso. Non consideres pauperis personā. nec honores uultum potentis. Iuste iudica proximo tuo. Nō eris criminator nec susurro populi. Non stabis contra sanguinem proximi tui. Ego dominus. Non odies fratrem tuum in corde tuo. q̄ publice arguere eum non habeas. sup eo peccatum. Non quæres ultionem nec memor eris iniurie ciuis tui. Diliges amicū tuū sicut te ipsum. Ego dominus. Legem meam custodite. Iumenta tua non facies coire cū animalibus alterius generis. Agrum non seres diuerso semine. Vestem que ex diuersis texta est non induēris. Homo si dormierit cū muliere. cognouerit eam. q̄ ipsa ancilla. Thobie. nec dum redempta. aut libertate donata. supplicio adficietur. nec morientur. q̄. ei libertas. non. fuerit. Ipse autē pro delicto suo offeret ad hostium tabernaculi. dñō arietem. Orabit pro eo sacerdos. et delicti. quod. peccauit. dñō. ꝛ propitiabitur ei. et dimittet ei dñs. ꝛ peccatum. Cū ingressi fueritis terrā. et plantaueritis in ea. ligna pomifera. auferetis. primos. coꝛ pomorum eius. quia immundā. illa. dñō. Quicquid autē. anno. quarto. fructus. suos. sanctificabit. laudabile. dñō. Quinto autē anno comedetis fructꝰ. ꝛ augebitur uobis. ego dñs deus uester. Nō comedetis cū sanguine. Non augurabimini. nec obseruabitis somnia. Nō tondebitis. circa. tempora. nec radetis barbam. Non facietis in carne uestra. nec. figuras. aliquas. aut stigmata. dabitis uobis. Ego dominus. Ne polluas filiā tuā. ut. non. prostituatur. ne. impleatur. terra. scelere. ꝛ. sabbata mea. custodite. ꝛ. sanctuariū meū. metuite. ego dñs. Ne declinetis ad magos. nec. ab. ariolis. quæsieritis. ne. polluamini. per eos. Ego dñs deus uester. Coram cano capite assurgite. ꝛ honorate. personam senis. ꝛ timete deū uestū. Ego. dñs. Si habitauerit. apud uos. aduena. in terra. uestra. nolite. affligere eum. Quasi indigenā. ex. uobis. habebitis. et diliges eum quasi. temetipsum. fuistis. enim. ꝛ uos. aduenæ. in terra. egyptia. Ego dominus deus uester. Nolite facere. quicq; aliquid. iniudicio. in regula. in pondere. in mensura. statera. non. habebitis. Pondera. iusta. et. æqua. habebitis. Ego dñs deus uester. qui eduxi uos de terra egyptia. Custodite omnia. præcepta mea. ꝛ. iudicia. et. facite. ea. Ego dominus.

XV

Cumq; egressus fuerit ad proximum. suum. Non iudicabit. ꝛ de. alienis. quæ habentur. iudicet. si quis de semine suo. debet. sacerdoti. moloc. morte. morietur. populus. terræ. lapidibus. eū. ꝛ ponā. faciem. meam. contra. illū. ꝛ. succidā. eū. de. medio. populi. eo. q̄. dederit. de semine suo moloc. ꝛ. contaminauerit. sanctuarium. meū. et polluerit nomen. sanctum. meum. Quod si negligentes. populi terræ. ꝛ. despexerint. quasi nihil. sit. quod. præcepi. ipse. proiciet. faciem. meam. ꝛ. succidet. eum. et. omnes. qui. consentire. uoluerint. ei. Qui. declinauerit. ad. magos. ꝛ. ariolos. ꝛ. fornicati. fuerit. cum. eis. ponā. faciem. meam. contra. eum. ꝛ. interficiā. illum. de. medio. populi. sui. Sanctificamini. igitur. ꝛ. estote. sancti. quia. ego. dominus. deus. uester. Custodite. præcepta. mea. et. facite. ea. q̄. ego. dominus. q̄. sanctifico. uos.

maledixerit. patri. suo. ꝛ. matri. morte. morietur. Cum. pater. ꝛ. mater. maledixerint. filio. suo. et. fuerit. ille. nocens. morte. morietur. Si. adulterium. perpetrat. cū. uxore. proximi. sui. et. quidem. ꝛ. ipse. ꝛ. mulier. morte. morientur. Si. quis. dormierit. cū. nouerca. sua. reuelauit. ignominiā. patris. sui. morte. morientur. ambo. Sanguis. eorum. sit. super. eos. Si. quis. dormierit. cū. nuru. sua. utroq; morietur. q̄. scelus. operati. sunt. sanguis. eorum. sit. super. eos. Cum. dormierit. cū. masculo. coitu. femineo. quod. et. utriq; nocet. morte. morientur. sit. sanguis. eorum. super. eos. Si. quis. uxorem. et. matrem. eius. nefas. simul. duxerit. ignis. est. cum. eis. nec. ymanebit. uitium. uestrum. in medio. uestri. Qui. cū. iumento. ꝛ. pecore. coierit. morte. morietur. pecus. quoq; occidite. q̄. uidere. q̄. iacuerint. eadē. iumento. interficite. eos. sanguis. eorum. sit. super. eos. Cum. acceperit. quis. uxorē. sanctā. filiā. patris. sui. ꝛ. filiam. matris. sue. turpitudinem. eius. uidit. q̄. ipse. eius. turpitudinem. uiderit. nefarium. quippe. est. q̄. ante. oculos. populi. mei. interficientur. eo. q̄. sororis. suæ. turpitudinem. reuelauerit. portabit. iniquitatem. suam. Qui. uxori. proximi. sui. dormierit. ꝛ. reuelauerit. turpitudinem. eius. ꝛ. illa. q̄. aperuerit. fontem. sanguinis. sui. ambo. peribunt. de. medio. populi. sui. Turpitudinem. matertere. ꝛ. amitæ. tuæ. ne. discooperies. Cum. hoc. fecerit. ego. reuelabo. turpitudinem. eius. portabit. ambo. peccatum. suum. absq; liberis. morientur. Cum. duxerit. uxorem. frater. patris. sui. turpitudinem. fratris. sui. reuelauit. absq; filiis. erunt. Custodite. legem. meam. et. iudicia. ꝛ. facite. ea. ne. uos. eiciat. de. habitatione. sua. quam. introducam. uos. ꝛ. habitetis. in. ea. Non. ambulabitis. in. legibus. gentium. quas. ego. expellam. uobis. Omnia. enim. hæc. fecerunt. et. idcirco. abominatus. sum. eos. Quibus. ego. dixi. uobis. possidebitis. terram. eorum. quam. ego. dabo. uobis. in. possessionem. Terram. fluentem. lacte. ꝛ. melle. ego. dominus. deus. uester. qui. segregaui. uos. a. ceteris. populis. Separate. igitur. ꝛ. uos. inmundum. animal. a. mundo. ꝛ. inmundam. ab. immunde. ne. polluatis. animam. in. pecore. ꝛ. in. cunctis. q̄. mouentur. in. terra. q̄. ostendi. esse. pollutum. Eritis. sancti. mihi. q̄. ego. sanctus. dominus. ꝛ. segregaui. uos. a. ceteris. populis. ut. essetis. mei. Vir. siue. mulier. in. quibus. pythonicus. uel. diuinationis. spiritus. fuerit. morte. morientur. lapidibus. obruent. eos. q̄. sanguis. eorum. sit. super. eos.

D

Dixit. q̄. dñs. ad. moysen. Loquere. ad. sacerdotes. filios. aaron. ꝛ. dices. ad. eos. Non. contaminabitur. sacerdos. in. mortuis. cuiusquam. populi. sui. nisi. in. cognatione. sanguinis. ut. super. patrem. ꝛ. matrem. ꝛ. filium. ac. filiam. fratremq; et. uirginem. sororem. quæ. ei. nuptum. non. uiro. propinquo. populi. sui. contaminabitur. Non. radent. caput. nec. barbam. nec. in. carne. sua. facient. ullam. incisuram. Sancti. erunt. deo. suo. ꝛ. non. polluent. nomen. eius. Incensum. enim. domini. panes. dei. sui. offerunt. unde. sancti. erunt. Sacerdotem. uidue. et. repudiatam. non. accipient. nec. mulierem. q̄. sordibus. est. contaminata. sed. nec. meretricem. Filiam. autem. sacerdotis. si. polluerit. patrem. suum. ipsa. comburetur. igni. Pontifex. autem. qui. fuerit. inter. fratres. quem. unctum. oleo. sanctæ. unctionis. consecratumq; ut. utatur. uestibus. sanctis. caput. suum. non. nudabit. nec. scindet. uestimenta. sua. Ad. mortuum. non. ingredietur. nec. super. patre. quidem. suo. ꝛ. matre. se. contaminabit. de. tabernaculo. dei. non. egredietur. ne. polluat. sanctuarium. dei. q̄. oleum. sanctæ. unctionis. dei. sui. super. eum. ꝛ. ego. dominus. Uxorem. uirginem. accipiet. uiduam. repudiatam. ꝛ. uilem. ac. meretricem. non. accipiet. sed. puellam. de. populo. suo. Semen. suum. non. uilipendet. inter. populum. suum. quia. ego. dominus. sanctifico. eum. Locutusq; est. dominus. ad. moysen. dicens. Loquere. ad. aaron. Homo. de. semine. tuo. per. familias. q̄. habuerit. maculam. non. offeret. panes. deo. suo. nec. accedet. ad. ministerium. eius. si. cæcus. fuerit. si. claudus. si. uel. parui. uel. grandis. ꝛ. rotundi. si. habens. fracturam. pedis. aut. manus. si. gibbus. ꝛ. lippus. si. albugine. habet. in. oculo. si. iugem. scabiem. si. impetiginem. in. corpore. si. herniosus. Omnis. qui. habuerit. maculam. de. stirpe. aaron. sacerdotis. accedet. offerre. holocaustum. dñō. nec. panes. de. suo. uitulum. si. pinguis. qui. offertur. in. sanctuario. non. diuidet. ei.

CXXII

mam uelum non ingrediatur nec accedat ad altare quia macu-
lam po. commiscuit non debet sacrarium meū. Ego dominus q̄ sanctifico uos
dixit q̄ et moyses ad aaron & filios eius. omnem filii israel. dicens. Loquere ad eos
hanc imprecationem. omne semen tuum ad mo. de. Loquere ad aaron & ad
filios eius uocabunt te ab his q̄ offerunt sibi. filios israel & nō polluent nomen
sanctificationis mei. quæ ego offerūt eis. Ego dominus dicit ad eos. Loquere
dominū homo qui accesserit de stirpe tua. ad ea q̄ consecrata sunt a filiis
israel. offerūt domino. manens in eo. est immundicia. Si uir de semine aaron. qui lepro-
sus fuerit. aut patiatur fluxum seminis.
non comedet. donec mundetur. qui tetigerit immundum. pollutus
humano. uel hominem. qui habeat huiusmodi pollutionem. Et
quicunque tetigerit reptile. & pollutus fuerit. Et
anima quæ tetigerit quodlibet. immundum. erit usq; ad uesperum. & non uescetur
sanctificatis. Si non lauerit carnem suam aqua. & caput. morietur homo
illa. Et sacerdotium. quia contemptum est. ego dominus sanctificans eos.
Non comedet. de sanctificatis. filius. aduenæ. habitator. sacerdotis. non
comedet. mercenarius. & uernaculus. non comedent de sanctificatis. donec
mundetur. & sacerdos. cum emerit. animam. pecuniæ suæ. comedent de eis. & qui
nascuntur. in domo eius. hi comedent panes eius. Filia sacerdotis cuiusli-
cunque populi. non uescetur. de primitiis sanctificationum. Quæ
autem uidua. & repudiata. sine liberis. reuersa fuerit. ad domum patris sui
sicut puella consuetudine. alendi. absq; patre fuit. Quæ absque gemitu co-
medendi. ex eis. Si quis ignoranter. comederit de sanctificatis. & addet
quintam. partem. ei. cui eadem. dederat. Filiis israel. & filiis eorum. ne
polluant. sanctificata filiorum. israel. quæ offerunt mihi. ego dominus. Loque
dominus ad moysen. dicens. Loquere ad aaron & filios eius. & ad omnes filios
israel. dices ad eos. homo de domo israel. & de aduenis qui habitant in
israel. qui offerunt holocaustum. pro omni uoto. & pro cuncta uoluntaria
sua. quæ solent offerre. domino. de armento. & de ouibus. masculum. sine
macula. Si ex bobus. si de ouibus. si de capris. si masculum habuerit. non offe-
rent
pro eo. acceptabilis. Bonus & robustus inculpatus. erit.
non erit acceptabilis. Bonus & robustus inculpatus. erit.
uel uerrucas. habens. aut scabiem. uel impetiginem. non offe-
rent eas domino. nec holocaustum ex eis super aram domini. Bouem. aut ouem aut
caulis superfluum. uel minorem. offerre poteris. Ad. votum. quod uel conceptum
offerre. ut acceptabilis fiat. non erit in eo. macula ulla. Cæcum. aut fractum.
aut debilitatum. aut scissum. uel cicatricem habens. siue impetiginem. non offe-
rent ea domino. nec altari eius supponent. Bouem. aut ouem aut
capram. monstrum. sive illa bos. sive illa ouis. non fiet ut altera
offeratur. cum sanctificatione. Si quis uoluerit. & pro uoto. & pro
uitulo. siue ouicula. similis. erit. septem diebus. sub matre sua. Die octauo. & deinceps
accepta erit. ad offerendum. incensum domino. Sive illa bos. sive illa ouis. non
immolabitis eam. cum filiis suis. in una die. Si uoluerit aliquis. uotum domino
reddere. ut placeat. offeret eam. ita ut remaneat in ea. nihil. usque mane. Ego dominus.
Custodite mandata mea. & facite ea.
Ego dominus qui sanctifico uos. qui eduxi uos de terra egypti. ut essem uobis deus.
Ego dominus. Loquere filiis israel. & dices ad eos. Hæc
sunt festa domini. quæ uocabitis. sancta. hæc sunt festa mea. Sex diebus
facietis opus. die autem septimo. sabbatum. requies. est. uocabitis. omne opus non
facietis in eo. sabbatum est. ubicunque habitaueritis. in cunctis generationibus
uestris. Hæc sunt festa domini. quæ uocabitis. sanctos. conuentus. ut immolet
holocaustum. domino. in sacrificio. & libamina. uictimarum. sua. per singulos dies.
Absque his quæ dabitis. in sabbatis. domini. & absque donis. uestris. & uotis. quæ
reddere solent. pro uoluntate. animarum. suarum. holocaustis. uestris. & sacrificiis.
Quæ offerre solent. filii israel. in decimo quinto. die mensis. septimi. postquam
congregatum fuerit. omne. quod natum est. in agris. celebrabitis. solemnitatem
domini. septem. diebus. in tabernaculis. habitabitis. septem. diebus. omnis. qui
natus est. in israel. habitabit. in tabernaculis. ut sciant posteri. uestri. quod in
tabernaculis. habitare fecerim. filios israel. cum educerem eos de terra egypti. Ego
dominus deus uester. Locutus est moyses. festa domini. ad filios israel.

CXXIII

Præcepit dominus moysi. dicens. Præcipe filiis israel. ut afferant tibi olei de
arbore. oliua. purissimum. ad concinnandas lucernas. ut ardeant. extra
uelum. testimonii. in tabernaculo. fœdus. Ponet. eas aaron a uespere
usque mane. coram. domino. cultus iugis. ut præcepit dominus in generationibus uestris.
Super candelabrum mundissimum. ponentur. semper. coram. dominum. dispo-
sitæ. ordine. suo. ut ardeant. usque mane. coram. dominum. iugiter. Ex ea parte. panes. q̄ frugi habebūt duas de
cem. loquere filiis israel. & dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram quam
ego dabo uobis. & messuerint segetem. ferent manipulum spicarum. primi-
tias messis uestræ ad sacerdotem. Qui leuabit fascem coram. domino. ut ac-
ceptabilis fiat. pro uobis altero die sabbati. & offerabit illum. atque uno die quo
manipulus consecratur. offeret. agnum immaculatum. anniculum. in holocaustum
domini. cum libamine. duarum. similæ conspersæ oleo in munus domini
odoris. quæ ingratissimus. ibit. si uinum offerat. pro libamine. uini. quarta
pars hin. Panem. & polentam. & pultes
non comedetis. ex segete. usque. offeratis. ex ea domino deo uestro. Præceptum est
sempiternum in generationibus. cunctis. habitaculis uestris. Numerabitis. ab
altero die sabbati. quo obtulistis manipulum primitiarum. septem hebdo-
mades. usq; ad alterum diem. septimæ hebdomadis supremum. Decies. l. dies
& sic offeretis sacrificium nouum domino. ex habitaculis uestris. panes. primitiarum
duos. de duabus decimis similæ fermentatæ. quos coquetis in primitias domino. Offe-
rentes. ex panibus. vii. agnos immaculatos. anniculos. unum. de armento
unum. & arietes duos. erunt in holocaustum. cum libaminibus. suis. in odorem suauis
tissimum. domino. Sacerdos. unum. pro peccato. duos. ex agnos immolabit. in
hostiam pacificorum. Cui. ex eis. sacerdos. cum panibus. azymis. dabit. in
usum. Et immolabit. hæc. diem. celebrantes. atque sanctissimum. Nec
ullum. opus. seruile. facietis. in eo. legitimum. sempiternum. erit. in habitaculis
uestris. & generationibus. uestris. Postquam. ingressi fueritis terram. quam ego
dabo uobis. & messuerint segetem. uestram. offeretis. manipulum primitiarum
messis uestræ. sacerdoti. qui. cum tulerit. manipulum. coram. domino. ut
acceptabilis fiat. pro uobis. altero die sabbati. & offerabit illum. Et faciet. eo
die quo. manipulus consecratur. agnum immaculatum. anniculum. in holocaustum
domini. Libamen. eius. duarum. decimarum. similæ conspersæ oleo. in munus domini
odoris. suauissimi. Libamen. uini. quarta pars hin. Panem. & polentam. & pultes
non comedetis. usque. ad. eum diem. donec offeratis. munera. dei. Legitimum
sempiternum. erit. in habitaculis. uestris. per. cunctas. generationes. uestras. Nec
quicquam. fermentatum. comedetis. in omnibus. habitaculis. uestris. Et
immolabitis. sacrificium. domino. Agnum. anniculum. immaculatum. in holocaustum
domini. cum. duobus. arietibus. unus. uitulus. de armento. unum. & arietes duos.
erunt. holocaustum. domino. Libamina. eorum. & libamenta. ex. eis. in odorem
suauissimum. domino. Facietis. autem. hircum. unum. pro peccato. & duos agnos
anniculos. in hostiam pacificorum. Et. separabit. sacerdos. unum. pro primitiis
& duos agnos. pro sacrificio. primitiarum. super. panes. propositionis. in conspectu
domini. Erunt. autem. duo. agni. cum. singulis. panibus. quos. offerent. primitias
domino. Panes. autem. ipsi. offerentur. in. duabus. decimis. similæ. fermentatæ.
quos. coquetis. in primitias domino. Offe-
rentes. cum panibus. vii. agnos immaculatos. anniculos. unum. de armento
unum. & arietes duos. erunt in holocaustum. cum libaminibus. suis. in odorem
suau

annis. Quos seruos alienigenas fuerint sup mensam pmittunt ad dñm
suum. & ponet sup eos obsequium illius. ne sine pane sit mensa
eius. Oblationes dñi. & singuli sabbati mundabit ad dñm. Sabbata
abluet sibi sed & templum. cras & altare & filios & uxorem & ancillas in lo
co. qui sibi sedy. est dñs. & sacrificij sui uice gerens. Cave autem ego
ne filius mulieris israhelitidis qui habet patrem de uno egyptio. inter filios
israhel ungatur. ecce & talis ait uno israhelita. Et qui blasphemauerit nomen
dñi maledicto ei. ad adducetur ad moysem. vocabat autem mater eius
salumith filia dabri de tribu dan. & posuit eum in carcere donec
nosceret quid iussio domini. Et locutus est ad moysen dicens. Educ blas
phematorem extra castra. & ponant omnes qui audierunt manus suas sup ca
put eius. & lapidet eum uniuersus populus. Et ad filios israhel loqris. Ho
mo qui maledixerit deo suo portabit peccatum suum. & qui blasphemauerit nomen
domini morte moriatur. lapidibus obruet eum omnis multitudo. sive ille
ortus sive peregrinus fuerit. qui blasphemauerit nomen dñi morte moriatur.
Quis quis percusserit & occiderit hominem morte moriatur. Qui percus
serit ad pecudem reddet animam p anima. Qui iniuriam intu
lerit ciuis. ciuis fiet ei. sic fiat ei fracturam p fractura. oculum p o
culo. dentem p dente reddet. Quales iniuriam fecerit tales
sustinere cogatur. Qui percusserit iumentum reddet aliud. Qui percusserit ho
minem punietur. Legis iudicium sit tam ad vos sive peregrini sive ciuis pec
quetur. ut ego dominus deus vr. Locutus est moyses ad filios israhel. Ad
duxerunt eum qui blasphemauerat extra castra. ac lapidibus obruerunt. Fece
runt q filii israhel sicut preceperat dñs moysi. Locutus est dñs ad mo
ysen in monte synay. dicens. Loque filiis israhel & dices ad eos. Quando
ingredi eritis terram quam dabo vob. sabbatizet sabbatum dño.
Sex annis seres agrum tuum. & sex annis putabis vineam tuam. colliges
qq fructus eius. Septimo aut anno sabbati erit requies terre. sabbatum domini. A
gru non seres. & vineam tu putabis. & pomum agri tui non
metes. & uuas primitias tue non colliges quasi uindemia. Annus enim
requietionis erit terre. Et erit vob in cibu. tibi & seruo tuo & ancille
tue & mercenario tuo. & colono qui peregrinat apud te. Iumenti tui & pe
cudi omnia q nascuntur. pabulum erit. Numerabis tibi septem hebdomadas annorum.
septies. vii. sep
tem annos. & erunt tibi dies vii. ebdo
madas habentes numerum. xlix. & clangi
bucina mense septimo. decima die mensis expiationis tempore
in omni terra vestra. Sanctificabis q annum quinquagesimum
& vocabis remissionem cunctis habitatoribus terre tue. Iste enim
iubileus. Reuertetur homo ad possessionem suam. & unusquisq reuer
tatur ad familiam pristinam. quia iubileus est. & quicquid nascitur ipse
seres. nec messes. sponte in agro nascentia. & uuas ut ante
mee non colligetis. obsaurita enim iubilei. Et erunt ablata co
tidie. Anno iubilei reuertetur omnis ad possessionem suam. Cum ue
neris ad proximum tuum. & quid ab eo. ne contristes fratrem tuum. Et cu
tam numerum annorum iubilei emeris ab eo. & uigesimi supputabis annos
fructuum venditor. & ille tibi pro annis remanentibus pretium iubilei. reddet
pro rata temporis. Si fere unus temporum numerus erit. tanto
uenit empto reddetur. Tempus enim fructuum venditor. & ille susci
piet omnia. Et cuncte inhabitabitis dñi super. ut faciatis iudicia
& custodiatis precepta mea. & impleatis ea. ut habitare possitis in terra absq ullo pauore. Ferre frugem
non habitatores fructus suos quibus vescantur usq ad tempora. ut
uel impetu fames. Quod autem dicis. quid comedemus anno vii
si non seuerimus. vel colligamus fructus qui nascuntur. Dabo vñ duplicatum mei
vis. anno sexto. & faciet fructus eius annos. Seruabis q anno viii
& comedetis fruges veteres usq ad annum nonum. donec nouum adue
niat. Terram non vendetur in perpetuum. quia mea est. & vos
aduene & coloni mei estis. Unde quicta rogo possessione nullus
sub redemptionis conditione uendat. Si attenuatus frater tuus vendi
derit possessiunculam suam. & uoluerit. ipse uel cognatus qui ei
uendidit. Si ad ipsum habuerit pyrum. & ipse potuerit ad redimendum
ponere uenere copiam habuerit fructus eius eo tempore q uendidit
& qd reliqui est reddet emptori. sic q recipiet possessionem su
am. Quod si nondum manus eius reddat potuit. habebit quod
qd emerat usq ad annum iubilei. In quo cuncta uendita red
dentur ad dominum. & ad possessorem pristinum. Omnis uendicionum
tuarum numerus habebitur. Ne calumniam faciat unusquisq
amico suo. sed in timore dei tui. quia ego dominus deus vr. Facite
precepta mea. & iudicia mea custodite. & implete ea. ut habitetis in terra
absq pauore. Reddet terra fructum suum. & uescemini
in habundantia. & habitabitis in ea. Si dixeritis. quid comedemus
anno septimo. non seremus. nec colligemus fructus nostros. Benedicam
uobis anno sexto. & faciet fructus ut sufficiant tribus annis. Seretis
autem octauo anno. & comedetis de fructu uetere usq ad nonum
donec nouum uenire incipiat. Terra non uendetur in perpetuum. Mea est enim
& uos aduene & coloni mei estis. Unde in cuncta regione possessionis uestre
redemptionem concedite uenditori. Si attenuatus frater tuus uendi
derit possessionem suam. & uoluerit ipse uel cognatus eius qui ei
uendidit. Si non habuerit propinquum. & ipse potuerit ad pecuniam
pervenire. computabit annos ex quo uendidit. & quod reliquum est reddet ei cui
se uendidit. & sic recipiet possessionem suam. Quod si non inuenerit quod
reddat. habebit quod uendidit usq ad annum iubilei. In quo exibit uendito re
dibit ad dominum. & ad possessionem pristinam. Quando uendiderit domus
intra muros urbis. habebit licentiam redimendi donec impleatur
annus. Si non redemerit & anno exierit reuertetur ad
dominum. Si uero domus non habuerit muros. sed in agro habitatorum
circumdabitur. & ius habebit redimendi. & in iubileo
exibit. Domus autem quas habuerunt levite in urbibus
possessionis suae. semper habebunt licentiam redimendi. Si quis
emerit a levitis. exibit de domo uendita & de urbe possessionis
sue in iubileo. Reuertuntur enim domus urbium suarum. pro
possessione & pro habitatione inter filios israhel. Ager pascuorum
urbium eorum. non uendetur. Possessio enim sempiterna est eis. Si autem
inopia paupertatis uendiderit frater tuus quicquam ex possessione sua.
& uoluerit propinquus eius. qui iure debet. redimere. quod uendidit frater eius.
redimet. Si homo non habuerit qui pro eo rem dependere debeat. & ipse
inuenerit pretium quod uendidit. computatis annis ex quo uendidit. reddet
residuum homini cui uendidit. & sic recipiet possessionem suam. Si
autem non inuenerit quod reddat. habebit quod uendidit usq ad annum iubilei. Operatur apud eum
& post exitum
dicetur ei. Habeas filii. & reuertere ad cognationem & ad possessi
onem
tuam. Si
[redacted]
de tua egypto. Si uenerit conditione seruili.
Non affliges eum p seruitutem. sed mercenarius & colonus erit
tecum. & usq ad annum iubilei. Operabitur apud te. Quo exacto egre
dietur cum liberis suis. & reuertetur ad cognationem & ad possessi
onem patrum suorum. Quia mei sunt serui. quos eduxi de terra egypti.
ne veneant conditione seruorum. Non affliges eum in seruitute dura.
sed timebis deum tuum. Seruus autem tuus & ancilla quos habebis
de nationibus que in circuitu uestro sunt. de his
uos possidebitis mancipia. Sed & de aduenis qui peregrinantur apud uos. Et
de cognatione eorum que uobiscum sunt. quos genuerint in terra uestra. Habebitis
eos in possessionem. & tradetis liberis uestris post uos. ut hereditario iure
possideant. Famulis uestris non dominabitis. Fratres autem uestros filios israhel
ne opprimant quisquam. Si uiolenti apud uos manserint ad
uenarii. peregrini. & aduenae. & uixerint opibus uestris. & cognatio
nem stirpi uestre copulauerint. Post quam uenundati fuerint. potest
fieri ut redimat se. Cuppidus aliquis
de fratribus suis. & patruus. & patruelis. & consanguineus
affinis. Et ait. Aut ipse poterit redimere se. Cuppidus ditescat
& reperit uenditionis sue usq ad annum iubilei. Et pen
sata qua uenierunt summa. Annos usq annum cum
emerunt supputabit. Si plus fuerint anni. qui remanent usq ad
iubileum. reddit hoc reddere pauit. Si pauci. pauci pretium
eo tempore quo uenit. Quasi mercenarius apud eum. Non affliges eum
quasi ille uendit. Et non premes eum in conspectu tuo. Quod si perierit
amno iubilei egrotauerit. ut libens suis obsequia exhibeat
quasi ecclesiae de tua egypto. Ego dominus deus vr. Non
habebitis nobis idola. nec sculptile nec statuas erigetis. nec insignem
lapidem ponetis in terra vestra ut adoretis eum. Ego enim dominus
deus vr. Sabbata mea custodite. & pauore ad sanctuarium meum. Ego
dominus. Si in precepta mea ambulaueritis. & mandata mea custo
dieritis et feceritis ea. Dabo uob pluuias temporibus suis. Terra ger
minabit. & pomis arborum replebuntur. Apprehendet
messium tritura uindemiam. uindemia occupabit sementem.

MERI

qui fornicē fuerit pollutus: quę est sup mozaico cum malleū g̃ fe
minam: ejicet eā extra: nō contaminent ea: cū ego habitauerim inter
eos. Locutusq; est dñs ad moysen dicens. Loque filiis
israēl: & dic ad eos. Vir siue mulier. si fecerint ex omnib; peccatis q̃ solent
hominib; accidere: & per negligentiam transgressi fuerint mandatū
domini: atq; deliquerint: portabit culpā suā: reddetq; ipsum
caput quidquid ei per hoc nocumēti pepererit. Sin aut non
fuerit qui recipiat: & det pro eo. Ipsi sacerdoti. Omne q̃ pro eo
quasi offerē fuerit ad sacerdotem pertinebit. & ipse in cōspectu dñi
a fugitiuo expiato arietē: qui oblatus & expiatione ei fuerit placabilis
hostia. & tradit mandibulas ipsius sacerdoti erit. Locutus q; est dñs ad mo
ysen dicens. Loque filiis israēl: & dices ad eos. Vir & femine uxor ma
nens q; contempserint & aliena uxore: & uirum suū polluerint
& transierint ordinē iustitię: & neglexerint uiri sui. & non
fuerit qui uindicet: & ipsa in cōscientia sua
sentiat se rea: & portet iniquitatem suam. Adducet uir uxorem
suam ad sacerdotem: & offeret oblationem pro ea. Decimā partem
sati hordei. non fundet sup eam oleū: nec imponet thus. Sacrificium
quippe zelotypię est. & oblatio indagatrix delicti. Offeretq; eam sacerdos: & statuet coram dñō. &
super eā aquā sanctā in uase fictili. & pulueri terre de pauimento
tabernaculi mittet in eam. Cumq; steterit mulier in conspectu dñi.
discooperiet caput eius. & ponet sup manus eius sacrificium memo
riale. hoc est oblationem zelotypię. In manu autē sacerdotis erunt
aque amaritudinis. quę in maledictum trahunt. & adiurabit eam sacerdos
& dicet ei. Si non dormiuit uir tuus tecū. & si non polluta declinasti ad alterum
& propter hoc maledictę aque amaritudinis maledictionē non
timebis. Si autem dormiens cum alio polluta es. & forte uir alius
dormierit tecum præter eum qui tibi copulatus est. Audiat mulierem
dñs in maledictionem & in execrationem populi sui. Putrescere faciat femur. & tumi
dum uentrem tuum dirumpatur. Ingrediantur aque maledictę in uentrē tu
um. & tumefaciat uterum putrescatq; femur tuum. Respondebit mulier:
amen. amen. Scribet q̃ sacerdos in libello istas maledictas. & delebit ea
aqua amaritudinis. in qua maledicta congessit. & dabit ei bibere. Cū
q; biberit dabit ordinem dñs. imponet q; sup altare: immolabit ex
pugillo sacrificii. collatq; de eo quod offertur. & dabit sup altare. ut per
eum det mulieri. aquam amaritudinis. Quam cū biberit. si polluta
est. & contempto uiro adulterii rea est. perhibebit eam aqua maledictionis
& intrans uterus eius conpatiet dolorem. femur eius q; mulier. & maledi
cetur cunctus populus. Quod si pollutam se fecerit non tenebit
eam. sed innocens erit. & semine uacabit. Hæc lex zelotypię. si declinauerit mulier a uiro suo. & pol
luta fuerit. mutato q; ordine cōcubitus. in conspectu
domini. & fecerit ei sacerdos uniuersa q; scripta sunt in hac lege. sine ulla
culpa erit. & ipsa reddet mercedem suam. Locutusq; est dñs
ad moysen dicens. Loque filiis israēl: & dices ad eos. Vir siue mulier. si
fecerint uotum ut sanctificentur. & uoluerint dño sanctificationis
ad ipsum pertinebit. & offeret in die uotum suum. & ultra
quicquid de una expenderit. nō habebit. Quasi necessarii sacerdotis
medens. sic dicit dñs; quib; pe nolo domino conflictari. Qui ex u
noa oē. ab una pulla usq; ad ultimā si comederit omni tempore sega
nonis sue. Iumenta & tentoria sup eapid eī. usq; ad offerendū
diem quo dñō offerat. Sic erit ordinata ei lex in
tempore consecrationis sue. Sup mozaico si ingredietur. & sup pecto

quidem. & mactet. fratres eius qui fuerint contra mundum. et
conflabrario dei sui sup capite eius. Omnis dies separationis sue sce
tur dño. Si aut mortui fuerit subito & polluerit
pte consecrationis eius. quod tradet illud in capitem dei purgationis
sue. in die septimo rasurā faciet. Die octauo offeret duos turtures aut
duos pullos columbarū sacerdoti in ostium tabernaculi testimonii. Facietq; sa
cerdos unū pro peccato. & alterum in holocaustū. & deprecabit pro eo q̃ peccauit
sup mortuo. & sanctificabit caput eius in die illo. & consecrabit dño dies
septimos eius. offerens agnum anniculum. pro peccato. Dies aut priores
fiunt. quia polluta est sanctificatio eius. Hæc est lex consecrationis
nazaræi. quando completi fuerint dies consecrationis sue. adducet eum
ad ostium tabernaculi fœderis. offerens dño oblationem suam. agnum anniculum immaculatum pro peccato. & arietem immaculatum
hostiam pacificam. Canistrum q; panis azymos. & crustula de simila
grana oleo conspersa. unctas oleo. & libamina singulorum. & offerentis
dño eorum dño. & faciet unus pro peccato. & in holocaustum. & arietem in sacrum
fabre hostiam pacificam dño. offerens simul canistrum azymorum.
libamina & ex more libamina. Tunc radet nazaræus ostium capitis sui
ostii fœderis. & tolet capillos capitis sui. & ponet super
ignem. qui est sub hostiæ sacrificio pacificorum. & armum arietis coctum
de lacerto. & laganum azymum unum de canistro. & lagana azyma unius
tortæ & mittet in manibus nazaræi. postquam fuerint capillus capitis eius
ab eo elevabitur & offertur in conspectu dñi. & sanctificata sacerdoti cedet. sicut pectusculum
qui separari iubetur. & femur. Post hæc bibet nazaræus postquam
fuerit tonsus capillus. sta
tus nazaræi. sic loquetur oblationem suam dño. extra ea quæ
cæteris dare. & præterea quod manus eius. inveniet quæ vovere debuerat
tas & ea. ac præterea quod sanctificatum est. inveniet quæ mittere debeat
ta erunt ac peccatorem sacrificet dño. Locutusq; est dñs ad moysen
dicens. Loque aaron & filiis eius. & dices ad eos. Sic benedicetis filiis israēl & dicetis
eis. benedicat tibi dñs & custodiat te. ostendat dñs faciem suam
tui & misereatur tui. convertat dñs vultum suum ad te. & det tibi pacem
nomen meum super filios israēl. ego benedicam eis. Factum est autem
in die qua complevit moyses tabernaculum. & erexit illud. unxitq; ac
cohabitare eum. cum omnibus vasis eius. altare & vasa eius. postquam
ea prius unxerat & sanctificaverat. obtulerunt principes israēl. duces
domus patrum suarum. hi principes tribuum. & qui præerant
bus; duos plaustros tectos & boves
singulos. & obtulerunt coram tabernaculo. Dixit autem dominus ad moysen
dicens. Accipe ab eis ut serviant in ministerio tabernaculi. & trades ea levitis unicuique
pro officio ministerii sui. Tulit ergo moyses plaustra & boves
& tradidit ea levitis. duo plaustra & quatuor boves dedit filiis gerson
secundum quod habebant necessarium. Quattuor autem plaustra
& boves octo dedit filiis merari iuxta officia
sua. sub manu ithamar filii aaron sacerdotis. filiis autem caath non dedit
plaustra & boves. quia in sanctuario servitute honorati portabant
humeris. Et obtulerunt duces in dedicatione altaris die qua unctum est
oblationem suam ante altare. Dixit q; dñs ad moysen. unus dux
per singulos dies offerant munera in dedicatione altaris. Primo die
obtulit oblationem suam naason filius aminadab de tribu iuda
Et fuit in ea acceptabilis argenteus. pondo. c. xxx. siclorum. Sta
tera argentea lxx. siclos. utraq; pondus thuris. Cucurbita plena
mixta oleo pro sacrificio. Holocaustum. qui. x. siclos aureos plenos
incenso. bovem de armento. arietem. agnum anniculum holocaustum
hircum pro peccato. Victimam pacificam. duos boves. arietes. v. hircos
agnos anniculos. Hæc oblatio naason filii aminadab. Die

quasi semen coriandri, coloris bdellii. Circuibatque populus, et colligens illud frangebat mola, sive terebat in mortario, coquens in olla, et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati. Cumque descenderet nocte super castra ros, descendebat pariter et man. Audivit ergo Moyses flentem populum per familias, et singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est furor domini valde: sed et Moysi intoleranda res visa est. Et ait ad dominum: Cur afflixisti servum tuum? quare non invenio gratiam coram te? et cur imposuisti pondus universi populi huius super me? Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam, ut dicas mihi: Porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum, et defer in terram pro qua iurasti patribus eorum? Unde mihi carnes ut dem tantae multitudini? Flent contra me dicentes: Da nobis carnes ut comedamus. Non possum solus sustinere omnem populum, quia gravis est mihi. Sin aliter tibi videtur, obsecro ut interficias me, et inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afficiar malis. Et dixit dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senibus Israhel, quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri: et duces eos ad ostium tabernaculi foederis, facies ibi stare tecum, ut descendam et loquar tibi: et auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, et non tu solus graveris. Populo quoque dices: Sanctificamini: cras comedetis carnes. Ego enim audivi vos dicere: Quis dabit nobis escas carnium? bene nobis erat in Egypto. Ut det vobis dominus carnes, et comedatis. Non uno die nec duobus vel quinque aut decem nec viginti quidem, sed usque ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras, et vertatur in nauseam, eo quod repuleritis dominum qui in medio vestri est, et fleveritis coram eo dicentes: Quare egressi sumus ex Egypto? Et ait Moyses: Sexcenta milia peditum huius populi sunt, et tu dicis: Dabo eis esum carnium mense integro? Numquid ovium et boum multitudo caedetur, ut possit sufficere ad cibum? vel omnes pisces maris in unum congregabuntur, ut eos satient? Cui respondit dominus: Numquid manus domini invalida est? Iam nunc videbis utrum meus sermo opere compleatur. Venit igitur Moyses, et narravit populo verba domini, congregans septuaginta viros de senibus Israhel, quos stare fecit circa tabernaculum. Descenditque dominus per nubem, et locutus est ad eum, auferens de spiritu qui erat in Moyse, et dans septuaginta viris. Cumque requievisset in eis spiritus, prophetaverunt, nec ultra cessaverunt. Remanserant autem in castris duo viri, quorum unus vocabatur Heldad, et alter Medad, super quos requievit spiritus: nam et ipsi descripti fuerant, et non exierant ad tabernaculum. Cumque prophetarent in castris, cucurrit puer, et nuntiavit Moysi dicens: Heldad et Medad prophetant in castris. Statim Iosue filius Nun, minister Moysi, et electus e pluribus, ait: Domine mi Moyses prohibe eos. At ille: Quid, inquit, emularis pro me? Quis tribuat ut omnis populus prophetet, et det eis dominus spiritum suum? Reversusque est Moyses et maiores natu Israhel in castra. Ventus autem egrediens a domino, arreptas trans mare coturnices detulit, et dimisit in castra itinere quantum uno die confici potest, ex omni parte castrorum per circuitum, volabantque in aere duobus cubitis altitudine super terram. Surgens ergo populus toto die illo et nocte, et die altero, congregavit coturnicum, qui parum, decem choros: et siccaverunt eas per gyrum castrorum. Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiuscemodi cibus: et ecce furor domini concitatus in populum, percussit eum plaga magna nimis. Vocatusque est ille locus, sepulchra concupiscentiae: ibi enim sepelierunt populum qui desideraverat. Egressi autem de sepulchris concupiscentiae, venerunt in Aseroth, et manserunt ibi.

XII

Locutaque est Maria et Aaron contra Moysen propter uxorem eius Ethiopissam. Et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est dominus? nonne et nobis similiter est locutus? Quod cum audisset dominus (erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra), statim locutus est ad eum et ad Aaron et Mariam: Egredimini vos tantum tres ad tabernaculum foederis. Cumque fuissent egressi, descendit dominus in columna nubis, et stetit in introitu tabernaculi vocans Aaron et Mariam. Qui cum issent, dixit ad eos: Audite sermones meos: Si quis fuerit inter vos propheta domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum. At non talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est. Ore enim ad os loquor ei, et palam, et non per enigmata et figuras dominum videt. Quare igitur non timuistis detrahere servo meo Moysi? Iratusque contra eos abiit. Nubes quoque recessit quae erat super tabernaculum. Et ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix. Cumque respexisset eam Aaron, et vidisset perfusam lepra, ait ad Moysen: Obsecro domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum, quod stulte commisimus, ne fiat haec quasi mortua, et ut abortivum quod proicitur de vulva matris suae. Ecce iam medium carnis eius devoratum est lepra. Clamavitque Moyses ad dominum dicens: Deus obsecro sana eam. Cui respondit dominus: Si pater eius spuisset in faciem illius, nonne debuerat saltem septem dierum rubore suffundi? Separetur septem diebus extra castra, et postea revocabitur. Exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus: et populus non est motus de loco, donec revocata est Maria.

XIII

Profectusque est populus de Aseroth, fixis tentoriis in deserto Pharan. Ibique locutus est dominus ad Moysen dicens: Mitte viros qui considerent terram Chanaan, quam daturus sum filiis Israhel, singulos de singulis tribubus ex principibus. Fecit Moyses quod dominus imperarat, de deserto Pharan mittens principes viros, quorum ista sunt nomina. De tribu Ruben, Sammua filium Zecur. De tribu Symeon, Saphat filium Huri. De tribu Iuda, Caleph filium Iephone. De tribu Ysachar, Igal filium Ioseph. De tribu Effraim, Osee filium Nun. De tribu Beniamin, Phalti filium Raphu. De tribu Zabulon, Geddihel filium Sodi. De tribu Ioseph sceptri Manasse, Gaddi filium Susi. De tribu Dan, Amihel filium Gemalli. De tribu Aser, Sthur filium Michahel. De tribu Nepthalim, Nabdi filium Vaphsi. De tribu Gad, Guhel filium Machi. Haec sunt nomina virorum quos misit Moyses ad considerandam terram Chanaan. Vocavitque Osee filium Nun Iosue. Misit ergo eos Moyses ad considerandam terram Chanaan, et dixit ad eos: Ascendite per meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes, considerate terram qualis sit, et populum qui habitator est eius, utrum fortis sit an infirmus, pauci numero an plures; ipsa terra bona an mala; urbes quales, muratae an absque muris; humus pinguis an sterilis, nemorosa an absque arboribus. Confortamini, et afferte nobis de fructibus terrae. Erat autem tempus quando iam praecoquae uvae vesci possunt. Cumque ascendissent, exploraverunt terram a deserto Sin usque Roob intrantibus Emath. Ascenderuntque ad meridiem, et venerunt in Ebron, ubi erant Achyman et Sysay et Tholmay filii Enach. Nam Ebron septem annis ante Thanim urbem Egypti condita est. Pergentesque usque ad torrentem botri, absciderunt palmitem cum uva sua, quem portaverunt in vecte duo viri. De malis quoque granatis et de ficis loci illius tulerunt, qui appellatus est Nehelescol, id est torrens botri, eo quod botrum inde portassent filii Israhel. Reversique exploratores terrae post quadraginta dies omni regione circuita, venerunt ad Moysen et Aaron et ad omnem coetum filiorum Israhel in desertum Pharan, quod est in Cades. Locutique eis et omni multitudini, ostenderunt fructus terrae, et narraverunt dicentes: Venimus in terram ad quam misisti nos, quae revera fluit lacte et melle, ut ex his fructibus cognosci potest; sed cultores fortissimos habet, et urbes grandes atque muratas. Stirpem Enach vidimus ibi. Amalech habitat in meridie; Ettheus et Iebuseus et Amorreus in montanis; Chananeus vero moratur iuxta mare et circa fluenta Iordanis. Inter haec Caleph compescens murmur populi qui oriebatur contra Moysen, ait: Ascendamus et possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam. Alii vero qui fuerant cum eo dicebant: Nequaquam ad hunc populum valemus ascendere, quia fortior nobis est. Detraxeruntque

i. princeps tribus manasse

terre quā dspexerant apud filios isr. dicentes. Terra quā lustrauimꝰ deuorat habitatores sui. Populꝰ quē aspeximꝰ procerꝰ est. Ibi quoq; monstra de stirpe enach. de generatione gigantū. quib⁹ comparati quasi locuste videbamur
Igitur omnis congregatio eleuauit uocē suā. et dedit fletū plorauitq; populus nocte illa. murmurauit tota contra moysen & aaron. omnis filius isr. dixerunt. utinā mortui essemus in egypto. uel in hac uasta solitudine. utinā perirē sub manu domini. ne introducat nos in terrā istā. ut gladio cadamus. uxores nr̄e & filii nr̄i ducantur captiui. Nonne melius est nobis reuerti in egyptū. dixitq; ad alterutrū. constituamus principē & reuertamur in egyptum. Quo audito moyses. et aaron corruerunt pronꝰ in terram coram uniuersa multitudine filioꝝ isr. At ihesu filius nun. et caleph filius iephone qui erant de numero explorantium terrā. scissis uestimentis suis. locuti sunt ad omnem multitudinem filioꝝ isr. dicentes. Terra quā circuiuimus optima nimis est. si placuerit deo nr̄o. introducet nos & dabit nobis terrā fluentē lacte & melle. Tantū nolite contra dominum uenire. nec uos terrē populi timueritis. quos quasi panes possumus comedere. recessit ab eis omnis protectio. dominus nobiscū est. nolite timere. Et cuncta congregatio uoluit lapidare eos. gloria autē domini apparuit in tabernaculo fœderis. cunctis filiis isr. Et dixit dns ad moysen. usq; quo detrahet mihi populus iste. et usq; quo non credet mihi in omnibus signis quæ feci in medio eius. Percutiam eum morte & conterā hereditate. faciamq; te in gentem grandem & robustiorem. et multo maiorem quam hic est. Cui respondit moyses. audient egyptii de quorum finibus eduxisti in fortitudine tua populum istum. & habitatores terre huius. qui audierunt quia tu dominus in populo tuo sis. ut uideant facie ad faciem. et nubes tua pergrauet eos. et columpna nubis pendeat desuper. et in columpna ignis præcedas eos per iter diurnum. et per lucidum incedas ignis. Quasi occideris populum istum quasi unum. dicent gentes quæ audierunt famam tuam. Dominus potens est introducere populum istum in terram. pro quā iurauerat. occidit eos in solitudine. Obsecro ergo ut magnificetur fortitudo dñi sicut locutus es. dicens. Dominus patiens & multe misericordie. auferens iniquitatem & scelus. nullumq; per se innocentem deserens. Visitans peccata patrum in filios. in tertiam & quartam generationem. Dimitte obsecro peccatum populi huius secundum magnitudinem misericordie tue. sicut propitius fuisti populo isto de egypto usq; ad locum istum. Dixitq; dns. Dimisi iuxta uerbum tuum. Viuo ego qd̄ implebitur gloria domini in uniuersa terra. Omnes uiri qui uiderunt maiestatem meam & signa quæ feci in egypto. et in deserto fecerunt me iam decies temptantes. nec audierunt uocem meam. non uidebunt terrā pro qua iurauit patribus eius. Sed nec quisquā ex his qui detrahunt mihi. uidebit eam. Seruus meus caleph. qui plenus alio fuit spiritu secutusq; me introducam in eam. hanc quā ingressus. et semen eius possidebit. Amalechites & chananeus habitant in uallibus crastina mouete castra. & reuertimini in solitudinem per uiam maris rubri. Locutusq; est dominus ad moysen & aaron dicens. Usquequo multitudo hec pessima murmurat contra me. audiui querimonias filioꝝ isr. quibus murmurant contra me. Dic eis. Viuo ego ait dominus. fiant sicut locuti estis audiente me. In solitudine hac corruent cadauera uestra. Omnes q̄ numerati estis a xx. annis & supra. et murmurastis contra me. Non introibitis terram. super quam leuauit manum suam ut habitare uos faceret. præter caleph filium iephone. & iosue filium nun. Paruulos autē uestros de quibus dixistis q̄d prede cedant hostibus. introducam ut uidcant terram. quā uos dispicere noluistis. Uestra autem cadauera uolutabuntur in solitudine. filii uestri uagientur in deserto annis xl. & portabunt fornicationem uestram. donec consumantur ossa uestra in deserto. iuxta numerum dierum quibus considerastis terram. quadraginta. per singulos annos. accipietis iniquitates uestras. et scietis ultionem meam. qua ero contrarius uobis. Ego dns locutus sum. si non hoc faciam omni congregationi huic pessime. quæ consurrexit aduersum me in solitudine hac deficiet. & morietur. Igitur omnes uiri quos misit moyses ad explorandam terram. & qui reuersi murmurare fecerunt contra eum omne maledictum. dentes falsum de terra. mortui sunt coram dño. Decem autem principes qui detulerant malum de terra illa. percussi sunt plaga. in conspectu dñi. Josue autē filius nun. et caleph filius iephone uiuerunt ex omnibus qui pergentes ad considerandam terram. locuti sunt ad omnem multitudinem filioꝝ isr. detrahentes terre illi. Terra quā circuiuimus optima nimis est. si placuerit deo nr̄o. introducet nos & dabit nobis terrā fluentē lacte & melle. Tantū nolite contra dominum uenire. nec uos terrē populi timueritis. quos quasi panes possumus comedere. recessit ab eis omnis protectio. dominus nobiscū est. nolite timere. Et cuncta congregatio uoluit lapidare eos. gloria autē domini apparuit in tabernaculo fœderis. cunctis filiis isr. Et dixit dns ad moysen. usq; quo detrahet mihi populus iste. et usq; quo non credet mihi in omnibus signis quæ feci in medio eius. Percutiam eum morte & conterā hereditate. faciamq; te in gentem grandem & robustiorem. et multo maiorem quam hic est. Cui respondit moyses. audient egyptii de quorum finibus eduxisti in fortitudine tua populum istum. & habitatores terre huius. qui audierunt quia tu dominus in populo tuo sis. ut uideant facie ad faciem. et nubes tua pergrauet eos. et columpna nubis pendeat desuper. et in columpna ignis præcedas eos per iter diurnum. et per lucidum incedas ignis. Quasi occideris populum istum quasi unum. dicent gentes quæ audierunt famam tuam. Dominus potens est introducere populum istum in terram. pro quā iurauerat. occidit eos in solitudine. Obsecro ergo ut magnificetur fortitudo dñi sicut locutus es. dicens. Dominus patiens & multe misericordie. auferens iniquitatem & scelus. nullumq; per se innocentem deserens. Visitans peccata patrum in filios. in tertiam & quartam generationem. Dimitte obsecro peccatum populi huius secundum magnitudinem misericordie tue. sicut propitius fuisti populo isto de egypto usq; ad locum istum. Dixitq; dns. Dimisi iuxta uerbum tuum. Viuo ego qd̄ implebitur gloria domini in uniuersa terra. Omnes uiri qui uiderunt maiestatem meam & signa quæ feci in egypto. et in deserto fecerunt me iam decies temptantes. nec audierunt uocem meam. non uidebunt terrā pro qua iurauit patribus eius. Sed nec quisquā ex his qui detrahunt mihi. uidebit eam. Seruus meus caleph. qui plenus alio fuit spiritu secutusq; me introducam in eam. hanc quā ingressus. et semen eius possidebit. Amalechites & chananeus habitant in uallibus crastina mouete castra. & reuertimini in solitudinem per uiam maris rubri. Locutusq; est dominus ad moysen & aaron dicens. Usquequo multitudo hec pessima murmurat contra me. audiui querimonias filioꝝ isr. quibus murmurant contra me. Dic eis. Viuo ego ait dominus. fiant sicut locuti estis audiente me. In solitudine hac corruent cadauera uestra. Omnes q̄ numerati estis a xx. annis & supra. et murmurastis contra me. Non introibitis terram. super quam leuauit manum suam ut habitare uos faceret. præter caleph filium iephone. & iosue filium nun. Paruulos autē uestros de quibus dixistis q̄d prede cedant hostibus. introducam ut uide

peccaverit coram Domino: impetrabitque ei veniam, et dimittetur illi. Tam indigenis quam advenis una lex erit omnium, qui peccaverint ignorantes. Anima vero, quae per superbiam aliquid commiserit, sive civis sit ille, sive peregrinus (quoniam adversus Dominum rebellis fuit) peribit de populo suo: verbum enim Domini contempsit, et praeceptum illius fecit irritum: idcirco delebitur, et portabit iniquitatem suam. Factum est autem, cum essent filii Israel in solitudine, et invenissent hominem colligentem ligna in die sabbati, obtulerunt eum Moysi et Aaron et universae multitudini. Qui recluserunt eum in carcerem, nescientes quid super eo facere deberent. Dixitque Dominus ad Moysen: Morte moriatur homo iste, obruat eum lapidibus omnis turba extra castra. Cumque eduxissent eum foras, obruerunt lapidibus, et mortuus est, sicut praeceperat Dominus. Dixit quoque Dominus ad Moysen: Loquere filiis Israel, et dices ad eos ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinas: quas cum viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, nec sequantur cogitationes suas et oculos per res varias fornicantes, sed magis memores praeceptorum Domini faciant ea, sintque sancti Deo suo. Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Aegypti, ut essem Deus vester.

XVI Ecce autem Core filius Isaar, filii Caath, filii Levi, et Dathan atque Abiron filii Eliab, Hon quoque filius Pheleth de filiis Ruben, surrexerunt contra Moysen, aliique filiorum Israel ducenti quinquaginta viri proceres synagogae, et qui tempore concilii per nomina vocabantur. Cumque stetissent adversum Moysen et Aaron, dixerunt: Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorum est, et in ipsis est Dominus: cur elevamini super populum Domini? Quod cum audisset Moyses, cecidit pronus in faciem: locutusque ad Core et ad omnem multitudinem: Mane, inquit, notum faciet Dominus qui ad se pertineant, et sanctos applicabit sibi: et quos elegerit, appropinquabunt ei. Hoc igitur facite: Tollat unusquisque thuribula sua, tu Core, et omne concilium tuum. Et hausto cras igne, ponite desuper thymiama coram Domino: et quemcumque elegerit, ipse erit sanctus: multum erigimini filii Levi. Dixitque rursum ad Core: Audite filii Levi. Num parum vobis est quod separavit vos Deus Israel ab omni populo, et iunxit sibi, ut serviretis ei in cultu tabernaculi, et staretis coram frequentia populi, et ministraretis ei? Idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios Levi, ut vobis etiam sacerdotium vindicetis, et omnis globus tuus stet contra Dominum? Quid est enim Aaron ut murmuretis contra eum? Misit ergo Moyses ut vocaret Dathan et Abiron filios Eliab. Qui responderunt: Non venimus. Numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra, quae lacte et melle manabat, ut occideres in deserto, nisi et dominatus fueris nostri? Revera induxisti nos in terram, quae fluit rivis lactis et mellis, et dedisti nobis possessiones agrorum et vinearum: an et oculos nostros vis eruere? Non venimus. Iratusque Moyses valde, ait ad Dominum: Ne respicias sacrificia eorum: tu scis quod ne asellum quidem umquam acceperim ab eis, nec afflixerim quempiam eorum. Dixitque ad Core: Tu et omnis congregatio tua state seorsum coram Domino, et Aaron die crastino separatim. Tollite singuli thuribula vestra, et ponite super ea incensum, offerentes Domino ducenta quinquaginta thuribula: Aaron quoque teneat thuribulum suum. Quod cum fecissent, stantibus Moyse et Aaron, et coacervassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi, apparuit cunctis gloria Domini. Locutusque Dominus ad Moysen et Aaron, ait: Separamini de medio congregationis huius, ut eos repente disperdam. Qui ceciderunt proni in faciem, atque dixerunt: Fortissime Deus spirituum universae carnis, num uno peccante contra omnes ira tua desaeviet? Et ait Dominus ad Moysen: Praecipe universo populo ut separetur a tabernaculis Core et Dathan et Abiron. Surrexitque Moyses, et abiit ad Dathan et Abiron: et sequentibus eum senioribus Israel, dixit ad turbam: Recedite a tabernaculis hominum impiorum, et nolite tangere quae ad eos pertinent, ne involvamini in peccatis eorum. Cumque recessissent a tentoriis eorum per circuitum, Dathan et Abiron egressi stabant in introitu papilionum suorum cum uxoribus et filiis omnique frequentia. Et ait Moyses: In hoc scietis quod Dominus miserit me ut facerem universa quae cernitis, et non ex proprio ea corde protulerim: Si consueta hominum morte interierint, et visitaverit eos plaga, qua et ceteri visitari solent, non misit me Dominus: sin autem novam rem fecerit Dominus, ut aperiens terra os suum deglutiat eos et omnia quae ad illos pertinent, descenderintque viventes in infernum, scietis quod blasphemaverint Dominum. Confestim igitur ut cessavit loqui, dirupta est terra sub pedibus eorum: et aperiens os suum, devoravit illos cum tabernaculis suis et universa substantia eorum: descenderuntque vivi in infernum operti humo, et perierunt de medio multitudinis. At vero omnis Israel, qui stabat per gyrum, fugit ad clamorem pereuntium: dicens: Ne forte et nos terra deglutiat. Sed et ignis egressus a Domino interfecit ducentos quinquaginta viros, qui offerebant incensum. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Praecipe Eleazaro filio Aaron sacerdoti ut tollat thuribula quae iacent in incendio, et ignem huc illucque dispergat: quoniam sanctificata sunt in mortibus peccatorum: producatque ea in laminas, et affigat altari, eo quod oblatum sit in eis incensum Domino, et sanctificata sint, ut cernant ea pro signo et monumento filii Israel. Tulit ergo Eleazar sacerdos thuribula aenea, in quibus obtulerant hi, quos incendium devoravit, et produxit ea in laminas, affigens altari: ut haberent postea filii Israel, quibus commonerentur ne quis accedat alienigena, et qui non est de semine Aaron ad offerendum incensum Domino, ne patiatur sicut passus est Core, et omnis congregatio eius, loquente Domino ad Moysen. Murmuravit autem omnis multitudo filiorum Israel sequenti die contra Moysen et Aaron dicens: Vos interfecistis populum Domini. Cumque oriretur seditio, et tumultus incresceret, Moyses et Aaron fugerunt ad tabernaculum foederis. Quod postquam ingressi sunt, operuit nubes, et apparuit gloria Domini. Dixitque Dominus ad Moysen: Recedite de medio huius multitudinis, etiam nunc delebo eos. Cumque iacerent in terra, dixit Moyses ad Aaron: Tolle thuribulum, et hausto igne de altari, mitte incensum desuper, pergens cito ad populum ut roges pro eis: iam enim egressa est ira a Domino, et plaga desaevit. Quod cum fecisset Aaron, et cucurrisset ad mediam multitudinem, quam iam vastabat incendium, obtulit thymiama: et stans inter mortuos ac viventes, pro populo deprecatus est, et plaga cessavit. Fuerunt autem qui percussi sunt, quattuordecim milia hominum, et septingenti, absque his qui perierant in seditione Core. Reversusque est Aaron ad Moysen ad ostium tabernaculi foederis postquam quievit interitus.

XVII Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Loquere ad filios Israel, et accipe ab eis virgas singulas per cognationes suas, a cunctis principibus tribuum virgas duodecim, et uniuscuiusque nomen superscribes virgae suae. Nomen autem Aaron erit in tribu Levi, et una virga cunctas eorum familias continebit. Ponesque eas in tabernaculo foederis coram testimonio, ubi loquar ad te. Quem ex his elegero, germinabit virga eius: et cohibebo a me querimonias filiorum Israel, quibus contra vos murmurant.

Locutusque est Moyses ad filios Israel: et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus: fueruntque virgae XII absque virga Aaron. Quas cum posuisset Moyses coram Domino in tabernaculo testimonii, sequenti die regressus invenit germinasse virgam Aaron in domo Levi: et turgentibus gemmis eruperant flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt. Protulit ergo Moyses omnes virgas de conspectu Domini ad omnes filios Israel: videruntque, et receperunt singuli virgas suas. Dixitque Dominus ad Moysen: Refer virgam Aaron in tabernaculum testimonii, ut servetur ibi in signum rebellium filiorum Israel, et quiescant querelae eorum a me ne moriantur. Fecitque Moyses sicut praeceperat Dominus. Dixerunt autem filii Israel ad Moysen: Ecce consumpti sumus, omnes perivimus. Quicumque accedit ad tabernaculum Domini, moritur. Numquid usque ad internecionem cuncti delendi sumus?

XVIII

Dixitque Dominus ad Aaron: Tu, et filii tui, et domus patris tui tecum, portabitis iniquitatem sanctuarii: et tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotii vestri. Sed et fratres tuos de tribu Levi, et sceptrum patris tui sume tecum, praestoque sint, et ministrent tibi: tu autem et filii tui ministrabitis in tabernaculo testimonii. Excubabuntque Levitae ad praecepta tua, et ad cuncta opera tabernaculi: ita dumtaxat ut ad vasa sanctuarii et ad altare non accedant, ne et illi moriantur, et vos pereatis simul. Sint autem tecum, et excubent in custodiis tabernaculi, et in omnibus caeremoniis ejus. Alienigena non miscebitur vobis. Excubate in custodia sanctuarii, et in ministerio altaris: ne oriatur indignatio super filios Israel. Ego dedi fratres vestros Levitas de medio filiorum Israel, et tradidi donum Domino, ut serviant in ministeriis tabernaculi ejus. Tu autem et filii tui custodite sacerdotium vestrum: et omnia quae ad cultum altaris pertinent, et intra velum sunt, per sacerdotes administrabuntur. Si quis externus accesserit, occidetur. Locutusque est Dominus ad Aaron: Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum. Omnia quae sanctificantur a filiis Israel, tibi tradidi et filiis tuis pro officio sacerdotali, legitima sempiterna. Haec ergo accipies de his, quae sanctificantur et oblata sunt Domino. Omnis oblatio, et sacrificium, et quidquid pro peccato atque delicto redditur mihi, et cedit in Sancta sanctorum, tuum erit, et filiorum tuorum. In sanctuario comedes illud: mares tantum edent ex eo, quia consecratum est tibi. Primitias autem, quas voverint et obtulerint filii Israel, tibi dedi, et filiis ac filiabus tuis, jure perpetuo: qui mundus est in domo tua, vescetur eis. Omnem medullam olei, et vini, ac frumenti, quidquid offerunt primitiarum Domino, tibi dedi. Universa frugum initia, quas gignit humus, et Domino deportantur, cedent in usus tuos: qui mundus est in domo tua, vescetur eis. Omne quod ex voto reddiderint filii Israel, tuum erit. Quidquid primum erumpit e vulva cunctae carnis, quam offerunt Domino, sive ex hominibus, sive ex pecoribus fuerit, tui juris erit: ita dumtaxat, ut pro hominis primogenito pretium accipias, et omne animal quod immundum est redimi facias, cujus redemptio erit post unum mensem, siclis argenti quinque, pondere sanctuarii. Siclus viginti obolos habet. Primogenitum autem bovis et ovis et caprae non facies redimi, quia sanctificata sunt Domino. Sanguinem tantum eorum fundes super altare, et adipes adolebis in odorem suavissimum Domino. Carnes vero in usum tuum cedent, sicut pectusculum consecratum et armus dexter tua erunt. Omnes primitias sanctuarii quas offerunt filii Israel Domino, tibi dedi et filiis ac filiabus tuis jure perpetuo. Pactum salis est sempiternum coram Domino, tibi ac filiis tuis. Dixitque Dominus ad Aaron: In terra eorum nihil possidebitis, nec habebitis partem inter eos: ego pars et hereditas tua in medio filiorum Israel. Filiis autem Levi dedi omnes decimas Israelis in possessionem pro ministerio quo serviunt mihi in tabernaculo foederis: ut non accedant ultra filii Israel ad tabernaculum, nec committant peccatum mortiferum, solis filiis Levi in tabernaculo servientibus, et portantibus peccata populi. Legitimum sempiternum erit in generationibus vestris. Nihil aliud possidebunt, decimarum oblatione contenti, quas in usus eorum et necessaria separavi.

Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Praecipe Levitis, atque denuntia: Cum acceperitis a filiis Israel decimas, quas dedi vobis, primitias earum offerte Domino, id est decimam partem decimae, ut reputetur vobis in oblationem primitivorum, tam de areis quam de torcularibus: et universis quorum accipitis primitias, offerte Domino, et date Aaron sacerdoti. Omnia quae offeretis ex decimis, et in donaria Domini separabitis, optima et electa erunt. Dicesque ad eos: Si praeclara et meliora quaeque obtuleritis ex decimis, reputabitur vobis quasi de area et torculari dederitis primitias: et comedetis eas in omnibus locis vestris, tam vos quam familiae vestrae: quia pretium est pro ministerio, quo servitis in tabernaculo testimonii. Et non peccabitis super hoc, egregia vobis et pinguia reservantes, ne polluatis oblationes filiorum Israel, et moriamini.

Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: Ista est religio victimae, quam constituit Dominus. Praecipe filiis Israel, ut adducant ad te vaccam rufam aetatis integrae, in qua nulla sit macula, nec portaverit jugum: tradetisque eam Eleazaro sacerdoti, qui eductam extra castra, immolabit in conspectu omnium: et tingens digitum in sanguine ejus, asperget contra fores tabernaculi septem vicibus, comburetque eam cunctis videntibus, tam pelle et carnibus ejus quam sanguine et fimo flammae traditis. Lignum quoque cedrinum, et hyssopum, coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammam, quae vaccam vorat. Et tunc demum lotis vestibus et corpore suo, ingredietur in castra, commaculatusque erit usque ad vesperum. Sed et ille qui combusserit eam, lavabit vestimenta sua et corpus, et immundus erit usque ad vesperum. Colliget autem vir mundus cineres vaccae, et effundet eos extra castra in loco purissimo, ut sint multitudini filiorum Israel in custodiam, et in aquam aspersionis: quia pro peccato vacca combusta est. Cumque laverit qui vaccae portaverat cineres vestimenta sua, immundus erit usque ad vesperum. Habebunt hoc filii Israel, et advenae qui habitant inter eos, sanctum jure perpetuo. Qui tetigerit cadaver hominis, et propter hoc septem diebus fuerit immundus, aspergetur ex hac aqua die tertio et septimo, et sic mundabitur. Si die tertio aspersus non fuerit, septimo non poterit emundari. Omnis qui tetigerit humanae animae morticinum, et aspersus hac commistione non fuerit, polluet tabernaculum Domini, et peribit ex Israel: quia aqua expiationis non est aspersus, immundus erit, et manebit spurcitia ejus super eum. Ista est lex hominis qui moritur in tabernaculo: omnes qui ingrediuntur tentorium illius, et universa vasa quae ibi sunt, polluta erunt septem diebus. Vas, quod non habuerit operculum, nec ligaturam desuper, immundum erit. Si quis in agro tetigerit cadaver occisi hominis, aut per se mortui, sive os illius, vel sepulchrum, immundus erit septem diebus. Tollent de cineribus combustionis atque peccati, et mittent aquas vivas super eos in vas. In quibus cum homo mundus tinxerit hyssopum, asperget eo omne tentorium, et cunctam supellectilem, et homines hujuscemodi contagione pollutos: atque hoc modo mundus lustrabit immundum tertio et septimo die. Expiatusque die septimo, lavabit et se et vestimenta sua, et immundus erit usque ad vesperum. Si quis hoc ritu non fuerit expiatus, peribit anima illius de medio ecclesiae: quia sanctuarium Domini polluit, et non est aqua lustrationis aspersus. Erit hoc praeceptum legitimum sempiternum. Ipse quoque qui aspergit aquas, lavabit vestimenta sua. Omnis qui tetigerit aquas expiationis, immundus erit usque ad vesperum. Quidquid tetigerit immundus, immundum faciet: et anima quae horum quippiam tetigerit, immunda erit usque ad vesperum.

Veneruntque filii Israel, et omnis multitudo in desertum Sin, mense primo: et mansit populus in Cades. Mortuaque est ibi Maria, et sepulta in eodem loco. Cumque indigeret aqua populus, coierunt adversum Moysen et Aaron: et versi in seditionem, dixerunt: Utinam periissemus inter fratres nostros coram Domino. Cur eduxistis ecclesiam Domini in solitudinem, ut et nos et nostra jumenta moriantur? Quare nos fecistis ascendere de Aegypto, et adduxistis in locum istum pessimum, qui seri non potest,

et dum arioms preciun in manib. Cum q; uenisset ad balaā
mandauit ei omīa uerba balach. Ille ait q; anxere hic no
dele. Respondelo quecunq; dixerit mihi dns. hoc utiq; ago
me deus. & dixit ad eum. Quid tibi uolumo honorasti ille apd me.
Sed ecce balac filius sephor rex moabitar. uenit ad me de oriente. Ecce
popls qui egressus est de egypto. operit superficiem terre uenit &
mal edite eis. Si quo modo possim pugnare aduersus eum. Dixitq; d
mihi ad balaam. Vade cū eo. est. nō maledicet popl̄o q; benedictus
est. Cum mane surrexisset dixit ad principes filiorum moab. Quia
phibuit me dominus venire nobiscū. Recessit princeps dixitq; ad
balach. Noluit balaam venire nobiscū. Iterū ille multo plures
nobilioresq; & auctiore misit. Et ei uenissent ad balaā dixerūt.
Sic dicit balach filius sephor. Ne cunctere uenire ad me. parabo te
honore te. & quicq; uolueris dabo tibi. & maledic populo huic. Respon
dens seruis balach dixit. Si dederit mihi balach domus sua plenā argento & auro. Ego
non possum uertere uerbū domini dei mei. ut nō plus & minus loquar. Obsecro ut
hic maneas. & hac nocte. ut sciam quid dominus rursum respondere debeat.
venit q; dominus ad balaam nocte. & ait ei. Si te uocare uenerit homo
ille. surge & uade cum eis. Verumtamen uerbum quod locutus fuero tibi
hoc facito. Surrexit ergo mane balaam. & strauit asinā suā. profectusq; est cum
principibus moab. Iratusq; est furore dns. quia ambulabat. & stetit angl̄s
dñi contra eum in via. ipse autē ascendebat asinā suā. & habebat duos
famulos secū. Cumq; uidisset asina angl̄m domini stantem in via. nudatumq;
gladium. deuertit se de itinere. uolens ire per agrū. Quod
cū uidisset balaam. percussit eā uirgā. ut reduceret eam in viam. Stetit angl̄s
in angustiis uie. maceria; hinc & inde circūdante. Quā cū uidisset asina. ad
ytā se parietī. premens pedem. & uestē ille illā ad. Addidit
ergo percussit eā. Transiit angl̄s ad locū angustū. ubi nec ad declinandū
ad dexterā. nec ad sinistrā. poterat deuiari. Quā cū uidisset asina. ibi
resedit. subtus pedes balaam. Quo cū furiosus ictu
baculi. cedebat. Aperuit dominus os asine. Locuta
q; dixit ei. Quid feci tibi. quia percussisti me iam tertio. Dixit balaam.
Quia commeruisti. & illusisti mihi. utinā haberem gladiū. ut te
occiderem. Dixitq; asina ad eū. Nonne asina tua sum. super
quā sedisti ex quo factus es mihi usq; in presentem diem. Nunquid consuetus
fui facere tibi sic. Qui respondit. Nequaq;. Tunc aperuit dominus oculos balaam.
Qui angl̄m stantem in via. & strictum gladiū adorauit incli
nato capite. Quo interrogante q; ei causa uenisset ter
cum asina sua. Locutus est. Ego egressus sum ut resisterem tibi.
quia peruersa est via tua. & contraria mihi. Et asina declinauit
me ter. Quam si non declinasset. te quidem occiderā. illā autē
reseruarem. Dixit balaam. Peccaui. nesciens q; tu stares contra me. Et
nūc si displicet tibi iter meum. reuertar. Dixit angl̄s. Vade cū
viris. Verumtamen hoc tantū loquere quod ego locutus fuero tibi.
Cumq; ambulasset balaam cum principibus balach. Audiuit
balach egressus est in occursum ei in oppidū moab
quod situm est in extremis finibus arnon. Dixitq; ad balaā.
Nonne mittens misi ad te. ut uocarem te. Cur non statim uenisti ad me. Si quasi
certe aduentu tuo inde honore. Cui ille. Ecce adsum. Numquid aliq
quid loqui possum. nisi id quod deus posuerit in ore meo. Perrexit ergo simul
& uenerūt in urbem. Quos cum rex simul
& omnes principes regni sui excepisset. Illo q;
die balach oues & armenta misit ad balaam. & principibus qui
eo erant numerum. Mane aut facto. duxit eū ascendit balaam
in excelsa baal. &
inde uidit extremā partē populi. Dixitq; balaam ad balach.

Edificā mihi hic vii. altar. & para totidem uitulos & totidē
arietes. Cumq; fecisset balaam. sicut locutus fuerat. Imposuit
super singulos altaria. & ascendit sligā ammon. Dixitq; balaam ad
balach. Sta paulisp̄ iuxta holocaustū tuū. donec occurrat mihi dns.
& quicq; ostenderit loquar tibi. Et ait q; abiisset nudus
& occurrit ei deus. Locutusq; est ei. Ait balaam. Septem aquas
ordinaui. & impposui uitulum & arietem sup altaria. Dixitq; dns ad
balaam. Reuertere ad balach. & hec loquere. Reuersus
inuenit balach stantem iuxta holocaustū suū. cum
principibus moab. Et assumpta parabola sua. dixit. De aram adduxit me
rex balach filius sephor de montibus orientis. Venite maledice
iacob. & detestare israel. Quomodo maledicā cui non maledixit deus.
Quomodo detestabor quē non detestatus est dominus. De summo uertice petre
videbo eum. & de collibus considerabo illū. Populus solus qui habitabit nō
reputabitur inter gentes. Quis numerare possit pulueremi iacob. & quis
numerū stirpis israel. Moriatur anima mea morte iustoz. &
fiant nouissima mea horum similia. Dixit q; balach ad balaam.
Quid est hoc quod agis. Vt maledicerem inimicis meis uocaui te.
& ecce benedicendo benedixisti. Cui ille. Quid
quid ei deus fuerit locutus. hoc ego loquar. Dixit ei balach ad balaam.
Veni mecū in alterū locū. unde partē tantū videas. & non totū possis
maledicere. & inde mihi loco tuo. Cumq; duxisset eum in locū speculantiū
in cacumine montis phasga. & edificasset balaam septē aras. Et
imposuisset singulis. Dixit ad balach. Sta hic iuxta holocaustū tuū. donec ego pgam
obuiā. Cui ut dominus occurrisset. posuit q; sibi in ore eius aut. Re
uertere ad balach. & hec loqueris ei. Reuersus inuenit eū stantem iuxta
holocaustū suū. & principes moabitar cū eo. Ad quē balach
dixit inquit locutus est dns. Ait ille assumpta parabola sua. Sed ba
lach. Vadilibra filii sephor. Non est deus quasi homo ut mentiatur. neq;
ut filius hominis ut mutetur. Dixit & ñ faciet. locutus est. & nō impleb
bit. De benedicendo accepi. benedixit. & prohibere non valeo. Non
dolui in iacob. & non inspexi tumultū in israel. Dominus deus eius est. &
clangor regis in eo est. Deus qui eduxit eū de egypto.
sicut cornua rinoceri sic ei. Non erit auguriū in iacob. nec di
uinatio in israel. Secundū tempus dicetur iacob. & israel. quid operatus sit deus.
Ecce populus ut leena consurget. & sicut leo erigetur. Non accubuit donec deuoret
predam. & occisoz sanguine potet. Dixit q; balach ad balaam. Nec
maledicens. nec benedicens benedicas. Dixitq; balaam ad balach. Nonne
locutus sum tibi. & dixi mihi. Omnia que dixerit dominus. hec loquar. Dixit q; balach ad balaam. Ve
niam obsecro. & ducam te ad aliū locū. si forte placeat deo ut inde maledicas ei. Et ait q; educens ille
eū sup verticem montis phogor. q; respicit solitudinē. Dixit ei ba
laam. Edifica mihi hic vii. altaria. & para totidem victimas arie
tes. Fecit balach ut locutus erat balaam. & imposuit singulis. Tunc
ait balaam ad balach. Sta hic iuxta holocaustū tuū. ego autē vadā. forte
occurrat mihi dns. & quicq; ostenderit indicabo tibi. Cumq;
abisset balaam. & occurrisset deus balaam. & posuisset uerbū in ore eius. Dixit
ei. Reuertere ad balach. & hec loqueris ei. Cumq; reuersus
fuisset inuenit eum stantem iuxta holocaustū suū. cum principibus moab. Interrogauit
eum balach. Quid locutus est dns. Qui respondit. Surge balach & audi. Audi fili sephor
auribus percipe sermonem meum. Non est deus quasi homo ut mentiatur. neq;
filius hominis ut mutetur. Dixit ergo & non faciet. locutus est. & non impleb
bit. Benedictionem

Hic quoque est numerus filiorum Levi per familias suas: Gerson a quo familia Gersonitarum, Caath a quo familia Caathitarum, Merari a quo familia Meraritarum. Hae sunt familiae Levi: familia Lobni, familia Hebroni, familia Mooli, familia Musi, familia Core. At vero Caath genuit Amram, qui habuit uxorem Iochabed filiam Levi quae nata est ei in Aegypto. Haec genuit viro suo Amram filios Aaron et Mosen et Mariam sororem eorum. De Aaron orti sunt Nadab et Abiu et Eleazar et Ithamar. Quorum Nadab et Abiu mortui sunt cum obtulissent ignem alienum coram Domino. Fueruntque omnes qui numerati sunt viginti tria milia generis masculini ab uno mense et supra, quia non sunt recensiti inter filios Israel nec eis cum ceteris data est possessio. Hic est numerus filiorum Israel qui descripti sunt a Mose et Eleazaro sacerdote in campestribus Moab supra Iordanem contra Hiericho. Inter quos nullus fuit eorum qui ante numerati sunt a Mose et Aaron in deserto Sinai. Praedixerat enim Dominus quod omnes morerentur in solitudine; nullusque remansit ex eis, nisi Chaleb filius Iepphone et Iosue filius Nun.

XXVII

Accesserunt autem filiae Salphaad filii Epher filii Galaad filii Machir filii Manasse, qui fuit filius Ioseph; quarum sunt nomina Maala et Noa et Egla et Melcha et Thersa. Steteruntque coram Mose et Eleazaro sacerdote et cunctis principibus populi ad ostium tabernaculi foederis atque dixerunt: Pater noster mortuus est in deserto, nec fuit in seditione quae concitata est contra Dominum sub Core, sed in peccato suo mortuus est. Hic non habuit mares filios; cur tollitur nomen illius de familia sua quia non habuit filium? Date nobis possessionem inter cognatos patris nostri. Retulitque Moyses causam earum ad iudicium Domini. Qui dixit ad eum: Iustam rem postulant filiae Salphaad; da eis possessionem inter cognatos patris sui, et ei in hereditate succedant. Ad filios autem Israel loqueris haec: Homo cum mortuus fuerit absque filio, ad filiam eius transibit hereditas. Si filiam non habuerit, habebit successores fratres suos. Quod si et fratres non fuerint, dabitis hereditatem fratribus patris eius. Sin autem nec patruos habuerit, dabitur hereditas his qui ei proximi sunt. Eritque hoc filiis Israel sanctum lege perpetua, sicut praecepit Dominus Mosi. Dixit quoque Dominus ad Mosen: Ascende in montem istum Abarim et contemplare inde terram quam daturus sum filiis Israel. Cumque videris eam, ibis et tu ad populum tuum, sicut ivit frater tuus Aaron; quia offendistis me in deserto Sin in contradictione multitudinis, nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas. Hae sunt aquae contradictionis in Cades deserti Sin. Cui respondit Moyses: Provideat Dominus Deus spirituum omnis carnis hominem, qui sit super multitudinem hanc et possit exire et intrare ante eos, et educere eos vel introducere, ne sit populus Domini sicut oves absque pastore. Dixitque Dominus ad eum: Tolle Iosue filium Nun, virum in quo est spiritus, et pone manum tuam super eum. Qui stabit coram Eleazaro sacerdote et omni multitudine; et dabis ei praecepta cunctis videntibus, et partem gloriae tuae, ut audiat eum omnis synagoga filiorum Israel. Pro hoc si quid agendum erit, Eleazar sacerdos consulet Dominum. Ad verbum eius egredietur et ingredietur, ipse et omnes filii Israel cum eo, et cetera multitudo. Fecit Moyses ut praeceperat Dominus. Cumque tulisset Iosue, statuit eum coram Eleazaro sacerdote et omni frequentia populi. Et impositis capiti eius manibus, cuncta replicavit quae mandaverat Dominus.

XXVIII

Dixit quoque Dominus ad Mosen: Praecipe filiis Israel et dices ad eos: Oblationem meam et panes et incensum odoris suavissimi offerte per tempora sua. Haec sunt sacrificia quae offerre debetis: agnos anniculos inmaculatos duos cotidie in holocaustum sempiternum; unum offeretis mane et alterum ad vesperam; decimam partem ephi similae quae conspersa sit oleo purissimo et habeat quartam partem hin. Holocaustum iuge est quod obtulistis in monte Sinai in odorem suavissimum incensi Domino. Et libabitis vini quartam partem hin per agnos singulos in sanctuario Domini. Alterumque agnum similiter offeretis ad vesperam iuxta omnem ritum sacrificii matutini et libamentorum eius, oblationem suavissimi odoris Domino. Die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos inmaculatos et duas decimas similae oleo conspersae in sacrificio, et liba quae rite funduntur per singula sabbata in holocausto sempiterno. In kalendis autem, id est in mensium exordiis, offeretis holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos septem inmaculatos, et tres decimas similae oleo conspersae in sacrificio per singulos vitulos, et duas decimas similae oleo conspersae per singulos arietes, et decimam decimae similae ex oleo in sacrificio per agnos singulos. Holocaustum suavissimi odoris atque incensi est Domino. Libamina autem vini quae per singulas fundenda sunt victimas ista erunt: media pars hin per singulos vitulos, tertia per arietem, quarta per agnum. Hoc erit holocaustum per omnes menses qui sibi anno vertente succedunt. Hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis. Mense autem primo, quarta decima die mensis, phase Domini erit, et quinta decima die sollemnitas; septem diebus vescentur azymis. Quarum dies prima venerabilis et sancta erit; omne opus servile non facietis in ea. Offeretisque incensum holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos inmaculatos septem, et sacrificia singulorum ex simila quae conspersa sit oleo, tres decimas per singulos vitulos, et duas decimas per arietem, et decimam decimae per agnos singulos, id est per septem agnos, et hircum pro peccato unum ut expietur pro vobis, praeter holocaustum matutinum quod semper offeretis. Ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis et in odorem suavissimum Domino, qui surget de holocausto et de libationibus singulorum. Dies quoque septimus celeberrimus et sanctus erit vobis; omne opus servile non facietis in eo. Dies etiam primitivorum, quando offeretis novas fruges Domino, expletis ebdomadibus, venerabilis et sancta erit; omne opus servile non facietis in ea. Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, et agnos anniculos inmaculatos septem, atque in sacrificiis eorum similae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos, per arietes duas, per agnos decimam decimae, qui simul sunt agni septem; hircum quoque qui mactatur pro expiatione, praeter holocaustum sempiternum et liba eius. Inmaculata offeretis omnia cum libationibus suis.

XXIX

Mensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta erit vobis; omne opus servile non facietis in ea, quia dies clangoris est et tubarum. Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum de armento unum, arietem unum, agnos anniculos inmaculatos septem, et in sacrificiis eorum similae oleo conspersae tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem, unam decimam per agnum, qui simul sunt agni septem, et hircum pro peccato qui offertur in expiationem populi, praeter holocaustum kalendarum cum sacrificiis suis, et holocaustum sempiternum cum libationibus solitis. Eisdem caerimoniis offeretis in odorem suavissimum Domino. Decima quoque dies mensis huius septimi erit vobis sancta atque venerabilis, et affligetis animas vestras; omne opus servile non facietis in ea. Offeretisque holocaustum Domino in odorem suavissimum, vitulum de armento unum, arietem unum, agnos anniculos inmaculatos septem, et in sacrificiis eorum similae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos, duas decimas per arietem, decimam decimae per agnos singulos, qui simul sunt septem agni, et hircum pro peccato, absque his quae offerri pro delicto solent in expiationem, et holocaustum sempiternum in sacrificio et libaminibus eorum. Quinta decima die mensis septimi, quae vobis erit sancta atque venerabilis, omne opus servile non facietis in ea, sed celebrabitis sollemnitatem Domino septem diebus. Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento tredecim, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim inmaculatos, et in libamentis eorum similae oleo conspersae tres decimas per vitulos singulos, qui sunt simul vituli tredecim, et duas decimas arieti uno, id est simul arietibus duobus, et decimam decimae agnis singulis, qui sunt simul agni quattuordecim, et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno et sacrificio et libamine eius. In die altero offeretis vitulos de armento duodecim, arietes duos, agnos anniculos inmaculatos quattuordecim. Sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabitis, et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque eius et libamine. Die tertio offeretis vitulos undecim, arietes duos, agnos anniculos inmaculatos quattuordecim. Sacrificiaque et libamina singulorum per vitulos et arietes et agnos rite celebrabitis, et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque et libamine eius. Die quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos inmaculatos quattuordecim, sacrificiaque

XXXII

De spiritu sepulcri alij prophetauit

supp. eorum quam sub manibo pollicit sum. habebat ysaac
mod. nabuit dñe me ge sceph filij nephome. ceneti. nobie filij
num. sm. impleuerit ut mereat me. sed ag dñe adhuc sit. ego qz
ei. et dolerat. si annis dei. sm. mentem. inuida gñatio. et pecat ma
nus. confecti. cui. et ome. ingo. nos. sunt. vitul. p. pauli. uestris. et
aeriis. r. aliqm. hominis. peccauit. ne. augeat. furore dñi. ofendit. qz
et. noluerut. dñi. et. in. solitudine. populi. deceluerit. nos. cauta. eius
mea. cauta. de. ulc. qz. deuoraret. q. uere. Cauta. ouil. sibi. dat. et. ipa
bulla. tuis. dñe. qz. uestris. in. bel. mutuat. flos. iuuat. qz. ut. mo
rantes. gregis. ad. filii. anne. filios. sibi. ouce. introducunt. eos. ad. tem. fu
a. pauli. ut. q. uasq. h. abe. pollicit. ceuat. t. turbis. mutuat. sp. palma
ea. mihi. dat. sic. reuertit. in. domu. sibi. usq. dñi. possideat. filii. sibi. hos
diuate. sui. sic. dñe. qz. ut. mi. ambulauit. q. ut. pollicit. possidone
uestra. in. ascensu. et. plaga. duo. mortis. qz. Qz. fiant. qz. pauci
oppidu. pugne. cor. deo. ad. pugnat. r. emit. me. bellator. armat. re
dauid. transeat. deus. subuertat. domu. tuam. et. filios. r. subuertat. et
ouil. eis. Ter. ceuat. mel. habitat. apd. dñi. r. apd. ubi. roboam. tui. regio
nos. qui. audiat. orat. me. Sm. aute. qz. dicat. t. sacerdos. nulli. dubiu
est. quin. peccauerit. in. dñi. r. aduc. qui. peccat. ubi. appropiare. nos. Ex
fiant. g. urbes. pauli. uestr. r. castel. r. stabula. ouiu. ac. similit. r.
qz. pollicit. eis. ingredi. Dixit. qz. filii. gad. r. ruben. ad. moysi. Ser
uu. tuu. faciet. qd. iubet. dñs. nr. q. iubet. uxo. r. mulieres. pue
ri. ac. iumenta. remanebut. in. urbib. galaad. sed. oes. armati. ut. ego
perles. pugnu. sic. ad. uocauit. locutus. est. moyses. ad. eos. r. ad
patres. eor. r. respon. filii. ruben. et. filii. gad. ad. moysen. Quod
locutus. est. dñs. ad. seruos. suos. faciemus. Uxores. nre. et. paruli. nri.
et. pecora. nra. remanebut. in. urbib. galaad. nos. aut. omnes. qui
pugnare. apti. sumus. transibimus. in. conspectu. dñi. ut. pugnem
mus. sicut. locutus. est. dñs. Dixitq. ad eos. si. feceritis. qd. polliceri
mini. et. accincti. ad. bellu. ceti. ome. qui. de. uestra. tribu. parati. ad
bellu. transierint. iordanem. dñs. uob. terra. in. ditione. sua. cui. uos
habitabitis. accepta. loca. Quod. si. nolueritis. nec. impleueritis. quod
pollicit. sm. aut. nolueritis. ascendere. armati. habebit. peccatu. in
dñm. et. scietis. peccatu. uestr. inuenit. uos. Edificate. ergo. urbes.
uxo. et. paruli. uri. et. ouib. uestris. quod. pollicit. sm. os. uestr. egre
dietur. Dixerut. q. filii. gad. r. filii. ruben. ad. moysen. Seruu. tuu
faciet. qd. iubet. dñs. nr. uxo. nre. et. paruli. nri. et. omnia. iumenta.
nra. remanebut. in. urbib. galaad. sic. ait. famulus. tuus. omes. qui
pugnare. apti. sunt. ad. bellu. ceti. transibut. iordanem. in. conspectu
dñi. sicut. locutus. est. dñs. Precepitq. eleazaro. sacerdoti. r. iosue. filio. nun. r. principib. familiaru. tribuu. filioru. israel. ut
si. transierint. iordanem. ome. armati. ad. bellu. cu. dñi. in. conspectu
eius. et. subacta. uob. terra. dabit. eis. galaad. in. possessione. Sin. aut. nolue
rint. pugnare. armati. habebut. possessione. inter. uos. in. terra. chanaan. Dixerut
q. filii. gad. r. filii. ruben. ad. eos. Quod. locutus. est. dñs. ad. seruos. suos. faciemus. Nos
armati. pgrem. coram. dño. r. cu. ea. nram. possessionem. trans. iordanem. Ipse
aut. nobiscu. possidebit. filios. gad. r. ruben. et. dimidiu. tribus. manasse. filii. io
seph. regnu. og. regis. basan. terram. scil. et. urbes. quib. p. circuit. Igr
gressiq. filii. gad. edificauerut. dibon. et. ataroth. et. aroer. et
galaad. et. bethabara. et. bethsamuth. et. aserot. et. phasga. et. bethfo
gor. et. betharam. urbes. munitas. et. ouiu. pecora. q. fecerut. sibi
filii. ruben. edificauerut. esebon. et. eleale. et. cariathaim. et. abo.
et. nabuem. et. baal. meon. et. sabama. q. uocauerut. uocabula. urbib. quas ex
struxerut. Porro. filii. machir. filii. manasse. properti. in. galaad. et. ex
pugnatis. eis. ut. eicerent. amorreos. habitatore. eius. Dedit. g. moyses. ei
galaad. machir. filio. manasse. qui. habitauit. in. ea. Sed. et. filii. manasse.
abierit. et. occupauerut. uicos. eor. et. appellauerut. eos. auoth. iair. id. est. uicos
iair. Nobe. q. abiit. et. occupauit. canatha. cu. uicis. suis. uocauit. eos. et. ex. nomi
ne. suo. nobe. Ego. ut. ait. dñs. per. os. moysi. ego. sum. qui. et. egressi. sm. de. egipto. et. eruit
uos. manu. mea. r. brachio. excelso. r. in. timore. magno. uisionib. signis. et. portentis. et. ad
duxit. nos. in. locu. istu. et. dedit. nob. terra. lacte. et. melle. manantem. sicut. iurauit. patri
bus. nris. Nunc. ergo. offerimus. primitias. frugu. et. pomoru. nr. et. suscipe. nos. cu. uitulis
nris. et. hostiis. pacifici. nr. et. ero. populus. tuus. et. tu. deus. noster. sicut. locutus. es. ad
nos. Ego. sum. qui. et. egressi. sm. de. egipto. et. eruit.

dicebat. quando dominus deus uester. qui precessit uos in via. ut inueniret locum in quo tentoria figatis. in igne uespertino. nocte ostendens uobis per quam uiam ingredi debeatis. et in nube per diem. Non recessit columna ignis nocte. nec nubes diei. de populo qui habitabat sub eius oculis. Locutusque est dominus ad Moysen. dicens. Loquere filiis israel. et reuocent gressum. et castra metentur iuxta chaos quod uocatur Hiroth. quod est contra Beelsephon. et Magdalum. ante ipsum mare. e regione Beelsephon habitabitis in littore maris. Dicet enim pharao filiis israel. Errant isti in terra. conclusit eos desertum. Et indurabo cor pharaonis. ut persequatur uos. et glorificabor in exercitu eius. et in omnibus equitibus illius. Et scient omnes gentes quia ego dominus. Feceruntque filii israel sicut eis fuerat imperatum. Nuntiatum est autem regi egypti quod fugissent filii israel. et mutatum est cor pharaonis. et seruorum eius. Et dixerunt. Cur hoc fecimus. ut dimitteremus israel. ne seruiat nobis? Igitur iunxit currum suum. et populum suum assumpsit secum. Tulit sexcentos curru electos. et omnes currus egypti. et duces exercitus. Indurauit autem dominus cor pharaonis regis egypti. et persecutus est filios israel. qui egressi fuerant manu excelsa. Persecutique sunt eos egyptii. omnes equites. et quadrigae pharaonis. et uniuersa castra. in media inter Hiroth. contra Beelsephon. Pharao autem cum adpropinquasset. eleuantes filii israel oculos. uidebant egyptios post tergum. et timuerunt nimis. Clamauerunt ad dominum. et dixerunt ad Moysen. Quare non erant sepulchra in egypto. eduxisti nos ut moreremur in deserto? Quid hoc facere uoluisti. ut educeres nos de egypto? Nonne iste est sermo quem loquebamur ad te in egypto. dicentes. Recede a nobis. ut seruiamus egyptiis? Melius est enim seruire eis. quam mori in deserto. Dixitque Moyses ad populum. Nolite timere. state et uidete salutare domini. quod facturus est hodie in uobis. Nam quos uidistis egyptios hodie. non uidebitis ultra in sempiternum. Dominus pugnabit pro uobis. et uos tacebitis. Dixit autem dominus ad Moysen. Quid clamas ad me? loquere filiis israel. ut proficiscantur. Tu autem eleua uirgam tuam. et extende manum tuam super mare. et diuide illud. ut gradiantur filii israel per medium stagni. sicco uestigio. Ego autem indurabo cor pharaonis. et persequetur uos. et glorificabor in pharaone. et in omni exercitu eius. in curribus et equitibus illius. Et scient omnes gentes quia ego dominus. cum glorificatus fuero in pharaone. et in curribus et equitibus eius. Surrexit angelus dei. qui ibat ante castra israel. et abiit post eos. Separauitque columna nubis a facie sua. et stetit post eos. Et uenit contra castra egyptiorum. et castra israel. Fuitque nubes tenebrosa. et illuminans noctem. ita ut per totam noctem non appropinquarent alterutris. Extenditque Moyses manum super mare. et retrorsum abstulit illud flante uento uehementi et urente tota nocte. Et uertit in siccum. diuisa est aqua. Ingressi filii israel per medium maris. sicco pede. et aqua eis erat quasi pro muro a dextera et a sinistra. Persequentes autem egyptii. ingressi sunt omnes equites pharaonis. quadrigae. et auriga. per uestigia eorum in medium maris. Factum est autem in uigilia matutina. et ecce respiciens dominus super castra egyptiorum per columnam ignis et nubis. interfecit exercitum eorum. Et impediuit rotas curruum. ita ut uix possent ducere. Dixerunt ergo egyptii. Fugiamus israelem. dominus enim pugnat pro eis contra nos. Dixit autem dominus ad Moysen. Extende manum tuam super mare. ut reuertantur aquae ad eos. et operiant egyptios. et omnes equites eorum. Extendit Moyses manum contra mare. et reuersum est primo diluculo ad priorem locum. Fugientibusque egyptiis occurrerunt aquae. et inuoluit eos dominus in medio fluctuum. Reuersaeque sunt aquae. et operuerunt quadrigas. et equites cuncti exercitus pharaonis. qui secuti fuerant israel ingressi mare. Ne unus quidem remansit ex eis. Filii autem israel perambulauerunt siccum mare. et aqua eis erat quasi pro muro a dextera et a sinistra. Liberauit ergo dominus in die illa israel de manu egyptiorum. Et uidit israel egyptios mortuos in littore maris. et manum magnam quam exercuerat dominus contra eos. Timuitque populus dominum. et credidit domino. et Moysi seruo eius. Tunc cecinit Moyses et filii israel carmen hoc domino. et dixerunt. Cantemus domino. gloriose enim magnificatus est. equum et ascensorem deiecit in mare. Fortitudo mea et laus mea dominus. et factus est mihi in salutem. Iste deus meus. et glorificabo eum. deus patris mei. et exaltabo eum. Dominus conterens bella. omnipotens nomen eius. Quadrigas pharaonis et exercitum eius proiecit in mari. Electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Abyssi operuerunt eos. descenderunt in profundum sicut lapis. Dextera tua domine magnificata est in fortitudine. dextera tua domine percussit inimicum. Et in multitudine gloriae tuae deposuisti aduersarium tuum. Misisti iram tuam. quae deuorauit eos sicut stipulam. Et in spiritu furoris tui congregatae sunt aquae. stetit unda fluens. congregati sunt abyssi in medio mari. Dixit inimicus. Persequar. comprehendam. diuidam spolia. implebitur anima mea ex illis. Interficiam gladio meo. dominabitur manus mea eorum. Flauit spiritus tuus. et operuit eos mare. Submersi sunt quasi plumbum in aquis uehementibus. Quis similis tui in fortibus domine? quis similis tui? magnificus in sanctitate. terribilis atque laudabilis. et faciens mirabilia? Extendisti manum tuam. et deuorauit eos terra. Dux fuisti in misericordia tua populo quem redemisti. et portasti eum in fortitudine tua ad habitaculum sanctum tuum. Ascendit equus pharaonis cum curribus et equitibus eius in mare. et reduxit super eos dominus aquas maris. filii autem israel perambulauerunt per siccum in medio mari. Sumpsit Maria prophetissa soror Aaron tympanum in manu sua. egressaeque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris. quibus praecinebat dicens. Cantemus domino. gloriose enim magnificatus est. equum et ascensorem deiecit in mare. Tulit ergo Moyses israel de rubro mari. et egressi sunt in desertum Sur. Ambulauerunt autem tribus diebus per solitudinem. et non inuenerunt aquam. Venerunt autem in Mara. et non poterant bibere aquas de Mara. eo quod essent amarae. Vnde et congruum nomen loco impositum est. Murmurauit itaque populus contra Moysen. dicens. Quid bibemus? At ille clamauit ad dominum. qui ostendit ei lignum. quod cum misisset in aquas. conuersae sunt in dulcedinem. Ibi constituit ei iustificationes et iudicia. et ibi tentauit eum. dicens. Si audieris uocem domini dei tui. et quae recta sunt coram eo feceris. et auribus percepta mandata eius custodieris. omnes infirmitates quas posui in egypto non inducam super te. Ego enim dominus sanator tuus. Venerunt autem in Helim. ubi erant duodecim fontes aquarum. et septuaginta palmae. Et castrametati sunt ibi iuxta aquas. Profectique de Helim uniuersa multitudo filiorum israel. uenit in desertum Sin. quod situm est inter Helim et Sinai. quinto decimo die mensis secundi. postquam egressi sunt de terra egypti. Murmurauit autem omnis congregatio filiorum israel contra Moysen et Aaron in solitudine. dicentes. Quis det nobis carnes ut comedamus? recordamur piscium quos comedebamus in egypto gratis. in mentem nobis ueniunt cucumeres. et pepones. porri. cepae. et allia. Nunc anima nostra arida est. nihil aliud habentes ante oculos nisi ad manducandum manna. Dixit autem dominus ad Moysen. Ecce ego pluam uobis panes de caelo. egrediatur populus. et colligat quae sufficiunt per singulos dies. ut temptem eum utrum ambulet in lege mea an non. Sexto autem die praeparent quod inferant. et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies. Dixerunt ergo Moyses et Aaron ad omnes filios israel. Vespere scietis quod dominus eduxerit uos de terra egypti. et mane uidebitis gloriam domini. audiet murmurationes uestras contra se. Nos autem quid sumus? quia murmur uestrum non contra nos est. sed contra dominum. Dixit quoque Moyses. Dabit dominus uobis uespere carnes edere. et mane panes in saturitate. eo quod audierit murmurationes uestras quibus murmurati estis contra eum. Nos enim quid sumus? non contra nos murmuratio uestra est. sed contra dominum. Dixit Moyses ad Aaron. Dic uniuersae congregationi filiorum israel. Accedite coram domino. audiuit enim murmurationes uestras. Cumque loqueretur Aaron ad omnem coetum filiorum israel. respexerunt contra desertum. et ecce gloria domini apparuit in nube. Locutusque est dominus ad Moysen. dicens. Audiui murmurationes filiorum israel. Loquere ad eos. et dic. Ad uesperam manducabitis carnes. et mane saturabimini panibus. et scietis quia ego dominus deus uester. Factum est ergo uespere. et ascendens coturnix operuit castra. Mane quoque ros iacuit per circuitum castrorum. Cumque operuisset superficiem terrae. apparuit in solitudine minutum et quasi pilo contritum. sicut pruina super terram. Quod cum uidissent filii israel. dixerunt ad inuicem. Manhu. quod significat. Quid est hoc? nesciebant enim quid esset. Dixitque ad eos Moyses. Iste est panis quem dedit dominus uobis ad uescendum. Hic est sermo quem praecepit dominus. Colligat ex eo unusquisque quantum sufficere potest ad uescendum. gomor per capita iuxta numerum animarum quae habitant tecum. tollant. Fecerunt ergo filii israel sicut praeceperat Moyses. et collegerunt alius plus. alius minus. Et mensi sunt gomor. nec superfluum reperit qui plus tulerat. nec quicquam defuit ei qui minus collegerat. Vnusquisque iuxta id quod edere poterat. Dixitque Moyses ad eos. Nullus relinquat ex eo usque mane. Qui non audierunt hominem. sed reliquerunt ex eo quidam usque mane. et computruit. et exortus est in eo uermis. Et iratus est contra eos. Colligebant autem mane unusquisque quantum sufficere poterat ad uescendum. Cum autem sol coeperat feruere. liquescebat. Sexto autem die collegerunt cibos duplices. id est duo gomor per singulos. Et uenerunt omnes principes turbae. et nuntiauerunt Moysi. Qui ait eis. Hoc est quod locutus est dominus. Requies sabbati sanctificata domino cras est. Quodcumque operandum est. operamini hodie. et quae coquenda sunt. coquite. Et quidquid superfuerit. reponite in uesperum custodienda usque mane. Reposuerunt ergo sicut praecepit Moyses. et non computruit. nec uermis inuentus est in eo. Dixit autem Moyses. Comedite illud hodie. quia sabbatum est domini. hodie non inuenietis in agro. Sex diebus colligite. septimo die sabbatum est. in quo non inueniet. Septimo die egressi quidam de populo ut colligerent. non inuenerunt. Dixitque dominus ad Moysen. Vsquequo non uultis custodire mandata mea et legem meam? Videte quod dominus dederit uobis sabbatum. et propterea in die sexto tribuit uobis duplices cibos. Sedeat unusquisque apud se. nullus egredi de loco suo die septimo. Requieuit ergo populus die septimo. Appellauitque domus israel nomen eius manna. Erat autem quasi semen coriandri candidum. et gustus illius quasi lamellae mellitae. Dixit Moyses. Iste est sermo quem praecepit dominus. Impleatur gomor ex eo in custodias futurarum generationum. ut noverint panem quo alui in deserto. quando eduxi uos de terra egypti. Dixit Moyses ad Aaron. Sume urnam unam. et mitte in eam plenum gomor manna. et repone coram domino in custodias futurarum generationum. Sicut praecepit dominus Moysi. ita fecit Aaron. et reposuit illud in tabernaculo testimonii. Filii autem israel comederunt manna quadraginta annis. donec uenirent in terram habitabilem. Hoc cibo usi sunt. donec uenirent ad fines terrae chanaan. Gomor autem decima pars est mensurae. Igitur omnis congregatio filiorum israel profecta de deserto Sin. per mansiones suas iuxta imperium domini. castrametata est in Raphidim. ubi non erat aqua ad potandum populo. Et iurgatus est contra Moysen. dicens. Da nobis aquas ut bibamus. Cui ait Moyses. Quid iurgamini mecum? cur temptatis dominum? Sitiuit ergo ibi populus aquam. et murmurauit contra Moysen. dicens. Cur hoc fecisti ut educeres nos de egypto. et interficeres nos siti nostra. liberos nostros. et greges? Clamauit autem Moyses ad dominum. dicens. Quid faciam populo huic? adhuc modicum. et lapidibus me obruent. Dixitque dominus ad eum. Transi ante populum. et tolle tecum de maioribus natu israel. et uirgam in manu tua. qua percussisti flumen. uade. Ecce ego stabo ibi coram te super petram horeb. Percutiesque petram. et egredietur ex ea aqua. ut bibat populus. Fecit ita Moyses coram senibus israel. Et uocauit nomen loci illius Tentationem. propter iurgium filiorum israel. et quia temptauerunt dominum. dicentes. Estne dominus in nobis. an non? Venit autem Amalec. et pugnabat contra israel in Raphidim. Dixitque Moyses ad Iosue. Elige uiros fortes. et egredere. pugna contra Amalec. cras ego stabo in cacumine montis. habens uirgam dei in manu mea. Fecit Iosue sicut ei praeceperat Moyses. ut pugnaret contra Amalec. Moyses autem. Aaron. et Hur ascenderunt super uerticem collis. Cumque leuasset Moyses manum. superabat israel. Sin autem paululum remisisset. superabat Amalec. Manus autem Moysi erant graues. Tulerunt ergo lapidem. et posuerunt subter eum. et sedit super illum. Aaron autem et Hur sustentabant manus eius ex utraque parte. ut fulciretur manus eius usque ad occasum solis. Et fugauit Iosue Amalec. et populum eius in ore gladii. Dixit autem dominus ad Moysen. Scribe hoc ob memoriam in libro. et commenda auribus Iosue. quia delens delebo memoriam Amalec de subter caelo. Aedificauit autem Moyses altare. et uocauit nomen eius. Dominus exaltatio mea. et dixit. Manus ad thronum domini. et bellum domini erit Amalec a generatione in generationem. Iethro autem sacerdos madian cognatus Moysi audiuit omnia quae fecerat deus Moysi. et Israheli populo suo. eduxitque dominus israel de egypto. Tulit Sephoram uxorem Moysi. quam remiserat. et duos filios eius. quorum nomen unius Gersam. dicens. Aduena fui in terra aliena. et alterius Eliezer. dicens. Deus enim patris mei adiutor meus. et liberauit me de manu pharaonis. Venit ergo Iethro cognatus Moysi. et filii eius. et uxor ad eum in desertum. ubi castrametatus fuerat iuxta montem dei. Et mandauit Moysi dicens. Ego cognatus tuus Iethro uenio ad te. et uxor tua. et duo filii tui cum ea. Egressus igitur Moyses in occursum soceri sui. adorauit. et osculatus est eum. Salutauerunt se mutuis precibus. et intrauerunt tabernaculum. Narrauitque Moyses cognato suo omnia quae fecerat dominus pharaoni et egyptiis propter israel. uniuersum laborem qui accidisset eis in uia. et quod liberasset eos dominus. Gauisus est autem Iethro in omnibus bonis quae fecerat dominus israel. quod liberasset eum de manu egyptiorum. Et ait. Benedictus dominus qui liberauit uos de manu pharaonis. et de manu egyptiorum. qui liberauit populum suum de manu egyptiorum. Nunc cognoui quia magnus dominus super omnes deos. eo quod superbe egerint contra eos. Obtulit holocausta et uictimas deo. Venit autem Aaron. et omnes principes israel. ut comederent panem cum eo coram deo. Die autem sequenti sedit Moyses ut iudicaret populum. qui assistebat Moysi a mane usque ad uesperum. Quae cum uidisset socer eius. omnia scilicet quae agebat in populo. ait. Quid est hoc quod facis in plebe? cur solus sedes? et omnis populus adstat tibi a mane usque ad uesperum? Cui respondit Moyses. Venit ad me populus requirens sententiam dei. Cum enim aliquod habuerint negotium. uenit ad me. et iudico uterque quae sua sunt. et ostendo praecepta dei et leges eius. Dixit socer. Non bona ratione facis. stulto labore consumeris tu. et populus iste qui tecum est. Grauius tibi negotium est. quam ut sufficere solus possis. Sed audi uerba mea. et consilium meum. Sit deus tecum. Esto populo in his quae ad deum pertinent. ut referas quae dicuntur ad eum. Et ostende eis caerimonias et ritum sacrificiorum. Monstra uiam in qua ingredi debeant. et opus quod faciant. Tu autem prouide de omni plebe uiros potentes. timentes deum. in quibus sit ueritas. et qui oderint auaritiam. et constitue ex eis tribunos. centuriones. quinquagenarios. et decanos. qui iudicent populum omni tempore. Quidquid autem maius fuerit referant ad te. et ipsi minora tantummodo iudicent. Leuius erit tibi. portantibus tecum onera. Si hoc feceris. et praecepit tibi deus. poteris sufficere. et omnis populus iste reuertetur ad locum suum cum pace. Fecit Moyses omnia quae dixerat socer eius. Et electis uiris fortibus de uniuerso israel. constituit eos principes populi. tribunos. centuriones. quinquagenarios. et decanos. qui iudicarent populum omni tempore. Quidquid grauius erat referebant ad eum. Et ipsi minora tantummodo iudicabant. Dimisit autem socerum suum. et abiit ille in terram suam. In mense tertio egressionis filiorum israel de terra egypti. in die hac uenerunt in solitudinem Sinai. Profecti de Raphidim. et ingressi desertum Sinai. castrametati sunt in eodem loco. ubi contra montem tetenderunt. Moyses autem ascendit ad montem dei. et uocauit eum dominus de monte. dicens. Haec dices domui Iacob. et annuntiabis filiis israel. Vos uidistis quae fecerim aegyptiis. et quomodo portauerim uos super alas aquilarum. et assumpserim mihi. Nunc ergo si audieritis uocem meam. et custodieritis pactum meum. eritis mihi in peculium de cunctis populis. mea enim est omnis terra. Vos autem eritis mihi regnum sacerdotale. et gens sancta. Haec sunt uerba quae loqueris ad filios israel. Venit Moyses. et conuocauit maiores natu populi. proposuitque coram eis omnes sermones quos praeceperat ei dominus. Respondit uniuersus populus simul. Omnia quae locutus est dominus faciemus. Cumque retulisset Moyses uerba populi ad dominum. ait ad eum dominus. Ecce ego ueniam ad te in caligine nubis. ut audiat me populus loquentem tecum. et credat tibi in perpetuum. Nuntiauit ergo Moyses uerba populi domino. Dixitque dominus ad eum. Vade ad populum. et sanctifica eos hodie et cras. lauentque uestimenta sua. et sint parati in diem tertium. die enim tertio descendet dominus coram omni plebe super montem Sinai. Constitues populum per gyrum. et dices ad eos. Cauete ne ascendatis in montem. nec tangatis fines eius. Omnis qui tetigerit montem morte morietur. Non tanget eum manus. sed lapidibus obruetur. aut sagitta confodietur. Siue iumentum fuerit. siue homo. non uiuet. Cum coeperit clangere bucina. tunc ascendent in montem. Descendens autem Moyses de monte ad populum. sanctificauit eos. Lauerunt uestimenta sua. Et ait ad turbam. Estote parati in diem tertium. ne accedatis ad uxores. Igitur die tertio. cum mane surrexisset. coepere mugire tonitrua. et micare fulgura. et nubes densa operire montem. clangorque bucinae uehementius personare. Pauit omnis populus qui erat in castris. Cumque eduxisset eos Moyses in occursum dei de loco castrorum. steterunt ad radicem montis. Mons autem Sinai fumabat ex omni parte. eo quod descendisset dominus super eum in igne. Ascendebatque fumus quasi fornacis. et mons uniuersus terrebatur. Et erat sonus clangoris quasi de tuba. Moyses loquebatur. et dominus respondebat ei. Descenditque dominus super montem Sinai. in cacumen montis. Et uocauit Moysen in uerticem montis. Ascendit Moyses. et dixit ad eum dominus. Descende. et contestare populum. ne forte uelit transcendere terminos ad uidendum dominum. et pereat ex eis plurima multitudo. Sacerdotes quoque qui accedunt ad dominum. sanctificentur. ne percutiat eos. Dixit Moyses ad dominum. Non potest populus ascendere ad montem Sinai. tu enim contestatus es nos. dicens. Pone terminos montis. et sanctifica eum. Cui dixit dominus. Vade. descende. et ascendes tu. et Aaron tecum. Sacerdotes autem et populus ne transcendant terminos. ut ascendat ad dominum. ne forte interficiat eos. Descendit ergo Moyses ad populum. et dixit ad eos. Locutusque est deus uniuersos sermones hos. dicens. Ego sum dominus deus tuus. qui eduxi te de terra aegypti. de domo seruitutis. Non habebis deos alienos coram me. Non facies tibi sculptile. neque omnem similitudinem quae in caelo sursum est. et quae in terra deorsum. nec eorum quae in aquis sunt sub terra. Non adorabis ea. neque coles. Ego sum dominus deus tuus fortis. zelotes. reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam et quartam generationem eorum qui oderunt me. et faciens misericordiam in multis milibus his qui diligunt me. et custodiunt praecepta mea. Non assumes nomen domini dei tui in uanum. Nec enim habebit insontem dominus eum qui super re uana nomen eius assumpserit. Memento ut diem sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis. et facies omnia opera tua. Septimo autem die sabbatum domini dei tui est. non facies omne opus in eo. tu. et filius tuus. et filia tua. seruus tuus. et ancilla tua. iumentum tuum. et aduena qui est intra portas tuas. Sex enim diebus fecit dominus caelum et terram. et mare. et omnia quae in eis sunt. et requieuit in die septimo. Propter quod benedixit dominus diei sabbati. et sanctificauit eum. Honora patrem tuum et matrem tuam. ut sis longaeuus super terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Non occides. Non moechaberis. Non furtum facies. Non falsum testimonium dices contra proximum tuum. Non concupisces uxorem proximi tui. Non desiderabis domum proximi tui. nec agrum. nec seruum. nec ancillam. nec bouem. nec asinum. nec omnia quae illius sunt. Omnis autem populus uidebat uoces et lampades. et sonum buccinae. montemque fumantem. Perterriti ac pauore concussi. stabant procul. et dixerunt ad Moysen. Loquere tu nobis. et audiemus. non loquatur nobis dominus. ne forte moriamur. Dixitque Moyses ad populum. Nolite timere. ut probet uos deus. et ut terror eius sit in uobis. et non peccetis. Stetit ergo populus de longe. Moyses autem accessit ad caliginem in qua erat deus. Et dixit dominus ad Moysen. Haec dices filiis israel. Vos uidistis quod de caelo locutus sim uobis. Non facietis mihi deos argenteos. nec deos aureos faciatis uobis. Altare de terra facietis mihi. et offeretis super eo holocausta uestra. et pacifica uestra. oues uestras. et boues. In omni loco in quo memoriam fecerit nominis mei. ueniam ad te. et benedicam tibi. Si autem altare lapideum feceris mihi. non aedificabis illud de quadris lapidibus. Si enim leuaueris cultrum super eum. polluetur. Non ascendes per gradus ad altare meum. ne reueletur turpitudo tua coram eo. Haec sunt iudicia quae proponere debes coram eis. Si emeris seruum hebraeum. sex annis seruiet tibi. Septimo die egredietur liber. gratis. Si cum uxore ingressus est. cum uxore egredietur. Si dominus dederit uxorem. et genuerit filios uel filias. mulier et liberi erunt domini sui. ipse uero egredietur cum uestimentis suis. Si dixerit seruus. Diligo dominum meum. et uxorem meam. et liberos. non egrediar liber. Offeret eum dominus suus diis. et adplicabit ad ostium et postes. perforabitque auriculam eius subula. et seruiet ei in perpetuum. Si quis uendiderit filiam suam in famulam. non egredietur sicut egredi solent serui. Si displicuerit oculis domini sui. qui eam sibi desponderat. dimittet eam. Populo autem alienigenae uendere non poterit. postquam illusit ei. Si filio suo desponderit eam. iure filiarum faciet illi. Si alteram uxorem filio suo acceperit. non minuet pellicem eius. nec uestimenta. nec quae ad coniugalem pertinent consuetudinem. Si tria haec non fecerit. egredietur gratis. absque ullo pretio. Qui percusserit hominem uolens occidere. morte morietur. Qui autem non est insidiatus. sed deus illum tradidit in manus eius. constituam tibi locum ad quem fugere debeat homicida. Si quis per industriam occiderit proximum suum. et per insidias. a meo quoque altari auelles eum. ut moriatur. Qui percusserit patrem suum. aut matrem. morte morietur. Qui furatus fuerit hominem. et uendiderit eum. uel inuentus fuerit in manu eius. morte morietur. Qui maledixerit patri suo. aut matri. morte morietur. Si rixati fuerint uiri. et percusserit alter proximum suum lapide. aut pugno. et ille mortuus non fuerit. sed decubuerit in lectum. Si surrexerit. et ambulauerit foris super baculum suum. innocens erit qui percussit. uerumtamen operas eius et impensas quae fecit in cura sua. restituet. Si percusserit homo seruum suum. aut ancillam uirgam. et mortui fuerint in manu eius. criminis reus erit. Si autem uno die. aut duobus supraerit. non subiacebit supplicio. quia pecunia eius est. Si rixati fuerint uiri. et percusserint mulierem praegnantem. et abortiuum fecerit. nec ipsa mortua fuerit. sed uindicta plectetur. iuxta quod expetierit a uiro mulieris. et dederit arbitris. Si mors eius fuerit subsecuta. reddet animam pro anima. Oculum pro oculo. dentem pro dente. manum pro manu. pedem pro pede. Adustionem pro adustione. uulnus pro uulnere. liuorem pro liuore. Si percusserit homo oculum serui sui aut ancillae. et luscum fecerit. dimittet eum liberum pro oculo quem eruit. Si dentem excusserit. similiter faciet. Si quadrupes cornu petierit hominem aut mulierem. et mortui fuerint. lapidibus obruetur. et non comedentur carnes eius. dominus autem quadrupedis innocens erit. Si autem bos cornupeta fuerit ante heri et nudius tertius. et contestatus dominum suum non custodierit eum. sed occiderit uirum aut mulierem. bos lapidibus obruetur. et dominus eius morietur. Si pro redemptione fuerit ei impositum. dabit pretium animae suae. iuxta omnia quae ei fuerint imperata. Sive filium. sive filiam cornupeta percusserit. secundum hanc legem iudicium subibit. Si seruum. aut ancillam. triginta siclos argenti dominus eius accipiet. bos autem lapidibus obruetur. Si aperuerit quis cisternam. et non operuerit eam. cecideritque in eam bos aut asinus. dominus cisternae reddet pretium. et quadrupes morietur. Si bos alienus bouem alterius uulnere percusserit. et mortuus fuerit. uendent bouem uiuum. et pretium eius diuident. sed et mortuum inter se partientur. Si bos cornupeta fuerit ante heri et nudius tertius. et contestatus dominum suum non custodierit eum. reddet bouem pro bouem. et mortuum quod ceciderit. ipse possidebit. Si furtum ex domo fuerit ablatum. et deprehensus fur pulsatus fuerit. et mortuus. non erit homicida. Si sol ortus fuerit super eum. occisus est. Si fur deprehensus fuerit. reddet furtum. Si nihil habuerit. uendetur pro furto. Si inuentum fuerit furtum. uiuens. siue bos. siue asinus. siue ouis. duplum restituet. Si quis depopulatus fuerit agrum aut uineam. et dimiserit pecus suum. ut depascatur in agro alterius. quidquid optimum habuerit in agro suo. aut in uinea. pro damno restituet. Si egressus ignis inuenerit spinas. et comprehenderit aceruum frugum. aut segetem stantem in agro. qui succenderit incendium. reddet damnum. Si quis commendauerit proximo suo pecuniam aut uasa ad custodiendum. et furto ablata fuerint. si inuentus fur fuerit. duplum restituet. Si latro non fuerit inuentus. applicabitur dominus domus ad deos. et iurabit quod nihil horum quae proximus suus possidet. ipse tetenderit manum suam. Super omni re quae perire potest. siue bos. siue asinus. siue ouis. siue uestimenta. siue quidquid amissum fuerit. cum alius dixerit suum esse. utriusque causa ante iudicem ueniet. et quem iudex damnauerit. duplum reddet proximo suo. Si quis commendauerit proximo suo asinum. aut bouem. aut ouem. et omne animal. et mortuum fuerit. aut membrum debilitatum. uel fugerit. nullus uidente. Iusiurandum erit inter eos. quod non extenderit manum suam ad rem proximi sui. et suscipient dominum. nec reddet. Quod si furto ablatum fuerit. reddet damnum. Si bestia comederit. deferet ad eum quod comederit. et quod discerptum fuerit non restituet. Si quis petierit a proximo suo. et fracta fuerit. aut mortua. non praesente domino. reddet damnum. Si dominus eius adfuerit. non reddet. Si mercenarius est. perdet mercedem. Si seduxerit quis uirginem nondum desponsatam. et dormierit cum ea. dotabit eam. et habebit uxorem. Si pater uirginis dare noluerit. reddet pecuniam iuxta modum dotis quae solet dari uirginibus. Maleficos non patieris uiuere. Omnis qui concubuerit cum iumento. morte morietur. Qui immolat diis occidetur. praeter solum dominum. Aduenam non contristabis. nec affliges eum. aduenae enim fuistis in terra aegypti. Omnem uiduam et pupillum non nocebitis. Si nocendo nocueritis eis. et clamauerint ad me. audiens audiam clamorem eorum. Et irascetur furor meus. et interficiam uos gladio. et erunt uxores uestrae uiduae. et filii uestri pupilli. Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum. non urgebis eum quasi exactor. nec usuras exiges ab eo. Si pignus tulerit a proximo tuo uestimentum. ante occasum solis reddes ei. Pro hac enim sola re operit tegumento nuditatem suam. nec habet aliud quo se tegat. cum clamauerit ad me. audiam eum. misericors enim sum. Diis non detrahes. et principi populi tui non maledices. Primitias frugum tuarum. et liquorum tuorum non tardabis reddere. Primogenita filiorum tuorum mihi dabis. Sic facies de bobus tuis. et ouibus. Septem diebus sint cum matre sua. die octauo reddes ea mihi. Viri sancti eritis mihi. carnem in agro a bestia captam non comedetis. sed proicietis canibus. Non suscipies uocem mendacii. Ne iunge manum tuam ut pro impio dicas falsum testimonium. Non sequeris turbam ad faciendum malum. nec in iudicio plurimorum acquiescens sententiae. ut a tramite iustitiae recedas. Inopis quoque in iudicio non misereberis. Si occurrerit bos inimici tui. aut asinus errans. reduc ad eum. Si uideris asinum eius qui te odit iacentem sub onere. non pertransibis. sed leuabis cum eo. Non declinabis in iudicio inopis causam. Verbum mendacii fugies. Insontem et iustum non occides. quia nec ego dimittam impium. Munera non accipies. quae etiam excaecant prudentes. et subuertunt uerba iusta. Aduenam affliges. scitis enim aduenae animas. quia et ipsi fuistis aduenae in terra aegypti. Sex annis seres terram tuam. et colliges fruges eius. Septimo autem anno dimittes eam. et requiescere facies. ut comedant pauperes populi tui. et quidquid reliquerint. edat bestia agri. Sic facies in uinea tua. et in oliueto tuo. Sex diebus operaberis. die septimo requiescet bos tuus. et asinus tuus. et refrigerabit filius ancillae tuae. et aduena. Omnia quae dixi uobis obseruate. et deorum alienorum nullam feceritis mentionem. nec audiatur ex ore uestro. Tribus temporibus per singulos annos mihi sollemnitatem celebrabitis. Azyma custodies. septem diebus comedes panes azymos. sicut praecepi tibi. tempore mensis nouorum frugum. in hoc enim mense egressus es de aegypto. Non apparebis in conspectu meo uacuus. Et sollemnitas messis primitiarum operis tui. quae seminaueris in agro. Sollemnitas quoque exitus anni. quando congregabis fruges operis tui de agro. Tribus temporibus anni apparebit omne masculinum tuum coram domino deo tuo. Non immolabis super fermentum sanguinem hostiae meae. nec remanebit adeps hostiae meae usque mane. Primitias frugum terrae tuae offeres in domo domini dei tui. Non coques haedum in lacte matris suae. Ecce ego mittam angelum meum. qui praecedat te. et custodiat in uia. et introducat in locum quem parauit. Obserua eum. et audi uocem eius. Non contemnas illum. quia non dimittet cum cum peccaueris. et est nomen meum in illo. Si audieris uocem eius. et feceris omnia quae loquor. inimicus ero inimicis tuis. et adfligam adflictores tuos. Et ibit angelus meus ante te. et introducet te ad Amorraeum. et Hetthaeum. et Pherezaeum. et Chananaeum. et Heuaeum. et Iebusaeum. quos ego disperdam. Non adorabis deos eorum. nec colas eos. neque facies opera eorum. sed destrues eos. et confringes statuas eorum. Seruietis domino deo uestro. et benedicet panibus tuis. et aquis. et auferam infirmitates de medio tui. Non erit infecunda nec sterilis in terra tua. Numerum dierum tuorum implebo. Terrorem meum mittam in faciem tuam. et occidam omnem populum ad quem ingredieris. Dabo omnes inimicos tuos fugientes. Et mittam crabrones antecessores tui. qui eiciant Heuaeum. et Chananaeum. et Hetthaeum coram te. Non eiciam eos in anno uno. ne forte redigatur terra in solitudinem. et multiplicentur contra te bestiae agri. Paulatim eiciam eos a facie tua. donec augearis. et possideas terram. Ponam autem terminos tuos a mari rubro usque ad mare palaestinum. et usque ad desertum. quod est fluuius. Tradamque in manu tua habitatores terrae. et eiciam eos de conspectu tuo. Non inibis cum eis foedus. nec cum diis eorum. Non habitabunt in terra tua. ne forte faciant te peccare in me. Si seruieris deo eorum. et hoc tibi fuerit in scandalum. Locutus est autem dominus ad Moysen. Ascende ad dominum tu. et Aaron. Nadab. et Abiu. et septuaginta de maioribus natu israel. et procul adorate. Solus autem Moyses accedet ad dominum. illi non adpropinquabunt. nec populus ascendet cum eo. Venit ergo Moyses. et narrauit plebi uniuersa uerba domini. et omnia iudicia. Responditque omnis populus uoce una. Omnia uerba quae locutus est dominus faciemus. Scripsit autem Moyses omnes sermones domini. Et de mane consurgens aedificauit altare ad radicem montis. et duodecim titulos per duodecim tribus israel. Misitque iuuenes de filiis israel. et obtulerunt holocausta. immolauerunt uictimas pacificas domino. tauros. Tulit autem Moyses dimidiam partem sanguinis. et misit in crateras. dimidium reliquum fudit super altare. Quo sumpto. cum legeret audiente populo. et illi dixissent. Omnia quae locutus est dominus faciemus. et erimus obedientes. Ille tollens sanguinem aspersit super populum. et ait. Hic sanguis foederis quod pepigit dominus uobiscum super cuncta uerba haec. Ascenderunt Moyses et Aaron. Nadab. et Abiu. et septuaginta de maioribus natu israel. Et uiderunt deum israel. Et sub pedibus eius quasi opus lateris lapidei. et quasi caelum. cum serenum est. Nec super electos filios israel manum misit. et uiderunt deum. et comederunt. et biberunt. Dixit autem dominus ad Moysen. Ascende ad me in montem. et esto ibi. Daboque tibi tabulas lapideas. et legem. et mandata quae scripsi. ut doceas eos. Surrexit Moyses cum Iesu famulo suo. ascenditque Moyses montem dei. Senioribus autem dixerat. Manete hic donec reuertamur ad uos. Habetis Aaron et Hur uobiscum. si quid natum fuerit quaestionis. referetis ad eos. Ascendit ergo Moyses montem. et operuit nubes montem. Habitauitque gloria domini super Sinai. tegens eum nube sex diebus. Die autem septimo uocauit Moysen de medio caliginis. Erat autem species gloriae domini quasi ignis ardens super uerticem montis in conspectu filiorum israel. Ingressus autem Moyses medium nubis. ascendit montem. et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus. Locutusque est dominus ad Moysen. dicens. Loquere filiis israel. ut tollant mihi primitias. ab omni homine qui offert uoluntarie. Haec autem sunt quae accipere debetis ab eis. Aurum. et argentum. et aes. Hyacinthum. et purpuram. coccum bis tinctum. byssum. et pilos caprarum. Pelles arietum rubricatas. pelles ianthinas. et ligna setthim. Oleum ad luminaria. aromata in unguentum. et in thymiama odoramenti. Lapidem onychinum. et gemmas ad ornandum ephod. et rationale. Et faciant mihi sanctuarium. et habitabo in medio eorum. Iuxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi. et in omnibus uasis eius. Sic facietis. Arcam de lignis setthim fabricabis. duos cubitos et dimidium longitudo habebit. cubitum et dimidium latitudo. et cubitum et dimidium altitudo. Et auro purissimo uesties eam intrinsecus et extrinsecus. Faciesque illi coronam auream per circuitum. Et quattuor circulos aureos ponet in quattuor angulis eius. duo anuli erunt in latere uno. et duo in latere altero. Facies et uectes de lignis setthim. et operies eos auro. Et mittes uectes per anulos in lateribus arcae. ut in eis portetur. Qui uectes non auferentur ab arca. Dabisque testimonium quod ego ponam.

VI

VII

XIII

XV

XVI

quem elegerit dominus deus tuus ut habitet nomen eius ibi. et recordaberis
quoniam servus fuisti in egypto. Custodies quoque ac facies que precepta sunt. Sollempni-
tatem quoque tabernaculorum celebrabis per dies quinque. Collegeris de area et torcula-
ri fruges tuas. et epulaberis in festivitate tua. tu et filius tuus et filia et servus
tuus et ancilla. levites quoque et advena. et pupillus ac vidua. qui intra portas
tuas sunt. Septem diebus domino deo tuo offeres et festa celebrabis in loco quem e-
legerit dominus. Benedicet quoque tibi dominus deus tuus in cunctis frugibus tuis. et in omni o-
pere manuum tuarum. eris quoque in leticia. Tribus vicibus per annum apparebit omne
masculinum tuum in conspectu domini dei tui in loco quem elegerit. In sollempnita-
te azimorum et in sollempnitate ebdomadarum et in sollempnitate tabernaculorum. Non
apparebis ante dominum vacuus. sed offerre unusquisque secundum quod habuerit. iuxta
benedictionem domini dei tui quam dederit ei. Iudices et magistros constitues in omnibus
portis tuis quas dominus deus tuus dederit tibi per singulas tribus tuas. ut iudicent
populum iusto iudicio. et in alterum partem declinent. Non accipies personam nec
munera. quia munera excecant oculos sapientum et mutant verba iustorum. Iuste
quod iustum est persequeris ut vivas et possideas terram quam dominus deus tuus dederit tibi.
Non plantabis lucum et omnem arborem iuxta alare domini dei tui. Non fac-
es tibi atque constitues statuam quam odit dominus tuus. Non immolabis domino
deo tuo bovem et ovem in quo est macula aut quippiam vicium. quia abhominatio est do-
mini dei tui. Cum reperti fuerint apud te intra unam portam tuarum quas do-
minus deus tuus dabit tibi. vir aut mulier qui faciant malum in conspectu domini dei tui
et transgrediantur pactum illius. ut vadant et serviant dominis alienis. et adorent eos. so-
lem et vivam et omnem militiam celi que non precepi. et hoc tibi fuerit nunciatum. audiens
quoque inquisieris diligenter et verum esse repereris. et abhominatio facta est in israel. educ-
es virum ac mulierem. qui rem scelerissimam perpetrarunt. ad portas civitatis
tue. et lapidibus obruentur. In ore duorum aut trium testium peribit qui interficietur.
Nemo occidatur uno contra se dicente testimonium. Manus testium prima in-
terficiet eum. et manus reliqui populi extrema. ut auferas malum de medio
tui. Si difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem et
sanguinem. causam et causam. lepram et lepram. et iudicium intra portas tu-
as videris verba variari. surge et ascende ad locum quem elegerit dominus deus
tuus. veniesque ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem qui fuerit in illo tempore. et
ab eis quem iudicabitur iudicium veritatem. et facies quodcumque dixerint qui
presunt loco. quem elegerit dominus et docuerit te. iuxta legem eius sequeris sententiam
eorum. et declinabis ad dexteram neque ad sinistram. Qui autem superbierit nolens o-
bedire sacerdotis imperio. qui eo tempore ministrat domino deo tuo. et decreto iudicis
morietur ille. et auferes malum de israel. Cunctusque populus audiens timebit. ut
nullus deinceps intumescat superbia. Cum ingressus fueris terram quam dominus
deus tuus dat. et possederis eam habitaveris que in illa. et ceperis constituere super
me regem. sicut habent per circuitum omnes nationes. eum constitues quem dominus
deus tuus elegerit. de numero fratrum tuorum. Non potes alterius gentis
hominem regem facere qui non sit frater tuus. Cum quoque fuerit constitutus non
multiplicabit sibi equos. non reducet populum in egyptum equitatus numero
sublevatus. preterea cum dominus precepit vobis nequaquam amplius per eandem viam reverte-
mini. Non habebit uxores plurimas que illiciant animam eius neque argenti et au-
ri immensa pondera. Postquam autem sederit in solio regni sui describet sibi de-
uteronomium legis huius in volumine. accipiens exemplar a sacerdotibus
levitice tribus. et habebit secum. neque legerit quoque illud omnibus diebus vite sue. ut
discat timere dominum deum suum. et custodire verba et ceremonias eius que legis
precepta sunt. Non elevetur cor eius in superbiam super fratres suos. neque declinet in dex-
teram partem vel sinistram. ut longo tempore regnet ipse et filius eius super israel.

XVII

XVIII

Non habebunt sacerdotes et levite omnes qui de eadem tribu sunt. partem et hereditatem
cum reliquo israel quia sacrificia domini et oblationes eius comedent. Nichil aliud accipient
de possessione fratrum suorum. Dominus enim ipse est hereditas eorum. sicut locutus est illis.

Hoc erit iudicium sacerdotum a populo ab his qui offerunt victimas. sive bo-
vem sive ovem immolaverint dabunt sacerdoti armum ac ventriculum. primitias
frumenti vini et olei et lanarum partem ex ovium tonsione. Ipsum enim elegit do-
minus deus tuus de cunctis tribubus tuis. ut stet et ministret nomini domini
ipse et filii eius in sempiternum. Si exierit levites de una urbium tua
de omni israel in qua habitat et voluerit exire desiderans locum quem elegerit
dominus ministrabit in domini nomine dei sui sicut omnes fratres eius levite qui sta-
bunt ex tempore coram domino. Partem aliorum eandem accipiet quam et ceteri. excepto
quod in urbe sua ex patrimonio et successione debetur. Quando ingressus fueris
terram quam dominus deus tuus dabit tibi. cave ne imitari velis abhominationes
illarum gentium ne inveniatur in te qui lustret filium suum aut filiam ducens per
ignem. aut qui ariolos suscitet et obstinet somnia atque auguria. ne sit
maleficus pro incantatore. ne phitones consulat. nec divinos. et quesit a mortuis
veritatem. Omnia enim hec abhominatur dominus. et propter istiusmodi scelera delebit eos in
motu tuo. perfectus eris et absque macula cum domino deo tuo. Gentes iste quas
possidebitis tempus augures et divinos audiunt. Tu autem a domino deo tuo aliter
instituis. Prophetam de gente tua et de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi dominus
deus tuus. ipsum audies ut petisti a domino deo tuo in oreb. quando congrega-
ta est atque dixisti. Ultra non audiam vocem domini dei mei. et ignem hoc maximum amplius
non videbo ne moriar. Et ait dominus ad me. Bene omnia sunt locuti. Prophetam suscita-
bo eis de medio fratrum suorum similem tui. et ponam verba mea in ore eius. loquetur
ad eos omnia que precepero illi. Qui autem verba que loquetur in nomine meo audire
noluerit. ego ultor existam. Propheta autem qui arrogantia deprehensus voluerit
loqui in nomine meo que ego non precepi illi ut dicat. aut ex nomine aliorum deorum in-
terficietur. Quod si tacita cogitatione responderis. quomodo possum intelli-
gere verbum. quod non est locutus dominus. hoc habebis signum quod in nomine domini
propheta ille prodiderit et non venerit. Hoc dominus non est locutus sed per tumorem
animi sui propheta confixerit. et ideo non timebis eum. Cum dispersit dominus deus
tuus gentes quarum tibi traditurus est terram. et possederis eam. habitaveris quoque in
urbibus eius et in edibus. Tres civitates separabis tibi in medio terre quam dominus
deus tuus dabit in possessionem tibi. Sternens diligenter viam. et in tres equa-
liter partes totam terre tue provinciam divides. ut habeat evicio cum propter homi-
cidium profugus est quo possit evadere. Hec erit homicide fugientis et vita
servanda est. Qui percusserit proximum suum nesciens et qui heri et nudus tertius ultra
contra eum habuisse odium comprobatur. sed abisse simpliciter cum eo in silvam ad
ligna cedenda. et in succisione lignorum securis fugerit manum. ferrum lap-
sum de manubrio amicum eius percusserit et occiderit. hic ad unam supradicta-
rum urbium confugiet et vivet. Ne forsitan proximus eius cuius effusus est sanguis
dolore stimulatus persequatur. et apprehendat eum. si longior via. et percutiat ani-
mam eius qui non est reus mortis. quia nullum contra eum qui occisus est odium
prius habuisse monstratur. Idcirco precipio tibi ut tres civitates equales
inter se spacii dividas. Cum autem dilataverit dominus deus tuus terminos tuos
sicut iuravit patribus tuis. et dederit tibi cunctam terram quam eis polliciti est
si tamen custodieris mandata eius et feceris que hodie precipio tibi ut delegas dominum
deum tuum. et ambules in viis eius omni tempore. addes tibi tres alias civita-
tes. et supradictarum trium numerum duplicabis. ut non effundatur sangui-
nis innoxius in medio terre. quam dominus deus tuus dabit tibi possidendam.
et sis sanguinis reus. Si quis autem odio habens proximum suum insidiatus fuerit ut
te eius sanguis percussus illum et mortuus fuerit. fugeritque ad unam de supra-
dictis urbibus. mittent seniores civitatis illius et arripient eum de loco
effugii. tradentque in manu proximi eius sanguis effusus est et morie-
tur. nec miserebis eius. et auferes innoxium sanguinem de israel. ut bene
tibi sit. Non assumes et transferes terminos proximi tui quos fixerunt
priores in possessione tua. quam dominus deus tuus dabit tibi in terra quam

testimonium unius non valet

acceperit possidentiam. Non stabit testis unus contra aliquem quicquid illud
peccati et facinoris fuerit. Sed in ore duorum aut trium testium stabit omne ver-
bum. Si steterit testis mendax contra hominem, accusans eum prevaricatio-
nis, stabunt ambo quorum causa est ante dominum, in conspectu sacerdotum
et iudicum qui fuerint in diebus illis. Cum quoque diligentissime perscrutantes
invenerint falsum testem, dixisse contra fratrem suum mendacium, reddent
eis sicut fratri suo facere cogitaverunt et auferes malum de medio tui. Ut au-
dientes ceteri timorem habeant, et nequaquam talia audeant facere. Non mise-
rebitur eius, sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu,
pedem pro pede exigetis. Si exieris ad bellum contra hostes tuos, videris equi-
tatem et currus, et maiorem quam tu habes adversarii exercitus multitudinem, non timebis
eos, quia dominus deus tuus tecum est, qui eduxit te de terra egipti. Appro-
pinquante autem iam prelio stabit sacerdos ante aciem, et sic loquetur ad populum.
Audi israel, vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis, non pertimescat
cor vestrum, nolite metuere, nolite cedere, ne formidetis eos, quia dominus deus
vester in medio vestri est, et pro vobis contra adversarios dimicabit, ut eruat vos
de periculo. Duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabit.
Quis est homo qui edificavit domum novam et non dedicavit eam, vadat et
revertatur in domum suam ne forte moriatur in bello, et alius dedicet eam. Quis
est homo qui plantavit vineam et nec dum eam fecit esse communem, et de qua
nesci omnibus liceat, vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur
in bello et alius homo eius fungatur officio. Quis est homo qui desponsavit
uxorem et non accepit eam, vadat et revertatur in domum suam ne forte moriatur
in bello et alius homo accipiat eam. His dictis addent reliqua, et loquitur ad
populum. Quis est homo formidolosus et corde pavido, vadat et revertatur
in domum suam ne pavere faciat corda fratrum suorum, sicut ipse timore perterritus est.
Cum silverint exercitus cruces et finem loquendi fecerint, unusquisque su-
os ad bellum cuneos sperabit. Si quando accesserit ad expugnandam civitatem
offerres ei primum pacem. Si receperit et aperuerit tibi portas, cunctus populus qui
in ea est salvabitur et serviet tibi sub tributo. Sin autem fedus inire noluerit
et receperit contra te bellum oppugnabis eam. Cumque tradiderit dominus deus
tuus illam in manu tua, omne quod in ea gens masculini est in ore gladii
absque mulieribus et infantibus, iumentis et ceteris que in civitate sunt omnium
preclam exercitui divides et comedes de spoliis hominum tuorum que dominus deus
tuus dederit tibi. Sic facies cunctis civitatibus que a te procul valde sunt et non sunt
de his urbibus quas in possessione accepturus es. De his autem civitatibus que
dabuntur tibi, nullum omnino permittes vivere, sed interficies in ore gladii, ethe-
um videlicet et amorreum et chananeum, pherezeum et eveum et iebuseum,
sicut precepit dominus deus tuus. Sic forte doceant vos facere cunctas abhominationes
quas ipsi operati sunt dominis suis, et peccetis in dominum deum vestrum. Quando obsede-
ris civitatem multo tempore et munitionibus circumdederis, expugnes eam non succi-
des arbores de quibus nesci possis, nec securibus per circuitum debes vastare
regionem, quoniam lignum est et non homo, nec potest bellantium contra te arguere
numerum. Si qua autem ligna non sunt pomifera, sed aggrestia et inter ceteros
apta usus succide et extrue machinas, donec capias civitatem que contra te
dimicat. Quando iuventus fuerit in terra quam dominus deus tuus daturus
est tibi hominis cadaver occisi, et ignoratur ceteris reus, egredientur ma-
iores natu et iudices tui, et mentientur a loco cadaveris singula
per circuitum spatia civitatum, et quam in timorem ceteris eam perspexerint
seniores civitatis eius tollent vitulam de armento que non traxit iugum
nec terram vomere, et ducent eam ad vallem asperam, atque saxosam que
nunquam arata est, nec sementem recepit, et cedent in ea cervices vitule.
Accedentque sacerdotes filii levi quos elegit dominus deus tuus ut mi-
nistrent ei et benedicant in nomine eius, et ad verbum eorum omne nego-

cium et quicquid mundum vel immundum est iudicetur. Et venient maiores na-
tu civitatis illius ad interfectum, laudabuntque manus suas super vitulam que
in valle perfusa est et dicent. Manus nostre non effuderunt hunc sanguinem, nec oculi vide-
runt. Propitius esto populo tuo israel quem redemisti domine, et non reputent sanguinem
innocentem in medio populi tui israel, et auferetur ab eis reatus sanguinis.
Tu autem alienus eris ab innocentis errore, qui fortasse est cum feceris quod precepit
dominus. Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos suos, et tradiderit eos dominus
deus tuus in manu tua, captivosque duxeris, et videris in numero parvulorum mulie-
rem pulchram et adamaveris eam, volueris que habere uxorem, introduces in do-
mum tuam. Que radet cesariem et amicitie ungues et deponet vestem
in qua capta est, sedens que in domo tua flebit patrem et matrem suam uno
mense, et postea intrabis ad eam, dormies que cum illa et erit uxor tua. Sin autem pro-
pe non sederit animo tuo dimittes eam liberam, ne vendere potens pecunia, nec
opprimere per potentiam, quia humiliasti eam. Si habuerit homo uxores duas unam
dilectam et alteram odiosam, genuerint que ex eo liberos, et fuerit filius
odiose primogenitus, voluit que substantiam inter filios dividere non potest filium di-
lecte facere primogenitum et preferre filio odiose, agnoscet primogenitum
dabitque ei de his que habuerit omnia duplicia. Iste enim est principium liberorum
eius, et huic debentur primogenita. Si genuerit homo filium contumacem et pro-
terium qui non audiat patris aut matris imperium, et cohercitus obedire contem-
pserit, et apprehendent eum, et ducent ad seniores civitatis illius et ad por-
tam iudicii, dicentque ad eos, filius noster iste protervus et contumax est, mo-
nita nostra audire contempnit, comessationibus vacat et luxurie, atque con-
viviis, lapidibus eum obruet populus civitatis, et morietur, ut auferatis ma-
lum de medio, et universus israel audiens pertimescat. Quando peccaverit homo quod
morte plectendum, et adiutus morti appensus fuerit in patibulo, non
permanebit cadaver eius in ligno, sed in eadem die sepelietur, quia maledi-
ctus a deo est, qui pendet in ligno, et nequaquam contaminabis terram tuam, quam dominus
deus tuus dederit tibi in possessionem. Non videbis bovem fratris tui aut
ovem errantem et preteribis, sed reduces fratri tuo, et si non est propinquus tuus frater
nec nosti eum, duces in domum tuam, et erit apud te quamdiu querat ea fratrem tuum
et recipiat. Similiter facies de asino et de vestimento, et de omni re fratris tui
que perierit. Si inveneris eam ne negligas quasi alienam. Si videris asinum
fratris tui aut bovem cecidisse in viam, non despicies, sed sublevabis cum eo. Non
induetur mulier veste virili, nec vir utetur veste feminea. Abhominabilis
enim apud dominum est qui facit hec. Si ambulans per viam in arbore vel in terra
nidum avis inveneris, et matrem pullis vel ovis desuper incubantem, non te-
nebis eam cum filiis, sed abire patieris captos tenens filios, ut bene sit tibi
et longo vivas tempore. Cum edificaveris domum novam, facies murum tecti per
circuitum, ne effundatur sanguis in domo tua, et sis reus labente alio
et in preceps ruente. Non seres vineam tuam altero semine, ne sementem quam se-
nisti et que nascuntur ex vinea parte sanctificentur. Non arabis in bove simul
et asino. Non induens vestimento quod ex lana lino que contextum est, fum-
culos in fimbriis facies per quatuor pallium tui cooperieris. Si tulerit vir
uxorem et post eam odio habuerit, quesierit que occasiones quibus dimittat
obiciens ei nomen pessimum, et dixerit uxorem hanc accepi, et ingressus
ad eam non inveni virginem. Tollant eam pater et mater eius, et ferent se-
cum signa virginitatis eius ad seniores eius qui in porta sunt, et dicet pater
filiam meam dedi huic uxorem, quam quia odit imponit ei nomen pessimum
ut dicat non inveni filiam tuam virginem. Et ecce hec sunt signa virgini-
tatis filie mee. Expandent vestimentum coram senibus civitatis, appre-
hendentque senes urbis illius virum et verberabunt eum, condempnantes insuper
C. siclis argenti, quos dabit patri puelle, quia diffamavit nomen pes-
simum super virginem israel habebitque eam uxorem, et non poterit eam

[illegible]

XXXI

[illegible]

XXXII

[illegible]

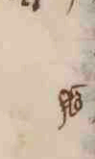

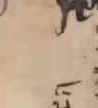

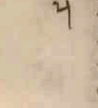

[illegible]

Incipit liber iosue

[illegible]

[illegible]

VII

VIII

X

ex utraque parte arche in conspectu sacerdotum qui portabant archam fe-
deris domini ut aduena ita et indigena. media eorum pars uxta montem
garizim et media uxta montem hebal. sicut preceperat moyses famulus
domini. Et primum quidem benedixerat populo israel. post hec legit omnia uerba benedic-
tionis et maledictionis. et cuncta que scripta erant in legis uolumine. Sed
hec que moyses uiuerat reliquit intacta. Et immunda replicauit co-
ram omni populo israel. mulieribus ac paruulis. et aduenis qui inter eos morabantur.
IX Quibus auditis cuncti reges transiordanis. qui uiuebant in montanis
et campestribus et maritimis ac litoris magni maris. Hii quoque qui habita-
bant uxta libanum etheus et amorreus chananeus pherezeus et euseus et iebuseus.
congregati sunt pariter. ut pugnarent contra iosue et israel uno animo et una
sententia. Et hii qui habitabant in gabaon. audientes cuncta que fecerat io-
sue. iherico et hay. callide cogitantes tulerunt sibi cibaria. sacros uetes ali-
quas imponentes et uires uinarios scissos atque consutos. calciamenta que pertransiuerunt
que ad indicium uetustatis pictaciis consuta erant. induti uestibus uestimentis pa-
nes quoque quos portabant ob uiaticum. duri erant. et in frusta communiti. pre-
xerunt que ad iosue qui tunc morabatur in castris galgale. et dixerunt ei atque omnes
simul israel. De terra longinqua uenimus. pacem uobis facere cupientes. Ridere-
que uiri israel ad eos atque dixerunt. Videte ne forsitan in terra que nobis sorte debe-
tur habitetis. Non possumus fedus inire uobiscum. At illi ad iosue. Serui
inquiunt tui sumus. Quibus iosue. Quinam estis uos et unde uenistis? Ridere-
que. De terra longinqua uenerunt serui tui in nomine domini dei tui. Audiuimus enim
potentie eius famam. et cuncta que fecerat in egypto. et duobus amorreorum regi-
bus transiordanis. seou regi esebon. et og regi bazan. qui erant in astaroth.
Dixerunt que nobis seniores et omnes habitatores terre nostre. tollite in manibus uestris
cibaria ob longissimam uiam. occurrite eis ac dicite. Serui uestri sumus. fedus
inite nobiscum. Ecce panes quos egressi sumus de domibus uestris. ut uenirent ad uos
calidos sumpsimus. nunc sicut fecerunt. et uetustate uiuentia continuerunt. Vtres ui-
ni nouos impleuimus. nunc rupti sunt et soluti. uestes et calciamenta quibus
induimur et que habemus in pedibus. ob longitudinem longioris uie. terra
sunt et pene consumpta. Susceperunt igitur de cibariis eorum. et os domini non interroga-
uerunt. fecit que iosue cum eis pacem. et multo federe pollicitus est quod non de-
cidere uellent. Principes quoque multitudinis iurauerunt eis. Postquam dies autem tres
uiri fedus audierunt quod inimici habitarent et uicini eos futuri essent. mo-
uerunt que castra filii israel. et uenerunt in ciuitates eorum die tertio. quarum hec no-
cabula sunt. gabaon et caphira et beroth et chariathiarim. et non percus-
serunt eos eo quod iurassent eis principes multitudinis. in nomine domini dei
israel. Murmurauit itaque omne uulgus contra principes. qui responderunt eis.
Iurauimus eis in nomine domini dei israel. et ideo non possumus eos contingere. Sed
hoc faciemus eis. Restituentur quidem et iuuant. ne contra nos ira domini dei
israel concitetur si peruiuerimus. Sed sic iuuant. ut in usus uniuerse
multitudinis ligna cedant. aquas que comportent. Quibus hec loqua-
tibus uocauit gabaonitas iosue. et dixit eis. Cur nos decipere fraude
uoluistis. ut diceretis procul ualde habitamus a uobis. cum in medio
uestri sitis. Itaque sub maledictione eritis. et non deficiet de stirpe uestra
ligna cedentis aquas que comportabitis in domum dei mei. Qui sede-
runt. Sicut autem est nobis serui tui. quod moysi suo suo promisisset dominus
deus tuus. ut traderet uobis omnem terram. et disperderet cunctos habita-
tores eius. Timuimus igitur ualde et prouidimus animabus uestris. uestre terrore compul-
si. et hoc consilium iniuimus. Sed cum in manu tua sumus. Quod tibi bonum
et rectum uidetur fac nobis. Fecit igitur iosue ut dixerat et liberauit eos de
manibus filiorum israel. ut non occiderentur. Decreuit que in illo die esse in
ministerio cuncti populi. et altaris domini celentes ligna. et aquas por-
tantes usque in presens tempus. in loco quem dominus elegerit. Que cum
X audisset adonisedech rex iherusalem. quod scilicet cepisset iosue
hay. et subuertisset eam. sicut enim fecerat iherico et regi eius. sic fe-
cit hay et regi eius. et quod transfugissent gabaonite ad israel et es-

sent federati eorum et tenuit ualde. Vbi enim magna erat gaba-
on. et una regalium ciuitatum. et maior oppido hay. omnes que bel-
latores eius fortissimi. Misit igitur adonisedech rex iherusalem ad
regem ebron. et ad pharam regem gerimoth. et ad iaphie regem la-
chis. et ad dabir regem eglon dicens. Ascendite ad me et fertis pre-
sidium ut expugnemus gabaon. quare transfugit ad iosue. et ad filios is-
rael. Congregati igitur ascenderunt v. reges amorreorum simul cum exercitibus suis.
castra metati sunt circa gabaon. oppugnantes eam. Habitatores
autem gabaon urbis obsesse miserunt ad iosue qui tunc morabatur in castris
apud galgalam. et dixerunt ei. Ne retrahas manus tuas ab auxilio ser-
uorum tuorum. Ascende cito et libera nos. fer que presidium. Conuenerunt enim ad ad-
uersum nos omnes reges amorreorum. qui habitant in montanis. Ascen-
dit que iosue de galgalis. et omnis exercitus bellatorum cum eo uiri fortissimi. Di-
xit que dominus ad iosue. Ne timeas eos. In manus tuas tradidi illos. Illi
ex eis tibi poterit resistere. Irruit itaque iosue super eos repente. co-
ta nocte ascendens de galgalis. et conturbauit eos dominus a facie israel.
Contriuit que magna plaga in gabaon. ac persecutus est per uiam ascen-
sus in bethoron. et percussit usque azeta et maceda. Cum que fugerent filios
israel. et essent in descensu bethoron. dominus misit super eos lapides magnos
usque ad zeta. et multo plures lapidibus mortui sunt. Gladius quoque
gladio percusserunt filii israel. Tunc locutus est iosue domino. in die qua
tradidit amorreum in conspectu filiorum israel. dixit que coram eis. Sol et gaba-
on ne moueris. et luna contra uallem hablon. Steterunt sol et luna do-
nec ulciscerentur se gens de inimicis suis. Sicut hoc scriptum est in libro
iusti. Stetit itaque sol in medio celi. et non festinauit occidere spatio unius
diei. Non fuit ante et postea tam longa dies obediente domino uoci ho-
minis. et pugnante pro israel. Reuersus que est iosue cum omni israel in castra
galgale. fugerunt enim v. reges. et se abscondere in spelunca urbis ma-
ceda. Nunciatum est iosue quod inuenti essent v. reges in spelunca urbis ma-
ceda. Quod precepit dominus et ait. Voluite saxa ingentia ad os spelunce et
ponite uiros industrios qui clausos custodiant. Vos autem nolite stare
sed persequimini hostes. et extremos fugientium cedite. Et dimittatis eos
urbium suarum intrare presidia. quoniam tradidit dominus deus in manus uestras. Cum
igitur adiuuans plaga magna. et usque ad intentionem pone consumptis. Hii
israel effugere poterunt ingressi sunt ciuitates munitas. Reuersus que est
iosue et omnis israel in maceda. ubi tunc erant castra sani. et integri. Nullus
que contra israel mutire ausus est. Precepit que iosue dicens. Aperite
os spelunce. et perducite ad me v. reges qui in ea latent. Fecerunt
que ministri ut sibi fuerat imperatum. et eduxerunt ad eum v. reges de
spelunca. regem iherusalem. regem ebron. regem gerimoth. regem lachis.
regem eglon. Cum que educti essent ad eum. uocauit omnes uiros israel.
et ad principes exercitus qui secum erant. Ite et ponite pedes super colla
regum istorum. Qui cum perrexissent et subiectorum pedibus colla calcarent.
rursum ait ad illos. Nolite timere nec paueritis. Confortamini et
estote robusti. Sic enim faciet dominus cunctis hostibus uestris. adiunxit quos
dimicatis. Percussit que iosue et interfecit eos. atque suspendit super
stipites. fuerunt que suspensi usque ad uesperam. Cum que occidebat sol. precepit
que iosue ut deponerent eos de patibulo. Quibus depositis proiecerunt
eos in spelunca in qua latuerant. et proiecerunt super os eius saxa
ingentia que permanent usque in presens. Eodem die maceda cepit
iosue et percussit in ore gladii. regem que illius interfecit. et omnes
habitatores eius. Non dimisit in ea saltem paruas reliquias. fecit que
regi maceda sicut fecerat regi iericho. Transiuit cum omni israel
ad maceda in lebna. et pugnauit contra eam. quam tradidit dominus
cum rege suo in manu israel. percusserunt que urbem in ore gladii. et omnes
habitatores eius. et non dimiserunt in ea illas reliquias. fecerunt que regi le-
bna sicut fecerunt regi iericho. De lebna transiuit cum omni israel

XIII

XV

CXX

CXXI

Explicit liber iosue. Incipit liber iudi
cum.

Ost mortem iosue · consuluerunt filii isr̃ dñm de
quib⁹ fuit alexander ante nos contra chananeū
& cum dux belli · Dixit aut dñs · Judas ascendet &
ecce tradidi terram in manu ei⁹ · & ait iudas fratri
suo simeoni · ascende mecū in sorte meam · pugna
contra chananeū · ut & ego pugnem contra
tuam · & abiit ei⁹ symeon · Ascendit aut iudas · & tradidit dñs chananeū
& pherezeū · & mauit eos · & pcusserūt in bezech · x · ⁿ⁹ uiros · Inuene
runt & adonibezech in bezech · & pugnauerūt contra eū · & pcusserūt chana
neū · & pherezeū · fugit · n adonibezech · quē secuti cōprehendentes cecid⁹
runtq; manus ei⁹ ac pedes · Dixit aut adonibezech · lxx · reges ꝑcisis
pollicib⁹ manuū ac pedū · colligebant sub mensa mea · sicut fe
cim ita reddidit mihi · adduxerūq; eū in hierlm · ibiq; mortuꝰ est · Oppugnā
uer aut filii iuda hierlm · cepere eam · & ꝑcusserūt eā in ore gladi · misserunt aūt
ignē in ciuitatē · Descenderūt aūt · ut pugnarent contra chananeū qui habitabat in montibus · & ad meridiem & campestria · Perrexit aūt iudas
ad chananeū qui habitabat in hebron · & nomē hebron antequā caphareba
ptolla⁹ fuisset · & debir · Et dixit caleb · dabo filiā meā achsam uxorē cui
cumq; ꝑcusserit caphareba ptolla⁹ · & ceperit eā · Cepit aūt eā othoniel filius
cenez frat⁹ caleb minor · & dedit ei achsam filiā suā uxorē · Quę cū ue
nisset · persuasit ei ut peteret a patre agrū · Illa aūt ingemuit · Dixitq; ei caleb
quid tibi est · Respondit · da mihi benedictionē · quia terrā arentem dedisti mihi
da & irriguā · Dedit ei caleb irriguū superiꝰ · irriguū inferius ·
Filii aūt cinei cognati moysi · ascendere de ciuitate palmarū cū filiis iu
da in desertū sortis eius · q̄ est ad meridiem arad · Habitauerūt aūt cū
Abiit autem iudas cū symeone frē suo · ꝑcusserunt simul chananeū
qui habitabat in zephath · & interfecerunt eam · Vocatū est nomē urbis eius
anathema · Cepit aūt iudas gazam · & finib⁹ eius · & ascalonā · & accaron
cū terminis suis · Fuit aūt dñs cū iuda · & obtinuit montana · nec potu
it delere habitatores de valle · quia falcatos currus habebant · Dederūt
q̄ caleb hebron · sicut dixerat moysi · Ipse deleuit de ea tres filios enach
Jebusæū · habitatorem hierlm · nō deleuerūt filii beniamin · Habita
uit aūt iebuseus cū filiis beniamin · in hierlm · usq; in presentem diem ·
Domꝰ q̄ ioseph ascendit · & bethel · fuit aūt dominus eius · Et ciuitatē urbem
ꝑcussit · & prius nomen ciuitatis uocabat · Qui exiens hominē egredientē de ur
be · dixerunt ei · Ostende nobis introitū ciuitatis · & faciemus tecū
misericordiam · Quo ostenso percussit eam · Populo autē illius
urbis dimisso · ædificauit ciuitatem · & uocauit nomen eius luz · Hoc
est nomen eius usq; in presentem diem · Chananeus aūt habitauit in terra
cui nomen fuit gazer · Habitauerunt aūt chananei in medio ephraim usq;
ad presentem diem · Mamalles aūt & decime bethsan · & habenel · & ce
tere filie · & habitauerunt chananei in medio eius · & fuit eis in tributum ·
Zabulon aūt & decime cetron · & habenel · & ceteri · & habitauerunt chananei
habitatores eius · & dederunt ei tributum · Aser aūt non delevit habitatores
accharon · & sidonem · & ahalab · & achazib · & elmi · & aphec · & rob ·
Habitauit aūt aser in medio chananei habitatoris terre · quia non delevit eos ·
Neptalim aūt decime bethsames · & decime · Habitauitq; inter chananeum habitatorem terre · fuitq; ei in tributum ·
Habitauerunt aūt chananei habitatores bethsames · & bethanac · habitauerunt
quoq; inter habitatores terre · Habitauerunt aūt habitatores bethsames · & bethanac · & fuerunt ei in tributum ·
Habitauit aūt amorreus filios dan in mon
te · nec dedit eis locū ut ad planicia descenderent · Habitauitq; in monte
heres qui nūpt⁹ restabat · in ahalon · & salabin · Et aggrauata ē manꝰ domꝰ
ioseph · fact⁹ est ei tributarius · Fines aūt amorrei ab ascen

su scorpionis · a petra · usq; ad superiora loca · Et locutus est angelus dñi
de galgalis ad locū flentium · & ait · Eduxi uos de egypto · & introduxi uos
in terrā p qua uobis pollicitus sū · ut nō facerem irritum pactum meum
uobiscū in sempiternū · uos dicebam ut nō ferietis pactū cū habitatoribus
terre huius · sed subuertetis aras eorū · & noluistis audire uocē meam · Quare
hoc fecistis · & ideo locutus sum · ut nō eiciam eos a facie uestra · sed habeant
hostes uestri · & dii eorū sint uobis in ruinam · Cumq; locutus angelus dñi ꝑ
filios israel · uniuersus populus ad fletum · & ploratum est · nomē loci illius
appellauerunt · Lacrimarum · Immolauerūtq; ibi hostias dño · Dimisit aūt
Josue populum · & abierunt filii isr̃ unusquisq; in possessionem suam · ut occuparet
eam · Seruierūt aūt dño cūctis diebus · Josue · & senioribus · q̄ longo ꝑ tempore
superuixerunt · cuncta opa dñi · q̄ fecerat ei isr̃ · Mortuꝰ est aūt filius nun · seruus
famulus dñi · cent · x · annos · & sepelierūt eū in finib⁹ possessionis suæ · Thamnasa
ræ · in monte ephraim · a septentrionali plaga montis gaas · Omnis aūt
generatio illa congregata est ad patres suos · & surrexerūt alia post eos · ignara
domini · opum q̄ fecerat ei isr̃ · Fecerūt aūt filii isr̃ malū in conspectu dñi · & ser
uierūt baalim · ac dimiserūt dñm deū patrū suorū · qui eduxit eos de terra egy
pti · secutiq; sunt deos alienos · deos ꝙ populi qui habitabant in
circuitu eorū · & adorauerūt eos · & irritauerūt dñm · dimisso
creatore · & seruierunt baal · & astaroth · Iratusq; dñs contra isr̃ tradidit eos
in manus diripientiū qui expilare eos · uendiderūt hostibus · qui habi
tant in circuitu · & potuerūt resistere aduersariis suis · In quascūq; pugnas egressi
sunt manus dñi fuit eorū · ut uincerent · sicut locutus est · & iurauerat illis
afflicti uehementissime · Suscitauitq; dominus iudices qui liberarent eos
de manibus diripientiū · & illi nec audire uoluerunt · fornicati sunt enim cū dijs alienis · & adorauerūt eos · Cito
declinauerunt de uia quam ingressi fuerant patres eorū · audientes mandata dñi · & nō fecere omnia · Cūq; eis dominus iudices suscitaret · ut liberaret eos
de manibus · fiebat ut mortuo iudice · reuertentes · ad peiora · quam patres eorū · sequerentur deos alienos · & colerent eos · & adorarent · Nequaquam
dimittebant adinuentiones suas · neq; uiam durissimam
per quam ambulare consueuerant · Iratus ergo est furori dñs in isr̃ · & ait · Quia
transgressi sunt gentium pactum · quod præcepi patribus eorū · nec audierunt
uocem meam · & ego delebo ex eis quas inuidus reliquit Josue · ut
in eis ostendam · utrum custodiant uiam dñi · & ambulent in ea · an non · Dimisit ergo dñs omnes has gentes · nec
uoluit eas cito tradere manibus Josue · Hæ sunt gentes quas dñs dimi
sit · ut erudiret in eis istrahel · & ex qui fuerant bella cananeos · ut
ea discerent filii eorū · atque ad huc habebat constitutum principes · v ·
satrapæ philistiim · & omnes qui chananei · & sidonii · atq; euei · qui habi
tabant in monte libano de monte baal hermon usq; ad introitum emath · ut
nosset ex eis · an audirent præcepta dñi · quæ præcepit
patribus eorū · per manum moysi · Habitauit aūt filii isr̃ inter chananeum · hetheum · & amorreum · & ferezeum · & heueum · & iebuseum · & duxerunt uxores filias
eorū · ipsi aūt filias suas eis filiis tradiderūt · & seruierūt dijs eorū · Fecerūt
ergo filii isr̃ malū in conspectu dñi · & obliti sunt dei sui · seruierunt baalim · &
lucis · Iratus aūt dñs contra isr̃ · tradidit eos in manus chusarsathaim
regis syriæ · cui seruierunt filii isr̃ octo annis · Clamauerūt aūt ad dñm
filii isr̃ · Et suscitauit dñs saluatorē · & liberauit eos · othoniel filium cenez fratrem caleb minorem · Fuit aūt in eo spūs domini · iudicauitq;
isr̃ · Egressusq; est ad pugnam · tradidit dñs in manus eius
nahariam regē syriæ · & oppressit eū · Quieuit aūt terra annis · xl · mortuusq;
est othoniel filius cenez · Addiderunt aūt filii isr̃ facere malū in conspectu
dñi · Cui ob hanc causam adfligit eos eglon regem moabi · quia fecerat ma
lum dñi · congregauitque ad se filios ammon · & amalech · abiitq; & percussit isr̃ · & possedit urbem palmarū · seruierunt aūt filii isr̃

[illegible]

VII

[illegible]

IX

[illegible]

[illegible]

XII

[illegible]

XIII

[illegible]

[illegible]

XIIII

[illegible]

XV

[illegible]

RVTH

Incipit liber sancti hieronimi in libro Regum.

Vigma uocat ea literal apud hebreos. Unde quoq; rehabeam filius
magna retinuit. & habitare magna ex ipse conditus est. sic & ipse
ait. duo elohim hec. cotum dne & duille audiui. Samuan
dicepauit. Cecit ait eloim scribam legis dei memento. & apud
eloim. & cultuarum ne cumpla. sub nabuchodonosor anno tertio regni
sui uenit ad ihm ihs regnabit. & ipse uocat. & ihs uocat
filium ihs ihs. & ipse uocat sub ianua ac sacerdos ecclie
uisio obtenebratur. unde dns locutus est samuhel. & antequam
ihs hodie antequam lucerna dei extinguatur in templo dni. ubi
arca dei. & samuhel. & dormiebat. & ihs. & priusquam lucerna dei
extinguatur. & samuhel dormiebat in templo dni. ubi arca dei
erat. & ihs uocauit samuhel. & respondit. ecce ego. Et cucurrit
ad heli. & dixit. ecce uocasti me. & dixit non uocaui te. reuertere
& dormi. & reuersus est & dormiuit. & adiecit dns & uocauit
samuhel adhuc tertio. & surrexit & abiit ad heli. & dixit. ecce
uocasti me. & respondit non uocaui te fili mi reuertere & dormi.
Nondum autem samuhel sciebat dnm. & nondum reuelatus erat
ei sermo dni. & adiecit dns & uocauit samuhel tertio. & ille
surrexit & abiit ad heli. & dixit. ecce uocasti me. & intellexit heli
quia dns uocabat puerum. & dixit heli ad samuhel. uade & dormi.
& si uocatus fuerit dicet tibi. loquere dne quia audit seruus tuus.
& abiit samuhel & dormiuit in loco suo. & uenit dns & stetit &
uocauit sicut uocauerat. samuhel samuhel. & respondit samuhel.
loquere quia audit seruus tuus. & dixit dns ad samuhel. ecce ego
faciam uerbum in israhel. & omnis qui audierit auriculi eius
tinnient. In die illa suscitabo contra heli omnia que locutus sum
super domum eius. incipiam & complebo. indicaui enim ei domum
eius usq; in sempiternum. propter iniquitatem qua nouit. quia
indignati sunt filii eius deum. & non corripuit eos. propterea
iurauit domui heli. si expiari potest iniquitas domus heli victimis
& muneribus usq; in sempiternum. Dormiebat autem samuhel usq;
mane. & aperuit ostia domus dni. & samuhel timebat ostendere
heli uisionem. & uocauit heli samuhel & dixit. samuhel fili mi.
& respondit. ecce ego. & dixit. quis est sermo qui locutus est
tibi. ne celes me. hec faciat tibi deus & hec addat. si celaueris
me sermonem ex omnibus uerbis quibus locutus est tibi. & narrauit
ei samuhel uniuersos sermones. & non celauit eum. & dixit. dns
est. quod bonum est in oculis suis faciat. Et crescebat samuhel.
& dns erat cum eo. & non cecidit ex omnibus uerbis eius in terram.
& cognouit uniuersus israhel a dan usq; bersabee. quia fidelis
samuhel factus esset propheta dni. & addidit dns uidere in silo.
quia reuelauit se dns samuhel in silo in uerbo dni. & factus est
sermo samuhel ad uniuersum israhel. & egressus est israhel in
occursum philistim ad prelium. & castrametati sunt iuxta lapidem
adiutorii. philistiim autem uenerunt in afech. & direxerunt
philistiim aciem contra israhel. & commisso prelio fugatus est
israhel a facie philistim. & percusserunt in campis quasi quatuor
milia uirorum. & uenit populus in castra. & dixerunt maiores
natu israhel. quare percussit nos hodie dns coram philistiim.
afferamus ad nos de silo arcam federis dni. & ueniat in medium
nostrum. & saluet nos de manu inimicorum nostrorum. & misit
populus in silo. & tulerunt inde arcam federis dni exercituum
sedentis super cherubin. erant autem duo filii heli cum arca
federis dni. ophni & finees. & cum uenisset arca federis dni in
castra. uociferatus est omnis israhel uociferatione grandi. & intonuit
terra. & audierunt philistiim uocem uociferationis. & dixerunt.
quid sonat uox hec uociferationis magne in castris hebreorum.
& cognouerunt quod arca dni uenisset in castra. & timuerunt
philistiim. dixerunt enim. uenit deus in castra. & ingemuerunt.
& dixerunt. ue nobis. non enim fuit tale heri & nudiustertius.
ue nobis. quis nos liberabit de manibus deorum istorum. hi sunt
dii qui percusserunt egyptum omni plaga in deserto. confortamini
& estote uiri philistiim. ne seruiatis hebreis sicut illi seruierunt
uobis. estote uiri & bellate. & pugnauerunt philistiim. & cecidit
israhel. & fugerunt unusquisq; in tabernaculum suum. & facta
est plaga grandis nimis. & corruerunt de israhel triginta milia
peditum. & arca dei capta est. & duo filii heli mortui sunt.
ophni & finees. Et cucurrit homo benIamin de acie. & uenit in
silo die illa. scissis uestimentis & conspersus puluere caput.
& uenit homo. & nuntiauit heli. heli autem sedebat super sedem
suam iuxta uiam speculans. quia cor eius pauebat pro arca dei.
& ingressus homo nuntiauit in ciuitate. & ululauit uniuersa
ciuitas. & audiuit heli sonitum ululatus. & dixit. quis est sonitus
tumultus huius. & homo festinauit & uenit & nuntiauit heli.
& heli erat nonaginta & octo annorum. & oculi eius caligauerunt
& non poterat uidere. & dixit homo ad heli. ego sum qui uenio de
acie. & ego qui de prelio fugi hodie. & dixit heli. quid actum est
fili mi. & respondens nuntius ait. fugit israhel coram philistiim.
& plaga magna facta est in populo. insuper & duo filii tui mortui
sunt. ophni & finees. & arca dei capta est. & factum est cum
nominasset arcam dei. cecidit heli de cathedra retrorsum iuxta
ostium. & fracta est cervix eius. & mortuus est. senex enim erat
& grauis. & ipse iudicauit israhel quadraginta annis. Nurus
autem eius uxor finees. gravida ualde. cum audisset rumorem
quod arca dei capta esset. & socer suus & uir suus mortui essent.
incubuit & peperit. & circumdederunt eam dolores eius. & in
tempore mortis mulieres que stabant iuxta eam dixerunt ei.
ne timeas. quia filium peperisti. & non respondit. nec adtendit
dolori. & puerum uocauit ychabod dicens. translatum est
gloria ab israhel. propter arcam dei. & propter socerum suum
& uirum suum. & dixit. translata est gloria ab israhel. eo quod
capta sit arca dei. Et propter socerum suum & uirum suum.
Philistiim autem tulerunt arcam dei. & asportauerunt eam de
lapide adiutorii in azotum. & tulerunt philistiim arcam dei.
& intulerunt eam in templum dagon. & steterunt iuxta dagon.
Et surrexerunt azotii mane altera die. & ecce dagon iacebat
pronus in terra coram arca dni. & tulerunt dagon. & restituerunt
eum in locum suum. Et surrexerunt mane altera die. & ecce
dagon iacebat pronus in terra coram arca dni. caput autem dagon
& duae palmae manuum eius abscisae erant ad limen. & dagon
solus truncus remanserat in loco suo. propter hoc non calcant
sacerdotes dagon & omnes qui ingrediuntur templum dagon in
azoto. usq; in hodiernum diem. Et aggrauata est manus dni super
azotios. & disperdidit eos. & percussit eos in secretiori parte
podicis. tam azotum quam fines eius. Et uidentes uiri azoti
quod ita accideret. dixerunt. non habitet arca dei israhel apud
nos. quia dura est manus eius super nos & super dagon deum
nostrum. Et congregantes omnes principes philistiim dixerunt.
quid faciemus de arca dei israhel. dixerunt autem accaronite.
circumducatur arca dei israhel huc & illuc. Et circumduxerunt
arcam dei israhel. & facta est manus dni per singulas ciuitates
plaga magna ualde. & percussit uiros cuiusq; ciuitatis a paruo
usq; ad magnum. & sanati sunt secreto suo. Et miserunt arcam
dei in accaron. & cum uenisset arca dei accaron. clamauerunt
accaronite dicentes. adduxerunt ad nos arcam dei israhel. ut
interficiat nos & populum nostrum. Et congregantes omnes
principes philistiim dixerunt. dimittatur arca dei israhel. &
reuertatur in locum suum. & non interficiat nos & populum
nostrum. Erat enim pauor mortis in uniuersa ciuitate. & grauissime
nimis fuerat manus dei illic. Et uiri qui non moriebantur
percutiebantur uulnere. & ascendebat clamor ciuitatis usq; ad
celum. Fuit autem arca dni in regione philistiim septem mensibus.
& commouerunt philistiim sacerdotes & ariolos dicentes. quid
faciemus de arca dni. indicate nobis quomodo remittere debeamus
eam in locum suum. Et dixerunt. si remittitis arcam dei israhel.
nolite dimittere eam uacuam. sed reddite ei pro peccato. & tunc
curabimini. & scietis quare non recedat manus eius a uobis.
Et dixerunt. quod sit pro peccato quod reddamus ei. Et dixerunt.
iuxta numerum principum philistiim. quinque anos aureos &
quinque mures aureos. quia plaga una fuit omnibus & principibus
uestris. facietis ergo similitudines anorum uestrorum. & similitudines
murium qui disperdunt terram. & date gloriam deo israhel.
si forte leuet manum suam a uobis & a diis uestris & a terra
uestra. Quare aggrauatis corda uestra sicut aegyptus & pharao
aggrauauerunt cor suum. nonne postquam percussus est in eis
dimisit eos. & abierunt. Nunc ergo tollite & facite plaustrum
nouum. & duas uaccas fetas quibus non est impositum iugum.
& iungite uaccas plaustro. & reducite uitulos earum domum
auferte. & tollite arcam dni. & ponite eam super plaustrum.
& uasa aurea quae reddetis ei pro peccato ponite in loculo ex
latere eius. & mittite eam ut uadat. & uidete. si per uiam finium
suorum ascenderit in bethsames. ipse fecit nobis malum hoc
magnum. sin autem non. sciemus quia non manus eius tetigit nos.
sed casus fortuitus accidit nobis. Fecerunt ergo homines sic.
& tulerunt duas uaccas fetas. & iunxerunt eas plaustro. uitulos
autem earum incluserunt domi. & imposuerunt arcam dni super
plaustrum. & loculum in quo uasa aurea erant. in similitudine
murium & anorum suorum. & direxerunt uaccae per uiam rectam
quae ducit bethsames. & per unum tramitem gradiebantur. & ibant
& mugiebant. nec declinabant neque ad dextram neque ad sinistram.
sed post eas ibant principes philistiim usq; ad terminum bethsames.
Bethsamitae autem metebant triticum in ualle. & leuauerunt
oculos suos. & uiderunt arcam. & gauisi sunt cum uidissent.
Et plaustrum uenit in agrum iosue bethsamitae. & stetit ibi.
erat autem ibi lapis grandis. & conciderunt ligna plaustri.
& uaccas imposuerunt holocaustum domino. Leuitae autem
deposuerunt arcam dni. & loculum qui erat iuxta eam in quo
posita erant uasa aurea. & posuerunt super lapidem grandem.
Et uiri bethsamitae obtulerunt holocausta & uictimas die illa
domino. Et quinque principes philistiim reuersi sunt accaron die
illa. Et isti sunt anri aurei quos reddidit philistiim domino.
pro azoto unum. pro gaza unum. pro ascalone unum. pro geth
unum. pro accaron unum. Et mures aurei secundum numerum
omnium ciuitatum philistiim quinque principum. tam ciuitatum
munitarum quam uicorum innumerabilium usq; ad lapidem
grandem super quem posuerunt arcam dni. qui usque in hodiernum
diem stat in agro iosue bethsamitae. Et percussit de uiris
bethsamitis eo quod uidissent arcam dni. & percussit de populo
septuaginta uiros. & luxit populus eo quod percussisset dominus
populum plaga magna. Et dixerunt uiri bethsamitae. quis poterit
stare coram domino deo sancto isto. & ad quem ascendet a nobis.
Et miserunt nuntios ad habitatores cariathiarim dicentes.
reduxerunt philistiim arcam federis dni. descendite & reducite
eam ad uos. Et uenerunt uiri cariathiarim & reduxerunt arcam
dni. & introduxerunt eam in domum aminadab in gabaa. Eleazarum
autem filium eius consecrauerunt ut custodiret arcam dni.
Factum est autem a die qua habitauit arca in cariathiarim.
multiplicati sunt dies. & impleti sunt anni uiginti. & requieuit
omnis domus israhel post dominum. Et locutus est samuhel ad
omnem domum israhel dicens. si in toto corde uestro conuertimini
ad dominum. auferte deos alienos de medio uestri. baalim &
astaroth. & praeparate corda uestra domino. & seruite ei soli.
& eruet uos de manu philistiim. Et abstulerunt filii israhel
baalim & astaroth. & seruierunt domino soli. Et dixit samuhel.
congregate omnem israhel in maspha. & orabo pro uobis dominum.
Et congregati sunt in maspha. & hauserunt aquam. & effuderunt
coram domino. & ieiunauerunt in die illa. & dixerunt ibi.
peccauimus domino. Et iudicauit samuhel filios israhel in maspha.
Et audierunt philistiim quod conuenissent filii israhel in maspha.
& ascenderunt principes philistiim ad israhel. Et audierunt filii
israhel & timuerunt a facie philistiim. Et dixerunt filii israhel
ad samuhel. ne cesses clamare pro nobis ad dominum deum nostrum.
ut saluet nos de manu philistiim. Et tulit samuhel agnum lactentem
unum. & obtulit eum holocaustum integrum domino. & clamauit
samuhel ad dominum pro israhel. & exaudiuit eum dominus.
Factum est autem cum offerret samuhel holocaustum. philistiim
adpropiauerunt ad praeliandum contra israhel. Et intonuit
dominus sermone grandi super philistiim in die illa. & contriti
sunt. & corruerunt coram israhel. Et egressi uiri israhel de
maspha persecuti sunt philistiim. & percusserunt eos usque
subter bethcar. Et tulit samuhel lapidem unum. & posuit inter
maspha & sen. & uocauit nomen eius ebenezer. dicens. usque huc
adiuuit nos dominus. Et humiliati sunt philistiim. & non addiderunt
ultra ut uenirent in terminos israhel. & fuit manus domini super
philistiim cunctis diebus samuhel. Et reddita sunt israhel ciuitates
quas philistiim tulerant ab israhel. a gath usque ad accaron.
& terminos eorum liberauit israhel de manu philistiim. Erat
quoque pax inter israhel & amorreum. Et iudicauit samuhel
israhel cunctis diebus uitae suae. & ibat per singulos annos
& circuibat bethel & galgala & maspha. & iudicabat israhel in
omnibus locis his. & reuertebatur rama. ibi enim erat domus eius.
& ibi iudicabat israhel. & aedificauit ibi altare domino. Et
senuit samuhel. & constituit filios suos iudices israhel. Et fuit
nomen primogeniti eius iohel. & nomen secundi abia. iudicantes
in bersabee. Et non ambulauerunt filii eius in uiis eius. sed
declinauerunt post auaritiam. & acceperunt munera. & peruerterunt
iudicium. Congregati igitur omnes maiores natu israhel. uenerunt
ad samuhel in ramatha. Et dixerunt ei. ecce tu senuisti. & filii
tui non ambulant in uiis tuis. constitue nobis regem ut iudicet
nos. sicut habent uniuersae nationes. Displicuit autem uerbum
hoc samuheli eo quod dixissent. da nobis regem ut iudicet nos.
& orauit samuhel dominum. Et dixit dominus ad samuhel.
audi uocem populi in omnibus quae loquuntur tibi. non enim te
abiecerunt. sed me abiecerunt ne regnem super eos. Secundum
omnia opera sua quae fecerunt a die qua eduxi eos de aegypto
usque in diem hanc. in quibus dereliquerunt me & seruierunt
diis alienis. sic & ipsi faciunt tibi. nunc ergo audi uocem eorum.
uerumtamen contestare eos. & annuntia eis ius regis quod
imperaturus est eis. Dixit ergo samuhel uniuersa uerba domini
ad populum qui petebat a se regem. Et ait. hoc erit ius regis
qui imperaturus est uobis. filios uestros tollet & ponet in curribus
suis. & in equitibus suis. & ponet ex eis sibi tribunos & centuriones.
& aratores agrorum suorum. & messores segetum suarum. & fabros
armorum. & curruum. Filias quoque uestras faciet sibi unguentarias.
& coquas. & panificas. Agros quoque uestros & uineas & oliueta
optima tollet. & dabit seruis suis. Sata quoque uestra & uineas
uestras decimabit. & dabit eunuchis & seruis suis. Seruos quoque
uestros & ancillas. & iuuenes uestros optimos & asinos auferet.
& ponet in operibus suis. Greges uestros decimabit. & eritis ei
serui. Et clamabitis in die illa a facie regis uestri quem uos
elegeritis uobis. & non exaudiet uos dominus in die illa. quia
petistis uobis regem. Noluit ergo populus audire uocem samuhelis.
& dixerunt. nequaquam. sed rex erit super nos. & erimus nos
quoque sicut uniuersae nationes. & iudicabit nos rex noster.
& egredietur ante nos. & praeliabitur bella nostra. Cumque
audisset samuhel uniuersa uerba populi. locutus est ea in auribus
domini. Et dixit dominus ad samuhel. audi uocem eorum. & constitue
eis regem. Et ait samuhel ad uiros israhel. uadat unusquisque
in ciuitatem suam.

Incipit liber regum primus.

Fuit uir unus de ramathaim sophim de monte ephraim. & nomen
eius helcana filii hieroham filii eliu filii thau filii suph
ephrateus. Et habuit duas uxores. nomen uni anna & nomen
alterae phenenna. Erantque phenennae filii. anna autem non erant
ei. Et ascendebat uir ille de ciuitate sua statutis diebus
adorare & sacrificare domino in silo. Erant autem ibi duo filii heli

[illegible] sacerdotes domini. Venit ergo dies et immolavit helchana. Dedit
quoque fenicune uxori sue. et cunctis filiis eius et filiabus partes. Anne autem dedit par-
tem unam tristis quia anna diligebat. Dominus autem conclusit uulnam
eius. Affligebat quoque eam emula eius. uehementer angebat. Unde ut exprobra-
ret quod conclusisset dominus uulnam eius. Sic quoque faciebat per singulos annos
ad redeunte tempore ascendente in templum domini. et sic provocabat eam.
Porro illa flebat. et non capiebat cibum. Dixit ergo ei helchana uir suus. Anna
uir fleis. et quare non comedis. et quamobrem affligitur cor tuum. Si quid non ego me-
lior sum tibi quam x filii. Surrexit autem anna postquam comedit in silo. Ibi bibit
heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi domini. Cum esset anna ame-
ro animo. orauit dominum flens largiter et uotum uouit dicens. Domine exerci-
tuum si respiciens uideris afflictionem famule tue. et recordatus mei fueris
nec oblitus ancille tue. dederis quoque semine tue seruum uirilem. dabo eum domino
omnibus diebus uite eius. et nouacula non ascendet super caput eius. Factum est autem cum il-
la multiplicaret preces coram domino. ut heli obseruaret os eius. Porro anna loqu-
ebatur in corde suo. tantum labia illius mouebantur. et uox penitus non audiebatur.
Estimauit ergo eam heli temulentam. dixitque ei. usquequo ebria eris. Digere
paulisper uinum quo uiatis. Respondens anna. Nequaquam uiuit domine mi. Sed mu-
lier infelix nimis ego sum. uinum quoque et omnia que inebriari possunt non bibi.
Sed effudi animam meam in conspectu domini. Ne reputes ancillam tuam quasi unam de
filiabus belial. quia ex multitudine doloris et maioris mei locuta sum. usque
in presens. Tunc heli ait ei. Vade in pace. et deus israel det tibi petitionem
quam rogasti eum. Et illa dixit. Utinam inueniat ancilla tua gratiam in oculis
tuis. Et abiit mulier in uiam suam. multumque illius non sunt amplius in diuersa mu-
tata. Et surrexerunt mane. et adorauerunt coram domino. reuersique sunt et uenerunt in
domum suam ramatha. Cognouit autem helchana annam uxorem suam. et recor-
datus est eius dominus. Et factum est post circulum dierum concepit anna et peperit fi-
lium. uocauitque nomen eius samuel. eo quod postulasset eum a domino. Ascendit
autem eius helchana et omnis domus eius ut immolaret domino hostiam sollempnem
et uotum suum. et anna non ascendit. Dixit enim uiro suo. Donec ablactetur
infans. et ducam eum ut appareat ante conspectum domini. et maneat
ibi uiuens. Et ait ei helchana uir suus. Fac quod tibi bonum uiderur et mane
donec ablactes eum. Preterquam ut impleat dominus uerbum suum. Mansit ergo
mulier et lactauit filium suum donec amoueret eum a lacte. Et adduxit eum
secum. Postquam ablactauerat in uitulis tribus et tribus modiis farine et ampho-
ra uini. Et adduxit eum ad domum domini in silo. Puer autem erat adhuc
infantulus. Et immolauerunt uitulum. et obtulerunt puerum heli. Et ait anna.
Obsecro mi domine. Viuit anima tua domine. Ego sum mulier illa que stoti-
terat te. hic orans dominum. Pro puero isto orauit. et dedit mihi dominus peti-
tionem meam. quam postulauit eum. Idcirco et ego commendaui eum domino.
cunctis diebus quibus fuerit accommodatus domino. et adorauerunt ibi dominum. Et ado-
rauit anna et ait. Exultauit cor meum in domino. et exaltatum est cornu me-
um in deo meo. Dilatatum est os meum super inimicos meos. quia letata sum in sa-
lutari tuo. Non est sanctus ut est dominus. neque enim est alius extra te. et non est fortis
sicut deus noster. Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes. Recedant ue-
tera de ore uestro. quia deus scientiarum dominus est. et ipsi preparantur cogitationes. Arcus fer-
tium superatus est. et infirmi accincti sunt robore. Repleti prius pro panibus se-
locauerunt. et famelici saturati sunt. Donec sterilis peperit plurimos. et que multos
habebat filios infirmata est. Dominus mortificat et uiuificat. deducit
ad inferos et reducit. Dominus pauperem facit et ditat. humiliat et sub-
leuat. Suscitat de puluere egenum. et de stercore eleuat pauperem. ut se-
dent cum principibus. et solium glorie teneant. Domini enim sunt cardines terre. et po-
suit super eos orbem. Pedes sanctorum suorum seruabit. et impii in tenebris conticescent.
quia non in fortitudine sua roborabitur uir. Dominum formidabunt aduersarii
eius. et super ipsos in celis tonabit. Dominus iudicabit fines terre. et dabit impe-
rium regi suo. et sublimabit cornu christi sui. Et abiit helchana in rama-
tha in domum suam. Puer autem erat ministrans in conspectu domini ante faciem heli

sacerdotis. Porro filii heli filii belial nescientes dominum. neque officium sacerdotum
ad populum. Sed quicumque immolasset uictimam ueniebat puer sacerdotis dum coquere-
tur carnes. et habebat fuscinulam tridentem in manu sua. et mittebat eam in le-
betem. uel in cistariam. aut in ollam siue in caccabum. et omne quod leuabat
fuscinula tollebat sacerdos. Sic faciebant uniuerso israel uenientium in silo.
Etiam dum adolerent adipem ueniebat puer sacerdotis. et dicebat immolanti
da mihi carnes ut coquam sacerdoti. Non enim accipiam a te carnes coctas sed cru-
das. Dicebat quoque ei immolans. Incendatur primum uxta morem hodie adeps. et tol-
le tibi quantum desiderat anima tua. Qui respondens dicebat ei. Nequaquam sic enim dabis. a-
lioquin tollam uim. Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram domino. quia detrahe-
bant homines a sacrificio domini. Samuhel autem ministrabat ante faciem domini. puer
accinctus ephot lineo. et tunicam paruam faciebat ei mater sua. quam afferebat
statutis diebus. ascendens cum uiro suo ut immolaret hostias. Et benedixit heli
helcane et uxori eius. dixitque ei. Reddat tibi dominus semen de muliere hac pro fe-
nore quod commodasti domino. et abierunt in locum suum. Visitauit ergo dominus annam et conce-
pit et peperit tres filios et duas filias. Et magnificatus est puer samuel apud
dominum. Heli autem erat senex ualde. et audiebat omnia que faciebant filii sui uniuerso
israel. et quomodo dormiebant cum mulieribus que obseruabant ad hostium tabernaculi.
et dixit eis. Quare facitis res huiusmodi. quas ego audio res pessimas ab omni po-
pulo. Nolite filii mei. non est hec bona fama quam ego audio ut transgredi faci-
atis populum dei. Si peccauerit uir in uirum placari ei potest deus. Si autem in dominum pecca-
uerit quis orabit pro eo. Et non audierunt uocem patris sui. quia uoluit deus occi-
dere illos. Puer autem samuel proficiebat atque crescebat. et placebat tam deo quam
hominibus. Venit autem uir dei ad heli. et ait ad eum. Hec dicit dominus. Nonne quando
reuelatus sum domui patris tui cum essent in egypto in domo pharaonis.
et elegi eum ex omnibus tribubus israel mihi in sacerdotem ut ascenderet ad altare
meum. et adoleret mihi incensum. et portaret coram me ephot. et dedi domui
patris tui omnia de sacrificiis filiorum israel. Quare calce abiectis uictimam me-
am. et munera mea que precepi ut offerrentur in templo. et magis honorasti fi-
lios tuos quam me. ut comederent primitias omnis sacrificii israel populi mei. Propterea
ait dominus deus israel. loquens locutus sum. ut domus tua et domus patris tui mini-
strarent in conspectu meo usque in sempiternum. Nunc autem dicit dominus. Absit hoc a me.
Sed quicumque honorificauerit me glorificabo eum. Qui autem contempnunt me erunt
ignobiles. Ecce dies ueniunt et precidam brachium tuum. et brachium domus patris tui.
ut non sit senex in domo tua. Et uerebis emulum tuum in templo in uniuersis prosperi-
tatibus israel. et non erit senex in domo tua omnibus diebus. Uerumtamen non auferam penitus ui-
rum ex te ab altari meo. Sed ut desiciant oculi tui. et tabescat anima tua. et pars mag-
na domus tue morietur. cum ad uirilem etatem uenerit. Hoc autem erit tibi signum. quod uen-
turum est duobus filiis tuis. ophni et finees. In die uno morientur ambo et sus-
citabo mihi sacerdotem fidelem. qui uxta cor meum et animam meam faciet. Et edifi-
cabo ei domum fidelem. et ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est autem
ut quicumque remanserit in domo tua ueniat ut oretur pro eo. et offerat nummum ar-
gentum et torram panis. dicitque. Dimitte me obsecro. ad unam partem sacerdo-
talem ut comedam buccellam panis. Puer autem samuel ministrabat domino. coram
heli. et sermo domini erat preciosus. In diebus illis non erat uisio manifesta. Factum
est ergo in die quadam heli iacebat in loco suo. et oculi eius caliginauerant. et non poterat
uidere lucernam dei. antequam extinguerentur. Samuhel autem dormiebat in templo domini
ubi erat archa. Et uocauit dominus samuhel. Qui respondens ait. Ecce ego. Et cu-
rauit ad heli. et dixit. Ego ecce. uocasti enim me. Qui dixit. Non uocaui te. Re-
uertere. dormi. et abiit et dormiuit. Et adiecit dominus rursus uocare samuhel. Con-
surgens quoque samuhel abiit ad heli. et dixit. Ecce ego quia uocasti me. Qui respondit.
Non uocauit te filii mei. reuertere. et dormi. Porro samuhel uerbum sciebat dominum.
neque reuelatus fuerat ei sermo domini. Et adiecit dominus et uocauit adhuc samuhel tertio.
Qui consurgens abiit ad heli et ait. Ecce ego quia uocasti me. Intellexit
ergo heli. quod dominus uocaret puerum. et ait ad samuhel. Uade et dormi. Et si deinceps
uocauerit te. dices. Loquere domine quia audit seruus tuus. Abiit ergo sa-
muel et dormiuit in loco suo. Et uenit dominus et stetit et uocauit sicut uocauit

Nota belial absque iugo uel absque domino.

Nota

iii. p.

Iudex altaris.

Tempus istum modum loquendi seruat dominus aliquod factum terribile et horribile fuit. Ecce facio uerbum.

Fiat pax in diebus meis.

III

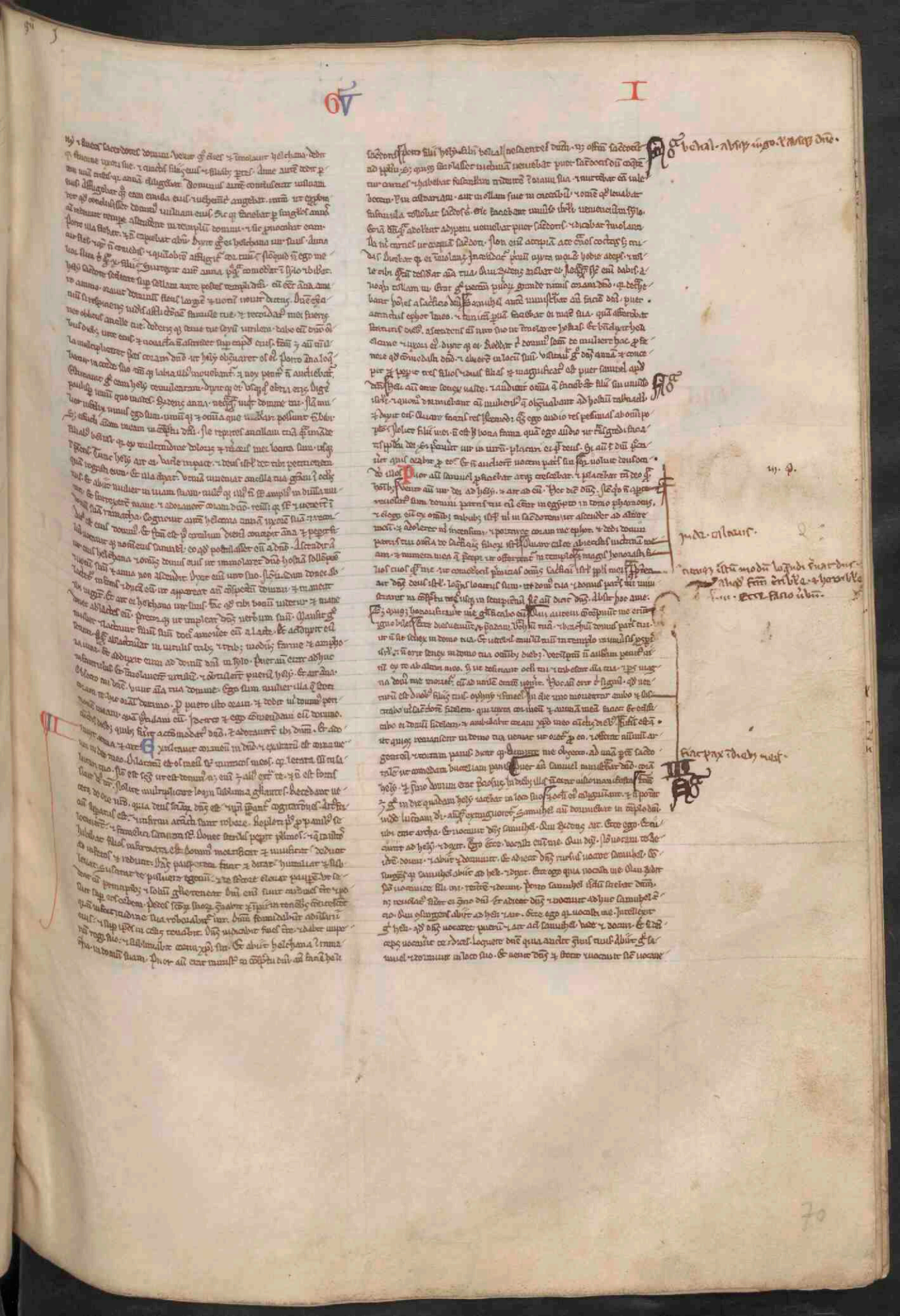

RG

CIII

CIV

V

Ad nra tēpa samuhēl-samuēl. & aīr samuēl. Loquere dñe quia audit
⁊ nō[n] mō[do] & dixit dñs ad samuēl. Ecce ego fac[io] ibi ut nō[n] sit. omnis
qui audierit tinnient[es] ambe aures ei[us]. In die illa suscitabo adu[er]sū hely
omnia que locut[us] sum sup[er] domū ei[us]. Incipiā ⁊ cōplebo. Prōnūciabis ei q[uo]d
iudicaturus sim domū ei[us] in ęternū. p[ro] iniq[ui]tate q[uo]d nouerat indignē agēt⁹
filios ⁊ corripuit. Iō[cir]o iurauī domui hely. si expiet[ur] iniq[ui]tas d[omu]s
huius ⁊ munerib⁹ usq; in ęternū. Dormiuit aūt samuhēl usq; mane
& aperuit ostia domus dñi. timebat samuhēl ostendere visionē
hely. Vocauit g[itu]r hel samuēlem. & dixit. samuhēl-fili mi. Ille
aūt ait. Ecce ego. Quis est inq[uit] sermo q[ue] locut⁹ est tibi. ne
celes me. Hec & plura addant tibi deus. si celaueris me ab omni
uerbo ex omnib⁹ his que dicta sunt ti. Indicauit g[itu]r samuēl
hely. Qui ait. Dñs ipse est. quod bonū est in
oculis suis faciat. Crevit aūt samuēl. erat aūt ei dñs. ⁊ nō cecidit ex oīb⁹
his ei⁹ in terra. & cognouit uniu[er]sus israēl a dan usq; bersabee. quod fi
deles samuēl prōphēta esset dñi. Et addidit dñs ut appareret in silo. quia
reuelat⁹ fuerat dn̄s samuēl in silo. ut[ru]m ibi. in uerbo dñi. Et uenit sermo
hely. sup uniu[er]sum israēl. Et factū est in diebus illis. congregauerūt philistiim
in pugna. Israēl aūt egressus est in obuiam philistiim in prēlium.
metatus est ux[ta] lapidem adiutorii. Porro philistiim uenerāt ⁊
phec. ⁊ instruxerāt aciem contra israēl. Iuncto aūt certamine. fugā uertit
israēl philistiim. cesa sūt in illo certamine passim p agros q[ui]n[que] milia uirorum.
⁊ reuersus est populus ad castra. Dixerūt q[ue] maiores natu de israēl.
Quare percussit nos dominus hodie coram philistiim. Afferamus ad nos de silo archā
fœderis dñi. ueniatq; in medios nos. ut saluet nos de manu inimicor⁹ nr̄or.
Misit g[itu]r populus in silo. ⁊ tulerūt inde archam fœderis dñi exercituū sedentis
super cherubin. Erant q[uo]q; duo filii hely cū archa fœderis dñi. Ophni
⁊ finees. Et q[ui]a uenisset archa in castra. iubilauit omnis israēl clamore grandi
⁊ personuit terra. Et audierūt philistiim uocem clamoris. dixerūq; Quis
est iste uox clamoris magni in castris hebreor⁹. & agnouerūt q[uo]d archa dñi
uenisset in castra. timuerūt q[ui] philistiim dicentes. Venit deus in castra.
⁊ gemuerūt dicentes. Ve nob. Sic enī fuit nunq; exultatū hesterno. ⁊ nudiustertius.
Ve nob. Quis nos liberabit de manu deor⁹ sublimiū istor⁹. Hi sunt
qui percusser⁹ egyptū. omni plaga. in deserto. Confortamini ⁊ estote uiri
philistiim. ne seruiatis hebreis sicut illi seruier⁹ nob⁹. Confortamini ⁊
bellate. Pugnauerūt g[itu]r philistiim. ⁊ cesus est israēl. ⁊ fugit unusq; in
tabernacl⁹ suū. Et facta est plaga. magna nimis. ⁊ cecidit de israēl xxx.
peditum. ⁊ archa dei capta est. Duo q[ue] filii hely ophni ⁊ finees mortui
sūt. Cucurrit aūt un⁹ de beniamin. ex acie. uenitq; in silo in die illo. scis
sa uestim. ⁊ conspersus cinere capiti. Et ut uenit. hely sedebat sup
sellam. contra uiam. speculans. Erat enī cor ei⁹ pauidū p archa dei. Ut
aūt uir ille intrauit. et nūciauit ciui. Ululauit omn⁹ ciuitas. Et
audiuit hely. sonitū. clamo[r]is. Dixitq; Quid est hoc sonitus tumultus
huius. Ille festinauit. ⁊ uenit. ⁊ dixit hely. Ego sum qui uenio de prelio.
ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait. Quid actū est fili mi. Respōd[en]s aūt ille qui nūciabat. fugit israēl
coram philistiim. ⁊ plaga magna facta est in populo. Insuper ⁊ duo
filii tui ophni ⁊ finees mortui sunt. ⁊ archa dei capta est. Cūq;
ille nūciasset archam dei mentōe de silla cecidit supinus hesternū. ⁊ fre
git⁹ dorsū. & mortuus est. Senex aūt erat ualde ⁊ grauis nimis. Iudicauit aūt
israēl. xl. annis. Nurus aūt eius uxor phinees p[ar]egnans erat. Cui nun
tiat⁹ est rumor. q[uo]d capta esset archa dei. ⁊ mortu⁹ socer ei⁹ ⁊ uir ei⁹.
Incuruata se ⁊ peperit. Irruerunt aūt in eam dolo
res subito. In q[uo] illa moriens nūciat. quib⁹ dicebat. Ne timeas. Filiū enī
enixa es. Cui non respondit. nec animū apposuit. Vocauitq; puerū suū
Ichabod dicens. Translatā est gl[ori]a a filiis dei. ut
quia capta est archa dei. ⁊ socer ei⁹ ⁊ uir ei⁹. Et ait. Translata

Philistiim aūt tulerāt archam dei. & adduxerāt eam a lapide adiutorii in azotū. Tulerūq; philistiim archam dei. & intulerūt eam in templū dagon. & posuerūt eam iuxta dagon. Cūq; surrexissent azotii diluculo alterā die. ecce dagon iacebat in terra. ad archā domini. Et tulerūt dagon. & restituerūt eum in locū suū. Surrexit q[ue] mane die altero consurgentes. inuenerūt dagon iacentē sup faciem suā in terra. coram archa dñi. Caputq; dagon. & ambe manus eius abscisē erant sup limen. Porro dagon tantū truncus remanebat in loco suo. Propt hanc causā. non calcant sacerdotes dagon. nec quicūq; intrant templū eius sup limē dagon in azoto usq; in hodiernū diem. Aggrauata est aūt manus dñi sup azotios. & demolita est eos. & percussit eos secretiora eor[um] azotii in sedē eor[um]. Et cōsilio misso. congregauit omnes satrapas philistiim. & ait. Quid faciem⁹ de archa dei. ihr̄. Dixer⁹ q[ui]dē gethei. circūferatur archa dei ihr̄. Circūtulerūt archam dei ihr̄. Et cū circūtulisset eā. fuit manus dñi contra singulas ciuitates. cedens plagā magnā ualde. Percussitq; uiros ciuitatis a paruo usq; ad maiorē. Et computruerūt semet ipsos. Misser⁹ archam dei ad accaron. Cūq; intrasset archa dei accaron. exclamauerūt accaronite dicentes. Adduxerunt ad nos archam dei israēl. ut interficiat nos & populū meū. Misserūt ergo & congregauerūt omnes satrapas philistiim. & dixerūt. Dimittite archam dei israēl. reuertatur in locū suū. & non interficiat nos & populū meū. Erat enī pauor mortis in singulis urbib⁹. Grauissimaq; nimis fuerat manus dei ibi. Viri q[ui] non moriebant. percutiebantur plaga hemorroidū. Et ascendebat ululat⁹ ciuitatis usq; ad cælū. Erant g[itu]r in regione philistinoꝝ. vii. mensib⁹. & p[er] vii. sortes & diuinos. Cecidit⁹q; dicebant. Quid faciem⁹ de archa dei dn̄i. Indicate nob⁹ quo remittend⁹ sit in locū suū. Illud dixer⁹. Si remittitis archā dei israēl. nolite dimittere eam uacuam. Sed reddite ei quod debetis. & sanabimini. & scietis quare non recedat manus eius a uob⁹. Dixer⁹q; Quod est q[uo]d debeam⁹ reddere ei. Illi dixer⁹. Iuxta numerū principū philistinoꝝ. v. anos aureos facietis. v. murēs aureos. una plaga una fuit omnib⁹. uob⁹. & principib⁹ uestris. Facietis q[ue] similitudines anoꝝ uestr⁹. & similitudines murēm. qui demolitus est terrā. & dabitis gl[ori]am deo israēl. si forte relenet manū suā a uob⁹. & a deis uestris. & a terra uestra. Quare aggrauatis corda uestra. sicut aggrauauit egyptus & pharao cor suū. Nonne postq[uam] fortiter lusit eos. & dimisit eos. & abierūt. Nunc ergo tollite & facite plaustrū nouū. & duas uaccas fetas quib⁹ non est imposit⁹ iugū. iugate uaccas plaustro. reducite uitulos earū domū. Tollentq; archam dei. ponentes in plaustro. Vasa aurea q[ue] exposcebant ab eis. dimittunt in capsella ad latus eius. & dimittunt eas ire quocūq; uellent. Et uiam fecit q[uo]d tenuit finib⁹ suis. atq; ascendit contra bethsamites. Qui de hoc uallis gratulabant⁹ messem suā. Leuitis aūt tollentib⁹ archam dei. & capsellā q[ue] habebat uasa aurea. posuerunt eam sup lapidē magnū. Viri aūt bethsamites. obtulerunt holocaustū. & uictimas in die illa deo. Quinq; principes philistinoꝝ. reuersi sunt accaron. eadē die. Hi sunt aūt murēs aurei. quos reddidit philistiim. pro auro. Pro ciuitate una. pro ciuitatib⁹ quinq; munitis. & pro uillis innumerabilib⁹. usq; ad lapidē grandē. qui positus est in agro iosue bethsamites. qui uidit archam dei. Et ipse lapis magnus. testis est usq; in hodiernū diem. Viros aūt de bethsamites percussit. quia uidissent arcā dei. & percussit de populo. lxx. uiros. Luxitq; populus. quia percussisset dñs populū plaga magna. Et dixerunt uiri bethsamites. Quis poterit stare coram dño deo sancto istius. & ad quem ascendet ab eo. Misitq; nuntios ad habitatores cariathiarim. dicens. Reduxerunt philistiim archam dei. descendite & reducite eam ad uos. Descenderunt uiri cariathiarim. & reduxerunt arcam dei. & intulerunt eam in domū aminadab in gabaa. Eleazarū aūt filiū eius consecrauerunt ut custodiret arcam dñi. Factū est aūt. cū habitasset arca in cariathiarim. multi anni fluxerunt. uidelicet uiginti anni. Et requieuit omnis domus israēl post dñm. Locutusq; est samuēl ad uniu[er]sam domū israēl. dicens. Si in toto corde conuertimini ad dñm. auferte deos alienos de medio uestri. astarothe & repellite cor uestrum in dñm. & seruite ei soli. ut eruat uos de manu philistinoꝝ. Abstulerunt ergo filii israēl baalim & astarothe. & seruierunt dño soli. Dixitq; samuēl. Congregate omnem israēl in maspha. ut orem pro uobis dñm. Congregati sunt ergo in maspha. & hauserunt aquam. & effuderunt coram dño. Et ieiunauerunt in die illa. & dixerunt ibi. Peccauimus dño. Iudicauitq; samuēl filios israēl in maspha. Quod cū audissent philistiim. ascenderunt ut expugnarent israēl. Quo audito filii israēl timuerunt philistiim. dixeruntq; ad samuēl. Ne cesses clamare pro nob⁹ ad dñm deum nr̄m. ut saluet nos de manu philistinoꝝ. Tulit ergo samuēl agnū lactentē. & obtulit eum holocaustum integrum deo. Et clamauit samuēl ad dñm pro israēl. & exaudiuit eum dñs. Cūq; samuēl offerret holocaustum. philistiim p[ro]pinquabant ad prēliandum contra israēl. Intonuit aūt dñs sup philistiim sermone grandi nimis. & exterruit eos. Et fugati sunt a facie israēl. Egressiq; uiri israēl de maspha. persecuti sunt philistiim. & percusserunt eos usq; subter bethchar. Tulit aūt samuēl lapidē unū. & posuit inter maspha & sen. Et uocauit nomen eius ebenezer. dicens. Usq; huc adiuuit nos dñs. Humiliati sunt ergo philistiim. & non addiderunt ultra ut uenirent in terminos israēl. Manus dñi fuit contra philistiim cūctis diebus samuēl. Reddite sunt ciuitates israēl a philistiim. a geth usq; accaron. Et terminos suos liberauit israēl de manu philistinoꝝ. Erat aūt pax inter israēl & amorreum. Et iudicauit samuēl israēl cūctis diebus uite sue. Et circuibat annis singulis bethel. & galgal. & maspha. Et iudicabat israēl in omnib⁹ locis istis. Reuertebatq; se rama. ibi enī erat domus eius. Et ibi iudicabat israēl. Et edificauit ibi altare dño. Et crescebat semper honor samuēl. Cūq; senuisset constituit filios suos iudices israēl. Et fuit nomen filii eius primogeniti. Iohel. & nomen secundi. Abia. Qui iudicabant in bersabee. Et non ambulauerunt filii eius in uiis eius. Declinauerunt aūt post auaritiam. & acceptis muneribus peruerterunt iudicium. Congregati sunt ergo omnes maiores natu israēl. & uenerunt ad samuēl in ramatha. Dixerūtq; ad eum. Ecce tu senuisti. & filii tui non ambulant in uiis tuis. Constitue ergo nobis regem ut iudicet nos. sicut habent uniuersę nationes. Displicuit uerbum in oculis samuēl eo q[uo]d dixissent. Da nobis regem ut iudicet nos. Et orauit samuēl dñm. Dixitq; dñs ad samuēl. Audi uocem populi in omnib⁹ que loquuntur tibi. non enī te abiecerunt. sed me ne regnem super eos. Secundum omnia opera sua que fecerunt a die qua eduxi eos de egypto usq; in hodiernum diem. in quib⁹ dereliquerunt me. & seruierunt diis alienis. ita & ipsi faciunt tibi. Nunc ergo audi uocem eorum. uerumtamen contestare eos. & prædices eis ius regis qui imperaturus est eis. Dixit ergo samuēl uerba dñi ad populum qui petebat a se regem. Et ait. Hoc erit ius regis qui imperaturus est uobis. Filios uestros tollet. & ponet in curribus suis. & in equitibus suis. & ponet ex eis qui currant ante currum illius. Et faciet sibi tribunos. & centuriones. & arantes agros eius. & metentes segetes eius. & fabricantes arma bellorum. & curruum. Filias quoq; uestras tollet ut sint unguentariæ. & coquinariæ. & panificiæ. Agros quoq; uestros & uineas & oliueta optima tollet. & dabit seruis suis. Sed & segetes uestras & uineas decimabit. ut det eunuchis & seruis suis. Seruos quoq; uestros & ancillas. & iuuenes optimos. & asinos tollet. & ponet opera sua. Greges uestros decimabit. & eritis ei serui. Clamabitis in die illa a facie regis uestri quem elegistis uobis. & non exaudiet uos dñs in illa die. Quia petistis uobis regem. Noluit ergo populus audire uocem samuēl. Dixitq; Nequaquam sed rex erit super nos. Et erimus nos quoq; sicut uniuersę nationes. & iudicabit nos rex noster. & egredietur ante nos. & pugnabit bella nostra. Audiuit samuēl uniuersa uerba populi. & locutus est ea in aures dñi. Dixitq; dñs ad samuēl. Audi uocem eorum. & constitue super eos regem. Dixitq; samuēl ad uiros israēl. Vadat unusquisq; in ciuitatem suam.

Erat aūt uir de ramatha sophim de monte ephraim. nomine helchana filius hieroam filii heliu filii thau filii suph ephrathei. Et habebat duas uxores. nomen uni anna. & nomen alteri fenenna. Et erant filii fenenne. & filie eius. Anne aūt non erant filii. Ascendebat aūt uir ille de ciuitate sua diebus singulis. ut adoraret & immolaret hostias dño exercituū in silo. Erant aūt ibi hophni & finees sacerdotes dñi. Cūq; immolasset helchana. dabat partes fenenne uxori sue & cūctis filiis eius & filiabus. Anne aūt dedit partem unam tantum. Sed habebat eam helchana uehementius diligebat. Anne aūt sterilem fecerat dñs uulua eius. Et ideo æmula eius affligebat eam. & uehementer contristabat. eo q[uo]d dñs uulua eius sterilem fecisset illam. Sic faciebat per singulos annos. Cūq; ascenderet de domo dñi. sic affligebat eam. illa flebat. & non capiebat cibum. Dixitq; ei helchana uir eius. Anne cur fles. & quare non comedis. & ob quam causam affligitur cor tuum. Nonne ego melior tibi sum. quam decem filii. Surrexit aūt anna postquam comederat in silo & post quam biberat. Heli sacerdote sedente super sedem ante postes templi dñi. Et illa amaro animo. orauit dñm fletu largo. Et uotum uouit. dixitq; Dñe exercituū. si respiciens respexeris afflictionem famule tue. & memor fuerit mei. nec obliuiscatur ancille tue. sed dederis famule tue semen uirile. dabo illud dño cūctis diebus uite eius. & nouacula non ascendet super caput eius. Cūq; illa multa coram dño loqueretur. Heli obseruabat os eius. Anne aūt loquebatur in corde suo. & tantum labia eius mouebantur. & uox penitus non audiebatur. Existimauit ergo eam ebriosam. Dixitq; ei. Vsq; quo ebriosa eris. Digere paululum uinum quo mades. Respondens anna ait. Non ita dñe mi. Mulier infelix nimis ego sum. Vinum & omne quod inebriare potest non bibi. sed effudi animam meam in conspectu dñi. Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus belial. Quia ex multitudine doloris & ęrumnę mee locuta sum hucusq;. Dixitq; ei heli. Vade in pace. & deus israēl det petitionem tuam quam rogasti eum. Illa autem ait. Inueniat ancilla tua gratiam coram te. Et abiit mulier in uiam suam. & comedit. Vultusq; eius non sunt amplius uarii sicut prius. Mane autem adorauerunt coram dño. & reuersi sunt. & uenerunt in domum suam in ramatha. Cognouit aūt helchana anna uxorem suam. & recordatus est eius dñs. Et post circulum dierum. concepit anna & peperit filium. Vocauitq; nomen eius samuēl. eo q[uo]d a dño postulasset eum. Ascendit aūt uir ille helchana & uniuersa domus eius. ut immolaret dño hostiam sollemnem. & uotum suum. Anne aūt non ascendit. Dixitq; uiro suo. Donec ablactetur puer. & adducam eum. & apparebit ante faciem dñi. & habitet ibi usq; in sempiternum. Dixitq; ei helchana uir eius. Fac quod tibi uidetur optimum. Sede donec ablactes eum. Tantummodo confirmet dñs uerbum suum. Mansit ergo mulier. & lactabat filium suum donec ablactauit eum. Quem postquam ablactauit. tulit secum hostias tribules. & farinę modium unum. & uter uini. & adduxit eum in silo. Puer aūt adhuc infans erat. Et immolauerunt uitulum. & obtulerunt puerum heli. Dixitq; mulier. Obsecro mi dñe. uiuit anima tua dñe mi. ego sum mulier quę stetit apud te orans dñm. Ut puerum istum impetrarem. & dedit dñs petitionem meam quam postulaui eum. Et ego commodaui eum dño. omnibus diebus quibus fuerit dño. Et adorauerunt ibi dñm. Et orauit anna. & ait. Exultauit cor meum in dño. & exaltatum est cornu meum in deo meo. Dilatatum est os meum super inimicos meos. Lętata sum in salutari tuo. Non est sanctus ut est dñs. Neque enim est alius extra te. & non est fortis sicut deus noster. Nolite multiplicare sublimia sublimia. Recedant uetera de ore uestro. Quia deus scientiarum dñs est. & ipsi præparantur cogitationes. Arcus fortium superatus est. & infirmi accincti sunt robore. Repleti prius pro panibus conducti sunt. & famelici transierunt terram. Quoniam sterilis peperit plurimos. & quę habebat filios infirmata est. Dñs mortificat & uiuificat. deducit ad inferos & reducit. Dñs pauperem facit & ditat. humiliat & sublimat. Suscitans de puluere egenum. & de stercore erigens pauperem. Ut sedeat cum principibus. & solium gloriæ teneat. Dñi enim sunt cardines terræ. & posuit super eos orbem. Pedes sanctorum suorum seruabit. & impii in tenebris conticescent. Quia non in fortitudine sua confortabitur uir. Dñm formidabunt aduersarii eius. Super ipsos in cælis tonabit dñs. Et iudicabit fines terræ. & dabit imperium regi suo. & sublimabit cornu christi sui. Reuersus est aūt helchana in ramatha in domum suam. Puer aūt erat minister in conspectu dñi coram heli sacerdote. Filii aūt heli filii belial. nescientes dñm. & officium sacerdotis erga populum. Quicūq; immolabat uictimas. uenerat puer sacerdotis cum ueniret coquebatur caro. & fuscina tribus dentibus in manu eius. Et mittebat eam in lebetem. aut in ollam. aut in caldariam. aut in cacabum. Quicquid fuscina leuabat. sumebat sacerdos sibi. Sic faciebant uniuerso israēl uenientibus in silo. Sed & antequam adolerent adipem. ueniebat puer sacerdotis. & dicebat uiro qui immolabat. Da carnes coquendas sacerdoti. non enim accipiam a te carnem crudam. sed elixam. Si dixerat ille. Incendatur primum hodie iuxta ritum. & tolle tibi quantum desiderat anima tua. Respondebat ei. Nequaquam. sed nunc dabis. alioquin tollam uiolenter. Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram dño. Quia retrahebant homines a sacrificio dñi. Samuēl aūt ministrabat ante faciem dñi puer accinctus ephod lineo. Et tunicam parui quam matercula sua faciebat ei. cum ascenderet cum uiro suo. ut immolaret hostiam sollemnem. Benedixitq; heli helchanę & uxori eius. Et ait. Reddat tibi dñs semen de hac femina pro fenore quod commodauit dño. Et abierunt in locum suum. Visitauit aūt dñs annam. & concepit & peperit filios tres & duas filias. Magnificatus est ergo puer samuēl apud dñm. Heli aūt senex erat ualde. Et audiebat omnia quę faciebant filii sui uniuerso israēl. & quomodo dormiebant cum mulieribus quę excubabant ad ostium tabernaculi. Et dixit eis. Quare facitis res huiusmodi quas ego audio mala ab omni populo. Nolite filii mei. non enim est bona fama quam ego audio. ut det delictum uestrum populum dñi. Si peccauerit homo in proximum suum. placari ei potest deus. Si autem in dñm peccauerit homo. quis orabit pro eo. Et non audierunt uocem patris sui. Quia uoluit dñs occidere eos. Puer aūt samuēl proficiebat atq; crescebat. & placebat tam dño quam hominibus. Et ecce homo dei uenit ad heli. Et ait ei. Hec dicit dñs. Numquid reuelatione reuelatus sum domui patris tui. cum essent in egypto seruientes domui pharaonis. Et elegi eum ex omnibus tribubus israēl mihi in sacerdotem. ut ascenderet ad altare meum. & adoleret incensum. & portaret ephod coram me. Et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum israēl. Quare calcitrastis pedibus meis. & munera mea quę præcepi ut offerrentur in templo. honorificasti filios tuos super me. ut comederetis primitias omnis sacrificii israēl populi mei. Propterea hec dicit dñs deus israēl. Loquens locutus sum ut domus tua & domus patris tui ministraret coram me usq; in sempiternum. Nunc autem dicit dñs. Absit hoc a me. Sed quicūq; glorificauerit me. glorificabo eum. Qui autem contemnunt me. erunt ignobiles. Ecce dies uenient. & præcidam brachium tuum & brachium domus patris tui. ne sit senex in domo tua. Et uidebis æmulum in templo habitationis tue. in cunctis prosperis que facturus est israēl. Et non erit senex in domo tua cunctis diebus. Uir autem quem non auferam ab altari meo. ut deficiant oculi tui. & tabescat anima tua. & pars maxima domus tue morietur cum ad uirilem ætatem uenerit. Et hoc erit tibi signum quod uenturum est duobus filiis tuis ophni & finees. In die una morientur ambo. Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem. qui iuxta cor meum & animam meam faciet. Et ædificabo ei domum fidelem. & ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est aūt ut quicūq; remanserit in domo tua. ueniat ut oret pro eo. & offerat siclum argenti. & dicat. Dimitte me ad unam quęso partem sacerdotalem. ut comedam buccellam panis. Puer aūt samuēl ministrabat dño coram heli. Et sermones dñi erant pretiosi in diebus illis. non erat prophetatio manifesta. Factum est aūt in die quadam. & heli dormiebat in loco suo. Et oculi eius cœperant caligare. nec poterat uidere. Lucerna quoq; dei antequam extingueretur. Samuēl aūt dormiebat in templo dei. ubi erat arca dei. Et uocauit dñs samuēl. Qui respondit. Ecce ego. Et cucurrit ad heli. Et dixit. Ecce ego. Quare uocasti me. Qui ait. Non uocaui te. reuertere & dormi. Et abiit. Et reuersus est. Rursumq; uocauit samuēl adhuc. Et surrexit samuēl. & abiit ad heli. Et dixit. Ecce ego. Quare uocasti me. Et ille respondit. Non uocaui te fili mi. reuertere & dormi. Porro samuēl nondum sciebat dñm. nec reuelatus fuerat ei sermo dñi. Et uocauit dñs samuēl adhuc tertio. Qui surrexit & abiit ad heli. Et dixit. Ecce ego. Quare uocasti me. Intellexit heli. quia dñs uocaret puerum. Dixitq; ad samuēl. Vade & dormi. Et si dixerit tibi. Loquere dñe quia audit seruus tuus. Abiit ergo samuēl. & dormiuit in loco suo. Et uenit dñs. & stetit. Et uocauit sicut ante. Samuēl samuēl. Et ait samuēl. Loquere dñe quia audit seruus tuus. Dixitq; dñs ad samuēl. Ecce ego fac[io] in israēl uerbum. Quod quicūq; audierit tinnient[es] ambe aures ei[us]. In die illa suscitabo aduersum heli omnia que locutus sum super domum eius. Incipiam & complebo. Prænūciabis ei quod iudicaturus sim domum eius in ęternum. propter iniquitatem q[uo]d nouerat indigne agentes filios suos. & corripuit eos. Idcirco iurauī domui heli. si expiari potest iniquitas domus huius. victimis & muneribus usq; in ęternum. Dormiuit autem samuēl usque mane. & aperuit ostia domus dñi. timebat autem samuēl ostendere uisionem heli. Vocauit igitur heli samuēlem. & dixit. Samuēl fili mi. Quem ille respondit. Adsum. Interrogauit ergo eum. Quis est sermo quem locutus est tibi. ne celes me. Hec & plura addant tibi dii. si celaueris me ab omni uerbo ex omnibus his que dicta sunt tibi. Indicauit igitur samuēl heli. Qui ait. Dñs ipse est. quod bonum est in oculis suis faciat. Crevit autem samuēl. erat autem dñs cum eo. & cadere ex oībus his ei⁹ in terram. & cognouit uniuersus israēl a dan usq; bersabee. quod fidelis samuēl prophēta esset dñi. Et addidit dñs ut appareret in silo. quia reuelatus fuerat dominus samuēl in silo. ut[ru]m ibi. in uerbo dñi. Et uenit sermo samuēl. super uniuersum israēl. Et factum est in diebus illis. congregauerunt philistiim in pugna. Israēl autem egressus est in obuiam philistiim in prēlium. Et castrametatus est iuxta lapidem adiutorii. Porro philistiim uenerant in aphec. & instruxerant aciem contra israēl. Iunctoq; certamine. fugam uertit israēl philistiim. & cesa sunt in illo certamine passim per agros quasi triginta milia uirorum. & reuersus est populus ad castra. Dixerunt maiores natu de israēl. Quare percussit nos dominus hodie coram philistiim. Afferamus ad nos de silo archam fœderis dñi. & ueniat in medios nos. ut saluet nos de manu inimicorum nostrorum. Misit igitur populus in silo. & tulerunt inde archam fœderis dñi exercituum sedentis super cherubin. Erant quoque duo filii hely ophni & finees cum archa fœderis dñi. Et cum uenisset archa in castra. iubilauit omnis israēl clamore grandi & personuit terra. Et audierunt philistiim uocem clamoris. dixerunt q[ue] Quis est iste uox clamoris magni in castris hebreorum. Et agnouerunt quod archa dñi uenisset in castra. timuerunt philistiim dicentes. Venit deus in castra. & gemuerunt dicentes. Ve nobis. Sic enim fuit nunquam exultatum heri. & nudiustertius. Ve nobis. Quis nos liberabit de manu deorum sublimium istorum. Hi sunt qui percusserunt egyptum. omni plaga. in deserto. Confortamini & estote uiri philistiim. ne seruiatis hebreis sicut illi seruierunt nobis. Confortamini & bellate. Pugnauerunt igitur philistiim. & cesus est israēl. & fugit unusquisq; in tabernaculum suum. Et facta est plaga. magna nimis. & cecidit de israēl xxx. milia peditum. Archa dei capta est. Duo quoque filii hely ophni & finees mortui sunt. Cucurrit autem un⁹ de beniamin. ex acie. uenitq; in silo in die illo. scissa ueste. & conspersus cinere capiti. Et ut uenit. hely sedebat super sellam. contra uiam. speculans. Erat enim cor eius pauidum pro archa dei. Ut autem uir ille intrauit. et nunciauit ciui. Ululauit omnis ciuitas. Et audiuit hely. sonitum. clamoris. Dixitq; Quid est hoc sonitus tumultus huius. Ille festinauit. & uenit. & dixit hely. Hely. Ego sum qui uenio de prelio. ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait. Quid actum est fili mi. Respōd[en]s autem ille qui nunciabat. fugit israēl coram philistiim. & plaga magna facta est in populo. Insuper & duo filii tui ophni & finees mortui sunt. & archa dei capta est. Quo ille nunciasset archam dei mentione de silla cecidit supinus hesternum. & fregit⁹ dorsum. & mortuus est. Senex autem erat ualde & grauis nimis. Iudicauit autem israēl. xl. annis. Nurus autem eius uxor phinees pregnans erat. Cui nuntiatus est rumor. quod capta esset archa dei. & socer ei⁹ & uir ei⁹. Et ait. Translata est gloria a filiis dei. ut quia capta est archa dei. & socer ei⁹ & uir ei⁹. Philistiim autem tulerant archam dei. & adduxerant eam a lapide adiutorii in azotum. Tulerunt philistiim archam dei. & intulerunt eam in templum dagon. & posuerunt eam iuxta dagon. Cumq; surrexissent azotii diluculo alterā die. ecce dagon iacebat in terra. ad archam dominam. Et tulerunt dagon. & restituerunt eum in locum suum. Surrexit q[ue] mane die altero consurgentes. inuenerunt dagon iacentem sup faciem suam in terra. coram archa dñi. Caputq; dagon. & ambe manus eius abscisē erant sup limen. Porro dagon truncus remanebat in loco suo. Propter hanc causam. non calcant sacerdotes dagon. nec quicunq; intrant templum eius sup limen dagon in azoto usq; in hodiernum diem. Aggrauata est autem manus dñi sup azotios. & demolita est eos. & percussit eos secretiora eorum azotii in sedem eorum. Et consilio misso. congregauit omnes satrapas philistiim. & ait. Quid faciemus de archa dei israēl. Dixer⁹q; gethei. circumferatur archa dei israēl. Circumtulerunt archam dei israēl. Et cum circumtulisset eam. fuit manus dñi contra singulas ciuitates. cedens plagam magnam ualde. Percussitq; uiros ciuitatis a paruo usq; ad maiorem. Et computruerunt semet ipsos. Miserunt archam dei ad accaron. Cumq; intrasset archa dei accaron. exclamauerunt accaronite dicentes. Adduxerunt ad nos archam dei israēl. ut interficiat nos & populum meum. Miserunt ergo & congregauerunt omnes satrapas philistiim. & dixerunt. Dimittite archam dei israēl. reuertatur in locum suum. & non interficiat nos & populum meum. Erat enim pauor mortis in singulis urbibus. Grauissima nimis fuerat manus dei ibi. Viri qui non moriebantur. percutiebantur plaga hemorroidum. Et ascendebat ululatus ciuitatis usq; ad cælum. Erant g[itu]r in regione philistinoꝝ. vii. mensibus. & p[er] vii. sortes & diuinos. Cecidit⁹q; dicebant. Quid faciemus de archa dei dñi. Indicate nobis quo remittenda sit in locum suum. Illud dixer⁹. Si remittitis archam dei israēl nolite dimittere eam uacuam. Sed reddite ei quod debetis. & sanabimini. & scietis quare non recedat manus eius a uobis. Dixer⁹q; Quod est quod debeamus reddere ei. Illi dixerunt. Iuxta numerum principum philistinorum. v. anos aureos facietis. v. murēs aureos. una plaga una fuit omnibus. uobis. & principibus uestris. Facietis q[ue] similitudines anorum uestrorum. & similitudines murem. qui demolitus est terram. & dabitis gl[ori]am deo israēl. si forte relenet manum suam a uobis. & a deis uestris. & a terra uestra. Quare aggrauatis corda uestra. sicut aggrauauit egyptus & pharao cor suum. Nonne postquam fortiter lusit eos. & dimisit eos. & abierunt. Nunc ergo tollite & facite plaustrum nouum. & duas uaccas fetas quibus non est impositum iugum. iugate uaccas plaustro. reducite uitulos earum domum. Tollentq; archam dei. ponentes in plaustro. Vasa aurea q[ue] exposcebant ab eis. dimittunt in capsella ad latus eius. & dimittunt eas ire quocunq; uellent. Et uiam fecit q[uo]d tenuit finibus suis. atq; ascendit contra bethsamites. Qui de hoc uallis gratulabantur messem suam. Leuitis autem tollentibus archam dei. & capsellam q[ue] habebat uasa aurea. posuerunt eam sup lapidem magnum. Viri autem bethsamites. obtulerunt holocaustum. & uictimas in die illa deo. Quinq; principes philistinoꝝ. reuersi sunt accaron. eadem die. Hi sunt autem murēs aurei. quos reddidit philistiim. pro auro. Pro ciuitate una. pro ciuitatibus quinq; munitis. & pro uillis innumerabilibus. usq; ad lapidem grandem. qui positus est in agro iosue bethsamites. qui uidit archam dei. Et ipse lapis magnus. testis est usq; in hodiernum diem. Viros autem de bethsamites percussit. quia uidissent arcam dei. & percussit de populo. lxx. uiros. Luxitq; populus. quia percussisset dñs populum plaga magna. Et dixerunt uiri bethsamites. Quis poterit stare coram dño deo sancto istius. & ad quem ascendet ab eo. Misitq; nuntios ad habitatores cariathiarim. dicens. Reduxerunt philistiim archam dei. descendite & reducite eam ad uos. Descenderunt uiri cariathiarim. & reduxerunt arcam dei. & intulerunt eam in domum aminadab in gabaa. Eleazarum autem filium eius consecrauerunt ut custodiret arcam dñi. Factum est autem. cum habitasset arca in cariathiarim. multi anni fluxerunt. uidelicet uiginti anni. Et requieuit omnis domus israēl post dñm. Locutusq; est samuēl ad uniuersam domum israēl. dicens. Si in toto corde conuertimini ad dñm. auferte deos alienos de medio uestri. astarothe & repellite cor uestrum in dñm. & seruite ei soli. ut eruat uos de manu philistinoꝝ. Abstulerunt ergo filii israēl baalim & astarothe. & seruierunt dño soli. Dixitq; samuēl. Congregate omnem israēl in maspha. ut orem pro uobis dñm. Congregati sunt ergo in maspha. & hauserunt aquam. & effuderunt coram dño. Et ieiunauerunt in die illa. & dixerunt ibi. Peccauimus dño. Iudicauitq; samuēl filios israēl in maspha. Quod cum audissent philistiim. ascenderunt ut expugnarent israēl. Quo audito filii israēl timuerunt philistiim. dixeruntq; ad samuēl. Ne cesses clamare pro nobis ad dñm deum nr̄m. ut saluet nos de manu philistinoꝝ. Tulit ergo samuēl agnum lactentem. & obtulit eum holocaustum integrum deo. Et clamauit samuēl ad dñm pro israēl. & exaudiuit eum dñs. Cumq; samuēl offerret holocaustum. philistiim proprinquabant ad prēliandum contra israēl. Intonuit autem dñs sup philistiim sermone grandi nimis. & exterruit eos. Et fugati sunt a facie israēl. Egressiq; uiri israēl de maspha. persecuti sunt philistiim. & percusserunt eos usq; subter bethchar. Tulit autem samuēl lapidem unum. & posuit inter maspha & sen. Et uocauit nomen eius ebenezer. dicens. Usq; huc adiuuit nos dñs. Humiliati sunt ergo philistiim. & non addiderunt ultra ut uenirent in terminos israēl. Manus dñi fuit contra philistiim cunctis diebus samuēl. Reddite sunt ciuitates israēl a philistiim. a geth usq; accaron. Et terminos suos liberauit israēl de manu philistinoꝝ. Erat autem pax inter israēl & amorreum. Et iudicauit samuēl israēl cunctis diebus uite sue. Et circuibat annis singulis bethel. & galgal. & maspha. Et iudicabat israēl in omnibus locis istis. Reuertebatq; se rama. ibi enim erat domus eius. Et ibi iudicabat israēl. Et edificauit ibi altare dño. Et crescebat semper honor samuēl. Cumq; senuisset constituit filios suos iudices israēl. Et fuit nomen filii eius primogeniti. Iohel. & nomen secundi. Abia. Qui iudicabant in bersabee. Et non ambulauerunt filii eius in uiis eius. Declinauerunt autem post auaritiam. & acceptis muneribus peruerterunt iudicium. Congregati sunt ergo omnes maiores natu israēl. & uenerunt ad samuēl in ramat

[illegible]

VII

[illegible]

VIII

[illegible]

IX

[illegible]

71

ad aurē in die illa et cognouerunt uniuersi uenturi ephoth iuxta. Et fole auer
auarum fugerunt in mone gilboe. uniuersi uero uiri israel qui erant in
montibus ephraim audierunt quod fugissent philistiim. et
quod cecidissent saul et filii eius. et dereliquerunt ciuitates suas
et fugerunt. et uenerunt philistiim et habitauerunt in eis.

XXXIII

Factum est autem cum uenissent philistiim ad spolia
occidendum. inuenerunt saul et filios eius iacentes in monte gilboe.
et amputauerunt caput eius. et spoliauerunt eum armis eius. et
miserunt in terram philistiim per circuitum ut annuntiarent
idolis suis et populo. et posuerunt arma eius in templo astaroth.
corpus autem eius fixerunt in muro bethsan. Quod cum audissent
habitatores iabes galaad omnia que fecerant philistiim saul.
surrexerunt uniuersi uiri fortissimi et tulerunt corpus saul et
corpora filiorum eius. et adduxerunt ea in iabes. et combusserunt
ea ibi. et tollentes ossa eorum sepelierunt in iabes. et ieiunauerunt
septem diebus. Et factum est postea cum uenisset dauid
in siceleg. et percussisset amalechitas. et uastasset eam. sedit
dauid in siceleg duobus diebus. et ecce die tertia uir unus
uenit de castris de saul. habens uestimenta scissa et
pulueris plenum caput suum. et cum uenisset ad dauid
corruit in terram et adorauit. Et dixit ei dauid unde uenis.
et ait ei de castris israel ego fugi. Et dixit ei dauid
quomodo res processerit. narra mihi. qui respondit
quia fugit populus de prelio. et cecidit de populo
multi. sed et saul et filius eius ionathas mortui sunt.
Et dixit dauid ad iuuenem qui nuntiabat ei. unde scis
quia mortuus est saul et ionathas filius eius. Et
dixit puer qui nuntiabat ei. casu uenit in montem
gelboe. et ecce saul incumbebat super hastam suam.
et ecce currus et equites persequebantur eum. Et
respexit me et uocauit me. Et dixi ecce ego. Et
dixit mihi quis es tu. Et dixi ei amalechites ego
sum. Et rursum dixit mihi. sta super me et interfice
me. quia tenuit me angustia. cum adhuc anima
mea in me sit. Et stans interfeci eum. et tuli
diadema quod erat in capite eius. et armillam
que erat in brachio eius. et attuli ea huc ad
dominum meum. Tunc apprehendit dauid uestimenta
sua et scidit ea. sed et omnes uiri qui erant cum eo.
Et planxerunt et fleuerunt. et ieiunauerunt usque
ad uesperam super saul et super ionathan filium eius.
et super populum domini. et super domum israel.
eo quod corruissent gladio. Et dixit dauid ad
puerum qui nuntiauerat ei. unde es tu. Et respondit
filius hominis aduenae amalechitis ego sum. Et
dixit ei dauid quomodo non timuisti mittere manum
tuam ut occideres christum domini. Et uocauit dauid
unum de pueris suis. et dixit ei accede et irue
super eum. Qui percussit eum ut moreretur. Et
dixit dauid ad eum sanguis tuus super caput tuum.
quia os tuum locutum est contra te dicens. ego
interfeci christum domini. Planxit autem dauid
planctum hunc super saul et super ionathan filium
eius. Et ait ut docerent filios iuda arcum. ecce
scriptum est in libro iasar. Gloria tua israel super
montes tuos occisa est. quomodo ceciderunt fortes.
Nolite annuntiare in geth. neque nuntietis in
compitis ascalonis. ne forte letentur filie philistiim.
ne forte exultent filie incircumcisorum. Montes
gelboe nec ros nec pluuia ueniat super uos. neque
sint agri primitiarum. quia ibi proiectus est clipeus
fortium. clipeus saul quasi non esset unctus oleo.
Sine sanguine occisorum. sine adipe fortium. arcus
ionathe non retrorsum abiit. et gladius saul non
reuertetur inanis. Saul et ionathas amabiles et
decori in uita sua. in morte quoque non sunt diuisi.
Super aquilas fortiores leonibus. filie israel flete
super saul. qui uestiebat uos coccino et deliciis.
qui accommodabat ornamenta auri super uestimenta
uestra. Quomodo ceciderunt fortes in medio belli.
ionathas in excelsis tuis occisus est. Angustior
mihi factus es frater mi ionathas. decorus nimis
et amabilis super dilectionem mulierum. sicut
mater unigenitum diligit. sic ego te diligebam.
Ceciderunt fortes et perierunt arma bellica. Et
factum est post hec. interrogauit dauid dominum
dicens. numquid ascendam in unam ciuitatum iuda.
Et dixit ei dominus ascende. Et dixit dauid quo
ascendam. Et dixit ei dominus ad hebron. Ascendit
ergo dauid illuc. et due uxores eius. achinoam
iezrahelitis. et abigail que fuerat uxor nabal
carmelitis. Et uiros qui fuerant cum eo duxit dauid
singulos cum familiis suis. et habitauerunt in
ciuitatibus hebron. Et uenerunt uiri iuda. et
unxerunt ibi dauid ut regnaret super domum iuda.
Et nuntiatum est dauid quod uiri iabes galaad
sepelissent saul. Et misit nuntios ad uiros iabes
galaad. et dixit ad eos benedicti uos domino qui
fecistis misericordiam hanc cum domino uestro saul.
et sepelistis eum. Et nunc faciat dominus misericordiam
et ueritatem uobiscum. sed et ego reddam uobis
bona pro hac re quam fecistis. Nunc ergo confortentur
manus uestre. et estote filii uirtutis. mortuus
est enim dominus saul. et me unxit domus iuda
in regem super se. Abner autem filius ner princeps
militie saul. tulit ysboseth filium saul. et
transtulit eum in castra. et constituit eum regem
super galaad. et gessuri. et iezrahelitis. et
ephraim. et beniamin. et super omnem israel.
Filius quadraginta annorum erat ysboseth filius
saul. cum regnare cepisset super israel. et duobus
annis regnauit. Domus autem iuda secuta est dauid.
Et fuit numerus dierum quibus fuit dauid rex in
hebron super domum iuda. septem annorum et sex
mensium. Et egressus est abner filius ner et pueri
ysboseth filii saul de castris in gabaon. Et ioab
filius sarue et pueri dauid egressi sunt. et
occurrerunt eis iuxta piscinam gabaon. Et sederunt
hi ex una parte piscine. et illi ex altera parte
piscine. Et dixit abner ad ioab surgant pueri et
ludant coram nobis. Et dixit ioab surgant. Et
surrexerunt et transierunt numero duodecim ex
parte beniamin et ysboseth filii saul. et duodecim
de pueris dauid. Et percusserunt singuli singulos
capite suo. et transfixerunt latera sua gladiis.
et ceciderunt simul. Et uocatum est nomen loci
illius. Prelium robustorum. Et pugnauit bellum
durissimum in die illa. et percussus est abner et
uiri israel coram pueris dauid. Erant autem tres
filii sarue ibi. ioab et abisai et asahel. Asahel
autem erat uelocissimus pedibus quasi unus de
capreis que sunt in agris. Et persequebatur asahel
abner. nec declinauit dextram uel sinistram
sequens abner. Et respexit abner post tergum
suum. et dixit. tu es asahel. Et respondit ego
sum. Et dixit ei abner declina a me ad dextram
uel sinistram. et apprehende unum de pueris
meis. et tolle tibi spolia eius. Noluit autem
asahel declinare a persequendo eum. Et addidit
adhuc abner dicens asahel cessa ne persequaris
me. ne cogar percutere te in terram. et non
possim postea leuare faciem meam ad ioab fratrem
tuum. Et noluit audire. sed declinauit ad
dextram partem. et transiit post eum. et
consecutus est eum. Et dixit asahel ad abner
quare non declinas ad dextram uel sinistram.
et persequeris me. Et dixit abner ad asahel
quare uis ut percutiam

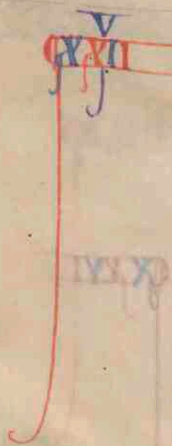

portum ꝑ quem. Et ab diadema q̄ erat in capite eꝰ
armilla. de brachio illi & attulit ad te dñm meum hic dauid
deus aute dauid uictoria ma[gn]a q̄ eo q̄ non pepercit
nutu & fecerunt ⁊ inundauit usq; ad noctem sup saul
& sup populum fuit ei & sup ipsum dñm. & sup domum eius
q̄ corruissent gladio. Dixit q̄ dauid ad iuuenē q̄ nūciabat
ei. Unde scis q̄ mortuus fuit saul & ionathas filius eius
ego fum. Et ait dauid ad eū. Quare nō timuisti mittere
manū tuā ut occideres xpm dñi. Vocauit q̄ dauid unū de pue
ris suis. ait. Accedens irrue in eū. Qui percussit illū & mor
tuus ē. Et ait ad eum dauid. Sanguis tuus sup caput tuū.
Os tuū locutū ē aduersum te dicens. Ego interfeci xpm dñi
Planxit aute dauid planctu hūiusmodi sup saul & sup iona
than filiū eius. & precepit ut docerent filios iudee arcū
istum. ecce scriptū est in libro iusti. Gazella israhel pro hys
montes tui occisa sunt in excelsis tuis. Quomodo ceciderunt fortes
et perierunt arma bellica. Nolite annūciare gethes ne forte letentur filie
philistiim ne exultent filie incircumcisorum. Montes gelboe nec ros
nec pluuia ueniant sup uos. nec sint agri primitiarū. quia ibi ab
iecit clipeus fortiū clipeus saul qui non erat unctus oleo.
sanguine interfectorū ex adipe fortium. Sagitta ionathe nō abi
it retrorsum & gladius saulis non est reuersus inanis. Saul &
ionatha amabiles & decori in uita sua in morte quoq; non sunt
diuisi. Aquilis uelocior erat ionatha fortior leone. filie israhel
ite flete q̄ uestiebat uos coccino in deliciis. et ornabat ornā
menta aurea cultum uestimenti uestri. Quomodo ceciderunt fortes
de medio prelii. Ionathas in excelsis tuis occisus est. Doleo sup te frater mi ionatha
decore nimis & amabilis sup amorem mulierum. Sicut ma
ter unicum amat filium suū ita ego dilexi te. Quomodo ceciderunt fortes
& perierunt arma bellica. Cum ergo consuluisset dauid dñm
dixit ei. Si ascendam in unam de ciuitatibus iuda. Et ait
dñs ad eum. Ascende. Dixit q̄ dauid. Quo ascendam. Et ait
ei. In hebron. Ascendit ergo dauid & due uxores eius achinoem
iezrahelitem & abigail uxor nabal carmeli. Et uiros qui
erant cum eo duxit dauid singulos cū domo sua & manserūt
in oppidi hebron. Venerunt q̄ uiri iuda & unxerunt ibi
dauid. ut regnaret sup domū iuda. Et nūciauerūt dauid q̄
uiri iabes galaad sepelissent saul. Misit ergo dauid nuncios ad
uiros iabes galaad dixitq; ad eos. Benedicti uos a dño q̄ fe
cistis misericordiam hanc cū domino uestro saul & sepelistis eum. Et nūc
quidem retribuet uobis dñs misericordiam & ueritatem. Sed & ego
reddam gratiam eo q̄ fecistis rem istud. Confortentur manus
uestre. & estote filii fortitudinis. Mortuus est enim dominus
uester saul tamen me unxerunt domus iuda ut regē super eos. Abner autem filius ner princeps exercitus saul tulit ysbosech filium saul & ad
duxit eum p castra regens q̄ constituit sup galaad & sup
geseri sup iezrael & sup ephraim & sup beniamin
& sup israhel uniuersum. Quadraginta annos erat ysbosech filius
saul cū regnare cepisset sup israhel & duobus annis regnauit. Solus
autem domus iuda secutus est dauid. Et fuit numerus dierum quibus
regnauit dauid in hebron sup domum iuda septem annos & sex
mensibus. Et egressus est abner filius ner & pueri ysbosech filii
saul de castris in gabaon. Ioabo autem filio sarue & pueris
dauid egressi sunt & occurrerunt eis iuxta piscinam gabaon
et factum est cum pausassent ex
uno latere piscine & alii ex altera. dixit abner ad ioab. Surgant pue
ri nostri & ludant coram nobis. & ait ioab. Surgant. Surrexerunt
& transierunt numero duodecim de beniamin ex parte ysbosech filii
saul. et de pueris dauid. Arripuitq; unusquisq; caput aduersarii
sui defixit gladium in latere aduersarii sui. & ceciderunt simul
Vocatumq; est nomen loci illius ager robustorum qui est
contra gabaon. Et bellum durum nimis factum est in die illa. Fugatus est
autem abner & uiri israhel a pueris dauid. Fuerunt autem tres filii sarue ibi
ioab & abisai & asahel. Porro asahel cursor uelocissimus erat quasi
unus de capreis que morantur in siluis. Persequebatur autem asahel ab
ner & in declinando nec ad dextram nec ad sinistram recedebat
sequi abnerem. Respexit ergo abner post tergum suum & ait. Tu es
ne asahel. Et respondit ego sum. Dixit ei abner. Vade ad dextram tuam
ad sinistram & apprehende unū de adolescentulis & sume tibi spo
lia eius. Noluit autem asahel omnino recedere ut
sequeretur eum. Rursusq; dixit abner ad asahel. Recede noli me sequi ne in terram
cadam & leuare ti pote fratrem meum ioab. Et nolebat
recedere & uoluit declinare. Percussit ergo eum abner
hasta in inguine. & transuersa & retro. Cecidit ibi & mortuus
est pro loco. Et omnes mortui asahel substiterunt
sequentes ioab & abisai. Ioab quoq; & abisai fugientem abnerem
& uenerunt usq; ad collem ammā qui est contra
Amam desertum in gabaon. Congregati q̄ sunt filii beniamin
ad abnerem & globati in unū cumulū steterunt in summo
montis unius. Et clamauit abner ad ioab & ait. Usquequo
p ad uictoriā cadet mucro deuorabit. Nescis q̄ amara
lesa est desperatio. Usquequo nō dicis populo ut cessent
fratres. Et ait ioab. Viuit deus nisi tu locutus fuisses. Statim mane ascendit
ser populus post fratrem suum. Iohannes & ioab fugerunt
ne nocte. Et ingressi sunt ciuitatem suam ale. Et ioab. Nequaquam
Deus aute & uiri ab abnerem percutientes transierunt
& tulerunt ioradee. & uenerunt omnes tribus
ad castra. Porro ioab reuocat abnerem ne persequatur
omnes filios & defecerunt de pueris dē. xx. & iii. uiri preter
asahel. Filii autem dauid peruenerunt de beniamin
& de uiris qui erant cum abner. ccc. lx. & mortui sunt. Tulerunt
q̄ asahel & sepelierunt eum in sepulchro patris sui in bethle
hem. Et ambulauit ora nocte ioab & uiri qui
erant cum eo & ipso crepusculo pruenerunt in ebron. Et ecce
& gedeon ite domui dē & domui saul. dauid. Et erat
semp bellum inter domum saul & domum dauid. Porro
dauid proficiebat & ualebat. Domus aute saul deficiebat crebro
que fiunt filii dauid in ebron. Fuit q̄ primogenitus eius
de achinoem iezrahelite. Et post eum secundus de abigail uxore
nabal carmelite. Porro de abitalon filio maacha fuit
absalon rex gessuri. Quarto aute adonias filius agith
que sephatias filius abigail. Iezer q̄ et hebraham de qui
bus dē. Ipse uero fuit uir bonus & ex plu
rimis domui saul. & domui dē. Abner filius ner regebat domum
saul. Filius aute saul isbosech quadraginta annorum erat
& biennio regnauit ad abner. Quare ingressus est ad concubinam
patris sui. Et ait ad eum. Quare ingressus es ad concubinam
eius ego sum abdenā iudam hodie & fecisti mihi

sup domū saul plē nu. ⁊ sup hēc ⁊ preualuit ei ⁊ non mddr
re u mā dauid. Et tu requiesce in mr̄e augmenti ꝓ nusq
re pdes. ⁊ si surrexit homo ad te ꝙrere aiam tuā. anime dñi tui
ab⁹ te custod̄ in fasciculo viuentiū apud dm̄m deū tuū. Inimicos
autē tuos ipse excutiet in medio funde eos sicut de medio fundē
tur lapides. Et erit cū dns fecerit tibi bonū. recordabis ancille
tue. Dixitq; dauid ad abigail. Benedict⁹ dns deus israel qui misit
te hodie in occursum meum. Et benedicta eloquia tua. Et benedicta
tu que prohibuisti me hodie a sanguinib⁹ ⁊ ab ultione manus mee.
Verumtamen ut viuit dns deus israel qui prohibuit me ne malū
faceā tibi. nisi festinans venisses in occursum mei. non remansisset
domui nabal vsq; ad primā lucē mingentē ad parietē. Suscepit
itaq; dauid de manu eius omnia que attulerat ei. ⁊ ait ei. Vade in
pace domū tuā. Ecce audiui vocē tuā. ⁊ honorauit faciem tuā.
Nabal autē habebat in domo sua quasi convivium regis. Et erat
cor nabal iocundum in eo. vehementer ebrius. Quocirca non
indicauit ei quicquam verbi usq; ad lucē diei alterius. Cumq;
mane facto uinum recessisset a nabal. narrauit uxor sua ei
uniuersa verba hec. Et obstupuit cor eius in ventre ipsius. ⁊ factus
est quasi lapis. Decem autē diebus interpositis percussit dns
nabal. ⁊ mortuus est. Audiens autē dauid quod mortuus esset
nabal. ait. Benedictus dns qui ultus est opprobrium quod pas
sus sum a nabal. ⁊ seruum suum custodiuit a malo. malitiam
autē nabal reddidit dns sup caput eius. Misit itaq; dauid ⁊ locu
tus est ad abigail ut tolleret eam sibi in uxorem. Venerunt
ergo serui dauid ad abigail in carmelum. ⁊ locuti sunt ad eam
dicentes. Dauid misit nos ad te ut tolleremus te sibi in uxorem.
Que surgens adorauit pronā in terram. ⁊ ait. Ecce ancilla tua
sit in ministerium famule ut lauet pedes seruorum dñi mei.
Festinauitq; abigail ⁊ ascendit asinam. ⁊ quinq; puelle gressē
tur pedissequē eius. secutaq; est nuncios dauid. ⁊ facta est ei in
uxorem. Sed ⁊ achinoam iezrahelitidem accepit uxorem. ⁊ fue
runt ambe uxores eius. Saul autē dedit michol filiā suā uxorem
dauid. que fuerat uxor phaltiel filii lais qui fuit de gallim.
Fugiens autē dauid a facie saul. uenit ad achis filium maoch
regem geth. ipse habitauit cum eo. ipse ⁊ uiri eius. unusquisq;
cum domo sua. dauid ⁊ due uxores eius. achinoam iezrahelitis
⁊ abigail que fuerat uxor nabal carmelitis. Nunciatum est
autē saul quod dauid fugisset in geth. Et non addidit ultra
querere eum. Dixit autē dauid ad achis. Si inueni gratiam in
oculis tuis. detur mihi locus in una ciuitatum regionis huius.
ut habitem ibi. Ego autem seruus tuus sum. Cumq; habitasset
dauid cum rege in ciuitate regia. dixit achis ad eum. Ecce
cognouisti quecunq; fecit seruus tuus. Et ait dauid ad achis.
Propterea scies quecunq; faciet seruus tuus. Dixitq; achis ad
dauid. Ponam te custodem capitis mei cunctis diebus. Congre
gauit autem samuel omnem israel. ⁊ planxerunt eum. ⁊ sepe
liuerunt eum in armathaim ciuitate sua. Saul autem abstulerat
pythonicos ⁊ ariolos de terra. Congregatisq; philistiim uenerunt
⁊ castrametati sunt in sunem. Saul quoq; congregauit omnem
israel. ⁊ castrametatus est in gelboe. Cumq; uidisset saul castra
philistinorum. timuit. ⁊ expauit cor eius nimis. Consuluit
autem dominum. Et non respondit ei dominus neq; per somnia
neq; per urim neq; per prophetas. Dixitq; saul seruis suis. Que
rite mihi mulierem habentem pythonem. ⁊ ibo ad eam. ⁊ inqui
ram per eam. Dixerunt serui eius ad eum. Est mulier pythonem
habens in endor. Mutauitq; se saul. ⁊ induit alia uestimenta.
⁊ abiit ipse ⁊ duo uiri cum eo. Et uenerunt ad mulierem nocte.
Et ait ei. Diuina mihi in pythonico tuo. ⁊ suscita mihi quem
dixero tibi. Dixitq; mulier ad eum. Ecce tu nosti quanta fecerit
saul. ⁊ quomodo disperdiderit pythonicos ⁊ ariolos de terra.
Quare ergo tu inquiris super animam meam ut interficias me.
Iurauit ei saul per dominum dicens. Viuit dominus si pena te
tigerit pro hac re. Dixit mulier. Quem suscitabo tibi. Qui
respondit. Samuelem mihi suscita. Vidit autem mulier samuelem
⁊ exclamauit uoce magna. Dixitq; ad saul mulier dicens. Quare
decepisti me. tu enim es saul. Dixitq; ei rex. Ne timeas. Quid
vidisti. Dixitq; mulier ad saul. Deos uidi ascendentes de terra.
Dixitq; ei. Quam speciem habet. Et ait. Senex ascendit. ⁊ ipse
pallio contectus est. Intellexit saul quod samuel esset. ⁊ adora
uit pronus in terram. ⁊ se inclinauit. Dixitq; samuel ad saul.
Quare inquietasti me. ut suscitarer. Et ait saul. Coactus sum.
Philistiim enim bellant contra me. ⁊ deus recessit a me. ⁊ ad
huc non exaudiuit me. neq; per manum prophetarum neq; per
somnia. Idcirco uocaui te. ut ostendas mihi quid faciam. Dixit
autem samuel. Quid interrogas me. dominus recessit a te. ⁊ factus
est inimicus tibi. Fecitq; dominus sicut locutus est per me. Et
abstulit regnum de manu tua. ⁊ dedit illud proximo tuo dauid.
Quia non audisti uocem domini. ⁊ non fecisti furorem ire illius
contra amalech. Propterea hec fecit tibi dominus hodie. Tradet
quoq; dominus israel tecum in manus philistinorum. Cras autem
tu ⁊ filii tui mecum eritis. Castra quoq; israel dominus tradet
in manus philistinorum. Saul autem statim cecidit in terram
plenus timore sermonum samuelis. Non enim habebat fortitudi
nem. quia non comederat panem tota die illa ⁊ nocte. Coegerunt
autem eum mulier ⁊ seruus eius. ⁊ comedit. Surrexerunt itaq;
⁊ abierunt nocte illa. Congregauit autem philistiim omnes
copias suas in afech. Israel quoq; castrametatus est in fonte qui
est in iezrahel. Principes autem philistinorum transibant per
centenos ⁊ per millenos. Dauid autem ⁊ uiri eius nouissimi
incedebant cum achis. Dixerunt principes philistinorum ad
achis. Quid faciunt hebrei isti. Et ait achis ad principes philis
tinorum. Nonne iste est dauid seruus saul regis israel. qui fuit
apud me dies hos aut annos hos. ⁊ non inueni in eo quicquam
ex die illa qua defecit a saul usque in diem hanc. Et irati sunt
contra eum principes philistinorum. Dixeruntq; ei principes
philistinorum. Reuertatur homo iste. ⁊ habitet in loco suo quem
constituisti ei. ⁊ non descendat nobiscum in prelium. ne fiat
nobis in aduersarium in prelio. Et quomodo reconciliari potest
domino suo nisi in capitibus uirorum istorum. Nonne iste est
dauid de quo cantabant in choris dicentes. Percussit saul mille
simos suos. ⁊ dauid decem milia. Vocauit autem achis dauid.
⁊ dixit ei. Viuit dominus quia rectus es. ⁊ bonus coram me
egressus ⁊ ingressus tecum in castris. ⁊ non inueni in te malum
ex die qua uenisti ad me usque in diem hanc. Sed principes non
placent tibi. Reuertere ergo ⁊ uade in pace. ⁊ non facies malum
coram principibus philistinorum. Dixit autem dauid ad achis.
Quid feci. ⁊ quid inuenisti in seruo tuo ex die qua fui coram te
usque in diem hanc. ut non eam ⁊ pugnem contra inimicos domini
mei regis. Respondens achis dixit ad dauid. Scio quod bonus sis
in conspectu meo quasi angelus dei. Verumtamen principes philis
tinorum dixerunt. Non ascendet nobiscum in prelium. Surge
igitur de nocte tu ⁊ serui domini tui qui uenerunt tecum. ⁊ cum
primo diluculo consurgite. ⁊ abite in locum quem constituit ei
achis. Ne ponas malum in corde tuo. quia fidelis es coram me.
Et egredere mane. ⁊ consurgite de nocte. ⁊ abite in terram
philistinorum. Ascenderunt ergo dauid ⁊ uiri eius de nocte. ⁊
abierunt in terram philistinorum. Philistiim autem ascenderunt
in iezrahel. Et israel cecidit in monte gelboe. Persequentes
autem philistiim saul ⁊ filios eius. percusserunt filios saul
ionathan. ⁊ abinadab. ⁊ melchisua. Et ingrauatum est prelium
contra saul. ⁊ inuenerunt eum sagittarii. ⁊ uulnerauerunt eum
ualde. Dixit autem saul ad armigerum suum. Euagina gladium
tuum. ⁊ percute me. ne forte ueniant incircumcisi isti. ⁊ illudant
mihi. Noluit armiger eius. timore perterritus. Tulit ergo saul
gladium suum. ⁊ incubuit super eum. Quod cum uidisset armiger
eius. quia mortuus esset saul. Ipse quoque irruit in gladium
suum. ⁊ mortuus est cum eo. Mortuus est ergo saul. ⁊ tres filii
eius. armiger quoque eius. ⁊ omnes uiri illius simul in die illa.
Quod cum uidissent uiri israel qui habitabant in conualle. ⁊ qui
erant trans iordanem. fugerunt. ⁊ reliquerunt ciuitates suas.
⁊ habitauerunt in eis. Et uenerunt philistiim. ⁊ habitauerunt
in eis. Die autem altera. uenerunt philistiim ut spoliarent
occisos. ⁊ inuenerunt saul ⁊ tres filios eius iacentes in monte
gelboe. Et amputantes caput saul. ⁊ exuentes eum armis suis.
miserunt in terram philistinorum per circuitum. ut annuntiarent
idolis suis. ⁊ populo. Et posuerunt arma eius in templo astha
roth. Corpus autem eius fixerunt in muro bethsan. Quod cum
audissent habitatores iabes galaad. omne robustum uirum. ⁊
tulerunt corpus saul. ⁊ corpora filiorum eius. ⁊ portauerunt ea
in iabes. Ossa autem eorum sepelierunt subter terebinthum
iabes. ⁊ ieiunauerunt septem diebus. Mortuo autem saul. ⁊ filiis
eius. ⁊ omni israel cum eo. Et habitantibus philistinis in terra
illa. Ascendit dauid de siceleg. ⁊ habitauit in ciuitatibus amale
chitarum. Et dauid ⁊ uiri eius. ⁊ habitauerunt in ciuitatibus
ebron. Et adduxerunt dauid uxores suas. achinoam iezrahelitidem
⁊ abigail que fuerat uxor nabal carmelitis. Et eduxit dauid
uiros qui erant cum eo. unumquemq; cum domo sua. ⁊ habitauerunt
in ciuitatibus ebron. Et uenerunt uiri iuda. ⁊ unxerunt ibi
dauid ut regnaret super domum iuda. Et nunciatum est dauid
quod uiri iabes galaad sepelissent saul. Et misit nuncios ad eos.
⁊ dixit ad eos. Benedicti uos domino qui fecistis misericordiam
hanc cum domino uestro saul. ⁊ sepelistis eum. Et nunc faciat
dominus misericordiam ⁊ ueritatem uobiscum. Sed ⁊ ego reddam
uobis bona hec quia fecistis uerbum hoc. Confortentur manus
uestre. ⁊ estote filii uirtutis. Mortuus est enim dominus saul.
Sed ⁊ me unxit domus iuda in regem super se. Abner autem filius
ner princeps militie saul. tulit ysboseth filium saul. ⁊ transtulit
eum in castra. Et constituit eum regem super galaad. ⁊ super
gessuri. ⁊ super iezrahelitem. ⁊ super ephraim. ⁊ super beniamin.
⁊ super omnem israel. Filius quadraginta annorum erat ysboseth
filius saul cum regnare cepisset super israel. ⁊ duobus annis
regnauit. Porro domus que secuta est dauid. fuit maior ⁊ fortior
quam domus que secuta est ysboseth filium saul. Egressus est
autem abner filius ner. ⁊ serui ysboseth filii saul de castris in
gabaon. Ioab quoque filius sarue. ⁊ serui dauid egressi sunt in
occursum eorum. Et sederunt simul iuxta piscinam gabaon. Et
steterunt hi ex uno latere piscine. ⁊ illi ex altero. Dixitq; abner
ad ioab. Surgant iuuenes ⁊ ludant coram nobis. Et ait ioab.
Surgant. Surrexerunt ergo ⁊ numero transierunt. duodecim de
beniamin ex parte ysboseth filii saul. ⁊ duodecim de seruis dauid.
Et corripuerunt unusquisq; caput aduersarii sui. ⁊ infixit gladium
suum in latere aduersarii sui. Et ceciderunt simul. Vocatumq;
est nomen loci illius. Prepharsalim. Et exarsit bellum durissimum
in die illa. Et corruit abner ⁊ uiri israel coram seruis dauid.
Erant autem ibi tres filii sarue. ioab. ⁊ abisai. ⁊ asahel. Asahel
autem erat pernix pedibus quasi unus de capreis que sunt in
agris. Persequebatur ergo asahel abner. ⁊ non declinauit ad
dexteram neq; ad sinistram a persequendo abner. Respexit autem
abner post se. ⁊ ait. Tu es asahel. Et ille respondit. Ego sum.
Dixitq; ei abner. Declina tu ad dexteram uel sinistram. ⁊ appre
hende unum de iuuenibus. ⁊ tolle tibi spolia eius. Noluit autem
asahel declinare a persequendo eum. Rursumq; abner dixit ad
asahel. Cessa ne me persequaris. ne cogar percutere te in terram.
Et non leuabo postea faciem meam ad ioab fratrem tuum. Qui
cum audisset. non cessauit. sed persequebatur eum. Et percussit
eum abner cuspide in inguine. ita ut exiret hasta per dorsum
eius. Cecidit ergo ibi. ⁊ mortuus est in loco suo. Omnes autem
qui ueniebant ad locum in quo asahel mortuus fuerat. ⁊ ibi
iacebat. stabant. Ioab autem ⁊ abisai persequebantur abner.
Cumq; peruenissent ad collem amma. qui est contra faciem
gai. ⁊ uenissent ad desertum gabaon. Congregatus est omnis
tribus beniamin post abner. ⁊ facta est ei in uxorem. ⁊ sedit
super collem. Et stetit ex latere uno. Abner autem ⁊ uiri eius
ex altero. Et ambulabant per campestria. Et transierunt iordanem
⁊ perrexerunt per totum bethoron. Et castrametatus est abner
in monte contra faciem ioab. Et ioab ⁊ populus reuersi sunt
post abner. Cessauitq; persequi abner. Et ioab ⁊ abisai. Et
ioab ⁊ abisai. Et ioab ⁊ abisai. Et ioab ⁊ abisai. Et ioab ⁊ abisai.

VII annis. ✠ VII mensibus. Et regnauit xxx. tribus annis sup
omnē isr̄l̄ & iudam. ✠ abiit xpc ✠ omis turba ꝙ erant cū eo in ierusa-
lē ad obsidendum habitatores ei⁹. Dictum ꝙ est dauid ab eis. Ionn
gredietur huc & abstulerūt eos ✠ claudos dicentes. Non ingre-
dietur huc. Cepit aūt dauid arcem sion. h̄ ē ciuitat
dauid. Proposuerat ei dauid in die illa ꝙcūq̄ percusserit iebu
seum ✠ cetigerit domatum fistulas ✠ abstulerit eos ✠ claudos
& odientes animā dauid. ideo dicit in prouerb. Cecus ✠ clau
dus non introibunt in templum. habitauit aūt dauid in
arce sion ✠ uocauit eam ciuitatem dauid. Et edificauit p gy
rum a mello ✠ introrsus ✠ ingrediebat̄ & egrediebat̄ angl̄ eius
eius. ✠ dñs dr̄ exercituū erat cū eo. Misit ꝙq̄ hiram rex tyri nūcios
ad dauid. ✠ ligna cedrina ✠ artifices lignor. artifices q̄ lapi
dum ad parietes ✠ edificauerūt domū dauid. Et cognouit dauid
q̄m confirmasset eum dñs regem sup isr̄l̄ ✠ q̄m exaltasset regnū
eius sup plm̄ suū isr̄l̄. Accepit & dauid concubinas ✠ uxores
de ierusalē p q̄m uenerat de hebron. Hec q̄ nata sunt dauid filij
& filie. Et h̄ nōia eor̄ q̄ nati sunt ei in ierusalē. Samua
& sobab. ✠ nathan. ✠ salomon. ✠ iebaar. ✠ helisua. ✠ nepheg
✠ iafia. ✠ helisama. ✠ helida. ✠ heliphelec. Audierunt & philis
thiim q̄ unxissent dauid regem sup isr̄l̄. ✠ ascenderunt uni
uersi ut quererent dauid. Et cum audisset dauid descendit
in spelunc. Philisthiim aūt uenientes diffusi sunt in ual
le raphaim. Et consuluit dauid dñm dicens. Si ascendā
ad philisthiim ✠ si dabis eos in manu mea. Et dixit dñs ad
dauid. Ascende q̄ tradens dabo & philisthiim in manu tua.
Venit & dauid in baalpharasim. ✠ percussit eos ibi. ✠ dixit de
inde dñs irruptor meus coram me sicut diuidunt aquę. Propt
ea uocatum est nomen loci illi⁹ baalpharasim. Et reliquerunt
ibi sculptilia sua q̄ tulit dauid ✠ uiri eius. Et addiderunt
adhuc philisthiim ut ascenderent ✠ diffusi sunt in valle
raphaim. Consuluit aūt dauid dñm. Si ascendā cont
philistheos ✠ tradas eos in manū meā. Et ait dñs
dauid. Non ascendas obuiam eis. sed gyra p tergum eor̄ ✠ uenies ad eos ex ad
uerso pyroz. Et cum audieris sonitum gradientis in cacumi
nibus pyroz tunc exibis plumi q̄ tunc egredietur dominus ante
faciem tuam ut percutiat castra philistiim. Fecit itaq̄ dauid
sicut preceperat ei dñs. ✠ percussit philistiim de gabee usq̄ dum ue
nias gazer. Congregauit aūt rursus dauid omē electos isr̄l̄
xxx. milia. Surrexit q̄ dauid & abiit. ✠ uniuersus plus q̄ erat
cum eo de uarīs tribubus adducebat archam dei. sup q̄m nō
catum ē nomen dñi exercituū sedentis in cherubin sup eā. Et
imposuerunt archam dei sup plaustrum nouum. Tulit
autē q̄ eam de domo aminadab q̄ erat in gabaa. Oza aūt
& haho filij aminadab minabant plaustrum nouū. Cū q̄
tollerent eam de domo aminadab q̄ erat in gabaa custodi
ens archam dei. Haio precedebat archam. Dauid aūt & omis
isr̄l̄ ludebant ante deū in uariis lignis fidibus & psalteriis
& tympanis. & sistris. & cimbalis. Postq̄m aūt uenerūt
ad aream nachor extendit manū oza ad archam dei & tenuit
eā calcitrabant boues & declinauerat eam. Iratus q̄ indignatus
est deus eum & percussit eum sup temeritatem. Et mortuus est
ibi iuxta archam dei. Contristatus ✠ aūt dauid eo q̄ percussisset
deus ozam. Et uocauit ✠ nōm loci illi⁹ phares ozaias usq̄ in
hanc. Et timuit dauid deum in die illa dicens. Quō
ingredietur ad me archa dei ✠ uoluit deuiare ad se archā
dei in tabernaculum dauid. Et diuertit eam in domū obethedom
gethei. Fuit aūt ibi. Et benedixit dñs obethedom ✠ omnē
domum ei⁹. Nunciatū q̄ est dauid rege q̄ benedixisset dñs obe
thedom ✠ omia ei⁹ propter archam dei. Abiit q̄ dauid ✠ adduxit
archam dei de domo obethedom in ciuitatem dauid in gaudio.
Et erant cū dauid. vii. choi. ✠ uictima uituli. Et q̄ninus
dissent q̄ portarent archā dñi. Et percussit sacrificabant bouem
& aretem. Et dauid percutiebat in organis aureis coram dño
rabat uestimentis lineis. Porro dauid erat accinctus ephot
lineo. Et dauid ✠ omis isr̄l̄ deducebant archam dei
in iubilo ✠ in clangore buccine. Cumq̄ introiret
archa dei in ciuitatem dauid michol filia saul prospiciens p fenestr̄
uidit regem saltantem atq̄ lasciuientem coram deo despexit
eum in corde suo. ✠ introduxerunt archam dei. Et posuerunt
eā in loco suo i medio tabernaculi q̄ erexerat ei dauid. Et ob
tulit dauid holocausta ✠ pacifica coram deo. Cumq̄ explesset
q̄ offerret holocausta ✠ pacifica benedixit plō in nōe dñi
exercituū. Et partit unicuiq̄ uiro q̄ esset in ciuitate. tam uiri
q̄m mulieri singuli collyridam panis unā ✠ assaturam
bubule unam ✠ similam frixam oleo. Et abiit omis pō
plus unusquisq̄ in domū suā. Reuersus q̄ est dauid ut benedice
ret domui suę. Egressa michol filia saul in occursū dauid ait. Glo
riosus ✠ iste hodie rex isr̄l̄ discoperiens se ante ancillas seruoz suoz.
quasi q̄ si unus de curialibus ludat q̄ dauid ad michol.
Coram dño q̄ ludam ante dñm electo me. qui preposuit
me ✠ q̄m omnem domū eius. Et propter hoc ludam ✠ uilior fiam plusq̄m fecisti. Et
ero humilis in oculis meis. Et cū ancillis de quibus locuta es
gloriosior apparebo. Michol filie saul non fuit natus filius
ad diem mortis sue. Cum esset autē cum iudaea. ait ei nathan
propheta. Omne q̄ est in corde tuo uade fac. quia dñs tecum est. Factū
est autem in nocte illa. ✠ ecce uerbum dñi ad nathan dicens. Vade ✠ loquere ad seruum meum dauid.
Hec dicit dñs. Numq̄d tu edificabis mihi domū ad habitandum. Cū q̄
non habitauerim in domo ex die qua eduxi filios isr̄l̄ de terra egypti usq̄
in diem hanc. sed ambulaui in tabernaculo & tentorio
in cuncta loca q̄ transiui cum omnibus filiis isr̄l̄. Numq̄d loquens
locutus sum ad unum de iudicibus isr̄l̄ cui precepi ut pasceret populum

X

Hñ ⁊ aiẽ ꝓ ꝙ ut memoretur filii amon ⁊ ignarent
amon filiꝰ eꝰ ꝑao eo. Dixit ꝙ dauid. faciam mãm ꝙ amon
filio naas sic fecit pat eⁱ mecũ mãm. Misit ꝙ dauid ꝙsolaꝝ
eum ꝑ seruos suos sup ptẽ mãm. Cum aũt uenissent serui
dauid in trãm filioꝝ amon dixerũt ꝓncipes filioꝝ amon
ad amon dñm suũ. Putasꝙ ꝓ honorem ptis tui miserit
ad te dauid consolatores. non ideo ut exploret ⁊ inue-
stiget ⁊ euertat eam misit dauid seruos suos ad
te. Tulit itaq; amon seruos dauid misit ꝙ dimidiam pte
barbe eoꝝ. ⁊ ꝑcidit uestes eoꝝ medias usq; ad nates ⁊ de-
misit eos. Qꝝ cum nũciatum ẽet dauid misit in occur-
sum eoꝝ. Erant ⁊ uerecundi nimis ꝛ nalde ⁊ manda-
uit eis dauid. Manete in hiericho donec crescat barba uẽa
⁊ tunc reuertimini. Videntes aũt filii amon ꝙ inimicam
fecisset dauid misericordiã ⁊ condixerũt mercede conduxe-
runt sibi syrum rohob. ⁊ syrum soba xx. mp̃lia ⁊ a rege maacha mille uiros ⁊ abistob xii. mp̃lia uirorũ. Qui cũ audissẽt dauid misit io
ab ⁊ omnẽ exercitũ bellatorũ. Egressiq; sunt ꝙ filii amon ⁊
direxerũt aciem ante ipsũ introitũ portæ. Syri aũt soba
⁊ [illegible] rob ⁊ maacha seorsũ erant in campo
bodꝫ ꝙ ioab ꝙ ꝑspexit esse aduersum se ꝓlium ex ad-
uso ꝙ ex tergo elegit uiros ex omnibꝫ electis israel ⁊ instruxit ac
eos ꝛ [illegible] syrum. Reliquã aũt ꝑtem ꝑpli tradidit abisai fratri suo.
Et direxit aciem aduersus filios amon. Si ꝛ aũt ioab. Si ꝓualu-
erint aduersum me syri tu mi aduenies. Si aũt filii
amon ꝓualuerint aduersum te auxiliabor ⁊ Esto uir fortis
⁊ pugnemus ꝓ ꝓplo meo ⁊ ciuitate dei nri. Dñs aũt faciat ꝙ bo
num ẽ in conspectu suo. Iniit itaq; ioab ⁊ ꝓps eⁱ ꝙ contra
eum ꝙ syros. Et terrum fugerunt a facie eⁱ filii aũt amon
uidentes ꝙ fugissent syri fugerunt ⁊ ipi a facie abisai. ⁊ ingressi
sunt ciuitatem. Reuersusq; est ioab a filiis amon ⁊ adueniens
⁊ ueniens hierusalem. Videntes aũt syri ꝙ corruissent coram
israel. congregati sunt simul. Adduxit eos ado-
nias. Sobac aũt magister militiæ adadezer. cumq; ꝓcepissent eos.
Qꝝ cum nũciatũ ẽet dauid congregauit omnem israel. ⁊ ꝑgressus
est ad danem ⁊ uenit in helem. ⁊ direxerũt aciem syri ex
aduso dauid. ⁊ pugnauerunt ꝙ eo. Fugerunt ꝙq; syri a facie
israel. Et occidit dauid de syris septingentos curru. xl. mi
lia equitum ⁊ sobac ꝓncipem militiæ ꝑcussit ꝙ statim mortuus ē.
Videntes aũt omnes reges qui erant in ꝓsidio adadezer
se uicisos ẽt ab israel. fecerunt pacem cũ israel ⁊ seruierunt
eis. Timuerunt ꝙq; syri auxiliare ꝓlo filiis amon.

XI

Factum ē aũt redeunte eo tempꝫ quo solent reges ad
bella ꝓcedere. misit dauid ioab ⁊ seruos suos ꝙ eorum
cũ eo. uniuersum israel ⁊ uastauerũt filios amon. Et ob-
sederũt rabbath. Dauid aũt remansit in ierlm. Dum ꝛage
ret uesper. ortũ ẽ die ut surgeret dauid de lectulo suo
ꝑ meridiem. ⁊ deambularet in solario domꝰ regiæ. Vi-
dit ꝙ mulierẽ se lauantem ex adꝛso. Erat aũt mulier pulcra nalde. Misit ꝙq; ꝛ requi-
que esset mulier. Nũciatũ ꝙ est ei. ꝙ esset bersabee filia
helyam uxor urie cethei. Misitq; ꝙ dñi nuncios. Cepit eã. Que
cũ ingressa esset ad eum dormiuit cũ ea. Illa aũt
ta est ab immundicia sua. ⁊ reuersa est domũ suã. Illa concepit
Et. Nunciauit q; mulier dixit. Concepi. Misit ꝙq; ioab ad
ab dicens. Mitte ad me uriam cethei. Misitq; ioab uriam
ad dauid. Quo uenit ꝙq; ad [illegible] recte egit ioab ⁊ populꝰ
⁊ quomodo pacifice bellum [illegible] ⁊ dixit dauid ad uriam
de mane dauid uriam ⁊ lauare pedes tuos. Egressusq; est de
ab de domo regis. Secutusq; est eum cibꝰ regis. Dormiuit aũt uri
as ad ostium domꝰ regis. cũ omnibꝰ pueris domini sui. Et
nunciauerunt dauid regi. dicentes. Non descendit uria ad domũ suam. Dixitq; dauid ad uriam. Nonne de uia uenisti. Quare non descendisti ad domũ tuam. Dixitq; uria ad dauid. Arca. ⁊ israel ⁊ iuda habitant in papilionibꝰ. Dñs meus ioab
[illegible] dñi mei super faciem terre ego ingrediar domũ meam ut comedam. ⁊ bibam. ⁊ dormiam cum uxore mea. Per salutem tuam ⁊ per salutem anime tue quod ita faciam non faciam. Mansit ergo uria in hierlm die illa. ⁊ altera. Et uocauit eũ dauid ut comederet coram se. ⁊ inebriauit eum. Cumq; egressus esset ut dormiret in lectulo suo cum seruis domini sui. non descendit domum suam. Et nunciatum est dauid. ꝙ uria descendisset domum suam. Dixitq; dauid ad uriam. Nonne de uia uenisti. quare non descendisti ad domum tuam. Et ille respondit. Arca. israel. ⁊ iuda habitant in papilionibꝰ. Dñs meus ioab. ⁊ serui dñi mei super faciem terre manent. ⁊ ego ingrediar domum meam ut comedam. ⁊ bibam. ⁊ dormiam cum uxore mea. Per salutem tuam ⁊ per salutem anime tue quod ita faciam non faciam. Ait ergo dauid ad uriam. Sustine hic. ⁊ hodie tibi dimittam te. Mansit uria in hierlm die illa. ⁊ altera. Et uocauit eum

XIII

uenit super eum in quocumque loco fuerit inuentus, et operiemus eum sicut
cadit solet ros super terram, et non relinquemus de uiris qui cum eo sunt
nec unum quidem. Quod si urbem aliquam fuerit ingressus, circumda-
bit omnis israel ciuitati illi funes, et trahemus eam in torrentem,
ut non reperiatur nec calculus quidem ex ea. Dixit quoque absalon et
omnis uir israel: Melius est consilium chusi arachite consilio achi-
thofel. Dominus autem nutu dissipatum est consilium achitofel utile
ut inducet dominus super absalon malum. Et ait chusi sadoch et
abiathar sacerdotibus: Hoc et hoc mihi consilium dedit achithofel
absalon et senioribus israel, ego tale et tale dedi consilium. Nunc ergo
mittite cito et nunciate dauid dicentes: ne moreris in nocte hac in ca-
pestribus deserti, sed absque dilatione transgrede, ne forte absor-
beatur rex et omnis populus qui cum eo est. Jonathan autem et achimaas
stabant iuxta fontem rogel. Abiit ancilla et nunciauit eis, et il-
li profecti sunt ut referrent ad regem dauid nuncium. Non enim po-
terant uideri aut introire ciuitatem. Vidit autem eos quidam
puer, et indicauit absalon. Illi uero cito gradu ingressi sunt do-
mum cuiusdam uiri in bauriim, qui habebat puteum in uesti-
bulo suo, et descenderunt in eum. Tulit autem mulier, et expandit
uelamen super os putei, quasi siccans ciprum sanas, et sic latuit res. Cum
quoque uenissent serui absalon ad mulierem in domum, dixerunt:
Ubi est achimaas et ionathan? Et respondit eis mulier: Transi-
erunt gustata paululum aqua. At hii qui querebant cum non in-
uenissent, reuersi sunt in ierusalem. Cum quoque abissent ascendere
illi de puteo, et pergentes nunciauerunt regi dauid, atque dixerunt: Surgite
transite cito fluuium, quia hoc modo dedit consilium contra uos achi-
thofel. Surrexit ergo dauid et omnis populus qui erat cum eo, et transierunt
iordanem donec dilucesceret, et nunquam denudaretur uerbum, et ne
unusquisque residuus fuit qui non transisset fluuium. Porro achitofel
uidens quod non esset factum suum consilium, strauit asinum suum, et sur-
rexit et abiit in domum suam, in ciuitatem suam. Et disposita do-
mo sua suspendio interiit, et sepultus est in sepulchro patris sui.
Dauid autem uenit in castra, et absalon transiuit iordanem ipse et
omnes uiri israel cum eo. Amasan uero constituit absalon pro ioab
super exercitum. Amasa autem erat filius uiri qui uocabatur ietra
de iesreli, qui ingressus est ad abigail filiam naas sororem
sarue, que fuit ioab mater. Et castra metatus est israel cum ab-
salon in terra galaad. Cum quoque uenisset dauid in castra, sobi filius
naas de rabach filiorum ammon, et machir filius ammihel de lo-
dabar, et berzellai galaadites de rogelim, obtulerunt ei stratio-
na, et tapetia, et uasa fictilia, frumentum et ordeum, et farinam po-
lentam, et fabam et lentem, et fasiam, cicer, et mel, et butirum, oues
et pingues uitulos, dederunt quoque dauid et populo qui erat cum eo ad uesce-
ndum. Suspicati sunt enim populum fame et siti fatigari in deser-
to. Consideratio ergo dauid populo suo constituit super eum tribunos et centu-
riones, et dedit populi tertiam partem sub manu ioab, et tertiam sub ma-
nu abysai filii sarue fratris ioab, et tertiam sub manu ethai qui
erat de geth. Dixit quoque rex dauid ad populum: Egrediar et ego uobis.
Et respondit populus: Non exibis. Siue enim fugerimus non magno
pere ad eos de nobis pertinebit, siue media pars cecidit, non nobis non
satis curabunt, quia tu unus pro x. talibus computaris. Melius
est ergo ut sis nobis in urbe presidio, ad quos rex ait: Quod uobis
rectum uidetur hoc faciam. Stetit ergo rex iuxta portam.
Egrediebatur populus per turmas suas centeni et millenni. Et prece-
pit rex ioab, et abisay, et ethay, dicens: Seruate mihi puerum
absalon. Et omnis populus audiebat precipientem regem cunctis prin-

cipibus pro absalon. Itaque egressus est populus in campum contra
israel. Et factum est in saltu effraim prelium, et cesus est ibi populus
israel ab exercitu dauid. Facta quoque est plaga magna in die illa, ut
uiginti. Fuit autem ibi prelium dispersum super faciem omnis terre, et
multo plures erant quos saltus consumpserat de populo, quam hii quos uo-
rauerat gladius in die illa. Accidit autem ut occurreret absalon
seruis dauid, sedens mulo. Cumque mulus ingressus fuisset subtus
condensam quercum et magnam, adhesit caput eius quercui. Et
illo suspenso uiuit celum et terram, mulus cui insederat pro-
tinus. Vidit autem hoc quispiam, et nunciauit ioab dicens: Vidi ab-
salon pendere de quercu. Et ait ioab uiro qui nunciauerat ei:
Si uidisti quare non confodisti eum cum terra, et ego dedissem tibi decem
argenti siclos, et unum balteum? Qui dixit ad ioab: Si appenderes
in manibus meis mille argenteos, nequaquam mittem manum meam
in filium regis. Audientibus enim nobis precepit rex tibi et abisa-
y et ethay dicens: Custodite mihi puerum absalon, sed et si fecissem
contra animam meam audacter, nequaquam hoc regem latere potu-
isset, et tu stares ex aduerso. Et ait ioab: Non sicut tu uis sed
aggrediar eum coram te. Tulit ergo ioab tres lanceas in ma-
nu sua, et infixit eas in corde absalon. Cum quoque adhuc pal-
pitaret hereris in quercu, cucurrerunt x. iuuenes armi-
geri ioab, et percutientes interfecerunt eum. Cecinit autem io-
ab buccina, et retinuit populum ne persequeretur fugientem
israel uolens parcere multitudini. Et tulerunt absalon et
proiecerunt eum in saltu in foueam grandem, et comportauerunt
super eum acerum lapidum magnum nimis. Omnis autem israel
fugit in tabernacula sua. Porro absalon erexerat sibi cum adhuc
uiueret titulum, qui est in uallis regis. Dixerat enim: Non habeo
filium, et hoc erit monumentum nominis mei. Vocauit quoque titulum
nomine suo, et appellatur manus absalon usque ad hanc
diem. Achimaas autem filius sadoch ait: Curram et nunciabo regi
iudicium fecerit dominus ei de manu inimicorum eius. Ad quem
ioab dixit: Non eris nuncius in hac die, sed nunciabis in alia,
hodie uolo te nunciare. Filius enim regis est mortuus. Et ait
ioab chusi: Vade et nuncia regi quod uidisti. Adorauit chusi ioab
et cucurrit. Rursus autem achimaas filius sadoch dixit ad io-
ab: Quid impedit si et ego curram post chusi? Dixit quoque ei ioab:
Quid uis curre fili mi? Veni huc. Non eris boni nuncii ba-
uilus. Qui dixit: Quid enim si cucurrerit? Et ait ei: Curre.
Currens ergo achimaas per uiam compendii transiuit chusi. Dauid
autem sedebat inter duas portas. Speculator autem qui erat
in fastigio porte super murum, eleuans oculos uidit hominem cur-
rentem solum, et exclamans uidit regi. Dixit quoque rex:
Solus est, bonus est nuncius in ore eius. Properante autem illo
accedente propius uidit speculator hominem alterum currentem
et occiderans in culmine ait: Apparet mihi homo alter currens solus.
Dixit quoque rex: Et iste bonus est nuncius. Speculator autem, cum
plor ait cursum prioris quasi cursum achimaas filii sadoch. Et
ait rex: Vir bonus est, et nuncium portans bonum uenit. Cla-
mans autem achimaas dixit ad regem: Salue rex. Et adorans fa-
gem coram eo prouis in terram ait: Benedictus dominus deus tuus qui
conclusit homines qui leuauerunt manus suas contra dominum
meum regem. Et ait rex: Est ne pax puero absalon? Dixit quoque
achimaas: Vidi tumultum magnum cum mitteret ioab seruum
tuum o rex me seruum tuum, nescio aliud. Ad quem rex: Transi
ait et sta hic. Cum quoque ille transisset et staret, apparuit chusi.

CXVIII

quasi rediturus ad ciuitatem domus sue. Cumque eam introisset amasa conuocauit omnes uiros iuda in dies statutos. Ut ipse quoque adesset. Abisai quoque frater eius locutus est ad eum. Ecce plus afflixerit nobis abessalon quam unus de nostris. Tolle tecum seruos domini tui. Et persequere eum ne forte inueniat ciuitates munitas. Et effugiat oculos nostros. Egressi sunt ergo post eum uiri ioab. cerethi quoque et phelethi. omnesque robustissimi egressi sunt de hierusalem. ad persequendum sebee filium bochri. Cumque essent iuxta lapidem grandem qui est in gabaon. occurrit eis amasa. Porro ioab uestitus erat tunica. Et accinctus habebat filium. Et super accinctorium gladium dependentem de lumbis. Qui mox ut processit. excidit. Cumque dixisset ioab ad amasam. Salue mi frater. Et tenuit manu dextera mentum amasæ. ut osculari eum. Porro amasa non obseruauit gladium. Quem habebat ioab. Et percussit eum in latere. semiuirem eum fudit in terram. Et secundo non iterauit ictum. Et mortuus est. Ioab autem et abisai frater eius persecuti sunt sebee filium bochri. Iuxta petram quæ est in abela. Et cuncta tribus quæ secuta fuerat eum. Congregata est post eos. Et steterunt in loco. Et cum uenissent illuc. Obsederunt eum in abela. Et circumdederunt ciuitatem. Et fecerunt aggerem contra murum. Qui stabat in introitu. Et omnis populus qui erat cum ioab. Conabatur subuertere murum. Et dirui illum. Tunc exclamauit mulier sapiens de muro. Audite audite. dicite ioab. Appropinquate huc. Et loquar uobiscum. Qui cum accessisset ad eam. Dixit ei mulier. Tu es ioab. Et ille respondit. Ego sum. Quem sic locuta est. Audi famulæ tuæ uerba. Qui respondit. Audio. Locuta est ergo. Dicens. Audite audite. Dicite ioab. Ne longius procedat. Et non accedat ad muros. Ecce enim audita sunt uerba mea. Et sermones meos auribus uestris percepistis. Ego pacifica sum. Et fidelis. Tu autem quæris subuertere ciuitatem matrem in israel. Quare disperdere uis hereditatem domini. Respondens mulier. Absit. absit. Absit hoc a me. Non patiar. Non demolior. Non sic habet res. Sed homo de monte ephraim. Sebee filius bochri. Nomine. Leuauit manum suam contra regem dauid. Tradite illum solum. Et recedam a uobis. Et ait mulier ad ioab. Ecce caput eius mittetur ad te per murum. Ingressa autem mulier ad omnem populum. Locuta est ei. Sapienter. Qui abscidit caput sebee filii bochri. Proiecerunt ad ioab. Et ille cecinit tuba. Et recessit ab urbe. unusquisque in tabernacula sua. Ioab autem reuertit est ad regem hierusalem. Fuit autem ioab super omnem exercitum israel. Banaias autem filius ioiade. super cerethi. et phelethi. Adoram quoque super tributa. Porro iosaphat filius ahilud a commentariis. Sue autem scriba. Sadoch et abiathar sacerdotes. Hyra autem hyarites sacerdos dauid erat. Et ipse. mos. in diebus dauid. Trium annorum. famis. Et cum esset dauid. Et ait dominus. Propter saul et domum sanguinum quia occidit gabaonitas. Vocauit gabaonitas rex. Dixitque ad eos. Porro gabaonitæ. Et non erant de filiis israel. Reliqui autem ex amorreo. Filii quos israel. Iurauerat. Et quærebat saul percutere eos. Zelo. Qui pro filiis israel. Et iuda. Dixit ergo dauid ad gabaonitas. Quid faciam uobis. Et in quo placabo. Benedicetis hereditati domini. Dixerunt ergo ei gabaonitæ. Non habemus nobis. Super argentum et auro. Et non. Saul et domus eius. Neque nolumus ut interficiatur. Pro nobis. Ait ergo rex. Quid ergo uultis ut faciam uobis. Dixerunt rex. Uirum qui afflixerit nos. Et deleuerit. Ne consistere quidem nobis. Super eius. De cuncto finibus israel. Detur nobis. septem uiri de filiis eius. Ut crucifigamus eos. Dño in gabaon. Saul montis domini. Et ait rex. Ego dabo. Pepercit autem rex. Mephibosheth filio ionathæ filii saul. Propter iusiurandum domini. Quod fecerat inter dauid. Et saul. Et ionathan. Filium saul. Tulit. Et rex duos filios. Respha filie aye quos. Pepererat saul. Armoni. Et mephiboseph. Et. Quos. Michol filia saul. Et genuerat adriel filio berzellai. Qui fuit de molathi. Deditque eos in manus gabaonitarum. Illi crucifixerunt eos in monte coram. Dño. Et ceciderunt hi septem simul occisi. In diebus messis. Primis. Incipientibus messione ordei. Tollens autem respha filia aya. Silicium. Et stravit. Super petram. Ab initio messis. Donec pluerent. Super eos de cœlo. Et non sinebat aues cæli. Lacerare eos per diem. Nec bestias. Quoque. De agris. Et dixit dauid. Et factum est. Nuntiatum. Respha filia aya concubina saul. Et abner. Et ossa saul. Et ionathan filii eius. Et collegerunt ossa eorum. Quæ affixa fuerant. Sepelierunt ea. Et ossa saul. Et ionathan filii eius. In terra beniamin. In sepulchro patris eius. Fecerunt. Et omnia. Quæ rex præceperat. Postea. Et placitus fuit deus terræ. Et ascendit philistinorum. Ad bellum israel. Et descendit dauid. Et famuli eius cum eo. Et pugnabant contra philistinos. Et defecit autem dauid. Et voluerunt. Et quærebat eum philistinus. Ishibenob. Qui fuit de genere arphe. Cuius hastæ trecentorum siclorum. Et appendebat. Et accinctus erat ense nouo. Nullus erat potens dauid. Et dixerunt. Et auxilium philistinorum. Ut percuteret. Et interficeret. Ait autem dauid. Ad eos. Non egrediemini. Nolumus. Ne extinguatis. Lucernam israel. Et non. Gesbi. Quod bellum fuit in gob. Cum philistæo. Et percussit sobochai de usathi. Sephi de stirpe arapha. De quo. Et granum. Et rursum. Quod fuit bellum cum philistæo in gob. Et percussit adeodatus filius. Iesse. Bethlehemites. Goliath. Et gethæum. Et hastile hastæ eius. Quasi texentis. Et rursum fuit bellum in gath. Et quo uir excellens. Qui erat. Et manus pedum. Et. Et habebat digitos. Et. Et. Et ipse. Et. Et natus est de. Et. Et. Et

succensi sunt ab eo. Et inclinavit celos et descendit et caligo sub pedibus eius. Et ascendit super cherubim et volavit, et lapsus est super pennas venti. Posuit tenebras in circuitu suo latibulum, cribrans aquas de nubibus celorum. Pre fulgore in conspectu eius succensi sunt carbones ignis. Tonabit de celo Dominus, et excelsus dabit vocem suam. Misit sagittas et dissipavit eos, fulgur et consumpsit eos. Et apparuerunt effusiones maris, et revelata sunt fundamenta orbis ab increpatione Domini, ab inspiratione spiritus furoris eius. Misit de excelso et assumpsit me, et extraxit me de aquis multis. Liberavit me ab inimico meo potentissimo, et ab his qui oderant me, quoniam robustiores me erant. Prevenit me in die afflictionis mee, et factus est Dominus firmamentum meum. Et eduxit me in latitudinem, liberavit me quia placui ei. Retribuet mihi Dominus secundum iusticiam meam, et secundum mundiciam manuum mearum reddet mihi. Quia custodivi vias Domini, et non egi impie a Deo meo. Omnia enim iudicia eius in conspectu meo, et precepta eius non amovi a me. Et ero perfectus cum eo, et custodiam me ab iniquitate mea. Et restituet mihi Dominus secundum iusticiam meam, et secundum mundiciam manuum mearum in conspectu oculorum suorum. Cum sancto sanctus eris, et cum robusto perfectus. Cum electo electus eris, et cum perverso perverteris. Et populum pauperem salvum facies, oculisque tuis excelsos humiliabis. Quia tu lucerna mea Domine, et tu Domine illuminabis tenebras meas. In te enim curram accinctus, in Deo meo transiliam murum. Deus, immaculata via eius, eloquium Domini igne examinatum, scutum est omnium sperantium in se. Quis est deus preter Dominum, et quis fortis preter Deum nostrum? Deus qui accinxit me fortitudine, et complanavit perfectam viam meam. Coequans pedes meos cervis, et super excelsa mea statuens me. Docens manus meas ad prelium, et componens quasi arcum ereum brachia mea. Dedisti mihi clipeum salutis tue, et mansuetudo tua multiplicavit me. Dilatabis gressus meos subtus me, et non deficient tali mei. Persequar inimicos meos et conteram, et non revertar donec consumam eos. Consumam eos et confringam ut non consurgant, cadent sub pedibus meis. Accinxisti me fortitudine ad prelium, incurvasti resistentes mihi sub me. Inimicos meos dedisti mihi dorsum, odientes me et disperdam eos. Clamabunt et non erit qui salvet, ad Dominum et non exaudiet eos. Delebo eos ut pulverem terre, quasi lutum platearum comminuam eos atque confringam. Salvabis me a contradictionibus populi mei, custodies me in caput gentium, populus quem ignoro serviet mihi. Filii alieni resistent mihi, auditu auris obedient mihi. Filii alieni defluxerunt, et contrahentur in angustiis suis. Vivit Dominus et benedictus Deus meus, et exaltabitur Deus fortis salutis mee. Deus qui das vindictas mihi, et deicis populos sub me. Qui educis me ab inimicis meis, et a resistentibus mihi elevas me, a viro iniquo liberabis me. Propterea confitebor tibi Domine in gentibus, et nomini tuo cantabo. Magnificans salutes regis sui, et faciens misericordiam christo suo David, et semini eius usque in sempiternum.

XXIII

Hec autem sunt verba David novissima. Dixit David filius Ysai, dixit vir cui constitutum est de christo Dei Iacob, egregius psaltes Israel. Spiritus Domini locutus est per me, et sermo eius per linguam meam. Dixit Deus Israel mihi, locutus est fortis Israel, dominator hominum, iustus dominator in timore Dei. Sicut lux aurore oriente sole mane absque nubibus rutilat, et sicut pluviis germinat herba de terra. Nec tanta est domus mea apud Deum, ut pactum eternum iniret mecum, firmum in omnibus atque munitum. Cuncta enim salus mea et omnis voluntas, nec est quicquam ex ea quod non germinet. Prevaricatores autem quasi spine evellentur universi, que non tolluntur manibus. Et si quis tangere voluerit eas, armabitur ferro et ligno lanceato, igne autem succense comburentur usque ad nichilum. Hec nomina fortium David. Sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres, ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu uno. Post hunc Eleazar filius patrui eius Ahohites inter tres fortes qui erant cum David quando exprobraverunt Philisthiim, et congregati sunt illuc in prelium. Cumque ascendissent viri Israel, ipse stetit et percussit Philisteos donec deficeret manus eius et obrigesceret cum gladio. Fecitque Dominus salutem magnam in die illa, et populus qui fugerat reversus est ad cesorum spolia detrahenda. Et post hunc Semma filius Age de Arari. Et congregati sunt Philisthiim in statione, erat quippe ibi ager lente plenus. Cumque fugisset populus a facie Philisthiim, stetit ille in medio agri et tuitus est eum, percussitque Philisteos, et fecit Dominus salutem magnam. Necnon et ante descenderant tres qui erant principes inter triginta, et venerant tempore messis ad David in speluncam Odollam. Castra autem Philisthiim erant posita in valle gigantum. Et David erat in presidio, porro statio Philistinorum tunc erat in Bethleem. Desideravit ergo David et ait: O si quis mihi daret potum aque de cisterna que est in Bethleem iuxta portam. Irruperunt ergo tres fortes castra Philistinorum, et hauserunt aquam de cisterna Bethleem que erat iuxta portam, et attulerunt ad David. At ille noluit bibere, sed libavit eam Domino dicens: Propicius sit mihi Dominus ne faciam hoc. Num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt et animarum periculum bibam? Noluit ergo bibere. Hec fecerunt tres robustissimi. Abisai quoque frater Ioab filius Sarvie princeps erat de tribus. Ipse est qui levavit hastam suam contra trecentos quos interfecit, nominatus in tribus et inter tres nobilior, eratque eorum princeps, sed usque ad tres primos non pervenerat. Et Banaias filius Ioiade viri fortissimi magnorum operum de Capseel. Ipse percussit duos leones Moab, et ipse descendit et percussit leonem in media cisterna in diebus nivis. Ipse quoque interfecit virum Egyptium dignum spectaculo, habentem in manu hastam. Itaque cum descendisset ad eum in virga, vi extorsit hastam de manu Egyptii, et interfecit eum hasta sua. Hec fecit Banaias filius Ioiade, et ipse nominatus inter tres robustos qui erant inter triginta nobiliores. Verumptamen usque ad tres non pervenerat. Fecitque eum David sibi auricularium a secreto. Asahel frater Ioab inter triginta. Elehanan filius patrui eius de Bethleem. Semma de Arodi. Elica de Arodi. Heles de Phalti. Hira filius Acces de Thecua. Abiezer de Anathoth. Mobonnai de Husati. Selmon Ahohites. Maharai Netophathites. Heled filius Baana, ipse Netophathites. Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Beniamin. Banaia Pharathonites. Heddai de torrente Gaas. Abialbon Arbathites. Azmaveth de Beromi. Eliaba de Salaboni. Filii Iassen, Ionathan. Semma de Orori. Aiam filius Sarar Arorites. Eliphelech filius Aasbai filii Machati. Eliam filius Achitofel Gelonites. Esrai de Carmelo. Pharai de Arbi. Igaal filius Nathan de Soba. Bonni de Gadi. Selech de Ammoni. Naharai Berothites, armiger Ioab filii Sarvie. Hira Iethrites. Gareb et ipse Iethrites. Urias Etheus. Omnes triginta septem.

XXIIII

Et addidit furor Domini irasci contra Israel, commovitque David in eis dicentem: Vade, numera Israel et Iudam. Dixitque rex ad Ioab principem exercitus sui: Perambula omnes tribus Israel a Dan usque Bersabee, et numerate populum ut sciam numerum eius. Dixitque Ioab regi: Adaugeat Dominus Deus tuus ad populum hunc quantus nunc est, iterumque centuplicet in conspectu domini mei regis. Sed quid sibi dominus meus rex vult in re huiuscemodi? Obtinuit autem sermo regis verba Ioab et principum exercitus. Egressusque est Ioab et principes militum a facie regis ut numerarent populum Israel. Cumque pertransissent Iordanem, venerunt in Aroer ad dexteram urbis que est in valle Gad, et transierunt in Iazer, et venerunt in Galaad et in terram inferiorem Hodsi, et venerunt in Dan silvestria. Circumeuntesque iuxta Sydonem, transierunt prope menia Tyri et omnem terram Evei et Chananei, veneruntque ad meridiem Iuda in Bersabee. Et lustrata universa terra, affuerunt post novem menses et viginti dies in Ierusalem. Dedit ergo Ioab numerum descriptionis populi regi, et inventa sunt de Israel octingenta milia virorum fortium qui educerent gladium, et de Iuda quingenta milia pugnatorum. Percussit autem cor David eum postquam numeratus est populus, et dixit David ad Dominum: Peccavi valde in hoc facto, sed precor Domine ut transferas iniquitatem servi tui, quia stulte egi nimis. Surrexit itaque David mane, et sermo Domini factus est ad Gad prophetam et videntem David dicens: Vade et loquere ad David: Hec dicit Dominus: Trium tibi datur optio, elige unum quod volueris ex his ut faciam tibi. Cumque venisset Gad ad David, nunciavit ei dicens: Aut veniet tibi fames

ia ẽa mea ſane mḷ; mentiḃ; ſingnet adallam ſuol ⁊ ill pḷo
qui ꝛeſidus ẽt ih; dett' eme pestilencia in ẽa mea. ſ ḡ d
ilba ⁊ ille qui reſpondeam ei qui mittr me ſm̃onem Dñr
dumeus dñ ad ḡnd. Ceterꝝ mdiꝝ nūiſ ⁊ mei ⁊ ur hoꝛd
ro aram dñi mittet emūlcḃe oſ ſuꝛr. ḡ manu hoꝛd
Jnuiſer qi dñs petiſ ineam m ſtr. ꝛ mane uſq; ad ꝛepul
con britrum. ⁊ uarus ſue ḡ ipſe a dau uſq; ber labee ſep
magna ḡ uroꝝ. Cū qi eyrea dilex angḷs dñi manū ſua
ſup theꝛm. ur dilexꝛe ea. inuſeꝛ ⁊ dñs ſup affliccõ ⁊ a
ꝛ angḷo ꝑaꝛcati ꝑſm. Sufficit ur. Conuue manū ẽa
Ecce ait angḷs dñi uꝝo ꝛeuꝝ. ꝛeuma rebuſci. Dixꝛ
q; dñs ad dñm. ei ui dilexꝛe angḷm ꝛcdeuꝛem ꝑſm? Ego ſi
ꝛus ꝑmitt ⁊ ego uiq; egꝝ. Jſh aut ouel ſtum q̃nd ꝛecꝛdꝛe.
ꝛcꝛtꝛe ꝛ dcoꝛd manū ẽa ſ ne ⁊ ꝛcꝛa uoſtꝝ ꝑſm ineu
ueuer autem ḡad dñ in die illa. ⁊ dixꝛ ois ſ gnde ꝛ
ſhaue damno aheꝛe uꝝ aꝛea. ꝛeuma rebuſci ſ ꝛcꝛde
dñ uꝝa. cõmonem. gnd. qđ ꝑcepꝛ ꝛ dñs. Conſpiacꝛ
q; ꝛeuma. ꝛeuma dicꝛe ꝛegem ⁊ ſeruos eius ad ſ mu
ſtꝛe. ⁊ egꝛeſſi adoꝛauꝛe ꝛegem. ꝑno uultꝝ in ẽa ⁊ dñ
dixit eius ſ ne uenꝛe dominꝰ meus ꝛex ad ſuos ſ
Cui dñ dꝛ. Ve emare a te dꝛeſ ⁊ ꝛeſpon dño ſtrare ⁊ ꝛ
ſor mfrecto. ⁊ gnſſaꝛ in popl ſ ꝛe dꝛ ꝛeuma ad dñ. Je
equiaꝛ ⁊ oſſeꝛaꝛ dñs me ꝛex ſtaꝛ placꝛeꝛ. Habet boſes
in holocaustum. ⁊ plaustꝛum ⁊ uga boū. ⁊ ſtum ligno
num. Gꝛadꝛe ꝛeuma ꝛegi. Dixꝛ q; ꝛeuma ad ꝛegem
Vt ꝛeuſ eius ſuſdꝛaꝛ ſlomõ uinea. Cū reſponsꝛ ꝛex
dꝛeſ ſequaſ ur mſſ. eam ꝑao a te. ⁊ offꝛt dñs de
meo holocaustꝛa gnſſaꝛ. Emit ḡ dñ ꝛeuma ⁊ boues ꝛ
gem ſicut qui ſuaſꝛat ⁊ edificauit ubi dauid ſtruxꝛ d.
⁊ obtulit holocaustꝛa ⁊ pacifica. Et ꝛeppeuit ⁊ dñs ceſſ
⁊ plaga abſtꝛ. ſcꝛipt ſtachum ⁊ ꝛegnu
dauer ceſſauit.

Ecce dñ ſtituem. habebat q; etatꝛ plmos d
es. Et qi operꝛtur uectibꝰ. ⁊ calefiebat. Dixꝛ
uauꝛ ⁊ ecꝛ ſeꝛa ſtu. Quocuq; dñs uꝝ ꝛegꝝ ad
olelcoꝛeuſ ea. uirguem. ⁊ foꝛ eam ꝛege.
⁊ foueat ill dominꝰ q; u ſtuu ſuo. ⁊ calefa
cat dñs uꝝ ꝛegem. Quꝛuit ḡ adoleſce
ntulam ſpeciosam. u omñ fiñb ſrꝛ. ⁊ uenerꝛ abiſag
ſunamitem. ⁊ adduxerꝛ eam ad ꝛegem. Erat aũ puella
pulchꝛa nimis. dormiebat q; cum ꝛege. ⁊ ministrabat ei. ſed
ꝛex eam ñ cognouit. Adoniaſ autem filius aggith elevabā
tur dicens. Ego regnabo. Erat q; filꝝ amium ⁊ equites ⁊
quinq; uiros qui ante eū curꝛerent. Jſes. corripuit eū
ꝑcer suus aliq; dicens. Quꝛ hoc fecisti. Erat aute ⁊ ipe
pulcher nimis. ſed natus ꝑ ab ſalom. Et ſocio suo ꝛ
cum ioab filio ſꝛuie. ⁊ ad abiathar ſacerdote. qui adiuua
bant ꝑtes ꝛegis. Sadoch ⁊ ſacerdꝛ. ⁊ banaias
de marhan ꝓphꝛa. ⁊ ſimei. ⁊ ꝛeceꝛthi. ⁊ robur exercitꝰ dñi
non erat cū adonia. Jmmolauit ḡ adoniaſ arietes. ⁊ uitu
los. ⁊ uitulꝝ pinguis. ⁊ uocauit omnes fres suos filios
ꝛegis. ⁊ omes uiros iude seruos ꝛegis. ⁊ marhan autem
ꝓphꝛam. ⁊ banaiam. ⁊ robustos quosq; ⁊ ſlomonē fratꝛ
suū ñ uocauit. Dixꝛ q; nathan ad bersabee matrem
ſlomonis. Ecce audiuiſti q̃ regnauit adoniaſ filius ag
gith. ⁊ dñs noſtꝛ dꝛ hoc ignoꝛat. Et ḡ uenꝛ. accipe ā
me consilium. ⁊ ſalua animā tuam. ⁊ filii tui ſlomo
nis. Vade. ⁊ ingredꝛe ad. regem dꝛ. ⁊ dic ei. Ecce mi
dñe ne. ꝛex uiuebꝛ mihi ancille tue dicens. qđ ſlomon
filius eius regnabꝛ ꝑ me. ⁊ ipe ſedebꝛ in ſolio meo. Quꝛ
regnauit adoniaſ. Et adhuc ih ne loꝛtꝛe ei rege. ego in
tram ꝑ te. ⁊ cõplebo sermones tuos. Jngꝛſſa ⁊ bersabee
ad regem. in cubiculū. Rex aũ senuerat nimis. ⁊ abiſag ſu
namitis ministrabat ei. Jncliuauit ſe bersabee. ⁊ adora
uit regem. Ad quꝛ ꝛex. Quid ꝛ uis mihi. Illa respondit ei
tꝛ. Dñe tu ꝛex ꝛi iurauſti ꝑ dñm deꝛ tuum ancille tue filium
filius eius regnabꝛ ꝑ me. ⁊ ipe ſedebꝛ in ſolio meo. Nunc
ne adoniaſ regnauit. Et dñe tu ꝛex ignoꝛauꝛe. ꝛadiauerbo
uec ⁊ pinguia. quesꝛ arietes ꝑmos. uocauit omes filios
regis. abiathar q; ſacerdotem. ioab ꝓnapeꝛ exercitꝰ. ſa
lomonem autem seruū tuū ñ uocauit. Verꝛ ꝛex dñe tu
ne oculꝰ ne ſcꝛe uꝝ. ꝛex q; ei ꝛesponꝛe debeꝛ ne ſolo
o nie dñi mei ꝛex ꝑ te. Erꝛ q; ei ꝛesponꝛe debeꝛ ne ſol
patꝛ tui. cui ego filius eius ſlomon peccatꝛ. dormiꝛ
la ſocꝛe. marhan ꝓphꝛa uenit. Et nūciauerūt ꝛegi dicentꝛ
Adest marhan ꝓphꝛa. Cui q; introisset aũ ꝛegis. adora
ſet eū ꝓ in tram. dꝛ. ꝛ marhan. Dñe tu ꝛex ꝛudixꝛ. adoni
as regnet ꝑ me. ⁊ ipe ſedeat sup thꝛonū meū. Quia deſcendit
hodie ⁊ occidit boues. ⁊ pinguia. ⁊ arietes plmos. ⁊ uo
cauit omnes filios ꝛegis. abiathar ſacerdotem. ioab exꝛcitꝰ
ducem. Illū aũ nō uocauit. Seruū tuū ſlomonē. Quꝛ
uiuit dñs deus tuus. ⁊ dñs meus ꝛex tuus. ꝛ quia ꝛex
ꝛi. ꝛ dñs meus ꝛex ꝛ ꝛ. Vocate ad me bersabee. Que ui ſta
it. ⁊ stetit ante ꝛegem. ⁊ adꝛauit ꝛegem. ⁊ ꝛex ꝛ
ꝛ. Vuae dñs qui eripuit animā meā. de omi angustia ꝛ
uitui. ⁊ p dñm deum ihr̃ dicens. ſlomon filius tuus ꝛeg
nabꝛ ꝑ me. ⁊ ipe ſedebꝛ ſ ſolio meū. ꝑ me. ſic fecit hodie
e. Summisit ḡ bersabee in ſtum. nathan ꝓphꝛam dicens.
Vuae dñi meus ꝛex dꝛ n omñ. Vuae ſ ne ꝛex dꝛ. Vocate mi sa
doch sacerdotem. ⁊ nathan ꝓphꝛam. filium ioiade. Qꝛ
ui ingressi sunt ante faciem regis. Dixꝛ ad eos. Tollite uobiſcꝛ
uos dñi uestꝛi. ⁊ imponite ſlomonem filium meū sup mulam
meā. ⁊ ducite eum in gyon. ⁊ unguat ibi sadoch sacerdos. na
than ꝓphꝛa in ꝛegem ꝑ ſtr. Et canite buccina. ⁊ dicite.
Vuae ꝛex ſlomon. Et ascendent ꝑ eum. ⁊ sedebit
sup solio meo. ⁊ ipe ꝛegnabꝛ. ille q; ꝛeparet. in ſtu
dio sup ſtr. ⁊ sup iudam. Et respondꝛ banaias filius ioiade
ꝛegi. dicens. Fiat. Sic loquat dñs deus mei ꝛegis. Quo
ni fuit dñs ei dño meo ꝛegi. sic sit ei ſlomoni. ⁊ sublimꝛ
faciat solium eius ſolio dñi mei ꝛegis dñi. Ierdyit ḡ sadoch
sacerdos. ⁊ nathan ꝓphꝛa. ⁊ banaias filius ioiade. ⁊ cerethi ⁊
phletheꝛi. ⁊ posuerunt ſlomonem sup mulam ꝛegis dñi. Et
Adduxerunt eum in gyon. sustulit aũ sadoch sacerdos cornu
olei de tabernaculo. ⁊ unxit ſlomonē. Et cecinerꝛ buccinas
Omne ꝑpl. Vuae ꝛex ſlomon. Et ascendit ꝑ eum ꝑpl. ꝑ
cutiens ꝑ ei. ⁊ ꝑpl cantantium tibis. Jecerunt gaudio mag
no. Et misceꝛ ꝛra clamoꝛe eoꝝ. ⁊ audiuit sonitū ſ
ꝛonis. ⁊ ioab audita uoce tube. ait. Quid sibi uult clamoꝛ
urbis tumultuantis. Adhuc illo loquente. ecce ionathas filius
abiathar sacerdotis uenit. Cui dixit adonias. Ingredꝛe quia
fortis es. ⁊ bona nūciabis. Respondit ei ionathas. adonias
dñs noſtꝛ dꝛ. Vuae ꝛex ſlomonē. ⁊ ꝛex ꝛ ꝛ. ꝛegē cū eo
ſadoch sacerdotem. ⁊ nathan ꝓphꝛam. ⁊ banaiam filium io
iade. ⁊ cerethi. ⁊ phletheꝛi. ⁊ posuerunt eū sup mulam ꝛegis
Unxerꝛ q; eū sadoch sacerd. ⁊ nathā ꝓphꝛa ꝛegem in gyon.

RE

eius exercitum magnum. Obtulit holocaustum obtulit salomon sup altare dñi in gabaon apparuit dominus salomoni per somnium nocte dixitq; postula quod tibi dem. Et ait salomon. Tu fecisti cum seruo meo patre meo magnā fidē et misericordiam sicut ambulauit in conspectu tuo in veritate et iustitia et recto corde tecum. Custodisti ei misericordiam tuam grandem. Et dedisti ei filium sedentem super thronum eius sicut est hodie. Et nunc dñe deus meus constituisti seruum tuum pro patre meo. Ego autem sum puer parvulus et ignorans egressum et introitum meum. Et seruus tuus in medio populi tui est quem elegisti populum infinitum qui numerari et supputari non potest. Præbes ergo seruo tuo cor docile ut iudicare possit populum tuum. Et discernere inter bonum et malum. Quis enim potest iudicare populum tuum istum hunc grandem. Placuit ergo sermo coram domino. Quia postulauit salomon rem huiusmodi. Dixitq; ei deus. Quia postulasti verbum hoc. Et non petisti tibi dies multos. Nec diuitias amasti nec animas inimicorum tuorum. Sed postulasti tibi prudentiam ad discernendum iudicium. Ecce feci tibi secundum sermonem tuum. Et dedi tibi cor sapiens et intelligens. In tantum ut nullus ante te similis tui fuerit. Et post te surrecturus sit. Verumtamen et ea quæ non postulasti dedi tibi. Diuitias scilicet et gloriam. Ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus. Si autem ambulaueris in viis meis et custodieris præcepta mea. Et mandata mea sicut ambulauit pater tuus longos faciam dies tuos. Et expergefactus salomon. Intellexit quod esset somnium. Venitq; Hierusalem. Et stetit coram arca fœderis domini. Obtulitq; holocausta. Et fecit victimas pacificas. Et iuit omnibus seruis suis. Tunc venerunt duæ mulieres meretrices ad regem. Et steterunt coram eo. Quarum una ait. Obsecro mi domine. Ego et mulier hæc habitabamus in domo una. Et peperi apud eam in cubiculo. Tertia autem die postquam ego peperi. Peperit et hæc. Et eramus simul. Nullusq; alius in domo nobiscum. Exceptis nobis duabus. Mortuus est autem filius mulieris huius nocte. Dormiens eam oppressit. Et consurgens intempesta nocte. Tulit filium meum de latere meo ancillæ tuæ dormientis. Et collocauit in sinu suo. Filium autem suum qui erat mortuus posuit in sinu meo. Cumq; surrexissem mane ut darem lac filio meo. Apparuit mortuus. Quem diligenter intuens clarum lucis deprehendi esse meum quem genueram. Respondit quæ alteri mulieri. Non est ita. Sed filius tuus mortuus est. Et meus auferens tulit. Contra illa dicebat. Non ita est. Filius quippe meus meus mortuus est. Tuus autem mortuus est. Atque in hoc modo contendebant coram rege. Tunc rex ait. Hæc dicit. Filius meus mortuus est. Et filius tuus mortuus est. Non. Et filius tuus mortuus est. Et filius meus vivit. Præcepit rex. Et allatus est gladius coram rege. Et ait. Dividite infantem in duo. Et date dimidium uni. Et dimidium alteri. Dixit autem mulier cuius filius erat vivus ad regem. Commota est enim viscera eius super filio suo. Obsecro domine da illi infantem vivum. Et nolite interficere eum. Contra illa dicebat. Esto nec mihi nec tibi sit. Dividatur. Respondens rex ait. Date huic infantem vivum. Et occidite eum. Hæc est enim mater eius. Audiens omnis Israel iudicium quod iudicasset rex. Timuerunt regem. Videbant sapientiam dei esse in eo ad faciendum iudicium. Erant autem principes qui super singula præerant. Hi filii sadoc principes. Et habebat azarias filius sadoc sacerdos. Heloreph. Et ahias filii sisa scribæ. Iosaphath filius achilud. Addo tertius. Banaias filius ioiade. Super exercitum. Sadoch autem et abiathar sacerdotes. Azarias filius nathan. Super eos qui assidebant regi. Zabud filius nathan sacerdos amicus regis. Achisar præpositus domui regis. Et adoniram filius abdæ super tributum. Habebat autem salomon xii præfectos super omnem Israel qui pascebant regi et domui eius. Singuli menses per annum singulis habebant. Et hi nomina eorum. Benhur in monte ephraim. Bendecar in macet. Et in salebim. Et in bethsames. Et in helon. Et in bethanan. Beneseth in araboth. Ipsius erat socoa. Et omne terra opher. Benabinadab. Et omnis regio dor. Tapheth filium salomonis habebat uxorem. Baana filius achilud regulus thanaa et magedo. Et universum bethsan. Et in sarthana subter iezrahel. A bethsan usque abelmehula. Et regione iecmaan. Bengaber in ramoth galaad. Habebat auoth iair filii manasse in galaad. Habebat autem in omni regione argob. Et in basan. Lx. ciuitates magnas et muratas. Et habebant ereas fereas. Dehmadab filius addo in mahanaim. Dehnaasi in nephthali. Et ipse habebat thalmanam filiam salomonis in coniugio. Banaa filius husi in aser. Et in baloth. Et in sapharth filii phaue in ysachar. Semei filii hela in beniamin. Filius ber filius suri. In terra galaad. Et in terra seon regis amorrei. Regis basan. Sup omnia quæ in illo erant tota iuda. Et in tempore illo. Et in tempore illo habebant letitiam et habitabant in securitate unusquisq; sub vite sua et sub ficu sua. Et in diebus salomonis. Et archaphsa. Usq; gazam. Et omnes reges terræ philistiim. Et usq; ad terminum egypti. Afferentes munera. Et seruierunt salomoni cunctis diebus vitæ eius. Erat autem salomon habens duodecim præfectos super omnem Israel. Et habebant victum regi et domui eius. Per menses singuli. Et habebant singuli annonam suam. Hordeum quoque et paleas equorum. Et cursorum. Adducebant pro iumentis. Et dromedariis. Et unusquisq; secundum præceptum suum. Et abundantia fuit in domo salomonis. Et lætabantur comedentes et bibentes. Et inebriati. Et habitantes in domo sua. Et regnante salomone. Omnibus diebus vitæ eius. Erat pax in cunctis finibus per circuitum. Et habitauit Iuda et Israel. Absque timore ullo. Unusquisq; sub vite sua et sub ficu sua. Omnibus diebus vitæ salomonis. Et habebat salomon quadraginta millia. Fortia equorum. Et bigarum. Et duodecim millia. Equitum. Et nutrientes hæc salomoni per singulos menses. Et ad mensam regis. Et omnes qui accedebant ad mensam regis salomonis. Unusquisq; per mensem suum. Non indigebant quicquam. Et hordeum. Et paleas equorum. Et cursorum. Et quæcumque necessaria erant. Deferebant in locum. Ubi erat rex. Iuxta constitutum sibi. Deus autem dedit salomoni sapientiam. Et prudentiam multam nimis. Et latitudinem cordis quasi harenam quæ est in littore maris. Et precedebat sapientia salomonis sapientiam omnium orientalium. Et egyptiorum. Et erat sapientior. Omni homine. Sapientior. Ethan ezrahite. Et heman. Et chalchol. Et dorda filiis maol. Et erat nomen eius in omnibus gentibus per circuitum. Locutus est autem salomon tria milia parabolas. Et fuerunt carmina eius. Mille et quinque. Et disputauit super lignis a cedro quæ est in libano. Usq; ad hyssopum. Qui egreditur de pariete. Disputauit de iumentis. Et volucribus. Et reptilibus. Et de piscibus. Venerunt de universis populis. Ad audiendam sapientiam salomonis. Et ab universis regibus terræ. Qui audierant sapientiam eius. Misit autem hiram rex tyri seruos suos ad salomonem. Audiuit enim quod ipsum unxissent regem pro patre eius. Et amicus dauid fuisset usque ad finem. Misit ergo hiram duos et viginti talenta auri. Et centum et viginti talenta. Et dixit. Benedictus dominus deus hodie qui dedit dauid filium sapientissimum super populum istum. Et misit hyram ad salomonem dicens. Audiui omnia quæ mandasti mihi. Ego faciam voluntatem tuam in lignis cedrinis. Et abiegnis. Serui mei deponent ea de libano ad mare. Ego deponam eam ratibus in mari usque ad eum locum quem significaueris mihi. Et applicabo ea ibi. Et tu colliges ea. Præbes quæ necessaria sunt domui meæ. Igitur hyram dabat salomoni ligna cedrina

fecit columpnas et duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum ut tegerent capitella que erant super summitatem malogranatorum. Eodem modo fecit et capitello secundo. Capitella autem que erant super capita columpnarum quasi opere lilii fabricata erant in porticu quattuor cubitorum. Et rursum alia capitella in summitate columpnarum desuper iuxta mensuram columpne contra retiacula. Malogranatorum autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundi. Et statuit duas columpnas in porticu templi. Cumque statuisset columpnam dexteram vocavit eam nomine Iachin. Similiter erexit columpnam secundam et vocavit nomen eius Booz. Et super capita columpnarum opus in modum lilii posuit. Perfectumque est opus columpnarum. Fecit quoque mare fusile decem cubitorum a labio usque ad labium rotundum in circuitu. Quinque cubitorum altitudo eius. Et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum. Et sculptura subter labium circuibat illud decem cubitis ambiens mare. Duo ordines sculpturarum striatarum erant fusiles. Et stabant super duodecim boves, e quibus tres respiciebant ad aquilonem et tres ad occidentem et tres ad meridiem et tres ad orientem, et mare super eos desuper erat, quorum posteriora universa intrinsecus latitabant. Grossitudo autem luteris trium unciarum. Labiumque eius quasi labium calicis et folium repandi lilii. Duo milia batos capiebat, tria milia metretas. Et fecit bases decem eneas quattuor cubitorum longitudinis bases singulas et quattuor cubitorum latitudinis et trium cubitorum altitudinis. Et ipsum opus basium interrasile erat, et sculpture inter iuncturas. Et inter coronulas et plectas leones et boves et cherubin, et in iuncturis similiter desuper, et sub leones et boves quasi lora ex ere dependentia. Et quattuor rote per bases singulas et axes erei, et per quattuor partes quasi humeruli subter luterem fusiles contra se invicem respectantes. Os quoque luteris intrinsecus erat in capitis summitate, et quod forinsecus apparebat unius cubiti erat totum rotundum pariterque habebat unum cubitum et dimidium. In angulis autem columpnarum varie celature erant, et media intercolumpnia quadrata non rotunda. Quattuor quoque rote que per quattuor angulos basis erant coherebant sibi subter basim. Una rota habebat altitudinis cubitum unum et semis. Tales autem rote erant quales solent in curru fieri. Et axes earum et radii et canthi et modioli omnia fusilia. Nam et humeruli illi quattuor per singulos angulos basis unius ex ipsa basi fusiles et coniuncti erant. In summitate autem basis erat quedam rotunditas dimidii cubiti ita fabrefacta ut luter desuper posset imponi, habens celaturas suas variasque sculpturas ex semetipsa. Sculpsit quoque in tabulatis illis que erant ex ere et in angulis cherubin et leones et palmas quasi in similitudinem stantis hominis, ut non celata sed apposita per circuitum viderentur. In hunc modum fecit decem bases fusura una et mensura sculpturaque consimili. Fecit quoque decem luteres eneos. Quadraginta batos capiebat luter unus eratque quattuor cubitorum. Singulos quoque luteres per singulas, id est decem, bases posuit. Et constituit decem bases, quinque ad dexteram partem templi et quinque ad sinistram. Mare autem posuit ad dexteram partem templi contra orientem ad meridiem. Fecit ergo Hyram lebetes et scutras et amulas. Et perfecit omne opus regis Salomonis in templo Domini: columpnas duas et funiculos capitellorum super capitella columpnarum duos, et retiacula duo ut operirent duos funiculos qui erant super capita columpnarum, et malogranata quadringenta in duobus retiaculis, duos versus malogranatorum in retiaculis singulis ad operiendos funiculos capitellorum qui erant super capita columpnarum, et bases decem et luteres decem super bases, et mare unum et boves duodecim subter mare, et lebetes et scutras et amulas. Omnia vasa que fecit Hyram regi Salomoni in domo Domini de auricalco erant. In campestri regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra inter Sochoth et Sarthan. Et posuit Salomon omnia vasa. Propter multitudinem autem nimiam non erat pondus eris. Fecitque rex

Salomon omnia vasa in domo Domini, altare aureum et mensam super quam ponerentur panes propositionis auream, et candelabra aurea quinque ad dexteram et quinque ad sinistram contra oraculum ex auro puro, et quasi lilii flores et lucernas desuper aureas et forcipes aureos et ydrias et fuscinulas et fialas et mortariola et turibula de auro purissimo, et cardines ostiorum domus interioris sancti sanctorum et ostiorum domus templi ex auro erant. Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini, et intulit que sanctificaverat David pater suus, argentum et aurum et vasa, et reposuit in thesauris domus Domini. Tunc congregati sunt omnes maiores natu Israel cum principibus tribuum et duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Ierusalem, ut deferrent archam federis Domini de civitate David, id est de Syon. Convenitque ad regem Salomonem universus Israel in mense Hethanim in sollempni die; ipse est mensis septimus. Veneruntque cuncti senes ex Israel, et tulerunt archam Domini et portaverunt archam Domini et tabernaculum federis et omnia vasa sanctuarii que erant in tabernaculo, et ferebant ea sacerdotes et levite. Rex autem Salomon et omnis multitudo Israel que convenerat ad eum gradiebatur cum illo ante archam, et immolabant oves et boves absque estimatione et numero. Et intulerunt sacerdotes archam federis Domini in locum suum in oraculum templi in sancta sanctorum subter alas cherubin. Siquidem cherubin expandebant alas suas super locum arche et protegebant archam et vectes eius desuper. Cumque eminerent vectes et apparerent summitates eorum foris in sanctuario ante oraculum, non apparebant ultra extrinsecus, qui et fuerunt ibi usque in presentem diem. In archa autem non erat aliud nisi due tabule lapidee quas posuerat Moyses in Choreb, quando pepigit Dominus fedus cum filiis Israel cum egrederentur de terra Egypti. Factum est autem cum exissent sacerdotes de sanctuario, nebula implevit domum Domini, et non poterant sacerdotes stare et ministrare propter nebulam. Impleverat enim gloria Domini domum Domini. Tunc ait Salomon: Dominus dixit ut habitaret in nebula. Edificans edificavi domum in habitaculum tuum, firmissimum solium tuum in sempiternum. Convertitque rex faciem suam et benedixit omni ecclesie Israel; omnis enim ecclesia Israel stabat. Et ait Salomon: Benedictus Dominus Deus Israel qui locutus est ore suo ad David patrem meum et in manibus eius perfecit dicens: A die qua eduxi populum meum Israel de Egypto non elegi civitatem de universis tribubus Israel ut edificaretur domus et esset nomen meum ibi, sed elegi David ut esset super populum meum Israel. Voluitque David pater meus edificare domum nomini Domini Dei Israel. Et ait Dominus ad David patrem meum: Quod cogitasti in corde tuo edificare domum nomini meo, bene fecisti hoc ipsum mente tractans. Verumptamen tu non edificabis mihi domum, sed filius tuus qui egredietur de renibus tuis ipse edificabit domum nomini meo. Confirmavit Dominus sermonem suum quem locutus est. Stetique pro David patre meo et sedi super thronum Israel sicut locutus est Dominus, et edificavi domum nomini Domini Dei Israel. Et constitui ibi locum arche in qua fedus Domini est quod percussit cum patribus nostris quando egressi sunt de terra Egypti. Stetit autem Salomon ante altare Domini in conspectu ecclesie Israel et expandit manus suas in celum et ait: Domine Deus Israel, non est similis tui Deus in celo desuper et super terram deorsum, qui custodis pactum et misericordiam servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo, qui custodisti servo tuo David patri meo que locutus es ei; ore locutus es et manibus perfecisti ut hec dies probat. Nunc igitur Domine Deus Israel conserva famulo tuo David patri meo que locutus es ei dicens: Non auferetur de te vir coram me qui sedeat super thronum Israel, ita tamen si custodierint filii tui viam suam ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo. Et nunc Domine Deus Israel firmentur verba tua que locutus es servo tuo David patri meo. Ergone putandum est quod vere Deus habitet super terram? Si enim celum et celi celorum te capere non possunt, quanto magis domus hec quam edificavi. Sed respice ad orationem servi tui et ad preces eius Domine Deus meus; audi hymnum et orationem quam servus tuus orat coram te hodie, ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte et die, super domum de qua

dignit ent nomen suū. Un ut quandiu orationem quam orauit ad te
seruus tuus in loco isto ut exaudiat deprecationem tuam. et ppl
tui isti. qcūq; orauerint in loco isto. & exaudies de loco habitacli
tui in celo. et exaudiens ignoscens. Si peccauit homo in proximū
suū. & habuerit aliq; iumentū quo vexetur. adducat. et veniet ppe
altare tuū in domū istam. tu exaudies in celo. et fac
misericordiā cum seruis tuis. condemnans impiū. et reddens viam suam su
per caput ei⁹. iustificansq; iustum. et retribuens ei⁹ iustitiam suam. Si
fugerit ppl⁹ tuus israel. quia peccauerūt tibi. et reuersi fuerint
ad te. confitentesq; nōi tuo venerint. et orauerint. et deprecati fuerint
me in hac. quando in tribulatione positi fuerint. et reuersi fuerint ad
te ex toto corde suo. et tota anima sua. in terra inimicorum
suorum. qui captiuos duxerint eos. orabunt te contra viam terre
sue quā dedisti patribus eorū. et ciuitatis quā elegisti. et templi quod
edificauī nōi tuo. exaudies in celo in firmamento solii tui. orationem eorum
et preces. fac ei⁹ iudiciū eorū. Et propitiabēris ppl⁹ tuo qui peccauit
tibi. omniū iniquitatum eorum quibus preuaricati sunt in te. et dabis
eos in misericordia coram. qui captiuos habuerūt. ut misereantur
eorum. Populi enim tui. et hereditas tua sunt quos eduxisti de terra egypti de fornace
ferrea. medio. ut sint oculi tui aperti. ad deprecationem serui tui. et
ad deprecationem israel populi tui. ut exaudias eos in cunctis
pro quibus inuocauerint te. Tu enim
segregasti eos tibi in hereditatem tuā. sicut locutus es per manum
Moysi serui tui. cum educeres patres nros de egypto deus dominus
noster. Ipse autem salomon edificauit domum. et perfecit eā.
Et dixit dominus ad eum. Exaudiui orationem tuam. et deprecationem
tuam quā deprecatus es coram me. Sanctificaui domum istam quam
edificasti. ut ponerē nomen meum ibi in
sempiternum. et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus. Tu si ambu
laueris coram me. sicut ambulauit pater tuus in simplicitate cordis. &
in equitate. et feceris omnia quę precepi tibi. et legitima mea. et iudicia
mea custodieris. ponam thronum regni tui super solium tuum. sicut
locutus sum patri tuo dicens. Non auferes de genere tuo vir de solio israel.
Si autem auersione auersi fueritis vos. et filii vestri a me. et non custodieritis
mandata mea. et cerimonias meas quas proposui vobis. & abieritis et colueritis
deos alienos. et adoraueritis eos. auferam israel de terra quā dedi
eis. templumq; quod sanctificauit nomini meo proiciam a conspectu meo. erit q
israel in prouerbium. et in fabulam cunctis populis. domus hec erit in exemplū
omnibus qui transibunt per eam stupebunt. et sibilabūt. et dicent quare
fecit dominus sic terre huic. et domui huic. Et respondebunt. Quia dereliquerunt dominum
deum suum. qui eduxit patres eorum de terra egypti. et secuti sunt deos alie
nos. et adorauerūt eos. et coluerunt. propterea adduxit super eos omne malum
hoc. Viginti autem annis. postq; edificauerat salomon duas do
mos. domum dei. et domum regis. huram rege tyri. Fecerat enim salomoni la
pidem cedrinum. et abiegnum. et auri quantum uoluit. tunc
dedit salomon huram. xx. oppida in terra galilee. Egressusq; hyram
de tyro ut videret oppida. q. dederat ei salomon. et non placuerunt ei. &
ait. Hęccine sunt ciuitates quas dedisti mihi frater. et appellauit eas terra
cabul. usq; in diem hanc. Obtulit autem hyram ad regem salomonem. centū
xx. talenta auri. Hęc est summa expensarū. quam obtulit rex salomon
ad edificandam domum dei. et domum suam. et mello. et murū hierusalem.
et asor. et mageddo. et gazer. Pharao rex egypti ascendit. et cepit
gazer. et succendit ea igni. et chananeum qui habitabat in ciuitate
matre. et dedit eam in dotem filie sue. uxori salomonis. Edi
ficauit q; salomon gazer. et bethoron inferiorem. et baalath. et pal
mirā in terra solitudinis. et omnes urbes quas habebat currus. et
abitacula equitum. et quicquid optauit salomon ut faceret in hierusalem. et in libano. et in omni terra
potestatis sue. Omnem populum qui remanserat de amorreo. et
hetheo. et pherezeo. et heueo. et iebuseo. qui non sunt de filiis israel. horum
filios qui remanserant in terra. quos scilicet non potuerunt filii israel de
struere. fecit salomon tributarios usq; ad diem hanc. De filiis au
tem israel. non constituit salomon seruire operibus. quia viri bellatores
et principes et duces et prefecti currum et equitum
erant eius. preterea principes super omnia opera salomonis. ccl. presto
rum habentium subiectum populum. facientem opera.

cendit & abiit ꝓphet dei & mansit in
Bethel. Habitauit autem ieroboam
in monte ephraim & edificauit sichem
& habitauit in ea. Egressusque inde
edificauit phanuel. Dixitque ieroboam
in corde suo. Nunc reuertetur regnum
ad domum dauid. Si ascenderit populus
iste ut faciant victimas in domo domini
in hierusalem. Et conuertetur cor populi
huius ad dominum suum roboam regem
iuda. Et interficient me & ad eum
reuertentur. Cogitauit igitur & fecit duos
uitulos aureos. Dixitque ad populum
Nolite ultra ascendere in hierusalem.
Ecce dii tui israel qui eduxerunt te de
terra egypti. Et hoc habuit in peccatum
Nam & ad dan populus ibat ut adoraret
coram uno. Fecit quoque & templa in
excelsis & sacerdotes de omni plebe
quos non de filiis leui assumpserat.
Constituit autem & diem festum in
mense octauo quinta decima die mensis
sicut celebrabatur in iuda. Et ascendit
ipse super altare quod fecerat in bethel
immolans uitulis quos fecerat. Stetit
quoque in bethel sacerdotes excelsorum
quos constituerat. Et ecce homo dei
uenit de iuda in sermone domini in
bethel. Ieroboam autem stabat super
altare ut adoleret incensum. Et clamauit
contra altare in sermone domini & dixit
Altare altare hec dicit dominus. Ecce
filius nascetur domui dauid iosias nomine
& immolabit sacerdotes excelsorum qui
nunc sacrificant super te & ossa hominum
cremabuntur super te. Dedit quoque
in die illo portentum dicens. Hoc est
signum quod locutus est dominus. Ecce
altare scindetur & effundetur cinis qui
super illud est. Quod cum audisset rex
ieroboam sermonem hominis dei quem
clamauerat contra altare in bethel
extendit manum suam de altari dicens
Tenete eum. Et exaruit manus eius quam
extenderat contra eum & altare scissum
est & effusus est cinis de altari iuxta
signum quod dederat homo dei in sermone
domini. Et respondens rex ad hominem
dei ait. Roga faciem domini dei tui &
ora pro me ut reuertatur manus mea
mihi. Rogauit igitur homo faciem domini
& reuersa est manus regis ad eum &
facta est sicut prius. Dixitque rex ad
hominem dei. Veni mecum domum &
reficere & dabo tibi munus. Et ait homo
dei ad regem. Si dederis mihi medietatem
domus tue non ingrediar tecum nec
comedam panem nec bibam aquam
in loco hoc. Sic enim mandatum habeo
in sermone domini dicens. Non comedes
panem & non bibes aquam nec reuerteris
per uiam qua uenisti. Abiit ergo per
aliam uiam & non reuersus est per
uiam qua uenerat in bethel. Habitabat
autem in bethel propheta senex. Et
uenerunt filii eius & narrauerunt ei
omnia opera que fecerat homo dei in
bethel. Sermones quos locutus est ad
regem narrauerunt patri suo. Dixitque
pater eorum. Per quam uiam abiit. Et
ostenderunt ei filii sui uiam per quam
homo dei qui uenerat de iuda abierat.
Dixitque ad filios suos. Sternite mihi
asinum. Quo cum strauissent
ille ascendit. Secutusque est homo dei
& inuenit eum sedentem subter terebinthum
& ait ad eum. Tu es homo dei qui
uenisti de iuda. Qui respondit. Ego sum.
Dixitque ad eum. Veni mecum domum
& comede panem. Qui ait. Non possum
reuerti nec ingredi tecum nec comedere
panem nec bibere aquam tecum in loco
isto. Quia mihi dictum est. Non comedes
panem & non bibes aquam ibi. Non
reuerteris per uiam qua uenisti. Ille
ait. Ego quoque propheta sum sicut &
tu & angelus dixit mihi in sermone domini
dicens. Reduc eum tecum in domum tuam ut comedat panem & bibat
aquam. Mentitus est ei reduxitque eum. Comedit ergo panem in domo eius
& bibit aquam. Cum autem ipsi sederent ad mensam factus est sermo domini
ad prophetam qui reduxerat eum. Et exclamauit ad hominem dei qui uenerat de iuda dicens.
Hec dicit dominus. Quia inobediens fuisti ore domini & non custodisti mandatum
quod precepit tibi dominus deus tuus. Et reuersus comedisti panem & bibisti
aquam in loco in quo precepit tibi ne comederes panem & bibere
aquam. Non inferetur cadauer tuum in sepulchrum patrum tuorum. Cumque comedisset
& bibisset. Stravit asinum sibi ipse quem reduxerat. Qui cum abisset
inuenit eum leo in via & occidit eum. Erat autem cadauer eius projectum
in via. Et leo stabat juxta cadauer. Transeuntes autem uiri uidebant cadauer projectum in via & leonem
stantem juxta cadauer. Venerunt & narrauerunt in ciuitate in qua
propheta senex habitabat. Quod cum audisset propheta qui reduxerat
eum de uia ait. Vir dei est qui inobediens fuit ore domini & tradidit
eum dominus leoni & contrivit eum & occidit juxta verbum domini quod
locutus est ei. Dixit quoque ad filios suos. Sternite mihi asinum. Quo cum strauissent
ille ascendens. Inuenit cadauer eius projectum in via & leonem
stantem juxta cadauer. Non comedit leo de cadauere nec lesit
asinum. Venit igitur propheta senex ut lugeret eum & sepeliret eum
in ciuitate sua. Sepeliensque illic super asinum. Ait filiis suis
Cum mortuus fuero sepelite me in sepulchro in quo vir dei sepultus
est. Ponite ossa mea juxta ossa eius. Clamans enim clamabit altari
in sermone domini & contra omnes domos excelsorum que sunt in ciuitatibus
Samarie. Post hec iuxta non est reuersus ieroboam
de via sua pessima. Sed rursum fecit de nouissimis plebis sacerdotes excelsorum.
Quicumque implebat manum suam & fiebat sacerdos excelsorum. Et ipse rem hanc peccatum domui ieroboam & causa est
delere de superficie terre. In tempore illo egrotauit abia filius ieroboam. Dixit autem ieroboam uxori sue. Surge & commuta habitum
ne agnoscamur & ait uxor ieroboam. Et vade in silo ubi est ahias
propheta qui loquutus est mihi quod regnaturus essem super populum hunc. Tolle
decem panes tecum & uncturas & lagenam mellis & vade ad eum. Ipse enim indicabit tibi quid eueniturum sit puero.
Fecit ut dixerat uxor ieroboam. Et consurgens abiit in silo.
Et venit in domum ahie. Ahias autem non poterat videre quia caligauerant oculi eius
pre senectute. Dixit autem dominus ad ahiam. Ecce uxor ieroboam ingreditur ut consulat te super filio suo. quia egrotat.
Hoc & hoc loqueris ei. Cum autem intrauerit. & dissimulauerit se esse
quam sum. Audiuit ahias pedum eius intrantium per ostium
& ait. Ingredere uxor ieroboam. Quare aliam te esse simulas.
Ego autem missus sum ad te durus nuncius. Vade & dic ieroboam
hec dicit dominus deus israhel. Quia exaltauite de medio populi
& dedi te ducem super populum meum israhel & scidi regnum domui dauid
& dedi illud tibi. & non fuisti sicut seruus meus dauid. qui custodiuit mandata mea.
& secutus est me in toto corde suo. faciens quod placitum
esset in conspectu meo. Et operatus es malum super omnes qui fuerunt
ante te. & fecisti tibi deos alienos & conflatiles ut me ad iram
concitares. me autem proiecisti retrorsum. Idcirco ego inducam
malum super domum ieroboam. & percutiam de ieroboam

mingentem ad parietem & clausum & nouissimum in israhel
& mundabo reliquias domus ieroboam. Sicut mundantur fimus
usque ad purum. Qui mortui fuerint de ieroboam in ciuitate comedent
eos canes. qui autem mortui fuerint in agro comedent eos
uolucres celi. quia dominus locutus est. Tu ergo surge & vade in domum
tuam. Cumque ingressus fuerit urbem morietur puer. & plangent eum
omnes israhel & sepelient eum. Hic enim solus inferetur in sepulchrum de ieroboam.
quia inuentum est in eo uerbum bonum ad deum israhel in domo
ieroboam. Continuoque dominus suscitabit sibi regem super israhel qui percutiet domum
ieroboam in hac die & in hoc tempore. Et paulatim percutiet dominus israhel
sicut mouetur arundo super aquam & eradicabit israhel de terra hac bona quam dedit patribus
eorum & ventilabit eos trans fluuium. quia fecerunt sibi lucos
irritantes dominum. Et tradet dominus israhel propter peccata ieroboam qui peccare fecit israhel. Surrexit igitur uxor ieroboam. & abiit
& uenit thersam. Cumque ingrederetur limen domus. puer defunctus est. Et sepelierunt eum. & planxit eum omnis israhel secundum dominum
sermonem quem locutus est in manu famuli sui ahie ꝓphete. Reliqua autem sermonum ieroboam
quomodo pugnauerit. & quomodo regnauerit ecce scripta sunt in libro
verborum dierum regum israhel. Dies autem quibus regnauit ieroboam
duo & uiginti anni fuerunt. & dormiuit cum patribus suis. Regnauitque nadab filius eius pro eo. Porro roboam filius salomonis regnauit in iuda. Et
triginta & unius anni erat roboam cum regnare copisset. & uiginti
annis regnauit in hierusalem ciuitate quam elegit dominus de cunctis
tribubus israhel. ut poneret nomen suum ibi. Quorum mater nomine
naama. Et fecit iuda malum coram domino. Inuitauerunt eum super
omnia que fecerant patres eorum in peccatis suis & peccauerunt.
Edificauerunt enim & ipsi sibi aras & statuas & lucos super omnem collem excelsum
& sub omni arbore frondosa. Sed & effeminati fuerunt
in terra. & fecerunt omnia abominationes gentium. Arcaberunt
quoque & fecerunt sibi excelsa

XVI

XVII

et uade in sareptam sydoniorum et manebis ibi. Precepi enim ibi mu-
lieri uidue ut pascat te. Surrexit et abiit sareptam. Cumque ue-
nisset ad portam ciuitatis apparuit ei mulier uidua colligens lig-
na. Et uocauit eam dixitque ei. Da mihi paululum aque in uase ut bibam.
Cumque illa pergeret ut afferret clamauit post tergum eius dicens. Af-
fer mihi obsecro et buccellam panis in manu tua. Quae dixit. Viuit dominus
deus tuus quia non habeo panem nisi quantum pugillus capere potest farine in ydri-
a et paululum olei in lecthito. Et colligo duo ligna ut ingrediar
et faciam illud mihi et filio meo ut comedamus et moriamur. Ad quam
helias ait. Noli timere. Sed uade et fac sicut elixisti. Verumptamen mihi
fac primum de ipsa farinula subcinericium panem parvulum
et affer ad me. Tibi autem et filio tuo facies postea. Hec autem dicit dominus
deus israel. Ydria farine non deficiet nec lecthitus olei minuetur usque
ad diem qua datus est dominus pluuiam super faciem terre. Quae abi-
it et fecit iuxta uerbum helie et comedit ipse et illa et domus eius. Et
ex illa die ydria farine non defecit et lecthitus olei non est imminu-
tus iuxta uerbum domini quod locutus fuerat in manu helie. Factum
autem post hec uerba egrotauit filius mulieris matrisfamilias et e-
rat languor fortis nimis ita ut non remaneret in eo alitus.
Dixit ergo ad heliam. Quid mihi et tibi uir dei. Ingressus es ad me ut re-
memoraretur iniquitates mee et interficeret filium meum. Et ait
ad eam helias. Da mihi filium tuum. Tulit quoque eum de sinu illius et pos-
uit in cenaculo ubi ipse manebat et posuit super lectum suum et cla-
mauit ad dominum et dixit. Domine deus meus et ne uiduam apud
quam ego uiuo sustentor afflixisti ut interficeres filium eius. Et ex-
pandit se atque mensus est super puerum tribus uicibus. Clamauit quoque ad
dominum et ait. Domine deus meus reuertatur oro anima pueri huius in uiscera
eius. Exaudiuit dominus uocem helie et remansit anima pueri
intra eum et reuixit. Tulit ergo helias puerum et deposuit eum de ce-
naculo in inferiorem domum et tradidit matri sue et ait illi. Ecce
uiuit filius tuus. Dixitque mulier ad heliam. Nunc in isto cognoui
quia uir dei es tu et uerbum domini in ore tuo uerum est. Post dies
autem multos uerbum domini factum est ad heliam in anno tertio
dicens. Uade et ostende te ab ab ut dem pluuiam super faciem
terre. Iuit ergo helias ut ostenderet se ab ab. Erat autem fame
uehemens in samaria. Vocauit quoque ab ab abdiam dispensatorem
domus sue. Abdias autem timebat dominum ualde. Nam cum
interficeret iezabel prophetas domini tulit ille c. prophetas et abscondit eos
quinquagenos in speluncis et pauit eos pane et aqua. Dixit
ergo ab ab abdiam. Uade in terram ad uniuersos fontes aquarum
et in cunctas ualles si forte inuenire possimus herbam et sal-
uare equos et mulos et non penitus uniuersa interficiant. Diuiserunt quoque
sibi regiones ut circuirent eas. Ab ab ibat per uiam unam ab-
dias per uiam alteram seorsum. Cum quoque abdias esset in uia oc-
currit ei helias. Qui cum cognouisset eum cecidit super faciem
suam et ait. Nunc tu es domine mi helias. Qui ille dixit. Ego ua-
de dic domino tuo. Ad est helias. Et ille. Quid peccauit uidit quia
tradis me seruum tuum in manu ab ab ut interficiat me. Vi-
uit dominus deus tuus non est gens aut regnum quo non miserit dominus
meus te requirens. Et respondentibus cunctis non est hic. Ad-
iurauit regna singula et gentes eo quod minime repperiretis
Et nunc dicis mihi. Uade et dic domino tuo ad est helias. Cumque recesserit
a te spiritus domini asportabit te in locum quem ego ignoro.
Et ingressus nunciabo ab ab et non inueniens te interficiet me. Seruus
autem tuus timet dominum ab infancia sua. Nonne quid non indi-
catum est tibi domino meo quid fecerim cum interficeret iezabel prophetas
domini. Quod abscondi de prophetis domini centum uiros quinquagenos et quin-

quagenos in speluncis et pauerim eos pane et aqua. Et nunc tu di-
cis uade et dic domino tuo ad est helias ut interficiat me. Dixit helias
Viuit dominus exercituum ante cuius uultum sto quia hodie apparebo
ei. Abiit ergo abdias in occursum ab ab et indicauit ei. Venit quoque
ab ab in occursum helie. Et cum uidisset eum ait. Tu ne ille es qui
conturbas israel. Et ille ait. Non ego turbam israel sed tu et domus
patris tui qui derelinquistis mandata domini et secuti estis baalim.
Verumptamen nunc mitte et congrega ad me uniuersum israel in montem
meum et prophetas baal quadringentos et prophetas quoque lucorum quadringentos qui
comedunt de mensa iezabel. Misit ab ab ad omnes filios israel et congre-
gauit prophetas in monte carmeli. Accedens autem helias ad omnem
populum ait. Usquequo claudicatis in cliuas partes. Si dominus est deus
sequimini eum. Si autem baal sequimini eum. Et non respondit ei populus
uerbum. Et ait rursum helias ad populum. Ego remansi prophetam domini
solus. Prophete autem baal quadringenti et prophete quoque lucorum quadringenti
uiri sunt. Dentur nobis duo boues. Et illi elegant bouem unum et in-
sta cedentes ponant super ligna. Ignem autem non supponant. Et e-
go faciam bouem alterum et imponam super ligna. Ignemque non supponam.
Inuocate nomina deorum uestrorum et ego inuocabo nomen domini. Et deus qui exau-
dierit per ignem ipse sit deus. Sedens omnis populus ait. Optima prophetia.
Dixit ergo helias prophetis baal. Eligite nobis bouem unum et facite primum quia
nos plures estis et inuocate nomina deorum uestrorum ignemque non supponatis.
Qui cum tulissent bouem quem dederat eis fecerunt et inuocabant nomen
baal de mane usque ad meridiem dicentes. Baal exaudi nos. Baal exaudi
nos. Et non erat uox nec quis responderet. Transiliebant quoque altare
quod fecerunt. Cumque esset iam meridies aludebat eis helias dicens. Cla-
mate maiori uoce. Deus enim est et forsitan loquitur aut in diuersa
oratione aut in itinere aut certe dormit ut excitetur. Clamabant ergo uo-
ce magna et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis donec
perfunderentur sanguine. Postquam autem transiit meridies et illis prophetan-
tibus uenerat tempus quo sacrificium offerri solet nec audiebatur uox
nec aliquis sedebat nec attendebat orantes. Dixit helias omni populo. Ve-
nite ad me. Et accedente ad se populo curauit altare domini quod destru-
ctum fuerat et tulit xii lapides iuxta numerum tribuum filiorum iacob
ad quem factus est sermo domini dicens. Israel erit nomen tuum et edificauit ex
lapidibus altare in nomine domini. Fecit quoque aque ductum quasi per duas ar-
tiunculas in circuitu altaris et composuit ligna. Diuisit quoque per membra
bouem et posuit super ligna et ait. Implete uiii ydrias aqua et
effundite super holocaustum et super ligna. Rursumque dixit. Etiam secundo
hoc facite. Qui cum fecissent et tertio ait. Etiam tertio id ipsum facite. Fecerunt
quoque et tertio. Et currebant aque circa altare et fossa aque ductus replete.
Cumque iam tempus esset ut offerretur holocaustum accedens helias
prophetia ait. Domine deus abraham et ysaac et israel. Hodie ostende qui
a tu es deus israel et ego seruus tuus et iuxta preceptum tuum feci omnia
a uerba hec. Exaudi me domine exaudi me ut discat populus iste quia tu es
dominus deus et tu conuertisti corda eorum iterum. Cecidit autem ignis
domini et uorauit holocaustum et ligna et lapides. Puluerem quoque et ceteram
que erat in aqua ductu lambens. Quod cum uidisset omnis populus cecidit
in faciem suam et ait. Dominus ipse est deus. Dominus ipse est deus. Dixit
quoque helias ad eos. Apprehendite prophetas baal. Ne unus quidem fugiat
ex eis. Quos cum apprehendissent duxit eos helias ad torrentem cisi
et interfecit eos ibi. Et ait helias ad ab ab. Ascende comede et bibe
quia sonus est plume multe. Ascendit ab ab ut comederet et biberet.
Helias autem ascendit in uerticem carmeli et prorsus in terram posuit
faciem inter genua sua et dixit ad puerum suum. Ascende et prospice
mare. Qui cum ascendisset et contemplatus esset ait. Non est quicquam. Et
tersum ait illi. Reuertere uii uicibus. In septima autem uice. Ecce

Regnauit autem achazias super israhel in samaria anno
decimo septimo ioram filii achab regis iuda et regnauit
duobus annis. Fecitque malum in conspectu domini
et ambulauit in via patris sui et matris suae et in via
hieroboam filii nabat qui peccare fecit israhel. Et
seruiuit baal et adorauit eum et irritauit dominum
deum israhel iuxta omnia quae fecerat pater eius.

Mortuo autem achab defecit moab a subiectione
israhel. Ascendit ergo ioram rex de samaria in die illa
et recensuit omnem israhel. Misitque et ad iosaphat
regem iuda dicens. Rebellauit contra me moab
uenies mecum ad praelium contra eum. Qui ait
ascendam. Sicut ego sum sic et tu. Sicut populus
meus sic populus tuus. Sicut equi mei sic equi tui.
Dixitque rursum. Per quam uiam ascendemus. Qui
respondit. Per desertum idumeae. Profectus est
ergo rex israhel et iosaphat rex iuda et rex idumeae
et circumierunt per uiam septem dierum. Et non
erat aqua exercitui nec iumentis quae sequebantur
eos. Dixit autem rex israhel. Heu heu uocauit dominus
tres reges ut traderet eos in manus moab. Ad quem
iosaphat. Est ne hic propheta domini ut deprecemur
dominum per eum. Et respondens unus de seruis
regis israhel ait. Hic est heliseus filius safat qui
fundebat aquam super manus heliae. Descenditque
ad eum iosaphat rex israhel et rex iuda et rex idumeae.
Et ait heliseus ad regem israhel. Quid mihi et tibi
est. Vade ad prophetas patris tui et ad prophetas
matris tuae. Dixitque ei rex israhel. Nequaquam
quia congregauit dominus tres reges hos ut traderet
eos in manus moab. Et ait heliseus. Viuit dominus
exercituum in conspectu cuius sto si non uultum
iosaphat regis iuda contemplarer non respicerem te
nec uiderem. Nunc autem adducite mihi psaltem.
Cumque psalleret manus domini fuit super eum.
Et ait. Haec dicit dominus. Fodite in torrente hoc
fossas uacuas. Haec enim dicit dominus. Non uidebitis
uentum et imbrem et torrens iste replebitur aqua
bibetisque uos et pecora uestra et iumenta uestra.
Et hoc leue est in conspectu domini tradet quoque
moabitas in manus uestras. Et percutietis omnem
munitionem et omnem urbem electam et omnem
arborem bonam succidetis et omnes fontes aquarum
obturabitis et omnem agrum optimum conterendum
lapidibus implebitis. Mane autem facto quando
offertur sacrificium ecce aquae uenerunt per uiam
edom et repleta est terra aquis. Omnes autem moabitae
audierunt quod ascendissent reges ut pugnarent contra
eos et conuocata omni multitudine tam maiore quam
minore constiterunt in finibus suis. Qui de nocte
consurgentes et radiante iam sole aquas uidebant
contra se ex aduerso rubras quasi sanguis. Et dixerunt
cruor est gladio percussi sunt reges et se mutuis
uulneribus trucidauerunt. Nunc ergo moabite ad
spolia. Qui cum uenissent ad castra israhelitarum
illi surrexerunt et percusserunt moabitas qui fugientes
ingressi sunt terram suam. Et illi persequentes
ceciderunt in ea. Et urbes destruxerunt omnem agrum
optimum conterentes lapidibus implebant et omnes
fontes aquarum obturauerunt et omnem arborem
bonam succiderunt. Et reliquerunt muros lapidis
quir hareseth circumdantes et uallantes fundis.
Cumque uidisset rex moab quod fortior esset hostis
quam ipse tulit secum septingentos uiros educens
gladium ut perrumperet ad regem edom et non
potuit. Tollens igitur primogenitum suum qui
regnaturus erat pro eo holocaustum obtulit super
muro. Et facta est ira magna contra israhel. Et
recesserunt ab eo et reuersi sunt in terram suam.

Mortuo autem achab ascendit moab contra israhel.
Ozias quoque ascendit de samaria et recensuit
omnem israhel. Misitque ad iosaphat regem iuda
dicens. Rebellauit contra me moab uenies mecum
ad praelium contra eum. Qui ait ascendam. Sicut
ego sum sic et tu. Sicut populus meus sic populus
tuus. Sicut equi mei sic equi tui. Dixitque rursum.
Per quam uiam ascendemus. Qui respondit. Per
desertum idumeae. Profectus est ergo rex israhel
et iosaphat rex iuda et rex idumeae et circumierunt
per uiam septem dierum. Et non erat aqua exercitui
nec iumentis quae sequebantur eos. Dixit autem rex
israhel. Heu heu uocauit dominus tres reges ut
traderet eos in manus moab. Ad quem iosaphat.
Est ne hic propheta domini ut deprecemur dominum
per eum. Et respondens unus de seruis regis israhel
ait. Hic est heliseus filius safat qui fundebat aquam
super manus heliae. Descenditque ad eum iosaphat
rex israhel et rex iuda et rex idumeae. Et ait heliseus
ad regem israhel. Quid mihi et tibi est. Vade ad
prophetas patris tui et ad prophetas matris tuae.
Dixitque ei rex israhel. Nequaquam quia congregauit
dominus tres reges hos ut traderet eos in manus moab.
Et ait heliseus. Viuit dominus exercituum in conspectu
cuius sto si non uultum iosaphat regis iuda contemplarer
non respicerem te nec uiderem. Nunc autem adducite
mihi psaltem. Cumque psalleret manus domini fuit
super eum. Et ait. Haec dicit dominus. Fodite in
torrente hoc fossas uacuas. Haec enim dicit dominus.
Non uidebitis uentum et imbrem et torrens iste
replebitur aqua bibetisque uos et pecora uestra et
iumenta uestra. Et hoc leue est in conspectu domini
tradet quoque moabitas in manus uestras. Et
percutietis omnem munitionem et omnem urbem
electam et omnem arborem bonam succidetis et
omnes fontes aquarum obturabitis et omnem agrum
optimum conterendum lapidibus implebitis. Mane
autem facto quando offertur sacrificium ecce aquae
uenerunt per uiam edom et repleta est terra aquis.
Omnes autem moabitae audierunt quod ascendissent
reges ut pugnarent contra eos et conuocata omni
multitudine tam maiore quam minore constiterunt
in finibus suis. Qui de nocte consurgentes et radiante
iam sole aquas uidebant contra se ex aduerso rubras
quasi sanguis. Et dixerunt cruor est gladio percussi
sunt reges et se mutuis uulneribus trucidauerunt.
Nunc ergo moabite ad spolia. Qui cum uenissent ad
castra israhelitarum illi surrexerunt et percusserunt
moabitas qui fugientes ingressi sunt terram suam.
Et illi persequentes ceciderunt in ea. Et urbes
destruxerunt omnem agrum optimum conterentes
lapidibus implebant et omnes fontes aquarum
obturauerunt et omnem arborem bonam succiderunt.
Et reliquerunt muros lapidis hareseth circumdantes
et uallantes fundis. Cumque uidisset rex moab quod
fortior esset hostis quam ipse tulit secum septingentos
uiros educens gladium ut perrumperet ad regem edom
et non potuit. Tollens igitur primogenitum suum qui
regnaturus erat pro eo holocaustum obtulit super
muro. Et facta est ira magna contra israhel. Et
recesserunt ab eo et reuersi sunt in terram suam.

Mortuo autem achab defecit moab a subiectione
israhel. Ascendit ergo ioram rex de samaria in die illa
et recensuit omnem israhel. Misitque et ad iosaphat
regem iuda dicens. Rebellauit contra me moab
uenies mecum ad praelium contra eum. Qui ait
ascendam. Sicut ego sum sic et tu. Sicut populus
meus sic populus tuus. Sicut equi mei sic equi tui.
Dixitque rursum. Per quam uiam ascendemus. Qui
respondit. Per desertum idumeae. Profectus est
ergo rex israhel et iosaphat rex iuda et rex idumeae
et circumierunt per uiam septem dierum. Et non
erat aqua exercitui nec iumentis quae sequebantur
eos. Dixit autem rex israhel. Heu heu uocauit dominus
tres reges ut traderet eos in manus moab. Ad quem
iosaphat. Est ne hic propheta domini ut deprecemur
dominum per eum. Et respondens unus de seruis
regis israhel ait. Hic est heliseus filius safat qui
fundebat aquam super manus heliae. Descenditque
ad eum iosaphat rex israhel et rex iuda et rex idumeae.
Et ait heliseus ad regem israhel. Quid mihi et tibi
est. Vade ad prophetas patris tui et ad prophetas
matris tuae. Dixitque ei rex israhel. Nequaquam
quia congregauit dominus tres reges hos ut traderet
eos in manus moab. Et ait heliseus. Viuit dominus
exercituum in conspectu cuius sto si non uultum
iosaphat regis iuda contemplarer non respicerem te
nec uiderem. Nunc autem adducite mihi psaltem.
Cumque psalleret manus domini fuit super eum.
Et ait. Haec dicit dominus. Fodite in torrente hoc
fossas uacuas. Haec enim dicit dominus. Non uidebitis
uentum et imbrem et torrens iste replebitur aqua
bibetisque uos et pecora uestra et iumenta uestra.
Et hoc leue est in conspectu domini tradet quoque
moabitas in manus uestras. Et percutietis omnem
munitionem et omnem urbem electam et omnem
arborem bonam succidetis et omnes fontes aquarum
obturabitis et omnem agrum optimum conterendum
lapidibus implebitis. Mane autem facto quando
offertur sacrificium ecce aquae uenerunt per uiam
edom et repleta est terra aquis. Omnes autem moabitae
audierunt quod ascendissent reges ut pugnarent contra
eos et conuocata omni multitudine tam maiore quam
minore constiterunt in finibus suis. Qui de nocte
consurgentes et radiante iam sole aquas uidebant
contra se ex aduerso rubras quasi sanguis. Et dixerunt
cruor est gladio percussi sunt reges et se mutuis
uulneribus trucidauerunt. Nunc ergo moabite ad
spolia. Qui cum uenissent ad castra israhelitarum
illi surrexerunt et percusserunt moabitas qui fugientes
ingressi sunt terram suam. Et illi persequentes
ceciderunt in ea. Et urbes destruxerunt omnem agrum
optimum conterentes lapidibus implebant et omnes
fontes aquarum obturauerunt et omnem arborem
bonam succiderunt. Et reliquerunt muros lapidis
hareseth circumdantes et uallantes fundis.

sunamitis? Quae respondit: In medio populi mei habito. Et ait: Quid ergo vult ut faciam ei? Dixitque Giezi: Ne queras; filium enim non habet, et vir eius senex est. Precepit itaque ut vocaret eam. Que cum vocata fuisset et stetisset ad hostium, dixit ad eam: In tempore isto et in hac eadem hora, si vita comes fuerit, habebis in utero filium. At illa respondit: Noli, queso domine mi vir dei, noli mentiri ancille tue. Et concepit mulier et peperit filium in tempore et in hora eadem qua dixerat Heliseus. Crevit autem puer. Et cum esset quedam dies, et egressus isset ad patrem suum ad messores, ait patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero: Tolle et duc eum ad matrem suam. Qui cum tulisset et duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem, et mortuus est. Ascendit autem et collocavit eum super lectulum hominis dei, et clausit hostium, et egressa vocavit virum suum et ait: Mitte mecum, obsecro, unum de pueris et asinam, ut excurram usque ad hominem dei et revertar. Qui ait illi: Quam ob causam vadis ad eum? Hodie non sunt kalende neque sabbatum. Que respondit: Vadam. Stravitque asinam et precepit puero: Mina et propera; ne michi moram facias in eundo. Et hoc age quod precipio tibi. Profecta est igitur, et venit ad virum dei in montem Carmeli. Cumque vidisset eam vir dei de contra, ait ad Giezi puerum suum: Ecce Sunamitis illa. Vade ergo in occursum eius et dic ei: Recte ne agitur circa te, et circa virum tuum, et circa filium tuum? Que respondit: Recte. Cumque venisset ad virum dei in montem, apprehendit pedes eius. Et accessit Giezi ut amoveret eam. Et ait homo dei: Dimitte illam; anima enim eius in amaritudine est, et dominus celavit a me et non indicavit michi. Que dixit illi: Numquid petivi filium a domino meo? Numquid non dixi tibi: Ne illudas me? Et ille ait ad Giezi: Accinge lumbos tuos, et tolle baculum meum in manu tua, et vade. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum; et si salutaverit te quispiam, non respondeas illi; et pones baculum meum super faciem pueri. Porro mater pueri ait: Vivit dominus et vivit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo et secutus est eam. Giezi autem precesserat eos, et posuerat baculum super faciem pueri, et non erat vox neque sensus. Reversusque est in occursum eius, et nuntiavit ei dicens: Non surrexit puer. Ingressus est ergo Heliseus domum, et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius. Ingressusque clausit hostium super se et puerum, et oravit ad dominum. Et ascendit et incubuit super puerum, posuitque os suum super os eius, et oculos suos super oculos eius, et manus suas super manus eius, et incurvavit se super eum, et calefacta est caro pueri. At ille reversus deambulavit in domo semel huc atque illuc, et ascendit et incubuit super eum. Et oscitavit puer septies, aperuitque oculos. At ille vocavit Giezi et dixit ei: Voca Sunamitidem hanc. Que vocata ingressa est ad eum. Qui ait: Tolle filium tuum. Venit illa et corruit ad pedes eius, et adoravit super terram, tulitque filium suum et egressa est. Et Heliseus reversus est in Galgala. Erat autem fames in terra, et filii prophetarum habitabant coram eo. Dixitque uni de pueris suis: Pone ollam grandem, et coque pulmentum filiis prophetarum. Et egressus est unus in agrum ut colligeret herbas agrestes. Invenitque quasi vitem silvestrem, et collegit ex ea colocintidas agri, et implevit pallium suum, et reversus concidit in ollam pulmenti; nesciebat enim quid esset. Infuderunt ergo sociis ut comederent. Cumque gustassent de coctione, clamaverunt et dixerunt: Mors in olla, vir dei. Et non potuerunt comedere. At ille: Afferte, inquit, farinam. Et cum tulissent, misit in ollam et ait: Infunde turbe ut comedant. Et non fuit amplius quicquam amaritudinis in olla. Vir autem quidam venit de Baalsalisa, deferens viro dei panes primitiarum, xx. panes ordeaceos, et frumentum novum in pera sua. At ille dixit: Da populo ut comedat. Responditque ei minister eius: Quantum est hoc ut apponam centum viris? Rursum ille ait: Da populo ut comedat. Hec enim dicit dominus: Comedent et supererit. Posuit itaque coram eis: qui comederunt, et superfuit iuxta verbum domini.

Naaman princeps milicie regis Sirie erat vir magnus apud dominum suum et honoratus. Per illum enim dedit dominus salutem Sirie. Erat autem vir fortis et dives, sed leprosus. Porro de Siria egressi fuerant latrunculi, et captivam duxerant de terra Israel puellam parvulam, que erat in obsequio uxoris Naaman. Que ait ad dominam suam: Utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui est in Samaria; profecto curasset eum a lepra quam habet. Ingressus est itaque Naaman ad dominum suum, et nuntiavit ei dicens: Sic et sic locuta est puella de terra Israel. Dixitque ei rex Sirie: Vade, et mittam litteras ad regem Israel. Qui cum profectus esset, et tulisset secum x. talenta argenti et vi. milia aureos et x. mutatoria vestimentorum, detulit litteras ad regem Israel in hec verba: Cum acceperis epistolam hanc, scito quod miserim ad te Naaman servum meum, ut cures eum a lepra sua. Cumque legisset rex Israel litteras, scidit vestimenta sua et ait: Numquid deus ego sum, ut occidere possim et vivificare, quia iste misit ad me ut curem hominem a lepra sua? Animadvertite et videte quod occasiones querat adversum me. Quod cum audisset Heliseus vir dei, scidisse videlicet regem Israel vestimenta sua, misit ad eum dicens: Cur scidisti vestimenta tua? Veniat ad me, et sciat esse prophetam in Israel. Venit ergo Naaman cum equis et curribus, et stetit ad hostium domus Helisei. Misitque ad eum Heliseus nuntium dicens: Vade et lavare septies in Iordane, et recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis. Iratus Naaman recedebat dicens: Putabam quod egrederetur ad me, et stans invocaret nomen domini dei sui, et tangeret manu sua locum lepre, et curaret me. Numquid non meliores sunt Abana et Pharfar, fluvii Damasci, omnibus aquis Israel, ut laver in eis et munder? Cum ergo vertisset se et abiret indignans, accesserunt ad eum servi sui et locuti sunt ei: Pater, et si rem grandem dixisset tibi propheta, certe facere debueras; quanto magis quia nunc dixit tibi: Lavare et mundaberis. Descendit et lavit in Iordane septies iuxta sermonem viri dei, et restituta est caro eius sicut caro pueri parvuli, et mundatus est. Reversusque ad virum dei cum universo comitatu suo venit, et stetit coram eo, et ait: Vere scio quod non sit alius deus in universa terra nisi tantum in Israel. Obsecro itaque ut accipias benedictionem a servo tuo. At ille respondit: Vivit dominus ante quem sto, quia non accipiam. Cumque vim faceret, penitus non acquievit. Dixitque Naaman: Ut vis; sed obsecro concede michi servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra. Non enim faciet ultra servus tuus holocaustum aut victimam diis alienis nisi domino. Hoc autem solum est de quo depreceris dominum pro servo tuo: quando ingredietur dominus meus templum Remmon ut adoret, et illo innitente super manum meam, si adoravero in templo Remmon, adorante eo in eodem loco, ut ignoscat michi dominus servo tuo pro hac re. Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo terre tempore. Dixitque Giezi puer viri dei: Pepercit dominus meus Naaman Siro isti, ut non acciperet ab eo que attulit. Vivit dominus, quia curram post eum et accipiam ab eo aliquid. Et secutus est Giezi post tergum Naaman. Quem cum vidisset ille currentem ad se, desiliit de curru in occursum eius et ait: Recte ne sunt omnia? Et ille ait: Recte. Dominus meus misit me dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte Effraim ex filiis prophetarum; da eis talentum argenti et vestes mutatorias duplices. Dixitque Naaman: Melius est ut accipias duo talenta. Et coegit eum, ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis, et duplicia vestimenta, et imposuit duobus pueris suis, qui et portaverunt coram eo. Cumque venisset iam vesperi, tulit de manu eorum et reposuit in domo, dimisitque viros, et abierunt. Ipse autem ingressus stetit coram domino suo. Et dixit ei Heliseus: Unde venis Giezi? Qui respondit: Non ivit servus tuus quoquam. At ille dixit: Nonne cor meum in presenti erat, quando reversus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum et accepisti vestes, ut emas oliveta et vineas, et oves et boves, et servos et ancillas. Sed et lepra

VI

amau. ad hebelbur & ioiada. nro in sempiternum. Et egressus est
ab eo legatus in pace. Porro aurem ephanu filiu. ad helcianu
Ecce loquit in quo habitauit cor tu. anguste est nob. cum ualeam ad
ordine. crotiante singli de turma sua & singulas ut educant
nob. in domu ad hierusalem. Cui dixit Jeu. Et aue unusq; ex
bem & ait cum letus. cui fidet. ego uenia. Et abiit est eis.
Cum q; uenisset ad iordane cebebant ligna. dicit ad illu uenit
unus ut caderet. lia cadit. caden tenui securi in aqua. Cucta
uauit q; ille uoce hoc dei. hoc dei. dixit un. & hoc ubi uenit ac
ostenit. Dixit aurem hoc rex. ubi cecidit. At ille ostenit ei
loc. Precidit & ligauit & misit illic. Et cauit qi ferri. Exaut
Tollet. Cui extende ut ait & tulit illo. Rex aurem syre pug
nabat contra isrl. Consiliu q; iniit cum seruis suis dicens ad
illo. ponam insidias. Cuidet ii. ne de. ad regem isrl dicens. Ca
uendi ne loanu illum ame. quia hic ibi fiunt insidias. Qi
sit rex isrl ad loanu quem despat & ait dei. Procedite cum
& obsidete ut in. & uenit ut bet. Cumq; hic uenissent ad
in. aiit pdixit mee sic. ap regem isrl. Dixit q; mittit seruos
eius. Et equas & curr. h helisei. Qui cu audisset mittit. indi
cauit regi isrl omia uerba q; locut fuit in occasu suo. Di
xit ecce hic est. ite ut tenea & capiam eu. dixitq;
auere q; ei dicerut. Ecce in dothaim. Qui dit & illuc cas. cum
equit. ut ostenit. Qui cu uenissent ad ea cuit dixit ad
eos. Domine aperi oculos. uidebt uiri hi. Et aperit dns
oculos. uidit. Et ecce in medio samarie. Dixit aut helisei ad eos
Non est hic uia. neq; ciuitas. Sequimini me. Et
duc eos ad uirum quem quer. Duxit & eos in samariam. Cui q; in
gressi fuissent in samaria. dixit helisei. Domine aperi oculos. ut
uideant. Aperuit q; dns oculos. uidet. Et ecce in medio
samarie. Dixit q; rex isrl ad helisei. cum uidisset eos. Et
quid patrem est pater mi. dic ut ille am. Ne pauci. Et cu
cepisti & gladio & arcu tuo. ut paream. Si pone panes & aqua
coram. ut comedant & bibant & uadant ad dnm suum. Et
appsuit eis ait. Et magna epulas. & comederut & biberut &
dimisit eos. Abierut q; ad dnm suu. ultra n uenerut latrones
syre in terra isrl. Et ce. Et aut post hec. congregauit dna
had rex syre. uniuersum exercit suu. ascendit & obsedit sa
mariam. Fuit q; ut esset fames magna in samaria. Et ecce obsi
debat. donec uenundaretur caput asini octogenta argenteis.
& quarta pt cabi sterchoris columbaru. argenteis. Et q; rex
isrl transiret p murum. quedam mulier exclamauit dicens.
Saluua me dne mi rex. Qui dix. Si te saluet dns. unde sal
uare te possum. de area. an de torculari. Dixit q; ad eam rex.
Quid tibi est. Et respondens. mulier ait dixit mi. Ista mulier
mi dixit ad me. Da filiu tuu. ut comedam eu hodie. & filiu meu comedem cras. Coxi
mus q; filiu meu. & comedimus. Dixi q; ei die altera. Da filiu tu
us ut comedam eum. Et abscondit filiu suu. Quod ut audi

ser rex syrie uestimenta sua. & p muri transibat. uidebat q;
plis q; aut. quo sedicus esset ad carnem subtus ad ipse
tunicas ni. dens. ut addar. Et dixit ei. Si helisei filius saphat
p eum hodie. Helisei aurem sedebat in domo sua. & uenit
ad eum. Premisit & nunciu. antequ. ueniret. Ipse uero misit
dixit ad eos. Ecce filius homicide misit ho mundare caput
padatur capi meu. Videte & cu uenerit ut aut claudite ostiu
& uim fortis ad ianuas. Ecce ecce dominus pedis eius. ei post eu. Ad
huc illo loquente ecce apparuit nuntius qui uenerat ad eu. Ipse
Ecce malu tantu a dno est. Quid amplius expectabo a dno. Dixit
autem helisei. Audite uerbum dni. Hec dicit dns. Ecce
circa hac hora mensura simile uno statere ordei. & duo modia
uno in samarie porta. Respondens unus de ducibus
cui innitebat rex. ait ad uirum dei. Si dns fecerit fenestras in
cel. nunquid fieri potest. Qui ait. Ecce tu uidebis oculis tuis. & ex
inde non comedes. Erat q; ante porta leprosi quatuor uiri. Dixe
runt ad inuicem. Quid hic sedemus donec moriamur. Si dixerimus
ingrediamur ciuitate. Fame est in ciuitate. & mortui
emur ibi. Si hic sederimus. Nunc ergo uenite. & transfugiam
mus ad castra syroru. Si pepercerint nob. uiuemus. Si aut occide uoluerint. Et mortui
emur. Surrexerunt q; uespere. ut uenirent ad castra syroru. Cu
q; uenissent ad p̃napium castroru. Ecce. nullus erat ibi. Dns
enim audire fecerat in castris syroru. currum & equoru
sonitu. exercitus. Et dixerunt ad inuicem. Ecce mercede conducit
contra nos rex isrl. reges ethey. & egyptior. & ecce
Surrexerunt q; & fugerunt in tenebris. & reliquerunt
tentoria sua. & equos & asinos in castris. fugerunt q; uite saluande gra
tia. Cui uenissent q; leprosi usq; ad p̃napium castroru. Ingressi
sunt tentoriu unu. comederunt & biberunt. Tulerut q; inde argentu
& aurum. & uestes. & abierunt & absconderunt. Reuersi sunt
aliud tentoriu. & inde asportauerut. abscondere. Iterum
reuersi. dixerunt ad inuicem. Non est bonus sermo quem nos facimus. Hec est dies boni nuncii. Et nos tacem
& uoluimus usq; mane. Si aliquis inuenerit nos. Ueniamus cito
& ingrediamur. & narremus in aula regis. Cumq; uenissent ad portas ciuitatis
nuerunt ei dicentes. Iuimus ad castra syroru. Ecce nullus erat
ibi hominu. & equus & asinus alligatus. & tentoria sicut
& porrani. & fugerant in palacio regis uestibus. Qui uocauit
uocauit. Et ait ad seruos suos. Dico uobis quid fecerint nobis
una quia sciunt q; famem laboramus. & ideo egressi sunt de castris ut
condant in agris. Cumq; egressi fuerint de ciuitate capiamus
eos uiuos. & ciuitatem ingrediamur. Respondens unus de
eius. Tollant quinq; equos qui remanserunt in urbe. quia
& sicut tota multitudo israhel. Qui emittent. Et uidebimus
mittentes exploremus. & uidebimus. Tulerunt ergo duos equites
quos rex ad castra syroru dixerat. Hos et uidere. Qui abierunt
post eos. usq; ad iordanem. Ecce autem omnis uia plena erat
stib & uasis. q; proiecerant syri. festinantes. Reuersi nuncia
uerunt regi. Et egressus populus diripuit castra syroru. Factu
est modius simile statere uno. & duo modii ordei statere uno.
iuxta uerbum dni. Porro rex elegerat illum de manu cuius
bat. constituerat ad portam. Quem conculcauit turba in
portam. & mortuus est. sicut dixerat uir dei. qui locutus fuerat
dixerat ad eum. Et erit secundum sermonem uiri dei. qui
locutus est regi. ait. Duo modii ordei statere uno. & erit
duo simile statere uno. hoc erit cras in porta samarie.

nem quando responderat dux ille viro dei et dixerat: etiam si Dominus fecerit cataractas in caelo numquid poterit fieri quod loqueris? Et dixit ei: videbis oculis tuis et inde non comedes. Evenit ergo ei sicut praedictum fuerat, et conculcavit eum populus in porta, et mortuus est.

VIII Heliseus autem locutus est ad mulierem cuius vivere fecerat filium, dicens: Surge, vade tu et domus tua, et peregrinare ubicumque reppereris; vocavit enim Dominus famem, et veniet super terram annis septem. Quae surrexit et fecit iuxta verbum hominis dei, et vadens cum domo sua peregrinata est in terra Philisthiim diebus multis. Cumque finiti essent anni septem, reversa est mulier de terra Philisthiim, et egressa est ut interpellaret regem pro domo sua et pro agris suis. Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri dei, dicens: Narra mihi omnia magnalia quae fecit Heliseus. Cumque ille narraret regi quomodo mortuum suscitasset, apparuit mulier cuius vivificaverat filium, clamans ad regem pro domo sua et pro agris suis. Dixitque Giezi: Domine mi rex, haec est mulier, et hic est filius eius quem suscitavit Heliseus. Et interrogavit rex mulierem, quae narravit ei. Deditque ei rex eunuchum unum, dicens: Restitue ei omnia quae sua sunt, et universos reditus agrorum a die qua reliquit terram usque ad praesens. Venit quoque Heliseus Damascum, et Benadad rex Syriae aegrotabat. Nuntiaveruntque ei dicentes: Venit vir dei huc. Et ait rex ad Azahel: Tolle tecum munera, et vade in occursum viri dei, et consule Dominum per eum, dicens: Si evadere potero de infirmitate mea hac. Ivit igitur Azahel in occursum eius, habens secum munera, et omnia bona Damasci, onera quadraginta camelorum. Cumque stetisset coram eo, ait: Filius tuus Benadad rex Syriae misit me ad te, dicens: Si sanari potero de infirmitate mea hac. Dixitque ei Heliseus: Vade, dic ei: Sanaberis. Porro ostendit mihi Dominus quia morte morietur. Stetitque cum eo, et conturbatus est usque ad suffusionem vultus. Flevitque vir dei. Cui Azahel ait: Quare dominus meus flet? At ille dixit: Quia scio quae facturus sis filiis Israhel mala. Civitates eorum munitas igne succendes, et iuvenes eorum interficies gladio, et parvulos eorum elides, et praegnantes divides. Dixitque Azahel: Quid enim sum servus tuus canis, ut faciam rem istam magnam? Et ait Heliseus: Ostendit mihi Dominus te regem Syriae fore. Qui cum recessisset ab Heliseo, venit ad dominum suum. Qui ait ei: Quid tibi dixit Heliseus? At ille respondit: Dixit mihi: Recipies sanitatem. Cumque venisset dies altera, tulit stragulum et infudit aquam, et expandit super faciem eius. Quo mortuo, regnavit Azahel pro eo. Anno quinto Ioram filii Ahab regis Israhel, et Iosaphat regis Iudae, regnavit Ioram filius Iosaphat rex Iudae. Triginta duorum annorum erat cum regnare coepisset, et octo annis in Hierusalem regnavit. Ambulavitque in viis regum Israhel, sicut ambulaverat domus Ahab; filia enim Ahab erat uxor eius, et fecit quod malum est in conspectu Domini. Noluit autem Dominus disperdere Iudam, propter David servum suum, sicut promiserat ei ut daret illi lucernam et filiis eius cunctis diebus. In diebus eius recessit Edom ne esset sub Iuda, et constituit sibi regem. Venitque Ioram Seira, et omnes currus cum eo; et surrexit nocte, percussitque Idumaeos qui eum circumdederant, et principes curruum; populus autem fugit in tabernacula sua. Recessit ergo Edom ne esset sub Iuda usque ad diem hanc. Tunc recessit et Lobna in tempore illo. Reliqua autem sermonum Ioram et universa quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Iudae? Et dormivit Ioram cum patribus suis, sepultusque est cum eis in civitate David. Et regnavit Ahazias filius eius pro eo. Anno duodecimo Ioram filii Ahab regis Israhel regnavit Ahazias filius Ioram regis Iudae. Viginti duorum erat annorum Aha-

zias cum regnare coepisset, et uno anno regnavit in Hierusalem. Nomen matris eius Athalia, filia Amri regis Israhel. Et ambulavit in viis domus Ahab, et fecit quod malum est coram Domino, sicut domus Ahab; gener enim domus Ahab fuit. Abiit quoque cum Ioram filio Ahab ad proeliandum contra Azahel regem Syriae in Ramoth Galaad, et vulneraverunt Syri Ioram. Qui reversus est ut curaretur in Iezrahel, quia vulneraverant eum Syri in Rama, proeliantem contra Azahel regem Syriae. Porro Ahazias filius Ioram rex Iudae descendit invisere Ioram filium Ahab in Iezrahel, quia aegrotabat.

IX Heliseus autem propheta vocavit unum de filiis prophetarum, et ait illi: Accinge lumbos tuos, et tolle lenticulam olei hanc in manu tua, et vade in Ramoth Galaad. Cumque veneris illuc, videbis Hieu filium Iosaphat filii Namsi; et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum, et introduces in interius cubiculum. Tenensque lenticulam olei, fundes super caput eius, et dices: Haec dicit Dominus: Unxi te regem super Israhel. Aperiesque ostium et fugies, et non ibi subsistes. Abiit ergo adulescens puer prophetae in Ramoth Galaad, et ingressus est illuc. Ecce autem principes exercitus sedebant, et ait: Verbum mihi ad te, o princeps. Dixitque Hieu: Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit: Ad te, o princeps. Et surrexit, et ingressus est cubiculum. At ille fudit oleum super caput eius, et ait: Haec dicit Dominus deus Israhel: Unxi te regem super populum Domini Israhel, et percuties domum Ahab domini tui, et ulciscar sanguinem servorum meorum prophetarum, et sanguinem omnium servorum Domini de manu Iezabel. Perdamque omnem domum Ahab, et interficiam de Ahab mingentem ad parietem, et clausum et novissimum in Israhel. Et dabo domum Ahab sicut domum Hieroboam filii Nabath, et sicut domum Baasa filii Ahia. Iezabel quoque comedent canes in agro Iezrahel, nec erit qui sepeliat eam. Aperuitque ostium et fugit. Hieu autem egressus est ad servos domini sui. Qui dixerunt ei: Recte ne sunt omnia? Quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis: Nostis hominem, et quid locutus sit. At illi responderunt: Falsum est, sed magis narra nobis. Qui ait eis: Haec et haec locutus est mihi, et ait: Haec dicit Dominus: Unxi te regem super Israhel. Festinaverunt itaque, et unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus eius in similitudinem tribunalis, et cecinerunt tuba atque dixerunt: Regnavit Hieu. Coniuravit ergo Hieu filius Iosaphat filii Namsi contra Ioram. Porro Ioram obsederat Ramoth Galaad, ipse et omnis Israhel, contra Azahel regem Syriae; et reversus fuerat ut curaretur in Iezrahel propter vulnera, quia percusserant eum Syri proeliantem contra Azahel regem Syriae. Dixitque Hieu: Si placet vobis, nemo egrediatur profugus de civitate, ne vadat et nuntiet in Iezrahel. Et ascendit, et profectus est in Iezrahel; Ioram enim aegrotabat ibi, et Ahazias rex Iuda descenderat ad invisendum Ioram. Speculator igitur qui stabat super turrem Iezrahel vidit globum Hieu venientis, et ait: Video ego globum. Dixitque Ioram: Tolle currum, et mitte in occursum eorum, et dicat vadens: Recte ne sunt omnia? Abiit ergo qui ascenderat currum in occursum eius, et ait: Haec dicit rex: Pacata ne sunt omnia? Dixitque ei Hieu: Quid tibi et paci? Transi et sequere me. Nuntiavit quoque speculator dicens: Venit nuntius ad eos, et non revertitur. Misit etiam currum equorum secundum; venitque ad eos et ait: Haec dicit rex: Numquid pax est? Et ait Hieu: Quid tibi et paci? Transi et sequere me. Nuntiavit autem speculator dicens: Venit usque ad eos, et non revertitur. Est autem incessus quasi incessus Hieu filii Namsi; praeceps enim graditur. Et ait Ioram: Iunge currum. Iunxeruntque currum eius, et egressus est Ioram rex Israhel et Ahazias rex Iuda singuli in curribus suis, egressique sunt in occursum Hieu, et invenerunt eum in agro Naboth Iezrahelitae.

videsset Ioram Hieu dixit: Pax est Hieu? At ille respondit: Quae pax? adhuc fornicationes Iezabel matris tuae et veneficia eius multa vigent. Convertit autem Ioram manum suam, et fugiens ait ad Achaziam: Insidiae Achazia. Porro Hieu tetendit arcum manu, et percussit Ioram inter scapulas, et egressa est sagitta per cor eius, statimque corruit in curru suo. Dixitque Hieu ad Adacer ducem: Tolle, proice eum in agro Naboth Iezrahelitae: memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur Achab patrem huius, quod dominus onus hoc levaverit super eum dicens: Si non pro sanguine Naboth et pro sanguine filiorum eius quem vidi heri, ait dominus, reddam tibi in agro isto, dicit dominus. Nunc ergo tolle, proice eum in agro iuxta verbum domini. Achazias autem rex Iuda videns hoc fugit per viam domus horti. Persecutusque est eum Hieu, et ait: Etiam hunc percutite in curru suo. Et percusserunt eum in ascensu Gaber qui est iuxta Ieblaam. Qui fugit in Mageddo, et mortuus est ibi. Et imposuerunt eum servi eius super currum suum, et tulerunt in Ierusalem, sepelieruntque eum in sepulchro cum patribus suis in civitate David. Anno undecimo Ioram filii Achab regis Israhel regnavit Achazias super Iudam. Et venit Hieu in Iezrahel. Porro Iezabel introitu eius audito depinxit oculos suos stibio et ornavit caput suum, et respexit per fenestram ingredientem Hieu per portam, et ait: Numquid pax potest esse Zamri qui interfecit dominum suum? Levavitque Hieu faciem suam ad fenestram, et ait: Quae est ista? Et inclinaverunt se ad eum duo vel tres eunuchi. At ille dixit eis: Praecipitate eam deorsum. Et praecipitaverunt eam, aspersusque est sanguine paries et equorum ungulae, qui conculcaverunt eam. Cumque ingressus esset ut comederet et biberet, ait: Ite et videte maledictam illam, et sepelite eam, quia filia regis est. Cumque issent ut sepelirent eam, non invenerunt nisi calvariam et pedes et summas manus. Reversique nuntiaverunt ei. Et ait Hieu: Sermo domini est quem locutus est per servum suum Heliam Thesbiten dicens: In agro Iezrahel comedent canes carnes Iezabel, et erunt carnes Iezabel sicut stercus super faciem terrae in agro Iezrahel, ita ut praetereuntes dicant: Haecine est illa Iezabel?

X Erant autem Achab septuaginta filii in Samaria. Scripsit ergo Hieu litteras et misit in Samariam ad optimates civitatis et ad maiores natu et ad nutricios Achab dicens: Statim ut acceperitis litteras has qui habetis filios domini vestri et currus et equos et civitates firmas et arma, eligite meliorem et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri, et ponite eum super solium patris sui, et pugnate pro domo domini vestri. Timuerunt illi vehementer et dixerunt: Ecce duo reges non potuerunt stare coram eo, et quomodo nos valebimus resistere? Miserunt ergo praepositi domus et praefectus civitatis et maiores natu et nutricii ad Hieu dicentes: Servi tui sumus. Quaecumque iusseris faciemus, nec regem constituemus nobis; quodcumque tibi placet fac. Rescripsit autem eis litteras secundo dicens: Si mei estis et oboeditis mihi, tollite capita filiorum domini vestri, et venite ad me hac eadem hora cras in Iezrahel. Porro filii regis septuaginta viri apud optimates civitatis nutriebantur. Cumque venissent litterae ad eos, tulerunt filios regis et occiderunt septuaginta viros, et posuerunt capita eorum in cophinis, et miserunt ad eum in Iezrahel. Venit autem nuntius et indicavit ei dicens: Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit: Ponite ea ad duos acervos iuxta introitum portae usque mane. Cumque diluxisset, egressus stetit, et dixit ad omnem populum: Iusti estis. Si ego coniuravi contra dominum meum et interfeci eum, quis percussit omnes hos? Videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus domini in terram quos locutus est dominus super domum Achab, et dominus fecit quod locutus est in manu servi sui Heliae. Percussit igitur Hieu omnes qui reliqui erant de domo Achab in Iezrahel, et universos optimates eius et notos et sacerdotes donec non remanerent ex eo reliquiae. Et surrexit et venit in Samariam. Cumque venisset ad cameram pastorum in via, invenit fratres Achaziae

regis Iudae, dixitque ad eos: Quinam estis vos? Qui responderunt: Fratres Achaziae sumus, et descendimus ad salutandos filios regis et filios reginae. Qui ait: Conprehendite eos vivos. Quos cum conprehendissent vivos, iugulaverunt eos in cisterna iuxta cameram, quadraginta duos viros, et non reliquit ex eis quemquam. Cumque abisset inde, invenit Ionadab filium Rechab in occursum sibi, et benedixit ei, et ait ad eum: Numquid est cor tuum rectum sicut cor meum cum corde tuo? Et ait Ionadab: Est. Si est, inquit, da manum tuam. Qui dedit manum suam. At ille levavit eum ad se in currum, dixitque ad eum: Veni mecum et vide zelum meum pro domino. Et inpositum in curru suo duxit in Samariam. Et percussit omnes qui reliqui fuerant de Achab in Samaria usque ad unum, iuxta verbum domini quod locutus est per Heliam. Congregavit ergo Hieu omnem populum, et dixit ad eum: Achab coluit Baal parum, ego autem colam eum amplius. Nunc igitur omnes prophetas Baal et universos servos eius et cunctos sacerdotes eius vocate ad me; nullus sit qui non veniat. Sacrificium enim grande est mihi Baal. Quicumque defuerit non vivet. Porro Hieu faciebat hoc insidiose, ut disperderet cultores Baal. Dixitque: Sanctificate diem sollemnem Baal. Vocavitque et misit in universos terminos Israhel, et venerunt cuncti servi Baal; non fuit residuus ne unus quidem qui non veniret. Et ingressi sunt templum Baal, et repleta est domus Baal a summo usque ad summum. Dixitque his qui erant super vestes: Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes. Ingressusque Hieu et Ionadab filius Rechab templum Baal ait cultoribus Baal: Perquirite et videte ne quis forte vobiscum sit de servis domini, sed ut sint soli servi Baal. Ingressi sunt igitur ut facerent victimas et holocausta. Hieu autem praeparaverat sibi foris octoginta viros, et dixerat eis: Quicumque fugerit de hominibus his quos ego adduxero in manus vestras, anima eius erit pro anima illius. Factum est autem cum conpletum esset holocaustum, praecepit Hieu militibus et ducibus suis: Ingredimini et percutite eos, nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii, et proiecerunt milites et duces. Et ierunt in civitatem templi Baal, et protulerunt statuam de fano templi Baal, et conbusserunt et comminuerunt eam. Destruxerunt quoque aedem Baal, et fecerunt pro ea latrinas usque in diem hanc. Delevit itaque Hieu Baal de Israhel. Verumtamen a peccatis Hieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israhel non recessit, nec dereliquit vitulos aureos qui erant in Bethel et in Dan. Dixit autem dominus ad Hieu: Quia studiose fecisti quod rectum erat et placebat in oculis meis, et omnia quae erant in corde meo fecisti contra domum Achab, filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israhel. Porro Hieu non custodivit ut ambularet in lege domini dei Israhel in toto corde suo; non enim recessit a peccatis Hieroboam qui peccare fecerat Israhel. In diebus illis coepit dominus taedere super Israhel. Percussitque eos Azahel in universis finibus Israhel a Iordane contra orientalem plagam, omnem terram Galaad et Gad et Ruben et Manasse, ab Aroer quae est super torrentem Arnon, et Galaad et Basan. Reliqua autem verborum Hieu et universa quae fecit et fortitudo eius, nonne haec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israhel? Et dormivit Hieu cum patribus suis, sepelieruntque eum in Samaria. Et regnavit Ioachaz filius eius pro eo. Dies autem quos regnavit Hieu super Israhel viginti et octo anni sunt in Samaria.

XI Athalia autem mater Achaziae videns mortuum filium suum, surrexit et interfecit omne semen regium. Tollens autem Iosaba filia regis Ioram soror Achaziae Ioas filium Achaziae, furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, et nutricem eius de triclinio, et abscondit eum

a thoc athalie. ut ei nō succederetur. Cum ei aūt ordinatus
Iudeb; anus. vi. porro athalie regnante fex annis fuit dñi
templo autem septimo anno ioiada. rallium cū centurionē. ⁊ mi
lites. introduxit ad se in templum dñi. pepigit qđ cū eis fedus
ac adiurauit eos in domo dñi. ostendit eis filiū regis. ⁊ precepit
eis dicens. Hic est sermo quē facere debetis. Tertia pars vestrū
sabbata. custodiet excubias domus regis. Tertia autem pars
ad portam sur. ⁊ alia pars ad portam q̄ pr̄t retro cursores
ministrabitis excubias domui meę. Due aūt partes exercitus
egredientes. qui solent sabbatis. custodiant excubias domus dñi circa regē.
Stabunt ergo leuite. ⁊ omnes filii aaron sacerdotes. ⁊ dicent ei. Hi sunt
Circuite regem habentes singuli arma in manibus suis. Si quis autem in
Semitas ingredientes. ⁊ secunde ordines vestros. Custodite excubias domus dñi.
Fecerunt ergo leuite. ⁊ omnes iudei iuxta omnia que
præcepit eis ioiada sacerdos. Et assumens singulos ordines suos qui
ingrediebantur sabbatum. cū his qui egrediebantur sabbato. venerūt
ad ioiadā sacerdotem. Qui dedit eis hastas. ⁊ arma regis dauid. que
in domo dñi. Et steterunt singuli habentes arma in manu sua
per circuitum templi. ⁊ altaris. ⁊ templi. ut essent
a pte templi dextera usq; ad partem sinistram. ⁊ ibi essent
regem. Produxit q̄ filium regis. ⁊ posuit super eum diadema. ⁊ testimo
nium. fecerunt qui eum regem. unxerūt. ⁊ plaudentes manu dixe
runt. Vivat rex. Audiens autem athalia vocē currentis pu
plī. ⁊ laudantis regem. ingressa est ad turbas in templum dñi. Vidit regē stantem su
per tribunal. iuxta morem. ⁊ cantores. ⁊ turbas qui circa eum. omnem q̄ po
pulum terre lętantem. ⁊ canentem tubis. Scidit vestimenta sua dicta
mans q̄. Coniurasio. coniurasio. Precepit aūt ioiada centurionibus
& militibus qui erant ordinati super exercitum. Educite illam extra
ambitum templi. ⁊ si quis eam secuerit gladio. Dixerat aūt sacerdos. nō oc
cidatur in templo dñi. Imposuerūt ei manus. ⁊ ipsa cum ingressa
fuisset per locum ubi solebant equi introire palatium. interfecta est ibi. Pepigit q̄ io
iada fedus inter dñm. ⁊ inter regem. ⁊ inter populum ut esset populus dñi.
inter regem. ⁊ populum. Ingressus est omnis populus terre templum
baal. destruxerunt eum. ⁊ imagines eius contriuerunt. altaria
quoq; ⁊ sacerdotem baal occiderunt coram altaribus. Constituit
autem sacerdos episcopatus domui dñi. Tulit q̄ centuriones. ⁊ cherethi. ⁊ ele
thi. ⁊ omnem populum terre. deduxerūt q̄ regem de domo dñi.
per viam portę ianuarię in palatium. ⁊ sedit in
throno regni. Letatus est omnis populus terre. ⁊ ciuitas quieuit. athalia
autem occisa est gladio in domo regis. Septimo q̄ anno regnauit
ioas. ⁊ regnauit annis quadraginta in hierusalem. Nomen matris eius sebia de bersabee
fecit q̄ ioas rectum coram dño. quamdiu docuit eum ioiada sacerdos.
Verumtamen excelsa non abstulit. Adhuc populus immolabat
⁊ adolebat in excelsis. Dixit q̄ ioas ad sacerdotes dñi. Omnem pecuniam
sanctam. quę illata fuerit in templum dñi. a præsente
qui offerre solet. pecuniam q̄ pro semetipso offert. ⁊ omnem
quam inspirauerit in templum dñi. accipiant eam sacerdotes unusquisq;
de manu familiarium suorum. ⁊ quicquid inuentum fuerit
in templo dñi. ostendat. Fecerunt ergo sacerdotes usq; ad xxiii. annum regis ioas. nō
renouantes ruinas templi. Vocauit q̄ rex
ioiadā pontificem. ⁊ sacerdotes. dixitq; eis. Quare non
instauratis ruinas templi. Et nunc nolite accipere pecuniā iux
ta ordinem vestrum. ⁊ ad instaurandas ruinas templi reddere eam. Pro
tulerunt ergo sacerdotes ut nec accipere pecuniā a populo. nec instaura
re quę fuisset sacerdotes ut nec accipere pecuniā a populo. nec instaura
re quę fuisset ruinosa domus. Et accepit ioiada pontifex gazophila
cium. unum. ⁊ foramen fecit in operculo. posuitq; illud iuxta altā
re. ad dexteram. ingredientium domum dñi. Inferebant q̄ in

eo sacerdotes qui custodiebant ostia. omnē pecuniam quę deferebatur
ad templum dñi. Cū q̄ videret multa pecunia esse in gazophi
lacio. ascendebat scriba regis. ⁊ pontifex. effundebantq; ⁊ numerabant pecuniam. q̄ inueniebat in domo dñi. ⁊ dabant eā in
manus artificū. qui locabant opus dñi. ⁊ impendebant eam in fabris lignorū. ⁊ cemen
tariis. ⁊ his qui operabantur in domo dñi. ⁊ sarturis. ⁊ cęsoribus
⁊ in fabris qui ædificabant lapides. ut instaurarent ruinas domus dñi.
⁊ in cunctis. ⁊ in bis erogabant eam. Pecuniā tñ q̄ inferebatur
non in templo dñi; ⁊ in utensilia templi. ⁊ in tubas. ⁊ in cunctum
aurum. ⁊ argentum. de pecunia q̄ inferebat ad domū dñi. Ipsi
enim qui faciebant opus dabant. ut instaurarent templum dñi. Et
ex ea sustentabant opifices. ⁊ confortabant templum dñi. Et ex
eadem pecunia. fecerunt sibi scyphos. ⁊ fiscellas. ⁊ thuribula. ⁊ tubas. Et
vas aureum. ⁊ argenteum. de pecunia q̄ inferebat ad domū dñi. Ipsi
offerebant holocausta in templo dñi. Et ascendebant semper holocausta
in templo dñi. omnibus diebus. Et ascendit azahel rex syrie. ⁊ pugnabat contra geth. Cepit
eā. ⁊ direxit faciem suam ut ascenderet hierusalem. Quadobrē re
cessit ioas rex iuda. ⁊ obtulerunt patres eius. ioiadā. ⁊ ioram. ⁊
athaliā. patrem. Et regnauit pro eis. ⁊ obtulerunt. ⁊ unxerunt eum
ei. qđ inuenerunt ponere in thesauris templi dñi. ⁊ palatio regis. misitq;
azahel rex syrie. ⁊ recessit ab hierusalem. Reliqua aūt sermonū ioas
⁊ omnia q̄ fecit. nōne hęc scripta sunt in libro sermonū dierū regum iuda. Surrexerūt aūt serui eius. ⁊ coniurauerūt inter se. percusseruntq; ioas
in domo mello. in descensu stelą. Iozachar natus semath uxoris
both filius somer. serui eius percusserūt eum. ⁊ mortuus ⁊ sepelierūt
eū cū patribus suis in ciuitate dauid. ⁊ regnauit amasias filius eius pro eo.

Anno xxxiii. ioas filii achazo regis iude regnauit ioahaz filius hie
hu super israhel in samaria. xvii. annis. ⁊ fecit malū coram dño. secu
tus ⁊ peccata hieroboam filii nabath qui peccare fecit israhel. ⁊ declinauit ab eis. Iratus aūt dñs tradidit eos in manu azahel regis syrie. ⁊ in manu benadab filii azahelis. cunctis diebus.
Deprecatus est autem ioahaz faciem dñi. ⁊ audiuit eū dñs. vidit enim
afflictionem israhel. quam afflixerat eos rex syrie. Et dedit dñs israhel saluatorem. ⁊ liberauit eos de manu syrie. Habitauerūq; filii israhel
in tabernaculis suis sicut heri. ⁊ nudiustertius. Verumtamen a recessit
a peccatis domus hieroboam. qui peccare fecit israhel. in ipsis ambulauit. sed insuper lucus. Siquidem ⁊ hasor remansit in samaria. Et non dereliquit ioahaz de populo nisi l. equites. x. quadrigas. ⁊ x. milia peditum. Interfecerat enim eos rex syrie. Et dedit eos quasi puluerem trituræ. Reliqua aūt sermonū ioahaz. quę fecit. ⁊ fortitudo eius. nōne hęc scripta sunt in libro sermonū dierū regum israhel. Dormiuitq; ioahaz cū patribus suis. ⁊ sepelierunt eum in samaria. Regnauit q̄ ioas filius eius pro eo.

Anno xxxvii. ioas regis iuda regnauit ioas filius ioahaz super israhel in samaria. xvi. annis. ⁊ fecit q̄ malū est in conspectu dñi. Non recessit ab omnibus peccatis hieroboam filii nabath. q̄ peccare fecit israhel. in ipsis ambulauit. Reliqua aūt sermonū ioas. ⁊ omnia q̄ fecit. ⁊ fortitudo eius qua pugnauit contra amasiā regē iuda. nōne hęc scripta sunt in libro sermonū dierū regum israhel. Dormiuitq; ioas cū patribus suis. ⁊ sepultus est in samaria cū regibus israhel. Heliseus aūt infirmatus infirmitate sua qua mortuus est. descendit q̄ ad eum ioas rex israhel. ⁊ flebat coram eo dicebatq; Pater mi pater mi. currus israhel. ⁊ auriga eius. Et ait illi heliseus. Affer arcum ⁊ sagittas. Cūq; attulisset ad eum arcum ⁊ sagittas. dixit ad regē israhel. Pone manum tuam super arcum. Et cū posuisset ille manū suā. imposuit heliseus manus suas manibus regis. ⁊ ait. Aperi fenestram orientalem.

CXIIII

cum q; aquilec' dyne helisi. jace tagiert. 7 ceat. Et ait he
ulo sagitta filiu dñi. 7 ligiera filiu cam in gram.
parcel q; tinam in afech. dic ghumal cam. Et ait. Tolle fa
gittas. Cum at tulit. 7 ait ei. Pone ea ad terram. Q
ei pcussit ter; tres. 7 cessit. unde 7 gena cit ur dei xam.
Si pcussisset quinq; aut sexies. pcussisset hñm am
ulq; ad cons mmationem. Sed aut ex; mab; pariet cam. q jo
nas cit. q; holdiuf 7 sepelierunt cum. Tarcelath q; de moab ne
uerit in diebus in ipo anno. Quidam aut sepelientes hominem
dese mortuu. 7 precedit exercitus in lop lehui. heliseu. Quod dñ ex
agitsset ossa heliseu requie ipo. 7 ceat sup pedes suos. 7 reuixit
7 stetit sup sine. Assumpsit ihu ranchil dieu hazahar. Et mulier
7 filii eius ad eos q; pactum fuit. q; habebat ei abrahaam. 7 isa
ac. 7 iacob. 7 notum dilexit eos. 7 pcul pauit usq; in pcat regu.
Qrenus ali 7 regi azaziel regi syrie. 7 regnauit benadab filius ei
p eo. Porro ioas filius ioachaz. misit arbet de manu benadab filii
azahel. quas tulerat de manu ioachaz patris sui. in tpe belli. Tri
uerbi percussit eum ioas. restituit ciuitates israel. 7 ascendit
filii ioachaz regis israel. regnauit amasias filius ioas regis iuda.
Viginti. 7 quinq; annis fuit cum regnare cepisset. xxv. anis 7 xx anis reg
nauit in hierlm. Et nomen matris ei ioadan de hierlm. Et fecit rectu coz
dño. uerumptñ non sic dauid pater eius. Juxta omnia que fecerat ioas pater ei
fecit. Hoc mñ q; excelsa non abstulit. adhuc populus immolabat 7
adolebat incensum in excelsis. Et factum est ut confortatum fuerit regnum
in manu ei. percussit seruos suos qui percusserant regem patrem suum. filios aut eoz non occidit
secundum quod scriptum 7 in libro legis moysi. sicut precepit dñs di
cens. Non morientur patres p filiis. nec morientur filii p patribus. Si unusquisq;
in peccato suo moriet. Ipse percussit edom in valle salinaru. x. ml. 7 assu
pendit petram in prio. vocauit q; nomen eius usq; in hodiernum
diem. Tunc misit amasias nuncios ad ioas filium ioachaz filii hie
u regis israel dicens. Veni. videamus nos. Remisit q; ioas rex israel ad
amasiam regem iuda. dicens. Spinus q; misit ad cedrum
que est in libano dicens. Da filio meo filio meo uxorem. Transierũt
q; bestie silueste q; sunt in libano. 7 conculcauerunt carduum. Pa
ruisti uanitatem sup edom. 7 iactat te. Contentus es
in domo tua. Quare pnocas malum ut cadas tu 7 iuda te
cum. Et non adquieuit amasias. Ascendit q; ioas rex israel. 7 uidere se
inuicem 7 amasias rex iuda bethsames. que est in iuda. Percussus q; iuda
coram israel. 7 fugerunt unusquisq; in tabernacula sua. Amasiam aut regem
iuda. filium ioas filii achazie. cepit ioas rex israel in bethsames. 7 ad
duxit eum in hierlm. 7 destruxit murum hierlm a porta ephraim
usq; ad portam anguli. quadringentos et cubitos. Tulit q; omne
aurum 7 argentum. uniuersa uasa q; inuenta sunt in domo dñi.
7 in thesauris regis. 7 obsides. reuersus est in samariam. Reliq
autem uerboz ioas q; fecit. 7 fortitudo eius qua pugnauit co
tra amasiam regem iuda. nõne hec scripta sunt in libro sermonum
dierũ regum israel. Dormiuit q; ioas cum patribus suis. 7 sepultus
7 in samaria cum regibus israel. regnauit ieroboam filius eius p
eo. Vixit aut amasias filius ioas rex iuda. postq; mortuus 7 ioas filius
ioachaz regis israel. xv. annis. Reliq autem sermonũ amasie
nõne hec scripta sunt in libro sermonum dierũ regũ iuda
7 contra eum coniurauerunt in hierlm. At ille fugit in lachis. 7 misert
q; post eum in lachis. 7 interfecerunt eum ibi. 7 asportauerunt eum
sepulc q; 7 in hierlm cum patribus suis in ciuitate dd. Tulit aute
uniuersus pplus iude azariam annos natus sedecim. 7 constituer
runt eum regem p patre suo amasia. Ipse edificauit ahila
th 7 restituit eam iude. postq; dormiuit rex cum patribus suis. Anno
xv. amasie filii ioas regis iuda. regnauit ieroboam filius
ioas regis israel in samaria. xli. annis. Et fecit q; malum
est coram dño. Ipse recessit ab omnib; peccatis ieroboam filii na
bath qui peccare fecit israel. Ipse restituit terminos israel ab intro
itu emath usq; ad mare solitudinis. iuxta sermonem dñi dei
israel quem locutus est p seruum suum ionam. filium amathy p
phetam. qui erat de geth. Et ait non pheli. Vidit enim dñs afflic
tionem israel amaram nimis. 7 q; defuisset. aut q; dereliquisset
eos. aut non esset qui auxiliaret israel. Et non locutus est dñs ut
deleret nomen israel sub celo. 7 saluauit eos in manu
ieroboam filii ioas. Reliqua autem sermonũ ieroboam. 7
uniuersa q; fecit. 7 fortitudo eius. q; pugnauit. 7 reduxit
maiestatem israel in libro sermonum dierũ regum israel. Dormiuit
ieroboam cum patribus suis. regibus israel. 7 regnauit zacharias filius eius p eo.
xxvii. ieroboam regis israel. regnauit azarias filius amasie rex
iude. Sedecim annoz erat cum regnare cepit. 7 lii annis regnauit
in hierlm. Nomen matris ei iechelia de hierlm. Fecit q; rectum
erat placitum coram dño. iuxta omnia q; fecerat amasias pater
suus. uerumptñ excelsa non est demolit. Adhuc populus sacrificabat
7 adolebat incensum in excelsis. Pauitq; autem dñs leprosum
te regis usq; in diem mortis sue. 7 habitabat in domo libera
tus. Joatham aut filius regis filium balnabat palacii. iudicabat po
pulum terre. Reliqua autem sermonũ azarie. 7 omnia q; fecit. nõne
hec scripta sunt in libro uerboz dierũ regũ iuda. Et dormiuit a
zarias cum patribus suis. sepelieruntq; eum cum patribus suis in ciui
tate dd. 7 regnauit ioathan filius eius p eo. Anno xxvii.
no regis iuda. regnauit zacharias filius ieroboam. super
israel in samaria vi. mẽsib. 7 fecit q; malum est coram dño. sic
fecerant patres eius. Non recessit a peccatis ieroboam filii nabath
qui peccare fecit israel. Dominauit autem eorum et ipse filius
labes. Percussit q; eum palam. 7 interfecit. regnauit q; pro eo.
Reliqua autem uerboz zacharie. nõne hec scripta sunt in libro
sermonũ dierũ regũ israel. Ipse est sermo dñi quem locutus
est ad iehu dicens. filii tui usq; ad quartã generationẽ sedebũt
de te sup thronum israel. Factũ q; ita. Sellum filium iabes regnauit
xxxix. anno ozie regis iude. regnauit autem unus
mẽsis in samaria. Et ascendit manahem filius gadi de thersa
et uenit in samariam. 7 percussit sellum filium iabes in
samaria 7 interfecit eum. regnauitq; pro eo. Reliqua
uerboz sellum. 7 coniuratio eius p qua coniurauit. nõne hec
scripta sunt in libro sermonum dierũ regum israel. Tunc p
cussit manahem. thapsam. 7 omnes qui erant in ea. finiti
nos eius de thersa. noluerunt enim aperire ei. percussit ergo
pugnauitq; eam. 7 scidit cas. anno xxxix. azarie regis iude.
regnauit manahem filius gadi sup israel. x. anis in samaria.
Fecit q; malum erat coram dño. Non recessit a peccatis
ieroboam filii nabath qui peccare fecit israel. Cunctis diebus
uite eius. uenerat phul rex assiriorum in terram. Dedit aut
manahem phul talenta argẽti. ut esset ei in auxilium. Ille
uauit regnũ et. Indixit q; manahem argentũ sup israel
omnibus potentib; 7 diuitib; ut daret regi assiriorum. l. si
clos argenti p singulos. Reuertit q; est rex assiriorum. 7 non
mansit in terra. Reliq autem sermonũ manahem 7 omnia
q; fecit. nõne hec scripta sunt in libro sermonũ dierũ regũ

ꝑ.v.c & dominauit manahem ẽ ꝑrẽ filiꝰ regnauit ꝙ
phacee filiꝰ eius ꝙ eo. anno quinquagesimo azarie re
gis iude. regnauit phacea filiꝰ manahem sup ihr in sa
maria. bienio. fecit qđ erat malũ coram dño. n recessit
a peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit ihr
israhel. Conspirauit autem aduersus eũ phacee filius romelie duxq; e
quitũ cum in samaria in turre domꝰ regĩs. cepitq; eum
arieh. xaĩ eo. l. uiros de filiis galaaditaꝝ. interfecit eũ
regnauitq; pro eo. Reliqui autem sermonũ phacee. & omnia
q fecit. ecce hec scripta sunt in lib⁹ sermonũ dierũ regũ ihr. In
no l⁹. ll. azarie regis iude. regnauit phacee filius romelie su
per ihr in samaria. xx. annis. fecit qđ erat malũ coram dño.
n recessit a peccatis hieroboam filii nabath qui peccare fecit
ihr. In diebꝰ phacee regis ihr. uenit theglathphalasar
rex assur. & cepit aion. & abel. domũ maacha. & ianoe. & cedes
& asor. & galaad. & galileam. omnẽmq; terrã neptalim. & tha
glat eos in assiriã. Ozias autem. & terrenus aut sidi
ꝺ eos. filius hola. coniuravit. & percussit eum. & interfecit. regnauitq; pro eo. xx. anno ioathan filii ozie be
ligia autem. Reliqui autem sermonũ phacee. & omnia q fecit. ecce hec scripta sunt
in libro sermonũ dierũ regum ihr. Anno secũdo phacee
filii romelie regis ihr. regnauit ioathan filius ozie re
gis iude. Viginti v. annis. triginta erat cũ regnare cepisset. & vi
ginti sex annis regnauit in hierusalem. Et nomen matris eius ierusa filia
sadoch. Fecit aũt qđ placitũ erat coram dño. Juxta omnia
q fecerat ozias pater eius. ꝓterquam qđ excelsa non abstu
lit. adhuc populꝰ immolabat. & adolebat in excelsis. Ipse ędi
ficauit portam domus dñi sublimiorem. Reliqua autem
sermonũ ioathan. & omnia q fecit. nũqĩd scripta sunt in libro
liber dierum regũ iuda. In diebꝰ eius cepit dñs mittere
in iudam rasin regem syrie. & phacee filium romelie. Et edi
ficauit ioathan ciuitatem dauid. & dormiuit ioathan cum patribꝰ suis. & sepultus est cum eis in ciuitate dauid
patris sui. & regnauit achaz filius eius p eo. Achaz F anno xvii fi
lii romelie regnauit achaz filius ioathan regis iu
de. Viginti annorum erat achaz cũ regnare cepisset. & xvi. a
nnis regnauit in hierusalem. Et non fecit qđ placitum erat coram
deo suo. sicut dauid progenitor eius. Sed ambulauit in uia
regum israhel. Insuper & filium suum consecrauit. transferens per ignem
iuxta abominationes gentium quas dissipauerat dñs coram filiis israhel. Immo
& hostias & incensa sacrificabat in excelsis. & in collibus. & subter omnem lignum frondosum. Tunc ascendit rasin rex syrie
& phacee filius romelie. rex israhel in hierusalem ad pugnandum.
Cumq; obsiderent achaz. n potuerunt superare eum. In tempore illo restituit rasin rex syrie. aylam syrie. & eiecit iudeos
de aylam. & idumei uenerunt in aylam. habitauerunt
ibi usq; in diem hanc. Misit aũ achaz nuncios. de theglath
phalasar regi assiriorum dicens. Seruus tuus & filius tuus ego
sum. Ascende & salua me de manu regis syrie. & de ma
nu regis israhel qui insurrexerunt aduersum me. Et cũ collegisset argentum & aurum. qđ inuentum potuit in domo dñi. & in
thesauris regis. misit regi assiriorum munera. Qui & audiens
uoluntatem eius. ascendit contra damascum. & cepit eam. & transtulit habitatores eius in cyr. interfecit autem rasin. Perrexit autem rex achaz in occursum theglath
phalasar regis assiriorum in damascum. Cumq; uidisset altare
quod erat in damasco. misit rex achaz ad uriam sacerdotem exemplar

uis. & similitudinem uasorum omnium qđ ei. exqui
sadoc altare. Juxta omnia q fecerat achaz rex de
damasco. ita fecit urias sacerdos donec uenit rex a
chaz de damasco. Cumq; uenisset rex de damas
cum uidit altare. & uenerans accessit. & obtulit
holocaustum. & sacrificium suum. & libauit libamina.
sanguinemq; pacificorum. & obtulit sup altare.
altare quod erat coram dño transtulit de
templo. & de loco altaris. & de loco regis. posuit
illud ex latere altaris ad aquilonem. Precepit qđ rex
achaz
mus sacerdoti dicens. Sup altare maius offer holo
causta
mattutina. & sacrificium uespertinum. & holocaustum re
gis.
& sacrificium eius. & holocaustum uniuersi populi ꝛre. & libamina eorũ. &
libamina eorũ. & omnem sanguinem holocausti. & uniuersum
sanguinem uictimæ sup illud effundes. Altare autem æreum
paratum ad uoluntatem meam erit. Fecit qđ uniuersa sacerdos iuxta ea
Precepit rex achaz. Tulit aũt rex achaz. reliquias basis. & mare
detulit. & mare deposuit de bobus æreis. & posuit illud. & strauerunt
lapidibus. & columnam regis extendit. & auertit
ostium ꝛre. & templum. & introitum regis exterius conuertit in re
gio domus. Reliqua autem sermonũ achaz. & omnia q fecit. nũquid scripta sunt
in libro sermonũ dierũ regum iuda. Dormiuit
q achaz cum patribus. & sepultus est cum eis in ciuitate dauid. & regnauit
ezechias filius eius. p eo. Primo anno achaz regis iuda. regnauit
osee filius hela in samaria super israhel. ix. annis. Fecit qđ malum erat
coram dño. n tamen reges israhel qui ante eum fuerunt. Contra hunc ascendit salmanasar rex assiriorum. & fuit ei osee seruus. reddebatque ei tributa. Cui cũ deprehendisset. rex assiriorum. osee. qđ rebellare
conatus nuntios ad sua regem egypti. ne præstaret tributum
regi assiriorum. sicut singulis annis solebat. obsedit eum. uinctumq;
tenuit carcere. Peragratoq; & omnem terram. ascendens samariam.
obsedit eam tribus annis. Anno autem nono osee. cepit rex assiriorum
samariam. & transtulit israhel in assiriam. posuitq; eos in hala. & in
habor. iuxta fluuium gozan. in ciuitatibus medorum. Eo quod non audissent
uocem domini dei sui. sed præterirent pactum eius. Omnia quæcũque
præcepit seruus dei. non audierunt. nec fecerunt. Et obtemperare cœpit dñs in conspectu filiorum
israhel. & regibus israhel qui fuerunt in terra iuda. Et ædificauerunt sibi excelsa in cunctis urbibus habitationum suarum. de turribus speculorum usq; ad ciuitatem munitam. Fecerunt sibi statuas
& lucos in omni colle sublimi. & sub omni ligno frondoso. & adolebant ibi incensum sicut gentes quas transtulerat dñs a facie eorum. Fecerunt q sibi malum
& irritauerunt dominum deum suum. & coluerunt sculptilia de quibus præcepit eis dñs ne facerent rem hanc. Et non
audierunt. sed erant cervicosi. sicut cervix patrum eorum qui non credi
derunt domino deo suo. & abiecerunt legitima eius. & pactum quod pepigit
cum patribus eorum. & testificationes eius quibus contestatus est eos. Secutique
sunt vanitatem. & vani effecti sunt. & gentes quæ erant per
circuitum eorum. super quibus præcepit eis dñs ne facerent sicut ipse
fecerunt. Et dereliquit omnia præcepta dñi dei sui. fecerunt sibi
conflatile. duos vitulos. & lucos. adorauerunt omnem militiam
cæli. Seruierunt q baal. & consecrabant ei. filios suos. & filias

[illegible]

CXIX

[illegible]

CXX

[illegible]

tuum et perterritum est cor tuum et humiliatus es coram domino auditis sermonibus contra locum istum et habitatores eius, quod videlicet fierent in stuporem et in maledictum, et scidisti vestimenta tua et flevisti coram me, et ego audivi ait dominus; idcirco colligam te ad patres tuos et colligeris ad sepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala quae inducturus sum super locum istum.

XXIII Et retulerunt regi quod dixerat. Qui misit et congregati sunt ad eum omnes senes Iuda et Ierusalem. Ascenditque rex templum domini et omnes viri Iuda universique qui habitabant in Ierusalem cum eo, sacerdotes et prophetae et omnis populus a parvo usque ad magnum, legitque cunctis audientibus omnia verba libri foederis qui inventus est in domo domini. Stetitque rex super gradum et percussit foedus coram domino, ut ambularent post dominum et custodirent praecepta eius et testimonia et caerimonias in omni corde et in tota anima, et suscitarent verba foederis huius quae scripta erant in libro illo; adquievitque populus pacto. Et praecepit rex Helchiae pontifici et sacerdotibus secundi ordinis et ianitoribus ut proicerent de templo domini omnia vasa quae facta fuerant Baal et in luco et universae militiae caeli, et combussit ea foris Ierusalem in convalle Cedron et tulit pulverem eorum in Bethel. Et delevit aruspices quos posuerant reges Iuda ad sacrificandum in excelsis per civitates Iuda et in circuitu Ierusalem, et eos qui adolebant incensum Baal et soli et lunae et duodecim signis et omni militiae caeli. Et efferri fecit lucum de domo domini foras Ierusalem in convalle Cedron et combussit eum ibi et redegit in pulverem et proiecit super sepulchra vulgi. Destruxit quoque aediculas effeminatorum quae erant in domo domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci. Congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Iuda et contaminavit excelsa ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa usque Bersabee, et destruxit aras portarum in introitu ostii Iosue principis civitatis quod erat ad sinistram portae civitatis. Verumtamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare domini in Ierusalem, sed tantum comedebant azyma in medio fratrum suorum. Contaminavit quoque Thopheth quod est in convalle filii Ennom, ut nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem Moloch. Abstulit quoque equos quos dederant reges Iuda soli in introitu templi domini iuxta exedram Nathanmelech eunuchi qui erat in Pharurim, currus autem solis combussit igni. Altaria quoque quae erant super tecta cenaculi Achaz quae fecerant reges Iuda et altaria quae fecerat Manasses in duobus atriis templi domini destruxit rex, et cucurrit inde et dispersit cinerem eorum in torrentem Cedron. Excelsa quoque quae erant in Ierusalem ad dexteram partem montis offensionis, quae aedificaverat Salomon rex Israel Astharoth idolo Sidoniorum et Chamos offensioni Moab et Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex, et contrivit statuas et succidit lucos, replevitque loca eorum ossibus mortuorum. Insuper et altare quod erat in Bethel et excelsum quod fecerat Ieroboam filius Nabath qui peccare fecit Israel, et altare illud et excelsum destruxit atque combussit et comminuit in pulverem, succenditque etiam lucum. Et conversus Iosias vidit ibi sepulchra quae erant in monte, misitque et tulit ossa de sepulchris et combussit ea super altare et polluit illud iuxta verbum domini quod locutus est vir dei qui praedixerat verba haec. Et ait: Quis est titulus ille quem video? Responderuntque ei cives illius urbis: Sepulchrum est hominis dei qui venit de Iuda et praedixit haec verba quae fecisti super altare Bethel. Et ait: Dimittite eum, nemo commoveat ossa eius. Et intacta manserunt ossa illius cum ossibus prophetae qui venerat de Samaria. Insuper et omnia fana excelsorum quae erant in civitatibus Samariae, quae fecerant reges Israel ad irritandum dominum, abstulit Iosias, et fecit eis secundum omnia opera quae fecerat in Bethel. Et occidit universos sacerdotes excelsorum qui erant ibi super altaria, et combussit ossa humana super ea, reversusque est Ierusalem. Et praecepit omni populo dicens: Facite phase domino deo vestro secundum quod scriptum est in libro foederis huius. Nec enim factum est phase tale a diebus iudicum qui iudicaverunt Israel et omnium dierum regum Israel et regum Iuda, sicut in octavo decimo anno regis Iosiae factum est phase istud domino in Ierusalem. Sed et pythones et ariolos et figuras idolorum et immunditias abominationesque quae fuerant in terra Iuda et Ierusalem abstulit Iosias, ut statueret verba legis quae scripta sunt in libro quem invenit Helchias sacerdos in templo domini. Similis illi non fuit ante eum rex qui reverteretur ad dominum in omni corde suo et in tota anima sua et in universa virtute sua iuxta omnem legem Moysi, neque post eum surrexit similis illi. Verumtamen non est aversus dominus ab ira furoris sui magni quo iratus est furor eius contra Iudam propter irritationes quibus provocaverat eum Manasses. Dixit itaque dominus: Etiam Iudam auferam a facie mea sicut abstuli Israel, et proiciam civitatem hanc quam elegi Ierusalem et domum de qua dixi: Erit nomen meum ibi. Reliqua autem sermonum Iosiae et universa quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda?

XXIIII In diebus eius ascendit Pharao Nechao rex Aegypti contra regem Assyriorum ad flumen Euphraten, et abiit Iosias rex in occursum eius, et occisus est in Mageddo cum vidisset eum. Et portaverunt eum servi sui mortuum de Mageddo et pertulerunt in Ierusalem et sepelierunt eum in sepulchro suo. Tulitque populus terrae Ioachaz filium Iosiae, et unxerunt eum et constituerunt eum regem pro patre suo. Viginti trium annorum erat Ioachaz cum regnare coepisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Amithal filia Ieremiae de Lobna. Et fecit malum coram domino iuxta omnia quae fecerant patres eius. Vinxitque eum Pharao Nechao in Reblatha quae est in terra Emath, ne regnaret in Ierusalem, et imposuit mulctam terrae centum talentis argenti et talento auri. Regemque constituit Pharao Nechao Eliachim filium Iosiae pro Iosia patre eius, vertitque nomen eius Ioachim. Porro Ioachaz tulit et duxit in Aegyptum. Argentum autem et aurum dedit Ioachim Pharaoni, cum indixisset terrae per singulos ut conferretur iuxta praeceptum Pharaonis, et unumquemque iuxta vires suas exegit tam argentum quam aurum de populo terrae, ut daret Pharaoni Nechao. Viginti quinque annorum erat Ioachim cum regnare coepisset, et undecim annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Zebida filia Phadaia de Ruma. Et fecit malum coram domino iuxta omnia quae fecerant patres eius. In diebus eius ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis, et factus est ei Ioachim servus tribus annis, et rursum rebellavit contra eum. Immisitque ei dominus latrunculos Chaldaeorum et latrunculos Syriae et latrunculos Moab et latrunculos filiorum Ammon, et immisit eos in Iudam ut disperderent eum iuxta verbum domini quod locutus fuerat per servos suos prophetas. Factum est autem hoc per verbum domini contra Iudam, ut auferret eum coram se propter peccata Manasse et universa quae fecit, et propter sanguinem innoxium quem effudit et implevit Ierusalem cruore innocentium, et ob hanc rem noluit dominus propitiari. Reliqua autem sermonum Ioachim et universa quae fecit, nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda? Et dormivit Ioachim cum patribus suis, et regnavit Ioachin filius eius pro eo. Et ultra non addidit rex Aegypti ut egrederetur de terra sua; tulerat enim rex Babylonis a rivo Aegypti usque ad fluvium Euphraten omnia quae fuerant regis Aegypti. Decem et octo annorum erat Ioachin cum regnare coepisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Naestha filia Elnathan de Ierusalem. Et fecit malum coram domino iuxta omnia quae fecerat pater eius. In tempore illo ascenderunt servi Nabuchodonosor regis Babylonis in Ierusalem, et circumdata est urbs munitionibus. Venitque

CXXV

nabugodonosor rex babilonis ad auratum. et dimisit eum: et ipse
abscessit eum. Egressus ergo ioachim rex iuda. ad regem babilonis ipse
mater eius. et seruos eius. principes eius. et eunuchi eius. et tulerunt eos rex babi-
lonis anno octauo regni sui. et misit cos in exilium. et abstulit eos de manu eius.
Et constituit eos rex babilonis. regem pro eo. et pro principibus eius. et
transtulit eos captiuos in babilonem. Et nomen regis. et nomen matris eius
mutauit. et uocauit nomen eius sedechiam. Et cum factus esset sedechias rex
annorum. xxi. annis regnauit in hierusalem. et nomen matris eius amital filia
ieremie de lobna. Et fecit malum coram domino. iuxta omnia que fecerat ioachim.
Iracundia enim domini factum est istud in hierusalem et in iuda. donec eiceret eos a
facie sua. Et rebellauit sedechias contra regem babilonis. Factum est ergo in anno
nono regni eius. in mense decimo. in decima mensis. uenit nabugodonosor rex babilonis
ipse et omnis exercitus eius contra hierusalem. et circumdederunt eam. et extruxerunt
contra eam munitiones per circuitum. Et ingressa est ciuitas usque ad undecimum annum
regis sedechie. Nono mense. praeualuit fames in ciuitate. et non erat panis populo terre.
Et dirupta est ciuitas. et omnes uiri belli fugerunt nocte per uiam portae que est inter duos
muros. iuxta hortum regis. Chaldei autem obsidebant ciuitatem in circuitu. Et
perrexerunt per uiam deserti. Persecutus autem est exercitus chaldeorum regem. et
apprehenderunt eum in campestribus hiericho. Et omnis exercitus eius dispersus est
ab eo. Tulerunt autem regem. et adduxerunt eum ad regem babilonis in reblatha. et locutus
est cum eo iudicium. Filios autem sedechie occidit coram eo. Insuper et oculos
eius eruit. et uinxit eum catenis. et adduxit eum babilonem. Domus autem regis
et domos populi. et omnes domos hierusalem. et omnia fortia. igne combussit. Et
muros ciuitatis undique destruxit. Reliquum autem populum. et eos qui fugerant ad regem ba-
bilonis. et reliquam multitudinem transtulit nabuzardan princeps militum. Et de pau-
peribus terre. relictis uinitores et agricolas. Columnas autem aereas que erant in templo
domini. et bases. et mare aereum quod erat in templo domini. contriuerunt chaldei. et
omne aes earum tulerunt in babilonem. Ollas quoque et creagras. et fuscinulas. et
cyathos. et omnia uasa aerea quibus ministrabant ei. Sed et thuribula et
phialas. et quae aurea erant aureis. et quae argentea argenteis. tulit princeps militiae.
Duas columnas. unum mare. et duos boues qui erant subter plostra. quae fecerat salomon templo do-
mini. Non erat pondus uasorum horum quae tulerunt. Altitudo columnae unius. decem et octo
cubitorum. et funiculus duodecim cubitorum circumibat eam. Crassitudo autem uasis. quatuor
digitorum. et erat concaua. Et capitellum desuper aereum. altitudo capitelli unius. quinque
cubitorum. Retiaculum et malogranata super capitella per circuitum. omnia aerea. Similiter et
secunda columna habebat huic consimile. Tulit quoque princeps militiae Saraiam sacerdotem primum. et sophoni-
am sacerdotem secundum. et tres ianitores. De ciuitate quoque unum. qui erat
praepositus super bellatores. et quinque de his qui steterunt coram re-
gem. qui reperti sunt in ciuitate. et scribam principis exercitus. qui solebat recensere
de populo terre. et sexaginta uiros de populo terre. qui inuenti sunt in ciuitate. Quos tollens
nabuzardan princeps militum. duxit ad regem babilonis in reblatha. Percussit
autem eos rex babilonis. interfecitque in reblatha. in terra emath. Et
translatus. iuda. de terra sua. Populum autem qui relictus erat in terra iuda. quem
dimiserat nabugodonosor rex babilonis. preposuit godoliam filium
ahicam filii saphan. Quod cum audissent omnes duces militum. ipsi et uiri
qui erant cum eis. scilicet quod constituisset rex babilonis godoliam. uene-
runt ad godoliam in maspha. ismael filius nathanie. et iohannan filius
caree. et saraia filius thanameth netophathites. et ieconiu filius
thaumeth. et iezonias filius chamaaeth. ipsi et uiri eorum. Iurauit autem godolias
eis et uiris eorum. dicens. Nolite timere seruire chaldeis. habitate
in terra. et seruite regi babilonis. et bene erit uobis. Factum est autem in mense septimo. ut ueniret
ismael filius nathanie filii elisama de semine regio. et decem uiri cum eo. percusserunt
godoliam. et mortuus est. Sed et iudeos et chaldeos qui erant cum eo. in maspha. godolias interfecit.
Surgentes ergo omnes populi a paruo usque ad magnum. et principes militum
uenerunt in egyptum. timentes chaldeos. Factum est autem in anno septimo. in mense
quinto. in decima mensis. anno trigesimo septimo postquam transmigrare fecit euilmerodach rex babilonis. anno quo regnare coepit
euilmerodach regis iudae de carcere. in die uicesima et quinta mensis. duodecimi.
Hic est annus primus regni eius. quo exaltauit caput ioachim regis iudae. et eduxit eum de carcere.
Et locutus est cum eo bona. et posuit solium eius super solium regum. qui erant cum eo in babilone.
Et mutauit uestimenta carceris eius. et comedebat panem coram eo. cunctis diebus uitae eius. et
cibus eius. cibus iugis datus est ei a rege babilonis. per singulos dies. usque ad diem mortis suae.
Cunctis diebus uitae suae. Explicit malachim. Regum liber quartus. Incipit liber primus paralipomenon.

Hae sunt generationes adam. Seth. enos. Cainan. Malaleel. Iared. Henoch. Mathusale. Lamech. Noe. Sem. Cham. et Iapheth.
Filii noe. Sem. Cham. et Iapheth. Filii iaphet. Gomer. Magog. Madai. Iauan. Thubal. Mosoch. et Thiras.
Filii gomer. Ascenez. Riphath. et Thogorma. Filii iauan. Elisa. et Tharsis. Cetthim. et Dodanim.
Filii chus. Saba. Heuilath. Sabatha. Regma. et Sabathacha. Filii regma. Saba. et Dadan.
Chus autem genuit nemrod. Ipse coepit esse potens in terra. Et erat robustus uenator coram domino deo.
Unde exiuit prouerbium. Quasi nemrod robustus uenator coram domino deo. Fuit autem principium regni eius
babylon. et arach. et achad. et chalanne in terra sennaar. De terra illa egressus est assur. et aedificauit
niniuen. et plateas ciuitatis. et chalam. inter niniuen et inter chale. haec est ciuitas magna. Mesraim
autem genuit ludim. et anamim. et laabim. et nephthuim. et phetrusim. et chasluim. de quibus egressi sunt
philisthiim. et caphthorim. Chanaan autem genuit sidonem primogenitum suum. et hetheum. et iebusaeum.
et amorraeum. et gergesaeum. et euaeum. et aracaeum. et sineum. et aradium. et samaraeum. et amathaeum.
Et postea dispersa sunt familiae chanaanaeorum. Et fuit terminus chanaan a sidone. ueniens gerara usque
gazam. et ueniens sodomam. et gomorram. et adamam. et seboim usque lasa. Isti filii cham in familiis
suis. et linguis. et regionibus. et gentibus suis. Sem quoque genuit patrem omnium filiorum heber. fratris
iapheth maioris. Filii sem. Elam. et Assur. et Arphaxad. et Lud. et Aram. Filii aram. Hus. et Hul. et Gether.
et Mosoch. Arphaxad autem genuit sale. Sale autem genuit heber. Heber autem nati sunt filii duo. nomen uni
phaleg. eo quod in diebus eius dispersa sit terra. et nomen fratris eius iectan. Iectan genuit elmodad. et
saleph. et asarmoth. et iare. et adoram. et uzal. et decla. et ebal. et abimahel. et saba. et ophir. et euilath.
et iobab. Omnes isti filii iectan. Habitauit autem sem a mari rubro usque ad magnum mare. quod
uocatur mediterraneum. usque ad oceanum. Filii autem eius. Elam. et Assur. et Arphaxad. et Lud. et Aram.
et Uz. et Hul. et Gether.

QV

dnā ab ētū ⁊ in ēternū ⁊ ultra. Ab̄me ⁊ aplūa. Et
ubo dūcho mos counell parmel' mei mee hec V ysea fil ⁊
dilecto meo ⁊ vnea mea dilo meo ⁊ plepinea. ⁊ plāuit eā
⁊ plantauit vnea electā. Et edificauit turrē ⁊ medio ei. ⁊ tor
cular exciuit in ea ⁊ exspectauit ut faceret uuas ⁊ fecit labrusc
Et nūc hab̄itatores ierlm ⁊ uir iuda iudicate me ⁊ inter me
⁊ vineā meā. Quid est ꝓ debui ultra facere vineę meę ⁊ non feci. An
exspectans ut faceret uuas ⁊ fecit labruscas. Et nūc ostendā vob̄
ego faciam vineę meę. Auferā sepē ei ⁊ erit in direptionē. Dirua
murū ei ⁊ erit in conculcationē. ⁊ ponā eā deserta. Et nō pu
bit ⁊ nō fodiet. ⁊ ascendet sup ei vepres ⁊ spine. Et nubib̄ mā
bo ne pluant sup eam imbrē. Vinea enī dñi exercituū domꝰ ei
⁊ vir iuda germen delectabile ei. Et exspectauit ut faceret iudiciū
⁊ ecce iniquit. iustitiā ⁊ ecce clamor. Ve q̄ coniungit domū ad domū
agrū agro copulat. usq; ad extremū loc. Et ipē habitabit sol
lus in medio terē. In aurib̄ meis sic ꝑ dixit exercituū. Si no
ne deserte fuerint. domꝰ multe ⁊ pulchre absq; habitatore. Decē enī
iugera vineārū faciēt lagunā vnū uinū. ⁊ ꝯ. modii semenis fa
cient modios. xiii. Ve qui consurgitis mane ad ebrietatē sectandā ⁊
potandū usq; ad vesperū. ut vinū ebrietas. Cithara ⁊ lyra. ⁊ tympa
na ⁊ tibia ⁊ uinū in cōuiuijs uīr. ꝛ opꝰ dñi nō respexerūt. ⁊ opa manꝰ
ei nō cōsiderauerūt. Propterea captiuus ducet ꝯ. ipē. nō. qui hūr. fames
⁊ nobiles ei mortientur fame. ⁊ multitudo ei sitiendo exarsit. Propterea
dilatauit infernus animā suā. ⁊ aperuit os suū absq; vllo termino. ⁊ descendet
fortes ei. ⁊ populꝰ ei. ⁊ gloriosi. ⁊ exultans in eo. Et humiliabit
homo. ⁊ vir humiliabit. ⁊ oculi sublimiū humiliabunt. Et exaltabit dñs exercituū in
iudicio. ⁊ deus sanctus sanctificabit in iustitia. Et pascent agni iuxta ordinē su
um. ⁊ deserta incolarum vltra aduenę comedent. Ve q̄ trahitis iniq
tatē in funiculis vanitatis. ⁊ q̄si in vinculis plaustri peccatū. Et dicunt celer
set. ⁊ uelox sit opꝰ ei ut videamus. ⁊ appropiet. ⁊ veniat consilium
sc̄i israhel. ⁊ nouerit. Ve q̄ dicunt malū bonū ⁊ bonū malū. ponentes
tenebras lucē ⁊ lucē tenebras. ponentes amarū dulce ⁊ dulce amarū. Ve
ve q̄ sapientes estis in oculis uris. ⁊ coram uobismet ipsis prudentes. Ve q̄
potentes estis ad bibendū vinū. ⁊ uiri fortes ad miscendā ebrietatē.
Qui iustificatis impiū ex munerib̄. ⁊ iustitiā iusti auferetis ab eo. Propter hoc
sicut devorat stipulam flāma ⁊ gula. ⁊ folia flāme cremāt. sic erit
radix eorū quasi cinis. ⁊ germen eorū sicut pulvis ascendet. Abiecerūt enī
legē dñi exercituū. ⁊ eloquiū sc̄i israhel blasphemauerūt. Propter hoc furo
ꝛ ire dñi furit. ⁊ extendet manū suā sup eos. ⁊ percutiet eos. ⁊ irascent montes
Et facta sunt corpora eorū sicut stercus in medio platearū. In hoc omi
bus non est auersus furor eius. sed adhuc manus eius extenta. Et leuabit signū
in nationē procul. ⁊ sibilabit ad eū a finib̄ terre. ⁊ ecce festinus velociter ueniet.
Non est deficiēs. nec dormiēs in eo. Non soluet zonā lumbi eius. nec rumpet
corrigiā calciamenti eius. Cuius sagitte acute. ⁊ omnes arcus eius tensi.
Vngule equorū eius quasi silex reputabunt. ⁊ quasi turbo rote quadrige eius.
Rugitus eius sicut leonis. Rugiet ut catulus leonis. ⁊ stridebit
⁊ tenebit predā ⁊ rapiet. ⁊ erit non eruat. Et ionabit
sup eū in die illa sicut sonitꝰ maris. Aspiciēs in terrā. ⁊ ecce tenebre
tribulationis. lux obtenebrata est in caligine eius. Et dixit dñs ad me
⁊ rex assur. Iuxta domū istā. ⁊ iuxta ostiū ei. ⁊ ꝯ. ⁊ ecce ego addā super dies tuos
⁊ annos vite tue. ⁊ erunt sicut dies unius. Et annus unus
⁊ annus alter. ⁊ recedet. ⁊ recolesce omnes in circuitu tuo
⁊ in omnib̄ structuris tuis. ⁊ ꝯ. Ecce ego adducā super eos
⁊ ascendet. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ.

QVI

Et dixit dñs ad me. ⁊ ꝯ. Et ecce ego adducā super eos
⁊ ascendet. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ.

QVI

Et dixit dñs ad me. ⁊ ꝯ. Et ecce ego adducā super eos
⁊ ascendet. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ.

QVI

Et dixit dñs ad me. ⁊ ꝯ. Et ecce ego adducā super eos
⁊ ascendet. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ.

QVI

Et dixit dñs ad me. ⁊ ꝯ. Et ecce ego adducā super eos
⁊ ascendet. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ.

QVI

Et dixit dñs ad me. ⁊ ꝯ. Et ecce ego adducā super eos
⁊ ascendet. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ. Et erit in die illa. ⁊ ꝯ.

[illegible]

XI

[illegible]

XII

[illegible]

[illegible marginal annotations]

Humiliabit eam usque ad terram, detrahet eam usque ad pulverem. Conculcabit eam pes, pedes pauperis, gressus egenorum. Semita iusti recta est, rectus callis iusti ad ambulandum. Et in semita iudiciorum tuorum, Domine, sustinuimus te; nomen tuum et memoriale tuum in desiderio animae. Anima mea desideravit te in nocte, sed et spiritu meo in praecordiis meis de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra, iustitiam discent habitatores orbis. Misereamur impio, et non discet facere iustitiam; in terra sanctorum iniqua gessit, et non videbit gloriam Domini. Domine, exaltetur manus tua, et non videant; videant et confundantur zelantes populi, et ignis hostes tuos devoret. Domine, dabis pacem nobis; omnia enim opera nostra operatus es nobis. Domine Deus noster, possederunt nos domini absque te; tantum in te recordemur nominis tui. Morientes non vivant, gigantes non resurgant; propterea visitasti et contrivisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum. Indulsisti genti, Domine, indulsisti genti; numquid glorificatus es? Elongasti omnes terminos terrae. Domine, in angustia requisierunt te; in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut quae concipit, cum appropinquaverit ad partum, dolens clamat in doloribus suis, sic facti sumus a facie tua, Domine. Concepimus et quasi parturivimus et peperimus spiritum; salutes non fecimus in terra, ideo non ceciderunt habitatores terrae. Vivent mortui tui, interfecti mei resurgent. Expergiscimini et laudate, qui habitatis in pulvere, quia ros lucis ros tuus, et terram gigantum detrahes in ruinam. Vade, populus meus, intra in cubicula tua, claude ostia tua super te; abscondere modicum ad momentum, donec pertranseat indignatio. Ecce enim Dominus egredietur de loco suo, ut visitet iniquitatem habitatoris terrae contra eum; et revelabit terra sanguinem suum, et non operiet ultra interfectos suos.

CXXVII

In die illa visitabit Dominus in gladio suo duro et grandi et forti super Leviathan serpentem vectem, et super Leviathan serpentem tortuosum, et occidet cetum qui in mari est. In die illa vinea meri cantabit ei. Ego Dominus qui servo eam, repente propinabo ei; ne forte visitetur contra eam, nocte et die servo eam. Indignatio non est mihi. Quis dabit me spinam et veprem in proelio? Gradiar super eam, succendam eam pariter. An potius tenebit fortitudinem meam? Faciet pacem mihi, pacem faciet mihi. Qui ingrediuntur impetu ad Iacob, florebit et germinabit Israel, et implebunt faciem orbis semine. Numquid iuxta plagam percutientis se percussit eum? aut sicut occidit interfectos eius, sic occisus est? In mensura contra mensuram, cum abiecta fuerit, iudicabis eam; meditatus est in spiritu suo duro per diem caloris. Idcirco super hoc dimittetur iniquitas domui Iacob, et iste omnis fructus, ut auferatur peccatum eius, cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos; non stabunt luci et delubra. Civitas enim munita desolata erit, speciosa relinquetur et dimittetur quasi desertum. Ibi pascetur vitulus, et ibi accubabit, et consumet summitates eius. In siccitate messis illius conterentur mulieres venientes et docentes eam. Non est enim populus sapiens; propterea non miserebitur eius qui fecit eum, et qui formavit eum non parcet ei. Et erit in die illa, percutiet Dominus ab alveo fluminis usque ad torrentem Aegypti; et vos congregabimini unus et unus, filii Israel. Et erit in die illa, clangetur in tuba magna, et venient qui perditi erant de terra Assyriorum, et qui eiecti erant in terra Aegypti, et adorabunt Dominum in monte sancto in Ierusalem.

CXXVIII

Vae coronae superbiae, ebriis Ephraim, et flori decidenti gloriae exultationis eius, qui erant in vertice vallis pinguissimae, errantes a vino. Ecce validus et fortis Dominus, sicut impetus grandinis, turbo confringens; sicut impetus aquarum multarum inundantium et emissarum super terram spatiosam. Pedibus conculcabitur corona superbiae ebriorum Ephraim, et erit flos decidens gloriae exultationis eius, qui est super verticem vallis pinguium, quasi temporaneum ante maturitatem autumni, quod cum aspexerit videns, statim ut manu tenuerit devorabit illud. In die illa erit Dominus exercituum corona gloriae et sertum exultationis residuo populi sui, et spiritus iudicii sedenti super iudicium, et fortitudo revertentibus de bello ad portam. Verum hi quoque prae vino nescierunt, et prae ebrietate erraverunt; sacerdos et propheta nescierunt prae ebrietate, absorti sunt a vino, erraverunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignoraverunt iudicium. Omnes enim mensae repletae sunt vomitu sordiumque, ita ut non esset ultra locus. Quem docebit scientiam, et quem intelligere faciet auditum? Ablactatos a lacte, avulsos ab uberibus. Quia manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. In loquela enim labii et lingua altera loquetur ad populum istum, cui dixit: Haec est requies mea, reficite lassum, et hoc est refrigerium meum; et noluerunt audire. Et erit eis verbum Domini: manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi, ut vadant et cadant retrorsum, et conterantur et illaqueentur et capiantur. Propter hoc audite verbum Domini, viri illusores, qui dominamini super populum meum qui est in Ierusalem. Dixistis enim: Percussimus foedus cum morte, et cum inferno fecimus pactum. Flagellum inundans cum transierit, non veniet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, et mendacio protecti sumus. Idcirco haec dicit Dominus Deus: Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem, pretiosum, in fundamento fundatum. Qui crediderit non festinet. Et ponam in pondere iudicium, et iustitiam in mensura; et subvertet grando spem mendacii, et protectionem aquae inundabunt. Et delebitur foedus vestrum cum morte, et pactum vestrum cum inferno non stabit. Flagellum inundans cum transierit, eritis ei in conculcationem. Quandocumque pertransierit, tollet vos, quoniam mane diluculo pertransibit in die et in nocte, et tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. Coangustatum est enim stratum, ita ut alter decidat, et pallium breve utrumque operire non potest. Sicut enim in monte divisionum stabit Dominus, sicut in valle quae est in Gabaon irascetur, ut faciat opus suum, alienum opus eius, ut operetur opus suum; peregrinum est opus eius ab eo. Et nunc nolite illudere, ne forte constringantur vincula vestra. Consummationem enim et abbreviationem audivi a Domino Deo exercituum super universam terram. Auribus percipite et audite vocem meam, attendite et audite eloquium meum. Numquid tota die arabit arans ut serat, proscindet et sarriet humum suam? Nonne cum adaequaverit faciem eius, seret gith et cyminum sparget, et ponet triticum per ordinem, et hordeum et milium et viciam in finibus suis? Et erudiet illum in iudicio, Deus suus docebit illum. Non enim in serris triturabitur gith, nec rota plaustri super cyminum circuibit, sed in virga excutietur gith, et cyminum in baculo. Panis autem comminuetur, verum non in perpetuum triturans triturabit illum, neque vexabit eum rota plaustri, nec ungulis suis comminuet eum. Et hoc a Domino Deo exercituum exivit, ut mirabile faceret consilium et magnificaret iustitiam.

Vae Ariel, Ariel, civitas quam expugnavit David! Additus est annus ad annum, sollemnitates evolutae sunt. Et circumvallabo Ariel, et erit tristis et maerens, et erit mihi quasi Ariel. Et circumdabo quasi sphaeram in circuitu tuo, et iaciam contra te aggerem, et munimenta ponam in obsidionem tuam. Humiliaberis, de terra loqueris, et de humo audietur eloquium tuum. Et erit quasi pythonis de terra vox tua, et de humo eloquium tuum mussitabit. Et erit sicut pulvis tenuis

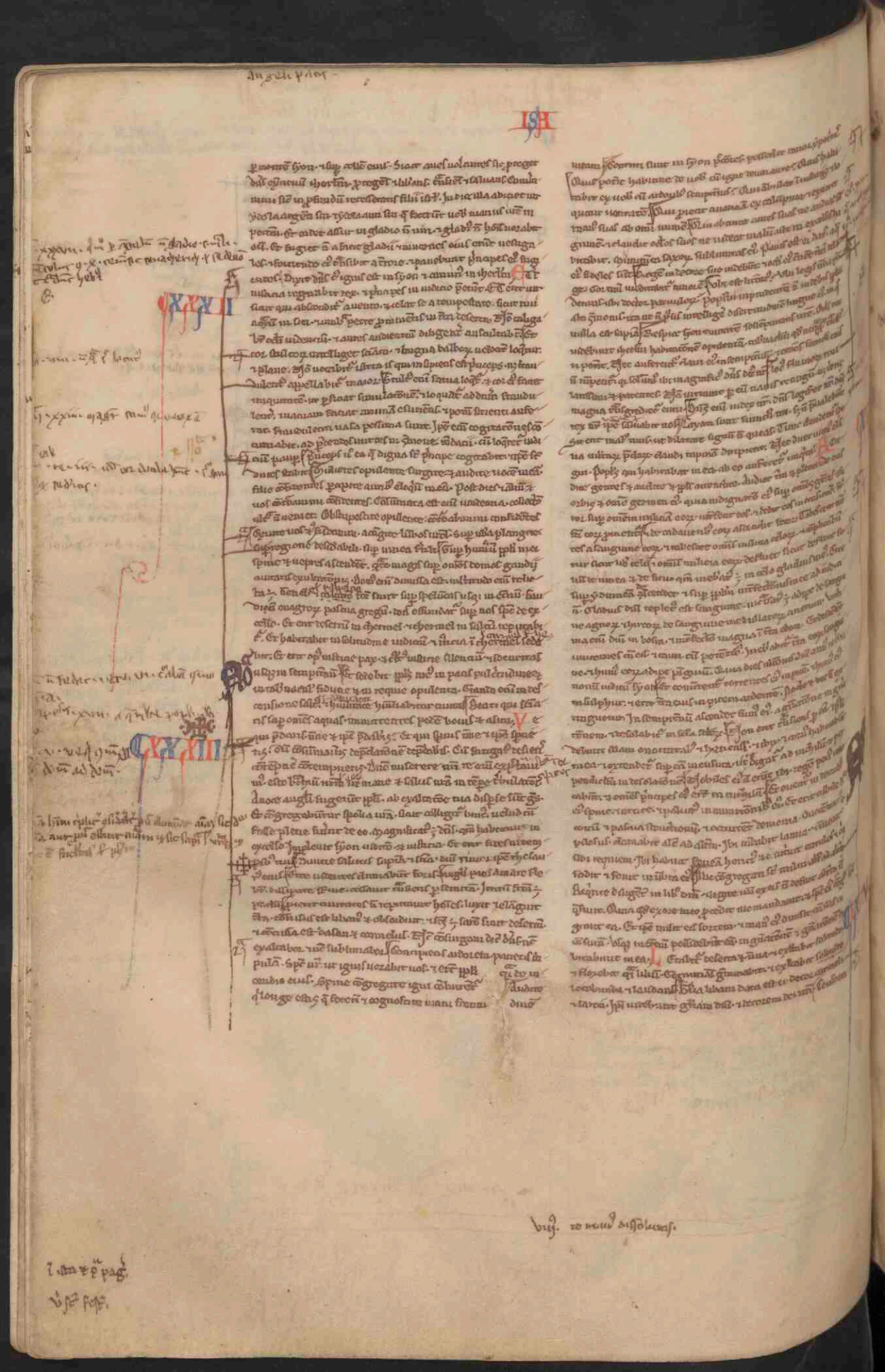

de manu dissolutus et genua dissolutum dei sua roborate. Quare
pusillanimes confortamini et nolite timere. Ecce deus noster
ultionem adducet retributionis. Deus ipse veniet et salvabit
nos. Tunc aperientur oculi cecorum et aures surdorum patebunt. Tunc
salit sicut cervus claudus et aperta erit lingua mutorum. Quia
scissa sunt in deserto aque et torrentes in solitudine. Et que
erat arida in stagnum. Et siciens in fontes aquarum. In cubi-
libus in quibus prius draconis habitabant, orietur viror cala-
mi et vinci. Et erit ibi semita et via. Et via sancta vocabitur.
Non transibit per eam pollutus. Et hec erit nobis directa via. Et
ut stulti non errent per eam. Non erit ibi leo. Et malabestia
non ascendet per eam. Et non inveniet ibi. Et ambulabunt qui libera-
ti fuerint. Et redempti a domino convertentur. Et venient in Syon cum
laude. Et letitia sempiterna super caput eorum. Gaudium et letitia
apprehendent. Et fugiet dolor et gemitus. Et factum est in xiiii
anno regis Ezechie. Ascendit Sennacherib rex Assiriorum super omnes
civitates Iuda munitas. Et cepit eas. Et misit rex Assiriorum rap-
sacem de Lachis in Iherusalem ad regem Ezechiam in manu gravi.
Et stetit in aqueductu piscine superioris in via agri fullonis. Et e-
gressus est ad eum Eliachim filius Elchie qui erat super domum.
Et Sobna scriba et Ioe filius Asaph a commentariis. Et dixit
ad eos rapsaces. Dicite Ezechie. Hec dicit rex magnus
rex Assiriorum. Que est ista fiducia qua confidis aut quo consi-
lio vel fortitudine rebellare disponis. Super quem ha-
bes fiduciam quia recessisti a me. Ecce confidis super baculum
arundineum confractum istum super Egyptum. Cui si innixus fu-
eris homo vitabit in manum eius. Perforabit eam. Sic pharao rex
Egypti omnibus qui confidunt in eo. Quod si responderis mihi
in domino deo nostro confidimus. Sine ipse est cuius abstulit Ezechias ex-
celsa et altaria. Et dixit iude et Iherusalem coram altari isto ado-
rabitis. Et nunc tradere domino meo regi Assiriorum. Et dabo tibi duo
equorum. Si potes ex te presbiteros ascensores eorum. Et quomodo sustine-
bis faciem iudicis unius loci ex servis domini mei minoribus. Quod
si confidis in Egypto in quadriga et in equitibus. Et nunc numquid sine
domino ascendi ad istam terram ut disperdam eam. Dominus dixit
ad me. Ascende super terram istam et disperde eam. Et dixit
Eliachim et Sobna et Ioe ad rapsacem. Loquere ad servos
tuos syra lingua. Intelligimus enim. Ne loquaris ad nos iu-
daice in auribus populi qui est super murum. Et dixit ad eos rap-
saces. Numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus ut
loquerer omnia verba ista et non potius ad viros qui sedent in mu-
ro ut comedant stercora sua et bibant urinam pecudum suo-
rum vobiscum. Et stetit rapsaces et clamavit voce magna iu-
daice et dixit. Audite verba regis magni regis Assiriorum. Hec
dicit rex. Non seducat vos Ezechias quia non poterit eruere
vos. Et non vobis tribuat fiduciam Ezechias super domino dicens. Eni-
ens liberabit nos dominus. Non dabitur civitas ista in manu re-
gis Assiriorum. Nolite audire Ezechiam. Hec enim dicit rex Assi-
riorum. Facite mecum benedictionem et egredimini ad me et come-
dite unusquisque vineam suam et unusquisque ficum suam et bi-
bite unusquisque aquam cisterne sue donec veniam et tollam vos ad
terram que est ut terra vestra. Terram frumenti et vini. Terram panum et
vineam. Nec conturbet vos Ezechias dicens. Dominus liberabit
nos. Numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de ma-
nu regis Assiriorum. Ubi est deus Emath et Arfath. Ubi est
deus Sepharnaim. Numquid liberaverunt Samariam de manu

mea. Quis est ex omnibus dominis terrarum istarum qui eruerit terram suam
de manu mea ut eruat dominus Iherusalem de manu mea. Et siluerunt
et non responderunt ei verbum. Mandaverat enim eis rex dicens.
Ne respondeatis ei. Et ingressus est Eliachim filius Elchie qui e-
rat super domum et Sobna scriba et Ioe filius Asaph a commentariis ad
Ezechiam scissis vestibus et renuntiaverunt ei verba rapsacis. Et factum
est cum audisset rex Ezechias. Cadit vestimenta sua et obvolutus est
sacco et intravit in domum domini. Et misit Eliachim qui erat super domum
et Sobnam scribam et seniores de sacerdotibus opertos sacco ad Ysa-
iam filium amos prophetam. Et dixerunt ad eum. Hec dicit Ezechias. Dies tribu-
lationis et angustie et correptionis et blasphemie dies hec. Quia venerunt fi-
lii usque ad partum et virtus non est pariendi. Si quomodo audiat
dominus deus tuus verba rapsacis quem misit rex Assiriorum dominus suus ad
blasphemandum deum viventem et exprobrandum sermonibus
quos audivit dominus deus tuus. Leva ergo orationem pro reliquis que repre-
sunt. Et venerunt servi regis Ezechie ad Ysaiam. Et dixit ad eos
Ysaias. Hec dicens domino vestro. Hec dicit dominus. Ne timeas a facie
verborum que audisti quibus blasphemaverunt pueri regis Assiriorum me. Ecce
ego dabo ei spiritum et audiet nuntium et revertetur ad terram suam. Et corru-
ere eum faciam gladio in terra sua. Reversus est autem rapsaces et in-
venit regem Assiriorum oppugnantem Lobnam. Audierat enim quod profectus
esset de Lachis. Et audivit de Theracha rege Ethiopie dicentes.
Egressus est ut pugnet contra te. Quod cum audisset misit nun-
cios ad Ezechiam dicens. Hec vertetis Ezechie regi iude dicentes. loquentes
Non te decipiat deus tuus in quo tu confidis dicens. Non dabitur
Iherusalem in manu regis Assiriorum. Ecce tu audisti omnia que fece-
runt reges Assiriorum omnibus terris quas subiunxerunt et tu poteris liberari.
Numquid eruerunt eos dii gentium quos subverterunt partes mei.
Gozan et Aran et Reseph et filios Eden qui erant in Thalasar.
Ubi est rex Emath et rex Arphad et rex urbis Sepharnaim Ana
et Ava. Et tulit Ezechias libros de manu nuntiorum. Legitque eos. Et
ascendit in domum domini et expandit eos coram domino. Et oravit ad
dominum dicens. Domine exercituum deus Israel qui sedes super cherubim tu es deus
solus omnium regnorum terre tu fecisti celum et terram. Inclina domine aurem
tuam et audi. Aperi domine oculos tuos et vide. Audi omnia verba Senna-
cherib que misit ad blasphemandum deum viventem. Vere enim domine de-
sertas fecerunt reges Assiriorum terras et regiones earum et dederunt deos e-
arum igni. Non enim erant dii sed opera manuum hominum lignum et lapis
et communiverunt eos. Et nunc domine deus noster salva nos de manu eius et cog-
noscant omnia regna terre quia tu es dominus solus. Et misit Ysaias
filius amos ad Ezechiam dicens. Hec dicit dominus deus Israel. Pro quibus rogasti
me de Senna cherib rege Assiriorum hec est verbum quod locutus est dominus super
eum. Despexit te subsannavit te virgo filia Syon post te movit
caput filia Iherusalem. Cui exprobrasti et quem blasphemasti et super quem
exaltasti vocem et levasti altitudinem oculorum tuorum ad sanctum Israel. In
manu servorum tuorum exprobrasti domino et dixisti. In multitudine quadri-
garum mearum ego ascendi altitudinem montium iugaliban et suc-
cidam excelsa cedrorum eius et electas abiecies illius. Et introibo altitu-
dinem summitatis eius saltum carmeli eius. Ego fodi et bibi aquam et sic-
cavi vestigio pedis mei omnes rivos aggeris. Numquid non audisti
que olim fecerim ei. Ex diebus antiquis ego plasmavi illud. Nunc addu-
xi et factum est in eradicationem collium compugnantium et civitatum munitarum.
Habitatores earum breviata manu contremuerunt et confusi sunt. Fuerunt
sicut fenum agri et gramen pascue et herba tectorum que exaruit antequam
manuesceret. Habitationem tuam et egressum tuum et introitum tuum cog-
novi. Insaniam tuam contra me. Cum fureres ad versum me superbia tua

CXXXVII

CXXXVII

CXXXIX

[ma]nu mea eruat. Operabor et quis avertet illud? Haec dicit Dominus redemptor vester sanctus Israel: Propter vos emisi in Babylonem et detraxi vectes universos, et Chaldeos in navibus suis gloriantes. Ego Dominus sanctus vester, creans Israel, rex vester. Haec dicit Dominus qui dedit in mari viam et in aquis torrentibus semitam; qui eduxit quadrigam et equum, agmen et robustum: simul obdormierunt, nec resurgent; contriti sunt quasi linum et extincti sunt. Ne memineritis priorum, et antiqua ne intueamini. Ecce ego facio nova, et nunc orientur: utique cognoscetis ea. Ponam in deserto viam et in invio flumina. Glorificabit me bestia agri, dracones et struthiones, quia dedi in deserto aquas, flumina in invio, ut darem potum populo meo, electo meo. Populum istum formavi mihi; laudem meam narrabit. Non me invocasti Iacob, nec laborasti in me Israel. Non obtulisti mihi arietem holocausti tui, et victimis tuis non glorificasti me. Non te servire feci in oblatione, nec laborem tibi praebui in ture. Non emisti mihi argento calamum, et adipe victimarum tuarum non inebriasti me. Verumptamen servire me fecisti in peccatis tuis, praebuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Ego sum, ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me, et peccatorum tuorum non recordabor. Reduc me in memoriam, et iudicemur simul; narra si quid habes ut iustificeris. Pater tuus primus peccavit, et interpretes tui praevaricati sunt in me. Et contaminavi principes sanctos, dedi ad internecionem Iacob, et Israel in blasphemiam.

XLIIII

Et nunc audi Iacob serve meus, et Israel quem elegi. Haec dicit Dominus faciens et formans te, ab utero auxiliator tuus: Noli timere serve meus Iacob, et rectissime quem elegi. Effundam enim aquas super sitientem, et flumina super aridam; effundam spiritum meum super semen tuum, et benedictionem meam super stirpem tuam. Et germinabunt inter herbas quasi salices iuxta praefluentes aquas. Iste dicet: Domini ego sum, et ille vocabit in nomine Iacob, et hic scribet manu sua: Domino, et in nomine Israel assimilabitur. Haec dicit Dominus rex Israel et redemptor eius, Dominus exercituum: Ego primus et ego novissimus, et absque me non est deus. Quis similis mei? Vocet et annuntiet, et ordinem exponat mihi, ex quo constitui populum antiquum; ventura et quae futura sunt annuntient eis. Nolite timere neque conturbemini: ex tunc audire te feci et annuntiavi; vos estis testes mei. Numquid est deus absque me, et formator quem ego non noverim? Plastae idoli omnes nihil sunt, et amantissima eorum non proderunt eis. Ipsi sunt testes eorum, quia non vident neque intellegunt, ut confundantur. Quis formavit deum, et sculptile conflavit ad nihil utile? Ecce omnes participes eius confundentur; fabri enim sunt ex hominibus. Convenient omnes, stabunt et pavebunt, et confundentur simul. Faber ferrarius lima operatus est, in prunis et in malleis formavit illud, et operatus est in brachio fortitudinis suae. Esuriet et deficiet, non bibet aquam et lassescet. Artifex lignarius extendit normam, formavit illud in runcina, fecit illud in angularibus, et in circino tornavit illud; et fecit imaginem viri quasi speciosum hominem habitantem in domo. Succidit cedros, tulit ilicem et quercum quae steterat inter ligna saltus; plantavit pinum quam pluvia nutrivit. Et facta est hominibus in focum; sumpsit ex eis et calefactus est, et succendit et coxit panes; de reliquo autem operatus est deum et adoravit, fecit sculptile et curvatus est ante illud. Medium eius combussit igni, de medio eius carnes comedit, coxit pulmentum et saturatus est, et calefactus est et dixit: Vah, calefactus sum, vidi focum. Reliquum autem eius deum fecit et sculptile sibi; curvatur ante illud et adorat illud et obsecrat dicens: Libera me, quia deus meus es tu. Nescierunt neque intellexerunt; obliti enim sunt ne videant oculi eorum, et ne intellegant corde suo. Non recogitant in mente sua neque cognoscunt neque sentiunt ut dicant: Medietatem eius combussi igne, et coxi super carbones eius panes, coxi carnes et comedi; et de reliquo eius idolum faciam? ante truncum ligni procidam? Pars eius cinis est, cor insipiens adorabit illud; et non liberabit animam suam, neque dicet: Forte mendacium est in dextera mea. Memento horum Iacob et Israel, quoniam servus meus es tu. Formavi te, servus meus es tu Israel, non obliviscaris mei. Delevi ut nubem iniquitates tuas, et quasi nebulam peccata tua; revertere ad me quoniam redemi te. Laudate caeli quoniam fecit Dominus; iubilate extrema terrae; resonate montes laudationem, saltus et omne lignum eius, quoniam redemit Dominus Iacob, et Israel gloriabitur. Haec dicit Dominus redemptor tuus et formator tuus ex utero: Ego sum Dominus faciens omnia, extendens caelos solus, stabiliens terram, et nullus mecum. Irrita faciens signa divinorum, et ariolos in furorem vertens; convertens sapientes retrorsum, et scientiam eorum stultam faciens; suscitans verbum servi sui, et consilium nuntiorum suorum complens. Qui dico Hierusalem: Habitaberis; et civitatibus Iuda: Aedificabimini, et deserta eius suscitabo. Qui dico profundo: Desolare, et flumina tua arefaciam. Qui dico Cyro: Pastor meus es, et omnem voluntatem meam complebis. Qui dico Hierusalem: Aedificaberis, et templo: Fundaberis. Haec dicit Dominus

XLV

christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram, ut subiciam ante faciem eius gentes, et dorsa regum vertam, et aperiam coram eo ianuas, et portae non claudentur. Ego ante te ibo, et gloriosos terrae humiliabo; portas aereas conteram, et vectes ferreos confringam. Et dabo tibi thesauros absconditos et arcana secretorum, ut scias quia ego Dominus qui voco nomen tuum, Deus Israel. Propter servum meum Iacob et Israel electum meum, et vocavi te nomine tuo; assimilavi te, et non cognovisti me. Ego Dominus et non est amplius; extra me non est deus. Accinxi te et non cognovisti me, ut sciant hi qui ab ortu solis et qui ab occidente, quoniam absque me non est deus. Ego Dominus et non est alter, formans lucem et creans tenebras, faciens pacem et creans malum. Ego Dominus faciens omnia haec. Rorate caeli desuper, et nubes pluant iustum; aperiatur terra et germinet salvatorem, et iustitia oriatur simul. Ego Dominus creavi eum. Vae qui contradicit fictori suo, testa de samiis terrae. Numquid dicet lutum figulo suo: Quid facis? et opus tuum absque manibus est. Vae qui dicit patri: Quid generas? et mulieri: Quid parturis? Haec dicit Dominus sanctus Israel, plastes eius: Ventura interrogate me super filios meos, et super opus manuum mearum mandate mihi. Ego feci terram, et hominem super eam creavi ego; manus meae tetenderunt caelos, et omni militiae eorum mandavi. Ego suscitavi eum ad iustitiam, et omnes vias eius dirigam; ipse aedificabit civitatem meam et captivitatem meam dimittet, non in pretio neque in muneribus, dicit Dominus exercituum. Haec dicit Dominus: Labor Aegypti et negotiatio Aethiopiae et Sabaim viri sublimes ad te transibunt, et tui erunt; post te ambulabunt, vincti manicis pergent, et te adorabunt, teque deprecabuntur: Tantum in te est deus, et non est absque te deus. Vere tu es deus absconditus, deus Israel salvator. Confusi sunt et erubuerunt omnes, simul abierunt in confusionem fabricatores errorum. Israel salvatus est in Domino salute aeterna; non confundemini et non erubescetis usque in saeculum saeculi. Quia haec dicit Dominus creans caelos, ipse Deus formans terram et faciens eam, ipse plastes eius; non in vanum creavit eam, ut habitaretur formavit eam: Ego Dominus et non est alius. Non in abscondito locutus sum, in loco terrae tenebroso; non dixi semini Iacob: Frustra quaerite me. Ego Dominus loquens iustitiam, annuntians recta. Congregamini et venite et accedite simul qui salvati estis ex gentibus. Nescierunt qui levant lignum sculpturae suae et rogant deum non salvantem. Annuntiate et venite et consiliamini simul: quis auditum fecit hoc ab initio, ex tunc praedixit illud? Numquid non ego Dominus? et non est ultra deus absque me. Deus iustus et salvans

[illegible]

CLV

[illegible]

CLVI

[illegible]

CLVII

[illegible]

CLVIII

[illegible]

CLIX

[illegible]

CLX

[illegible]

CLXI

[illegible]

CLXII

[illegible]

CLXIII

[illegible]

CLXIV

[illegible]

CLXV

[illegible]

CLXVI

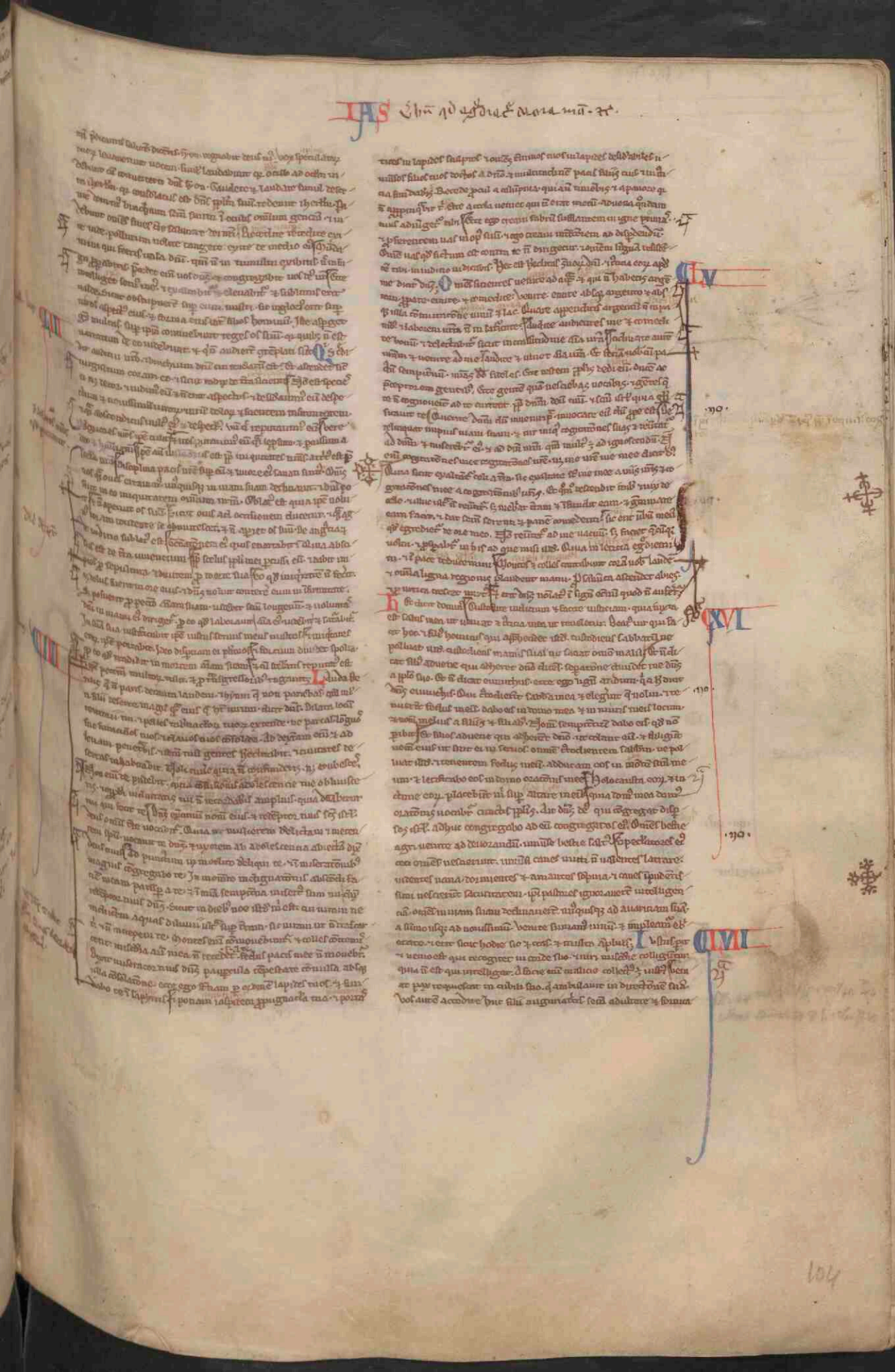

[illegible]

CLXVII

[illegible]

Liber iste qui Baruch nomine prenotatur in hebreo canone non habetur, sed tantum in vulgata editione. Similiter et epistola Hieremie prophete. Propter notitiam autem legentium hic scripta sunt, quia multa de Christo novissimisque temporibus indicant. Explicit prologus. Incipit liber Baruch.

Et hec verba libri que scripsit Baruch filius Nerie, filii Maasie, filii Sedechie, filii Sedei, filii Helchie, in Babylonia, in anno quinto, in septima die mensis, in tempore quo ceperunt Chaldei Hierusalem et succenderunt eam igni. Et legit Baruch verba libri huius ad aures Iechonie filii Ioachim regis Iuda, et ad aures universi populi venientis ad librum, et ad aures potentium filiorum regum, et ad aures presbyterorum, et ad aures populi a minimo usque ad maximum eorum omnium habitantium in Babylonia, et ad flumen Sudi. Qui audientes plorabant et ieiunabant et orabant in conspectu Domini. Et collegerunt pecuniam secundum quod potuit uniuscuiusque manus, et miserunt in Hierusalem ad Ioachim filium Helchie filii Salon sacerdotem, et ad sacerdotes, et ad omnem populum qui inventi sunt cum eo in Hierusalem, cum acciperet vasa templi Domini que ablata fuerant de templo, revocare in terram Iuda decima die mensis Sivan, vasa argentea que fecit Sedechias filius Iosie rex Iuda, posteaquam cepisset Nabuchodonosor rex Babylonis Iechoniam et principes et cunctos potentes et populum terre ab Hierusalem, et duxit eos vinctos in Babylonem. Et dixerunt: Ecce misimus ad vos pecunias, de quibus emite holocaustomata et thus, et facite manna, et offerte pro peccato ad aram Domini Dei nostri. Et orate pro vita Nabuchodonosor regis Babylonis, et pro vita Balthasar filii eius, ut sint dies eorum sicut dies celi super terram; et det Dominus virtutem nobis, et illuminet oculos nostros, ut vivamus sub umbra Nabuchodonosor regis Babylonis, et sub umbra Balthasar filii eius, et serviamus eis multis diebus, et inveniamus gratiam in conspectu eorum. Et pro nobis ipsis orate ad Dominum Deum nostrum, quia peccavimus Domino Deo nostro, et non est aversus furor eius a nobis usque in hunc diem. Et legite librum istum quem misimus ad vos recitari in templo Domini in die sollempni et in die opportuno. Et dicetis: Domino Deo nostro iustitia, nobis autem confusio faciei nostre, sicut est dies hec omni Iuda et habitantibus in Hierusalem, regibus nostris et principibus nostris et sacerdotibus nostris et prophetis nostris et patribus nostris. Peccavimus ante Dominum Deum nostrum, et non credidimus, diffidentes in eum; et non fuimus subiectibiles illi, et non audivimus vocem Domini Dei nostri, ut ambularemus in mandatis eius que dedit nobis. A die qua eduxit patres nostros de terra Egypti usque in diem hunc, eramus incredibiles ad Dominum Deum nostrum, et dissipati recessimus ne audiremus vocem ipsius. Et adheserunt nobis mala multa, et maledictiones que constituit Dominus Moysi servo suo, qui eduxit patres nostros de terra Egypti, dare nobis terram fluentem lac et mel, sicut hodierna die. Et non audivimus vocem Domini Dei nostri secundum omnia verba prophetarum quos misit ad nos; et abivimus unusquisque in sensum cordis nostri maligni, operari diis alienis, facientes mala ante oculos Domini Dei nostri.

II

Propter quod statuit Dominus Deus noster verbum suum quod locutus est ad nos, et ad iudices nostros qui iudicaverunt Israel, et ad reges nostros, et ad principes nostros, et ad omnem Israel et Iuda, ut adduceret super nos Dominus mala magna, que non sunt facta sub celo, quemadmodum facta sunt in Hierusalem, secundum que scripta sunt in lege Moysi, ut manducaret homo carnes filii sui et carnes filie sue. Et dedit eos sub manu omnium regum qui sunt in circuitu nostro, in improperium et in desolationem in omnibus populis in quibus nos dispersit Dominus. Et facti sumus subtus et non supra, quia peccavimus Domino Deo nostro, non obaudiendo voci ipsius. Domino Deo nostro iustitia, nobis autem et patribus nostris confusio faciei, sicut est dies hec. Quia locutus est Dominus super nos omnia mala hec que venerunt super nos. Et non sumus deprecati faciem Domini Dei nostri, ut reverteremur unusquisque nostrum a viis nostris pessimis. Et vigilavit Dominus in malis, et adduxit ea super nos, quia iustus est Dominus in omnibus operibus suis quecumque mandavit nobis. Et non audivimus vocem ipsius ut iremus in preceptis Domini que dedit ante faciem nostram. Et nunc, Domine Deus Israel, qui eduxisti populum tuum de terra Egypti in manu valida, et in signis et in prodigiis, et in virtute tua magna, et in brachio excelso, et fecisti tibi nomen sicut est dies iste. Peccavimus, impie egimus, inique gessimus, Domine Deus noster, in omnibus iustitiis tuis. Avertatur ira tua a nobis, quia derelicti sumus pauci inter gentes ubi dispersisti nos. Exaudi, Domine, preces nostras et orationes nostras, et educ nos propter te, et da nobis gratiam ante faciem eorum qui nos abduxerunt, ut sciat omnis terra quia tu es Dominus Deus noster, et quia nomen tuum invocatum est super Israel et super genus ipsius. Respice, Domine, de domo sancta tua in nos, et inclina aurem tuam et exaudi nos. Aperi oculos tuos et vide: quia non mortui qui sunt in inferno, quorum spiritus acceptus est a visceribus suis, dabunt honorem et iustificationem Domino; sed anima que tristis est super magnitudine mali, et incedit curva et infirma, et oculi deficientes, et anima esuriens dabit gloriam et iustitiam Domino. Quia non secundum iustitias patrum nostrorum nos fundimus misericordiam ante conspectum tuum, Domine Deus noster; sed quia misisti iram tuam et furorem tuum super nos, sicut locutus es in manu puerorum tuorum prophetarum, dicens: Sic dicit Dominus: Inclinate humerum vestrum et cervicem vestram, et opera facite regi Babylonis, et sedebitis in terra quam dedi patribus vestris. Quod si non audieritis vocem Domini Dei vestri, operari regi Babylonis, defectionem vestram faciam de civitatibus Iuda, et a foris Hierusalem; et auferam a vobis vocem iocunditatis et vocem gaudii, et vocem sponsi et vocem sponse, et erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam. Et non audierunt vocem tuam, ut operarentur regi Babylonis; et statuisti verba tua que locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum, ut transferrentur ossa regum nostrorum et ossa patrum nostrorum de loco suo. Et ecce sunt proiecta in calore solis et in gelu noctis; et mortui sunt in doloribus pessimis, in fame et in gladio et in emissione. Et posuisti templum in quo invocatum est nomen tuum ipsum sicut hec dies, propter iniquitatem domus Israel et domus Iuda. Et fecisti in nobis, Domine Deus noster, secundum omnem bonitatem tuam, et secundum omnem miserationem tuam illam magnam, sicut locutus es in manu pueri tui Moysi, in die qua precepisti ei scribere legem tuam coram filiis Israel, dicens: Si non audieritis vocem meam, multitudo hec magna vertetur in minimam inter gentes, quo ego eos dispergam. Quia scio quod me non audiet populus; populus est enim dura cervice; et convertetur ad cor suum in terra captivitatis sue, et scient quia ego sum Dominus Deus eorum. Et dabo eis cor, et intelligent; et aures, et audient. Et laudabunt me in terra captivitatis sue, et memores erunt nominis mei. Et avertent se a dorso suo duro, et a malignitatibus suis, quia reminiscentur viam patrum suorum qui peccaverunt in me. Et revocabo illos in terram quam iuravi patribus eorum, Abraham, Isaac et Iacob, et dominabuntur eius; et multiplicabo illos, et non minorabuntur. Et statuam illis testamentum alterum sempiternum, ut sim illis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum; et non movebo amplius populum meum filios Israel a terra quam dedi illis.

III

Et nunc, Domine Deus Israel, anima in angustiis et spiritus anxius clamat ad te. Audi, Domine, et miserere, quia Deus es misericors; et miserere nostri, quia peccavimus ante te. Quia tu sedes in sempiternum, et nos peribimus in evum. Domine omnipotens Deus Israel, audi nunc orationem mortuorum Israel, et filiorum ipsorum qui peccaverunt ante te, et non audierunt vocem Domini Dei sui, et agglutinata sunt nobis mala. Noli meminisse iniquitatis patrum nostrorum, sed memento manus tue et nominis tui in tempore isto, quia tu es Dominus Deus noster, et laudabimus te, Domine; quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris, et ut invocemus nomen tuum, et laudemus te in captivitate nostra, quia convertimur ab iniquitate patrum nostrorum qui peccaverunt ante te. Et ecce nos hodie in captivitate nostra sumus, qua nos dispersisti in improperium et in maledictum

IIII

sue. cum misericordia et iustitia. que est ab ipso. Incipit exem-
plum. Cuidam quam misit Thoremias ad captivos adductos
in babilonia a rege babilonorum ut annuntiaret illis sedem quod
preceptum est illi a deo. Propter peccata que peccastis ante deum. adduce-
mini in babiloniam captivi. a nabuchodonosor rege babilonorum. In-
gressi itaque in babilonem eritis ibi annis plurimis et tempus longum
usque ad generationes septem. Post hoc autem educam inde
vos pace. Et iam autem videbitis in babilonia deos aureos et ar-
genteos et lapideos et ligneos in humeris portari ostendentes
metum gentibus. Videte ergo ne et vos similes efficiamini facta a
lienis et metuatis et metus vos capiat in ipsis. Visa itaque turba
de retro et ab ante adorantes in cordibus vestris. Et quod adorare debe-
ant angeli autem meus nobiscum est. Ipse autem exquiram animas
vestras. Nam ligna ipsorum polita a fabro. Ipsa et in aurum et mar-
gina falsa sunt et non possunt loqui. Et sicut virgini amante
ornamentum ita accepto auro fabricata sunt. Coronas autem
habent aureas super capita sua dii eorum. Unde subtrahunt sacer-
dotes ab eis aurum et argentum et erigunt illud in semetipsis.
Dant autem et ex ipso prostitutis et meretrices ornant et tamen
recepit illud iterum a meretricibus. Ornant deos suos. Hii autem
non liberant ab erugine et tinea. Operti autem illis veste et pur-
pura extergent faciem ipsorum propter pulverem domus qui est plurimus
inter eos. Sceptrum autem habet ut homo sicut iudex regionis. qui in
se peccantem interficit. Habet autem gladium in manu et secu-
rim. Se autem de bello et de latronibus non liberat. Unde vobis no-
tum sit quia non sunt dii. Ne ergo veneremini eos. Sicut enim vas ho-
minis confractum inutile efficitur. Tales sunt dii eorum. Con-
stituti illis in domo. Oculi eorum pleni sunt pulvere a pedibus in-
tenentium. Et sicut alieni qui regem offendit circumsepte sunt
iaceant. Aut sicut ad sepulcrum adductum mortuum. Ita cu-

tant sacerdotes ostia clausuris et sensus ne a latronibus expolien-
tur. Lucernas accendunt illis et quidem multas ex quibus nullam videre
possunt. Sunt autem sicut trabes in domo. Corda illorum dicunt e-
ligere serpentes qui de terra sunt. Dii comedent eos et vestimentum
ipsorum non sentiunt. Nigre sunt facies eorum a fumo qui est in domo
supra caput eorum fit. Et supra corpus eorum volant noctue et hi-
rundines et aves et similiter et cocce. Unde scietis quia non sunt
dii. Ne ergo timueritis eos. Aurum enim quod habent ad speciem est
nisi aliquis extinxerit eruginem non fulgebunt. Neque enim dum con-
flarentur sentiebant. Ex omni pretio empta sunt. In quibus spiritus non
est in ipsis. Sine pedibus in humeris portantur ostentantes igno-
bilitatem suam hominibus. Confundantur et qui colunt
ea. Propterea si ceciderint in terram a semet ipsis non consurgent. Si
quis enim statuerit rectum per semetipsum stabit. Sed sicut mor-
tuis vinum eorum apponentur. Hostias illorum venerunt sacerdotes
ipsorum et abutuntur. Similiter et mulieres eorum decerpentes ne-
que infirmo neque mendicanti aliquid impertiunt. De sacrificiis eorum
que fere et menstruate contingunt. Scientes itaque ex hiis qui
non sunt dii ne timeatis eos. Unde enim vocantur dii qui
a mulieres apponunt diis argenteis et aureis et ligneis et undo-
mibus eorum sacerdotes sedentes habent tunicas scissas et ca-
pita et barbam rasa. quorum capita nuda sunt. Ruguntur autem
clamantes contra deos suos sicut in cena mortui. A vestimen-
to eorum auferunt sacerdotes et vestiunt uxores suas et filios suos.
Neque si quid mali paciuntur ab aliquo neque si quid boni potuerit re-
tribuere. Neque regem constituere possunt neque auferre. Similiter neque di-
vicias dare possunt. Neque malum retribuere. Si quis illis votum voverit et
non reddiderit. Neque hoc requirunt. Hominem a morte non liberant. Neque infir-
mum a potentiore eripiunt. Hominem cecum ad visum non restituunt. De
necessitate hominem non liberabunt. Vidue non misebuntur. Neque orpha-

ut hinc[ia]ceant. Lapidibus re monte similes sunt dei mei. vla
pacis. aurei. t argentei. Aur aureum colunt qua mechinden[t].
Quomodo g[ra]ecinandum est aut cuncti ill[i] qui eos colunt adhuc
enim ipsi caldei inhonorantes ea. Cum enim audierint mutu
non posse loqui obstupunt ad hoc potentiores ab eo q[ui]
ei possint fieri. quia habet motum. & ipse est intelligens
reliquerit ea. tenetur ei habere ipsi deum. Quia erit ei
arrogandi sunt in mari sedent. Sacerdotes autem obtinentes
cum ait aliqua exipsi abstracta. ab alio quia sunt ex me
ne. primo sic exponat. qd ea ei sit digna habita sint ipsi
neq; simile est exipsis sit. Gemma autem que in mari fiu
falsa sit. Quare estimandi aut dicendum est. illos esse de
os. t falsi aurem t artificiosi sunt. nichil aliud enim
nisi id quod videtur esse facere possit. aut aurifices. t ipsi que
a fabrica. si sunt multa reperiri. sicunque q[ui] possint que ab
ipsis fabricata sunt esse dei. Reliquendi autem falsa. ne
probrum possint fieri. sicut si quis ei significet alii plati. malo
congrant. sacerdotes. ubi se absondant cum eis. Quomodo q[ui]
sentire debent qui sint. qui nec se bello se liberare nec
se malo se eripiunt. Sicut enim sive ligneu. sit autem. sit
argenteum. sicetur. pea. qui falsi sunt. generibus omnibus
virgibus. q[ui] manifestata sunt quia non sunt dei. sed opa
manus hominu. sicut illum dei opus in ipsis est. Regem regu
om ei sustinere. neq; plumam hominibus dare. Judicii q[ui] ei
deficiunt. neq; regnum habebunt. Ab initio. q. nichil possi
sicut coruscare. aut medium est. t dei. est ei. qui dei. igni
in domi deor ligneor. t aureor. t argenteor. qui deos. ipse
eorum fugiunt. t habebunt. Ipsi ei sicut trabes in medio eor
burentur. Reges autem. bello non resistetur. Quomodo ergo
estimandum est aut ostendum quia dei sint.

Non a fur
bus neq; a latronibus se liberabunt. dei ligneu. t lapideu. argeneu
sicuti aut. quibus magis foramen sunt. aurei. t argentei. qui
meretrices. que operti sunt ne fiant. Abundant autem
in aquatum fortes. inq; melius est regem obtinere aut
eum suum. aut vas utile in domo. in quo glorietur qui pos
der illud. q[ui] falsi dii. ut ostium in domo quod custodiet quic
ipsa sunt. q[ui] falsi dii. sol quidem. t luna. ac stella cum sint
splendida. t ministra ad utilitatem elevandum. Similiq; fulg
ura apparuerit. perspicui est. Idipsum aute ispe in omni
regione spiritus. cum fuerit. q[ui] cum imperatum fuerit a deo
ambulare umbram rebem. perficiunt. quod imperatum est
Ignis missus desuper ut ostendat homines. ita sunt quod
preceptum est. hec autem neq; speciei. neq; universis
orti similia sunt. unde neq; eorum audum est. neq; dicendum
illos esse dees. Quomodo ei possunt neq; judicii iudicare neq;
facere homini. Scientes itaq; quia ei sunt dii ne timueri
eos. neq; enim regib[us] maledicere neq; benedicere
nam ecce eorum gentib[us] non ostendunt. neq; in sol lucebo
neq; illuminabunt ut luna. Bestie melliores sunt illis. q[ui]
possunt fugere sub tectum ac iuvare sibi. Sicut neq; modu
nobis est manifestum. q. sunt dii. propter quod non ti
mueris eos. Sicut enim in cucumerario nichil custodit quod
ei. ita sunt dii eorum. ligneu. t argenteu. t aureu. Sic
mo[do] in horto spuma alba supra quam omnes aues sedet. Si
mile. t mortuo pecto in tenebris. similes sunt dii eor. lig
neu. t aureu. t argenteu. Sacerdotes itaq; ei de dii. ipsi fugi
cremo comedunt. t cetera in regione eorum.
homo nullo qui non habet simul ad hoc. nomine longe
opprobrio.

Hieremias

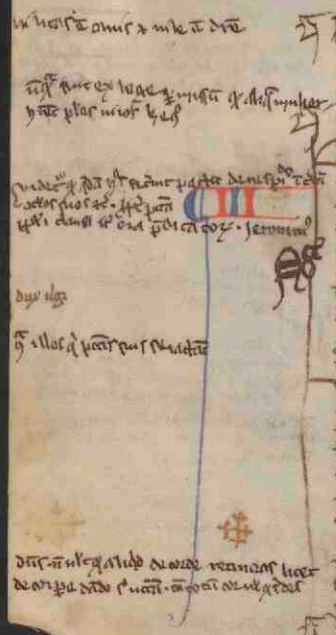

XXV

XXVI

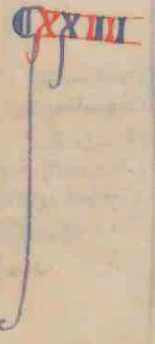

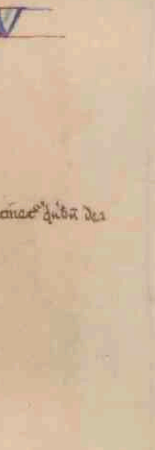

CXXXII

CXXXIII

113

XXXIX

XL

CXLV

CXLVI

Iam capti uos helam ait d. Verbum quod locutus est dominus de babilone et de terra cal-
deorum in manu ihesiorum prophete. Annunciate in gentibus et auditum facite. Leuate
signum. Predicate et uolite celare. Dicite. Capta est babilon confusus est bel-
uictus est marodac. Confusa sunt sculptilia eorum. Superata sunt ydola eorum.
Quia ascendit contra eam gens ab aquilone. Que ponet terram eius in soli-
tudinem. Et non erit qui habitet in ea. Ab homine usque ad pecus et moti sunt
et abierunt. In diebus illis et in tempore illo. Ait dominus. Uenient filii israel ipsi
et filii iuda simul ambulantes et flentes properabunt. Et dominum deum suum querent.
In syon interrogabunt uiam. Huc facies eorum uenient et apponentur ad dominum
federe sempiterno. Quod nulla oblivione delebitur. Grex perditus factus est populus me-
us. Pastores eorum seduxerunt eos. Fecerunt eos uagari in montibus. De monte in
collem transierunt. Obliti sunt cubilis sui. Omnes qui inuenerunt comederunt
eos. Et hostes eorum dixerunt. Non peccauimus pro eo quod peccauerunt domino decori
uisitatis et expectationem patrum eorum domino. Recedite de medio babilonis et de
terra caldeorum. Egredimini et estote quasi edi ante gregem. Quia ecce ego sus-
citabo et adducam in babilonem congregationem gentium magnarum de terra aqui-
lonis. Et preparabuntur ad illum eam. Et in die capietur. Sagitta eius quasi uiri fo-
tis interfectoris non reuertetur uacua. Et erit caldea in predam. Omnes uastantes eam
replebuntur ait d. Quia exultastis et magna locuti sunt diripientes hereditatem
meam. Quia effusi estis sicut uitulus super herbam et mugitis ut tau-
ri. Confusa est mater uestra nimis et adequata puluere que genuit nos. Ecce
nouissima erit in gentibus et deserta in uia et arens ab ira domini. Non habi-
tabitur sed redigetur tota in solitudinem. Omnis qui transibit per babilonem stu-
pebit et sibilabit super uniuersis plagis eius. Preparamini contra babilonem per
circuitum. Omnes qui intenditis arcum debellate eam. Non parcatis iaculis quia
domino peccauit. Clamate adversus eam. Ubique dedit manum. Ceciderunt fun-
damenta eius. Destructi sunt muri eius. Quia ultio domini est ultionem accipite de ea. Si-
cut fecit. Facite ei. Disperdite satorem de babilone et tenentem falcem in tempore
messis a facie gladii columbe. Uniuscuiusque ad populum suum conuertetur et singuli ad
terram suam fugient. Grex dispersus israel. Leones eiecerunt eum. Primus come-
dit eum rex assur. Iste nouissimus exossauit eum nabuchodonosor rex babilonis.
Propterea hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego uisitabo regem babilonis et eius terram
sicut uisitaui regem assur. Et reducam israel ad habitaculum suum et pasce-
tur carmelus et basan. In monte effraim et galaad et saturabitur anima eius. In
diebus illis et in tempore illo. Ait dominus. Quaeretur iniquitas israel et non erit
et peccata iuda et non inuenietur. Quia propitius ero eis quos
reliquero. Super terram dominantium ascende et super habita-
tores eius uisita. Dissipa et interfice quod post eos sunt ait
dominus. Et fac iuxta omnia que precepi tibi. Uox belli in
terra et contritio magna. Quomodo confractus est et contritus
est malleus uniuerse terre. Quomodo uisa est in desertum
babilon in gentibus. Illa quam te et capta es ba-
bilon et nesciebas. Inuenta es et apprehensa quia dominum
prouocasti. Aperuit dominus thesaurum suum et protulit uasa
ire sue. Quia opus est domino deo exercituum in terra caldeorum. Ue-
nite ad eam ab extremis finibus. Aperite ut exeant qui concul-
cent eam. Tollite de uia lapides et redigite in acerbos et interficite eam. Nec sit
quicquam reliquum. Dissipate uniuersos fortes eius. Descendant in occasionem. Ue eis
quia uenit dies eorum tempus uisitationis eorum. Uox fugientium et eorum qui euase-
runt de terra babilonis ut annuncient in syon ultionem domini dei nostri. Ultionem
templi eius. Annunciate in babilone plurimis omnibus qui tendunt arcum. Consisti-
te ad illum eam per gratiam et nullus euadat. Reddite ei secundum opus suum. Iux-
ta omnia que fecit facite illi. Quia contra dominum erecta est. Adversum sanctum israel. Ic-
cito cadent iuuenes eius in plateis eius et omnes uiri bellatores eius contidescent in
die illa ait dominus. Ecce ego ad te superbe dicit dominus deus exercituum quia uenit dies
tuus tempus uisitationis tue. Et cadet superbus et corruet et non erit qui susci-
tet eum. Et succendam ignem in urbibus eius et deuorabit omnia in circuitu
eius. Hec dicit dominus exercituum. Calumpniam sustinent filii israel et filii iuda

simul. Omnes qui ceperunt eos tenent. Nolunt dimittere eos. Redemptor eorum fo-
tis dominus exercituum nomen eius. Iudicio defendet causam eorum. Ut exterreat terram
et commoueat habitatores babilonis. Gladius ad caldeos ait dominus et habitato-
res babilonis et ad principes et ad sapientes eius. Gladius ad diuinos eius
qui stulti erunt. Gladius ad fortes illius qui timebunt. Gladius ad equos eius et ad
curtus eius et ad omne uulgus quod est in medio eius et erunt quasi mulieres. Gla-
dius ad thesauros eius qui diripientur. Siccitas super aquas eius erit
et arescent. Quia sculptilium terra est et in portentis gloriantur. Propterea habi-
tabunt dracones cum fatuis sicariis et habitabunt in eo structiones
et non inhabitabitur ulterius usque in sempiternum. Non extinguetur usque ad generatio-
nem et generationem. Sicut subuertit dominus sodomam et gomorram et uicinas eius
ait dominus. Non habitabit ibi uir. Non incolet eam filius hominis. Ecce populus uenit
ab aquilone et gens magna et reges multi consurgent a finibus terre.
Arcum et saccum apprehendent. Crudeles sunt et immisericordes. Uox eorum qua-
si mare sonabit et super equos ascendent sicut uir paratus ad pelium contra te
filia babilon. Audiuit rex babilonis famam eorum et dissolute sunt manus eius.
Angustia apprehendit eum dolor quasi parturientem. Ecce quasi leo ascendet de
superbia iordanis ad pulchritudinem robustam. Quia subito currere eum faciam
ad illam. Et quis erit electus quem preponam ei? Quis enim finis mei. Et quis
sustinebit me? Et quis est iste pastor qui resistat uultui meo. Propterea
audite consilium domini quod mente concepit adversum babilonem et cogitationes
eius quas cogitauit super terram caldeorum. Nisi detraxerit eos paruuli gregis
nisi dissipatum fuerit cum ipsis eorum habitaculum. A uoce captiuitatis babilonis com-
mota est terra et clamor inter gentes auditus est. Hec dicit dominus. Ecce ego uisita-
bo super babilonem et super habitatores eius qui cor suum leuauerunt contra me quasi
uentum pestilentem. Et mittam in babilonem uentilatores et uentilabunt eam
et demolientur terram eius. Quia uenerunt super eam undique in die afflictionis
eius. Non habitabit qui tendat arcum suum. Non ascendet loricatus. Non
parcet iuuenibus eius. Interficite omnem militiam eius. Et cadent interfecti in terra
caldeorum et uulnerati in regionibus eius. Quia non fuit uiduatus israel et iuda a deo
suo domino exercituum. Terra autem eorum repleta est delicto a sancto israel. Fugite de
medio babilonis ut saluet unusquisque animam suam. Non obstante tamen super interfe-
cte eius quia tempus est ultionis domini. Uicissitudinem ipse retribuet ei. Calix aureus
babilon in manu domini inebrians omnem terram. De uino eius biberunt gentes. Et ideo
commote sunt. Subito cecidit babilon et contrita est. Uulnerate super eam. Tolli-
te resinam ad dolorem eius si forte sanetur. Curauimus babilonem et non est sanata.
Obliuiscimus eam et eramus unusquisque in terram suam. Quia peruenit usque
ad celos iudicium eius et eleuatum est usque ad nubes. Protulit dominus iusti-
cias nostras. Uenite et narremus in syon opus domini dei nostri. Acuite sagit-
tas implete faretras. Suscitauit dominus spiritum regum medorum et contra
babilonem meum eius ut perdat eam. Quia ultio domini est ultio templi
sui. Super muros babilonis leuate signum. Augete custodiam
leuate custodes. Preparate insidias quia cogitauit dominus et fecit quod locu-
tus est contra habitatores babilonis. Quia habitas super aquas
cum locuples in thesauris uenit finis tuus. Pena predicta precisionis
tue. Iurauit dominus exercituum per animam suam. Quia replebo te hominibus quasi bruco
et super te celeuma cantabitur. Qui fecit terram in fortitudine sua. Preparauit
orbem in sapientia sua et extendit prudentia sua celos. Dante eo uocem suam
plicantur aque in celo. Qui leuat nubes ab extremo terre. Fulgura in pluuiam fecit
et produxit uentum de thesauris suis. Stultus factus est omnis homo ab adolescentia.
Confusus est omnis conflator in sculptili. Quia mendax conflatio eius. Non est spiritus in eis
uana sunt opera et risu digna. In tempore uisitationis sue peribunt. Non sicut
hec pars iacob. Quia qui fecit omnia ipse israel est sceptrum hereditatis eius. Dominus
exercituum nomen eius. Collisisti mihi uasa belli et ego collidam inter gentes et
disperdam in te regna. Et collidam in te equum et equitem eius et collidam in
te curtum et ascensorem eius. Et collidam in te uirum et mulierem et collidam
in te senem et puerum. Et collidam in te iuuenem et uirginem et collidam
in te pastorem et gregem. Et collidam in te agricolam et uigilem eius et colli-

[illegible]

Capitulum Lamentacionum Ieremie prophete. Aleph.

Quomodo sedet sola civitas plena populo. Facta est quasi vidua domini gentium. Princeps provinciarum facta est sub tributo. Beth. Plorans plorabit in nocte et lacrime eius in maxillis eius. Non est qui consoletur eam ex omnibus caris eius. Omnes amici eius spreverunt eam et facti sunt ei inimici. Gimel. Migravit Iuda propter afflictionem et multitudinem servitutis. Habitavit inter gentes et invenit requiem. Et persecutores eius apprehenderunt eam inter angustias. Deleth. Vie Syon lugent eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem. Omnes porte eius destructe. Sacerdotes eius gemerunt. Virgines eius squalide. Et ipsa oppressa amaritudine. He. Facti sunt hostes eius in capite. Inimici illius locupletati sunt. Quia locutus est super eam. Propter multitudinem iniquitatum eius. Parvuli eius ducti sunt captivi. Ante faciem tribulantis. Vav. Et egressus est a filia Syon omnis decor eius. Facti sunt principes eius velut arietes non invenientes pascua. Et abierunt absque fortitudine. Ante faciem subsequentis. Et recordata est Iherusalem dierum afflictionis sue et prevaricationis omnium desiderabilium suorum. Que habuerat a diebus antiquis. Cum caderet populus eius in manu hostili. Et non esset auxiliator. Viderunt eam hostes. Et deriserunt sabbata eius. Potestatem tenuit Iherusalem. Iustitiam fecit hostes. Quia glorificabant eam spreverunt illam. Quia viderunt ignominiam eius. Ipsa autem gemens et conversa retrorsum. Sordes eius in pectoribus eius. Non recordata est finis sui. Deposita est vehementer. Non habens consolatorem. Vide domine afflictionem meam. Quoniam erectus est inimicus. Ioth. Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. Quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum. De quibus preceperat ne intrarent in ecclesiam tuam. Caph. Omnis populus eius gemens et querens panem. Dederunt preciosa quoque pro cibo ad refocillandam animam. Vide domine et considera quia facta sum vilis. Lamech. O vos omnes qui transitis per viam. Attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Quia vindemiavit me. Ut locutus est dominus in die furoris sui. Mem. Ex celso misit ignem in ossibus meis et erudivit me. Expandit rete pedibus meis. Convertit me retrorsum. Posuit me desolatam tota die. Mortificatam. Vigilavit iugum iniquitatum in manu eius. Convolute sunt et imposite collo meo. Infirmata est virtus mea. Dedit me dominus in manu de qua non potero surgere. Samech. Abstulit omnes magnificos meos dominus de medio mei. Vocavit adversum me tempus ut conteret electos meos. Torcular calcavit dominus virgini filie Iuda. Iam. Ideo ego plorans et oculus meus deducens aquam. Quia longe factus est a me consolator. Convertens animam meam. Facti sunt filii mei perditi. Quoniam invaluit inimicus. Fe. Expandit Syon manus suas. Non est qui consoletur eam. Mandavit dominus adversum Iacob. In circuitu eius hostes eius. Facta est Iherusalem quasi menstruata pollutio inter eos. Sade. Iustus est dominus quia os eius ad iracundiam provocavi. Audite obsecro universi populi. Et videte dolorem meum. Virgines mee et iuvenes mei abierunt in captivitatem. Caph. Vocavi amicos meos. Ipsi deceperunt me. Sacerdotes mei et senes mei. In urbe consumpti sunt. Quia quesierunt cibum sibi ut refocillarent animam suam. Res. Vide domine quoniam tribulor. Venter meus conturbatus est. Subversus est cor meum in memetipsa. Quoniam amaritudine plena sum. Foris interfecit gladius et domi mors similis est. Sen. Audierunt quia ingemisco ego et non est qui consoletur me. Omnes inimici mei audierunt malum meum. Letati sunt quoniam tu fecisti. Adduxisti diem consolationis et fiet similis mei. Thau. Ingrediatur omne malum eorum coram te. Et vindemia eos sicut vindemiasti me. Propter omnes iniquitates me-

[illegible]

confregit me; posuit me desolatam. Deleth. Tetendit arcum suum et posuit me quasi signum ad sagittam. He. Misit in renibus meis filias pharetrae suae. Factus sum in derisum omni populo meo, canticum eorum tota die. He. Replevit me amaritudinibus; inebriavit absinthio. Vau. Et fregit ad numerum dentes meos; cibavit me cinere. Vau. Et repulsa est a pace anima mea; oblitus sum bonorum. Vau. Et dixi: Periit finis meus et spes mea a Domino. Zay. Recordare paupertatis et transgressionis meae, absinthii et fellis. Zay. Memoria memor ero, et tabescet in me anima mea. Zay. Haec recolens in corde meo, ideo sperabo. Heth. Misericordiae Domini quia non sumus consumpti, quia non defecerunt miserationes eius. Heth. Novi diluculo, multa est fides tua. Heth. Pars mea Dominus, dixit anima mea; propterea expectabo eum. Teth. Bonus est Dominus sperantibus in eum, animae quaerenti illum. Teth. Bonum est praestolari cum silentio salutare Dei. Teth. Bonum est viro cum portaverit iugum ab adolescentia sua. Ioth. Sedebit solitarius et tacebit, quia levavit se super se. Ioth. Ponet in pulvere os suum, si forte sit spes. Ioth. Dabit percutienti se maxillam, saturabitur opprobriis. Caph. Quia non repellet in sempiternum Dominus. Caph. Quia si abiecit, et miserebitur secundum multitudinem misericordiarum suarum. Caph. Non enim humiliavit ex corde suo et abiecit filios hominum. Lamed. Ut contereret sub pedibus suis omnes vinctos terrae. Lamed. Ut declinaret iudicium viri in conspectu vultus Altissimi. Lamed. Ut perverteret hominem in iudicio suo, Dominus ignoravit. Mem. Quis est iste qui dixit ut fieret, Domino non iubente? Mem. Ex ore Altissimi non egredientur nec bona nec mala? Mem. Quid murmuravit homo vivens, vir pro peccatis suis? Nun. Scrutemur vias nostras et quaeramus, et revertamur ad Dominum. Nun. Levemus corda nostra cum manibus ad Dominum in caelos. Nun. Nos inique egimus et ad iracundiam provocavimus; idcirco tu inexorabilis es. Samech. Operuisti in furore et percussisti nos; occidisti nec pepercisti. Samech. Opposuisti nubem tibi ne transeat oratio. Samech. Eradicationem et abiectionem posuisti me in medio populorum. Phe. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici. Phe. Formido et laqueus facta est nobis vaticinatio et contritio. Phe. Divisiones aquarum deduxit oculus meus in contritione filiae populi mei. Ain. Oculus meus afflictus est nec tacuit, eo quod non esset requies. Ain. Donec respiceret et videret Dominus de caelis. Ain. Oculus meus depraedatus est animam meam in cunctis filiabus urbis meae. Sade. Venatione ceperunt me quasi avem inimici mei gratis. Sade. Lapsa est in lacum vita mea, et posuerunt lapidem super me. Sade. Inundaverunt aquae super caput meum; dixi: Perii. Coph. Invocavi nomen tuum, Domine, de lacu novissimo. Coph. Vocem meam audisti; ne avertas aurem tuam a singultu meo et clamoribus. Coph. Appropinquasti in die quando invocavi te; dixisti: Ne timeas. Res. Iudicasti, Domine, causam animae meae, redemptor vitae meae. Res. Vidisti, Domine, iniquitatem illorum adversum me; iudica iudicium meum. Res. Vidisti omnem furorem, universas cogitationes eorum adversum me. Sin. Audisti opprobrium eorum, Domine, omnes cogitationes eorum adversum me. Sin. Labia insurgentium mihi et meditationes eorum adversum me tota die. Sin. Sessionem eorum et resurrectionem eorum vide; ego sum psalmus eorum. Thau. Reddes eis vicem, Domine, iuxta opera manuum suarum. Thau. Dabis eis scutum cordis, laborem tuum. Thau. Persequeris in furore et conteres eos sub caelis, Domine.

Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum. Beth. Filii Sion incliti et amicti auro primo, quomodo reputati sunt in vasa testea, opus manuum figuli. Gimel. Sed et lamiae nudaverunt mammam, lactaverunt catulos suos; filia populi mei crudelis quasi struthio in deserto. Deleth. Adhaesit lingua lactentis ad palatum eius in siti; parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis. He. Qui vescebantur voluptuose interierunt in viis; qui nutriebantur in croceis amplexati sunt stercora. Vau. Et maior effecta est iniquitas filiae populi mei peccato Sodomorum, quae subversa est in momento, et non ceperunt in ea manus. Zay. Candidiores Nazarei eius nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchriores. Heth. Denigrata est super carbones facies eorum, et non sunt cogniti in plateis; adhaesit cutis eorum ossibus, aruit et facta est quasi lignum. Teth. Melius fuit occisis gladio quam interfectis fame, quoniam isti extabuerunt consumpti a sterilitate terrae. Ioth. Manus mulierum misericordium coxerunt filios suos; facti sunt cibus earum in contritione filiae populi mei. Caph. Complevit Dominus furorem suum, effudit iram indignationis suae, et succendit ignem in Sion, et devoravit fundamenta eius. Lamed. Non crediderunt reges terrae et universi habitatores orbis quoniam ingrederetur hostis et inimicus per portas Hierusalem. Mem. Propter peccata prophetarum eius et iniquitates sacerdotum eius, qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum. Nun. Erraverunt caeci in plateis, polluti sunt in sanguine; cumque non possent, tenuerunt lacinias suas. Samech. Recedite polluti, clamaverunt eis; recedite, abite, nolite tangere. Iurgati quippe sunt et commoti dixerunt inter gentes: Non addet ultra ut habitet in eis. Phe. Facies Domini divisit eos, non addet ut respiciat eos; facies sacerdotum non erubuerunt, neque senum miserti sunt. Ain. Cum adhuc subsisteremus, defecerunt oculi nostri ad auxilium nostrum vanum; cum respiceremus attenti ad gentem quae salvare non poterat. Sade. Lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum nostrarum; appropinquavit finis noster, completi sunt dies nostri, quia venit finis noster. Coph. Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis caeli; super montes persecuti sunt nos, in deserto insidiati sunt nobis. Res. Spiritus oris nostri christus Dominus captus est in peccatis nostris, cui diximus: In umbra tua vivemus in gentibus. Sin. Gaude et laetare, filia Edom, quae habitas in terra Hus; ad te quoque perveniet calix, inebriaberis atque nudaberis. Thau. Completa est iniquitas tua, filia Sion; non addet ultra ut transmigret te. Visitavit iniquitatem tuam, filia Edom; discooperuit peccata tua. Incipit oratio Ieremie prophete.

A. Recordare, Domine, quid acciderit nobis; intuere et respice opprobrium nostrum. B. Hereditas nostra versa est ad alienos, domus nostrae ad extraneos. C. Pupilli facti sumus absque patre, matres nostrae quasi viduae. D. Aquam nostram pecunia bibimus, ligna nostra pretio comparavimus. E. Cervicibus minabamur, lassis non dabatur requies. F. Aegypto dedimus manum et Assyriis, ut saturaremur pane. G. Patres nostri peccaverunt et non sunt, et nos iniquitates eorum portavimus. H. Servi dominati sunt nostri; non fuit qui redimeret de manu eorum. I. In animabus nostris afferebamus panem nobis a facie gladii in deserto. K. Pellis nostra quasi clibanus exusta est a facie tempestatum famis. L. Mulieres in Sion humiliaverunt, virgines in civitatibus Iuda. M. Principes manu suspensi sunt; facies senum non erubuerunt. N. Adolescentibus impudice abusi sunt, et pueri in ligno corruerunt. O. Senes de portis defecerunt, iuvenes de choro psallentium. P. Defecit gaudium cordis nostri; versus est in luctum chorus noster. Q. Cecidit corona capitis nostri; vae nobis, quia peccavimus. R. Propterea maestum factum est cor nostrum, ideo contenebrati sunt oculi nostri. S. Propter montem Sion quia disperiit, vulpes ambulaverunt in eo. T. Tu autem, Domine, in aeternum permanebis, solium tuum in generatione et generationem. V. Quare in perpetuum oblivisceris nostri, derelinques nos in longitudine dierum? X. Converte nos, Domine, ad te, et convertemur; innova dies nostros sicut a principio. Y. Sed proiciens repulisti nos, iratus es contra nos vehementer. Explicit liber Ieremie prophete. lib. iii.

Incipit prologus sancti Ieronimi in Ezechiel prophetam.

Ezechiel propheta cum Ioachin rege Iuda captivus ductus est in Babylonem. Ibi his qui cum eo captivi fuerant prophetavit, paenitentibus quod ad Ieremie vaticinium sponte se ultro adversariis tradidissent, et viderent adhuc urbem Hierosolymam stare, quam ille casuram esse praedixerat. Tricesimo autem aetatis suae anno et captivitatis quinto exorsus est ad concaptivos loqui, et eodem tempore licet posterior in Chaldea, Ieremias in Iudea prophetavit. Sermo eius nec satis disertus nec admodum rusticus est, sed ex utroque medie temperatus. Sacerdos et ipse sicut et Ieremias, principia voluminis et finem magnis habens obscuritatibus involuta. Sed et vulgata eius editio non multum distat ab Hebraeo. Unde satis mirari nequeo quid causae extiterit ut si eosdem in utraque editione libros habemus interpretes,

ezechiel

Incipit liber ezechielis prophete

Et factum est in xxx. anno in quarto in quinto mensis cum essem in medio captiuorum iuxta fluuium chobar apti sunt cęli. & vidi uisiones dei. In quinto mensis. ipse. i. annus quintus transmigrationis ioachim regis iude. & dixit dñs ad ezechielem filium buzi sacerdotem. in terra caldeorum secus fluuium chobar. Et facta est super eum ibi manus dñi. Et vidi. & ecce uentus turbinis ueniebat ab aquilone. nubes magna. & ignis involuens. & splendor in circuitu eius. Et de medio eius. scilicet de medio ignis. Et in medio eius similitudo quatuor animalium. & hec aspectus eorum. similitudo hominis in eis. Et quatuor facies uni. & quatuor pinne uni. & pedes eorum pedes recti. & plantа pedis eorum quasi planta pedis uituli. & scintillabant quasi aspectus eris candentis. Et manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus suis. Et facies & pennae quatuor earum coniunctae erant altera ad alteram. Non vertebantur in eundo. singula ante faciem suam gradiebantur. Similitudo autem vultus eorum facies hominis. & facies leonis a dextris ipsorum quatuor. & facies bouis a sinistris ipsorum quatuor. & facies aquilae desuper ipsorum quatuor. Et facies eorum. pinnae eorum extentae desuper. Due pinne singule iungebantur. & due tegebant corpora eorum. Et unusquisque eorum ante faciem suam gradiebatur. ubicumque ibat uentus ibant. & uolue gradiebantur. Et similitudo animalium. & aspectus eorum quasi carbonis ignis ardentis. quasi aspectus lampadarum. Hic erat uultus discurrens in medio animalium. splendor ignis. & de igne fulgur egrediens. Et animalia ibant & reuertebantur in similitudine fulguris coruscantis. Et vidi animalia. & apparuit rota una super terram iuxta animalia. habens quatuor facies. Et aspectus rotarum. & opus eorum. quasi visus maris. Et una similitudo ipsarum quatuor. Et aspectus eorum. & opus earum quasi si fuit rota in medio rote. Per quattuor partes earum ibant. Non reuertebantur cum ibant. Sed in quattuor partes ibant. non reuertebantur cum ambularent. Et altitudo erat eis. & timebam ad aspectum. & horribilis aspectus. & rote erant plene oculis in circuitu ipsarum quattuor. Cum ergo ambularent animalia. ambulabant pariter & rote iuxta ea. Et cum eleuarentur alabant de terra. eleuabant simul & rote. Quocumque ibat spiritus eorum illuc gradiebatur. & rote eleuabantur iuxta ea. Spiritus enim animalium in rotis erat. Cum illa ambularent. ambulabant & ista. & cum illa starent. stabant & ista. & cum illa eleuarentur de terra. eleuabantur simul & rote. Quoniam spiritus animalium in rotis erat. Et super capita animalium firmamentum. quasi aspectus crystalli horribilis. & extentum super capita eorum desuper. Sub firmamento autem pennae eorum rectae altera ad alteram. Duae quae uelabant unam. & duae uelabant corpora eorum ex utraque parte. Et audiebam sonum alarum earum quasi sonum aquarum multarum. quasi uocem omnipotentis. Cum ambularent. sonus mirabilis. quasi sonus castrorum. Cum starent demittebant pennas suas. & sonus earum cessabat. Erat autem sonus super firmamentum quod erat super capita eorum. Cum starent. demittebant pennas suas. Et super firmamentum quod erat super capita eorum. tanquam lapidis sapphiri similitudo throni. Et super similitudinem throni. similitudo quasi aspectus hominis desuper. Et vidi quasi speciem electri. velut aspectum ignis intrinsecus. & circumquaque eius. a lumbis eius & desuper. Et a lumbis eius & deorsum. vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu. velut aspectum arcus. cum fuerit in nube in die pluuie. Hic erat aspectus splendoris per gyrum. Iste visio similitudinis gloriae dei. Et vidi. & cecidi in faciem meam. Et audiui vocem loquentis. & dixit ad me. Fili hominis sta super pedes tuos. & loquar

tecum. Et ingressus est in me spiritus. postquam locutus est mihi. & statuit me super pedes meos. & audiui loquentem ad me. & dicentem mihi. Fili hominis ego mitto te ad filios israel. ad gentes apostatrices. quae recesserunt a me. ipsi & patres eorum. prevaricati sunt in me usque ad diem hanc. & filios duros facie. & mendaces nimis tuos ego ad illos. quos ego mitto te. Et dices ad eos. hec dicit dñs deus. Si forte audiant. & si forte quiescant. quia domus exasperans est. & sciet quia prophetа fuit inter eos. Et tu fili hominis ne timeas eos. neque sermones eorum timeas. quoniam exasperatio & scorpiones tecum sunt. & super operibus habitas. verba eorum ne timeas. neque a facie eorum ne timeas. quoniam domus exasperans est. Loqueris ergo verba mea ad eos. Si forte audiant. & si forte quiescant. quia exasperatores sunt. Tu autem fili hominis audi quae loquor ad te. noli exasperare domum exasperantem. Aperi os tuum. & comede quod ego do tibi. Et vidi & ecce manus missa ad me. in qua erat involutus liber. & expandit illum coram me. qui erat scriptus intus & foris. & scripti erant in eo lamentationes & carmen. & tuae. Et dixit ad me. Fili hominis quod inuenis comede. comede volumen istud. & vade. loquere ad filios israel. Aperui os meum. & cibauit me volumine illo. & dixit ad me. Fili hominis uentrem tuum cibabis. & viscera tua implebis volumine isto. quod ego do tibi. Et comedi illud. & factum est in ore meo tanquam mel dulce. Et dixit mihi. Fili hominis vade ad domum israel. & loqueris ad eos verba mea. Quia non ad populum profundi sermonis & ignotae linguae tu mitteris. sed ad domum israel. Non ad populos multos profundi sermonis & ignotae linguae quorum non audias sermones eorum. Si ad illos mittereris. ipsi audirent te. Domus autem israel nolunt audire te. quia nolunt audire me. Omnis quippe domus israel fronte dura est & duro corde. Ecce dedi faciem tuam validam contra facies eorum. & frontem tuam durissimam contra frontes eorum. Adamantem & lapidem durissimum dedi frontem tuam. ne timeas eos. neque metuas a facie eorum. quoniam domus exasperans est. Et dixit ad me. Fili hominis omnes sermones meos quos ego loquar ad te. assume in corde tuo. & auribus tuis audi. vade ingredere ad filios transmigrationis. ad filios populi tui. & loqueris ad eos. Haec dicit dominus deus. si forte quiescant & si forte non. Et sustulit me spiritus. & audiui post me sonitum commotionis magnae. benedicta gloria domini de loco suo. & sonitus alarum animalium. percutientium alterum ad alterum. sonitus rotarum iuxta eas. & sonitus commotionis magnae. Et sustulit me. & abiit amaritudine. indignatione spiritus mei. manus autem domini erat mecum confortans me. Et veni ad transmigrationem. ad adventum populorum habitantium ad canalem chobar. & sedi ubi sedebant. & mansi ibi septem diebus desolatus in medio eorum. Cum autem septem dies transissent. factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis speculatorem dedi te domui israel. & audies de ore meo verbum. & annuntiabis eis ex me. Si dicente me ad impium. Morte morieris. & non annuntiaueris ei. neque locutus fueris impio ut auertatur a via sua impia. & uiuat ipse impius in iniquitate sua morietur. sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem tu impium conuertens ab impietate sua. & a via sua impia. reddere uitam impio. ipse in iniquitate sua morietur. tu autem animam tuam liberasti. Si iustus a iustitia sua recedat. & fecerit iniquitatem. ponam offendiculum coram eo. ipse morietur. quia tu non annuntiasti ei. in peccato suo morietur. & non memorabo iustitiae eius quam fecerat. sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaueris iusto. ut non peccet iustus. & non peccauerit. uita uiuet. quia annuntiasti ei. & tu animam tuam liberasti. Et facta est super me manus domini. & dixit ad me. Surge & egredere in campum. & ibi loquar tecum. Et surrexi egressus in campum. & ecce ibi gloria domini stabat. quae erat quasi gloria quam uidi iuxta fluuium chobar. Et cecidi in faciem meam. Et ingressus est in me spiritus. & statuit me super pedes meos. & locutus est mihi. & dixit ad me. Vade & include te in medio domus tuae. Et tu fili hominis ecce dabunt super te funiculos. & ligabunt te eis. ne egrediaris in medio eorum. & adhaerebit lingua tua faucibus tuis. & obmutescas. & non sis eis quasi vir arguens. quia domus exasperans est. Aperiam autem os tuum. & loqueris ad eos. Haec dicit dominus deus. Qui audit audiat. & qui quiescit quiescat. Domus enim exasperans est. Et tu fili hominis sume tibi lateres. & pones eos coram te. & describes in eis ciuitatem hierusalem. & dabis contra eam obsidionem. & aedificabis munitiones. & circumdabis eam aggere. & pones castra. & circumponas arietes in gyro. Et tu sume tibi sartaginem ferream. & pones eam murum ferreum inter te & ciuitatem. & firmabis faciem tuam contra eam. & erit in obsidione. & obsidebis eam. Signum hoc domui israel. Tu quoque dormies super latus tuum sinistrum. & pones iniquitatem domus israel super eo. iuxta numerum dierum quibus dormies super eum. portabis iniquitates eorum. Et ego dedi tibi annos iniquitatis eorum. iuxta numerum dierum trecentorum nonaginta. & portabis iniquitatem domus israel. Et complebis dies eos. & dormies iterum super latus dextrum. & portabis iniquitatem domus iuda quadraginta dies. diem pro anno. diem pro anno dedi tibi. Et ad obsidionem hierusalem extendes faciem tuam. & brachium tuum nudum. & prophetabis contra eam. Et ecce posui super te funiculos. & non uertaris de latere in latus donec compleas dies obsidionis tuae. Tu autem sume tibi triticum. & hordeum. & fabam. & lentem. & milium. & far. & mittes ea in unum uas. & facies ea tibi in panes. iuxta numerum dierum quos dormies super latus tuum. trecentorum nonaginta dierum comedes ea. Cibus autem tuus quem comedes. in pondere uiginti siclorum per singulos dies. de tempore in tempus comedes. Et aquam in mensura bibes. sextarium. de tempore in tempus bibes. Et subcinericium hordeaceum comedes ea. & stercore hominis operies ea in conspectu eorum. Et dixit dominus. Sic comedent filii israel panem suum pollutum inter gentes. Et dixi. Heu heu domine deus. ecce anima mea non polluta. & morticinum & captum non comedi ab infantia mea usque nunc. & non introiit in os meum caro abominabilis. Et dixit ad me. Ecce dedi tibi stercus armenti pro stercore hominis. & tu coques panem tuum in eo. Et dixit ad me. Fili hominis ecce ego conteram baculum panis in hierusalem. & comedent panem ad pondus & in sollicitudine. & aquam ad mensuram & in angustia bibent. ut egere incipiant panem & aquam. & desolentur uir & frater eius. & tabescant in iniquitatibus suis. Et tu fili hominis sume tibi gladium acutum. & pro rasorio barbitonsoris sumes illum. & traduces per caput tuum & per barbam tuam. & tolles tibi pondus ad dividendum. & divides capillos quos succendes igne in medio ciuitatis. cum impleti fuerint dies obsidionis. & sumes pondus. & concides illud. Et tolles inde paucos numero. & conligabis eos in fimbriis tuis. & de his rursum mittes in medium ignis. & succendes eos igne. & exibit ignis in omnem domum israel. Haec dicit dominus deus. Hierusalem in medio gentium posui eam. & in circuitu eius terras. Et illa impudenter egit contra iudicia mea super impietatem. & contra praecepta mea super terras quae in circuitu eius sunt. Quia abiecerunt iudicia mea. & praecepta mea non ambulauerunt in eis. Propterea haec dicit dominus deus. Quia super iudicia uestra ambulastis. & iudicia mea non custodistis. & secundum ritum gentium quae in circuitu uestro sunt non fecistis. Propterea haec dicit dominus deus. Ecce ego ad te. & faciam in medio tui iudicia in conspectu gentium. & faciam in te quae non feci. & quae non faciam amplius propter omnes abominationes tuas. Propterea patres comedent filios in medio tui. & filii comedent patres suos. & faciam in te iudicia. & uniuersum residuum tuum dispergam in omnem uentum. Propterea uiuo ego dicit dominus deus. quia sanctuarium meum polluisti in cunctis offensionibus tuis. & in uniuersis abominationibus tuis. Ego quoque auferam. & non parcet oculus meus. nec ego miserebor. Tertia pars tui pestilentia morietur. & fame consumetur in medio tui. & tertia pars tui gladio corruet in circuitu tui. & tertiam partem tui in omnem uentum dispergam. & gladium nudabo post eos. Et complebuntur iracundiae meae. & requiescere faciam furorem meum in eis. & consolabor me. & scient quia ego dominus locutus sum in zelo meo. cum complebo indignationem meam in eis. Et dabo eos in desolationem & in opprobrium gentibus quae in circuitu tuo sunt. coram omni transeunte. Et opprobrium & blasphemia & disciplina & stupor erit gentibus quae in circuitu tuo sunt. cum fecero in te iudicia in furore & in indignatione & in correptionibus ultionis. Ego dominus locutus sum. Cum emittam sagittas pessimas famis. quae ad perniciem mittentur. & quas mittam ad disperdendum uos. famem quoque congregabo super uos. & confringam omne firmamentum panis. & mittam super uos famem & bestias pessimas. & orbabunt te. & pestilentia & sanguis transibit per medium tui. & inducam gladium super te. Ego dominus locutus sum. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam contra montes israel. & prophetabis ad eos. & dices. Montes israel audite uerbum domini dei. Haec dicit dominus montibus & collibus. uallibus & campis. Ecce ego inducam super uos gladium. & disperdam excelsa uestra. & conteram aras uestras. & confringam altaria uestra. & proiciam interfectos uestros coram idolis uestris. & dabo cadauera filiorum israel ante faciem idolorum eorum. & ossa uestra circa aras uestras dispergam. In cunctis habitationibus uestris urbes desolabuntur. & excelsa uastabuntur. ut conterantur & desolentur aras uestrae. & confringantur idola uestra. & auferantur. & destruantur fana uestra. & deleantur opera uestra. & cadent interfecti uestri in medio uestri. & scietis quia ego dominus. Et relinquam residuum habentes effugium a gladio inter gentes. cum dispersi fueritis per terras. & memores mei erunt in gentibus ad quas captiui ducentur. quia contritus sum cor eorum fornicans. quod recessit a me. & oculos eorum fornicantes post idola sua. & placebit sibi in semetipsis in malitiis suis. quas fecerunt in cunctis abominationibus suis. Et scient quia ego dominus. non frustra locutus sum ut facerem eis malum hoc universum.

faciam superbiam potentiam potentium. et possidebunt sanctuaria eorum.
angustia superveniente requirent pacem. et non erit. Conturbatio
super conturbationem veniet. et auditus super auditum. Et querent visionem
de prophetia et lex peribit a sacerdote. et consilium a seniorum. Rex ergo ingebit
et princeps induetur meroris. et manus populi terre conturbabuntur. Secundum vi-
am eorum faciam eis. et secundum iudicia eorum iudicabo eos. et scient quia ego
dominus. Et factum est in anno sexto in sexto mense. in quinta mensis. ego se-
debam in domo mea. et senes iuda sedebant coram me. Et cecidit super
me ibi manus domini dei. Et vidi. et ecce similitudo quasi aspectus ignis. ab aspe-
ctu lumborum eius et deorsum ignis. et a lumbis eius et sursum quasi aspe-
ctus splendoris ut visio electi. Et emissa similitudo manus apprehendit
me. in cinnamo capitis mei. Et elevavit me spiritus in terram in tolum. et adduxit
me in hierusalem in visionem dei iuxta ostium interius quod respiciebat ad
aquilonem. ubi erat statutum ydolum zeli ad provocandam emulatio-
nem. et ecce ibi erat gloria dei israel secundum visionem quam vidi in campo.
Et dixit ad me. fili hominis leva oculos tuos ad viam aquilonis. et ecce
ab aquilone porte altaris ydolum zeli in ipso introitu. et dixit dominus ad
me. fili hominis putas ne vides tu quid isti faciunt. abhominationes ma-
gnas quas domus israel facit hic ut procul recedam a sanctuario meo. Et ad-
huc conversus videbis abhominationes maiores. Et introduxit me ad ho-
stium atrii. et vidi. et ecce foramen unum in pariete. et dixit ad me. fi-
li hominis fode parietem. Et cum perfodissem parietem apparuit
ostium unum. et dixit ad me. ingredere et vide abhominationes pessimas
quas isti faciunt hic. Et ingressus vidi. et ecce similitudo omnis rep-
tilium et animalium abhominatio. et universa ydola domus israel cepta erant in
pariete in circuitu per totum. Et septuaginta viri de senioribus domus
israel. et iechonias filius saphan. stabat in medio eorum stantium ante
picturas. et unusquisque habebat thuribulum in manu sua. et vapor
nebule de thure consurgebat. Et dixit ad me. Certe vides fili hominis
que seniores domus israel faciunt in tenebris. unusquisque in abscondita cubiculi
sui. Dicunt enim dominus non videt dominus terram. Et dixit ad me. Ad-
huc conversus videbis abhominationes maiores quas isti faciunt. Et introdu-
xit me per ostium porte domus domini quod respiciebat ad aquilonem. et ecce ibi
mulieres sedebant. plangentes ad ovidem. Et dixit ad me. Certe vidi-
sti fili hominis. Adhuc conversus videbis abhominationes maiores hic.
et introduxit me in atrium domus domini interius. Et ecce in ostio templi
domini inter vestibulum et altare. quasi xxv. viri. dorsa habentes contra
templum domini. et facies ad orientem. et adorabunt ad ortum solis. Et dixit
ad me. Certe vidisti fili hominis. Numquid leve est hoc domui iuda ut
faciant abhominationes istas quas fecerunt hic. quia replentes terram
iniquitate. conversi sunt ad irritandum me. Et ecce applicant ramum
ad nares suas. Ergo et ego faciam in furore. non parcet oculus meus et
non miserebor. et cum clamaverint ad aures meas voce magna non exaudi-
am eos. Et clamavit in auribus meis voce magna dicens. Appropinque-
runt visitationes urbis. et unusquisque vas interfectionis habet in manu sua.
Et ecce sex viri veniebant de porta via superioris que respicit ad a-
quilonem. et unusquisque vas interfectionis in manu eius. vir quoque unus in me-
dio eorum vestitus lineis. et atramentum scriptoris ad renes eius. et in-
gressi sunt et steterunt iuxta altare ereum. et gloria dei israel assump-
ta est de cherub. que erat super eum. ad limen domus. Et vocavit
virum qui erat indutus lineis. et atramentarium scriptoris habebat
in lumbis suis. et dixit dominus ad eum. Transi per mediam civitatem in he-
rusalem medio. et signa thau super frontes virorum gementium. et dolen-
tium super cunctis abhominationibus que fiunt in medio eius. et illis
dixit audiente me. Transite per civitatem sequentes eum. et percu-
tite. non parcat oculus vester. neque misereamini. Senem. ado-
lescentulum. virginem. parvulum. et mulieres interficite usque
ad interitum. Omnem autem super quem videritis thau. ne occida-

tis. et a sanctuario meo incipite. Ceperunt ergo a viris senioribus qui erant
ante faciem domus. et dixit ad eos. Contamina ante domum et imple-
te atria interfectis. egredimini. Et egressi sunt. et percutiebant eos qui
erant in civitate. et cedo completa. et manus ego tantum que super fonden-
tiam. et clamans ait. heu heu heu. domine deus. ergo ne dispersis omnes
liquias filiorum israel. effundens furorem tuum super hierusalem. Et dixit
ad me. Iniquitas domus israel et iuda magna est nimis valde. Et ex-
pleta est sanguinibus terra. et civitas repleta est cultura. Dixerunt
enim. Derelinquit dominus terram. et dominus non videt. Igitur et ego non parcet oculus
meus. et miserebor. viam eorum super caput eorum reddam. Et ecce vir qui indutus
erat lineis. qui habebat atramentarium in dorso suo. respondit verbum
dicens. Feci sicut mihi precepisti. Et vidi et ecce in firmamento quod erat
super caput cherubin. quasi lapis saphirus. quasi species similitudinis solis
apparuit super ea. Et dixit ad virum qui indutus erat lineis. et ait. Ingre-
dere in medium rotarum. que sunt subtus cherubin. et imple manum
tuam primis ignis. que sunt subtus cherubin. et effunde super civitatem.
Ingressus est in conspectu meo. Cherubin autem stabant a dextris
eius domus. cum ingrederetur vir. et nubes implevit atrium interius. et ple-
nata est gloria domini desuper cherubin ad limen domus. et repleta est domus
nube. et atrium repletum est splendore gloria domini. et sonitus alarum cherubin
audiebatur usque ad atrium exterius. quasi vox dei omnipotentis loquentis.
Cumque precepisset viro qui indutus erat lineis dicens. sumo ignem de me-
dio rotarum que sunt inter cherubin. ingressus ille stetit iuxta rotam.
et extendit cherub manum de medio cherubin ad ignem. qui erat in
cherubin. et assumpsit. et dedit in manus eius qui indutus erat lineis. et
accipiens ingressus est. et apparuit in cherubin similitudo manus hominis
subtus eorum pennas. Et vidi et ecce quatuor rote iuxta cherubin. Ro-
tarum iuxta cherubin unus. et rota alia iuxta cherubin alterius. species autem
erat rotarum quasi visio lapidis crisolite. Et aspectus earum similitudo
una quatuor. quasi si sit rota in medio rote. Cum ambularent in quatuor
partes gradiebantur. nec transeunt ambulantes. sed ad locum ad quem
ire declinabat que prima erat. sequebantur et ecce non convertebantur. Et omnium
per eorum. et colla et manus. et pennae et circuli plena erant oculis in circuitu
rotarum quatuor. Et rotas istas vocabat volubiles audiente me. Quatuor
autem facies habebat unus. facies una facies cherub. et facies secunda facies ho-
minis. et in tertio facies leonis. et in quarto facies aquile. et elevata sunt cheru-
bin. ipsum est animal quod vidi iuxta fluvium chobar. Cumque ambularent cheru-
bin. ibant pariter et rote iuxta ea. Et cum levarent cherubin alas suas ut
exaltarentur a terra. non residebant rote. sed et ipse iuxta eam. Et quando
illis stabant. et cum elevaris elevabantur. spiritus enim vite erat in eis. Et egressa
est gloria domini a limine templi. et stetit super cherubin. Et elevantia cheru-
bin alas suas exaltata sunt a terra coram me. Et illis egredientibus
rote quoque sub secuta sunt. Et stetit in introitu porte domus orientalis domini.
gloria dei israel erat super eos. Ipsum est animal quod vidi subtus deum israel iuxta fluvium
chobar. Et intelligi quia cherubin erant. Quatuor vultus unus. et quatuor
alae unum. et similitudo manus hominis sub alis eorum. et similitudo vultuum
eorum ipsi vultus quos vidi iuxta fluvium chobar. et intuitus eorum. et impetus
singulorum ante faciem suam ingredi. Et elevavit me spiritus. et introduxit
me ad portam domini orientalem. que respicit solis ortum. Et ecce in ostio
porte xxv. viri. Et vidi in medio eorum iechoniam filium azur. et fe-
thiam filium banaie principes populi. Dixit quoque ad me. fili hominis hii viri
cogitant iniquitatem. et tractant consilium pessimum in urbe ista dicen-
tes. Nonne dudum edificate sunt domus. Hec est lebes. nos autem
carnes. Idcirco vaticinare de eis vaticinare fili hominis. Et erant in me
spiritus domini. et dixit ad me. Loquere. hec dicit dominus. Sic locuti estis domus
israel. et cogitationes cordis vestri ego noui. Plurimos occidistis in urbe
hac. et implestis eius vias interfectis. propterea hec dicit dominus deus. Interfecti
vestri quos posuistis in medio eius hii sunt carnes. et hec est lebes.

CXIII

CXIIII

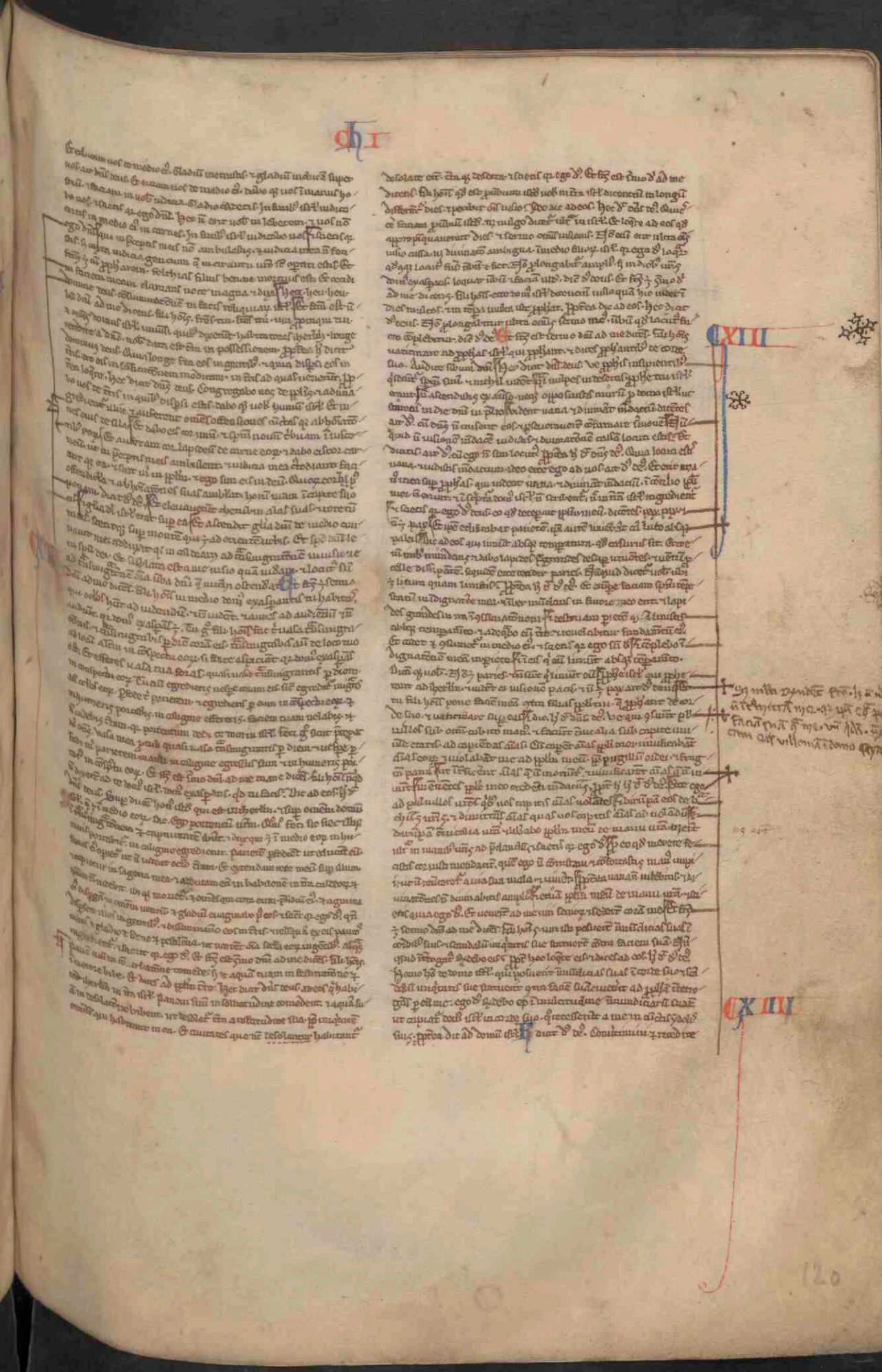

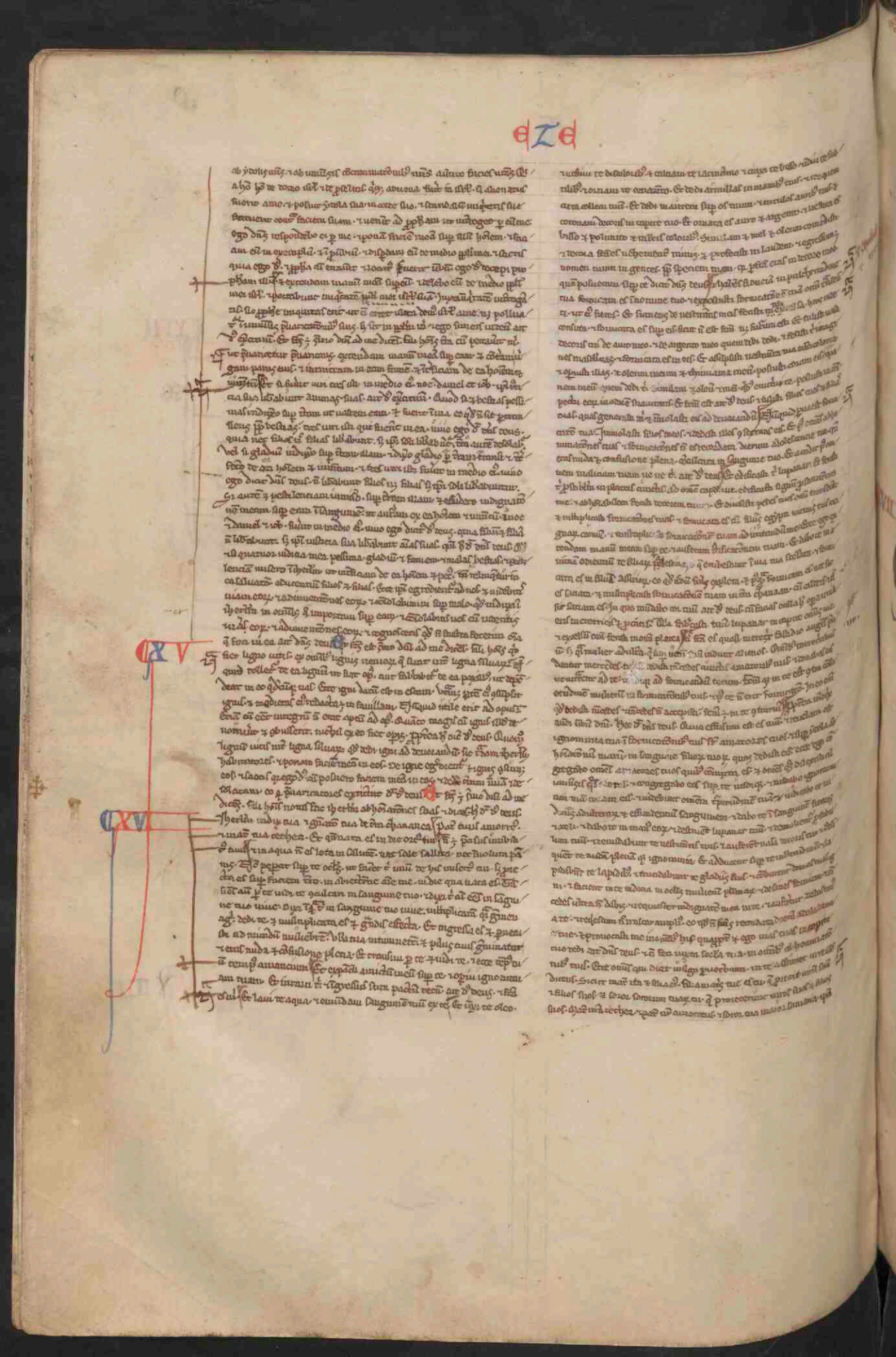

ab ydolis vestris. Et ab universis contaminationibus vestris auferam faciem meam. Qui
a hoc homo de domo israel et de proselitis quicumque advenerit in israel. Si alienatus
fuerit a me et posuerit ydola sua in corde suo. Et scandalum iniquitatis sue
fecerunt contra faciem suam. Et venerit ad prophetam ut interroget per eum me.
Ego dominus respondebo ei per me. Et ponam faciem meam super illum hominem. Et faciam
eum in exemplum et in proverbium. Et disperdam eum de medio populi mei. Et scietis
quia ego dominus. Et propheta cum erraverit et locutus fuerit verbum. Ego dominus decepi pro-
phetam illum. Et extendam manum meam super eum. Et delebo eum de medio populi
mei israel. Et portabunt iniquitatem populi mei israel. Iuxta iniquitatem interroga-
tis sic prophete iniquitas erit. Ut non erret ultra domus israel a me. Neque polluatur
in universis prevaricationibus suis. Sed sit in populum meum. Et ego sum eis in deum. Ait
dominus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis terra cum peccaverit mihi.
Ut prevaricetur prevaricans. Extendam manum meam super eam et contra-
ram panis eius. Et intuitam in eam famem. Et interficiam de ea hominem et
iumentum. Et si fuerint viri tres isti in medio eius. Noe. Daniel et Iob. Ipsi iusti-
cia sua liberabunt animas suas. Ait dominus. Quod si et bestias pessi-
mas introduxero super terram ut vastem eam. Et fuerit in ea quod non sit pertran-
siens propter bestias. Tres viri isti qui fuerint in ea. Vivo ego dominus deus.
Quia nec filios nec filias liberabunt. Sed ipsi soli liberabuntur. Terra autem desolabitur.
Vel si gladium introduxero super terram illam. Et dixero gladio per terram transi. Et
interfecero de ea hominem et iumentum. Et tres viri isti fuerint in medio eius. Vivo
ego dicit dominus deus. Non liberabunt filios neque filias. Sed ipsi soli liberabuntur.
Si autem et pestilentiam immisero super terram illam. Et effudero indignatio-
nem meam super eam in sanguinem. Ut auferam ex ea hominem et iumentum. Noe
Daniel et Iob. Fuerint in medio eius. Vivo ego dicit dominus deus. Quia filium et filiam
non liberabunt. Sed ipsi iusticia sua liberabunt animas suas. Quia hec dicit dominus deus. Quod
si quatuor iudicia mea pessima. Gladium et famem et malas bestias et pesti-
lentiam misero in Iherusalem. Ut interficiam de ea hominem et pecus. Tamen relinquetur in
ea salvatio. Educentur filios et filias. Ecce ipsi egredientur ad vos. Et videbitis
viam eorum et adinventiones eorum. Et consolabimini super malo quod induxerim
Iherusalem in omnibus que importavi super eam. Et consolabimini vos cum videritis
vias eorum et adinventiones eorum. Et cognoscetis quod non sine causa fecerim omnia
que feci in ea. Ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis quid
fiet ligno vitis ex omnibus lignis nemorum que sunt inter ligna silvarum. Quid
quid tollet de ea lignum ut fiat opus. Aut fabricabitur de ea paxillus ut depen-
deat in eo quodcumque vas. Ecce igni datum est in escam. Utrumque partem eius consumpsit
ignis. Et medietas eius redacta est in favillam. Numquid utile erit ad opus.
Etiam cum esset integrum non erit aptum ad opus. Quanto magis cum ignis illud de-
voraverit et combusserit. Nichil ex eo fiet opus. Propterea hec dicit dominus deus. Quomodo
lignum vitis inter ligna silvarum quod dedi igni ad devorandum sic tradam Iherusalem
habitatores. Et ponam faciem meam in eos. De igne egredientur et ignis consumet
eos. Et scietis quia ego dominus cum posuero faciem meam in eos. Et dedero terram in vas
desolatam. Eo quod prevaricatores extiterint dicit dominus deus. Et factus est sermo domini ad me
dicens. Fili hominis nonne fac Iherusalem abhominationes suas. Et dicis hec dicit dominus deus.
Iherusalem radix tua et generatio tua de terra chanaan. Pater tuus amorreus.
Et mater tua cethea. Et quemadmodum est in die ortus tuus non est pressus imbilicus
tuus. Et in aqua non es lota in salutem. Nec sale salita nec involuta pan-
nis. Non peperit super te oculus ut faceret tibi unum de his misericordiam tuam. Sed proie-
cta es super faciem terre in abiectione anime tue. In die qua nata es. Transi-
ens autem per te vidi te conculcari in sanguine tuo. Et dixi tibi cum esses in sangui-
ne tuo vive. Dixi inquam tibi in sanguine tuo vive. Multiplicatam quasi germen
agri dedi te. Et multiplicata es et grandis effecta. Et ingressa es et pervenisti
ad mundum muliebrem. Ubera tua intumuerunt. Et pilus tuus germinatur
et eras nuda et confusione plena. Et transivi per te et vidi te. Et ecce tempus tu-
um tempus amantium. Et expandi amictum meum super te. Et operui ignominiam
tuam. Et iuravi tibi et ingressus sum pactum tecum. Ait dominus deus. Et facta
es mihi. Et lavi te aqua et emundavi sanguinem tuum ex te. Et unxi te oleo.

Et vestivi te discoloribus et calcavi te iacinctino et cinxi te bisso. Induxi te sub-
tilibus et ornavi te ornamento. Et dedi armillas in manibus tuis et torquem
circa collum tuum. Et dedi in aurem super os tuum et circulos auribus tuis et
coronam decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento. Et vestita es
bisso et polimito et multis coloribus. Similam et mel et oleum comedisti.
Et decora fuisti vehementer nimis et profecisti in laudem. Et egressum est
nomen tuum in gentes propter speciem tuam. Quia perfecta eras in decore meo
quem posueram super te dicit dominus deus. Et habens fiduciam in pulcherrimo
tua fornicata es in nomine tuo. Et exposuisti fornicationem tuam omni transeunti
ut eius fieres. Et sumens de vestimentis meis fecisti in eis. Et tulisti vasa
consuta et fornicata es super eis. Sicut non est factum neque futurum est. Et tulisti vasa
decoris tui de auro meo et de argento meo quem tibi dedi. Et fecisti tibi imagi-
nes masculinas et fornicata es in eis. Et assumpsisti vestimenta tua multicolora
et operuisti illas. Et oleum meum et thimiama meum posuisti coram eis. Et pa-
nem meum quem dedi tibi similam et oleum et mel quod cuncti te. Posuisti in con-
spectu eorum in odorem suavitatis. Et factum est ait dominus deus. Et fuisti filios tuos et filias
tuas quas generasti mihi et immolasti eis ad devorandum. Numquid parvus est fornica-
tionum tuarum. Immolasti filios meos et dedisti illos consecrans eis. Et post omnes abho-
minationes tuas et fornicationes tuas non recordata dierum adolescentie tue quando
eras nuda et confusione plena. Conculcata in sanguine tuo. Et accidit post om-
nem malitiam tuam ve ve tibi. Ait dominus deus. Et edificasti tibi lupanar. Et fecisti
tibi prostibulum in plateis cunctis. Ad omne caput vie edificasti signum prostitutionis
tue. Et abhominabilem fecisti decorem tuum. Et divisisti pedes tuos omni transeunti
et multiplicasti fornicationes tuas. Et fornicata es cum filiis egypti vicinis tuis ma-
gnarum carnium. Et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me. Ecce ego ex-
tendam manum meam super te. Et auferam iustificationem tuam. Et dabo te in
animam odientium te filiarum palestinarum que erubescunt in via tua scelerata. Et fornica-
ta es in filiis assiriorum eo quod nondum fueris expleta. Et postquam fornicata es et ne sic
es saciata. Et multiplicasti fornicationem tuam in terra chanaan cum caldeis. Et
sic saciata es. In quo mundabo cor tuum ait dominus deus. Cum facias omnia hec opera
eris meretrix et procacis. Quia fabricasti tuum lupanar in capite omnis vie
et expressum omni fecisti moram plateam. Et factum est quasi meretrix fastidio augens pa-
tientem. Sed quasi mulier adultera que super virum suum induxit alienos. Omnibus meretricibus
dantur mercedes tue. Et dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis et donabas eis
ut vicerent ad te. Et dedisti ad fornicandum tecum. Factum est in te contra consuetudinem
mulierum in fornicationibus tuis. Et post te non erit fornicatio. In eo enim
quod dedisti mercedes et mercedes non accepisti. Factum est in te contrarium. Propterea mulier
audi verbum domini. Hec dicit dominus deus. Quia effusum est es tuum. Et revelata est
ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos. Et super ydola ab-
hominationum tuarum in sanguine filiarum tuarum quas dedisti eis. Ecce ego con-
gregabo omnes amatores tuos quibus coniunxit es. Et dicens quod diligentia
iuvenis est. Et congregabo eos super te undique. Et nudabo ignominiam
tuam in eis. Et videbunt omnem turpitudinem tuam. Et iudicabo te iu-
dicio adulterarum et effundentium sanguinem. Et dabo te in sanguinem furoris
et zeli. Et dabo te in manus eorum. Et destruent lupanar tuum. Et demolientur pro-
stibulum tuum. Et denudabunt te vestimentis tuis. Et auferent vasa decoris tui. Et
quiescere te nudam plenam ignominia. Et adducent super te multitudinem. Et lapi-
dabunt te lapidibus. Et trucidabunt te gladiis suis. Et comburent domos tuas igni.
Et facient in te iudicia in oculis mulierum plurimarum. Et desines fornicari. Et
mercedes ultra non dabis. Et requiescet indignatio mea in te. Et auferetur zelus meus
a te. Et requiescam nec irascar amplius. Eo quod non fueris recordata dierum adolescentie
tue. Et provocasti me in omnibus his quapropter et ego vias tuas in capite
tuo dedi ait dominus deus. Et non feci iuxta secula tua in omnibus abhominatio-
nibus tuis. Ecce omnis qui dicit in sigo proverbium. In te assumet in te
dicens. Sicut mater ita et filia eius. Filia matris tue es tu que proiecit virum suum
et filios suos et soror sororum tuarum. Que proiecerunt viros suos et filios
suos. Mater vestra cethea. Et pater vester amorreus. Et soror tua maior samaria ipsa

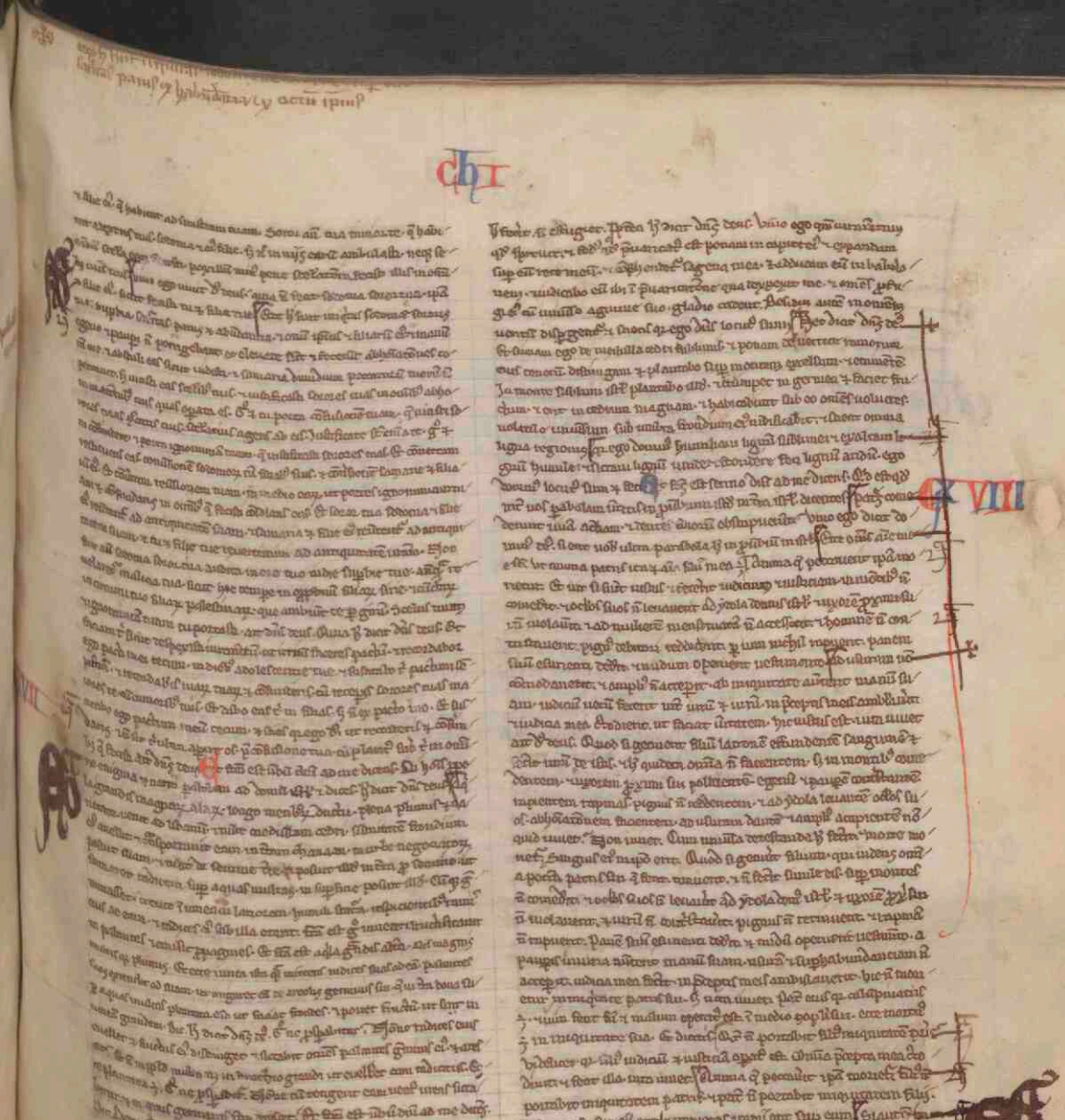

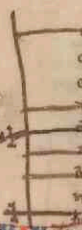

nie et moueris ⁊ eam auferre de regno ad impietate filiorum quam operatus est facere iudeam ⁊ mala que feci eis dicit dominus omnipotens ⁊ ad memoriam mei descendit in cor eius ⁊ non faciet hec omnia dicit dominus deus israhel ego sum qui loquebar in zelo meo contra eos cum essem irritatus super eis dicit dominus deus israhel ecce ego reuelabo faciem meam super faciem eius in die ruine eius ⁊ in die afflictionis eius ⁊ in die tribulationis eius ⁊ in die qua uenerit super eos dies domini dicit dominus deus israhel ⁊ non magis memor ero peccati eius ⁊ ignorantie eius quam operatus est dicit dominus deus israhel ⁊ factum est in anno undecimo in mense primo in die septima factum est uerbum domini ad me dicens fili hominis pharaonem regem egypti contriui brachium eius ⁊ ecce non est obligatum ut curetur ut ponatur fasciola ut ligetur linteo ut conualescat ut fortificetur ad tenendum gladium ⁊ propterea hec dicit dominus deus israhel ecce ego ad pharaonem regem egypti et conteram brachia eius ⁊ quod fortius est ⁊ confractum et dabo gladium de manu eius ⁊ dispergam egyptum in gentibus et uentilabo eos in terris ⁊ confortabo brachia regis babylonis ⁊ dabo gladium meum in manu eius ⁊ confringam brachia pharaonis et ingemiscet coram illo gemitu uulnerati ⁊ dabo gladium in manu regis babylonis ⁊ brachia pharaonis cadent et scient quia ego dominus cum dedero gladium in manu regis babylonis et extenderit eum super terram egypti ⁊ dispergam egyptum in gentibus et uentilabo eos in terris ⁊ scient quia ego dominus ⁊ factum est in anno undecimo in mense tertio in die mensis factum est uerbum domini ad me dicens fili hominis dic pharaoni regi egypti et multitudini eius cui assimilasti magnificentiam tuam ecce assur quasi cedrus in libano pulchritudine ramorum et altitudine excelsa et inter densitatem frondium eius erigebatur cacumen eius aquis nutrientibus et uniuersis fluminibus circa plantationem eius ⁊ super omnia ligna regionis irrigua altius crescebat ⁊ dilatabantur rami eius ⁊ propagines eius extendebantur prae multitudine aquarum ⁊ in ramis eius nidificauerunt omnia uolatilia caeli et sub frondibus eius pepererunt omnes bestiae agri et in umbraculo eius habitabant uniuersae gentes multae ⁊ factus est pulcher in magnitudine sua et in longitudine ramorum suorum quia radix eius fuit iuxta aquas multas cedri non fuerunt altiores in paradiso dei abietes non adaequauerunt summitatem eius et platani non fuerunt ad altitudinem frondium eius omne lignum paradisi dei non fuit pulchritudine simile illi pulchritudinem multiplicium arborum eius feci et zelauit eum omnis lignum uoluptatis quae erant in paradiso dei ⁊ propterea haec dicit dominus deus israhel eo quod sublimis factus sit in staturam et dederit cacumen suum inter condensa frondium et elata sit cor eius in altitudine sua tradidi eum in manu principis gentium operans operabitur in eo iniquitatem suam in impietate sua eiciam eum dicit dominus et succident eum alienigenae fortissimi gentium et proicient illum super montes in omnibus regionibus cadet et frangentur omnes arundines terrae eius ⁊ in cunctis fluminibus eius ⁊ descendent de umbraculo eius omnes populi terrae et derelinquent eum super eo habitabunt omnes uolucres caeli et in ramis eius morabuntur cuncta animantia agri ut non inebrientur in altitudine sua omnia quae bibunt aquas et cacumen suum inter condensa frondium non ponant et non stent in altitudine sua omnes potentes aquarum quia omnes traditi sunt in mortem ad terram profundam in medio filiorum hominum ad descendentes in lacum ⁊ in medio filiorum israhel erit quasi uir sine auxilio inter mortuos liber ⁊ in medio filiorum hominum ⁊ factum est in anno duodecimo in mense duodecimo in die mensis factum est uerbum domini ad me dicens fili hominis pharaonem regem egypti et dices ad eum leonem gentium assimilatus es et quasi draco qui est in mari et irrumpebas in fluminibus tuis et turbabas aquas pedibus tuis et conculcabas flumina eorum haec dicit dominus deus israhel et expandam super te rete meum in congregatione populorum multorum et extollent te in sagena mea et proiciam te super terram et in agro dabo te ad devorandum et saturabuntur de te omnes uolucres caeli et replebuntur de te bestiae universae terrae et dabo carnes tuas super montes et implebo conuallis altitudine tua et inundabo terram fluentibus tuis usque ad montes et torrentes tui plenum te gradientur et cadet gladius super te et dispergam te in populis multis et in regionibus quas ignorabas et irritabo multos populos super te et horrebunt reges eorum super te cum uibrauero gladium meum coram facie eorum et subito pauebunt unusquisque pro anima sua in die ruinae tuae haec enim dicit dominus deus israhel gladius regis babylonis ueniet super te in potentia militum tuorum gladio fortissimorum omnium gentium disperdentur superbiam multitudinis eius et dissipabitur omnis fortitudo eius et perdam omnes iumenta eius de iuxta aquas multas et non turbabit ea ultra pes hominis et ungula iumenti non turbabit ea tunc limpidas faciam aquas eorum et flumina eorum sicut oleum ambulabunt dicit dominus deus israhel cum dedero terram aegypti desolatam et deserta fuerit terra a plenitudine sua cum percussero omnes habitatores eius in ea et scient quia ego dominus haec lamentatio est qua lamentabuntur eam filiae gentium lamentabuntur eam super aegypto et super omni multitudine eius dicit dominus deus israhel ⁊ factum est in anno duodecimo in mense primo in die quinta decima mensis factum est uerbum domini ad me dicens fili hominis lamentare super multitudinem aegypti et detrahe eam ipsam et filias gentium magnificas eius ad terram inferiorem cum descendentibus in lacum ad populum sempiternum deduc eam in regiones subterraneas sicut in diebus saeculi habitata fuit ⁊ habitabitur in medio eorum qui interfecti sunt gladio datus est enim gladius et super omnes populos eius trahite ergo eam et omnem multitudinem eius ⁊ locutus est fluuius lacte ⁊ mellis propudium eius quia

carnes pecoris ⁊ pecoris mei et ambulauerit ⁊ habitauerit in pecora eius et omnes gentes eius propter oculos meos dixi eos esse in medium eos ut deperirent ⁊

[illegible]

CXXIII

fornicationem suam super fornicationem sororis sue. Ad filios assyriorum prebuit impudenter, ducibus et magistratibus ad se venientibus, indutis veste varia, equitibus qui vectabantur equis, et adolescentibus forma cunctis egregia. Et vidi quod polluta esset via una ambarum, et auxit fornicationes suas. Cumque vidisset viros depictos in pariete, imagines chaldeorum expressas coloribus, et accinctos balteis renes, et tiaras tinctas in capitibus eorum, formam ducum omnium, similitudinem filiorum babylonis terreque chaldeorum in qua orti sunt, insanivit super eos concupiscentia oculorum suorum, et misit nuntios ad eos in chaldeam. Cumque venissent ad eam filii babylonis ad cubile mammarum, polluerunt eam stupris suis, et polluta est ab eis, et saturata est anima eius ab illis. Denudavit quoque fornicationes suas, et discooperuit ignominiam suam. Et recessit anima mea ab ea, sicut recesserat anima mea a sorore eius. Multiplicavit enim fornicationes suas, recordans dies adolescentie sue, quibus fornicata est in terra egypti. Et insanivit libidine super concubitum eorum, quorum carnes sunt ut carnes asinorum, et sicut fluxus equorum fluxus eorum. Et visitasti scelus adolescentie tue, quando subacta sunt in egypto ubera tua, et confracte mamme pubertatis tue. Propterea, oliba, hec dicit dominus deus: Ecce ego suscitabo omnes amatores tuos contra te, de quibus satiata est anima tua, et congregabo eos adversum te in circuitu: filios babylonis et universos chaldeos, nobiles tyrannosque et principes, omnes filios assyriorum, iuvenes forma egregia, duces et magistratus universos, principes principum et nominatos ascensores equorum. Et venient super te instructi curru et rota, multitudo populorum; lorica et clypeo et galea armabuntur contra te undique. Et dabo coram eis iudicium, et iudicabunt te iudiciis suis. Et ponam zelum meum in te, quem exercebunt tecum in furore; nasum tuum et aures tuas precident, et que remanserint gladio concident; ipsi filios tuos et filias tuas capient, et novissimum tuum devorabitur igni. Et denudabunt te vestimentis tuis, et tollent vasa glorie tue. Et requiescere faciam scelus tuum de te, et fornicationem tuam de terra egypti; nec levabis oculos tuos ad eos, et egypti non recordaberis amplius. Quia hec dicit dominus deus: Ecce ego tradam te in manus eorum quos odisti, in manus de quibus satiata est anima tua. Et agent tecum in odio, et tollent omnes labores tuos, et dimittent te nudam et ignominia plenam, et revelabitur ignominia fornicationum tuarum, scelus tuum et fornicationes tue. Fecerunt hec tibi, quia fornicata es post gentes, inter quas polluta es in idolis earum. In via sororis tue ambulasti, et dabo calicem eius in manu tua. Hec dicit dominus deus: Calicem sororis tue bibes, profundum et latum; eris in derisum et in subsannationem, que est capacissima. Ebrietate et dolore repleberis, calice meroris et tristitie, calice sororis tue samarie. Et bibes illum et epotabis usque ad feces, et fragmenta eius devorabis, et ubera tua lacerabis, quia ego locutus sum, ait dominus deus. Propterea hec dicit dominus deus: Quia oblita es mei, et proiecisti me post corpus tuum, tu quoque porta scelus tuum et fornicationes tuas. Et ait dominus ad me dicens: Fili hominis, numquid iudicas oollam et oolibam, et annuntias eis scelera earum? Quia adultere sunt, et sanguis in manibus earum, et cum idolis suis fornicate sunt; insuper et filios suos quos genuerunt mihi obtulerunt eis ad devorandum. Sed et hoc fecerunt mihi: polluerunt sanctuarium meum in die illa, et sabbata mea profanaverunt. Cumque immolarent filios suos idolis suis, et ingrederentur sanctuarium meum in die illa ut pollueren illud, etiam hec fecerunt in medio domus mee. Miserunt ad viros venientes de longe, ad quos nuntium miserant; itaque ecce venerunt, quibus te lavisti, et circumlinisti stibio oculos tuos, et ornata es mundo muliebri. Sedisti in lecto pulcherrimo, et mensa ornata est ante te; thymiama meum et unguentum meum posuisti super eam. Et vox multitudinis exultantis erat in ea; et in viris qui de multitudine hominum adducebantur et veniebant de deserto, posuerunt armillas in manibus earum, et coronas speciosas in capitibus earum. Et dixi ei que attrita est in adulteriis: Nunc fornicabitur in fornicatione sua etiam hec. Et ingressi sunt ad eam quasi ad mulierem meretricem; sic ingrediebantur ad oollam et oolibam, mulieres nefarias. Viri ergo iusti hi sunt: iudicabunt eas iudicio adulterarum, et iudicio effundentium sanguinem, quia adultere sunt, et sanguis in manibus earum. Hec enim dicit dominus deus: Adduc ad eas multitudinem, et trade eas in tumultum et in rapinam, et lapidentur lapidibus populorum, et confodiantur gladiis eorum; filios et filias earum interficient, et domos earum succendent igne. Et auferam scelus de terra, et discent omnes mulieres ne faciant secundum scelus

vestrum. Et dabunt scelus vestrum super vos, et peccata idolorum vestrorum portabitis, et scietis quia ego dominus deus. XXIIII

Et factus est sermo domini ad me, in anno nono, in mense decimo, decima mensis, dicens: Fili hominis, scribe tibi nomen diei huius, in qua confirmatus est rex babylonis adversum hierusalem hodie. Et dices per proverbium ad domum irritatricem parabolam, et loqueris ad eos: Hec dicit dominus deus: Pone ollam, pone, inquam, et mitte in eam aquam. Congere frusta eius in eam, omnem partem bonam, femur et armum, electa et ossibus plena. Pinguissimum pecus assume; compone quoque struem ossium sub ea; efferbuit coctio eius, et decocta sunt ossa illius in medio eius. Propterea hec dicit dominus deus: Ve civitati sanguinum, olle cuius rubigo in ea est, et rubigo eius non exivit de ea; per partes et per partes suas eice eam; non cecidit super eam sors. Sanguis enim eius in medio eius est; super limpidissimam petram effudit illum; non effudit illum super terram, ut possit operiri pulvere. Ut superinducerem indignationem meam, et vindicta ulciscerer, dedi sanguinem eius super petram limpidissimam, ne operiretur. Propterea hec dicit dominus deus: Ve civitati sanguinum, cuius ego grandem faciam pyram. Congere ossa, que igne succendam; consumentur carnes, et coquetur universa compositio, et ossa tabescent. Pone quoque eam super prunas vacuam, ut incalescat et liquefiat es eius, et confletur in medio eius inquinamentum eius, et consumatur rubigo eius. Multo labore sudatum est, et non exivit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem. Immunditia tua execrabilis, quia mundare te volui, et non es mundata a sordibus tuis; sed nec mundaberis prius, donec quiescere faciam indignationem meam in te. Ego dominus locutus sum; veniet, et faciam; non transeam, nec parcam, nec placabor; iuxta vias tuas et iuxta adinventiones tuas iudicabo te, dicit dominus. Et factum est verbum domini ad me dicens: Fili hominis, ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum in plaga, et non planges, neque plorabis, neque fluent lacrime tue. Ingemisce tacens, mortuorum luctum non facies; corona tua circumligata sit tibi, et calciamenta tua erunt in pedibus tuis; nec amictu ora velabis, nec cibos lugentium comedes. Locutus sum ergo ad populum mane, et mortua est uxor mea vespere; fecique mane sicut preceperat mihi. Et dixit ad me populus: Quare non indicas nobis quid ista significent que tu facis? Et dixi ad eos: Sermo domini factus est ad me dicens: Loquere domui israel: Hec dicit dominus deus: Ecce ego polluam sanctuarium meum, superbiam imperii vestri, et desiderabile oculorum vestrorum, et super quo pavet anima vestra; filii vestri et filie vestre quas reliquistis gladio cadent. Et facietis sicut feci: ora amicorum non velabitis, et cibos lugentium non comedetis; coronas habebitis in capitibus vestris, et calciamenta in pedibus; non plangetis neque flebitis, sed tabescetis in iniquitatibus vestris, et unusquisque gemet ad fratrem suum. Eritque ezechiel vobis in portentum: iuxta omnia que fecit facietis cum venerit istud, et scietis quia ego dominus deus. Et tu, fili hominis, ecce in die qua tollam ab eis fortitudinem eorum, et gaudium dignitatis, et desiderium oculorum eorum, super quo requiescunt anime eorum, filios et filias eorum, in die illa cum venerit fugiens ad te, ut annuntiet tibi, in die, inquam, illa aperietur os tuum cum eo qui fugit, et loqueris, et non silebis ultra; eritque eis in portentum, et scietis quia ego dominus. XXV

Et factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis, pone faciem tuam contra filios ammon, et prophetabis de eis. Et dices filiis ammon: Audite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus: Pro eo quod dixistis: Euge, euge, super sanctuarium meum quia pollutum est, et super terram israel quoniam desolata est, et super domum iuda quoniam ducti sunt in captivitatem, idcirco ego tradam te filiis orientalibus in hereditatem; et collocabunt caulas suas in te, et ponent in te tentoria sua; ipsi comedent fruges tuas, et ipsi bibent lac tuum. Daboque rabbath in habitaculum camelorum, et filios ammon in cubile pecorum, et scietis quia ego dominus. Quia hec dicit dominus deus: Pro eo quod plausisti manu, et percussisti pede, et gavisa es ex toto affectu super terram israel, idcirco ecce ego extendam manum meam super te, et tradam te in direptionem gentium, et interficiam te de populis, et perdam te de terris, et conteram; et scies quia ego dominus. Hec dicit dominus deus: Pro eo quod dixerunt moab et seir: Ecce sicut omnes gentes domus iuda, ideo ecce ego aperiam humerum moab de civitatibus, de civitatibus, inquam, eius et de finibus eius, inclitas terre bethiesimoth et beelmeon et cariathaim, filiis orientis cum filiis ammon, et dabo eam in hereditatem, ut non sit ultra memoria filiorum ammon in gentibus. Et in moab faciam iudicia, et scient quia ego dominus. Hec dicit dominus deus: Pro eo quod fecit idumea vindictam, ut se vindicaret de filiis iuda, peccavitque delinquens

[illegible]

CXXVI

[illegible]

CXXVII

[illegible]

CXXVIII

[illegible]

marcabatu meus: in manu alienoz. quia ego loquor et
ait dñs. Ecce ego ad me dicens. fili hominis le
ua planctū sup regem tyri. et dices ad eū. hec
sapiens et plen
lapis pretiosus operimentū tuū.
sardius topazius et iaspis crisolitus onyx. et beryllus saphir carbun
culus et smaragd. aurū opus decoris tui et foramina tua in die qua
condit̄ es parata sunt. Tu cherub extenti et protegēs posui
te. In monte sancto dei. in medio lapidis ignitos ambulasti. perfec
tus in uijs tuis a die condit̄onis tue. donec inuenta est iniquitas
in te. In multitudine negotiationis tue repleta sunt interiora tua
iniquitate. et peccasti. et eiecī te de monte dei. et perdidit te cherub
protegens de medio lapidis ignitos. Et elevatū est cor tuū
et decoze tuo. perdidisti sapientiam tuam in decore tuo. in terra proie
ci te. ante faciem regū dedi te. ut cernant te. In multitudine iniq
uitatū tuarū in iniquitate negotiationis tue. polluisti sanctificationē tuā. Et
educā ignē de medio tui qui
comedat te. et dabo te in cinerē super terrā in oculis omniū
videntiū te. Omnes qui nouerunt te in gentibus obstupescent super
te. formidolū factus es. et non eris usq; in perpetuū. Et factum
est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā contra
Sidonem. et vaticinare de ea. et dices. Hec dicit dñs deus
ecce ego ad te Sidon. et glorificabor in medio tui. et scient quia ego dñs
cum fecero in ea iudicia. et sanctificabor in ea. Et mittam in eā pestilentiā. et sanguinē in plateis eius. et corruent interfecti in medio eius gladio super
eum. et scient quia ego dñs. Et non erit ultra domui israhel offendiculum amarum et mu
crans dolorem in cunctis vicinis suis. et uidebunt quia ego dñs deus. Hec dicit dñs deus. Quando congregabo domū israhel
de populis in quibus dispersi sunt. sanctificabor in eis coram gentibus. habita
bunt in ea tua quā dedi seruo meo iacob. habitabunt in ea secure. edi
ficabunt domos. plantabunt vineas. et habitabunt confidenter. cū fecero
iudicia in omnibus qui abstulerunt eis proximum. et sciunt quia ego dñs
deus eoz. Et factum est anno decimo. in duodecimo mense. undecima mensis
fuit. factum est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā contra pha
raonem regem egypti. et vaticinare de eo. et de egypto uniuersa
que allata in medio flumini eius. eius est flumen. et ego feci
me. et erupui. Et ponā frenū in maxillis tuis. et adglutinabo piscem
fluminis tui. et educam te. et omnes pisces fluminis tui in
squamis tuis adherebunt. Et projiciam te in desertū. et omnes
pisces fluminis tui super faciem agri cadent. et colligeris. et
sepelieris. non congregabor. nec recolligar. bestiis terre et uolatilibus
celi dedi te ad devorandū. Et scient omnes habitatores
egypti. quia ego dñs. Pro eo quod fuisti baculus harundineus domui
israhel. cum apprehenderent te manu. et confringeres omnem humerum
eoz. et dissolueris omnes renes eoz. et innixi fuerint super te manu et es
fregeris. et dirupisti omne latus eorum. et innixi fuerint super te manu
et confractus es. et fecisti stare omnia lumbi eorum. Propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego adducam super te gladium. et interficiam
de te homines et iumenta. Et erit terra egypti in desertū et solitudinē.
et scient quia ego dñs. Eo quod dixerit fluuius meus. et ego feci. ecce ego
ad te. et fluuios tuos. dabo eā egypti in solitudinē et gladios de
super arenas aquarum. et turbabitur in eis gladius pedis hominis. et
pedis iumenti non pertransibit per eā. et habitabitur quadraginta
dies. Dabo quoq; egyptum desertam. in medio terrarum desertarum. et
ciuitates eius. in medio urbium desolatarum. erunt desolate quadraginta
annis. et dispergam egyptios in nationes. et ventilabo eos in terris.
Postmodum quadraginta annoz congregabo egyptios de populis in quibus dispersi fuerint. et reducā captiuitatem egypti. et collocabo eos in terra patrum
suorum in terra nativitatis sue. et erunt ibi in regnum humile. nec ultra regnabit
super gentes. et humiliabuntur ultra super nationes. et minuam

am eos ne imperent gentib. ultra. et erunt ultra domui israhel
fiducia declinans iniquitatem recordantis cum fugerent. et dicent quia ego
dominus deus. Et factum est in xxvii anno in primo. in una mensis. factum est
verbum dñi ad me dicens. Fili hominis nabuchodonosor rex babylonis seruire fe
cit exercitum suum seruitute magna adversum tyrum. omne caput calua
tum et omnis humerus depilatus. et merces non est facta ei et exercitui
eius de tyro. pro seruitute qua seruiuit mihi. adversum eam. Propterea
Hec ego dabo nabuchodonosor regem babylonis in terra egypti. et capiet multi
tudinem eius. expolians spolia eius. et diripiet prolam eius. Et erit merces
exercitui eius. opus pro quo seruiuit adversum eam. ego dedi ei terram egypti
ea de causa quia laborauit mihi. ait dñs deus. Iudicium istud fecit in medio eorum. ut
sciant quia ego dñs deus. In die illo germinare faciam cornu domui israhel.
et tibi dabo apertum os in medio eorum. et scient quia ego dñs.
Et factum est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis vaticinare et dic. Hec dicit
dñs deus. Ululate. ve ve diei. quia iuxta est dies. et appropinquat dies dñi.
Dies nubis erit gentium erit. Et ueniet gladius in egyptum. et erit pa
uor in ethiopia. cū ceciderint interfecti in egypto. et auferent multitudinem eius. et destructi fuerint fundamenta eius. Ethiopia rubea. libies. cunctaq;
mixtum vniuersi. et filii terre federis. cū eis gladio cadent. Hec dicit
dñs deus. Et corruent fulcientes egyptum. et deorsum descendet superbia imperii eius.
a turre syene. gladio cadent in ea. ait dñs deus exercituū. Et dispergent
in medio terrarum desolatarum. urbes eius in medio earum desertarum erunt.
Et scient quia ego dñs. cum succendero ignem in egypto. et contriti fuerint omnes
auxiliatores eius. In die illo egredientur nuncii a facie mea in triremibus ad
conterrendam ethiopiam confidentem. erit pauor in eis. et apprehendet eos
ut videbitur die nouissimo. Hec dicit dñs deus. Et cessare faciam egyptum in
manu nabuchodonosor regis babylonis. Ipse et populus eius cum eo.
violentissimi adducentur ad disperdendam terram. Et evaginabunt gladios
suos super egyptum. et implebunt terram interfectis. Et tradam alueos fluvi
orum aridos. et venundabo terram in manu pessimoz. Et desolabo terram et ple
nitudinem eius in manu alienoz. Ego dñs locutus sum. Hec dicit dñs
deus. Et disperdam simulachra. et cessare faciam idola de menphi. et dux
de terra egypti non erit amplius. Et dabo timorem in terra egypti. et disperdam
pharaonis. dabo ignem in tanis. Et faciam iudicia in noy. et vindicta
bor in thebutim. et dabo iram meam super pelusium robur egypti. et conteram
multitudinem alexandrie. et dabo ignem in egypto. Dolore torquebitur
pelusium. et alexandria erit dissipata. Et in memphi angustie
cotidiane. iuuenes eliopolios et bubasti gladio cadent. ipse captiue
due fient. Et in tafnis tenebrescet dies. cum contriuero ibi sceptra egy
pti. et deficiet in ea superbia potentie eius. ipsam nubes operiet. et filie
eius ducent in captiuitatem. Et faciam iudicia in egypto. et scient
quia ego dñs. Et factum est in undecimo anno in primo. Septima mensis
fuit. et ubi factum est ad me dicens. Fili hominis brachium pharaonis
regis egypti contriui. et ecce non est obligatum ut curetur. et cataplasma
non ligatur. pannis. ut fasciatus curetur. roborem ponere pos
sem gladium. Quocirca hec dicit dñs deus. Ecce ego ad pharaonem egyptum re
gem. et confringam brachium eius. fortem. et quod fractum est. et educam gladium
de manu eius. et dispergam egyptios in gentibus. et ventilabo eos in na
tionibus. Et corroborabo brachia regis babylonis. et dabo gladium meum in manu
eius. confringam brachia pharaonis. et gemet gemitibus interfecti
coram eo. Et brachia regis babylonis. infirmabuntur. et scient quia ego dñs. cum dederit gladium
meum in manu regis babylonis. et extenderit eum super terram egy
pti. dispergam egyptum in nationes. et ventilabo eos in terris
et scient quia ego dñs. Et factum est in vndecimo anno. in tercia mensis
fuit. factum est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis dic pharaoni re
gi egypti. et populo eius. cui similis factus es in magnitudi
ne tua. Ecce assur quasi cedrus in libano pulcher
ramis. et frondibus nemoroseus excelsus et altitudine

[illegible]

CXXVI

[illegible]

CXXVII

[illegible]

CXXVIII

[illegible]

longitudinem portae xiii cubitorum, et marginem ante thalamos cubiti unius, et cubitus unus finis utrimque; thalami autem sex cubitorum erant hinc et inde. Et mensus est portam a tecto thalami usque ad tectum eius latitudinem xx et v cubitorum, ostium contra ostium. Et fecit frontes per sexaginta cubitos, et ad frontem atrium portae undique per circuitum. Et ante faciem portae quae pertingebat usque ad faciem vestibuli portae interioris quinquaginta cubitos. Et fenestras obliquas in thalamis et in frontibus eorum quae erant intra portam undique per circuitum; similiter autem erant et in vestibulis fenestrae per gyrum intrinsecus, et ante frontes pictura palmarum. Et eduxit me ad atrium exterius, et ecce gazophylacia et pavimentum stratum lapide in atrio per circuitum; xxx gazophylacia in circuitu pavimenti. Et pavimentum in fronte portarum secundum longitudinem portarum erat inferius. Et mensus est latitudinem a facie portae inferioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecus c cubitos ad orientem et ad aquilonem. Portam quoque quae respiciebat viam aquilonis atrii exterioris mensus est tam in longitudine quam in latitudine. Et thalamos eius tres hinc et tres inde, et frontem eius et vestibulum eius secundum mensuram portae prioris, l cubitorum longitudinem eius et latitudinem xxv cubitorum. Fenestrae autem eius et vestibulum et sculpturae secundum mensuram portae quae respiciebat ad orientem, et vii graduum erat ascensus eius, et vestibulum ante eam. Et porta atrii interioris contra portam aquilonis et orientalem; et mensus est a porta usque ad portam c cubitos. Et duxit me ad viam australem, et ecce porta quae respiciebat ad austrum, et mensus est frontem eius et vestibulum eius iuxta mensuras superiores. Et fenestras eius et vestibula in circuitu sicut fenestras ceteras, l cubitorum longitudine et latitudine xxv cubitorum. Et in gradibus vii ascendebatur ad eam, et vestibulum ante fores eius, et caelatae palmae erant, una hinc et altera inde in fronte eius. Et porta atrii interioris in via australi, et mensus est a porta usque ad portam in via australi c cubitos. Et introduxit me in atrium interius ad portam australem, et mensus est portam iuxta mensuras superiores. Thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius eisdem mensuris, et fenestras eius et vestibulum eius in circuitu, l cubitos longitudinis et latitudinis xxv cubitos. Et vestibulum per gyrum longitudine xxv cubitorum et latitudine v cubitorum. Et vestibulum eius ad atrium exterius, et palmas eius in fronte, et viii gradus erant quibus ascendebatur per eam. Et introduxit me in atrium interius per viam orientalem, et mensus est portam secundum mensuras superiores. Thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius sicut supra, et fenestras eius et vestibula eius in circuitu, longitudine l cubitorum et latitudine xxv cubitorum. Et vestibulum eius id est atrii exterioris, et palmae caelatae in fronte eius hinc et inde, et in octo gradibus ascensus eius. Et introduxit me ad portam quae respiciebat ad aquilonem, et mensus est secundum mensuras superiores. Thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius et fenestras eius per circuitum, longitudine l cubitorum et latitudine xxv cubitorum. Et vestibulum eius respiciebat ad atrium exterius, et caelatura palmarum in fronte eius hinc et inde, et in viii gradibus ascensus eius. Et per singula gazophylacia ostium in frontibus portarum; ibi lavabant holocaustum. Et in vestibulo portae duae mensae hinc et duae mensae inde, ut immoletur super eas holocaustum et pro peccato et pro delicto. Et ad latus exterius quod ascendit ad ostium portae quae pergit ad aquilonem duae mensae, et ad latus alterum ante vestibulum portae duae mensae. Quattuor mensae hinc et quattuor mensae inde per latera portae; octo mensae erant super quas immolabant. Quattuor autem mensae ad holocaustum de lapidibus quadris exstructae, longitudine cubiti unius et dimidii, et latitudine cubiti unius et dimidii, et altitudine cubiti unius, super quas ponant vasa in quibus immolatur holocaustum et victima. Et labia earum palmi unius, reflexa intrinsecus per circuitum; super mensas autem carnes oblationis. Et extra portam interiorem gazophylacia cantorum in atrio interiori quod erat in latere portae respicientis ad aquilonem, et facies eorum contra viam australem, una ex latere portae orientalis quae respiciebat ad viam aquilonis. Et dixit ad me: Hoc est gazophylacium quod respicit viam meridianam, sacerdotum erit qui excubant in custodiis templi. Porro gazophylacium quod respicit viam aquilonis sacerdotum erit qui excubant ad ministerium altaris; isti sunt filii Sadoc, qui accedunt de filiis Levi ad Dominum, ut ministrent ei. Et mensus est atrium longitudine c cubitorum et latitudine c cubitorum per quadrum, et altare ante faciem templi. Et introduxit me in vestibulum templi, et mensus est vestibulum v cubitis hinc et v cubitis inde, et latitudinem portae trium cubitorum hinc et trium cubitorum inde. Longitudinem autem vestibuli xx cubitorum et latitudinem xi cubitorum, et viii gradibus ascendebatur ad eam. Et columnae erant in frontibus, una hinc et altera inde.

XLI

Et introduxit me in templum, et mensus est frontes sex cubitos latitudinis hinc et sex cubitos latitudinis inde, latitudinem tabernaculi. Et latitudo portae x cubitorum erat, et latera portae v cubitis hinc et v cubitis inde. Et mensus est longitudinem eius xl cubitorum et latitudinem xx cubitorum. Et ingressus intrinsecus mensus est in fronte portae duos cubitos, et portam vi cubitorum, et latitudinem portae vii cubitorum. Et mensus est longitudinem eius xx cubitorum et latitudinem xx cubitorum ante faciem templi. Et dixit ad me: Hoc est sanctum sanctorum. Et mensus est parietem domus vi cubitorum, et latitudinem lateris iiii cubitorum undique per circuitum domus. Latera autem latus ad latus bis xxx tria, et erant eminentia quae ingrederentur per parietem domus in lateribus per circuitum, ut continerent et non attingerent parietem templi. Et platea erat in rotundum ascendens sursum per cocleam, et in cenaculum templi deferebat per gyrum; idcirco latius erat templum in superioribus, et sic de inferioribus ascendebatur ad superiora in medium. Et vidi in domo altitudinem per circuitum, fundata latera ad mensuram calami vi cubitorum spatio. Et latitudinem per parietem lateris forinsecus v cubitorum, et erat interior domus in lateribus domus. Et inter gazophylacia latitudinem xx cubitorum in circuitu domus undique. Et ostium lateris ad orationem, ostium unum ad viam aquilonis, et ostium unum ad viam australem, et latitudinem loci ad orationem v cubitorum in circuitu. Et aedificium quod erat separatum versumque ad viam respicientem ad mare latitudinis lxx cubitorum, paries autem aedificii v cubitorum latitudinis per circuitum, et longitudo eius nonaginta cubitorum. Et mensus est domus longitudinem c cubitorum, et quod separatum erat aedificium et parietes eius longitudinis c cubitorum. Latitudo autem ante faciem domus et eius quod erat separatum contra orientem c cubitorum. Et mensus est longitudinem aedificii contra faciem eius quod erat separatum ad dorsum, ethecas ex utraque parte c cubitorum, et templum interius et vestibula atrii. Limina et fenestras obliquas et ethecas in circuitu per tres partes contra uniuscuiusque limen, stratumque ligno per gyrum in circuitu; terra autem usque ad fenestras, et fenestrae clausae super ostia. Et usque ad domum interiorem et forinsecus per omnem parietem in circuitu intrinsecus et forinsecus ad mensuram. Et fabricata cherubim et palmae, et palma inter cherub et cherub, duasque facies habebat cherub. Faciem hominis iuxta palmam ex hac parte, et faciem leonis iuxta palmam ex alia parte, expressam per omnem domum in circuitu. De terra usque ad superiora portae cherubim et palmae caelatae erant in pariete templi. Limen quadrangulum, et facies sanctuarii aspectus contra aspectum. Altaris lignei trium cubitorum altitudo, et longitudo eius duorum cubitorum, et anguli eius et longitudo eius et parietes eius lignei. Et locutus est ad me: Haec est mensa coram Domino. Et duo ostia erant in templo et in sanctuario. Et in duobus ostiis ex utraque parte bina erant ostiola quae in se invicem plicabantur; bina enim ostia erant ex utraque parte ostiorum. Et caelata erant in ipsis ostiis templi cherubim et sculptura palmarum, sicut in parietibus quoque expressa erant; quapropter et grossiora erant ligna in vestibuli fronte forinsecus. Super quae fenestrae obliquae et similitudo palmarum

[illegible] carnionias meas. Cum quibus ingredientur portas atrii tabernaculi. vestes
[illegible] indutur. Et ascendet super eos quicquid laneum. qui in portas atrii
[illegible] manebunt. Et contrahet super lineae caule. in capitibus eorum. et femo-
[illegible] linea erunt in lumbis eorum. et non accingent se sudore. Cum egredientur
[illegible] ad populum. eruent se vestimenta sua. in quibus ministrabant.
[illegible] sanctificabunt populum in vestimentis suis. Quod si tetigerit alius
[illegible] sanctificabitur. Et non tangent se cadaveribus. et comedent uni-
[illegible] quibus ingressus est arcam testimonii. Caput suum non radent. neque comam
[illegible] nutrient. Sed induent se vestibus sacerdotalibus. Vinum et ceruisam non
[illegible] ingredietur sacerdos in atrium interius. Sed et uidua et repudiata non
[illegible] sacerdotem. Et virginem de semine domus israel. Sed uiduam quam fuerit uicta a sacerdote ac-
[illegible] ut non polluatur. Sed ipsa sit pura sanctificata. Et ad me mulier homicida non
[illegible] ne polluatur. Et ad parentem et matrem et filium et filiam. Et tempo-
[illegible] quae alterius uiri non habuerit. in quibus contaminabuntur. Et pro-
[illegible] dies numerabuntur ei. Et in die mundationis suae sanctificabitur.
[illegible] ad altare. ut ministret mihi in templo meo. offert pro peccato suo
[illegible] dominus deus. Ego sum sanctificans israel. Ego sum sanctificans eos in israel.
[illegible] Ego enim possedi hereditatem. Victima et pro peccato et pro delicto
[illegible] comedent. et omne votum in israel ipsorum erit. Et primitiae omnium pe-
[illegible] primogenitorum. et omnia libamina ex omnibus quae offerunt sacerdotibus erunt.
[illegible] primitiae ciborum vestrorum dabitis sacerdoti. ut requiescat benedictio domus
[illegible] Omne mortuum et captum a bestia. de auibus et de pecoribus non comedet
[illegible] sacerdotes. Quae ceperit tamen bestia sorte separate primitias domino sanctificabit
[illegible] longitudinis xx. cubitorum. latitudinis x. mensae. sanctissimae erit
[illegible] in omni termino eius circuitu. erit cum omni parte sanctissimum. Quae
[illegible] gigantum quadraginta et per omnem circuitum longitudinis xx.
[illegible] latitudinis x. mensuram. et quinque cubitorum altitudinis. xx.
[illegible] mensae. et mensura longitudinis xx. mensae latitudinis x. mensae
[illegible] sanctorum. quae accedunt ad ministerium domini. et erit locus in domo israel. quinque cubitorum
[illegible] longitudinis. xx. et latitudinis. x. erit locus levitarum
[illegible] domini. Ipsi possidebunt. xx. gazophylacia. Et possessio
[illegible] domus israel. Principes quoque hinc et inde in separa-
[illegible] possessionem eius. Et facient separationem sanctam.
[illegible] possessionis urbis. a latere maris usque ad mare. et a
[illegible] usque ad orientem. Longitudinem autem xxv. millia. et aequalis
[illegible] terminis. Et erit possessio eius. Et erit sanctuarium in medio eius.
[illegible] domus israel. Et non depopulabunt ultra principes populi mei. sed terram
[illegible] domus israel. Haec dicit dominus deus. Iudicium facite et iustitiam
[illegible] principes israel. Iniquitatem et rapinam auferite. et iudicium et iustitiam fa-
[illegible] Statera iusta et bat iusta. et mensura iusta. et capiat
[illegible] chorus. Gomer. et decima parte chori coli. Hoc est sermo con-
[illegible] libratio eorum. et decima parte chori coli. Hoc est sermo con-
[illegible] habebit. Pondus xx. sicli. et xx. sicli. et xv. sicli. Mina erunt obolos habebit. Pondus xx.
[illegible] sicli. Sexagesima pars coli. Et haec est primitiae quae
[illegible] sexagesima pars coli. De coro frumenti. et sexagesima pars coli de choro
[illegible] quantum quod oleo. Bat enim decima pars coli. Et decem bat coro
[illegible] quia x. bat implent cor. Et agnus unus de grege duce-
[illegible] ad holocaustum et pacifica-
[illegible] in sacrificium. Omnis populus terrae erit in sacrificio
[illegible] dux. Et holocausta et libamina in
[illegible] in kalendis et in sabbatis. et in universis solemnitatibus
[illegible] domus israel. Ipse faciet pro peccato sacrificium et holocaustum et pa-
[illegible] ad expiandum pro domo israel. Haec dicit dominus deus. In primo mense
[illegible] tollet sacerdos de sanguine. quod est pro peccato. et ponet in po-
[illegible] domus. et in quattuor angulis crepidinis altaris. et in postibus porte

atrii interioris. Et sic facies in septima mensis. pro unoquoque qui ignorauit et errore
deceptus est. et expiabis domum. In primo mense. xiiii die mensis. erit tibi vo-
[illegible] sollemnitas. Septem diebus azima comedent. Et faciet princeps in die illo
pro se et pro universo populo terrae. vitulum pro peccato. Et in vii. diebus sollemnitatibus
faciet holocaustum domino. vii. vitulos et vii. arietes immaculatos cotidie vii.
diebus. Et pro peccato hircum capriarum cotidie. Sacrificium oleum per unum et oleum per ari-
etem faciet. et oleum hin per singulas oleum. Septimo mense. xv. die mensis in solem-
nitate faciet sicut supra dictum est. per vii. dies. tam pro peccato quam pro holocausto.
et sacrificio et in oleo. Haec dicit dominus deus. Porta atrii interioris. quae respicit ad orientem.
erit clausa sex diebus in quibus operatur. die autem sabbati aperietur. et in die kalen-
darum aperietur. Et introibit princeps per viam vestibuli porte deforis. et stabit iuxta
limen porte. Et faciet sacerdos holocaustum eius et pacifica eius. Et adorabit
super limen porte. et egredietur. Porta autem non claudetur usque ad vesperam. Et adorabit
populus terrae ad ostium porte coram domino in sabbatis et in kalendis coram domino. Holocaustum
autem domino hoc offerent princeps in die sabbati. Sex agnos immaculatos et arietem
immaculatum. Et sacrificium oleum per arietem. Agnus autem sacrificium quod dederit ma-
nus eius. et oleum hin per singulas hin per singulas oleum. In die autem kalendarum vi-
tulum de armento immaculatum. Et sex agnos et arietem immaculatos erunt. Et oleum
hin per unum oleum per arietem faciet sacrificium. Agnus autem sicut voluerit
manus eius. et oleum hin per singulas oleum. Cum autem ingressus princeps. per viam vesti-
buli porte ingrediatur. et per eandem portam exeat. Et cum intrabit populus terre
in conspectu domini in sollemnitatibus. qui ingredietur per portam aquilonis ut adorem
egrediatur per viam porte meridiane. Porta qui ingrediitur per viam porte
meridiane. egrediatur per viam porte aquilonis. Non reuertetur per viam porte
per quam ingressus est. sed e regione illius egrediatur. Princeps autem in medio eorum
erit. Cum ingredientibus ingredietur et cum egredientibus egredietur. Et in omni-
bus festis et in sollemnitatibus erit sacrificium oleum per vitulum. Oleum hin per arietem.
agnus autem erit sacrificium sicut invenerit manus eius. et oleum hin per singulas
oleum. Cum autem fecerit princeps spontaneum holocaustum. aut sacrificium volun-
tarium domino. Et aperietur porta quae respicit ad orientem. Et faciet holo-
caustum suum et pacifica sua sicut facit solet in die sabbati. Et egredietur. Clau-
detur porta postquam exierit. Agnus erit ei in holocaustum. Et holocaustum
domino cotidie. Semper mane faciet illud. Et sacrificium faciet super eo ca-
tamanae. mane sexta parte oleum hin. et de oleo tertiam partem hin. ut
misceatur simile sacrificium domino iugiter. iugiter per perpetuum. Et ager ag-
nus et sacrificium et oleum catamanae. mane. Holocaustum semper. Haec
dicit dominus deus. Si dederit princeps domui alicui de filiis suis. hereditas eius
filiorum suorum erit. Possidebunt eam hereditate. Si autem dederit legatum
de hereditate sua uni ex servis suis. erit illius usque ad annum remissionis. et
reuertetur ad principem. Hereditas autem eius filiis eius erit. Et non accipiet princeps
de hereditate populi per violentiam. et de possessione sua eorum. sed de possessione
sua. Hereditatem dabit filiis suis. ut non dispergatur populus meus. unusquisque
a possessione sua. Et introduxit me per introitum qui ex latere porte
erat. in gazophylacia sanctuarii ad sacerdotes. quae respiciebant ad aquilonem.
Et erat ibi locus versus ad occidentem. et dixit ad me. Iste est locus
ubi coquent sacerdotes pro delicto et pro peccato ubi coquent sacrificium ut
non efferant in atrium exterius. et sanctificetur populus. Et eduxit me in atrium
exterius. et circumduxit me per quattuor angulos atrii. Et ecce
in singulis angulis atrii. Atriola singula per angulos atrii. In quattuor an-
gulis atrii. Atriola disposita. xl. cubitorum longitudinis. et xxx. per latitudinem.
Mensuram unam erant quattuor. Et parietes per circuitum ambiebant quattuor
atriola. Et ossa fabricae erant subter parietes per gyrum. Et dixit ad me.
Haec est domus coquinae in qua coquent ministri domus domini. Introduxit me
populus. Et eduxit me ad portam domus. et ecce aquae egrediebantur subter li-
men domus ad orientem. Facies enim domus respiciebant ad orientem. Aquae autem
descendebant in latere dextro subter ad meridiem altaris. Et duxit me per viam
porte aquilonis. Et circumduxit me ad viam foris portae exterioris viae quae respi-
ciebat ad orientem. Et ecce aquae redundantes a latere dextro. Cum egrederetur vir
ad orientem qui habebat funiculum in manu sua. Et mensus est mille cubitos.
et transiuit me per aquam usque ad talos. Rursumque mensus est mille. et tran-

CXLVI

CXLVII

[illegible]

Explicit prologus

Incipit liber danielis prophete

Anno tercio regni iohannis regis iuda venit nabugodonosor rex babilonis ihrusalem et obsedit eam. Et tradidit dominus in manu eius iohannem regem iuda et partem vasorum domus dei. Et asportavit eum in terram sennaar in domum dei sui. Et vasa intulit in domum thesauri dei sui. Et ait rex arfaxat preposito eunuchorum suorum ut introducat de filiis israel et de semine regio et tyrannorum puerulos quibus nulla est in aetate, veteres forma et eruditos omni sapientia, cautos sciencia et doctos disciplina, qui possent stare in palatio regis, ut docet eos litteras et linguam caldeorum. Et constituit eis rex annam per singulos dies de cibis suis et de vino unde bibebat ipse, ut enutriret tribus annis. Post eos erant in conspectu regis. Fuerunt ergo inter eos de filiis iuda daniel, ananias, misael et azarie. Et imposuit eis preposito eunuchorum nomina, daniel, balthasar, ananie, sydrac et misaeli, misac et azarie abdenago. Proposuit autem daniel in corde suo ne polluerentur de mensa regis neque de vino potus eius. Et rogavit eunuchorum preposito ne contaminaretur. Dedit autem deus daniel gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum. Et ait princeps eunuchorum ad danielem: Timeo ego dominum meum regem, qui constituit vobis cibum et potum, qui si viderit vultus vestros macilentiores precedentibus adolescentibus, meis vestris, condempnabitis caput meum regi. Et dixit daniel ad malasar, quem constituerat princeps eunuchorum super danielem, ananiam, misaelem et azariam: Tempta nos obsecro servos tuos x diebus, et dentur nobis legumina ad vescendum et aqua ad bibendum, et contemplare vultus nostros et puerorum vultus qui vescuntur cibo regio, et sicut videris sic facias cum servis tuis. Qui audito sermone huiusmodi, temptavit eos x diebus. Post dies autem x apparuerunt vultus eorum meliores et corpulentiores pre omnibus pueris qui vescebantur cibo regio. Porro malasar tollebat abaca et vinum potus eorum, dabat quoque eis legumina. Pueris autem his dedit deus scientiam et disciplinam in omni libro et sapientia. Daniel autem intelligentiam omnium visionum et somniorum. Completis itaque diebus post quos dixerat rex ut introducerentur, introduxit eos preposito eunuchorum in conspectu nabugodonosor. Cumque locutus fuisset eis rex, non sunt inventi de universis tales ut daniel, ananias, misael et azarias. Et steterunt in conspectu regis. Et omne verbum sapientie et intellectus quod sciscitatus est ab eis rex, invenit in eis decuplum super cunctos ariolos et magos qui erant in universo regno eius. Fuit autem daniel usque ad annum primum cyri regis. In anno secundo regni nabugodonosor, vidit nabugodonosor somnium, et conterritus est spiritus eius et somnium eius fugit ab eo. Precepit ergo rex ut convocarentur ariolos et magos et malefici et caldei, et indicarent regi somnia sua. Qui cum venissent, steterunt coram rege. Et dixit ad eos rex: Vidi somnium et mente confusus ignoro quid viderim. Dixerunt quoque caldei regi syriace: Rex in sempiternum vive. Dic somnium servis tuis, et interpretationem eius indicabimus. Et dixit rex ait caldeis: Sermo recessit a me, nisi indicaveritis mihi somnium et coniecturam eius, peribitis vos et domus vestre publicabuntur. Si autem somnium et coniecturam eius narraveritis, premia donaque et honorem multum accipietis a me. Somnium ergo et interpretationem eius indicate mihi. Dixerunt secundo atque dixerunt: Rex somnium dicat servis suis, et interpretationem eius indicabimus. Dixit rex et ait: Certe novi quia tempus redimitis, scientes quod recessit a me sermo. Si ergo somnium non indicaveritis mihi, una est de vobis sententia, quod interpretationem quoque fallacem et deceptionem plenam composuistis, ut loquamini mihi donec pertranseat tempus. Somnium itaque dicite mihi, ut sciam quod interpretationem quoque eius vestram loquimini. Dixerunt ergo caldei coram rege dixerunt: Non est homo super terram qui sermonem tuum rex possit implere, sed neque regum quisquam magnus et potens verbum huiusmodi sciscitatur ab omni ariolo et mago et caldeo. Sermo enim quem tu rex queris gravis est, nec reperietur quisquam qui indicet illum in conspectu regis, exceptis dominis quorum non est cum hominibus conversatio. Quo audito rex in furore ullis et in ira magna precepit ut perirent omnes sapientes babilonis. Et egressa sententia sapientes interficiebantur, quaerebantur quoque daniel et socii eius ut perirent. Tunc daniel requisivit de lege atque sententia ab arioch principe militie regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes babilonis, et interrogavit eum qui a rege acceperat preceptum, quia ob quam tam crudelis sententia esset a facie regis egressa. Cum ergo rem indicasset arioch daniel, daniel ingressus rogavit regem ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi. Et ingressus est domum suam, ananie quoque et misaeli et azarie socius suus indicavit negotium, ut quererent misericordiam a facie dei celi super sacramento illo, et non perirent daniel et socii eius cum ceteris sapientibus babilonis. Tunc daniel per visionem nocte misterium revelatum est, et benedixit deus celi daniel, et locutus est. Sit nomen domini benedictum a seculo et usque in ecclesiam, quia sapientia et fortitudo eius sunt, et ipse mutat tempora et tempus, et transferet regna atque constituit. Dat sapientiam sapientibus et scientiam intelligentibus disciplinam. Ipse revelat profunda et absconditum, et novit in tenebris constitutum, et lux cum eo est. Tibi deus patrum meorum confiteor, te quoque laudo, quia sapientiam et fortitudinem dedisti mihi, et nunc ostendisti mihi quod rogavimus te, quia sermonem regis nobis aperuisti. Post hec daniel ingressus ad arioch, quem constituit rex ut perderet sapientes babilonis, sic ei locutus est: Sapientes ne perdas babilonis. Introduc me in conspectu regis, et solutionem regi narrabo. Tunc arioch festinus introduxit danielem ad regem et dixit ei: Inveni hominem de filiis transmigrationis iude, qui solutionem regi annuntiet. Dixit rex et dixit daniel, cui nomen balthasar: Putas ne vere potes indicare mihi somnium quod vidi et interpretationem eius? Et ait daniel coram rege ait: Mysterium quod rex interrogat, sapientes magi, ariolos, aruspices non querunt indicare regi, sed est in celis deus revelans misteria, qui indicavit tibi rex nabugodonosor, que nentium sunt novissimis temporibus. Somnium tuum et visiones tui capitis in cubili tuo, hiis modis sunt.

Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurum post hec. et qui revelat misteria ostendit tibi que ventura sunt. Michi quoque non in sapientia que est in me plus quam in cunctis viventibus sacramentum hoc revelatum est. sed ut interpretatio regi manifesta fieret. et cogitationes mentis tue scires. Tu rex videbas. et ecce quasi statua una grandis. Statua illa magna et statura sublimis stabat contra te. et intuitus eius erat terribilis. Huius statue caput ex auro optimo erat. pectus autem et brachia de argento. porro venter et femora ex ere. tibie autem ferree. pedum quedam pars erat ferrea. quedam fictilis. Videbas ita donec abscisus est lapis de monte sine manibus. et percussit statuam in pedibus eius ferreis et fictilibus. et comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum. testa. es. argentum et aurum. et redacta quasi in favillam estive aree. que rapta sunt vento. nullusque locus inventus est eis. Lapis autem qui percusserat statuam factus est mons magnus. et implevit universam terram. Hoc est somnium. Interpretationem quoque eius dicemus coram te rex. Tu rex regum es. et deus celi regnum et fortitudinem et imperium et gloriam dedit tibi. et omnia in quibus habitant filii hominum et bestie agri. volucres quoque celi dedit in manu tua. et sub dicione tua universa constituit. Tu es ergo caput aureum. Et post te consurget regnum aliud minus te argenteum. et regnum tercium aliud ereum. quod imperabit universe terre. Et regnum quartum erit velud ferrum. Quomodo ferrum comminuit et domat omnia. sic comminuet omnia hec et conteret. Porro quia vidisti pedum et digitorum partem teste figuli. et partem ferream. regnum divisum erit. quod tamen de plantario ferri orietur. secundum quod vidisti ferrum mixtum teste ex luto. et digitos pedum ex parte ferreos et ex parte fictiles. ex parte regnum erit solidum et ex parte contritum. Quod autem vidisti ferrum mixtum teste ex luto. commiscebuntur quidem humano semine. sed non adherebunt sibi. sicut ferrum misceri non potest teste. In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus celi regnum quod in eternum non dissipabitur. et regnum eius alteri populo non tradetur. Comminuet autem et consumet universa regna hec. et ipsum stabit in eternum. Secundum quod vidisti quod de monte abscisus est lapis sine manibus. et comminuit testam et ferrum et es et argentum et aurum. deus magnus ostendit regi que futura sunt postea. Et verum est somnium. et fidelis interpretatio eius. Tunc rex nabugodonosor cecidit in faciem suam. et danielem adoravit. et hostias et incensum precepit ut sacrificarent ei. Loquens ergo rex ait danieli. Vere deus vester deus deorum est et dominus regum. et revelans misteria. quoniam potuisti aperire sacramentum hoc. Tunc rex danielem in sublime extulit. et munera multa et magna dedit ei. et constituit eum principem super omnes provincias babilonis. et prefectum magistratuum super cunctos sapientes babilonis. Daniel autem postulavit a rege. et constituit super opera provincie babilonis sydrac misac et abdenago. Ipse autem daniel erat in foribus regis.

III

Nabugodonosor rex fecit statuam auream. altitudine cubitorum sexaginta. latitudine cubitorum sex. et statuit eam in campo duram provincie babilonis. Itaque nabugodonosor rex misit ad congregandos satrapas. magistratus et iudices. duces et tyrannos et prefectos. omnesque principes regionum. ut convenirent ad dedicationem statue quam erexerat nabugodonosor rex. Tunc congregati sunt satrape. magistratus et iudices. duces et tyranni et optimates qui erant in potestatibus constituti. et universi principes regionum. ut convenirent ad dedicationem statue quam erexerat nabugodonosor rex. Stabant autem in conspectu statue quam posuerat nabugodonosor. et preco clamabat valenter. Vobis dicitur populis tribubus et linguis. in hora qua audieritis sonitum tube. et fistule et cithare. sambuce et psalterii et simphonie. et universi generis musicorum. cadentes adorate statuam auream quam constituit nabugodonosor rex. Si quis autem non prostratus adoraverit. eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis. Post hec igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum tube. fistule et cithare. sambuce et psalterii. simphonie et omnis generis musicorum. cadentes omnes populi tribus et lingue adoraverunt statuam auream quam statuerat nabugodonosor rex. Statimque in ipso tempore accedentes viri caldei accusaverunt iudeos. dixeruntque nabugodonosor regi. Rex in eternum vive. Tu rex posuisti decretum. ut omnis homo qui audierit sonitum tube. fistule et cithare. sambuce et psalterii et simphonie. et universi generis musicorum. prosternat se et adoret statuam auream. Si quis autem non procidens adoraverit. mittatur in fornacem ignis ardentis. Sunt ergo viri iudei quos constituisti super opera regionis babilonis. sydrac misac et abdenago. Viri isti contempserunt rex decretum tuum. Deos tuos non colunt. et statuam auream quam erexisti non adorant. Tunc nabugodonosor in furore et in ira precepit ut adducerentur sydrac misac et abdenago. Qui confestim adducti sunt in conspectu regis. Pronuntiansque nabugodonosor rex ait eis. Verene sydrac misac et abdenago deos meos non colitis. et statuam auream quam constitui non adoratis? Nunc ergo si estis parati quacumque hora audieritis sonitum tube. fistule. cithare. sambuce et psalterii et simphonie. omnisque generis musicorum. prosternite vos et adorate statuam quam feci. Quod si non adoraveritis. eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentis. Et quis est deus qui eripiet vos de manu mea? Respondentes sydrac misac et abdenago dixerunt regi nabugodonosor. Non oportet nos de hac re respondere tibi. Ecce enim deus noster quem colimus potest eripere nos de camino ignis ardentis. et de manibus tuis o rex liberare. Quod si noluerit. notum sit tibi rex quia deos tuos non colimus. et statuam auream quam erexisti non adoramus. Tunc nabugodonosor repletus est furore. et aspectus faciei illius immutatus est super sydrac misac et abdenago. Et precepit ut succenderetur fornax septuplum quam succendi consueverat. Et viris fortissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibus sydrac misac et abdenago mitterent eos in fornacem ignis ardentis. Et confestim viri illi vincti cum bracis suis et tiaris et calciamentis et vestibus missi sunt in medium fornacis ignis ardentis. Nam iussio regis urgebat. Fornax autem succensa erat nimis. Porro viros illos qui miserant sydrac misac et abdenago interfecit flamma ignis. Viri autem hii tres. id est sydrac misac et abdenago. ceciderunt in medio camino ignis ardentis colligati. Et ambulabant in medio flamme laudantes deum et benedicentes domino. Stans autem azarias oravit sic. aperiensque os suum in medio ignis ait. Benedictus es domine deus patrum nostrorum. et laudabilis et gloriosum nomen tuum in secula. Quia iustus es in omnibus que fecisti nobis. et universa opera tua vera. et vie tue recte. et omnia iudicia tua vera. Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia que induxisti super nos et super civitatem sanctam patrum nostrorum ierusalem. quia in veritate et in iudicio induxisti omnia hec propter peccata nostra. Peccavimus enim et inique egimus recedentes a te. et deliquimus in omnibus. et precepta tua non audivimus. nec observavimus nec fecimus sicut preceperas nobis ut bene esset nobis. Omnia ergo que induxisti super nos. et universa que fecisti nobis. vero iudicio fecisti. Et tradidisti nos in manibus inimicorum iniquorum et pessimorum prevaricatorumque. et regi iniusto et pessimo ultra omnem terram. Et nunc non possumus aperire os. confusio et opprobrium facti sumus servis tuis et his qui colunt te. Ne quesumus tradas nos in perpetuum propter nomen tuum. et ne dissipes testamentum tuum. neque auferas misericordiam tuam a nobis propter abraham dilectum tuum. et ysaac servum tuum. et israel sanctum tuum. quibus locutus es pollicens quod multiplicares semen eorum sicut stellas celi. et sicut arenam que est in litore maris. Quia domine imminuti sumus plus quam omnes gentes. sumusque humiles in universa terra hodie propter peccata nostra. Et non est in tempore hoc princeps et propheta et dux. neque holocaustum. neque sacrificium. neque oblatio. neque incensum. neque locus primitiarum coram te ut possimus invenire misericordiam. Sed in animo contrito et spiritu humilitatis suscipiamur. Sicut in holocausto arietum et taurorum. et sicut in milibus agnorum pinguium. sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie. ut placeat tibi. quoniam non est confusio confidentibus in te. Et nunc sequimur te in toto corde. et timemus te. et querimus faciem tuam. Ne confundas nos. sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem tuam. et secundum multitudinem misericordie tue. Et erue nos in mirabilibus tuis. et da gloriam nomini tuo domine. Et confundantur omnes qui ostendunt servis tuis mala. Confundantur in omni potentia tua. et robur eorum conteratur. et sciant quia tu es dominus deus solus et gloriosus super orbem terrarum. Et non cessabant qui miserant eos ministri

Dn idem ordo est. xii. ꝓphar̃. apud hebreos. qui
& apud nos. unde cum ad eū deū legit. hic dñs dispōn
te. dlor̃ cognōmē est. & ꝙ ꝑcepta ad locū isael ꝑtinēt ꝓ
cipit. In fine obscurior. Q uliq; ad malachiā hūc singli ꝓphet
filii. Et recte. tertiam legis ad doctorem hebreī annumer̃. Et ni
longum est nō de nāli dicēd. hoc cū nos o paula & eustochiū idem
metū uelis uelle & nāli ꝓphar̃ z elde. Osee. Exposit ylaie
ezechiam & agge & zacharie tituli exequēs. ia quib⁹ aūt ꝓphet
a ꝓcessum in malo suo alios regib⁹ ꝓphetalib⁹ suis quib⁹ & hic
non amet ac hēc ornatui ꝓphetie. Explicit prefatio.

Verbum dñi quod factum est
ad oseē filium beeri. In diebus ozie
ioathan achaz. ezechie regum iu
da. & in diebus hieroboam filii ioas
regis israhel. Principium loquendi dñs
in oseē. Et dixit dñs ad oseē. vade
fac tibi uxorem fornicationum. &
filios fornicationum. qz fornicans fornicabitur terra a dño. Et abiit & accepit gomer filiā
debelaim. & concepit. & peperit filiū. Et dixit dñs ad eum. voca nomē
eius iezrahel. qz adhuc modicum. & uisitabo sanguinē iezrahel
sup̃ domū iehu. & quiescere faciam regnū domus israhel. Et in illa die
conteram arcum israhel in uallē iezrahel. Et concepit adhuc &
peperit filiam. & dixit ei. voca nomē eius absq; misericordia. qz nō addam ul
ra misereri domus israhel. & obliuione obliuiscar eorū. & domus iu
da miserebor. & saluabo eos in dño deo suo. & nō saluabo eos in ar
co. & gladio. & in bello. & in equis. & in equitib⁹. Et ablactauit eam
que erat sine misericordia. & concepit & peperit filiū. & dixit. voca nomen
eius nō populus meus. qz uos nō populus meus. & ego nō ero deus ue
strr. Et erit numerus filioꝝ israhel. sicut arena maris q sine mensura est. & nō
numerabitur. Et erit in loco ubi dicebat̃ eis. nō populus meus uos
dicetur eis filii dei uiuentis. & congregabunt̃ filii iudā & filii
israhel pariter. & ponent sibimet caput unum. & ascendent de terra qz magna
erit dies iezrahel. Dicite fratribus uestris. populus meus. & ma
triby uestris misericordiam. Iudicate matrem uestram iudicate. qz ipsa nō
uxor mea. & ego nō uir eius. auferat fornicationes suas a facie su
a. & adulteria sua de medio uberum suoꝝ. ne forte exspoliem eam
nudam. & statuam eā sicut die natiuitatis sue. & ponam eā
quasi desertum. & ponam illā quasi terram inuiam. & interficiam eā si
tiendo. & filios eius non miserebor. qz filii fornicationū sunt. qz for
nicata est mater eoꝝ. Confusa est q concepit eos. qz dixit. vadā post
amatores meos. qui dant mihi panes & aquas meas. lanas meas. & linū
meum. oleum meū. & potum meum. Propter hoc ecce ego se
piam uiam tuam spinis. & sepiam eam maceria. & semitas suas
non inueniet. & sectabit amatores suos. & non adprehendet eos. & nō me
quiret. & dicet. Vadam & reuertar ad uirum meū priorem. qz
bene mihi erat magis tunc. nō dedit. & nesciuit hec. quia ego dedi ei frumē
tum. & uinū & oleum. & argentū multiplicauī ei. & aurū. q fecer
unt baal. Idcirco conuertar. & sumā frumentū meū. & uinū
suum in tempore suo. & eripiam lanam meam. & linū meū
ne operiant ignominiam meam. Et nūc reuelabo turpitudinem eius in o
culis amatorū eius. & uir non eruet eam de manu mea. Et cessa
re faciam omne gaudium eius. festū sabbatū eius. neomenias
eius. sabbatha eius. & omnia festa eius. & auferam uineam eius
& ficum eius. de quibus dixit. Hec mercedes mee sunt quas dederunt mihi
amatores mei. Et ponam eam in saltū. & comedet
eam bestia agri. & uisitabo sup̃ eam dies baalim. quibus accendebat
incensum. & ornabatur inaure sua & monili suo. & ibat post
amatores suos. & mei obliuiscebatur dicit dñs. Propter hoc ecce ego lactabo eā
& ducam eam in solitudinē. & loquar ad cor eius. & dabo ei uineas
eius. ex eadem loco. & uallē achor ad aperiendam spē. Et cantabit ibi
xta dies iuuentutis sue. & iuxta dies ascensionis sue de terra egypti. Et
erit in die illa ait dñs uocabis me uir meus. & non uocabis me ultra
baalim. Et auferam nōia baalim de ore eius. & nō recordabit̃ ultra no
minis eorum. Et pactum faciam eis in die illa cum bestia agri. & cum
uolucre celi. & reptili terre. Arcum. & gladium. & bellum conteram
de terra. & dormire eos faciam fiducialiter. Et sponsabo te mihi in sempiter
nū. & sponsabo te mihi in iustitia & iudicio. & in misericordijs & in miseratio
nibus. & sponsabo te mihi in fide. & scies quia ego dñs. Et erit in die illa exaudiā dicit dñs.
exaudiā celos. & illi exaudient terram. & terra exaudiet frumentū & uinū
& oleum. & hi exaudient iezrahel. Et seminabo eum mihi in terra.
& misereb̃ non misericordiā consequtā. & dicā non populo meo populus meus es tu. & ipse di
cet dñs meus es tu. & ego dixi dñs ad me. Adhuc uade dilige mu
lierem dilectam amico. & adulterā. sicut diligit dñs filios israhel. & ipsi
respiciūt ad deos alienos. & diligūt ubera uuarum. & auferam ubera mea
argentea. & chorū eorum. & iubebo chorū cessare. Et dixi ad eum. Di
es multos expectabis me. Non fornicaberis. & nō eris uir uno. & e
go expectabo te. Quia dies multos sedebūt filii israhel sine rege. & sine
principe. & sine sacrificio. & sine altari. & sine ephod. & sine cultu. Et
post hec reuertentur filii israhel. & quærent dominū deum suum. & dauid
regem suum. & pauebūt ad dominū. & ad bonū eius. in nouissimo dierū.

Audite uerbum domini filii israhel. quia iudicium domino cū ha
bitatoribus terre. Non est enim ueritas. & non est misericordia. & non est sci
entia dei in terra. Maledicū & mendacium. & homicidium. & furtum. & adulteriū
inundauerunt. & sanguis sanguinem tetigit. Propter hoc lugebit
terra. & infirmabitur omnis qui habitat in ea. & bestia agri. & in uolu
cre celi. & pisces maris congregabuntur. Verumtamen uir non iudi
cet. & nō arguatur uir. Populus enim tuus sicut hi qui contradi
cunt sacerdoti. Et corruis hodie & corruet & propheta tecum. Et lode ui
tare tua matrem tuam. conturbatus est populus meus. eo qd nō fuerit
sciens. Quia tu scientiam reppulisti. ego ego repellā te ne sacerdotio fungaris mihi. Et oblita es legis dei tui. & obliuiscar filio
rum tuoꝝ. & ego. Secundum multitudinem eoꝝ sic peccauerūt mihi. gloriam
eorum in ignominiam cōmutabo. Peccata populi mei comedent.
& ad iniquitates eoꝝ sublevabit animas eorum. Et erit sicut
populus sic sacerdos. Et uisitabo sup̃ eum uias eius. & cogitatus
eius reddam ei. Et comedent. & non saturabuntur. fornicati
sunt. & nō cessauerūt. quia dominū reliquerunt. in non custodiendo.
fornicatione & uino & ebrietate auferet cor. Populus meus in ligno suo
interrogauit. & baculus eius annunciauit ei. Spūs enim fornica
tionum decepit eos. & fornicati sunt a deo suo. Sup̃ capita montiū

sacrificabant. et super colles accendebant tumiama. Subtus quercum
et populum et therebintum. quia bona erant umbra eius. Ideo
fornicabuntur filie vestre. et sponse vestre adultere erunt. Non vi-
sitabo super filias vestras cum fuerint fornicate. et super sponsas vestras cum
adultere fuerint. Quia ipsi cum meretricibus conversabantur. et cum effe-
minatis sacrificabant. Et populus non intelligens vapulabit. Si
fornicaris tu israel non delinquas saltem iuda. Et nolite ingredi in galga-
la. et ne ascenderitis in bethauen. neque iuraveritis vivit dominus. quia sicut
vacca lasciviens declinavit israel. Nunc pascet eos dominus. quasi agnum in
latitudine. Particeps ydolorum effraim. dimitte eum. Separatum est con-
vivium eorum. fornicatione fornicati sunt. Dilexerunt afferre igno-
miniam protectores eius. Ligavit spiritus eum in alis suis. et confundentur
a sacrificiis suis. Audite hoc sacerdotes et attendite domus israel et do-
mus regis auscultate. quia vobiscum iudicium est. quia laqueus facti estis
speculationi. et sicut rete expansum super thabor. et victimas declinastis
in profundum. Et ego eruditor omnium eorum. Ego scio effraim. et israel
non est absconditus a me. Quia nunc fornicatus est effraim. contami-
natus est israel. Non dabunt cogitationes suas. ut revertantur ad dominum
suum. quia spiritus fornicationis in medio eorum. et dominum non cognoverunt. Et
respondebit arrogantia israel in facie eius. et israel et effraim ruent in iniquitate
sua. Ruet iudas cum eis. In gregibus suis et armentis suis vadent ad quaerendum
dominum et non invenient. Ablatus est ab eis. In domino prevaricati
sunt. quia filios alienos genuerunt. Nunc devorabit eos mensis. cum partibus
suis. Clangite tuba in gabaa. tuba in rama. Ululate in betha-
uen. post tergum tuum beniamin. effraim in desolatione erunt. In
die correctionis in tribubus israel ostendi fidem. Facti sunt principes iu-
da. quasi assumentes terminum. Super eos effundam quasi aquam i-
ram meam. Calumpniam patiens est effraim fractus iudicio. quoniam
cepit abire post sordes. Et ego quasi tinea effraim. et quasi putredo
iuda. Et vidit effraim languorem suum. et iudas vinculum suum. Et
abiit effraim ad assur. et misit ad regem ultorem. Et ipse non po-
terit salvare vos. nec solvere poterit a vobis vinculum. quia ego quasi
leena effraim. et quasi catulus leonis domui iuda. Ego ego capiam
et vadam. tollam et non est qui eruat. Vadens revertar ad domum meam
donec deficiatis. et queratis animam meam in facie. In tribulatione
sua mane consurgent ad me. Venite et revertamur ad dominum. quia
ipse cepit et sanabit nos. percutiet et curabit nos. vivificabit nos post duos
dies in die tertia suscitabit nos. et vivemus in conspectu eius. et scienti-
mus sequimur ut cognoscamus dominum. Quasi diluculum preparatus est egres-
sus eius. et veni et quasi imber nobis temporaneus et serotinus terre. Quid fa-
ciam tibi effraim. quid faciam tibi iuda. Misericordia vestra quasi nubes ma-
tutina. et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolavi in prophetis. et occi-
di eos in verbis oris mei. et iudicia mea tanquam lux egredientur. quia mi-
sericordiam volui et non sacrificium. et scientiam dei plus quam holocausta. Ipsi autem
sicut adam transgressi sunt pactum. ibi prevaricati sunt in me. Galaa
ad civitas operantium ydolum. supplantata sanguine. et quasi fau-
ces virorum latronum. particeps sacerdotum in via interficientium. pergentes
de sichen. quia scelus operati sunt. In domo israel vidi horrendum. Ibi
fornicationes ephraim. contaminatus est israel. Sed et iuda pone messem
tibi. cum convertero captivitatem populi mei. Cum sanare vellem
israel. revelata est iniquitas effraim. et malicia samarie. quia opera-
ti sunt mendacium. Et fur ingressus est spolians latrunculus fo-

ris. Et ne forte dicant in cordibus suis omnem maliciam eorum. quia
nunc me recordatum est. circumdederunt eos adinventiones sue.
coram facie mea facte sunt. In malicia sua letificaverunt re-
gem. et in mendaciis suis principes. Omnes adulterantes quasi cliba-
nus succensus a coquente. Quievit paululum civitas a commo-
tione fermenti. donec fermentaretur totum. dies regis nostri. Ce-
perunt principes a vino furore. Extendit manum suam cum illis so-
ribus. quia applicuerunt quasi clibanum cor suum. cum insidiaretur eis. Tota
die dormivit coquens eos. mane ipse succensus quasi ignis flam-
me. Omnes calefacti sunt quasi clibanus. et devoraverunt iudi-
ces suos. Omnes reges eorum ceciderunt. non est qui clamet
in eis ad me. Ephraim in populis ipse commiscebatur. Ephraim
factus est subcinericius. qui non reversatur. Comederunt
alieni robur eius. et ipse nescivit. Sed et cani effusi sunt in eo. et ipse
ignoravit. Et humiliabitur superbia israel in facie eius. Et reversi
sunt ad dominum deum suum. et non quesierunt eum in omnibus. Factus est
ephraim quasi columba seducta non habens cor. Egyptum invo-
cabant. ad assirios abierunt. Et cum profecti fuerint extendam super
eos rete meum. Quasi volucrem celi detraham eos. Cedam eos
secundum auditionem cetus eorum. Ve eis quoniam recesserunt a me. Vastabuntur
quoniam prevaricati sunt in me. Ego redemi eos. et ipsi locuti sunt mendacia
Et non clamaverunt ad me in corde suo. sed ululabant in ca-
bilibus suis. Super triticum et vinum tumultuabant. Recesserunt a
me. Et ego erudivi et confortavi brachia eorum. et in me cogitave-
runt malitiam. Reversi sunt ut essent absque iugo. facti sunt quasi arcus
dolosus. Cadent in gladio principes eorum. a furore lingue
sue. Ista subsannatio eorum in terra egypti. In guttur
tuo sit tuba. quasi aquila super domum domini. pro eo quod transgressi
sunt fedus meum. et legem meam prevaricati sunt. Me invocabunt dicentes
mens. cognovimus te israel. Proiecit israel bonum. inimicus persequetur eum.
Ipsi regnaverunt et non ex me. principes extiterunt et non cognovi. Ar-
gentum suum et aurum suum fecerunt sibi ydola ut interirent.
Proiectus est vitulus tuus samaria. Iratus est furor meus in eis. usque
quo non poterunt emundari. quia ex israel et ipse est. Artifex fecit illum et non
est deus. quoniam in aranearum tela erit vitulus samarie. quia ventum se-
minabunt et turbinem metent. Culmus stans non est in eis. Germen non faciet
farinam. Quod et si fecerit alieni comedent eam. Devoratus est israel. Nunc factus est
in nationibus. quasi vas immundum. quia ipsi ascenderunt ad assur.
Onager solitarius sibi ephraim. Munera dederunt amatoribus. Sed et cum mer-
cede conduxerunt nationes. Nunc congregabo eos. et quiescent pau-
lisper ab honore regis. et principum. quia multiplicavit ephraim altaria
ad peccandum. facte sunt ei ad delictum. Scribam ei leges
meas multiplices. que velud aliene computate sunt. Hostias affe-
rent. immolabunt carnes et comedent. et dominus non suscipiet eas. Nunc
recordabitur iniquitates eorum. et visitabit peccata eorum. Ipsi in egy-
ptum convertentur. Oblitus est israel factoris sui. et edificavit delubra.
et iudas multiplicavit urbes munitas. Et mittam ignem in civi-
tates eius. et devorabit edes illius. Noli letari israel. Noli exul-
tare sicut populi. quia fornicatus es a deo tuo. Dilexisti mercedem super
omnes areas tritici. Area et torcular non pascet eos. et vinum mentietur
eis. Non habitabunt in terra domini. Reversus est effraim in egyptum.
et in assiriis pollutum comedit. Non libabunt domino vinum.

et non placebunt ei. Sacrificia eoꝝ quasi panis lugentiū. Omnes
qui comedent eum contaminabunt̃. q. panis eoꝝ anime
ipoꝝ non introibit in domū dñi. Q̃d facietis ad die solēpn̄ & die
solēnitatis dñi. Ecce enī abierūt a deuastatione. Egyptꝰ congre
gabit eos. sepeliet eos memphis. Desiderabile argēti eoꝝ urtica pos
sidebit. lappa in tabernaculis eoꝝ. Venerūt dies visitationis. venerūt
dies retributionis. cognoscet israel. stultus propheta insanus vir
spiritalis. ppter multitudinē iniquitatis tue. multitudo am
ne. speculator. ephraim cum deo meo prophēta. laqueus
super omnes vias eius. inimicꝰ in domo dei eius. profunde pec
cauerunt. sicut in diebus gabaa. recordabit̃ iniquitates eoꝝ
& visitabit peccata eorum. Quasi uuas in deserto inueni is
quasi primū poma ficulnee in cacumine eius vidi patres
eorum. ipsi autem introierunt̃ beelphegor. & abalienati
sunt in confusionem. & fuerunt abhominabiles sicut ea q̃ dilexerūt.
Ephraim quasi auis auolauit. gloria eoꝝ a partu. & ab vtero
& a conceptu. Quod si enutrierint filios suos. orbos eos fa
ciam ab hominibꝰ. Sed ue eis cū recesserō ab eis. Ephraim de
dit ad uenationē filios suos. filios eius ad occisores. Da eis dñe. quid dabis eis. Da
eis uuluam sine liberis. & ubera arentia. Omnis malitia eoꝝ
in galgal. quia ibi odio habui eos. propter malitiam adinuentionū
suarum. De domo mea eiciam eos. non addam ut diligam
eos. Omnes principes eorum recedentes. Percussus ephraim radix
eoꝝ. non faciet fructū. Quod si & genuerint. interficiam dilectos uteri eoꝝ. Deus deus meus. ut quid me dereliquisti.
Longe a salute mea. verba delictorum meorum. Deus meus clamabo per diem. & non exaudies. & nocte. & non ad
quiescam. Tu autem in sancto habitas. laus israel. In te speraue
runt patres nostri. speraverunt. & liberasti eos. Ad te clamauerunt. & salui facti sunt. In te speraverunt. & non sunt confusi.
Ego autem sum vermis. & non homo. obprobrium hominum. & abiectio plebis. Omnes videntes me deriserunt me. locuti sunt
labiis. & mouerunt caput. Sperauit in deo. liberet eum. saluum faciat eum. quoniam vult eum. Quoniam tu es qui extraxisti me de
ventre. spes mea ab uberibus matris mee. In te proiectus sum ex utero. de ventre matris mee deus meus es tu. ne discesseris a me.
Quoniam tribulatio proxima est. quoniam non est qui adiuuet. Circumdederunt me uituli multi. tauri pingues obsederunt me.
Aperuerunt super me os suum. sicut leo rapiens & rugiens. Sicut aqua effusus sum. & dispersa sunt omnia ossa mea. Factum est
cor meum tanquam cera liquescens in medio uentris mei. Aruit tanquam testa virtus mea. & lingua mea adhesit faucibus meis.
Et in puluere mortis deduxisti me. Quoniam circumdederunt me canes. concilium malignantium obsedit me. Foderunt manus
meas & pedes meos. Dinumerauerunt omnia ossa mea. Ipsi autem considerauerunt & inspexerunt me. Diuiserunt sibi uestimenta
mea. & super uestem meam miserunt sortem. Tu autem domine ne elongaueris auxilium tuum a me. ad defensionem meam
conspice. Erue a framea deus animam meam. & de manu canis unicam meam. Saluum me fac ex ore leonis. & a cornibus unicornium humilitatem meam. Narrabo nomen tuum fratribus meis. in medio ecclesie laudabo te. Qui timetis dominum laudate eum. uniuersum semen iacob glorificate eum. Timeat eum omne semen israel. Quoniam non sprevit neque despexit deprecationem pauperis. Nec auertit faciem suam a me. & cum clamarem ad eum exaudiuit me. Apud te laus mea in ecclesia magna. Vota mea reddam in conspectu timentium eum. Edent pauperes & saturabuntur. & laudabunt dominum qui requirunt eum. Viuent corda eorum in seculum seculi. Reminiscentur & conuertentur ad dominum uniuersi fines terre. Et adorabunt in conspectu eius uniuerse familie gentium. Quoniam domini est regnum. & ipse dominabitur gentium. Manducauerunt & adorauerunt omnes pingues terre. In conspectu eius cadent uniuersi qui descendunt in terram. & anima mea illi uiuet. Et semen meum seruiet illi. Narrabitur domino generatio uentura. & annuntiabunt celi iustitiam eius. populo qui nascetur quem fecit dominus. Quoniam prospexit de excelso sancto suo. dominus de celo in terram aspexit. Ut audiret gemitus compeditorum. ut solueret filios interfectorum. Ut annuntient in sion nomen domini. & laudem eius in hierusalem. In conueniendo populos in unum. & reges ut seruiant domino. Respondit ei de uia uirtutis sue. Pauca & malos dierum meorum nuncia mihi. Ne reuocabis me in dimidio dierum meorum. In generationem & generationem anni tui. Initio tu domine terram fundasti. & opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt. tu autem permanes. & omnes sicut uestimentum inueterascent. & sicut opertorium mutabis eos. & mutabuntur. Tu autem idem ipse es. & anni tui non deficient. Filii habitatorum eius inhabitabunt. & semen eorum in seculum dirigetur. Quoniam elegit dominus sion. elegit eam in habitationem sibi. Hec requies mea in seculum seculi. hic habitabo quoniam elegi eam. Viduam eius benedicens benedicam. pauperes eius saturabo panibus. Sacerdotes eius induam salutari. & sanctes eius exultatione exultabunt. Illuc producam cornu dauid. parauit lucernam christo meo. Inimicos eius induam confusione. super ipsum autem efflorebit sanctificatio mea. Quam bonum & quam iocundum habitare fratres in unum. Sicut unguentum in capite. quod descendit in barbam barbam aaron. quod descendit in oram uestimenti eius. Sicut ros hermon qui descendit in montem sion. Quoniam illuc mandauit dominus benedictionem & uitam usque in seculum. Ecce nunc benedicite dominum omnes serui domini. qui statis in domo domini. in atriis domus dei nostri. In noctibus extollite manus uestras in sancta. & benedicite dominum. Benedicat te dominus ex sion. qui fecit celum & terram. Quam dilecta tabernacula tua domine uirtutum. concupiscit & deficit anima mea in atria domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in deum uiuum. Etenim passer inuenit sibi domum. & turtur nidum sibi ubi reponat pullos suos. Altaria tua domine uirtutum rex meus & deus meus. Beati qui habitant in domo tua domine. in seculum seculi laudabunt te. Beatus uir cuius est auxilium abs te. ascensiones in corde suo disposuit. in conualle lacrimarum in loco quem posuit. Etenim benedictionem dabit legislator. ibunt de uirtute in uirtutem. uidebitur deus deorum in sion. Domine deus uirtutum exaudi orationem meam. auribus percipe deus iacob. Protector noster aspice deus. & respice in faciem christi tui. Quia melior est dies una in atriis tuis super milia. Elegi abiectus esse in domo dei mei. magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Quia misericordiam & ueritatem diligit deus. gratiam & gloriam dabit dominus. Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocentia. Domine deus uirtutum beatus homo qui sperat in te. Benedixisti domine terram tuam. auertisti captiuitatem iacob. Remisisti iniquitatem plebi tue. operuisti omnia peccata eorum. Mitigasti omnem iram tuam. auertisti ab ira indignationis tue. Conuertere nobis deus salutaris noster. & auerte iram tuam a nobis. Numquid in eternum irasceris nobis. aut extendes iram tuam a generatione in generationem. Deus tu conuersus uiuificabis nos. & plebs tua letabitur in te. Ostende nobis domine misericordiam tuam. & salutare tuum da nobis. Audiam quid loquatur in me dominus deus. quoniam loquetur pacem in plebem suam. & super sanctos suos. & in eos qui conuertuntur ad cor. Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius. ut habitet gloria in terra nostra. Misericordia & ueritas obuiauerunt sibi. iustitia & pax osculate sunt. Veritas de terra orta est. & iustitia de celo prospexit. Etenim dominus dabit benignitatem. & terra nostra dabit fructum suum. Iustitia ante eum ambulabit. & ponet in uia gressus suos. Inclina domine aurem tuam & exaudi me. quoniam inops & pauper sum ego. Custodi animam meam quoniam sanctus sum. Saluum fac seruum tuum deus meus sperantem in te. Miserere mihi domine quoniam ad te clamabo tota die. Letifica animam serui tui. quoniam ad te domine animam meam leuabo. Quoniam tu domine suauis & mitis. & multe misericordie omnibus inuocantibus te. Auribus percipe domine orationem meam. & intende uocem deprecationis mee. In die tribulationis mee clamabo ad te. quoniam exaudisti me. Non est similis tui in diis domine. & non est secundum opera tua. Omnes gentes quascumque fecisti uenient & adorabunt coram te domine. & glorificabunt nomen tuum. Quoniam magnificatus es tu & faciens mirabilia. tu es deus solus magnus. Deduc me domine in uia tua. & ingrediar in ueritate tua. Letetur cor meum ut timeat nomen tuum. Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo. & glorificabo nomen tuum in eternum. Quia misericordia tua magna est super me. & eruisti animam meam ex inferno inferiori. Deus iniqui insurrexerunt super me. & synagoge potentium quesierunt animam meam. & non proposuerunt te in conspectu suo. Et tu domine deus miserator & misericors. patiens & multe misericordie & uerax. respice in me & miserere mei. Da imperium tuum puero tuo. & saluum fac filium ancille tue. Fac mecum signum in bonum. ut uideant qui oderunt me & confundantur. quoniam tu domine adiuuisti me & consolatus es me. Fundamenta eius in montibus sanctis. Diligit dominus portas sion super omnia tabernacula iacob. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Memor ero rahab & babilonis scientium me. Ecce alienigene & tyrus & populus ethiopum. hi fuerunt illic. Numquid sion dicet homo & homo natus est in ea. & ipse fundauit eam altissimus. Dominus narrabit in scripturis populorum & principum. horum qui fuerunt in ea. Sicut letantium omnium habitatio est in te. Domine deus salutis mee. in die clamaui & nocte coram te. Intret oratio mea in conspectu tuo. inclina aurem tuam ad precem meam. Quia repleta est malis anima mea. & uita mea infernus appropiauit. Estimatus sum cum descendentibus in lacum. factus sum sicut homo sine adiutorio. inter mortuos liber. Sicut uulnerati dormientes in sepulchris. quorum non es memor amplius. & ipsi de manu tua repulsi sunt. Posuerunt me in lacu inferiori. in tenebrosis & in umbra mortis. Super me confirmatus est furor tuus. & omnes fluctus tuos induxisti super me. Longe fecisti notos meos a me. posuerunt me abhominationem sibi. Traditus sum & non egrediebar. Oculi mei languerunt prae inopia. Clamauit ad te domine tota die. expandi ad te manus meas. Numquid mortuis facies mirabilia. aut medici suscitabunt & confitebuntur tibi. Numquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam. & ueritatem tuam in perditione. Numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua. & iustitia tua in terra obliuionis. Et ego ad te domine clamaui. & mane oratio mea preueniet te. Ut quid domine repellis orationem meam. auertis faciem tuam a me. Humilis sum ego & in laboribus a iuuentute mea. exaltatus autem humiliatus sum & conturbatus. In me transierunt ire tue. & terrores tui conturbauerunt me. Circumdederunt me sicut aqua tota die. circuierunt me simul. Elongasti a me amicum & proximum. & notos meos a miseria. Misericordias domini in eternum cantabo. in generationem & generationem. Annuntiabo ueritatem tuam in ore meo. Quoniam dixisti in eternum misericordia edificabitur in celis. preparabitur ueritas tua in eis. Disposui testamentum electis meis. iuraui dauid seruo meo. Vsque in eternum preparabo semen tuum. & edificabo in generationem & generationem sedem tuam. Confitebuntur celi mirabilia tua domine. etenim ueritatem tuam in ecclesia sanctorum. Quoniam quis in nubibus equabitur domino. similis erit deo in filiis dei. Deus glorificatus in consilio sanctorum. magnus & horribilis super omnes qui in circuitu eius sunt. Domine deus uirtutum quis similis tibi. potens es domine & ueritas tua in circuitu tuo. Tu dominaris potestati maris. motum autem fluctuum eius tu mitigas. Tu humiliasti sicut uulneratum superbum. in brachio uirtutis tue dispersisti inimicos tuos. Tui sunt celi & tua est terra. orbem terre & plenitudinem eius tu fundasti. Aquilonem & mare tu creasti. Thabor & hermon in nomine tuo exultabunt. Tuum brachium cum potentia. firmetur manus tua & exaltetur dextera tua. Iustitia & iudicium preparatio sedis tue. misericordia & ueritas precedent faciem tuam. Beatus populus qui scit iubilationem. domine in lumine uultus tui ambulabunt. Et in nomine tuo exultabunt tota die. & in iustitia tua exaltabuntur. Quoniam gloria uirtutis eorum tu es. & in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum. Quia domini est assumptio nostra. & sancti israel regis nostri. Tunc locutus es in uisione sanctis tuis. & dixisti posui adiutorium in potente. & exaltaui electum de plebe mea. Inueni dauid seruum meum. oleo sancto meo unxi eum. Manus enim mea auxiliabitur ei. & brachium meum confortabit eum. Nichil proficiet inimicus in eo. & filius iniquitatis non apponet nocere ei. Et concidam a facie ipsius inimicos eius. & odientes eum in fugam conuertam. Et ueritas mea & misericordia mea cum ipso. & in nomine meo exaltabitur cornu eius. Et ponam in mari manum eius. & in fluminibus dexteram eius. Ipse inuocabit me pater meus es tu. deus meus & susceptor salutis mee. Et ego primogenitum ponam illum excelsum prae regibus terre. In eternum seruabo illi misericordiam meam. & testamentum meum fidele ipsi. Et ponam in seculum seculi semen eius. & thronum eius sicut dies celi. Si autem dereliquerint filii eius legem meam. & in iudiciis meis non ambulauerint. Si iustificationes meas profanauerint. & mandata mea non custodierint. Visitabo in uirga iniquitates eorum. & in uerberibus peccata eorum. Misericordiam autem meam non dispergam ab eo. neque nocebo in ueritate mea. Neque profanabo testamentum meum. & que procedunt de labiis meis non faciam irrita. Semel iuraui in sancto meo si dauid mentiar. Semen eius in eternum manebit. & thronus eius sicut sol in conspectu meo. & sicut luna perfecta in eternum. & testis in celo fidelis. Tu autem reppulisti & despexisti. distulisti christum tuum. Euacuasti testamentum seruo tui. polluisti in terra sanctuarium eius. Destruxisti omnes sepes eius. posuisti firmamenta eius formidinem. Diripuerunt eum omnes transeuntes uiam. factus est opprobrium uicinis suis. Exaltasti dextram deprimentium eum. letificasti omnes inimicos eius. Auertisti adiutorium gladii eius. & non es auxiliatus ei in bello. Destruxisti eum ab emundatione. & sedem eius in terram collisisti. Minorasti dies temporis eius. perfudisti eum confusione. Vsquequo domine auertis in finem. exardescet sicut ignis ira tua. Memorare quam mihi substantiae edificasti omnes filios hominum. Quis est homo qui uiuet & non uidebit mortem. eruet animam suam de manu inferi. Vbi sunt misericordie tue antiquae domine. sicut iurasti dauid in ueritate tua. Memor esto domine obprobrii seruorum tuorum. quod continui in sinu meo multarum gentium. Quod exprobrauerunt inimici tui domine. quod exprobrauerunt commutationem christi tui. Benedictus dominus in eternum. fiat fiat.

XIII

Hec signū mirabiliter caldeos
[illegible] Ibo pstrit y medos
[illegible] nubem ponam
[illegible] y vinea
[illegible] eoꝝ

Hec dicit dñs. Ululate pastores & plangite
Ioel filius fatuel descripsit verbum domini ad eum. Audite hoc seniores & auribus percipite omnes habitatores terre si factum est hoc in diebus vestris aut in diebus patrum vestrorum. Super hoc filiis vestris narrate & filii vestri filiis suis & filii eorum generationi altere. Residuum locuste comedit bruchus & residuum bruchi comedit rubigo & residuum rubiginis comedit locusta. Expergiscimini ebrii & flete & ululate omnes qui bibitis vinum in dulcedine quia perit ab ore vestro. Gens enim ascendit super terram meam fortis & innumerabilis. Dentes eius leonis & molares eius ut catuli leonis. Posuit vineam meam in desertum & ficum meam decortians nudavit eam & projecit. Ululate sacerdotes plangite ministri altaris ingredimini cubate in

Ioel

sacco ministri dei mei quia interiit de domo dei vestri sacrificium & libamen. Sanctificate ieiunium vocate cetum congregate seniores omnes habitatores terre in domum dei dei vestri & clamate ad dominum. Ah ah diem quia prope est dies domini & quasi vastitas a potente veniet. Ecce non ne coram oculis vestris escam & de domo dei nostri letitia & exultatio? Computruerunt iumenta in stercore sua. Demolita sunt horrea dissipate sunt apothece quia confusum est triticum. Luxit vinum & languit olea. Confusi sunt agricole ululaverunt vinitores super frumento & hordeo quia periit messis agri. Vinea confusa est & ficus elanguit. Malogranatus & palma & malus & omnia ligna agri aruerunt quia confusum est gaudium a filiis hominum. Accingite vos & plangite sacerdotes ululate ministri altaris ingredimini cubate in

Q

nocte ministri dei mei quia interiit de domo dei vestri sacrificium & libamen. Sanctificate ieiunium vocate cetum congregate seniores omnes habitatores terre in domum dei dei vestri & clamate ad dominum. Ah ah diem quia prope est dies domini & quasi vastitas a potente veniet. Ecce non ne coram oculis vestris escam & de domo dei nostri letitia & exultatio? Computruerunt iumenta in stercore sua. Demolita sunt horrea dissipate sunt apothece quia confusum est triticum. Luxit vinum & languit olea. Confusi sunt agricole ululaverunt vinitores super frumento & hordeo quia periit messis agri. Vinea confusa est & ficus elanguit. Malogranatus & palma & malus & omnia ligna agri aruerunt quia confusum est gaudium a filiis hominum. Accingite vos & plangite sacerdotes ululate ministri altaris ingredimini cubate in

Q

nocte ministri dei mei quia interiit de domo dei vestri sacrificium & libamen. Sanctificate ieiunium vocate cetum congregate seniores omnes habitatores terre in domum dei dei vestri & clamate ad dominum. Ah ah diem quia prope est dies domini & quasi vastitas a potente veniet. Ecce non ne coram oculis vestris escam & de domo dei nostri letitia & exultatio? Computruerunt iumenta in stercore sua. Demolita sunt horrea dissipate sunt apothece quia confusum est triticum. Luxit vinum & languit olea. Confusi sunt agricole ululaverunt vinitores super frumento & hordeo quia periit messis agri. Vinea confusa est & ficus elanguit. Malogranatus & palma & malus & omnia ligna agri aruerunt quia confusum est gaudium a filiis hominum. Accingite vos & plangite sacerdotes ululate ministri altaris ingredimini cubate in

Amos pastor rusticus et vilissimus morali doctrina egregius
Amos ille explicari et pleniter exponi digne exponique ea ratione debet
Amos filius Amon regis Juda
Amos propheta

Verba Amos qui fuit de pastoribus de Thecue que vidit super Israel in diebus Ozie regis Juda et in diebus Jeroboam regis Israel filii Joas regis Israel duobus annis ante terre motum dixit. Dominus de Sion rugiet et de Jherusalem dabit vocem suam. Et lugebit speciosa pastorum et exsiccabit se vertex Carmeli. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus Damasci et super quatuor non convertam eum quia trituraverunt in plaustris ferreis Galaad. Et mittam ignem in domum Azahel et devorabit domos Benadad. Et conteram vectem Damasci et disperdam habitatorem de campo Idolum et tenentem sceptrum de Ascalone. Et avertam manum meam super Accaron et peribit reliquie Philistinorum dixit dominus deus. Super tribus sceleribus Gaze et super quatuor non convertam eum quia conclusit captivitatem perfectam ut traderet eam Idumee. Et mittam ignem in muro Gaze et devorabit edificia eius. Et disperdam habitatorem de Azoto et tenentem sceptrum de Ascalone. Et avertam manum meam super Accaron et peribit reliquie Philistinorum dixit dominus deus. Super tribus sceleribus Tyri et super quatuor non convertam eum quia conclusit captivitatem perfectam in Idumea et non fuit recordatus fedus fratrum. Et mittam ignem in muro Tyri et devorabit edificia eius. Super tribus sceleribus Edom et super quatuor non convertam eum quia persecutus est in gladio fratrem suum et violavit misericordiam eius et retinuit furorem suum in perpetuum et indignationem suam servavit in finem. Mittam ignem in Theman et devorabit edificia Bosre. Super tribus sceleribus filiorum Ammon et super quatuor non convertam eum quia dilacerabant pregnantes Galaad ad dilatandum terminum suum. Et succendam ignem in muro Rabbath et devorabit edificia eius in ululatu in die belli in turbine in die commotionis. Et ibit Melchom in captivitatem ipse et principes eius simul dicit dominus. Super tribus sceleribus Moab et super quatuor non convertam eum quia combussit ossa regis Idumee usque ad cinerem. Et mittam ignem in Moab et devorabit edificia Carioth et morietur in fremitu in sonitu in clangore tube. Et disperdam iudicem de medio eius et omnes principes eius interficiam cum eo dicit dominus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus Juda et super quatuor non convertam eum quia abiecerunt legem domini et mandata eius non custodierunt. Deceperunt eos idola sua post que abierunt patres eorum et mittam ignem in Juda et devorabit edificia Jherusalem. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus Israel et super quatuor non convertam eum propter pretium argenti iusti et pauperem pro calciamentis. Qui conterunt super pulverem terre capita pauperum et viam humilium declinabunt et filius ad patrem eius ierit ad puellam ut violent nomen sanctum meum et super vestimenta pignerata accumbent iuxta omne altare et vinum damnatorum bibebant in domo dei sui. Ego autem exterminavi amorreum a facie eorum cuius altitudo cedrorum altitudo eius et fortis ipse quasi

ramalia vitigenis. Ego germinavit spinosa de celeri. Quia
lignum arentis fructum fuit. Vinea dederit terram
flamm. Et fuit ego eradicare et terram in dilo deo uro. Quare
dic nobis de rebus et ultricis. Et delectide facer ad uel ambre ma
nuuil. Et erat uilicare in precipio. Et simplebuntur area eru
mento. Et redundabunt torcularia uino et oleo. Et ecce dabo uo
bis amos quos comedetis locusta. Et ruge. Et rubigo. Et eruca. Fortis
simus meus quem misi in uos. Et comedent uelociter et lacerabunt
laudabunt nomen dni dei uri. qui fecit uobiscu mirabilia. Et non
confundetur populus meus in sempiternu. Et erit post hec dicit
dominus effundam spiritum meum super omnem carnem. Et prophetabunt filii uri et fi
lie ure. Senes uri somnia somniabunt. Et iuuenes uestri uisiones
videbunt. Et super seruos meos quidem et super ancillas meas effundam de spiritu meo
in diebus illis. Et dabo prodigia in celo et in terra sanguinem. Et ignem. Et uaporem
fumi. Sol uertetur in tenebras. Et luna in sanguinem. Antequam ueniat
dies dni magnus et horribilis. Et erit omnis qui inuocauerit
nomen dni saluus erit. Quia in monte syon. Et in hierusalem erit saltus
sicut dixit dns. Et residuos quos dns uocauerit. Audite
verbum hoc quod ego assumo super uos planctum domus israel. Cecidit
non adiciet ut resurgat uirgo israel. Proiecta est super terram suam
non est qui suscitet eam. Quia hec dicit dominus deus. Domus israel
quingenti egredientur de ciuitate mille. Et que relinquentur centum
de domo israel decem. Quia hec dicit dominus domui israel. Requirite
me et uiuetis. Et nolite requirere domum bethel. Et in galgalo non
ingrediamini. Et usque bersabee non transeatis. Quia galgal
captiuitate captiuabitur. Et domus bethel erit in dolorem. Querite
dominum et uiuite. Ne forte irruat quasi ignis domus ioseph. Et deuo
ret. Et non sit qui extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthium
iudicium. Et iustitiam in terra relinquitis. Qui facit uesperum et
arcturum. Et conuertit in mane tenebras. Et dies in nocte obscurabit. Qui
uocat aquas maris. Et effundit eas super faciem terre. Dominus nomen
eius. Qui erumpit uastitatem super robustum. Et uastitas super
munitum ueniet. Odientes arguentem in porta. Et loquentes
perfecte abominati erunt. Pro eo quod diripitis egenum. Et auferentes
ab eo auenas. Domos de quadris edificabitis. Et non habitabitis in
eis. Plantabitis uineas preciosas. Et non bibetis uinum earum. Quia
scio multitudines scelerum uestrorum. Et fortia peccata uestra. Hostes
iustum. Accipientes munera. Et pauperes in iudicio declinantes.
Propterea qui prudens est in tempore illo silebit. Quia tempus malum
est. Querite bonum et non malum. Ut uiuatis. Et sit dominus deus
uirtutum uobiscum. Sicut dicitis. Odite malum et diligite bonum.
Et constituite in porta iudicium. Forsitan miseretur dominus deus
uirtutum reliquiis ioseph. Propterea hec dicit dominus deus uirtutum
dominator dominus. In omnibus platheis planctus. Et in cunctis
foris dicent uae uae. Et uocabunt agricolam ad luctum. Et eos qui
in arte lamentandi sunt ad planctum. Et in uineis omnibus erit
planctus. Quia pertransibo in medio tui dicit dominus. Ve desi
derantibus diem domini. Quo ingredi uos in diem domini tenebre
et non lux. Et quasi fugiat homo faciem leonis. Et occurrat ei ursus.
Et ingressus domum suam reclinet manum suam super parietem.
Et mordeat eum coluber. Nonne tenebre dies domini et non lux.
Et caligo et non splendor eius. Odio habui et proiecti festiuitates
uestras. Et non capiam odorem cetuum uestrorum. Si enim holocausta
et munera offeretis mihi. Et non respiciam. Et uitulos pinguium
uestrorum non accipiam. Auferte a me tumultum carminum uestrorum.
Et canticum lirarum uestrarum non audiam. Et quasi aquam iudicium
et iustitiam quasi torrentem fortem. Numquid hostias et sacrificia
obtulistis mihi domui israel. Et portastis tabernaculum moloch
uestro. Et imaginem idolorum uestrorum. Sidus dei uestri quod
fecistis uobis. Et transmigrabo uos ultra damascum. Dicit dominus
deus exercituum nomen eius. Et erit in die illa. Dicit dominus
deus occidet sol meridie. Et tenebrescere faciam terram lucis
luce. Et conuertam festiuitates uestras in luctum. Et omnes
cantores uestros in planctum. Et inducam super omnes lumbos
uestros sacum. Et in omne capite calui. Et ponam eum quasi
luctum unigeniti. Et nouissima eius quasi diem amaritudinis.
Ecce dies ueniunt dicit dominus deus. Et mittam famem in terra
non famem panis. Neque sitim aque. Sed audiendi uerbum domini.
Et mouebuntur de mari usque ad mare. Et ab aquilone usque ad
orientem circuibunt quesituri uerbum domini. Et non inuenient.
In die illa deficient uirgines pulchre. Et adolescentes in sitim.
Qui iurant in delicto samarie. Et dicunt uiuit deus tuus dan.
Et uiuit uia bersabee. Et cadent et non adicient ut resurgant.
Et erit in die illa. Dicit dominus deus occidet sol meridie. Et tenebrescere faciam terram lucis
luce. Et conuertam festiuitates uestras in luctum. Et omnes
cantores uestros in planctum. Et inducam super omnes lumbos
uestros sacum. Et in omne capite calui. Et ponam eum quasi
luctum unigeniti. Et nouissima eius quasi diem amaritudinis.
Ecce dies ueniunt dicit dominus deus. Et mittam famem in terra
non famem panis. Neque sitim aque. Sed audiendi uerbum domini.
Et mouebuntur de mari usque ad mare. Et ab aquilone usque ad
orientem circuibunt quesituri uerbum domini. Et non inuenient.
In die illa deficient uirgines pulchre. Et adolescentes in sitim.
Qui iurant in delicto samarie. Et dicunt uiuit deus tuus dan.
Et uiuit uia bersabee. Et cadent et non adicient ut resurgant.

Et conteram frudam eius deus et radicem eius de[orsum]. Ego sum qui ascendere nos fecit de terra egypti. et eduxi vos in deserto xl annis ut possideretis terram amorrei. Et suscitabam de filiis vestris in prophetas. et de iuuenibus vestris in nazareos. Nonne hoc ita est filii israhel. dicit dominus. Et propinabatis nazareis vinum. et prophetis mandabatis dicentes. Ne prophetetis. Sicut ego stridebo subter vos sicut stridet plaustrum henosi plenum. Periit fuga a velocibus. et fortis non obtinebit virtutem suam. et robustus non liberabit animam suam. Et tenens arcum stabit. Velox pedibus non saluabitur. et ascendens equo non saluabit animam suam. Et qui

bustus corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dominus. Audite verbum quod locutus est dominus super vos filii israhel super omnem cognationem quam eduxit de terra egypti dicens. Tantum vos cognoui ex omnibus cognationibus terre. Idcirco visitabo super vos omnes iniquitates uestras. Numquid ambulabit duo pariter. nisi prius placuerint sibi. Numquid rugiet leo in saltu. cum prius non habuerit predam. Numquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo. nisi aliquid apprehenderit. Numquid cadet auis in laqueum terre absque aucupe. Numquid auferet laqueus de terra antequam capiat. Si clanget tuba in ciuitate et populus non exhorrescet. Si erit malum in ciuitate quod dominus non fecerit. Quia non faciet dominus deus verbum nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas. Leo rugiet quis non timebit. dominus locutus est quis non prophetabit. Audite hoc in domibus azoti. et in domibus terre egypti. et dicite montibus samarie. et videte uirtutes multas in medio eius. et calumnias patientes in penetralibus eius. Et nescierunt facere rectum dicit dominus. thesaurizantes iniquitates et rapinas in edibus suis. Propterea hec dicit dominus. Tribulabitur et circuibit terra. et detrahetur a te fortitudo tua. et diripientur edes tue. Hec dicit dominus quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auriculе. sic eruentur filii israhel qui habitant in samaria. in plaga lectuli. et in damasco grabato. Audite et contestamini in domo iacob. dicit dominus deus exercituum. quia in die ultionis ego visitabo super eum vltiones israhel. et super altaria bethel. et amputabuntur cornua altaris. et cadent in terram. Et percutiam domum hyemale cum domo estiua. et peribunt domus eboree. et dissipabuntur edes multe dicit dominus. Audite verbum hoc vacce pingues que estis in monte samarie. calumpniantes egenos. conterentes pauperes. que dicitis dominis uestris. afferte et bibemus. Iurauit dominus deus in sancto suo quia ecce dies ueniunt super vos. et tollent uos in cophinis. et reliquias uestras in ollis feruentibus. Et per muros egredietis contra alteram. vnusquisque ante se. et iacietis eas in arcem. dicit dominus. Venite ad bethel. et impie agite ad galgalam. et multiplicate preuaricationem. Et offerte mane victimas uestras. die tertio decimas uestras. et sacrificate de fermento laudem. Et vocate voluntarias oblationes. et annunciate eas. Sic enim voluistis filii israhel dicit dominus deus. Et ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus uestris. et indigentiam panis in omnibus locis uestris. Et nec sic reuersi estis ad me dicit dominus. Ego quoque prohibui a vobis imbrem cum adhuc tres menses superessent usque ad messem. Et pluebam super ciuitatem unam. et super ciuitatem alteram non pluebam. Pars una pluebatur. pars super quam non pluebat. aruit. Venerunt due ciuitates ad ciuitatem unam ut biberent aquam. et non sufficiebant. Et non reuertistis ad me dicit dominus. Percussi uos uredine et morbo. Multitudinem hortorum vestrorum et vinearum vestrarum. Ficulnea vestra et oliueta vestra comedit eruca. Et non reuertistis ad me dicit dominus. Misi in uos mortem in uia egypti. Occidi in gladio iuuenes uestros. usque ad captiuitatem equorum uestrorum. Et ascendere fecit putredinem castrorum uestrorum in nares uestras. Et non reuertistis ad me dicit dominus. Subuertam uos sicut subuertit deus sodomam et gomorram. Et facti estis quasi torris qui eripitur de incendio. Et non reuertistis ad me dicit dominus. Quapropter hec faciam tibi israhel. Et quia hoc faciam tibi. Præpare te in occursum dei tui israhel. Quia ecce formans montes. et creans uentum. et annuncians homini eloquium suum. faciens matutinam nebulam. et gradiens super excelsa terre. dominus deus exercituum nomen eius.

Audite verbum istud quod ego tollo super vos planctum domus israhel. Cecidit non adiicet ut resurgat virgo israhel proiecta est in terram suam. non est qui suscitet eam. Quia hec dicit dominus deus. Domus de qua egrediebantur mille. relinquetur in ea centum. et de qua egrediebantur centum. relinquetur in ea decem domui israhel. Hec enim dicit dominus deus israhel. Quærite me et uiuetis. Nolite autem requirere domum israhel. Quærite dominum et uiuite. ne forte erumpat quasi ignis domus ioseph. et deuoret. et non sit qui extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthium iudicium. et iustitiam in terra relinquitis. Qui facit arcturum et orionem. et conuertit in mane tenebras. et diem in nocte obscurat. Qui vocat aquas maris. et effundit eas super faciem terre. Dominus nomen eius. Qui subridet populo robustum. et depopulationem super potentem affert. Hierunt in porta arguentem. et loquentem perfecte abhominati sunt. Propterea quia diripiebatis pauperem. et pondera electa tollebatis ab eo. domos quadratas lapide edificabitis. et non habitabitis in eis. vineas amenissimas plantabitis. et non bibetis vinum earum. Quoniam scio scelera vestra multa. et fortia peccata vestra. hostes iusti arripientes munus. et pauperes in porta deprimentes. Ideo vir prudens in tempore illo tacebit. quia tempus malum est. Quærite bonum et non malum. vt viuatis. et erit dominus deus exercituum vobiscum sicut dixistis. Odite malum et diligite bonum. et constituite in porta iudicium. Si forte misereatur dominus deus exercituum reliquiis ioseph. Propterea hec dicit dominus deus exercituum dominator dominus omnis planctus in cunctis plateis eorum. Et vocabunt agricolam ad luctum. et eos qui sunt periti plangendi ad planctum. Et in omnibus vineis erit planctus. quia pertransibo in medio tui dicit dominus. Ve desiderantibus diem domini. Ad quid eam vobis. Dies domini ipsa tenebre. et non lux. Et quasi fugiat vir a facie leonis. et occurrat ei ursus. aut ingrediatur domum suam. et innixus manu sua super parietem. et mordeat eum coluber. Numquid non tenebre dies domini. et non lux. et caligo. et non splendor ei. Odio habui. et proieci festiuitates uestras. et non capiam odorem cetuum uestrorum. Quod si holocausta mihi obtuleritis et munera uestra non suscipiam. et victimas pinguium uestrorum non respiciam. Auferte a me tumultum carminum uestrorum. et canticum lire eius non audiam. Quod si iudicium. et iustitia. quasi aquam iudicium. et iustitia quasi torrentem semper fluentem. Numquid hostias et sacrificia obtulistis mihi. in deserto. xl annis domus israhel. Et portastis tabernaculum moloch uestro. et imaginem idolorum uestrorum sydus dei uestri. quos fecistis uobis. Et migrabo vos ultra

Damascum. dixit dominus deus exercituum. nomen eius

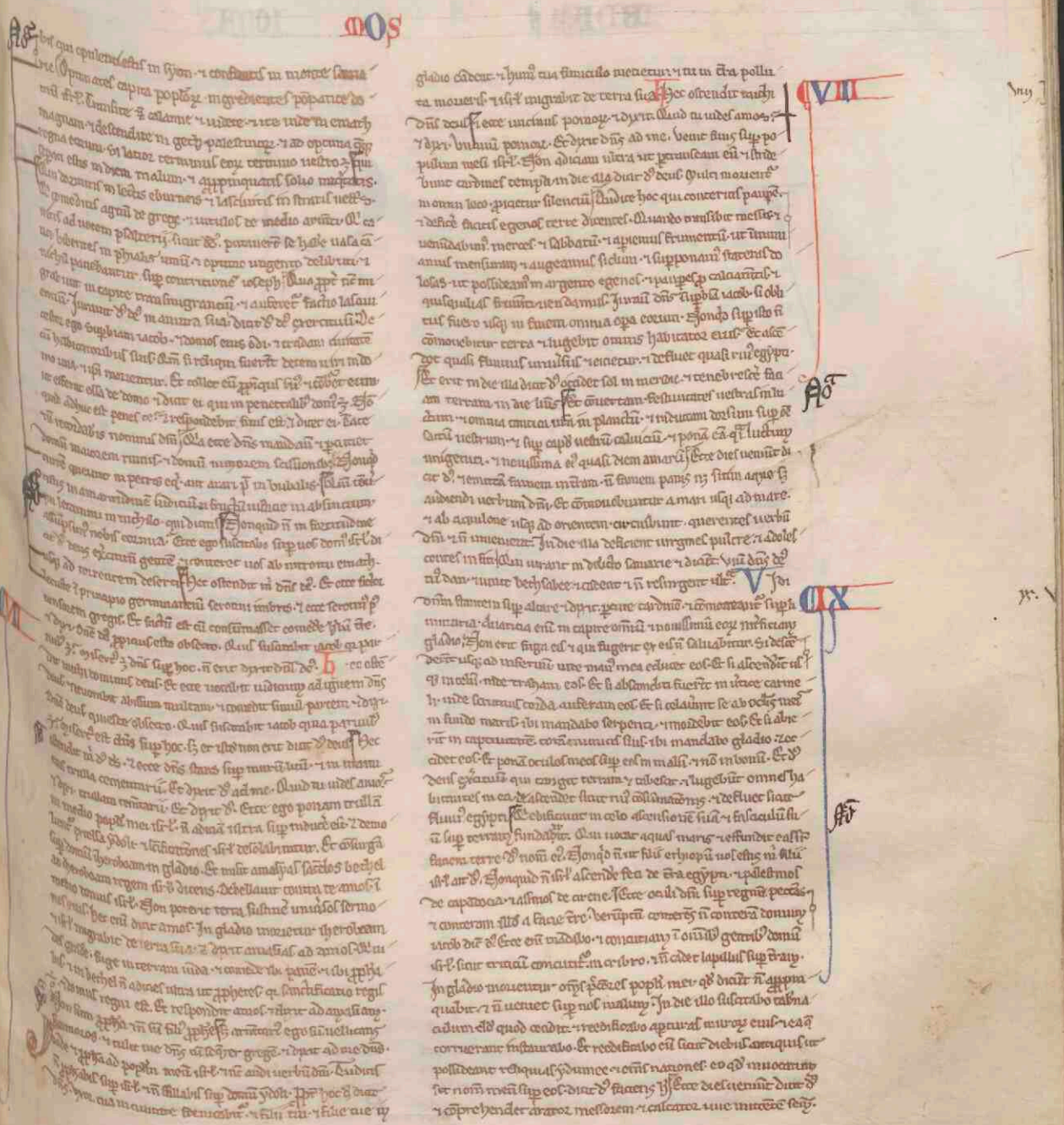

ABDIAS

Et saltabunt montes de gregibus eorum. Et omnes colles calcis erunt. Et conteram capitaneum populi mei Israel. Et edificabunt civitates desertas. Et habitabunt. Et plantabunt vineas. Et bibent vinum eius. Et facient ortos. Et comedent fructus eorum. Et plantabo eos super humum suam. Et non evellam eos ultra de terra sua quam dedi eis. Dixit dominus deus tuus. Incipit prima. Visio abdie.

Visio abdie. Hec dicit dominus deus edom. Auditum a domino audiuimus. Et legatum ad gentes missus sum. Surgite. Et consurgamus aduersus eum in prelium. Ecce parvulum te dedi in gentibus. Contemptibilis es. Superbia cordis tui extulit te habitantem in scissuris petre. Excelsum solium tuum. Qui dicis in corde tuo. Quis detrahet me in terram. Si exaltatus fueris ut aquila. Et si inter sidera posueris nidum tuum. Inde trahan te dicit dominus. Si fures introissent ad te. Si latrones per noctem. Quomodo conticuisti. Nonne furati essent sufficientia sibi. Si uindemiatores intrassent ad te. Numquid relinquissent tibi racemos. Quomodo scrutati sunt esau. Inuestigauerunt abscondita eius. Usque ad terminum emiserunt te. Omnes uiri fœderis tui illuserunt. Et preualuerunt. Amici tui. Qui comedebant panem tuum. Ponent insidias subtus te. Non est prudentia in eo. Numquid non in die illa dicit dominus. Perdam sapientes de idumea. Et prudentiam de monte esau. Et conturbabuntur fortes tui. Thaeman. Ut interficiatur. Vir de monte esau. Pro interfectione. Fratris tui iacob. Operies te confusio. Et peribis in eternum. In die cum stares ad aduersus eum. Cum captiuabant alieni exercitum eius. Et extraneus ingrediebatur portas eius. Et super hierusalem mittebant sortem. Et tu quasi unus ex eis. Et non despicies in die fratris tui. In die peregrinationis eius. Nec letabitur super filios iuda. In die perditionis eorum. Nec magnificabitur os tuum. In die angustie. Ingredieris portam populi mei. In die ruine eorum. Et respicies detrimentum eius. In malis eius. In die uastabunt illi. Et ponent. Ad interitum illi. Nec extendes in exercitu eius. In die uastationis illius. Nec stabis in compito. Ut interficias eos qui fugerint. Et non concludes reliquos eius. In die tribulationis eorum. Quia iuxta est dies domini super omnes gentes. Sicut fecisti. Sic erit tibi. Retributionem tuam conuertet in caput tuum. Quoniam ebibistis super montem sanctum meum. Bibent omnes gentes. Vinum. Et bibent. Et sorbebunt. Et erunt. Sicut non sint. Et in monte sion erit saluatio. Et erit sanctus. Et possidebunt domus iacob eos qui se possederant. Et erit domus iacob ignis. Et domus ioseph flamma. Et domus esau stipula. Et succendent eos. Et deuorabunt eos. Et non erunt reliquie domus esau. Quia dominus locutus est. Et possidebunt hi qui sunt ad austrum montem esau. Et qui in campestribus philistiim. Et possidebunt regionem terre alienigene. Et regionem samarie. Et beniamin non possidebit galaad. Et transmigrauit exercitus hic filiorum israel. Omnia regna chananeorum usque ad sarepta. Et transmigrauit hierusalem. Que in bosphoro est. Possidebunt ciuitates austri. Ascendent saluatores de monte sion. Ut iudicent montem esau. Et erit dominus regni. Explicit abdias. Incipit ionas prophetes filius

IONAS

Ionas columba pulcherrima naufragio suo pullum suum pia gurgite. Misit ad penitentiam reuocat. Ninue ciuitatem gentium nouam. Explicit prima. Incipit liber unus ionae prophete.

Et factum est uerbum domini ad ionam filium amathi dicens. Surge. Vade in niniue ciuitatem grandem. Et predica in ea. Quia ascendit malitia eius coram me. Et surrexit ionas ut fugeret in tharsis a facie domini. Et descendit in ioppen. Et inuenit nauem euntem in tharsis. Et dedit naulum eius. Et descendit in eam ut iret cum eis in tharsis a facie domini. Dominus autem misit ventum magnum in mare. Et facta est tempestas magna in mari. Et nauis periclitabatur conteri. Et contrita est. Et uiri nauite timuerunt. Et clamauerunt uir ad deum suum. Et miserunt uasa que erant in nauibus in mare. Ut allenuarent ab eis. Ionas autem descendit ad interiora nauis. Et dormiebat sopore grauatus. Et accessit ad eum gubernator. Et dixit ei. Quid tu sopore deprimeris. Surge. Uoca deum tuum si forte cogitet deus de nobis ut non pereamus. Et dixerunt uir ad proximum suum. Uenite. Et mittamus sortes. Et mittamus quare hec mala sint nobis. Et miserunt sortes. Et cecidit sors super ionam. Et dixerunt ad eum. Indica nobis. Cuius causa malum hoc nobis est. Quod est opus tuum. Aut que est terra tua. Aut unde uadis. Et quo pergis. Et cuius es. Et dixit ad eos. Hebreus ego sum. Et dominum deum celi ego timeo qui fecit mare. Et aridam. Et timuerunt uiri timore magno. Et dixerunt ad eum. Quid fecisti. Cognouerunt enim uiri. Quia fugeret a facie domini. Quia indicauerat eis. Et dixerunt ei. Quid faciemus tibi. Et quiescet mare a nobis. Quia mare ibat. Et tempestuosum magis. Et dixit ad eos. Tollite me. Et mittite in mare. Et quiescet mare a uobis. Scio enim ego. Quia propter me tempestas grandis hec uobis est. Et remigabant uiri ut reuerterentur ad aridam. Et non ualebant. Quia mare ibat. Et tempestuosum magis erat. Et clamauerunt ad dominum. Et dixerunt. Quesumus domine ne pereamus in anima uiri istius. Et ne des super nos sanguinem innocentem. Quia tu domine sicut uoluisti fecisti. Et tulerunt ionam. Et miserunt in mare. Et stetit mare a feruore suo. Et timuerunt uiri timore magno dominum. Et immolauerunt hostiam domino. Et uouerunt uota. Et parauit dominus piscem grandem ut deglutiret ionam. Et erat ionas in uentre eius tribus diebus. Et tribus noctibus. Et orauit ionas ad dominum deum suum de uentre piscis. Et dixit.

Clamaui de tribulatione mea ad dominum. Et exaudiuit me. De ventre inferi. Clamauit. Et exaudisti uocem meam. Proiecisti me profundum in corde. Et flumen circumdedit me. Omnes gurgites. Et fluctus tui me circumierunt. Et ego dixi. Abiectus sum a facie oculorum tuorum. Rursum uidebo templum sanctum tuum. Circumdederunt me aque usque ad animam. Abyssus uallauit me. Pelagus operuit caput meum. Ad extrema montium descendi. Terre uectes circumclusere me. In eternum. Et subleuabis de corruptione uitam meam domine deus meus. In me anima mea defecit. Et domini recordata sum. Et ueniat ad te oratio mea. Ad templum sanctum tuum. Custodientes uanitates frustra misericordiam suam derelinquunt. Ego autem in uoce laudis immolabo tibi. Quecumque uouero reddam. Salutare meum deo. Et dixit dominus piscis. Et euomuit ionam in aridam.

Et factum est uerbum domini ad ionam secundo. Dicens. Surge

et vade ad nunciu[m] eius[dem] regis magnū. et p̄dica ei ea p̄dica
tionem. quā ego loquor ad te. Et fugies et ronas. et abū
dans nunciū ejus. verbum dominū. Et nunc erat ninive
civitas magna. deo. Et credidit viri. Et ceperunt ronas malere eius
malū dies unū. et clamauit. et dixit. adhuc quadraginta dies
et ninive subuertet. Et crediderunt viri ninuite in deū.
et p̄dicauerūt ieiunū. et vestiti sunt saccis a maiore usq; ad
minorē eorū. Et pueniit verbum ad regem ninive. et surrexit de solio su
o. et abiecit vestimenta sua. et indutus est sacco. et sedit
in cinere. et clamauit. dicens. in ninive ex ore regis. et ex
optimatū eius dicens. Homines et iumenta. et boues et pecora
non gustent quicq̄. nec pascantur. et aquā non bibant. et operi
entur saccis homines et iumenta. et clamēt ad dominū in
fortitudine. et conuertatur unusquisq; a via sua mala. et ab iniq
tate que est in manibus eorū. Quis scit si conuertatur et ig
noscat deus. et reuertatur a furore ire sue. et non pereamus?
Vidit deus opera eorū. quia conuersi sunt de via sua
mala. et misertus est deus super malitia quā locutus
fuerat ut faceret eis. et non fecit. Et afflictus est ionas
affectione magna. et iratus est. et orauit ad dominū. et dixit.
Obsecro dñe. nonne istud est verbum meum cū adhuc eram
in terra mea. propter hoc preoccupaui ut fugerem in tharsis
Scio enim quia tu deus clemens et misericors es. patiens. et multe mi
sericordie. et ignoscens super malitia. Et nunc domine tolle
queso animā meā a me. quia melior est mihi mors mea quā
vita mea. Et dixit dominus. Putasne iracundia irasceris tu.
Et egressus est ionas de ciuitate. et sedit contra orientē ciuitatis. et fecit sibimet ibi
umbraculū. et sedebat subter eū in umbra. donec videret quid
accideret ciuitati. Preparauit autem deus eternus hederā. et ascendit super ca
put ionę ut esset umbra super caput eius. et protegeret eū. Labo
rabat enim. Et letatus est ionas super hedera leticia magna. Et pa
rauit deus eternus vermem ascensu diluculi. altera die. et percussit
hederam. et exaruit. Et cum ortus fuisset sol. preparauit deus eternus
calidum ventum. urentem. Et percussit sol super caput ionę. et estuabat.
Et petijt animę sue ut moreretur. et dixit. melius est mihi mo
ri me. quā uiuere. Et dixit deus ad ionam. Putasne iracundia
irasceris tu super hedera. Et dixit. Irascor ego usq; ad mortē. Et di
xit dominus. Tu misereris ex hedera. in qua non laborasti. nec fecisti eā
que fuit filius noctis. et filius noctis perijt. Ego autem non parcam
ninive ciuitati magne. in qua sunt plusquā centum
viginti milia hominū. qui nesciunt quid sit inter dextera sua
et sinistram suam. et iumenta multa. Verbum quod factum fuit ad micheam
morasthitem. in diebus ioathā. achaz. ezechie regū iuda.
quod vidit super samariam. et hierusalem. audite po
puli omnes. et intendat terra. et plenitudo eius
et deus dñs deus ab templo sancto suo. Quia
ecce dominus egredietur de loco suo. et descendet. et calcabit su
per excelsa terre. Et dissolventur montes subter eum. et valles
scindentur. sicut cera a facie ignis. sicut aque que decurrunt
in precipitio. In scelere iacob omne hoc. et in peccatis domus isrl.
Quod scelus iacob nonne samaria. et que excelsa iude. nonne hie
rusalem. Et ponam samariam quasi acervum lapidum in agro. et
plantatiunes vineę. Et detrahā in vallē lapides eius. et fundamenta eius
revelabo. et nuda fiet. Et omnia sculptilia eius comminuentur. et omnes mercedes
eius comburentur igni. Et simulacra ponam in perditionem. quo
niam de mercede meretricis congregata sunt. et usq; ad mercedem meretricis
revertentur. Super hoc plangam. et ululabo. nudus et spoliatus. et
faciam planctum sicut draconum. et luctum quasi strucionum
quia desperata est plaga eius. quia venit usq; ad iudam. tetigit
portam populi mei usq; ad hierusalem. In geth nolite annuntiare
lacrimas. ne ploretis in domo pulueris. Pulueres vos conspergite. transite habitatio pulcra. confusa ignominia
habitatrix egressa. non habitauit in egressu. Planctus domus vicine accipiet
vos. et vobis que bone sustinet. quia infirmata est in bonis qui
habitat in amaritudinibus. quia descendit malum a domino. in por
tam hierusalem. Tumultuemini quadrige. insidiatores habitauit lachis. principium
apti peccati est filie sion. quia in te inuente sunt scelera israhel. Propterea da
bis emissarios super hereditatem geth. domus mendacij in decipiendo
regibus israhel. Adhuc heredem adducam tibi habitatorem marese
usq; ad odollā venient glorie israhel. Decalua et tondē super filios
deliciarum tuarum. Dilata calueciem tuam sicut aquila. quia capti
ui duci sunt a te. Ve qui cogitant iniquitatem. et operantur
malum in cubilibus suis. In luce matutina faciunt illud. quia con
tra deum est manus eorum. Et concupierunt agros. et violenter tule
runt. et domos. et rapuerunt. Et calumpniabantur virum. et domum eius.
virum et hereditatem eius. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego cogito super fa
miliam istam malum. de qua non auferetis colla vestra. et non ambu
labitis superbi. quia tempus pessimum est. In die illa sumetur super
vos parabola. et cantabitur canticum cum lamentatione lamentationis. Depo
pulatione vastati sumus. pars populi mei commutata est. Et quo
modo recedet a me. cum reuertatur. qui regiones nostras diuidat. Ideo
non erit tibi mittens funiculum sortis in cetu domini. Ne loquamini
mihi. Non stillabunt super istos. Non apprehendet confusio.
Dicit domus iacob. Numquid abbreuiatus est spiritus domini. aut hec cogitationes eius. Nonne verba mea bona sunt. et eo qui recte
graditur. Et e contrario populus meus in aduersarium consurrexit.
Desuper amictum pallium cogitastis. et eos qui simpliciter transie
bant. conuertistis in bellum. Mulieres populi mei eiecistis de do
mo deliciarum suarum. a paruulis eorum. tulistis laudem meam in
perpetuum. Surgite. vadite. quia non habebitis hic requiem. propter
inquinationem eius corripiet vos tribulatio. et miseria pessima. Si ambu
lans spiritum et mendacium loquens. Stillabo tibi
in vinum. et in ebrietatem. vere sit qui stillat populis iste.
Congregatione congregabo iacob tui te in totum. congre
gans reliquias israhel. pariter. ponam eum quasi gregem in ouile. quasi
pecus in medio caulis. tumultuabitur a multitudine hominum. Ascen
dens erit pandens. et transibunt. et transibunt per portam. et egredientur per eam. et transibit rex eorum coram eis.
dominus in capite eorum. Et dixi. audite principes iacob. et
omnes domus israhel. Et quod non vestrum est scire iudicium. qui odio ha

beris bonum. odientes malum. qui auferunt
eorum. desuper eos. et carnem eor. desup ossibus eor. eruit. qui come
derunt carnem populi mei. et pellem eorum desup excoriauerunt
et ossa eor. confregerunt. et comminuerunt. sicut in lebete. et quasi
carnem in medio olle. Tunc clamabunt. ad dominum. et non exau
diet eos. et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo. sic
quemadmodum egerunt in adinuentionibus suis. Hec dicit dominus
qui seducunt populum meum. qui mordent dentibus suis. et predi
cant pacem. et si quis non dederit in ore eorum quippiam. sanctificant super
eum prelium. Propterea nox vobis pro visione erit. et tenebre vobis pro diuinatione.
et occumbet sol super prophetas. et obtenebrabitur super eos dies. et confun
detur qui videbat visionem. et confundentur vniuersi. quoniam non est responsum
ab eis. quia non est responsum dei. Verumptamen ego repletus sum
fortitudine spiritus dei. et iudicio. et virtute. ut annuntiem iacob scelus
suum. et israel peccatum suum. Audite hec principes domus iacob. et reliqui
domus israel. qui abhominamini iudicium. et omnia recta pervertitis. qui edifi
catis sion in sanguinibus. et iherusalem in iniquitate. principes eius
in munere iudicabant. et sacerdotes eius in mercede docebant. et
prophete eius in pecunia diuinabant. et super dominum requiescebant dicentes.
Nonne dominus in medio nostri. non ueniet super nos
mala. Propter hoc causa vestri. sion quasi ager arabitur. et hie
rusalem quasi acervus lapidum erit. et mons templi in excelsa silue. Et
in nouissimo dierum erit mons domus domini paratus in vertice montium
et sublimis super omnes colles. et fluent ad eum populi. et properabunt gen
tes multe. et dicent. Ascendamus ad montem domini. et ad domum dei iacob. et
docebit nos de viis suis. et ibimus in semitis eius. quia de sion egredietur
lex. et verbum domini de ierusalem. Et iudicabit inter populos multos
et corripiet gentes fortes usque in longinquum. Et conflabunt gladios
suos in uomeres. et lanceas suas in ligones. non sumet gens aduer
sus gentem gladium. et non exercebuntur ultra ad bellandum. Et sedebit
unusquisque subtus uineam suam. et subtus ficum suam. et non erit qui ter
reat. quia os domini exercituum locutum est. Quia omnes populi ambu
labunt. unusquisque in nomine dei sui. nos autem ambulabimus
in nomine domini dei nostri. in eternum. et ultra. In illa die dicit dominus
congregabo claudicantem. et eam que eiecta erat. congregabo. et quam afflixi
eram. Et ponam claudicantem in reliquias. et eam que laborauerat in
gentem robustam. Et regnabit dominus super eos in monte sion ex hoc
nunc et usque in eternum. Et tu turris gregis nebulosa filie sion. usque
ad te uenient. Et uenient potestas prima. regnum filie ierusalem. Nunc
quare merore contristaris. nonne rex non est tibi. aut consiliarius
tuus perijt. quia comprehendit te dolor sicut parturientem. Dolens et
festina filia sion. quasi parturiens qui de egrediaris de ciuitate.
habitabis in regione. et uenies usque ad babylonem. ibi liberaberis
ibi redimet te dominus de manu inimicorum tuorum. Et nunc congregate te
super te gentes multe. que dicunt lapidetur. et aspiciat in sion oculus
noster. Ipsi autem non cognouerunt cogitationes domini. et non intellexe
runt consilium eius. quia congregauit eos quasi fenum aree fi
lie. Surge et contere filia sion. quia cornu tuum ponam ferreum. et ungulas
tuas ponam eneas. Et comminues populos multos. et interficies domino
rum auaritias eorum. et fortitudinem eorum domino uniuersse terre. Et
nunc congregare filia latronis obsidionem posuerunt super nos. in virga
mentum maxillam iudicis israel percutient. Et tu bethleem ephrata. parue

es in milibus iuda. ex te mihi egredietur. qui sit dominator
in israel. et egressus eius ab initio. a diebus eternitatis. Propter hoc dabit eos usque
ad tempus in quo parturiens pariet. Reliquie fratrum eius
conuertentur ad filios israel. et stabit. et pascet in fortitudine domini. et
sublimitate nominis dei sui. Et conuertentur. quia nunc magnificabitur usque ad terminos terre. Et erit iste pax. Assur cum
uenerit in terram nostram. et cum calcauerit in domibus nostris. Et suscitabimus
contra eum septem pastores. et octo principes hominum. Et depascent terram
assur in gladio. et terram nemrod in lancea eius. Et eripiet de assyrio cum
uenerit in terram nostram. et cum calcauerit in finibus nostris. Et erunt
reliquie iacob in medio populorum multorum. quasi ros a domino. et quasi stille super herbam. Et non exspectabit uir
nec filios hominum. Et erunt reliquie iacob in gentibus. in medio populorum multorum. quasi leo in iumentis silue. quasi ca
tulus leonis inter greges pecorum. cum quo si transierit conculcabit. et
discerpet. nec est qui eruat. Exaltabitur manus tua super
hostes tuos. et omnes inimici tui peribunt. Et erit in die illa dicit
dominus auferam equos tuos de medio tui. et disperdam quadrigas tuas
et auferam ciuitates terre tue. et dissipabo omnes munitiones tuas. Et
auferam maleficia de manu tua. et diuinationes non erunt amplius in
terra tua. Et conteram sculptilia tua. et statuas tuas de medio tui.
et adorabis ultra opera manuum tuarum. et euellam lucos tuos de
medio tui. et conteram ciuitates tuas. et stabam in furore meo
et in indignatione mea. et audient gentes que non audierunt. Audite
quid dominus loquatur. Surge. contende iudicia. et exaudiant colles uocem
tuam. Audiant montes iudicium domini. et fortia fundamenta terre. Quia iudicium domini cum populo suo. et cum
israel disceptabit. Populus meus quid feci tibi. aut quid molestus
fui tibi. Responde mihi. Quia eduxi te de terra egypti. et de domo
seruitutis redemi te. et misi ante faciem tuam moysen. aaron
et mariam. Populus meus memento quid cogitauerit
balach rex moab. et quid responderit ei balaam filius beor. de semi
nio usque ad galgalam. ut cognoscerent iustitias domini. Quid dignum
offeram domino. et exultabo deo excelso. Numquid placebit domino
in millibus arietum aut in multis milibus hircorum pinguium. Aut dabo primogenitum meum pro scelere meo. fructum ventris mei. pro peccato
animae meae. Indicabo tibi o homo quid sit bonum. et quid dominus requirat a te. utique facere iudicium. diligere misericordiam. et solicitum ambulare
cum deo tuo. Vox domini ad ciuitatem clamat. et salus erit timentibus nomen
tuum. audite tribum. et quis ei praesto erit. Numquid adhuc ignis in domo impii. thesauri iniquitatis. et mensura minor. ira plena. Numquid iustificabo stateram impiam. et saccelli pondera dolosa. In quibus
enim repleti sunt diuites eius. loquentes mendacium. et habitatores eius
fallax ego. et fraudulenta in ore pondera. Et ego ergo coepi percutere
plagam super peccata tua. et desolare te propter delicta tua. Tu comedes. et non tibi ad
dimplebitur. et offendiculum in medio tui. Et apprehendes. et non saluabis. et quos saluos fecerit
domino dabo. Tu seminabis. et non metes. Tu calcabis oliuam. et non
unges te oleo. et uindemias. et non bibes uinum. Custodisti precepta amri.
omne opus domus achab. et omnem iniquitatem eorum. ne derelinquas te
ut sis desolatio. et habitatores eius sibilum. et opprobrium populi mei por
tabis. Vae mihi quia factus sum sicut qui colligit in autumno

NAHVM

HABACVC

mulieres in medio eius mamillis eius ad deprimendum pauperem ere uere
devorabat igitur uidebat nos? aquam ppe obliuione habui tibi. et
tue munitionel eius. Intra in petram. et abscondere subigens terre la
rorem. Ihu omnibus te ignis. peribis gladio deus habe te in breue.
congregare ne breue multiplicare ne locusta. Plures fecisti negotia
tores tuos sicut stellas celi. breue et pennis eius. et abolauit
asbestos eius quasi locusta. et pedes eius quasi locuste locustarent. et
consistent in sepulchris in die frigoris solis est. et ambulauerunt. non
cognouit lex eius. ubi fuerunt dominatores eius pallores eius re
pleti. sepelientes in montes populus eius. Lauatum populus eius. in mon
tibus. in qui congregeret in obscura contritio eius. pessima plaga
tua. Omnes qui audierint auditionem tuam. comprimentur manus su
per te. quia super quem non transiit malicia tua semper. ploq. habauc.

Habacuc luctatus fortissime. nam stat super custodiam suam. et figit gradum
super munitionem. ut uidit in cruce appendet. admirat. dum celos glo
ria eius. laudis eius plena est terra. splendor erit ut lux erit cornua
manus eius. ibi abscondita fortitudo eius. Inspice lib habauc.

Quis quod audiui auribus meis. et horruit uenter meus. ad uocem
clamoris. et non grandiet. vocate
runt. ad te tuum fecerunt. et non saluabis.
Quare ostendis mihi iniquitatem. et labores
intuere. ppter rapinam et iniquitatem coram me. factus
est. et contradictor suscitatus est. propterea egredietur iudicium peruersum. quia impius prevalebit
aduersus iustum. propterea egredietur iudicium peruersum. Aspicite in gentibus. et uidete. et ad
mirabimini. admirabile. quia opus factum est in diebus uestris. qd nemo
credet cum enarrabitur. Quia ecce ego suscitabo caldeos. gentem amarum
et uelocem. ambulantem super latitudinem terre. ut possideat habitacula
non sua horribilis et terribilis est. ex semet ipsa iudicium eius et onus eius egre
dietur. Leuiores pardis equi eius. et uelociores lupis uespertinis. et exul
tabunt equites eius. Equites eius equites eius. deinceps uenient. et uolabunt
quasi aquila festinans ad comedendum. Omnes ad predam uenient. facies eorum
ante facies eorum uentus urens. et congregabit quasi arenam captiuum
rum. ipse de regibus triumphabit. et tirannis ridiculi eius erit. ipse
super omnem munitionem ridebit. et conportabit aggerem et capiet eam. Tunc mutabitur spes. et pertransibit. et corrumpet. hec fortitudo eius de
ea. Nonquid non hec a principio dne deus meus sanctus meus. non morietur. Do
mine ut iudicium posuisti eum. et fortem ut corripel fundasti eum.
Purus es oculis tuis ne uideas malum. et respicere ad iniquitatem
poteris. Quare non respicis super iniqua agentes. et tacebis dum deuorat
impius iustiorem se? et facies homines quasi pisces maris. et quasi re
pens non habentem principatum. Totum in hamo sustulit. traxit eum in
sagena sua. et congregabit in rete suum. Super hoc letabitur. et gaudet
bit sagene sue. et sacrificabit rete suo. quia in ipsis incrassata est
pars eius. et cibus eius electus. Propter hoc ipse iugiter sagenam suam
et semper gentes interficere non cessabit. Super custodia mea stabo. et figam gradum meum super munitionem. et uigilabo. ut uideam qd
dicatur mihi. et quid respondeam ad arguentem me. et respondit mihi dns
et dixit. Scribe uisionem. et explana eam super tabulas. ut percurrat qui
legerit eam. quia adhuc ustus prefinitus. apparebit in finem. non mentietur
si moram fecerit expecta eum. quia uenies ueniet. non tardabit.
Ecce qui incredulus est. non erit recta anima eius in semet ipso. iustus

autem in fide sua uiuet. Et quomodo unus populus populo
sic erit uir iustus. non decet abyssus. quia dilatauit sicut infernus
animam suam. ipse quasi mors. et non adimplebitur. congrega
bit ad se omnes gentes. et coacernabit ad se omnes populos.
quid non omnes isti super eum parabolam sument. et ludibrium enigma
tis eius. et dicent. Ve ei qui multiplicat non sua usque. et aggravat
contra se densum luteum. Nonquid non repente consurgent qui
mordeant te. et euigilabunt qui affligant te. et eris in rapinam eis.
in spoliam eis multasque spoliabunt te. ceteri qui reliqui fuerint de
populis spe sanguinis hominis. et iniquitatis terre ciuitatis
et omnium habitantium in ea. Ve qui congregat malum
malum domui sue. ut sit in excelso nidus eius. et subter
fugiat manum que. Confusionem domui tue consilium
de populis multis. et peccauit anima tua. Quia lapis de pa
riete clamabit. et uigil quid inter tenebras respondebit ei. Ve
qui edificat ciuitatem in sanguinibus. et parat
urbem in iniquitate. Nonquid non hec a domino exercituum
sunt. Laborabunt enim populi in ignem. et gentes sudabunt
eum. et deficient. quia repleta est terra ut cognoscat gloriam
quasi aqua operientes mare. Ve qui potum dat amico suo. mittens
fel tuum. et inebrians ut aspiciat nuditates eius. Replesti ig
nominia pro gloria. bibe tu quoque ignominiam. et euigilare. circum
re calix dextere domini. et uomitus ignominie super gloriam tuam.
iniquitas libani operiet te. et uastitas animalium terrebit eos.
sanguinis hominis. et iniquitate terre. ciuitatis et omnium habi
tantium in ea. Quid prodest sculptile quia sculpsit illud fusile. et
simulacrum. quia docuit mendacium. quia confidit figmento fictor eius. ut
faciat mutos deos. Ve qui dicit ligno expergiscere
surge lapidi surgere. Nonquid ipse docere poterit. Ecce ipse qui auro
et argento circumdatus est. et uniuersus flatus eius non est in illo. D
Dominus autem in templo sancto suo. taceat a facie eius omnis terra.
Domine audiui auditionem tuam et timui. Domine opus tuum in medio annorum
vivifica illud. In medio annorum notum facies. cum iratus fueris misericordie
recordaberis. Deus ab austro ueniet. et sanctus de monte pharan.
Operuit celos gloria eius. laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux
erit cornua in manibus eius. ibi abscondita est fortitudo eius.
Ante eum ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes eius. Stetit
et mensus est terram. Aspexit et dissolute gentes. contriti sunt montes
mundi. incurvati sunt colles mundi ab itinere eterni. pro tabernacula
tione uidi ethiopie uastabuntur pelles terre madianitarum.
Nonquid in fluuiis iratus es dne aut in fluuiis furor tuus. aut in mari
indignatio tua. Quia ascendes super equos tuos. et quadrige tue
salutare. Suscitans suscitabis arcum tuum. sacramenta tribus tue
Fluuios findes terre. uiderunt te montes. et contristati sunt.
uis aquarum transiit. Dedit abyssus uocem suam. altitudinem manus sue
sol et luna steterunt in habitaculo suo. In lumine sagittarum tuarum
ibunt in splendore fulgurantis haste tue. In tribulatione conculcabis
terram in furore obstupescent gentes. egressus es in salutem populi tui
in salutem cum christo tuo. Percussisti caput de domo impii. denudasti
fundamentum usque collum. Iudicasti capita de ceruicibus eius. capiet
eos tempestas eorum. sicut deuorare pauperem in abscondito. Tua equitatus in
mari conturbabis aquas multas. Audiui et conturbatus est uenter meus
ad uocem. contremuerunt labia mea. Ingredietur putredo in ossibus
meis. et subtus me turbabor. ut requiescam in die tribulationis

te alienigam ad populum accentu nostrū. Haud enī ñ florebit
& non erit germen in umeris. Quoniam opus eius & arua ñ
absconet eorum. Ablatorum de ouili pecus. & non erit armen
in præsepibus. Ego autē in domino gaudebo & exultabo
in deo ihu meo. Deus deus fortitudo mea. & ponet pedes meos
quasi cernuos. & sup excelsa mea deducet me victori in psal
mis cantabo.

Sophonie prophete liber

Verbum domini quod factū est ad
sophoniam filiū chusi. filii godo
lie filii amalie. filii ezechie
in diebus iosie filii ammon regis
iuda. Congregans congregabo
omnia a facie terre dicit dñs.
congregans volatilia celi & pis
ces maris. & ruine impios erunt.
& disperdam hominem a facie terre dicit dñs. Et extendam ma
num meam sup iudam & sup omnes habitatores hierusalem. & dis
perdam de loco hoc reliquias baal. & nomina edonim cum sacerdo
tibus. Et eos qui adorant militiam celi & adorant & iurant in dño & iurant in melchom. Et qui auertit
se post tergum domini. & quesiuerunt dñm. & non inuenit eum.
Silete a facie domini dei. quia prope est dies domini. quia parauit dominus hostiā
sanctificauit vocatos suos. Et erit in die hostie domini. & visitabo
sup principes. & sup filios regis. & sup omnes qui induti sunt veste
peregrina. & visitabo sup omnem qui ingreditur in superbia sup
limen in die illa. Qui complent domum dñi sui iniquitate. &
dolo. Et erit in die illa dicit dominus. vox clamoris a porta pis
cium. & ululatus a secunda. & contritio magna a collibus. Ululate habi
tatores pile. quoniam conticuit omnis populus chanaan. disperierunt om
nes argentum. Et erit in tempore illo. scrutabor hierusalem in lucernis
& visitabo sup viros defixos in fece suis. Qui dicunt
in cordibus suis. non faciet bene dominus. & non faciet male. Et erunt
facultates eorum in direptionem. & domus eorum in desolationem. & edi
ficabunt domos. & non habitabunt in eis. & plantabunt vineas. & non
bibent vinum eius. Prope est dominus dies magnus. prope & velox nimis
vox diei domini amara. Tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies
illa. dies tribulationis & angustie. dies calamitatis & miserie.
dies tenebre & caliginis. dies nebule & turbinis. dies tube &
clangoris. sup ciuitates munitas. & sup angulos excelsos. Et
tribulabo homines & ambulabunt ut ceci. quia deo peccauerunt.
& effundetur sanguis eorum. sicut humus. & caro eorum sicut ster
cus. Sed & argentum eorum & aurum eorum non poterit liberare eos in die ire
domini. In igne zeli eius deuorabitur omnis terra. Consumma
tionem enim & festinatam cunctis habitatoribus terre. Congregamini
& congregamini gens non amabilis. priusquam pariat dies. quasi
puluis transiens. priusquam superueniat super nos ira
furoris domini. priusquam superueniat super nos dies
furoris domini. Quia gaza derelicta erit. & ascalon
in desertum. Azotum in meridie eicient. & accharon eradicabitur.
Ve qui habitatis funiculum maris. gens cherethim. verbum domini
super vos chanaan terra philistinorum. & disperdam te. nec ut non sit
in habitatore. & erit funiculus maris requies pastorum. & caule pe
corum. Et erit funiculus ei. qui remanserit de domo iuda. ibi pas
centur in domibus ascalonis. ad vesperam requiescent. quia visitabit
eos dominus deus eorum. & auertet captiuitatem eorum. Audiui op
probrium moab. & blasphemias filiorum ammon. In exprobrauerunt filio me
o. & magnificati sunt super terminos eorum. Propterea viue ego dicit
dominus exercituum deus israhel. Quia moab ut sodoma erit. & filii
ammon quasi gomorra. Egestas syrmatis & area salis. & desertum
usque in eternum. Reliquie populi mei diripient eos. & residuum gen
tis mee possidebunt eos. Hec enim ne eis veniet. pro superbia sua. qa
blasphemauerunt. & magnificati sunt super populum dñi exercituum.
Horribilis dominus super eos. & attenuabit omnes deos terre. & adora
bunt eum vir de loco suo. insule omnes gentium. Ethiopes & vos occisi
pes. interfecti gladio meo estis. & extendet manum suam sup aqui
lonem. & perdet assur. & ponet speluncam in solitudinem. & in si
tim. & quasi desertum. & accubabunt in medio eius omnes bestie gen
tium. & onocrotalus & ericius in limine eius morabuntur. Vox
canet in fenestra corui. & in limine eius. quia uastabitur cedrus.
Hec est aurata glosa. habitans in confidentia. que dicebat in corde su
o. ego sum. & preter me non est alia amplius. Quomodo facta est in desertum abi
tatio bestie. omnis qui transibit per eam sibilabit. & mouebit manum suam
Ve procacitati & redemptæ aduersatrici columbe non audiuit vocem
& non suscepit disciplinam. In deo non est confisa. ad dominum deum
suum non appropinquauit. Principes eius in medio eius quasi leones rugientes. Iudices eius lupi vespere non relinquebant in mane. prophete eius
uesani. viri infideles. Sacerdotes eius polluerunt sanctū. iniuste egerunt
contra legem. Dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatem.
quasi mane iudicium suum dabit in lucem. & non abscondet. Et nescius ini
quus confusionem. Disperdi ego gentes & dissipata sunt anguli eorum. De
serta sunt plateæ eorum. absque eo qui transeat. Desolate sunt ciuitates
eius. non remanente viro nec vllo habitatore. dixi. Verumtamen
timebis me. suscipies disciplinam. & non perdet habitaculum eius. propter
omnia in quibus visitaui eam. Verumtamen diluculo surgentes corru
perunt omnes cogitationes suas. Sustinete me dicit dominus in die
resurrectionis mee in futurum. quia iudicium meum ut congregem
gentes. & colligam regna. & effundam super eos indignationem meā
omnem iram furoris mei. In igne enim zeli mei deuorabitur omnis
terra. quia tunc reddam populis labium electum. ut invocent omnes in
nomine domini. & seruiant ei humero uno. Ultra fluuia ethyopie
inde supplices mei. filia dispersorum meorum deferent munus mihi.
In die illa non confundes super cunctis adinuentionibus tuis. quibus p
uaricata es in me. quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbie tue
& non adicies exaltari amplius in monte sancto meo. Et derelinquam in
medio tui populum pauperem & egenum. & sperabit in nomine domini reliq
uus israhel. Non facient iniquitatem & non loquentur mendacium. nec inuenietur
in ore eorum lingua dolosa. Quia ipsi pascentur. & accubabunt
& non erit qui exterreat. Hec dicit dominus. Lauda filia sion. iubila is
rahel. letare & exulta in omni corde filia hierusalem. Abstulit dominus

medium eorum auferat omnino eos. Hec ait dominus in medio
aut non michi malū ultra. In die illa dicetur iherusalem. Noli time
re syon non dissolluantur manus tue. Dominus deus tuus in medio tui
fortis ipse saluabit. Gaudebit super te in letitia. Silebit in dilec
tione sua. Exultabit super te in laude. Sicut qui a lege recedentes
congregabo quia ex te erunt ut non habeas ultra opprobrium. Ecce ego
interficiam omnes qui afflixerunt te in tempore illo. Et saluabo claudi
cantem. Et eam que eiecta fuerat congregabo. Et ponam eos in laudem. Et in nomen in omni terra confusionis eorum. In tempore illo
adducam vos in tempore quo congregabo vos. Dabo enim vos in nomen. Et in laudem populis terre. Cum conuerterero captiuitatem ve
stram coram oculis vestris dicit dominus.

Hagei ppte. Et fili agge

Ego sum testimonium. Et nec qui scit in lacrimis et gaudio meret. Aphe

Destructum complete reedificat dei qui parum videt loqui. Adhuc
unus modicus est. Ego commouebo celi et terram. Et mare et aridam.
Et commouebo omnes gentes. Et veniet desiderium cunctis gentibus.

Sabbat ph dno capta Sabbata.

Et anno secundo darii regis in mense octauo in die una mensis factum
est verbum dei ad aggeum prophetam dicens. Loquere ad zorobabel filium salathiel ducem
iuda. Et ad iesum filium iosedech sacerdotem magnum dicens. Hec ait dominus exercituum dicens. Populus iste dicit. Non dum tempus venie est. Et domus dei edificetur. Et factum est verbum dei ad aggeum prophetam dicens. Et quid est
nobis est ut habitetis in domibus laqueatis. Et domus ista deserta. Et nos
hec dicit dominus exercituum. Ponite corda vestra super vias vestras. Et
ascendite montem. Et portate ligna. Et edificate domum. Et
acceptabilis michi erit. Et glorificabor. Dicit dominus. Respexistis ad plus. Et ecce
factum est minus. Et intulistis in domum. Et exflauit eum
flatu dicit dominus exercituum. Propter quid. Propter domum meam deserta est. Et vos
quisque in domum suam. Propter hoc super vos prohibiti sunt celi ne darent ros.
Et terra prohibita est ne daret germen suum. Et vocauit siccitatem super terram. Et super montes. Et
super frumentum. Et super vinum. Et super oleum. Et super quecumque
gignit humus. Et super homines. Et super iumenta. Et super omnes labores manuum. Et audierunt zorobabel filius
salathiel. Et iesus filius iosedech sacerdos magnus. Et omnes reliquie po
puli. Et obedierunt uoci dei sui. Et uerbis aggei prophete sicut misit eum dominus deus eorum. Et timuit
populus a facie dei. Et dixit aggeus nuntius domini de nuntiis domini. Ego
nobecum dicit dominus. Et suscitauit dominus spiritum zorobabel filii salathiel ducis iuda. Et spi
ritum iesu filii iosedech sacerdotis magni. Et spiritum reliquorum de omni populo.
Et ingressi sunt. Et faciebant opus in domo domini exercituum deus suum. In die uice
sima et quarta mensis in sexto mense. In anno secundo darii regis. In septimo
mense. In vicesima et prima mensis factum est verbum domini in manu aggei
prophete dicens. Loquere ad zorobabel filium salathiel ducem iuda. Et ad iesum filium
iosedech sacerdotem magnum. Et ad reliquos populi dicens. Quis in vobis est
derelictus. Qui uidit domum istam in gloria sua prima. Et quid nos uidetis hanc
nunc. Nonquid non ita est quasi nichil sit in oculis vestris. Et nunc confortare zo
robabel dicit dominus. Et confortare iesu fili iosedech sacerdos magne. Et confortare
omnis populus terre dicit dominus. Et facite. Quia ego nobiscum sum dicit dominus
exercituum. Verbum pepigi vobiscum. Et egrediemini de terra egypti. Et spi
ritus meus erit in medio vestri. Nolite timere. Quia hec dicit dominus exercituum. Adhuc
unus modicus est. Ego commouebo celum et terram. Et mare et aridam. Et
uebo omnes gentes. Et veniet desiderium cunctis gentibus. Et implebo domum istam
gloria. Dicit dominus exercituum. Meum est argentum. Et meum est aurum. Dicit dominus

Magna erit gloria domus istius nouissime. Plusquam prime. Dicit
dominus exercituum. Et in loco isto dabo pacem. Dicit dominus exercituum. In
vicesima et quarta nouembris. In anno secundo darii regis. Factum
est verbum domini ad aggeum prophetam dicens. Hec dicit dominus exercituum.
Interroga sacerdotes legem dicens. Si portauerit homo carnes sanctificatas
in ora vestimenti sui. Et tetigerit de fimbria ea panem aut pul
mentum. Aut vinum aut oleum aut omnem escam. Nonquid sanctificabitur. Respondentes autem sacerdotes. Et dixerunt. Non. Dixit
aggeus. Si tetigerit pollutus in anima sua omnia. Quis horum
contaminabitur. Et respondens sacerdotes. Et dixerunt. Contaminabitur. Respondens
aggeus. Et dixit. Sic populus iste. Et sic gens ista
coram me dicit dominus. Et sic omne opus manuum eorum. Et quod
auferunt ibi. Contaminatum est. Et nunc ponite corda vestra
a die hac et sursum. Antequam ponerentur lapis super lapidem in templo domini. Antequam
fieret. Accedebatis ad acervum viginti modiorum. Et erant decem. Ponebantur
ibi ad torcular. Ut exprimerentur. Lagenas quinquaginta. Et fiebant
viginti ad torcular. Ut exprimerentur. Percussi vos in labore manuum
vestrarum. Et non fuit in vobis. Qui reverteretur ad me dicit
dominus. Ponite corda vestra. Et die ista a vicesima et
quarta nouembris. A die qua fundamenta templi domini ponite super cor vestrum. Et adhuc
semen in horreo. Et nondum germinauit. Et vitis. Et
ficus. Et malogranatum. Et lignum olive non floruerunt. Et ex hac
benedicam. Et factum est verbum domini secundo aggeo prophete. Et vicesima
mensis. Dicens. Loquere ad zorobabel ducem iuda. Dicens. Ego mo
uebo celum pariter et terram. Et subuertam solium regnorum. Et conterem
fortitudinem regni gentium. Et subuertam quadrigam. Et ascendentes eos. Et descendent equi. Et ascensores eorum unusquisque gladio fratris sui. In
illo dicit dominus exercituum. Assumam te zorobabel fili salathiel
serue meus dicit dominus. Et ponam te sicut signaculum. Quia te elegi dicit dominus
exercituum.

Zacharias propheta in libro zacharie prophete

Zacharias memor fuit patrum suorum. Et dixit ad eos. Hec dicit dominus
exercituum. Conuertimini ad me dicit dominus exercituum. Et conuertar ad vos dicit dominus exercituum. Nolite fieri sicut patres vestri. Ad quos clamabant prophete priores. Et dicebant. Hec dicit dominus exercituum. Convertimini de viis vestris pessimis. Et de cogitationibus vestris pessimis. Et non audierunt. Et non
intenderunt ad me dicit dominus. Patres vestri ubi sunt. Et prophete
nunquid in sempiternum uiuent. Verumtamen verba mea. Et legitima
mea. Que mandaui seruis meis prophetis. Et quid non comprehendent patres vestros. Et conuersi sunt. Et dixerunt. Sicut cogitauit dominus exercituum facere nobis. Iuxta vias nostras. Et
iuxta adinuentiones nostras. Sic fecit nobis. In die vicesima et quarta undecimi mensis. Qui est mensis
bathleel. In anno secundo darii. Factum est verbum domini ad zachariam
filium barachie filium addo prophetam dicens. Vidi nocte

eqm uarū ⁊ stetes ⁊ respondi ⁊ dixi ad angelum qui loq̃batᵉ
in me. Quid sunt hec domine mi ⁊ respondit angelus ⁊ ait ad
me. Hi sunt quatuor uenti celi qui egrediuntur ut stent ad
dominū omnis terre. In qua erant equi nigri ⁊ egrediē
tur in terra aq̃lonis ⁊ albi egressi sunt post eos ⁊ uarij egressi
sunt ad terram austri. Equi autem erant robustissimi ⁊ festinā
querebant ire ⁊ discurrere p omnē terram. Et dixit. Ite. Perambula
te terram. ⁊ perambulauerunt terram. Et uocauit me ⁊ locut⁊ ē ad
me dicens. Ecce qui egrediuntur in terram aq̃lonis requiescere fe
cerunt spiritū meū in terra aq̃lonis. Et factū ē uerbū dñi ad
me dicens. Sume a transmigratione ab olda ⁊ a tobia ⁊ abida
ia ⁊ uenies tu die illa ⁊ introibis domū iosie filii sophonie qui ue
nerūt de babylone. Et sumes aurum ⁊ argentū ⁊ facies coronas ⁊ im
pones in capite thesu filii iosedech sacerdotis magni ⁊ loqueris ad
eum dicens. Hec dicit dominus exercituū dicens. Ecce uir oriens
nomē eius ⁊ subter eū orietur ⁊ edificabit templū domino ⁊ ipe porta
bit gloriā ⁊ sedebit ⁊ dominabitur super solio suo ⁊ erit sacerdos
super solium suum ⁊ consilium pacis erit
inter duos illos ⁊ corone erunt elem ⁊ tobie ⁊ idaye ⁊ hen fi
lio sophonie memoriale in templo domini ⁊ qui procul sunt uenient
⁊ edificabunt in templo dñi. Et scies quia dominus exercituū mi
sit me ad uos. Erit autem hoc si audiēs audieris uocē domini dei
uestri. Et factum est in anno quarto darii regis factum est uerbū
domini ad zachariam in quarta mensis qui est caslen ⁊ miserūt
ad dominū dē sarasar ⁊ regomelech ⁊ uiri qui erant eius ad
deprecandam faciem domini ut dicerent sacerdotibus domus dñi
exercituū ⁊ prophetis dicentes. Si quando flendi mihi et in mense
quinto ⁊ sanctificare me debeo sicut feci tam multis annis. Et
factū est uerbum domini exercituū ad me dicens. Dic uniuer
sis ⁊ plangentibus in quinto ⁊ septimo p hos ⁊ hec annos numq̃d
ieiunium ieiunastis michi. Et cum comeditis ⁊ bibitis nonquid
non uos comeditis ⁊ nobismet ipsis bibitis. Nonquid non sunt
uerba que locutus est dominus in manu prophetarū priorū. dū ad
huc habitaretur ⁊ esset opulenta ⁊ ipsa ⁊ urbes in circuitu eius ⁊ ad austrū ⁊ in campestribus habitaret ⁊ Et factum
est uerbum domini ad zachariam dicens. Iudicium uerum iudi
cate ⁊ misericordiam ⁊ miserationes facite unusquisq̃ cū fratre
suo ⁊ uiduam ⁊ pupillum ⁊ aduenam ⁊ pauperē nolite calūp
niari ⁊ malū uir fratri suo nō cogitet in corde suo. Et nolue
runt attendere ⁊ auertentes scapulam recedentes ⁊ aures suas
aggrauauerunt ne audirent. Cor suū posuerunt ut adamantē
nem ne audirent legē. ⁊ uba ⁊ milia dñs exercituū ⁊ spū scō suo
p manū prophetarū priorū. Et facta est indignatio magna a domino
exercituū. Et fem est sicut locutus est. ⁊ nō audierūt sic
clamabit ⁊ non exaudiā dicit dñs exercituū. ⁊ dispsi eos p omnia
regna que nesciunt. ⁊ terra desolata est ab eis eo q̃ nō ēet pambulās
⁊ reuertens. ⁊ posuerūt terrā desiderabile in desertū. Et factū est ū
uenit dñs exercituū dicens. Zelaui
Sion zelo magno ⁊ in indignatione magna zelauit eam. Et
Hec dicit dominus exercituū. Reuertar ad sion ⁊ habitabo in
medio hierusalē ⁊ uocabitur ciuitas ueritatis ⁊ mons domini exer
cituū mons sanctificatus. Hec dicit dominus exercituū. Adhuc habi
tabunt senes ⁊ anus in plateis hierusalē ⁊ unusquisq̃ baculū in manu eius

pre multitudine dierū. Et plateę ciuitatis complebuntur
infantibus ⁊ puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dñs
exercituū. Si difficile uidebitur in oculis reliquiæ populi
huius in diebus illis nonquid in oculis meis difficile erit. dicit
dominus exercituū. Hec dicit dñs exercituū. Ecce ego saluabo populū
meū de terra orientis ⁊ de terra occasus solis. ⁊ adducam eos
⁊ habitabunt in medio hierusalē. ⁊ erūt mihi in populū. et ego ero
eis deus in ueritate ⁊ iustitia. Hec dicit dominus exercituū. Confor
tentur manus uestre qui auditis in diebus istis sermones istos
per ora prophetarum in die in qua fundatum est domus domini exercituū
templū ut ędificaretur. Quia ante dies illos merces hominis
non erat. ⁊ mercedes iumentorum nec iumentum erat. ⁊ egredi
⁊ ingredi non erat pacem ⁊ tribulationē. Et dimisi omnes homines
unumquemq̃ contra proximum suum. Nunc autem non quasi
in diebus pristinis ego sum reliquiæ populi huius dicit dominus
exercituū. Sed semen pacis erit. Vinea dabit fructum suum
⁊ terra dabit germen suum. ⁊ celi dabunt rorem suum. ⁊ possidere
faciam reliquias populi huius uniuersa hec. Et erit sicut eratis
maledictio in gentibus iuda domus ⁊ domus israhel. sic saluabo
uos ⁊ eritis benedicti. Nolite timere confortentur manus uestre
qui audistis in ore prophetarum in diebus istis uerba hec. Quia
hec dicit dominus exercituū. Sicut cogitaui ut affligerem uos
cum ad iracundiam prouocassent me patres uestri dicit dominus exercituū
⁊ misertus non sum. Sic conuersus cogitaui in diebus istis ut benefaciam
domui iuda. Nolite timere. Hec sunt uerba quę loquimini
quisq̃ ueritatem cum proximo suo. Veritatē ⁊ iudicium
pacis iudicate in portis uestris. Et unusquisq̃ malum contra amici
sui ne cogitetis in cordibus uestris. ⁊ iuramentum falsum ne diligatis
quia hec omnia sunt que odi dicit dominus. Et factum est uerbum
domini exercituū ad me dicens. Hec dicit dominus exercituū. Ieiunium
quarti ⁊ ieiunium quinti ⁊ ieiunium septimi ⁊ ieiunium decimi erit domui iuda in gaudium ⁊ in letitiam ⁊ in solemnitates
optimas. Veritatem tantummodo diligite. Hec dicit dominus exercituū. Adhuc
populi habitabunt in ciuitatibus plurimis. ⁊ habitabunt ciuitates
⁊ habitabunt uir in ciuitate una ⁊ uadent ad alteram dicentes. Eamus
⁊ deprecemur faciem domini. ⁊ quęramus dominum exercituū. Vadam ego
⁊ uenient populi multi ⁊ gentes robuste ad quęrendum dominum exercituū
⁊ deprecandam faciem dñi. Hec dicit dominus exercituū. In diebus illis quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium ⁊ apprehendent fimbriam uiri iudei dicentes. Ibimus uobiscum. audiuimus enim deum uobiscum esse. Hec uerba dñi in terra adrach ⁊ damasci requies
eius. Quia domini est oculus hominum ⁊ omnium tribuum israhel
⁊ emath quoq̃ in terminis eius ⁊ tyrus ⁊ sidon assumpserunt
sibi sapientiam valde. Et edificauit tyrus munitionem suam
⁊ congregauit argentum quasi humum ⁊ aurum ut lutum platearum. Ecce dominus possidebit eam. ⁊ percutiet in mari fortitudinem eius
⁊ ipsum deus deuorabit. Videbit ascalon ⁊ timebit. ⁊ gaza
⁊ accaron quia confusa est spes eius. ⁊ peribit rex de gaza. ⁊ ascalon non habitabitur. ⁊ sedebit alienigena
in azoto. ⁊ disperdam superbiam philistiim atq̃. Et auferam sanguinem eius de ore eius. ⁊ abhominationes eius de medio dentium eius
⁊ relinquetur ipse quoq̃ deo nostro. Et erit quasi dux in iuda. ⁊ accaron
quasi iebusęus. Et circumdabo domui mee exercitum euntem ⁊ redeuntem. ⁊ non transibit ultra super eos exactor. quia nunc
uidi in oculis meis. Exulta satis filia sion. iubila filia hierusalem

VII

VIII

RIHS

ecce rex tuus veniet tibi · iustus · et salvator · ipse pauper · et ascendens super asinam · et super pullum filium asine · et dispdam quadrigam ex ephraim · et equus de hierlm · et dissipabitur arcus belli · et loquetur pacem gentibus · et potestas eius a mari usq; ad mare · et a flumine usq; ad fines terre · tu quoq; in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non erat aqua · convertimini ad munitionem vincti spei · hodie quoq; annuncians duplicia reddam tibi · cum tetendi mihi iudam · implevi ephraim · et suscitabo filios tuos sion super filios tuos grecia · et ponam te quasi gladium fortis · et dominus super eos videbitur · et exibit ut fulgur iaculum eius · et dominus deus in tuba canet · et ibit in turbine austri · dominus protector eorum · et devorabunt · et subicient lapidibus fundas · et bibentes multa inebriabuntur quasi a vino · et replebuntur quasi fiale · et quasi cornua altaris · et saluabit eos dominus deus eorum in die illa ut gregem populus suus · quia lapides sancti elevabuntur super terram eius · quid enim bonum eius est · et quid pulchrum eius · nisi frumentum electorum · et vinum germinans virgines · pone · adhuc pluuiam in tempore serotino · dominus · et imbrem vernum · dabit eis singulis herbam in agro · quia simulacra locuta sunt inutile · et somnia viderunt falsa · et inania consolabuntur · ideo · et declinauerunt sicut oues · et afflicti sunt · quia non erat pastor · super pastores iratus est furor meus · et visitabo super hircos · quia dominus exercituum visitauit gregem suum domum iuda · et posuit eos quasi equum gloriae suae in bello · ex ipso angulus · ex ipso paxillus · ex ipso arcus bellantis · ex ipso egredietur omnis exactor simul · et erit quasi fortes conculcantes · luti platearum in pugna · et bellabuntur · quia dominus est cum eis · et confundentur · ascendentes equitum · non fortitudo domui iudae · et fortis quasi sol erit · et sicut turbo rotarum quadrigae · et ascendet quasi fortes epphraim · et letabitur · quasi a vino · filii eorum · videbunt · et letabitur · cor eorum · quasi a domino · letificabit eos · congregabo illos · quia redemi eos · et multiplicabo · sicut fuerunt antequam · multiplicarem · et seminabo eos in populis · et · in longinquis · mei · memores · erunt · et vivent · cum filiis suis · et revertentur · et habitabunt in mari fretus · et pertransibit in mari tribulationis · et percutiet · in mari fluctus · et siccabuntur · omnia profunda fluminis · et humiliabitur superbia assur · et sceptrum egypti · auferetur · et confortabo eos in domino · et in nomine eius ambulabunt · dicit dominus

A per libanon portas tuas · et comedat ignis · cedros tuas · ulula abies · quia cecidit cedrus · quia vastata sunt · ululate quercus basan · quia succisa est vindemia inaccessa · vox ululatus pastorum · quia vastata est magnificentia eorum · vox rugitus · catulorum leonum · quia vastata est superbia iordanis · hec dicit dominus deus · pasce pecora occisionis · que qui possederunt occidebant · et non reputabant se delinquere · vendentes ea dicebant · benedictus dominus · quia ditatus sum · et pastores eorum non parcebant eis · dicit dominus · et non adiciam ultra · ut misereor habitatoribus terre · ait dominus · ecce ego tradam homines unusquisq; in manu proximi sui · et in manu regis sui · et conterent terram · et non eruam de manu eorum · et pascam pecus occisionis · vos pro · o pauperes gregis · et assumpsi duas virgas · unam vocavi decorem · et alteram vocavi funem · et pavi gregem · et succidi tres pastores · et tedit animam meam in eis · et anima eorum · insuper · dixit · non pascam vos · quod moritur · moriatur · et quod succidendum est succidatur · et reliqui comedant unusquisq; carnem proximi sui · et virgam meam · assumpsi · et succidam · fedus · et irritum feci illud · et cognouerunt · ea · que custodiunt me · quia verbum domini est · et dixi ad eos · si bonum est in oculis vestris · afferte mercedem meam · et si non · quiescite · et appenderunt mercedem meam · xxx · argenteos · et dixit dominus ad me · proice illud ad statuarium · decorum · pretium quo appretiatus sum ab eis · et tuli xxx · argenteos · et proieci illos in domo domini · ad statuarium · et precisi virgam meam · secundam · et appellabam · funem · ut dissolverem germanitatem inter iudam · et israel · et dixit dominus ad me · adhuc sume tibi vasa pastoris stulti · quia ecce ego suscitabo pastorem in terra · que derelicta non visitabit · non · quesierit · et contritum non sanabit · et id quod stat non enutriet · et carnes pinguium comedet · et ungulas eorum dilacerabit · pastor · et idolum · derelinquens gregem · gladius super brachium eius · et super oculum dextre eius · brachium eius aridum arescet · et oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur

O nus verbi · dñi · super israel · dixit dominus · extendens celum · et fundans terram · et fingens spm hominis in medio eius · ecce ego ponam iherlm · sicut limen commouens · cunctis populis in circuitu · sed · et iuda erit · in obsidione contra iherlm · et erit in die illa ponam iherlm · lapidem onerosum cunctis gentibus · omnes qui leuant eum · lacerando lacerabuntur · et congregabuntur adversum eum · omnia regna terre · in die illa dicit dominus · percutiam omnem equum · in stupore · et ascensorem eius · in amentia · et super domum iuda aperiam oculos meos · et omnem equum populorum percutiam cecitate · et dicent duces iuda in corde suo · confortentur mihi habitatores · in domino exercituum · deo eorum · in die illo ponam duces iuda · quasi prunam ignis · in lignis · et quasi facem ignis in fimo · et devorabit ad dexteram · et ad sinistram · omnes in circuitu · habitabitur iherlm rursum · et loco suo · iherlm · et salvabit dominus tabernacula iuda · quasi principio ne se magnificet gloria domus dauid · et gloria habitantium iherlm · contra iudam · in die illa protegere dominus habitatorem iherlm · et erit · qui offenderit ex eis in die illa quasi dominum dominus quasi deus sicut angelus domus · et quasi dominus · in conspectu eius · et erit in die illa · quero conterere omnes gentes · que venerunt contra iherlm · et effundam super domum dauid · et super habitatores iherlm · spm gratie · et precum · et aspicient ad me quem confixerunt · et planctum quasi super unigenitum · et dolebunt super eum · quasi dolere · in morte primogeniti · in die illa magnus erit planctus · iherlm · sicut planctus adremon · in campo mageddon · et plangent terre familie · et familie seorsum · familie domus dauid seorsum · et mulieres eorum seorsum · familie domus · nathan seorsum · familie semei seorsum · et mulieres eorum seorsum · omnes familie reliquie · familie · et familie seorsum · et mulieres eorum seorsum · in die illa erit fons patens domui dauid · et habitatoribus iherlm in ablutionem peccatoris · et menstruate · et erit in die illa dicit dominus exercituum · disperdam nomina idolorum · de terra · et non memorabuntur ultra · et prophetas · et spm immundum auferam de terra · et erit cum prophetauerit quispiam ultra · dicent ei pater eius · et mater eius · qui genuerunt eum · non viues · quia mendacium locutus es in nomine domini · et configent eum pater · et mater eius genitores eius · cum prophetauerit · et erit in die illa confundetur propheta unusquisq; ex visione sua cum prophetauerit · et non induetur pallio · ut

MALACHIAS

Malachias in hac omnia ppheta uocabulo de adventu dñi et uocatione gentiu. Deus est ut aut ubicunq; dicit d̄ ego. et unus ab suscepta de manu uestra. ab ortu enim solis usq; ad occasum magnum est nomen meum in gentibus. Imple misterium ppe ad occasu magnū est nomen meū in gentib; et in omni loco sacrificat et offertur nomini meo oblatio munda. quia magnum est nomen meum in gentibus. dicit dñs exercituū. et uos polluistis illud. in eo quod dicitis mensa dñi polluta est. et quod superponitur contemptibile est esca eius. et locutus sum uobis. Ecce de labore. et exsufflastis illud dicit dñs exercituū. et intulistis de rapina claudum et languidum. et intulistis munus. numquid suscipiam illud de manu uestra dicit dñs. maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum. et uotum caedit et immolat dño debile. quia rex magnus ego dicit dñs exercituū. et nomen meum horribile in gentibus. Et nunc ad uos o sacerdotes hoc mandatum. si non audieritis. et si non posueritis ad corde ut detis gloriam nomini meo. dicit dñs exercituū. mittam in uos egestatem. et maledicam benedictionibus uestris. et maledixi illis. quia non statuistis in corde. ecce ego minabor uobis brachium et dispergam super facies uestras stercus. stercus solemnitatum uestrarum. et adsumet uos ad se. et scietis quia ego mandaui uobis mandatum istud. ut esset pactum meum cum leui dicit dñs exercituū. Pactum meum fuit cum eo uitae et pacem. et dedi illi timorem. et timuit me. et a facie nominis mei pauebit. lex ueritatis fuit in ore eius. et iniquitas non est inuenta in labiis eius. in pace et aequitate ambulauit mecum. et multos auertit ab iniquitate. labia enim sacerdotis custodient scientiam. et legem requirent ex ore eius. quia angelus dñi exercituum est. uos autem recessistis de uia. et scandalizastis plurimos in lege. irritum fecistis pactum leui dicit dñs exercituū. propterea quod et ego dedi uos contemptibiles et humiles omnibus populis. sicut non custoditis uias meas. et accipitis personas in lege. Numquid non pater unus omnium nostrum. numquid non deus creauit nos. quare ergo despicit unusquisque

eius ne memoremur. et dicet. Deus iustificatio. homo agricola ego sum. quia addam exemplum meum ab adolescentia mea. et dicent ei quid sunt plagae istae in medio manuum tuarum. et dicet his. plagae sunt. in medio eorum qui diligebant me. framea suscitare super pastorem meum. et super uirum cohaerentem michi dicit dñs exercituum. percute pastorem. et dispergentur oues. et conuertam manum meam ad paruulos. et erunt in omni terra dicit dñs partes duae in ea dolent et deficient. et tertia pars relinquetur in ea. et ducam tertiam partem per ignem. et uram eos sicut uritur argentum. et probabo eos sicut probatur aurum. ipse uocabit nomen meum. et ego exaudiam eum. dicam. populus meus est. et ipse dicet dñs deus meus.

Ecce dies dñi uenient. et diuidentur spolia tua in medio tui. et congregabo omnes gentes ad hierusalem in proelium. et capietur ciuitas. et uastabuntur domus. et mulieres uiolabuntur. et egredietur media pars ciuitatis in captiuitatem. et reliquus populus non auferetur ex urbe. et egredietur dñs et pugnabit contra gentes illas in die certaminis et stabunt pedes eius in die illa super montem oliuarum qui est contra hierusalem ad orientem. et scindetur mons oliuarum ex media parte sui ad orientem et ad occidentem. proelio grandi nimis. et separabitur medium montis ad aquilonem. et medium eius ad meridiem. et fugietis ad uallem montium eorum. quia coniungetur uallis montium usque ad proximum. et fugietis sicut fugistis a facie terraemotus in diebus oziae regis iudae. et ueniet dñs deus meus. et omnes sancti eius tecum. et erit in die illa. non erit lux. sed frigus. et gelu. et erit dies una quae nota est dño. non dies et non nox. et in tempore uespertino erit lux. Et erit in die illa egredientur aquae uiuae de hierusalem. medium earum ad mare orientale. et medium earum ad mare nouissimum. in aestate et in hieme erunt. et erit dñs rex super omnem terram. in die illa erit dñs unus. et erit nomen eius unum. et reuertetur omnis terra ad deserti. de colle remmon usque ad austrum hierusalem. et habitabitur in loco suo. a porta beniamin usque ad locum portae primae. usque ad portam angulorum. a turre ananehel. usque ad torcularia regis. et habitabunt in ea. anathema non erit amplius. sed habitabunt in ea. et erit plaga qua percutiet dñs omnes gentes. quae pugnauerunt aduersus hierusalem. Talescet caro unusquisque stando super pedes suos. et oculi eorum liquescent in foraminibus suis. et lingua eorum consumetur in ore suo in die illo erit tumultus dñi magnus in eis. et adprehendet unusquisque manum proximi sui. et conseretur manus eius super manum proximi sui. et pugnabit aduersum hierusalem. et congregabuntur diuitiae omnium gentium in circuitu. aurum et argentum et uestes multae nimis. et sic erit plaga equi. et mulae et cameli et asini. et omnium iumentorum quae fuerunt in castris illis. sicut plaga ista. Et omnis qui relictus fuerit de cunctis gentibus. quae uenerunt contra hierusalem. ascendent ab anno in annum. ut adorent dñm regem exercituum. et celebrent festiuitatem tabernaculorum. Et erit qui non ascenderit de familiis terrae ad hierusalem. ut adoret regem dñm exercituum. et non uenerit nec sint eorum imbres. Quod si familia aegypti non ascenderit. et non uenerit. et super eos erit plaga qua percutiet dñs omnes gentes quae non ascendunt ad celebrandam festiuitatem tabernaculorum. Hoc erit peccatum aegypti. et hoc peccatum omnium gentium. quae non ascenderint ad celebrandam festiuitatem tabernaculorum. In die illa erit quod super frenum equi est sanctum dño. et erunt lebetes in domo dñi quasi fiales coram altari. erunt autem lebetes in hierusalem et in iuda sanctificati dño exercituum. et uenient omnes immolantes et sument ex eis. et coquent in eis. et non erit mercator ultra in domo dñi exercituum in die illo.

Explicit. Incipit prologus in malachiam prophetam

IOB

Ego egrediemur ⁊ clamores sicut uirtutis de armatis ⁊ calcabit
eos uinum⁹ est fuerunt quasi sub plaustra pedum uestrorum.
in die quo ego facio dicit dominus ex[er]cituum legis moysi lo-
quuntur. quid mandauit ei in oreb ad omnem isr̃l̃ p̃cepta ⁊
iudicia. Nunc ergo murmur uobis helie ppfam. atq; uenit de
ex d̃ magni ⁊ horribilis. Et conuertet cor patris ad filios ⁊ cor
filiorum ad patres eor̃. ne forte ueniam ⁊ percutiam terram anathe
mate. Explicit lib⁹ xpi. Incipit isr̃ alius nom⁹ .iii. d. ecc. Plog⁹ hebreus
in libr⁹ iob.

Ego p singulos domine loquere libr̃. ad illam
orum. respondebo maledictis. qui imprecatio
nem tropheum hoc. Nec imprecatum arbi
tramur. quasi ⁊ apud grecos aquila ⁊ simmachus. ⁊ theodotion. ut ibi ex illo ut sensum
et sonum ut ex utroq; communiter. ⁊ medie temperate. gemi
tum lamentationem exprimerent. ⁊ omnia uerbi nutrimenta uoluminis
origenis obelis asterisci ⁊ diplis. quos ut addam nolo ex theodo
ne sumpsi. translationi antique inseruiens. plurimi deesse ad dam
nationem existimant. Quamquam ego obtrectator eorum meo reape in loco quod ignorabam
subpeream. aut inter peccandum mea ei alterius rade ⁊ enim fieri
potest. ut quod plura inter multitudine sustinuerint. non eosdem ⁊ in quibus
sunt subsequens. pars maxima detruncabit. ⁊ dixerat apud grecos
Cererii apud latinos. aute eam translationem. quam sub asterisco ⁊
obelis nup̃ edidi. septuaginta ferme aute octingenta uersus fuit.
ut dermitas ⁊ nactus. controlus ap̃ nos. sedentis sui. populice legentis
proberet. Per ali translati nulli de medio. Sequit interpres. ⁊ ex ipso
hebraico. arabico ⁊ syrmone ⁊ uirtute dei syro. ne uerba. ne sensus. ne si
mul uerbis relonabor. Quae enim apud hebreos constant libr̃ sortes. multe
quod graece rethorice nacte. ex marie meroe. dii q; aliud loquu
tur. aliud agere. ne si nebulam aiunt murenula tenere manibus
greci pleberi. minus aci elabi. Semimur me ob intelligentia ip̃o
rum. iudeum quedam proponem. qui apud hebreos prius habi putabat
si parum rotundum esse numerus. Dabitur an deus placerem. nescio. hoc
unus sane. si potuisse me interpretari. ⁊ ad amos prophetam
uos ad illum iob. apud hebreos prosa oratio est. Porro a
illo iob ⁊ aut poeat dies ut q; nate sum ⁊ nox ⁊ qua dictum est. Concepit
est ⁊ ait. usq; ad illum locum. non ante fuit nobis scripsit ⁊ ideo ipse me re
prehendit. ⁊ ago penitentiam in faustina ⁊ ante. Equidem nec in ipsis ue
rbis sperabo. qui aurem uel ⁊ ⁊ ipse lingue ydioma crebro reprehendere
⁊ aliud pedes ⁊ earundem similitudo. ⁊ eandem cupressum ⁊ amygdalum. q; q;
uirtutum ipse duas ⁊ numerus ferunt. numeri. lege reddituri quid
mentio magni ⁊ simplex lector. intelligamus. de supdicto autem ⁊
sit usq; ad finem libri. parum. ad romanos psa oratione coexte
Quod si aut uideatur incredibile. mentum. ⁊ esse apud hebreos. ⁊ in
mozem nostri flacc greci ⁊ pindari ⁊ alcheum ⁊ sapho. ut psalmi
uel lamentationes ieremie. ut omnia ferme septuaginta centena. ⁊ ob
prehendi. legat philonem ⁊ iosephum. origenem eusebium cesarienses ecclesiarum
⁊ eorum testimonia. nec uarii diserti cognoscent dubitabit quasi ex
uel mei. dicto me in hoc uolumine laborasse. ⁊ nec aliquando
inter precationem reprehendendi. ⁊ si ne ⁊ in nulla aue obscuri ⁊ ani
obnulla. aue certe septem. nimo deprauata. manifestora uitia ⁊
scripturarum fierent. qui ⁊ hebrei scripserunt in pyre didicerat. ⁊ i
latino pene a cunabulis ipsi. nec grammatici ⁊ rethores ⁊ philoso
phos testimonia sunt. Quod si apud grecos post. Ego coronemq; xxvii

euangelio choruscamre · uide aquila · i lummachus ac theodo
con uidaxamres · hyrena · suor recepn · qui multa uidenia sal
uarrus · studola uicrepatione celarunt · i eis ui ysaiae hallee
apud ecclas · explanarur · ab ecclasticis uiris · quatuor magis go
go · gog · & magog · de ronul parenth · · ugesimum cruris · in mea sronte portas
cunil · studium suur obuiam · repetere · depranata corrige · ritaca
menta ecclie pure · i fidei aperte sermone · ut · a fidei dogis · uel ama
tigus parcualibus lectoris · non debeo replari · habeam · qui uolur
uerer libros · ut · in membranis purpureis · auro argento q dis
cripros · ut · in caliis · ac uilgo · anime uocr · hoia · magis ornata q
cdices · dum · modo · uacha · meis q pauperes habe · ecclias · i · nō
cum pulchros · cdices · & · emendatos · uacq · edito · i lyre · uigra · & ·
· i mea · uirgea · hebreos · in carmil · meo · labore · transtara · est · Eligar
unusquisq; quod uult · i studiosum me magis · & · malueli · plures
fiunt ·

Terra quidem habitasse iob · aue · dom · in finib · idumee · i ava
bic · Erat · ei · nomen · iacob · iob · & · antepra · uyue · arabissa
genuit · filium · cui · nom · erat · eson · Erat · aut · ipe · filius · quide · sore · de
esau · filiꝰ · de · matre · uere · horra · ut · ur · sir · quinꝰ · ab · abrahā · Et
sime · regis · qui · regnāt · in · edō · · quia · i · ipe · regnauit · regione · Pri
mus · balac · filius · beor · · nomē · ciuitat · eius · denaba · Post · aut · balac
iob · qui · uocatur · iob · Post · hunc · illam · qui · erat · de · ge · themano
rū · regione · Post · hunc · adad · filius · badath · qui · cpulit · madiā · in
campo · moab · · nomen · ciuitatis · eius · auith · Imago · Iudei · Iob ·

Erat · in · terra · hus · nomine · iob · Et · erat · ur · ille · simplex · i · rectus · ac
timens · deum · i · recedens · a · malo · Et
nati · ei · xij · filii · i · tres · filie · Et · fuit · ·
possessio · eius · septē · milia · camelop · · ·
ta · milia · boū · · quingenta · q · ui
ga · bou · · · quingente · asine · & · ca
milia · multa · nimis · Erat · q · ur
ille · magnus · inter · omēs · orientales ·

Et · ibant · filii · eius · i · faciebant · cōuiuiū · per · domos · unus · q · q · t
die · suo · Et · mittebant · uocabant · tres · sorores · suas · ut · comedere · i · bi
bere · cum · eis · Cum · q · transissent · ui · orbem · dies · conuiuii · mittebat
ad · eos · iob · i · sanctificabat · eos · Consurgens · q · diluculo · offerebat
holocausta · p · singulos · dicebat · enim · Ne · forte · peccauerint · filii · mei
· blasphēt · deo · in · corde · suo · Sic · faciebat · iob · cunctis · diebus · Fuit
autem · die · cū · uenissent · filii · dei · ut · assisterent · coram · dño · uenit
ur · inter · eos · Sathan · Cui · dixit · dñs · unde · uenis · Qui · respondens · ait ·
Circuiui · terram · i · perambului · eam · Dixit · dñs · ad · eū · Et · non · aduer
tisti · seruū · meū · iob · q · non · sit · ei · similis · in · terra · homo · sim
plex · i · rectus · i · timens · deū · ac · recedens · a · malo · Cui · respondens
sathan · ait · Numq · frustra · iob · timet · deū · Nōne · tu · undasti · eum ·
ac · domū · eius · uniuersam · q · sibi · i · omia · quecunq · possidet · i · benedi
xisti · opib · manuū · eius · & · possessio · eius · crenit · in · terra · Sed · extende · paululū
manū · tuam · i · tange · omia · q · possidet · ut · nisi · in · faciē · tuā · benedixerit · tibi ·
Dixit · q · dñs · ad · sathan · Ecce · uniuersa · q · hr · in · manu · tua · sunt · tm · in
eum · ne · extendas · manū · tuam · Egressusq; · a · facie · dñi · sathan · a · facie · d · Cū
autem · quadam · die · filii · eius · comederēt · i · biberent · uinū · in
domo · primi · fratris · sui · primogenit · · nuncius · uenit · ad · iob · qui · dicere · bo

ues · arabant · i · asine · pascebant · circa · eos · hostis · irruit · i · tulit
q · omia · i · puros · percussit · ore · gladii · · euasi · ego · solus · ut
nuarem · tibi · Cumq; · adhuc · ille · loqueret · uenit · alter · & · dixit ·
Ignis · descendit · de · celo · i · corripuit · oues · pastores · q · consumpsit · &
fugi · ego · solus · ut · nuarem · tibi · Adhuc · ille · loquebat · uenit · alt · &
i · dixit · Caldei · fecerunt · tres · turmas · i · irruerunt · in · camelos · i · tulerunt ·
eos · i · pueros · percusserunt · gladio · Et · ego · fugi · solus · ut · nuarem · tibi ·
nondum · adhuc · loquebatur · ille · uenit · alius · i · dixit · Filii · tui · i · filie ·
edebant · i · bibebant · uinū · in · domo · primogenti · fratris · sui · & · ecce · repens · uentus ·
ualidus · irruit · a · regione · deserti · i · percussit · quatuor · angulos · domus · i · cecidit · super ·
adolescentes · i · mortui · sunt · i · effugi · ego · solus · ut · nuarem · tibi ·

Surrexit · iob · i · scidit · tunicam · suā · i · totondit · caput · suū · i · pro
cidens · in · terram · adorauit · i · dixit · Nudus · egressus · sum · de · utero ·
matris · mee · i · nudus · reuertar · illuc · Dominus · dedit · Dominus · abstulit ·
sicut · dño · placuit · ita · factū · est · sit · nom · dñi · benedictum · In · omib ·
hys · non · peccauit · iob · labiis · suis · nec · stulti · quid · contra · deū ·
loquut · est ·

Factum · est · autem · alio · quadā · die · uenerunt · filii · dei · ut
assisterent · coram · dño · uenit · & · sathan · i · stetit · coram · dño · Dixit · q ·
eius · ad · eū · dñs · unde · uenis · Cui · respondens · sathan · ait · Circuiui ·
uidi · i · perambului · eam · Dixit · q · dñs · ad · sathan · Numq · considerasti · seruū ·
meū · iob · q · non · sit · similis · ei · in · terra · uir · simplex · i · rectus · i · timens · deū ·
recedens · a · malo · · adhuc · uerumtamen · innocentia · tua · permanet · · me · autē · mouisti · aduersum · eum · ut · affligerem · eū ·
frustra · Cui · respondens · sathan · ait · Pellem · pro · pelle · i · cuncta · que ·
homo · habet · dabit · pro · anima · sua · Uerumtamen · mitte · manū · tuā · i · tange ·
os · eius · i · carnem · i · si · te · uidebo · quod · in · facie · benedicat · tibi · Dixit · q ·
dñs · ad · sathan · Ecce · in · manu · tua · est · Uerumtamen · animā · illius · conserua ·
Egressusq; · sathan · a · facie · dñi · percussit · iob · ulcere · pessimo · a · planta ·
pedis · usq; · ad · uerticē · eius · Ille · uero · sedebat · in · sterquilinio · Dixitq; · ei · uxor · sua ·
permanes · in · simplicitate · tua · benedic · deo · i · morere · Ille · autem · locutus · est · ei ·
stulta · es · quasi · una · de · stulris · mulieribus · Si · bona · suscepimus · de · manu · dñi ·
mala · autem · quare · non · suscipiamus · In · hys · oib · non · peccauit · iob · labiis · suis · Audierunt · autem · tres · amici · iob ·
omne · malum · quod · accidisset · ei · uenerunt · singuli · de · loco · suo ·
Eliphas · thamanites · i · baldad · suites · i · sophar · naamathites · Conuenerunt · enim · ut · pariter · uenirent · i · visitarent · eum · i · consolarentur · eum ·
Cumq; · eleuassent · procul · oculos · suos · non · cognouerunt · eum · i · exclamauerunt · ploraueruntq; · scidit · q · uestib · suis · i · sparserunt · puluerem · super · capita · sua ·
contra · cælum · sederunt · cū · eo · in · terra · vij · diebus · i · vij · noctibus · i · nemo · loquebatur · ad · eum · uidebant · enim · dolorem · nimium ·

Post · hec · aperuit · iob · os · suū · i · maledixit · diei · suo · i · locutus · est ·
Pereat · dies · in · qua · natus · sū · i · nox · in · qua · dictū · est · conceptus · est ·
homo · Dies · ille · uertatur · in · tenebras · · non · requirat · eū · deus · desup · i · non · illustret · eū · splendor · lucis · Obscurent · eū · caligo · i · umbra · mortis · occupet · eū · nubes · i · terreant · eū · sicut · amaritudines · diei · Nox · illa · tenebrosa · possideat · eā · non · computetur · in · diebus · anni · nec · numerus · mensium · Sit · nox · illa · solitaria · nec · laude · digna · Maledicant · ei · qui · maledicunt · diei · qui · parati · sunt · suscitare · leuiathan · Obscurentur · stelle · caligine · eius · & · speret · lucē · i · non · uideat · · nec · ortū · surgentis · aurore · quia · non · conclusit · ostia · ui

yiij · ens · q · pere ·

nte oculi quippe fraude nec abluar mala ab oculis meis. Ecce
in iniqtatibus nr̄is concepta sum et in delictis nr̄is peperit
me mr̄ mea. Ecce veritatem dilexisti incerta et occulta sapientie
tue manifestasti mihi. Aspergis me hysopo et mundabor. Lauabis
me et super nivem dealbabor. Auditui meo dabis gaudium et
letitiam et exultabunt ossa humiliata. Auerte faciem tuam a
peccatis meis et omnes iniquitates meas dele. Cor mundum crea
in me deus et spiritum rectum innova in visceribus meis. Ne
proicias me a facie tua et spiritum sanctum tuum ne auferas a me.
Redde mihi letitiam salutaris tui et spiritu principali confirma me.
Docebo iniquos vias tuas et impii ad te convertentur. Libera me
de sanguinibus deus deus salutis mee et exultabit lingua mea
iustitiam tuam. Domine labia mea aperies et os meum annunciabit
laudem tuam. Quoniam si voluisses sacrificium dedissem utique
holocaustis non delectaberis. Sacrificium deo spiritus contribulatus
cor contritum et humiliatum deus non despicies. Benigne fac
domine in bona voluntate tua Sion ut edificentur muri Ierusalem.
Tunc acceptabis sacrificium iustitie oblationes et holocausta
tunc imponent super altare tuum vitulos. Beatus qui intelligit
super egenum et pauperem in die mala liberabit eum dominus.
Dominus conservet eum et vivificet eum et beatum faciat eum in
terra et non tradat eum in animam inimicorum eius. Dominus
opem ferat illi super lectum doloris eius universum stratum eius
versasti in infirmitate eius. Ego dixi domine miserere mei sana
animam meam quia peccavi tibi. Inimici mei malum dixerunt mihi
quando moriatur et peribit nomen eius. Et si ingrediebatur ut
videret vanum loquebatur cor eius congregavit iniquitatem sibi
egrediebatur foras et loquebatur in idipsum. Adversum me
cogitabant omnes inimici mei mala mihi. Verbum iniquum
constituerunt adversum me numquid adicient ut qui dormit non
resurgat. Etenim homo pacis mee in quo speravi qui edebat panes
meos magnificavit super me supplantationem. Tu autem domine
miserere mei et resuscita me et retribuam eis. In hoc cognovi
quoniam voluisti me quoniam non gaudebit inimicus meus super me.
Me autem propter innocentiam suscepisti et confirmasti me in
conspectu tuo in eternum. Benedictus dominus deus israhel ab
eternum et usque in eternum. Fiat fiat.

V

Oca me et ego respondebo tibi et ad te convertar. Ostende mihi
semitas tuas et edoce me veritatem tuam et dirige me. Quoniam
tu es deus salvator meus et te sustinui tota die. Memor esto
miserationum tuarum domine et misericordiarum tuarum quia
ex seculo sunt. Delicta iuventutis mee et ignorantias meas ne
memineris. Secundum misericordiam tuam memento mei tu
propter bonitatem tuam domine. Dulcis et rectus dominus propter
hoc legem dabit delinquentibus in via. Diriget mansuetos in
iudicio docebit mites vias suas. Universe vie domini misericordia
et veritas requirentibus testimonium eius et testimonia eius.
Propter nomen tuum domine propitiaberis peccato meo multo est
enim. Quis est homo qui timet dominum legem statuit ei in via
quam elegit. Anima eius in bonis demorabitur et semen eius
hereditabit terram. Firmamentum est dominus timentibus eum et
testamentum ipsius ut manifestetur illis. Oculi mei semper ad
dominum quia ipse evellet de laqueo pedes meos. Respice in me
et miserere mei quoniam unicus et pauper sum ego. Tribulationes
cordis mei dilatate sunt de necessitatibus meis eripe me. Vide
humilitatem meam et laborem meum et dimitte universa delicta
mea. Respice inimicos meos quoniam multiplicati sunt et odio
iniquo oderunt me. Custodi animam meam et eripe me non
erubescam quoniam speravi in te. Innocentes et recti adherserunt
mihi quia sustinui te. Libera israhel deus ex omnibus tribulationibus
suis. Exurge domine deus exalte manus tua ne obliviscaris
orationem pauperum. Exaudi domine orationem meam et clamor
meus ad te veniat. Ne avertas faciem tuam a me in quacumque
die tribulor inclina ad me aurem tuam. In quacumque die
invocavero te velociter exaudi me. Quia defecerunt sicut fumus
dies mei et ossa mea sicut cremium aruerunt. Percussus sicut
fenum et aruit cor meum quia oblitus sum comedere panem meum.
A voce gemitus mei adhesit os meum carni meee. Similis factus
sum pellicano solitudinis factus sum sicut nycticorax in domicilio.
Vigilavi et factus sum sicut passer solitarius in tecto. Tota die
exprobrabant mihi inimici mei et qui laudabant me adversum me
jurabant. Quia cinerem tamquam panem manducabam et potum
meum cum fletu miscebam. A facie indignationis tue et ire tue
quia elevans allisisti me. Dies mei sicut umbra declinaverunt et
ego sicut fenum arui. Tu autem domine in eternum permanes et
memoriale tuum in generationem et generationem. Tu exurgens
misereberis sion quia tempus miserendi eius quia venit tempus.
Quoniam placuerunt servis tuis lapides eius et terre eius
miserebuntur. Et timebunt gentes nomen tuum domine et omnes
reges terre gloriam tuam. Quia edificavit dominus sion et videbitur
in gloria sua. Respexit in orationem humilium et non sprevit
precem eorum. Scribantur hec in generatione altera et populus
qui creabitur laudabit dominum. Quia prospexit de excelso sancto
suo dominus de celo in terram aspexit. Ut audiret gemitus
compeditorum ut solveret filios interfectorum. Ut annuntient in
sion nomen domini et laudem eius in Ierusalem. In conveniendo
populos simul et reges ut serviant domino. Respondit ei in via
virtutis sue paucitatem dierum meorum nuntia mihi ne revocet me
in dimidio dierum meorum. In generationem et generationem anni
tui. Initio tu domine terram fundasti et opera manuum tuarum
sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanes et omnes sicut vestimentum
veterascent et sicut opertorium mutabis eos et mutabuntur.
Tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Filii servorum
tuorum habitabunt et semen eorum in seculum dirigetur. Ut
annuntient in sion nomen domini et laudem eius in Ierusalem.
In conveniendo populos simul et reges ut serviant domino.
Respondit ei in via virtutis sue paucitatem dierum meorum nuntia
mihi ne revocet me in dimidio dierum meorum. In generationem
et generationem anni tui. Initio tu domine terram fundasti et
opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanes
et omnes sicut vestimentum veterascent et sicut opertorium mutabis
eos et mutabuntur. Tu autem idem ipse es et anni tui non
deficient. Filii servorum tuorum habitabunt et semen eorum in
seculum dirigetur.

Ad te levavi oculos meos qui habitas in celis. Ecce sicut oculi
servorum in manibus dominorum suorum. Sicut oculi ancille in
manibus dominae suae ita oculi nostri ad dominum deum nostrum
donec misereatur nostri. Miserere nobis domine miserere nobis
nimis repleti sumus despectione. Nimis repleta est anima nostra
opprobrium abundantibus et despectio superbis. Nisi quia dominus
erat in nobis dicat nunc israhel nisi quia dominus erat in nobis
cum exurgerent homines in nos forte vivos deglutissent nos.
Quasi cum irasceretur furor eorum in nobis forsitan aqua absorbuisset
nos. Torrentem pertransivit anima nostra forsitan pertransisset
anima nostra aquam intolerabilem. Benedictus dominus qui non
dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer
erepta est de laqueo venantium laqueus contritus est et nos liberati
sumus. Adiutorium nostrum in nomine domini qui fecit celum et
terram. Et dixit dominus ad me ne timeas quia tecum sum ego
eripiam te et liberabo te dicit dominus. Et tollam te de manu
malignorum et redimam te de manu fortium. Quia in me speravit
liberabo eum protegam eum quoniam cognovit nomen meum.
Invocabit me et exaudiam eum cum ipso sum in tribulatione eripiam
eum et glorificabo eum. Longitudine dierum adimplebo eum et
ostendam illi salutare meum. Ego dixi in excessu meo omnis homo
mendax. Quid retribuam domino pro omnibus que retribuit mihi.
Calicem salutaris accipiam et nomen domini invocabo. Vota mea
domino reddam coram omni populo eius. Pretiosa in conspectu
domini mors sanctorum eius. O domine quia ego servus tuus ego
servus tuus et filius ancille tue. Dirupisti vincula mea tibi
sacrificabo hostiam laudis et nomen domini invocabo. Vota mea
domino reddam coram omni populo eius. In atriis domus domini
in medio tui hierusalem. Laudate dominum omnes gentes laudate
eum omnes populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia
eius et veritas domini manet in eternum. Gloria patri et filio et
spiritui sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper et in
secula seculorum. Amen.

Ad te levavi oculos meos qui habitas in celis. Ecce sicut oculi
servorum in manibus dominorum suorum. Sicut oculi ancille in
manibus dominae suae ita oculi nostri ad dominum deum nostrum
donec misereatur nostri. Miserere nobis domine miserere nobis
nimis repleti sumus despectione. Nimis repleta est anima nostra
opprobrium abundantibus et despectio superbis. Nisi quia dominus
erat in nobis dicat nunc israhel nisi quia dominus erat in nobis
cum exurgerent homines in nos forte vivos deglutissent nos.
Quasi cum irasceretur furor eorum in nobis forsitan aqua absorbuisset
nos. Torrentem pertransivit anima nostra forsitan pertransisset
anima nostra aquam intolerabilem. Benedictus dominus qui non
dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer
erepta est de laqueo venantium laqueus contritus est et nos liberati
sumus. Adiutorium nostrum in nomine domini qui fecit celum et
terram. Et dixit dominus ad me ne timeas quia tecum sum ego
eripiam te et liberabo te dicit dominus. Et tollam te de manu
malignorum et redimam te de manu fortium. Quia in me speravit
liberabo eum protegam eum quoniam cognovit nomen meum.
Invocabit me et exaudiam eum cum ipso sum in tribulatione eripiam
eum et glorificabo eum. Longitudine dierum adimplebo eum et
ostendam illi salutare meum. Ego dixi in excessu meo omnis homo
mendax. Quid retribuam domino pro omnibus que retribuit mihi.
Calicem salutaris accipiam et nomen domini invocabo. Vota mea
domino reddam coram omni populo eius. Pretiosa in conspectu
domini mors sanctorum eius. O domine quia ego servus tuus ego
servus tuus et filius ancille tue. Dirupisti vincula mea tibi
sacrificabo hostiam laudis et nomen domini invocabo. Vota mea
domino reddam coram omni populo eius. In atriis domus domini
in medio tui hierusalem. Laudate dominum omnes gentes laudate
eum omnes populi. Quoniam confirmata est super nos misericordia
eius et veritas domini manet in eternum. Gloria patri et filio et
spiritui sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper et in
secula seculorum. Amen.

VI

VII

XII

XIII

XIIII

XV

XVI

XVII

Peregrinus fui in oculis eorum. Servum meum vocavi et non res-
pondit. Ore proprio deprecabar eum. Alienum meum exhorruit uxor
iuda. et orabam filios uteri mei. Stulti quoque despiciebant me. et cum
ad eis recessissem derrahebant me. Abhominati me sunt quondam con-
siliarii mei. et quem maxime diligebam adversatus est mihi.
Pelli mee consumptis carnibus adhesit os meum. et derelicta sunt tantum
labia circa dentes meos. Miserere mei. miserere mei saltem
vos amici mei. quia manus domini tetigit me. Quare ergo persequimini
me sicut deus et carnibus meis saturamini. Quis mihi tribuat ut
scribantur sermones mei. Quis mihi det ut exarentur in libro stilo
ferreo et plumbi lamina vel certe sculpantur in silice. Scio enim
quod redemptor meus vivit et in novissimo die de terra surrecturus
sum. Et rursum circumdabor pelle mea. et in carne mea videbo de-
um salvatorem meum. quem visurus sum ego ipse et oculi mei con-
specturi sunt et non alius. Responsio est hec spes mea in sinu meo.
Quare ergo nunc dicitis persequamur et iudicem verbi inveniamus contra
eum. Fugite ergo a facie gladii quoniam ultor iniquitatum gladius est. Et sci-
ritis esse iudicium. Respondens autem sophar amites di-
xit. Dicerco cogitationes me vane succedunt. et inde in diversa
rapitur. Doctrinam qua me arguis audiam. et spiritus intelligen-
tie mee respondebit mihi. Hoc scio a principio ex quo positus est homo
super terram. quod laus impiorum brevis sit. et gaudium ypocrite ad
instar puncti. Si ascenderit usque in celum superbia eius. et caput eius nubes
tetigerit quasi sterquilinium in fine perdetur. Et qui eum viderant tri-
nent. Ubi est. Velud somnium advolans non invenietur. transiet sicut
visio nocturna. oculus qui eum viderat non videbit. neque ultra intuebitur
eum locus suus. Filii eius attenerent egestate. et manus illius reddent
eis dolorem suum. Ossa eius implebuntur vitiis adolescentie eius. et cum eo
in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore eius malum abscondit
illud sub lingua sua. Parcet illi et non derelinquet illud. et celabit in gut-
ture suo. Panis eius in utero illius consumetur. convertetur in fel
aspidum intrinsecus. Divitias quas devoravit evomet. et de ventre
eius extrahet eas deus. Caput aspidum sugget rivulos fluminis
torrentis mellis et butiri. Et occidet eum lingua vipere. Non videat
rivulos fluminis torrentis mellis et butiri. Luet que fecit omnia. nec tamen
consumetur. Iuxta multitudinem adinventionum suarum sic et sustinebit
eum. quoniam confringens nudabit pauperes. Domum rapuit et non
edificavit eam. nec est saciatus venter eius. Et cum habuerit que con-
cupierat possidere non possit. Non remanebit de cibo eius et propterea
non permanebit de bonis eius. Cum saciatus fuerit arctabitur et estuabit
et omnis dolor irruet super eum. Utinam impleatur venter eius. ut emittat
iram furoris sui. et pluat super illum bellum suum. Fugiet arma
ferrea et iuvet in arcum eneum. Ductus et egrediens de vagina
sua. et fulgurans in amaritudine sua. Vadent et venient super
eum horribiles. omnes tenebre abscondite sunt in occultis eius. Devo-
rabit eum ignis qui non succenditur. Affligetur relictus in tabernaculo
suo. Revelabunt celi iniquitatem eius. et terra consurget ad
versus eum. Apertum erit germen domus eius. detrahetur in die furoris dei.
Hec est pars hominis impii a deo. et hereditas verborum eius a domino. Respondens
autem iob dixit. Audite quoque sermones meos. et agite penitentiam. Su-
stinete me ut ego loquar. et post mea si videbitur verba ridete. Nonquid
contra hominem disputatio mea est. ut merito non debeam contristari.

Attendite me. et obstupescite. et supponite digitum ori vestro.
Ac ego cum recordatus fuero pertremisco. et concutit carnem meam tunc
tremor. Quare ergo impii vivunt. sublevati sunt confortati quoque divi-
tiis. Semen eorum permanet coram eis. propinquorum turba et nepotum in
conspectu eorum. Domus eorum secure sunt. et pacate. et non est virga
dei super illos. Bos eorum concepit et non abortivit. vacca peperit. et non est
privata fetu suo. Egrediuntur quasi greges parvuli eorum et infan-
tes eorum exultant lusibus. Tenent tympanum et citharam. et gau-
dent ad sonitum organi. Ducunt in bonis dies suos. et in puncto
ad inferna descendunt. Qui dixerunt deo recede a nobis. et scientiam
viarum tuarum nolumus. Quid est omnipotens ut serviamus ei. et quid no-
bis prodest si oraverimus eum. Verumptamen quia non sunt in manu eo-
rum bona sua. consiliorum impiorum longe sit a me. Quotiens lucerna
impiorum extinguetur. et supervenit eis indignatio. et dolores
dividet furoris sui. Erunt sicut palee ante faciem venti. et sicut
favilla quam turbo dispergit. Deus servabit filiis illius dolorem patris
et cum reddiderit tunc sciet. Videbunt oculi eius interfectionem suam. et de
furore omnipotentis bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se.
et si numerus mensium eius dividetur. Nonquid deum quispiam do-
cebit scientiam qui in excelso iudicat. Iste moritur robustus. et sanus
et dives et felix. Viscera eius plena sunt adipe. et medullis ossa illius
irrigantur. Alius vero moritur in amaritudine anime sue. absque ullo
opibus. Et tamen simul in pulvere dormient. et vermes operient eos. Ecce cer-
te novi cogitationes vestras. et sententias contra me iniquas. Dicitis enim. Ubi
est domus principis. et ubi tabernacula impiorum. Interrogate alios de viato-
ribus. et hec eadem eum cognoscetis intelligere. quia in die perditionis servabitur
malus. et ad diem ultionis furoris ducetur. Quis arguet coram eo viam eius.
et que fecit quis redderet illi. Ipse ad sepulcrum ducetur. et in congerie mor-
tuorum vigilabit. Dulcis fuit glarea cocyti. et post se omnem hominem tra-
het. et ante se innumerabiles. Quomodo ergo consolamini me frustra. cum responsio ve-
stra repugnare ostensa sit veritatis. Respondens autem eliphaz
themanites dixit. Nonquid deo comparari potest homo. et cum perfecte fuerit scientie.
Quid prodest deo si iustus fueris. aut quid ei confers. si immaculata fuerit
via tua. Nonquid timens te arguet te. et veniet cum iudicium.
et non propter maliciam tuam plurimam. et infinitas iniquitates tuas. Abstulisti
enim pignus fratrum tuorum. et nudos spoliasti vestibus sine causa. Aquam
lasso non dedisti. et esurienti subtraxisti panem. In fortitudine brachii
tui possidebas terram. et potentissimus obtinebas eam. Viduas di-
misisti vacuas. et lacertos pupillorum comminuisti. Propterea circumdatus es
laqueis. et conturbat te formido subitanea. Et parabas tenebras non
visurum. et impetu aquarum inundantium non oppressum. Nonne cogi-
tas quod deus excellere celo sit. et super vertice stellarum sublimetur. et
dicit. Quid enim novit deus. et quasi per caliginem iudicet. nubes
latibulum eius. nec nostra consulat. et circa cardines celi perambulat.
Nonquid semitam seculorum custodire cupis. quam calcaverunt viri iniqui.
qui sublevati sunt ante tempus suum. et fluvius subvertit fundamentum eorum.
Qui dicebant deo recede a nobis. et quasi non posset facere omnipotens. estimabant
eum. cum ille impleret domos eorum bonis. Quorum sententia longe sit a me. Vide-
bunt iusti et letabuntur. et innocens subsannabit eos. Nonne succisa est
erectio eorum. et reliquias eorum devorabit eos. Adquiesce ergo ei et habeto
pacem. et per hoc habebis fructus optimos. Suscipe ex ore illius legem. et pone
sermones eius in corde tuo. Si reversus fueris ad omnipotentem edificabis.

Ad

CXXII

I

et longe fugael in quietudinem · habitauit in tabernaculo cedar · diu incola fuit anima mea · cum odientibus pacificus eram · cum loquebar illis impugnabant me gratis · Dilata sunt aduersarii mei · qui tribulant me gratis · plus quam capillos capitis mei · et inimici mei iniuste · quae non rapui tunc exolvebam · Deus tu scis insipientiam meam · et delicta mea a te non sunt abscondita · non erubescant in me qui exspectant te domine deus uirtutum · non confundantur super me qui quaerunt te deus israel · quoniam propter te sustinui opprobrium · operuit confusio faciem meam · extraneus factus sum fratribus meis · et peregrinus filiis matris meae · quoniam zelus domus tuae comedit me · et opprobria exprobrantium tibi · cecidерunt super me · et operui in ieiunio animam meam · et factum est opprobrium mihi · et posui uestimentum meum cilicium · et factus sum illis in parabolam · adversum me loquebantur qui sedebant in porta · et in me psallebant qui bibebant uinum · ego autem orationem meam ad te domine · tempus beneplaciti deus · in multitudine misericordiae tuae · exaudi me in ueritate salutis tuae · eripe me de luto ut non infigar · libera me ab his qui oderunt me · et de profundis aquarum · non me demergat tempestas aquae · neque absorbeat me profundum · neque urgeat super me puteus os suum · exaudi me domine quoniam benigna est misericordia tua · secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me · et ne auertas faciem tuam a puero tuo · quoniam tribulor uelociter exaudi me · intende animae meae et libera eam · propter inimicos meos eripe me · tu enim scis improperium meum · et confusionem meam · et reuerentiam meam · in conspectu tuo sunt omnes tribulantes me · improperium exspectauit cor meum et miseriam · et sustinui qui simul mecum contristaretur et non fuit · et qui consolaretur me et non inueni · et dederunt in escam meam fel · et in sitim meam potauerunt me aceto · fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum · et in retributiones et in scandalum · obscurentur oculi eorum ne uideant · et dorsum eorum semper incurua · effunde super eos iram indignationis tuae · et furor irae tuae comprehendat eos · fiat habitatio eorum deserta · et in tabernaculis eorum non sit qui habitet · quoniam quem tu percussisti persecuti sunt · et addiderunt ad dolorem uulnerum meorum · appone iniquitatem super iniquitatem eorum · et non intrent in iustitiam tuam · deleantur de libro uiuentium · et cum iustis non scribantur · Pauper sum ego et dolens · salus tua deus suscepit me · laudabo nomen dei mei · et magnificabo eum in laude · et placebit deo super uitulum nouellum · cornua producentem et ungulas · uideant mansueti et laetentur · quaerite deum et uiuet anima uestra · quoniam exaudiuit pauperes dominus · et uinctos suos non despexit · laudent illum caeli et terra · mare et omnia reptilia in eis · quoniam deus saluam faciet sion · et aedificabuntur ciuitates iudae · et habitabunt ibi et hereditate acquirent eam · et semen seruorum eius possidebit eam · et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea · Deus in adiutorium meum intende · domine ad adiuuandum me festina · confundantur et reuereantur · qui quaerunt animam meam · auertantur retrorsum et erubescant · qui uolunt mihi mala · auertantur statim erubescentes · qui dicunt mihi euge euge · exultent et laetentur in te · omnes qui quaerunt te · et dicant semper magnificetur deus · qui diligunt salutare tuum · ego autem egenus et pauper sum · deus adiuua me · adiutor meus et liberator meus es tu · domine ne moreris · In te domine speraui · non confundar in aeternum · in iustitia tua libera me et eripe me · inclina ad me aurem tuam et saluum me fac · esto mihi in deum protectorem · et in locum munitum · ut saluum me facias · quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu · deus meus eripe me de manu peccatoris · et de manu contra legem agentis et iniqui · quoniam tu es patientia mea domine · deus spes mea a iuuentute mea · in te confirmatus sum ex utero · de uentre matris meae deus meus es tu · in te cantatio mea semper · tamquam prodigium factus sum multis · et tu adiutor fortis · repleatur os meum laude · ut cantem gloriam tuam · tota die magnitudinem tuam · ne proicias me in tempore senectutis · cum defecerit uirtus mea ne derelinquas me · quia dixerunt inimici mei mihi · et qui custodiebant animam meam · consilium fecerunt in unum · dicentes deus dereliquit eum · persequimini et comprehendite eum · quia non est qui liberet · deus ne elongaueris a me · deus meus in auxilium meum respice · confundantur et deficiant · detractores animae meae · operiantur confusione et pudore · qui quaerunt mala mihi · ego autem semper sustinebo · et adiciam super omnem laudem tuam · os meum adnuntiabit iustitiam tuam · tota die salutare tuum · quoniam non cognoui litteraturam · introibo in potentias domini · domine memorabor iustitiae tuae solius · deus docuisti me a iuuentute mea · et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua · et usque in senectam et senium · deus ne derelinquas me · donec annuntiem brachium tuum · generationi omni quae uentura est · potentiam tuam et iustitiam tuam deus · usque in altissima quae fecisti magnalia · quis similis tibi · quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas · et conuersus uiuificasti me · et de abyssis terrae iterum reduxisti me · multiplicasti magnificentiam tuam · et conuersus consolatus es me · nam et ego confitebor tibi in uasis psalterii · veritatem tuam deus · psallam tibi in cithara sanctus israel · exultabunt labia mea cum cantauero tibi · et anima mea quam redemisti · sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam · cum confusi et reuerriti fuerint · qui quaerunt mala animae meae · In te domine speraui · non confundar in aeternum · in iustitia tua libera me et eripe me · inclina ad me aurem tuam et saluum me fac · esto mihi in deum protectorem · et in locum munitum · ut saluum me facias · quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu · deus meus eripe me de manu peccatoris · et de manu contra legem agentis et iniqui · quoniam tu es patientia mea domine · deus spes mea a iuuentute mea · in te confirmatus sum ex utero · de uentre matris meae deus meus es tu · in te cantatio mea semper · tamquam prodigium factus sum multis · et tu adiutor fortis · repleatur os meum laude · ut cantem gloriam tuam · tota die magnitudinem tuam · ne proicias me in tempore senectutis · cum defecerit uirtus mea ne derelinquas me · quia dixerunt inimici mei mihi · et qui custodiebant animam meam · consilium fecerunt in unum · dicentes deus dereliquit eum · persequimini et comprehendite eum · quia non est qui liberet · deus ne elongaueris a me · deus meus in auxilium meum respice · confundantur et deficiant · detractores animae meae · operiantur confusione et pudore · qui quaerunt mala mihi · ego autem semper sustinebo · et adiciam super omnem laudem tuam · os meum adnuntiabit iustitiam tuam · tota die salutare tuum · quoniam non cognoui litteraturam · introibo in potentias domini · domine memorabor iustitiae tuae solius · deus docuisti me a iuuentute mea · et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua · et usque in senectam et senium · deus ne derelinquas me · donec annuntiem brachium tuum · generationi omni quae uentura est · potentiam tuam et iustitiam tuam deus · usque in altissima quae fecisti magnalia · quis similis tibi · quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas · et conuersus uiuificasti me · et de abyssis terrae iterum reduxisti me · multiplicasti magnificentiam tuam · et conuersus consolatus es me · nam et ego confitebor tibi in uasis psalterii · veritatem tuam deus · psallam tibi in cithara sanctus israel · exultabunt labia mea cum cantauero tibi · et anima mea quam redemisti · sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam · cum confusi et reuerriti fuerint · qui quaerunt mala animae meae

145

meo porrexi illum · et eandem illam quasi coronam ꝓ singulis
autem diei punctatio illi · et quasi principi offeram illi · et adhuc illum me
verē elongare · nā ꝑ sua culpa eum deiecerat · si fructus est comedi alij pe
cunia · et amat agricolam · et ait ꝑ tantō oriatur mihi tribulā

CXXXII O bulerunt amē ne cui illi respondē ob · ꝙ odeo spina
eo quod nubes illi uideret · et me indignatus ꝙ est · ꝓ y filius
banchel buzitel de ausitide me tanꝯ hostē est mihi · dicitum ob · eo
qđ nullum se dixerē ee coram deo · Porro absistit tres amicos eius adi
quare est eo qđ ñ inuenissent responsionē rōnabilē · ſ; cū ñ cōde
pellent ob · Jꝯ helyu ephatus ob loquere · eo qđ iuniores essent
illo loquente · et aue timore · qđ tres respondē ꝓ possent · unde est ue
hemens · Respondens q̄ helyu · filius banchel buzitel dixit · Juni
or sum vetus · uos aute antiquiores · Ideo demisso capite · timui
sum indicare uob · reuerens mea · opabar enī · et etas ꝓlixa loqre
ntes · et annos multitudo docere sapiam · ſ; ut video spūs est in ho
bus · et inspiratio omnipotentis dat intellectū · Non ſ longeui
sapientes · et senes intelligūt iudicii · Ideo dicā audite me · uob
ostendā ꝙ ego mea scientia · Expectabā enī sermones uros · audiui pru
dentiā uram · Donec scrutaremini sermones · ecce precabā eos · et
Quos consideraui · ſ; ut nullo ñ ex qui possit arguere iob · et respō
dē ex uob conuictus est · ne forte dicatis inuenimus sapiam · deꝑ
cit eum ñ homo · Scripti locuti est mihi · et ego ñ sedeo uestris ser
monib; respondebo mihi · et nunc certe · ñ respondent illi · abs
terrent · et a se eloquia · Quia ñ exspectabā · quia ñ locuti sunt · et
steterunt · et non respondent amplius · respondebo et ego pcm meā · et obtrectā
bo meam · Plenus enim sermonib; · et coartabat me ſps capiuitā
tis · en uenter meꝰ quasi mustū absq; spiraculo · qđ lagunā
culas nouas dirumpit · Loquar · et respirabo paululū · aperiā labia
mea · et respondebo · Non accipiam personam uiri · deum hoīem
equabo · Scio enī ꝙ non sit iniquitas · et ꝑsidēs collaudet me fa
ctor meus · H Verū ꝙ ob cogitationes meas · et eloquia mea
audiam · Ecce aperui os meū · loquatur lingua mea · et faucis meꝰ
fabula · Simplicia corde meo · et sententiā labia mea puro corde loquent ·
Spūs dei fecit me · et spiraculū omnipotentis uiuificauit me · Si
potes respondē mihi · et aduersum faciem meā consiste · Si potes respō
de mihi · Precor · et me fac · et recede · et ascendā supra · Ecce ego pro
sum · secundū uoluntatē meā non te terrebit · et eloquentia mea
non ste tibi grauis · Dixisti ergo ꝙ in auribus meis · et uocem uerbo; audi
ui · Iudicē sum ego absq; delicto · mundus · et sine iniquitate · et
Quia accusationes me reperit · idcirco arbitratus est me inimicū sibi · po
suit in nervo pedes meos · custodiuit omnes semitas meas · Ecce hoc est
ꝙ in quo non es iustificatus · Respondebo · et ego tibi · quia maior est deus
uerbis eius contendis · qđ ñ ad hoīa respondeat · et uerba sua
loquatur deus · et sodo de uigilia non reputet · ſ; reputet in multitudine no
cturna · qđ irruat super filios · et dormiunt in lectulo · tūc
aperiat aures uiroꝝ · et erudiens eos instruat disciplina · ut a
uertat hoīem ab his quę fecerat · et liberet eum de superbia · eruens animā
eius a corruptione · et uitam illius ut ñ transeat in gladium · Increpat
per dolorem in lectulo · et cuncta ossa eius marcescere facit · Abo
minabilis efficitur in uita sua panis · et anime illius cibus ad desi
derium · Tabescet caro eius · et ossa quę retecta fuerant nudabuntur ·
Appropinquabit corruptioni anima eius · et uita illius mortiferis ·
Si fuerit ꝙ eo angelus loquens unus de mille · ut annuntiet

Hominis equitatem · misereatur eius · et dicat · Libera eum ut non descendat
in corruptionem · Inueni in quo exaudiar · consolidata est caro eius
supplicio · reuertatur ad dies adolescentiae sue · deprecabitur deum · et
placabilis ei erit · et videbit faciem eius in iubilo · reddet homini iustitiam
suam · Respexit homines · et dicet · Peccaui · et uere delinqui · ut non digna
ñ recepi · saluare eum atq; liberet ne pgat in interitum · Quamobrem
videbo · Ecce hoc omnia operatur deus cuncta · ꝙ singulos ut reuocet animas
eorum a corruptione · ut illuc in luce uiuentium · Attende iob · audi
me · tace dum ego loquar · Si uero habes quod loquaris · responde mihi · Loque
re · cupio enim te iustificari · Si uero habes · tace · et ego loquar tibi · Sapientiam
docebo te · Dixit quoque helyu · et addidit dicens · Audite sapientes mea
verba · et eruditi auscultate me · Auris enī uerba probat · et guttur escas dijudi
cat · Judicium eligamus nobis · et inter nos uideamus quid sit melius · quę
dixit · Job iustus sum · et iudex de iudicio meo · Quid mentiar iudicium meum ·
sine delicto est · sagitta de qua uulneratus sum absq; ullo peccato · Quis est
ut iob qui bibit subsannationem quasi aquam · qui graditur cum operantibus
iniquitatem · et ambulat cum uiris impiis · Dixit enim · non placebit
deo · Si cum eo currerent cito · Ideo uiri cordati audite me · Absit ab
impietate · ut ab omnipotente iniquitas · et ab oīpotente ut
iniqua loquatur · Reddet enim homini opus suum · et unicuique
iuxta uias suas restituet · Vere enim deus ñ condemnabit frustra · et omnino
non iudicabit · Quis constituit illi super terram · aut quis posuit
per orbem quem fabricatus est · Si direxerit ad eum cor suum · spiritum eius
et flatum ad se trahat · Deficiet omnis caro simul · et homo mixtus cum
cinere · Si ergo habes intellectum audi quod dicitur · et auribus percipe
vocem eloquii mei · Numquid qui non amat iudicium quoquam modo conde
scendit · et diligis eum qui iustissimus est · Dicitur rege apostata qui non
agit ꝓfecto · et impiis principum · qui ñ cognoscit personam contra
pauperem · Opus enim manuum eius sunt cuncti · subito ad nichilum
redigentur et mutabuntur populi · et pertransibunt · et auferent violentum
absq; manu · Oculi enim eius super uias hominum · et omnes gressus eorum
considerat · Non sunt tenebre · et umbra mortis · ut abscondantur
ibi operantes iniquitatem · Etenim homini ultra non ponet tempus · ut intret
deum · et non examinata iudicabit multos et inmensos · et stare faciet alios ꝓ eis · Scitque eorum opera · et
noctem inducet · et conterentur · Quasi impios percussit eos in loco uidentium
qui quasi de industria recesserunt ab eo · et omnes uias eius intelligere
noluerunt · ut perducere facerent ad eum clamorem egeni · et
ne uocem pauperum audiret · Ipse enim concedente pacem · quis est qui condemnet
sup. Si quo abscondit se uultum eius · quis est qui contempletur eum
sive gentem · sive omnem hominem · Qui regnare facit hypocritam
ꝓ peccatis populi · Quia ꝙ ego locutus sum ad deum · et ꝙ ñ addam
ruri tu doce me · si iniquitates locutus sum · ultra non addam · Num
te deus expetet eam quia displicuit tibi · Tu enim coepisti loqui
ñ ego · Quod si quid nosti melius loquere · hui intelligentes dicent
mihi · et uir sapiens audiat me · Job autem stulte locutus est · et uerba
illius non sonant disciplinam · Pater mi probet iob usq; ad finem
desinat ab homine iniquitates · qui addit super peccata sua blasphe
mias · inter nos interim conterat manus · et ad nichilum quoniam deducat
nihil sine deum · I Itaque helyu · ꝙ rursus loquitur est · Sapiens
est aliquis et eloquium · ut deus iustus sit · deus iudex
num · Non ubi placuit ei rectum est · ut quid ꝓfert ꝙ ego tacuit
Iungi ego respondebo sermonib; eius · et amicis eius reddam
cibos · ut discere · et contemplare cepero · quod absit ut te iustificem

quid e verbis? & si multiplicate fuerint inquirentes que quid
finem? cernis esse? Porro si iuste egit quid donabit ei aut quid de ma
nu tua accipiet? Hominem qui similis tui est. nocebit impietas
tua: et filium hois ad similitudinem tuam. ppe multitudinem ca
lumniarum clamabunt: & ululabunt. pp vim brachii tyrannorum.
& non dixerunt ubi est deus qui fecit me. qui dedit carmina in nocte qui
docet nos supra iumenta terre. & supra volucres celi erudiet nos. In
clamabunt & non exaudiet pp superbiam malorum. Ideo & frustra au
diet deus. vanitate exaudiet eos omnipotens. Etiam cum dicis non con
siderabit eum. & iudicium coram illo. & expectabis eum. Quia est nunc furor
suus & visitauit scelus valde. Ergo ab inania aperit os suum. et
absq; scientia verba multiplicat. Adhuc sermones mei numquid
sunt? & locutus sum ut recipias me? Audite me paululum. & indicabo vobis. Adhuc enim habeo quid pro
deo loquar. Repetam scientiam meam a principio. operabor meum p
batio vestra. Ecce enim absq; ullo sermone mei. & perfecta sciencia pro
batur. Deus proiecit non abiicit cum. ipse sit potentes & nullum
horum. & iudicium pauperibus tribuet. Deus auferet a iusto o
culos suos. & reges in solio collocat. & sublimes. & si fuerint
in catenis. vinciantur funibus paupertatis. indicabit eis opera eor
& scelera eor quia violenti fuerunt. Suscitabit aurem eor. ut
corripiat. loquatur ut reuertantur ab iniquitate. Si audierint
& obedierint. dies suos complebunt in bono. & anni suos in gloria. Si aut
non audierint. p transibunt per gladium. & consumentur in stultitia
sua. Similiter hypocrite. & callidi. ponunt iram. & non clamabunt cum vinci
fuerint. quoniam mortua est. anima eor. & vita eor inter effeminatos.
Corripe pauperes de angustia sua. & revelabit in tribulatione aurem
eorum. Et alliciet te de ore angustie. & ipsum habentem spatium
non habuisti. Causa tua quasi impiis iudicata est. causam iudicii & iustitiam
recipies. Ira ne alicui opprimat te neq; multitudo te oret. ne declines
ad iniquitatem. Hanc enim cepisti post miseriam
Ecce deus excelsus in fortitudine sua. & nullus est similis ei in legislatore.
Quis potest scrutari vias eius. aut quis potest dicere operatus es iniqui
tatem? Memento ut magnificare opus eius. de quo cecinerunt viri. Omnes homines intue
bunt eum. unusquisq; intuetur procul. Ecce deus magnus vincens scientiam nostram.
Numerus annorum eius inestimabilis. Qui auferet stillas pluvie. & effun
dent imbres ad instar gurgitis. qui de nubibus fluunt. quo pereste effu
derint super homines abundanter. Quasi currentes nubes. quasi tempestas tabernaculi eius.
Si voluerit expandere nubem suam. & splendorem lucis sue. & radios eius
diffundere super mare. Radices quoq; montium sentient pauorem. ab increpatione eius
commouebitur mare. & concutietur in fortitudine sua. & prudentia percutiet superbum.
Spiritus eius ornauit celos. & obstetricante manu eius eductus est coluber tortuosus.
Ecce hec ex parte dicta sunt de viis illius. & cum tantum audierimus de illo
quis poterit intueri tonitruum magnitudinis eius? Nubes inplebuntur aquis. & densa
buntur in imbres. Quas effundent in diluvium super homines & pecora terre.
Ecce ipse emittit fulgur suum super illum. & radices maris operuit. In his enim
iudicat populos. dat escas multis mortalibus. In manibus occultat lumen. & precepit ei ut non luceat ei
per interpositum. Annuntiabit de eo amico suo. & possessio eius est. & ad eum ipse
Super hoc expauit cor meum. & emotum est de loco suo. Audite
audientes auditionem in sermonibus eius. & sonum de ore illius procedentem. Sub
omni celo ipse considerat. & lumen eius super terminos terre. Post eum rugiet
sonitus. & intonabit voce magnitudinis sue. & non investigabit eum postquam
audita fuerit vox eius. Tonabit deus voce sua mirabiliter. qui facit magna & inscru
tabilia nobis. Qui precipit nivi ut descendat super terram. & imbri hiemis. & imbri fortitudinis sue. Qui in manu omnium hominum signat. ut
noverint singuli opera sua. Ingredietur bestia latibulum suum. & in antro
suo morabitur. Ab interioribus egredietur tempestas. & ab arcturo frigus.
Flante deo concrescit gelu. & rursum latissime fundentur aque. Tri
ticum irriget nubes. & nubes spargunt lumen suum. Circumagit quoq; consilia eius ut perficiant
quecunq; precepit illis super facies orbis terre. sive in una ex tribus partibus
seu in terra sua. sive in quocunq; loco misericordie sue. egat ut inveniat illum. Nunquid intelligis
quando mandauit deus pluuie. ut ostenderet lucem nubis sue? Nunquid scis semitas nubium. ope
ra perfecti scientis? Quorum vestimenta tua calida sunt. cum perflata fuerit terra austru? Tu forsitan
cum eo fabricate es celos qui solidissimi quasi aere fusi sunt? Ostende
de nobis quid dicamus illi. Quis quippe immolumine tenebris os
narrabit ei? & loquor. Etiam si locutus fuero. non deuorabitur. & aliquo
modo captus. & cooperiet confusio faciem meam. Verumtamen
videbunt lucem. subito aer. cooperiet nubes. & ventus transiens fuga
bit eas. Ab aquilone aurea venit. & ad deum formidolosa laus. Inve
nies eum. Ab aquilone aurea venit. & ad deum formidolosa laus. Inve
nies eum. Dignus eum invenire non possumus magnificentia virtute. & iudicio.
& multitudine enarrari non potest. Ideo non timebit eum. & non au
debit omnes qui sibi videntur sapientes. Et ego
debui eum contemplari omnis qui sibi videtur sapiens? Et ego
dixi autem dominus iob de turbine dixit. Quis est iste involues
sententias sermonibus imperitis? Accinge sicut vir lumbos tuos. Interro
gabo te. respondebis michi. Ubi eras cum ponebam fundamenta terre?
Indica michi si habes intelligentiam. Quis posuit mensuras eius
si nosti? aut quis tetendit super eam lineam? super quo bases eius so
lidate sunt. aut quis demisit lapidem angularem eius? cum me lau
darent simul astra matutina. & iubilarent omnes filii dei? Clau
sit ostiis mare. quando erumpebat egrediens de vulva procedens? cum po
nerem nubem vestimentum eius. & caligine illud sicut pannis infanti
e circumderem? Circumdedi illud terminum meum. & posui vectem
& ostia. & dixi. Usque huc venies. non procedes amplius. & hic confringes
tumentes fluctus tuos? Nunquid precepisti diluculo. & ostendisti aurore locum suum?
Ut teneat extrema terre. & excutiatur impius ex ea? Restituetur ut lutum signaculum
& stabit sicut vestimentum. Auferet ab impiis lux sua. & brachium
excelsum conteretur? Nunquid ingressus es profunda maris. & in
novissimis abyssi deambulasti? Nunquid apte sunt tibi porte
mortis. ostia tenebrosa vidisti? Nunquid consideravit latitudinem terre?
Indica michi si nosti. In qua via habitet lux tenebrarum? & locus ubi
tenebre habitant. ut ducas unumquemq; ad terminos suos. & intelligas semitas domus eius?
Sciebas tunc quod nascituras esses? & numerum dierum tuorum novisti? Ubi
quid ingressus es thesauros nivis aut thesauros grandinis aspexisti
que preparavi in tempus hostis in die belli & pugne? Per quam viam
spargitur lux. dividitur estus super terram. Quis dedit vehementissimo im
bri cursum. & viam sonanti tonitrui. ut pluat super terram absq;
homine. in deserto ubi nullus mortalium commoratur. ut plenet in
ania & deserta. & producat herbas virentes? Quis est pluvie
patri. aut quis genuit stillas roris? De cuius utero egressa est glacies?
& gelu de celo quis genuit. In similitudinem lapidis aque dominantur.
& superficies abyssi constringitur. Nunquid coniunges micabilem
catenam stellis Pliades. aut gyrum arcturi poteris dissipare? Nunquid
producis luciferum tempore suo. & vesperum super filios terre consurgere
facies? Nunquid nosti ordinem celi. & pones rationem eius in terra?
Nunquid eleuabis in nebula vocem tuam. & impetum aquarum operiet tibi?
Nunquid mittes fulgura ut eant. & revertentia dicent tibi. Adsumus?
Quis posuit in visceribus hois sapientiam? Aut quis dedit gallo intel
ligentiam? Quis enarrabit celorum rationem? & concentum celi quis dormire
faciet? Cum fundabat pulvis in terram. & glebe compingebantur?
Nunquid capies leene predam. & animam catulorum eius implebis? Cum
ad cubile in antris. in speluncis maliciarum. Quis parat cornico
etanam suam. cum pulli eius ad deum clamant. vagantes eo quod non habe
ant escas? Nunquid nosti tempus partus ibicis in petris? & parturi
entes cervas observasti? Dinumerasti menses conceptus earum. & scisti tem
pus partus earum? Incurvantur ad fetus. & parturiunt. & ejiciunt
partus suos. Recedunt a eis. & non reverti sunt ad eas. Quis dimisit onagrum liberum. & vincula eius quis solvit

cui deus in solitudine domus · rubricata eius in terra salsuginis.
Concepture cuncti multitudinem clamoris exaudient non audire
Credidiat montes pascue sue · cum terra queq; pauerit. Sonab ut
ter innocentis seruire · aut ne arbi ad presepe eius. Sonquid am
gabis uiscere orbis ad arandum loco tuo · aut conf ringet glebas eius
lium p te. Sonquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius
dere eliquet · et labores tuos. Sonab credes ei q̃ reddat semi tibi · et
ream tuam congreget. Penna struthionis similis est pennis hero
dii · et accipitris · que dereliquit in terra ova sua · in fulua in pul
ue calefacis ea. Et obliuiscitur q̃ pes conculcet ea · aut bestia agri
conterat. Durat ad filios suos quasi non sint sui · frustra laborauit sine
timore cogente · Privauit enim eam deus sapia · nec dedit illi intelli
gentiam. Cum tempus fuerit in altum alas erigit · deridet equum et ascen
sorem eius. Sonquid prebes equo fortitudinem · aut circumdabis collo eius
hinnitu. Sonquid terebrabis eum quasi locustas · gloria narium eius
terror. Terram ungula fodit · exultat audacter · In occursum pergit
armatis · contemnit pauorem nec cedit gladio. Sup eum sonabit pha
retra · ruilabit hasta · et clipeus feruens · et horridus · Fodiens terram · et fremitat
non credit cum audierit buccinam dicenti · bah · Procul odora
tur bellum · exhortationem ducum · et iubilatum. Ex te accipiter plumescit
plumam suam · extendet alas suas ad austrum. Sonquid p te
ad preceptum tuum circumbrabit aquila · et in arduis ponet nidum suum
In petris manet · et in preruptis silicibus commorat. Inde contemplatur escam · de longe oculi eius prospiciunt. Pulli eius
labunt sanguinem · ubi ubi cadauer fuerit statim adest. Et adiecit d̃s
et locutus est ad iob. Sonquid qui contendit cum deo ut iustificet eum · qui
arguit deum debet respondere ei. Respondens autem iob dño dixit
Quid loquar · locutus sum · et rursum · Sed ponam manum meam super
os meum. Semel locutus sum · quibus non addam · et bis · sed ultra non
adiciam. R Respondens autem iob dño de turbine · et dixit
Accinge sicut uir lumbos tuos · interrogabo te · et indica mihi. Sonquid irritum facies iudicium
meum · et condemnabis me ut iustificeris · Et habebit brachium sicut deus
et si tonabo simile ei · et hominem circumdederis decore · et sublimitate
et speciem induere · et stolam glorie · et ornatum · Educ furores iracundie tue
et respice omnem arrogantem humilia · et specie omnem superbum · et conterens
confunde eos · et contere impios in loco suo · Absconde eos in pulue
simul · et facies eorum demerge in foueam · Et ego confitebor quod possit te
saluare dextera tua · Ecce behemoth · quem feci tecum · fenum quasi bos
comedet · Fortitudo eius in umbilico eius · et uirtus in umbilico ueteris
eius · Constringit caudam suam quasi cedrum · Nervi testiculorum eius
Ut plexi sunt · ossa eius fistule eius · cartilago illius quasi lami
ne ferree · Ipse principium uiarum dei · Et fecit eum applicabit gladi
um eius · Huic montes herba ferunt · omnes bestie agri ludent ibi
Sub umbra dormit · in secreto calami · in locis humentibus · pregnans
umbre umbraculum eius · circumdabunt eum salices torrentis · Circumdabit
bebit fluuius · et non admirabitur · et fiducia quod iordanis influat in
os eius · In oculis eius quasi hamo capient eum · et fodient perforabit
nares eius · in laqueis ponet linguam eius · et funiculo perforabit
maxillam eius · Sonquid ponet ad te preces · nec loquetur tibi lingua
eius · Sonquid ponet circulum in naribus eius · et armilla perforabit
buccham eius · Sonquid multiplicabit ad te preces · nec loquetur
tibi mollia · Sonquid feriet tecum pactum · accipies eum famulum sempi
ternum · Sonne illudes ei quasi aui · aut ligabis eum ancillis tuis
Conpedient eum amici · diuident eum negotiatores · Sonne in pelle
figes pelle eius · et cuspide piscium capite eius · Pone super eum
manum tuam · memento belli · ultra addas loqui · Ecce spes eius

frustrabitur eum · nudientibus · nec ipse proicietur ad eius
lo eius eius · et rursum · Sonquid dedit mihi · et reddam ei
A sub celo sunt mea · Non tacebo · pro membrorum eius · et uerbis potentie
potius · Et reuelabit faciem uestimenti eius · et medium oris illius
Portas uultus eius quis aperiet · per gyrum dentium eius horribilis
Fortitudo · et squame se premunt · una unam contingit · et ne
fibula · et cohesum sibi mutuo · nec separari ualent · Sternutatio
rabitur splendor · et oculi eius · quasi palpebre diluculi
Fauces eius lampades precedunt · quasi scintille ignis exilient
fumus · sicut olle succensi · aq̃ feruentis · Halitus eius prunas ardere facit
et flamma de ore eius egreditur · In collo eius morabitur fortitudo · et
egestas · omnes membra carnium eius cohesa sibi · mittunt · et
non mouebuntur · Cor eius indurabit · quasi lapis · et stringet
quasi malleatoris incudem · Cum eleuatus fuerit timebunt angeli · et
territi purificabuntur · Cum apprehenderit eum gladius · subsistere non
potest · neq; hastam · neq; loricam · Reputauit enim quasi paleas ferrum · et quasi lignum putridum · dormiet
Non fugabit eum uir sagittarum · et quasi stipula uersi sunt lapides fundæ · Quasi
stipulam estimabit malleum · et deridebit ululantem hastam · Sub illo erunt radii
et substernet sibi aurum quasi lutum · Feruescere facit quasi ollam profundum mare
et ponet quasi cum unguentario feruentem · Post eum lucebit semita · estimabit
abyssum quasi senescentem · Non est super terram potestas · que assimuletur ei
Ille est rex super uniuersos filios superbie · Et ait iob ad dñm
R Respondens autem iob dño dixit · Scio quia omnia potes · nulla cogi
tatio · Qui celat consilium tuum · ideo insipienter locutus sum · et quæ non intelligebam · Audi · et ego loquar · Interrogabo te · et ostende mihi · Auditu auris · auditui · nunc autem oculus meus uidet te · Idcirco ipse me reprehendo · et ago pœnitentiam in fauilla
et cinere · Factus autem est dñs ad iob · postquam locutus est
Verba hæc · dixit dñs ad eliphaz themanitem · Iratus est furor meus in te · et in duos amicos tuos · eo quod non
locuti sitis coram me rectum · sicut seruus meus iob · Sumite ergo
septem arietes · et ite ad seruum meum iob · et offerte holocaustum pro uobis
seruus meus orabit pro uobis · Faciem eius suscipiam · ut non uobis imputem
stultitiam · quia non locuti estis coram me recta · sicut seruus meus iob · Abierunt ergo
Eliphaz themanites · et baldad suites · et sophar naamathites · fecerunt sicut locutus erat
eos dñs · et suscepit dñs faciem iob · Dñs quoque conuertit
uersa · et auxit dñs cuncta quæ fuerant iob · duplo · Uenerunt autem ad eum omnes fratres sui · et universe sorores sue · et omnes
qui nouerant eum prius · et comedebant cum eo panem in domo eius · et mouerunt
super eum caput · et consolati sunt eum · super omni malo quod intulerat dñs
Et dederunt ei unusquisque ouem unam · et singuli singulos inaures aureas
Benedixit nouissimis iob · magis quam principio eius · Fuerunt autem ei
quatuordecim milia ouium · et sex milia camelorum · mille quoque boues · et mille asine · Et fuerunt ei
Septem filii · et tres filie · Uocauitque nomen unius die · nomen secundæ
cassie · et nomen tertiæ cornustibi · Non sunt autem inuente mulieres · speciosæ sicut filie iob
Deditque illis pater earum possessionem inter fratres suos · Et uixit iob
centum quadraginta annis · et uidit filios suos · et filios filiorum suorum · usque ad quartam
nationem · et mortuus est senex · et plenus dierum · Iob · Ego autem exemplar patientiæ
Nulla enim sermone explicuit · quæ in aperto illuxerunt · peccatis tuis
ne feruor tuus · et legem dilexerit · prophetæ · allegorice · obscure
sione declarat · Singula in eo ubi plena sunt sensibus · Et ut de resurrectione corporis sic probat · ut nulli de ea fidei ambiguitas
relinquere · Ait enim · Scio quia redemptor meus uiuit · et in nouissimo de
terra surrecturus sum · et rursus circumdabor pelle mea · et in carne mea
Videbo deum saluatorem meum · Quem ipse mihi rursus
et non alius · Reposita

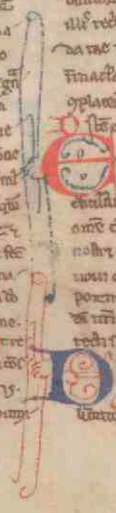

XL.

XLII.

XLIII.

XLIV.

qui complacuit in eis. Tu es ipse rex meus et deus meus qui
mandas salutes iacob. Iste inimicos nostros ventilabimus cornu et
in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. Non enim in arcu meo spera-
bo, et gladius meus non salvabit me. Salvasti enim nos de affligen-
tibus nos, et odientes nos confudisti. In deo laudabimur tota die, et in
nomine tuo confitebimur tibi in seculum. Nunc autem reppulisti et confudisti
nos et non egredieris deus in virtutibus nostris. Avertisti nos retrorsum
per inimicos nostros, et qui oderunt nos diripiebant sibi. Dedisti nos tan-
quam oves escarum, et in gentibus dispersisti nos. Venditisti populum tuum
sine pretio, et non fuit multitudo in commutationibus eorum. Posuisti nos opprobrium
vicinis nostris, subsannationem et derisum his qui in circuitu nostro sunt.
Posuisti nos in similitudinem gentibus, commotionem capitis in populis.
Tota die verecundia mea contra me est, et confusio faciei mee cooperuit
me. A voce exprobrantis et obloquentis, a facie inimici et persequentis. Per
omnia venerunt super nos, et non obliti sumus te, et in iniquo egimus in testamen-
to tuo. Et non recessit retro cor nostrum, et declinasti semitas nostras a ma-
tua. Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, et cooperuit nos umbra
mortis. Si obliti sumus nomen dei nostri, et si expandimus manus nostras
ad deum alienum. Nonne deus requiret ista? ipse enim novit absconditam cordis.
Quoniam propter te mortificamur tota die, estimati sumus sicut oves occisionis.
Exurge quare obdormis domine, exurge et ne repellas in finem. Quare
faciem tuam avertis, obliviscerisque inopie nostre et tribulationis nostre. Quoniam
humiliata est in pulvere anima nostra, conglutinatus est in terra venter noster.
Exurge adiuva nos et redime nos propter nomen tuum. In finem pro filiis chore

xliiii. Eructavit cor meum verbum bonum. Dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribe velociter
scribentis. Speciosus forma pre filiis hominum, diffusa est gratia in la-
biis tuis, propterea benedixit te deus in eternum. Accingere gladio tuo super
femur tuum potentissime. Specie tua et pulchritudine tua intende, prospere
procede et regna. Propter veritatem et mansuetudinem et iusticiam,
et deducet te mirabiliter dextera tua. Sagitte tue acute, populi sub
te cadent in corda inimicorum regis. Sedes tua deus in seculum seculi,
virga directionis virga regni tui. Dilexisti iusticiam et odisti iniqui-
tatem, propterea unxit te deus deus tuus oleo leticie, preconditis tu-
is. Mirra et gutta et cassia a vestimentis tuis a domibus eburneis,
ex quibus delectaverunt te filie regum in honore tuo. Astitit regina
a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate. Audi fi-
lia et vide et inclina aurem tuam, et obliviscere populum tuum et do-
mum patris tui. Et concupiscet rex decorem tuum, quoniam ipse est dominus
deus tuus et adorabunt eum. Et filie tyri in muneribus, vultum tuum
deprecabuntur omnes divites plebis. Omnis gloria eius filie regis abiecta
in fimbriis aureis circumamicta varietatibus. Adducentur regi
virgines post eam, proxime eius afferentur tibi. Afferentur in leticia
et exultatione, adducentur in templum regis. Pro patribus tuis nati
sunt tibi filii, constitues eos principes super omnem terram. Memo-
res erunt nominis tui domine in omni generatione et generationem. Propterea
populi confitebuntur tibi in eternum et in seculum seculi. In finem filiis chore

xlv. Deus noster refugium et virtus. Adiutor in tribulationibus que invenerunt nos nimis. Propter
ea non timebimus dum turbabitur terra, et transferentur montes
in cor maris. Sonuerunt et turbate sunt aque eorum, conturbati
sunt montes in fortitudine eius. Fluminis impetus letificat ci-
vitatem dei, sanctificavit tabernaculum suum altissimus. Deus in medio

eius non commovebitur, adiuvabit eam deus mane diluculo. Conturbate
sunt gentes et inclinata sunt regna, dedit vocem suam mota est terra.
Virtutum nobiscum, susceptor noster deus iacob. Venite et videte opera
dei, que posuit prodigia super terram. Auferens bella usque ad finem terre
arcum conteret et confringet arma, et scuta comburet igni. Vacate
et videte quoniam ego sum deus, exaltabor in gentibus et exalta-
bor in terra. Dominus virtutum nobiscum, susceptor noster deus iacob.

Omnes gentes plaudite manibus. In finem filiis chore pro dominis.
Iubilate deo in voce exultationis. Quoniam dominus excelsus terribilis rex
magnus super omnem terram. Subiecit populos nobis et gentes sub pedibus
nostris. Elegit nobis hereditatem suam, speciem iacob quam dilexit. Ascendit
deus in iubilo, dominus in voce tube. Psallite deo nostro psallite, psallite
regi nostro psallite. Quoniam rex omnis terre deus, psallite sapienter. Regna-
bit deus super gentes, deus sedet super sedem sanctam suam. Principes populorum
congregati sunt cum deo abraham, quoniam dei fortes terre vehementer
nati sunt. Pro cantica filiis chore in secunda sabbati.

Magnus dominus et laudabilis nimis, in civitate dei nostri in monte sancto
eius. Fundatur exultatione universe terre, mons sion latera
aquilonis civitas regis magni. Deus in domibus eius cognoscetur cum susceperit
eam. Quoniam ecce reges congregati sunt, convenerunt in unum. Ipsi
videntes sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt, timor apprehen-
dentes. Ubi dolores ut parturientis, in spiritu vehementi conteres naves
sicut audivimus sic vidimus in civitate domini virtutum in civitate
nostri, deus fundavit eam in eternum. Suscepimus deus misericordiam tuam in
medio templi tui. Secundum nomen tuum deus sic et laudatio in fines terre
iusticia plena est dextera tua. Letetur mons sion et exultent filie iudee
propter iudicia tua domine. Circumdate sion et complectimini eam, narrate
eius. Ponite corda vestra in virtute eius, et distinguite domos eius
ut narretis in progenie altera. Quoniam hic est deus deus noster in eternum et in
seculum seculi, ipse reget nos in secula. In finem filiis chore pro dominis.

Audite hec omnes gentes, auribus percipite qui habitatis orbem
terrigene et filii hominum simul in unum, dives et pauper. Os meum
quecumque sapientiam et meditatio cordis mei prudentiam. Inclinabo
parabolam aurem meam, aperiam in psalterio propositionem meam. Ut timeam
in die mala, iniquitas calcanei mei circumdabit me. Qui confidunt
in virtute sua, et in multitudine divitiarum sua gloriantur. Fratrem
redimit, redimet homo, non dabit deo placationem suam. Et pretium
redemptionis anime sue, et laborabit in eternum, et vivet adhuc in finem. Non
videbit interitum cum videbit sapientes morientes, simul insipientes et
stultus peribunt. Et relinquent alienis divitias suas, et sepulcra
eorum domus illorum in eternum. Tabernacula eorum in generatione et
generationem nominaverunt nomina sua in terris suis. Homo cum honore
intellexit, comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est
Hec via illorum scandalum ipsis, et post hec in ore
celebrant. Sicut oves in inferno positi sunt, mors depascet
et dominabuntur eorum iusti in matutino, et auxilium eorum
inferno a gloria eorum. Verumptamen deus redimet animam meam de manu
inferi cum acceperit me. Ne timueris cum dives factus fuerit homo
et multiplicata fuerit gloria domus eius. Quoniam cum interierit non sumet omnia
descendet cum eo gloria eius. Quia anima eius in vita sua benedicetur, et
iubebit tibi cum benefeceris ei. Introibit usque in promissionem patrum suorum
et in eternum non videbit lumen. Homo cum in honore esset non intellexit
comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis. Pro asaph

In me sunt deus vota tua: que reddam laudationes tibi. Quoniam eripuisti animam meam de morte et pedes meos de lapsu: ut placeam coram deo in lumine viventium.

lvi. Miserere mei deus miserere mei: quoniam in te confidit anima mea. Et in umbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniquitas. Clamabo ad deum altissimum: deum qui benefecit mihi. Misit de celo et liberavit me: dedit in opprobrium conculcantes me. Misit deus misericordiam suam et veritatem suam: animam meam eripuit de medio catulorum leonum dormivi conturbatus. Filii hominum dentes eorum arma et sagitte: et lingua eorum gladius acutus. Exaltare super celos deus: et super omnem terram gloria tua. Laqueum paraverunt pedibus meis: et incurvaverunt animam meam. Foderunt ante faciem meam foveam: et inciderunt in eam. Paratum cor meum deus paratum cor meum: cantabo et psalmum dicam. Exsurge gloria mea exsurge psalterium et cithara: exsurgam diluculo. Confitebor tibi in populis domine: et psalmum dicam tibi in gentibus. Quoniam magnificata est usque ad celos misericordia tua: et usque ad nubes veritas tua. Exaltare super celos deus: et super omnem terram gloria tua.

lvii. Si vere utique iustitiam loquimini: recte iudicate filii hominum. Etenim in corde iniquitates operamini: in terra iniustitias manus vestre concinnant. Alienati sunt peccatores a vulva: erraverunt ab utero: locuti sunt falsa. Furor illis secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis surde et obturantis aures suas. Que non exaudiet vocem incantantium: et venefici incantantis sapienter. Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum: molas leonum confringet dominus. Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens: intendit arcum suum donec infirmentur. Sicut cera que fluit auferentur: supercecidit ignis et non viderunt solem. Priusquam intelligerent spine vestre rhamnum: sicut viventes sic in ira absorbet eos. Letabitur iustus cum viderit vindictam: manus suas lavabit in sanguine peccatoris. Et dicet homo si utique est fructus iusto: utique est deus iudicans eos in terra.

lviii. Eripe me de inimicis meis deus meus: et ab insurgentibus in me libera me. Eripe me de operantibus iniquitatem: et de viris sanguinum salva me. Quia ecce ceperunt animam meam: irruerunt in me fortes. Neque iniquitas mea neque peccatum meum domine: sine iniquitate cucurri et direxi. Exsurge in occursum meum et vide: et tu domine deus virtutum deus israel. Intende ad visitandas omnes gentes: non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem. Convertentur ad vesperam et famem patientur ut canes: et circuibunt civitatem. Ecce loquentur in ore suo et gladius in labiis eorum: quoniam quis audivit. Et tu domine deridebis eos: ad nihilum deduces omnes gentes. Fortitudinem meam ad te custodiam quia deus susceptor meus: deus meus misericordia eius preveniet me. Deus ostendet mihi super inimicos meos ne occidas eos: nequando obliviscantur populi mei. Disperge illos in virtute tua: et depone eos protector meus domine. Delictum oris eorum sermonem labiorum ipsorum: et comprehendantur in superbia sua. Et de execratione et mendacio annuntiabuntur in consummatione: in ira consummationis et non erunt. Et scient quia deus dominabitur iacob: et finium terre. Convertentur ad vesperam et famem patientur ut canes: et circuibunt civitatem. Ipsi dispergentur ad manducandum: si vero non fuerint saturati et murmurabunt. Ego autem cantabo fortitudinem tuam: et exultabo mane misericordiam tuam. Quia factus es susceptor meus: et refugium meum in die tribulationis mee. Adiutor meus tibi psallam quia deus susceptor meus es: deus meus misericordia mea.

lix. Deus repulisti nos et destruxisti nos: iratus es et misertus es nobis. Commovisti terram et conturbasti eam: sana contritiones eius quia commota est. Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vino compunctionis. Dedisti metuentibus te significationem: ut fugiant a facie arcus. Ut liberentur dilecti tui: salvum fac dextera tua et exaudi me. Deus locutus est in sancto suo: letabor et partibor sichimam: et convallem tabernaculorum metibor. Meus est galaad et meus est manasses: et effraim fortitudo capitis mei. Iuda rex meus: moab olla spei mee. In idumeam extendam calciamentum meum: mihi alienigene subditi sunt. Quis deducet me in civitatem munitam: quis deducet me usque in idumeam. Nonne tu deus qui repulisti nos: et non egredieris deus in virtutibus nostris. Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis. In deo faciemus virtutem: et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.

Exaudi deus deprecationem meam: intende orationi mee. A finibus terre ad te clamavi dum anxiaretur cor meum: in petra exaltasti me. Deduxisti me quia factus es spes mea: turris fortitudinis a facie inimici. Inhabitabo in tabernaculo tuo in secula: protegar in velamento alarum tuarum. Quoniam tu deus meus exaudisti orationem meam: dedisti hereditatem timentibus nomen tuum. Dies super dies regis adiicies: annos eius usque in diem generationis et generationis. Permanet in eternum in conspectu dei: misericordiam et veritatem eius quis requiret. Sic psalmum dicam nomini tuo in seculum seculi: ut reddam vota mea de die in diem.

Nonne deo subiecta erit anima mea: ab ipso enim salutare meum. Nam et ipse deus meus et salutaris meus: susceptor meus non movebor amplius. Quousque irruitis in hominem: interficitis universi vos tamquam parieti inclinato et macerie depulse. Verumtamen pretium meum cogitaverunt repellere cucurri in siti: ore suo benedicebant et corde suo maledicebant. Verumtamen deo subiecta esto anima mea: quoniam ab ipso patientia mea. Quia ipse deus meus et salvator meus: adiutor meus non emigrabo. In deo salutare meum et gloria mea: deus auxilii mei et spes mea in deo est. Sperate in eo omnis congregatio populi effundite coram illo corda vestra: deus adiutor noster in eternum. Verumtamen vani filii hominum mendaces filii hominum in stateris: ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum. Nolite sperare in iniquitate et rapinas nolite concupiscere: divitie si affluant nolite cor apponere. Semel locutus est deus duo hec audivi quia potestas dei est et tibi domine misericordia: quia tu reddes unicuique iuxta opera sua.

Deus deus meus: ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima mea: quam multipliciter tibi caro mea. In terra deserta et invia et inaquosa: sic in sancto apparui tibi ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam. Quoniam melior est misericordia tua super vitas: labia mea laudabunt te. Sic benedicam te in vita mea: et in nomine tuo levabo manus meas. Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea: et labiis exultationis laudabit os meum. Si memor fui tui super stratum meum in matutinis meditabor in te: quia fuisti adiutor meus. Et in velamento alarum tuarum exultabo: adhesit anima mea post te me suscepit dextera tua. Ipsi vero in vanum quesierunt animam meam introibunt in inferiora terre: tradentur in manus gladii partes vulpium erunt. Rex vero letabitur in deo laudabuntur omnes qui iurant in eo: quia obstructum est os loquentium iniqua.

lxiii. Exaudi deus orationem meam cum deprecor: a timore inimici eripe animam meam. Protexisti me a conventu malignantium: a multitudine operantium iniquitatem. Quia exacuerunt ut gladium linguas suas: intenderunt arcum rem amaram ut sagittent in occultis immaculatum. Subito sagittabunt eum et non timebunt: firmaverunt sibi sermonem nequam. Narraverunt ut absconderent laqueos: dixerunt quis videbit eos. Scrutati sunt iniquitates: defecerunt scrutantes scrutinio. Accedet homo ad cor altum: et exaltabitur deus. Sagitte parvulorum facte sunt plage eorum: et infirmate sunt contra eos lingue eorum. Conturbati sunt omnes qui videbant eos: et timuit omnis homo. Et annuntiaverunt opera dei: et facta eius intellexerunt. Letabitur iustus in domino et sperabit in eo: et laudabuntur omnes recti corde.

Te decet hymnus deus in syon: et tibi reddetur votum in ierusalem.

Exaudi deus orationem meam cum deprecor

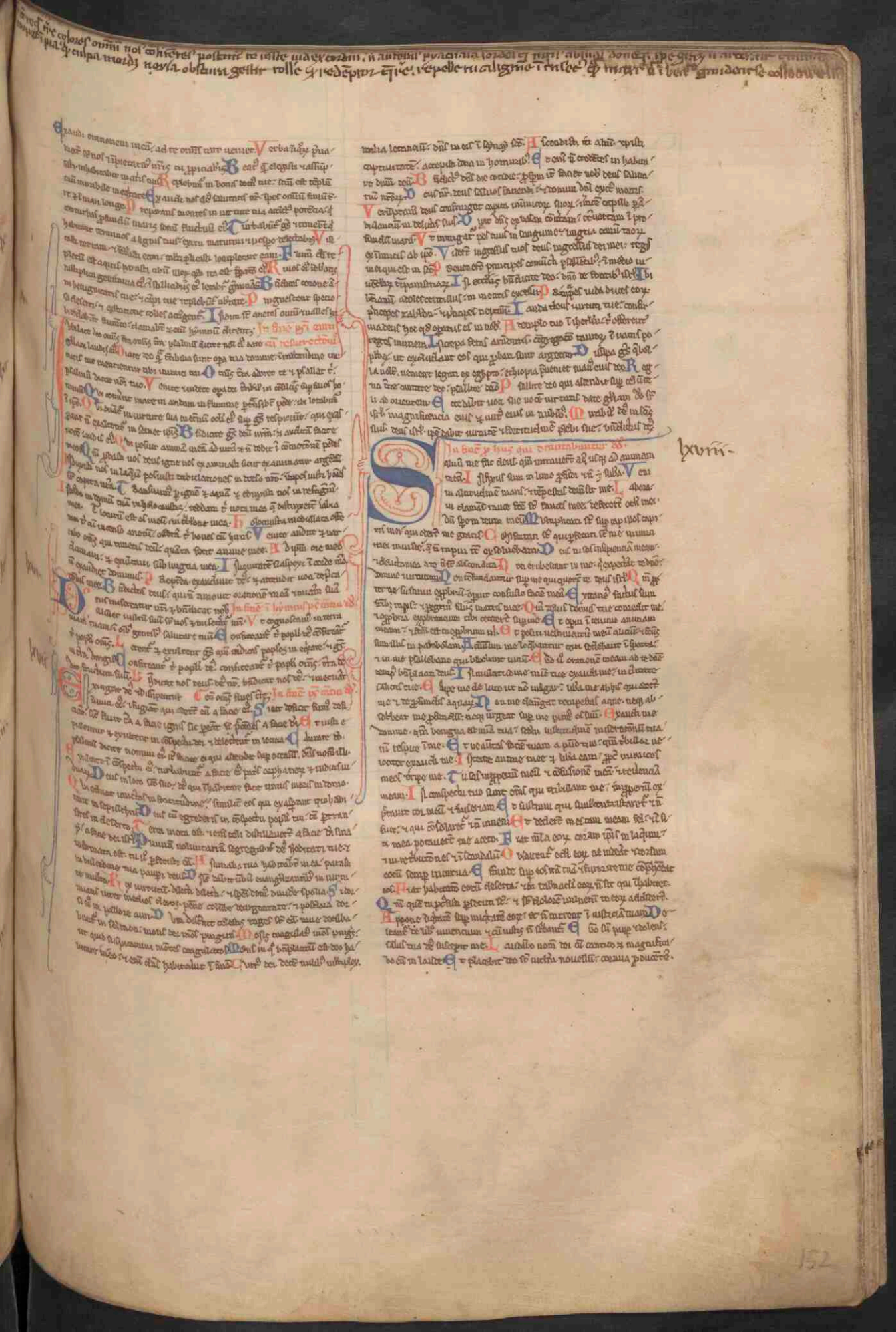

[illegible]

Exaudi orationem meam ad te omnis caro veniet. Verba iniquorum prevaluerunt super nos et impietates nostras tu propitiaberis. Beatus quem elegisti et assumpsisti inhabitabit in atriis tuis. Replebimur in bonis domus tue sanctum templum tuum mirabile in equitate. Exaudi nos deus salutaris noster spes omnium finium terre et in mari longe. Preparans montes in virtute tua accinctus potentia. Qui conturbas profundum maris sonum fluctuum eius. Turbabuntur gentes timebunt habitatores terminorum a signis tuis. Exitus matutini et vespere delectabis eum. Visitasti terram et inebriasti eam multiplicasti locupletare eam. Fluvius dei repletus est aquis parasti cibum illorum quia ita est preparatio eius. Rivos eius inebria multiplica genimina eius in stillicidiis eius letabitur germinans. Benedicens coronae anni benignitatis tue et campi tui replebuntur ubertate. Pinguescent speciosa deserti et exultatione colles accingentur. Induti sunt arietes ovium et vallis habundabit frumento clamabunt et etiam hymnum dicent. In finem pro filiis corae.

Iubilate deo omnis terra psalmum dicite nomini eius. Date laudem glorie laudibus eius. Dicite deo quam terribilia sunt opera tua domine. In magnitudine virtutis tue mentientur tibi inimici tui. Omnis terra adorabit te et psallat tibi psalmum dicat nomini tuo. Venite videte opera dei terribilis in consiliis super filios hominum. Qui convertit mare in aridam in flumine pertransibunt pedibus. Ibi letabimur in eo. Qui dominatur in virtute sua in eternum oculi eius super gentes respiciunt. Qui exasperant non exaltentur in semetipsis. Benedicite gentes deum nostrum et audite vocem laudis eius. Qui posuit animam meam ad vitam et non dedit in commotionem pedes meos. Quoniam probasti nos deus igitur nos es amiratus sicut examinatur argentum. Induxisti nos in laqueum posuisti tribulationes in dorso nostro. Imposuisti homines super capita nostra. Transivimus per ignem et aquam et eduxisti nos in refrigerium. Introibo in domum tuam holocausta reddam tibi vota mea que dilataverunt labia mea et locutum est os meum in tribulatione mea. Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum offeram tibi boves cum hircis. Venite audite et narrabo omnes qui timetis deum quanta fecit anime mea. Ad ipsum ore meo clamavi et exaltatum est sub lingua mea. Iniquitatem si aspexi in corde meo non exaudiet dominus. Propterea exaudivit deus et attendit vocem deprecationis mee. Benedictus deus qui non amovit orationem meam et misericordiam suam a me. In finem in hymnis pro tentatione.

Deus misereatur nostri et benedicat nobis illuminet vultum suum super nos ut cognoscamus in terra viam tuam in omnibus gentibus salutare tuum. Confitebuntur tibi populi deus confitebuntur populi omnes. Letentur et exultent gentes quoniam iudicas populos in equitate et gentes in terra dirigis. Confitebuntur tibi populi deus confitebuntur populi omnes. Terra dedit fructum suum. Benedicat nos deus deus noster benedicat nos deus et metuant eum omnes fines terre. In finem pro filiis corae.

Exurgat deus et dissipentur inimici eius et fugiant qui oderunt eum a facie eius. Sicut deficit fumus deficiant sicut fluit cera a facie ignis sic pereant peccatores a facie dei. Et iusti epulentur et exultent in conspectu dei et delectentur in letitia. Cantate deo psalmum dicite nomini eius iter facite ei qui ascendit super occasum. Dominus nomen illi exultate in conspectu eius turbabuntur a facie eius pater orphanorum et iudex viduarum. Deus in loco sancto suo deus qui inhabitare facit unanimes in domo. Qui educit vinctos in fortitudine similiter eos qui exasperant qui habitant in sepulchris. Deus cum egrederetur in conspectu populi tui cum pertransiret in deserto. Terra mota est etenim celi distillaverunt a facie dei sinai a facie dei israel. Pluviam voluntariam segregabis deus hereditati tue et infirmata est tu perfecisti eam. Animalia tua habitabunt in ea parasti in dulcedine tua pauperi deus. Dominus dabit verbum evangelizantibus virtute multa. Rex virtutum dilecti dilecti et speciei domus dividere spolia. Si dormiatis inter medios clerorum pennae columbe deargentate et posteriora dorsi eius in pallore auri. Dum discernit celestis reges super eam nive dealbabuntur in selmon. Mons dei mons pinguis. Mons coagulatus mons pinguis. Ut quid suspicamini montes coagulatos. Mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo etenim dominus habitabit in finem. Currus dei decem milibus multiplex.

Ascendisti in altum. Epistola [illegible] captivitatem accepisti dona in hominibus. Etenim non credentes in habitare dominus deus. Benedictus dominus die quotidie prosperum iter faciet nobis deus salutarium nostrorum. Deus noster deus salvos faciendi et domini domini exitus mortis. Verumtamen deus confringet capita inimicorum suorum verticem capilli perambulantium delictis suis. Dixit dominus ex basan convertam convertam in profundum maris. Ut intingatur pes tuus in sanguine lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Viderunt ingressus tuos deus ingressus dei mei regis qui est in sancto. Preoccupaverunt principes coniunxerunt psalmum in medio iuvencularum tympanistriarum. In ecclesiis benedicite deo domino de fontibus israel. Ibi benjamin adolescentulus in mentis excessus principes iuda duces eorum principes zabulon principes nephtalim. Mandavit deus virtuti tue confirma hoc deus quod operatus es in nobis. A templo tuo in ierusalem tibi offerent reges munera. Increpa feras arundinum congregatio taurorum in vacis populorum ut excludantur eos qui probati sunt argento. Dissipa gentes que bella volunt. Venient legati ex egipto ethiopia prevenit manus eius deo. Regna terre cantate deo psallite domino. Psallite deo qui ascendit super celum celi ad orientem. Ecce dabit voci sue vocem virtutis date gloriam deo super israel magnificentia eius et virtus eius in nubibus. Mirabilis deus in sanctis suis deus israel ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi suae benedictus deus.

In finem pro filiis qui demutabuntur.

Salvum me fac deus quoniam intraverunt aque usque ad animam meam. Infixus sum in limo profundi et non est substantia. Veni in altitudinem maris et tempestas demersit me. Laboravi clamans rauce facte sunt fauces mee defecerunt oculi mei dum sperarem deum meum. Multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis. Confortati sunt qui persequebantur me inimici mei iniuste. Quae non rapui tunc exsolvebam. Deus tu scis insipientiam meam et delicta mea a te non sunt abscondita. Non erubescant in me qui expectant te domine domine virtutum. Non confundantur super me qui quaerunt te deus israel. Quoniam propter te sustinui opprobrium operuit confusio faciem meam. Extraneus factus sum fratribus meis et peregrinus filiis matris mee. Quoniam zelus domus tue comedit me et opprobria exprobrantium tibi cecderunt super me. Et operui in ieiunio animam meam et factum est in opprobrium mihi. Et posui vestimentum meum cilicium et factus sum illis in parabolam. Adversum me loquebantur qui sedebant in porta et in me psallebant qui bibebant vinum. Ego autem orationem meam ad te domine tempus beneplacitum deus in multitudine misericordie tue exaudi me in veritate salutis tue. Eripe me de luto ut non infigar fiam ab odientibus me et de profundis aquarum. Non me demergat tempestas aque neque absorbeat me profundum neque urgeat super me puteus os suum. Exaudi me domine quoniam benigna est misericordia tua secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me. Et ne avertas faciem tuam a puero tuo quoniam tribulor velocius exaudi me. Intende anime meae et libera eam propter inimicos meos eripe me. Tu scis improperium meum et confusionem meam et revereniam meam. In conspectu tuo sunt omnes tribulantes me improperium exspectavit cor meum et miseriam. Et sustinui qui simul contristaretur et non fuit et qui consolaretur et non inveni. Et dederunt in escam meam fel et in sitim meam potaverunt me acto. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum et in retributionem et in scandalum. Obscurentur oculi eorum ne videant et dorsum eorum semper incurva. Effunde super eos iram tuam et furor iracundie tue comprehendat eos. Fiat habitatio eorum deserta et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. Quoniam quem tu percussisti persecuti sunt et super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum et non intrent in iustitiam tuam. Deleantur de libro viventium et cum iustis non scribantur. Ego sum pauper et dolens salus tua deus suscepit me. Laudabo nomen dei cum cantico et magnificabo eum in laude. Et placebit deo super vitulum novellum cornua producentem.

lxvii

lxviii

lxix

lxx

lxxi

lxxii

lxxiii

lxxiv

lxxv

lxxvi

lxxvii

lxxviii

lxxix

lxxx

lxxxi

lxxxii

lxxxiii

lxxxiv

lxxxv

lxxxvi

lxxxvii

lxxxviii

lxxxix

xc

xci

xcii

xciii

xciv

xcv

xcvi

xcvii

xcviii

xcix

c

ci

cii

ciii

civ

cv

cvi

cvii

cviii

cix

cx

cxi

cxii

cxiii

cxiv

cxv

cxvi

cxvii

cxviii

cxix

cxx

cxxi

cxxii

cxxiii

cxxiv

cxxv

cxxvi

cxxvii

cxxviii

cxxix

cxxx

cxxxi

cxxxii

cxxxiii

cxxxiv

cxxxv

cxxxvi

cxxxvii

cxxxviii

cxxxix

cxl

cxli

cxlii

cxliii

cxliv

cxlv

cxlvi

cxlvii

cxlviii

cxlix

cl

lxxxviii.

lxxxix.

xc.

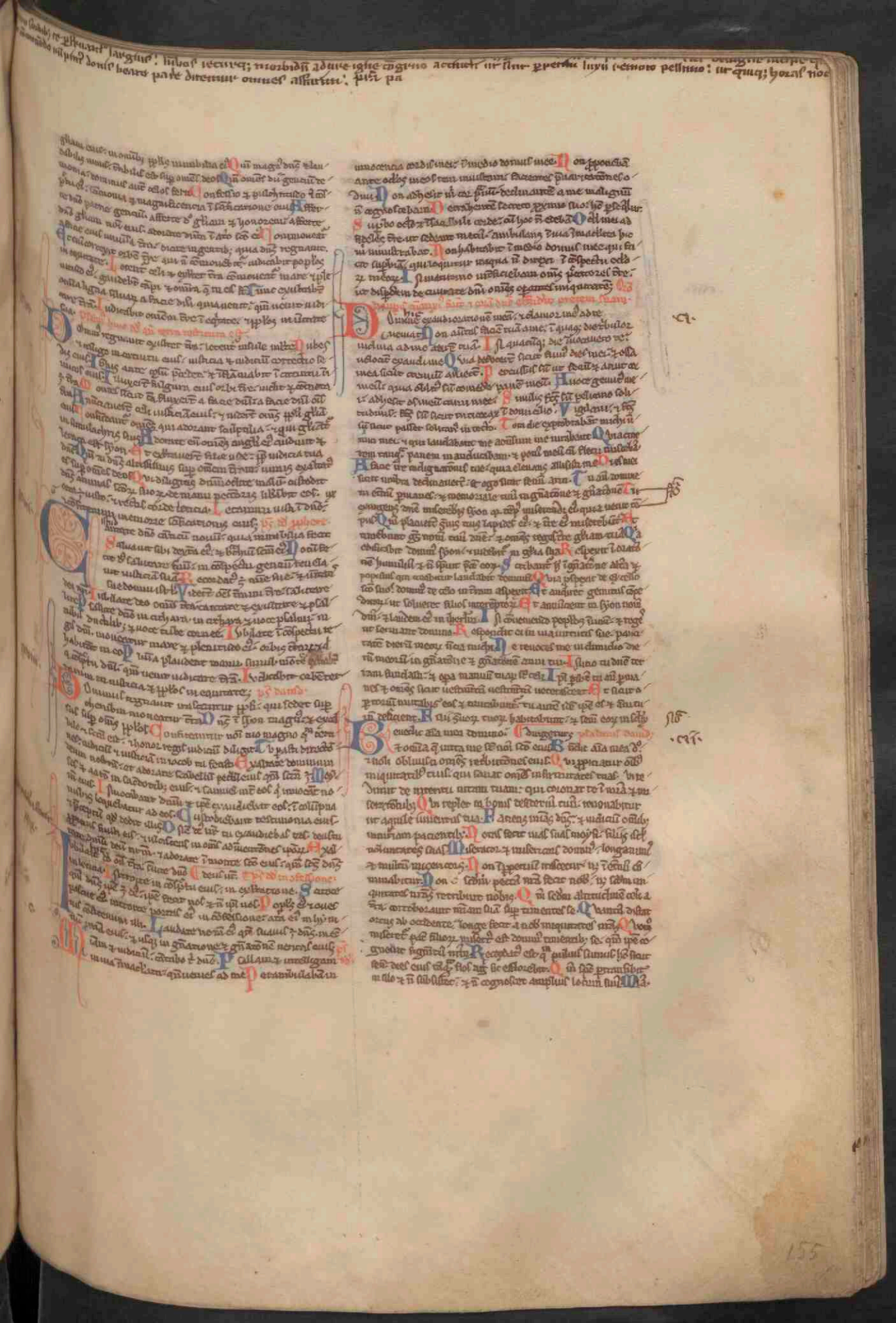

[illegible] largius: lubos recurq; morbidum adure igne cognito accinctu ut sint perpetui luxu remoto pessimo: ut quiq; horas noc[illegible]
[illegible] donis beato patre ditentur omnes affatim: [illegible]

gloriam eius: in omnibus populis mirabilia eius. Quoniam magnus dominus et laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos. Quoniam omnes dii gentium demonia: dominus autem celos fecit. Confessio et pulchritudo in conspectu eius: sanctimonia et magnificentia in sanctificatione eius. Afferte domino patrie gentium: afferte domino gloriam et honorem: afferte domino gloriam nomini eius: adorate dominum in atrio sancto eius. Commoveatur a facie eius universa terra: dicite in gentibus quia dominus regnavit. Etenim correxit orbem terre qui non commovebitur: iudicabit populos in equitate. Letentur celi et exultet terra: commoveatur mare et plenitudo eius: gaudebunt campi et omnia que in eis sunt. Tunc exultabunt omnia ligna silvarum a facie domini quia venit: quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terre in equitate et populos in veritate sua.

Dominus regnavit exultet terra: letentur insule multe. Nubes et caligo in circuitu eius: iustitia et iudicium correctio sedis eius. Ignis ante ipsum precedet: et inflammabit in circuitu inimicos eius. Illuxerunt fulgura eius orbi terre: vidit et commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini: a facie domini omnis terra. Annuntiaverunt celi iustitiam eius: et viderunt omnes populi gloriam eius. Confundantur omnes qui adorant sculptilia: et qui gloriantur in simulachris suis. Adorate eum omnes angeli eius: audivit et letata est syon. Et exultaverunt filie iude: propter iudicia tua domine. Quoniam tu dominus altissimus super omnem terram: nimis exaltatus es super omnes deos. Qui diligitis dominum odite malum: custodit dominus animas sanctorum suorum: de manu peccatoris liberabit eos. Ut ortus est iustus: et rectis corde letitia. Letamini iusti in domino: et confitemini memorie sanctificationis eius.

Psalmus ad prophetam.

Cantate domino canticum novum: quia mirabilia fecit. Salvavit sibi dextera eius: et brachium sanctum eius. Notum fecit dominus salutare suum: in conspectu gentium revelavit iustitiam suam. Recordatus est misericordie sue: et veritatis sue domui israel. Viderunt omnes termini terre: salutare dei nostri. Iubilate deo omnis terra: cantate et exultate et psallite. Psallite domino in cithara: in cithara et voce psalmi: in tubis ductilibus et voce tube cornee. Iubilate in conspectu regis domini: moveatur mare et plenitudo eius: orbis terrarum et qui habitant in eo. Flumina plaudent manu simul montes exultabunt a conspectu domini: quoniam venit iudicare terram. Iudicabit orbem terrarum in iustitia et populos in equitate.

Psalmus David.

Dominus regnavit irascantur populi: qui sedet super cherubim moveatur terra. Dominus in syon magnus et excelsus super omnes populos. Confiteantur nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est: et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones: iudicium et iustitiam in iacob tu fecisti. Exaltate dominum deum nostrum: et adorate scabellum pedum eius quoniam sanctum est. Moyses et aaron in sacerdotibus eius: et samuel inter eos qui invocant nomen eius. Invocabant dominum et ipse exaudiebat eos: in columpna nubis loquebatur ad eos. Custodiebant testimonia eius: et preceptum quod dedit illis. Dominus deus noster tu exaudiebas eos: deus tu propitius fuisti eis: et ulciscens in omnes adinventiones ipsorum. Exaltate dominum deum nostrum: et adorate in monte sancto eius: quoniam sanctus dominus deus noster. Psalmus ad confessionem.

Iubilate deo omnis terra: servite domino in letitia. Introite in conspectu eius: in exultatione. Scitote quoniam dominus ipse est deus: ipse fecit nos et non ipsi nos. Populus eius et oves pascue eius: introite portas eius in confessione: atria eius in hymnis confitemini illi. Laudate nomen eius quoniam suavis est dominus in eternum: et usque in generationem et generationem veritas eius. Psalmus ad [illegible]

Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. Psallam et intelligam in via immaculata: quando venies ad me. Perambulabam in

innocentia cordis mei: in medio domus mee. Non proponebam ante oculos meos rem iniustam: facientes prevaricationes odivi. Non adhesit mihi cor pravum: declinantem a me malignum non cognoscebam. Detrahentem secreto proximo suo: hoc persequebar. Superbo oculo et insaciabili corde: cum hoc non edebam. Oculi mei ad fideles terre: ut sedeant mecum: ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam: qui loquitur iniqua non direxit in conspectu oculorum meorum. In matutino interficiebam omnes peccatores terre: ut disperdam de civitate domini omnes operantes iniquitatem.

Quando [illegible] et omnia dominus [illegible] pretium suum.

Domine exaudi orationem meam: et clamor meus ad te veniat. Non avertas faciem tuam a me: in quaque die tribulor inclina ad me aurem tuam. In quacumque die invocavero te: velociter exaudi me. Quia defecerunt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut cremium aruerunt. Percussus sum ut fenum et aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum. A voce gemitus mei: adhesit os meum carni mee. Similis factus sum pelicano solitudinis: factus sum sicut nicticorax in domicilio. Vigilavi et factus sum sicut passer solitarius in tecto. Tota die exprobrabant michi inimici mei: et qui laudabant me adversum me iurabant. Quia cinerem tanquam panem manducabam: et potum meum cum fletu miscebam. A facie ire indignationis tue: quia elevans allisisti me. Dies mei sicut umbra declinaverunt: et ego sicut fenum arui. Tu autem domine in eternum permanes: et memoriale tuum in generatione et generationem. Tu exurgens domine miserebis syon quia tempus miserendi eius quia venit tempus. Quoniam placuerunt servis tuis lapides eius: et terre eius miserebuntur. Et timebunt gentes nomen tuum domine: et omnes reges terre gloriam tuam. Quia edificabit dominus syon: et videbitur in gloria sua. Respexit in oratione humilium et non spernit preces eorum. Scribantur hec in generatione altera: et populus qui creabitur laudabit dominum. Quia prospexit de excelso sancto suo: dominus de celo in terram aspexit. Et audiret gemitus compeditorum: ut solveret filios interemptorum. Et annuntient in syon nomen domini: et laudem eius in iherusalem. In conveniendo populos in unum: et reges ut serviant domino. Respondit ei in via virtutis sue: paucitatem dierum meorum nuntia michi. Ne revoces me in dimidio dierum meorum: in generatione et generationem anni tui. Initio tu domine terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi perbunt tu autem permanes: et omnes sicut vestimentum vetustatem veterascent. Et sicut opertorium mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Filii servorum tuorum habitabunt: et semen eorum in sanctis.

Benedic anima mea domino: Dirigetur psalmus David.

Et omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea domino: et noli oblivisci omnes retributiones eius. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas. Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia et miserationibus. Qui replet in bonis desiderium tuum: renovabitur ut aquile iuventus tua. Faciens misericordias dominus: et iudicium omnibus iniuriam patientibus. Notas fecit vias suas moysi: filiis israel voluntates suas. Miserator et misericors dominus: longanimis et multum misericors. Non in perpetuum irascetur: neque in eternum comminabitur. Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis. Quoniam secundum altitudinem celi a terra: corroboravit misericordiam suam super timentes se. Quantum distat ortus ab occidente: longe fecit a nobis iniquitates nostras. Quomodo miseretur pater filiorum: misertus est dominus timentibus se: quoniam ipse cognovit figmentum nostrum. Recordatus est quoniam pulvis sumus: homo sicut fenum dies eius tanquam flos agri sic efflorebit. Quoniam spiritus pertransibit in illo et non subsistet: et non cognoscet amplius locum suum. Misericordia.

autem dñi. ab eterno: z usq; in eternū sup timentes eum: z justi
cia illius in filios filiorum: his qui seruant testamentū eius: Et
memorant mandatorum ipius: ad faciendū ea. Dñs in celo
parauit sedem suam: z regnū ipius omniū dominabitur. Be
nedicite dño omnes angeli eius potentes uirtute: facien
tes uerbum illius ad audiendū uocem sermonū eius. Be
nedicite dño omnes uirtutes eius: ministri eius qui facitis uo
luntatem eius. Benedicite dño omnia opa eius in omni loco dñati
onis eius. benedic anima mea dño. psalmus dauid.

cxiii. Benedic anima mea dño. domine deus meus magnificatus
es uehementer. Confessionem z decorem induisti. amictus lu
mine sicut uestimento. Extendens celum sicut pellem. qui tegis aquis su
perana eius. Qui ponis nubem ascensum tuum. qui ambulas sup pennas
uentorum. Qui facis angelos tuos spūs. z ministros tuos ignem urentem.
Qui fundasti terram sup stabilitatem suam: non inclinabitur in sem
piternum z in seculum seculi. abyssus sicut uestimentum amictus eius. Sup
montes stabunt aque. ab increpatione tua fugient: a uoce tonitrui tui timebunt.
Ascendūt montes: z descendunt campi in locum quem fundasti eis.
Terminum posuisti quē non transgredientur: neq; conuertent operire ter
ram. Qui emittis fontes in conuallibus: inter medium montium pertransibunt aq.
Potabunt omnes bestie agri: expectabunt onagri in sitim suam. Super
eos uolucres celi habitabunt: de medio petrarum dabunt uocem. Rigans
montes de superioribus suis: de fructu operum tuorum satiabitur ter
ra. Producens fenum iumentis: z herbam seruituti hominum. Et educas
panem de terra: z uinum letificet cor hominis. Et exhilaret faciem
in oleo: z panis cor hominis confirmet. Saturabuntur ligna cam
pi z cedri libani quas plantauit: illic pullicini nidificabunt. Ha
rodii domus dux est eorum. montes excelsi cervis petra refugium
est herinaciis. Fecit lunam in tempora: sol agnouit occasum suum.
Posuisti tenebras z facta est nox: in ipa pertransibunt omnes bestie
silue. Catuli leonum rugientes ut rapiant: z querant a deo escas
sibi. Ortus est sol: z congregati sunt: z in cubilibus suis collocabuntur.
Exibit homo ad opus suum: z ad operationem suam usq; ad uesperum.
Quam magnificata sunt opa tua dñe. omnia in sapientia fecisti: impleta est
terra possessione tua. Hoc mare magnum z spatiosum manibus: illic
reptilia quorum non est numerus animalia pusillia cum magnis.
In naues pertransibunt. draco iste quem formasti ad illudendum
ei. omnia a te expectant. ut des illis escam in tempore. Dante
tibi colligent: aperiente te manū tuam omnia implebuntur bo
nitate. Auertente autem te faciem turbabuntur. auferes spūm
eorum z deficient. z in pulueres suos reuertentur. Emitte spūm
tuum z creabuntur: z renouabis faciem terre. Sit gloria dñi in
seculum: letabitur dominus in operibus suis. Qui respicit terram z fa
cit eam tremere: qui tangit montes z fumigant. Cantabo
dño in uita mea: psallam deo meo quam diu sum. Jocundum sit
ei eloquium meum: ego uero delectabor in dño. Deficiant peccato
res a terra: z iniqui ut non sint amplius. benedic anima mea dño;
Confitemini dño z inuocate nomen eius: annunciate inter
gentes studia eius. Cantate ei z psallite ei: narrate omnia mira
bilia eius. Laudamini in nomine scō eius. Letetur cor inquirentium
dominū. Quite dñm z confirmamini: quite faciem eius semper.
Memores estote mirabilium eius quę fecit: prodigia eius z iudicia oris
eius. Semen abraham serui eius: filii iacob electi eius. Ipe dñs deus
noster: in uniuersa terra iudicia eius. Memor fuit in seculum testamen
ti sui. uerbi quod mandauit in mille generationes. Quod disposuit
ad abraham: z iuramenti sui ad ysaac. Et constituit illud iacob
in preceptum: z israel in testamentum eternum. Dicens tibi dabo ter
ram chanaan: funiculum hereditatis uestre. Quum essent numero
breues paucissimi z incole eius. Et pertransierunt de gente in gen
tem: z de regno ad populum alterum. Non reliquit homines nocere
eis: z corripuit pro eis reges. Nolite tangere christos meos: z in prophetis meis nolite malignari. Et uocauit famem sup
terram: z omne firmamentum panis contriuit. Misit ante eos uirum: in seruum uenundatus est ioseph. humiliauerunt in compedibus pedes eius: ferrum pertransiit animam eius. donec
ueniret uerbum eius. eloquium dñi inflammauit eum. Misit ad eum rex: z solauit eum. principem populorum z dimisit eum. Constituit eum dominum domus sue. z principem omnis possessionis
sue. Vt erudiret principes eius sicut semet ipm: z senes eius prudentiam docerent. Et intrauit israel in egiptum: z
iacob accola fuit in terra chain. Et auxit populum suum nimis: z firmauit eum super inimicos eius. Conuertit cor eorum
ut odirent populum eius: z dolum fecerent in seruos eius. Misit moysen seruum suum: aaron quem elegit ipm. Posuit in eis uerba signorum eius:
z prodigiorum in terra chain. Misit tenebras z obscurauit eum: z non exacerbauerunt sermones eius. Conuertit aquas eorum in sanguinem: z occidit pisces eorum. Dedit terra eorum ranas: in pen
etralibus regum ipsorum. Dixit z uenit cynomya z cenifes in omnibus finibus eorum. Posuit pluuias eorum grandinem: ignem
comburentem in terra ipsorum. Et percussit uineam eorum z ficum eorum: z contriuit lignum finium eorum. Dixit z uenit
locusta: z bruchus cuius non erat numerus. Et comedit omne fenum in terra eorum: z comedit omnem fructum terre
eorum. Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum. Et eduxit eos cum argento z auro: z
non erat in tribubus eorum infirmus. Letata est egiptus in profectione eorum: quia incubuit timor eorum sup eos.
Expandit nubem in protectionem eorum: z ignem ut luceret eis per noctem. Petierunt z uenit coturnix: z panem de
celo dedit eis. Rupit petram z fluxerunt aque: abierunt in sicco flumina. Quia memor fuit uerbi sancti sui: quod habuit
ad abraham puerum suum. Et eduxit populum suum in exultatione: z electos suos in letitia. Et dedit illis regiones
gentium: z labores populorum possederunt. Vt custodiant iustificationes eius: z legem eius requirant.
Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. Quis loquetur potentias domini: auditas faciet omnes laudes
eius. Beati qui custodiunt iudicium: z faciunt iustitiam in omni tempore. Memento nostri domine in beneplacito populi tui: uisita nos in
salutari tuo. Ad uidendum in bonitate electorum tuorum. ad letandum in letitia gentis tue. ut laudem hereditate tua. Peccauimus cum patribus nris: iniuste egimus iniquitatem fecimus. Patres nri in egipto non intellexerunt mirabilia tua: non fuerunt memores multitudinis misericordie tue. Et irritauerunt ascendentes in mare rubrum. Et saluauit eos propter nomen suum: ut notam faceret potentiam suam. Et increpuit mare rubrum z exsiccatum est: z deduxit eos in abyssis sicut in deserto. Et saluauit eos de manu odientium: z redemit eos de manu inimici. Et operuit aqua tribulantes eos: unus ex eis non remansit. Et crediderunt uerbis eius: z laudauerunt laudem eius. Festinauerunt: obliti sunt opa eius: z non sustinuerunt consilium eius. Et concupierunt concupiscentiam in deserto: z

[illegible] deum in maquoso. Et dedit eis petitionem ipsorum et misit saturitatem in animas eorum. Et irritauerunt moysem in castris aaron sanctum domini. Aperta est terra et deglutiuit dathan et operuit congregationem abyron. Et exarsit ignis in sinagoga eorum. Flamma combussit peccatores. Et fecerunt vitulum in oreb et adorauerunt sculptile. Et mutauerunt gloriam suam in similitudinem vitulli comedentis fenum. Oblitti sunt deum qui saluauit eos qui fecit magnalia in egypto. Mirabilia in terra cham. Terribilia in mari rubro. Et dixit ut disperderet eos. Si non moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius. Et auertere iram eius ne disperderet eos. Et pro nichilo habuerunt terram desiderabilem. Non crediderunt verbis eius et murmurauerunt in tabernaculis suis. Non exaudierunt vocem domini. Et eleuauit manum suam super eos ut prosternerent eos in deserto. Et ut deiceret semen eorum in nationibus et disperderet eos in regionibus. Et iuncti sunt beelfegor et comederunt sacrificia mortuorum. Et irritauerunt eum in adinuentionibus suis et multiplicata est in eis ruina. Et stetit finees et placauit et cessauit quassatio. Et reputatum est ei ad iustitiam a generatione in generationem usque in sempiternum. Et irritauerunt eum ad aquas contradictionis. Et vexatus est moyses propter eos quia exacerbauerunt spiritum eius. Et distinxit in labiis suis. Non disperdiderunt gentes quas dixit dominus illis. Et commixti sunt inter gentes et didicerunt opera eorum et seruierunt sculptilibus eorum et factum est illis in scandalum. Et immolauerunt filios suos et filias suas demonibus. Et effuderunt sanguinem sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum quas sacrificauerunt sculptilibus chanaan. Et interfecta est terra cum sanguinibus et contaminata est in operibus eorum et fornicati sunt in adinuentionibus suis. Et uitus est furore dominus in populo suo et abhominatus est hereditatem suam. Et tradidit eos in manus gentium et dominati sunt eorum qui oderunt eos. Et tribulauerunt eos inimici eorum et humiliati sub manibus eorum. Sepe liberauit eos. Ipsi autem exacerbauerunt eum in consilio suo et humiliati sunt in iniquitatibus suis. Et uidit cum tribularentur et audiuit orationem eorum. Et memor fuit testamenti sui et penituit eum secundum multitudinem misericordie sue. Et dedit eos in misericordias in conspectu omnium qui ceperant eos. Saluos fac nos domine deus noster et congrega nos de nationibus. Et confiteantur nomini sancto tuo et gloriemur in laude tua. Benedictus dominus deus israel a sancto et usque in sanctum et dicet omnis populus fiat fiat. Alia alia.

Confitemini domino quoniam bonus quoniam in sanctum misericordia eius. Dicant qui redempti sunt a domino quos redemit de manu inimici de regionibus congregauit eos. A solis ortu et occasu ab aquilone et mari. Erraverunt in solitudine in iniquoso. Viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Esurientes et sitientes anima eius in ipsis defecit. Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum eripuit eos. Et deduxit eos in viam rectam ut irent ciuitatem habitationis. Confiteantur domino misericordie eius et mirabilia eius filiis hominum. Quia saciauit animam inanem et animam esurientem saciauit bonis. Sedentes in tenebris et umbra mortis uinctos in mendicitate et ferro.

Quia exacerbauerunt eloquia dei et consilium altissimi irritauerunt. Et humiliatum est in laboribus cor eorum et infirmatum est nec fuit qui adiuuaret. Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum liberauit eos. Et eduxit eos de tenebris et umbra mortis et uincula eorum diruptit. Confiteantur domino misericordie eius et mirabilia eius filiis hominum. Quia contriuit portas aereas et uectes ferreos confregit. Suscepit eos de via iniquitatis eorum propter iniustitias enim suas humiliati sunt. Omnem escam abhominata est anima eorum et appropinquauerunt usque ad portas mortis. Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum liberauit eos. Misit uerbum suum et sanauit eos et eripuit eos de interitionibus eorum. Confiteantur domino misericordie eius et mirabilia eius filiis hominum. Et sacrificent sacrificium laudis et annuntient opera eius in exultatione. Qui descendunt mare in nauibus facientes operationem in aquis multis. Ipsi uiderunt opera domini et mirabilia eius in profundo. Dixit et stetit spiritus procelle et exaltati sunt fluctus eius. Ascendunt usque ad celos et descendunt usque ad abissos anima eorum in malis tabescebat. Turbati sunt et moti sunt sicut ebrius et omnis sapientia eorum deuorata est. Et clamauerunt ad dominum cum tribularentur et de necessitatibus eorum eduxit eos. Et statuit procellam eius in auram et siluerunt fluctus eius. Et letati sunt quia siluerunt et deduxit eos in portum uoluntatis eorum. Confiteantur domino misericordie eius et mirabilia eius filiis hominum. Et exaltent eum in ecclesia plebis et in cathedra seniorum laudent eum. Posuit flumina in desertum et exitus aquarum in sitim. Terram fructiferam in salsuginem a malicia inhabitantium in ea. Posuit desertum in stagna aquarum et terram sine aqua in exitus aquarum. Et collocauit illic esurientes et constituerunt ciuitatem habitationis. Et seminauerunt agros et plantauerunt uineas et fecerunt fructum natiuitatis. Et benedixit eis et multiplicati sunt nimis et iumenta eorum non minorauit. Et pauci facti sunt et uexati sunt a tribulatione malorum et dolore. Effusa est contemptio super principes et errare fecit eos in inuio et non in via. Et adiuuit pauperem de inopia et posuit sicut oues familias. Videbunt recti et letabuntur et omnis iniquitas oppilabit os suum. Quis sapiens et custodiet hec et intelliget misericordias dominum. Cantica pro domino.

Paratum cor meum deus. Cantabo et psallam in gloria mea. Exurge gloria mea exurge psalterium et cithara exurgam diluculo. Confitebor tibi in populis domine et psallam tibi in nationibus. Quia magna super celos misericordia tua et usque ad nubes ueritas tua. Exaltare super celos deus et super omnem terram gloria tua ut liberentur dilecti tui. Saluum fac dextera tua et exaudi me. Deus locutus est in sancto suo. Exultabo et diuidam sicimam et conuallem tabernaculorum efraim. Meus est galaad et meus est manasses et efraim susceptio fortitudo capitis mei. Iuda rex meus ab lebes spei mee. In idumeam extendam calciamentum meum mihi alienigene amici facti sunt. Quis deducet me in ciuitatem munitam quis deducet me usque in idumeam. Nonne tu deus qui repulisti nos et non exibis deus in uirtutibus nostris. Da nobis auxilium de tribulatione quia uana salus hominis.

In deo speraui non timebo quid faciat mihi homo. Iu suis
Domine exaudi orationem meam auribus percipe obsecrationem meam
in veritate tua exaudi me et in iustitia tua. Et non intres in iudicium cum
seruo tuo quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Quoniam persecutus est
inimicus animam meam humiliauit in terra uitam meam. Collocauit me in obscuris sicut mortuos
seculi et anxiatus est super me spiritus meus in me turbatum est cor meum. Memor fui dierum
antiquorum meditatus sum in omnibus operibus tuis in factis manuum tuarum meditabar.
Expandi manus meas ad te anima mea sicut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi me domine
defecit spiritus meus non auertas faciem tuam a me et similis ero descendentibus in lacum.
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam quia in te speraui. Notam fac mihi uiam in qua
ambulem quia ad te leuaui animam meam. Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi.
Doce me facere uoluntatem tuam quia deus meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in
terram rectam propter nomen tuum domine uiuificabis me in aequitate tua. Educes de tribulatione
animam meam et in misericordia tua disperdes inimicos meos. Et perdes omnes qui tribulant animam
meam quoniam ego seruus tuus sum. Domine exaudi orationem meam auribus percipe obsecrationem
meam in veritate tua exaudi me et in iustitia tua. Et non intres in iudicium cum seruo tuo
quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Quoniam persecutus est inimicus animam
meam humiliauit in terra uitam meam. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi et
anxiatus est super me spiritus meus in me turbatum est cor meum. Memor fui dierum
antiquorum meditatus sum in omnibus operibus tuis in factis manuum tuarum meditabar.
Expandi manus meas ad te anima mea sicut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi me domine
defecit spiritus meus non auertas faciem tuam a me et similis ero descendentibus in lacum.
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam quia in te speraui. Notam fac mihi uiam in qua
ambulem quia ad te leuaui animam meam. Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi.
Doce me facere uoluntatem tuam quia deus meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in
terram rectam propter nomen tuum domine uiuificabis me in aequitate tua. Educes de tribulatione
animam meam et in misericordia tua disperdes inimicos meos. Et perdes omnes qui tribulant animam
meam quoniam ego seruus tuus sum.

cxi

Dirige domine deus meus in conspectu meo uiam meam. Non est
enim in ore eorum ueritas cor eorum uanum est. Sepulchrum patens est guttur eorum
linguis suis dolose agebant. Iudica illos deus decidant a cogitationibus suis secundum
multitudinem impietatum eorum expelle eos quoniam irritauerunt te domine. Et letentur
omnes qui sperant in te in eternum exultabunt et habitabis in eis. Et gloriabuntur in te
omnes qui diligunt nomen tuum quoniam tu benedices iusto domine. Sicut scuto bone
voluntatis tue coronasti nos. Exaudi domine orationem meam auribus percipe obsecrationem
meam in veritate tua exaudi me et in iustitia tua. Et non intres in iudicium cum seruo tuo
quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens. Quoniam persecutus est inimicus animam
meam humiliauit in terra uitam meam. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi et
anxiatus est super me spiritus meus in me turbatum est cor meum. Memor fui dierum
antiquorum meditatus sum in omnibus operibus tuis in factis manuum tuarum meditabar.
Expandi manus meas ad te anima mea sicut terra sine aqua tibi. Velociter exaudi me domine
defecit spiritus meus non auertas faciem tuam a me et similis ero descendentibus in lacum.
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam quia in te speraui. Notam fac mihi uiam in qua
ambulem quia ad te leuaui animam meam. Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi.
Doce me facere uoluntatem tuam quia deus meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in
terram rectam propter nomen tuum domine uiuificabis me in aequitate tua. Educes de tribulatione
animam meam et in misericordia tua disperdes inimicos meos. Et perdes omnes qui tribulant animam
meam quoniam ego seruus tuus sum.

cxii

Confitebor tibi domine in toto corde meo in consilio iustorum et congregatione
magna opera domini exquisita in omnes uoluntates eius. Confessio et magnificentia opus eius
et iustitia eius manet in seculum seculi. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et
miserator dominus escam dedit timentibus se memor erit in seculum testamenti sui. Virtutem
operum suorum annunciabit populo suo. Ut det illis hereditatem gentium opera manuum eius
ueritas et iudicium fidelia omnia mandata eius confirmata in seculum seculi facta in ueritate et
equitate. Redemptionem misit dominus populo suo mandauit in eternum testa-

mentum suum. Sanctum et terribile nomen eius. Initium sapientie timor
domini intellectus bonus omnibus facientibus eum laudatio eius manet in
seculo seculi. Beatus uir qui timet dominum in mandatis eius uolet nimis. Potens in terra erit
generatio rectorum benedicetur. Gloria et diuitie in domo eius et iustitia eius manet in
seculum seculi. Exortum est in tenebris lumen rectis misericors et miserator et iustus.
Iocundus homo qui miseretur et commodat disponet sermones suos in iudicio quia in
eternum non commouebitur. In memoria eterna erit iustus ab auditione mala non timebit. Paratum
cor eius sperare in domino confirmatum est cor eius non commouebitur donec despiciat inimicos suos.
Dispersit dedit pauperibus iustitia eius manet in seculum seculi. Cornu eius exaltabitur in gloria.
Peccator uidebit et irascetur dentibus suis frendet et tabescet desiderium peccatorum peribit.

cxiii

Laudate pueri dominum laudate nomen domini. Sit nomen domini benedictum
ex hoc nunc et usque in seculum. A solis ortu usque ad occasum laudabile nomen domini.
Excelsus super omnes gentes dominus super celos gloria eius. Quis sicut dominus deus noster
qui in altis habitat et humilia respicit in celo et in terra. Suscitans a terra inopem de stercore erigens pauperem
ut collocet eum cum principibus cum principibus populi sui. Qui habitare facit sterilem in domo matrem filiorum letantem.

cxiv

In exitu israel de egypto domus iacob de populo barbaro. Facta est
iudea sanctificatio eius israel potestas eius. Mare uidit et fugit iordanis conuersus est retrorsum.
montes exultauerunt ut arietes et colles sicut agni ouium. Quid est tibi mare quod fugisti et tu iordanis quia conuersus
es retrorsum montes exultastis sicut arietes et colles sicut
agni ouium. A facie domini mota est terra a facie dei iacob. Qui conuertit
petram in stagna aquarum et rupem in fontes aquarum. Non nobis domine non nobis sed nomini tuo da gloriam.
Super misericordia tua et ueritate tua nequando dicant gentes ubi est deus eorum. Deus autem noster in celo
omnia quecumque uoluit fecit. Simulacra gentium argentum et aurum opera manuum
hominum. Os habent et non loquentur oculos habent et non uidebunt. Aures habent et non audient nares habent et non odorabunt.
Manus habent et non palpabunt pedes habent et non ambulabunt non clamabunt in gutture suo similes illis fiant qui faciunt ea et omnes qui confidunt in eis.
Domus israel sperauit in domino adiutor eorum et protector eorum est. Domus aaron sperauit in domino
adiutor eorum et protector eorum est. Qui timent dominum sperauerunt in domino adiutor eorum et protector eorum est. Dominus memor fuit nostri et benedixit nobis benedixit domui israel benedixit domui aaron benedixit omnibus
timentibus dominum pusillis cum maioribus. Adiciat dominus super uos super uos et super filios uestros. Benedicti uos a domino qui fecit celum et terram. Celum celi domino terram autem dedit filiis hominum. Non mortui laudabunt te domine neque omnes qui descendunt in infernum. Sed nos qui uiuimus benedicimus domino ex hoc nunc et usque in seculum.

cxv

Dilexi quoniam exaudiet dominus uocem orationis meae. Quia inclinauit aurem suam mihi et in diebus meis inuocabo.
Circumdederunt me dolores mortis et pericula inferni inuenerunt me. Tribulationem et dolorem inueni. Et nomen domini inuocaui
obsecro domine liberabo animam meam misericors dominus et iustus et deus noster miseretur. Custodiens parvulos dominus humiliatus sum et liberauit me. Conuertere anima mea in requiem tuam quia dominus benefecit tibi. Quia eripuit animam meam de morte oculos meos a lacrimis pedes meos a lapsu placebo domino in regione uiuorum.

cxxvii

Manus tue fecerunt me et plasmauerunt me da mihi intellectum
ut discam mandata tua. Vt timeant te videbunt me et letabi-
tur quia uerba tua supersperaui. Cognoui domine quia equitas iu-
dicia tua et in ueritate tua humiliasti me. Fiat misericordia tua ut
consoletur me secundum eloquium tuum seruo tuo. Veniant mihi mi-
serationes tue et uiuam: quia lex tua meditatio mea est. Confun-
dantur superbi quia iniuste iniquitatem fecerunt in me:
ego autem exercebor in mandatis tuis. Conuertantur mihi timen-
tes te et qui nouerunt testimonia tua. Fiat cor meum immacu-
latum in iustificationibus tuis: ut non confundar. Caph.

cxxviii

Defecit in salutare tuum anima mea: et in uerbum tuum supera-
bui. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum dicentes quando consolaberis
me. Quia factus sum sicut uter in pruina iustificationes tuas non
obliuiscar. Quot sunt dies serui tui quando facies de persequentibus me iudi-
cium. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non ut lex tua.
Omnia mandata tua ueritas: iniqui persecuti sunt me adiuua
me. Paululum minuerunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua.
Secundum misericordiam tuam uiuifica me: et custodiam testimonia oris tui. Lamech.

cxxix

In sempiternum domine uerbum tuum perseuerat in celo. In generatione et generatio-
nem ueritas tua. Fundasti terram et permanet: dispositione tua perseuerat
dies: quoniam omnia seruiunt tibi. Nisi quod lex tua meditatio mea: tunc forte
periissem in humilitate mea. In eternum non obliuiscar iustificationes
tuas: quia in ipsis uiuificasti me. Tuus sum ego saluum me fac
quoniam iustificationes tuas exquisiui. Me exspectauerunt peccatores ut
perderent me: testimonia tua intellexi. Omnis consummationis
uidi finem latum mandatum tuum nimis. Thau.

cxxx

Quomodo dilexi legem tuam domine: tota die meditatio mea est.
Super inimicos meos prudentem me fecit mandatum tuum: quia
in eternum mihi est. Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua
meditatio mea est. Super senes intellexi: quia mandata tua quesiui.
Ab omni uia mala prohibui pedes meos: ut custodiam uerba tua. A iu-
dicijs tuis non declinaui: quia tu legem posuisti mihi. Quam dulcia faucibus
meis eloquia tua: super mel ori meo. A mandatis tuis intellexi:
propterea odiui omnem uiam iniquitatis. Samech.

cxxxi

Lucerna pedibus meis uerbum tuum: et lumen semitis meis. Iura-
ui et statui custodire iudicia iustitie tue. Humiliatus sum usquequaque
domine uiuifica me propter uerbum tuum. Voluntaria oris mei beneplacita fac
domine: et iudicia tua docce me. Anima mea semper in manibus meis
et legem tuam non sum oblitus. Posuerunt peccatores laqueum mihi: et de
mandatis tuis non erraui. Hereditate acquisiui testimonia tua
in eternum: quia exultatio cordis mei sunt. Inclinaui cor meum ad faciendas
iustificationes tuas in eternum propter retributionem. Iod.

cxxxii

Iniquos odio habui: legem autem tuam dilexi. Adiutor et susceptor meus
es tu: et uerbum tuum supersperaui. Declinate a me maligni: et scrutabor mandata dei mei. Sus-
cipe me secundum eloquium tuum et uiuam: et non confundas me ab expectatione mea. Adiuua me et
saluus ero: et meditabor in iustificationibus tuis semper. Spreuisti
omnes discedentes a iudicijs tuis: quia iniusta est cogitatio eo-
rum. Prevaricantes reputaui omnes peccatores terre: ideo dilexi te
testimonia tua. Confige timore tuo carnes meas: a iudicijs enim
tuis timui. Fecj iudicium et iustitiam: non tradas me calumnian-
tibus mihi. Suscipe seruum tuum in bonum: non calumnientur me superbi.
Oculi mei defecerunt in salutare tuum: et in eloquium
iustitie tue. Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam: et iustificationes

cxxxiii

tuas doce me. Seruus tuus ego sum da mihi intellectum ut
sciam testimonia tua. Tempus faciendi domino: dissipauerunt legem tuam.
Ideo dilexi mandata tua super aurum et topazion. Propterea ad
omnia mandata tua dirigebar: omnem uiam iniquam odio
habui. Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea. De-
claratio sermonum tuorum illuminat et intellectum dat parui-
lis. Os meum aperui et attraxi spiritum: quia mandata tua desi-
derabam. Aspice in me et miserere mei: secundum iudicium diligentium
nomen tuum. Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: et non
dominetur mei omnis iniquitas. Redime me a calumnijs ho-
minum: ut custodiam mandata tua. Faciem tuam illumina
super seruum tuum: et doce me iustificationes tuas. Exitus aquarum
deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. Iudex
iustus dominus: fortis et patiens numquid irascitur per singulos dies.
Nisi conuersi fueritis gladium suum uibrabit: arcum suum tetendit et
parauit illum. Et in eo parauit uasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit.
Ecce parturijt iniquitatem: concepit dolorem et peperit iniquitatem.
Lacum aperuit et effodit eum: et incidit in foueam quam fecit.
Conuertetur dolor eius in caput eius: et in uerticem ipsius iniquitas eius descendet.
Confitebor domino secundum iustitiam eius: et psallam nomini domini altissimi.

cxxxiv

Principes persecuti sunt me gratis: et a uerbis tuis formidauit cor meum.
Letabor ego super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa.
Iniquitatem odio habui et abominatus sum: legem autem tuam dilexi.
Septies in die laudem dixi tibi: super iudicia iustitie tue. Pax multa diligentibus legem tuam:
et non est illis scandalum. Exspectabam salutare tuum domine: et mandata tua dilexi.
Custodiuit anima mea testimonia tua: et dilexit ea uehementer. Seruaui mandata tua
et testimonia tua: quia omnes uie mee in conspectu tuo domine. Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo domine: secundum eloquium tuum da mihi intellectum. Libera me domine de labijs iniquis: et a lingua dolosa.
Quid detur tibi aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam: sagittas potentis acutas cum carbonibus desolatorium.
Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: habitaui ad tabernacula cedar multum incolatus est anima mea.
Cum his qui oderunt pacem eram pacificus: cum loquebar illis impugnabant me gratis.

cxxxv

Leuaui oculos meos in montes: unde ueniet auxilium mihi. Auxilium meum a domino: qui fecit celum et terram.
Non det in commotionem pedem tuum: neque dormitet qui custodit te. Ecce non dormitabit neque dormiet: qui custodit israel.
Dominus custodit te dominus protectio tua: super manum dexteram tuam. Per diem sol non uret te neque luna per noctem.
Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam dominus. Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum: ex hoc nunc et usque in seculum.

cxxxvi

Letatus sum in his que dicta sunt mihi: in domum domini ibimus. Stantes erant pedes nostri: in atrijs tuis hierusalem.
Hierusalem que edificatur ut ciuitas: cuius participatio eius in idipsum. Illuc enim ascenderunt tribus tribus domini:
testimonium israel ad confitendum nomini domini. Quia sederunt sedes in iudicio: sedes super domum dauid.
Rogate que ad pacem sunt hierusalem: et habundantia diligentibus te. Fiat pax in uirtute tua: et habundantia in turribus tuis.
Propter fratres meos et proximos meos: loquebar pacem de te. Propter domum domini dei nostri: quesiui bona tibi.

cxxxvii

Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis. Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum:
sicut oculi ancille in manibus dominae sue. Ita oculi nostri ad dominum deum nostrum: donec misereatur nostri.
Miserere nobis domine miserere nobis: quia multum repleti sumus despectione. Quia multum repleta est anima nostra:
opprobrium abundantibus et despectio superbis. Nisi quia dominus erat in nobis: dicat nunc israel.
Nisi quia dominus erat in nobis: cum exurgerent homines in nos. Forte deglutissent nos uiuos:
cum irasceretur furor eorum in nos. Forsitan aqua absorbuisset nos: torrentem pertransiuit anima nostra.
Forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem: benedictus dominus qui non dedit nos.

cxxxviii

Laqueus contritus est: et nos liberati sumus. Adiutorium nostrum in nomine domini: qui fecit celum et terram.
Qui confidunt in domino sicut mons sion: non commouebitur in eternum qui habitat in hierusalem.
Montes in circuitu eius: et dominus in circuitu populi sui. Ex hoc nunc et usque in seculum:
quia non relinquet dominus uirgam peccatorum super sortem iustorum. Ut non extendant iustus ad iniquitatem manus suas:
bene domine bonis et rectis corde. Declinantes autem in obligationes adducet dominus cum operantibus iniquitatem.
Pacem super israel.

cxxxix

Domine probasti me et cognouisti me: tu cognouisti sessionem meam et resurrectionem meam.
Intellexisti cogitationes meas de longe: semitam meam et funiculum meum inuestigasti.
Et omnes uias meas preuidisti: quia non est sermo in lingua mea.
Ecce domine tu cognouisti omnem nouissimam et antiquam: tu formasti me et posuisti super me manum tuam.
Mirabilis facta est scientia tua ex me: confortata est et non potero ad eam.
Quo ibo a spiritu tuo: et quo a facie tua fugiam.
Si ascendero in celum tu illic es: si descendero in infernum ades.
Si sumpsero pennas meas diluculo: et habitauero in extremis maris.
Etenim illuc manus tua deducet me: et tenebit me dextera tua.
Et dixi forsitan tenebre conculcabunt me: et nox illuminatio mea in deliciis meis.
Quia tenebre non obscurabuntur a te: et nox sicut dies illuminabitur.
Sicut tenebre eius ita et lumen eius: quia possedisti renes meos.
Suscepisti me de utero matris mee: confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es.
Mirabilia opera tua: et anima mea cognoscit nimis.
Non est occultatum os meum a te: quod fecisti in occulto et substantia mea in inferioribus terre.
Imperfectum meum uiderunt oculi tui: et in libro tuo omnes scribentur.
Dies formabuntur: et nemo in eis.
Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui deus: nimis confortatus est principatus eorum.
Dinumerabo eos: et super arenam multiplicabuntur.
Exurrexi et adhuc sum tecum: si occideris deus peccatores uiri sanguinum declinate a me.
Quia dicitis in cogitatione: accipient in uanitate ciuitates tue.
Nonne qui te oderunt domine odio habebam illos: et super inimicos tuos tabescebam.
Perfecto odio oderam illos: inimici facti sunt mihi.
Proba me deus et scito cor meum: interroga me et cognosce semitas meas.
Et uide si uia iniquitatis in me est: et deduc me in uia eterna.

cxl

Eripe me domine ab homine malo: a uiro iniquo eripe me.
Qui cogitauerunt malitias in corde: tota die constituebant bella.
Acuerunt linguas suas sicut serpentes: uenenum aspidum sub labijs eorum.
Custodi me domine de manu peccatoris: et ab hominibus iniquis eripe me.
Qui cogitauerunt supplantare gressus meos: absconderunt superbi laqueum mihi.
Et funes extenderunt in laqueum pedibus meis: iuxta iter scandalum posuerunt mihi.
Dixi domino deus meus es tu: exaudi domine uocem orationis mee.
Domine deus uirtus salutis mee: obumbrasti super caput meum in die belli.
Ne tradas me domine a desiderio meo peccatori: cogitauerunt contra me ne derelinquas me ne forte exaltentur.
Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos.
Cadent super eos carbones in ignem: in miserias non subsistent.
Vir linguosus non dirigetur in terra: uirum iniquum mala capient in interitione.
Cognoui quia faciet iudicium inopis: et uindictam pauperum.
Verumtamen iusti confitebuntur nomini tuo: et habitabunt recti cum uultu tuo.

cxli

Domine clamaui ad te exaudi me: intende uoci orationis mee dum clamo ad te.
Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: eleuatio manuum mearum sacrificium uespertinum.
Pone domine custodiam ori meo: et ostium circumstantie labijs meis.
Non declines cor meum in uerba malitie: ad excusandas excusationes in peccatis.
Cum uiris operantibus iniquitatem: et non communicabo cum electis eorum.
Corripiet me iustus in misericordia et increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.
Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum: absorpti sunt iuncti petre eorum.
Audient eloquia mea quoniam potuerunt: sicut crassitudo terre erupta est super terram.
Dissipata sunt ossa nostra secus infernum: quia ad te domine domine oculi mei.
In te speraui non auferas animam meam: custodi me a laqueo quem statuerunt mihi et a scandalis operantium iniquitatem.
Cadent in reticulo eius peccatores: singulariter sum ego donec transeam.

cxlii

Voce mea ad dominum clamaui: voce mea ad dominum deprecatus sum.
Effundo in conspectu eius orationem meam: et tribulationem meam ante ipsum pronuntio.
In deficere ex me spiritum meum: et tu cognouisti semitas meas.
In uia hac qua ambulabam: absconderunt laqueum mihi.
Considerabam ad dexteram et uidebam: et non erat qui cognosceret me.
Perijt fuga a me: et non est qui requirat animam meam.
Clamaui ad te domine dixi: tu es spes mea portio mea in terra uiuentium.
Intende ad deprecationem meam: quia humiliatus sum nimis.
Libera me a persequentibus me: quia confortati sunt super me.
Educ de custodia animam meam: ad confitendum nomini tuo.
Me expectant iustitiam donec retribuas mihi: quia confitebor nomini tuo.

cxliii

Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obsecrationem meam in ueritate tua exaudi me in tua iustitia.
Et non intres in iudicium cum seruo tuo: quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis uiuens.
Quia persecutus est inimicus animam meam: humiliauit in terra uitam meam.
Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi: et anxiatus est super me spiritus meus in me turbatum est cor meum.
Memor fui dierum antiquorum meditatus sum in omnibus operibus tuis: in factis manuum tuarum meditabar.
Expandi manus meas ad te: anima mea sicut terra sine aqua tibi.
Velociter exaudi me domine defecit spiritus meus: non auertas faciem tuam a me et similis ero descendentibus in lacum.
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speraui.
Notam fac mihi uiam in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meam.
Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi: doce me facere uoluntatem tuam quia deus meus es tu.
Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum domine uiuificabis me in equitate tua.
Educes de tribulatione animam meam: et in misericordia tua disperdes inimicos meos.
Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego seruus tuus sum.

cxliv

Benedictus dominus deus meus qui docet manus meas ad proelium: et digitos meos ad bellum.
Misericordia mea et refugium meum susceptor meus et liberator meus: protector meus et in eo speraui.
Qui subdit populum meum sub me: domine quid est homo quod innotescis ei aut filius hominis quia reputas eum.
Homo uanitati similis factus est: dies eius sicut umbra pertransit.
Domine inclina celos tuos et descende: tange montes et fumigabunt.
Fulgora coruscationem et dissipabis eos: emitte sagittas tuas et conturbabis eos.
Mitte manum tuam de alto eripe me et libera me de aquis multis: de manu filiorum alienorum.
Quorum os locutum est uanitatem: et dextera eorum dextera iniquitatis.
Deus canticum nouum cantabo tibi: in psalterio decem cordarum psallam tibi.
Qui das saluationes regibus: qui redimis dauid famulum tuum de gladio maligno.
Eripe me et erue me de manu filiorum alienorum: quorum os locutum est uanitatem et dextera eorum dextera iniquitatis.
Quorum filij sicut nouella plantationibus suis: filie eorum composite circumornatum templi.
Promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud: oues eorum fetose abundantes in egressibus suis.
Boues eorum crasse non est ruina maceria: non est transitus non est clamor in plateis eorum.
Beatum dixerunt populum cui hec sunt: beatus populus cuius dominus deus eius.

cxlv

Exaltabo te deus meus rex et benedicam nomini tuo: in seculum et in seculum seculi.
Per singulos dies benedicam tibi: et laudabo nomen tuum in seculum et in seculum seculi.
Magnus dominus et laudabilis nimis: et magnitudinis eius non est finis.
Generatio et generatio laudabit opera tua: et potentiam tuam pronuntiabunt.
Magnificentiam gloriae sanctitatis tue loquentur: et iustitiam tuam exultabunt.
Miserator et misericors dominus: patiens et multum misericors.
Suauis dominus uniuersis: et miserationes eius super omnia opera eius.
Confiteantur tibi domine omnia opera tua: et sancti tui benedicant tibi.
Gloriam regni tui dicent: et potentiam tuam loquentur.
Ut notum faciant filijs hominum potentiam tuam: et gloriam magnificentie regni tui.
Regnum tuum regnum omnium seculorum: et dominatio tua in omni generatione et generationem.
Fidelis dominus in omnibus uerbis suis: et sanctus in omnibus operibus suis.
Allelluia.

cxlvi

Lauda anima mea dominum: laudabo dominum in uita mea.
Psallam deo meo quamdiu fuero: nolite confidere in principibus in filijs hominum in quibus non est salus.
Exibit spiritus eius et reuertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.
Beatus cuius deus iacob adiutor eius: spes eius in domino deo ipsius.
Qui fecit celum et terram mare et omnia que in eis sunt: qui custodit ueritatem in seculum.
Qui facit iudicium iniuriam patientibus: qui dat escam esurientibus.
Dominus soluit compedentes: dominus illuminat cecos.
Dominus erigit elisos dominus diligit iustos: dominus custodit aduenas.
Pupillum et uiduam suscipiet: et uias peccatorum disperdet.
Regnabit dominus deus tuus sion: in generationem et generationem.

cxlvii

Laudate dominum quoniam bonus est psallite deo nostro quoniam suauis est: laudatio decora est.
Edificans hierusalem dominus: dispersiones israel congregabit.
Qui sanat contritos corde: et alligat contritiones eorum.
Qui numerat multitudinem stellarum: et omnibus eis nomina uocat.
Magnus dominus noster et magna uirtus: et sapientie eius non est numerus.
Suscipiens mansuetos dominus: humilians autem peccatores usque in terram.
Exordite domino in confessione: psallite deo nostro in cithara.
Qui operit celum nubibus: et parat terre pluuiam.
Qui producit in montibus fenum: et herbam seruituti hominum.
Qui dat iumentis escam ipsorum: et pullis corui inuocantibus eum.
Non in fortitudine equi uoluntatem habebit: nec in tibijs uiri complacebit ei.
Beneplacitum est dominus timentibus eum: et in eis qui sperant super misericordia eius.

cxlviii

Laudate dominum de celis: laudate eum in excelsis.
Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes uirtutes eius.
Laudate eum sol et luna: laudate eum omnes stelle et lumen.
Laudate eum celi celorum: et aque omnes que super celos sunt.
Laudent nomen domini quia ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt.
Statuit ea in eternum et in seculum seculi: precepit et non preteribit.
Laudate dominum de terra: dracones et omnes abissi.
Ignis grando nix glacies spiritus procellarum: que faciunt uerbum eius.
Montes et omnes colles: ligna fructifera et omnes cedri.
Bestie et uniuersa pecora: serpentes et uolucres pennate.
Reges terre et uniuersi populi: principes et omnes iudices terre.
Iuuenes et uirgines senes cum iunioribus: laudent nomen domini.
Quia exaltatum est nomen eius solius: confessio eius super celum et terram.
Et exaltauit cornu populi sui: hymnus omnibus sanctis eius filijs israel populo appropinquanti sibi.

cxlix

Cantate domino canticum nouum: laus eius in ecclesia sanctorum.
Letetur israel in eo qui fecit eum: et filij sion exultent in rege suo.
Laudent nomen eius in choro: in tympano et psalterio psallant ei.
Quia beneplacitum est populo suo: et exaltabit mansuetos in salutem.
Exultabunt sancti in gloria: letabuntur in cubilibus suis.
Exaltationes dei in gutture eorum: et gladij ancipites in manibus eorum.
Ad faciendam uindictam in nationibus: increpationes in populis.
Ad alligandos reges eorum in compedibus: et nobiles eorum in manicis ferreis.
Ut faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hec est omnibus sanctis eius.

cl

Laudate dominum in sanctis eius: laudate eum in firmamento uirtutis eius.
Laudate eum in uirtutibus eius: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius.
Laudate eum in sono tube: laudate eum in psalterio et cithara.
Laudate eum in timpano et choro: laudate eum in cordis et organo.
Laudate eum in cymbalis benesonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis.
Omnis spiritus laudet dominum: alleluia.

baruam aaron Quod descendit in barbam quae descendit in oram vestimenti eius Sicut ros hermon qui descendit in montem sion Quoniam illuc mandauit dominus benedictionem et uitam usque in seculum Cantemus domino.

cxlvii. Ecce nunc benedicite dominum omnes serui domini Qui statis in domo domini in atriis domus dei nostri In noctibus extollite manus uestras in sancta et benedicite dominum Benedicat te dominus ex sion qui fecit celum et terram Laudate nomen domini laudate serui dominum Alleluia Quia bonus dominus psallite nomini eius quoniam suauis Quoniam iacob elegit sibi dominum israhel in possessionem sibi Quia ego cognoui quod magnus est dominus et deus noster omnia quecumque uoluit dominus fecit in celo et in terra in mari et in omnibus abyssis Educens nubes ab extremo terre fulgora pluuiam fecit Qui producit uentos de thesauris suis Qui percussit primogenita egypti ab homine usque ad pecus Misit signa et prodigia in medio tui egypte in pharaonem et in omnes seruos eius Qui percussit gentes multas et occidit reges fortes Seon regem amorreorum et og regem basan et omnia regna chanaan Et dedit terram eorum hereditatem hereditatem israhel populo suo Domine nomen tuum in eternum domine memoriale tuum in generatione et generationem Quia iudicabit dominus populum suum et in seruis suis deprecabitur Simulacra gentium argentum et aurum opera manuum hominum Os habent et non loquentur oculos habent et non uidebunt Aures habent et non audient nec enim est spiritus in ore ipsorum Similes illis fiant qui faciunt ea et omnes qui confidunt in eis Domus israhel benedicite dominum domus aaron benedicite dominum Domus leui benedicite dominum qui timetis dominum benedicite deum Benedictus dominus ex sion qui habitat in hierusalem

cxlviii. Confitemini deo celi quoniam in seculum misericordia eius Confitemini deo deorum quoniam in seculum misericordia eius Qui facit mirabilia magna solus Qui fecit celos in intellectu Qui firmauit terram super aquas Qui fecit luminaria magna Solem in potestatem diei quoniam in seculum misericordia eius Lunam et stellas in potestatem noctis Qui percussit egyptum cum primogenitis eorum Qui eduxit israhel de medio eorum in manu potenti et brachio excelso Qui diuisit mare rubrum in diuisiones eius et eduxit israhel per medium eius et excussit pharaonem et uirtutem eius in mari rubro Qui traduxit populum suum per desertum Qui percussit reges magnos et occidit reges fortes Seon regem amorreorum et og regem basan et dedit terram eorum hereditatem hereditatem israhel seruo suo Quia in humilitate nostra memor fuit nostri et redemit nos ab inimicis nostris Qui dat escam omni carni confitemini deo celi Confitemini domino dominorum quoniam in seculum misericordia eius

cxlix. Cantate domino canticum nouum laus eius in ecclesia sanctorum Letetur israhel in eo qui fecit eum et filii sion exultent in rege suo Laudent nomen eius in choro in tympano et psalterio psallant illi Quia beneplacitum est populo suo et exaltabit mansuetos in salutem Exultabunt sancti in gloria letabuntur in cubilibus suis Exaltationes dei in gutture eorum et gladii ancipites in manibus eorum Ad faciendam uindictam in nationibus increpationes in populis Ad alligandos reges eorum in compedibus et nobiles eorum in manicis ferreis Ut faciant in eis iudicium conscriptum gloria hec est omnibus sanctis eius

cl. Laudate dominum in sanctis eius laudate eum in firmamento uirtutis eius Laudate eum in uirtutibus eius laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius Laudate eum in sono tube laudate eum in psalterio et cithara Laudate eum in timpano et choro laudate eum in cordis et organo Laudate eum in cymbalis benesonantibus laudate eum in cymbalis iubilationis Omnis spiritus laudet dominum

Psalmus dauid.

Dominus illuminatio mea et salus mea quem timebo Dominus protector uite mee a quo trepidabo Dum appropiant super me nocentes ut edant carnes meas Qui tribulant me inimici mei ipsi infirmati sunt et ceciderunt Si consistant aduersum me castra non timebit cor meum Si exurgat aduersum me prelium in hoc ego sperabo Unam petii a domino hanc requiram ut inhabitem in domo domini omnibus diebus uite mee Ut uideam uoluptatem domini et protegar templo eius Quoniam abscondit me in tabernaculo suo in die malorum Protexit me in abscondito tabernaculi sui in petra exaltauit me Et nunc exaltauit caput meum super inimicos meos in circuitu eius Et immolauit in tabernaculo eius hostiam uocis cantabo et psalmum dicam domino Exaudi domine uocem meam qua clamaui ad te miserere mei et exaudi me Tibi dixit cor meum exquisiui facies mee requirent domine faciem tuam Ne auertas faciem tuam a me ne declines in ira a seruo tuo Adiutor meus esto ne derelinquas me neque despicias me deus salutaris meus Quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt me dominus autem assumpsit me Legem pone mihi domine in uia tua et dirige me in semitam rectam propter inimicos meos Ne tradideris me in animas tribulantium me quoniam insurrexerunt in me testes iniqui et mentita est iniquitas sibi Credo uidere bona domini in terra uiuentium Expecta dominum uiriliter age et confortetur cor tuum et sustine dominum

Psalmus dauid.

Ad te domine clamabo deus meus ne sileas a me ne quando tacueris a me assimilabor descendentibus in lacum Exaudi domine uocem deprecationis mee dum oro ad te dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum Ne simul trahas me cum peccatoribus et cum operantibus iniquitatem ne perdas me Qui loquuntur pacem cum proximo suo mala autem in cordibus eorum Da illis secundum opera eorum et secundum nequitiam adinuentionum ipsorum Secundum opera manuum eorum tribue illis redde retributionem eorum ipsis Quoniam non intellexerunt opera domini et in facta manuum eius destruet illos et non edificabit eos Benedictus dominus quoniam exaudiuit uocem deprecationis mee Dominus fortitudo mea et scutum meum in eum confidit cor meum et adiutus sum et refloruit caro mea et ex uoluntate mea confitebor illi Dominus fortitudo plebis sue et protector salutarium christi sui est Saluum fac populum tuum domine et benedic hereditati tue et rege eos et extolle illos usque in eternum

Psalmus dauid.

Afferte domino filii dei afferte domino filios arietum Afferte domino gloriam et honorem afferte domino gloriam nomini eius Adorate dominum in atrio sancto eius Uox domini super aquas deus maiestatis intonuit dominus super aquas multas Uox domini in uirtute uox domini in magnificentia Uox domini confringentis cedros et confringet dominus cedros libani Et comminuet eas tamquam uitulum libani et dilectus quemadmodum filius unicornium Uox domini intercidentis flammam ignis Uox domini concutientis desertum et commouebit dominus desertum cades Uox domini preparantis cerua et reuelabit condensa et in templo eius omnes dicent gloriam Dominus diluuium inhabitare facit et sedebit dominus rex in eternum Dominus uirtutem populo suo dabit dominus benedicet populum suum in pace

Psalmus dauid.

Exaltabo te domine quoniam suscepisti me nec delectasti inimicos meos super me Domine deus meus clamaui ad te et sanasti me Domine eduxisti ab inferno animam meam saluasti me a descendentibus in lacum Psallite domino sancti eius et confitemini memoriali sanctitatis eius Quoniam ira in indignatione eius et uita in uoluntate eius Ad uesperum demorabitur fletus et ad matutinum letitia Ego autem dixi in abundantia mea non mouebor in eternum Domine in uoluntate tua prestitisti decori meo uirtutem Auertisti faciem tuam a me et factus sum conturbatus Ad te domine clamabo et ad deum meum deprecabor Quis utilitas in sanguine meo dum descendo in corruptionem Numquid confitebitur tibi pulis aut annunciabit ueritatem tuam Audiuit dominus et misertus est mei dominus factus est adiutor meus Conuertisti planctum meum in gaudium mihi conscidisti saccum meum et circumdedisti me letitia Ut cantet tibi gloria mea et non compungar domine deus meus in eternum confitebor tibi

Psalmus dauid.

In te domine speraui non confundar in eternum in iustitia tua libera me Inclina ad me aurem tuam accelera ut eruas me Esto mihi in deum protectorem et in domum refugii ut saluum me facias Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu et propter nomen tuum deduces me et enutries me Educes me de laqueo hoc quem absconderunt michi quoniam tu es protector meus Manus tuas commendo spiritum meum redemisti me domine deus ueritatis Odisti observantes uanitates supervacue ego autem in domino speraui Exultabo et letabor in misericordia tua quia respexisti humilitatem meam Saluasti de necessitatibus animam meam et non conclusisti me in manibus inimici Statuisti super petram pedes meos et direxisti gressus meos Et immisit in os meum canticum nouum carmen deo nostro Uidebunt multi et timebunt et sperabunt in domino Beatus uir cuius est nomen domini spes eius et non respexit in uanitates et insanias falsas Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi Annunciauit et locutus sum multiplicati sunt super numerum Sacrificium et oblationem noluisti aures autem perfecisti mihi Holocaustum et pro peccato non postulasti tunc dixi ecce uenio In capite libri scriptum est de me ut faciam uoluntatem tuam deus meus uolui et legem tuam in medio cordis mei Annunciauit iustitiam tuam in ecclesia magna ecce labia mea non prohibebo domine tu scisti Iustitiam tuam non abscondi in corde meo ueritatem tuam et salutare tuum dixi Non occultaui misericordiam tuam et ueritatem tuam a concilio multo Tu autem domine ne longe facias miserationes tuas a me misericordia tua et ueritas tua semper susceperunt me Quoniam circumdederunt me mala quorum non est numerus comprehenderunt me iniquitates mee et non potui ut uiderem multiplicate sunt super capillos capitis mei et cor meum dereliquit me Complacet tibi deus ut eruas me domine ad adiuuandum me respice Confundantur et reuereantur simul qui querunt animam meam ut auferant eam Auertantur retrorsum et erubescant qui uolunt mihi mala Fiat statim confusione sua qui dicunt mihi euge euge Exultent et letentur in te omnes qui querunt te et dicant semper magnificetur dominus qui diligunt salutare tuum Ego autem mendicus sum et pauper dominus sollicitus est mei Adiutor meus et liberator meus es tu deus meus ne tardaueris

Psalmus dauid.

Beatus qui intelligit super egenum et pauperem in die mala liberabit eum dominus Dominus conseruet eum et uiuificet eum et beatum faciat eum in terra et non tradat eum in animam inimicorum eius Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius uniuersum stratum eius uersasti in infirmitate eius Ego dixi domine miserere mei sana animam meam quia peccaui tibi Inimici mei dixerunt malum mihi quando morietur et peribit nomen eius Et si ingrediebatur ut uideret uanitatem loquebatur cor eius congregauit iniquitatem sibi egressus foras loquebatur in idipsum Aduersum me susurrabant omnes inimici mei aduersum me cogitabant mihi malum Uerbum iniquum constituerunt aduersum me numquid qui dormit non adiciet ut resurgat Etenim homo pacis mee in quo speraui qui edebat panes meos magnificauit super me supplantationem Tu autem domine miserere mei et resuscita me et retribuam eis Per hoc cognoui quoniam uoluisti me quoniam non gaudebit inimicus meus super me Me autem propter innocentiam suscepisti et confirmasti me in conspectu tuo in eternum Benedictus dominus deus israhel ab eternitate et usque in eternum fiat fiat

Psalmus dauid.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus Sitiuit anima mea ad deum fortem uiuum quando ueniam et apparebo ante faciem dei Fuerunt michi lacrime mee panes die ac nocte dum dicitur michi quotidie ubi est deus tuus Hec recordatus sum et effudi in me animam meam quoniam transibo in locum tabernaculi Domus dei cum uoce exultationis et confessionis sonus epulantis Quare tristis es anima mea et quare conturbas me spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare uultus mei et deus meus Ad me ipsum anima mea conturbata est propterea memor ero tui de terra iordanis et hermoniim a monte modico Abyssus abyssum inuocat in uoce cataractarum tuarum omnia excelsa tua et fluctus tui super me transierunt In die mandauit dominus misericordiam suam et nocte canticum eius apud me Dicam deo susceptor meus es quare oblitus es mei et quare contristatus incedo dum affligit me inimicus meus Dum confringuntur ossa mea exprobrauerunt qui tribulant me inimici mei dum dicunt michi quotidie ubi est deus tuus Quare tristis es anima mea et quare conturbas me spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare uultus mei et deus meus

Psalmus dauid.

Iudica me deus et discerne causam meam de gente non sancta ab homine iniquo et doloso erue me Quia tu es deus fortitudo mea quare me repulisti et quare tristis incedo dum affligit me inimicus Emitte lucem tuam et ueritatem tuam ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua Et introibo ad altare dei ad deum qui letificat iuuentutem meam Confitebor tibi in cithara deus deus meus quare tristis es anima mea et quare conturbas me spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare uultus mei et deus meus

Psalmus dauid.

Deus auribus nostris audiuimus patres nostri annunciauerunt nobis Opus operatum est in diebus eorum et in diebus antiquis Manus tua gentes delesti et plantasti eos afflixisti populos et expulisti eos Non enim in gladio suo possederunt terram et brachium eorum non saluum fecit eos Sed dextera tua et brachium tuum et illuminatio uultus tui quoniam complacuisti eis Tu es ipse rex meus et deus meus qui mandas saluationes iacob Per te inimicos nostros ventilabimus et in nomine tuo spernemus insurgentes in nos Non enim in arcu meo sperabo et gladius meus non saluabit me Saluasti enim nos de affligentibus nos et odientes nos confudisti Deo laudabimur tota die et in nomine tuo confitebimur in seculum Nunc autem reppulisti et confudisti nos et non egredieris deus in uirtutibus nostris Auertisti nos retrorsum post tergum inimici nostri et qui oderunt nos diripiebant sibi Dedisti nos tamquam oues escarum et in gentibus dispersisti nos Uendidisti populum tuum sine pretio et non fuit multitudo in commutationibus eorum Posuisti nos opprobrium uicinis nostris subsannationem et derisum his qui in circuitu nostro sunt Posuisti nos similitudinem in nationibus commotionem capitis in populis Tota die uerecundia mea contra me posita est et confusio faciei mee cooperuit me A uoce exprobrantis et obloquentis a facie inimici et persecutoris Hec uniuersa uenerunt super nos et non te obliti sumus et inique non egimus in testamento tuo Et non recessit retrorsum cor nostrum et declinasti semitas nostras a uia tua Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis et operuit nos umbra mortis Si obliti fuimus nomen dei nostri et si expandimus manus nostras ad deum alienum Nonne deus requiret istud ipse enim nouit abscondita cordis Quia propter te mortificamur tota die estimati sumus sicut oues occisionis Exurge quare obdormis domine exurge et ne repellas in finem Quare faciem tuam auertis obliuisceris tribulationem nostram et pressuram nostram Quoniam humiliata est in puluere anima nostra adhesit terre uenter noster Exurge domine adiuua nos et redime nos propter nomen tuum

Psalmus dauid.

Eructauit cor meum uerbum bonum dico ego opera mea regi Lingua mea calamus scribe uelociter scribentis Speciosus forma prae filiis hominum diffusa est gratia in labiis tuis Propterea benedixit te deus in eternum accingere gladio tuo super femur tuum potentissime Specie tua et pulchritudine tua intende prospere procede et regna Et sagitte tue acute populi sub te cadent in corda inimicorum regis Sedes tua deus in seculum seculi uirga directionis uirga regni tui Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus deus tuus oleo letitie Myrra et gutta et cassia a uestimentis tuis a domibus eburneis ex quibus delectauerunt te Filie regum in honore tuo astitit regina a dextris tuis in uestitu deaurato circumdata uarietate Audi filia et uide et inclina aurem tuam et obliuiscere populum tuum et domum patris tui Et concupiscet rex decorem tuum quoniam ipse est dominus tuus et adorabis eum Et filie tyri in muneribus uultum tuum deprecabuntur omnes diites plebis Omnis gloria eius filie regis intrinsecus in fimbriis aureis circumamicta uarietatibus Adducentur regi uirgines post eam proximae eius adducentur tibi In letitia et exultatione adducentur in templum regis Pro patribus tuis nati sunt tibi filii constitues eos principes super omnem terram Memores erunt nominis tui domine in omni generatione et generationem Propterea populi confitebuntur tibi in eternum et in seculum seculi

Psalmus dauid.

Deus noster refugium et uirtus adiutor in tribulationibus que inuenerunt nos nimis Propterea non timebimus dum turbabitur terra et transferentur montes in cor maris Sonuerunt et turbate sunt aque eius conturbati sunt montes in fortitudine eius Fluminis impetus letificat ciuitatem dei sanctificauit tabernaculum suum altissimus Deus in medio eius non commouebitur deus adiuuabit eam mane diluculo Conturbate sunt gentes et inclinata sunt regna dedit uocem suam mota est terra Dominus uirtutum nobiscum susceptor noster deus iacob Uenite et uidete opera domini que posuit prodigia super terram Auferens bella usque ad finem terre arcum conteret et confringet arma Et scuta comburet igni uacate et uidete quoniam ego sum deus exaltabor in gentibus et exaltabor in terra Dominus uirtutum nobiscum susceptor noster deus iacob

Psalmus dauid.

Omnes gentes plaudite manibus iubilate deo in uoce exultationis Quoniam dominus excelsus terribilis rex magnus super omnem terram Subiecit populos nobis et gentes sub pedibus nostris Elegit nobis hereditatem suam speciem iacob quam dilexit Ascendit deus in iubilatione et dominus in uoce tube Psallite deo nostro psallite psallite regi nostro psallite Quoniam rex omnis terre deus psallite sapienter Regnabit deus super gentes deus sedet super sedem sanctam suam Principes populorum congregati sunt cum deo abrahe Quoniam dii fortes terre uehementer elevati sunt

Psalmus dauid.

Magnus dominus et laudabilis nimis in ciuitate dei nostri in monte sancto eius Fundatur exultatione uniuerse terre mons sion latera aquilonis ciuitas regis magni Deus in domibus eius cognoscetur cum susceperit eam Quoniam ecce reges terre congregati sunt conuenerunt in unum Ipsi uidentes sic admirati sunt conturbati sunt commoti sunt Tremor apprehendit eos ibi dolores ut parturientis Spiritu uehementi conteres naues tharsis Sicut audiuimus sic uidimus in ciuitate domini uirtutum in ciuitate dei nostri Deus fundauit eam in eternum in seculum seculi Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui Secundum nomen tuum deus sic et laus tua in fines terre Iustitia plena est dextera tua exultet mons sion letentur filie iudee Propter iudicia tua domine Circumdate sion et complectimini eam narrate in turribus eius Ponite corda uestra in uirtute eius et distribuite domos eius Ut enarretis in progenie altera quoniam hic est deus deus noster in eternum et in seculum seculi Ipse reget nos in secula

Psalmus dauid.

Audite hec omnes gentes auribus percipite qui habitatis orbem Tam filii humi quam filii hominum simul dives et pauper Os meum loquetur sapientiam et meditatio cordis mei prudentia Inclinabo in parabolam aurem meam aperiam in psalterio propositiones meas Quare timebo in diebus malis iniquitas calcanei mei circumdabit me Qui confidunt in uirtute sua et in multitudine diuitiarum suarum gloriantur Frater non redimit redimet homo non dabit deo placabile pretium Et pretium redemptionis animarum earum et laborabit in eternum Et uiuet adhuc in finem non uidebit interitum Cum uiderit sapientes morientur simul stultus et insipiens peribunt Et relinquent alienis diuitias suas et sepulchra eorum domus illorum in eternum Tabernacula eorum in progenie et progenie uocauerunt nomina sua in terris suis Et homo cum honore esset non intellexit assimilatus est iumentis insipientibus Et similis factus est illis hec uia eorum scandalum ipsis et post ea in ore suo complacebit Sicut oues in inferno positi sunt mors pascet eos et dominabuntur eorum iusti in matutino Et forma eorum ut consumat infernus ne effugiat habitaculum eorum Uerumtamen deus redimet animam meam de manu inferi cum acceperit me Ne timueris cum diues factus fuerit homo et cum multiplicata fuerit gloria domus eius Quoniam cum interierit non sumet omnia neque descendet cum eo gloria eius Quia anima eius in uita sua benedicet ei confitebitur tibi cum bene feceris tibi

Psalmus dauid.

Deus deorum dominus locutus est et uocauit terram a solis ortu usque ad occasum Ex sion species decoris eius deus manifeste ueniet deus noster et non silebit Ignis in conspectu eius exardescet et in circuitu eius tempestas ualida Aduocabit celum sursum et terram discernere populum suum Congregate illi sanctos eius qui ordinant testamentum eius super sacrificia Et annunciabunt celi iustitiam eius quoniam deus iudex est Audi populus meus et loquar tibi israhel et testificabor tibi deus deus tuus ego sum Non in sacrificiis tuis arguam te holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper Non accipiam de domo tua uitulos neque de gregibus tuis hircos Quoniam mee sunt omnes bestie siluarum iumenta et boues montium Cognoui omnia uolatilia celi et pulchritudo agri mecum est Si esuriero non dicam tibi meus est enim orbis terre et plenitudo eius Numquid manducabo carnes taurorum aut sanguinem hircorum potabo Immola deo sacrificium laudis et redde altissimo uota tua Et inuoca me in die tribulationis tue eripiam te et honorificabis me Peccatori autem dixit deus quare tu enarras iustitias meas et assumis testamentum meum per os tuum Tu uero odisti disciplinam et proiecisti sermones meos retrorsum Si uidebas furem currebas cum eo et cum adulteris portio tua erat Os tuum abundauit malitia et lingua tua concludebat dolos Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris et aduersus filium matris tue ponebas scandalum Hec fecisti et tacui existimasti iniquitas eram tui arguam te et statuam contra faciem tuam Intelligite hec qui obliuiscimini deum nequando rapiat et non sit qui eripiat Sacrificium laudis honorificabit me et illic iter quo ostendam illi salutare dei

Psalmus dauid.

Miserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam Amplius lauami me ab iniquitate mea et a peccato meo mundame Quoniam iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meum contra me est semper Tibi soli peccaui et malum coram te feci ut iustificeris in sermonibus tuis et uincas cum iudicaris Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum et in peccatis concepit me mater mea Ecce enim ueritatem dilexisti incerta et occulta sapientie tue manifestasti mihi Asperges me hyssopo et mundabor lauabis me et super niuem dealbabor Auditui meo dabis gaudium et letitiam et exultabunt ossa humiliata Auerte faciem tuam a peccatis meis et omnes iniquitates meas dele Cor mundum crea in me deus et spiritum rectum innoua in uisceribus meis Ne proicias me a facie tua et spiritum sanctum tuum ne auferas a me Redde michi letitiam salutaris tui et spiritu principali confirma me Docebo iniquos uias tuas et impii ad te conuertentur Libera me de sanguinibus deus deus salutis mee et exultabit lingua mea iustitiam tuam Domine labia mea aperies et os meum annunciabit laudem tuam Quoniam si uoluisses sacrificium dedissem utique holocaustis non delectaberis Sacrificium deo spiritus contribulatus cor contritum et humiliatum deus non despicies Benigne fac domine in bona uoluntate tua sion ut edificentur muri hierusalem Tunc acceptabis sacrificium iustitie oblationes et holocausta tunc imponent super altare tuum uitulos

Psalmus dauid.

Quid gloriaris in malitia qui potens es in iniquitate Tota die iniustitias cogitauit lingua tua sicut nouacula acuta fecisti dolum Dilexisti malignitatem super benignitatem iniquitatem magis quam loqui equitatem Dilexisti uniuersos uerba precipitationis lingua dolosa Propterea deus destruet te in finem euellet te et emigrare faciet te de tabernaculo tuo Et radicem tuam de terra uiuentium Uidebunt iusti et timebunt et super eum ridebunt et dicent Ecce homo qui non posuit deum adiutorem suum Sed speciosus in domo sua sperauit in multitudine diuitiarum suarum Et confortatus est in uanitate sua Ego autem sicut oliua fructifera in domo dei speraui in misericordia dei Confitebor tibi in seculum quia fecisti et exspectabo nomen tuum quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum

Psalmus dauid.

Dixit insipiens in corde suo non est deus Corrupti sunt et abominabiles facti sunt in studiis suis non est qui faciat bonum non est usque ad unum Deus de celo prospexit super filios hominum ut uideat si est intelligens aut requirens deum Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem qui deuorant plebem meam ut escam panis deum non inuocauerunt Illic trepidauerunt timore ubi non erat timor quoniam deus dissipauit ossa eorum qui hominibus placent confusi sunt quoniam deus spreuit eos Quis dabit ex sion salutare israhel cum conuerterit deus captiuitatem plebis sue exultabit iacob et letabitur israhel

Psalmus dauid.

Deus in nomine tuo saluum me fac et in uirtute tua iudica me Deus exaudi orationem meam auribus percipe uerba oris mei Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me et fortes quesierunt animam meam et non proposuerunt deum ante conspectum suum Et enim deus adiuuat me et dominus susceptor est animae meae Auerte mala inimicis meis et in ueritate tua disperde illos Uoluntarie sacrificabo tibi et confitebor nomini tuo domine quoniam bonum Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me et super inimicos meos despexit oculus meus

Psalmus dauid.

Exaudi deus orationem meam et ne despexeris deprecationem meam intende mihi et exaudi me Contristatus sum in exercitatione mea et conturbatus sum a uoce inimici et a tribulatione peccatoris Quoniam declinauerunt in me iniquitates et in ira molesti erant mihi Cor meum conturbatum est in me et formido mortis cecidit super me Timor et tremor uenerunt super me et contexerunt me tenebre Et dixi quis dabit mihi pennas sicut columbe et uolabo et requiescam Ecce elongaui fugiens et mansi in solitudine Expectabam eum qui saluum me faciebat a pusillanimitate spiritus et tempestate Precipita domine et diuide linguas eorum quia uidi iniquitatem et contradictionem in ciuitate Die ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas et labor in medio eius Et iniustitia non defecit de plateis eius quoniam si inimicus meus maledixisset mihi sustinuissem utique Et si is qui oderat me contra me magniloquium egisset abscondissem me forsitan ab eo Tu autem homo unanimis dux meus et notus meus qui simul mecum dulces capiebas cibos In domo dei ambulauimus in turba consentiente Ueniat mors super illos et descendant in infernum uiuentes quoniam nequitie in habitaculis eorum in medio eorum Ego autem ad deum clamaui et dominus saluabit me Uespere et mane et meridie narrabo et annunciabo et exaudiet uocem meam Redimet in pace animam meam ab his qui appropiant mihi quoniam in multis erant mecum Exaudiet deus et humiliabit illos qui est ante secula Non enim sunt illis commutationes et non timuerunt deum Extendit manum suam in retribuendo polluit testamentum eius Diuisa sunt ab ira facie eius et appropiauit cor eius Mollificati sunt sermones eius super oleum et ipsi sunt iacula Iacta super dominum curam tuam et ipse te enutriet non dabit in eternum fluctuationem iusto Et tu deus deduces eos in puteum interitus uiri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos Ego autem sperabo in te domine

Psalmus dauid.

Ad dominum cum tribularer clamaui et exaudiuit me Domine libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa Quid detur tibi aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam Sagitte potentis acute cum carbonibus desolatoriis Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est habitaui cum habitantibus cedar Multum incola fuit anima mea cum his qui oderunt pacem Eram pacifica loquebar illis impugnabant me gratis

Psalmus dauid.

Leuaui oculos meos in montes unde ueniet auxilium mihi Auxilium meum a domino qui fecit celum et terram Non det in commotionem pedem tuum neque dormitet qui custodit te Ecce non dormitabit neque dormiet qui custodit israhel Dominus custodit te dominus protectio tua super manum dexteram tuam Per diem sol non uret te neque luna per noctem Dominus custodit te ab omni malo custodiat animam tuam dominus Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum ex hoc nunc et usque in seculum

Psalmus dauid.

Letatus sum in his que dicta sunt mihi in domum domini ibimus Stantes erant pedes nostri in atriis tuis hierusalem Hierusalem que edificatur ut ciuitas cuius participatio eius in idipsum Illuc enim ascendebant tribus tribus domini testimonium israhel ad confitendum nomini domini Quia illic sederunt sedes in iudicio sedes super domum dauid Rogate que ad pacem sunt hierusalem et habundantia diligentibus te Fiat pax in uirtute tua et habundantia in turribus tuis Propter fratres meos et proximos meos loquebar pacem de te Propter domum domini dei nostri quesiui bona tibi

Psalmus dauid.

Ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum Sicut oculi ancille in manibus dominae suae ita oculi nostri ad dominum deum nostrum donec misereatur nostri Miserere nostri domine miserere nostri quia multum repleti sumus despectione Quia multum repleta est anima nostra opprobrium abundantibus et despectio superbis

Psalmus dauid.

Nisi quia dominus erat in nobis dicat nunc israhel Nisi quia dominus erat in nobis cum exurgerent homines in nos Forte uiuos deglutissent nos cum irasceretur furor eorum in nos Forsitan aqua absorbuisset nos torrentem pertransiuit anima nostra Forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem Benedictus dominus qui non dedit nos in captionem dentibus eorum Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo uenantium Laqueus contritus est et nos liberati sumus Adiutorium nostrum in nomine domini qui fecit celum et terram

Psalmus dauid.

Qui confidunt in domino sicut mons sion non commouebitur in eternum qui habitat in hierusalem Montes in circuitu eius et dominus in circuitu populi sui ex hoc nunc et usque in seculum Quia non relinquet dominus uirgam peccatorum super sortem iustorum ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas Bene domine bonis et rectis corde Declinantes autem in obligationes adducet dominus cum operantibus iniquitatem Pax super israhel

Psalmus dauid.

Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea dicat nunc israhel Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea etenim non potuerunt michi Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores prolongauerunt iniquitatem suam Dominus iustus concidit cernices peccatorum confundantur et conuertantur retrorsum Omnes qui oderunt sion Fiant sicut fenum tectorum quod priusquam euellatur exaruit Cuius non implebit manum suam qui metit et sinum suum qui manipulos colligit Et non dixerunt qui preteribant benedictio domini super uos benedicimus uobis in nomine domini

Psalmus dauid.

De profundis clamaui ad te domine domine exaudi uocem meam Fiant aures tue intendentes in uocem deprecationis mee Si iniquitates obseruaueris domine domine quis sustinebit Quia apud te propitiatio est et propter legem tuam sustinui te domine Sustinuit anima mea in uerbo eius speuit anima mea in domino A custodia matutina usque ad noctem speret israhel in domino Quia apud dominum misericordia et copiosa apud eum redemptio Et ipse redimet israhel ex omnibus iniquitatibus eius

Psalmus dauid.

Domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi mei Neque ambulaui in magnis neque in mirabilibus super me Si non humiliter sentiebam sed exaltauit anima mea sicut ablactatus est super matre sua Ita retribues in anima mea ablactatum meum Speret israhel in domino ex hoc nunc et usque in seculum

Psalmus dauid.

Memento domine dauid et omnis mansuetudinis eius Sicut iurauit domino uouit deo iacob Si introiero in tabernaculum domus mee si ascendero in lectum stratum meum Si dedero somnum oculis meis et palpebris meis dormitationem Et requiem temporibus meis donec inueniam locum domino tabernaculum deo iacob Ecce audiuimus eum in effrata inuenimus eum in campis silue Introibimus in tabernacula eius adorabimus in loco ubi steterunt pedes eius Exurge domine in requiem tuam tu et arca sanctificationis tue Sacerdotes tui induantur iustitiam et sancti tui exultent Propter dauid seruum tuum non auertas faciem christi tui Iurauit dominus dauid ueritatem et non frustrabitur eum de fructu uentris tui ponam super sedem tuam Si custodierint filii tui testamentum meum et testimonia mea hec que docebo eos Et filii eorum usque in seculum sedebunt super sedem tuam Quoniam elegit dominus sion elegit eam in habitationem sibi Hec requies mea in seculum seculi hic habitabo quoniam elegi eam Uiduam eius benedicens benedicam pauperes eius saturabo panibus Sacerdotes eius induam salutari et sancti eius exultatione exultabunt Illuc producam cornu dauid parauit lucernam christo meo Inimicos eius induam confusione super autem ipsum efflorescet sanctificatio mea

Psalmus dauid.

Ecce quam bonum et quam iocundum habitare fratres in unum Sicut unguentum in capite quod descendit in barbam barbam aaron Quod descendit in oram uestimenti eius Sicut ros hermon qui descendit in montem sion Quoniam illuc mandauit dominus benedictionem et uitam usque in seculum

Psalmus dauid.

Ecce nunc benedicite dominum omnes serui domini Qui statis in domo domini in atriis domus dei nostri In noctibus extollite manus uestras in sancta et benedicite dominum Benedicat te dominus ex sion qui fecit celum et terram

Psalmus.

Laudate nomen domini laudate serui dominum Alleluia Quia bonus dominus psallite nomini eius quoniam suauis Quoniam iacob elegit sibi dominum israhel in possessionem sibi Quia ego cognoui quod magnus est dominus et deus noster omnia quecumque uoluit dominus fecit in celo et in terra in mari et in omnibus abyssis Educens nubes ab extremo terre fulgora pluuiam fecit Qui producit uentos de thesauris suis Qui percussit primogenita egypti ab homine usque ad pecus Misit signa et prodigia in medio tui egypte in pharaonem et in omnes seruos eius Qui percussit gentes multas et occidit reges fortes Seon regem amorreorum et og regem basan et omnia regna chanaan Et dedit terram eorum hereditatem hereditatem israhel populo suo Domine nomen tuum in eternum domine memoriale tuum in generatione et generationem Quia iudicabit dominus populum suum et in seruis suis deprecabitur Simulacra gentium argentum et aurum opera manuum hominum Os habent et non loquentur oculos habent et non uidebunt Aures habent et non audient nec enim est spiritus in ore ipsorum Similes illis fiant qui faciunt ea et omnes qui confidunt in eis Domus israhel benedicite dominum domus aaron benedicite dominum Domus leui benedicite dominum qui timetis dominum benedicite deum Benedictus dominus ex sion qui habitat in hierusalem

Psalmus.

Confitemini deo celi quoniam in seculum misericordia eius Confitemini deo deorum quoniam in seculum misericordia eius Qui facit mirabilia magna solus Qui fecit celos in intellectu Qui firmauit terram super aquas Qui fecit luminaria magna Solem in potestatem diei quoniam in seculum misericordia eius Lunam et stellas in potestatem noctis Qui percussit egyptum cum primogenitis eorum Qui eduxit israhel de medio eorum in manu potenti et brachio excelso Qui diuisit mare rubrum in diuisiones eius et eduxit israhel per medium eius et excussit pharaonem et uirtutem eius in mari rubro Qui traduxit populum suum per desertum Qui percussit reges magnos et occidit reges fortes Seon regem amorreorum et og regem basan et dedit terram eorum hereditatem hereditatem israhel seruo suo Quia in humilitate nostra memor fuit nostri et redemit nos ab inimicis nostris Qui dat escam omni carni confitemini deo celi Confitemini domino dominorum quoniam in seculum misericordia eius

Psalmus.

Cantate domino canticum nouum laus eius in ecclesia sanctorum Letetur israhel in eo qui fecit eum et filii sion exultent in rege suo Laudent nomen eius in choro in tympano et psalterio psallant illi Quia beneplacitum est populo suo et exaltabit mansuetos in salutem Exultabunt sancti in gloria letabuntur in cubilibus suis Exaltationes dei in gutture eorum et gladii ancipites in manibus eorum Ad faciendam uindictam in nationibus increpationes in populis Ad alligandos reges eorum in compedibus et nobiles eorum in manicis ferreis Ut faciant in eis iudicium conscriptum gloria hec est omnibus sanctis eius

Psalmus.

Laudate dominum in sanctis eius laudate eum in firmamento uirtutis eius Laudate eum in uirtutibus eius laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius Laudate eum in sono tube laudate eum in psalterio et cithara Laudate eum in timpano et choro laudate eum in cordis et organo Laudate eum in cymbalis benesonantibus laudate eum in cymbalis iubilationis Omnis spiritus laudet dominum

Psalmus dauid.

Dominus illuminatio mea et salus mea quem timebo Dominus protector uite mee a quo trepidabo Dum appropiant super me nocentes ut edant carnes meas Qui tribulant me inimici mei ipsi infirmati sunt et ceciderunt Si consistant aduersum me castra non timebit cor meum Si exurgat aduersum me prelium in hoc ego sperab

dxiiii.

dxv.

dxvi.

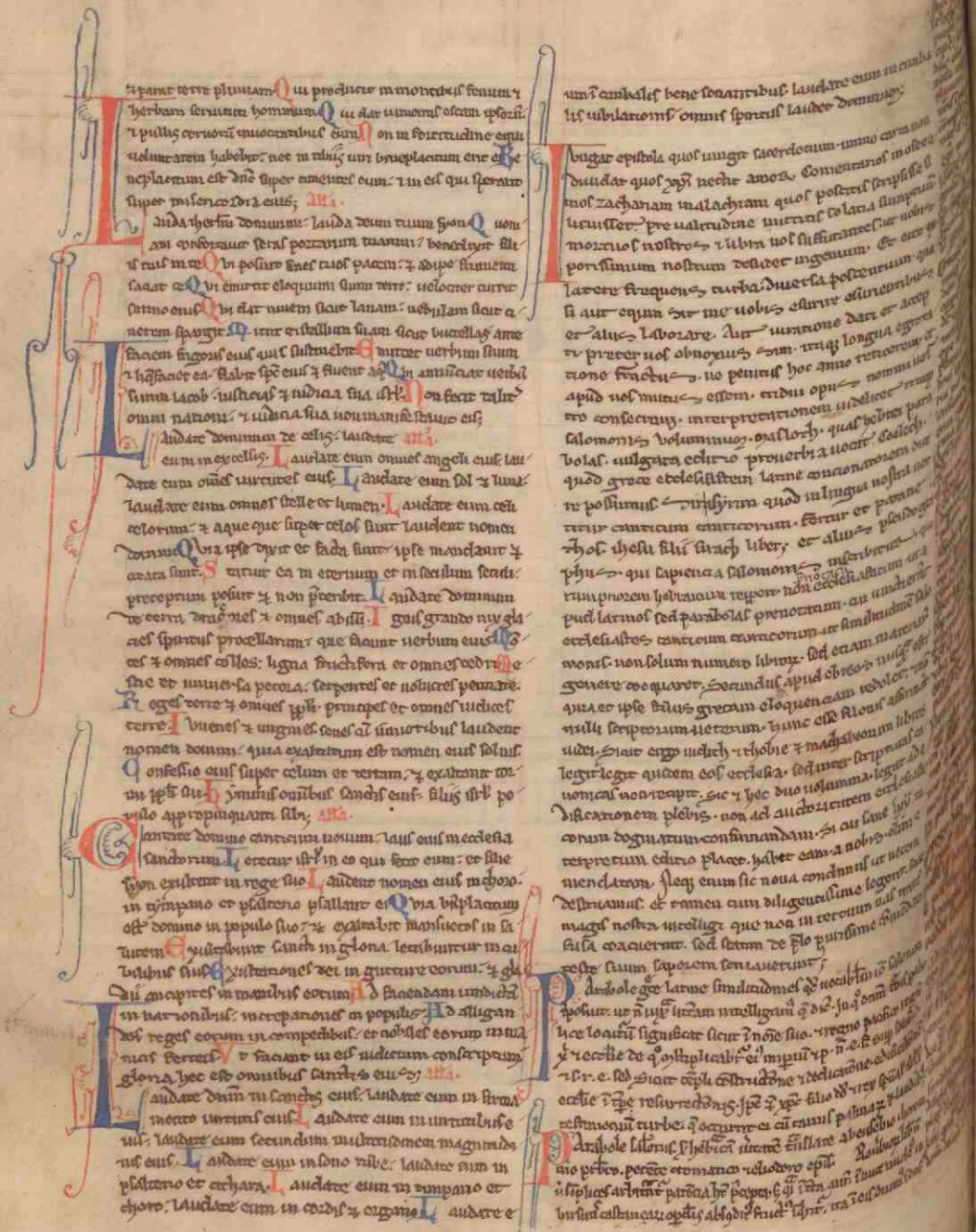

PARABOLE

Incipiunt parabole
Parabole salomonis filii dauid regis israel ad sciendam sapientiam
et disciplinam. ad intelligenda uerba prudentie
et suscipiendam eruditionem doctrine iustitia et iudicia
et equitates. ut det parvulis astutiam adolescentie scientia
et intellectum. audiens sapiens sapientior erit. et intelligens gubernacula possidebit.
Animadvertet parabolam et interpretationem. uerba sapientium et enigmata
eorum. Timor domini principium sapientie sapientiam autem et disciplinam
stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui. et ne dimittas legem
matris tue. ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo. Fili mi si te lacte
fuerint peccatores ne acquiescas eis. si dixerint uenite mecum insidiemur sanguini
abscondamus contra insontem frustra. deglutiamus eum sicut infernus uiuentem. et integrum quasi descendentem in lacum.
omnem substantiam preciosam replebimus domos nostras sortem mittes nobiscum
marsupium unus sit omnium nostrum. fili mi ne ambules cum eis
prohibe pedem tuum a semitis eorum. pedes enim illorum ad malum currunt
festinant ut effundant sanguinem. frustra autem pennis interficitur quicumque habet
intelligentiam. ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur. et machinantur
contra animas suas. sic semite omnis auari animas possidentium
auferunt. sapientia foris predicat. in plateis dat uocem suam. in capite turbarum
clamitat. in foribus portarum urbis profert uerba sua dicens
usquequo parvuli diligitis infantiam. et stulti ea quibus utilia sunt odietis
et insipientes odietis scientiam. convertimini ad correptionem
meam. ecce eructabo uobis spiritum meum et ostendam uerba mea uobis.
quia uocavi et renuistis. protendi manum meam et non fuit qui aspiceret. despexistis
omne consilium meum et increpationes meas neglexistis. et
ego in interitu uestro ridebo et subsannabo. cum uobis id quod timebatis
accident. cumque irruerit repentina calamitas. turbatio quasi
tempestas ingruerit. quando venerit super uos tribulatio et angustia.
tunc invocabitis me. et ego exaudiam. mane consurgent. et non inuenient me
eo quod exosam habuerint disciplinam. et timorem domini non susceperint. nec
consilium meum. despexerint. increpationes meas. comedent igitur
de fructibus uie sue. suisque consiliis saturabuntur. auditu parvulos interficiet
et prosperitas stultorum perdet illos. qui autem me audierit absque terrore
requiescet. et abundantia perfruetur. malorum omnium suspicans.

Fili mi si susceperis sermones meos. et mandata mea absconderis apud
te. ut audiat sapientiam auris tua. inclina cor tuum ad prudentiam.
si enim sapientiam inuocaueris. et prudentiam tuam clamore
petieris. si quesieris eam quasi pecuniam. et sicut thesauros effoderis eam.
tunc intelliges timorem domini. et scientiam diuinam inuenies. quia dominus dat sapientiam. et ex
ore eius prudentia. et custodiet rectorum salutem. et protector est
his qui ambulant simpliciter. ut custodiat semitas iudicii. et uias sanctorum conseruet.
tunc intelliges iustitiam et iudicium. et equitates. et omnes semitas bonas. si intraverit
sapientia cor tuum. et scientia animae tuae placuerit. consilium custodiet
te. et prudentia seruabit te. ut eruaris de uia mala. ab
homine qui peruersa loquitur. et relinquere te rectos. et ambulare per
uias tenebrosas. qui male faciunt. et letantur cum malefecerint. et exultant in
rebus pessimis. quorum semite prave sunt. et infames gressus eorum.
ut custodiat te a mulieribus extraneis. ab aliena que mollit sermones suos.
et relinquit ducatum pacti dei sui. oblita est
enim ad quam introibit domum eius. et ad inferos semitas
ipsius. omnes qui ingrediuntur ad eam non reuertentur. nec
apprehendent semitas uite. ut ambules in uia bona. custodiasque iustorum
semitas. illi enim habitabunt terram. et inhabitabiles in ea remanebunt
sapientia. Ideo qui me audierit. custodiet
custodias. et qui me inuenerit. inuenit uitam. et hauriet salutem a domino.
et prudentia. et scientia. et negotiatione argenti et auri
et pretiosi lapidis. fructus eius. preciosior est auro. et opibus
cunctis. et dilectum. huc non ualent aequari. longitudo dierum
in dextera eius. in sinistra illius diuitie. et gloria. uie eius uie pulchre
et omnes semite illius pacifice. lignum uite est his qui apprehenderint eam
et qui tenuerit eam beatus. Dominus sapientia fundauit terram.
stabiliuit celos prudentia. sapientia illius eruperunt abyssi. et nubes
rore concrescunt. fili mi ne effluant hec ab oculis tuis. custodi
animam legem atque consilium meum. et erit uita animae tuae. et gratia
faucibus tuis. tunc ambulabis fiducialiter in uia tua. et pedem
non offendes. si dormieris non timebis. quiescet sopor tuus erit
suauis. ne paueas repentino terrore. irruenteque potentia
impiorum. dominus enim erit in latere tuo. et custodiet pedem tuum
ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum a quo debes. si habes et
hic dicas amico meo uade. et reuertere. et cras dabo tibi. cum statim possis
dare. non machineris amico tuo malum. cum ille in te habeat fiduciam
ne contendas absque causa. cum ipse tibi nullum intulerit malum. ne
emuleris hominem iniustum. nec imiteris uias eius. abominatio
domino omnis illusor. et cum simplicibus eius sermocinatio est. Maledictus domus
impii habitatio iusti. et ubi tabernacula habitant. benedictionem. Ipse illusores ipse deludet
mansuetis autem dabit gratiam. gloriam sapientes possidebunt. stultorum
exaltatio ignominia.

Audite filii disciplinam patris. et intendite
ut sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam uobis. legem meam ne derelinquatis.
nam et ego filius fui patris mei. tener. et unigenitus
coram matre mea. et docebat me atque dicebat. suscipiat uerba
mea cor tuum. custodi precepta mea et uiues. posside sapientiam. possede
prudentiam. ne obliuiscaris neque declines a uerbis oris mei. ne dimittas
eam. custodiet te. dilige eam. et seruabit te. principium sapientie
posside sapientiam. et in omni possessione tua adquire prudentiam. arripe illam. et exaltabit te. glorificabit amplexata
fuerit. dabit capiti tuo augmenta gratie. et coronam inclitam protget te. dilige illam. et custodiet te. audi fili mi. et suscipe uerba mea. ut multiplicentur
tibi anni uitae. viam sapientie monstrauit tibi. duxit per semitas
equitatis. quas cum ingressus fueris. arctabuntur gressus tui. et currens non habebis offendiculum. tene disciplinam ne
omittas. custodi illam. quia ipsa est uita tua. ne delectet
te semita impiorum. et uia malorum ne placeat. fuge ab
ea. ne transeas per illam. declina et desere eam. sunt enim qui dormire
non possunt nisi malefecerint. et rapitur somnus ab eis. si supplantauerint quempiam
panis impietatis. uinum iniquitatis bibunt. iustorum autem semita quasi lux splendens
procedit. et crescit usque ad perfectum diem. via impiorum tenebrosa. nesciunt

CXXVII

CXXVIII

me multa et mens mea multa contemplata est sapienter et didici. Dedique cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam erroresque et stultitiam; et agnovi quod in his quoque esset labor et afflictio spiritus, eo quod in multa sapientia multa sit indignatio, et qui addit scientiam addit et dolorem.

II

Dixi ego in corde meo: Vadam et affluam deliciis et fruar bonis. Et vidi quod et hoc esset vanitas. Risum reputavi errorem, et gaudio dixi: Quid frustra deciperis? Cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam, ut animum meum transferrem ad sapientiam, devitaremque stultitiam, donec viderem quid esset utile filiis hominum. Quo facto opus est sub sole numero dierum vite sue. Magnificavi opera mea, edificavi mihi domos, plantavi vineas, feci ortos et pomaria, et consevi ea cuncti generis arboribus, et extruxi mihi piscinas aquarum ut irrigarem silvas lignorum germinantium. Possedi servos et ancillas, multamque familiam habui, armenta quoque et magnos ovium greges, ultra omnes qui fuerunt ante me in Jerusalem. Coacervavi mihi aurum et argentum, et substantias regum ac provinciarum. Feci mihi cantores et cantatrices, et delicias filiorum hominum, scyphos et urceos in ministerio ad vina fundenda, et supergressus sum opibus omnes qui ante me fuerunt in Jerusalem. Sapientia quoque perseveravit mecum. Et omnia que desideraverunt oculi mei non negavi eis, nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur, et oblectaret se in his que paraveram, et hanc ratus sum partem meam si uterer labore meo. Cumque me convertissem ad universa opera que fecerant manus mee, et ad labores in quibus frustra desudaveram, vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi, et nichil permanere sub sole. Transivi ad contemplandam sapientiam, erroresque et stultitiam. Quid est, inquam, homo ut sequi possit regem factorem suum? Et vidi quod tantum precederet sapientia stultitiam quantum differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius; stultus in tenebris ambulat. Et didici quod unus utriusque esset interitus. Et dixi in corde meo: Si unus et stulti et meus occasus erit, quid mihi prodest quod maiorem sapientie dedi operam? Locutusque cum mente mea animadverti quod hoc quoque esset vanitas. Non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum, et futura tempora oblivione cuncta pariter operient. Moritur doctus similiter et indoctus, et idcirco taeduit me vite mee, videntem mala universa esse sub sole, et cuncta vanitatem atque afflictionem spiritus. Rursus detestatus sum omnem industriam meam qua sub sole studiosissime laboravi, habiturus heredem post me, quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit, et dominabitur in laboribus meis in quibus desudavi et sollicitus fui. Et est quicquam tam vanum? Unde cessavi, renuntiavitque cor meum ultra laborare sub sole. Nam cum alius laboret in sapientia et doctrina et sollicitudine, homini ocioso quesita dimittit; et hoc ergo vanitas et magnum malum. Quid enim proderit homini de universo labore suo et afflictione spiritus qua sub sole cruciatus est? Cuncti dies eius pleni sunt doloribus et erumpnis, nec per noctem mente requiescit; et hoc nonne vanitas est? Nonne melius est comedere et bibere, et ostendere anime sue bona de laboribus suis? Et hoc de manu dei est. Quis ita devorabit et deliciis affluet ut ego? Homini bono in conspectu suo dedit deus sapientiam et scientiam et intelligenciam; peccatori autem dedit afflictionem et curam superfluam, ut addat et congreget et tradat ei qui placuit deo. Sed et hoc vanitas et cassa sollicitudo mentis.

III

Omnia tempus habent, et suis spaciis universa transeunt sub sole. Tempus nascendi et tempus moriendi. Tempus plantandi et tempus evellendi. Tempus occidendi et tempus sanandi. Tempus destruendi et tempus edificandi. Tempus flendi et tempus ridendi. Tempus plangendi et tempus saltandi. Tempus spargendi lapides et tempus colligendi. Tempus amplexandi et tempus longe fieri ab amplexibus. Tempus acquirendi et tempus perdendi. Tempus custodiendi et tempus abiciendi. Tempus scindendi et tempus consuendi. Tempus tacendi et tempus loquendi. Tempus dilectionis et tempus odii. Tempus belli et tempus pacis. Quid habet amplius homo de labore suo? Vidi afflictionem quam dedit deus filiis hominum ut distendantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore suo, et mundum tradidit disputationi eorum ut non inveniat homo opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem. Et cognovi quod non esset melius nisi letari et facere bene in vita sua. Omnis enim homo qui comedit et bibit et videt bonum de labore suo, hoc donum dei est. Didici quod omnia opera que fecit deus perseverent in perpetuum; non possumus eis quicquam addere nec auferre que fecit deus ut timeatur. Quod factum est ipsum permanet; que futura sunt iam fuerunt, et deus instaurat quod abiit. Vidi sub sole in loco iudicii impietatem, et in loco iustitie iniquitatem, et dixi in corde meo: Iustum et impium iudicabit deus, et tempus omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominum, ut probaret eos deus et ostenderet similes esse bestiis. Idcirco unus interitus est hominis et iumentorum, et equa utriusque condicio. Sicut moritur homo, sic et illa moriuntur. Similiter spirant omnia, et nichil habet homo iumento amplius; cuncta subiacent vanitati, et omnia pergunt ad unum locum; de terra facta sunt et in terram pariter revertuntur. Quis novit si spiritus filiorum Ade ascendat sursum, et si spiritus iumentorum descendat deorsum? Et deprehendi nichil esse melius quam letari hominem in opere suo, et hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet ut post se futura cognoscat?

IIII

Verti me ad alia, et vidi calumpnias que sub sole geruntur, et lacrimas innocentium, et consolatorem neminem, nec posse resistere eorum violentie, cunctorum auxilio destitutos. Et laudavi magis mortuos quam viventes, et feliciorem utroque iudicavi qui necdum natus est nec vidit mala que sub sole fiunt. Rursum contemplatus sum omnes labores hominum, et industrias animadverti patere invidie proximi; et in hoc ergo vanitas et cura superflua est. Stultus complicat manus suas et comedit carnes suas, dicens: Melior est pugillus cum requie quam plena utraque manus cum labore et afflictione animi. Considerans reperi et aliam vanitatem sub sole. Unus est, et secundum non habet, non filium, non fratrem, et tamen laborare non cessat, nec satiantur oculi eius divitiis, nec recogitat dicens: Cui laboro et fraudo animam meam bonis? In hoc quoque vanitas est et afflictio pessima. Melius est ergo duos esse simul quam unum; habent enim emolumentum societatis sue. Si unus ceciderit ab altero fulcietur. Ve soli, quia cum ceciderit non habet sublevantem se. Et si dormierint duo, fovebuntur mutuo; unus quomodo calefiet? Et si quispiam prevaluerit contra unum, duo resistunt ei; funiculus triplex difficile rumpitur. Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto qui nescit previdere in posterum, quod de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum, et alius natus in regno inopia consumatur. Vidi cunctos viventes qui ambulant sub sole cum adolescente secundo qui consurgit pro eo. Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum, et qui postea futuri sunt non letabuntur in eo. Sed et hoc vanitas et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum ingrediens domum dei, et appropinqua ut audias; multo enim melior est obedientia quam stultorum victime, qui nesciunt quid faciunt mali.

V

Ne temere quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram deo. Deus enim in celo, et tu super terram; idcirco sint pauci sermones tui. Multas curas sequuntur sompnia, et in multis sermonibus invenietur stultitia. Si quid vovisti deo, ne moreris reddere; displicet enim ei infidelis et stulta promissio; sed quodcumque voveris redde. Multoque melius est non vovere quam post votum promissa non reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam, neque dicas coram angelo: Non est providentia; ne forte iratus deus super sermone tuo dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi multa sunt sompnia, plurime vanitates et sermones innumeri; tu vero deum time. Si videris calumpnias egenorum et violenta iudicia, et subverti iustitiam in provincia, non mireris super hoc negotio; quia excelso excelsior est alius, et super hos quoque eminentiores sunt alii; et insuper universe terre rex imperat servienti. Avarus non implebitur pecunia, et qui amat divitias fructum non capiet ex eis; et hoc ergo vanitas. Ubi multe sunt opes, multi et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori nisi quod cernit divitias oculis suis? Dulcis est sompnus operanti, sive parum sive multum comedat; saturitas autem divitis non sinit eum dormire. Est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole: divitie conservate in malum domini sui. Pereunt enim in afflictione pessima; generavit filium qui in summa egestate erit. Sicut egressus est nudus de utero matris sue, sic revertetur, et nil aufert secum de labore suo.

VII

VIII

IX

X

CANTICA

quos sic apuntur hostes semper malo. cil est exemplo sup ueniu hic
ynog nde filii sole capitan. i pham magnum filium panis i panis a
eum. beate ouera est rex magn. i nullatenus ea rege magn. cerunt
p munimonel p gyrum. i pfecto abdicat minuet q est in ui pauper
i sapiens dilauit urbem p sapiam sui simili. demegre remedia est ho
minis. illud pauperis. dicebam ego melior esse sapiencia fortitudine
tue. quoniam p sapia pauperis contempta est nihil ei ab illo audiebant
sapiencia audientium in silencio pficit clamor principis inter stultos.
melior est sapia q arma bellica. i qui in uno peccat multa bona
perdet. Mulie mouerunt pulmones suauiare unguenta. p recolet est fa
ma. i gnia pania ad ipm fundamenta. sol sapientes in deserto. i mo stulta
i similem illis. i tuta stulti ambulant. ait ipe sic stultus cum ipe studet
quibusmar. sol ipe parem habentes ascendit sup me. sed nil me ele
mosyna quia curano collatur timore pene. maximum est malignum
de sub sole. quasi p errorem egrediens a facie potentis. positi stulti
in dignitate sublimi. i diuites sedere deorsum. vidi seruos in equis. i
principes ambulantes sic seruos sup terram. sedentes inedi
in terram. qui dissipat sepem mordebit eu colubet. qui transfert
lapides offendet in eis. qui findit ligna uulnerabit ab eis. si retusum
fuerit ferrum. hoc ei ut prosit. i beleutem erit. multo labore exacuet.
ei p industriam sophia. sapia. ei mordebit spens in silentio incantatio
nimul hoc qui occulte detrahit filio oris sapientis. gratia labia insipientis
p semetipsum ei. initium uerborum ei stultitia. i nouissimum oris illius
error pessimus. stulta uerba multiplicat. ignorat ho quid antecedat
ad post illum. et quis ei poterit indicare. labor stultorum affligit eos
qui nescit in urbem p gore ve ei terra cuius rex puer. i principes
mane comedunt. beata terra. cui rex nobilis est. i filii principes eius
in tempore suo. ad reficiendu. i non ad luxuriam. in pigritiis humi
abiicitur cotignatio. i remissis manibus pstillabit domus. in
risu faciut panem. i uinu. i epulantur uiuentes pecunie obedit
omnibus. in cogitatione tua rege ne detrahas. ei secreto cubili ne ma
ledixeris diuiti. quia auis cli portabit uocem tuam. et qui habet
alas annuntiabit sermonem. Mittere panes tuos sup aquas. quo
qua post multos tempora inuenies illos. da partem septem necnon octo.
nescis quid futurum sit malu sup terram. si repleta fuerint nubes
imbre sup terram effundent. si ceciderit lignum ad austrum. aut ad aq
lonem in loco. ubi ceciderit ibi erit. qui obseruat ventu non seminat.
qui considerat nubes non metet. sicut ignoras quas uie spiritus in
membris conpaginentur ossa in uentre pregnantis. sic nescis opera dei qui
fabricator est omniu. mane semina semen tuu. et uespere ne cesset ma
nus tua. quid egas ad magis erit hoc aut illud. si utrumq; simul
melius erit. dulce lumen. i delectabile oculis est videre solem. si a
nis multos annos uixerit. hos omnes letos fieri. i memoriale sit dies te
nebrosi temporis. quos dicit multos. qui ea uenisse nihil habuerit anguitur
preterea locutus est iuuenis in adolescentia tua. i in bono sit cor tu
um in diebus iuuentutis tue. i ambula in uiis cordis tui. i in uisu
oculoru tuoru. scito qd pro omnib; his adducet te deus in iudicium. sub
trahe iram a corde tuo. i amoue malitia a carne tua. adolescentia
enim. i uoluptas uana sunt. Memento creatoris tui in diebus iuuen
tutis tue. antequam ueniat tempus afflictionis. i appropinquet tem
pus de quib; dicas. non mihi placent. antequam tenebrescat sol. i lumen. i hu
mor. i stelle. i reuertantur nubes post pluuiam. qui custodiut domu
tue. i mouebit uiri fortissimi. i cessabit molentes quia imminuti sunt.
i obscurabit uidentes per foramina. i claudent hostia
in platea. i humiliabunt uoces molentis. consurget ad uocem uolucris.
i obsurdescent omnes filie carminis. excelsa timebunt. i formidabit ama-

ygdalus. i impinguabit locusta. i dissipabit capparis. quia ibit
homo in domum eternitatis sue. i circuibunt in platea plangentes. antequam
rumpatur funis argenteus. i recurrat uena aurea. i conteratur urna ad
fontem. i confringatur rota sup cisternam. i reuertatur puluis in terra sua
unde erat. i spiritus redeat ad deum qui dedit illum. uanitas uanitatum dixit eccliastes. dixit populum tu
um. adhuc insuper sapientissimus. eccliastes. docuit populum tu
um. i auribus capere fecit. sapientissima. i fixit uerba
rum veritatem. i uerbum ueritatis. scripsit rectissime. dixit sermones
uitos. i scriptura sanctos. ac uerissimos. uerba sapientium sicut stimu
li. i quasi clauos in altum defixos. qui sunt uni pastore. a deo
dati. hinc amplius fili mi ne requiras. faciendi plures libros. nullus est
finis. i meditatio carnis affligit. finem loquendi audiamus. deum time
et mandata eius obserua hoc est omnis homo. i cuncta quecumq; adducet deus in iudicium. pro omni
errato sive bonum sive malum sit. Epithalamium.

Osculetur me osculo oris sui. quia meliora sunt ubera
tua uino fragrantia unguentis optimis. oleum effusum
nomen tuum. ideo adolescule dilexerunt te nimis. trahe me post te.
curremus in odorem unguentorum tuorum. introduxit me
rex in cellaria sua. exultemus i letemur in te. memores uberum
tuorum. sup uinum. recti diligunt te. fusca sum. i formosa filie hieru
salem. sicut tabernacula cedar sicut pelles salomonis. nolite me considerare
quod fusca sum. quia decoloauit me sol. filii matris mee pugnauerunt contra
me. posuerunt me custodem in uineis. uineam meam non custodiui. ostende mihi
o quem diligit anima mea. ubi pascis. ubi cubas in meridie. ne uagari incipiam
post greges sodalium tuorum. equitatui meo in curribus pharaonis assimilauit te amica mea.
pulchre sunt gene tue sicut turturis. collum tuum sicut monilia. adhuc rex in accubitu suo. nardus mea dedit odorem suum. fasciculus myrre dilectus meus mihi. inter ubera mea commorabitur. botrus cipri dilectus meus mihi. in uineis engaddi. ecce tu pulchra es amica mea. ecce tu pulchra es oculi tui columbarum. ecce tu pulcher es dilecte mi. et decorus. lectulus noster floridus. trabes domorum nostrarum cedrine. fulcite me floribus. stipate me malis. quia amore langueo. Ego flos campi. et lilium conuallium. sicut lilium inter spinas. sic amica mea inter filias. sicut malus inter ligna silue. sic dilectus meus inter filios. sub umbra illius quem desiderabam sedi. et fructus eius dulcis gutturi meo. introduxit me in cellam uinariam. ordinauit in me caritatem. fulcite me floribus. stipate me malis. quia amore langueo. leua eius sub capite meo. et dextera illius amplexabitur me. adiuro uos filie hierusalem per capreas siluestres. et cervos agrestes. ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam donec ipsa uelit. quis est iste qui ascendit de deserto. deliciis affluens. innixa super dilectum suum. sub arbore malo suscitauit te. ibi corrupta est mater tua. ibi violata est genetrix tua. pone me ut signaculum super cor tuum. ut signaculum super brachium tuum. quia fortis est ut mors dilectio. dura sicut infernus emulatio. lampades eius lampades ignis atque flammarum. aque multe non potuerunt extinguere caritatem. nec flumina obruent illam. si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione quasi nichil despiciet eam. soror nostra parua est. et ubera non habet. quid faciemus sorori nostre in die quando alloquenda est. si murus est edificemus super eum propugnacula argentea. si ostium claudamus illud tabulis cedrinis. ego murus. et ubera mea sicut turris ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens. vinea fuit pacifico in loco qui fertilis est. locauit eam cultoribus. ut comedat quisque fructum eius. mille uineam habere pacificum. in custodibus eius singuli ferebant pro fructibus eius mille argenteos. vinea mea coram me est. mille tui pacifice. et ducenti custodientes fructus eius. quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis. iuncture femorum tuorum sicut monilia que fabricata manu artificis. umbilicus tuus crater tornatilis. nunquam indigens poculis. venter tuus sicut acervus tritici uallatus liliis. duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree. collum tuum sicut turris eburnea. oculi tui sicut piscine in esebon que sunt in porta filie multitudinis. nasus tuus sicut turris libani que respicit contra damascum. caput tuum ut carmelus. et comę capitis tui sicut purpura regis uincta canalibus. quam pulchra es et quam decora carissima in deliciis. hec tua statura assimilata est palme. et ubera tua botris. dixi ascendam in palmam apprehendam fructus eius. et erunt ubera tua sicut botri uuę. et odor oris tui sicut malorum. guttur tuum sicut uinum optimum. dignum dilecto meo ad potandum. labia dormientium. ego dilecto meo. et ad me conuersio eius. uenite dilecte mi egrediamur in agrum. commoremur in uillis. mane surgamus ad uineas. uideamus si floruit uinea. si flores fructus parturiunt. si floruerunt mala punica. ibi dabo tibi ubera mea. mandragore dederunt odorem in portis nostris. omnia poma noua et uetera. dilecte mi seruaui tibi. quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris mee. ut inuenta foris osculer te. et iam me nemo despiciat. apprehendam te. et ducam in domum matris mee. ibi me docebis. et dabo tibi poculum ex uino condito. et mustum malorum meorum. leua eius sub capite meo. et dextera illius amplexabitur me. adiuro uos filie hierusalem ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam donec ipsa uelit. quis est iste qui ascendit de deserto. deliciis affluens. innixa super dilectum suum. sub arbore malo suscitauit te. ibi corrupta est mater tua. ibi violata est genetrix tua. pone me ut signaculum super cor tuum. ut signaculum super brachium tuum. quia fortis est ut mors dilectio. dura sicut infernus emulatio. lampades eius lampades ignis atque flammarum. aque multe non potuerunt extinguere caritatem. nec flumina obruent illam. si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione quasi nichil despiciet eam. soror nostra parua est. et ubera non habet. quid faciemus sorori nostre in die quando alloquenda est. si murus est edificemus super eum propugnacula argentea. si ostium claudamus illud tabulis cedrinis. ego murus. et ubera mea sicut turris ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens. vinea fuit pacifico in loco qui fertilis est. locauit eam cultoribus. ut comedat quisque fructum eius. mille uineam habere pacificum. in custodibus eius singuli ferebant pro fructibus eius mille argenteos. vinea mea coram me est. mille tui pacifice. et ducenti custodientes fructus eius. quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis. iuncture femorum tuorum sicut monilia que fabricata manu artificis. umbilicus tuus crater tornatilis. nunquam indigens poculis. venter tuus sicut acervus tritici uallatus liliis. duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree. collum tuum sicut turris eburnea. oculi tui sicut piscine in esebon que sunt in porta filie multitudinis. nasus tuus sicut turris libani que respicit contra damascum. caput tuum ut carmelus. et comę capitis tui sicut purpura regis uincta canalibus. quam pulchra es et quam decora carissima in deliciis. hec tua statura assimilata est palme. et ubera tua botris. dixi ascendam in palmam apprehendam fructus eius. et erunt ubera tua sicut botri uuę. et odor oris tui sicut malorum. guttur tuum sicut uinum optimum. dignum dilecto meo ad potandum. labia dormientium. ego dilecto meo. et ad me conuersio eius. uenite dilecte mi egrediamur in agrum. commoremur in uillis. mane surgamus ad uineas. uideamus si floruit uinea. si flores fructus parturiunt. si floruerunt mala punica. ibi dabo tibi ubera mea. mandragore dederunt odorem in portis nostris. omnia poma noua et uetera. dilecte mi seruaui tibi. quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris mee. ut inuenta foris osculer te. et iam me nemo despiciat. apprehendam te. et ducam in domum matris mee. ibi me docebis. et dabo tibi poculum ex uino condito. et mustum malorum meorum. leua eius sub capite meo. et dextera illius amplexabitur me. adiuro uos filie hierusalem ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam donec ipsa uelit.

II

[illegible] aspiret dies et inclinentur umbre. Redeas similis esto dilecte
[illegible] capreae hinnuloque cervorum super montes bethel. I In lectulo meo quae
[illegible] per noctes quem diligit anima mea quaesivi illum et non inveni. Surgam et
[illegible] civitatem. Per vicos et plateas quaeram quem diligit anima mea. Quaesivi
illum et non inveni. Invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem. Si quem
diligit anima mea vidistis. Paululum cum pertransissem eos inveni
quem diligit anima mea. Tenui illum nec dimittam. Donec introducam illum
in domum matris meae et in cubiculum genitricis meae. Adiuro vos filie ihe-
rusalem per capreas cervosque camporum ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam
donec ipsa velit. Quae est ista quae ascendit per desertum sicut virgula fumi ex a-
romatibus mirre et thuris et universi pulveris pigmentarii. Ecce lectulum
salomonis. Sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis israel. Quisque gladios tenentes
ad bella doctissimi. Unusquisque ensis super femur suum propter timores nocturnos.
Ferculum fecit sibi rex salomon de lignis libani. Columpnas eius
fecit argenteas. Reclinatorium aureum. Ascensum purpureum. Media ca-
rentur constrata propter illas iherusalem. Egredimini et videte filie syon
regem salomonem in diademate quo coronavit eum mater sua in die
desponsationis illius et in die lorice cordis eius. Quam pulchra es
amica mea quam pulchra es. Oculi tui columbarum absque eo quod intrinsecus
latet. Capilli tui sicut gregis caprarum que ascenderunt de monte
galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum que ascenderunt de lavacro.
Omnes gemellis fetibus et sterilis non est inter eas. Sicut vitta coccinea
labia tua et eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici
tu gene tue absque eo quod intrinsecus latet. Sicut turris david collum tuum
quae edificata est cum propugnaculis. Mille clipei pendent ex ea omnis
armatura fortium. Duo ubera tua sicut duo hinnuli capreae gemelli
qui pascuntur in liliis. Donec aspiret dies et inclinentur umbre
vadam ad montem mirre et ad collem thuris. Tota pulchra es amica
mea et macula non est in te. Veni de libano sponsa mea ve-
ni de libano veni. Segnabis de capite amana de vertice sanir
et hermon de cubilibus leonum de montibus pardorum. Vulnerasti cor meum
sorore mea sponsa vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum et in uno
crine colli tui. Quam pulchre sunt mamme tue sorore mea sponsa. Pulchri
ora sunt ubera tua vino et odor unguentorum tuorum super omnia aroma-
ta. Favus distillans labia tua sponsa mel et lac sub lingua tua
et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Ortus conclusus soror mea
sponsa ortus conclusus fons signatus. Emissiones tue paradisus malorum pu-
nicorum cum pomorum fructibus. Cipri cum nardo nardus et crocus fistula et
cinamomum cum universis lignis libani. Mirra et aloe cum omnibus primis
unguentis. Fons ortorum puteus aquarum viventium que fluunt
impetu de libano. Surge aquilo et veni auster perfla ortum meum et
fluant aromata illius. V Veniat dilectus meus in ortum suum ut comedat
fructus pomorum suorum. Veni in ortum meum soror mea sponsa. Messui
mirram cum aromatibus meis. Comedi favum cum melle meo. Bibi
vinum meum cum lacte meo. Comedite amici et bibite et inebriamini
karissimi. Ego dormio et cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis
aperi michi soror mea amica mea columba mea immaculata
mea quia caput meum plenum est rore et cincinni mei guttis no-
ctium. Expoliavi me tunica mea quomodo induar illam. Lavi pe-
des meos quomodo inquinabo illos. Dilectus meus misit manum suam
per foramen et venter meus intremuit ad tactum eius. Surrexi ut a-
perirem dilecto meo. Manus mee distillaverunt mirram et digiti mei
plenum mirra probatissima. Pessulum hostii mei aperui dilecto meo
ut illi declinaverat atque transierat. Anima mea liquefacta est ut
dilectus locutus est. Quaesivi et non inveni illum vocavi et non respon-
dit mihi. Invenerunt me custodes qui circuiunt civitatem. Percusserunt me
et vulnerarunt me tulerunt pallium meum custodes murorum. Adiuro

vos filie iherusalem si inveneritis dilectum meum ut annuntietis ei quia
amore langueo. Qualis est dilectus tuus ex dilecto quia sic adiurasti nos.
Dilectus meus candidus et rubicundus electus ex milibus. Caput eius
aurum optimum come eius sicut elate palmarum nigre quasi corvus.
Oculi eius sicut columbe super rivos aquarum que lacte sunt lote et re-
sident iuxta fluenta plenissima. Gene illius sicut aureole aroma-
tum consite a pigmentariis. Labia eius lilia distillantia mirram primam.
Manus illius tornatiles aureae plene iacinctis. Venter eius eburneus
distinctus saphiris. Crura illius columpne marmoree que fundate sunt
super bases aureas. Species eius ut libani electus ut cedri. Guttur
illius suavissimum et totus desiderabilis. Talis est dilectus meus et
iste est amicus meus filie ierusalem. Quo abiit dilectus tuus
o pulcherrima mulierum quo declinavit dilectus tuus et quaeremus eum tecum.
Dilectus meus descendit in ortum suum ad areolam aromatum ut pas-
ceretur in ortis et lilia colligat. Ego dilecto meo et dilectus meus qui
pascitur inter lilia. Pulchra es amica mea suavis et decora sicut iherusalem
terribilis ut castrorum acies ordinata. Averte oculos tuos a me quia ip-
si me avolare fecerunt. Capilli tui sicut greges caprarum que apparuerunt de
galaad. Dentes tui sicut greges ovium que ascenderunt de lavacro. Omnes
gemellis fetibus et sterilis non est in eis. Sicut cortex mali punici sic ge-
ne tue absque occultis tuis. Sexaginta sunt regine et hii concubine
et adolescentularum non est numerus. Una est columba mea perfecta mea
una est matri sue electa genitricis sue. Viderunt eam filie syon
et beatissimam predicaverunt regine et concubine laudaverunt eam. Quae
est ista que progreditur quasi aurora consurgens pulchra ut luna ele-
cta ut sol terribilis ut castrorum acies ordinata. Descendi ad or-
tum meum ut viderem poma convallium et inspicerem si floruisset vinea
et germinassent mala punica. Nescivi anima mea conturbavit
me propter quadrigas aminadab. Revertere revertere sunamitis et revertere
revertere ut intueamur te. Quid videbis in sunamite nisi choros castrorum.
Quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis. Iuncturae
femorum tuorum sicut monilia que fabricata sunt manu artificis. Umbi-
licus tuus crater tornatilis nonquam indigens poculis. Venter tuus si-
cut acervus tritici vallatus liliis. Duo ubera tua sicut duo hinnuli ge-
melli capreae. Collum tuum sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscine
in esebon que sunt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut
turris libani que respicit contra damascum. Caput tuum ut carmelus
et come capitis tui sicut purpura regis vincta canalibus. Quam
pulchra es et quam decora karissima in deliciis. Statura tua assimilata est pal-
me et ubera tua sunt botris. Dixi ascendam in palmam et apprehendam fru-
ctus eius et erunt ubera tua sicut botri vinee et odor oris tui sicut odor
malorum. Guttur tuum sicut vinum optimum dignum dilecto meo ad
potandum labiisque et dentibus illius ad ruminandum. Ego dilecto me-
o et ad me conversio eius. Veni dilecte mi egrediamur in agrum com-
moremur in villis mane surgamus ad vineam. Vineam si floruerit
vinea si flores fructus parvuli. Si floruerunt mala punica ibi da-
bo tibi ubera mea. Mandragore dederunt odorem suum in portis nostris. Omnia
poma nova et vetera dilecte mi servavi tibi. Quis mihi det te fra-
trem meum suggentem ubera matris mee ut inveniam te solum
foris et deosculare te et iam nemo me decipiat apprehendam te et in-
ducam in domum matris mee et in cubiculum genitricis mee. Ibi me
docebis et dabo tibi poculum ex vino condito et mustum malorum gra-
natorum meorum. Leva eius sub capite meo et dextera illius amplexabitur
me. Adiuro vos filie iherusalem ne suscitetis neque evigilare faciatis
dilectum donec ipsa velit. Quae est ista que ascendit de deserto de-
liciis affluens innixa super dilectum suum. Sub arbore

IX.

mirra prima

CVI

X.

de celo ad terram re.

XI.

CVII

XII.

XIII.

CVIII

malo suscitavi te: ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua. Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus emulatio: lampades eius lampades ignis atque flammarum. Aque multe non potuerunt extinguere caritatem, nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione, quasi nichil despiciet eam. Soror nostra parvula et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostre in die qua alloquenda est? Si murus est, edificemus super eum propugnacula argentea; si hostium est, compingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus, et ubera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens. Vinea fuit pacifico in ea que habet populos: tradidit eam custodibus; vir affert pro fructu eius mille argenteos. Vinea mea coram me est. Mille tui pacifice, et ducenti his qui custodiunt fructus eius. Que habitas in ortis, amici auscultant: fac me audire vocem tuam. Fuge dilecte mi, et assimilare capree hinnuloque cervorum super montes aromatum. Explicit Canticum canticorum. Incipit liber Sapientie.

Diligite iustitiam qui iudicatis terram. Sentite de domino in bonitate, et in simplicitate cordis querite illum: quoniam invenitur ab his qui non temptant illum; apparet autem his qui fidem habent in illum. Perverse enim cogitationes separant a deo; probata autem virtus corripit insipientes. Quoniam in malivolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus enim sanctus discipline effugiet fictum, et auferet se a cogitationibus que sunt sine intellectu, et corripietur a superveniente iniquitate. Benignus est enim spiritus sapientie, et non liberabit maledictum a labiis suis: quoniam renum illius testis est deus, et cordis eius scrutator est verus, et lingue illius auditor. Quoniam spiritus domini replevit orbem terrarum, et hoc quod continet omnia scientiam habet vocis. Propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere, nec preteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impii interrogatio erit; sermonum autem illius auditio ad deum veniet, ad correptionem iniquitatum illius. Quoniam auris zeli audit omnia, et tumultus murmurationum non abscondetur. Custodite ergo vos a murmuratione que nichil prodest, et a detractione parcite lingue: quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit; os autem quod mentitur occidit animam. Nolite zelare mortem in errore vite vestre, neque adquiratis perditionem in operibus manuum vestrarum. Quoniam deus mortem non fecit, nec letatur in perditione vivorum. Creavit enim deus ut essent omnia, et sanabiles fecit nationes orbis terrarum: et non est in illis medicamentum exterminii, nec inferorum regnum in terra. Iustitia enim perpetua est et immortalis. Impii autem manibus et verbis accersierunt illam, et estimantes illam amicam defluxerunt, et sponsiones posuerunt ad illam, quoniam digni sunt morte qui sunt ex parte illius.

II Dixerunt enim impii apud se cogitantes non recte: Exiguum et cum tedio est tempus vite nostre, et non est refrigerium in fine hominis, et non est qui agnitus sit reversus ab inferis: quia ex nichilo nati sumus, et post hoc erimus tamquam non fuerimus: quoniam fumus flatus est in naribus nostris, et sermo scintille ad commovendum cor nostrum: qua extincta, cinis erit corpus nostrum, et spiritus diffundetur tamquam mollis aer, et transibit vita nostra tamquam vestigium nubis, et sicut nebula dissolvetur, que fugata est a radiis solis, et a calore illius aggravata: et nomen nostrum oblivionem accipiet per tempus, et nemo habebit memoriam operum nostrorum. Umbre enim transitus est tempus nostrum, et non est reversio finis nostri, quoniam consignata est, et nemo revertitur. Venite ergo, et fruamur bonis que sunt, et utamur creatura tamquam in iuventute celeriter. Vino pretioso et unguentis nos impleamus, et non pretereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant; nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo nostrum exsors sit luxurie nostre; ubique relinquamus signa letitie: quoniam hec est pars nostra, et hec est sors. Opprimamus pauperem iustum, et non parcamus vidue, nec veterani revereamur canos multi temporis. Sit autem fortitudo nostra lex iustitie; quod enim infirmum est, inutile invenitur. Circumveniamus ergo iustum, quoniam inutilis est nobis, et contrarius est operibus nostris, et improperat nobis peccata legis, et diffamat in nos peccata discipline nostre. Promittit se scientiam dei habere, et filium dei se nominat. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum. Gravis est nobis etiam ad videndum, quoniam dissimilis est aliis vita illius, et immutate sunt vie eius. Tamquam nugaces estimati sumus ab illo, et abstinet se a viis nostris tamquam ab immunditiis, et prefert novissima iustorum, et gloriatur patrem se habere deum. Videamus ergo si sermones illius veri sint, et temptemus que ventura sunt illi, et sciemus que erunt novissima illius. Si enim est verus filius dei, suscipiet illum, et liberabit eum de manibus contrariorum. Contumelia et tormento interrogemus illum, ut sciamus reverentiam illius, et probemus patientiam illius. Morte turpissima condempnemus illum; erit enim ei respectus ex sermonibus illius. Hec cogitaverunt, et erraverunt: excecavit enim illos malitia eorum. Et nescierunt sacramenta dei, neque mercedem speraverunt iustitie, nec iudicaverunt honorem animarum sanctarum. Quoniam deus creavit hominem inexterminabilem, et ad imaginem similitudinis sue fecit illum. Invidia autem diaboli mors introivit in orbem terrarum; imitantur autem illum qui sunt ex parte illius.

III Iustorum autem anime in manu dei sunt, et non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipientium mori, et estimata est afflictio exitus eorum, et ab itinere iusto abierunt in exterminium; et quod a nobis est iter, exterminium: illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est. In paucis vexati, in multis bene disponentur: quoniam deus temptavit illos, et invenit illos dignos se. Tamquam aurum in fornace probavit illos, et quasi holocausti hostiam accepit illos, et in tempore erit respectus illorum. Fulgebunt iusti, et tamquam scintille in arundineto discurrent. Iudicabunt nationes, et dominabuntur populis, et regnabit dominus illorum in perpetuum. Qui confidunt in illo, intelligent veritatem, et fideles in dilectione acquiescent illi: quoniam donum et pax est electis eius. Impii autem secundum que cogitaverunt correptionem habebunt, qui neglexerunt iustum, et a domino recesserunt. Sapientiam enim et disciplinam qui abicit, infelix est: et vacua est spes illorum, et labores sine fructu, et inutilia opera eorum. Mulieres eorum insensate sunt, et nequissimi filii eorum. Maledicta creatura illorum, quoniam felix est sterilis et incoinquinata, que nescivit thorum in delicto: habebit fructum in respectione animarum sanctarum. Et spado qui non operatus est per manus suas iniquitatem, nec cogitavit adversus deum nequissima: dabitur enim illi fidei donum electum, et sors in templo dei acceptissima. Bonorum enim laborum gloriosus est fructus, et que non concidat radix sapientie. Filii autem adulterorum in consummatione erunt, et ab iniquo thoro semen exterminabitur. Et si quidem longe vite erunt, in nichilum computabuntur, et sine honore erit novissima senectus illorum. Et si celerius defuncti fuerint, non habebunt spem, nec in die agnitionis allocutionem: nationes enim inique dire sunt consummationis.

IIII O quam pulchra est casta

[illegible]

go est. que a uento tollitur. et tamquam spuma gracilis que a procellis
pergitur. et tamquam fumus qui a uento diffusus est. et tamquam memoria hospi-
tis unius diei proterentis. Iusti autem in perpetuum uiuent. et apud
dominum est merces eorum. et cogitatio illorum apud altissimum. Ideo accipient
regnum decoris. et diadema spei de manu domini. quia dextera sua reget
eos. et brachio sancto suo defendet illos. et accipiet armaturam zelus illius
et armabit creaturam ad ultionem inimicorum. Induet pro torace iusti-
ciam. et accipiet pro galea iudicium rectum. Sumet scutum inexpugnabile
equitatem. Aciet autem durum iram in lanceam. et pugnabit cum
illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt directe emissiones fulgu-
rum. et tamquam habente arcu curuato nubium exterminabuntur. et ad
certum locum insilient. Et a petrosa uia plene emittentur grandines.
et candescet in illos aqua maris. et fluuia concurrent duriter. Con-
tra illos stabit spiritus uirtutis. et tamquam turbedo uenti diuidet illos. et
ad heremum perducet omnem iniquitatis illorum terram. et malignitas e-
uertet sedes potentium. Melior est sapientia quam uires. et uir prudens ma-
gis quam fortis. Audite ergo reges et intelligite. discite iudices fi-
nium terre. Prebete aures uos qui continetis multitudines. et pla-
cetis uobis in turbis nationum. quia data est a domino potestas uobis
et uirtus ab altissimo qui interrogabit opera uestra. et cogitationes scru-
tabitur. quia cum essetis ministri regni illius. non recte iudicastis. neque
custodistis legem iustitie. neque secundum uoluntatem deambulastis.
Horrende et cito apparebit uobis. quia iudicium durissimum in his qui
presunt fiet. Exiguo enim conceditur misericordia. potentes autem potenter
tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cuiquam deus qui
est omnium dominabitur. nec uerebitur magnitudinem cuiusquam
quia pusillum et magnum ipse fecit. et equaliter cura est illi de omnibus
fortioribus autem fortior instat cruciatio. Ideo uos ergo reges sunt
bis sermones mei. ut discatis sapientiam. et non excidatis. Quieni
custodierint iustitiam. iuste iudicabuntur. et qui didicerint ius
inuenient quid respondeant. Concupiscite ergo sermones meos.
et diligite illos. et habebitis disciplinam. Clara est et que non quam marce-
scit sapientia. et facile uidetur ab his qui diligunt eam. et inuenitur
ab his qui querunt illam. Preoccupat qui se concupiscunt. ut illis se pri-
or ostendat. Qui de luce uigilauerit ad illam non laborabit. assiden-
tem enim illam foribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa sensus est
consummatus. et qui uigilauerit propter illam cito erit securus. quia di-
gnos se ipsa circuit querens. et in uiis suis ostendet se illis hilariter.
et in omni prudentia occurret illis. Initium enim illius uerissima
est disciplina concupiscentia. Cura ergo disciplina dilectio est. et
dilectio custodia legum illius est. Custodiendo autem legum consumma-
tio incorruptionis est. Incorruptio autem facit esse proximum
deo. Concupiscentia itaque sapientie deducet ad regnum perpetuum.
Si ergo delectamini in sedibus. et sceptris o reges populi. diligite
sapientiam ut in perpetuum regnetis. diligite lumen sapientie omnes
qui prestis populis. Quid est sapientia. et quemadmodum facta sit referam. et
non abscondam a uobis sacramenta dei. sed ab initio natiuitatis in-
uestigabo. et ponam in lucem scientiam illius. et non preteribo ueritatem. neque
cum inuidia tabescente iter habebo. quia talis homo non erit particeps
sapientie. Multitudo autem sapientium sanitas est orbis terrarum. et
rex sapiens populi stabilimentum est. Accipite ergo disciplinam per ser-
mones meos. et proderit uobis. Non quidem et ego mortalis homo similis
hominibus. et ex genere illius terrae. qui est factus prior. et in uentre
matris figuratus sum caro decem mensium tempore coagulatus
sum in sanguine. ex semine hominis et delectamento somnii co-

VI

VII

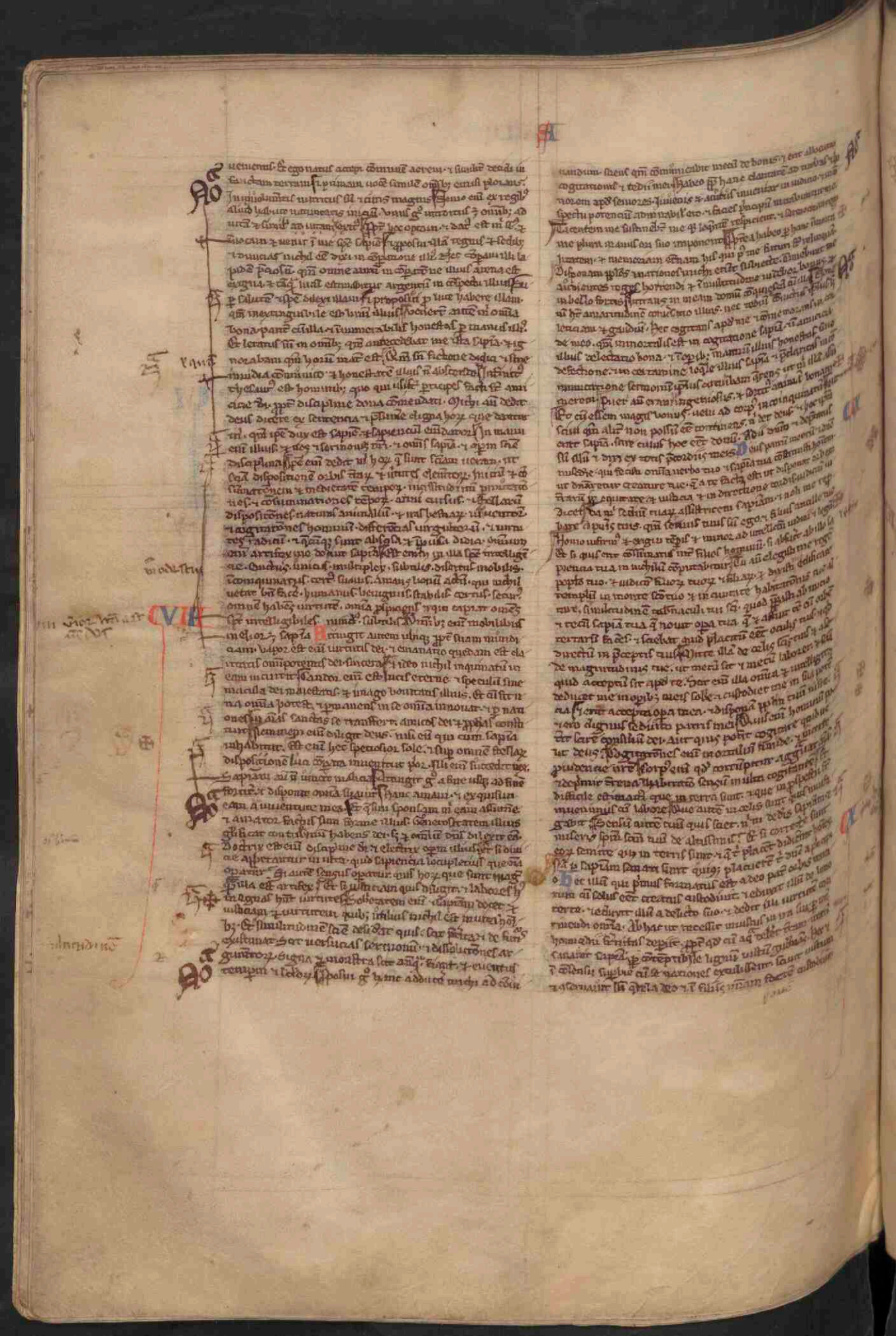

aut gyrum stellarum aut nimiam aquam aut solem aut lunam rectores orbis terrarum deos putaverunt. Quorum si specie delectati deos putaverunt, sciant quanto his dominator eorum speciosior est; speciei enim generator haec omnia constituit. Aut si virtutem et opera eorum mirati sunt, intelligant ab illis quoniam qui haec fecit fortior est illis. A magnitudine enim speciei et creaturae cognoscibiliter poterit creator horum videri. Sed tamen adhuc in his minor est querela. Et hi enim fortasse errant, Deum quaerentes et volentes invenire. Etenim cum in operibus illius conversentur, inquirunt, et persuasum habent quoniam bona sunt quae videntur. Iterum autem nec his debet ignosci. Si enim tantum potuerunt scire ut possent aestimare saeculum, quomodo huius dominum non facilius invenerunt? Infelices autem sunt, et inter mortuos spes illorum est, qui appellaverunt deos opera manuum hominum, aurum et argentum, artis inventionem, et similitudines animalium, aut lapidem inutilem, opus manus antiquae. Aut si quis artifex faber de silva lignum rectum secaverit, et huius docte eradat omnem corticem, et arte sua usus diligenter fabricet vas utile in conversationem vitae, reliquiis autem eius operis ad praeparationem escae abutatur, et reliquum horum quod ad nullum usum facit, lignum curvum et vorticibus plenum, sculpat diligenter per vacuitatem suam, et per scientiam artis suae figuret illud, et assimilet illud imagini hominis, aut alicui ex animalibus illud comparet, perliniens rubrica, et rubicundum faciens fuco colorem illius, et omnem maculam quae in illo est perliniens, et faciat ei dignam habitationem, et in pariete ponens illud, et confirmans ferro, ne forte cadat, prospiciens illi, sciens quoniam non potest se adiuvare: imago enim est, et opus est illi adiutorium. Et de substantia sua, et de filiis suis, et de nuptiis votum faciens inquirit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est; et pro sanitate quidem infirmum deprecatur, et pro vita rogat mortuum, et in adiutorium inutilem invocat; et pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest, et de acquirendo et de operando, et de omnium rerum eventu petit ab eo qui in omnibus est inutilis.

XIIII

Iterum alius navigare cogitans, et per feros fluctus iter facere incipiens, ligno portante se fragilius lignum invocat. Illud enim cupiditas acquirendi excogitavit, et artifex sapientia fabricavit sua. Tu autem, Pater, gubernas providentia, quoniam dedisti et in mari viam, et inter fluctus semitam firmissimam, ostendens quoniam potens es ex omnibus sanare, etiam si sine arte quis adeat mare. Sed ut non essent vacua sapientiae tuae opera, propter hoc etiam et exiguo ligno credunt homines animas suas, et transeuntes mare per ratem liberati sunt. Sed et ab initio cum perirent superbi gigantes, spes orbis terrarum ad ratem confugiens, remisit saeculo semen nativitatis, quae manu tua erat gubernata. Benedictum est enim lignum per quod fit iustitia. Per manus autem quod fit idolum maledictum est, et ipsum et qui fecit illud, quia ille quidem operatus est; illud autem cum esset fragile, deus cognominatum est. Similiter autem odio sunt Deo impius et impietas eius. Et enim quod factum est, cum illo qui fecit tormenta patietur. Propter hoc et in idolis nationum non erit respectus, quoniam creaturae Dei in odium factae sunt, et in temptationem animae hominum, et in muscipulam pedibus insipientium. Initium enim fornicationis est exquisitio idolorum, et adinventio illorum corruptio vitae est. Neque enim erant ab initio, neque erunt in perpetuum. Supervacuitas enim hominum haec advenit in orbem terrarum, et ideo brevis illorum finis est inventus. Acerbo enim luctu dolens pater, cito sibi rapti filii fecit imaginem; et illum qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tamquam deum colere coepit, et constituit inter servos suos sacra et sacrificia. Deinde interveniente tempore, convalescente iniqua consuetudine, hic error tamquam lex custoditus est, et tyrannorum imperio colebantur figmenta hominum. Quos in palam homines honorare non poterant propter hoc quod longe essent, e longinquo figura eorum allata, evidentem imaginem regis quem honorare volebant fecerunt, ut illum qui aberat tamquam praesentem colerent sua sollicitudine. Provexit autem ad horum culturam et hos qui ignorabant artificis eximia diligentia. Ille enim volens placere illi qui se assumpsit, elaboravit arte sua ut similitudinem in melius figuraret. Multitudo autem hominum abducta per speciem operis, eum qui ante tempus tamquam homo honoratus fuerat, nunc deum aestimaverunt. Et haec fuit vitae humanae deceptio: quoniam aut affectui aut regibus deservientes homines, incommunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerunt. Et non suffecerat errasse eos circa Dei scientiam, sed et in magno viventes inscientiae bello, tot et tam magna mala pacem appellant. Aut enim filios suos sacrificantes, aut obscura sacrificia facientes, aut insaniae plenas vigilias habentes, neque vitam neque nuptias mundas iam custodiunt, sed alius alium per invidiam occidit, aut adulterans contristat. Et omnia commixta sunt, sanguis, homicidium, furtum et fictio, corruptio et infidelitas, turbatio et periurium, tumultus bonorum, Dei immemoratio, animarum inquinatio, nativitatis immutatio, nuptiarum inconstantia, inordinatio moechiae et impudicitiae. Infandorum enim idolorum cultura omnis mali causa est, et initium et finis. Aut enim dum laetantur insaniunt, aut certe vaticinantur falsa, aut vivunt iniuste, aut peierant cito. Dum enim confidunt in idolis quae sine anima sunt, male iurantes noceri se non putant. Utraque ergo illis evenient digne, quoniam male senserunt de Deo, attendentes idolis, et iuraverunt iniuste in dolo, contemnentes iustitiam. Non enim iuratorum virtus, sed peccantium poena perambulat semper iniustorum praevaricationem.

XV

Tu autem, Deus noster, suavis et verus es, patiens, et in misericordia disponens omnia. Et enim si peccaverimus, tui sumus, scientes magnitudinem tuam; et si non peccaverimus, scimus quoniam apud te sumus computati. Nosse enim te, consummata iustitia est; et scire iustitiam et virtutem tuam, radix est immortalitatis. Non enim in errorem induxit nos hominum malae artis excogitatio, nec umbra picturae labor sine fructu, effigies sculpta per varios colores, cuius aspectus insensato dat concupiscentiam, et diligit mortuae imaginis effigiem sine anima. Malorum amatores digni sunt qui spem habeant in talibus, et qui faciunt illos, et qui diligunt, et qui colunt. Sed et figulus mollem terram premens laboriose fingit ad usus nostros unumquodque vas, et de eodem luto fingit quae munda sunt in usum vasa, et similiter quae his sunt contraria; horum autem vasorum quis sit usus, iudex est figulus. Et cum labore vano deum fingit de eodem luto, qui paulo ante de terra factus fuerat, et post pusillum reducit se unde acceptus est, repetitus animae debitum quam habebat. Sed cura est illi, non quia laboraturus est, nec quoniam brevis illi vita est, sed concertatur aurificibus et argentariis, sed et aerarios imitatur, et gloriam praefert, quoniam res supervacuas fingit. Cinis est enim cor eius, et terra supervacua spes illius, et luto vilior vita illius, quoniam ignoravit qui se finxit, et qui inspiravit illi animam quae operatur, et qui insufflavit ei spiritum vitalem. Sed et aestimaverunt lusum esse vitam nostram, et conversationem vitae compositam ad lucrum, et oportere undique etiam ex malo acquirere. Hic enim scit se super omnes delinquere, qui ex terra materia fragilia vasa et sculptilia fingit. Omnes enim insipientes et infelices supra modum animae superbi sunt, inimici populi tui et imperantes illi, quoniam omnia idola nationum aestimaverunt deos, quibus neque oculorum usus est ad videndum, neque nares ad percipiendum spiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, sed et pedes eorum pigri ad ambulandum. Homo enim fecit illos, et qui spiritum mutuatus est finxit illos. Nemo enim sibi similem homo

unū eyeremiā suū primogenitū. spondenūt pōnā dei se
cessuū eū querentū silentiū consuerūt. omīa. ꝙ nox in suo cur
su mediū ter habet. omꝑ sermo eius dñe. ꝙ eius de celo. a regi
bus sedibus ueni. dicit uellatē in medium eyeremiū. terram. ꝑtiū
gladiū angelū misericordiarum unū tuum portauit. ꝙ uastū repleū
omīa morte. ꝙ ubi ad celum ascendebat stans in terra. Te eorum
o uulsū dompnorum suoꝝ malos. ruinas uerunt uos ꝙ mores
supueuerunt uos pan. ꝙ uulū alū. pectū semouit. ꝑ qui mouē
bant cuncta. demonstrabat mores. uisiones eius ꝙ uos turbau
runt. ꝑ somnelauit. ne uelut quare uulta parelauit. parent te
nigr aurea. re. uultus reparet mortis. ꝙ comodo in heremo fel
. understudius. ꝑ ꝙ dñs pmansit in ira. Propius enim hō ut
querela deprauat. ꝑ populis. ꝑterea sentiunt sue sanum. o amo
uit. ꝙ inexcusum deprehendeu. allegans reddit. re. ꝙ sunt impo
sture accerbat. ephendens. qui uult esse humulis. uiat ad turbaꝝ
ñ in uirtute corporis. ꝙ armatura potestis. ꝙ uerbo uult qui se ue
habet subiectus. iuramēto. parentum. ꝙ restant enim cōmendāꝫ
sum cui tam decrepitum. cerebellum sup alterum ñ mouea. inter
stetur. ꝙ uiuimus unpecum. ꝙ diuisa illam ꝙ ad uinos ducebat
uiam. In uerbo cui poteris quam habebat uelut ozos certus. ꝙ pu
rorum magnifica in quatuor. oddituul. lapidē etiam sulphu
. magnificentia in diademate capitis. uiuit erat sequa. Hic uñ
cessit qui ecclesiastes. ꝙ ꝑ eyeremiē. erat. erat sola cōpano re
fulgentis. Incipit autem ubi in nouissimū ñ uisiōa in sapiē
placebat eius. ꝙ sarum uocē. dulci ut ipi pertulerunt ut se diuerbe
. ei magna solicitudine ꝓfuisse. est. consolidatur illos pāe
achiz. adhuc eius inē manuū habentes ludum. deplorauit ad
monumēta mortuoꝝ. diam sibi assimilatur. equitauerunt. sceu
re. ꝙ quos rogantes. precerant. hoc ꝙ. sugimus ꝓfugiamur.
Duebat eius illos ad hunc finem digna. necessitas. uoz. ꝙ accidat
. cōtemptu. ac. ꝙ deterat. cumentus. replet
. parentis. ꝑ populis quidem cum. mobilis. transiuit. illi unum nouis
mortuis. uacuerunt. Omīs. est creatura. ad suum gen. ꝙ. ut muno
. resignabatur. deserunt. cui. sapiē. ut ꝑ. ut. cui obtinerent. ꝙ
. ueli. Et am. uel. castra. cui. obumbrabat. ꝙ. ꝙ aqua. ꝙ. ante. erat
. ꝙ. anda. aperiatur. ꝙ in uiam. rub. ma. ꝑ impediūt. re. ꝙ. ꝙ. ge
minauit. de primo. nunc. ꝑ. qui. omīs. transiuit. ramo. que ma
pregebatur. manu. uidentes. mundi. ꝙ. mortis. Tang. est. ei
. depauerit. uenit. ꝙ. agni. ꝙ. ut. ꝙ. magnificauerit. re. ꝙ. qui
. uidit. illos. gymnosis. est. erat. adhuc. cōtra. ꝙ. ut. uicolaru. e. oz. ꝙ
. da. sidne. ꝙ. madmodū. ꝙ. ratione. dissul. ethyn. da. mundi. ꝙ. ꝑ. ꝙ
. est. ꝙ. ut. dicatur. flumius. mulmudus. ꝙ. mundi. Ignis. autem. ut
. dicit. uenam. creaturam. aurū. ei. aliquā. cōtemplandā. potu
. uauerit. erant. epulamonis. In altercatione. enim. ut. dicit. ascendit
. est. de mari. oriri. gomeru. ꝙ. ingredi. uel. perdidit. ꝙ. sapuerit. ꝙ. ut. dicit
. ꝙ. ad. fit. erant. augustin. ꝑ. quam. flumini. Iuste. est. parie. bant. sed
. nequeat. sicut. ꝑ. est. ut. dicit. stabilorum. in. hospitalitate. mutuerit.
. dii. quidem. ignorosi. recipiebant. aduenas. alii. bene. hospites. in
. seruitutem. accipiebant. ꝑ. ꝙ. solum. hac. ꝑ. alius. quidem. respō
. illorum. erat. qui. mutua. recipiebant. extraneos. illis. autem. ꝑ
. letitia. recipiebant. hos. qui. ad. eos. ut. erant. mitteꝫ. ꝑ. similium
. dolor. sibi. assimilarentur. pauli. sunt. autem. certare. sicut. illi
. simili. uult. est. subuenes. cooperi. cum. tendens. uulosa. hoh
. ꝙ. in. nouissimum. querebat. In. de. est. electa. dii. cooperiuntur. ꝑ
. in. organo. qualiter. dñi. immutatur. ꝙ. omīa. dñi. sui. custo
. dium. Iuste. Deo. ꝑ. certo. uisa. etiam. potest. Agricola. est. ꝙ
. aquarū. conuertebatur. ꝙ. ꝑ. ꝙ. erant. ꝙ. arauna. ꝑ. dñi. exhibet.

Israel in aqua uale. sup. suam uarium. ꝙ. ad. exemplum
. uarium. obumbrabat. Flumine. egno. ornamentū. dñi. ut. ꝑ
. uenit. et. cum. cōsimil. ante. ꝑ. ut. dicto. uadebat. uiam. ꝑ. sicut. dilec
. ne. bat. sicut. glanes. bonam. eloem. ꝙ. in. omīb. erit. ꝙ. in. omī
. ꝑ. ꝑ. uiū. uiū. honorabili. ꝙ. ꝑ. de. spōsa. in. omī. tempe. ꝙ. ꝙ. in. omī
. loco. dñs. ꝙ.

Explicit liber sapiē. hic. ꝙ. incipit ecclesiasticus

Incipit prologus in ecclesiasticum

Multorum nobis ꝙ magnorū ꝑ legem. ꝙ ꝑphas. alios. ꝙ. qui. eorum. sunt. illos. sapiā. deuenisse
. ꝙ. est. in. quibus. oportet. laudare. ibi. ꝙ. doctrine. ꝙ. sapiē. causa. ꝙ. ut
. eorum. ipsos. loquentes. necesse. est. ꝙ. et. peruenit. ꝑ. ꝙ. eyeremias. posse
. eorum. ipsos. loquentes. necesse. est. ꝙ. et. peruenit. ꝑ. ꝙ. eyeremias. posse
. ꝑ. silentes. ꝙ. scribentes. ordinem. sensum. dñi. ut. ꝙ. ꝑ. ꝙ. ꝑ. ꝙ. ꝑ

SCI

[illegible] et [illegible] laude noticia
[illegible] diligenda est paupertas quia stare te facit quis te vere diligit
[illegible]

ASTI

[illegible] a diuitum sunt pauperes. Et sicut
est superbo humilitas sic exercitio
[illegible] diues commotus confirmatur ab a-
[illegible] autem cum ceciderit expelle-
[illegible] diuiti decepto multi recuperatore
[illegible] iustificauerit illum. Humilis
[illegible] et arguit. Locutus est sensatus et
[illegible] locus. Diues locutus est et omnes ta-
[illegible] illius usque ad nubes perducent. Pauper lo-
[illegible] et dicunt quis est hic. Et si offenderit subiciunt illum. Bona est
[illegible] cui non est peccatum in conscientia. Et nequissima paupertas in ore impii.
[illegible] hominis immutat faciem illius. Siue in bono siue in malo. Vesti-
[illegible] cordis boni. Et facit bonam difficile in uenire. Difficile et cum labo-
[illegible] Beatus est qui non est lapsus uerbo ex ore suo. Et non est stimulatus in
[illegible] delicti. Felix qui non habuit sui animi tristitiam. Et non excidit
[illegible] spe sua. Vero cupido et tenaci sine ratione et sabbato. Et humilis liuido ad
[illegible] quid aurum. Qui aduenit ex animo suo iniuste aliis congregat et
[illegible] bonis illius aliis luxuriabitur. Qui sibi nequit esse cui alii bonus erit.
[illegible] iocundabitur in bonis suis. Qui sibi inuidet nichil est illo non
[illegible] reddito malicie illius. Et si bene fecerit ignorantem et non
[illegible] facit. Et in nouissimo manifestat malitiam suam. Nequit
[illegible] oculus liuidi et auertens faciem et despiciens animam suam. Insaci-
[illegible] oculus cupidi in partem iniquitatis non satiabitur. Donec consumat
[illegible] animam suam. Oculus malus ad mala erigit et non sa-
[illegible] pane indigens. Et in tristitia erit super mensam suam. Fili si
[illegible] bene fac tecum. Et dignas obtinet offer. Memor esto quia
[illegible] tardat mors. Et testamentum inferorum quod monstratum est tibi. Esta
[illegible] mundi morte morietur. Ante mortem bene fac amico
[illegible] et secundum uires tuas exporrigens da pauperi. Non defraudes
[illegible] a die bono. Et particula bone diei non te preteriat. Sine aliis relinquis
[illegible] dolores et labores tuos. In diuisione sortis da et accipe et iustifica
[illegible] animam tuam. Autem obtinet cum operare iustitiam quoniam non est apud inferos
[illegible] inuenire. Omnis caro sicut fenum uetustatur et sicut folium fructi-
[illegible] in arbore uiridi. Alia generantur et alia deiciuntur. Sic et ge-
[illegible] carnis et sanguinis. Alia fruitur et alia uascitur. Omne
[illegible] corruptibile in fine deficiet. Et qui illud operatur ibit cum ipso.
[illegible] electum iustificabitur. Et qui operatur illud honorabitur
[illegible] Beatus uir qui in sapientia morabitur et qui in iustitia medi-
[illegible] in sensu cogitabit circumspectionem dei. Qui excogitat
[illegible] illius in corde suo. Et in abscondis illius intelligens. Uadens post
[illegible] illius. Et in uiis illius consistens. Qui respicit per fenestras
[illegible] et in ianuis illius audiens. Qui requiescit iuxta domum illius.
[illegible] illius figens palam. Statuet tabulam suam ad manum
[illegible] requiescent in tabula illius bona per eum. Statuet filios sub
[illegible] illius. Et sub ramis illius morabitur. Protegetur sub tegmi-
[illegible] et in gloria eius requiescet. Qui timet deum faci-
[illegible] bona. Et qui continens est iustitie apprehendet illam. Et obuia-
[illegible] illi quasi mater honorificata. Et quasi mulier a uirginitate suscipiet
[illegible] illum. Et sabbatis illum pane uite et intellectus. Et aqua sapientie salutaris
[illegible] illum. Et firmabitur in illo et non flectetur. Et conturbabitur illum et
[illegible] et exaltabit illum apud proximos suos. Et in medio ecclesie
[illegible] et implebit illum spiritu sapientie et intellectus. Et stola glorie
[illegible] illum. Iocunditatem et exultationem thesaurizabit super illum. Et no-
[illegible] illum. Homines stulti non apprehendent illam et
[illegible] obuiabunt illi. Homines stulti non uidebunt illam. Longe enim abest a superbia et dolo. Viri mendaces non erunt illius

memores et uiri uerates inuenientur in ea. Et suauissimum habe-
bunt usque ad inspectionem dei. Non est speciosa laus in ore pec-
catoris quoniam non est a domino missus. Quoniam a deo profecta est sapientia. Sa-
pientie enim astabit laus et in ore fideli abundabit. Et dominus ante-
dabit eam illi. Non dixeris per deum abest. Quia enim odit ne feceris. Non
dicas ille me implacauit. Non enim necessarium est illi homines impii.
Omne exercitum erroris odit dominus. Et non erit amabile timentibus illum.
Deus ab initio constituit hominem et in manu consilii sui reliquit eum.
Adiecit mandata et precepta sua. Si uoluerit mandata conseruare
conseruabunt te. Et in perpetuum fidem placitam facere. Apposuit tibi aquam
et ignem ad quod uoluerit porrige manum tuam. Ante hominem uita
et mors bonum et malum. Quod placuerit ei dabitur illi. Quoniam multa
sapientia dei et fortis in potentia uidens omnes sine intermissione. Oculi
domini ad timentes deum et ipse agnoscit omnem operam hominis.
Nemini mandauit impie agere. Et nemini dedit spatium peccandi.
Non enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium et inutilium. Non io-
cunderis in filiis impiis si multiplicentur non oblectaris super ipsos. Non est
timor dei cum illis. Non credas uite illorum et ne respexeris in labores
illorum. Melior est enim unus timens deum quam mille filii impii. Et utile est
mori sine filiis quam relinquere filios impios. Ab uno sensato inha-
bitabitur patria et a tribus impiis desertur. Multa alia uidit oculus
meus et fortiora horum audiuit auris mea. In sinagoga potentium
exardebit ignis et in gente incredibili exardescet ira. Non
exorauerunt pro peccatis suis antiqui gigantes qui destructi sunt confide-
tes sue uirtuti. Et non pepercit peregrinationi illorum. Sed percussit eos et
exercitus illorum. Sed superbia illorum non misertus est illis. Gentem totam perdens
et extollentem se in peccatis suis. Et sicut sexcenta millia peditum
qui congregati sunt in duritia cordis sui. Et si unus fuisset ceruicatus
uirum si fuisset immunis. Misericordia enim et ira est cum illo. Potens exoratio
et effundens iram secundum suam misericordiam. Si correptio illius hominis secundum
opera sua iudicatur. Non effugiet in rapina peccatorum. Et non retardabit
sufficientia misericordiam. Sufficientia misericordie locum unicuique secundum
meritum operum suorum. Et secundum intellectum peregrinationis illius. Non dicas a deo
abscondar. Et in summo quis mei memorabitur. In populo magno non abs-
condar. Quia est enim anima mea in tam immensa creatura. Et
ecce celum et celi celorum abissus. Et in mensa terra et que in eis sunt in conspectu
illius commouebuntur. Montes simul et colles et fundamenta
terre. Et cum conspexerit illa deus tremore concutientur.
Et in omnibus hiis insensatum est cor. Et omne cor intelligitur
ab illo. Et uias illius quis intelligit. Et procellam quam tibi oculus uidet
hominis. Et plurima opera illius sunt in abscondis. Sed opera iustitie eius quis
enarrauit aut quis sustinebit. Longe enim est testamentum a quibus
dam et interrogatio hominum in consummatione est. Qui minoratur
corde cogitat mania. Et uir imprudens et errans cogitat [illegible]
[illegible] Audi me fili et disce disciplinam sensus. Et in uerbis [illegible] me-
is attende in corde tuo et dicam in equitate disciplinam.
Et scutabor enarrare sapientiam. Et in uerbis meis attende in cor-
de tuo et dico in equitate spiritus uirtutes quas posuit deus in opera su-
a ab initio. Et in ueritate enuntio scientiam eius. In iudicio dei opera eius
ab initio et ab institutione ipsorum distinxit partes illorum et initia
ipsorum in gentibus suis. Ornauit in eternum opera illorum. Et esurie-
runt tibi laborauerunt. Et non destituerunt ab operibus suis. Unusquisque proxi-
mum sibi non angustiabit usque in eternum. Non sic incredibilis uerbo illius.
Post hec deus in terram respexit et impleuit illam bonis suis. Omnis
uitalis denuntiauit ante eius faciem et ipsa iterum remissio illorum. Deus
creauit de terra hominem et secundum imaginem suam fecit illum. Et ite

XVI
De filiis impiis.

Nota. [illegible] xxv. [illegible]

XVII
[illegible] xvii.

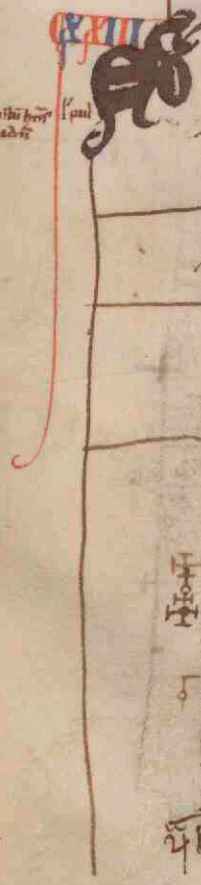

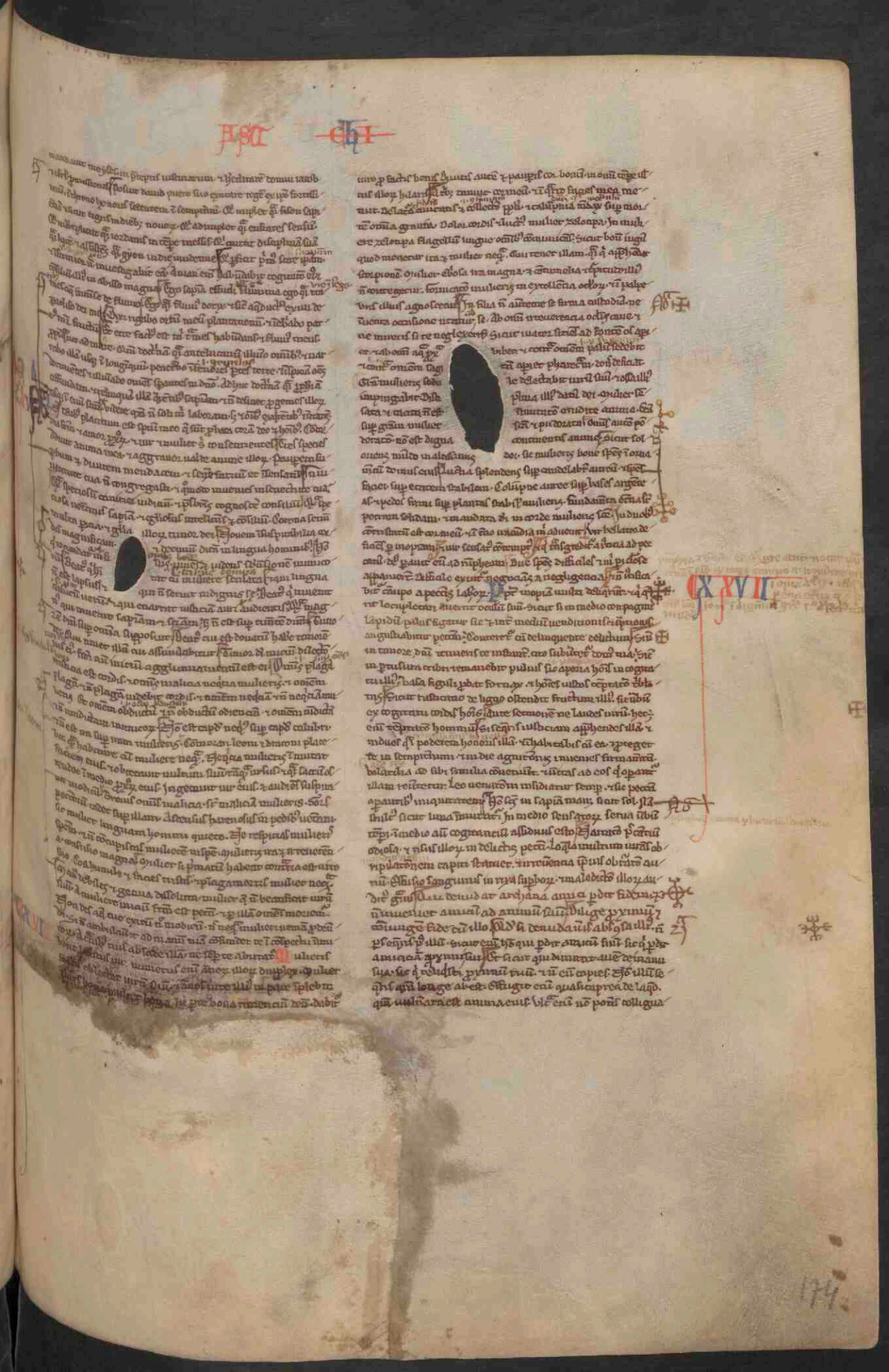

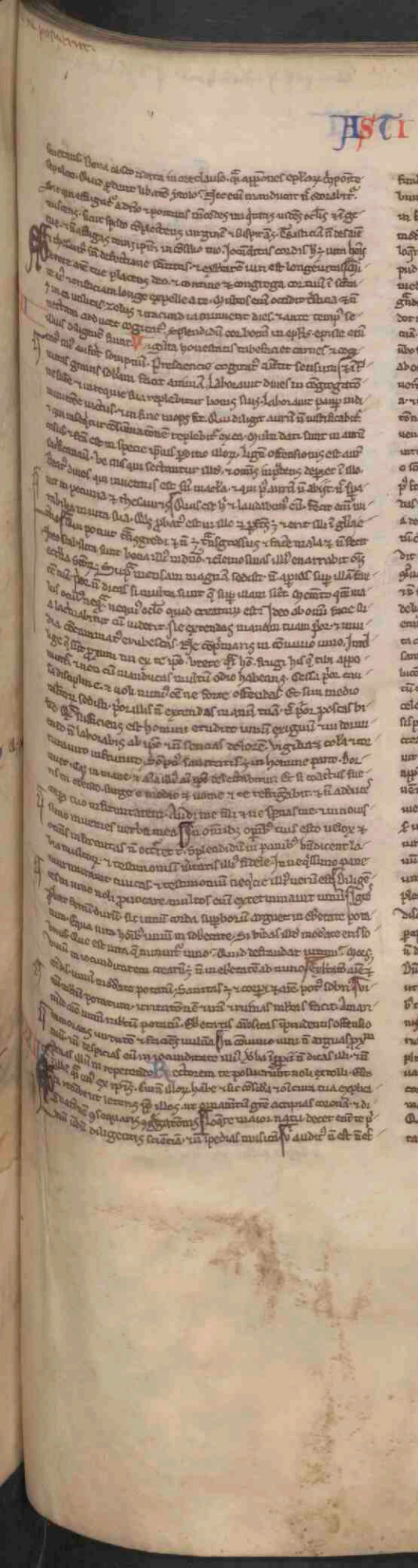

Qui possidet iustitiam bonam [illegible] consiliario malo

ecclesiastici

CXXXIII

tibi quasi anima tua. Quasi fratrem sic eum tracta. quia in sanguine
anime dampnasti eum. Si leseris illum iniuste, in fugam con-
uertetur. et si tollens discesserit quem queris. et in quo via quaeris illum ves-
tis. Vana spes et mendacium insensato viro. et somnia extollunt
imprudentem. Qui apprehendit umbram et persequitur ventum.
sic qui attendit ad visa mendacia. Homo secundum hoc visio somni-
orum. ante faciem hominis similitudo alterius hominis. Ab immundo
quid mundabitur. et a mendacio quid verum dicetur. Divinatio er-
roris et augurium mendacium et somnia male faciencium. vanitas
est. Et sicut parturientis cor tuum. fantasias patietur. nisi ab al-
tissimo fuerit emissa visitatio. Ne dederis in illis cor tuum. Multos
enim errare fecerunt somnia. et exciderunt spes in illis. Sine
mendacio consummabitur verbum legis. et sapientia in ore fidelis
complanabitur. Qui non temptatus est quid scit. Vir in multis expertus
cogitabit multa. et qui multa didicit enarrabit intellectum.
Qui non est expertus paucia recognoscit. qui autem in multis fuit
et multiplicabit malicia. Qui temptatus non est qualia scit. Et qui impla-
natus est habundabit malicia. Multa vidi enarrando. et plu-
rimas uberum consuetudines. Aliquotiens usque ad mortem periclitatus
sum. horum causa. et liberatus sum gratia dei. Spiritus timentium deum quieti-
tur. et in respectu illius benedicetur. spes enim illorum in salvantem
illos. et oculi dei in diligentes se. Qui timet dominum non trepidabit
et non pavebit quoniam ipse est spes eius. Timentis dominum beata est anima ad
quem respicit. et quis est fortitudo eius. Oculi domini super timentes eum. pro-
tectio potentie firmamentum virtutis. tegimen ardoris. et umbraculum me-
ridiani. deprecatio offensionis. et adiutorium casus exaltans animam
et illuminans oculos. dans sanitatem et vitam et benedictionem. Immola-
tis ex iniquo oblatio est maculosa. et non sunt beneplacite subsa-
nationes iniustorum. Dominus solus sustinentibus se in via veritatis et iusti-
tie. Bona iniquorum non probat altissimus. nec respicit in oblationes iniquorum.
nec in multitudine sacrificiorum eorum propiciabitur peccatis. Qui offerto
sacrificium ex rapina pauperum. quasi qui victimat filium in conspectu
patris sui. Panis egencium vita pauperis est. qui defraudat illum
homo sanguinis est. Qui auferit in sudore panem desudanti cibos. qui
qui occidit proximum suum. Qui effundit sanguinem et qui fraudem
facit mercenario fratris sui. Unus edificans et unus destruens. quid pro-
dest illis nisi labor. Unus orans et unus maledicens. cuius vocem exaudiet
deus. Qui baptizatur a mortuo et iterum tangit eum. quid proficit lavatio
eius. Sic homo qui ieiunat in peccatis suis et iterum eadem faciens quid
proficit humiliando se. Orationem eius quis exaudiet. Qui consentit
verbum multiplicat orationem. Sacrificium salutare est attendere mandatis.
et discedere ab omni iniquitate. et propiciatio est litare sacrificium. Sed in iniqui-
tate. et deprecatio a peccatis recedere ab iniquitate. Recipit gratiam qui offert
simulacrum. et qui facit misericordiam offert sacrificium. Beneplacitum est
domino recedere ab iniquitate. et deprecatio recedere ab iniquitate. Non appa-
rebis ante conspectum dei vacuus. Hec enim omnia propter mandatum dei sunt. O-
blatio iusti impinguabit altare. et odor suavitatis est in conspectu al-
tissimi. Sacrificium iusti acceptum est. et memoria eius non obliviscetur
dominus. Bono animo gratiam redde deo. et non minuas primicias manu-
um tuarum. In omni dato hilarem fac vultum tuum. et in exaltatione
sanctificationis tuae. Da altissimo secundum datum eius. et in bono oculo
ad inventionem facito manuum tuarum. quoniam retribuens est. et septies
tantum reddet tibi. Noli offerre munera prava. non enim suscipiet illa.
et noli inspicere sacrificium iniustum. quoniam dominus est iudex. et non est apud
illum gloria personae. Non accipiet dominus personam in paupere. et de-

et deprecationem lesi exaudiet. Non despiciet preces pupilli nec viduam
si effundat loquelam gemitus. Nonne lacrime vidue ad maxillam
descendunt. et exclamatio eius super deducentem eas. Ad maxillam enim
ascendunt usque ad celum. et dominus exaudiet. non delectabitur in illis.
Qui adorat deum in oblectatione suscipietur. et precatio illius usque ad nubes
propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit. et donec propinquet
non consolabitur. et non discedet donec aspiciat altissimus. et dominus non elongabit
et iudicabit iustos. et faciet iudicium. et fortissimus non habebit
illius patientiam. ut contribuat dorsum ipsorum. et gentibus reddet vindictam.
donec tollat plenitudinem superborum. et sceptra iniquorum contribuat. donec
dat hominibus secundum actus suos. et secundum opera ade. et secundum presumptionem illius. donec
non iudicet iudicium plebis sue. et oblectabit iustos misericordia sua. Speciosa
misericordia dei in tempore tribulationis. quasi nubes pluvie sunt in tempore
siccitatis. Miserere nostri deus omnium. et respice nos. et ostende nobis lu-
men miserationum tuarum. et immitte timorem tuum super gentes que non exquirunt te.
ut cognoscant quia non est deus nisi tu. ut enarrent magnalia tua. Et
leva manum tuam super gentes alienas. ut videant potentiam tuam. Sicut
enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis. sic in conspectu nostro ma-
gnificabis in illis. ut cognoscant te sicut et nos agnovimus quoniam
non est deus preter te domine. Innova signa et immuta mirabilia. Glorifica
manum et brachium dextrum. Excita furorem et effunde iram. Extolle ad-
versarium et effunde inimicum. festina tempus et memento finis. ut enar-
rent mirabilia tua. In ira flamme devoretur qui salvatur. et qui pos-
simant plebem tuam. invenient perditionem. Contere caput principum
inimicorum dicentium non est alius preter nos. Congrega omnes tribus
iacob. et cognoscant quia deus non est nisi tu. ut enarrent magnalia tua. et
reliquias eos sicut ab initio. Miserere plebi tue. super quam invocatum
est nomen tuum. et israel quem cognovisti primogenito tuo. Miserere civitati
sanctificationis tue. Iherusalem civitati requiei tue. Reple syon in enar-
rabilibus verbis tuis. et gloria tua populum tuum. Da testimonium quia
creature ab initio tue sunt. et suscita prophetiam tuam. Et locum sunt in
nomine tuo prophete pigri. Da mercedem sustinentibus te. ut prophete tui fi-
deles inveniantur. et exaudi orationes servorum tuorum. secundum bene-
dictionem aaron da populo tuo. et dirige nos in viam iustitie. ut sciant
qui inhabitant terram. quia tu es deus conspector sclerosis. Et vivere
estimabit manducabit venter. et tu es cibus melior. Fauces contrahit
cibum fere. et cor insensatum verba mendacia. Cor pravum dabit tristitiam
et homo pertinax resistet illi. Omne masculum exaspiet mulier. et filia me-
lior filia. Spes mulieris exhilarat faciem viri sui. et super omnem
concupiscentiam hominis superducet desiderium. Sic est lingua mulieris
et mitigationis et iniquitatis. Non est ut illius homo filius. Qui possidet
mulierem bonam. inchoat possessionem. adiutorium secundum eum est. et columna
ut requiescat. ubi non est sepes dispiciet possessio. et ubi non est mulier ingemiscit
egens. Qui credit qui non habet nidum. et deflectens ad ea
ut quasi succurrat latro exiliens de civitate in civitatem. Quomodo
nunc dicet. et ego amicitiam copiam. Sed est amicus solo nomine amicus.
Nonne tristitia mesti usque ad mortem. Sodalis autem et amicus ad
amicitiam convertentur. O presumptio nequissima unde creata es. Cooperi-
re ardam malitiam. et dolositatem illius. Sodalis amico commodatur
in oblectatione. et in tempore tribulationis adversarius erit. Sodalis amico
dolet causa ventris. et contra hostem accipiet scutum. Non obliviscaris amici
tui in animo tuo. et non immemor sis illius in operibus tuis. Noli consiliari
socio tuo. et a zelantibus te absconde consilium. Cum consiliarius perdit a-
lium. sed consiliarius in semetipso. A consiliario malo serva animam tuam. Qui-
bus scito que sit illius necessitas. et quid ipse in animo suo cogitat.

Per signa festet cognoscitur

De oblatione iniqua

De disciplina a custodiendo egritudinem

CXXXV

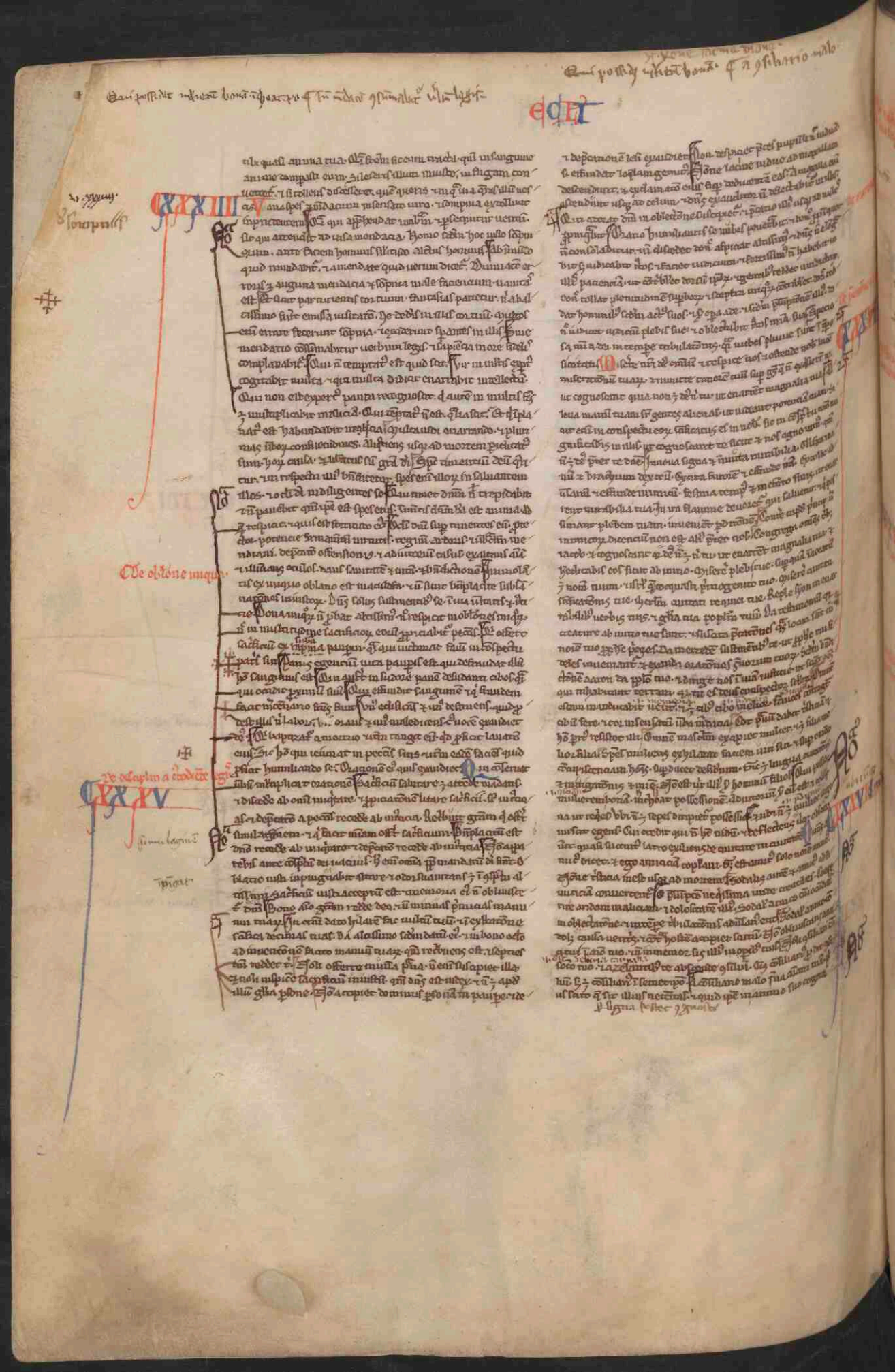

Curam habe de bona nomine

ECLI

De uite hominis subiecta

Nota

Nus bona creata ab initio. Initium necessarie rei uite hominum aque
ignis et ferrum, sal, lac, panis similagineus, mel, et botrus uue
et oleum et uestimentum. Hec omnia sunt in bonis sic et ipsis et pro
bis in mala conuertentur. Sunt spiritus qui ad uindictam creati sunt et in
furore suo confirmauerunt tormenta sua et in tempore consummationis
effundent uirtutem et furorem eius qui fecit illos confundere. Ignis
grando, fames et mors omnia hec ad uindictam creata sunt. Bestiarum
dentes et scorpii et spentes et nimphea uindicta in extremum
in impios. In mandatis eius epulabuntur et super terram in uetustatem
sparsabuntur et in temporibus suis non precedent uerbum. Propterea ab initio
confirmatus sum et consiliatus sum et cogitaui et scripta dimisi.

CXL

Omnia opera domini bona et omne opus hora sua subministrabit. Non
est dicere hoc illo nequius, omnia enim in tempore suo comprobabuntur.
Et non in omni corde et ore tollendum et benedicere nomen domini. Occupa
tio magna creata est omnibus hominibus et iugum graue super filios
adam a die exitus de uentre matris eorum usque in diem sepulture in matrem
eorum. Cogitationes eorum et timores cordis, adinuentionis expectationis
et dies finitionis, residentes super sedem gloriosam usque ad humiliatum in
terra et cinere, ab eo qui uitur iacincto et portat coronam usque ad eum qui
cooperitur lino crudo, furor, zelus, tumultus, fluctuatio et timor mor
tis, uindicta perseuerans et contentio. Et in tempore refectionis in cubili
somnus noctis immutat scientiam eius, modicum tamquam non in requie. Et abe
o in somnis quasi in die respectus conturbatus est in uisu cordis sui tamquam
qui euasit in die belli. In tempore salutis sue exterrexit et admi
ratus ad nullum timorem cum omni carne ab homine usque ad pecus
et super pectores septuplum. Ab hoc mors sanguis et contentio et nimphea
oppressiones fames et contritiones et flagella. Super iniquos creata
sunt hec omnia. Propter illos factus est cataclismus. Omnia enim que de terra sunt
conuertentur in terram et aque omnes in mare conuertentur. Omne minus et
iniquitas delebitur et fides in seculum stabit. Sicut fluuius
siccabitur et sicut torrentis magnus in pluuia personabit.
In aperiendo manus suas letabitur, sic preuaricatores in consummatione ta
bescent. Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos et radices in
mundo super cannam petre sonant. Super omnem aquam uiriditas
et ad horam fluminis ante omne fenum euelletur. Gratia sicut paradisus in
benedictionibus et uita in seculum permanet. Vita sibi sufficientis operarii
conculcabitur et in ea inuenies thesaurum filii. Edificatio ciuitatis
confirmabit nomen et super hanc mulier immaculata computabitur. Vinum
et musica letificant cor et super utrumque dilectio sapientie. Tibie et psalterium
suauem faciunt melodiam et super utrumque lingua suauis. Gratiam et
speciem desiderabit oculus tuus et super hoc uirides sationes. Amicus et
sodalis in tempore conuenientes et super utrumque mulier cum uiro. Fratres
in adiutorium in tempore tribulationis et super eos misericordia liberabit. Au
rum et argentum et constitutio pectoris et super utrumque consilium beneplaci
tum. Facultates et uirtutes exaltant cor et super hoc timor domini. Non est
in timore domini in moratio et non est in eo querere adiutorium. Timor
domini sicut paradisus benedictionis et super omnem gloriam operuit illum.

De indigentia misera

Fili in tempore uite tue ne indigeas. Melius est enim mori quam indigere. Vir
respiciens in mensam alienam non est uita eius in cogitatione uictus.
Alii enim animam suam cibis alienis. Vir autem disciplinatus et eruditus cro
diet se. In ore imprudentis conculcabitur inopia et inuenit eius ignis
ardebit.

De memoria et iudicio mortis

CXLI

O mors quam amara est memoria tua. Homini pacem ha
benti in substantiis suis uiro quieto et cui uie directe sunt in omnibus et ad
huc ualenti accipere cibum. O mors bonum est iudicium tuum homini in
digenti et qui minoratur uiribus defecto etate et cui de omnibus cura
est et incredibili qui perdit sapientiam. Noli metuere iudicium mortis.

Memento que ante fuerunt et que superuenturum sunt tibi. Hoc iudicium
a domino omni carni et que superuenient tibi in beneplacito altissimi siue
decem siue centum siue mille anni. Non est enim in inferno accusatio iu
dicis. Filii abominationum filii sunt peccatorum et qui conuersantur secus do
mos impiorum. Filiorum peccatorum pariet hereditas et cum semine eorum assiduitas
opprobrii. De patre impio queritur filii quoniam propter illum sunt in opprobrio. Ve nobis
uiri impii qui deliquistis legem dei altissimi et si natus fueritis in ma
ledictionem nascemini et si mortui fueritis in maledictione erit
pars uestra. Omnia que de terra sunt in terram conuertentur sic impii a maledicto
in perditionem. Luctus hominum in corpore ipsorum nomen autem impiorum de
lebitur. Curam habe de bono nomine. Hoc enim magis permanebit
tibi quam mille thesauri magni et preciosi. Bone uite numerus dierum. Bo
num autem nomen permanebit in eum. Disciplinam in pace conseruate
filii. Sapientia enim abscondita et thesaurus inuisus quid utilitas in utrisque.
Melior est homo qui abscondit stultitiam suam quam homo qui abscondit sa
pientiam suam. Verumptamen reuerentiam in his que procedunt de ore meo.
Non est enim bonum omnem irreuerentiam obseruare et non omnia omnibus
beneplacent in fide. Erubescere a matre et a patre de fornicatione et
a presidente et a potente de mendacio, a principe et a iudice de delicto,
a synagoga et plebe de iniquitate, a socio et amico de iniusticia et
de loco in quo habitas de furto et de uicinitate et testamento de discubi
tu panibus et ab offensione dati et accepti et a salutantibus de silen
cio, a respectu muliens fornicante et ab aduersione uultus cognati. Ne
auertas faciem a proximo tuo et ab auferendo partem et non restitu
endo. Ne respicias mulierem alieni uiri et ne scrutaris ancillam
eius, ne steteris ad lectum eius ab amicis de sermonibus improperii et ne
improperes. Non duplicem sermonem audiuit de reuelatione sermonis
abscondita et eris uere sine offensione et inuenies gratiam
in conspectu omnium hominum. Ne pro his omnibus confundaris et ne
accipias personam ut delinquas de lege altissimi et testamento et
de iudicio iustificare impium, de uerbo sociorum et uiatorum et de datione
hereditatis amicorum. De equitate statere et ponderum et de adiudicatione
ne multorum et paucorum, de corruptione emptionis et negotiatione
et de multa disciplina filiorum et seruo pessimo. Latus sanguinis
super mulierem nequam bonum est signum. Vbi manus iuste sunt
claude et quodque tradens numera et appende. Datum uero et acceptum
omne describe. De disciplina insensati et fatui et de seruitutibus qui
iudicantur ab adolescentibus et eris eruditus in omnibus et probabis in
conspectu omnium uirorum. Filia patris abscondita est uigilia et sol
licitudo eius auferet somnum ne forte in adolescentia sua adulta
efficiatur et cum morata cum uiro oculis fiat nequam polluatur in uigili
tate sua [illegible] suis grauida inueniatur ne forte cum uiro con
morata [illegible] aut certe steriles efficiatur. Sed filiam luxuriosam con
firma custodiam ne forte faciat te in opprobrium uenire inimicis
a detractione in [illegible] abiectione plebis et confundat te in
instructione populi. Omni homini noli intendere in specie et in medio
mulierum noli commorari. De uestimentis enim procedit tinea et a mu
liere iniquitas uiri. Melior est iniquitas uiri quam benefaciens mu
lier et mulier confundens in opprobrium. Memor ero igitur operum dei
et que uidi annunciabo. In sermonibus domini opera eius. Sol illuminans per
uenit et gloria domini plenum est opus eius. Nonne dominus fortis
factus enarrare omnia mirabilia sua que confirmauit dominus corpus sta
bilis in gloria sua. Abyssum et cor hominum inuestigabit et in
astucia eorum excogitabit. Cognouit enim dominus omnem scientiam
et inspexit dominus in signum eius annuntians que preterierunt et que
superuentura sunt reuelans uestigia occultorum et non preterit illum

CXLVI

CXLVII

PALIPOMENON

Nota

[illegible] tebem meam. et in ipsa laudabo eum. Appropiate ad me in doctrina. Congregate vos in domo disciplinae. Quid adhuc retardatis et quid dicitis in his? Anime vestre sitiunt vehementer. Aperui os meum et locutus sum. Comparate vobis sine argento sapientiam. et collum vestrum subicite bono eius. et suscipiat animam vestram disciplinam. In primo est enim invenire eam. Videte oculis vestris quia modicum laboravi et inveni mihi multum requiem. Assumite disciplinam in multo numero argenti. et copiosum aurum possidete in ea. Letetur anima vestra in misericordia eius. et non confundemini laude ipsius. Operamini opus vestrum ante tempus. et dabit vobis mercedem vestram in tempore suo. Et inclinavit salomon genua sua in conspectu totius ecclesie israel. et aperuit manus suas ad celum et dixit. Domine deus israel non est tibi similis deus in celo sursum neque in terra deorsum. qui custodis testamentum tuum et misericordiam pius tuis. eunti in conspectu tuo. in toto corde servant puero tuo David. quod locutus es illi. et locutus es in ore tuo. et in manu tua implesti quasi dies iste. Et nunc domine deus israel custodi puero tuo David patri meo quod locutus es illi dicens. non deerit tibi vir a facie mea sedens in throno israel. verumptamen si custodierint filii tui legem meam ut in preceptis meis ambulent. sicut ambulaverunt in conspectu meo fideles. Et nunc domine deus israel credimus et verbum quod locutus es puero tuo David. quoniam si vere habitabit deus cum hominibus in terra. Si celum celi non sufficiat tibi. Sed tamen magis domus hec quam edificavi. Sed respicies ad orationem pueri tui et precationem deus ut exaudias domine placationem orationis quam puer tuus orat coram te hodie. ut sint oculi tui super domum hanc die ac nocte. in loco in quo dixisti invocari nomen tuum. et exaudias orationem quam puer tuus orat in loco hoc. et exaudies precationem populi tui pueri et populi tui israel si oraverint in loco isto. et exaudias de loco habitationis de celo et exaudias et propitius sis si peccaverit iuvenis.

Incipit prefatio in Cronicorum libros Abrahamus

Sicut magnitudo in preterito pura et ut ab eis in ignorantia vetusta est edicio permanet. superflue in Cronicorum operum sanctissime atque doctissime expellatur ut hebrea nolumina latino sermone transferrem. Quod enim semel antea hominum occupaverit et nascentis ecclesie roboraverit fidem. iustum erat quidem nostro silentio comprobari. Est vero cum pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria. et germana illa antiquaque transliterio corrupta sit atque violata. nostri arbitrii putas aut ex plebis iudicare quid verum sit. aut novum opus in veteri opere condere. illudentibus quoque iudeis corruptum ut dicitur oculos configere. Alexandria et egyptus in hoc suis Ecclesiam laudat auctorem. Constantinopolis usque antiochiam. Iuriam turris exemplaria probat. Medie inter has provincie palestinos codices legunt. quos ab origene elaboratos eusebius et pamphilus vulgaverunt. totusque orbis hac inter se tripharia varietate compugnat. Et certe origenes non solum exempla composuit quatuor editionum e regione singula verba describens ut unus dissentiens statim totius inter se consentientibus arguatur. sed quod maioris audacie est in editione hoc theodotionis editionem miscuit. Asteriscis videlicet designans que minus ante fuerunt. et virgulis que ex superflue videbantur apposita. Sed quia licuit aliis non tenere quod semel susceperant. et post hoc cellulas que vulgo sancti auctore iactantur. singulas cellulas aperuerunt. hoc quoque legitur in ecclesiis quod hoc nescierunt. cur me non suscipiant latini mei. qui inviolata

editione veteri ita novam condidi. ut laborem meum hebreis quod his maius est apostolis auctoribus probem. Scripsi nuper librum de optimo genere interpretandi. ostendens illa de exemplo. Ex egypto vocavi filium meum. et quomodo Mattheus vocabitur. et videbitur in quo compunxerunt. et illud apostoli quod oculis non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit. et illud apostoli quod oculis non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit. quod preparavit deus diligentibus se. certa quoque his similia in electis libris invenitur. Certe apostoli et evangeliste hoc interpretes noverunt. Et inde eis hic dicere quod in hoc non habentur. Christus deus tantum in me sicut dicit scriptura. in evangelio secundum iohannem. Qui credit in me sicut dicit scriptura. flumina de ventre eius fluent aque vive. utique scriptum est quod salvator scriptum esse testatur. ubi scriptum est hoc non habent apocrifa. nescit ecclesia. ad hebreos igitur reverendum est. unde et dominus loquitur et discipuli exempla presumunt. Hec pace veterum loquor. et ob tenebrosis rebus meis tantum respondeo. qui in vino decime me rodunt in plico decretis eius legentes in angulis. idem accusatores et defensores. Et in aliis probent quod in me probant. quasi vinum et vitium non tantum sit. sed cum auctore mutetur. Certum meum editionem hoc tantum sit. olim de greco emendatam tribuisse me nostris. nec unum ad se dedisse. Et quod nunc dabo mari eorum quos in conventu fratrum semper edissent. Et quod nunc dabo iamum. id est verba dierum interpretatus sum. ideo feci ut in extremis sensuum et sensuum nominum que scriptorum confusa sunt in tempore. sensuum et barbariem apertius et perversum cola digerem. Incipit liber dissertationum

Incipit liber dissertationum

Adam. Seth. Enos. Cainan. Malaleel. Iaret. Enoch. Matusale. Lamech. Noe. Sem. Cham. et Iaphet. Filii Iafeth. Gomer. Magod. Madai. Iavan. Thubal. Mosoch. Tiras. Porro filii Gomer. Ascanez. et Ryfan. et Thogorma. Filii autem Iavan. Helisa. et Tharsis. Cethim. et Dodanim. Filii Cham. Cus. et Mesrum. Phet. et Canaan. Filii autem Chus. Saba. et Evila. et Sabatha. et Regma. et Sabathacha. Porro filii Regma. Saba. et Dadan. Chus autem genuit Nemroth. Iste coepit esse potens in terra. Mesrum vero genuit Ludim. et Ananim. et Laabim. et Nephtim. Pethrusim. et Chasluhim. de quibus egressi sunt Philistiim. et Caphtorim. Chanaan vero genuit Sydonem primogenitum suum. et Cetheum. Iebuseum. et Amoreum. et Gergeseum. Euchim quoque et Aratheum. et Sinneum. Aradium. et Samareum. et Amatheum. Filii Sem. et Elam. et Assur. et Arfaxad. et Lud. et Aram. Filii autem Aram. Us. et Hul. Gothor. et Mosoch. Arfaxath autem genuit Sale. Qui et ipse genuit Heber. Porro Heber nati sunt duo filii. Unus nomen Phaleg. quia in diebus eius divisa est terra. et nomen fratris eius Iectan. Iectan autem genuit Ethadach. et Saleh. et Asmod. et Iare. Adoram quoque et Uzal. et Ydeda. et Abimahel. et Saba. Nec non et Ophir. et Evila. et Iobab. Qui fuerunt filii Iectan. Sem genuit Arphaxad. Sale. Heber. Phaleg. Ragau. Sarach. Nachor. Thare. Abram. Ube. et Abinham. Filii Abraham. Ysaac. et Ismael. et hec generationes eorum. Primogenitus Ismahelis Nabaioth. deinde Cedar. et Abdehel. et Mapsam. et Masma. et Duma. et Massa. Adad. et Thema. Iaur. Naphis. Cedma. Hec filii Ismahelis. Filii autem Cethure concubine Abraham. Quos genuit Iamram. Iexan. Madan. Madian. Selbeth. et Sue. Porro filii Iexan. Saba. et Dadan. Filii autem Dadan. Assurim. et Lachusim. et Loom. Filii autem Madian. Effa. et Ophet. et Enoch. et Abidam. et Heldaa. Omnes isti filii Cethure. Genuit autem Abraham Ysaac. cuius fuerunt filii Esau. et Israel. Filii Esau. Eliphaz. Thaman. Omer. Sephu. Gethem. Cenez. Tamna. Amalech. Filii Rauhel.

erchel. Erchel aũ genuit nathan. & nathã genuit zabad
zabad ẽ genuit ophal nophal genuit obed. Obed genuit
iehu. Iehu genuit azariam. azariã genuit helles. helles ge
nuit heleli. Heleli genuit helamoy. & helamoy genuit sellu.
sellum genuit iehamiã. Iehamia ẽ elisama. filii autẽ
shaleh. tẽ. hoc amahel. mosa pmogenitꝰ ei. qui est pater ziph.
& filii mariesa. patꝛ ebron. Porro filii ebron. choze & elisephu.
& reliqui. & iamma & amma & ieremam. patres iethriam.
& reliqui. & semeoy. filius semey. mahan. & maon patꝛ beth
sur. Epha aũ concubina caleb. peperit airam. & naiã & reliq.
Porro airam ẽ gezem. filii iadai. regem. & rotham. & re
sium. & phaleth. & iephe. & thaph. Genuit aũt epha. mantha
peperit hebron. & shamma. genuit autẽ thaph patꝛem madme
nai. siue patrem manna. & patrem gabaa. filia autẽ caleb
fuit achsa. hii erant filii chaleb. filii ur primogenita
ephrata. Sobal patꝛ cariathiarim. salma patꝛ bethleem.
ariph patꝛ beth gader. Qui autẽ filii sobal patꝛ cariathi
arim. fuit haudabar medium requietionis. & de cognatione
cariathiarim. iethreos. zaphi phuteos. semathei. & mas
sei. Ex his egressi sunt zorathite. hesmonite. filii salama pa
tꝛis bethleem. & netophati. atroth domus ioab. & dimidium requ
etionis sunt. Et cognationes scribarum habitantium iabes. carmel
ensei. & thamathei. cohathei. hii sunt ex quibus uenit
de calore patꝛis domus. recab. Hii uero habuerunt filios. qui ex nom
ine patris primogeniti ammon. ex eis iaat ipse principe fuit dauid de
abigail carmelitide. Et erant absalon filii maacha. filie thalmai re
gis gessur. quem occidit adonias filius aggeth. Ochozias cephetham ex a
uxor. ex qua ioathã genuit ophra. Porro ioab & abisai & asahel
tres fuerunt regnante. xxx. anno. xvi. mẽse. Triginta autem. vi. dies regna
uit in hebron. Ponẽs thecua nam fuit ei filii. sumaa. obal. zoa
than. & alomon. iiii. de bersabee filia ammihel. Jebaar ẽ. & elisama
& eliphaleth. & noge. & naphegi. & iaphie. & elisama. & eliada. & eli
phaleth nouem. Omnes hii filii dauid. absq; filiis concubinarum habuerũt
sororem thamar. filius autem salomonis roboam. ẽ abia filii gouer
nacula. De hoc ẽ natꝰ & asaphath. pr̃ iosam. Filii iosam genuit ozi
am. ex quo ortꝰ est ioad. Et ipse amaphiã filii ẽ azariam. Porro azа
rie filius oaphon peperit abiat patrem ezechie de quo natꝰ & manas
sal. & manasses. genuit amon. patrem iosiæ. filii autem iosie fue
runt primogenitꝰ iohanã. secundꝰ ioachin. tertius sedechias. quartꝰ sellum. De
ioachim nati & iechonias. & sedechias. filii ieconie fuerũt assir. salа
thiel. malchiram. phadaia. semalæi. nabdeuma. sama. naadibia.
De phadaia orti sunt zorobabel & semei. Zorobabel genuere mosolа
mamã. & salomith sororem eorũ. Asadam ẽ. & iesohel. & banchasm.
& iasadam. iosabesed. Hi filii aũt ananie phaltias ẽ. & iesaie. ẽ filii
raphaiã. ẽ filii arnan. de quo natꝰ est obdia. qui fuit fusce
& filius sechenie. Semeia ẽ filius azur. & oregal. & iasana. & amana &
& filius sechenie. Semeia ẽ filius azur. & oregal. & iasana. & amana &
raphaeli. obeda. & mosollã. Hii sunt filii maanee. holoemai. odaia. & asabiã. & phe
leia. & achaã. & anani. & phalaia. & anam. hur. filii uero iuda. phares. & es
ron. & carmi. & hur. & sobal. Reaia ũ filius sobal genuit iahath. de quo nati sunt
achumai. & lahath. hec cognatio nel sarathi. Jsta ẽ. & iesue. & asabel. & ma
lei. & samaria. & iesbaal. & moth ẽ. & semei. & ozie. & asabiã. & phuna. & phuniel. aũt
patꝛes dedan. Porro filii ezre. & iether. & iethbalaam. & filii
bethleem. Hur ũ patꝛ cariathiarim. & ante duos natos filia. & nam
Peperit aũt & naam. oram. & ephen. & thamam. & ahiai. & sale
filii naam. Porro filii aza. & ereth. & iasan. & iehan. & ghus aũt genu
it anob. & obdiã. & tegua. & ard. & ethanim. Filius aũt iahel ingre
ssus ẽ sibi. & sua. & iabes. & nocauit nomẽ eius iabes. dicens. Quia peperi
eũ in dolore. Jnuocauitq; ũ. iabes deũ israhel. dicẽs. Si benedicens benedi
xeris mihi. & dilatabis terminos meos. & sit manus tua mecũ. & feceris
me a malitia ut non. & plimeret dolor ẽ. Caleb aũt frater

genuit machir. qui fuit pater esthon. porro esthon genuit betharapha
et phesse et thena patrem urbis naas. hii uero rocha. filii autem cenez othoniel
et saraya. porro filii othoniel. achi et maionith. achi genuit ophra. saraia
autem genuit ioab patrem uallis artificum. Ibi quippe artifices erant. filii uero cha
leb. filii iepphone. hir et hela et nahem. filii quoque hela. ialet et tenez. filii
quoque ialehel. ziphet. zapha. thina et asrael. et filii ezra. iether et mered et
ephet et ialon. Genuit quoque mariam. esamnai et iesba. patrem esthamo. et
uxor quoque eius iudaia peperit iared patrem gedor et heber patrem socho et ichu
tiel patrem ianon. hii autem filii beththie filie phaniones quam accepit mered.
et filii uxoris odote sodaiis nathan patris cela. garim et esthamo. qui fuit do
machati. filii quoque symeon. amon et rena. filii amnan. thilon et filii iesi. zo
eth et benzoeth. filii sela filii iuda. her pater thecha et laada pater mereza.
et hec cognationes domus operantium bissum in domo iuramenti. quibus fecerunt
solem uiri quidam. et seri incedentes. qui principes fuerunt in moab. et qui reuer
si sunt in leem. Hec autem uetera uerba. hii sunt figuli habitantes in plantationibus et
in sepulcris. apud regem in operibus suis. commorati quoque sunt ibi. filii symeon. namu
hel et iamin. iarib. zam. saul. sellum filius eius. mapsam filius eius. masa filius eius.
filii masa. haumhel filius eius. zacur filius eius. semei filius eius. filii semei sedecim et
filie sex. fratres autem eius non habuerunt filios. uerbis et uniuersa cognatio non potu
it adequare summam filiorum iuda. Habitauerunt autem in bersabee et uiolada et
asarsual et in baiaa et in asom et in tholad et in bathuel et orma et in siceleg.
et in bethmarchaboth et in athar susim et bethberai et in saarim. Hec ci
uitates eorum usque ad dominum regem. uille quoque eorum ethan et aen et remon
et thecen et asan. ciuitates uiginti et uniuersi uicus eorum per circuitum ciuitatum
istarum usque ad baal. hec habitatio eorum et secundum distributionem. mosab quoque et che
leth et iosa filius amasie et iochel et ieu filius iosabie filie saraie. filii asihel
et heliomai et zacoba et sechua et asaya et adiel et isimihel et banaia. ziza
quoque filius sephei filii alloni filii daia filii semri filii samaia. isti sunt
nominati principes in cognationibus suis et in domo affinitatis suae. multiplica
ti sunt uehementer. et profecti sunt ut ingrederentur in gadar usque ad ouentem
uallis. et ut quererent ouibus suis pascua. Et inuenerunt pascuas uberes et
ualde bonas et terram latissimam et quietam et fertilem in qua ante habita
uerunt de stirpe cham. hii quoque uenerunt quos supra descripsimus nominatim in di
ebus ezechie regis iuda et percusserunt tabernacula eorum et habitatores eorum
qui inuenti fuerant ibi. et deleuerunt eos usque in presentem diem. habitaue
runt quoque pro eis. quoniam ubertas ibidem pascua reperiebat. De filiis quoque sime
on abierunt in montem seir uiri quingenti habentes principes phal
thiam et naariam et raphaiam et ozihel filios iesi et percusserunt reliquias
que euadere potuerant amalechitarum. et habitauerunt pro eis usque ad hanc diem.

CV

Filii quoque ruben primogeniti israel. ipse quoque fuit primogenitus eius. sed cum uiolasset
thorum patris sui. data sunt eius primogenita filiis ioseph filii israel. et non
est ille reputatus in primogenitum. porro iudas qui erat fortissimus inter fratres
suos. de stirpe eius principes germinati sunt. primogenita autem reputata sunt ioseph
filii quoque ruben primogeniti israel. enoc et phallu esrom et charmi. filii iohel
samaiae filius eius. gog filius eius. semei filius eius. michaeas filius eius. reaia filius eius. ba
al filius eius. bethra filius eius. quem captiuum duxit theglath phalasar rex
assiriorum. et fuit princeps uicinorum ruben. fratres autem eius et uniuersa cognatio
quoque numerabantur per familias suas. habuerunt principes iechel et zachariam.
porro bola filius azaz filii samaa filii iohel. ipse habitauit in aroer usque
ad nebo et beelmeon. contra orientalem quoque plagam habitauit usque ad introitum
heremi et fluuium euphrates. multum quippe numerum iumentorum possidebant in terra
galaad. In diebus autem saul prelati sunt contra agarenos et interfecerunt illos. habi
tauerunt quoque pro eis in tabernaculis eorum. in omni plaga que respicit ad ouentem
galaad. filii quoque gad e regione eorum habitauerunt in terra basan usque seltha
iohel in capite et saphan secundum. Janaiam autem et sapha in basan. fratres uero eorum secundum domus

cognationum suarum. michael et mosollam et sebe et iore et iachan et
zobor septem. hii filii abiael filii uri filii gaad. filii michael filii
iesesi. filii iedo. filii buz. fratres uero filii abdiel filii gemi. principes domus
familiis suis habitauerunt in galaad et in basan et in uicinis eius
cunctis sub urbanis arnon usque ad fines. Omnes hii numerati sunt
in diebus ioathan regis iuda et in diebus iheroboam regis israel. filii ru
ben et gad et dimidie tribus israel manasse uiri bellatores scuta portan
tes et gladios et tendentes arcum. eruditi quoque ad pugnam. quadraginta
quinque hec procedentes ad pugnam dimicauerunt contra agarenos. Iehuiam
et naphei et nodab prebuerunt eis auxilium. Traditi quoque sunt in manus eorum
agarenos et uniuersi qui fuerunt cum eis. quia dum inuocauerunt eum prelati
et exaudiuit eos eo quod credidissent in eum. Ceperunt quoque omnia que possedebant
camelorum quinquaginta quoque et ouium ducentum quinquaginta quoque. Fuerunt quoque
et animas hominum. C. M. Uulnerati enim multi corruerunt. filii quoque dimidie tribus
dominum habitauerunt quoque pro eis usque ad transmigrationem. filii quoque dimidie tribus
manasse possederunt terram a finibus basan usque baal hermon et sanir
et montem hermon. Ingens quippe numerus erat. Et hii fuerunt principes domus
ua cognationis eorum. ephet et iesi et eliel et ezriel et iorem et iodoia
et iediel uiri fortissimi et potentes et nominati duces in familiis suis. Habi
querunt autem deum patrum suorum et fornicati sunt post deos populorum terre
quos abstulit dominus coram eis. Et suscitauit dominus israel spiritum phul
assiriorum et spiritum teglaphalasar regis assiur. et transtulit ruben et gad
et dimidiam tribum manasse et adduxit eos in ale et abor et aara
et fluuium gozan usque ad diem hanc. Filii leui gersom cahaz et me
rari. filii chaaz amram ysaar ebron et oziel. filii amram aaron
moyses et maria. filii aaron nadab et abiu eleazar et thamar.
Eleazar genuit finees et finees genuit abisue. Abisue uero genuit bocci et bocci
genuit ozi. ozi genuit zaraiam et zaraias genuit meraioth. porro meraioth
genuit amariam et amarias genuit achitob. achitob genuit sadoch. sadoch
genuit achimaas. achimaas genuit azariam. azarias genuit iohanan. iohanan
genuit azariam. ipse est qui sacerdotio functus est in domo quam ad
cauit salomon in iherusalem. Genuit autem azarias amariam. amarias
genuit achitob. achitob genuit sadoch. sadoch genuit sellum. sellum genuit
helchiam. helchias genuit azariam. azarias genuit saraiam. saraias genuit
iosedech. iosedech porro egressus est quando transtulit dominus iuda et iherusalem per
manus nabuzaradan regis. filii quoque leui gersom cahaz et merari. Et hec
nomina filiorum gersom. lebom et semei. filii cahaz amram et isaar et
oziel. filii merari. mooli et musi. Hec autem cognationes leuiorum
familias eorum. gersom lebom filius eius. iaath filius eius. zaram filius
eius. ioaa filius eius. ado filius eius. zara filius eius. iethrai filius eius. filii
amminadab filius eius. coie filius eius. asira filius eius. helchana filius eius. abiasaph
filius eius. thaath filius eius. uriel filius eius. ozias filius eius. saul filius eius.
ua amasi et achimoth et helcana. filii elchana. sophai filius eius.
filius eius. heliab filius eius. iheroboam filius eius. helchana filius eius. filii
genuit uassem et abiam. filii autem merari. mooli filius eius. lebom filius eius.
filius eius. oza filius eius. sama filius eius. agia filius eius. amasia filius eius. Isti sunt
qui stabant coram tabernaculo testimonii canonicorum. donec
salomon domum dominum in iherusalem. tradidit ministerio. Hii uero sunt qui assistebant cum filiis suis de filiis
hemiam cantor filius iohel filius samuel filius elchana filius iohel filius
filius helchel filius thou filius syph filius helcana filius mahath filius
sai filius elchana filius maath filius iohel filius azarie filius
e filius thaath filius asir filius abiasaph filius thaath filius
haz filius leui filius israel et fratres eius. Asaph qui stabat a dextris

[illegible]

VII

8.

tus est eo quod divisisset dominus Ozam. Vocavitque locum illum Divisio Ozae usque in praesentem diem. Et timuit deum tunc temporis dicens: Quomodo possum ad me introducere arcam domini? Et ob hanc causam non adduxit eam ad se, hoc est in civitatem David, sed divertit in domum Obededom Getthei. Mansit ergo arca dei in domo Obededom tribus mensibus. Et benedixit dominus domui eius et omnibus quae habebat.

CXIIII

Misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David et ligna cedrina et artifices parietum lignorumque ut aedificarent ei domum. Cognovitque David quod confirmasset eum dominus in regem super Israel et sublevatum esset regnum suum super populum eius Israel. Accepit quoque David alias uxores in Hierusalem genuitque filios et filias. Et haec nomina eorum qui nati sunt ei in Hierusalem: Samua et Sobab, Nathan et Salomon, Iebaar et Elisua et Eliphalet, Noga quoque et Napheg et Iaphie, Elisama et Baliada et Eliphaleth. Audientes autem Philisthim eo quod unctus esset David in regem super universum Israel ascenderunt omnes ut quaererent eum. Quod cum audisset David egressus est obviam eis. Porro Philisthim venientes diffusi sunt in valle Raphaim. Consuluitque David deum dicens: Si ascendam ad Philistheos et si trades eos in manu mea? Et dixit ei dominus: Ascende et tradam eos in manu tua. Cumque illi ascendissent in Baalpharasim percussit eos ibi David et dixit: Divisit deus inimicos meos per manum meam sicut dividuntur aquae. Et idcirco vocatum est nomen loci illius Baalpharasim. Dereliqueruntque ibi deos suos quos David iussit exuri. Alia quoque vice Philisthim inruerunt et diffusi sunt in valle. Consuluitque rursum David deum et dixit ei deus: Non ascendas post eos, recede ab eis et venies contra eos ex adverso pirorum. Cumque audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum, tunc egredieris ad bellum. Egressus est enim deus ante te ut percutiat castra Philisthim. Fecit ergo David sicut praeceperat ei deus, et percussit castra Philisthinorum de Gabaon usque Gazara. Divulgatumque est nomen David in universis regionibus, et dominus dedit pavorem eius super omnes gentes.

CXV

Fecit quoque sibi domos in civitate David et aedificavit locum arcae dei tetenditque ei tabernaculum. Tunc dixit David: Illicitum est ut a quocumque portetur arca dei nisi a levitis quos elegit dominus ad portandum eam et ad ministrandum sibi usque in aeternum. Congregavitque universum Israel in Hierusalem ut afferretur arca dei in locum suum quem praeparaverat ei. Necnon et filios Aaron et levitas. De filiis Caath Urihel princeps fuit et fratres eius centum viginti. De filiis Merari Asaia princeps et fratres eius ducenti viginti. De filiis Gersom Iohel princeps et fratres eius centum triginta. De filiis Elisaphan Semeias princeps et fratres eius ducenti. De filiis Hebron Helihel princeps et fratres eius octoginta. De filiis Ozihel Aminadab princeps et fratres eius centum duodecim. Vocavitque David Sadoc et Abiathar sacerdotes et levitas Urihel Asaiam Iohel Semeiam Helihel et Aminadab, et dixit ad eos: Vos qui estis principes familiarum leviticarum sanctificamini cum fratribus vestris et afferte arcam domini dei Israel ad locum qui ei praeparatus est, ne ut a principio, quia non eratis praesentes, percussit nos dominus, sic et nunc illicitum aliquid nobis agentibus. Sanctificati sunt ergo sacerdotes et levitae ut portarent arcam domini dei Israel. Et tulerunt filii Levi arcam dei sicut praeceperat Moyses iuxta verbum domini humeris suis in vectibus. Dixitque David principibus levitarum ut constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum, nablis videlicet et lyris et cymbalis, ut resonaret in excelsis sonitus laetitiae. Constitueruntque levitas Heman filium Iohel, et de fratribus eius Asaph filium Barachiae, de filiis vero Merari fratribus eorum Ethan filium Casaeae, et cum eis fratres eorum in secundo ordine Zachariam et Ben et Iazihel et Semiramoth et Iahihel et Ahi et Heliab et Banaiam et Maasiam et Mathathiam et Eliphalu et Maceniam et Obededom et Iehihel ianitores. Porro cantores Heman Asaph et Ethan in cymbalis aeneis concrepantes. Zacharias autem et Ozihel et Semiramoth et Iahihel et Ahi et Heliab et Maasias et Banaias in nablis arcana cantabant. Porro Mathathias et Eliphalu et Macenias et Obededom et Iehihel et Ozaziu in citharis pro octava canebant epinicion. Chonenias autem princeps levitarum prophetiae praeerat ad praecinendam melodiam, erat quippe valde sapiens. Et Barachias et Helcana ianitores arcae. Porro Sobenias et Iosaphat et Nathanahel et Amasai et Zacharias et Banaias et Eliezer sacerdotes clangebant tubis coram arca domini, et Obededom et Iehias erant ianitores arcae. David igitur et omnes maiores natu Israel et tribuni ierunt ad portandam arcam foederis domini de domo Obededom cum laetitia. Cumque adiuvisset deus levitas qui portabant arcam foederis domini, immolabantur septem tauri et septem arietes. Porro David erat indutus stola byssina et universi levitae qui portabant arcam cantoresque et Chonenias princeps prophetiae inter cantores. David autem indutus erat etiam ephod lineo. Universusque Israel deducebant arcam foederis domini in iubilo et sonitu bucinae et tubis et cymbalis et nablis et citharis concrepantes. Cumque pervenisset arca foederis domini usque ad civitatem David, Michol filia Saul prospiciens per fenestram vidit regem David saltantem atque ludentem, et despexit eum in corde suo.

CXVI

Attulerunt igitur arcam dei et constituerunt eam in medio tabernaculi quod tetenderat ei David, et obtulerunt holocausta et pacifica coram deo. Cumque complesset David offerens holocausta et pacifica, benedixit populo in nomine domini. Et divisit universis per singulos a viro usque ad mulierem tortam panis et partem assaturae bubulae carnis et similam frixam oleo. Constituitque coram arca domini de levitis qui ministrarent et recordarentur operum eius et glorificarent atque laudarent dominum deum Israel: Asaph principem et secundum eius Zachariam, porro Iahihel et Semiramoth et Iehihel et Mathathiam et Heliab et Banaiam et Obededom et Iehihel super organa psalterii et lyras, Asaph autem ut cymbalis personaret; Banaiam vero et Aziel sacerdotes canere tuba iugiter coram arca foederis domini. In illo die fecit David principem ad confitendum domino Asaph et fratres eius. Confitemini domino et invocate nomen eius, notas facite in populis adinventiones eius. Cantate ei et psallite ei et narrate omnia mirabilia eius. Laudate nomen sanctum eius, laetetur cor quaerentium dominum. Quaerite dominum et virtutem eius, quaerite faciem eius semper. Recordamini mirabilium eius quae fecit, signorum illius et iudiciorum oris eius. Semen Israel servi eius, filii Iacob electi eius. Ipse dominus deus noster, in universa terra iudicia eius. Recordamini in sempiternum pacti eius, sermonis quem praecepit in mille generationes, quod pepigit cum Abraham, et iuramenti eius cum Isaac. Et constituit illud Iacob in praeceptum et Israel in pactum sempiternum, dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hereditatis vestrae. Cum essent pauci numero, parvi et coloni eius. Et transierunt de gente in gentem et de regno ad populum alterum. Non dimisit quempiam calumniari eos, sed increpavit pro eis reges. Nolite tangere christos meos et in prophetas meos nolite malignari. Cantate domino omnis terra, annuntiate ex die in diem salutare eius. Narrate in gentibus gloriam eius, in cunctis populis mirabilia eius. Quia magnus dominus et laudabilis nimis et horribilis super omnes deos. Omnes enim dii populorum idola, dominus autem caelos fecit. Confessio et magnificentia coram eo, fortitudo et gaudium in loco eius. Afferte domino familiae populorum, afferte domino gloriam et imperium. Date domino gloriam nomini eius, levate sacrificium et venite in conspectu eius, et adorate dominum in decore sancto. Commoveatur a facie eius omnis terra, ipse enim fundavit orbem immobilem. Laetentur caeli et exultet terra, et dicant in nationibus: Dominus regnavit. Tonet mare et plenitudo eius, exultent agri et omnia quae in eis sunt. Tunc laudabunt ligna saltus coram domino, quia venit iudicare terram. Confitemini domino quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia eius. Et dicite: Salva nos deus salvator noster, et congrega nos et erue de gentibus, ut confiteamur nomini sancto tuo et exultemus in carminibus tuis. Benedictus dominus deus Israel ab aeterno usque in aeternum. Et dicat omnis populus amen et hymnum domino. Dereliquit itaque ibi coram arca foederis domini Asaph et fratres eius ut ministrarent in conspectu arcae iugiter per singulos dies et vices suas. Porro Obededom et fratres eius sexaginta octo, et Obededom filium Idithun et Osa constituit ianitores. Sadoch autem sacerdotem et fratres eius sacerdotes coram tabernaculo domini in excelso quod erat in Gabaon, ut offerrent holocausta domino super altare holocaustomatis iugiter mane et vespere

CXXIII

CXXV

CXXVI

CXXVII

fecerunt filii raldhel. filii eorum xxiii. lxx. de filiis phariel principes cleri principii in ecclesia mense primo. sed illis haberat tarnaldus tachoreos. xlii de aliis nomine machloth. qui regebat pre e ysaiul ingens. xiii. cxliii. Duy of turme tyatree de mense duo eor humanis filii reiade factores. in duabus filia. xx. xiii. ix. ccc. & hananias semaiul nuper. xxv. cxiii. xxx. Preterea autem turme que amyabarth filii eius. Amard quatuor mense alabhet fi real. & Zabdiel filii eius xl eius. in filia ci. xx. xii. ix. Iosa ait se uno abierer. amarchoniel. de turpe germani. & filia ci ingens xiii. lx. Decem filii deinde mamu. & ipse nephariel. de turpe eorum. & filia ci. xx. xii. ix. Vterum. vi filii hananiel phaa remuel de filiis ephtal. & filia ci xxx. xii. ix. Duodecim male xii holma uchophareos. de turpe gothoniel. & filia ci xx. xii. ix. Decem filii ysaiae filii rubenitis. duy eliezer. filii zechri. Octoginta duy caphanel filii machi. Lxxiii. abdiael filii amm et aaronitis. Sancti iudaici. & filii. xl. de zacharitis. duo filii machabei zabulonitis. zelmaiel filii abdie nepthalitis. jeremith filii ezriel filii ephraim. Osee filii azazia. duodecim filii manasse. & gilead. Jaaso filii zacharie. benjamin. Hii omnes filii rachel filii abiron dum ii ezrihel. filii ruben. Hii principes filiorum iuxta dignitates eorum. a numero anni inferius. qui bis viginti et multa plurium. filii fuere stelle celi. Iosue filii nunc eorum numerum ut explerent quia fuit hoc ministerium. non habebat. Ideo manifestum est quia fuerit creatum. non. & relati in libris regii dd. Cui thelmi rat autem regis fuit azmoth filii adhoth. Hii autem thelmiti qui erant super horreis. & qui in agris. villis. & castellis custodiebant. ozias filii ozie. Qui autem habitabant in agrorum villis. & agrorum filii qui essebant diem. Semei ramathi filii abelbyz. iuniaz. qui autem olivetis. & maderis. Celi autem unguentis. zabdias aphonnei. Filii fuit olivetis. & fructus cellarii. balanan gaderites. Cui apotheca fuit olei. iosabet. Porro armenti qui pascebant in saronate. Sitrai saronites. & roboreti. & cui bouet in vallibus fuit. adli. Cui camelorum ubil ismaelites. & cui asinorum iudai meronothites. Ouium hagrites agareni. Omnes hi principes substantie regis dd. Jonathan autem patruus dd consiliarius. vir prudens & literatus. qui. & ipse filii achamoni erat. Et filius regis. achitofel. & cusiai regis. & chusi archites amici regis. Post achitophel fuit ioiada filii banaia. & abiathar. Principes autem exercitus regis erat ioab.

CXXVIII Quo audito dd. omnem principes israel duces tribuum. & principes cohortium. & centurionum. & magistratum regis. & possessionis. filios quoque eunuchos. & potentes. & robustissimos quosque in cetum hierusalem. cum ad limen ecclesie rex. & universa plebs. Surrexit rex. & stans ait. audite me fratres mei. & populus meus. Cogitavi ut aedificarem domum in qua requiesceret archa fedus dni. & scabellum pedum dei nri. & adcumulavi ad edificandum. omnia preparavi. Deus autem dixit mihi. non edificabis domum nomini meo. eo quod vir bellator. & sanguinis fuisti. Elegit me deus israel de universa domo patris mei. ut essem rex super israel in sempiternum. De iuda enim elegit principes. & de domo iudae domum patris mei. & de filiis patris mei placuit ei ut me eligeret in regem super israel. & de filiis meis multos enim mihi dedit deus. elegit salomonem filium meum. ut sederet super solium regni dni. super israel. Dixitque mihi. Salomon filius tuus edificabit domum meam. & atria mea. Ipse enim elegi mihi in filium. rego eum. & ipse erit mihi in regnum. cuius ego in eternum. si perseveraverit facere praecepta mea. & iudicia mea sicut & hodie. Nunc ergo coram universo cetu israel. & audiente deo nro. custodite & perquirite cuncta mandata dei dei vri. ut possideatis bonam terram. & relinquatis eam filiis vris post vos in hereditatem sempiternam. Tu autem salomon fili mi. scito patrem tuum. & cole eum. corde perfecto. & anima voluntaria. Quia cuncta scrutatur dns. intelligit mentium cogitationes. si quaesieris eum invenies. si autem dereliqueris illum. projiciet te in sempiternum. Vide ergo quia elegit te dns. ut aedificare domum sanctuario. esto fortis & perfice. Dedit autem dd salomoni filio suo exemplar porticus templi. & aedificiorum. & cellarum. & cenaculi. & oraculi. & propitiatorii. & omnium quae mente conceperat. atriorum domus dni. & cellarum in circuitu. thesaurorum dei. & vasorum sanctificatorum. & eorum quae offerebantur. & ordinationum omnium. & cantorum in domo dni. & universorum vasorum ministerii templi. & auri ad omnia vasa ministerii. & argenti ad omnia vasa ministerii. & candelabrorum aureorum. & lucernarum eorum. aurum. & argentum. pondus per singula candelabra aurea. & lucernas eorum. aurum. & argentum. pondus per candelabra argentea. & lucernas eorum. pro ratione candelabri in eis. & argenti in candelabris argenteis. metallo. ad fabricandas cratheras. & phialas. & thuribula ex auro purissimo. & lebetes. aureos. & ex argento. distributum. & lebetes. & lebetia. similiter. & turres argenteas. distinctum argentum. pondo. & aurum. & mensis. aurum. pro ratione cuiusque mensae. & argentum. similiter. & fuscinulas. & fialas. & thuribula ex auro purissimo. & cratheras aureas. pro ratione cuiusque. & argentum. pro ratione cuiusque. & candelabra aurea. & lucernas aureas. pro ratione candelabri. & lucernarum eius. & argentum. pro ratione candelabri. & lucernarum eius. secundum usum. & altaria thymiamatis. purissimum. & formam. & auri purissimi. dedit. & exemplar. & porticus. & templi. & auri. & argenti. & omnium quae habebat in mente. & thesaurorum templi. & thesaurorum. & sanctificatorum. & omnium quae habebat. & in mente. & in cunctis operibus. & ministeriis. & vasorum. & ministeriorum. & auri. & argenti

PARIPOMENON II

Quando quo de manu tua est. et tua sunt omnia? Sed de tuo. quod ideo ordinat simplicissime dicitur. Vis. rogo te simplicissime consule mihi. ut sciam. Si tu mundus. et ignis mihi qui hic regit est. nisi ei ingens gaudio et ostende tua na. Domine de Abraham. et Isaac. et Israel. nostre. custodi in cogitationibus cordis eorum. et dirige in te mentes nas. mihi. Da filio meo da mi. ut faciat. ut custodiat mandata tua. et testimonia tua. et iustificationes tuas. et faciat omnia. propter quae misisti me. ut edificet domum. Salomoni. Dixit deus deo suo. Si placuit deo patri meo. ut edificarem domum. in nomine eius. sicut locutus est ad David patrem meum. dicens. filius tuus qui egredietur de lumbis tuis. ipse edificabit domum. nomini meo. et firmabo thronum regni eius. usque in sempiternum. Nunc ergo fili mi. sit verbum tuum. fidele. quod locutus est deus patri meo. dicens. Ecce ego regnum tuum. confirmabo in Israel. si tantummodo custodieris mandata mea. et iudicia mea. sicut custodivit David pater tuus. non auferam. eum de solio regni tui. in perpetuum. Nunc ergo tu fili mi. esto robustus. et confortare. et esto vir. et custodi praecepta domini dei tui. et ambula in viis eius. et custodi ceremonias eius. et mandata illius. et iudicia. et testimonia. sicut scriptum est in lege Moysi. ut intelligas omnia quae facias. et ubicumque declinaveris. prosperaberis. Confirmet dominus sermonem suum. quem locutus est de me. dicens. Si custodierint filii tui viam suam. et ambulaverint coram me in veritate. in omni corde suo. et in omni anima sua. non auferetur vir de solio Israel. Tu quoque nosti quae fecerit mihi Ioab filius Sarviae. quae fecerit duobus principibus militiae Israel. Abner filio Ner. et Amasae filio Iether. quos interfecit. et effudit sanguinem belli in pace. et polluit cingulum militiae. qui erat circa renes eius. et calceamentum pedum eius. quod habebat in pedibus. Facies ergo iuxta sapientiam tuam. et non deduces canos eius pacifice ad infernum. Sed et filiis Berzellai Galaaditae. reddes gratiam. et erunt comedentes mensae tuae. quia sic venerunt ad me. cum fugerem a facie Absalom fratris tui. Habes quoque apud te Semei filium Gera. filium Iemini de Bahurim. qui maledixit mihi maledictione pessima. in die qua pergebam ad castra. Qui postea descendit in occursum mihi ad Iordanem. et adiuravit me per Dominum. dicens. Non interficiam te gladio. Tu ergo noli eum reputare innocentem. Vir enim sapiens es. et scis quae facere debeas. ut deducas canos eius cum sanguine ad infernum. Dormivit ergo David cum patribus suis. et sepultus est in civitate David. Dies autem quibus regnavit super Israel. quadraginta anni. Hebron regnavit annis septem. et Ierusalem regnavit annis triginta tribus. Et dormivit Salomon super thronum David patris sui. et firmatum est regnum eius nimis. Igitur Adonias filius Aggith venit ad Bethsabee matrem Salomonis. et dixit ei. Pacifica est ingressio tua? Et ille respondit. Pacifica. Addidit quoque dicens. Loqui ad te habeo sermonem. Et illa ait. Loquere. Ille ergo subiunxit. Tu nosti quod mihi regnum debebatur. et me omnis Israel constituerat regem. sed mutatum est regnum. et factum fratri meo. a Domino. confirmatum est enim ei. Nunc ergo petitionem unam parvam deprecor te. ne confundas faciem meam. Dixit ei Bethsabee. Dic. audiam. Qui ait. Loquere ad Salomonem regem. quaeso. ut det mihi Abisag Sunamitidem uxorem. Respondit Bethsabee. Bene. ego loquar pro te regi. Ingressa igitur Bethsabee ad regem Salomonem. ut loqueretur ei pro Adonia. surrexit rex in occursum matris suae. et adoravit eam. Sedensque in throno suo. iussit et matri suae ponи solium. et sedit ex dextris illius. Petitionem parvam. inquit. ego deprecor a te. ne confundas me. Dixit ei rex. Pete mater mea. Neque enim fas est ut avertam faciem tuam a te. Ait illa. Detur Adoniae fratri tuo Abisag Sunamitis uxor. Respondens rex Salomon. dixit matri suae. Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniae? Postula ei et regnum. quia frater meus maior natu est me. et habet Abiathar sacerdotem. et Ioab filium Sarviae principem militiae. Iuravit igitur rex Salomon per Dominum. dicens. Haec faciat mihi Deus. et haec addat. quia contra animam suam locutus est Adonias verbum istud. Nunc ergo vivit Dominus. qui confirmavit me. et collocavit me super solium David patris mei. et fecit mihi domum. sicut locutus est. hodie occidetur Adonias. Misit ergo manu rex Salomon per Banaiam filium Ioiadae. et percussus est. et mortuus est. Abiathar quoque sacerdoti dixit rex. Vade in Anathoth. in agrum tuum. quia vir mortis es tu. sed hodie non interficiam te. eo quod portaveris arcam Domini Dei coram David patre meo. et laboraveris in cunctis laboribus. in quibus laboravit pater meus. Eiecit igitur Salomon Abiathar. ut non esset sacerdos Domini. ut impleretur sermo Domini. quem locutus est super domum Heli in Silo. Ioab autem audiens quae acciderant. fugit ad tabernaculum Domini. et apprehendit cornua altaris. Nuntiatum est autem regi Salomoni. quod fugisset Ioab ad tabernaculum Domini. et ecce iacet iuxta altare. Misit ergo Banaiam filium Ioiadae. dicens. Vade. et interfice eum. Cumque venisset Banaias ad tabernaculum Domini. dixit ei. Haec dicit rex. Egredere. Qui respondit. Non egrediar. sed hic morior. Retulit Banaias regi sermonem. dicens. Haec locutus est Ioab. et haec mihi respondit. Dixit ergo rex. Fac sicut locutus est. et occide eum. et sepeli. ut auferas sanguinem innocentem. quem effudit Ioab. a me. et a domo patris mei. Dominus reddat sanguinem eius super caput eius. qui irruens in duos viros iustos. et meliores se. interfecit eos gladio. me. et patre meo. ignorante. Et erunt sanguines eorum super caput Ioab. et super semen eius in sempiternum. David autem. et domui. et throno illius. erit pax iugis a Domino. Ascendit igitur Banaias filius Ioiadae. et irruit in eum. et interfecit eum. et sepultus est in domo sua in deserto. Et constituit rex Banaiam filium Ioiadae pro eo. super militiam. Sadoc quoque sacerdotem posuit rex pro Abiathar. Misit autem rex et vocavit Semei. et dixit ad eum. Aedifica tibi domum in Ierusalem. habita ibi. et non egredieris inde huc atque illuc. In die autem qua egressus fueris. et transieris torrentem Cedron. scito pro certo quod morte morieris. Dixitque Semei regi. Bonus sermo. sicut locutus est dominus meus rex. ita faciet servus tuus. Habitavit igitur Semei in Ierusalem. multis diebus. Post annos autem tres. fugerunt duo servi Semei ad Achis filium Maacha regem Geth. Nuntiatumque est Semei. quod abissent servi eius Gath. Surrexit et ipse. et stravit asinum suum. perrexitque ad Achis in Gath. ut quaereret servos suos. Reversusque adduxit eos. Nuntiatum est autem Salomoni. quod abisset Semei Hierusalem Gath. et reversus esset. Misit ergo rex. et vocavit eum. dixitque ad illum. Nonne adiuratus te per Dominum. et contestatus sum. dicens. In quacumque die egressus fueris. et ambulaveris quocumque. morte morieris? Et dixisti mihi. Bonus sermo. quem audivi. Quare ergo non custodisti iusiurandum Domini. et praeceptum quod praecepi tibi? Dixit quoque rex ad Semei. Tu scis omnem malitiam tuam. quam tibi conscia est cor tuum. quod fecisti patri meo David. Reddet Dominus malitiam tuam super caput tuum. Rex autem Salomon benedictus erit. et thronus David firmus coram Domino in sempiternum. Praecepit igitur rex Banaiae filio Ioiadae. qui egressus percussit eum. et mortuus est. Regnum ergo confirmatum est in manu Salomonis.

Iunxitque affinitatem cum Pharaone rege Aegypti. accepta filia eius. et introduxit eam in civitatem David. donec finiret aedificans domum suam. et templum Domini. et muros per circuitum Hierusalem. Excelsa autem populus immolabat. eo quod nondum aedificata esset domus nomini Domini. Diligebat autem Salomon Dominum. ambulans in praeceptis David patris sui. Verumtamen et ipse victimas immolabat. et adolebat incensum in excelsis. Abiit ergo rex Gabaon. ut immolaret ibi. Illud quippe erat excelsum maximum. Mille hostias imposuit Salomon altari illo. super altare aeneum. quod fecerat Beseleel filius Uri. filii Hur. de tribu Iuda. Et apparuit Dominus Salomoni per somnium nocte. dixitque ei Deus. Postula quod vis ut det tibi. Dixit autem Salomon. Tu fecisti cum servo tuo David patre meo misericordiam magnam. sicut ambulavit coram te in veritate. et iustitia. et in aequitate cordis tui tecum. custodisti ei misericordiam grandem hanc. et dedisti ei filium sedentem super solium eius. sicut et hodie videmus. Nunc ergo Domine Deus meus. tu regnare fecisti servum tuum pro David patre meo. ego autem sum puer parvulus. nesciens egressum et introitum meum. et populus tuus. quem elegisti. populus infinitus. qui dinumerari et supputari non potest prae multitudine. Dabis ergo servo tuo cor docile. ut populum tuum iudicare possit. et discernere inter bonum et malum. Quis enim potest iudicare populum tuum populum tuum hunc grandem? Placuit ergo sermo coram Domino. quod Salomon hanc rem postulasset. Et ait Deus ad eum. Quia postulasti verbum hoc. et non petisti tibi dies multos. nec petisti divitias. nec petisti animas inimicorum tuorum. sed petisti tibi sapientiam. ut discernas iudicium. ecce feci tibi secundum sermones tuos. et dedi tibi cor sapiens. et intelligens. in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit. nec post te surgat. Sed et haec dedi tibi quae non petisti. divitias. et gloriam. cunctis diebus retro nullus regum habuit similem tui. Si ambulaveris in viis meis. et custodieris praecepta mea. et mandata mea. sicut ambulavit David pater tuus. longos faciam dies tuos. Evigilavit autem Salomon. et intellexit quod somnium vidisset. Et venit Hierusalem. stetitque coram arca foederis Domini. et obtulit holocausta. et fecit victimas pacificorum. Fecitque grande convivium universis servis suis. Tunc venerunt duae mulieres meretrices ad regem. et steterunt coram eo. Dixitque una mulierum. Obsecro domine mi. ego et mulier haec habitabamus in domo una. et peperi apud eam in cubiculo. Tertio autem die postquam peperi. peperit et haec. Et eramus simul. nec erat alius nobiscum in domo. nisi nos duae. Mortuus est autem filius mulieris huius nocte. quia obdormivit super eum. Et consurgens media nocte. tulit filium meum de latere meo. ancillae tuae dormientis. et collocavit in sinu suo. filium suum mortuum. Cumque surrexissem mane ut darem lac filio meo. inveni eum mortuum. Et diligenter contemplata. deprehendi non esse filium meum. quem genueram. Dixit mulier altera. Non ita est. sed filius meus vivit. quod autem mortuus est filius tuus. tu mentiris. Haec autem dicebat. Mortuus est filius tuus. ista autem. Filius meus vivit. Et sic coram rege contendebant. Dixit ergo rex. Haec dicit. Filius meus vivit. et filius tuus mortuus est. Et ille respondit. Non. sed filius tuus mortuus est. et filius meus vivit. Dixit rex. Adducite mihi gladium. Cumque attulissent gladium coram rege. Dividite. inquit. infantem vivum in duas partes. et date dimidium uni. et dimidium alteri. Dixit autem mulier. cuius filius vivebat. ad regem. commota super misericordia filii sui. Obsecro domine mi. da illi infantem vivum. et non occidas eum. Haec autem dicebat. Nec mihi nec tibi quidquam sit. sed dividatur. Respondens rex. ait. Date huic infantem vivum. et non occidatur. haec est enim mater eius. Audivit igitur omnis Israel iudicium. quod iudicasset rex. et timuerunt regem. videntes sapientiam Dei esse in eo. ut faceret iudicium.

Hi principes fuerunt. quos habuit. Azarias filius Sadoc sacerdos. Elihoreph et Ahias filii Sisa scribae. Iosaphat filius Ahilud a commentariis. Banaias filius Ioiadae. super militiam. Sadoc et Abiathar sacerdotes. Azarias filius Nathan. super praefectos. Zabud filius Nathan sacerdos. amicus regis. Ahisar praepositus domus. Adoniram filius Abda. super tributa. Habebat autem Salomon duodecim praefectos super universum Israel. qui providebant regi. et domui eius. per singulos menses anni singulis. Et nomina eorum haec. Filius Hur in monte Ephraim. Filius Dacar in Macez. et in Salebim. et Bethsames. et Elon. et Bethanan. Filius Abinadab in universis regionibus Dor. habens Taphath filiam Salomonis uxorem. Baana filius Ahilud. in Thanach. et Mageddo. et in omni Bethsan. quae est iuxta Sarthana subter Iezrahel. a Bethsan usque Abelmahula. et ultra Iecmaam. Filius Gaber in Ramoth Galaad. habens Hevoth Iair filii Manasse. qui erant in Galaad. ipse habebat regionem Argob. quae est in Basan. sexaginta civitates magnas. et vectes aereos habentes. Ahinadab filius Addo in Manaim. Ahimaas in Nephthali. ipse habebat Basemath filiam Salomonis uxorem. Baana filius Husai in Aser. et in Baloth. Iosaphat filius Paruah in Issachar. Semei filius Ela in Benjamin. Gaber filius Uri in terra Galaad. in regione Sehon regis Amorrhaei. et Og regis Basan. et praefectus unus erat in universa terra. Iuda quoque et Israel multi erant. sicut harena quae est in mari multitudine. comedentes. et bibentes. atque laetantes. Salomon autem erat dominans universis regnis. a flumine terrae Philistinorum. usque ad terminos Aegypti. offerentium munera. et servientium ei cunctis diebus vitae eius. Fuit autem cibus Salomonis per singulos dies triginta cori similae. et sexaginta cori farinae. decem boves pingues. et viginti boves de pascuis. et centum arietes. absque cervis. et bubalis. et avibus quae saginantur. Dominabatur enim universae regioni. quae est trans flumen. a Thapsa usque Gazam. cunctis regibus regionis illius. et habebat pacem per circuitum undique. Habitavit ergo Iuda et Israel absque ullo timore. unusquisque sub vinea sua. et sub ficu sua. a Dan usque Bersabee. cunctis diebus Salomonis. Habebat quoque Salomon quadraginta millia equorum in armamentis curruum. et duodecim millia equitum. Praefecti autem. singuli per menses suos. cuncta quae regi Salomoni necessaria erant. providebant. ne quid deperiret. Hordeum quoque et paleas equorum. et iumentorum. ferebant ad locum. ubi erat rex. unusquisque secundum praeceptum suum. Dedit autem Deus Salomoni sapientiam. et prudentiam nimis grandem. et latitudinem cordis quasi harenam. quae est in litore maris. Et dilatatum est cor Salomonis super omnem sapientiam filiorum Oriens. et cunctam sapientiam Aegyptiorum. Erat autem sapientior cunctis hominibus. et sapientior Ethan Ezrahite. et Heman. et Chalcol. et Dorda filiis Mahol. et nominatus est in universis gentibus per circuitum. Locutus est quoque tria et triginta parabolas. et fuerunt carmina eius quinque et mille. Disputavit de lignis a cedro quae est in Libano. usque ad hyssopum. quae egreditur de pariete. Et de iumentis. et de volucribus. et de reptilibus. et de piscibus. Venerunt autem de cunctis populis. ut audirent sapientiam Salomonis. et de universis regibus terrae. quae audierant sapientiam eius. Misit quoque Hiram rex Tyri servos suos ad Salomonem. audivit enim quod ungxissent eum in regem pro patre suo. fuit quippe Hiram amator David omni tempore. Et ait Salomon ad Hiram. Scis quod David frater meus aedificare nequiverit templum nomini Domini Dei sui. propter bella quae circumdederunt eum. donec daret eos Dominus sub vestigia pedum eius. Nunc autem requiem dedit Dominus Deus meus mihi per circuitum. et non est satan. neque occursus malus. Quam ob rem cogito aedificare templum nomini Domini Dei mei. iuxta quod locutus est Dominus ad David patrem meum. dicens. Filius tuus. quem dabo pro te super thronum tuum. ipse aedificabit templum nomini meo. Tu ergo praecipe. ut succidantur mihi cedri de Libano. Et servi mei erunt cum servis tuis. Mercedem autem servorum tuorum dabo tibi quamcumque petieris. Scis enim quod non sit in populo meo vir. qui sciat ligna caedere sicut Sidonii. Cumque audisset Hiram verba Salomonis. laetatus est valde. et ait. Benedictus Dominus hodie. qui dedit David filium sapientissimum. super populum hunc grandem. Misit autem Hiram ad Salomonem. dicens. Audivi quae mandasti mihi. ut facerem voluntatem tuam de lignis cedrinis. et abiegnis. Servi mei deducent ea de Libano ad mare. et ego componam ea in rates. ut navigent per mare usque ad locum. quem mihi significaveris. et ibi dissolvam. ut tollas. Tu quoque facies voluntatem meam. ut des victum familiae meae. Igitur Hiram dabat Salomoni ligna cedrina. et ligna abiegna. omnem voluntatem eius. Salomon autem dabat Hiram viginti millia cororum tritici in cibos familiae eius. et viginti cados olei purissimi. Hoc quotannis dabat Salomon Hiram. Dominus autem dederat Salomoni sapientiam. sicut promiserat ei. Erat quoque pax inter Hiram et Salomonem. et pepigerunt foedus ambo. Et levavit rex Salomon tributum de universo Israel. Fuit autem tributum triginta millium virorum. Et mittebat eos in Libanum. per singulos menses vicenos alternis mensibus. ita ut mensem unum essent in domibus suis. duo autem menses in Libano. Adoniram quoque praefectus erat tributorum. Habebat autem Salomon septuaginta millia portantium onera. et octoginta millia caedentium in montibus. absque principibus exactoribus operum. qui erant trecenti et quinquaginta. qui praeerant populo. et his qui operabantur. Praecepit autem rex. et tulerunt lapides grandes. lapides pretiosos. ad fundamenta domus quadros. Fundamenta autem fecerunt de lapidibus grandibus. lapidibus decem. et octo cubitorum. et lapidibus sculptis. decem et octo cubitorum. Desuper quoque lapides pretiosi. quadri. secundum mensuram. et ligna cedrina. Circuitus autem magnus in circuitu. per tres ordines lapidum. et ordinem lignorum cedrinorum. Atrium quoque domus Domini interius. et porticum templi. et ostia templi. ostia autem de lignis abiegnis. Et operuit parietes domus cedro. a pavimento usque ad summitatem parietum. et tectorium. Pavimentum autem domus operuit tabulis abiegnis. Aedificavit quoque viginti cubitos ex latere domus. de tabulis cedrinis. a fundamento usque ad summitatem. Et fecit in interiore parte oraculum. et sanctum sanctorum. Porro templum. id est. domus. quadraginta cubitorum erat. Vestibulum autem ante templum. viginti cubitorum. in longitudine. et decem cubitorum in latitudine. Et fecit fenestras domui. quae clausae. et obturatae. non videbantur foris. Et aedificavit parietem templi. et porticus. et cubicula. et fecit ostia. Et ostium quod erat in cubiculo. quod respiciebat ad orientem. erat contra meridiem. Et ambulabat per ostium. quod erat ad meridiem. et per gradus. qui ascendebant in cubiculum. et per cubiculum. ibat in porticum. Et aedificavit parietem templi. et porticus. et cubicula. et fecit ostia. Et ostium quod erat in cubiculo. quod respiciebat ad orientem. erat contra meridiem. Et ambulabat per ostium. quod erat ad meridiem. et per gradus. qui ascendebant in cubiculum. et per cubiculum. ibat in porticum. Et aedificavit parietem templi. et porticus. et cubicula. et fecit ostia. Et ostium quod erat in cubiculo. quod respiciebat ad orientem. erat contra meridiem. Et ambulabat per ostium. quod erat ad meridiem. et per gradus. qui ascendebant in cubiculum. et per cubiculum. ibat in porticum.

III

Anno quadringentesimo octogesimo. postquam egressi sunt filii Israel de terra Aegypti. anno autem quarto regni Salomonis super Israel. mense Zif. qui est secundus. aedificare coepit templum Domini. Et haec fuit mensura. quam aedificavit Salomon domui Domini. sexaginta cubitorum longitudinis. et viginti cubitorum latitudinis. et triginta cubitorum altitudinis. Porticus autem ante templum. habebat in longitudine templi. viginti cubitos. et latitudo eius. decem cubitorum. Et fecit templo fenestras. quae clausae. et obturatae. non videbantur foris. Et aedificavit parietem templi. et porticus. et cubicula. et fecit ostia. Et ostium quod erat in cubiculo. quod respiciebat ad orientem. erat contra meridiem. Et ambulabat per ostium. quod erat ad meridiem. et per gradus. qui ascendebant in cubiculum. et per cubiculum. ibat in porticum. Et aedificavit parietem templi. et porticus. et cubicula. et fecit ostia. Et ostium quod erat in cubiculo. quod respiciebat ad orientem. erat contra meridiem. Et ambulabat per ostium. quod erat ad meridiem. et per gradus. qui ascendebant in cubiculum. et per cubiculum. ibat in porticum. Et aedificavit parietem templi. et porticus. et cubicula. et fecit ostia. Et ostium quod erat in cubiculo. quod respiciebat ad orientem. erat contra meridiem. Et ambulabat per ostium. quod erat ad meridiem. et per gradus. qui ascendebant in cubiculum. et per cubiculum. ibat in porticum.

et de populo tuo israel. si venerit de terra longinqua propter nomen tuum magnum
et propter manum tuam robustam et brachium tuum extentum. et adorauerit in loco isto
et exaudies de celo firmissimo habitaculo tuo. et fines cuncta pro quibus inuo-
cauerit te ille peregrinus. ut sciant nomen tuum omnes populi tui terre. et timeant
te sicut populus tuus israel. et cognoscant quia nomen tuum inuocatum est super do-
mum istam quam edificauimus. Si egressus fuerit populus tuus ad bellum. contra
adversarios suos per viam in qua miseris eos adorabunt te contra viam in qua cum
eis est hic quam elegisti. et domum quam edificauimus nomini tuo. ut exaudias de ce-
lo preces eorum et obseruationem. et iusticiam. Si autem peccauerint tibi. neque enim
est homo qui non peccet. et irascens fueris eis. et tradideris eos hostibus. et captiuos eos duxe-
rint in terram longinquam. vel certe quod est in ipsa. et conuersi corde suo in terra ad quam
captiui ducti fuerant. egerint penitentiam. et deprecati te fuerint in terra captiui-
tatis sue. dicentes. peccauimus. iniquitatem fecimus. iniuste gessimus. et reuersi fuerint ad
te in toto corde suo. et tota anima sua. in terra captiuitatis sue. ad quam ducti
sunt. adorabunt te contra viam terre sue quam tedisti patribus eorum. et urbis quam ele-
gisti. et domus quam edificauimus nomini tuo. ut exaudias de celo. hoc est de fir-
missimo habitaculo tuo preces eorum. et facias iudicium. et dimittas populo tuo quod
tibi peccauerit. Tu es deus meus. aperiantur quesumus oculi tui et aures tue intente
sint ad orationem que fit in loco isto. Et sic consurge domine deus
meus in requiem tuam. tu et archa sanctificationis tue. Sacerdotes tui domine
deus induantur salutem. et sancti tui letentur in bonis. Domine deus ne auertas
faciem christi tui. memento misericordiarum dei serui tui. Cum quod complesset salomon fun-
dens preces. ignis descendit de celo. et deuorauit holocausta et uictimas.
et maiestas domini impleuit domum. nec poterant sacerdotes ingredi templum domini
eo quod implesset maiestas domini templum domini. Sed et omnes filii israel uidebant
descendentem ignem et gloriam domini super domum. et corruentes in terram pro-
pter pauimentum stratum lapide adorauerunt. et laudauerunt dominum quoniam bonus quoniam in
seculum misericordia eius. Rex autem et omnis populus immolabant uictimas coram domino. Ma-
ctauit igitur rex salomon hostias. bonum xx. duo mil. arietum. C. xx. mil. et dedica-
uit domum dei rex et uniuersus populus. Sacerdotes autem stabant in officiis su-
is. Uenite in organis carminum domini que fecit dominus rex ad laudandum dominum quo-
niam in eternum misericordia eius. hymnos dominus canentes per manus suas. Porro sacerdotes cane-
bant tubis ante eos. cunctusque israel stabat. Sanctificauit quoque salomon medium
cortis ante templum domini. Obtulerat enim ibi holocausta et adipes pacificorum
quia altare eneum quod fecerat non poterat sustinere holocausta et sacrificia
et adipes pacificorum. Fecit igitur salomon solempnitatem in tempore illo. vii.
diebus. et omnis israel cum eo. gloria magna ualde. ab introitu emath usque ad
torrentem egypti. Fecit quoque octauo die collectam. eo quod dedicasset
altare. vii. diebus. et solempnitatem celebrasset. vii. diebus. Igitur in die xxiii.
mensis vii. dimisit populos ad tabernacula sua. letantes atque gaudentes. super
bono quod fecerat dominus dominus. et salomoni. et israel populo suo. Compleuit quoque sa-
lomon domum domini. et domum regis. et omnia que disposuerat in corde suo.
ut faceret in domo domini. et in domo sua. et prosperatus est. Apparuit autem ei dominus
nocte et ait. Audiui orationem tuam. et elegi locum istum mihi in domum sa-
crificii. Si clausero celum. et pluuia non fuerit. et mandauero et precepero locus
te. ut deuoret terram. et uisero pestilentiam in populum meum. Conuersus autem
populus meus super quos inuocatum est nomen meum. deprecatus me fuerit. et exquisierit fa-
ciem meam. et egerit penitentiam a uiis suis pessimis. et ego exaudiam de ce-
lo. et propitius ero peccatis eorum. et sanabo terram eorum. Oculi quoque mei erunt aperti. et
aures mee erecte ad orationem eius. qui in loco isto orauerit. Elegi enim et
sanctificaui locum istum. ut sit nomen meum ibi in sempiternum. et permaneant oculi
mei et cor meum ibi cunctis diebus. Tu quoque si ambulaueris coram me. sicut ambula-
uit pater tuus. et feceris uxta omnia que precepi tibi. et iusticias meas iudicia que
seruauerit. suscitabo thronum regni tui. sicut pollicitus sum dominus patri tuo dicens.
non auferetur uir de stirpe tua. qui sit princeps in israel. Si autem auersi fueritis et deli-
querit iusticias meas et precepta mea que proposui uobis. et abeuntes seruieritis
dominis alienis. et adorauerit eos. euellam uos de terra mea. quam dedi uobis.

et domum hanc quam edificauimus nomini tuo. proiciam a facie mea. et tractam
eam in parabolam. et in exemplum cunctis populis. et domus ista erit in proui-
bium. uniuersis transeuntibus et dicent stupentes. Quare fecit dominus sic terre huic et
domui huic. Respondebunt quoque. Quia deliquerunt dominum deum patrum suorum
qui eduxit eos de terra egypti. et apprehenderunt deos alienos. atque colue-
runt. ideo uenerunt super eos uniuersa hec mala. Expletis autem xx. annis. pro-
pter quod edificauit salomon templum domini. et domum suam. ciuitates quas dederat hy-
ram salomoni edificauit. et habitare ibi fecit filios israel. Abiit quoque in emath
suba et obtinuit eam. et edificauit palmitam in deserto. et alias ciuita-
tes munitissimas edificauit in emath. extruxit quoque bethoron superio-
rem et bethoron inferiorem. ciuitates munitas. habentes portas et uectes
et seras. Balaath et omnes urbes firmissimas que fuerunt salomonis et
cunctas urbes quadrigarum et urbes equitum. omnia quecumque uoluit salomon. ac
quod disposuit edificauit in israel. et in libano. et uniuersa terra potestatis
sue. Omnem populum qui derelictus fuerat de etheis et amorreis et eueis et fe-
rezeis et iebuseis. qui non erant de stirpe israel. de filiis eorum. et de posteris quos non in-
tercedebant filii israel. subiugauit salomon in tributarios usque in diem hanc.
Porro de filiis israel non posuit ut seruirent operibus regis. Ipsi enim erant uiri bel-
latores. et duces primi et principes quadrigarum. et equitum eius. Omnes autem principes e-
xercitus regis salomonis fuerunt. cc. l. qui erudiebant populum. filiam autem pharao-
nis transtulit de ciuitate dei in domum quam edificauerat ei. Dixit enim rex.
Non habitabit uxor mea in domo dei regis israel. eo quod sanctificata sit quia ingressa
est mea archa domini. Tunc obtulit salomon holocausta domino super altare domini quod
extruxerat ante porticum. ut per singulos dies offerretur in eo. uxta precep-
tum moysi in sabbatis. et in kalendis. et in diebus festis. tribus per annum. id est in solempni-
tate azimorum. et in solempnitate ebdomadarum. et in solempnitate tabernaculorum.
et constituit uxta dispositionem dei patris sui omnia officia sacerdotum in ministeriis
suis. et leuitas in ordine suo. ut laudarent et ministrarent coram sacerdotibus.
uxta ritum unusquisque diei. et iantores in diuisionibus suis per portam et portam.
sic enim preceperat dominus homo dei. nec pretergressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes quam le-
uite ex omnibus que preceperat. Et in trocliis thesaurorum omnes ipsa preparata
habuit salomon ex eo die quo fundauit domum domini usque in diem quo perfecit
eam. Tunc abiit salomon in asiongaber. et in hahilath. ad oram maris
rubri. que est in terra edom. Misit autem hyram per manus seruorum suorum. naues et nau-
tas gnaros maris et abierunt cum seruis salomonis in ophir. tulerunt quoque inde
quadringenta. l. talenta auri. et attulerunt ad regem salomonem. Regina
quoque sabba cum audisset famam salomonis. uenit ut temperaret eum in enigma-
tibus in iherusalem cum magnis opibus et camelis. qui portabant aromata. et
aurum plurimum gemmas que preciosas. Cum quoque uenisset ad salomonem locuta est
ei. quecumque erant in corde suo. Exposuit quoque ei salomon omnia que proposuerat.
nec quicquam fuit quod ei perspicuum non fuerit. Quod postquam uidit sapientiam scilicet sa-
lomonis. et domum quam edificauerat. nec non et cibaria mense eius. et habitacula
seruorum. et officia ministrorum eius. et uestimenta eorum. pincernas quoque et uestes eo-
rum et uictimas quas immolabat in domo domini. non erat per stupore ultra in
ea spiritus. Dixit quoque ad regem. Uerum seruo quem audieram in terra mea. de uir-
tutibus et sapientia tua. Et non credebam narrantibus donec ipsa uenissem. et uidis-
sent oculi mei. et probarem tuam medietatem. Sapientie tue fuisse narra-
tam. Uicisti famam uirtutibus tuis. Beati uiri tui. et beati serui tui hi qui
assistunt coram te in omni tempore. et audiunt sapientiam tuam. Sit dominus
deus tuus benedictus. qui uoluit te ordinare super thronum suum regem domini
dei tui. Quia dilexit deus israel et uult seruare eum in eternum. ideo posu-
it te regem super eum. ut fines iudicia et iusticiam. Dedit autem regi. cen-
tum xx. talenta auri. et aromata multa nimis. et gemmas preciosissimas.
de quibus fecit rex. Non fuerunt aromata talia ut hec que dedit regina
sabba regi salomoni. Sed et serui hyram cum seruis salomonis attule-
runt aurum de ophir. et ligna thyma et gemmas preciosissimas de quibus
fecit rex de lignis scilicet thimus gradus in domo domini. et in domo re-

CVIII

m. xl. ix.

Deut. vii. in hiem

m. xl. x.

Sed ante quam templum ... a porta libanum.

Sed ante quam ... ad ... domini

[illegible]

XIII

[illegible]

XV

[illegible]

XVI

[illegible]

CXVII

CXVIII

XXI

187

gulos. Sustinuit g. duos annos. iozam filiu phalthuoz. z arabiu q
constituit super ethiopiā. abcendit in iherm iuda. z obtinuit eā
dnpuens q. ultra. lxxm. z mulcta est in tanto regis. z ciuitas
nob saul. z ueniet. xl. uenator. z filii. z uxores. z filie. z omnis
substā. g. omia. z dixit. Audite me iuda. z habitatores
hierl. z ascendit ioas rex in hierl. z ruinā. xl. cubitoz. z
dissipauit. omia. uasa. q. inuenit. in domo dni. z in thesauris
regis. z obsides. z reuersus est in samariā. Athalia aut
mr. ochozie. uidens. q. mortuus. fuerat filius. suus. surrexit
z. interfecit. omne. semen. regis. domus. iosaphat. filie
regis. ioram. uxor. iozade. sacerdotis. q. erat. soror. ochozie.
abstulit. ioas. filiu. ochozie. z furatus. est eum de medio filioz.
regis. cū. nutrice. sua. in cubiculo. lectuliz. Iosabeth aut. q.
abscondit. eū. erat. filia. regis. ioram. uxor. iozade. pontifi.
sedit. ochozie. latuit. eū. athalia. z. non. occidit. achaliu
z. nutrices. eius. fugerunt. g. ait. ei. in domū dni. absconditus.
q. sex. annis. latuit. cū. eis. in domo. dni. athalia. aut. regnante
sup. terrā. anno. septimo. misit. et. assumpsit. centuriones. arcarū. iudicū.
z. iubit. eos. ad. se. in templū. dni. z. iniit. fedus. cū. eis. z.
adiurauit. eos. in templo. dni. z. ostendit. illis. filiu. regis.
iohannā. azariā. q. filiū. obed. z. maasiā. filiū. adaie. z. elisaphat
filiū. zechri. z. misit. eos. sedere. cum. eis. domū. et. fecit. eos.
cū. gregarent. se. circuit. eū. armis. z. principes. satellitū
tēpli. uenerit. q. in iherm. Iniit. g. omnis multitudo pactū. in domo
dni. cū. rege. Dixit. q. ad eos. ioada. Ecce. filiu. regis. regnabit. sicut
locutus. z. dixit. sup. filios. dd. Iste. z. g. sermo. quē. facietis. Tertia. pars
ex. uob. qui. uenitis. ad. sabbatū. custodiā. excubias. custodiā. domus
regis. Et. tertia. pars. ad. portā. q. appellatur. fundamū.
z. omnis. populus. sit. in atriis. domus. dni. Nec. ingrediatur
domū. dni. nisi. sacerdotes. z. qui. ministrāt. de. leuitis. hi. mūdi
ingrediātur. z. custodiāt. singuli. uicē. populi. qui. obtulerit. holocaustū. dni.
leuite. aut. circuibūt. regē. habentes. singuli. arma. sua. Si. quis. autē
ingredi. uult. templū. dni. interficite. eū. Estote. cū. rege. egredienti.
et. regredienti. fecerūt. g. leuite. z. uniuersi. iuda. iuxta. oīa. q.
ptulerat. ioada. pontifex. assumpserūt. singuli. uiros. q. erāt. se.
et. eos. qui. ex. eis. debebāt. uenire. sabbato. cū. his. qui. in. sabbato. recesserāt.
uenerūt. ad. ioadā. pontificē. q. dimisit. eis

CXXII

CXXIII

diuisi. turmas. que. sibi. p. singulas. ebdomadas. succedē. debebāt.
Dixit. q. ioada. sacerdos. centurionib. lancea. clipeos. q. regis
dauid. quos. consecrauerat. in domo dni. constituit. q. custos. ianue
non. pugionē. a. parte. templi. dextra. usq. ad. partē. templi. sinistrā.
ante. altare. et. templo. p. circuitū. regis. et. circa. eum. filium
regis. imposuerunt. ei. diadema. dederūt. q. in manu. ei. testimoniū
legem. z. constituerunt. eū. regē. unxerūt. q. eum. ioada. pontifex
z. filii. ei. imperāt. q. fiunt. anni. dixerūt. uiuat. rex. Audiit. au.
autē. athalia. uocē. populi. currentis. et. laudantis. regē. ingressa.
est. ad. ipm. in templū. dni. et. uidit. regē. sup. gradū. in. more.
z. principes. q. ipm. the. gradientes. ante. clangentes. cubit. q. gaudēs
et. omēs. populū. terre. clangentes. tubis. et. cantantibus. in
organis. ostendentem. uocem. q. laudē. canere. docti. scissit. uestimēta
sua. z. ait. Insidie. insidie. Egressus. aut. ioada. pontifex. ad centuriones
et. principes. exercitus. dixit. eis. Educite. illam. extra. septa. domus. dni
et. qui. sequit. eā. interfite. gladio. Dixerat. enim. sacerdos. non. occidi
eam. in. templo. dni. Et. qui. circūdederūt. eā. dederūt. ei. locū
per. quē. ingressi. equi. regis. palatiū. et. interfecerūt. eā. ibi. Pepigit. aut. ioada. fedus
inter se. z. populū. et. regem. ut. esset. populus. dni. Iniit. quoq. pactū
inter. regem. et. populū. et. uniuersam. plebem. terre. Destruxerūt
eam. ibi. Altaria. et. simulacra. ipius. confregerunt
nimis. Mathan. q. sacerdotem. baal. interfecerūt. ante. altaria. Constituit. aut.
ioada. pontifex. officia. domus. dni. in manibus. sacerdotum. et. leuitarum. quos
distribuit. dd. in domo. dni. ut offerent. holocaustū. domino. sicut
scriptum. est. in lege. moysi. in gaudio. et. cantico. iuxta. dispositionē. dd. centū.
stauit. q. custodes. in portis. domus. dni. ut. ingredet. se. immundus
in omni re. assumpsit. q. centuriones. et. fortissimos. uiros. et. principes
populi. et. uniuersum. populum. terre. et. deduxerūt. regē. de. domo. dni. et. iuerūt. p.
medium. porte. superioris. in domum regis. et. collocauerūt. eū. in throno
regni. Letatus. q. est. omnis. populus. terre. Athalia. aut.
interfecta. est. gladio. Septem. annos. erat. ioas. cū. regnare. cepisset
et. xl. annis. regnauit. in hierl. Nomen. matris. eius. sebia. de. beth
hebee. Fecit. q. qd. bonū. erat. coram. dño. cunctis. diebus. quibus. docuit eū
Iohoiada. sacerdos. Duxit. aut. ei. iohoiada. duas. uxores. et. genuit. filios. et
filias. Factū. est. g. post. hoc. placuit. ioas. ut. instauraret. domū. dni. congregauit. g.
sacerdotes. et. leuitas. et. dixit. eis. Egrediamini. ad. ciuitates. iuda. et. colligite.
de. uniuerso. israel. pecuniā. ad. instaurationē. templi. dei. uestri. per. singulos. dies.
festinate. q. hoc. facere. Porro. leuite. egere. negligebāt. Vocauit. g.
rex. iohoiadā. principē. et. dixit. ei. Quare. non. requisisti. a. leuitis. ut.
inferre. de. iuda. et. de. hierl. pecuniā. q. constituta. est. a. moyse. famulo
dei. ut. inferret. omni. multitudini. israel. in. tabernaculū. testimonii.
Athalia. enim. impiissima. et. filii. eius. destruxerant. domū. dei. omniaq. sancta
templi. dni. expenderūt. in. usus. baalim. Precepit. g. rex. et. fecerūt. archam. posuerūtq. eā. extra. portā
templi. dni. et. precepit. in. iuda. et. hierl. ut. deferrent. in
gazophylacium. dei. quod. constituit. moyses. famulus. dei. super. omnem. israel
in deserto. Letati. q. sunt. cuncti. principes. et. omnis. populus. contulerūt
quod. iussum. fuerat. et. completa. sunt. omnia. Et. ingressi. sunt. q. regis. et
principes. archam. dei. cum. uidissent. quia. multa. esset. pecunia. ascendebat. scriba
regis. et. qui. erat. a. pontifice. pontificis. effundebant. pecuniam. de
archa. et. restituebant. eam. in. locum. suum. Sic. faciebant. per. singulos. dies. congregata
est. infinita. pecunia. quā. tradebant. rex. et. ioada. his. q. preerant. operibus
domus. dni. Et. illi. conducebāt. ex. ea. cedros. lapides. q. ceciderūt. opus
singulis. ut. instaurarent. domum. dni. Fabros. q. ferrum. et. eris. ut
confortarent. templum. dni. Egerūt. q. hi. qui. opabantur. et. instaurauerūt. domū
dei. et. stetit. pristinus. ordo. operis. et. firmus. eam. fecerūt. Et. q. omnia. explesset
opus. tulerunt. ceteram. pecuniam. coram. rege. et. ioada. reliqua. q. pertinent

rde qua fabrem fiunt uasa templi. thimiatia. holocaustu. Scale q̄
rsella uasa aurea. & argentea. rotelas. & holocaustu in domo dñi.
ugo nabal duo ionate. Semine aureo iosada plea eborū & aromā
. ei aurū ophi. & lapides onychinos. Sep eburn. q̄ ei in aurore & ei regib⁹ eo
& scutor. pos ei tibi. ei domo ei. posuit aurem obsidi ioiada. ungu
ñ fiunt principes iudæ & adducent regem. Cum defunct obsidi eoy.
adiuuet eū. & omnes templum dñi. de patrū suoy. seruient q̄
iuuet. & iusperiū. & fili eū. in ciuitatibus dauid. in domū in dñio
ent. Quecunq; ei est ppheta ut moreret⁹ est achaz. & p̄fecerunt
ū. ancillæ uolentes. Sep regi dñi meliur zacharias filii ioiade si
ebant eum in uisionibus dñi. & dixit eis. Hec dicit dñs. Quare
ditis dñi. prosp. ut uos n̄ possitis. derelinquit dominū ut dimitt
uos dñs. Preposuit. q̄ uos n̄ audiretis. & coniurauerunt aduersus
. in atrio domus dñi. Et non recordatus est iohas rex. pietatis
ioiade patris ipsius. & interfecit filium eius. Loquentis autem
dixit. requirat. Cum q̄ euoluit ei anū. ascendit exercitus contra
ueil siriæ. ceciditq; ex iudæa & ierlm. interfecit cunctos principes pplī.
ittq; munera ipsius in siriā rex damasci. & certe ui paucissimis
uentib⁹ mmoq; fuerat dñs in manu exercitus multitudinis.
ia q̄ reliquerant dñm deum patrū suoy. Iudicia q̄s ignominiosa
fecerunt iudæa. & delicta ei in iangressi sunt in agros. &
runt aut eos ex terra sua. et ultione sanguinis filii ioiade sacerdotis
t. & dixit. dñs uidebit & requirat. Et n̄ recordatus est rex ioas
ietatis quā fecerat iehoiada patr⁹ illius. & interfecit filium eius. Loquentē
ultionē. Cumq; ascendisset tempus anni. ascendit contra eum exercitus
ie. & uenerunt in iudā & ierlm. & interfecerunt cunctos principes
ulī de populo. & omnem p̄dam miserunt regi damasci. Certe
ri uiri pauci uenerunt. & tradidit dñs in manu eorū exercitum
ltitudinis. eo q̄ dereliquerant dñm deum patrū suoy. Et in
ciis iudicia fecerunt. & discessit ex eis cum magna infirmitate.
ui conspirauerunt contra eum. in ultionem sanguinis filii ioiade
dotis. & interfecerunt eum in lectulo suo. & mortuus est. & sepelierunt
ra dd. & n̄ in sepulchris regū. Iudicium & ismael ioachaz
ioas filius eius. Amaria filius eius. Azarias filius ozias. Ioathan
ius eius. Achaz filius eius. Ezechias filius eius. Manasses filius eius.
ion filius eius. Iosias filius eius. Ioachaz filius iosie. Ioakim
ius helchie. Sedechias filius iosie. Iechonias filius ioakim. Saltim
ius sedechie. Et transtulit eos babilonem. & fuerunt ei seruientes
annis. & reddidit eis rex babilonis. Et tulit eos babilon. & posuit
ros in domo sua. & uixit annis. xxxvii. in babilone. Et regnauit
ilmerodach filius eius. anno primo regni sui. leuauit capud ioachin
ii iudæ. & eduxit eum de carcere. & locutus est ei bona. & posuit
ronem eius super thronos regum qui erant cum eo in babilone.
ut uestimenta carceris sui. & ipse comedebat panem coram eo
omnes dies uitæ sue. & cibaria eius cibaria assidua dabantur ei a
e regis per singulos dies. usq; ad diem mortis sue. cunctis diebus
ē. Filii semei. Iahath filius eius. Ziza filius eius. Aban filius eius.
ii. Hi sunt principes familiarum. & ciuitates habitationis earum.
ii. Et dilatata est familia filiorum semei. & creuerunt in populum
ltum. Et abierunt ad introitum gedor. usq; ad orientalem plagam
i. ut pascerent pecora sua. Inuenerunt autem pascua pinguia &
ona. & terram spatiosam. quietam & tranquillam. Nam ex filiis
ā habitauerant ibi antiquitus. & habitauerunt pro eis. eo q̄ esset
ra pascuis. Et filii ruben primogeniti israel. Nam ipse quidem
ogenitus. sed quia polluit stratum patris sui. & translata sunt
ogenita eius filiis ioseph filii israel. ut non computaretur per
ogenita. Et non est descriptus primogenitus secundum ordinem
ationum. Sed iuda preualuit inter fratres suos. & ex eo ortus est
ipes. ad quem pertinet principatus. Filii ioel. semeias filius eius.
ias filius eius. Micha filius eius. Reaia filius eius. Baal filius eius.
ii. Beera filius eius. quem transtulit thelgathphalnasar rex assyriorum
ipsum in captiuitatem. Hic princeps fuit filiorum ruben. Et fratres
us per familias suas. cum recenserentur tabulæ generationum
rum. Ioel primus. & zacharias secundus. Bela filius azaz filii sema
ii ioel. Hi habitauerunt in aroer. usq; ad nabo & baalmeon. Ad
entem quoque habitauerunt usq; ad introitum deserti. a flumine
rates. eo q̄ multiplicata essent pecora eorum in terra galaad.
ii. Et in diebus saul fecerunt bellum contra agareos. qui & ceciderunt
manibus. & habitauerunt in tentoriis eorum per totam terram
ientalem galaad. Filii gad contra eos habitauerunt in terra basan
que usq; ad salcham. Ioel princeps primus. & saphan secundus.
ii. Et iahanai. & zacri filius eius. Micha filius eius. Meseilemia
ius eius. Hi principes familiarum suarum. Et domus patrum
rum. Epher. & isi. & heliel. & esriel. & iermia. & odauia. & iahadiel
ii. Et ismai. & abdi. & iermia. & zabdi. & iadiel. & zizi. Hi fortes
ti. uiri nominati. principes familiarum suarum. Et dilatata est
ia eorum. Et transgressi sunt contra deum patrum suorum. &
ati sunt post deos populorum terræ. quos disperdiderat deus
ie eorum. Et suscitauit deus israel spiritum phul regis assyriorum.
ii. & spiritum thelgathphalnasar regis assyriorum. Et transtulit
os. & adduxit eos in ruben. & gad. & dimidiam tribum manasse.
ii. & posuit eos in mesa. & in ara. & in athor. & in fluuium gozan.
ii. Et filii leui. gerson. caath. & merari. Et hi sunt nomina filiorum
ii. Filii aaron. Eleazar. & ithamar. Eleazar autem genuit phinees.
ii. & phinees genuit abisue. Abisue autem genuit bocci. & bocci
uit ozi. Ozi autem genuit zaraia. & zaraia genuit meraioth. Meraioth
uit amaria. & amaria genuit achitob. Achitob autem genuit sadoc.
adoc genuit achimaas. Achimaas autem genuit azaria. Azaria
uit iohanan. Iohanan autem genuit azaria. Ipse est qui sacerdotio
ctus est in templo quod ædificauit salomon in hierusalem. Fecit
em azaria. & genuit amaria. & amaria genuit achitob. Achitob
uit sadoc. Sadoc genuit sellum. Sellum autem genuit helcia. Helcia
uit azaria. Azaria genuit saraia. Saraia autem genuit iosedech.
ii. Et iosedech abiit. cum transmigrauit dñs iudam & hierusalem
manu nabuchodonosor. Filii leui. gerson. caath. & merari. Et hec
mina filiorum gerson. lobni. & semei. Filii caath. amram. & isaar.
ebron. & oziel. Filii amram. aaron. & moyses. & maria. Filii aaron.
adab. & abiu. eleazar. & ithamar. Eleazar genuit phinees. Phinees
uit abisue. Abisue autem genuit bocci. & bocci genuit ozi. Ozi
uit zarahia. Zarahia autem genuit meraioth. Meraioth genuit amaria.
aria autem genuit achitob. Achitob genuit sadoc. Sadoc genuit achimaas.
himaas autem genuit azaria. Azaria genuit iohanan. Iohanan
uit azaria. Ipse est azaria qui exercuit sacerdotium in templo quod
dificauit salomon in hierusalem. Et ædificauit turres in deserto.
ii. & effodit cisternas plurimas. eo q̄ haberet pecora multa. Et
ri. & agricolas in montibus. & in carmelo. Erat enim amator
ræ. Et habuit exercitum pugnatorum. qui portabant hastas &
ta. Et numerati sunt per familias suas. principes familiarum
rum. Et duo milia septingenti. uiri fortissimi. Et transgressi sunt
ia. Et habitauerunt in terra eorum. Et inuenerunt pascua
ima. & optima. & terram spatiosam. & quietam. & tranquillam.
ia. Et habitauerunt ibi. Et ecce ex eis. & ex filiis simeon. quingenti
ri. habentes principem iahasiel. & iezi. & oziel. & iermai filios
ii. Et transgressi sunt ad introitum montis. usque ad orientalem
ti. ut quærerent pascua ouibus suis. Et inuenerunt ibi aquas
ltas. & latissimam. & quietam. & tranquillam. Habitauerunt
em ibi. qui habitauerunt ibi antiquitus. Et habitauerunt ibi
ntes. & habitantes. Et isti qui scripti sunt nominatim. principes
familiarum suarum. Et domus patrum suarum. Et dilatata est
ia eorum. Et ipsi habitauerunt pro eis. & pro filiis semei. Et
ii. Et filii ruben. & gad. & dimidiæ tribus manasse

sacerdotes in domo dñi fuge alcune chmunauerat. Et q; respexerit
eum azarias principe. omnes uiriq; sacerdotes uiderit leprosum in
fronte eo festinauo expulerit eum. Sed & ipe festinauit egredi eo
qd senserit se uelo plagam dñi fuisse. & ozias rex leprosus fuit
ad diem mortis sue. habitauitq; in domo separata plene leprosus eo quo
ejectus fuerat de domo dñi. Porro ioathan filius eius regis
curauit domum dñi. populum terre instruxit. Verumtamen excelsa non
abstulit. adhuc populus uictimabat & incensum adolebat in excelsis.
Ipse edificauit portam domus dñi excelsam
& muros ophel multa construxit. Urbes q; edificauit in montibus
iuda & in saltibus castella & turres. Ipse pugnauit & regis filioz ammon
& uicit eos. Dederunt ei filii ammon in tempore illo centum
talenta argenti. & decem milia coroz tritici. & decem milia
hordei. Hec & plucrie filii ammon in anno tercio & deo. Corroborauit
eo qd direxerit uias suas coram deo suo. Reliqui uero sermonum
ioathan & omnes pugne eius & opa. ipsa sunt in libris regum israhel & iuda
uixitq; annos. xvi. & regnauit sedecim annis in hierusalem. & dormiuit
ioathan cum patribus suis & sepelierunt eum in ciuitate dauid patris sui.
& regnauit achaz filius eius pro eo. Filius. xx. annoz erat achaz cum
regnare cepisset. & sedecim annis regnauit in hierusalem. Non fecit autem
quod placitum erat coram dño deo suo sicut dauid pater eius.
Sed ambulauit in uiis regum israhel. insuper & statuas fecit
baalim. Ipse & succendit incensum in ualle filioz ennom. & iustra-
uit filios suos in igne. iuxta ritum gentium. quas interfecit dñs in
conspectu filioz israhel. Sacrificabat & immolabat in excelsis.
& in collibus. & subter omnem lignum frondosum. Tradidit eum dñs deus suus
in manus regis syrie. qui percussit eum & plagam magnam in eo.
Nam & ipse ex magna parte de cunctis impiis eorum. & adduxit
in damascum. Quinetiam regis israhel tradita est. percussit eum plaga
grandi. Occidit enim phacee filius romelie. de tribu decem milia uirorum
fortissimorum in die uno. eo quod reliquissent dñm deum patrum suo-
rum. Eodem tempore occidit zechri uir potens ephraim maasiam fi-
lium regis. & ezricam ducem domus eius. & helcanam qui erat secun-
dus regi. Tulerunt quoque filii israhel de fratribus suis cen-
tum milia mulierum. & filioz earum. nec non & substantie plurime.
quas asportauerunt in damascum. Ibi quoque traditus est in manus
regis israhel. & plaga magna percussus. Occidebat enim in iuda centum
& uiginti milia per singulos dies. omnes uiros fortissimos. eo quod
dereliquissent dñm deum patrum suorum. Oded quoque propheta
fuit ibi. & egressus obuiam exercitui uenienti in
samariam. dixit eis. Ecce quia dñs deus patrum uestrorum iratus
est super iudam. tradidit eos in manus uestras. uos autem crudeliter
occidistis eos. usque ad celum uenit ira uestra. Insuper & filios iuda
& hierusalem uultis uobis subicere in seruos & ancillas. Nonne
& uos habetis apud me delicta in deum uestrum. Quamobrem nunc
audite me. & reducite captiuos quos abduxistis de fratribus uestris.
quia ira furoris dñi imminet uobis. Surrexerunt quidam
de principibus filioz ephraim. azarias filius iohannan. barachias filius mosollamoth. ezechias
filius sellum. & amasias filius hadlai. contra eos qui uenichant de pu-
gna. dixerit eis. Non introducetis huc captiuos. ne peccata dñi dei
nostri adiicere super peccata nra. multa enim nobis delicta
quique peccati. & ira furoris dñi immisit super israhel. Dimiserunt ergo
principes & omnis multitudo captiuos. & spolia coram principibus & omni
multitudine. Surrexit ergo uir qui supra memoratus est azarias filius iohanan
& barachias filius mosollamoth. & ezechias filius sellum. & amasias filius hadlai.
contra eos qui uenichant de pugna. & dixerunt ad eos. Non introibitis
huc captiuos. ne peccemus in dño deo nro. Quare tu addere uis
peccatis nris & delictis. multa enim delicta sunt nobis. & grandis
ira furoris dñi immisit super israhel. Dimiserunt ergo armati captiuos
& spolia coram principibus & omni multitudine. Et exortis nominatis
uiris per nomina sua. & requiescentibus captiuis. tulerunt uestimenta
& calciauerunt eos. & refecerunt cibo ac potu. unxerunt eos. & ad-
hibuerunt eis curam quicquid ambulare non poterant. & imposuerunt
in iumentis omnes infirmos eos. & adduxerunt eos ad ciuitatem palmarum
que uocatur dattamar. Reuersi sunt samarie. Tempore illo
misit rex achaz ad regem assirioz auxilium postulans. Venerat
enim idumei. & percusserant multos ex iuda. & ceperant predam magnam

Phulsum autem assirioz. & tiglaphalasar. qui & assuerus dicitur.
bachamet. & halon. & gaderech. & cho. qui & thamar. & ammon.
ut sub eo humiliaret eum. Humiliauerat enim dñs iudam
propter achaz regem iuda. eo quod nudasset eum auxilio. & despexerit dñm.
& dixerit ei quod nudasset eum auxilio. & despexerit dñm. Adduxit
ergo eum rex assirioz. & tribulauit eum. nulla
tribulatione uallauit. Ipse achaz spoliauit domum dñi. & domum regis ac principum
dedit regi assirioz munera. & non ei opitulatus est. Insuper
& tempore angustie sue
auxit contemptum in dñm. Ipse & rex achaz immolauit dis damas-
cenis percussoribus suis. dixit. Quoniam dii regum syrie auxiliantur eis. immo-
lans placabo hostias. ut adiuuent me. Ipsi autem essent ruina
universe domui israhel. Congregauit achaz uasa domus dei. & con-
fregit ea. Clausitque ostia templi dñi. fecitque sibi altaria in cuncto
angulo hierusalem. In singulis quoque urbibus iude excelsa fecit
ut incensum adoleret diis alienis. & ad iracundiam concitaret
dñm deum patrum suorum. Reliqua autem sermonum eius. & omnium
operum eius. prioz ac nouissimoz. scripta sunt in libro regum iuda & israhel. Dor-
mitque achaz cum patribus suis. sepelieruntque eum in ciuitate hierusa-
lem. non tamen introduxerunt eum in monumenta regum israhel. Regnauit ezechias filius eius pro eo. Filius. xxv. annoz erat ezechias cum
regnare cepisset. & xxix. annis regnauit in hierusalem. Nomen matris eius abia filia zacharie.
Fecit autem quod placitum erat coram dño. iuxta quecumque fecerat dauid pater eius.
Ipse anno primo regni sui mense primo aperuit ostia domus dñi. & instaurauit ea.
Adduxitque sacerdotes & leuitas. & congregauit eos in platea
orientali. dixitque ad eos. Audite me leuite. & sanctificamini
& domum dñi dei patrum uestrorum. Quoniam
de sanctuario peccauerunt patres nri. & fecerunt ma-
lum coram dño deo nro. dereliquerunt eum. & auerterunt faciem tabernaculi dñi.
& dederunt ei terga. Insuper & clauserunt ostia porticus.
& extinxerunt lucernas. incensum non adoleuerunt. holocausta non obtulerunt
in sanctuario deo israhel. Quam ob rem iratus est furor dñi super iudam &
hierusalem. & tradidit eos in commotionem. & in uituperium.
& in sibilum. sicut ipsi cernitis oculis uestris. Ecce corruerunt patres nri gladio. filii nri
& filie nre & coniuges nrae ductae sunt in hoc. Nunc ergo placet in corde meo
ut feriatus cum domino deo israhel. auertatur furoris ire eius
a nobis. Filii mei nolite me negligere. quod elegit dñs ut stetis coram eo. & ut
seruiatis ei. & incensum confitemini ei. Surrexerunt ergo
& congregauerunt fratres suos. & sanctificati sunt. & ingressi sunt
templum dñi. ut mundarent illud. Sacerdotes introierunt in interiorem partem templi
& purgauerunt omnia. quecumque inuenerunt in templo dñi. in uestibulo.
Leuite susceperunt omnia. & portauerunt foras in torrentem cedron. Cepe-
runtque die primo mensis primi sanctificare. & octauo die mensis eiusdem
uenerunt ad porticum templi dñi. & sanctificauerunt dom dñi in diebus octo.
& in die. xvi. mensis primi consummauerunt. Ingressi sunt ergo ad ezechiam regem. & dixerunt.
Mundauimus omnem domum dñi. & altare holocausti. & omnia uasa eius. mensam propositionis. & omnia
uasa eius. quecumque proiecerat rex achaz in regno suo. & prauaricando fecerat. ea
sanctificata sunt. & ecce posita sunt
ante altare dñi. Diluculo surrexit ezechias rex. & congregauit principes ciuitatis. & ascendit
in domum dñi. Obtulerunt ergo septem tauros. & totidem arietes. & totidem agnos. & septem
hedos pro peccato regis & pro regno & pro iudea. Dixitque sacerdotibus filiis aaron. ut offerrent
super altare dñi. Immolauerunt ergo arietes. & effuderunt sanguinem. & aspersum est altari. Cesserunt
& agnos. & effuderunt sanguinem. & aspersum est altari. Cesserunt
hedos. & obtulerunt eos coram rege & cetu. Et posuerunt manus suas super eos.
Leuite autem steterunt. & habebant organa dauid. & tubas sacerdotes. & stabant
in ordine suo. Dixitque ezechias ut offerrent holocaustum super altare. Et cum
inchoatum fuisset holocaustum. cepit & canticum domini. & tubicines
& omnia instrumenta dauid regis israhel. Et uniuersa multitudo adorabat. & hymni
canebantur. & tubicines tubis concrepabant. Omnia hec
agebantur donec consummaretur holocaustum. Cumque finis
esset holocausti. flexit rex & omnes qui cum eo erant. & adorauerunt.
Et ait ezechias & principes ad leuitas. ut laudarent dñm uerbis dauid & asaph
uidentis. Laudauerunt usque ad letitiam. & curuantes se adorauerunt.
Respondens ezechias ait. Nunc consecrastis manus uestras dño. accedite & offerte
hostias & laudes in domum dñi. Obtulit ergo omnis multitudo hostias & laudes.
& quicumque uoluntarii erant corde. holocausta. Et fuit numerus holocaustorum
quod obtulit multitudo. septuaginta tauri. centum arietes. ducenti agni. omnia
hec in holocaustum dñi. Consecrata sunt autem animalia sexcenta. & tria milia
ouium. Sacerdotes autem pauci erant. & non sufficiebant ad exuendas pelles
holocaustorum. Quamobrem fratres eorum leuite adiuuerunt eos. donec
finirent opus. & donec sanctificarent sacerdotes cor suum. Leuite enim
rectius animum habuerunt ad sanctificandum se. quam sacerdotes.
Insuper & holocausta multa fuerunt. & adipes pacificorum. & libamina
holocaustorum. quibus completus est ordo templi dñi. Stetit ergo ezechias
& omnis populus cum eo. quia subito deus preparauerit populum. Res enim
gesta est repente. Misit ezechias ad uniuersum israhel & iudam. Scripsit
quoque epistolas ad ephraim & manasse. ut uenirent ad templum dñi
hierusalem. & facerent phase dño deo israhel. Inierunt consilium
cum principibus suis & uniuersa multitudine in hierusalem. ut facerent phase
mense secundo. Non enim poterant eo tempore. quia sacerdotes non sufficiebant
sanctificati. & populus nondum congregatus erat hierusalem. Placuit
sermo regi & uniuersis principibus. & omni multitudini. Statuerunt
ergo ut mitterent nuntios per uniuersum israhel a bersabee usque dan.
& uenirent ad celebrandum phase dño deo israhel hierusalem. Non enim
fecerant multi ex tempore quo constituti sunt sacerdotes. Cursores
ergo perrexerunt cum epistolis regis & principum per uniuersum israhel & iudam.
& iuxta mandatum regis locuti sunt. Filii israhel reuertimini ad dñm deum
abraham. ysaac & israhel. & conuertetur ad reliquias uestras. que
effugerunt manum regum assirioz. Nolite fieri sicut patres uestri & fratres
uestri. qui prauaricati sunt in dñm deum patrum suorum. & tradidit eos
in perditionem. sicut uidetis. Nolite ergo nunc indurare cervicem
uestram. sicut patres uestri. Date manum dño. & uenite in sanctuarium
eius quod sanctificauit in sempiternum. & seruite dño deo uestro. & auertetur
ab uobis furor ire eius. Si enim reuertimini ad dñm. fratres uestri & filii
uestri inuenient misericordiam apud eos qui captiuos duxerunt eos. & reuertentur
in terram hanc. Misericors est enim & clemens dñs deus noster. & non auertet
faciem suam a uobis. si reuertamini ad eum. Igitur cursores transierunt
de ciuitate in ciuitatem per terram ephraim & manasse usque ad zabulon.
Et irridebant eos & subsannabant. Attamen quidam uiri de aser & manasse
& de zabulon humiliati uenerunt hierusalem. In iuda quoque facta est manus dei
ut daret eis cor unum. ut facerent mandatum regis & principum in uerbo dñi.
Congregata est ergo hierusalem multitudo magna. ut faceret sollemnitatem
azimorum mense secundo. Congregatus est ergo populus innumerabilis
ut celebraret diuersa dei. Sacerdotes & leuite sanctificati sunt
omnes. immolauerunt phase. quod peccauerant non fuerant
ad sanctificandum. Leuite ergo preerant sacrificiis azimorum
& confitebantur dño. iuxta ritum suum. & iuxta ceremonias
legis moysi. Dixitque ezechias ad principes & leuitas. ut laudarent dñm
uerbis dauid & asaph uidentis. Laudauerunt usque ad letitiam. & curuantes se adorauerunt.
Respondens ezechias ait. Nunc consecrastis manus uestras dño. accedite & offerte
hostias & laudes in domum dñi. Obtulit ergo omnis multitudo hostias & laudes.
& quicumque uoluntarii erant corde. holocausta. Et fuit numerus holocaustorum
quod obtulit multitudo. septuaginta tauri. centum arietes. ducenti agni. omnia
hec in holocaustum dñi. Consecrata sunt autem animalia sexcenta. & tria milia
ouium. Sacerdotes autem pauci erant. & non sufficiebant ad exuendas pelles
holocaustorum. Quamobrem fratres eorum leuite adiuuerunt eos. donec
finirent opus. & donec sanctificarent sacerdotes cor suum. Leuite enim
rectius animum habuerunt ad sanctificandum se. quam sacerdotes.
Insuper & holocausta multa fuerunt. & adipes pacificorum. & libamina
holocaustorum. quibus completus est ordo templi dñi. Stetit ergo ezechias
& omnis populus cum eo. quia subito deus preparauerit populum. Res enim
gesta est repente. Misit ezechias ad uniuersum israhel & iudam. Scripsit
quoque epistolas ad ephraim & manasse. ut uenirent ad templum dñi
hierusalem. & facerent phase dño deo israhel. Inierunt consilium
cum principibus suis & uniuersa multitudine in hierusalem. ut facerent phase
mense secundo. Non enim poterant eo tempore. quia sacerdotes non sufficiebant
sanctificati. & populus nondum congregatus erat hierusalem. Placuit
sermo regi & uniuersis principibus. & omni multitudini. Statuerunt
ergo ut mitterent nuntios per uniuersum israhel a bersabee usque dan.
& uenirent ad celebrandum phase dño deo israhel hierusalem. Non enim
fecerant multi ex tempore quo constituti sunt sacerdotes. Cursores
ergo perrexerunt cum epistolis regis & principum per uniuersum israhel & iudam.
& iuxta mandatum regis locuti sunt. Filii israhel reuertimini ad dñm deum
abraham. ysaac & israhel. & conuertetur ad reliquias uestras. que
effugerunt manum regum assirioz. Nolite fieri sicut patres uestri & fratres
uestri. qui prauaricati sunt in dñm deum patrum suorum. & tradidit eos
in perditionem. sicut uidetis. Nolite ergo nunc indurare cervicem
uestram. sicut patres uestri. Date manum dño. & uenite in sanctuarium
eius quod sanctificauit in sempiternum. & seruite dño deo uestro. & auertetur
ab uobis furor ire eius. Si enim reuertimini ad dñm. fratres uestri & filii
uestri inuenient misericordiam apud eos qui captiuos duxerunt eos. & reuertentur
in terram hanc. Misericors est enim & clemens dñs deus noster. & non auertet
faciem suam a uobis. si reuertamini ad eum. Igitur cursores transierunt
de ciuitate in ciuitatem per terram ephraim & manasse usque ad zabulon.
Et irridebant eos & subsannabant. Attamen quidam uiri de aser & manasse
& de zabulon humiliati uenerunt hierusalem. In iuda quoque facta est manus dei
ut daret eis cor unum. ut facerent mandatum regis & principum in uerbo dñi.
Congregata est ergo hierusalem multitudo magna. ut faceret sollemnitatem
azimorum mense secundo. Congregatus est ergo populus innumerabilis
ut celebraret diuersa dei. Sacerdotes & leuite sanctificati sunt
omnes. immolauerunt phase. quod peccauerant non fuerant
ad sanctificandum. Leuite ergo preerant sacrificiis azimorum
& confitebantur dño. iuxta ritum suum. & iuxta ceremonias
legis moysi. Dixitque ezechias ad principes & leuitas. ut laudarent dñm
uerbis dauid & asaph uidentis. Laudauerunt usque ad letitiam. & curuantes se adorauerunt.
Respondens ezechias ait. Nunc consecrastis manus uestras dño. accedite & offerte
hostias & laudes in domum dñi. Obtulit ergo omnis multitudo hostias & laudes.
& quicumque uoluntarii erant corde. holocausta. Et fuit numerus holocaustorum
quod obtulit multitudo. septuaginta tauri. centum arietes. ducenti agni. omnia
hec in holocaustum dñi. Consecrata sunt autem animalia sexcenta. & tria milia
ouium. Sacerdotes autem pauci erant. & non sufficiebant ad exuendas pelles
holocaustorum. Quamobrem fratres eorum leuite adiuuerunt eos. donec
finirent opus. & donec sanctificarent sacerdotes cor suum. Leuite enim
rectius animum habuerunt ad sanctificandum se. quam sacerdotes.
Insuper & holocausta multa fuerunt. & adipes pacificorum. & libamina
holocaustorum. quibus completus est ordo templi dñi. Stetit ergo ezechias
& omnis populus cum eo. quia subito deus preparauerit populum. Res enim
gesta est repente. Misit ezechias ad uniuersum israhel & iudam. Scripsit
quoque epistolas ad ephraim & manasse. ut uenirent ad templum dñi
hierusalem. & facerent phase dño deo israhel. Inierunt consilium
cum principibus suis & uniuersa multitudine in hierusalem. ut facerent phase
mense secundo. Non enim poterant eo tempore. quia sacerdotes non sufficiebant
sanctificati. & populus nondum congregatus erat hierusalem. Placuit
sermo regi & uniuersis principibus. & omni multitudini. Statuerunt
ergo ut mitterent nuntios per uniuersum israhel a bersabee usque dan.
& uenirent ad celebrandum phase dño deo israhel hierusalem. Non enim
fecerant multi ex tempore quo constituti sunt sacerdotes. Cursores
ergo perrexerunt cum epistolis regis & principum per uniuersum israhel & iudam.
& iuxta mandatum regis locuti sunt. Filii israhel reuertimini ad dñm deum
abraham. ysaac & israhel. & conuertetur ad reliquias uestras. que
effugerunt manum regum assirioz. Nolite fieri sicut patres uestri & fratres
uestri. qui prauaricati sunt in dñm deum patrum suorum. & tradidit eos
in perditionem. sicut uidetis. Nolite ergo nunc indurare cervicem
uestram. sicut patres uestri. Date manum dño. & uenite in sanctuarium
eius quod sanctificauit in sempiternum. & seruite dño deo uestro. & auertetur
ab uobis furor ire eius. Si enim reuertimini ad dñm. fratres uestri & filii
uestri inuenient misericordiam apud eos qui captiuos duxerunt eos. & reuertentur
in terram hanc. Misericors est enim & clemens dñs deus noster. & non auertet
faciem suam a uobis. si reuertamini ad eum. Igitur cursores transierunt
de ciuitate in ciuitatem per terram ephraim & manasse usque ad zabulon.
Et irridebant eos & subsannabant. Attamen quidam uiri de aser & manasse
& de zabulon humiliati uenerunt hierusalem. In iuda quoque facta est manus dei
ut daret eis cor unum. ut facerent mandatum regis & principum in uerbo dñi.
Congregata est ergo hierusalem multitudo magna. ut faceret sollemnitatem
azimorum mense secundo. Congregatus est ergo populus innumerabilis

dixe imposueruntque manus suas super eos et immolaverunt illos sacerdotes et asperserunt sanguinem eorum coram altari pro piaculo universi Israhelis pro omni quippe Israhel praeceperat rex ut holocaustum fieret et pro peccato. Constituit quoque Levitas in domo Domini cum cymbalis et psalteriis et citharis secundum dispositionem David regis et Gad videntis et Nathan prophetae siquidem Domini praeceptum fuit per manum prophetarum eius. Steteruntque Levitae tenentes organa David et sacerdotes tubas. Et iussit Ezechias ut offerrent holocausta super altare et cum offerrentur holocausta coeperunt laudes canere Domino et clangere tubis atque in diversis organis quae David rex Israhel praeparaverat concrepare. Omni autem turba adorante cantores et hii qui tenebant tubas erant in officio suo donec conpleretur holocaustum. Cumque finita esset oblatio incurvatus est rex et omnes qui erant cum eo et adoraverunt. Praecepitque Ezechias et principes Levitis ut laudarent Dominum sermonibus David et Asaph videntis qui laudaverunt eum magna laetitia et incurvato genu adoraverunt. Ezechias autem etiam haec addidit implestis manus vestras Domino accedite et offerte victimas et laudes in domo Domini. Obtulit ergo universa multitudo hostias et laudes et holocausta mente devota. Porro numerus holocaustorum quae obtulit multitudo hic fuit tauri septuaginta arietes centum agni ducenti. Sanctificaveruntque Domino boves sescentos et oves tria milia. Sacerdotes vero pauci erant nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent unde et Levitae fratres eorum adiuverunt eos donec impleretur opus et sanctificarentur antistites Levitae quippe faciliori ritu sanctificantur quam sacerdotes. Fuerunt ergo holocausta plurima adipes pacificorum et libamina holocaustorum et conpletus est cultus domus Domini. Laetatusque est Ezechias et omnis populus eo quod ministerium Domini esset expletum de repente quippe hoc fieri placuerat.

Misit quoque Ezechias ad omnem Israhel et Iudam scripsitque epistulas ad Ephraim et Manassen ut venirent ad domum Domini in Hierusalem et facerent phase Domino Deo Israhel. Inito igitur consilio regis et principum et universi coetus Hierusalem decreverunt ut facerent phase mense secundo. Non enim potuerant facere in tempore suo quia sacerdotes qui possent sufficere sanctificati non fuerant et populus nondum congregatus fuerat in Hierusalem. Placuitque sermo regi et omni multitudini. Et decreverunt ut mitterent nuntios in universum Israhel de Bersabee usque Dan ut venirent et facerent phase Domino Deo Israhel in Hierusalem multi enim non fecerant sicut lege praescriptum est. Perrexeruntque cursores cum epistulis ex regis imperio et principum eius in universum Israhel et Iudam iuxta quod rex iusserat praedicantes filii Israhel revertimini ad Dominum Deum Abraham et Isaac et Israhel et revertetur ad reliquias quae effugerunt manum regis Assyriorum. Nolite fieri sicut patres vestri et fratres qui recesserunt a Domino Deo patrum suorum qui tradidit eos in interitum ut ipsi cernitis. Nolite indurare cervices vestras sicut patres vestri tradite manus Domino et venite ad sanctuarium eius quod sanctificavit in aeternum servite Domino Deo patrum vestrorum et avertetur a vobis ira furoris eius. Si enim vos reversi fueritis ad Dominum fratres vestri et filii habebunt misericordiam coram dominis suis qui illos duxere captivos et revertentur in terram hanc pius enim et clemens est Dominus Deus vester et non avertet faciem suam a vobis si reversi fueritis ad eum. Igitur cursores pergebant velociter de civitate in civitatem per terram Ephraim et Manasse usque Zabulon illis inridentibus et subsannantibus eos. Attamen quidam viri ex Aser et Manasse et Zabulon adquiescentes consilio venerunt Hierusalem. In Iuda vero facta est manus Domini ut daret eis cor unum et facerent iuxta praeceptum regis et principum verbum Domini. Congregatique sunt in Hierusalem populi multi ut facerent sollemnitatem azymorum in mense secundo. Et surgentes destruxerunt altaria quae erant in Hierusalem atque universa in quibus idolis adolebatur incensum subvertentes proiecerunt in torrentem Cedron. Immolaverunt autem phase quartadecima die mensis secundi sacerdotes quoque atque Levitae tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo Domini. Steteruntque in ordine suo iuxta dispositionem et legem Mosi hominis Dei sacerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus Levitarum. Eo quod multa turba sanctificata non esset et idcirco Levitae immolarent phase his qui non occurrerant sanctificari Domino. Magna etiam pars populi de Ephraim et Manasse et Isachar et Zabulon quae sanctificata non fuerat comedit phase non iuxta quod scriptum est et oravit pro eis Ezechias dicens Dominus bonus propitiabitur cunctis qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum et non imputabitur eis quod minus sanctificati sint. Quem exaudivit Dominus et placatus est populo. Feceruntque filii Israhel qui inventi sunt in Hierusalem sollemnitatem azymorum septem diebus in laetitia magna laudantes Dominum per singulos dies Levitae quoque et sacerdotes per organa quae suo officio congruebant. Et locutus est Ezechias ad cor omnium Levitarum qui habebant intellegentiam bonam super Domino et comederunt septem diebus sollemnitatis immolantes victimas pacificorum et laudantes Dominum Deum patrum suorum. Placuitque universae multitudini ut celebrarent etiam alios dies septem quod et fecerunt cum ingenti gaudio. Ezechias enim rex Iuda praebuerat multitudini mille tauros et septem milia ovium principes vero dederant populo tauros mille et oves decem milia sanctificata est ergo sacerdotum plurima multitudo. Et hilaritate perfusa omnis turba Iuda tam sacerdotum et Levitarum quam universae frequentiae quae venerat ex Israhel proselytorum quoque de terra Israhel et habitantium in Iuda. Factaque est grandis celebritas in Hierusalem qualis a diebus Salomonis filii David regis Israhel in ea urbe non fuerat. Surrexerunt autem sacerdotes atque Levitae benedicentes populo et exaudita est vox eorum pervenitque oratio in habitaculum sanctum caeli.

XXXI

Cumque haec fuissent rite celebrata egressus est omnis Israhel qui inventus fuerat in urbibus Iuda et fregerunt simulacra succideruntque lucos demoliti sunt excelsa et altaria destruxerunt non solum de universo Iuda et Beniamin sed et de Ephraim quoque et Manasse donec penitus everterent reversique sunt omnes filii Israhel in possessiones et civitates suas. Ezechias autem constituit turmas sacerdotales et Leviticas per divisiones suas unumquemque in officio proprio tam sacerdotum videlicet quam Levitarum ad holocausta et pacifica ut ministrarent et confiterentur canerentque in portis castrorum Domini. Pars autem regis erat ut de propria eius substantia offerretur holocaustum mane semper et vespere sabbatis quoque et kalendis et sollemnitatibus ceteris sicut scriptum est in lege Mosi. Praecepit etiam populo habitantium Hierusalem ut darent partes sacerdotibus et Levitis ut possent vacare legi Domini. Quod cum percrebruisset in auribus multitudinis plurimas obtulere primitias filii Israhel frumenti vini et olei mellis quoque et omnium quae gignit humus decimas obtulerunt. Sed et filii Israhel et Iuda qui habitabant in urbibus Iuda obtulerunt decimas boum et ovium decimasque sanctorum quae voverant Domino Deo suo atque universa portantes fecerunt acervos plurimos. Mense tertio coeperunt acervorum iacere fundamenta et mense septimo conpleverunt eos. Cumque ingressi fuissent Ezechias et principes eius viderunt acervos et benedixerunt Domino ac populo Israhel. Interrogavitque Ezechias sacerdotes et Levitas cur ita iacerent acervi. Respondit illi Azarias sacerdos primus de stirpe Sadoc dicens ex quo coeperunt offerri primitiae in domo Domini comedimus et saturati sumus et remanserunt plurima eo quod benedixerit Dominus populo suo reliquiarum autem copia est ista quam cernis. Praecepit igitur Ezechias ut praepararent horrea in domo Domini quod cum fecissent intulerunt tam primitias quam decimas et quaecumque voverant fideliter fuit autem praefectus eorum Chonenias Levites et Semei frater eius secundus. Post quem Ahihel et Azarias et Naath et Asahel et Hierimoth Iozabad quoque et Helihel et Iesmachias et Maath et Banaias praepositi sub manibus Choneniae et Semei fratris eius ex imperio Ezechiae regis et Azariae pontificis domus Domini ad quos omnia pertinebant. Chore vero filius Iemna Levites et ianitor orientalis portae praepositus erat his quae sponte offerebantur Domino primitiisque et consecratis in sancta sanctorum. Et sub cura eius Eden et Beniamin Iesue et Semeias Amarias quoque et Sechenias in civitatibus sacerdotum ut fideliter distribuerent fratribus suis partes minoribus atque maioribus. Exceptis maribus ab annis tribus et supra cunctis qui ingrediebantur templum Domini et quicquid per singulos dies conducebat in ministerio atque observationibus iuxta divisiones suas. Sacerdotibus per familias et Levitis a vicesimo anno et supra per ordines et turmas suas. Universaeque multitudini tam uxoribus quam liberis eorum utriusque sexus fideliter de his quae sanctificata fuerant praebebantur cibaria. Sed et filiorum Aaron per agros et suburbana urbium singularum dispositi erant viri qui partes distribuerent universo sexui masculino de sacerdotibus et Levitis. Fecit ergo Ezechias universa quae diximus in omni Iuda operatusque est bonum et rectum et verum coram Domino Deo suo in universa cultura ministerii domus Domini iuxta legem et caerimonias volens requirere Deum suum in toto corde suo fecitque et prosperatus est.

XXXII

Post quae et huiuscemodi veritatem venit Sennacherib rex Assyriorum et ingressus Iudam obsedit civitates munitas volens eas capere

pere. Quod cum audisset ezechias nuntiauit ei sennacherib
bellis superum uenit contra iherlim uolens eam primo capi consilio u
ut si per terrorem uel obsidionem expugnare posset. qui etiam per
urbem rhoe omnium deorum sermones congregauit plurimi
militum ne obsidionem ciuitatis ferrent. et ne populus in
medio uerbi discrimen ne uenisse regi assiriorum. Et uniuersam aqui
haberet abundantiam. Ezechias ad agendi melioratem omnem murum qui
fuerat dilapsus. et super turres edificia. Et alium murum
Iustauratur multo in circuitu dr. et fecit munitis. quia armaturam
et clipeos doluit qui principes bellatorum in eam. et conuocauit u
militibus in platea portae ciuitatis. et locuti est ad eos dicens. Viriliter
agite et confortamini. nolite timere ne pauueatis regem assiriorum. et
multitudinem multitudine que est cum eo. quia cum plus nobiscum sumus
Cum illo. Cum illo est brachium carneum. nobiscum est dns deus ad
adiuuandum. et pugnare pro nobis. Confortatus est populus
de uerbis ezechiae regis iuda. et ipse gesta sunt. misit sennacherib
rex assiriorum. seruos suos iherlim ipse uero stabat ante lachis
ad ezechiam regem iuda. et omnem fortitudinem eius. et erant in ripa aquae
Per eius sennacherib rex assiriorum. In quo habebat fiducia. in ue
bis. Sedens obsidet ciuitatem ezechias uero non ut reddat mor
tem fame et siti. adfirmans si dixit. Nonne uos de manu regis assi
riorum liberauit ille ezechias. qui abstulit excelsa illius et altaria
eius. et precepit iude et iherlim dicens. coram altari uno adorabitis. et ipse
combussit incensum. Ut ignoratis quae ego faciam. et patres mei ce
teris gentibus. Numquid preualuerunt dii gentium omnes quae uastauerunt
regionem suam de manu mea. Quis est de omnibus deis gentium qui
ualuerunt patres mei. qui potuerit eruere populum suum de manu me
a. ut possit et deus eruere de hac manu. Nunc ne decipiat ezechias
uos. neque persuadeat uobis sic. Credite ei. Quia non est deus ullius gen
tis et regni. quod possit eruere populum suum de manu mea. et de manu
patrum meorum. quanto magis deus uester eruere
uos de hac manu. Sic et alia multa locuti sunt serui eius contra dnm de
um. et contra ezechiam seruum eius. Epistulas quoque scripsit blasphemans
in dominum deum iherlim. et locutus est ad illum. sicut dii gentium
terrarum non potuerunt liberare populos de manu mea. sic non poterit
deus ezechiae eruere populum suum de manu mea. Iudaei autem
clamabant uoce magna in
giua iudaeorum populo qui sedebat in muris iherlim ut terrerent
eos. et capere ciuitatem. Locutus est contra deum iherlim
sicut contra deos populorum terrae. opera manuum hominum. Orauerunt ez
ras rex ezechias. et filius amos prophetes adiutus hanc blasphemiam.
et clamauerunt ad caelum. Et misit dns angelum qui percus
sit omnem murum robustum. et bellatorem. et principes et ducem in castris
regis assiriorum. Et reuersus est cum confusione in terram suam.
Cumque intrasset templum dei sui. illum qui egressus fuerat de uen
tre eius gladio. Saluauit ergo dns ezechiam et habitatores iherlim de manu sennache
rib regis assiriorum. et de manu omnium. et dedit eis requiem per gy
ram. Multi et munera deferebant dno iherlim et munera
ezechiae regi iudae. qui exaltatus est prae omnibus gentibus.
In diebus illis egritudine ezechias usque ad mortem. et orauit dnm et
exaudiuit eum. et dedit ei signum. Et ille uero beneficia quae accepe
rat non reddidit. et iratus est ei. et filios eius et regnum iuda et
iherlim. Humiliatus est ergo post eum ut et ipse
et habitatores iherlim. Videns ne ueniret super eos ira dei
in diebus ezechiae. Fecit autem ezechias thesaurum
suum. et plenos congregauit. argento et auro. et lapidibus pretio
sis. et aromatibus et armorum omnibus. et cuncta quae inuenta sunt
in thesauris et domibus eius. Et non fuit quod non ostenderet
eis. et in suburbio. et in omni regione iuda. Et ostendit ea
quae habebat in domo sua. et in omnibus opibus suis. Non
fuit sermo quem non narrauerit ezechias coram eis. et domo
ri eius. Et in ciuitate sua. Et quae essent in thesauris eius. Et
non fuit quod non ostenderet ei. Et ostendit ea
et omnia quae habebat. Et uenit esaias propheta ad ezechiam regem
et dixit ad eum. Quid dixerunt isti uiri. et unde uenerunt ad te.
Et ait ezechias. De terra procul uenerunt ad me. de babylone. Et dixit
ad eum. Quid uiderunt in domo tua. Et ait ezechias. Omnia quae
sunt in domo mea uiderunt. Non est quod non ostenderim eis
in thesauris meis. Dixit ergo esaias ad ezechiam. Audi sermonem
dni. Ecce dies ueniunt. et auferentur omnia quae habentur in domo tua
et quae condiderunt patres tui usque in diem hanc in babylonem. Non
remanebit quicquam dicit dns. Et de filiis tuis qui egredientur
de te quos genuisti. tollent. et erunt eunuchi in palatio regis
babylonis. Dixit ergo ezechias ad esaiam. Bonus sermo dni quem locutus
es. et dixit. Certe pax et ueritas erit in diebus meis. Reliqua
autem sermonum ezechiae. et uniuersa fortitudo eius. et quomodo fecerit
piscinam et aquaeductum per quem introduxit aquas in ciuitatem.
Nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda. Et dormi
uit ezechias cum patribus suis. et sepelierunt eum in ascensu
sepulchrorum filiorum dauid. et honorificauit eum omnis iuda et
habitatores iherlim. regnauit que manasses filius eius pro eo. Duodecim
annorum erat manasses cum regnare coepisset. et quinquaginta et
quinque annis regnauit in iherlim. Fecit autem malum coram dno. abominationes
gentium. quas subuertit dns coram filiis israhel. et conuertit ad mala
ea. quae dissipauit ezechias pater eius. Construxit quoque altaria
fecit lucos. et adorauit omnem militiam caeli. et coluit eam. Edificauit quo
que altaria in domo dni. de qua dixerat dns in iherlim. non nomen meum in
perpetuum. Et aedificauit altaria omni militiae caeli in duobus atriis domus dni. Et
traduxit filium suum per ignem. Obseruabat tempora. Et
fecit auguria. maleficos quoque et incantatores habebat ad manum. et
quicquid malum est coram dno. ut inritaret eum. Sculptile
quod fecerat posuit in templo dni de quo locutus est dns ad dauid
et ad salomonem filium eius. Edificabo nomen meum in iherlim qua
de cunctis tribubus israhel elegi. et ponam tabernaculum meum et templum
meum in perpetuum. et non amouebo pedem israhel de terra quam dedi
patribus eorum. ita tamen si custodiant facere omnia quae mandaui eis
et secundum omnem legem quam praecepit eis seruus meus moyses
manasses seduxit iudam et habitatores iherlim. Et fecerunt malum
ultra gentes quas subuerterat dns a facie filiorum israhel. Locutus est ergo
dns ad eum et ad populum eius. Attendite nolueruntque audire
et superauit eos manasses in malitia. Et misit dns super eos
duces exercitus regis assiriorum. et ceperunt manasses in mucronibus
et compedibus ligauerunt eum. et duxerunt in babylonem. Cumque
tribularetur deprecatus est dominum deum suum. et egit poenitentiam nimis
coram deo patrum suorum. Orauitque eum. et precibus deprecationem eius
audiuit. et reduxit eum in hierusalem in regnum suum. Et agnouit manasses quod
ipse esset dominus deus. Exin curauit dei ad aedificandum
muros ciuitatis. et propugnacula. et portas. et circumdedit eam muro
muro forte post occidentalem portam gihon in conualle usque ad introitum
portae piscium. per circuitum usque ad ophel. et exaltauit eam
ualde. Constituit quoque principes exercitus in cunctis munitionibus
ciuitatis. tollens deos alienos et simulacrum de domo dni. et omnia altaria
quae aedificauerat in monte domus dni et in hierusalem. et proiecit omnia
foras ciuitatem. Altare dni. et immolauit super illud hostias
et pacifica. et laudem. Praecepit quoque iudae ut seruiret dno deo israhel.
Populi tamen immolabant in excelsis dno deo suo. Reliqua autem
gestorum. et oratio eius ad deum eius. Verba prophetarum qui locuti sunt
in nomine dni dei israhel. continentur in sermonibus regum israhel. Oratio quoque
et exaudita. et cuncta peccata eius. et ante quam aedificaret
excelsa. et erigeret lucos et sculptilia antequam ageret poenitentiam
non scripta sunt in sermonibus hosai. Dormiuit ergo manasses cum
patribus suis. et sepelierunt eum in horto domus sui in horto oza. Regnauit pro eo
amon filius eius. Viginti duos annos natus erat
amon cum regnare coepisset. et duobus annis regnauit in hierusalem.
Fecit malum in conspectu dni. sicut fecerat manasses pater eius. et colebat
omnia sculptilia quae fabricatus fuerat manasses pater eius. et seruiuit
eis. et non humiliauit se coram dno sicut humiliatus est manasses pater eius.
Sed multiplicauit delicta. Insurrexerunt autem serui amon contra eum
et occiderunt regem in domo sua. Percussit autem populus terrae omnes
qui conspirauerant contra regem amon. Et constituit populus terrae
iosiam filium eius pro eo. Octo annorum erat iosias cum regnare
coepisset. et triginta et uno anno regnauit in hierusalem. Fecit autem
rectum in conspectu dni. Ambulauit in uiis dauid patris sui. Non declinauit
neque ad dexteram neque ad sinistram. Octauo autem anno regni
sui. adhuc puer coepit quaerere deum patris sui dauid. Duodecimo

postquam cepit mundare iherusalem et iudam ab excelsis et lucis simulacrisque et sculptilibus. Destruxeruntque coram eo aras baalim et simulacra que superposita fuerant demoliti sunt. Lucos etiam et sculptilia succidit atque comminuit et super tumulos eorum qui eis immolare consueverant fragmina dispersit. Ossa preterea sacerdotum combussit in altaribus idolorum mundavitque iudam et iherusalem. Sed et in urbibus manasse et effraim et symeon usque neptalim cuncta subvertit. Cumque altaria dissipasset et lucos et sculptilia contrivisset in frusta et cuncta delubra demolitus esset de universa terra israel reversus est in iherusalem. Igitur anno octavodecimo regni sui mundata iam terra et templo domini misit saphan filium helchie et maasiam principem civitatis et ioha filium ioachaz a commentariis ut instaurarent domum domini dei sui. Qui venerunt ad helchiam sacerdotem magnum acceptamque ab eo pecuniam que illata fuerat in domum domini et quam congregaverant levite et ianitores de manasse et effraim et universis reliquiis israel ab omni quoque iuda et beniamin et habitatoribus iherusalem tradiderunt in manibus eorum qui preerant operariis in domo domini ut instaurarent templum et infirma queque sarcirent. At illi dederunt eam artificibus et cementariis ut emerent lapides de lapicidinis et ligna ad commissuras edificii et ad contignationem domorum quas destruxerant reges iuda. Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem prepositi operantium iahath et abdias de filiis merari zacharias et mosollam de filiis caath qui urgebant opus omnes levite scientes organis canere. Super eos vero qui ad diversos usus onera portabant erant scribe et magistri de levitis ianitores. Cumque efferrent pecuniam que illata fuerat in templum domini repperit helchias sacerdos librum legis domini per manum moysi. Et ait ad saphan scribam. Librum legis inveni in domo domini. Et tradidit ei. At ille intulit volumen ad regem et nuntiavit ei dicens. Omnia que dedisti in manu servorum tuorum ecce complentur. Argentum quod repertum est in domo domini conflaverunt datumque est prefectis artificum et diversa opera fabricantium. Preterea tradidit mihi helchias sacerdos hunc librum. Quem cum rege presente recitasset audissetque ille verba legis scidit vestimenta sua et precepit helchie et ahicam filio saphan et abdon filio micha saphan quoque scribe et asaie servo regis dicens. Ite et orate dominum pro me et pro reliquiis israel et iuda super universis sermonibus libri istius qui repertus est. Magnus enim furor domini stillavit super nos eo quod non custodierint patres nostri verba domini ut facerent omnia que scripta sunt in isto volumine. Abiit ergo helchias et hii qui simul a rege missi fuerant ad oldam prophetidem uxorem sellum filii thecuath filii asra custodis vestium que habitabat in iherusalem in secunda et locuti sunt ei verba que supra narravimus. At illa respondit eis. Hec dicit dominus deus israel. Dicite viro qui misit vos ad me. Hec dicit dominus. Ecce ego inducam mala super locum istum et super habitatores eius cunctaque maledicta que scripta sunt in libro hoc quem legerunt coram rege iuda. Quia dereliquerunt me et sacrificaverunt diis alienis ut me ad iracundiam provocarent in cunctis operibus manuum suarum. Idcirco stillabit furor meus super locum istum et non extinguetur. Ad regem autem iuda qui misit vos pro domino deprecando sic loquimini. Hec dicit dominus deus israel. Quoniam audisti verba voluminis atque emollitum est cor tuum et humiliatus es in conspectu domini super his que dicta sunt contra locum hunc et habitatores iherusalem reveritusque faciem meam scidisti vestimenta tua et flevisti coram me. Ego quoque exaudivi te dicit dominus. Iam enim colligam te ad patres tuos et infereris in sepulchrum tuum in pace nec videbunt oculi tui omne malum quod ego inducturus sum super locum istum et super habitatores eius. Retulerunt itaque regi cuncta que dixerat. At ille convocatis universis maioribus natu iuda et iherusalem ascendit in domum domini unaque omnes viri iuda et habitatores iherusalem sacerdotes et levite et cunctus populus a minimo usque ad maximum. Quibus audientibus in domo domini legit rex omnia verba voluminis. Et stans in tribunali suo percussit fedus coram domino ut ambularet post eum et custodiret precepta et testimonia et iustificationes eius in toto corde suo et in tota anima sua faceretque que scripta sunt in volumine illo quod legerat.

Adiuravit quoque super hoc omnes qui reperti fuerant in iherusalem et beniamin. Et fecerunt habitatores iherusalem iuxta pactum domini dei patrum suorum. Abstulit ergo iosias cunctas abhominationes de universis regionibus filiorum israel et fecit omnes qui residui erant in israel servire domino deo suo. Cunctis diebus eius non recesserunt a domino deo patrum suorum.

XXXV

Fecit autem iosias in iherusalem phase domino. Quod immolatum est quartadecima die mensis primi. Et constituit sacerdotes in officiis suis hortatusque est eos ut ministrarent in domo domini. Levitis quoque ad quorum eruditionem omnis israel sanctificabatur domino locutus est. Ponite archam in sanctuario templi quod edificavit salomon filius david rex israel. Nequaquam enim eam ultra portabitis. Nunc autem ministrate domino deo vestro et populo eius israel. Et preparate vos per domos et cognationes vestras in divisionibus singulorum sicut precepit david rex israel et descripsit salomon filius eius. Et ministrate in sanctuario per familias turmasque leviticas et sanctificati immolate phase. Fratres quoque vestros ut possint iuxta verba que locutus est dominus in manu moysi facere preparate. Dedit preterea iosias omni populo qui ibi fuerat inventus in sollempnitate phase agnos et hedos de gregibus et reliqui pecoris triginta milia. Boum quoque tria milia. Hec de regis universa substantia. Duces quoque eius sponte quod voluerant obtulerunt tam populo quam sacerdotibus et levitis. Porro helchias et zacharias et iehiel principes domus domini dederunt sacerdotibus ad faciendum phase pecora commixtim duo milia sexcenta et boves trecentos. Chonenias autem et semeias et nathanael fratres eius necnon asabias et iehiel et iozabad principes levitarum dederunt ceteris levitis ad celebrandum phase quinque milia pecorum et boves quingentos. Preparatum est ministerium et steterunt sacerdotes in officio suo levite quoque in turmis iuxta imperium regis. Et immolatum est phase. Asperseruntque sacerdotes manu sua sanguinem et levite detraxerunt pelles holocaustorum et separaverunt ea ut darent per domos et familias singulorum et offerrentur domino sicut scriptum est in libro moysi. De bobus quoque fecerunt similiter. Et assaverunt phase super ignem iuxta quod in lege scriptum est. Pacificas vero hostias coxerunt in lebetis et caccabis et ollis et festinato distribuerunt universe plebi. Sibi autem et sacerdotibus postea paraverunt. Nam in oblatione holocaustorum et adipum usque ad noctem sacerdotes fuerunt occupati. Unde levite et sibi et sacerdotibus filiis aaron paraverunt novissimis. Porro cantores filii asaph stabant in ordine suo iuxta preceptum david et asaph et eman et idithun prophetarum regis. Ianitores vero per portas singulas observabant ita ut ne puncto quidem discederent a ministerio. Quam ob rem et fratres eorum levite paraverunt eis cibos. Omnis igitur cultura domini rite completa est in die illa ut facerent phase et offerrent holocausta super altare domini iuxta preceptum regis iosie. Feceruntque filii israel qui reperti fuerant ibi phase in tempore illo et sollempnitatem azimorum septem diebus. Non fuit phase simile huic in israel a diebus samuelis prophete. Sed nec quisquam de cunctis regibus israel fecit phase sicut iosias sacerdotibus et levitis et omni iude et israel qui repertus fuerat et habitantibus in iherusalem. Octavodecimo anno regni iosie hoc phase celebratum est. Postquam instauraverat iosias templum ascendit nechao rex egypti ad pugnandum in charchamis iuxta eufraten et processit in occursum eius iosias. At ille missis ad eum nuntiis ait. Quid mihi et tibi est rex iuda. Non adversum te hodie venio sed contra aliam pugno domum ad quam me deus festinato ire precepit. Desine adversum deum facere qui mecum est ne interficiat te. Noluit iosias reverti sed preparavit contra eum bellum nec adquievit sermonibus nechao ex ore dei. Verum perrexit ut dimicaret in campo mageddo. Ibique vulneratus a sagittariis dixit pueris suis. Educite me de prelio quia oppido vulneratus sum. Qui transtulerunt eum de curru in alterum currum qui sequebatur eum more regio et asportaverunt eum in iherusalem. Mortuusque est et sepultus in mausoleo patrum suorum. Et universus iuda et iherusalem luxerunt eum. Ieremias maxime cuius omnes cantores atque cantatrices usque in presentem diem lamentationes super iosiam replicant. Et quasi lex obtinuit in israel. Ecce scriptum fertur in lamentationibus. Reliqua autem sermonum iosie et misericordiarum eius que lege precepta sunt domini. Opera quoque illius prima et novissima scripta

Esdras.

esdre

XXXVI

in hiis regni sui. 2 iuda. Tunc ei ihs filius ioachaz fuit octo. 2 centesimus regem p patre suo in hierlm. Iugta enim thoz erat ioachaz ad regnare cepisse. 2 erat annis in hierlm regnauit. Amauit autē eū rex egipti ut auferret in hierlm. 2 ordinauit dnm. 2 enleuauit argen. 2 talētu aur. Eliacim regē pro eliachym fratre ei. Et iuda. 2 hierlm. 2 uertit nomen ei ioachim. Ipse uō ioachaz tulit fratē. 2 adduxit in egyptū. Iugta v. Anos erat ioachi ei regnare cepisse. 2 tres menses regnauit in hierlm. Erat aūt malū coram dño deo suo. Conte hunc ascendit nabugodo rex babilonis. 2 uinxit eū catenis duxit eū in babilonē. Ad quā 2 uasa dñi transtulit. 2 posuit ea in templo suo. Reliq autē sermonū ioachim. 2 abhominationū ei quas operat. 2 que inuenta sunt in eo. conscripta sunt libro regū iuda. Regnauit aūt ioachin filius ei p. xx. Octo annos erat cū regnare cepisset. 2 tres menses 2 decē dies regnauit in hierlm. Fecit aūt malum in conspectu dñi. Circa anni circulū misit nabugodo rex qui addixerat eū in babilonē. Asportauit simul phalisseos uasis dñi. 2 regē sedechiā patrē ei. Fuit annos xxi. 2 undecim regnauit in hierlm. Fecit aūt malū coram dño deo suo. 2 non humiliatus est a facie hieremie prophete loquentis ei ex ore dñi. Insuper 2 iuramentū iurauerat ei in deū. 2 induratus dimisit cervicē suā. 2 obstinauit cor suū ne reuerteret ad dñm deū israhel. Et omnis principes iudeorū 2 populus plurimus prevaricati sunt prevaricationes. 2 secuti sunt omnes abhominationes gentium. Polluerūt domū dñi. quam sanctificauerat sibi in hierlm. Surrexerat aūt mane 2 miserat. ad eos p manū angelorū suorū de nocte consurgēs. 2 cotidie dimittens eos qz parcebat populo suo. 2 habitaculo suo. Illi uō subsannabant nūtios dei. 2 pro nichilo habebant uerba ei. 2 illudebant prophetis ei. donec ascenderet furor dñi in populū suū. 2 non esset remedium. Adduxit enim super eos regē chaldeorū. 2 interfecit iuuenes eorū gladio in domo sanctuarii. Et non pepercit iuueni 2 uirgini. senibus 2 decrepitis. Omnes tradidit in manus eius. Uniuersa quoq; uasa dei magna 2 parua. 2 thesauros templi. 2 regis. 2 principum in babilonē transtulit. Incenderunt hostes domū dei. destruxerūt templū hierlm. 2 muros eius circumdederūt. 2 domos eius igne cremauerūt. 2 omnia uasa pretiosa eius in interitū deuouerūt. Et eos qui euaserant gladium duxit in babilonem. seruosq; regi 2 filiis eius donec regnum persarum. 2 impleretur uerbū dñi quod locutus est per hieremiā. Donec placeret sabbatis suis. Cunctis enim diebus desolationis eius sabbatizauit usq; dū impleret. Anni. Anno autem primo regni ciri ad implendū uerbum dñi. quod locutus fuerat p os hieremie. Excitauit dñs spūm ciri regis persarum. 2 precepit ei ut edificaret domū dñi in hierlm q est in iuda. Hec dicit ciri rex persarum. Omnia regna terre dedit mihi dñs deus celi. ipse precepit mihi ut edificarem ei domū in hierlm q est in iuda. Quis ex uobis est in omni populo eius sit deus eius. 2 ascendat in hierlm q est in iuda. 2 edificet domū dñi dei israhel. Ipse est deus qui est in hierlm. Et circa omnem locum habitationis suę adiuuent eum uiri de loco suo in argento 2 auro 2 substantia. 2 pecoribus. cū uoluntarie offerre domū dei qui est in hierlm. Et surrexerūt principes patrum de iuda 2 beniamin. 2 sacerdotes 2 leuite. 2 omnes. quorum suscitauit deus spūm. ut ascenderent edificare templum dñi. qd erat in hierlm. Omnes aūt qui erant in circuitu adiuuabant eos in uasis argenteis 2 auro in substantia 2 pecoribus. 2 in donis. absq; his que uoluntarie offerebant. Rex quoq; ciri protulit uasa templi dñi. que abstulerat nabugodonosor de hierlm. 2 posuerat ea in templo dei sui. Protulit ea ciri rex persarum per manum mithridatis filii gazabar. 2 numerauit ea sisabar principi iude. Et hic est numerus eorum. Phialę aureę. xxx. Phialę argenteę. cccc. Cultri. xxix. Scyphi aurei. xxx. Scyphi argentei secundi. cccx. Alia uasa. mille. Omnia uasa aurea 2 argentea quinque milia. Omnia tulit sisabasar. cū his qui ascendebant de transmigratione babilonis in hierlm. Et in diebus artaxerxis regis babilonis scripserunt beelthem. 2 mithridates. 2 tabeel. 2 reliqui qui erant cū eis. ad artaxerxem regem babilonis. Epistole uō exemplum. Hec est epistola quam misit ad eum. Regi artaxerxi. Seruus tui. Rathymi. 2 semi. 2 reliqui iudices. 2 principes. qui habitant in celesyria. 2 in fenice. Scribunt regi. Notum sit regi. quod iudei qui ascenderunt a te ad nos. uenerunt in hierlm. ciuitatem rebellem. 2 malignam. edificant plateas eius. 2 muros eius restituunt. ut edes libri de hebreo transferant. Quę si edificata fuerit. 2 muri eius perfecti. non dabunt tributum. nec uectigal. nec stipendium. 2 regibus resistent. Quia templum edificant. Quia igitur confusionem habemus. 2 indignum est nos regi uidere iniuriam. idcirco misimus. 2 significauimus regi. ut requiras in libris patrum tuorum. 2 inuenies in libris. 2 scies ciuitatem illam rebellem. 2 molestantem reges. 2 prouincias. 2 seditiones. 2 bella. concitari in ea. ab antiquis temporibus. propter quam causam. 2 ciuitas ista desolata est. Nunc ergo. Notum facimus tibi rex. quia si ciuitas illa

qui noverunt legem dei tui. Sed et imperitos docere libet. Et omnis qui non fecerit legem dei tui et legem regis diligenter iudicium erit de eo sive in morte sive in exilio sive in condempnationem substantie eius vel certe in carcerem. Audiendus dicit nostrum qui dedit hoc in corde regis ut glorificaret domum dei que est in iherusalem et in me inclinavit misericordiam suam coram rege et consiliatoribus eius et universis principibus regis et potentibus. Et ego confortatus in manu dei mei que erat in me congregavi de israel principes qui ascenderent mecum. Hii sunt ergo principes familiarum et genealogie eorum qui ascenderunt mecum in regno artexerxis regis de babilone. De filiis finees gerson. De filiis ithamar daniel. De filiis dauid attus. De filiis sechenie et filiis pharos zacharias et cum eo numerati sunt viri c. l. De filiis phaech moab heliohenai filius ararie et cum eo ducentum viri. De filiis sechenie filius ezechiel et cum eo ccc. viri. De filiis adanabech filius iohanan et cum eo l. viri. De filiis helam ysaias filius athalie et cum eo lxx. viri. De filiis saphane zebedia filius michael et cum eo octoginta viri. De filiis ioab obedia filius iehihel et cum eo ducentum decem et viii. viri. De filiis selomith filius iosphie et cum eo c. l. x. viri. De filiis bebai zacharias filius bebai et cum eo xxviii. viri. De filiis ezec adiohanan filius acetam et cum eo c. x. viri. De filiis adonicam qui erant novissimi et hec nomina eorum eliphelech et hiehel et samaias et cum eis lx. viri. De filiis beggui uthai et zachur et cum eis lx. viri. Congregavi autem eos ad fluvium qui decurrit ad hauna et mansimus ibi diebus tribus quesivi quoque in populo et in sacerdotibus de filiis levi et non inveni ibi. Itaque misi eliezer et arihel et semeiam et helnathan et iaribeth alterum helnathan et nathan et zachariam et mesolam principes et ioarib et helnathan sapientes et misi eos ad aliud et ad fratres eius nathanaeos in loco iasphie ut adducerent nobis ministros domus dei nostri. Et adduxerunt nobis per manum dei nostri bonam super nos virum doctissimum de filiis mooli filii levi filii israel et sarabiam et filios eius et fratres eius xviii. et asabiam et cum eo ysaiam de filiis merari fratres eius et filios eius xx. et de nathaneis quos dederat dauid et principes ad ministerium levitarum nathaneos ducentos xx. Omnes hii sunt nominibus vocabantur. Et predicavi ibi ieiunium iuxta fluvium hauna ut affligeremur coram domino deo nostro et peteremus ab eo iram rectam nobis et filiis nostris universe substantie nostre. Erubui enim auxilium petere regem et equites qui defenderent nos ab inimico in via quia dixeramus regi manus dei nostri et super omnes qui querunt eum in bonitate et imperium eius et fortitudo eius et furor eius super omnes qui derelinquunt eum. Ieiunavimus autem et rogavimus deum nostrum pro hoc et fuerunt nobis prospere. Et separavi de principibus sacerdotum duodecim sarabiam et asabiam et cum eis de fratribus eorum decem. Appendi quoque eis argentum et aurum et vasa consecrata domus dei nostri que obtulerat rex et consiliatores eius et principes eius universus israel eorum qui inventi fuerant et appendi in manibus eorum argenti talenta sexcenta quinquaginta et vasa argentea c. auri c. talenta et cratas aureas xx. que habebant solidos millenos et vasa eris fulgentis optimi duo pulchra ut aurum. Et dixi eis vos sancti domini et vasa sancta argentum et aurum quod spontaneum est domino deo patrum nostrorum vigilate et custodite donec appendatis coram principibus sacerdotum et levitarum et ducibus familiarum israel in iherusalem in thesaurum domus dei. Susceperunt autem sacerdotes et levite pondus argentum et aurum et vasorum ut deferrent iherusalem in domum dei nostri. Promovimus ergo a fluvium hauna xii. die mensis primi ut pergeremus iherusalem. Manus dei nostri fuit super nos et liberavit nos de manu inimici et insidiatoris in via et venimus iherusalem et mansimus ibi diebus tribus. Die autem quarta appensum est argentum et aurum et vasa in domo dei nostri per manum remoth filii urie sacerdotis et cum eo eleazar filius sinee et cum eis iozabed filius iosue iuxta numerum et pondus omnium. Descriptum est omne pondus in tempore illo. Sed et qui venerunt de captivitate filii transmigrationis obtulerunt holocausta deo israel iudicis xii. pro omni israel arietes nonaginta sex agnos lxxvii. hircos pro peccato xii. omnia in holocaustum domino. Dederunt autem edictum sacerdotibus qui erant de consilio regis et ducibus transfluvii et elevaverunt populum et domum dei. Postquam autem hec completa sunt accesserunt ad me principes dicentes. Non est separatus populus israel et sacerdotes et levite a populis terrarum et de abhominationibus eorum chananei iudei et hetei et pherezei et iebusei et ammanitarum et moabitarum et egyptiorum et amorreorum. Tulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis et consueverunt semen sanctum cum populis terrarum. Manus enim principum et magistratuum fuit in transgressione hac prima. Cumque audissem sermonem istum scidi pallium meum et tunicam et evulsi capillos capitis mei et barbe et sedi mestus. Convenerunt autem ad me omnes qui timebant verbum dei israel per transgressionem eorum qui de captivitate venerant. Et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum. Et in sacrificio vespertino surrexi de afflictione mea et scisso pallio et tunica et cum genua mea et expandi manus meas ad dominum deum meum et dixi. Deus meus confundor et erubesco levare faciem tuam ad te quia iniquitates nostre multiplicate sunt super nos capud delicta nostra crevere usque in celum a diebus patrum nostrorum. Sed et nos ipsi peccavimus graviter usque ad diem hanc. In iniquitatibus nostris tradimus sumus et reges nostri et sacerdotes nostri in manum regum terrarum in gladium et in captivitatem et in rapinam et in confusionem vultus sicut et die hac. Et nunc quasi ad parum et ad inorantia facta est deprecatio nostra apud dominum deum nostrum ut dimitteret nobis reliquie ut daret pax illius in loco sancto eius et illuminaret oculos nostros deus nostro et daret nobis vitam modicam in servitute nostra quia servi sumus et in servitute nostra non dereliquit nos deus noster et inclinavit super nos misericordiam coram rege persarum ut daret nobis vitam et sublimaret domum dei nostri et extriteret solitudines eius et daret nobis spem in iuda et in iherusalem. Et nunc quid dicemus deus noster post hec quia deliquimus mandata tua in matrimonia servavimus que precepisti in manu servorum tuorum prophetarum dicens. Terram ad quam vos ingredimini ut possideatis eam terra immunda est iuxta immundiciam populorum terrarum quia terrarum abhominationibus eorum qui eam replevere ab ore usque ad os in coinquinatione sua. Nunc ergo filias vestras ne dotis filiis eorum et filias eorum non accipiatis filiis vestris et non quaeratis pacem eorum et prosperitatem eorum usque in eternum ut confortemini et comedatis que bona sunt terre et hoc habeatis filios vestros usque in secula. Et post omnia que venerunt super nos in operibus nostris pessimis et in delicto nostro magno et tu deus noster abbasti nos de iniquitate nostra et dedisti nobis salutem sicut est hodie ut non revertamur et irrita faceremus mandata tua neque matrimonia ungeremus cum populis abhominationum istarum nunquid vero nos usque ad consummationem ne dimitteres nobis reliquias et salutem. Domine deus noster iustus tu quia delicti sumus qui salvaremur sicut die hac. Ecce coram te sumus in nostro delicto. Non enim stari non potest coram te ieiunium super hoc. Sic ergo orante ezra et implorante eo et flente et iacente ante templum dei collectus est ad eum de israel cetus grandis nimis virorum et mulierum puerorumque et flevit populus multo fletu. Et respondit sechenias filius iehihel de filiis helam et dixit ezre. Nos prevaricati sumus in deum nostrum et duximus uxores alienigenas de populis terre. Et nunc si est penitentia in israel super hoc pertransiamus fedus cum domino deo nostro et proiciamus omnes uxores et eos qui de his nati sunt iuxta voluntatem domini et eorum qui timent preceptum domini dei nostri secundum legem fiat. Surge. Tuum est deterrere nos quoque erimus tecum. Confortare et fac. Surrexit ergo ezras et adiuravit principes sacerdotum et levitarum et omnem israel ut faciant secundum verbum hoc et iuraverunt. Et surrexit ezras ante domum dei et abiit ad cubiculum iohannam filii eliasib et ingressus illuc panem non comedit et aquam non bibit. Lugebat enim ingressionem eorum qui de captivitate venerant. Et missa est vox in iuda et in iherusalem omnibus filiis transmigrationis ut congregarentur in iherusalem.

Et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum auferetur universa substantia eius et ipse abicietur de coetu transmigrationis. Convenerunt igitur omnes viri Iuda et Beniamin in Hierusalem tribus diebus; ipse est mensis nonus, vicesimo die mensis, et sedit omnis populus in platea domus Dei trementes pro peccato et pluviis. Et surrexit Ezras sacerdos et dixit ad eos: vos transgressi estis et duxistis uxores alienigenas ut adderetis super delictum Israhel. Et nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum et facite placitum eius et separamini a populis terrae et ab uxoribus alienigenis. Et respondit universa multitudo dixitque voce magna: iuxta verbum tuum ad nos sic fiat. Verumtamen quia populus multus est et tempus pluviae et non sustinemus stare foris et opus non est diei unius vel duorum, vehementer quippe peccavimus in sermone isto, constituantur principes in universa multitudine et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas veniant in temporibus statutis et cum his seniores per civitatem et civitatem et iudices eius donec avertatur ira Dei nostri super hoc peccato. Igitur Ionathan filius Asahel et Iaasia filius Thecue steterunt super hoc et Mesollam et Sebethai Levites adiuverunt eos. Feceruntque sic filii transmigrationis. Et abierunt Ezras sacerdos et viri principes familiarum in domos patrum suorum et omnes per nomina sua, et sederunt in die primo mensis decimi ut quaererent rem. Et consummati sunt omnes viri qui duxerant uxores alienigenas usque ad diem primam mensis primi. Et inventi sunt de filiis sacerdotum qui duxerant uxores alienigenas: de filiis Iosue filii Iosedech et fratres eius Maasia et Eliezer et Iarib et Godolia. Et dederunt manus suas ut eicerent uxores suas et pro delicto suo arietem de ovibus offerrent. Et de filiis Emmer Anani et Zebedia. Et de filiis Herim Maasia et Helia et Semeia et Iehihel et Ozias. Et de filiis Phessur Helioenai Maasia Ismahel Nathanahel Iozabed et Elasa. Et de filiis Levitarum Iozabed et Semei et Celaia ipse est Calita, Phataia Iuda et Eliezer. Et de cantoribus Eliasib, et de ianitoribus Sellum et Telem et Uri. Et ex Israhel de filiis Pharos Remeia et Iezia et Melchia et Miamin et Eliezer et Melchia et Banea. Et de filiis Helam Mathania Zacharias et Iehihel et Abdi et Irimoth et Helia. Et de filiis Zethua Helioenai Eliasib Mathania et Ierimuth et Zabed et Aziza. Et de filiis Bebai Iohanan Anania Zabbai Athalai. Et de filiis Bani Mosollam et Melluch et Adaia Iasub et Saal et Ramoth. Et de filiis Phaethmoab Edna et Chalal Banaias et Maasias Matthanias Beselehel Bennui et Manasse. Et de filiis Herem Eliezer Iosue Melchias Semeias Symeon Beniamin Maloch Samarias. De filiis Asom Matthanai Matthetha Zabed Eliphalet Iermai Manasse Semei. De filiis Bani Maaddi Amram et Huel Baneas et Badaias Cheliau Baniam Marimuth et Eliasib Matthanias Mathanai et Iasi et Bani et Bennui Semei et Salmias et Nathan et Adaias et Mechnedebai Sisai Sarai Ezrel et Selemau Semeria Sellum Amaria Ioseph. De filiis Nebo Iahihel Matthathias Zabed Zabina Ieddu et Iohel Banaia. Omnes hii acceperant uxores alienigenas et fuerunt ex eis mulieres quae pepererant filios.

Verba Neemie filii Elchie

Et factum est in mense casleu anno vicesimo et ego eram in Susis castro. Et venit Anani unus de fratribus meis ipse et viri ex Iuda, et interrogavi eos de Iudaeis qui remanserant et supererant de captivitate et de Hierusalem. Et dixerunt mihi: qui remanserunt et relicti sunt de captivitate ibi in provincia in adflictione magna sunt et in obprobrio, et murus Hierusalem dissipatus est et portae eius conbustae sunt igni. Cumque audissem verba huiuscemodi sedi et flevi et luxi diebus multis, ieiunabam et orabam ante faciem Dei caeli. Et dixi: quaeso Domine Deus caeli fortis magne atque terribilis qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt et custodiunt mandata tua, fiant aures tuae auscultantes et oculi tui aperti ut audias orationem servi tui quam ego oro coram te hodie nocte et die pro filiis Israhel servis tuis et confiteor pro peccatis filiorum Israhel quibus peccaverunt tibi; et ego et domus patris mei peccavimus. Vanitate seducti sumus et non custodivimus mandatum tuum et caerimonias et iudicia quae praecepisti Mosi famulo tuo. Memento verbi quod mandasti Mosi servo tuo dicens: cum transgressi fueritis ego dispergam vos in populos, et si revertamini ad me et custodiatis praecepta mea et faciatis ea, etiam si abducti fueritis ad extrema caeli, inde congregabo vos et adducam in locum quem elegi ut habitaret nomen meum ibi. Et ipsi servi tui et populus tuus quos redemisti in fortitudine tua magna et in manu tua valida. Obsecro Domine sit auris tua adtendens ad orationem servi tui et ad orationem servorum tuorum qui volunt timere nomen tuum, et dirige servum tuum hodie et da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis.

II Factum est autem in mense nisan anno vicesimo Artarxersis regis, et vinum erat ante eum, et levavi vinum et dedi regi, et eram quasi languidus ante faciem eius. Dixitque mihi rex: quare vultus tuus tristis est, cum te aegrotum non videam? non est hoc frustra, sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valde ac nimis, et dixi regi: rex in aeternum vive; quare non maereat vultus meus, quia civitas domus sepulchrorum patris mei deserta est et portae eius conbustae sunt igni? Et ait mihi rex: pro qua re postulas? Et oravi Deum caeli et dixi ad regem: si videtur regi bonum et si placet servus tuus ante faciem tuam, ut mittas me in Iudaeam ad civitatem sepulchri patris mei et reaedificabo eam. Dixitque mihi rex et regina quae sedebat iuxta eum: usque ad quod tempus erit iter tuum et quando reverteris? Et placuit ante vultum regis et misit me, et constitui ei tempus. Et dixi regi: si regi videtur bonum, epistulas det mihi ad duces regionis trans Flumen ut traducant me donec veniam in Iudaeam, et epistulam ad Asaph custodem saltus regis ut det mihi ligna ut tegere possim portas turris domus et muros civitatis et domum quam ingressus fuero. Et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei bonam mecum. Et veni ad duces regionis trans Flumen dedique eis epistulas regis; miserat autem rex mecum principes militum et equites. Et audierunt Sanaballat Horonites et Tobias servus Ammanites et contristati sunt adflictione magna quod venisset homo qui quaereret prosperitatem filiorum Israhel. Et veni Hierusalem et eram ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego et viri pauci mecum et non indicavi cuiquam quid Deus dedisset in corde meo ut facerem in Hierusalem, et iumentum non erat mecum nisi animal cui sedebam. Et egressus sum per portam Vallis nocte et ante fontem Draconis et ad portam Stercoris et considerabam murum Hierusalem dissipatum et portas eius consumptas igni. Et transivi ad portam Fontis et ad aquaeductum regis, et non erat locus iumento cui sedebam ut transiret. Et ascendi per torrentem nocte et considerabam murum et reversus veni ad portam Vallis et redii. Magistratus autem nesciebant quo abissem aut quid ego facerem, sed et Iudaeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus usque ad id loci nihil indicaveram. Et dixi eis: vos nostis adflictionem in qua sumus, quia Hierusalem deserta est et portae eius consumptae sunt igni; venite et aedificemus muros Hierusalem et non simus ultra obprobrium. Et indicavi eis manum Dei mei quod esset bona mecum et verba regis quae locutus esset mihi, et aio: surgamus et aedificemus. Et confortatae sunt manus eorum in bono. Audierunt autem Sanaballat Horonites et Tobias servus Ammanites et Gosem Arabs et subsannaverunt nos et despexerunt dixeruntque: quae est haec res quam facitis? numquid contra regem vos rebellatis? Et reddidi eis sermonem dixique ad eos: Deus caeli ipse nos iuvat et nos servi eius sumus; surgamus et aedificemus; vobis autem non est pars et iustitia et memoria in Hierusalem.

III Et surrexit Eliasib sacerdos magnus et fratres eius sacerdotes et aedificaverunt portam Gregis; ipsi sanctificaverunt eam et statuerunt valvas eius et usque ad turrem centum cubitorum sanctificaverunt eam usque ad turrem Ananehel. Et iuxta eum aedificaverunt viri Hiericho, et iuxta eos aedificavit Zacchur filius Amri. Portam autem Piscium aedificaverunt filii Asanaa; ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes. Et iuxta eos aedificavit Marimuth filius Uriae filii Accus, et iuxta eum aedificavit Mosollam filius Barachiae filii Mesezebel, et iuxta eos aedificavit Sadoc filius Baana. Et iuxta eos aedificaverunt Thecueni; optimates autem eorum non subposuerunt colla sua in opere Domini sui. Et portam Veterem aedificaverunt Ioiada filius Fasea et Mosollam filius Besodia; ipsi texerunt eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes. Et iuxta eos aedificaverunt Meltias Gabaonites et Iadon Meronathites viri de Gabaon et Maspha pro duce qui erat in regione trans Flumen. Et iuxta eum aedificavit Ezihel filius Araia aurifex, et iuxta eum aedificavit Anania filius pigmentarii, et dimiserunt Hierusalem usque ad murum plateae latioris. Et

mus annum septimum et exactionem universae manus. Et statuimus super nos praecepta, ut demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri, ad panes propositionis, et ad sacrificium sempiternum, in sabbatis, in kalendis, in sollempnitatibus, et in sanctificatis, et pro peccato: ut exoretur pro Israel, et in omnem usum domus Dei nostri. Sortes ergo misimus super oblationem lignorum inter sacerdotes et Levitas et populum, ut inferrentur in domum Dei nostri per domos patrum nostrorum, per tempora, a temporibus anni usque ad annum: ut arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in lege Moysi: et ut afferremus primogenita terrae nostrae, et primitiva universi fructus omnis ligni, ab anno in annum, in domo Domini. Et primitiva filiorum nostrorum et pecorum nostrorum, sicut scriptum est in lege, et primitiva boum nostrorum et ovium nostrarum, ut offerrentur in domo Dei nostri, sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri: et primitias ciborum nostrorum, et libaminum nostrorum, et poma omnis ligni, vindemiae quoque et olei afferemus sacerdotibus ad gazophylacium Dei nostri, et decimam partem terrae nostrae Levitis. Ipsi Levitae decimas accipient ex omnibus civitatibus operum nostrorum. Erit autem sacerdos filius Aaron cum Levitis in decimis Levitarum, et Levitae offerent decimam partem decimae suae in domo Dei nostri ad gazophylacium in domum thesauri. Ad gazophylacium enim deportabunt filii Israel et filii Levi primitias frumenti, vini, et olei: et ibi erunt vasa sanctificata, et sacerdotes, et cantores, et ianitores, et ministri, et non dimittemus domum Dei nostri.

Habitaverunt autem principes populi in Ierusalem: reliqua vero plebs misit sortem, ut tollerent unam partem de decem, qui habitaturi essent in Ierusalem civitate sancta, novem vero partes in civitatibus. Benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerant ut habitarent in Ierusalem. Hi sunt itaque principes provinciae, qui habitaverunt in Ierusalem et in civitatibus Iuda. Habitavit autem unusquisque in possessione sua in urbibus suis, Israel, sacerdotes, Levitae, Nathinaei, et filii servorum Salomonis. Et in Ierusalem habitaverunt de filiis Iuda, et de filiis Beniamin: de filiis Iuda, Athaias filius Aziam, filius Zachariae, filius Amariae, filius Saphatiae, filius Malaleel: de filiis Phares, Maasia filius Baruch, filius Coloza, filius Hazia, filius Adaia, filius Ioiarib, filius Zachariae, filius Silonitis. Omnes filii Phares qui habitaverunt in Ierusalem quadringenti sexaginta octo viri fortes. Hi sunt autem filii Beniamin: Sellum filius Mosollam, filius Ioed, filius Phadaia, filius Colaia, filius Masia, filius Etheel, filius Isaia, et post eum Gebbai, Sellai, nongenti viginti octo, et Iohel filius Zechri praepositus eorum, et Iudas filius Senua super civitatem secundus. Et de sacerdotibus Idaia filius Ioarib, Iachin, Saraia filius Helciae, filius Mosollam, filius Sadoc, filius Meraioth, filius Achitob, princeps domus Dei, et fratres eorum facientes opera templi, octingenti viginti duo. Et Adaia filius Ieroam, filius Phelelia, filius Amsi, filius Zachariae, filius Phassur, filius Melchiae, et fratres eius principes patrum, ducenti quadraginta duo. Et Amassai filius Azreel, filius Ahazi, filius Mosollamoth, filius Emmer: et fratres eorum potentes nimis, centum viginti octo, et praepositus eorum Zabdiel filius potentium. Et de Levitis Semeia filius Asub, filius Azaricam, filius Hasabia, filius Boni: et Sabathai et Iozabed, super opera quae erant forinsecus in domo Dei, a principibus Levitarum. Et Mathania filius Micha, filius Zebedei, filius Asaph, princeps ad laudandum, et confitendum in oratione, et Becbecia secundus de fratribus eius, et Abda filius Samua, filius Galal, filius Idithun. Omnes Levitae in civitate sancta ducenti octoginta quattuor. Et ianitores Accub, Telmon, et fratres eorum qui custodiebant ostia, centum septuaginta duo. Et reliqui ex Israel sacerdotes et Levitae in universis civitatibus Iuda, unusquisque in possessione sua. Et Nathinaei qui habitabant in Ophel, et Siaha et Gaspha de Nathinaeis. Et episcopus Levitarum in Ierusalem Azzi filius Bani, filius Asabiae, filius Mathaniae, filius Michae. De filiis Asaph cantores in ministerio domus Dei. Praeceptum quippe regis super eos erat, et ordo in cantoribus per dies singulos, et Phathahia filius Mesezebel de filiis Zara filii Iuda in manu regis, iuxta omne verbum populi, et in domibus per omnes regiones eorum. De filiis Iuda habitaverunt in Cariatharbe et in filiabus eius, et in Dibon et in filiabus eius, et in Capseel et in viculis eius, et in Iesue

et in Molada, et in Bethphaleth, et in Asersual, et in Bersabee, et in filiabus eius, et in Siceleg, et in Mochona, et in filiabus eius, et in Remmon, et in Saraa, et in Ierimuth, Zanoa, Odollam, et in villis earum, Lachis et regionibus eius, Azecha et filiabus eius. Et manserunt in Bersabee usque ad vallem Ennom. Filii autem Beniamin a Geba, Mechmas, et Hai, et Bethel et filiabus eius, Anathoth, Nob, Anania, Asor, Rama, Gethaim, Hadid, Seboim, et Neballath, Lod, et Ono valle artificum. Et de Levitis portiones Iuda et Beniamin.

Hi sunt autem sacerdotes et Levitae, qui ascenderunt cum Zorobabel filio Salathiel, et Iosue: Saraia, Ieremias, Esdras, Amaria, Melluch, Attus, Sechenias, Reum, Merimuth, Addo, Genthon, Abia, Miamin, Madaia, Belga, Semeia, et Ioiarib, Idaia, Sellum, Amoc, Helcias, Idaia. Isti principes sacerdotum et fratres eorum in diebus Iosue. Porro Levitae Iesua, Bennui, Cedmihel, Sarebia, Iuda, Mathanias, super hymnos ipsi et fratres eorum: et Becbecia atque Hanni fratres eorum unusquisque in officio suo. Iesue autem genuit Ioachim, et Ioachim genuit Eliasib, et Eliasib genuit Ioiada, et Ioiada genuit Ionathan, et Ionathan genuit Ieddoa. In diebus autem Ioachim erant sacerdotes et principes familiarum: Saraiae, Amaria: Ieremiae, Anania: Esdrae, Mosollam: Amariae, Iohanan: Milicho, Ionathan: Sebeniae, Ioseph: Haram, Edna: Maraioth, Helci: Adaiae, Zacharia: Genthon, Mosollam: Abiae, Zechri: Miamin et Moadiae, Phelti: Belgae, Sammua: Semaiae, Ionathan: Ioiarib, Mathanai: Iodaiae, Azzi: Sellai, Celai: Amoc, Heber: Helciae, Asebia: Idaiae, Nathanael. Levitae in diebus Eliasib, et Ioiada, et Iohanan, et Ieddoa, scripti principes familiarum: et sacerdotes in regno Darii Persae. Filii Levi principes familiarum, scripti in libro verborum dierum, et usque ad dies Ionathan filii Eliasib. Et principes Levitarum, Asebia, Serebia, et Iesue filius Cedmihel: et fratres eorum per vices suas, ut laudarent et confiterentur iuxta praeceptum David viri Dei, et custodirent aeque per ordinem. Mathania, et Becbecia, Obedia, Mosollam, Telmon, Accub, custodes portarum et vestibulorum ante portas. Hi in diebus Ioachim filii Iosue filii Iosedech, et in diebus Neemiae ducis, et Esdrae sacerdotis scribaeque. In dedicatione autem muri Ierusalem requisierunt Levitas de omnibus locis suis ut adducerent eos in Ierusalem, et facerent dedicationem et laetitiam in gratiarum actione, et in cantico, et in cymbalis, psalteriis, et citharis. Congregati sunt autem filii cantorum de campestribus circa Ierusalem, et de villis Nethuphathi, et de domo Galgal, et de regionibus Gebee, et Azmaveth: quoniam villas aedificaverunt sibi cantores in circuitu Ierusalem. Et mundati sunt sacerdotes et Levitae, et mundaverunt populum, et portas, et murum. Ascendere autem feci principes Iuda super murum, et statui duos choros laudantium magnos. Et ierunt ad dexteram super murum, ad portam Sterquilinii. Et ivit post eos Osaias, et media pars principum Iuda, et Azarias, Ezra, et Mosollam, Iuda, et Beniamin, et Semeia, et Ieremias. Et de filiis sacerdotum in tubis, Zacharias filius Ionathan, filius Semeiae, filius Mathaniae, filius Michaiae, filius Zechur, filius Asaph. Et fratres eius Semeia, et Azareel, Malalai, Galalai, Maai, Nathanael, et Iuda, et Anani, in vasis cantici David viri Dei: et Esdras scriba ante eos in porta Fontis. Et contra eos ascenderunt in gradibus civitatis David in ascensu muri super domum David, et usque ad portam Aquarum ad orientem. Et chorus secundus gratias referentium ibat ex adverso, et ego post eum, et media pars populi super murum, et super turrim Furnorum, et usque ad murum latissimum, et super portam Ephraim, et super portam Antiquam, et super portam Piscium, et turrim Ananeel, et turrim Emath, et usque ad portam Gregis: et steterunt in porta Custodiae. Steteruntque duo chori laudantium in domo Dei, et ego, et dimidia pars magistratuum mecum. Et sacerdotes Eliachim, Maasia, Miamin, Michea, Elioenai, Zacharia, Anania in tubis, et Maasia, et Semeia, et Eleazar, et Azzi, et Iohanan, et Melchia, et Elam, et Ezer. Et clare cecinerunt cantores, et Iezraia praepositus. Et immolaverunt in die illa victimas magnas, et laetati sunt: Deus enim laetificaverat eos laetitia magna: sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt, et audita est laetitia Ierusalem procul. Recensuerunt quoque in die illa viros super gazophylacia thesauri ad libamina, et ad primitias, et ad decimas, ut introferrent per eos principes civitatis

[illegible]

Incipit prefatio eius Hieronimi in libro Thobie.

Cromacio et Eliodoro episcopis Hieronimus presbiter in domino salutem. Quam non de-
sinio exaudicionis vestre instanciam. Exigitis enim ut librum caldeo
sermone conscriptum ad latinum stilum chyrhaam. librum namque tho-
bie quem hebrei de Chachalego dumtaxat scriptura secantes his qui agi-
ographa memorant manuparant. Fecisti satis desiderio vestro non tamen meo stu-
dio. Arguit enim nos hebreorum studia. Imperant nobis contra suum ano-
nem latinus auribus ista transferre. Sed modo esse iudicium phariseorum displi-
cere iudicio. Reponit iussionibus deserere iussum ut potui. Et quia vici-
na est caldeorum lingua. sermoni ebraico utriusque lingue pertinentia lo-
quacem repperiens. unius diei laborem arripui. Et quicquid ille mihi ebraicis
verbis expressit. Hec ego arcio notario sermonibus latinis exposui. Quidquid
vestris mercedem huius operis compensabo. Cum gratiam vobis eliciendo me quod vobis
estis dignati complesse.

Incipit liber Thobie secundum Hieronimum.

Thobias ex tribu et civitate neptalim. qui est in superioribus gali-
lee. Super naasson. Post viam que ducit ad occidentem in sinistro
habens civitatem Sephech. Cum captus esset in diebus Salma-
nasar regis assiriorum. In captivitate tamen positus viam veri-
tatis non deseruit. Ita ut omnia que habere poterat condi-
ta cum captivis fratribus qui erant ex eius genere impertiret. Cumque esset
iunior omnibus in tribu neptalim. Nec tamen puerile gessit in opere. Denique cum
irent omnes ad vitulos aureos quos Iheroboam fecerat rex Israel. Hic so-
lus fugiebat consortia omnium. Et pergebat ad Iherusalem ad templum
domini. Ubi adorabat dominum deum Israel. Omnia primitiva et decimas suas
fideliter offerens. Ita ut in tercio anno. Proselitis et advenis ministra-
ret omnem decimationem. Hec et his similia secundum legem dei puerilis
observabat. Cum vero factus esset vir accepit uxorem Annam. De tribu sua
genuitque ex ea filium nomen suum imponens ei. Quem ab infancia timere
deum docuit. Et abstinere ab omni peccato. Igitur cum per captivitatem devenisset
cum uxore sua et filio in civitatem Ninive cum omni tribu sua. Et omnes ede-
rent ex cibis gentilium. Iste custodiebat animam suam. Nunquam contaminatus est in
esis eorum. Et quam memor fuit domini in toto corde suo. Dedit ei deus gratiam
in conspectu Salmanasar regis. Et dedit ei potestatem quoque vellet ire habens liberta-
tem quecumque facere voluisset. Pergebat enim per omnes qui erant in captivita-
te. Et monita salutis dabat eis. Eum autem venisset in ingressu civitatem Medorum.
Et ex his quibus honoratus fuerat a rege habuisset decem talenta argenti
et cum multa tutela generis sui gabelum egentem videret. Qui erat ex
tribu eius. Sub cirographo dedit illi memorati pondus argenti. Post
multum vero temporis mortuo Salmanasar rege. Cum regnaret Senacherib
filius eius pro eo. Et filios Israel exosos habet in conspectu suo. Tobias perge-
bat condite per omnem cognationem suam. Et consolabatur eos. Dandebatque
unicuique prout poterat de facultatibus suis. Esurientes alebat. Nudis
que vestimenta prebebat. Et mortuis atque occisis sepulturam sollicitus ex-
hibebat. Denique cum reversus esset rex Senacherib fugiens a Iudea plagam
quam circa eum deus fecerat propter blasphemiam suam. Et iratus multos occidere
ex filiis Israel. Tobias sepeliebat corpora eorum. Ut ubi tranquillitatem est regi
iussit eum occidi. Et iussit omnem substantiam eius. Thobias vero cum filio suo
et cum uxore fugiens nudus latuit quia multi diligebant eum. Post dies
vero xlv. occiderunt regem filii ipsius. Et reversus est Tobias ad domum suam.
Omnisque facultas eius restituta est ei. Post hec vero cum esset dies festus do-

[illegible]

In octavo subsequenti folio invenies secundum librum esdre.

[illegible]

In bona signa.

[illegible]

[illegible] est ut adeo curreris. Dixit itaque ei Thobias: Si numquid poteris perducere filium meum ad Gabelum in Rages civitatem Medorum? Et cum redieris restituam tibi mercedem tuam. Et dixit ei angelus: Ego ducam et reducam eum ad te sanum. Cui Thobias ait: Rogo te indica mihi de qua domo aut de qua tribu es tu? Cui Raphael ait: Genus quaeris mercennarii an ipsum mercennarium qui cum filio tuo eat? Sed ne forte sollicitum te reddam, ego sum Azarias Ananiae magni filius. Et Thobias respondit: Ex magno genere es tu. Sed peto ne irascaris quod voluerim cognoscere genus tuum. Dixit autem illi angelus: Ego sanum ducam et sanum tibi reducam filium tuum. Respondens autem Thobias dixit: Bene ambuletis, et sit Deus in itinere vestro, et angelus eius comitetur vobiscum. Tunc paratis omnibus quae erant in via portanda, fecit Tobias vale patri suo et matri suae, et ambulaverunt ambo simul. Cumque profecti essent, coepit mater eius flere et dicere: Baculum senectutis nostrae tulisti et transmisisti a nobis. Numquam fuisset ipsa pecunia pro qua misisti eum. Sufficiebat nobis paupertas nostra ut divitias computaremus hoc quod videbamus filium nostrum. Dixitque ei Thobias: Noli flere. Salvus perveniet filius noster, et salvus revertetur ad nos, et oculi tui videbunt eum. Credo enim quod angelus Dei bonus comitetur ei, et bene disponat omnia quae circa eum geruntur, ita ut cum gaudio revertatur ad nos. Ad hanc vocem cessavit mater eius flere, et tacuit. Profectus autem Tobias est, et canis secutus est eum, et mansit prima mansione iuxta fluvium Tigris. Et exivit ut lavaret pedes suos, et ecce piscis immanis exivit ad devorandum eum. Quem expavescens Thobias clamavit voce magna dicens: Domine, invadit me. Et dixit ei angelus: Apprehende branchiam eius et trahe eum ad te. Quod cum fecisset, attraxit eum in siccum, et palpitare coepit ante pedes eius. Tunc dixit ei angelus: Exentera hunc piscem, et cor eius et fel et iecur repone tibi; sunt enim haec necessaria ad medicamenta utiliter. Quod cum fecisset, carnes eius assavit, et secum sustulerunt in via; cetera salierunt quae sufficerent eis quousque pervenirent in Rages civitatem Medorum. Tunc interrogavit Thobias angelum, et dixit ei: Obsecro te, Azaria frater, ut dicas mihi quod remedium habebunt ista quae de pisce servari iussisti. Respondens autem angelus dixit ei: Cordis eius particulam si super carbones ponas, fumus eius extricat omne genus daemoniorum, sive a viro sive a muliere, ita ut ultra non accedat ad eos. Et fel valet ad unguendos oculos in quibus fuerit albugo, et sanabuntur. Dixitque ei angelus: Est hic Raguel nomine, vir propinquus de tribu tua, et hic habet filiam nomine Saram; sed neque masculum neque feminam ullum habet aliam praeter eam. Tibi debetur omnis substantia eius, et oportet te eam accipere coniugem. Pete ergo eam a patre eius, et dabit tibi eam uxorem. Tunc respondit Thobias et dixit: Audio quia tradita est septem viris, et mortui sunt; sed et hoc audivi quia daemonium occidit illos. Timeo ergo ne forte et hoc eveniat mihi, et cum sim unicus parentibus meis, deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos. Tunc angelus Raphael dixit ei: Audi me, et ostendam tibi qui sunt quibus praevalere potest daemonium. Hi namque qui coniugium ita suscipiunt ut Deum a se et a sua mente excludant, et suae libidini ita vacent sicut equus et mulus quibus non est intellectus, habet potestatem daemonium super eos. Tu autem cum acceperis eam, ingressus cubiculum per tres dies continens esto ab ea, et nihil aliud nisi orationibus vacabis cum ea. Ipsa autem nocte incenso iecore piscis fugabitur daemonium. Secunda vero nocte in copulatione sanctorum patriarcharum admitteris. Tertia autem nocte benedictionem consequeris ut filii ex vobis procreentur incolumes. Transacta autem nocte tertia accipies virginem cum timore Domini, amore filiorum magis quam libidine ductus, ut in semine Abrahae benedictionem in filiis consequaris.

VI

Ingressi sunt autem ad Raguelem, et suscepit eos Raguel cum gaudio. Intuensque Tobiam Raguel dixit Annae uxori suae: Quam similis est iuvenis iste consobrino meo! Et cum haec dixisset, ait: Unde estis iuvenes fratres nostri? At illi dixerunt: Ex tribu Nephtalim sumus, ex captivitate Ninive. Dixitque illis Raguel: Nostis Thobiam fratrem meum? Qui dixerunt: Novimus. Cumque multa bona loqueretur de eo, dixit angelus ad Raguelem: Thobias de quo interrogas pater huius est. Et misit se Raguel et cum lacrimis osculatus est eum, et plorans super collum eius dixit: Benedictio sit tibi fili mi, quia boni et optimi viri filius es. Et Anna uxor eius et Sara filia eorum lacrimatae sunt. Postquam autem locuti sunt, praecepit Raguel occidi arietem et parari convivium. Cumque hortaretur eos discumbere ad prandium, Thobias dixit: Hic ego hodie non manducabo neque bibam, nisi prius petitionem meam confirmes, et promittas dare mihi Saram filiam tuam. Quo audito verbo Raguel expavit, sciens quid evenerit illis septem viris qui ingressi fuerant ad eam; et timere coepit ne forte huic similiter accideret. Et cum nutaret, et non daret ullum petenti responsum, dixit ei angelus: Noli timere dare eam isti, quoniam huic timenti Deum debetur coniux filia tua; propterea alius non potuit habere illam. Tunc dixit Raguel: Non dubito quod Deus preces et lacrimas meas in conspectu suo admiserit, et credo quoniam ideo vos fecit venire ad me, ut ista coniungeretur cognationi suae secundum legem Moysi. Et nunc nolite dubium gerere quod tibi eam tradam. Et apprehendens dexteram filiae suae, dexterae Thobiae tradidit, dicens: Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob sit vobiscum, et ipse coniungat vos, et impleat benedictionem suam in vobis. Et accepta carta fecerunt conscriptionem coniugii. Et post haec epulati sunt benedicentes Deum. Vocavitque Raguel ad se Annam uxorem suam, et praecepit ei ut praepararet alterum cubiculum. Et introduxit in illud Saram filiam suam, et lacrimata est. Dixitque ei: Forti animo esto filia mea. Dominus caeli det tibi gaudium pro taedio quod perpessa es. Postquam vero cenaverunt, introduxerunt iuvenem ad eam. Recordatus itaque Thobias sermonis angeli, protulit de cassidili suo partem iecoris, posuitque eam super carbones vivos. Tunc Raphael angelus apprehendit daemonium, et religavit eum in deserto superioris Aegypti.

VII

Tunc hortatus est Thobias virginem, dixitque ei: Sara, exsurge, et deprecemur Deum hodie et cras et secundum cras, quia his tribus noctibus Deo iungimur; tertia autem transacta nocte in nostro erimus coniugio. Filii quippe sanctorum sumus, et non possumus ita coniungi sicut gentes quae ignorant Deum. Surgentes autem pariter instanter orabant ambo simul ut sanitas daretur eis. Dixitque Thobias: Domine Deus patrum nostrorum, benedicant te caeli et terrae, mare, fontes et flumina, et omnis creatura tua quae in eis sunt. Tu fecisti Adam de limo terrae, dedistique ei adiutorium Evam. Et nunc Domine tu scis quia non luxuriae causa accipio sororem meam coniugem, sed sola posteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen tuum in saecula saeculorum. Dixit itaque Sara: Miserere nobis Domine, miserere nobis, et consenescamus ambo pariter sani. Et factum est circa pullorum cantum, accersiri iussit Raguel servos suos, et abierunt cum eo ut foderent sepulchrum. Dicebat enim: Ne forte simili modo evenerit ei quo et ceteris illis septem viris qui ingressi sunt ad eam. Cumque parassent fossam, reversus Raguel ad uxorem suam dixit ei: Mitte unam ex ancillis tuis, et videat si mortuus est, ut sepeliam eum antequam illucescat. At illa misit unam ex ancillis suis. Quae ingressa cubiculum, reperit eos salvos et incolumes secum pariter dormientes. Et reversa nuntiavit bonum nuntium. Et benedixerunt Dominum Raguel videlicet et uxor eius, et dixerunt: Benedicimus te Domine Deus Israel, quia non contigit nobis quemadmodum putabamus; fecisti enim nobiscum misericordiam tuam, et exclusisti a nobis inimicum persequentem nos. Misertus es autem duobus unicis. Fac eos Domine plenius benedicere te, et sacrificium tibi laudis tuae et sanitatis suae offerre, ut cognoscat universitas gentium quia tu es Deus solus in universa terra. Statimque praecepit servis suis Raguel ut replerent fossam quam fecerant, priusquam elucesceret. Uxori autem suae dixit ut instrueret convivium et pararet omnia quae in cibos erant iter agentibus necessaria. Duas quoque pingues vaccas et quattuor arietes occidi fecit, et parari epulas omnibus vicinis suis cunctisque amicis. Et adiuravit Raguel Thobiam ut duas ebdomadas moraretur apud eum. De omnibus autem quae possidebat Raguel dimidiam partem dedit Thobiae, et fecit hanc scripturam ut pars dimidia quae supererat post obitum eorum Thobiae dominio deveniret. Tunc vocavit ad se Thobias angelum quem quidem hominem existimabat, dixitque ei: Azaria frater, peto ut auscultes verba mea. Si meipsum tradam tibi servum, non ero condignus providentiae tuae. Tamen obsecro te ut assumas tibi animalia sive servitia, et vadas ad Gabelum

[illegible]

Exemplum libri Iudith. Incipit prologus in libro Iudith.

[illegible]

Incipit liber Iudith.

[illegible]

VI

VII

Et fecit Iosias pascha in Iherosolimis domino et immolavit phase xiiii. luna mensis primi, statuens sacerdotes per vices suas amictos stolis in templo domini. Et dixit Levitis sacris servis Israel ut sanctificarent se domino in positione sancte arche domini in domo quam edificavit Salomon filius David rex. Non erit vobis tollere super humeros eam. Et nunc servite domino Deo vestro et curam agite gentis illius Israel, et parate secundum pagos et tribus vestras secundum scripturam David regis Israel, et secundum magnificentiam Salomonis filii eius, omnes in templo, et secundum parentum vestrorum principatus partialem dignitatem qui stant in conspectu fratrum suorum filiorum Israel. Immolate pascha, et sacrificia parate fratribus vestris, et facite secundum preceptum domini quod datum est Moysi. Et donavit Iosias plebi que inventa est oves agnorum et edorum et caprarum xxx. milia, vitulos tria milia. Hec de regalibus data sunt secundum promissionem populo et sacerdotibus in pascha, oves numero duo milia et vitulos c. Et Iechonias et Semeias et Nathanael frater, et Asabias et Oziel et Coraba in phase oves v. milia, vitulos dcc. Et hec cum facta essent, eleganter steterunt sacerdotes et Levite habentes azima per tribus, et secundum partes principatus patrum in conspectu populi offerebant domino secundum ea que in libro Moysi scripta sunt. Et assaverunt phase igne sicut oportebat, et hostias coxerunt in eneis vasis et ollis cum benivolentia, et attulerunt omnibus qui erant ex plebe. Et post hec paraverunt sibi et sacerdotibus. Sacerdotes enim offerebant adipes usque in consummationem hore, et Levite paraverunt sibi et fratribus suis filiis Aaron. Et sacri cantores filii Asaph erant in ordine suo secundum preceptum David, et Asaph et Zacharias et Ieddinus qui erat a rege, et hostiarii per singulas ianuas ut non preteriret unusquisque suum. Fratres enim illorum paraverunt illis. Et consummata sunt que pertinebant ad sacrificium domini. In die illa egerunt phase, et offerebant hostias in sacrificium domini secundum preceptum regis Iosie. Et egerunt filii Israel qui inventi sunt in tempore illo phase et diem festum azimorum per dies vii. Et non est celebratum phase tale in Israel a temporibus Samuelis prophete, et omnes reges Israel non celebraverunt pascha tale quale egit Iosias et sacerdotes et Levite et Iudei et omnis Israel qui inventi sunt in commemoratione Iherosolimis. Octavodecimo anno regnante Iosia celebratum est phase. Et directa sunt opera Iosie in conspectu domini sui in corde pleno timoris. Et que circa illum quidem scripta sunt de his qui peccaverunt et irreligiosi fuerunt in dominum pre omni gente, et que non quesierunt verba domini super Israel. Et post omnem actum huius Iosie ascendit Pharao rex Egypti veniens excitare bellum in Carcamis super Eufraten, et exivit in obviam ei Iosias. Et misit rex Egypti ad Iosiam dicens: Quid mihi et tibi est, rex Iudee? Ego non sum missus a domino. Super Eufraten enim bellum meum est, festinans descende. Et non est reversus Iosias super currum, sed expugnare eum conabatur, non attendens verbo prophete ex ore domini, sed commisit ad eum bellum in campo Maceddani, et descenderunt principes ad regem Iosiam. Et dixit rex pueris suis: Amovete me a prelio, infirmatus sum enim valde. Et statim amoverunt eum pueri ipsius de acie, et ascendit super currum secundum suum, et perveniens Iherosolimam vitam finivit, et sepultus est in sepulchro patrio. Et tota Iudea lugebant Iosiam, et de principibus cum mulieribus lamentabantur eum usque in hunc diem. Et datum est fieri semper in omne genus Israel. Hec autem prescripta in libro historiarum regum Iudee, in singula gesta actus Iosie et gloria et intellectus eius in lege domini, que ab eo gesta sunt, et que non scripta sunt in libro regum Israel et Iude. Et assumentes qui erant ex gente Iechoniam filium Iosie, constituerunt regem pro Iosia patre suo cum esset annorum xxiii. Et regnavit super Israel tribus mensibus. Et amovit eum rex Egypti ne regnaret in Iherosolimis, et multavit gentem argenti talentis c. et auri talento uno. Et constituit rex Egypti Ioachim fratrem eius regem Iudee et Iherusalem, et alligavit magistratus Ioachim, et Zarachelem fratrem suum apprehendens reduxit in Egyptum. Annorum erat Ioachim xxv. cum regnaret in Iudea et Iherusalem, et fecit malum in conspectu domini. Post hec autem ascendit Nabuchodonosor rex Babilonis, et alligavit eum in ereo vinculo, et perduxit in Babilonem. Et sacra vasa domini accepit Nabuchodonosor et consecravit in templo suo in Babilonia. Que autem traduntur de eo, et de immundicia eius et irreligiositate, scripta sunt in libris temporum regum. Et regnavit Ioachim filius eius pro eo. Cum autem constitueretur, erat annorum xviii. Regnavit autem mensibus tribus et diebus x in Iherusalem, et fecit malum in conspectu domini. Et non est reveritus a verbis que dicta sunt ab Ieremia propheta ex ore domini. Et adiuratus a rege Nabuchodonosor periurans discessit, et indurata cervice sua et corde suo transgressus legitima domini Dei Israel. Et duces populi domini multa inique gesserunt, et impie gesserunt super omnes iniquitates omnium gentium, et polluerunt templum domini quod sanctificatum erat Iherosolimis. Et misit Deus patrum ipsorum per angelum suum revocare eos, propter quod parceret illis et tabernaculo suo. Ipsi vero subsannaverunt in nuntiis suis, et qua die loquebatur eis dominus erant illudentes prophetas. Quoadusque ad iracundiam concitatus est super gentem suam propter irreligiositatem suam, precepit et ascendere reges Chaldeorum. Hi occiderunt iuvenes eorum in gladio in circuitu templi sancti eorum, et non pepercerunt iuveni et virgini et seni et adolescentiori, sed omnes tradidit in manus ipsorum. Et omnia sacra vasa domini, et regales apothecas, tollentes abstulerunt in Babiloniam. Et incenderunt domum domini, et destruxerunt muros Iherusalem, et turres eius succenderunt igne, et consummaverunt omnia honorifica eius ad nichilum redigere. Et reliquos a gladio in Babilonem. Et erant servi illius usque dum regnarent Perse, in repletionem verbi domini in ore Ieremie, quoadusque benigne ageret terra sabbata sua, omni tempore desertionis sue sabbatizavit in adimpletionem annorum lxx.

II

Regnante Cyro rege Persarum in consummationem verbi domini in ore Ieremie, suscitavit dominus spiritum Cyri regis Persarum, et predicavit in omni regno suo simul per scripturam dicens: Hec dicit rex Persarum Cyrus: Me constituit regem orbis terrarum dominus Israel, dominus excelsus, et significavit mihi edificare sibi domum in Iherusalem que est in Iudea. Si quis est ex gente vestra, dominus eius ascendat cum eo in Iherusalem. Quotquot ergo circa locos habitant, adiuvent eum qui sunt in loco ipso in auro et argento, in dationibus, cum equis et iumentis, cum aliis que secundum vota apponuntur in templum domini quod est in Iherusalem. Et stantes principes tribuum pagorum Iudee et tribus Beniamin et sacerdotes et Levite et omnes quorum excitavit dominus ascendere et edificare domum domino que est in Iherusalem, et qui circa eorum erant adiuvarent in omni argento et auro, equis et iumentis et votis quamplurimis, multi quorum sensus excitatus est. Et rex Cyrus protulit vasa sacra domini que transtulit Nabuchodonosor ex Iherusalem et consecravit ea in suo ydolo. Et proferens ea Cyrus rex Persarum tradidit Mithridati qui erat super thesauros ipsius. Per hunc autem tradita sunt Salmanasaro presidi Iudee. Horum autem hic numerus: libatoria argentea duo milia ccc., athisee argentee xxx., phiale auree xxx., item argentee duo milia cccc. et alia vasa mille. Omnia autem vasa aurea et argentea quinque milia ccc. lxix. Et adducta sunt a Salmanasaro simul cum his qui ex captivitate Babilonie erant in Iherosolimam. In Artaxersis autem regis Persarum temporibus conscripserunt ei de his qui inhabitabant in Iudea et Iherusalem Balsamus et Mithridates et Tabellius et Rathymus, Balthemus et Samellius scriba, et reliqui habitantes in Samaria et ceteris locis subiectam epistolam regi Artaxersi: Domine, pueri tui Rathymus ab accidentibus, et Sabellius scriba, et reliqui curie tue iudices in Coelesiria et Phenice. Et nunc notum sit domino regi, quoniam Iudei qui ascenderunt a vobis ad nos venientes in Iherusalem, civitatem refugam et pessimam edificant fora eius, et curant muros et templum suscitant. Quod si civitas ista et muri consummati fuerint, tributa non sustinebunt dare, sed et regibus resistent. Et quoniam id agitur circa templum, recte habere arbitrati sumus non despicere hoc ipsum, sed notum facere domino regi, ut si videbitur, rex, inquiratur in libris patrum tuorum, et invenies in commentariis scripta de his, et scies quoniam civitas illa fuit refuga et reges et civitates concutiens, et Iudei refuge et prelia constituentes in ea a seculo, ob quam causam civitas ista destructa est. Nunc ergo notum facimus, domine rex, quoniam si civitas illa edificata fuerit et huius muri erecti fuerint, descensus tibi non erit in Coelen Syriam et Phenicem. Tunc rescripsit rex Rathymo qui scribebat accidentia, et Balthemo et Sabellio scribe et ceteris constitutis et habitantibus in Syria et Phenice, ea que subiecta sunt: Legi epistolam quam misistis mihi. Precepi ergo requiri, et inventum est quoniam civitas illa ab evo regibus resistens, et homines refuge et prelia in ea efficientes, et reges fortissimi fuerunt in Iherusalem dominantes et exigentes tributa a Coelen Syria et Phenice. Nunc ergo precepi prohibere homines illos edificare civitatem et providere ne quid ultra

h fidē. ⁊ ñ pdicōr in primū ey q̄ lē maliar ⁊ ur regiū molestia pa-
ter. Cē recurat. hil q̄ avegr archyōse ispra fidē. mshnū ⁊ bibl⁹
scha. ⁊ q̄ al hil. illumin erāt ill gētes fidm q̄ ñ ueneūt in theri. ⁊ expu-
nā ⁊ turba. ⁊ agmina expeñt phide edificantes ⁊ uastabant ad edifica
cōē tēpli. ⁊ thar⁹ illoj ⁊ ño regni dari regis pſarū. R. q̄ dauid &
ter ceram magnā omiū uerbalis fuit. tonitr⁹ magnificū; medie ⁊
pal ⁊ omiū ſpiarū ⁊ pcuſſ. ⁊ ſubdit. ſtrēdit ſup illo. abdōia usq; ech
opū. ⁊ ḡ. ſon. pſalmis. & ai mandauerūt ⁊ bibiſſent. ⁊ laudā cōfitebit
ur dauid rex ascendit ⁊ ad ſcha ſuo. ⁊ dormiui ⁊ exp̄gefact ſū. Cē ill⁹ resp
cubuisset q̄ ꝓdicebāt. cogn⁹ regis q̄ueſt ab alīs. q̄ dauid uīq; ad ſmoīē.
qui ſcribar. ⁊ dr; appar. ſono tapetiū. alīs. dabet ill⁹ dñs rex dona mag
na. ſpūm eoꝝ. ⁊ ad uīa dilc. ſtās. ad uīmare. ⁊ ſūt aureū frenū a
ydaū billiū. ⁊ regiū. ⁊ cū collū. ⁊ do loco ſedebat a dano ſp ſapiam ſua.
⁊ cognat dauid uocabt. Cē ſedēret ſingli ill⁹ ſuū ſiguere. ⁊ poſuerūt ſup
dauid dauid regi. ⁊ dixēr. Cū ſumpſer rex dabt ill⁹ ſapiā ſuā. ⁊ ſp⁹ uidea
tur rex. ⁊ ch. ex magnā ꝓdiſ. q̄m ill⁹ ē ſapiēs. ⁊ ip⁹ dabt uictū uallē
ſpū. ⁊ ill⁹ ſcha. fuit. ⁊ unūſq; ſcha. fuerūt. ⁊ rex ſcha. fuerāt
tur mulieres. Cē ora ⁊ uidet illud. Et ai ſumpſerūt rex. accepit ſcpm
ſua. uidet ill⁹ ⁊ ſcripſ. ⁊ mittit ⁊ omiū ex magnat⁹ p̄ſat. ſpum
ro ⁊ ꝓcep. ⁊ ꝓcedo. ⁊ dixit. ⁊ ſalo. ⁊ uidit. Et ſcpm cecidit. ⁊ dix. uoca
te adoleſcentes. ⁊ ip⁹ udicabt illa ſua. ⁊ uocat. Et. ⁊ uidet. ⁊ dix. illi. Ju
dicate uos de hac ſtipe. Et cep̄ pcr. q̄ dixit de fornicatrice unt. ꝓp
bus. q̄ pual. unū. ch. bos. illi ſedent. mēte. ſtrēt. regi. rosphan. fac
mēt uana. Sed ſm ac ubi pauper ac diues. ⁊ obm ſine. ſine. ſtrenue.
uocabunt. ⁊ uenient ocm. ⁊ dabit. ⁊ dixit. ſola ꝓcedia hac honestate. ut
uenient regi ⁊ magnatib⁹ ⁊ ea q̄ talem hac loq. ⁊ ſi uenient ut bibā
mus ⁊ ſcribant. ⁊ ſp⁹ in ebri fuerit gladio. uā. ⁊ uino ſubdit. ſimigre
ñ uenient ⁊ gentes. O uin ñ ſpell. unūſ. ⁊ fac argent⁹ fact. Et. ſcha
uenit hac dñs. ⁊ ruboam ſedit. dixit. q̄ dix. ⁊ dominabunt regib⁹ ⁊ uin
ñ pellet hōes. ⁊ dix. ⁊ mare obtinet. ⁊ ola. q̄ ſi ſol. ſcp⁹ ⁊ ſi ola ſpell.
rudim exp. ⁊ ſi q̄s. dixit ill⁹ fuit. ⁊ ſi uisitet illos ad bellandū uade.
⁊ molaūt adoret ⁊ chol. ⁊ ſcs. ingliant. ⁊ ingliant. regis ſua ñ pre
ter. nā ñ uidet affect regi ola. ⁊ ſ. pdita fuisse ſcp. ⁊ ola. ſua. ſcripſ ñ
uidet. ⁊ ñ pugnāt. ⁊ celāt. ⁊ ſ. fuit. ⁊ ſi uenerit. ad ea. ⁊ ſimigre
uſ ſol. ⁊ ſi dixit. ocidē. ocidē. ſi dixit. remanēt. remanēt. ñ ſp̄ pa
re pugnāt. dixit. ⁊ fuit. ⁊ obtinuit. ⁊ ſp⁹ ſcripſ. ⁊ ſcripſit. ⁊ ſcripſ. ⁊
dixit. ſtimare. ſtimat. ⁊ ois. ſpes. ⁊ dixit. ⁊ uidet. ⁊ obtinuit. ⁊ ſp⁹ ꝓcedet
dixit. ſtimare. ſtimat. ⁊ ois. ſpes. ⁊ dixit. ⁊ uidet. ⁊ obtinuit. ⁊ ſp⁹ ꝓcedet
⁊ biber. uenient. hui. ⁊ ch. duit. ⁊ cecidit. ⁊ ſcripſ. ⁊ ſp⁹ ꝓcedet. ⁊ ſp⁹ ꝓcedet
ſua. ⁊ ñ in dō audiebat. ſc. ⁊ uin. ola. ñ ſpell. rex. q̄ uc dñabunt. ⁊ ſa
cum. ⁊ q̄ dixit. de multitud. ⁊ uinare. ⁊ ⁊ zorobabel. cep̄ loq. ⁊ un
ñ magn⁹ rex. ⁊ ula. ⁊ ſcripſ. ⁊ ſcripſ. ⁊ ſcripſ. ⁊ ſcripſ. ⁊ ſcripſ. ⁊ ſcripſ. ⁊ ſcripſ.
⁊ ſcripſ

VI

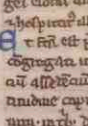

peritum coram viris et mulieribus et sapientibus; et dederunt omnes sensum ad legem. Et stetit Esdras sacerdos et scriba legis super gradum ligneum, quod fecerat ad loquendum; et steterunt ad eum Mathathias, Samias, Ananias, Azarias, Urias, Ezechias et Baasamus ad dexteram eius, et ad sinistram Phadeas, Misahel, Abusthas, Sabus, Nabadias et Zacharias. Et assumpsit Esdras librum coram omni multitudine; preeminebat enim in gloria, in conspectu omnium. Et cum absolvisset legem, omnes recti steterunt. Et benedixit Esdras Dominum Deum altissimum, Deum Sabaoth omnipotentem. Et dixit omnis populus: Amen. Et elevatis sursum manibus procidentes in terram adoraverunt Dominum. Iesus et Bananeus et Sarabias et Iadinus et Accubus et Sabatheus et Calithes et Azarias et Iozadus et Ananias et Phalias levite, qui docebant legem Domini et in multitudine et preferebant singula eos qui intelligebant lectionem. Et dixit Atharates Esdre pontifici et lectori et levitis qui docebant multitudinem, dicens: Dies hic sanctus est Domino. Et omnes flebant cum audissent legem. Digressi ergo manducate pinguia quaeque et bibite dulcissima, et mittite munera his qui non habent. Sanctus est enim hic dies Domini, et nolite mesti esse; Dominus enim clarificabit vos. Et levite denuntiabant in publicum omnibus dicentes: Dies hic sanctus est, et nolite mesti esse. Et abierunt omnes manducare et bibere et epulari et dare munera his qui non habent, ut epularentur; magnificati enim sunt in verbis quibus edocti sunt. Et congregati sunt ... Ierusalem ... celebrare ... letitiam secundum testamentum Domini Dei Israel. Explicit liber Esdre secundus. Incipit prologus in libro Machabeorum.

Machabeorum libri duo prenotant prelia Hebreorum ducum gentis contra Persarum pugnam et sabbatorum festa, et nobiles Machabeorum duces triumphos eorum, quorum nomine et libri ipsi sunt intitulati. Hec quoque historia continet et inclita illa gesta Machabeorum fratrum, qui sub Antiocho rege pro sacris legibus dira tormenta perpessi sunt; quos mater pia dum diversis suppliciis urgerentur, non solum non flevit, sed et gaudens hortabatur ad gloriam passionis.

Incipit liber Machabeorum primus. Capitulum I.

Et factum est, postquam percussit Alexander Philippi Macedo, qui primus regnavit in Grecia, egressus de terra Cethim, Darium regem Persarum et Medorum, constituit prelia multa, et omnium obtinuit munitiones, et interfecit reges terre; et pertransiit usque ad fines terre, et accepit spolia multitudinis gentium; et siluit terra in conspectu eius. Et congregavit virtutem et exercitum fortem nimis; et exaltatum est, et elevatum est cor eius; et obtinuit regiones gentium et tyrannos, et facti sunt illi in tributum. Et post hec decidit in lectum, et cognovit quia moreretur; et vocavit pueros suos nobiles, qui secum erant nutriti a iuventute sua, et divisit illis regnum suum, cum adhuc viveret. Et regnavit Alexander annis duodecim et mortuus est. Et obtinuerunt pueri eius regnum, unusquisque in loco suo; et imposuerunt omnes sibi diademata post mortem eius, et filii eorum post eos annis multis; et multiplicata sunt mala in terra. Et exiit ex eis radix peccati, Antiochus Illustris, filius Antiochi regis, qui fuerat Rome obses; et regnavit in anno centesimo tricesimo et septimo regni Grecorum. In diebus illis exierunt ex Israel filii iniqui, et suaserunt multis dicentes: Eamus et disponamus testamentum cum gentibus que circa nos sunt, quia ex quo recessimus ab eis, invenerunt nos multa mala. Et bonus visus est sermo in oculis eorum. Et destinaverunt aliqui de populo, et abierunt ad regem; et dedit illis potestatem ut facerent iustitias gentium. Et edificaverunt gymnasium in Ierosolimis secundum leges nationum; et fecerunt sibi preputia, et recesserunt a testamento sancto, et iuncti sunt nationibus, et venundati sunt ut facerent malum. Et paratum est regnum in conspectu Antiochi, et cepit regnare in terra Egypti, ut regnaret super duo regna. Et intravit in Egyptum in multitudine gravi, in curribus et elephantis et equitibus et copiosa navium multitudine, et constituit bellum adversus Ptolomeum regem Egypti. Et veritus est Ptolomeus a facie eius, et fugit; et ceciderunt vulnerati multi. Et comprehendit civitates munitas in terra Egypti, et accepit spolia terre Egypti. Et convertit Antiochus postquam percussit Egyptum in centesimo et quadragesimo tertio anno, et ascendit ad Israel; et ascendit Ierosolimam in multitudine gravi. Et intravit in sanctificationem cum superbia, et accepit altare aureum et candelabrum luminis et universa vasa eius, et mensam propositionis, et libatoria et fialas et mortariola aurea, et velum et coronas et ornamentum aureum quod in facie templi erat, et comminuit omnia. Et accepit argentum et aurum et vasa concupiscibilia, et accepit thesauros occultos quos invenit. Et sublatis omnibus abiit in terram suam; et fecit cedem hominum, et locutus est in superbia magna. Et factus est planctus magnus in Israel, in omni loco eorum. Et ingemuerunt principes et seniores, et virgines et iuvenes infirmati sunt, et speciositas mulierum immutata est. Omnis maritus sumpsit lamentum, et que sedebant in thoro maritali lugebant. Et commota est terra super habitantes in ea, et universa domus Iacob induit confusionem. Et post duos annos dierum misit rex principem tributorum in civitates Iuda; et venit Ierusalem cum turba magna. Et locutus est ad eos verba pacifica in dolo, et crediderunt ei. Et irruit super civitatem repente, et percussit eam plaga magna, et perdidit populum multum ex Israel. Et accepit spolia civitatis, et succendit eam igni, et destruxit domos eius et muros eius in circuitu. Et captivas duxerunt mulieres, et natos et pecora possederunt. Et edificaverunt civitatem David muro magno et firmo, et turribus firmis, et facta est illis in arcem. Et posuerunt illic gentem peccatricem, viros iniquos, et convaluerunt in ea. Et posuerunt arma et escas, et congregaverunt spolia Ierusalem, et reposuerunt illic; et facti sunt in laqueum magnum. Et factum est hoc ad insidias sanctificationi, et in diabolum malum in Israel. Et effuderunt sanguinem innocentem per circuitum sanctificationis, et contaminaverunt sanctificationem. Et fugerunt habitatores Ierusalem propter eos, et facta est habitatio exterorum; et facta est extera semini suo, et nati eius reliquerunt eam. Sanctificatio eius desolata est sicut solitudo; dies festi eius conversi sunt in luctum, sabbata eius in opprobrium, honores eius in nichilum. Secundum gloriam eius multiplicata est ignominia eius, et sublimitas eius conversa est in luctum. Et scripsit rex Antiochus omni regno suo ut esset omnis populus unus, et relinqueret unusquisque legem suam. Et consenserunt omnes gentes secundum verbum regis Antiochi. Et multi ex Israel consenserunt ei, et sacrificaverunt ydolis, et coinquinaverunt sabbatum. Et misit rex Antiochus libros per manus nuntiorum in Ierusalem et in omnes civitates Iude, ut sequerentur leges gentium terre, et prohiberent holocausta et sacrificia et placationes fieri in templo Dei, et prohiberent celebrari sabbatum et dies sollempnes, et coinquinari sancta et sanctum populum Israel. Et iussit edificari aras et templa et ydola, et immolari carnes suillas et pecora communia, et relinquere filios suos incircumcisos, et coinquinari animas eorum in omnibus immundis et abhominationibus, ita ut obliviscerentur legem et immutarent omnes iustificationes Dei. Et quicumque non fecissent secundum verbum regis Antiochi, morerentur. Secundum omnia verba hec scripsit omni regno suo, et preposuit principes populo, qui hec fieri cogerent. Et iusserunt civitatibus Iude sacrificare. Et congregati sunt multi de populo ad eos qui dereliquerant legem Domini, et fecerunt mala in terra, et effugaverunt populum Israel in abditis et absconditis.

III

dixe in precepti regis. Et buiusmodi est. ⁊ apposuit eis ad patrem suo
⁊ rebellauit est. xviii. anno. ⁊ sepultus est. a filiis suis. in
sepulchro patrum suorum. in modin. Et plagerunt eis omnis plebs
magnus. Et surrexit iudas qui uocabat machabeus filius eius. ⁊ fratres
⁊ adiuuabant eum omnes fratres eius. ⁊ pugnauit pugnam israel. Et
dilatauit gloriam populo suo. ⁊ induit se loricam sicut gigas. ⁊ circumcinxit se arma bellicosa
⁊ faciebat castra gladio suo. Similis fuit leoni in operibus
suis. ⁊ sicut catulus leonis rugiens in uenatione. ⁊ persequebatur
impios querendo. ⁊ comburebat prolem suam. Et contracti sunt
impii a timore eius. ⁊ conturbati sunt omnes operantes iniquitatem
⁊ prosperatum est saluum fecit brachium eius. Et exacerbauit plurimos
regibus. ⁊ lętificauit iacob in operibus suis. ⁊ in sempiterna benedictione. Et perambulauit ciuitates iuda. ⁊ perdidit impios eius
⁊ auertit iram a populo suo. Et nominatus est usque ad nouissimum finem. ⁊ congregauit proselytos. Et congregauit apollonium gentem. ⁊ samariam ut
non adiuuarent ultra ad israhel. Et cognouit iudas quia exortum est malum illi. ⁊ perdidit eum. Et percussit illum. ⁊ occidit eum. Et ceciderunt multi ex eis. ⁊ spolia
eorum accepit. ⁊ gladium apollonii abstulit iudas. ⁊ erat
pugnans in eo omni die. Et audiuit seron princeps exercitus syrie. qui congregauit iudas congregationem. ⁊ ecclesiam fidelium secum. ⁊ ait.
faciam mihi nomen. ⁊ gloriabor in regno. ⁊ debellabo iudam. ⁊ eos qui
cum illo sunt qui spernebant uerbum regis. Et exarmauerit se. ⁊ extenderunt
se eo castra impiorum fortes auxiliantes. ut faciant uindictam filiis
iniquis. Et cum appropinquauerit usque uechoron. Et ascendit iudas obuiam
illi ut pugnet. Et uidit autem exercitum uenientem illi obuiam.
Dixerunt iuda. Quomodo possumus pauci pugnare ad multitudinem tantam
et tam fortem. Et nos fatigati sumus hodie ieiunio. Et ait iudas. Facile
est conludere multos in manus paucorum. ⁊ non est differentia coram deo celi liberare aut in multis aut in paucis. Quia non in multitudine
exercitus victoria belli est. sed de celo fortitudo est. Ipsi uenerunt contra nos
in superbia multa. ⁊ iniquitate. ut disperdant nos. ⁊ uxores
nostras. ⁊ filios nostros. ⁊ ut spolient nos. Nos autem pugnabimus pro animabus
nostris. ⁊ legibus nostris. ⁊ ipse dabit eos ante faciem nostram. Vos ergo
ne timueritis eos. ne cesseritis aut loquamini illis ut eos subito.
⁊ ascendit ad eos. ⁊ cepit in impetu ipse. ⁊ principes
eius in postremo. Et percussit seron. ⁊ omnes qui in exercitu ipsius. ⁊ fugerunt
ante faciem eius. Et cecidit ex eis in campo plures. ⁊ fugerunt reliqui
in terram philistiim. Et cepit timor dei omnes circumquaque eos. ⁊ timuerunt
ad nomen eius. Et cum peruenisset ad regem nomen eius. narrabant
gentes bella eius. Et cum uidisset antiochus regum furiosissimus. ⁊ iratissimus
esse. ⁊ mandauit ut congregarentur omnes uires regni sui. exercitus fortissimus
nimis. ⁊ aperuit thesaurum suum. ⁊ annonam dedit militibus
⁊ precepit. ⁊ uidebat ut essent prompti ad omnem usum. Et uidit quod
defecisset argentum in thesauris. ⁊ tributa parua in regione. propter
discordiam quam fecerat in terra. ut auferret ea quę fuerant a diebus
priorum. ⁊ timuit ne non haberet ultra. ⁊ bis quinquies munera
quę dabat ante largiebatur. ⁊ habundabat super modum
ante alios reges. ⁊ principes qui fuerunt ante eum. Et contristatus est
ualde. Et cogitauit ut pergeret in persidem. ut accipiet tributa regionis. ⁊ congregaret argentum
multum. Et reliquit ibidem lysiam uirum de regia
progenie. ⁊ fuit super negotia regis. a fluuio euphrate usque ad finem egypti. ut nutriret
antiochum filium suum. donec reuerteretur. Et tradidit ei medium
exercitus. ⁊ elefantes. ⁊ mandauit ei de omnibus quę uolebat. Et

ut ad iudeam ⁊ hierusalem. ut mitteret ad eos exercitum
ad conterendum ⁊ exterminandum uirtutem israhel. ⁊ reliquias
iudee de loco. ut deleret memoriam eorum de loco. Et diuideret hereditatem
eorum. Et constituet filios alienigenas in omnibus finibus eorum. ⁊ sortes distribuet
eorum terram. Et rex abscessit primo. exercitum
⁊ processit in die una. ipse ante omnes. ⁊ uenit ad
antiochiam in quinto decimo. ⁊ octogesimo. ⁊ centesimo anno. ⁊ transfretauit euphraten fluuium. ⁊ ambulabat superiores regiones. Et exercitus ptholomei. filii dorimenis. ⁊ nicanorem. ⁊ gorgiam uires potentes ex amicis regis. Et misit eis in
manus. ⁊ uenerunt usque in terram amanitidis. ⁊ peruenerunt in finibus
eorum. ⁊ uenerunt in ascensu arbelitidis. ⁊ expugnauerunt
eam. ⁊ occiderunt uiros mulieres. ⁊ paruulos. ⁊ spoliauerunt
eam. ⁊ ipsam regis. Et postquam in manibus eorum
⁊ nicanor. ⁊ uenerunt ad
regem. ⁊ accepit argentum ⁊ aurum multum nimis
⁊ uenit in castra. ut acciperet filios israhel in seruitutem. Et
⁊ ad eos ephraim. ⁊ ne
⁊ appropinquauerunt. Et iudas
⁊ fugerunt. ⁊ ceciderunt ex eis quasi tria milia uirorum. Et
⁊ ascendit ad ephraim. ⁊ circumdederunt eum. ⁊ iudas
⁊ pugnauit. ⁊ populo suo. ⁊ percussit omnes
est quicumque ut ceciderat pars in illis. ⁊ ut ceciderunt
⁊ uidemerunt. Et cum uidissent omnes
⁊ ascenderunt in montem. Et ceperunt
gentes. Et ablata est ualde a iacob. ⁊ fugerunt ibi
tham. Et congregati sunt ⁊ uenerunt in maspha contra
iacob orientalis contra. ⁊ maspha. ⁊ hierusalem. ⁊
maspha contra
⁊ uidit. ⁊ dixerunt ad
⁊ ut ceperunt
⁊ uidit. ⁊ dixerunt

[vide]runt castra gentium valida, et loricatos, et equitatum in circuitu eorum, et hi docti ad proelium. Et ait Iudas viris, qui secum erant: Ne timueritis multitudinem eorum, et impetum eorum ne formidetis. Mementote qualiter salvi facti sunt patres nostri in mari rubro, cum sequeretur eos Pharao cum exercitu multo. Et nunc clamemus in caelum, et miserebitur nostri Dominus, et memor erit testamenti patrum nostrorum, et conteret exercitum istum ante faciem nostram hodie: et scient omnes gentes quia est qui redimat et liberet Israel. Et levaverunt alienigenae oculos suos, et viderunt eos venientes ex adverso. Et exierunt de castris in proelium, et tuba cecinerunt hi qui erant cum Iuda. Et congressi sunt: et contritae sunt gentes, et fugerunt in campum. Novissimi autem omnes ceciderunt in gladio, et persecuti sunt eos usque Gezeron, et usque in campos Idumaeae, et Azoti, et Iamniae: et ceciderunt ex illis usque ad tria milia virorum. Et reversus est Iudas, et exercitus eius sequens eum. Et dixit ad populum: Non concupiscatis spolia: quia bellum contra nos est, et Gorgias et exercitus eius prope nos in monte: sed state nunc contra inimicos nostros, et expugnate eos, et postea sumetis spolia securi. Et adhuc loquente Iuda haec, ecce apparuit pars quaedam prospiciens de monte. Et vidit Gorgias quod in fugam conversi sunt sui, et succensa sunt castra: fumus enim qui videbatur, declarabat quod factum est. Quibus illi conspectis timuerunt valde, aspicientes simul et Iudam et exercitum in campo paratum ad proelium. Et fugerunt omnes in campum alienigenarum. Et Iudas reversus est ad spolia castrorum, et acceperunt aurum multum, et argentum, et hyacinthum, et purpuram marinam, et opes magnas. Et conversi hymnum canebant, et benedicebant Deum in caelum, quoniam bonus est, quoniam in saeculum misericordia eius. Et facta est salus magna in Israel in illa die. Quicumque autem alienigenarum evaserunt, venerunt et nuntiaverunt Lysiae universa quae acciderant. Quibus ille auditis consternatus animo deficiebat: quod non qualia voluit, talia contigerunt in Israel, et qualia mandavit rex. Et sequenti anno congregavit Lysias virorum electorum sexaginta milia, et equitum quinque milia, ut debellaret eos. Et venerunt in Iudaeam, et castra posuerunt in Bethoron, et occurrit illis Iudas cum decem milibus viris. Et viderunt exercitum fortem, et oravit, et dixit: Benedictus es salvator Israel, qui contrivisti impetum potentis in manu servi tui David, et tradidisti castra alienigenarum in manus Ionathae filii Saul, et armigeri eius. Conclude exercitum istum in manu populi tui Israel, et confundantur in exercitu suo et equitibus. Da illis formidinem, et tabefac audaciam virtutis eorum, et commoveantur contritione sua. Deice illos gladio diligentium te: et collaudent te omnes, qui noverunt nomen tuum, in hymnis. Et commiserunt proelium: et ceciderunt de exercitu Lysiae quinque milia virorum. Videns autem Lysias fugam suorum, et Iudaeorum audaciam, et quod parati sunt aut vivere aut mori fortiter, abiit Antiochiam, et elegit milites, ut multiplicatos rursus veniret in Iudaeam. Dixit autem Iudas et fratres eius: Ecce contriti sunt inimici nostri: ascendamus nunc mundare sancta, et renovare. Et congregatus est omnis exercitus, et ascenderunt in montem Sion. Et viderunt sanctificationem desertam, et altare profanatum, et portas exustas, et in atriis virgulta nata sicut in saltu vel in montibus, et pastophoria diruta. Et sciderunt vestimenta sua, et planxerunt planctu magno, et imposuerunt cinerem super caput suum. Et ceciderunt in faciem super terram, et exclamaverunt tubis signorum, et clamaverunt in caelum. Tunc ordinavit Iudas viros ut pugnarent adversus eos qui erant in arce, donec emundarent sancta. Et elegit sacerdotes sine macula, voluntatem habentes in lege Dei: et mundaverunt sancta, et tulerunt lapides contaminationis in locum immundum. Et cogitavit de altari holocaustorum, quod profanatum erat, quid de eo faceret. Et incidit illis consilium bonum, ut destruerent illud: ne forte esset illis in opprobrium, quia contaminaverunt illud gentes. Et demoliti sunt illud, et reposuerunt lapides in monte domus in loco apto, quoadusque veniret propheta, et responderet de eis. Et acceperunt lapides integros secundum legem, et aedificaverunt altare novum secundum illud quod fuit prius. Et aedificaverunt sancta, et quae intra domum erant intrinsecus: et aedem et atria sanctificaverunt. Et fecerunt vasa sancta nova, et intulerunt candelabrum, et altare incensorum, et mensam in templum. Et incensum posuerunt super altare, et accenderunt lucernas quae super candelabrum erant, et lucebant in templo. Et posuerunt super mensam panes, et appenderunt vela, et consummaverunt omnia opera quae fecerant. Et ante matutinum surrexerunt quinta et vicesima die mensis noni (hic est mensis Casleu) centesimi quadragesimi octavi anni: et obtulerunt sacrificium secundum legem super altare holocaustorum novum quod fecerunt. Secundum tempus et secundum diem, in qua contaminaverunt illud gentes, in ipsa renovatum est in canticis, et citharis, et cinyris, et cymbalis. Et cecidit omnis populus in faciem, et adoraverunt, et benedixerunt in caelum eum qui prosperavit eis.

Et fecerunt dedicationem altaris diebus octo, et obtulerunt holocausta cum laetitia, et sacrificium salutaris et laudis. Et ornaverunt faciem templi coronis aureis, et scutulis: et dedicaverunt portas, et pastophoria, et imposuerunt eis ianuas. Et facta est laetitia in populo magna valde, et aversum est opprobrium gentium. Et statuit Iudas, et fratres eius, et universa ecclesia Israel, ut agatur dies dedicationis altaris in temporibus suis ab anno in annum per dies octo, a quinta et vicesima die mensis Casleu, cum laetitia et gaudio. Et aedificaverunt in tempore illo montem Sion, et per circuitum muros altos, et turres firmas, ne quando venirent gentes, et conculcarent eum sicut antea fecerunt. Et collocavit illic exercitum ut servarent eum, et munivit eum ad custodiendam Bethsuram, ut haberet populus munitionem contra faciem Idumaeae.

Et factum est, ut audierunt gentes in circuitu quia aedificatum est altare et sanctuarium sicut prius, iratae sunt valde: et cogitabant tollere genus Iacob, qui erant inter eos, et coeperunt occidere de populo, et persequi. Et debellabat Iudas filios Esau in Idumaea, et eos qui erant in Acrabathane: quia circumsedebant Israelitas, et percussit eos plaga magna. Et recordatus est malitiam filiorum Bean, qui erant populo in laqueum et in scandalum, insidiantes ei in via. Et conclusi sunt ab eo in turribus, et applicuit ad eos, et anathematizavit eos, et incendit turres eorum igni cum omnibus qui in eis erant. Et transiit ad filios Ammon, et invenit manum fortem, et populum copiosum, et Timotheum ducem ipsorum: et commisit cum eis proelia multa, et contriti sunt in conspectu eorum, et percussit eos: et cepit Gazer civitatem, et filias eius, et reversus est in Iudaeam. Et congregatae sunt gentes quae sunt in Galaad adversus Israelitas qui erant in finibus eorum, ut tollerent eos: et fugerunt in Datheman munitionem. Et miserunt litteras ad Iudam et fratres eius, dicentes: Congregatae sunt adversum nos gentes per circuitum, ut auferant nos: et parant venire, et occupare munitionem in quam confugimus: et Timotheus est dux exercitus eorum. Nunc ergo veni, et eripe nos de manibus eorum, quia cecidit multitudo de nobis. Et omnes fratres nostri, qui erant in locis Tubin, interfecti sunt: et captivas duxerunt uxores eorum, et natos, et spolia, et peremerunt illic fere mille viros. Et adhuc epistolae legebantur, et ecce alii nuntii venerunt de Galilaea conscissis tunicis, nuntiantes secundum verba haec, dicentes convenisse adversum se a Ptolomaide, et Tyro, et Sidone: et repleta est omnis Galilaea alienigenis, ut nos consumant. Ut audivit autem Iudas et populus sermones istos, convenit ecclesia magna cogitare quid facerent fratribus suis qui in tribulatione erant, et expugnabantur ab eis. Dixitque Iudas Simoni fratri suo: Elige tibi viros, et vade, libera fratres tuos in Galilaeam: ego autem et frater meus Ionathas ibimus in Galaaditim. Et reliquit Iosephum filium Zachariae, et Azariam duces

206

populi et residuo exercitu in iudea ad custodiam. Et precepit illis dicens: Preestote populo huic et nolite bellum committere adversum gentes donec revertamur. Et partiti sunt Simoni viri tria milia ut iret in Galileam, Iude autem octo milia in Galaaditim. Et abiit Simon in Galileam et commisit prelia multa cum gentibus, et contrite sunt gentes a facie eius et persecutus est eos usque ad portam Ptolomaidis. Et ceciderunt de gentibus fere tria milia virorum et accepit spolia eorum. Et assumpsit eos qui erant in Galilea et in Arbatis cum uxoribus et natis et omnibus que erant illis, et adduxit in iudeam cum leticia magna. Et Iudas Machabeus et Ionathas frater eius transierunt Iordanem et abierunt viam trium dierum per desertum. Et occurrerunt eis Nabuthei et susceperunt eos pacifice et narraverunt eis omnia que acciderant fratribus eorum in Galaadite, et quia multi ex eis comprehensi sunt in Barasa et Bosor et in Alimis et in Casphor et Mageth et Carnaim. Hee omnes civitates munite et magne. Sed et in ceteris civitatibus Galaaditis tenentur comprehensi, et in crastinum constituerunt admovere exercitum civitatibus his et comprehendere et tollere eos in una die. Et convertit Iudas et exercitus eius viam in desertum Bosor repente et occupavit civitatem, et occidit omnem masculum in ore gladii, et accepit omnia spolia eorum et succendit eam igni. Et surrexerunt inde nocte et ibant usque ad munitionem. Et factum est diluculo cum elevassent oculos suos, ecce populus multus cuius non erat numerus portantes scalas et machinas ut comprehenderent munitionem et expugnarent eos. Et vidit Iudas quia cepit bellum et clamor belli ascendit ad celum sicut tuba, et clamor magnus de civitate. Et dixit exercitui suo: Pugnate hodie pro fratribus vestris. Et venit tribus ordinibus post eos, et exclamaverunt tubis et clamaverunt in oratione. Et cognoverunt castra Timothei quia Machabeus est, et refugerunt a facie eius. Et percusserunt eos plaga magna, et ceciderunt ex eis in illa die fere octo milia virorum. Et divertit Iudas in Maspha et expugnavit et cepit eam, et occidit omnem masculum eius et sumpsit spolia eius et succendit eam igni. Inde perrexit et cepit Casbon et Mageth et Bosor et reliquas civitates Galaaditis. Post hec autem verba congregavit Timotheus exercitum alium et castra posuit contra Raphon trans torrentem. Et misit Iudas speculari exercitum, et renuntiaverunt ei dicentes: Quia convenerunt ad eum omnes gentes que in circuitu nostro sunt, exercitus multus nimis. Et Arabes conduxerunt in auxilium eis, et castra posuerunt trans torrentem parati ad te venire in prelium. Et abiit Iudas obviam illis. Et ait Timotheus principibus exercitus sui: Cum appropinquaverit Iudas et exercitus eius ad torrentem aque, si transierit ad nos prior non poterimus sustinere eum, quia potens poterit adversum nos. Si vero timuerit transire et posuerit castra extra flumen, transfretemus ad eos et poterimus adversus illum. Ut autem appropinquavit Iudas ad torrentem aque, statuit scribas populi secus torrentem et mandavit eis dicens: Neminem hominum reliqueritis, sed veniant omnes ad prelium. Et transfretavit ad illos prior et omnis populus post eum, et contrite sunt omnes gentes a facie eorum, et proiecerunt arma sua et fugerunt ad fanum quod erat in Carnaim. Et occupavit ipsam civitatem et fanum succendit igni cum omnibus qui erant in ipso, et oppressa est Carnaim et non potuit sustinere contra faciem Iude. Et congregavit Iudas universos Israhelitas qui erant in Galaaditide a minimo usque ad maximum, et uxores eorum et natos et exercitum magnum valde, ut venirent in terram Iuda. Et venerunt usque Ephron. Et hec civitas magna in ingressu posita munita valde, et non erat declinare ab ea dextera vel sinistra, sed per mediam iter erat. Et incluserunt se qui erant in civitate et obstruxerunt portas lapidibus. Et misit ad eos Iudas verbis pacificis dicens: Transeamus per terram vestram ut eamus in terram nostram, et nemo vobis nocebit, tantum pedibus transibimus. Et nolebant eis aperire. Et precepit Iudas predicare in castris ut applicarent unusquisque in quo erant loco. Et applicuerunt se viri virtutis, et oppugnavit civitatem illam tota die et tota nocte, et tradita est civitas in manu eius, et peremerunt omnem masculum in ore gladii.

Et eradicavit eam et accepit spolia eius, et transivit per totam civitatem super interfectos. Et transgressi sunt Iordanem in campo magno contra faciem Bethsan. Et erat Iudas congregans extremos et exhortabatur populum per totam viam donec venirent in terram Iuda. Et ascenderunt in montem Syon cum leticia et gaudio et obtulerunt holocausta, quod nemo ex eis cecidisset donec reverterentur in pace. Et in diebus quibus erat Iudas et Ionathas in terra Galaad, et Symon frater eius in Galilea contra faciem Ptolomaidis, audivit Iosephus Zacharie filius et Azarias princeps virtutis res bene gestas et prelia que facta sunt, et dixit: Faciamus et ipsi nobis nomen et eamus pugnare adversus gentes que in circuitu nostro sunt. Et precepit his qui erant in exercitu suo, et abierunt Iamniam. Et exivit Gorgias de civitate et viri eius obviam illis in pugnam. Et fugati sunt Iosephus et Azarias usque in fines Iudee, et ceciderunt illo die de populo Israhel ad duo milia viri, et facta est fuga magna in populo, quia non audierunt Iudam et fratres eius existimantes fortiter se facturos. Ipsi autem non erant de semine virorum illorum per quos salus facta est in Israhel. Et viri Iuda magnificati sunt valde in conspectu omnis Israhel et gentium omnium ubi audiebatur nomen eorum. Et convenerunt ad eos fausta acclamantes. Et exivit Iudas et fratres eius et expugnabant filios Esau in terra que ad austrum est, et percussit Chebron et filias eius, et muros eius et turres succendit igni in circuitu. Et movit castra ut iret in terram alienigenarum, et perambulabat Samariam. In illa die ceciderunt sacerdotes in bello, dum volunt fortiter facere, dum sine consilio exeunt in prelium. Et declinavit Iudas in Azotum in terram alienigenarum, et diruit aras eorum et sculptilia deorum ipsorum succendit igni, et cepit spolia civitatum et reversus est in terram Iuda.

VI

Et rex Antiochus perambulabat superiores regiones, et audivit quod esset civitas Elymais in Perside nobilissima et copiosa in argento et auro, templumque in ea locuples valde, et illic velamina aurea et lorice et scuta que reliquit Alexander Philippi rex Macedo qui regnavit primus in Grecia. Et venit et querebat capere civitatem et depredari eam, et non potuit quoniam innotuit sermo his qui erant in civitate, et insurrexerunt in prelium. Et fugit inde et abiit cum tristicia magna, et reversus est in Babyloniam. Et venit qui nuntiaret ei in Perside quia fugata sunt castra que erant in terra Iuda, et quia abiit Lysias cum virtute forti in primis, et fugatus est a facie Iudeorum, et invaluerunt armis et viribus et spoliis multis que ceperunt de castris que exciderunt, et quia diruerunt abhominationem quam edificaverat super altare quod erat in Ierusalem, et sanctificationem sicut prius circumdederunt muris excelsis, sed et Bethsuram civitatem suam. Et factum est ut audivit rex sermones istos, expavit et commotus est valde, et decidit in lectum et incidit in languorem pre tristicia, quia non factum est ei sicut cogitabat. Et erat illic per dies multos, quia renovata est in eo tristicia magna, et arbitratus est se mori. Et vocavit omnes amicos suos et dixit illis: Recessit sompnus ab oculis meis, et concidi et corrui corde pre sollicitudine. Et dixi in corde meo: In quantam tribulationem deveni et in quos fluctus tristicie in qua nunc sum, qui iocundus eram et dilectus in potestate mea. Nunc vero reminiscor malorum que feci in Ierusalem, unde et abstuli omnia spolia aurea et argentea que erant in ea, et misi auferre habitantes Iudeam sine causa. Cognovi ergo quia propterea invenerunt me mala ista, et ecce pereo tristicia magna in terra aliena. Et vocavit Philippum unum de amicis suis et preposuit eum super universum regnum suum, et dedit ei diadema et stolam suam et anulum, ut adduceret Antiochum filium suum et nutriret eum et regnaret. Et mortuus est illic rex Antiochus anno centesimo quadragesimo nono. Et cognovit Lysias quoniam mortuus est rex, et constituit regnare Antiochum filium eius quem nutrivit adolescentem, et vocavit nomen eius Eupatorem. Et hi qui erant in arce concluserant Israhel in circuitu sanctorum et querebant ei

VII

[venit Nica]nor in ierusalem cum exercitu magno et misit ad iudam et ad fratres eius cum dolo verbis pacificis dicens: Non sit pugna inter me et vos: veniam cum viris paucis ut videam facies vestras cum pace. Et venit ad iudam et salutaverunt se invicem pacifice: et hostes parati erant rapere iudam. Et innotuit sermo iude quoniam cum dolo venerat ad eum: et conterritus est ab eo et amplius noluit videre faciem eius. Et cognovit nichanor quoniam denudatum est consilium eius: et exivit obviam iude in pugnam iuxta capharsalama. Et ceciderunt de nichanoris exercitu fere quinque milia viri et fugerunt in civitatem david. Et post hec verba ascendit nichanor in montem syon: et exierunt de sacerdotibus populi salutare eum in pace et demonstrare ei holocaustomata que offerebantur pro rege. Et irridens sprevit eos et polluit: et locutus est superbe et iuravit cum ira dicens: Nisi traditus fuerit iudas et exercitus eius in manus meas, continuo cum regressus fuero in pace succendam domum istam. Et exivit cum ira magna. Et intraverunt sacerdotes et steterunt ante faciem altaris et templi et flentes dixerunt: Tu elegisti domine domum istam ad invocandum nomen tuum in ea ut esset domus orationis et obsecrationis populo tuo: fac vindictam in homine isto et exercitu eius et cadant gladio. Memento blasphemias eorum et ne dederis eis ut permaneant. Et exivit nichanor ab ierusalem et castra applicuit ad bethoron: et occurrit ei exercitus syrie. Et iudas applicuit in adarsa cum tribus milibus viris. Et oravit iudas et dixit: Qui missi erant a rege sennacherib domine quia blasphemaverunt te, exivit angelus et percussit ex eis centum octoginta quinque milia: sic contere exercitum istum in conspectu nostro hodie, et sciant ceteri quia male locutus est super sancta tua: et iudica illum secundum malitiam illius. Et commiserunt exercitus prelium tertiadecima die mensis adar: et contrita sunt castra nichanoris, et cecidit ipse primus in prelio. Ut autem vidit exercitus eius quia cecidisset nichanor, proiecerunt arma sua et fugerunt. Et persecuti sunt eos viam unius diei ab adazer usquequo veniatur in gazara. Et tubis cecinerunt post eos cum significationibus. Et exierunt de omnibus castellis iudee in circuitu et ventilabant eos cornibus et convertebantur iterum ad eos. Et ceciderunt omnes gladio et non est relictus ex eis nec unus. Et acceperunt spolia eorum in predam, et caput nichanoris amputaverunt et dexteram eius quam extenderat superbe, et attulerunt et suspenderunt contra ierusalem. Et letatus est populus valde et egerunt diem illam in leticia magna. Et constituit agi omnibus annis diem istam tertiadecima die mensis adar. Et siluit terra iuda dies paucos.

VIII Et audivit iudas nomen romanorum quia sunt potentes viribus, et acquiescunt ad omnia que postulantur ab eis: et quicumque accesserunt ad eos statuerunt cum eis amicitias, et quia sunt potentes viribus. Et audierunt prelia eorum et virtutes bonas quas fecerunt in galatia, quia obtinuerunt eos et duxerunt sub tributum: et quanta fecerunt in regione hyspanie et quod in potestatem redegerunt metalla argenti et auri que illic sunt, et possederunt omnem locum consilio suo et patientia: locaque que longe erant valde ab eis, et reges qui supervenerant illis ab extremis terre contriverunt et percusserunt eos plaga magna: ceteri autem dant eis tributum omnibus annis. Et philippum et persen cetheorum regem et ceteros qui adversum eos arma tulerant contriverunt in bello et obtinuerunt eos: et antiochum magnum regem asie qui eis pugnam intulerat habens centum viginti elephantos et equitatum et currus et exercitum magnum valde, contritum ab eis: et quia ceperunt eum vivum et statuerunt ei ut daret ipse et qui regnarent post ipsum tributum magnum, et daret obsides et constitutum, et regionem indorum et medos et lydos de optimis regionibus eorum: et acceptas eas ab eis dederunt eumeni regi. Et quia qui erant apud elladam voluerunt ire et tollere eos: et innotuit sermo his, et miserunt ad eos ducem unum et pugnaverunt contra illos et ceciderunt ex eis multi, et captivas duxerunt uxores eorum et filios et diripuerunt eos et terram eorum possederunt, et destruxerunt muros eorum et in servitutem illos redegerunt usque in hunc diem: et residua regna et insulas que aliquando restiterant illis exterminaverunt et in potestatem redegerunt. Cum amicis autem suis et qui in ipsis requiem habebant conservaverunt amicitiam, et obtinuerunt regna que erant proxima et que erant longe: quia quicumque audiebant nomen eorum timebant eos. Quibus vero vellent auxilio esse ut regnarent, regnabant: quos autem vellent regno deturbabant: et exaltati sunt valde. Et in omnibus istis nemo portabat diadema nec induebatur purpura ut magnificaretur in ea. Et quia curiam fecerunt sibi et consulebant cotidie trecentos viginti, consilium agentes semper de multitudine ut que digna sunt gerant: et committunt uni homini magistratum suum per singulos annos dominari universe terre sue, et omnes obediunt uni, et non est invidia neque zelus inter eos. Et elegit iudas eupolemum filium iohannis filii iacob, et iasonem filium eleazari, et misit eos romam constituere cum illis amicitiam et societatem: et ut auferrent ab eis iugum grecorum, quia viderunt quod in servitutem premerent regnum israel. Et abierunt romam viam multam valde, et introierunt curiam et dixerunt: Iudas machabeus et fratres eius et populus iudeorum miserunt nos ad vos statuere vobiscum societatem et pacem, et conscribere nos socios et amicos vestros. Et placuit sermo in conspectu eorum. Et hoc rescriptum quod rescripserunt in tabulis ereis, et miserunt in ierusalem ut esset apud eos ibi memoriale pacis et societatis. Bene sit romanis et genti iudeorum in mari et in terra in eternum: gladiusque et hostis procul sit ab eis. Quod si institerit bellum romanis prius aut omnibus sociis eorum in omni dominatione eorum, auxilium feret gens iudeorum prout tempus dictaverit corde pleno: et preliantibus non dabunt neque subministrabunt triticum, arma, pecuniam, naves, sicut placuit romanis: et custodient mandata eorum nihil ab eis accipientes. Similiter autem et si genti iudeorum prius acciderit bellum, adiuvabunt romani ex animo, prout eis tempus permiserit: et adiuvantibus non dabitur triticum, arma, pecunia, naves, sicut placuit romanis: et custodient mandata eorum absque dolo. Secundum hec verba constituerunt romani populo iudeorum. Quod si post hec verba hii aut illi addere aut demere ad hec aliquid voluerint, facient ex proposito suo: et quecumque addiderint vel dempserint rata erunt. Sed et de malis que demetrius rex fecit in eos scripsimus ei dicentes: Quare gravasti iugum tuum super amicos nostros et socios iudeos? Si ergo iterum adierint nos adversum te, faciemus illis iudicium et pugnabimus tecum mari terraque.

IX Interea ut audivit demetrius quia cecidit nichanor et exercitus eius in prelio, apposuit bachidem et alchimum rursum mittere in iudeam et dextrum cornu cum illis. Et abierunt viam que ducit in galgala, et castra posuerunt in mesaloth que est in arbellis: et occupaverunt eam et peremerunt animas hominum multas. In mense primo anni centesimi quinquagesimi secundi applicuerunt exercitum ad ierusalem: et surrexerunt et abierunt in beream viginti milia virorum et duo milia equitum. Et iudas posuerat castra in laisa et tria milia viri electi cum eo. Et viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt et timuerunt valde: et multi subtraxerunt se de castris, et non remanserunt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas quod defluxit exercitus suus et bellum urgebat eum, et confractus est corde, quia non habebat tempus congregandi eos, et dissolutus est. Et dixit his qui residui erant: Surgamus et eamus ad adversarios nostros si poterimus pugnare adversus eos. Et avertebant eum dicentes: Non poterimus, sed liberemus animas nostras modo et revertamur ad fratres nostros et tunc pugnabimus adversus eos: nos autem pauci sumus. Et ait iudas: Absit istam rem facere ut fugiamus ab eis: et si appropiavit tempus nostrum, moriamur in virtute propter fratres nostros, et non inferamus crimen glorie nostre. Et movit exercitus de castris et steterunt illis obviam: et divisi sunt equites in duas partes. Et fundibularii et sagittarii preibant exercitum, et primi certaminis omnes potentes. Bachides autem erat in dextro cornu. Et proximavit legio ex duabus partibus et clamabant tubis. Exclamaverunt autem et hii qui erant ex parte iude etiam ipsi. Et commota est terra a voce exercituum: et commissum est prelium a mane usque ad vesperam. Et vidit iudas quod firmior est pars exercitus bachidis in dextris, et convenerunt cum ipso omnes constantes corde: et contrita est dextera pars ab eis: et persecutus est eos usque ad montem azoti. Et qui in sini[stro]

[illegible]

...iam verbis pacificis, et aperiebant ei civitates, et occurrebant ei: quia mandaverat Alexander rex exire ei obviam, eo quod socer suus esset. Cum autem introiret civitatem Ptolemaeus, ponebat custodias militum in singulis civitatibus. Et ut appropiavit Azoto, ostenderunt ei templum Dagon succensum igni, et Azotum, et cetera eius demolita, et corpora projecta, et eorum qui caesi erant in bello tumulos, quos fecerant secus viam. Et narraverunt regi quia haec fecit Jonathas, ut invidiam facerent ei: et tacuit rex. Et occurrit Jonathas regi in Joppen cum gloria, et invicem se salutaverunt, et dormierunt illic. Et abiit Jonathas cum rege usque ad fluvium qui vocatur Eleutherus: et reversus est in Jerusalem. Rex autem Ptolemaeus obtinuit dominium civitatum usque Seleuciam maritimam, et cogitabat in Alexandrum consilia mala. Et misit legatos ad Demetrium, dicens: Veni, componamus inter nos pactum, et dabo tibi filiam meam, quam habet Alexander, et regnabis in regno patris tui. Poenitet enim me quod dederim illi filiam meam: quaesivit enim me occidere. Et vituperavit eum, propterea quod concupierat regnum eius. Et abstulit filiam suam, et dedit eam Demetrio, et alienavit se ab Alexandro, et manifestae factae sunt inimicitiae eius. Et intravit Ptolemaeus Antiochiam, et imposuit duo diademata capiti suo, Aegypti et Asiae. Alexander autem rex erat in Cilicia illis temporibus: quia rebellabant qui erant in locis illis. Et audivit Alexander, et venit ad eum in bellum: et produxit Ptolemaeus rex exercitum, et occurrit ei in manu valida, et fugavit eum. Et fugit Alexander in Arabiam, ut ibi protegeretur: rex autem Ptolemaeus exaltatus est. Et abstulit Zabdiel Arabs caput Alexandri, et misit Ptolemaeo. Et rex Ptolemaeus mortuus est in die tertia: et qui erant in munitionibus, perierunt ab his qui erant intra castra. Et regnavit Demetrius anno centesimo sexagesimo septimo. In diebus illis congregavit Jonathas eos qui erant in Judaea, ut expugnarent arcem quae est in Jerusalem: et fecerunt contra eam machinas multas. Et abierunt quidam qui oderant gentem suam viri iniqui ad regem Demetrium, et renuntiaverunt ei quod Jonathas obsideret arcem. Et ut audivit, iratus est: statimque venit ad Ptolemaidam, et scripsit Jonathae ne obsideret arcem, sed occurreret sibi ad colloquium festinato. Ut audivit autem Jonathas, jussit obsidere: et elegit de senioribus Israel, et de sacerdotibus, et dedit se periculo. Et accepit aurum et argentum, et vestem, et alia xenia multa, et abiit ad regem in Ptolemaidam, et invenit gratiam in conspectu eius. Et interpellabant adversus eum quidam iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex sicut fecerant ei qui ante eum fuerant: et exaltavit eum in conspectu omnium amicorum suorum, et statuit ei principatum sacerdotii, et quaecumque alia habuit prius pretiosa, et fecit eum principem amicorum. Et postulavit Jonathas a rege ut immunem faceret Judaeam, et tres toparchias, et Samariam, et confines eius: et promisit ei talenta trecenta. Et consensit rex: et scripsit Jonathae epistolas de his omnibus, hunc modum continentes: Rex Demetrius fratri Jonathae salutem, et genti Judaeorum. Exemplum epistolae, quam scripsimus Lastheni parenti nostro de vobis, misimus ad vos ut sciretis. Rex Demetrius Lastheni parenti salutem. Genti Judaeorum amicis nostris, et conservantibus quae justa sunt apud nos, decrevimus benefacere propter benignitatem ipsorum quam erga nos habent. Statuimus ergo illis omnes fines Judaeae, et tres civitates, Lydan, et Ramathan, quae additae sunt Judaeae ex Samaria, et omnes confines earum, sequestrari omnibus sacrificantibus in Jerosolymis pro his quae ab eis prius accipiebat rex per singulos annos, et pro fructibus terrae et pomorum. Et alia quae ad nos pertinebant decimarum et tributorum ex hoc tempore remittimus eis: et areas salinarum, et coronas quae nobis deferebantur, omnia ipsis concedimus: et nihil horum irritum erit ex hoc et in omne tempus. Nunc ergo curate facere horum exemplum, et detur Jonathae, et ponatur in monte sancto, in loco celebri. Et videns Demetrius rex quod siluit terra in conspectu suo, et nihil ei resistit: dimisit totum exercitum suum, unumquemque in locum suum, excepto peregrino exercitu, quem traxit ab insulis gentium: et inimici erant ei omnes exercitus patrum eius. Tryphon autem erat quidam partium Alexandri prius: et vidit quoniam omnis exercitus murmurabat contra Demetrium, et ivit ad Emalchuel Arabem, qui nutriebat Antiochum filium Alexandri: et assidebat ei ut traderet eum ipsi, ut regnaret loco patris sui: et enuntiavit ei quanta fecit Demetrius, et inimicitias exercituum eius adversus illum. Et mansit ibi diebus multis. Et misit Jonathas ad Demetrium regem, ut ejiceret eos qui in arce erant in Jerusalem, et qui in praesidiis erant: quia impugnabant Israel. Et misit Demetrius ad Jonathan, dicens: Non haec tantum faciam tibi, et genti tuae, sed gloria illustrabo te, et gentem tuam, cum fuerit opportunum. Nunc ergo recte feceris, si miseris in auxilium mihi viros: quia discessit omnis exercitus meus. Et misit ei Jonathas tria millia virorum fortium in Antiochiam: et venerunt ad regem, et delectatus est rex in adventu eorum. Et convenerunt qui erant de civitate centum viginti millia virorum, et volebant interficere regem. Et fugit rex in aulam: et occupaverunt qui erant de civitate, itinera civitatis, et coeperunt pugnare. Et vocavit rex Judaeos in auxilium, et convenerunt omnes simul ad eum, et dispersi sunt omnes per civitatem. Et occiderunt in illa die centum millia hominum, et succenderunt civitatem, et ceperunt spolia multa in die illa, et liberaverunt regem. Et viderunt qui erant de civitate, quod obtinuissent Judaei civitatem sicut volebant: et infirmati sunt mente sua, et clamaverunt ad regem cum precibus, dicentes: Da nobis dextras, et cessent Judaei oppugnare nos, et civitatem. Et projecerunt arma sua, et fecerunt pacem: et glorificati sunt Judaei in conspectu regis, et in conspectu omnium qui erant in regno eius, et nominati sunt in regno: et regressi sunt in Jerusalem, habentes spolia multa. Et sedit Demetrius rex in sede regni sui: et siluit terra in conspectu eius. Et mentitus est omnia quaecumque dixit, et abalienavit se a Jonatha, et non retribuit ei secundum beneficia quae sibi tribuerat, et vexabat eum valde. Post haec autem reversus est Tryphon, et Antiochus cum eo puer adolescens, et regnavit, et imposuit sibi diadema. Et congregati sunt ad eum omnes exercitus, quos disperserat Demetrius, et pugnaverunt contra eum: et fugit, et terga vertit. Et accepit Tryphon bestias, et obtinuit Antiochiam. Et scripsit Antiochus adolescens Jonathae, dicens: Constituo tibi sacerdotium, et constituo te super quatuor civitates, ut sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea in ministerium, et dedit ei potestatem bibendi in auro, et esse in purpura, et habere fibulam auream: et Simonem fratrem eius constituit ducem a terminis Tyri usque ad fines Aegypti. Et exivit Jonathas, et perambulabat trans flumen civitates: et congregatus est ad eum omnis exercitus Syriae in auxilium, et venit Ascalonem, et occurrerunt ei honorifice de civitate. Et abiit inde Gazam: et concluserunt se qui erant Gazae: et obsedit eam. Et succendit quae erant in circuitu civitatis, et praedatus est ea: et rogaverunt Gazenses Jonatham, et dedit illis dexteram: et accepit filios eorum obsides, et misit illos in Jerusalem: et perambulavit regionem usque Damascum. Et audivit Jonathas quod praevaricati sunt principes Demetrii in Cades, quae est in Galilaea, cum exercitu multo, volentes eum removere a negotio regni: et occurrit illis: fratrem autem suum Simonem reliquit intra provinciam. Et applicuit Simon ad Bethsuram, et expugnabat eam diebus multis, et conclusit eos. Et postulaverunt ab eo dextras accipere, et dedit illis: et ejecit eos inde, et cepit civitatem, et posuit in ea praesidium. Et Jonathas, et castra eius, applicuerunt ad aquam Genesar, et ante lucem vigilaverunt in campo Asor. Et ecce castra alienigenarum occurrebant in campo, et tendebant ei insidias in montibus: ipse autem occurrit ex adverso. Insidiae vero exsurrexerunt de locis suis, et commiserunt proelium. Et fugerunt qui erant ex parte Jonathae omnes, et nemo relictus est ex eis, nisi Mathathias filius Absalomi, et Judas filius Calphi, princeps militiae exercitus. Et scidit Jonathas vestimenta sua, et posuit terram in capite suo, et oravit. Et reversus est Jonathas ad eos in proelium, et convertit illos in fugam, et pugnaverunt. Et viderunt qui fugiebant partis illius, et reversi sunt ad eum, et insequebantur cum eo usque Cades ad castra sua, et pervenerunt usque illuc. Et ceciderunt de alienigenis in die illa tria millia virorum: et reversus est Jonathas in Jerusalem.

XII

Et vidit Jonathas quia tempus eum juvat, et elegit viros, et misit eos Romam statuere et renovare cum eis amicitiam: et ad Spartiatas, et ad alia loca misit epistolas secundum eamdem formam. Et abierunt Romam, et intraverunt curiam, et dixerunt: Jonathas summus sacerdos, et gens Judaeorum miserunt nos, ut renovaremus amicitiam, et societatem secundum pristinum. Et dedit illis epistolas ad ipsos per loca, ut deducerent eos in terram Juda cum pace. Et hoc est exemplum epistolarum quas scrip-

populus actum simonis actum simonis. et gloriam quam cogitabat facere gentis sue.
et posuerunt eum ducem suum et principem sacerdotum. eo quod ipse fecerat hec omnia.
et iustitiam et fidem quam conseruauit genti sue. et exquisiuit omni modo exal-
tare gentem suam. Et in diebus eius prosperatum est in manibus eius ut tollerentur
gentes de regione ipsorum. et qui in ciuitate dauid erant in iherusalem. de qua procede-
bant. et contaminabant omnia que in circuitu sanctorum sunt. et inferebant plagam
magnam castitati. Et collocauit in ea uiros iudeos. tamquam regionis et ciui-
tatis. et exaltauit uiros in iherusalem. Et tot demetrius statuit illi summum
sacerdotum secundum hec. fecit quod eum amicum suum. et glorificauit eum gloria magna. audi-
uit enim quod appellati sunt iudei aromanis amici et socii et fratres. et quia suscepe-
runt legatos simonis gloriose. et quia iudei et sacerdotes eorum consenserunt esse
eum iudicem suum et summum sacerdotem in eternum. donec surgat propheta fidelis. et ut sit
super eos dux. et ut cura esset illi pro sanctis. et ut constituerent prepositos super opera eorum.
et super regionem. et super arma et super presidia. et ut curasset illi de sanctis. et ut audiatur
ab omnibus. et scribantur in nomine eius omnes conscriptiones in regione. et ut operiatur
purpura et auro. et ne liceat illi ex populo. et ex sacerdotibus. irritum facere aliquid
horum. et contradicere his que ab eo dicuntur. aut conuocare conuentum in regione sine
ipso. et uestiri purpura. et uti fibula aurea. Quia autem fecerit extra hec aut ir-
ritum fecerit aliquid horum. reus erit. Et complacuit omni populo stare simonem
et facere secundum uerba ista. Et suscepit simon et placuit ut sumo sacerdotio funge-
retur. et esset dux et princeps gentis iudeorum et sacerdotum. et presset omnibus. Et scrip-
turam istam dixerunt ponere in tabulis eneis. et ponere eas in pariboli sanctorum in loco
celebri. exemplum autem eorum ponere in erario ut habeat simon et filii eius.
Et misit antiochus filius demetrii epistolas ab insulis maris simoni sacerdoti
et principi gentis iudeorum et uniuerse genti. Et erant continentes hunc modum. Rex
antiochus simoni sacerdoti magno et genti iudeorum salutem. Quoniam quidem pestilen-
tes obtinuerunt regnum patrum uestrorum. uolo autem uindicare regnum. et restitui-
ere illud sicut erat ante. electam seu multitudinem exercitus et seu naues bel-
licas. Volo autem procedere per regiones. ut ulciscar in eos qui corruperunt regionem
uestram. et qui desolauerunt ciuitates uestras in regno meo. Et sic ergo statuo tibi omnes
oblationes quas remiserunt tibi ante me reges. et quecumque alia dona remiserunt tibi. et permit-
to tibi facere. pecuniam propriam numismatis in regione tua. et herusalem autem sanctam esse
et liberam. Et omnia arma que fabricata sunt et presidia que extruxisti. et tenes ma-
neant tibi. et omne debitum regium. et que futura sunt regia ex hoc et in tempus remittantur
tibi. Cum autem obtinuerimus regnum uestrum. glorificabimus te et gentem
tuam. et templum gloria magna. ita ut manifestetur gloria uestra in uniuersa terra. Anno
c. lxx. quarto exiit antiochus in terram patrum suorum. et conuenerunt
ad eum omnes exercitus. ita ut pauci relicti essent cum trifone. Et insecutus est
eum rex antiochus. Et trifon uenit doram fugiens per maritimam. Sciebat
enim quod congregata sunt in eum mala. Et reliquit eum exercitus. Et applicuit an-
tiochus super doram. cum centum xx. milibus uirorum belligeratorum. et viii. mili-
bus equitum. et tenuit ciuitatem. Et naues a mari accesserunt. et uaxabant ci-
uitatem a terra et mari. ne tamen sinebant egredi. Venit autem numenius et qui
eo fuerant ab urbe roma. habentes epistolas regibus et regionibus scriptas. in quibus con-
tinebantur hec. Lucius consul romanorum. ptolomeo regi salutem. legati iudeorum
uenerunt ad nos amici nostri. renouantes pristinam amicitiam et societatem. uisi
sunt simone principe sacerdotum. et populo iudeorum. Attulerunt autem et clipeum aureum
minarum mille. placuit itaque nobis scribere regibus et regionibus. ut non infe-
rant eis mala. nec impugnent eos et ciuitates eorum et regiones eorum. et ut
non ferant auxilium pugnantibus aduersus eos. uisum est autem nobis ab eis cli-
peum accipere. Si quis ergo pestilentes refugerint de regione eorum ad nos. tra-
dite eos simoni principi sacerdotum. ut uindicet in eos secundum legem suam.
Hec eadem scripta sunt demetrio regi. et attalo. et arabe. et arsaci. et in omnes re-
giones. et sampsame. et spartanis. et delo. et mido. et sitione. et carie. et samum.

et pamphilam. et licam. et alacarnasum. et rodum. et faselida. et coo. et sidem.
et arado. et gortinam. et cnidum. et cipum. et cyrenon. Exemplum autem eorum scripse-
runt simoni principi sacerdotum. et populo iudeorum. Antiochus autem rex appel-
lauit castra in dorum sancto. admouens ei semper manus. et machinas fa-
ciens. et conclusit trifonem ne procederet. Et misit ei simon duo milia uiro-
rum electorum in auxilium. et argentum et aurum et uasa copiosa. et noluit ea
accipere. sed irrupit omnia que pactus est cum eo antea. et alienauit se ab
eo. Et misit ad eum athenobium unum de amicis suis. ut trahatur cum eo
dicens. uos tenetis ioppem et gazaram. et arcem que est in iherusalem. ciuitates
regni mei. fines eorum desolastis. et fecistis plagam magnam in terra. et dominati
estis per loca multa in regno meo. Sic ergo tradite ciuitates quas occupastis
et locorum tributa quibus dominati estis extra fines iudee. Sin autem date pro illis. sed
talenta argenti. et exterminii quod exterminastis et tributorum ciuitatum alia
talenta quingenta. Sin autem uenient et expugnabimus uos. Et uenit athenobius
unus amicus regis in iherusalem. et uidit simonis gloriam et claritatem in auro
et argento. et apparatum copiosum. et obstupuit. et retulit ei uerba regis. Et
dixit ei simon. et dixit. Neque alienam terram suscepimus neque alienam detinemus.
sed hereditatem patrum nostrorum. que iniuste aliquo tempore ab inimicis nostris pos-
sessa est. nos uero tempus habentes uindicamus hereditatem patrum nostrorum. Sed
de ioppe et gazara. que expostulas. ipsi faciebant in populo plagam magnam
et in regione nostra. Horum damus talenta centum. Et non respondit illi uerbum. Re-
uersus autem cum ira ad regem. nunciauit ei uerba ista. et gloriam simonis. et uir-
tutis que uidit. Et uirtus est rex ira magna. Trifon autem fugit naui. et hor-
thosiada. Et constituit rex cendebeum ducem maritimum. et exercitum equitum
et peditum dedit illi. et mandauit illi mouere castra contra faciem iudee. Et
mandauit ei edificare cedronem. et obstruere portas ciuitatis. et debel-
lare populum. Rex autem persequebatur trifonem. Et peruenit cendebeus in iuniam
et cepit mirare plebem. et conculcare iudeam. et captiuare populum. et uiri-
tatem. et edificare cedronem. Et collocauit equites illic et exercitum. ut egre-
si perambularent uiam iudee sicut constituit ei rex. Et ascendit iohannes
de gazaris et nunciauit simoni patri suo que fecit cendebeus in populo iu-
deorum. Et uocauit simon duos filios suos seniores. iudam et iohannem et ait
illis. Ego et fratres mei et domus patris mei expugnauimus hostes israel ab ado-
lescentia usque in hunc diem. et prosperatum est in manibus nostris liberare israel aliquo
ciens. Sed iam senui. sed estote loco mei et fratris mei. et egressi pugna-
te pro gente nostra. Auxilium uero de celo uobiscum sit. Et elegit de regione
xx. milia uirorum belligeratorum. et equites. et profecti sunt ad cendebeum. et dormi-
erunt in modum. Et surrexerunt mane. et abierunt in campum. et ecce exercitus
copiosus in obuiam illis. peditum et equitum. et fluuius torrens erat inter medi-
um ipsorum. Et admouit castra contra faciem ipsorum. ipse et populus eius. et uidit
populum trepidantem. ad transfretandum torrentem. et transfretauit primus.
Et uiderunt eum uiri et transierunt post eum. Et diuisit populum et equites in medio
peditum. Erat autem equitatus aduersariorum copiosus nimis. Et exclamauerunt
tunc sacris tubis. et in fugam conuersus est cendebeus. et castra eius. et ceciderunt ex
eis multi uulnerati. residui autem fugerunt in munitionem. Tunc uulneratus
est iudas filius iohannis. Iohannes autem insecutus est eos donec uenit cedronem quam
edificauit. et fugerunt usque ad turres que erant in agris azoti. et succendit
eas igni. Et ceciderunt ex illis duo milia uirorum. et reuersus est iudea in
pace. At ptolomeus filius abobi. constitutus erat dux in campo ieri-
cho. et habebat argentum et aurum multum. Erat enim gener sacerdotis.
Et exaltatus est cor eius. et uolebat obtinere regionem. et cogitabat dolum
aduersus simonem et filios eius. ut tolleret eos. Simon autem perambulans ciui-
tates que erant in regione iudee. et sollicitudinem gerens earum. descendit
iericho ipse. et mathathias filius eius et iudas. Anno c. lxx. et xi.

XV.

XVI

vimus nos uno volumine breviare. Considerantes enim multitudinem librorum et difficultatem volentibus aggredi narrationes historiarum propter multitudinem rerum curavimus quidem volentibus legere ut esset animi oblectatio, studiosis vero ut facilius possint memoriae commendare, omnibus autem legentibus utilitas conferatur. Et nobis quidem ipsis qui hoc opus breviandi causa suscepimus non facilem laborem, immo vero negotium plenum vigiliarum et sudoris assumpsimus. Sicut hi qui praeparant convivium et quaerunt aliorum voluntati parere, propter multorum gratiam libenter laborem sustinemus. Veritatem quidem de singulis auctoribus concedentes, ipsi autem secundum datam formam brevitati studentes. Sicut enim novae domus architecto de universa structura curandum est, ei vero qui pingere curat quae apta sunt ad ornatum exquirenda sunt, ita aestimandum est et in nobis. Etenim intellectum colligere et ordinare sermonem et curiosius partes singulas quasque disquirere historiae congruit auctori; brevitatem vero dictionis sectari et executiones rerum vitare brevianti concedendum est. Hinc ergo narrationem incipiemus; de praefatione tantum dixisse sufficiat. Stultum etenim est ante historiam effluere, in ipsa autem historia succingi.

III Igitur cum sancta civitas habitaretur in omni pace, leges etiam adhuc optime custodirentur propter Oniae pontificis pietatem et animos odio habentes mala, fiebat ut et ipsi reges et principes locum summo honore dignum ducerent et templum maximis muneribus illustrarent, ita ut Seleucus Asiae rex de reditibus suis praestaret omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes. Simon autem de tribu Beniamin praepositus templi constitutus contendebat, obsistente sibi principe sacerdotum, iniquum aliquid in civitate moliri. Sed cum vincere Oniam non posset, venit ad Apollonium Tharseae filium, qui illo tempore erat dux Coelesyriae et Phoenicis, et nuntiavit ei pecuniis innumerabilibus plenum esse aerarium Ierosolymis et communes copias immensas esse, quae non pertinent ad rationem sacrificiorum, esse autem possibile sub potestate regis cadere universa. Cumque retulisset ad regem Apollonius de pecuniis quae delatae erant, ille accitum Heliodorum qui erat super negotia eius misit cum mandatis ut praedictam pecuniam transportaret. Statimque Heliodorus iter est aggressus, specie quidem quasi per Coelesyriam et Phoenicen civitates esset peragraturus, re vera autem regis propositum perfecturus. Sed cum venisset Ierosolymam et benigne a summo sacerdote in civitate esset exceptus, narravit de dato indicio pecuniarum et cuius rei gratia adesset aperuit; interrogabat autem si vere haec ita essent. Tunc summus sacerdos ostendit deposita esse haec et victualia viduarum et pupillorum, quaedam vero esse Hircani Tobiae viri valde eminentis, in his quae detulerat impius Simon; universa autem argenti talenta esse quadringenta et auri ducenta; decipi vero eos qui credidissent loco et templo quod per universum mundum honoratur pro sui veneratione et sanctitate omnino impossibile esse. At ille pro his quae habebat in mandatis a rege dicebat omni genere regi ea esse deferenda. Constituta autem die intrabat de his Heliodorus ordinaturus. Non modica vero per universam civitatem erat trepidatio. Sacerdotes autem ante altare cum stolis sacerdotalibus iactaverunt se et invocabant de caelo eum qui de depositis legem posuit, ut his qui deposuerant ea salva custodiret. Iam vero qui videbat summi sacerdotis vultum mente vulnerabatur; facies enim et color immutatus declarabat internum animi dolorem; circumfusa enim erat maestitia quaedam viro et horror corporis, per quem manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur. Alii etiam gregatim de domibus confluebant, publica supplicatione obsecrantes pro eo quod in contemptum locus esset venturus. Accinctaeque mulieres ciliciis per pectus per plateas confluebant; sed et virgines quae conclusae erant procurrebant ad Oniam, aliae autem ad muros, quaedam vero per fenestras aspiciebant. Universae autem protendentes manus in caelum deprecabantur. Erat enim misera commixtae multitudinis et magni sacerdotis in agone constituti exspectatio. Et hi quidem invocabant omnipotentem Deum ut credita sibi his qui crediderant cum omni integritate conservarentur. Heliodorus autem quod decreverat perficiebat, eodem loco ipse cum satellitibus circa aerarium praesens. Sed spiritus omnipotentis Dei magnam fecit suae ostensionis evidentiam, ita ut omnes qui ausi fuerant parere ei, ruentes Dei virtute, in dissolutionem et formidinem converterentur. Apparuit enim illis quidam equus terribilem habens sessorem, optimis operimentis adornatus, isque cum impetu Heliodoro priores calces elisit; qui autem ei sedebat videbatur arma habere aurea. Alii etiam apparuerunt duo iuvenes virtute decori, optimi gloria speciosique amictu, qui circumsteterunt eum et ex utraque parte flagellabant sine intermissione, multis plagis verberantes. Subito autem Heliodorus concidit in terram, eumque multa caligine circumfusum rapuerunt atque in sella gestatoria positum eiecerunt. Et is qui cum multis cursoribus et satellitibus praedictum ingressus est aerarium portabatur, nullo sibi auxilium ferente, manifesta Dei cognita virtute. Et ille quidem per divinam virtutem iacebat mutus atque omni spe et salute privatus. Hi autem Dominum benedicebant quia magnificabat locum suum, et templum quod paulo ante timore ac tumultu erat plenum, apparente omnipotente Domino, gaudio et laetitia impletum est. Tunc vero ex amicis Heliodori quidam rogabant confestim Oniam ut invocaret Altissimum ut vitam donaret ei qui in supremo spiritu erat constitutus. Considerans autem summus sacerdos ne forte rex suspicaretur malitiam aliquam ex Iudaeis circa Heliodorum consummatam, obtulit pro salute viri hostiam salutarem. Cumque summus sacerdos exoraret, idem iuvenes eisdem vestibus amicti astantes Heliodoro dixerunt: Oniae sacerdoti gratias age, nam propter eum Dominus tibi vitam donavit. Tu autem a Deo flagellatus nuntia omnibus magnalia Dei et potestatem. Et his dictis non comparuerunt. Heliodorus autem, hostia Deo oblata et votis magnis promissis ei qui vivere illi concessit, et Oniae gratias agens, recepto exercitu repedabat ad regem. Testabatur autem omnibus ea quae sub oculis suis viderat opera magni Dei. Cum autem rex interrogasset Heliodorum quis esset aptus adhuc semel Ierosolymam mitti, ait: Si quem habes hostem aut regni tui insidiatorem, mitte illuc, et flagellatum eum recipies, si tamen evaserit, eo quod in loco sit vere Dei quaedam virtus. Nam ipse qui habet in caelis habitationem visitator et adiutor est loci illius, et venientes ad malefaciendum percutit ac perdit. Igitur de Heliodoro et aerarii custodia ita res se habet.

IIII Simon autem praedictus pecuniarum et patriae delator male loquebatur de Onia, tamquam ipse Heliodorum instigasset ad haec et ipse fuisset incentor malorum; provisoremque civitatis ac defensorem gentis suae et aemulatorem legis Dei audebat insidiatorem regni dicere. Sed cum inimicitiae in tantum procederent ut etiam per quosdam Simonis necessarios homicidia fierent, considerans Onias periculum contentionis et Apollonium insanire, utpote ducem Coelesyriae et Phoenicis, ad augendam malitiam Simonis, ad regem se contulit, non ut civium accusator, sed communem utilitatem apud semetipsum universae multitudinis considerans. Videbat enim sine regali providentia impossibile esse pacem rebus dari, nec Simonem posse cessare a stultitia sua. Sed post Seleuci vitae excessum, cum suscepisset regnum Antiochus qui Nobilis appellabatur, ambiebat Iason frater Oniae summum sacerdotium, adito rege, promittens ei argenti talenta trecenta sexaginta et ex reditibus aliis talenta octoginta; super haec promittebat et alia centum quinquaginta, si potestati eius concederetur gymnasium et ephebiam sibi constituere, et eos qui in Ierosolymis erant Antiochenos scribere. Quod cum rex annuisset et obtinuisset principatum, statim ad gentilem ritum contribules suos transferre coepit. Et amotis his quae humanitatis causa Iudaeis a regibus fuerant constituta per Iohannem patrem Eupolemi, qui apud Romanos de amicitia et societate functus est legatione, legitima civium iura destituens prava instituta sanciebat. Etenim ausus est sub ipsa arce gym

VI

Itaque interficiebat mulieres ac [illegible] Qui cum venissent Iherosolimam
pacem simulans quaerit usque ad sanctum diem sabbati. et tenuit fenestras [illegible] arma
capere suis praecepit. omnes quoque qui ad spectaculum processerant trucidavit. et cum
[illegible] cum armatis discurrens ingentem institutionem peremit. Iudas autem ma-
chabeus qui decimus fuerat secesserat in desertum Ionum. ibi quoque inter feras
vitam in montibus cum suis agebat. et seni cibo vesceretur demorabatur. ut per-
ceptae eorum coinquinationis. Sed non post multum temporis misit rex senem quendam
Annochenum qui compellerent iudaeos ut se transferrent a patriis et ille de legibus con-
taminaret. et quod in Iherosolimis erat templum et cognominaret Iovis olim-
pici. et in garizim. prout erant hii qui locum inhabitabant Iovis hospitalis.
Pessimus autem et immensus gravis malorum erat incursio. Iam templum luxuria et
commessationibus erat plenum. et scortantium cum meretricibus. Sacratis quoque edibus mu-
lieres se illuc ingerebant. introferentes ea quae non licebat. Altare quoque plenum erat
iuratis quae legibus prohibebantur. Sicque autem sabbata custodiebantur. nec dies sol-
lempnes patrum servabantur. nec simpliciter se iudaeum quisquam esse profitebatur. Ducebantur
autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia. et cum ubi
sacra celebrarentur. cogebantur edera coronati libro circuire. Decretum quoque exi-
vit in proximas gentilium civitates suggerentibus ptholomaeis. ut pari
modo et ipsi apud se iudaeos agerent ut sacrificarent. eos autem qui nollent
transire ad institutam gentium interficerent. Erat ergo videre miseriam. Duae enim
mulieres delatae sunt natos suos circumcidisse. Quas infantibus ad ubera suspen-
sis cum publice per civitatem circumduxissent. per muros praecipitaverunt. Alii vero
ad proximas coeuntes speluncas et latenter diem sabbati celebrantes. cum indi-
cati essent philippo flammis succensi sunt. eo quod verebantur propter religionem et ob-
servantiam manu sibi abstinere auxilium ferre. Obsecro autem eos qui hunc librum
lecturi sunt. ne abhorrescant propter adversos casus. sed reputent ea quae acciderunt
non ad interitum sed ad correctionem generis esse nostri. Et cum multo tempore non sinit
ex peccatoribus ex sententia agere. sed statim ultiones adhibere magnum beneficium
est iudicium. Non enim sicut in aliis nationibus dominus patienter expectat. ut ecce
cum iudicii dies venerit in plenitudine puniat peccatorum. ita et in nobis statuit
ut peccatis nostris in finem devolutis. ita demum in nos iudicet. Propter quod nunquam
quidem a nobis misericordiam suam amovet. Corripiens vero in adversis populum suum non deliquit.
Sed hoc nobis ad commonitionem legentium dicta sunt paucis. Iam autem veniendum est ad nar-
rationem. Igitur Eleazarus unus de prioribus scribarum vir aetate provectus. et in ipso de-
cori aspectu dicti hiatus compellebatur carnem porcinam manducare. Ille gloriosa
morte magis quam odibilem vitam amplectens. voluntarie praebat ad sup-
plicium. Iuniens autem quemadmodum oportet accedere. patienter sustinens destinavit non
admittere illicita propter vitae amorem. Hii autem qui astabant unius miseratio-
ne commoti propter antiquam viri amicitiam. tollentes eum secreto rogabant as-
ferri carnes quibus ei vesci licebat. et simularet manducasse sicut rex
imperaverat de sacrificii carnibus. ut hoc facto a morte liberaretur. et propter veterem
amicitiam hanc in eo fuerunt humanitatem. At ille cogitare coepit eta-
tis ac senectutis suae eminentiam dignam et ingenuitatem nobilis conditionis. ar-
que a puero optime conversationis et sanctam sortem et a deo condite legis constitutam. Ex-
dit ergo dicens. praemitti se in infernum. Non enim aetatem nostram dignum est ut
fingere ut multi adolescentium arbitrantes eleazarum nonagenarium annorum transi-
sse ad vitam alienigenarum. et ipsi propter meam simulationem et propter modicum corrup-
tibilis vitae tempus decipiantur. et per hoc maculam atque exaltationem mee
senectuti conquirant. Nam et si in praesenti tempore supplicium hominum eripiar. sed
manum omnipotentis nec vivens nec defunctus effugiam. Quamobrem fortiter vita
excedendo senectute quidem dignus apparebo. adolescentibus autem exemplum
forte relinquam. si prompto animo ac fortiter pro gravissimis et sanctissimis legibus
honesta morte perfungar. hiis dictis confestim ad supplicium trahebatur.
Hii autem qui eum ducebant. et paulo ante fuerant mitiores. in iram versi sunt.

propter sermones ab eo dictos. quos illi per arrogantiam plurimos arbitrabantur.
Sed cum plagis perimeretur. ingemuit et dixit. Domine qui habes sanctam sci-
entiam manifeste scis tu. quia cum a morte possem liberari. dum corporis
sustineo labores secundum animam vero propter timorem tuum libenter hoc pertinet. Et
iste quidem hoc modo vita derelicta non solum senectutis sed et iudaici gentis
memoriam mortis suae ad exemplum virtutis et sanctitudinis derelinquens.

VII

Contigit autem et septem fratres cum matre apprehensos compelli a rege contra
fas ad carnes porcinas flagris et taureis cruciatos. Unus autem ex illis
qui erat primus sic ait. Quid quaeris aut quid vis discere a nobis. Parati sumus
mori magis quam patrias dei leges praevaricari. Iratus ergo rex iussit sarta-
gines et ollas aeneas succendi. Quibus statim succensis iussit ei qui prior fuerat
locutus amputari linguam. Et cum capitis abstracta summa quoque manus et
pedes praecidi. ceteris eius fratribus et matre inspicientibus. Et cum iam per omnia inutilis
factus esset. iussit ignem admoveri. et adhuc spirantem torreri in sartagine.
In qua cum diu cruciaretur. deinde una cum matre invicem se hortabantur mori for-
titer dicentes. Dominus deus aspiciet veritatem. et consolabitur in nobis quemadmodum protestatio-
ne cantica declarant magister. et in servis suis consolabitur. Primo itaque pri-
mo hoc modo sermonem deducebant ad iudaeum. Et cum capitis eius cum ca-
pillis detracta interrogabant si manducaret. postquam toto corpore per membra sen-
gula puniretur. At ille sermone patria voce dixit. Non faciam. Propter quod et iste sequen-
ti loco tormenta primi suscepit. et in ultimo spiritu constitutus ait. Tu quidem scelestissime
in praesenti vita nos perdis. sed rex mundi defunctos nos pro suis legi-
bus in aeterno vitae resurrectione suscitabit. Post hunc tertius illudit. et linguam pro-
tulit cito promisit et manus extendit constanter. et cum fiducia ait. Ecce ista pro-
pter deum. sed propter dei leges nunc hoc ipsa despicio. quia ab ipso tuae eam recepturam spero. Ita
ut rex et qui cum eo erant miraretur adolescentis animum quod tanquam nichilum
ducere cruciatus. Et hoc ita defuncto. quartus similiter vexabant torquentes. Et cum iam
esset ad mortem sic ait. Pocius est ab hominibus mortis datos spem expectare a deo.
iterum ab ipso resuscitandos. Tibi enim resurrectio ad vitam non erit. Et cum ad mo-
vissent quaerimus vexabant eum. At ille in eum respiciens dixit. Potestatem inter ho-
mines habens cum sis corruptibilis facis quod vis. Noli autem putare genus nostrum
a deo esse derelictum. Patienter sustine. et videbis magna potestas quomodo tu
et semen tuum torquebitur. Post hunc ducebant et sextum. Et iam mori incipiens sic
ait. Noli frustra errare. Nos enim propter nostros ipsos hoc patimur. peccatis in deum
nostrum. et digna admonitione facti sunt. in nobis. nam ne existimes tibi ipsum
futurum quod contra deum pugnare temptaveris. Super modum autem mater mirabi-
lis et bonorum memoria digna quae perimens septem filios sub unius diei tempore
conspiciens bono animo ferebat. propter spem quam in deum habebat. singu-
los eorum hortabatur patria voce. fortiter repleta sapientia. Et feminae
cogitationi animum insertens masculinum. dixit ad eos. Nescio qualiter in ut-
ro meo apparuistis. Neque enim ego spiritum et animam donavi vobis et vitam. et sin-
gulorum membra non ego ipsa compegi. Sed enim mundi creator qui formavit hominis
nativitatem. quique hominum invenit originem et spiritum vobis tenet cum unum ad-
det et vitam. Sicut nunc vos ipsos despicitis propter leges eius. Auctor quoque autem
contempnit se arbitratus sanus et exprobrantis voce despecta. Cum adhuc ad-
olescentior superest. non solum verbis hortabatur. sed et iuramento affirmabat
divinum et verum se facturum. et si a patriis legibus se transferret. amicum habe-
ret et res necessarias praebiturum. Sed ad hoc adolescens cum nequaquam inclinaretur
vocavit rex matrem et suadebat ut adolescenti fieret in salutem. Cum
autem multis eam verbis esset hortatus promisit suasuram se filio suo. Itaque inclina-
ta ad illum irridens crudelem tyrannum ait patria voce. Fili mi miserere
mei. quae te in utero decem menses portavi. et lac triennium dedi et alui et
in aetatem istam perduxi. Peto a te ut aspicias in caelum et terram et ad omnia
quae in eis sunt et intelligas quia fecit illa deus ex nichilo et hominum

VIII

IX

chum Eupatorem venire cum multitudine adversus Iudeam, et cum eo Lysiam procuratorem et prepositum negotiorum, secum habentem peditum centum x milia, et equitum quinque milia, et elephantos xxii, currus cum falcibus trecentos. Commiscuit autem se illis et Menelaus, et cum multa fallacia deprecabatur Antiochum, non pro patrie salute, sed sperans se constitui in principatum. Sed rex regum suscitavit animos Antiochi in peccatorem, et suggerente Lysia hunc esse causam omnium malorum, iussit, ut eis est consuetudo, apprehensum in eodem loco necari. Erat autem in eodem loco turris quinquaginta cubitorum, aggestum undique habens cineris: hec prospectum habebat in preceps. Inde in cinerem deici iussit sacrilegum, omnibus eum propellentibus ad interitum. Et tali lege prevaricatorem legis contigit mori, nec terre dari Menelaum. Et quidem satis iuste: nam quia multa erga aram Dei delicta commisit, cuius ignis et cinis erat sanctus, ipse in cineris morte dampnatus est. Sed rex mente effrenatus veniebat, nequiorem se patre suo Iudeis ostensurus. Quibus Iudas cognitis, precepit populo ut die ac nocte Dominum invocarent, quo sicut semper et nunc adiuvaret eos: quippe qui lege et patria sanctoque templo privari vererentur: ac populum qui nuper paululum respirasset, ne sineret blasphemis rursus nationibus subdi. Omnibus itaque id simul facientibus, et petentibus a Domino misericordiam cum fletu et ieiuniis, per triduum continuum prostratis, hortatus est eos Iudas ut se prepararent. Ipse vero cum senioribus cogitavit prius quam rex admoveret exercitum ad Iudeam et obtineret civitatem, exire, et Domini iudicio committere exitum rei. Dans itaque potestatem omnium Deo mundi creatori, et exhortatus suos ut fortiter dimicarent, et usque ad mortem pro legibus, templo, civitate, patria et civibus starent, circa Modin exercitum constituit. Et dato signo suis Dei victorie, iuvenibus fortissimis electis, nocte aggressus aulam regiam, in castris interfecit viros quatuor milia, et maximum elephantorum cum his qui superpositi fuerant: summoque metu ac perturbatione castra hostium replentes, rebus prospere gestis abierunt. Hoc autem factum est die illucescente, adiuvante eum Domini protectione. Sed rex accepto gustu audacie Iudeorum, arte difficultatem locorum temptabat: et Bethsuram, que erat Iudeorum presidium munitum, castra admovebat: sed fugabatur, impingebat, minuebatur. His autem qui intus erant Iudas necessaria mittebat. Enuntiavit autem mysteria hostibus Rhodocus quidam de Iudaico exercitu, qui requisitus comprehensus est et conclusus. Iterum rex sermonem habuit ad eos qui erant in Bethsuris: dextram dedit, accepit, abiit, commisit cum Iuda, superatus est. Ut autem cognovit rebellasse Philippum Antiochie, qui relictus erat super negotia, mente consternatus, Iudeos deprecans, subditusque eis, iurat de omnibus quibus iustum visum est: et reconciliatus obtulit sacrificium, honoravit templum et munera posuit. Machabeum amplexatus est, et fecit eum a Ptolomaide usque ad Gerrenos ducem et principem. Venit autem Ptolomaidam: graviter autem ferebant Ptolomenses amicitie conventiones, indignantes ne forte fedus irrumperent.

XIIII

Tunc ascendit Lysias tribunal, et exposuit rationem, et populum sedavit, regressusque est Antiochiam. Et hoc modo regis profectio et reditus processit. Sed post triennii tempus cognovit Iudas et qui cum eo erant, Demetrium Seleuci cum multitudine valida et navibus per portum Tripolis ascendisse ad loca oportuna, et tenuisse regiones adversus Antiochum et ducem eius Lysiam. Alcimus autem quidam, qui summus sacerdos fuerat, sed voluntarie coinquinatus est temporibus commixtionis, considerans nullo modo sibi esse salutem, neque accessum ad altare, venit ad regem Demetrium centesimo quinquagesimo anno, offerens ei coronam auream et palmam, super hec et thallos qui templi esse videbantur. Et ipsa quidem die siluit. Tempus autem oportunum dementie sue nactus, convocatus a Demetrio ad consilium, et interrogatus quibus rebus et consiliis Iudei niterentur, respondit: Ipsi qui dicuntur Assidei Iudeorum, quibus preest Iudas Machabeus, bella nutriunt et seditiones movent, nec patiuntur regnum esse quietum. Nam et ego defraudatus parentum gloria, dico autem summo sacerdotio, huc veni: primo quidem utilitatibus regis fidem servans, secundo autem etiam civibus consulens: nam illorum pravitate universum genus nostrum non minime vexatur. Sed oro his singulis, o rex, cognitis, et regioni et generi secundum humanitatem tuam pervulgatam omnibus prospice. Nam quamdiu superest Iudas, impossibile est pacem esse negotiis. Talibus autem ab hoc dictis, et ceteri amici hostiliter se habentes adversus Iudam inflammaverunt Demetrium. Qui statim Nicanorem prepositum elephantorum ducem misit in Iudeam: datis mandatis ut ipsum quidem Iudam caperet, eos vero qui cum illo erant dispergeret, et constitueret Alcimum maximi templi summum sacerdotem. Tunc gentes que de Iudea fugerant Iudam, gregatim se Nicanori miscebant, miserias et clades Iudeorum prosperitates rerum suarum existimantes. Audito itaque Iudei Nicanoris adventu et conventu nationum, conspersi terra rogabant eum qui populum suum constituit ut in eternum custodiret, quique suam portionem signis evidentibus protegit. Imperante autem duce, statim inde moverunt, conveneruntque ad castellum Dessau. Symon vero frater Iude commiserat cum Nicanore, sed conterritus est repentino adventu adversariorum.

XV

Nicanor autem audiens virtutem comitum Iude et animi magnitudinem quam pro patrie certaminibus habebant, sanguine iudicium facere metuebat. Quamobrem premisit Posidonium et Theodotium et Matthiam, ut darent dextras atque acciperent. Et cum diu de his consilium ageretur, et ipse dux ad multitudinem retulisset, omnium una fuit sententia amicitiis annuere. Itaque diem constituerunt qua secreto inter se agerent: et singulis selle prolate sunt et posite. Precepit autem Iudas armatos esse locis oportunis, ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriretur: et congruum colloquium fecerunt. Morabatur autem Nicanor Ierosolimis, et nichil inique agebat, gregesque turbarum que congregate fuerant dimisit. Habebat autem Iudam semper carum ex animo, et erat viro inclinatus. Rogavitque eum ducere uxorem filiosque procreare. Nuptias fecit, quiete egit, communiterque vivebant. Alcimus autem videns caritatem illorum ad invicem et conventiones, venit ad Demetrium, et dicebat Nicanorem rebus alienis assentire, Iudamque regni insidiatorem successorem sibi destinasse. Itaque rex exasperatus et pessimis huius criminationibus irritatus, scripsit Nicanori, dicens graviter quidem se ferre de amicitie conventione, iubere tamen Machabeum citius vinctum mittere Antiochiam. Quibus cognitis Nicanor consternabatur, et graviter ferebat, si ea que convenerant irrita faceret, nichil lesus a viro. Sed quia regi resistere non poterat, oportunitatem observabat qua preceptum perficeret. At Machabeus videns secum austerius agere Nicanorem, et consuetum occursum ferocius exhibentem, intelligens non ex bono esse austeritatem istam, paucis suorum congregatis occultavit se a Nicanore. Quod cum ille cognovit fortiter se a viro preventum, venit ad maximum et sanctissimum templum: et sacerdotibus solitas hostias offerentibus, iussit sibi tradi virum. Quibus cum iuramento dicentibus nescire se ubi esset qui querebatur, extendens manum ad templum iuravit dicens: Nisi Iudam michi vinctum tradideritis, istud Dei fanum in planitiem deducam, et altare effodiam, et templum hoc Libero patri consecrabo. Et his dictis abiit. Sacerdotes autem protendentes manus in celum, invocabant eum qui semper propugnator esset gentis ipsorum, hec dicentes: Tu Domine universorum, qui nullius indiges, voluisti templum habitationis tue fieri in nobis. Et nunc sancte sanctorum omnium Domine, conserva in eternum impollutam domum istam, que nuper mundata est. Razias autem quidam de senioribus ab Ierosolimis delatus est Nicanori, vir amator civitatis et bene audiens, qui pro affectu pater Iudeorum appellabatur. Hic multis temporibus continentie propositum tenuit in Iudaismo, corpusque et animam tradere contentus pro perseverantia. Volens autem Nicanor manifestare odium quod habebat in Iudeos, misit milites quingentos ut eum comprehenderent: putabat enim si illum decepisset, se cladem Iudeis maximam illaturum. Turbis autem irruere in domum eius et ianuam dirumpere atque ignem admovere cupientibus, cum iam comprehenderetur, gladio se petiit: eligens nobiliter mori potius quam subditus fieri peccatoribus, et contra natales suos indignis iniuriis agi. Sed cum per festinationem non certo ictu plagam dedisset, et turbe intra ostia hostium irrumperent, recurrens audacter ad murum, precipitavit semetipsum viriliter in turbas. Quibus velociter locum dantibus

BEORV II

MACHEVS

XVI

[illegible] ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi
super montem posita, neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed
super candelabrum ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux
vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent patrem
vestrum qui in celis est. Nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas.
Non veni solvere legem sed adimplere. Amen quippe dico vobis donec transeat
celum et terra, iota unum aut unus apex non preteribit a lege, donec omnia fi-
ant. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic ho-
mines, minimus vocabitur in regno celorum. Qui autem fecerit et docuerit,
hic magnus vocabitur in regno celorum. Dico autem vobis quia nisi habundaverit
iustitia vestra plus quam scribarum et phariseorum, non intrabitis in regnum celorum. Au-
distis quia dictum est antiquis: non occides, et qui occiderit, reus erit iudicio. Ego
autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri
suo racha, reus erit consilio. Qui autem dixerit fatue, reus erit gehenne ignis. Si ergo
offeres munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid ad
te, relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo. Et tunc
veniens offeres munus tuum. Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via
cum illo, ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro, et
in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde donec reddas novissimum
quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis: non mechaberis. Ego autem dico vo-
bis quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam in corde suo
mechatus est. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et proice abs
te. Expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mitta-
tur in gehennam. Et si dextera manus tua scandalizat te, abscide eam et proice
abs te. Expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum
mittatur in gehennam. Dictum est autem quia quicumque dimiserit uxorem suam, det
illi libellum repudii. Ego autem dico vobis quia omnis qui dimiserit uxorem suam
excepta fornicationis causa facit eam mechari, et qui dimissam duxerit ad-
ulterat. Iterum audistis quia dictum est antiquis: non periurabis. Reddes autem
domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis non iurare omnino, neque per celum, neque
per terram, quia thronus dei est, neque per terram, quia scabellum est pedum eius, neque per ihe-
rosolimam, quia civitas est magni regis, neque per caput tuum iurabis, quia non potes
unum capillum album facere vel nigrum. Sit autem sermo vester: est est, non non. Quod
autem his habundantius est a malo est. Audistis quia dictum est antiquis: oculum pro
oculo et dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo. Si quis te per-
cusserit in dextram maxillam, prebe illi alteram, et ei qui vult tecum in iudi-
cio contendere, et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium, et quicumque te angu-
riaverit mille passus, vade cum illo alia duo. Qui petit a te, da ei, et vo-
lenti mutuare ne auferas. Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum,
et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros,
benefacite his qui oderunt vos, et orate pro persequentibus vos et calumpniantibus vos,
ut sitis filii patris vestri qui in celis est. Qui solem suum oriri facit super bo-
nos et malos, et pluit super iustos et iniustos. Si enim diligitis eos qui vos
diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne et publicani hoc faciunt? Et si
salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? Nonne et ethnici hoc fa-
ciunt? Estote ergo perfecti, sicut et pater vester celestis perfectus est. Attendite ne
iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. Alioquin mer-
cedem non habebitis apud patrem vestrum qui in celis est. Cum ergo fu-
as elemosinam, nolite ante te tubam canere sicut ypocrite faciunt in sinagogis
et vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis: receperunt mercedem
suam. Te autem faciente elemosinam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua,
ut sit elemosina tua in abscondito, et pater tuus qui vidit in abscondito, ut
det tibi. Et cum oratis, non eritis sicut ypocrite qui amant in sinagogis
et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico
vobis: receperunt mercedem suam. Tu autem cum oraveris intra in cubiculum
tuum, et clauso ostio ora patrem tuum in abscondito, et pater tuus qui videt

in abscondito reddet tibi. Orantes autem nolite multum loqui sicut ethni-
ci, putant enim quia in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis.
Scit enim pater vester quid opus sit vobis antequam petatis eum. Sic ergo vos orabi-
tis. Pater noster qui es in celis, sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum, fiat
voluntas tua, sicut in celo et in terra. Panem nostrum supersubstantialem da nobis ho-
die, et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et
ne nos inducas in temptationem, sed libera nos a malo. Amen. Si enim dimise-
ritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis pater celestis delicta vestra. Si autem
non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet peccata vestra. Cum autem ieiunatis,
nolite fieri sicut ypocrite tristes. Exterminant enim facies suas, ut videantur
ab hominibus ieiunantes. Amen dico vobis quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum
ieiunas, unge caput tuum et fac tecum lavare. Ne videaris hominibus ieiunans,
sed patri tuo qui est in absconso. Et pater tuus qui est in absconso reddet
tibi. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi erugo et tinea de-
molitur, et ubi fures effodiunt et furantur. Thesaurizate autem vobis thesau-
ros in celo, ubi neque erugo neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt et
furantur. Ubi est enim thesaurus tuus, ibi est et cor tuum. Lucerna corporis
tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum
erit. Si autem oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si autem
lumen quod in te est tenebre sunt, quante erunt ipse tenebre? Nemo potest duobus
dominis servire. Aut enim unum odio habebit et alterum diliget, aut unum sustinebit
et alterum contempnet. Non potestis deo servire et mamone. Ideo dico
vobis: ne solliciti sitis animae vestre quid manducetis, neque corpori vestro quid in-
duamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum? Respicite vo-
latilia celi quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea, et
pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem
vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum? Et de vesti-
mentis quid solliciti estis? Considerate illa agri quomodo crescunt, non laborant
neque nent. Dico autem vobis quoniam nec salomon in omni gloria sua cooperatus fuit sicut
unum ex istis. Si autem fenum agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur
deus sic vestit, quanto magis vos modice fidei. Nolite ergo solliciti esse dicentes:
quid manducabimus aut quid bibemus aut quid operiemur? Hec enim omnia gentes
inquirunt. Scit enim pater vester quia his omnibus indigetis. Querite autem primum regnum
dei et iustitiam eius, et hec omnia adicientur vobis. Nolite ergo solliciti esse in crastinum.
Crastinus dies solliciti erit sibi ipsi. Sufficit diei malitia sua. Nolite
ergo iudicare et non iudicabimini. In quo enim iudicio iudicaveritis iudicabimini,
et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid autem vides
festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis
fratri tuo: sine eiciam festucam de oculo tuo, et ecce trabs est in oculo tuo?
Ypocrita eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videre eicere festucam de oculo fratris
tui. Nolite sanctum dare canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne
forte conculcent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos. Petite et dabitur
vobis. Quaerite et invenietis. Pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit
accipit, et qui querit invenit, et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo quem
si petierit filius suus panem, numquid lapidem porrigit ei? Aut si piscem
petierit, numquid serpentem porrigit ei? Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona
data dare filiis vestris, quanto magis pater vester qui in celis est dabit bona pe-
tentibus se. Omnia ergo quecumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite
illis. Hec enim est lex et prophete. Intrate per angustam portam, quia lata est por-
ta et spatiosa via que ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. Quam an-
gusta porta et quam arcta via que ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam.
Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus
autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de
spinis uvas, et de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos
facit, mala autem arbor fructus malos facit. Non potest arbor bona fructus
malos facere, neque mala arbor fructus bonos facere. Omnis arbor que non fa-

Ad de vii. peticionibus habentur in ouch. lxxxii. c.

querite primum regnum

VII

IX

XII

CXIII

CXIII

CXVI

CXVII

CXXIII

CXXIV

CXV

CXVI

hic donec vadam illuc & orem. Et assumpto petro & duobus filiis zebedei
cepit contristari & mestus esse. Tunc ait illis Triste est anima mea usq; ad
mortem. Sustinete hic & vigilate mecū. Et progressus pusillū prostrauit in
faciem suam dicens Pater mi si possibile est transeat a me calix iste ver-
rumptamen non sicut ego volo sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos & inuenit
eos dormientes. Et dicit petro Sic non potuistis una hora vigilare mecū
vigilate & orate ut non intretis in temptationem spūs quidem promptum est
ro aut infirmum. Iterum secundo abiit & orauit dicens. Pater mi si non potest hic ca-
lix transire nisi bibam illum. fiat voluntas tua. Et venit rursum & inue-
nit eos dormientes. Erant enim oculi eorum grauati. Et relictis illis
iterum abiit. orauit tertio eundem sermonem dicens. Tunc venit ad di-
scipulos suos & ait illis. Dormite iam & requiescite. Ecce appropinquabit ho-
ra. filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce appro-
pinquabit qui me tradet. adhuc eo loquente. ecce iudas de xii. venit. &
cū eo turba multa cū gladiis & fustibus. missi a principibus sacerdo-
tum & senioribus populi. Dederat autem eis signum dicens. Quem
osculatus fuero ipse est tenete eum. Et confestim accedens ad ihesum. di-
xit. Aue rabbi. Et osculatus est eum. Dixit ei ihesus. Amice ad quod ve-
nisti. Tunc accesserunt & manus iniecerunt in ihesum. & tenuerunt eum. Ecce u
nus ex illis qui erant cū ihesu. extendens manū exemit gladiū suum
& percussit servum principis sacerdotis amputauitque auriculam eius. Tunc
ait illi ihesus. Conuertere gladium tuum in locum suum. Omnes enim qui ac-
ceperint gladium gladio peribunt. An putas quia possim rogare patrem
meum. & exhibebit mihi modo plus xii. milia legiones angelorum. Quomodo
implebuntur scripture quia sic oportet fieri. In illa hora dixit
ihesus turbis. Tanquam ad latronem existis cum gladiis & fustibus comprehe-
dere me. Quotidie apud vos sedebam in templo docens & non me tenuistis.
Hoc autem totum factum est ut impleantur scripture prophetarum. Tunc discipuli
omnes relicto eo fugerunt. At illi tenentes ihesum duxerunt ad caiphā
principem sacerdotum. ubi scribe & seniores conuenerant. Petrus autem se-
quebatur eum alonge. usq; in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro
sedebat cum ministris. ut videret finem. Principes autem sacerdotum & omne
concilium querebant falsum testimonium contra ihesum. ut eum morti
tradent. Et non inuenerunt. Etsi multi falsi testes accesserunt. Nouissime autem
venerunt duo falsi testes & dixerunt. Hic dixit. Possum destruere templum
dei. & post triduum reedificare illud. Et surgens princeps sacerdotum ait illi.
Michel respondes ad ea q̄ tibi obiciuntur. Ihesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi. Adiuro te p deum uiuū. ut di-
cas nobis si tu es christus filius dei uiui. Dicit illi ihesus. Tu dixisti. Verumtamen dico
vobis. Amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis dei & ve-
nientem in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua
dicens. Blasphemauit. Quid adhuc egemus testibus. Ecce nunc audistis
blasphemiam. Quid vobis videtur. At illi respondentes dixerunt. Reus est
mortis. Tunc expuerunt in faciem eius & colaphis eum cedebant. Alii
autem palmas in faciem eius dederunt. dicentes. Prophetiza nobis christe. quis
est qui te percussit. Petrus autem sedebat foris in atrio. Et accessit ad eum
una ancilla dicens. Et tu cum ihesu galileo eras. At ille negauit coram
omnibus dicens. Nescio quid dicis. Exeunte illo ianuam vidit eum
alia ancilla. & ait his qui erant ibi. Et iste erat cum ihesu nazareno. Et
rursum negauit cum iuramento. quia non nouisset hominem. Et post pusillum
accesserunt qui stabant. & dixerunt petro. Vere & tu ex illis es. Nam &
loquela tua manifestum te facit. Tunc cepit detestari & iurare quia
nouisset hominem. & statim gallus cantauit. Et recordatus petrus ubi
ihesus quid dixerat. priusquam gallus cantet ter me negabis. Et egressus fo-

XXVII

tas fletus amarus. Mane autem facto concilium inierunt omnes principes
sacerdotum & seniores populi aduersus ihesum. ut eum morti tradent. Et uincti
adduxerunt eum. tradiderunt ponto pilato presidi. Tunc videns iudas qui
eum tradidit quod damnatus esset. penitentia ductus reddidit triginta argenteos pon-
tifici & senioribus dicens peccauī tradens sanguinem iustum.
At illi dixerunt. Quid ad nos. Tu videris. Et proiectis argenteis in templo
recessit. laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum. accepta ra-
gonem dixerunt. Non licet eos mittere in corbanam quia pretium sanguinis
est. Consilio autem inito. emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam pere-
grinorum. Propter hoc vocatus est ager ille haceldemach hoc est ager sanguinis
usq; in hodiernum diem. Tunc impletum est quod dictum est per ieremiam prophetam
dicentem. Et acceperunt xxx. argenteos. pretium appretiati quem appretiauerunt
a filiis israel. & dederunt eos in agrum figuli. sicut constituit mihi dominus. Ihesus au-
tem stetit ante presidem. & interrogauit eum presul dicens. Tu es rex iudeorum. Ihesus
ait illi. Tu dicis. Et cū accusaretur a principibus sacerdotum. & senioribus populi. nichil
respondit. Tunc dicit illi pilatus. Non audis quanta aduersum te dicunt testi-
monia. Et non respondit ei ad ullum verbum. ita ut miraretur presul ne-
quaquam. Per diem autem festum consueuerat presul unum ex vinctis dimittere populo
quem uoluissent. Habebat autem tunc unum insignem qui dicebatur
barrabas. Congregatis autem illis. dixit pilatus. Quem vultis dimitti vobis
eum uoto barrabam an ihesum qui dicitur christus. Scio enim quia per inuidiam tradidissent eum.
Sedente autem illo pro tribunali. misit ad eum uxor eius dicens. Nichil tibi & iusto illi. Multa enim passa sum hodie per uisum propter eum.
Principes autem sacerdotum & seniores persuaserunt populis ut petant barrabam ihesum
autem perderent. Respondens autem presul ait illis. Quem uultis dimittam vobis
At illi dixerunt barrabam. Dicit eis pilatus. Quid igitur faciam de ihesu qui
tur christo. Dicunt omnes. Crucifigatur. Dicit autem pilatus. Quid enim mali fe-
cit. At illi magis clamabant dicentes. Crucifigatur. Videns autem pilatus
quia nichil proficit. & magis tumultus fieret. accepta aqua. lauit manus
coram populo. dicens. Innocens ego sum a sanguine iusti huius. Et
respondens omnis populus dixit. Sanguis eius super nos. & super filios nostros.
Tunc dimisit illis barrabam. ihesum autem flagellatum tradidit eis ut cru-
cifigerent. Tunc milites presidis ihesum in pretorio congregauerunt
ad eum omnem cohortem. Et exuentes eum clamidem coccineam
circumdederunt ei. Et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius
& arundinem in dextera eius. Et genu flexo ante eum illudebant ei dicentes.
Ave rex iudeorum. Et expuentes in eum acceperunt arundinem & percutiebant
caput eius. Et postquam illuserunt ei. exuerunt eum clamide & induerunt eum
vestimentis suis. & duxerunt eum ut crucifigerent. Exeuntes autem inuenerunt
hominem cyrenen nomine symonem. Hunc angariauerunt
ut tolleret crucem eius. Et venerunt in locum qui dicitur golgotha. q. est caluarie locus. Et dederunt ei uinum bibere mixtum
gallis. Et cum gustasset noluit bibere. Postquam autem crucifixerunt eum diuiserunt
sortem vestimenta eius. sibi. ut adimpleret quod dictum est. Diuiserunt sibi
vestimenta mea. Et super vestem meam miserunt sortem. Et sedentes
obseruabant eum. Et posuerunt super caput eius causam ipsius scriptam. Hic est
Ihesus rex iudeorum. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones unus a dex-
tris. & alius a sinistris. Prętereuntes autem blasphemabant eum moventes ca-
pita sua. Dicentes. Vah. qui destruis templum dei. & triduo illud reedi-
ficas. Salua temetipsum. Si filius es dei descende de cruce. Similiter & principes
sacerdotum illudentes cum scribis & senioribus dicebant. Alios saluos fecit
nos autem non potest saluos facere. Si rex israel est descendat nunc de cruce
& credimus ei. Confidit in deo liberet nunc si uult eum. Dixerat enim quia dei
filius sum. Idipsum autem & latrones qui crucifixi erant cum eo improbabant

a. d. hora ait hora nonadecima hec nunc sup inuitatu nram. usq; ad horā no-
nā. & cum horam nonam clamauit ihc uoce magna dicens. heli. heli.
lamazabathani. hoc est. deꝰ meꝰ deꝰ meꝰ ut quid delerquisti me. Quidā
autē de circūstantib⁹ audientes dicebant. heliam uocat iste. Et continuo
cucurrit unꝰ ex eis & accepta spongia impleuit aceto. & imposuit arundi-
ni & dabat ei bibere. Cęteri uero dicebant. Sine. videamꝰ an ueniat helyas
liberet eum. Ihc aut̄ iterū clamans uoce magna emisit spm̄. Et ecce ue-
lū templi. scissū est. i. duas partes. a summo usq; deorsū. Et terra mota est. Pe-
tre scisse sunt. monumenta aperta sunt. & multa corpa sanctoꝝ que dormie-
runt surrexerūt. Et exeuntes de monumentis. p̄ resurrectionē ei⁹ uenerūt
in ciuitatē sanctā & apparuerūt multis. Centurio aut̄ qui ei⁹ erat ꝯ
custodiebat eum. uidens terremotū & ea que fiebant. timuerūt ualde dicen-
tes. Uere filius dei erat iste. Erant aut̄ ibi mulieres de longe q̄ steterāt ꝯ-
templantes. inter quas erat maria magdalene. & maria iacobi. & ioseph mr̄.
& mr̄ filioꝝ zebedei. Cū ergo esset iam sero. uenit quidam hō diues ab arimathia nōe ioseph. qui & ipse
discipulus erat ihu. hic accessit ad pilatū & petiit corpus ihu. Tunc pilatus
iussit reddi. Et accepto corpe ioseph inuolut illud in sindone mūda
& posuit illud in nouissimo suo nouo quod exciderat in petra. Et adiecit
ostium magnū ad hostium monumenti & abiit. Erant aut̄ ibi maria
magdalene. & alia maria. sedentes contra sepulchrū. Die aut̄ sequenti
qui est post parasceuen. congregati sunt principes sacerdotū & pharisei ad pilatū dicentes. Do-
mine recordati sumꝰ. quia seductor ille dixit adhuc uiuens. Post dies
tres resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrū usq; tertiū diem. ne forte ueniāt
discipuli eius & furentur eū. & dicant plebi. surrexit a mortuis. Erit
nouissimus error peior priore. Ait illis pilatus. Habetis custodiā. Ite &
custodite sicut scitis. Illi aut̄ abeuntes munierūt sepulchrū signantes lapi-
dem cū custodib⁹.

V Eſpe aut̄ sabbati que lucescit in prima sabbati. uenit ma-
ria magdalene & alia maria. uidere sepulchrū. Et ecce terremotus factus est magnus
Angelus enim dñi descendit de celo. Et accedens reuoluit lapidem a ia-
nua. & sedebat sup eum. Erat aut̄ aspectus ei⁹ sicut fulgur. & uestimentum eius
candidum tanq̄ nix. Pre timore aut̄ eius exterriti sunt custodes. & facti sunt
tanq̄ mortui. Respondens aut̄ angelus dixit mulieribus. Nolite timere uos. Scio enim quod ihm
qui crucifixus est quęritis. Non est hic. surrexit enim sicut dixit. Uenite &
videte locum ubi positus erat dñs. Et euntes dicite discipulis ei⁹ quia surrexit a mortuis. Ecce
precedet uos in galileam. ibi eum uidebitis. Ecce dixi uobis. Et exeuntes
cito de monumento. cum timore magno & gaudio. cucurrerunt nuntiare discipulis
ei⁹. Et ecce ihc occurrit eis dicens. Auete. Illi aut̄ accesserūt & tenuerūt pe-
des ei⁹. & adorauerūt eū. Tunc ihc ioan̄ ait eis. Nolite timere. Ite nun-
tiate fratribus meis ut eant in galileam. ibi me uidebunt. Illi aut̄ abeuntes
ecce quidā de custodib⁹ uenerūt in ciuitatē. & nuntiauerūt principib⁹ sacerdotū oīa
que facta fuerāt. Et congregati cū senioribus. consilio accepto. pecunias copio-
sas dederūt militib⁹ dicentes. Dicite. q̄ discipuli ei⁹ nocte uenerūt & furati
sunt eum nob⁹ dormientib⁹. Et hoc audituꝝ fuerit a p̄side nos persuademus ei. & ꝯ-
tristes uos faciemus. Illi aut̄ accepta pecunia fecerūt sicut erant edocti. & di-
vulgatum est apud iudeos usq; in hodiernū diē. Undecim aut̄ discipuli
abierūt in galileā in montē ubi constituerat illis ihc. Et uidentes eū adora-
uerūt. Quidā aut̄ dubitauerūt. Et accedens ihc locutus est eis dicens. Data est mihi
omnis potestas in celo & in terra. Euntes docete oēs gentes. baptizantes eos in
nomine patris & filii & spūs sc̄i. docentes eos seruare omnia quęcūq; mandaui uo-
bis. Et ecce ego uobiscū sum omnib⁹ diebus. usq; ad consummationem seculi. Ini-

cipit euangelium de ascensu & post resurrectionem dñi. Et nouissime recumbentibus illis undecim
uno sermone discipulis sacerdotum. illi & ceteri. iudeorum. ter-
rore. letitia ad eam ꝑtem ꝯuallis. euangelium in matha templo. obtendentes
que gesta fuerāt a xpō. Iam uero precepit ihc uoce. apl̄ica exclamatiōis
uultuosi ordinem teneret electionis. ut primi palestinam. ihm filium
dei uiuum. Nec ultra angeli emittuntur annuntiatores. non solū illis. sed
ꝯtra illi mittuntur. p̄ uniuersum mundum. ut omnis creatura. quę
ante. obstrictę. ut qui p̄ legerent timore. cui uerbi carnis in deo. ꝯsua-
uentur habitaculum cum deberet agnoscere. accepit in se uerbum. nouella mu-
tatione. ut homines. deum. Deus aut̄ p̄ his euangelii. dispositis. & apostolis
dilectis. p̄dicare deum in gentes. & saluos. fore. & immutare carnis. qua in peccati
ardore. sed cor̄ exprimens. exposita. ꝯsilia. ꝯtinuit. ut mentes. eorum prauis
uoluntatibus. congregandum. bestiarum. uinctas. p̄ ruinas. angelos. ut uidi-
cens. nos. ad intelligendum. angelica. in hoc. compingens. nec. audentes
rem. tam. ꝯ. ꝯ. demerere. ꝯ. placendi. ꝯ. placentium. ꝯ. negantes. Deum. ꝯ.
mo. promisse. sibi. posse. dicat. ut. habeat. repl̄. habeant. Sed. ꝯ. consentiēs
sibi. p̄dicatura. ponit. electos. ut. nec. sic. in. ope. sibi. ꝑdet. q̄. p̄. me
meum. in. gentes. sibi. ꝯ. alexandre. ꝯ. sue. sibi. ꝯ. p̄. angelos. ꝯ. sue. sibi. ꝯ.
euangelii. in. se. dicta. disponere. ꝯ. diplomata. in. se. legat. agnoscē. ꝯ. ꝯ.
tamen. dñi. intelligē. naturam. quo. in. nos. p̄sit. requirit. opere. Debite
manifesta. uolunt. agnosce. habentes. in. deum. exhortationis. ꝯ. ꝯ. q̄. plan-
tat. ꝯ. qui. negare. in. una. sunt. Cum. aut̄. increpasset. pater. deus. ꝯ. ꝯ.

Sancti. ꝯ. plog. Incipit euangliū scdm marcum.

Initium euangelii ihu xpi filii dei. Sicut scriptum est in ysaia ꝓpha. Ecce
ego mitto angelum meum ante faciem tuam. q̄ ꝑparabit uiā tuā ante te.
Uox clamantis in deserto. ꝑparate uiam dñi. rectas facite semitas eius.
Iohes in deserto baptizans. & predicans baptisma penie. in remissionem pecca-
torum. Et egrediebant ad illū omnis regio iudee. & hierosolymite uniuersi. & omnes baptizabantur
ab illo in iordane flumine. confitentes peccata sua. Et erat
iohes uestitus pilis camelorum. & zona pellicia circa lumbos eius. & locustas
& mel siluestre edebat. & predicabat dicens. Uenit fortior me post me
cui non sum dignus procidens solui corrigiam calciamenti eius. Ego baptizaui uos in aqua. ille baptizabit uos in spū scō. Et factum est in diebus
illis. uenit ihs a nazareth galilee. & baptizatus est ab iohe in iordane. Et
statim ascendens de aqua uidit celos apertos. & spm̄ tanq̄ columbam
descendentem. & manentem in ipso. Et uox facta est de celis. Tu es
filius meus dilectus. in te complacui. Et statim spūs expulit eum in desertum. Et erat
in deserto. xl. diebus. & xl. noctibus. & tentabatur a sathana. & erat
cum bestiis. & angeli ministrabant ei. Postq̄ aut̄ traditus est iohes.
uenit ihs in galileam. predicans euangelium regni dei. & dicens quia
impletum est tempus. & appropiauit regnum dei. Penitemini. & credite euan-
gelio. Et preiens secus mare galilee. uidit simonē & andream fratrem
eius. mittentes rete in mare. erant enim piscatores. Et dixit illis
ihs. Uenite post me. faciam uos fieri piscatores hominum. Et protinus re-
linquentes retia sequti sunt eum. Et p̄gressus inde pusillum. uidit iacobum
zebedei. & iohem fratrem eius. Et ipsos in naui componentes retia.
& statim uocauit illos. Et relicto patre suo zebedeo in nauicula cum
mercenariis secuti sunt eum. Et ingrediuntur in capharnaum. Et statim sabbatis
ingressus in synagogam docebat eos. Et stupebant super doctrina eius. Erat
enim docens eos quasi potestatem habens. & non sicut scribe eorum. Et
erat in synagoga eorum homo in spū immundo. & exclamauit dicens. Quid nobis & tibi
nazarene uenisti perdere nos. Scio te qui sis sanctus dei. Et comina-
uit ei ihs dicens. Obmutesce & exi de homine. Et discerpens eum spūs
immundus. & clamans uoce magna exiit ab eo. Et mirati sunt omnes
ita ut conquirerent inter se dicentes. Quid nam hoc est. Quę nam doctri-
na hec nouas. Quia in potestate & spūs imperat. & obediunt ei. Et exiit

eam. Dicebat aut̃ ihc̃ herodi. Non licet tibi habere uxorem fr̃i tui. Herodias aut̃ insidiabatur illi. et uolebat occidere eum. et non poterat. Herodes aut̃ metuebat iohañem. sciens eum uirum iustum & scm. & custodiebat eum. & audito eo multa faciebat. & libenter eum audiebat. Et cũ data opportunitas accidisset. Herodes nat̃alib⁹ suis fecit cenã principib⁹ & tribunis. & primis galilee. Cũq; ingressa filia herodiadis & saltasset. & placuisset herodi simulq; discumbentib⁹. rex ait puelle. Pete a me quod uis. & dabo tibi. Et iurauit illi. quod petieris dabo tibi. licet dimidiũ regni mei. Que cũ exisset. dixit matri sue. Quid petam de illa dixit. Caput iohannis baptiste. Cũq; introisset statim cum festinatione ad regem. petiit dicens. Volo ut protinus des mihi in disco caput iohannis baptiste. Et contristatus est rex. propter iusiurandum. Et propter eos qui simul discumbebant. noluit eam contristare. sed misso spiculatore precepit afferri caput eius in disco. & tradidit illud puelle. & puella dedit illud matri sue. Quod audito discipuli eius uenerunt. & tulerunt corpus eius. & posuerunt illud in monumento. Et ueniunt apli ad ihm. renũciauerũt omnia q̃ egerant & docuerant. & ait illis. Venite seorsum in desertum locum. & requiescite pusillum. Erant enim qui ueniebãt & redibant multi. & spaciũ manducandi non habebãt. Et abeuntes in naui. abierũt in desertum locum seorsum. Et uiderunt eos abeuntes. & cognouerunt multi. & pedestri de omnib⁹ ciuitatib⁹ concurrerunt illuc. & preuenerunt eos. Et exiens uidit turbam multam. & misertus est eis. quia erant sicut oues non habentes pastorem. Et cepit illos docere multa. Et cũ iam hora multa fieret. Accedentes discipuli ei. dicebant. Desertus est locus hic. & iam hora preterit. Dimitte illos ut euntes in proximas uillas & uicos emant sibi quod manducent. Et respondens ait illis. Date illis manducare. Et dicunt ei. Euntes emamus denariis ccc. panes. & dabimus illis manducare. Et dicit illis. Quot panes habetis? ite & uidete. Et cũ cognouissent dicunt. Quinq; & duos pisces. & precepit eis ut accũbere faciant omnes secundum contubernia super uiride fenum. & discubuerunt ordinate per centenos & quinquagenos. Et accepit quinq; panes. & duos pisces. & respiciens in celum benedixit & fregit & dedit discipulis suis ut ponerent ante eos. & duos pisces diuisit omnib⁹. Et manducauerũt omnes & saturati sunt. & sustulerũt reliquias fragmentorũ. xii. cophinos plenos & de piscib⁹. Erant aut̃ qui manducauerũt. quinq; mil. uirorũ. Et statim coegit discipulos suos ascendere in naui. & precedere eum trans fretum ad bethsaidam. dum ipse dimittit populum. Et cũ dimisisset eos abiit in montem orare. Et cũ sero esset. erat nauis in medio mari. & ipse solus in terra. Et uidens eos laborantes in remigando erat enim uentus contrarius eis. circa quartam uigiliam noctis uenit ad eos ambulans super mare. & uolebat eos preterire. Et illi uidentes eum ambulantem super mare. putauerunt fantasma esse. & clamauerunt. Omnes enim eum uidebant. & conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis. & dixit eis. Confidite. ego sum. nolite timere. Et ascendit ad illos in naue. & cessauit uentus. & plus magis in semetipsis stupebant. Non enim intellexerant de panibus. erat enim cor eorum obcecatum. Et egressi de naui. statim cognouerunt eum. & percurrentes uniuersam regionem illam. ceperunt in grabatis eos qui se male habebant. circumferre ubi audiebant eum esse. Et quocũq; introibat in uicos aut in uillas aut in ciuitates. in plateis ponebant infirmos. & deprecabantur eum. ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent. & quicumq; tangebant eum. salui fiebant. Et conueniunt ad eum pharisei. & quidam de scribis uenientes a hierosolimis. Et cum uidissent quosdam de discipulis eius. communibus id est non lotis manibus. manducare panem. reprehendebant. Pharisei enim & omnes iudei nisi crebro lauerint manus. non manducant. tenentes traditionem seniorum. Et cum uenerint a foro. nisi baptizentur. non manducant. Et alia multa sunt. que tradita sunt illis. seruare. baptismata calicum. & urceorum. & aramentorum. lectorum. & telegraba-

ei⁹ pharisei & scribe interrogant eum. Quare discipuli tui non ambulant secundum traditionem seniorum. sed communibus manibus manducant panem? Et ille respondens ait illis. Bene prophetauit yhesaias de uobis ypocritis sicut scriptum est. Quia hic populus labiis me honorat. cor aut̃ eorum longe est a me. Sine causa aut̃ me colunt. docentes doctrinas & precepta hominum. Relinquentes enim mandatum dei. tenetis traditionem hominum. baptismata urceorum & calicum. & alia talia similia horum facitis multa. Et dicebat illis. Bene irritum facitis preceptum dei. ut traditionem uestram seruetis. Moyses enim dixit. Honora patrem tuum & matrem tuam. & qui maledixerit patri aut matri morte moriatur. Vos aut̃ dicitis. Si dixerit homo patri uel matri. Corbam. quod est donum. quodcũq; ex me tibi profuerit. Et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri. rescindentes uerbum dei traditione uestra quam tradidistis. & multa huiusmodi similia facitis. Et conuocata iterum turba. dicebat illis. Audite me omnes & intelligite. Nichil est extra hominem. quod introiens in eum possit eum coinquinare. Sed quae de homine procedunt. illa sunt quae coinquinant hominem. Si quis habet aures audiendi audiat. Et cũ introisset in domum a turba interrogabant eum discipuli parabolam. Erant illi. Sic & uos imprudentes estis? Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum coinquinare. quia non intrat in cor eius. sed in uentrem. & in secessum exit. purgans omnes escas. Dicebat aut̃ quia quae de homine exeunt. illa coinquinant hominem. De intus enim de corde hominum cogitationes malae procedunt. adulteria. fornicationes. homicidia. furta. auaritiae. nequitiae. dolus. impudicitia. oculus malus. blasphemia. superbia. stulticia. Omnia haec mala deintus procedunt. & coinquinant hominem. Et inde surgens abiit in fines tyri & sidonis. Et ingressus domum neminem uoluit scire. & non potuit latere. Statim enim cũ audisset de eo. de quo habebat filia spiritum immundum. uenit & procidit ad pedes eius. Erat enim mulier gentilis. syrophenissa genere. Et rogabat eum ut eiceret demonium de filia eius. Qui dixit ei. Sine prius saturari filios. Non est enim bonum sumere panem filiorum & mittere canibus. Et illa respondit & dixit ei. Etiam domine. Nam & catelli edunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi propter hunc sermonem uade. exiit demonium a filia tua. Et abiit in domum suam. Et inuenit puellam iacentem super lectum. & demonium exisse. Et iterum exiens de finibus tyri uenit per sidonem ad mare galilee. inter medios fines decapolis. Et adducunt ei surdum & mutum. & deprecabantur eum. ut imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum. misit digitos suos in auriculas eius. & exspuens tetigit linguam eius. Et suspiciens in celum ingemuit. & ait illi. Ephphetha. quod est. Adaperire. Et statim apti sunt aures eius. & solutum est uinculum linguae eius. & loquebatur recte. Et precepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis precipiebat. tanto magis plus predicabant. Et eo amplius admirabantur dicentes. Bene omnia fecit. & surdos fecit audire. & mutos loqui.

In illo die cum turba multa esset. & non haberent quod manducarent. conuocans discipulos ait illis. Misereor super turbam. quia ecce iam triduo perseuerant mecum. & non habent quod manducent. Et si dimisero eos ieiunos in domum suam. deficient in uia. Quidam enim eorum de longe uenerunt. Et respondebant ei discipuli sui. Unde istos quis poterit hic saturare panibus in solitudine? Et interrogauit eos. Quot panes habetis? Qui dixerunt. Septem. Et precepit turbae discumbere super terram. Et accepit vii. panes. gratias agens fregit. & dabat discipulis suis ut apponerent. & apposuerunt turbae. Et habebant pauca pisciculos. super quos benedixit. & iussit apponi. Et manducauerunt & saturati sunt. Et sustulerunt quod superauit de fragmentis. septem sportas. Erant autem qui manducauerant. quasi quattuor milia. & dimisit eos. Et statim ascendens nauim cum discipulis suis. uenit in partes dalmanutha. Et exierunt pharisei. & coeperunt conquirere cum eo. quaerentes ab illo signum de celo. temptantes eum. Et ingemiscens spiritu ait. Quid generatio ista quaerit signum? Amen dico uobis. si dabitur generationi isti signum. Et dimit-

eos alienatur cum nauim. & alius transiret. & oblatum fuit puero suo. Nisi tantum panes habeamus. Sciat ut nauis. & pharisei dixerunt eis dicentes. Quare discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. Et dixit eis. Nunquam legistis quid fecerit dauid. quando esurit ipse. & qui cum illo erant. quomodo introierit in domum dei. & panes propositionis manducauerit. quos non licebat manducare nisi tantum sacerdotibus. & dabit eis. Et dicebat eis. Quia dominus est filius hominis etiam sabbati. Itaque non malum est sabbatis benefacere. an male animam saluam facere. an perdere. Et circumspiciens omnes dixit illi. Extende manum tuam. Et extendit. & restituta est manus ei. Et ipsi repleti sunt insipientia. & consolabantur ad invicem quidnam facerent iesu. Factum est autem in illis diebus exiit in montem orare. & erat pernoctans in oratione dei. Et cum factum esset diem vocauit discipulos suos. & elegit duodecim ex ipsis quos & apostolos nominauit. Simonem quem cognominauit petrum. & andream fratrem eius. Iacobum & Iohannem. Philippum & Bartholomeum. Matheum & Thomam. Iacobum alphei. & Simonem qui vocatur zelotes. Iudam iacobi. & Iudam scariothis qui fuit proditor. Et descendens cum illis stetit in loco campestri. & turba discipulorum suorum. & multitudo magna populi ab omni Iudea & Ierusalem. & maritima tyri & sidonis. Qui venerunt ut audirent eum. & sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus immundis. & curabantur. Et omnis turba quærebat eum tangere. quia virtus de illo exibat. & sanabat omnes. Et ait discipulis suis. Propter hoc dico vobis. nolite solliciti esse animabus vestris quid manducetis. neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca. & corpus quam vestimentum. Respicite volatilia celi. quoniam non seminant neque metunt. neque congregant in horrea. & pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis. Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum. Et de vestimento quid solliciti estis. Considerate lilia agri quomodo crescunt. non laborant neque nent. Dico autem vobis. quoniam nec salomon in omni gloria sua coopertus fuit sicut unum ex istis. Si autem fenum agri quod hodie est. & cras in clibanum mittitur deus sic vestit quanto magis vos modicæ fidei. Et vos nolite quærere quid manducetis aut quid bibatis. & nolite in sublime mente trahi. Hæc enim omnes gentes mundi inquirunt. Scit autem pater vester quia his indigetis. Verumtamen quærite primum regnum dei & iustitiam eius. & hæc omnia adicientur vobis. Nolite timere pusillus grex. quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quæ possidetis & date elemosinam. Facite vobis sacculos non veteres. thesaurum non deficientem in celis. quo fur non accedit neque tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus vester est. ibi & cor vestrum erit. Sint lumbi vestri præcincti. & lucernæ ardentes in manibus vestris. Et vos similes hominibus exspectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis. ut cum venerit & pulsauerit confestim aperiant ei. Beati servi illi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes. Amen dico vobis quod præcinget se & faciet illos discumbere. & transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia. & si in tertia vigilia venerit. & invenerit ita beati sunt servi illi. Hoc autem scitote quoniam si sciret pater familias qua hora fur veniret. vigilaret utique. & non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati. quia qua hora non putatis filius hominis venturus est. Dixit autem ei petrus. Domine ad nos dicis hanc parabolam. an & ad omnes. Et dixit dominus. Quis putas est fidelis dispensator & prudens. quem constituit dominus super familiam suam. ut det illis in tempore tritici mensuram. Beatus ille servus quem cum venerit dominus eius invenerit sic facientem. Vere dico vobis quoniam super omnia quæ possidet constituet illum. Si autem dixerit servus ille in corde suo. Moram facit dominus meus venire. & cœperit percutere pueros & ancillas. manducare quoque & bibere & inebriari. Veniet dominus servi illius in die qua non sperat. & hora qua ignorat. & dividet eum. partemque eius cum infidelibus ponet. Servus autem ille qui cognovit voluntatem domini sui. & non præparavit & non fecit secundum voluntatem eius. vapulabit multis. Qui autem non cognovit & fecit digna plagis vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est multum quæretur ab eo. & cui commendaverunt multum plus petent ab eo. Ignem veni mittere in terram. & quid volo nisi ut accendatur. Baptismo autem habeo baptizari. & quomodo coarctor usquedum perficiatur. Putatis quia pacem veni dare in terra. Non dico vobis. sed separationem. Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi tres contra duos. & duo contra tres. Dividetur pater filio. & filius patri. mater filiæ. & filia matri. socrus nurui suæ. & nurus socrui. Dicebat autem & ad turbas. Cum videritis nubem surgentem ab occidente. statim dicitis. Imber venit. & ita fit. Et cum austrum flantem. dicitis quia æstus erit. & fit. Hypocritæ faciem cæli & terræ probare scitis. hoc autem tempus quomodo non probatis. Quid autem & a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est. Cum enim vadis cum adversario tuo ad principem. in via da operam liberari ab eo. ne forte trahat te ad iudicem. & iudex tradat te exactori. & exactor mittat te in carcerem. Dico tibi non exies inde donec & novissimum minutum reddas. In illo autem tempore adfuerunt quidam nuntiantes illi de galilæis quorum sanguinem pilatus miscuit cum victimis eorum. Et respondens ihesus dixit illis. Existimatis quia galilæi isti peccatores fuerint præ omnibus galilæis. quia talia passi sunt. Non dico vobis. sed nisi pœnitentiam habueritis omnes similiter peribitis. Aut illi decem & octo quos cecidit turris in siloe. & occidit eos. putatis quia & ipsi debitores fuerunt præ omnibus hominibus habitantibus in hierusalem. Non dico vobis. sed si pœnitentiam non habueritis omnes similiter peribitis. Dicebat autem hanc similitudinem. Arborem ficulneam habebat quidam plantatam in vinea sua. & venit quærens fructum in ea. & non invenit. Dixit autem ad cultorem vineæ. Ecce anni tres sunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac. & non invenio. Succide ergo illam. ut quid etiam terram occupat. Ille autem respondens dixit illi. Domine dimitte illam & hoc anno. usque dum fodiam circa illam. & mittam stercora. & si quidem fecerit fructum in futurum. sin autem succides eam. Erat autem docens in una synagogarum sabbatis. Et ecce mulier quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem & octo. & erat curvata. & nullo modo poterat sursum respicere. Quam cum vidisset ihesus vocavit ad se. & dixit illi. Mulier dimissa es infirmitate tua. & imposuit illi manus. & confestim erecta est. & glorificabat deum. Respondens autem archisynagogus indignans quia sabbatis curasset ihesus. dicebat turbæ. Sex dies sunt in quibus operari oportet. in ipsis ergo venite curamini. & non die sabbati. Respondit autem ad illum dominus. & dixit. Hypocrita. unusquisque vestrum sabbato nonne bovem suum aut asinum a præsepio solvit. & ducit adaquare. Filiam autem abrahæ cum sit. quam alligavit satanas ecce decem & octo annis. non oportuit solvi a vinculo hoc die sabbati. Et hæc cum dixisset erubescebant omnes adversarii eius. & omnis turba gaudebat in universis quæ gloriose fiebant ab eo. Dicebat ergo. Cui similis est regnum dei. & cui similabo illud. Simile est grano sinapis. quod accipiens homo misit in hortum suum. & crevit. & factum est in arborem magnam. & volucres cæli requieverunt in ramis eius. Et iterum dixit. Cui similabo regnum dei. Simile est fermento. quod accipiens mulier abscondit in farinæ sati tria. donec fermentatum est totum. Et perambulabat per civitates & castella docens. & iter faciebat in hierusalem. Dixit autem quidam ei. Domine si pauci sunt qui salvi fiant. Ipse autem dixit ad illos. Contendite intrare per angustam portam. quia multi dico vobis quærent intrare & non valebunt. Modicum autem tempus habebunt. qui vigilaverit & introierit in domum patris familias. & cœperit foris stare & pulsare ostium domus. & dicere. Domine aperi nobis. & respondens dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Tunc incipietis dicere. Manducavimus coram te & bibimus. & in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Discedite a me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus & stridor dentium. cum videritis abraham & isaac & iacob & omnes prophetas in regno dei. vos autem expelli foras. Et venient ab oriente & occidente. & aquilone & austro. & recumbent in regno dei. Et ecce sunt novissimi qui erunt primi. & sunt primi qui erunt novissimi. In ipsa hora accesserunt quidam pharisæorum dicentes ei. Exi & vade hinc quia herodes te vult occidere. Et ait illis. Ite & dicite vulpi huic. Ecce ejicio dæmonia & sanitates perficio hodie & cras. & tertia die consummor. Verumtamen oportet me hodie & cras & sequenti die ambulare. quia non capit prophetam perire extra hierusalem. Hierusalem hierusalem quæ occidis prophetas & lapidas eos qui ad te missi sunt. quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas & non vultis. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis. non videbitis me donec veniat cum dicetis. Benedictus qui venit in nomine domini. Et factum est cum introisset ihesus in domum principis pharisæorum sabbato manducare panem. & ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Et respondens ihesus dixit ad legis doctores & pharisæos dicens. Si licet sabbatis curare. At illi tacuerunt. Ipse autem apprehendens sanavit eum. ac dimisit. Et respondens ad illos dixit. Cujus vestrum asinus aut bos in puteum cadet. & non continuo extrahet illum die sabbati. Et non poterant ad hæc respondere illi. Dicebat autem & ad invitatos parabolam intendens quando a primo accubitu eligebant primos discumbere. dicens illis. Cum vocatus fueris ab aliquo ad nuptias non discumbas in primo loco. ne forte honorabilior te sit invitatus ab illo. & accedens is qui te & illum vocavit dicat tibi. Da huic locum. & tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris vade. recumbe in novissimo loco. ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi. Amice ascende superius. tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur. & qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autem & ei qui invitaverat eum. Cum facis prandium aut cenam. noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos tuos neque vicinos divites. ne forte & ipsi te reinvitent. & fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium vocas pauperes debiles claudos & cæcos. & beatus eris quia non habent retribuere tibi. retribuetur enim tibi in resurrectione justorum. Cum audisset hæc quidam de discumbentibus dixit illi. Beatus qui manducabit panem in regno dei. Ille autem dixit illi. Homo quidam fecit cenam magnam & vocavit multos. & misit servum suum hora cenæ dicere invitatis ut venirent. quia parata sunt omnia. Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei. Villam emi & necesse habeo exire & videre illam. rogo te habe me excusatum. Et alius dixit. Juga boum emi quinque & eo probare illa. rogo te habe me excusatum. Et alius dixit. Uxorem duxi & ideo non possum venire. Et reversus servus nuntiavit hæc domino suo. Tunc iratus pater familias dixit servo suo. Exi cito in plateas & vicos civitatis & pauperes & debiles & cæcos & claudos introduc huc. Et dixit servus. Domine factum est ut imperasti. & adhuc locus est. Et dixit dominus ad servum. Exi in vias & sepes & compelle intrare ut impleatur domus mea. Dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam. Simul autem turbæ multæ cum eo erant. & conversus dixit ad illos. Si quis venit ad me & non odit patrem suum & matrem & uxorem & filios & fratres & sorores adhuc autem & animam suam non potest meus esse discipulus. Qui non baiulat crucem suam & venit post me non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim ædificare nonne prius sedet & computat impensas quæ necessariæ sunt ut habeat si sufficiant ad perficiendum. Ne forte postquam posuerit fundamentum & non potuerit perficere omnes qui vident incipiant illudere ei. dicentes. Quia hic homo cœpit ædificare & non potuit consummare. Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem non sedet prius & cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei qui cum viginti milibus venit contra se. Alioquin adhuc illo longe agente legationem mittit rogans ea quæ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet non potest meus esse discipulus. Bonum sal. Si autem sal evanuerit in quo condietur. Neque in terram neque in sterquilinium utile est. Sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi audiat. Erant autem appropinquantes ei publicani & peccatores ut audirent illum. Et murmurabant pharisæi & scribæ dicentes. Quia hic peccatores recipit & manducat cum illis. Ad illos autem hanc similitudinem dixit. Quis ex vobis homo qui habet centum oves & si perdiderit unam ex illis nonne dimittit nonaginta novem in deserto & vadit ad illam quæ perierat donec inveniat eam. Et cum invenerit imponit in humeros suos gaudens. Et veniens domum convocat amicos & vicinos dicens illis. Congratulamini mihi quia inveni ovem meam quæ perierat. Dico vobis quod ita gaudium erit in celo super uno peccatore pœnitentiam agente. quam super nonaginta novem justis qui non indigent pœnitentia. Aut quæ mulier habens drachmas decem si perdiderit drachmam unam nonne accendit lucernam & everrit domum & quærit diligenter donec inveniat. Et cum invenerit convocat amicas & vicinas dicens. Congratulamini mihi quia inveni drachmam quam perdideram. Ita dico vobis gaudium erit coram angelis dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Dicebat autem & ad discipulos suos. Homo quidam erat dives qui habebat villicum. & hic diffamatus est apud illum tamquam dissipasset bona ipsius. Et vocavit illum & ait illi. Quid hoc audio de te. Redde rationem villicationis tuæ. Jam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se. Quid faciam quia dominus meus aufert villicationem a me. Fodere non valeo. mendicare erubesco. Scio quid faciam ut cum amotus fuero de villicatione recipiant me in domos suas. Convocatis igitur singulis debitoribus domini sui dicebat primo. Quantum debes domino meo. Qui dixit illi. Centum cados olei. Et dixit illi. Accipe cautionem tuam & sede cito scribe quinquaginta. Deinde alii dixit. Tu vero quantum debes. Qui dixit illi. Centum coros tritici. Et ait illi. Accipe litteras tuas & scribe octoginta. Et laudavit dominus villicum iniquitatis. quia prudenter fecisset. quoniam filii hujus seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico. facite vobis amicos de mammona iniquitatis. ut cum defeceritis recipiant vos in æterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo & in multo fidelis est. Et qui in modico iniquus est & in multo iniquus est. Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis. quod verum est quis credet vobis. Et si in alieno fideles non fuistis. quod vestrum est quis dabit vobis. Nemo potest duobus dominis servire. aut enim unum odiet & alterum diliget. aut unum sustinebit & alterum contemnet. Non potestis deo servire & mammonæ. Audiebant autem hæc omnia pharisæi qui erant avari. & irridebant eum. Et dixit eis. Vos estis qui justificatis vos coram hominibus. deus autem novit corda vestra. quia quod hominibus altum est abominatio est ante deum. Lex & prophetæ usque ad iohannem. ex eo regnum dei evangelizatur. & omnis vim patitur. Facilius est autem celum & terram transire quam de lege unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem suam & ducit alteram mœchatur. & qui dimissam a viro ducit mœchatur. Homo quidam erat dives. & induebatur purpura & bysso. & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine lazarus qui jacebat ante ostium ejus ulceribus plenus. & cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa divitis. & nemo illi dabat. sed & canes venientes lingebant ulcera ejus. Factum est autem ut moreretur mendicus. & portaretur ab angelis in sinum abrahæ. Mortuus autem & dives sepultus est in inferno. Levans autem oculos suos cum esset in tormentis vidit abraham a longe. & lazarum in sinu ejus. Et ipse clamans dixit. Pater abraham miserere mei. & mitte lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam. & refrigeret linguam meam. quia crucior in hac flamma. Et dixit abraham. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua. & lazarus similiter mala. nunc autem hic consolatur. tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos & vos chaos magnum firmatum est. ut hi qui volunt hinc transire ad vos non possint. neque inde huc transmeare. Et ait. Rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei. habeo enim quinque fratres. ut testetur illis. ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Dicit ei abraham. Habent moysen & prophetas audiant illos. Qui dixit. Non pater abraham. sed si quis ex mortuis ierit ad eos pœnitentiam agent. Dixit autem ad illum. Si moysen & prophetas non audiunt. neque si quis ex mortuis resurrexerit credent. Dixit autem discipulis suis. Impossibile est ut non veniant scandala. væ autem per quem veniunt. Utilius est ei si lapis molaris imponatur circa collum ejus. & projiciatur in mare. quam ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccaverit frater tuus in te. corripe illum. & si pœnitentiam egerit dimitte illi. Et si septies in die peccaverit in te. & septies in die conversus fuerit ad te dicens. Pœnitet me. dimittes illi. Et dixerunt apostoli domino. Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus. Si habueritis fidem sicut granum sinapis. dicetis huic arbori morus. Evellere & transplantare in mare. & obediret vobis. Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem. qui regresso de agro dicat illi. Statim transi recumbe. Et non potius dicat ei. Para quod cenem. & accinctus ministra mihi. dum manducem & bibam. & post hæc manducabis & bibes tu. Numquid gratiam habet servo illi quia fecit quæ imperata sunt ei. Non puto. Ita & vos cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis dicite. Servi inutiles sumus. quod debuimus facere fecimus. Et factum est dum iret in hierusalem. & ipse transiret per mediam samariam & galilæam. Et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt ei decem viri leprosi. qui steterunt a longe. Et ipsi levaverunt vocem dicentes. Jesu præceptor miserere nostri. Quos ut vidit dixit eis. Ite ostendite vos sacerdotibus. Et factum est dum irent mundati sunt. Unus autem ex illis ut vidit quia mundatus est regressus est cum magna voce magnificans deum. Et cecidit in faciem ante pedes ejus gratias agens. Et hic erat samaritanus. Respondens autem ihesus dixit. Nonne decem mundati sunt. Et novem ubi sunt. Non est inventus qui rediret & daret gloriam deo nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge vade quia fides tua te salvum fecit. Interrogatus autem a pharisæis quando veniret regnum dei. respondit eis & dixit. Non veniet regnum dei observatione. Neque dicent. Ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnum dei intra vos est. Et ait ad discipulos. Venient dies quando desideretis videre unum diem filii hominis & non videbitis. Et dicent vobis. Ecce hic & ecce illic. Nolite ire neque sectemini. Nam sicut fulgur coruscans de sub celo in ea quæ sub celo sunt fulget. ita erit filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum multa pati & reprobari a generatione hac. Et sicut factum est in diebus noe. ita erit & in diebus filii hominis. Edebant & bibebant. uxores ducebant & dabantur ad nuptias. usque in diem qua intravit noe in arcam. & venit diluvium & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus loth. Edebant & bibebant. emebant & vendebant. plantabant & ædificabant. Qua die autem exivit loth a sodomis pluit ignem & sulphur de celo & omnes perdidit. Secundum hæc erit qua die filius hominis revelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto & vasa ejus in domo non descendat tollere illa. Et qui in agro similiter non revertatur retro. Memores estote uxoris loth. Quicumque quæsierit animam suam salvam facere perdet illam. & quicumque perdiderit animam suam vivificabit illam. Dico vobis. in illa nocte erunt duo in lecto uno. unus assumetur & alter relinquetur. Duæ molentes in unum. una assumetur & altera relinquetur. Duo in agro. unus assumetur & alter relinquetur. Respondentes dicunt illi. Ubi domine. Qui ait illis. Ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur & aquilæ. Dicebat autem parabolam illis ad hoc quod oportet semper orare & non deficere. Dicens. Judex quidam erat in quadam civitate. qui deum non timebat & hominem non reverebatur. Vidua autem quædam erat in civitate illa. & venit ad eum dicens. Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit apud se. Etsi deum non timeo nec hominem reverebor. tamen quia molesta est mihi hæc vidua vindicabo illam. ne in novissimo veniens sugillet me. Dixit autem dominus. Audite quid judex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte. & patientiam habebit in illis. Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Verumtamen filius hominis veniens putas inveniet fidem in terra. Dixit autem & ad quosdam qui in se confidebant tamquam justi & aspernabantur ceteros parabolam istam. Duo homines ascenderunt in templum ut orarent. unus pharisæus & alter publicanus. Pharisæus stans hæc apud se orabat. Deus gratias ago tibi quia non sum sicut cæteri hominum raptores injusti adulteri velut etiam hic publicanus. Jejuno bis in sabbato. decimas do omnium quæ possideo. Et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad celum levare. sed percutiebat pectus suum dicens. Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis descendit hic justificatus in domum suam ab illo. quia omnis qui se exaltat humiliabitur. & qui se humiliat exaltabitur. Afferebant autem illi & infantes ut eos tangeret. Videntes autem discipuli increpabant illos. Ihesus autem convocavit eos dicens. Sinite pueros venire ad me. & ne prohibueritis eos. talium est enim regnum dei. Amen dico vobis quisquis non receperit regnum dei sicut puerulus non intrabit in illud. Et convertens se ad discipulos suos dixit. Mittite filios in manibus eorum & nolite prohibere eos. Et ecce quidam juvenis accessit ei. Magister bone quid faciam ut vitam æternam possideam.

Ihc autē dixit. Quid me dicis bonū? Nemo bonus nisi solus deus. Precepta nosti ne adulteres. ne occidas. ne furtum facias. ne falsum testimonium dicas. honora patrem tuū et matrem. Ille autē respondens ait. magister hec omnia custodiui a iuuentute mea. Ihc autē intuitus eum dilexit eum et dixit ei. Unum tibi deest. uade quecunq; habes uende. et da pauperibus. et habebis thesaurum in celo. et ueni sequere me. Qui contristatus in uerbo abiit merens. Erat enim habens multas possessiones. Et circumspiciens Ihc ait discipulis suis. Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei introibunt. Discipuli autē obstupescebant in uerbis eius. At Ihc iterum respondens ait illis. filioli quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum dei introire. Facilius est camelum per foramen acus transire quam diuitem intrare in regnum dei. Illo amplius admirabantur dicentes ad semetipsos. Et quis potest saluus fieri. Et intuitus illos Ihc ait illis. Apud homines impossibile est. sed non apud deum. Omnia enim possibilia sunt apud deum. Et cepit ei petere dicere. Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Respondens Ihc ait. Amen dico uobis. Nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros propter me et propter euangelium qui non accipiat centies tantum nunc in tempore hoc. domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus et in seculo uenturo uitam eternam. Multi autem erunt primi nouissimi et nouissimi primi. Erant autem in uia ascendentes Ierosolymam et precedebat illos Ihc et stupebant et sequentes timebant. Et assumens iterum xii. cepit eis dicere que essent ei uentura. Quia ecce ascendimus Ierosolymam et filius hominis traditus principibus sacerdotum et scribis et senioribus et condemnabunt eum morte et tradent eum gentibus et illudent ei et conspuent eum et flagellabunt eum et occident eum et tribus diebus resurget. Et accedunt ad eum Iacobus et Iohannes filii Zebedei dicentes magister uolumus ut quodcumque petierimus facias nobis. At ille dixit eis. Quid uultis ut faciam uobis? Et dixerunt ei. Da nobis ut unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram sedeamus in gloria tua. Ihc autē dixit eis. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibo aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerunt ei. Possumus. Ihc autē illis ait. Calicem quidem quem ego bibo bibetis et baptismo quo ego baptizabor baptizabimini. Sedere autem ad dexteram meam non est meum dare uobis sed quibus paratum est. Et audientes decem ceperunt indignari super Iacobum et Iohannem. Ihc autem conuocans eos ait illis. Scitis quia hi qui uidentur dominari gentibus dominantur eis et principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in uobis. Sed quicumque uoluerit fieri maior inter uos erit minister uester. Et quicumque uoluerit inter uos primus esse erit omnium seruus. Nam et filius hominis non uenit ut ministretur ei sed ut ministret et det animam suam redemptionem pro multis. Et uenerunt Iherichon et proficiscente eo de Iherichon et discipulis eius et plurima turba Bartimeus filius Thimei cecus sedebat iuxta uiam mendicans. Qui cum audisset quia Ihc Nazarenus est cepit clamare et dicere. Fili dauid Ihu miserere mei. Et comminabantur multi ut taceret. At ille multo magis clamabat. Fili dauid miserere mei. Et stans Ihc precepit illum uocari. Vocant cum dicentes animequior esto. Surge uocat te. Qui proiecto uestimento suo exiliens uenit ad eum. Et respondens Ihc dixit ei. Quid tibi uis faciam? Rabboni ut uideam. Ihc autē dixit ei. Vade fides tua te saluū fecit. Et confestim uidit et sequebatur eum in uia. Et cum appropinquasset Ierosolymis. Bethanie ad montem Oliueti misit duos ex discipulis suis et ait illis. Ite in castellum quod contra uos est. Et statim introeuntes in uicum illum inuenietis pullum ligatum super quem nemo adhuc hominum sedit. Solui eum adducite mihi. Et si quis uobis dixerit. quid facitis? dicite quia dominus eius necessarium habet. Et continuo dimittet illum huc. Et abierunt inuenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in biuio. et soluunt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis. Quid facitis soluentes pullum? Qui dixerunt illis sicut præcepit Ihc dimiserunt eos. Et adduxerunt pullum ad Ihm. Et superponentes illi uestimenta sua. et sedit super eum. Plures autem uestimenta sua in uia. Alii autem frondes cedebant de arboribus et sternebant in uia. Et qui præibant et qui sequebantur clamabant dicentes. Osanna benedictus qui uenit in nomine domini. Benedictum quod uenit regnum patris nostri dauid. Osanna in excelsis. Et ingressus Ihs Ierosolymam in templum. cepit circumspicere omnia. cum iam uesperi esset hora. exiit in Bethaniam cum xii. et quidam de circumstantibus dicebant ei. Ecce Abrahamo et Ysaac. Illis autem alongo fructum habentem foliam uenit si quid in ea forte inueniret. Et cum uenisset ad eam nihil inuenit præter folia. Non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit ei. Iam non amplius in eternum ex te quisquam fructum manducet. Et audiebant discipuli eius. Et uenerunt Ierosolymam. Et cum introisset in templum cepit eicere uendentes et ementes de templo et tabulas numulariorum euertit. et cathedras uendentium columbas euertit. Et non sinebat ut quisquam transferret uas per templum. Et docebat et dicebat. Nonne scriptum est. quia domus mea domus orationis uocabitur. omnibus gentibus? Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Audierunt principes sacerdotum et scribe et querebant quomodo eum perderent. Timebant enim eum. omnis enim turba admirabatur super doctrina eius. Et cum uespera facta esset egrediebantur de ciuitate et ibant in monte Oliueti. Et mane cum transirent uiderunt ficum aridam a radicibus. Et recordatus petrus dixit ei. Rabbi ecce ficus cui maledixisti aruit. Et respondens Ihc ait illis. Habete fidem dei. Amen dico uobis quia quicumque dixerit huic monti tollere et mittere in mare et non hesitauerit in corde suo. sed crediderit quia quodcumque dixerit fiet ei. quicquid dicitis uobis orantes petite credite quia accipietis. et erit uobis. Et cum stetisset orans dimittite si quid habetis aduersus aliquem ut et pater uester qui in celis est dimittat uobis peccata uestra. Quod si uos non dimiseritis nec pater uester qui in celis est dimittet uobis peccata uestra. Et uenerunt rursus Ierosolymam. Et cum ambularet in templo accedunt ad eum principes sacerdotum et scribe et seniores et dicunt ei. In qua potestate hec facis? aut quis dedit tibi hanc potestatem ut hec facias? Ihc autē ait illis. Interrogabo et ego uos unum sermonem et respondete mihi. et dicam uobis in qua potestate hec faciam. Baptismum iohannis de celo erat an hominum? Respondete mihi. Et illi cogitabant secum dicentes. Si dixerimus de celo. dicet. Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimus ex hominibus timebamus populum. Omnes enim habebant iohannem quia uere propheta erat. Et respondentes dicunt Ihu. Nescimus. Et Ihc respondens ait illis. Nec ego dico uobis in qua potestate hec faciam. Et cepit illis in parabolis loqui. Plantauit uineam homo et circumdedit sepem. et fodit lacum. et ædificauit turrem. et locauit eam agricolis. et peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tempore seruum. ut acciperet ab agricolis de fructibus uineæ. Illi apprehensum eum ceciderunt. et dimiserunt uacuum. Et iterum alium misit seruum. illi autem et illum lapidauerunt. et dimiserunt uerecundatum. Et rursus alterum misit. et illum occiderunt. et alios plures. quosdam cedentes. et quosdam occidentes. Adhuc unum filium habebat carissimum. et illum misit ad eos nouissimum dicens quia reuerebuntur filium meum. Coloni autem dixerunt ad inuicem. Hic est heres. uenite occidamus eum. et nostra erit hereditas. Et apprehendentes eum occiderunt et ejecerunt extra uineam. Quid faciet dominus uineæ? Veniet et perdet colonos. et dabit uineam alijs. Nec scripturam hanc legistis. Lapidem quem reprobauerunt ædificantes hic factus est in caput anguli. A domino factum est istud. et est mirabile in oculis nostris. Et querebant eum tenere et timuerunt turbam. Cognouerunt enim quod ad eos parabolam hanc dixerit. et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quosdam ex pharisæis et herodianis. ut eum capiant in uerbo. Qui uenientes dicunt ei. Magister scimus quia uerax es. et non curas quemquam. Non enim respicis personam hominis. sed in ueritate uiam dei doces. Licet dare tributum cesari an non dabimus? Ihc autem sciens hypocrisim eorum. ait illis. Quid me temptatis? afferte mihi denarium ut uideam. Illi autem attulerunt. Et ait illis. Cuius est imago hec et superscriptio? Illi dixerunt ei. Cesaris. Ihc autē respondens dixit eis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo. Et mirabantur super eo.

Et uenit ad Iohannem. Et ait illi. Quid hic tu facis Helya? Et ille dixit. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. Quia dereliquerunt filii Israel pactum tuum. altaria tua destruxerunt. et prophetas tuos occiderunt gladio. Et relictus sum ego solus. et quærunt animam meam ut auferant eam. Et ait illi. Egredere et sta coram domino in monte. Et ecce dominus transit. et spiritus grandis et fortis subuertens montes et confringens petras ante dominum. non in spiritu domini. Et post spiritum commotio. non in commotione dominus. Et post commotionem ignis. non in igne dominus. Et post ignem sibilus aure tenuis. Et ut audiuit Helyas operuit faciem suam pallio suo. et egressus stetit in ostio speluncæ. Et ecce uox ad eum dicens. Quid tu hic Helya? Et ille dixit. Zelo zelatus sum pro domino deo exercituum. Quia dereliquerunt filii Israel pactum tuum. altaria tua destruxerunt. et prophetas tuos occiderunt gladio. Et relictus sum ego solus. et quærunt animam meam ut auferant eam. Et dixit dominus ad eum. Vade. et reuertere in uiam tuam per desertum damasci. et ibis. et unges Hazahel in regem super Syriam. et Iehu filium Namsi unges in regem super Israel. et Eliseum filium Saphat de Abelmahula unges in prophetam pro te. Et qui fugerit gladium Hazahel occidet Iehu. et qui fugerit gladium Iehu occidet Eliseus. Et reliqui reliquos in Israel. omnia genua quæ non curuata sunt Baal. et omne os quod non adorauit eum. Et abiit inde et inuenit Eliseum filium Saphat. qui arabat duodecim iugis ante se. et ipse in duodecimo. Et transiit Helyas ad eum. et operuit pallio suo eum. Et dereliquit boues et cucurrit post Helyam. et ait. Osculabor patrem meum et matrem meam. et sequar te. Et ait illi. Vade. reuertere. Quid enim feci tibi? Et reuersus est a tergo eius. et tollens duo iuga boum immolauit ea. et in skeuis boum coxit carnes. et dedit populo. et comederunt. Et surrexit et abiit post Helyam. et ministrabat ei.

Et factum est cum audisset Achab Naboth mortuum. surrexit Achab ut descenderet in uineam Naboth Iezrahelitæ. et possideret eam. Et factum est uerbum domini ad Helyam Thesbitem dicens. Surge et descende in occursum Achab regis Israel qui est in Samaria. ecce enim descendit in uineam Naboth ut possideat eam. Et loqueris ad eum dicens. Hæc dicit dominus. Occidisti insuper et possedisti. Et dices ei. Hæc dicit dominus. In loco in quo lapidauerunt canes sanguinem Naboth lapidabunt canes sanguinem tuum etiam tuum. Et dixit Achab ad Helyam. Numquid inuenisti me inimicum tuum? Qui ait. Inueni. eo quod uenundatus sis ut facias malum in conspectu domini. Ecce ego inducam super te malum. et demetam posteritatem tuam. et interficiam de Achab mingentem ad parietem. et clausum et derelictum in Israel. Et dabo domum tuam sicut domum Hieroboam filii Nabat. et sicut domum Baasa filii Ahia. propter iracundiam qua irritasti me. et peccare fecisti Israel. Et de Iezabel locutus est dominus dicens. Canes comedent Iezabel in agro Iezrahelitæ. Qui mortuus fuerit de Achab in ciuitate. comedent eum canes. et qui mortuus fuerit de eo in agro. comedent eum uolucres cæli. Certe non fuit alius sicut Achab qui uenundatus fuit ut faceret malum in conspectu domini. quem concitauit Iezabel uxor sua. Et abominatus est ambulans idola iuxta omnia quæ fecerant Amorræi. quos interfecit dominus coram filiis Israel. Cumque audisset Achab uerba hæc. scidit uestimenta sua. et operuit carnem suo cilicio. et ieiunauit. dormiebat quoque in sacco. et ambulabat demisse. Factum est autem uerbum domini ad Helyam Thesbitem dicens. Quia uidisti humiliatum Achab coram me. non inducam malum in diebus eius. sed in diebus filii eius inducam malum super domum eius.

Et sedit triennium absque bello inter Syriam et Israel. Et factum est in anno tertio. descendit Iosaphat rex Iuda ad regem Israel. Et dixit rex Israel ad seruos suos. Numquid scitis quia Ramoth Galaad nostra est. et nos silemus. nec tollimus eam de manu regis Syriæ? Et dixit ad Iosaphat. Venies mecum ad Ramoth Galaad ad pugnandum? Et dixit Iosaphat ad regem Israel. Ego sicut tu. et populus meus sicut populus tuus. et equi mei sicut equi tui. Dixitque Iosaphat ad regem Israel. Interroga hodie sermonem domini. Congregauit ergo rex Israel prophetas quasi quadringentos uiros. et ait ad eos. Ibone ad Ramoth Galaad et prosperum iter faciemus? Qui dixerunt. Ascende. tradet enim dominus in manu regis. Et ait Iosaphat. Numquid non est hic propheta domini? Et dixit rex Israel ad Iosaphat. Est adhuc unus per quem possumus interrogare dominum. sed ego odi eum. quia non prophetat mihi bona. sed mala omnibus diebus. Micheas filius Iemla. Et dixit Iosaphat. Ne dicas hoc rex. Vocauit ergo rex Israel eunuchum quendam. et ait. Festina. adduc Micheam filium Iemla. Rex autem Israel et Iosaphat rex Iuda sedebant singuli in solio suo. uestiti cultu regio. sedebantque in area iuxta portam Samariæ. et omnes prophetæ prophetabant coram eis. Fecit autem sibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea. et ait. Hæc dicit dominus. In his uentilabis Syriam donec consumas eam. Et omnes prophetæ similia prophetabant dicentes. Ascende in Ramoth Galaad. et prosperaberis. dabit enim dominus in manu regis. Nuncius autem qui abierat ad uocandum Micheam locutus est ei dicens. Ecce uerba prophetarum ex ore uno prædicunt bona regi. Fiat sermo tuus sicut unius ex illis. et loquere bona. Et ait Micheas. Vivit dominus quia quodcumque locutus fuerit dominus ad me. hoc loquar. Cumque uenisset ad regem. dixit ei rex. Micheas. numquid ascendimus in Ramoth Galaad ad pugnandum? aut quiescimus? Qui dixit ei. Ascende. et prosperaberis. et dabitur in manu regis. Et dixit ei rex. Usque quo te adiurare debeo ut non loquaris mihi nisi uerum in nomine domini? Et ait. Vidi omnem Israel dispersum in montibus sicut oues quibus non est pastor. Et dixit dominus. Non habent isti dominum. reuertatur unusquisque in domum suam in pace. Et dixit rex Israel ad Iosaphat. Nonne dixi tibi quia non prophetat mihi bona. sed mala? Et ait Micheas. Propterea audite uerbum domini. Vidi dominum sedentem super solium suum. et omnem exercitum cæli assistere ei a dextris et a sinistris. Et dixit dominus. Quis decipiet Achab regem Israel. ut ascendat et cadat in Ramoth Galaad? Et dixit alius sic. et alius aliter. Egressus autem spiritus stetit coram domino. et ait. Ego decipiam eum. Cui dixit dominus. In quo? Qui ait. Egrediar et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit. Decipies et prævalebis. egredere et fac ita. Nunc ergo ecce dedit dominus spiritum mendacii in ore prophetarum tuorum omnium. et dominus locutus est contra te mala. Accessit autem Sedecias filius Chanaana. et percussit Micheam maxillam. et ait. Per quam partem spiritus domini egressus est a me ut loquatur ad te? Et ait Micheas. Ecce tu uidebis in die illa quando ingredieris cubiculum interius ut abscondaris. Et dixit rex Israel. Tollite Micheam. et reducite eum ad Amon principem ciuitatis. et ad Ioas filium Amelech. et dicite. Hæc dicit rex. Mittite hunc in carcerem. et sustentate eum cibo tribulationis et aquæ angustiæ. donec reuertar in pace. Et ait Micheas. Si reuertendo reuertaris in pace. non est locutus dominus in me. Et dixit. Audite populi uniuersi. Ascendit ergo rex Israel. et Iosaphat rex Iuda in Ramoth Galaad. Et dixit rex Israel ad Iosaphat. Accipe arma tua. et ingredere bellum. Tu autem induere uestimentis meis. Rex autem Israel mutauit habitum suum. et ingressus est bellum. Rex autem Syriæ præceperat principibus quadrigarum suarum. dicens. Nolite pugnare contra pusillum et magnum. sed contra regem Israel tantum. Cumque uidissent principes quadrigarum Iosaphat. dixerunt. Certe rex Israel est. Et circumdederunt eum ut pugnarent contra eum. Et clamauit Iosaphat. Et cognouerunt principes quadrigarum quod non esset rex Israel. et reuersi sunt ab eo. Et tetendit arcum in simplicitate sua. et percussit regem Israel inter pulmonem et stomachum. Qui dixit aurigæ suo. Conuerte manum tuam. et educ me de castris. quia uulneratus sum. Ascendit autem bellum die illa. et rex Israel stabat in curru contra Syros. et mortuus est uespere. Et effluebat sanguis de uulnere in medium quadrigæ. Et transiit præconium per castra ante occasum solis dicens. Unusquisque ad ciuitatem suam. et unusquisque ad terram suam. Mortuus est ergo rex. et delatus est Samariam. et sepelierunt regem in Samaria. Et lauerunt quadrigam in stagno Samariæ. Canes autem lingebant sanguinem eius. et meretrices lauabantur in aquis. iuxta uerbum domini quod locutus est. Reliqua autem sermonum Achab. et uniuersa quæ fecit. et domus eburnea quam ædificauit. et omnes ciuitates quas extruxit. nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel? Dormiuit ergo Achab cum patribus suis. et regnauit Ochozias filius eius pro eo.

Iosaphat filius Asa regnare cœpit super Iudam anno quarto Achab regis Israel. Triginta quinque annorum erat Iosaphat cum regnare cœpisset. et uiginti quinque annis regnauit in Hierusalem. Nomen matris eius Azuba filia Salai. Et ambulauit in omni uia Asa patris sui. non declinauit ab ea faciens quod placitum erat coram domino. Excelsa tamen non abstulit. adhuc enim populus immolabat et adolebat incensum in excelsis. Pacem quoque habuit Iosaphat cum rege Israel. Reliqua autem sermonum Iosaphat. et fortitudo eius quam habuit. et quæ bella gessit. nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Iuda? Reliquias autem sodomitarum quæ remanserant in diebus Asa patris sui. consumpsit de terra. Non erat autem rex in Idumea. sed præfectus. Iosaphat quoque fecit classem nauium in Thharsis. ut iret in Ophir pro auro. et non abiit. quia fractæ sunt naues in Asiongaber. Tunc dixit Ochozias filius Achab ad Iosaphat. Eant serui mei cum seruis tuis in nauibus. Et noluit Iosaphat. Dormiuit ergo Iosaphat cum patribus suis. et sepultus est cum eis in ciuitate Dauid patris sui. et regnauit Ioram filius eius pro eo.

Ochozias filius Achab regnare cœpit super Israel in Samaria anno decimo septimo Iosaphat regis Iuda. et regnauit duobus annis super Israel. Fecitque malum in conspectu domini. et ambulauit in uia patris sui. et in uia matris suæ. et in uia Hieroboam filii Nabat. qui peccare fecit Israel. Et seruiuit Baal. et adorauit eum. et irritauit dominum deum Israel. iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

Et transgressus est Moab Israel post mortem Achab. Ascenditque Ochozias per cancellum cœnaculi sui quod habebat in Samaria. et infirmatus est. Misitque nuncios. et ait ad eos. Ite. consulite Beelzebub deum Accaron. si uitam habiturus sum de infirmitate hac. Angelus autem domini locutus est ad Helyam Thesbitem dicens. Surge. et ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ. et loqueris ad eos. Numquid non est deus in Israel. ut uadatis consulere Beelzebub deum Accaron? Quamobrem hæc dicit dominus. De lectulo super quem ascendisti non descendes. sed morte morieris. Et abiit Helyas. Nuncii autem reuersi sunt ad eum. Et dixit ad eos. Quare reuersi estis? Qui dixerunt ad eum. Homo occurrit nobis. et ait ad nos. Ite. reuertimini ad regem qui misit uos. et dicite ei. Hæc dicit dominus. Numquid non est deus in Israel. ut tu mittas consulere Beelzebub deum Accaron? Quamobrem de lectulo super quem ascendisti non descendes. sed morte morieris. Qui dixit ad eos. Qualis erat ordo uiri qui occurrit uobis. et locutus est ad uos hæc uerba? Et dixerunt ad eum. Vir pilosus. et zona pellicea accinctus lumbos eius. Et ait. Helyas Thesbites est. Et misit ad eum principem quinquagenarium cum quinquaginta qui sub eo erant. Qui ascendit ad eum. Et ecce sedebat in uertice montis. Et dixit ad eum. Homo dei. rex præcepit ut descendas. Et respondens Helyas dixit centurioni. Si homo dei ego sum. descendat ignis de cœlo. et deuoret te et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cœlo. et deuorauit eum et quinquaginta eius. Et addidit adhuc mittere principem quinquagenarium cum quinquaginta suis. Qui ascendens locutus est ei. Homo dei. hæc dicit rex. Festina. descende. Et respondens Helyas dixit ei. Si homo dei ego sum. descendat ignis de cœlo. et deuoret te et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cœlo. et deuorauit eum et quinquaginta eius. Et misit adhuc principem quinquagenarium tertium cum quinquaginta suis. Qui ascendens genua contra Helyam flexit. et deprecatus est eum dicens. Homo dei. obsecro ut inueniat anima mea et quinquaginta seruorum tuorum coram te pretiosa. Ecce descendit ignis de cœlo. et deuorauit duos principes quinquagenarios cum singulis gregibus suis. Nunc ergo inueniat anima mea coram te pretiosa. Locutus est autem angelus domini ad Helyam. Descende. et ne timeas eum. Et surrexit. descendit cum eo. et ait illi. Hæc dicit dominus. Quia misisti nuncios ad consulendum Beelzebub deum Accaron. quasi non esset deus in Israel qui consuleretur sermo eius. de lectulo super quem ascendisti non descendes. sed morte morieris. Et mortuus est secundum sermonem domini quem locutus est Helyas. Regnauit autem Ioram pro eo anno secundo Ioram filii Iosaphat regis Iuda. quia filius non erat ei. Reliqua autem sermonum Ochozias quæ operatus est. nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

Factum est autem cum tollere dominus Helyam per turbinem in cœlum. Helyas et Eliseus ibant de Galgalis. Dixitque Helyas ad Eliseum. Sede hic. quia dominus misit me usque in Bethel. Et ait Eliseus. Vivit dominus et uiuit anima tua. quia non derelinquam te. Et descenderunt Bethel. Egressique filii prophetarum qui erant in Bethel ad Eliseum dixerunt ei. Numquid nosti quia hodie dominus auferet dominum tuum a capite tuo? Qui ait. Et ego noui. tacete. Dixit autem ei Helyas. Sede hic Eliseus. quia dominus misit me in Hiericho. Et ait. Vivit dominus et uiuit anima tua. quia non derelinquam te. Et uenerunt Hiericho. Accesserunt autem filii prophetarum qui erant in Hiericho ad Eliseum. et dixerunt ei. Numquid nosti quia hodie dominus auferet dominum tuum a capite tuo? Qui ait. Et ego noui. tacete. Dixit ei Helyas. Sede hic. quia dominus misit me in Iordanem. Et ait. Vivit dominus et uiuit anima tua. quia non derelinquam te. Perrexerunt ergo duo de filiis prophetarum. et steterunt e contra procul. Helyas autem et Eliseus stabant super Iordanem. Tollens autem Helyas pallium suum. et percussit aquas. et diuisæ sunt huc et illuc. Et transierunt ambo per siccum. Cumque transissent. dixit Helyas ad Eliseum. Postula quod faciam tibi. antequam tollar a te. Et ait Eliseus. Obsecro ut fiat duplex spiritus tuus in me. Qui respondens ait. Rem difficilem postulasti. Si uideris me tollentem a te. erit tibi quod petisti. Si autem non uidebis. non erit. Cumque pergerent ambulantes et sermocinantes. ecce currus igneus et equi ignei diuisere utrumque. et ascendit Helyas per turbinem in cœlum. Eliseus autem uidebat. et clamabat. Pater mi. pater mi. currus Israel et auriga eius. Et non uidit eum amplius. Apprehensisque uestimentis suis scidit ea in duas partes. Et tulit pallium Helyæ quod ceciderat ei. et reuersus stetit super ripam Iordanis. Et tulit pallium Helyæ quod ceciderat ei. et percussit aquas. et non sunt diuisæ. Dixitque. Vbi est deus Helyæ etiam nunc? Et percussit aquas. et diuisæ sunt huc et illuc. Et transiit Eliseus. Cumque uidissent eum filii prophetarum qui erant Hiericho e contra. dixerunt. Requieuit spiritus Helyæ super Eliseum. Et uenerunt in occursum eius. et adorauerunt coram eo in terram. Et dixerunt ei. Ecce nunc sunt cum seruis tuis quinquaginta fortes uiri. ut eant et quærant dominum tuum. ne forte tulerit eum spiritus domini. et proiecerit eum in unum montium. aut in unam uallium. Qui ait. Non mittatis. Et compulerunt eum usque ad confusionem. Et ait. Mittite. Miserunt ergo quinquaginta uiros. et quæsierunt tribus diebus. et non inuenerunt eum. Reuersique sunt ad eum. et ipse manebat Hiericho. Et dixit ad eos. Numquid non dixi uobis. Ne uadatis? Et ecce uir ciuitatis. Dixerunt autem ad Eliseum. Ecce habitatio ciuitatis huius bona. sicut dominus meus uidet. sed aquæ pessimæ. et terra sterilis. Qui ait. Afferte mihi uas nouum. et mittite in eo sal. Et attulerunt ei. Egressus autem ad fontem aquarum misit sal in eo. et ait. Hæc dicit dominus. Sanaui aquas istas. non erit ex eis amplius mors et sterilitas. Et sanatæ sunt aquæ usque in præsentem diem. iuxta sermonem Elisei quem locutus est. Ascendit autem inde Bethel. Et cum ascenderet per uiam. pueri parui egressi sunt de ciuitate. et illudebant ei. et dicebant. Ascende calue. ascende calue. Qui cum respexisset. uidit eos. et maledixit eis in nomine domini. Et egressæ sunt duæ ursæ de saltu. et comederunt ex eis quadraginta duos pueros. Et abiit inde in montem Carmeli. et reuersus est Samariam.

Ioram filius Achab regnare cœpit super Israel in Samaria anno decimo octauo Iosaphat regis Iuda. et regnauit annis duodecim. Fecitque malum in conspectu domini. sed non sicut pater suus et mater. Abstulit enim statuam Baal quam fecerat pater suus. Verumtamen in peccatis Hieroboam filii Nabat. qui peccare fecit Israel. hæsit. nec recessit ab eis. Mesa autem rex Moab pecuarius erat. et reddebat regi Israel centum millia agnorum. et centum millia arietum cum lana eorum. Factum est autem cum mortuus esset Achab. prævaricatus est rex Moab contra regem Israel. Egressus est igitur rex Ioram de Samaria in die illa. et recensuit omnem Israel. Et abiit. misitque ad Iosaphat regem Iuda dicens. Rex Moab prævaricatus est contra me. Vis ergo mecum pergere ad Moab ad prælium? Qui ait. Ascendam. sicut tu. et populus meus sicut populus tuus. et equi mei sicut equi tui. Et dixit. Per quam uiam ascendemus? Qui respondit. Per uiam deserti Idumææ. Perrexerunt ergo rex Israel et rex Iuda et rex Idumææ. Cumque circumissent per uias septem dierum. defecit exercitui et iumentis aqua. Dixit ergo rex Israel. Heu heu. conuocauit dominus tres reges istos. ut tradat eos in manus Moab. Et ait Iosaphat. Numquid non est hic propheta domini? Et rogemus per eum dominum. Et respondens unus de seruis regis Israel ait. Est hic Eliseus filius Saphat. qui fundebat aquam super manus Helyæ. Et descendit ad eum Iosaphat rex Iuda. et rex Israel. et rex Idumææ. Eliseus autem dixit ad regem Israel. Quid mihi et tibi? Vade ad prophetas patris tui. et ad prophetas matris tuæ. Et ait rex Israel ad eum. Nequaquam. quia uocauit dominus tres reges istos. ut tradat eos in manus Moab. Et ait Eliseus. Vivit dominus exercituum in cuius conspectu sto. quia si non uultum Iosaphat regis Iuda erubescerem. non dignarer te aspicere. nec uidere. Nunc autem adducite mihi psaltem. Et factum est cum psalleret psaltes. et manus domini fuisset super eum. Et ait. Hæc dicit dominus. Fodite in torrente hoc fossas. et fossas. Quia hæc dicit dominus. Non uidebitis uentum. et non uidebitis imbrem. et torrens iste replebitur aqua. et bibetis uos. et pecora uestra. et iumenta uestra. Et hoc leue est in conspectu domini. Tradet quoque Moab in manus uestras. Et percutietis omnem munitionem. et omnem urbem electam. et omne lignum bonum succidetis. et omnes fontes aquarum obturabitis. et omnem agrum optimum lapidibus conterendo corrumpetis. Et factum est mane. cum offerretur sacrificium. ecce aquæ uenerunt per uiam Idumææ. et repleta est terra aquis. Omnes autem Moabitæ audierunt quod ascendissent reges ad pugnandum contra eos. et conuocati sunt omnes qui accingebantur cingulo. et qui eo fortiores erant. et steterunt in finibus. Cumque de nocte surrexissent. et sol resplenderet super aquas. uidit Moabites e contra aquas rubras sicut sanguinem. Et dixerunt. Cruor est gladii. percussi sunt reges. et cæsi sunt mutuo. Nunc ergo ad spolia Moab. Et cum uenissent ad castra Israel. surrexit Israel. et percussit Moab. qui fugerunt coram eis. Et ingressi sunt terram. et percutiebant Moab. Ciuitates quoque destruxerunt. et omnem agrum optimum lapidibus conterendo corruperunt. Et omnes fontes aquarum obturauerunt. et omnem lignum bonum succiderunt. Et remanserunt lapides muri Cyrarensis. et circumdederunt eum fundatores. Et percutiebant eum sagittarii. Et ait rex Moab ad Israel. Ut uidit ergo rex Moab quod fortior esset contra se bellum. tulit secum septingentos uiros educentes gladium. ut perrumperent ad regem Idumææ. et non potuerunt. Tulit ergo filium suum primogenitum qui regnaturus erat pro eo. et obtulit eum holocaustum super muro. Et facta est indignatio magna contra Israel. Et recesserunt ab eo. et reuersi sunt in terram suam.

Mulier quædam de uxoribus filiorum prophetarum clamauit ad Eliseum dicens. Seruus tuus uir meus mortuus est. et tu nosti quia seruus tuus timebat dominum. Et creditor uenit ut tollat duos filios meos ad seruiendum sibi. Qui ait ad eam. Quid faciam tibi? Dic mihi. quid habes in domo tua? Quæ respondit. Non habet ancilla tua quidquam in domo sua. nisi parum olei. quo ungar. Et ait. Vade. pete mutuo a cunctis uicinis tuis uasa uacua non pauca. Et ingredere. et claude ostium tibi et filiis tuis intrinsecus. et mitte in omnia uasa hæc. et quod impletum fuerit tolle. Abiit ergo mulier. et clausit ostium super se et super filios suos. Illi offerebant ei. et illa infundebat. Cumque impleta essent uasa. dixit ad filium suum. Da mihi adhuc uas. Qui ait ei. Non habeo. Stetit oleum. Venit autem mulier et indicauit homini dei. Qui ait. Vade. uende oleum. et redde creditori tuo. tu autem et filii tui uiuite de reliquo. Factum est autem cum transiret Eliseus Sunamitidem. erat ibi mulier magna. quæ tenuit eum ut comederet panem. Cumque frequenter transiret. diuertebat ad eam ut comederet panem. Et dixit ad uirum suum. Ecce nunc animaduerti quia uir dei sanctus est iste qui transit per nos frequenter. Faciamus ergo ei cenaculum pusillum. et ponamus ei ibi lectulum. et mensam. et sellam. et candelabrum. ut cum uenerit ad nos. diuertat ad domum nostram. Et factum est cum transiret. diuertit ad cenaculum. et dormiuit ibi. Et ait ad Giezi puerum suum. Uocauit Sunamitidem istam. Et cum uocasset eam. et illa stetisset coram eo. Dixit ad puerum suum. Dic ad eam. Ecce sollicita es pro nobis omni sollicitudine. quid uis ut faciam tibi? Numquid habes negotium. et uis ut loquar pro te regi aut principi militiæ? Quæ respondit. In medio populi mei habito. Qui ait. Quid ergo dicendum est pro ea? Giezi autem respondit. Certe filium non habet. et uir eius senex est. Et ait. Uocate eam. Quam cum uocasset. et illa stetisset in ostio. Dixit. Circa tempus hoc et horam uiuentium. habebis filium in ulnis tuis. Quæ ait. Ne quæso domine mi uir dei. ne mentiaris ancillæ tuæ. Et concepit mulier. et peperit filium in tempore illo et hora uiuentium. sicut dixerat ei Eliseus. Crescente autem puero. egressus est ad patrem suum ad messores. Et ait ad patrem suum. Caput meum. caput meum. Qui dixit puero. Tolle eum. et defer ad matrem suam. Qui cum tulisset. et portasset ad matrem suam. sedit super genua illius usque ad meridiem. et mortuus est. Ascendit illa. et reclinauit eum super lectulum hominis dei. Et clausit ostium. et egressa est foras. Et uocauit uirum suum. et ait. Mitte mihi unum de pueris. et unam ex asinabus. ut curram ad uirum dei. et reuertar. Qui ait. Quare tu uadis ad eum hodie? non est neomenia. neque sabbatum. Quæ respondit. Pax. Et præcepit asinæ. et ait ad puerum suum. Age. et uade. ne retardes me in itinere. nisi quod ego dixero tibi. Abiit ergo. et uenit ad uirum dei in montem Carmeli. Cumque uidisset eum uir dei e contra. dixit ad Giezi puerum suum. Ecce Sunamitis illa. Curre nunc in occursum eius. et dices ei. Numquid pax tibi est? et pax uiro tuo? et pax puero? Quæ respondit. Pax. Et cum uenisset ad montem ad uirum dei. tenuit pedes eius. Accessit autem Giezi ut eam propelleret. Dixit autem uir dei. Dimitte eam. anima enim eius in amaritudine est. et dominus celauit a me. et non indicauit mihi. Quæ ait. Numquid petii filium a domino meo? Numquid non dixi tibi. Ne illudas mihi? Et ait ad Giezi. Accinge lumbos tuos. et tolle baculum meum in manu tua. et uade. Si occurrerit tibi homo. ne benedixeris ei. Et si benedixerit tibi quispiam. ne respondeas ei. et pones baculum meum super faciem pueri. Et dixit mater pueri. Vivit dominus et uiuit anima tua. quia non derelinquam te. Surrexit ergo. et secutus est eam. Giezi autem præcesserat illos. et posuerat baculum super faciem pueri. et non erat sonus neque auditus. Reuersus est ergo in occursum eius. et nuntiauit ei dicens. Non surrexit puer. Cumque intrasset Eliseus domum. ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius. Et ingressus clausit ostium super se et super puerum. et orauit ad dominum. Et ascendit. et incubuit super puerum. Et posuit os suum super os eius. et oculos suos super oculos eius. et manus suas super manus eius. et incuruatus est super eum. Et calefactus est puer. Reuersus autem ambulauit in domo semel huc et illuc. et ascendit. et incubuit super eum. Et oscitauit puer septies. et aperuit oculos suos. Et uocauit Giezi. et ait. Uocate Sunamitidem istam. Et uocauit eam. Quæ cum introisset ad eum. dixit. Tolle filium tuum. Quæ ingressa. procidit ad pedes eius. et adorauit super terram. Et tulit filium suum. et egressa est foras.

Et rursum locutus est Eliseus ad mulierem cuius uiuificauerat filium dicens. Surge. et uade tu et domus tua. et peregrinare ubicumque inueneris. Surrexit mulier. et fecit secundum uerbum uiri dei. Et abiit cum domo sua. et peregrinata est in terra Philistinorum septem annis. Cumque transissent septem anni. reuersa est mulier de terra Philistinorum. et egressa est ut clamaret ad regem

CXII

CXIII

MAR

XVI

Et eam evolitate sabbatorum mane magdalene. et maria iacobi et
salome. emerunt aromata ut venientes ungerent ihm. Et nalde mane una
sabbatorum venerunt ad monumentum orto iam sole. Et dicebant ad invicem
quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti. Et respicientes viderunt
revolutum lapidem. Erat quippe magnus nalde. Et introeuntes in monumentum
vidierunt iuvenem sedentem in dextris. coopertum stola candida. Et obstupuerunt.
Qui dicit illis. Nolite expauescere. Jhm quiritis nazarenum crucifixum
surrexit. Non est hic. Ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite dicite discipulis eius et
petro. Quia precedet vos in galileam. Ibi eum videbitis sicut dixit vobis.
Et illi egressi fugerunt de monumento. Tenebat enim eas stupor et pauor
et nemini quicquam dixerunt. Timebant enim. Surgens autem ihs mane prima sabbati
apparuit primo marie magdalene. de qua eiecerat septem demonia
illa autem abiit nunciauit his qui cum eo fuerant. lugentibus et flentibus. Et illi au-
diuerunt quia uiuit. et uisus est ab ea. non credidere. Post hec autem duobus ex eis
ambulantibus. ostensus est in alia effigie eunti in villam. Et illi euntes
nunciauerunt ceteris. Nec illis quidem credidere. Nouissime recumbentibus illis unde-
cim apparuit. exprobrauit incredulitatem eorum et duritiam cordis. Quia his
qui uiderant eum resurrexisse non credidere. Et dixit eis. Euntes in mun-
dum uniuersum predicate euangelium omni creature. Qui crediderit et baptizatus
fuerit. saluus erit. Qui uero non crediderit condempnabitur. Signa autem eos qui credi-
derint hec sequentur. In nomine meo demonia eicient. Linguis loquentur nouis.
Serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint non eis nocebit. Super
infirmos manus imponent. et bene habebunt. Et dns quidem ihs postquam locutus est eis assumptus est
in celum. et sedet a dextris dei. Illi autem profecti predicauerunt ubique. dño cooperante
et sermonem confirmante sequentibus signis. Explicit euangelium

Secundum marcum. Incipit euangelium secundum lucam.

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem
que in nobis completa sunt rerum. Sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi uiderunt. et ministri
fuerunt sermonis. Visum est et mihi assecuto a principio omnia
diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile ut cognoscas
eorum uerborum quibus erudiri es ueritatem.

Incipit euangelium secundum lucam.

Fuit in diebus herodis regis iudee quidam sacerdos nomine zacharias de
vice abia. uxor illi de filiabus aaron. et nomen eius elisabeth. Erant
autem ambo iusti ante deum. incedentes in omnibus mandatis et iustifi-
cationibus dni sine querela. Et non erat illis filius. eo quod esset elisabeth
sterilis. et ambo prouectam habebant etatem. Factum est autem cum sacerdo
fungeretur in ordine vicis sue ante deum. Secundum consuetudinem sacerdotii. ce-
cidit sors ut incensum ponere ingressus templum dni. Et omnis multitudo
populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi angelus dni stans
a dextris altaris incensi. Et zacharias turbatus est uidit. et timor
inuasit eum. Ipse autem angelus dixit ei. Ne timeas zacharia. quoniam
exaudita est deprecatio tua. Et uxor tua elisabeth pariet tibi filium. Et
uocabis nomen eius iohannem. Et erit gaudium tibi et exultatio. Et multi in
nativitate eius gaudebunt. Erit enim magnus coram dño. Et uinum et si-
ceram non bibet. Et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Et multos filiorum is-
rael convertet ad dominum deum ipsorum. Et ipse precedet ante illum in spiritu et
virtute helie. ut convertat corda patrum in filios. et incredulos ad prudentiam iustorum. Parare
dño plebem perfectam. Et dixit zacharias ad angelum. Unde hoc sciam. Ego
enim sum senex. et uxor mea processit in diebus suis. Et respondens an-
gelus dixit ei. Ego sum gabriel qui astito ante deum. Et missus sum loqui ad te. Et
euangelizare. Et ecce eris mutus. Et non potens loqui usque in diem qua fiant
hec. eo quod non credideris sermonibus meis. Qui implebuntur in tempore suo. Et erat plebs
exspectans zachariam. Et mirabantur quod moraretur in templo. Egressus
autem non poterat loqui illis. Et intellexerunt quod uisionem uidisset in templo. Ipse
enim innuebat illis. Et mansit mutus. Et factum est ut impleti sunt dies officii
ministrationis sue. abiit in domum suam. Post hos autem dies concepit elisabeth uxor
eius. Et abscondit se mensibus quinque. Dicens. Quia sic mihi fecit dns in diebus
quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. Mense autem sexto
missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee cui nomen nazareth.
ad uirginem desponsatam uiro cui nomen erat ioseph de domo dauid. Et nomen
uirginis maria. Et ingressus angelus ad eam. dixit. Ave gratia
plena dns tecum. benedicta tu in mulieribus. Que cum audisset tur-
bata est in sermone eius. Et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait
angelus ei. Ne timeas maria. Invenisti enim gratiam apud deum. Ecce concipies
in utero et paries filium. Et uocabis nomen eius ihm. Hic erit magnus
et filius altissimi uocabitur. Et dabit illi dns deus sedem patris ei. Et regnabit
in domo iacob in eternum. Et regni eius non erit finis. Dixit autem maria
ad angelum. Quomodo fiet istud quoniam uirum non cognosco? Et respon-
dens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te. Et uirtus altissimi obumbra-
bit tibi. Ideo et quod nascetur ex te sanctum. Vocabitur filius dei. Et ecce
elisabeth cognata tua. Et ipsa concepit filium in senectute sua. Et
hic mensis est sextus illi que uocatur sterilis. Quia non erit impossibile apud deum
omne uerbum. Dixit autem maria. Ecce ancilla dni. Fiat mihi secundum
uerbum tuum. Et discessit angelus ab ea. Surgens autem maria. diebus illis abi-
it in montana cum festinatione. Et intrauit in domum
zacharie. Et salutauit elisabeth. Et factum est ut audiuit salu-
tationem marie elisabeth. exultauit infans in utero ei. Et repleta
est spu sco elisabeth. Et exclamauit uoce magna. Et dixit benedicta
tu inter mulieres. Et benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi
ut ueniat mater dni mei ad me. Ecce enim ut facta est uox salutationis
tue in auribus meis. exultauit in gaudio infans in utero
meo. Et beata que credidisti. quia perficientur ea que dicta sunt ei a dño.
Et ait maria. Magnificat anima mea dnm. Et exultauit spus meus
in deo salutari meo. Quia respexit humilitatem ancille sue.
ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit
mihi magna qui potens est. Et sanctum nomen eius. Et misericordia eius a progenie
in progenies timentibus eum. Fecit potentiam in brachio suo. Dispersit
superbos mente cordis sui. Deposuit potentes de sede. Et exal-
tauit humiles. Esurientes implesit bonis. Et diuites dimisit

VI

VI

synagogas ⁊ ad magistratus ⁊ potestates. nolite cogitare quomodo aut quid dicatis. dabitur enim vobis in illa hora quid dicatis. non enim vos estis qui loquimini. sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem. ⁊ pater filium. ⁊ insurgent filii super parentes. ⁊ morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem perseverauerit usque in finem hic saluus erit. Cum autem persecuti fuerint vos in ciuitate ista fugite in aliam. Amen dico vobis non consummabitis ciuitates israel donec veniat filius hominis. Non est discipulus super magistrum. neque seruus supra dominum suum. Sufficit discipulo vt sit sicut magister eius. ⁊ seruus sicut dominus eius. Si patremfamilias beelzebub vocauerunt. quanto magis domesticos eius. Nolite ergo timere eos. Nichil enim opertum quod non reuelabitur. ⁊ occultum quod non sciatur. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine. ⁊ quod in aure auditis predicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus. animam autem non possunt occidere. Timete autem magis eum qui potest animam ⁊ corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres asse veneunt. ⁊ unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. Vestri autem capitis omnes capilli numerati sunt. Nolite ergo timere. multis passeribus pluris estis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus confitebor ⁊ ego eum coram patre meo qui in celis est. Qui autem negauerit me coram hominibus negabo ⁊ ego eum coram patre meo qui in celis est. Nolite arbitrari quia venerim pacem mittere in terram. non veni pacem mittere sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum. ⁊ filiam aduersus matrem suam. ⁊ nurum aduersus socrum suam. ⁊ inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus. ⁊ qui amat filium aut filiam plus quam me non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam ⁊ sequitur me non est me dignus. Qui inuenit animam suam perdet eam. ⁊ qui perdiderit animam suam propter me inueniet eam. Qui recipit vos me recipit. ⁊ qui me recipit recipit eum qui misit me. Qui recipit prophetam in nomine prophete mercedem prophete accipiet. ⁊ qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aque frigide tantum in nomine discipuli amen dico vobis non perdet mercedem suam. Et factum est cum consummasset ihesus precipiens duodecim discipulis suis. transiit inde vt doceret ⁊ predicaret in ciuitatibus eorum. Iohannes autem audiens in vinculis opera christi. mittens duos de discipulis suis ait illi. Tu es qui venturus es. an alium expectamus. Et respondens ihesus ait illis. Euntes renuntiate iohanni quae audistis ⁊ vidistis. Ceci vident claudi ambulant. leprosi mundantur. surdi audiunt. mortui resurgunt. pauperes euangelizantur. ⁊ beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus cepit ihesus dicere ad turbas de iohanne. Quid existis in desertum videre. arundinem vento agitatam. Sed quid existis videre. hominem mollibus vestimentis indutum. Ecce qui mollibus vestimentis vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre prophetam. Etiam dico vobis et plus quam prophetam. Hic est enim de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam. qui preparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis non surrexit inter natos mulierum maior iohanne baptista. Qui autem minor est in regno celorum maior est illo. A diebus autem iohannis baptiste usque nunc regnum celorum vim patitur. ⁊ violenti rapiunt illud. Omnes enim prophete ⁊ lex usque iohannem prophetauerunt. Et si vultis recipere ipse est helias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat. Cui autem similem estimabo generationem istam. Similis est pueris sedentibus in foro. qui clamantes dicunt sociis suis. Cantauimus vobis tibia. ⁊ non saltastis. lamentauimus. ⁊ non planxistis. Venit enim iohannes neque manducans neque bibens. ⁊ dicunt. Demonium habet. Venit filius hominis manducans ⁊ bibens. ⁊ dicunt. Ecce homo vorax ⁊ potator vini. publicanorum ⁊ peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis. Tunc cepit exprobrare ciuitatibus in quibus facte sunt plurime virtutes eius quia non egissent penitentiam. Vae tibi corozaim. vae tibi bethsaida. quia si in tyro ⁊ sidone facte essent virtutes que facte sunt in vobis olim in cinere ⁊ cilicio penitentiam egissent. Verumtamen dico vobis tyro ⁊ sidoniis remissius erit in die iudicii quam vobis. Et tu capharnaum numquid usque in celum exaltaberis. usque in infernum descendes. Quia si in sodomis facte essent virtutes que facte sunt in te forsitan remansissent usque in hodiernum diem. Verumtamen dico vobis quia terre sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi. In illo tempore respondens ihesus dixit. Confiteor tibi pater domine celi ⁊ terre. quia abscondisti hec a sapientibus ⁊ prudentibus. ⁊ reuelasti ea paruulis. Etiam pater quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo. ⁊ nemo nouit filium nisi pater. neque patrem quis nouit nisi filius. ⁊ cui voluerit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati estis. ⁊ ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos. ⁊ discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde. ⁊ inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suaue est. ⁊ onus meum leue. In illo tempore ambulauit ihesus sabbatis per sata. Discipuli autem eius esurientes ceperunt vellere spicas ⁊ manducare. Pharisei autem videntes dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. Ipse autem dixit eis. Non legistis quid fecerit dauid quando esurit ipse ⁊ qui cum illo erant. Quomodo intrauit in domum dei. ⁊ panes propositionis manducauerunt quos non licebat ei manducare neque his qui cum illo erant. nisi solis sacerdotibus. Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant ⁊ sine crimine sunt. Dico autem vobis quia templo maius hic est. Si autem scissetis quid est. Misericordiam volo ⁊ non sacrificium. nunquam condemnassetis innocentes. Dominus enim est filius hominis etiam sabbati. Et cum inde transisset abiit in synagogam eorum. Et ecce homo manum habens aridam. Et interrogauerunt eum dicentes. Si licet sabbatis curare. vt accusarent eum. Qui respondens ait illis. Quis erit ex vobis homo qui habeat ouem vnam. ⁊ si ceciderit hec sabbatis nonne tenebit ⁊ leuabit eam. Quanto magis melior est homo ouis. Itaque licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini. Extende manum tuam. Et extendit. ⁊ restituta est sanitati sicut altera. Exeuntes autem pharisei consilium faciebant aduersus eum quemadmodum illum perderent. Ihesus autem sciens recessit inde. ⁊ secuti sunt eum multi. ⁊ curauit eos omnes. Et comminatus est eis ne manifestum eum facerent. vt adimpleretur quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem. Ecce puer meus quem elegi. dilectus meus in quo bene complacuit sibi anima mea. Ponam spiritum meum super eum. ⁊ iudicium gentibus annunciabit. Non contendet neque clamabit. neque audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinem quassatam non conteret. ⁊ linum fumigans non extinguet donec eiciat in victoriam iudicium. ⁊ in nomine eius gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei demonium habens. ⁊ cecus ⁊ mutus. ⁊ curauit eum. ita vt cecus loqueretur ⁊ videret. Et stupebant vniuersi turbe ⁊ dicebant. Numquid hic est filius dauid. Pharisei autem audientes dixerunt. Hic non eicit demonia nisi in beelzebub principe demoniorum. Et cum vidisset cogitationes eorum dixit eis. Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur. ⁊ omnis ciuitas vel domus diuisa contra se non stabit. Et si satanas satanam eiecit in seipsum diuisus est. quomodo ergo stabit regnum eius. Et si ego in beelzebub eicio demonia filii vestri in quo eiciunt. Ideo ipsi iudices erunt vestri. Si autem in spiritu dei ego eicio demonia profecto peruenit in vos regnum dei. Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis ⁊ vasa eius diripere. nisi prius fortem illum ligauerit. ⁊ tunc domum eius diripiet. Qui non est mecum contra me est. ⁊ qui non colligit mecum spargit. Ideo dico vobis omne peccatum ⁊ blasphemia remittetur hominibus. Spiritus autem blasphemia non remittetur. Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis remittetur ei. Qui autem dixerit contra spiritum sanctum non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro. Aut facite arborem bonam ⁊ fructum eius bonum. aut facite arborem malam ⁊ fructum eius malum. De fructu enim arbor cognoscitur. Genimina vipere quomodo potestis bona loqui cum sitis mali. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona. ⁊ malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicii. Ex verbis enim tuis iustificaberis. ⁊ ex verbis tuis condemnaberis. Tunc responderunt quidam de scribis ⁊ pharisaeis dicentes. Magister volumus a te signum videre. Qui respondens ait illis. Generatio mala ⁊ adultera signum querit. ⁊ signum non dabitur ei nisi signum ionae prophete. Sicut enim fuit ionas in ventre ceti tribus diebus ⁊ tribus noctibus. sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus ⁊ tribus noctibus. Viri niniuite surgent in iudicio cum generatione ista. ⁊ condemnabunt eam. quia penitentiam egerunt in predicatione ionae. Et ecce plus quam ionas hic. Regina austri surget in iudicio cum viris generationis istius. ⁊ condemnabit eos. quia venit a finibus terre audire sapientiam salomonis. Et ecce plus salomone hic. Cum autem immundus spiritus exierit de homine ambulat per loca inaquosa querens requiem. ⁊ non inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domum meam unde exiui. Et cum venerit inuenit eam vacantem scopis mundatam ⁊ ornatam. Tunc vadit ⁊ assumit septem alios spiritus secum nequiores se. ⁊ ingressi habitant ibi. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit ⁊ generationi huic nequam. Adhuc illo loquente ecce mater ⁊ fratres eius stabant foris querentes loqui ei. Dixit autem quidam illi. Ecce mater tua ⁊ fratres tui foris stant querentes te. At ille respondens dicenti sibi. Quis est mater mea ⁊ qui sunt fratres mei. Et extendens manum in discipulos suos ait. Ecce mater mea ⁊ fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse meus frater ⁊ soror ⁊ mater est. In illo die exiens ihesus de domo sedebat secus mare. Et congregate sunt ad eum turbe multe. ita vt in nauem ascendens sederet. Et omnis turba stabat in litore. Et locutus est eis multa in parabolis dicens. Ecce exiit qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat quedam ceciderunt secus viam. ⁊ conculcata sunt. ⁊ volucres celi comederunt illa. Alia autem cecidit super petram. ⁊ ubi non habuit terram multam. ⁊ continuo exorta sunt quia non habebat altitudinem terre. Sole autem orto estuauerunt. ⁊ eo quod non haberent radicem aruerunt. Et alia cecidit in spinas. ⁊ creuerunt spine ⁊ suffocauerunt ea. Et alia cecidit in terram bonam. ⁊ dabat fructum. Et cetera. Et cum esset ihesus in quadam ciuitate. ecce vir plenus lepra. Et videns ihesum. Et ecce homo qui habebat manum aridam. Et ecce quidam homo. Et ecce homo quidam. Et ecce homo qui habebat. Et ecce homo qui habebat manum aridam. Et ecce homo qui habebat manum aridam. Et ecce homo qui habebat manum aridam

in locum hunc tormentorum. Et ait illi Abraham: Habent Moysen et prophetas, audiant illos. At ille dixit: Non, pater Abraham, sed si quis ex mortuis ierit ad eos, penitentiam agent. Ait autem illi: Si Moysen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit credent.

XVII

Et ait ad discipulos suos: Impossibile est ut non veniant scandala; ve autem illi per quem veniunt. Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius et proiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum; et si penitentiam egerit, dimitte illi. Et si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te dicens: Penitet me, dimitte illi. Et dixerunt apostoli Domino: Adauge nobis fidem. Dixit autem Dominus: Si haberetis fidem sicut granum sinapis, diceretis huic arbori moro: Eradicare et transplantare in mare, et obediret vobis. Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat illi: Statim transi, recumbe; et non dicat ei: Para quod cenem, et precinge te, et ministra michi donec manducem et bibam, et post hec tu manducabis et bibes? Numquid gratiam habet servo illi quia fecit que sibi imperaverat? Non puto. Sic et vos cum feceritis omnia que precepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus; quod debuimus facere fecimus. Et factum est dum iret in Iherusalem, transibat per mediam Samariam et Galileam. Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe, et levaverunt vocem dicentes: Ihesu preceptor, miserere nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est dum irent, mundati sunt. Unus autem ex illis ut vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum. Et cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens; et hic erat Samaritanus. Respondens autem Ihesus dixit: Nonne decem mundati sunt? et novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret et daret gloriam Deo nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade, quia fides tua te salvum fecit. Interrogatus autem a Phariseis quando venit regnum Dei, respondit eis et dixit: Non venit regnum Dei cum observatione; neque dicent: Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos: Venient dies quando desideretis videre unum diem filii hominis, et non videbitis. Et dicent vobis: Ecce hic, ecce illic. Nolite ire neque sectemini. Nam sicut fulgur coruscans de sub celo in ea que sub celo sunt fulget, ita erit filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum multa pati et reprobari a generatione hac. Et sicut factum est in diebus Noe, ita erit et in diebus filii hominis. Edebant et bibebant, uxores ducebant et dabantur ad nuptias, usque in diem qua intravit Noe in archam, et venit diluvium et perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Loth: edebant et bibebant, emebant et vendebant, plantabant et edificabant; qua die autem exiit Loth a Sodomis, pluit ignem et sulphur de celo et omnes perdidit. Secundum hec erit qua die filius hominis revelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius in domo, ne descendat tollere illa; et qui in agro similiter non redeat retro. Memores estote uxoris Loth. Quicumque quesierit animam suam salvam facere, perdet illam; et quicumque perdiderit illam, vivificabit eam. Dico vobis: in illa nocte erunt duo in lecto uno; unus assumetur et alter relinquetur. Due erunt molentes in unum; una assumetur et altera relinquetur. Duo in agro; unus assumetur et alter relinquetur. Respondentes dicunt ei: Ubi, Domine? Qui dixit eis: Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur et aquile.

XVIII

Dicebat autem et parabolam ad illos quoniam oportet semper orare et non deficere, dicens: Iudex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat et hominem non verebatur. Vidua autem quedam erat in civitate illa, et veniebat ad eum dicens: Vindica me de adversario meo. Et nolebat per multum tempus. Post hec autem dixit intra se: Et si Deum non timeo nec hominem revereor, tamen quia molesta est michi hec vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens suggillet me. Ait autem Dominus: Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Verumtamen filius hominis veniens putas inveniet fidem in terra?

Dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros parabolam istam: Duo homines ascenderunt in templum ut orarent, unus Phariseus et alter publicanus. Phariseus stans hec apud se orabat: Deus, gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato, decimas do omnium que possideo. Et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad celum levare, sed percutiebat pectus suum dicens: Deus, propitius esto michi peccatori. Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo, quia omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur. Afferebant autem ad illum et infantes ut eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, increpabant illos. Ihesus autem convocans illos dixit: Sinite pueros venire ad me et nolite vetare eos; talium est enim regnum Dei. Amen dico vobis, quicumque non acceperit regnum Dei sicut puer, non intrabit in illud. Et interrogavit eum quidam princeps dicens: Magister bone, quid faciens vitam eternam possidebo? Dixit autem ei Ihesus: Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi solus Deus. Mandata nosti: Non occides, non mechaberis, non furtum facies, non falsum testimonium dices, honora patrem tuum et matrem. Qui ait: Hec omnia custodivi a iuventute mea. Quo audito Ihesus ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia quecumque habes vende et da pauperibus, et habebis thesaurum in celo; et veni, sequere me. His ille auditis contristatus est, quia dives erat valde. Videns autem illum Ihesus tristem factum dixit: Quam difficile qui pecunias habent in regnum Dei intrabunt. Facilius est enim camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum Dei. Et dixerunt qui audiebant: Et quis potest salvus fieri? Ait illis: Que impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus: Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. Qui dixit eis: Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios propter regnum Dei, et non recipiat multo plura in hoc tempore et in seculo venturo vitam eternam. Assumpsit autem Ihesus duodecim et ait illis: Ecce ascendimus Iherosolimam, et consummabuntur omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus et illudetur et flagellabitur et conspuetur, et postquam flagellaverint occident eum, et die tertia resurget. Et ipsi nichil horum intellexerunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant que dicebantur. Factum est autem cum appropinquaret Ihericho, cecus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbam pretereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei quod Ihesus Nazarenus transiret. Et clamavit dicens: Ihesu fili David, miserere mei. Et qui preibant increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat: Fili David, miserere mei. Stans autem Ihesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogavit illum dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine, ut videam. Et Ihesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, et sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit dedit laudem Deo.

XIX

Et ingressus perambulabat Ihericho. Et ecce vir nomine Zacheus, et hic erat princeps publicanorum, et ipse dives. Et querebat videre Ihesum quis esset, et non poterat pre turba, quia statura pusillus erat. Et precurrens ascendit in arborem sicomorum ut videret illum, quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum, suspiciens Ihesus vidit illum et dixit ad eum: Zachee, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit et excepit illum gaudens. Et cum viderent omnes murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem Zacheus dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus, et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Ihesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod et ipse filius sit Abrahe. Venit enim filius hominis querere et salvum facere quod perierat. Hec illis audientibus adiciens dixit parabolam, eo quod esset prope Iherusalem et quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur. Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti. Vocatis autem decem servis suis dedit illis decem mnas, et ait ad illos: Negotiamini dum venio. Cives autem eius oderant eum, et miserunt legationem post illum dicentes: Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret accepto regno, et iussit vocari servos suos quibus dedit pe-

[illegible] ut sciret quantum quisque negotiatus esset. Venit autem primus dicens: Domine
mina tua decem minas adquisivit. Et ait illi: Euge serve bone, quia in mo-
dico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates. Et alter ve-
nit dicens: Domine mina tua fecit quinque minas. Et hunc ait: Et tu esto
super v. civitates. Et alter venit dicens: Domine ecce mina tua quam ha-
bui repositam in sudario. Timui enim te quia homo austerus es, tollis
quod non posuisti, et metis quod non seminasti. Dicit ei: De ore tuo te iudi-
co serve nequam. Sciebas quia ego austerus homo sum, colligens quod non posui et
metens quod non seminavi, et quare non dedisti pecuniam meam ad men-
sam, et ego veniens cum usuris utique exigissem illud? Et astantibus
dixit: Auferte ab illa mina, et dare illi qui decem minas habet. Et dixerunt
illi: Domine habet x. minas. Dico autem vobis quia omni habenti dabitur, ab
eo autem qui non habet, et quod habet auferetur ab eo. Verumptamen inimicos meos
illos qui noluerunt me regnare super se, adducite hinc et interficite ante me.
Et his dictis precedebat ascendens Hierosolimam. Et factum est ut appropinquasset
ad Bethfage et Bethaniam ad montem qui vocatur Oliveti, misit
duos discipulos suos dicens: Ite in castellum quod contra est. In quod in-
troeuntes invenietis pullum asine alligatum, tu nemo umquam hominum
sedit. Solvite illum et adducite. Et si quis vos interrogaverit, quare solvitis,
sic dicetis ei quia dominus operam eius desiderat. Abierunt autem qui erant missi
et invenerunt sicut dixit illis. Stantem pullum. Solventibus autem illis pul-
lum dixerunt domini eius ad illos: Quid solvitis pullum? At illi dixerunt:
Quia dominus eius necessarium habet. Et duxerunt illum ad Ihesum et iactantes
vestimenta sua super pullum imposuerunt Ihesum. Euntes autem illo substernebant
vestimenta sua in via. Et cum appropinquaret iam ad descensum
montis Oliveti, ceperunt omnes turbe descendentium gaudentes lau-
dare deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus dicentes:
Benedictus qui venit rex in nomine domini, pax in celo et gloria in excelsis. Et
quidam Pharisaeorum de turba dixerunt ad illum: Magister increpa dis-
cipulos tuos. Quibus ipse ait: Dico vobis quia si hii tacuerint lapides cla-
mabunt. Et ut appropinquavit ut cum civitatem fleuit super illam di-
cens: Quia si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua quae ad pacem tibi, nunc
autem absconditum sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, et circumda-
bunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te, et coangustabunt te undique, et
ad terram prosternent te et filios tuos qui in te sunt. Et non relinquent in te
lapidem super lapidem eo quod non cognoveris tempus visitationis tue. Et ingressus
in templum cepit dicere vendentes in illo et ementes dicens illis: Scriptum
est, quia domus mea domus orationis est, vos autem fecistis illam speluncam la-
tronum. Et erat docens cotidie in templo. Principes autem sacerdotum et scri-
be et principes plebis quaerebant illum perdere, et non invenerunt quid facerent
eum. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum. Et factum est in u-
na dierum docente illo populum in templo et evangelizante convenerunt
principes sacerdotum et scribe cum senioribus et aliis dicentes ad illum: Dic nobis
in qua potestate hec facis, aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem. Re-
dens autem dixit ad illos: Interrogabo vos et ego unum verbum, respondete mi-
hi. Baptismum Iohannis de celo erat an ex hominibus? At illi cogitabant inter
se dicentes: Quia si dixerimus de celo, dicet: Quare ergo non credidistis illi? Si autem
dixerimus ex hominibus plebs universa lapidabit nos. Certi sunt enim Iohannem pro-
phetam esse. Et responderunt se nescire unde esset. Et ait illis Ihesus: Neque e-
go dico vobis in qua potestate hec facio. Cepit autem dicere ad plebem pa-
rabolam hanc: Homo plantavit vineam, et locavit eam colonis, et ipse peregre
fuit multis temporibus. Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu
vinee darent illi. Qui cum dimiserunt autem manentem, et addidit alterum
servum mittere. Illi autem hunc quoque cedentes et afficientes contumelia dimi-
serunt manentem. Et addidit tertium mittere, qui et illum vulnerantes eiecerunt.
Dixit autem dominus vinee: Quid faciam? Mittam filium meum dilectum, for-
sitan cum eum viderint verebuntur. Quem cum vidissent coloni cogita-
verunt intra se dicentes: Hic est heres occidamus illum, ut nostra sit hereditas.
Et eiectum illum extra vineam occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus
vinee? Veniet et perdet colonos illos, et dabit vineam aliis. Quo audito
dixerunt illi: Absit. Ille autem aspiciens eos ait: Quid est ergo hoc quod scriptum
est lapidem quem reprobaverunt edificantes hic factus est in caput anguli?
Omnis qui cecidit super illum lapidem conquassabitur. Super quem autem ceciderit
comminuet illum. Et quaerebant principes sacerdotum et scribe mittere in il-
lum manus in illa hora, et timuerunt populum. Cognoverunt enim quod ad ipsos
dixerit similitudinem hanc. Et observantes miserunt insidiatores qui se iustos
simularent, ut caperent eum in sermone, et traderent illum principatui
et potestati presidis. Et interrogaverunt eum dicentes: Magister scimus quia
recte dicis et doces, et non accipis personam, sed in veritate viam dei doces.
Licet nobis tributum dare cesari an non? Considerans autem dolum illorum
dixit ad eos: Quid me temptatis? Ostendite mihi denarium. Et cuius habet ima-
ginem et inscriptionem? Respondentes dixerunt: Cesaris. Et ait illis: Red-
dite ergo que sunt cesaris cesari, et que sunt dei deo. Et non potuerunt verbum
eius reprehendere coram plebe, et mirati in responso eius tacuerunt. Accesse-
runt autem quidam saduceorum qui negant resurrectionem esse, et interroga-
verunt eum dicentes: Magister Moyses scripsit nobis: Si frater alicuius mortuus
fuerit, habens uxorem, et hic sine filiis fuerit, ut accipiat eam frater eius
uxorem, et suscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant. Et primus accepit
uxorem, et mortuus est sine filio. Et accepit illam sequens, et ipse mor-
tuus est sine filio. Et tertius accepit uxorem similiter, et omnes vii. et non
reliquerunt semen, et mortui sunt. Novissima omnium mortua est et mulier.
In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor? Siquidem septem habuerunt eam
uxorem. Et ait illis Ihesus: Filii seculi hoc nubunt et traduntur ad nuptias,
illi vero qui digni habebuntur seculo illo et resurrectione ex mortuis, neque
nubent neque ducunt uxores. Neque enim ultra mori poterunt. Equales
enim angelis sunt, et filii sunt dei cum sint filii resurrectionis. Quia vero
resurgant mortui, et Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit dominum
deum Abraham et deum Ysaac et deum Iacob. Deus enim non est mortuorum
sed vivorum. Omnes enim vivunt ei. Respondentes autem quidam scribarum dixe-
runt: Magister benedixisti. Et amplius non eum audebant quicquam interrogare.
Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum filium David esse? Et ipse David dicit in
libro psalmorum: Dixit dominus domino meo sede a dextris meis, donec ponam
inimicos tuos scabellum pedum tuorum. David ergo illum vocat dominum, et quomodo filius
eius est? Audiente autem omni populo dixit discipulis suis: Attendite a scri-
bis qui volunt ambulare in stolis, et amant salutationes in foro, et
primas cathedras in sinagogis, et primos discubitus in convivis. Qui de-
vorant domos viduarum simulantes longam orationem, hii accipi-
ent dampnationem maiorem. Respiciens autem vidit eos qui mittebant
munera sua in gazophilacium divites. Vidit autem et quandam viduam pau-
perem mittentem eam in minuta duo, et dixit: Vere dico vobis quia
vidua hec pauper plus quam omnes misit. Quia omnes hii ex habundantia sibi
miserunt in munera dei. Hec autem ex eo quod deest illi omnem victum suum
quem habuit misit. Et quibus dicentibus de templo quod lapidibus bonis
et donis ornatum esset, dixit: Hec que videtis venient dies in quibus non
relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. Interrogaverunt
autem illum dicentes: Preceptor quando hec erunt, et quod signum cum fieri incipient?
Qui dixit: Videte ne seducamini. Multi enim venient in nomine meo dicen-
tes quia ego sum, et tempus appropinquavit. Nolite ergo ire post illos. Cum autem
audieritis prelia et seditiones, nolite terreri. Oportet enim hec fieri sed non dum
statim finis. Tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem, et regnum
adversus regnum. Terremotus magni erunt per loca et pestilentie et fames
terrorisque de celo et signa magna erunt. Sed ante hec omnia inicient vobis
manus suas et persequentur, tradentes in sinagogas et custodias, trahentes
ad reges et presides propter nomen meum. Contingit autem vobis in testimo-

CXXII

CXXII

IOHANNES

Hic est iohannes euangelista iuuenis discipulus ihesu xpi quem iugo electionis est a deo. Quem de mysterio uolentem nubere uocauit deus. Eius uirginitatem in hoc dignitas testimonium dat. In euangelio quod et precellit a deo electus dicitur. Huic uirginitatis gratia de cruce commendatur. Ad quem uirgo uirgo seruatur. Deinque manifestius euangelium quod deus ipse incorruptibili illi operi inchoauit ibi omne factum est. Nullum a cenebris comprehensibilem fuisse uocatur. Primus signum ponit. Quod in principio fecit deus. Ut ostenderet quod erat ipse legentibus demonstraret. Quibus uidetur uerbum. Defecit uiuificatum in nullo debeat. Ut nec ibi in uacuitate. Noua omnia et a xpo institutum apparent. Deque singula quaque in mysterium acta uel dicta euangelii ratio retentibus demonstrat. Hoc autem euangelium scripsit in asia. Post quam patmos insula a apocalipsim scripsit. Ut ea erat in principio a deo uerbum incorruptibile principium. Et genesis. Ut incorruptibilis fuit a uirginitate in apocalipsi redditur dicente xpo. Ego sum alpha et ω. Et hic est iohannes qui scriptus superuissse dicitur. Conuocatis discipulis suis in apheso. Per uitam signorum. Prouidit xpus de sepulcro in resurrectione sue iocundissima oratione post et ad patris suos. Tam extremum a dolore mortis quam a corruptione carnis uenit alienus. Qui et si post omnes euangelium scripsisse dicitur. Tamen dispositione eius ordinem prouidentia maiestatis. Quam et deo nouissima est non ultima. Et nec uel extrema et abiecta uilis est plenissimo ope perfectissima. Hoc uigilantia debebatur. Quorum tamen uel scriptorum temporis dispositio uel librorum ordinatio deo per singula a nobis est exposita. Ut sacra desiderio collocata inquerentibus fructus laboris et

Explicit prologus. Incipit euangelium secundum iohannem

In principio erat uerbum et uerbum erat apud deum et deus erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt. Et sine ipso factum est nichil. Quod factum est in ipso uita erat et uita erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet et tenebre eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a deo cui nomen erat iohannes. Hic uenit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux uera que illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. In mundo erat. Et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognouit. In sua uenit. Et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus neque ex uoluntate carnis neque ex uoluntate uiri sed ex deo nati sunt. Et uerbum caro factum est et habitauit in nobis. Et uidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratie et ueritatis. Iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens. Hic erat quem dixi uobis. Qui post me uenturus est ante me factus est quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam pro gratia. Quia lex per moysen data est. Gratia et ueritas per ihesum xpum facta est. Deum nemo uidit unquam. Unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit. Et hoc est testimonium iohannis quando miserunt iudei ad ierosolimis sacerdotes et leuitas ad eum ut interrogarent eum tu quis es. Et confessus est et non negauit. Et confessus est quia non sum ego xpus. Et interrogauerunt eum. Quid ergo helias es tu. Et dixit non sum. Prophetas es tu. Et respondit non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut responsum demus his qui miserunt nos. Quid dicis de te ipso. Ait. Ego uox clamantis in deserto. Dirigite uiam domini sicut dixit ysaias prophetas. Et qui missi fuerant erant ex phariseis. Et interrogauerunt eum et dixerunt ei. Quid ergo baptizas si tu es xpus neque helias neque prophetas. Respondit eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua medius autem uestrum stetit quem uos nescitis. Ipse est qui post me uenturus est cuius ego non sum dignus ut soluam eius corrigiam calciamenti. Hec in bethania facta sunt trans iordanem ubi erat iohannes baptizans. Alia die uidit iohannes ihesum uenientem ad se et ait. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi. Post me uenit uir qui ante me factus est quia prior me erat. Et ego nesciebam eum. Sed ut manifestetur israel propterea uenio ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit iohannes dicens. Quia uidi spiritum descendentem quasi columbam de celo. Et mansit super eum. Et ego nesciebam eum. Sed qui misit me baptizare in aquam ille mihi dixit. Super quem uideris spiritum descendentem et manentem super eum hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego uidi et testimonium perhibui quia hic est filius dei. Alia die iterum stabat iohannes et ex discipulis eius duo. Et respiciens ihesum ambulantem dicit. Ecce agnus dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem. Et secuti sunt ihesum. Conuersus autem ihesus et uidens eos sequentes se dicit eis. Quid quaeritis. Illi dixerunt ei. Rabbi quod dicitur interpretatum magister. Ubi habitas. Dicit eis. Venite et uidete. Et uenerunt et uiderunt ubi maneret. Et apud eum manserunt die illo. Hora autem erat quasi decima. Erat autem andreas frater simonis petri unus ex duobus qui audierunt ab iohanne. Et secuti fuerant eum. Inuenit hic primum fratrem suum simonem et dicit ei. Inuenimus messiam. Quod est interpretatum xpus. Et adduxit eum ad ihesum. Intuitus autem eum ihesus dixit. Tu es simon filius iona. Tu uocaberis cephas quod interpretatur petrus. In crastinum uoluit exire in galileam. Et inuenit philippum et dicit ei ihesus. Sequere me. Erat philippus a bethsaida ciuitate andree et petri. Inuenit philippus nathanael et dicit ei. Quem scripsit moysen in lege et prophete inuenimus ihesum filium ioseph a nazareth. Et dixit ei nathanael. Potest aliquid boni esse a nazareth. Dicit ei philippus. Veni et uide. Uidit ihesus nathanael uenientem ad se et dicit de eo. Ecce uere israelita in quo dolus non est. Dicit ei nathanael. Unde me nouisti. Respondit ihesus et dixit ei. Priusquam te philippus uocaret cum esses sub ficu uidi te. Respondit ei nathanael et ait. Rabbi tu es filius dei tu es rex israel. Respondit ihesus et dixit ei. Quia dixi tibi uidi te sub ficu credis. Maius his uidebis. Et dicit ei. Amen amen dico uobis. Uidebitis celum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes super filium hominis.

III. Et tertia die nuptie facte sunt in chana galilee et erat mater ihesu. Uocatus autem est ihesus et discipuli eius ad nuptias. Et deficiente uino dicit mater ihesu ad eum. Uinum non habent. Dicit ei ihesus. Quid mihi et tibi mulier. Nondum uenit hora mea. Dicit mater eius ministris. Quecumque dixerit uobis facite. Erant autem lapides hydrie sex positi secundum purificationem iudeorum capientes singulas metretas binas uel ternas. Dicit eis ihesus. Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas usque ad summum. Et dicit eis ihesus. Haurite nunc et ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autem gustauit architriclinus aquam uinum factam et non sciebat unde esset. Ministri autem sciebant qui hauserant aquam. Uocat sponsum architriclinus et dicit ei. Omnis homo bonum uinum ponit primum et cum inebriati fuerint tunc deterius. Tu autem seruasti bonum uinum usque adhuc. Hoc fecit initium signorum ihesus in chana galilee et manifestauit gloriam suam et crediderunt in eum discipuli eius. Post hoc descendit in capharnaum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius et ibi manserunt non multis diebus. Et prope erat pascha iudeorum et ascendit ihesus hierosolimam. Et inuenit in templo uendentes oues et boues et cambitores nummulariorum sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo. Oues quoque et boues et nummulariorum effudit aes et mensas subuertit. Et his qui columbas uendebant dixit. Auferite hinc. Nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Recordati sunt discipuli eius quia scriptum est. Zelus domus tue comedit me. Respondentes igitur iudei dixerunt ei. Quod signum ostendis nobis quia hec facis. Respondit ihesus et dixit eis. Soluite templum hoc et in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt igitur iudei. Quadraginta et sex annis edificatum est templum hoc et tu tribus diebus excitabis illud. Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum igitur resurrexisset a mortuis recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat. Et crediderunt scripture et sermoni

232

in sermone meo. uere discipuli mei estis. ro angustetis uinctē. ⁊ uinc
uidebitur uob. Scientes ex ipsis abrahe fuisse. ⁊ nemini seruiuisse. unde
ait uobis ubi. omnis. Qui ex ipso. dñs aiū dico uob. qz omnis q facit
peccatū seruꝰ ⁊ peccatū. Seruꝰ aūt ē manet in domo in ētnū. filꝰ manet in
ētnū. Si ergo uos filꝰ uidebitis. uere liberi eritis. Scio qz filii abrahe estis. ⁊
quereris me interficere. qz sermonē meū ñ capit in uob. Ego qd uidi apud patrē
loquor. ⁊ uos ergo quod audistis apud patrem uestrū. Respondit ⁊ dixerūt ei.
Pater noster abraham est. Dicit eis ihc. Si filii abrahe essetis opa abrahe fa
ceretis. Nūc aūt quereris me interficere. hominē qui ueritatē uob locutꝰ sum
quā audiui a deo. Hoc abraham ñ fecit. Vos facitis opa patris uestri. Dixerūt
ergo ei. Ex fornicatione ñ sumꝰ nati. Vnū patrem habemꝰ deū.
Dixit ergo eis ihc. Si deꝰ pr uester esset diligeretis utiq; me. Ego enī
ex deo processi ⁊ uenio. Neq; enī a me ipso uenio. Sed ille me misit. Cur
loquelā meā non cognoscitis. Quia ñ potestis audire sermonē meū.
Vos ex patre diabolo estis. ⁊ desideria patris uestri uultis facere. Ille homi
cida erat ab initio. ⁊ in ueritate ñ stetit. qz ñ est ueritas in eo. Cū
loquit mendaciū ex propijs loquit. qz mendax est ⁊ pr eius. Ego aūt qz
ueritatē dico. ñ creditis mihi. Quis ex uobis arguet me de peccato. Si
ueritatē dico. qre uos ñ creditis mihi. Qui ex deo est. uba dei audit.
Propterea uos ñ auditis qz ex deo ñ estis. Respondē iudei ⁊ dixerūt ei.
Nonne bñ dicimꝰ nos qz samaritanꝰ es tu. ⁊ demoniū habes. Respondit
ihc. Ego demoniū ñ habeo. Sed honorifico patrem meū. ⁊ uos inho
noratis me. Ego aūt ñ qro gloriam meā. est qui qrat ⁊ iudicet. Amē amē dico uob. Si quis sermonem meū seruauerit. mortem ñ uidebit
in ētnū. Dixerūt ergo iudei. Nūc cognouimꝰ ex demoniū habes. Abraham
mortuus est ⁊ prophete. ⁊ tu dicis. Si quis sermonē meū seruauerit. ñ gustabit mortem ⁊ ētnū. Numq; tu maior es pre nro abraha
qui mortuus est. ⁊ prophete mortui sunt. Quē te ipm facis. Respondit
ihc. Si ego glorifico me ipm. gla mea nichil ē. Est pr meus qui glorificat me.
quē uos dicitis qz deꝰ nr est. ⁊ ñ cognouistis eum. Ego aūt noui eum.
Et si dixero qm ñ scio eum. ero similis uob mendax. Sed scio eum
⁊ sermonem eius seruo. Abraham pr uꝰ exultauit ut uideret
diem meū. ⁊ uidit ⁊ gauisus est. Dixerūt ergo iudei ad eum. Quinq;
ginta anos nondū habes. ⁊ abraham uidisti. Dixit eis ihc. Amē
amē dico uob. Antq; Abraham fieret. ego sum. Tulerūt ergo lapides
ut iacerent in eum. Ihc aūt abscondit se. ⁊ exiuit de templo. Et
transiens iuxta hominem cecū a nativitate. Et interrogauerūt eum discipuli eius. Rabbi. quis peccauit. hic aut parentes ei. ut cū nasceretur
cecus esset. Respondit ihc. Neq; hic peccauit neq; parentes ei. sed ut manifestent opa dei
in illo. Me oportet operari opa eius qui misit me. donec dies est. Venit
nox qñ nemo potest operari. Quādiu in mundo sū lux sum mundi. Hec aūt cum
dixisset. exspuit in terram. ⁊ fecit lutum ex sputo. ⁊ linuit lutū sup oculos eius.
⁊ dixit ei. Vade lauā in natatoria siloe. qd interpretat missus. Abiit ergo
⁊ lauit. ⁊ uenit uidens. Itaq; uicini ⁊ qui uidebāt eum prius qz mendicus
erat. dicebāt. Nonne iste est qui sedebat ⁊ mendicabat. Alii dicebāt
quia hic est. Alii aūt nequaquā. Sed similis est ei. Ille ait quia ego sum.
Dicebāt ergo ei. Quomodo aperti sunt oculi tui. Ille respondit qui dicit ihc
lutum fecit ⁊ unxit oculos meos. dixit mihi. Vade ad natatoriā siloe
⁊ laua. Et abiens. laui ⁊ uidi. Dixerūt ei illi. Vbi est ille. Dicit nescio.
Adducunt eum ad pharisæos qui cecus fuerat. Erat aūt sabbatum. qñ lutum
fecit ihc. ⁊ aperuit oculos eius. Iterū ergo interrogabant eum pharisei. quō
uidit. Ille aūt dixit eis. Lutum posuit sup oculos meos. ⁊ laui. ⁊ uideo.
Dicebant ergo ex pharisæis quidā. Iste homo ñ est a deo qui sabbatū ñ custo
dit. Alii dicebant. Quō potest homo peccator hec signa facere. Et scisma erat
inter eos. Dicunt ergo cecō iterū. Tu quid dicis de eo qm aperuit oculos tuos.
Ille aūt dixit. qm pphēta est. Non credebant ergo iudei de illo qm cecus
fuisset ⁊ uidisset. donec uocauerūt parentes eius qui uiderat recepisset

uisum. Et interrogauerūt eos dicentes. Hic est filius ur. qui uos dicitis qz cecus natus est. Quō ergo nunc uidet. Responderunt parentes eius. Scimus qz hic est filius nr. ⁊
qz cecus natus est. Quō aūt nunc uidet nescimus. aut quis eius aperuit oculos nos
tros. Ipse etate habet interrogate eum ipse de se loquat. Hec dixerunt parentes
eius. quia timebant iudeos. Jam enī conspirauerant iudei. ut si quis eum confi
teret ihm. extra synagogam fieret. Propter hoc parentes eius dixerūt. quia ætatem habet ipsum interrogate. Vocauerunt ergo iterū hominē qui fuerat cecus. ⁊ dixerūt ei. Da gl
am deo. Nos scimus qz hic peccator est. Dixit ergo eis ille. Si peccator est nescio.
Unum scio qz cecus cū sim modo uideo. Dixerūt ergo illi. Quid fecit tibi. Quō
aperuit tibi oculos. Respondit eis. Dixi uobis iam ⁊ audistis. Quid iterum uultis audire ⁊
numq; ⁊ uos uultis discipuli eius fieri. Maledixerunt ergo ei. ⁊ dixerūt. Tu discipulus
illius sis. nos aūt mosi discipuli sumꝰ. Nos scimꝰ qz mosi locutꝰ est deus. hunc
aūt nescimus unde sit. Respondit homo ⁊ dixit eis. Hoc enī mirabile est. qz uos nescitis
unde sit. ⁊ aperuit oculos meos. Scimꝰ aūt qm peccatores deꝰ ñ audit. Sed si quis
timoratus est. ⁊ uoluntatem eius fecerit. hunc exaudit. A sæculo ñ auditū est.
quod aperuerit quis oculos cecī nati. Nisi esset hic a deo. non poterat facere quicq;.
Respondentes dixerūt ei. In peccatis natus es totus. ⁊ tu docs nos. Et eiecerunt eum foras.
Audiuit ihc quia eiecerunt eum foras. ⁊ cū inuenisset eum dixit ei. Tu credis in filiū dei. Ille
respondit. Quis est dñe ut credam in eum. Et dixit ei ihc. Et uidisti eum
qui est. Et qui loquitur tecum ipse est. Ille aūt ait. Credo dñe. Et procidit adorauit eum. Et dixit ihc
Judicii ego in hunc mundum ueni. ut qui non uident uideant. ⁊ qui uident cec
⁊ audierūt ex pharisæis qui sunt ipso cum. ⁊ dixerūt ei. Numquid ⁊ nos cec
sumus. Dixit eis ihc. Si cęci essetis. non haberetis peccatū. Nunc aūt dicitis qz uidemus. peccatum uestrum manet.

Amen amen dico uob. Qui non intrat per ostium in auile ouium. sed ascendit aliunde. ille fur est ⁊ latro. Qui aūt intrat per ostium pastor est
ouium. Huic ostiarius aperit. ⁊ oues uocem eius audiunt. Et proprias oues uocat
nominatim. ⁊ educit eas. Et cum proprias oues emiserit. ante eas uadit. Et
oues illi sequuntur. quia sciunt uocem eius. Alienū aūt non sequuntur sed fugiunt
ab eo. qz ñ nouerunt uocem alienoꝝ. Hoc prouerbiū dixit illis ihc. Illi aūt non
cognouerunt quid loquitur eis. Dixit ergo eis iterum ihc. Amen amen dico uob
qz ego sum ostium ouium. Omnes quotquot uenerunt fures sunt ⁊ latrones. Et ñ audierunt eos oues. Ego sum ostium. per me si quis introierit saluabitur. Et egredietur ⁊ pascua inueniet. Fur non uenit nisi ut furetur ⁊ mactet ⁊ perdat.
Ego uenī ut uitā habeant ⁊ abundantius habeant. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animā suam ponit pro ouibus suis. Mercenarius aūt ⁊ qui non est pastor. cuius non sunt oues ppe. uidet lupū uenientē. ⁊ dimittit oues ⁊ fugit.
⁊ lupus rapit ⁊ dispergit oues. Mercenarius aūt fugit qz mercenarius est ⁊ non
est ei de ouibus. Ego sum pastor bonus. ⁊ cognosco meas. ⁊ cognoscor a meis. Sicut nouit me pr. ⁊ ego agnosco patrē. ⁊ animā meā pono pro
ouibus meis. Et alias oues habeo ⁊ ñ ex hoc ouili. ⁊ illas oportet me addu
cere ⁊ uocem meam audient. ⁊ fiet unus ouile ⁊ unus pastor. Propterea me pr di
ligit. quia ego pono animā meā ut iterum sumam eā. Nemo tollit eā a me. sed
ego pono eā a me ipo. Potestatem habeo ponendi eā ⁊ potestatem habeo
rursum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio ergo
facta est. inter iudeos pp sermones hos. Dicebant autem multi ex ipsis. Demonium habet. ⁊ insanit. Quid eum auditis. Alii dicebant. Hec uba non sunt hominis habentis
demoniū. Numq; demonium cecos aperire potest. Factum est aūt encenia ⁊ hiems erat. Et ambulabat ihc in templo in porticu salomonis. Circum
dederunt ergo eum iudei. ⁊ dicebant ei. Quousq; animā nram tollis. Si tu es
xps. dic nobis palam. Respondit eis ihc. Loquor uob. ⁊ ñ creditis. Opa ego
facio in nomine patris mei. hec testimoniū perhibent de me. sed uos non
creditis. quia ñ estis ex ouibus meis. Oues mee uocem meā audiūt. Ego
cognosco eas. ⁊ sequuntur me. Et ego uitā ętnā do eis. ⁊ non pibunt ętnū. ⁊
non rapiet eas quis de manu mea. Pater meus qui dedit mihi. maior omnibus est.
⁊ nemo potest rapere de manu patris mei. Ego ⁊ pr unum sumꝰ. Sustulerunt lapides iu
dei ut lapidarent eum. Respondit eis ihc. Multa opa bona ostendi uob ex pre
meo. propter quod eorum me lapidatis. Respondit ei iudei. De bono opere non lapida

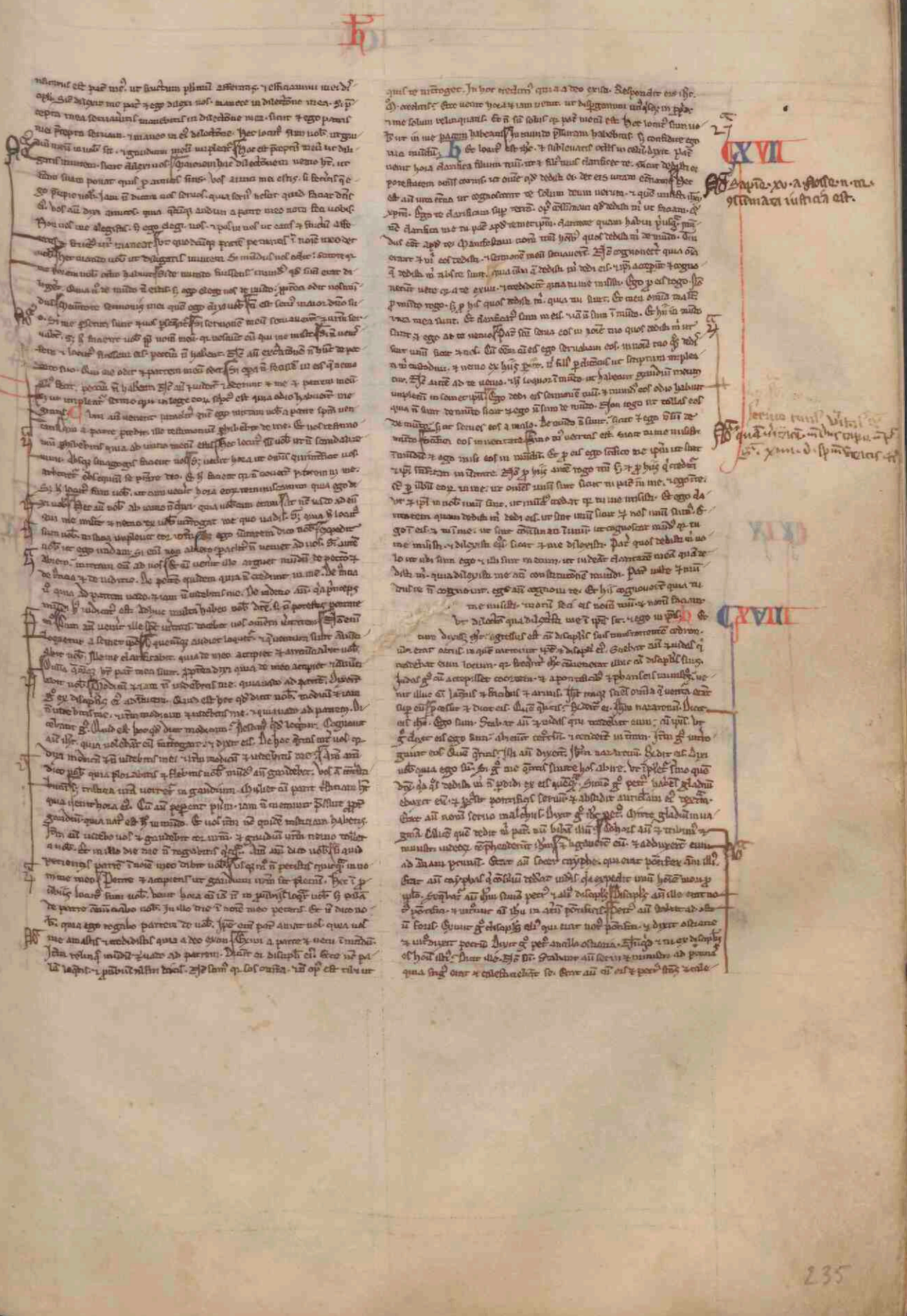

Incipit liber actuum apostolorum.

Primum quidem sermonem feci de omnib⁹ o theophile que
cepit ihc facere ⁊ docere usq; in diem qua precepit apl'is
p spm scm quos elegit assumpt⁹ est. Quib⁹ ⁊ ꝑbuit se uiu
mum p multos hos dies & loquens de regno dei. Et conuescens precepit eis ab
hierosolimis ne discederent sed exspectarent promissionem patris quam au
distis inquit ꝑ os meum Quia iohes quidem baptizauit aq; uos autem bap
tizabimini spu sco non post multos hos dies. Qui conuenerant interrogabant e
um dicentes. Dne. si in tempore hoc restituis regnum isr̃. Dixit aut eis. Non
est uestrum nosse tempora uel momenta. q̃s pater posuit in sua potestate. Sed ac
cipietis uirtutem supuenientis spi sci in uos. ⁊ eritis mihi testes in hierusa
lem & in omi iudea & samaria ⁊ usq; ad ultimum terre. Et cu hec dixisset uidi
bus illis eleuat⁹ est ⁊ nubes suscepit eum ab oculis eor. Et dum intuerent
in celum euntem illum. ecce duo uiri astiterunt iuxta illos in ueste alba. q̃
dixerunt. Viri galilei quid statis aspicientes in celum. Hic ihc qui assumptus
est a uob⁹ in celum sic ueniet quemadmodum uidistis eum euntem in celum. Tunc
reuersi sunt hierosolimam a monte qui uocatur oliueti qui est iuxta
hierusalem sabbati habentem iter. Et cu introissent ascenderunt ubi
manebant petr⁹ & iohes. iacob⁹ & andreas philipp⁹ & thomas. bartholo
meus & matheus iacob⁹ alphei & simon zelotes. & iudas iacobi. Hi oes
erant perseuerantes unanimiter in oratione cu mulieribus & maria mre
ihu. & fratribus ei. In diebus illis exurgens petr⁹ in medio fratrum. Erant
autem turbe hominu simul fere centum xx. Viri fratres oportet impleri
scripturam quam predixit spu scs per os dauid de iuda qui fuit dux eoꝝ qui com
prehenderunt ihm. qm numerabat⁹ erat in nob⁹. ⁊ sortitus est sortem huius
ministerii. Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis. & suspensus crepuit
medius. ⁊ diffusa sunt omnia uiscera ei. Et notum factum est omnibus
habitantibus hierusalem ita ut appellaretur ager ille lingua eor achelde
mach hoc est ager sanguinis. Scriptum est enim in libro psalmoꝝ. Fiat
habitatio eor deserta. ⁊ in ea non sit inhabitans. ⁊ episcopatum eius accipiat
alter. Oportet ergo uiros qui nobis cum congregati sunt in omi tempore quo
intrauit & exiuit inter nos dñs ihs incipiens a baptismate iohis us
que in diem qua assumptus est a nob⁹ testem resurrectionis eius nobiscum
fieri unum ex istis. Et statuerunt duos. ioseph qui uocabatur barsabas. qui
cognominat⁹ est iustus. & matthiam. ⁊ orantes dixerunt. Tu dne qui cognoscis
corda omnium ostende quem elegeris ex his duobus unum accipere locum
istius ministerii & apostolatus de quo preuaricatus est iudas ut abiret in locum suum.
Et dederunt sortes eis. Et cecidit sors super matthiam. ⁊ annumeratus est
cum xi apl'is. Et cu impleretur dies pentecostes erant omnes pa
res in eodem loco. Et factus est repente de celo sonus tanq̃ aduenientis flatus
uehementis. & replenit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt
illis dispertite lingue tanq̃ ignis. sedit q; supra singulos eor. Et
repleti sunt oes spu scō. ⁊ ceperunt loqui uariis linguis. prout spu
sc̃s dabat eloqui illis. Erant aut in hierusalem habitantes iudei uiri religio
si ex omi natione que sub celo est. facta aut hac uoce conuenit multitu
do & mente confusa est. quia audiebat unusquisq; lingua sua illos loquentes.
Stupebant aut omnes & mirabantur dicentes. Nonne ecce omnes isti
qui loquuntur galilei sunt. Et quomodo nos audiuimus unusquisq; lingua

prbm in qua tres fumuf. Parthi. z medi. z elamite. z habitato
refopotamiā. iudee. z cappadociā. ponti. z afiam. phrygiā. z pā
philiam. egipti. z pres libie que est circa cyrenen. z aduene roma
ni. iudei. q̄. z prosely. creti. z arabes. audiuim⁹ eos loquentes nr̄is li
guis magnalia dei. Stupebāt aūt omnes. z mirabant dicentes. Qui d'n̄
hoc est. alii aūt irridentes dicebant. quia musto plenu sūt
isti. Stans aūt petr⁹ cū undecim eleuauit uoc̄ suā. z locut⁹ est eis
Viri iudee. z qui habitatis hierlm uniūsi. hoc uob⁹ notū sit. z auri
pendite uba mea. Non enī sicut uos existimatis hi ebrii sunt. hora
enī tertia. i. hec est q̄ dicitur est p̄ phām ioel. Et erit in nouissi
mis diebus dicit dñs effundam de spū meo sup omnem carnē. z pro
phet̄abunt filii uri. z filie ure. z iuuenes uri uisiones uidebūt. z seniores
uri somnia somniabūt. Et quidē sup seruos meos z ancillas
meas in diebus illis effundam de spū meo. z prophet̄abūt. Et dabo prodi
gia in celo sursū. z signa in terra deorsū. sanguinē. z ignē. z uaporē
fumi. Sol conuertet⁹ in tenebras. z luna in sanguinē. antq̄ ueniat
dies dñi magn⁹. z manifestus. Et erit omnis q̄cūq̄ inuocauerit no
mē dñi saluus erit. Viri israhelite audite uba hec. Iesum nazarenū uirū
approbatum a deo in uob⁹ uirtutib⁹. z prodigiis. z signis q̄ fecit p illū
deus in medio uri sicut. uos ipsi scitis. hūc definito consilio. z prescientia
tradit⁹ p manus iniquor̄ affligentes interemistis. quē deus
suscitauit soluens dolores inferni. iuxta q̄ impossibile erat cōti
neri ab eo. Dauid enī dicit in eum. Prouidebam dñm cōtra me
semp. q̄a a dextris est mihi ne commouear. Ppter hoc lętatū est cor me
um. z exultauit lingua mea. insup z caro mea requiescet in spe
Quia non derelinques aiam meā in inferno. nec dabis sanctū tuū
uidē corruptionē. Notas mihi fecisti uias uite. replebis me leti
tia cū uultu tuo. Viri fres. licenter audeam dicere ad uos de patri
archa dd̄ quia defunctus est. z sepultus est. z sepulchrū eius est apd
nos usq in hodiernū diem. Propha cū esset. z sciens q̄ iurauit illi
iurando. de fructu lūbis eius sedē sup sedē eius. p̄uidens lo
cut⁹ est de resurrectione xp̄i. q. neq; dereliq̄t⁹ est in inferno. neq;
caro eius uidit corruptionem. Hunc iesum resuscitauit dns. cui⁹ nos
omes testes sumus. Dextera igit dei exaltat⁹. promissionēq; spūs
scī accepiens a patre effudit hoc quē uos uidetis. z audit⁹. Non enī dauid
ascendit in celū. Dixit aūt dns dño meo sede a dextris meis. donec
ponam inimicos tuos scabellū pedū tuor̄. Certissime g̃ sciat
omis domus isr̄l. quia z dñm z xp̄m eū deus fecit hūc iesum quē uos cru
cifixistis. Hec audientes compuncti sunt corde. z dixerūt ad petr̄m. reli
quosq; apl̄os. Quid faciemus uiri fres. Petr⁹ aūt ad illos. Pe
nitentiam agite. z baptizetur unusq̄sq; uestrū. in nomine ihu xp̄i in re
missionē peccator̄ uestror̄. z accipietis donū spūs scī. Vob⁹ enī est
repromissio. z filiis uris. z omnib⁹ qui longe sunt. quoscūq; aduo
cauerit dns deus nr̄. Aliis q̄busdē uerbis testificat⁹ est. z exhortaba
tur eos dicens. Saluamini a generatione ista prauа. Qui g̃ receperūt
sermonē eius baptizati sunt. z apposte sunt in illo die animę
circa mille. Erant aūt perseuerantes in doctrina apl̄oꝝ. z cōmu
nicatione fractionis panis. z orationib⁹. Factus aūt omni anime ti
mor. Plura q̄ prodigia z signa p apl̄os fiebant in hierlm. timor
omnē magn⁹. Omnes aūt q̄ credebant erant pariter. z
habebant omnia communia. Possessiones z substantias uendeba
nt. z dividebant illa omnib⁹. prout cuiq; opus erat. Quotidie q̄ perseue
rantes unanimiter in templo. z frangentes circa domos panem. sumebant
cibū cū exultatione. z simplicitate cordis. collaudantes deū
et habentes gratiā ad omnem plebem. Dns aūt augebat q̄ sal
uos fieret quotidie in idipsum. Petr⁹ aūt. z ioh̄s ascendebant in
templū. ad horā orationis nonam. Et quidā uir qui erat claudus
ex utero matris sue bastulabatur. quē ponebāt quotidie ad portam
templi que dicitur speciosa. ut peteret eleem. ab introeuntib⁹ in
templū. Is aūt uidēs petr⁹ z ioh̄em uoluerunt manum ut eleē
mosinā caperet. Intuens aūt in eū petr⁹ cū ioh̄e dixit. Re
spice in nos. Ille uero pendebat in eis sperans se aliquid accepturū ab
eis. Petr⁹ aūt dixit. Argentū z aurū n̄ est mihi. q̄d aūt habeo hoc tibi
In nomine ihu xp̄i nazareni surge z ambula. Et apphensa eū manu dex
tra allleuauit eū. Cpit aūt consolidate sunt bases eius z plante. Et exiliens
stetit. z ambulabat. Et intrauit cū illis in templū. ambulās z exul
tans. z laudans deum. Et uidit omis plus eum ambulantē z laudantem
deum. agnoscebantq; autem illum qui ad eleemosinā sedebat
ad speciosam portam templi. z impleti sunt stupore z extasi in eo
qđ contigerat illi. Cum uidere aūt petr⁹ z ioh̄es. cōtinuo apprehē
dit ille. Cum uidere aūt petr⁹ z ioh̄es. cōtinuo apprehē
pplis ad eos ad porticum q̄ appellatur salomonis. stupentes uidē
aūt petr⁹ ad plm. Viri israhelite quid admiramini aut nos quid in
tuemini. q̄si nr̄a uirtute aut pietate fecerim hoc ambulare hūc. Deus
autem abrahe. z deus ysaac. z deus iacob. deus patrū nr̄or̄ glorificauit filium
suum ihm. quē uos quidem tradidistis. z negastis ad faciem pilati. cū
ille iudicasset uob⁹ dimitti. Vos aūt sanctum z iustum negastis. z petistis uirū homi
cidā donari uob⁹. Auctorem aūt uite occidistis. quē deus suscitauit a mortuis. cui nos testes sumus. Et nūc fres scio q̄ per ignorantiā fecistis
sicut z principes uri. Deus aūtem q̄ p̄nūciauit p os omnium pphā
rum suor̄ xp̄m suum. impleuit sic. Penitemini g̃ z conuertimini ut
deleantur uri peccata. ut cū uenerint tempa refrigerii a conspectu dñi
et emiserit ihm xp̄m. qui uob⁹ ante p̄dicat⁹ est. quē oportet celū quidē suscipe
re usq; in tempa restitutionis omnium. Moyses enī dixit q̄. p. dñs deus ur⁹
de fratribus uris tanq̄ me suscitabit uobis. ipm audietis iuxta oīa q̄cūq;
locut⁹ fuer⁹ ad uos. Erit aūt omne aīa q̄dq; n̄ audierit ipm̄ disperdetur
de plebe. Samuel z deinceps qui locut⁹ est. similiter
uere. Vos estis filii pphar̄. z testamenti q̄ disposuit deus
ad patres uros. dicens ad abrahā. In semine tuo benedicentur omnes
cognationes terre. Vobis primū suscitans filium suum misit eū benedicentē
uos. unumquēq; a nequitiis uestris.

Loquentib⁹ aūt illis ad plm̄ irruerunt sup eos sacerdotes z magistratus templi. z sadducei. dolentes qđ docerent po
plm. z annūciarent in ihu resurrectionē ex mortuis. z iniecerūt in eos
manus. z posuerūt eos in custodia usq; in crastinū. Erat enī iam uespe
ra. Multi aūt audientium uerbū credidērunt. z factus est numer⁹ uir⁹
quasi milia quinq. Factū est aūt in crastinū ut congregarent principes eor
um. z seniores. z scribe. in hierlm. z annas princeps sacerdotū. z caiphas. z
ioh̄es. z alexander. z quotquot erant de genere pontificali. Et statuentes eos in medio
interrogabāt. In qua uirtute. aut in quo nomine fecistis hoc uos. Tunc petr⁹
repletus spū scō. dixit ad eos. Principes populi. z seniores audite
si nos hodie iudicamur in beneficio hominis infirmi. in q̄ iste saluus fac
tus est. sit uobis notū. z omni plebi isr̄l. q. in nomine ihu xp̄i nazareni
quē uos crucifixistis. quē deus suscitauit a mortuis. in hoc iste adstat
coram uob⁹ sanus. Hic est lapis qui reprobat⁹ est a uob⁹ edificantib⁹. qui factus
est in caput anguli. z non est in alio aliquo salus. Nec enī nomē aliud est
sub celo datum hominib⁹ in quo oporteat nos saluos fieri. Videntes aūt petr⁹
et ioh̄es constantiam. z comperto qđ homines essent sine litteris. et idio
te admirabant. z cognoscebant eos qđ cū ihu fuissent. Hominē q̄
quoq; uidentes cū eis stantem. nichil poterant ex
aduersum dicere. Iusserunt aūt eos foras fieri. cōferebant
ad inuicem dicentes. Quid faciem⁹ hominib⁹ istis. Quia quidē nomen signi
factū est p eos omnib⁹ habitantib⁹ hierlm manifestū est. et non possumꝰ

CVII

Stephanus habens actum. Viri fratres & patres audite. Deus glorie apparuit patri nostro abraham cū esset in mesopotamia. priusq̄ moraretur in charran. & dixit ad illum. Egredere de terra tua & de cognatione tua. & veni in terram quam tibi monstrauero. Tunc egressus de terra caldeorum. habitauit in charran. & inde postq̄ mortuus est pater eius. transtulit illum in terram in qua vos nunc habitatis. Et dedit illi hereditatem. in ea. nec passum pedis. & repromisit dare ei eam in possessionem. & semini eius post ipsum. cū non haberet filium. Locutus est autem ei deus. quia erit semen eius accola in terra aliena. & seruituti eos subiicient. & male tractabunt eos. annis quadringentis. & gentem cui seruient iudicabo ego inquit deus. & post hec exibunt & seruient mihi in loco isto. Et dedit illi testamentum circumcisionis. Et sic genuit ysaac. & circumcidit eum die octauo. ysaac iacob. & iacob xii patriarchas. & patriarche cum invidentes ioseph venundederunt in egyptum. & erat deus cum eo. & eripuit eum ex omnib⁹ tribulationib⁹ eius. & dedit ei gratiam & sapientiam in conspectu pharaonis regis egypti. & constituit eum prepositum super egyptum & super omnem domum suam. Venit aut fames in universam egyptum & chanaan. & tribulatio magna. & non inueniebant cibos patres nri. Cum audisset autem iacob esse frumentum in egypto. misit patres nros primum. & in secundo agnitus est ioseph a fratribus suis. & manifestatus est pharaoni genus ioseph. Mittens aut ioseph accersiuit patrem suum. & omnem cognationem suam. Erant aut lxxv. Et descendit iacob in egyptum. & defunctus est ipse & patres nri. translatiq̄ sunt in sichem. & posti in sepulchro q̄ emit abraham pecunia argenti a filiis emor filii sichem. Cum appropinquaret aut tempus repromissionis quam confessus erat deus abrahe. creuit populus & multiplicatus est in egypto. donec alius surgeret rex alius in egypto qui non nouerat ioseph. hic circumuentus genus nrm. afflixit patres nros. ut exponerent infantes suos ne viuificarentur. Eodē tempore natus est moyses. & fuit gratus deo. Qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui. Exposito aut illo sustulit eum filia pharaonis. & enutriuit eum sibi in filium. Et eruditus est moyses in omni sapientia egyptiorum. & erat potens in verbis & in operibus suis. Cū aut implerentur ei xl. anni ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios israel. Et cū vidisset quendā iniuriam patientē defendebat. & fecit ultionem illato percussori. Existimabat aut intelligere fratres suos q̄ deus per manum ipsius daret salutē illis. Et non intellexerūt. Sequenti aut die apparuit illis litigantibus. & reconciliabat eos in pace dicens. Viri fratres estis. ut quid nocetis alteruter? Qui aut iniuriā faciebat proximo suo. repulit eum dicens. Quis te constituit principem & iudicem super nos? Numquid occidere me tu vis. Sicut occidisti heri egyptium? Fugit aut moyses in verbo isto. & factus est aduena in terra madian. ubi genuit duos filios. Et expletis annis xl. apparuit illi in deserto montis sinai angelus in igne flamme rubi. Moyses aut videns admirabatur visionem. Accedente aut eo ut consideret. facta est vox domini dicens. Ego sum deus patrum tuorum. deus abraham & ysaac & iacob. Tremefactus aut moyses non audebat considerare. Dixit aut ei dominus. Solue calciamentum pedis tui. Locus enim in quo stas terra sancta est. Videns videi afflictionem populi mei qui est in egypto. audiui gemitum eorum. descendi liberare eos. Et nunc uenite. Et mittam te in egyptum. Hunc moysen quem negauerunt dicentes. Quis te constituit principem & iudicem super nos? hunc deus principem & redemptorem misit cum manu angeli qui apparuit ei in rubo. Hic educit illos faciens prodigia & signa in terra egypti. in mari rubro. & in deserto quadraginta annis. Hic est moyses qui dixit filiis israel. Prophetam deus suscitabit vobis de fratribus vestris tamquam me. Hunc audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cū angelo qui loquebatur ei in monte sina & cū patribus nris. qui accepit uiuos eloquia dare nobis. quibus noluerunt obedire patres nri. sed repulerunt eum. & auersi sunt cordibus suis in egyptum. dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui precedant nos. Moysi enim hunc qui eduxit nos de terra egypti. nescimus quid factum sit ei. Et inclinati fecerunt in illis diebus. & obtulerunt hostiam simulacro. & lętabantur in operibus manuum suarum. Conuertit aut deus & tradidit eos seruire militie celi. sicut scriptum est in libro prophetarum. Numquid victimas aut hostias obtulistis mihi anno xl. in deserto domus israel? Et suscepistis tabernaculum moloch. & sidus dei uestri remphan. figuras quas fecistis adorare eas. & transferam vos trans babilonē. Tabernaculum testimonii fuit patribus nris in deserto sicut disposuit illis deus. loquens ad moysen ut faceret illud secundum formam quam uiderat. qd & inducentes susceperunt cum iesu in possessionē gentium. quas expulit deus a facie patrum nrorum. usq in dies dauid qui inuenit gratiam ante deum. & petiit ut inueniret tabernaculum deo iacob. Salomon aut edificauit illi domum. Sed excelsus manufactis habitat. sicut propheta dicit. Celum mihi sedes est. terra aut scabellum pedum meorum. quam domum edificabitis mihi dicit dns. aut quis locus requietionis mee est? Nonne manus mea fecit hec omnia? Dure cervicis & incircumcisis cordibus & auribus. vos semper spū sco resistitis. sicut patres vri & vos. Quem prophetarum non persecuti sunt patres vri. Et occiderunt eos. qui prenuntiabant de aduentu iusti. cuius nunc vos prodit⁹ fuistis. & homicide. qui accepistis legem in dispositione angelorum. & non custodistis. Lapidabant ergo stephanum invocantem & dicentem. Domine ihesu suscipe spiritum meum. Positis aut genibus clamauit voce magna dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum. Et hec cum dixisset obdormiuit in domino. Saulus aut erat consentiens nece eius.

Actus est aut in illa die persecutio magna in ecclesia que erat hierosolymis. omnes dispersi sunt per regiones iudee & samarie preter apostolos. Sepelierunt aut deum uiri timorati super eum planctum magnum fecerunt. Saulus aut deuastabat ecclesiam. per domos intrans. trahensq uiros & mulieres. tradebat in custodiam. Qui quidem ergo dispersi erant. pertransibant euangelizantes verbum. Philippus aut descendens in ciuitatem samarie. predicabat illis xpm. Intendebant aut turbe his q̄ a philippo dicebant. audientes & videntes signa q̄ faciebat. Multis enim eorum qui habebant spūs immundos. clamantes uoce magna exibant. Multi aut paralitici & claudi curati sunt. Factum est aut gaudium magnum in illa ciuitate. Vir aut quidam nomine simon qui ante fuerat in ciuitate magus. Et multos seduxerat dicens se esse magnum. cui adtendebant omnes a minimo usq ad maximum dicentes. Hic est virtus dei que uocatur magna. Attendebant aut ei propter q̄ multo tempore magicis suis dementasset eos. Cum aut credidissent philippo euangelizanti de regno dei. & nomine ihu xpi baptizabantur uiri ac mulieres. Tunc simon & ipse credidit. Et cū baptizatus esset adherebat philippo. Videns quoq signa & virtutes maximas fieri. stupens admirabatur. Cum aut audissent apli qui erant hierosolymis q̄ recepisset samaria verbum dei. miserunt ad eos petrum & iohannem. Qui cum descendissent orauerunt pro ipsis ut accipe⁹ spūm sanctum. Nondum enim in quemq̄ illorum uenerat. sed baptizati tm erant in nomine dni ihu. Tunc imponebant manus super illos & accipiebant spūm sanctum. Cum autem uidisset simon quia per impositionem manus apl⁹ daretur spūs sc̄s. obtulit eis pecuniam dicens. Date & mihi potestatem hanc ut cuicūq manus imposuero accipiat spūm sanctum. Petrus aut dixit ad eum. Pecunia tua tecum sit in perditionem. quoniam donum dei existimasti pecunia possideri. Non est tibi pars neq sors in sermone isto. Erat enim cor tuum non rectum coram deo. Penitentiam itaq age ab hac nequitia tua. & roga deum si forte remittatur tibi cogitatio cordis tui. Video enim te in felle amaritudinis & obligationem iniquitatis esse. Respondens aut simon dixit. Precamini vos pro me ad dominum. ut nichil veniat super me horum que dixistis. Et illi quidem testificati & locuti uerbum domini

CVIII

Acta est aut

ne apli. Et cum uenissent salaminam predicabant uerbum dei in synagogis iudeorum. Habebant autem & iohannem ministrum. Et cū circuissent insulam usq; ad paphū inuenerunt quendam uirū magū pseudoprophetam uirum nomine barieu qui erat cū proconsule sergio paulo uiro prudente. Hic accersito barnaba & paulo desiderauit audire uerbum dei. Resistebat autē eis elymas magus. Sic enim interpretatur nomen eius. quærebat peruertere proconsulem a fide. Saulus aūt qui & paulus repletus spū scō intuens eum dixit. O plene omni dolo & omni fallacia fili diaboli inimice oīs iustitie. non desinis subuertere. & nūc ecce manus dñi super te & eris cecus non uidens solem usq; ad tempus. Et statim cecidit in eum caligo & tenebre. & circuiens quærebat qui ei manum daret. Tunc proconsul cū uidisset factum credidit admirans super doctrina dñi. Et cū a paphо nauigassent pauli & qui cum eo erant uenerunt perge pamphilie. Iohannes aūt discedens ab eis reuersus est hierosolimam. Illi uero pertranseuntes perge uenerunt antiochiam pisidie. & ingressi synagogam die sabbatorum sederunt. Post lectionem autem legis & prophetarum miserunt principes synagoge ad eos dicentes. Viri fratres si quis est in uobis sermo exhortationis ad plebem. dicite. Surgens aūt paulus & manu silentium indicens. ait. Viri israhelite & qui timetis deum audite. Deus plebis israhel elegit patres nros & plebem exaltauit cū essent incolę in terra egypti. & in brachio excelso eduxit eos ex ea. & per tempus quasi quadraginta annorum. mores eorum sustinuit in deserto. & destruens gentes septē terre earum sortе distribuit eis terram eorum. Et post hæc quasi annis quadringentis quinquaginta. dedit iudices. usq; ad samuel prophetam. Et exinde postulauerunt regem. & dedit illis deus saul filium cis uirum de tribu beniamin annis xl. Et amoto eo suscitauit eis dauid regem. cui & testimonium perhibens dixit. Inueni dauid filium iesse uirum secundum cor meum. qui faciet omnes uoluntates meas. Huius deus ex semine secundum promissionem eduxit israhel saluatorem iesum. Precedente iohanne ante faciem aduentus eius baptismum penitentie omni populo israhel. Cum impleret aūt iohannes cursum suum dicebat. Quem me arbitramini esse non sum ego. sed ecce uenit post me cui non sum dignus calciamenta pedum eius soluere. Viri fratres filii generis abraham. & qui in uobis timent deum. uobis uerbum salutis istius missum est. Qui enim habitabant hierusalem & principes eius hunc ignorantes. & uoces prophetarum que per omne sabbatum leguntur. iudicantes impleuerunt. & nullam causam mortis inuenientes in eo. petierunt a pilato ut interficerent eum. Et cū consummassent omnia que de eo scripta erant. deponentes eum de ligno posuerunt in monumento. Deus aūt suscitauit eum a mortuis. Et uisus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de galilea in hierusalem. qui usq; ad hoc tempus sunt testes eius ad plebem. Et nos uobis annunciamus eam. ad patres nros repromissionem factam. quam deus adimpletam filiis nris. resuscitans iesum. sicut & in psalmo secundo scriptum est. filius meus es tu. ego hodie genui te. Quod aūt suscitauit eum a mortuis. amplius iam non reuersurum in corruptionem. sic dixit. quia dabo uobis sancta dauid fidelia. Et iterum in alio psalmo. non dabis sanctum tuum uidere corruptionem. Nam dauid cum in sua generatione ministrasset uoluntati dei dormiuit. & appositus est ad patres suos. & uidit corruptionem. Quem aūt deus suscitauit non uidit corruptionem. Notum ergo sit uobis uiri fratres quia per hunc uobis remissio peccatorum annuntiatur. & ab omnibus quibus non potuistis in lege moysi iustificari. In hoc omnis qui credit iustificatur. Videte ergo ne superueniat uobis quod dictum est in prophetis. Videte contemptores & admiramini & disperdimini. quia opus operor ego in diebus uestris. opus quod non credetis si quis enarrauerit uobis. Egressis aūt illis de synagoga. rogabant ut sequenti sabbato loquerentur sibi uerba hæc. Cum aūt dimissa esset synagoga. secuti sunt multi iudeorum & colentium proselytorum. qui loquebantur illis & suadebant ut permanerent in gratia dei. Sequenti autem sabbato pene uniuersa ciuitas conuenit audire uerbum dei. Videntes aūt iudei turbas repleti sunt zelo. & contradicebant his que a paulo dicebantur. blasphemantes. Tunc constanter paulus & barnabas dixerunt. Vobis oportebat primum loqui uerbum dei. Sed quoniam repellitis illud. & indignos uos iudicatis uite eternæ. ecce conuertimur ad gentes. Sic enim precepit nobis dñs. Posui te in lucem gentium. ut sis in salutem usq; ad extremum terre. Audientes aūt gentes gaudebant. & glorificabant uerbum dei. & credebant quotquot erant preordinati

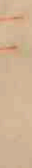

ad uitam eternam. Disseminabatur autem uerbum dei. p uniuersam regionem. Judei aūt concitauerunt religiosas mulieres & honestas & principes ciuitatis. & excitauerunt persecutionem in paulum & barnabam. & eiecerunt eos de finibus suis. At illi excusso puluere pedum in eos uenerunt iconium. Discipuli aūt repleti sunt gaudio & spū scō. Factum est aūt in iconio. ut intrarent in synagogam iudeorum. & loquerentur. ita ut credet multa turba iudeorum & grecorum. Iudei aūt increduli suscitauerunt & aduersus fratres animos gentium. Aliquo tēpore. abierunt. fiducialiter agentes in deo. qui testimonium perhibebat uerbo gratie sue. dante signa & prodigia fieri. per manus eorum. Divisa est aūt multitudo ciuitatis. & quidā quidē erant cum iudeis. qdā aūt cum apostolis. Cum aūt esset impetus gentium & iudeorum. cum principibus suis. ut contumelias eis inferrent & lapidarent eos. Consigerunt ad euitandum. Lustram & derben. & uniuersam in circuitu regionem. Et ibi euangelizantes erant.

Et quidam uir infirmus pedibus sedebat. claudus ex utero matris sue. qui nūq; ambulauerat. Hic audiuit paulum loquentem. Qui intuitus eum & uidens quia habet fidem. ut saluus fieret. dixit magna uoce. Ego tibi precipio in nomine dñi nri ihu xpi. surge & sta super pedes tuos rectus. Et ille exiliens ambulabat. Turbe aūt cū uidissent quod fecerat paulus. leuauerunt uocem suam. lycaonice dicentes. Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos. & uocabant barnabam iouem. paulum aūt hermen. eo quod ipse esset principalis sermonis. Sacerdos aūt iouis qui erat ante ciuitatem. tauros & coronas ante ostia afferens. cū populis uolebat sacrificare. Quod illi audientes apli barnabas & paulus. conscissis tunicis suis exiliuerunt in turbas clamantes & dicentes. Viri quid hæc facitis. & nos mortales sumus similes uobis homines. Annunciamus uobis ab his uanis conuerti ad deum uiuum. qui fecit celum & terram & mare & omnia que in eis sunt. & in preteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi uias suas. Et quidem testimonium semetipsum reliquit benefaciens. de celo dans pluuias & tempora fructifera. implens cibo & letitia corda nra. Et hæc dicentes uix sedare turbas. ne sibi immolarent. Supuenerunt aūt quidā ab antiochia & iconio iudei. qui persuasis turbis lapidauerunt paulum. rentes extra ciuitatem. estimantes eum mortuum esse. Circumdantibus aūt eum discipulis surgens intrauit ciuitatem. & postea die profectus est cū barnaba in derben. Cumq; euangelizassent ciuitati illi. & docuissent multos. reuersi sunt in lystrum & iconium. & antiochiam. confirmantes animas discipulorum. exhortantesq; ut permanerent in fide. & quia p multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. & cū constituissent illis per singulas ecclesias presbiteros & orassent cū ieiuniis. commendabant eos domino in quem crediderant. Et lustrantes ephidiam. uenerunt in pamphiliam. & loquentes in perge uerbum descenderunt in attaliam. inde nauigauerunt antiochiam. unde erant traditi gratie dei. in opus quod impleuerunt. Cum aūt uenissent & congregassent ecclesiam. retulerunt quanta fecerit deus cum illis. & quia aperuisset gentibus ostium fidei. Morabantur aūt cum discipulis non modicum. Et quidam descendentes de iudea docebant fratres. quia nisi circumcidamini. & more moysi. non potestis saluari. Facta aūt non modica seditione & dissensione non parua paulo & barnabe aduersus illos. statuerunt ut ascenderet paulus & barnabas. & alii ex aliis ad apostolos & presbyteros in hierusalem super hac questione. Illi aūt deducti ab ecclesia pertransibant fenicen & samariam narrantes conuersionem gentium. & faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. Cum aūt uenissent hierosolimam. suscepti sunt ab ecclesia & apostolis & senioribus. annunciauerunt quanta deus fecisset aūt illis. Surrexerunt aūt quidā de pharisæis qui crediderant dicentes quia oportet circumcidi eos. Videre aūt de verbo hoc. Cum aūt magna conquisitio fieret. surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres uos scitis quia ab antiquis diebus in nobis elegit deus per os meum audire gentes uerbum euangelii. & credere. & qui nouit corda deus testimonium perhibuit dans illis spm scm sicut & nobis. & nichil discreuit inter nos & illos fide purificans corda eorum. Nunc ergo quid temptatis deum imponere iugum super ceruicem discipulorum. quod neq; nos neq; patres nostri portare potuimus. Sed

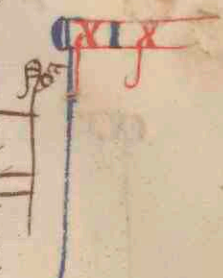

mandare ad eo. ad fidem. & cum eis hortatus. ut fideliter ministerio ad illum
fungi. Paulus aut cum arbitrat est expectare. mittit ad eos ppe et
in ephm. inde ait ipsos ad eos. & ipse ingressus in synagogam
ait. & ipse ingressus in synagogam. Quod cum audissent priscilla & aquila. assumpserunt
eum. & diligentius ei exposuerunt illi viam dei. Cum aut velle eum
transire achaiam. exhortati fratres scripserunt discipulis ut susciperent eum. qui cum
venisset. contulit multum his qui credider. ostendens per scripturas
publice ostendens p scripturas esse xpm ihm. Cum
autem esset apollo cor. in corintho. ut paulus peragratis superioribus partibus
venisset ephesum. & inuenisset quosdam discipulos. dixit ad eos. si spm
sanctum accepistis credentes. At illi dixerunt ad eum. Sed neq; si sps
est auditum. sic ille ait. In quo ergo baptizati estis. illi dixerunt. In
baptismate. Dixit aut paulus. Joh baptizavit baptismo penit po
pulum dicens in eum qui venturus esset. ut credent hoc est in ihm
num. His auditis. baptizati sunt in nomine dni ihu. Et cum imposuisset
eis manus paulus. venit sps scs sup eos. & loquebant linguis & pphe
bant. Erant aut omnes simul fere duodecim. Introgressus aut in synagogam
cum fiducia loquebat p tres menses disputans & suadens de regno dei. Cum
aut quidam indurarent & nollent credere. maledicentes viam dni coram multi
tudine discedens ab eis segregavit discipulos. cotidie disputans
in schola tyranni quidam. Hoc aut factum est p biennium. ita ut omnes qui habitabant
in asia. audirent verbum dni. ihu. tam iudei. quam gentiles. Virtutes aut
quales. non modicas dabat deus per manus pauli. Ita ut super languidos
deferentur a corpore eius sudaria. & semicinctia. recedebant a eis mala
genera. spus nequ egrediebant. Tentaverunt aut quidam & de circu
itibus iudei exorcistae inuocare sup eos qui habebant spus ma
los nomen dni ihu dicentes. Adjuro vos per ihm quem paulus prae
dicat. Erant aut quidam septem filii scevae iudei principis sacerdotum qui
hoc faciebant. Respons aut spus nequ dixit eis. Jhm novi & pau
lum scio. vos aut qui estis. Et insiliens homo in eos in quo erat demo
nium pessimum. dominatus amborum. invaluit contra eos. ita ut nudos &
vulneratos effugere de domo illa. Hoc aut notum fuit omnibus
hominibus qui habitabant ephesi. & cecidit timor
super omnes illos. & magnificabatur nomen dni ihu. multi quoq; credentium
venibant confitentes & annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis
qui fuerant curiosa sectati contulerunt libros & combusserunt coram
omnibus. & computatis pretiis eorum. inventa est pecunia denariorum quinqua
ginta millium. Ita fortiter ihs dei crescebat & confirmabat. His aut
impletis proposuit paulus in spu transire macedoniam & achaiam
ire hierusalem dicens. Quoniam postquam fuero ibi oportet me & romam vi
dere. Misit aut in macedoniam duos ex ministrantibus ei timotheum
& erastum. ipse remansit ad tempus in asia. Erat aut eo tpe de
motio non modica de via dni. Demetrius enim quidam nomine argentarius
faciens aedes dianae argenteas. praebebat artificibus no medio quaes
tum non modicum. quos congregans & eos qui ejusmodi erant operibus. dixit. Viri scitis
quia de hoc artificio adquisitio est nobis. videtis & audistis quia
non solum ephesi. sed pene totius asiae paulus hic suadens avertit mul
tam turbam dicens. quia non sunt dii qui manibus fiunt. Non solum aut
hoc periclitabit nobis pars in redargutionem venire. sed & magna di
anae templum in nichilum reputabitur. & destrui incipiet magnifi
cum est. quam tota asia & orbis colit. His auditis repleti sunt ira
cundiae & clamabant dicentes. Magna dianae ephesiorum. Et impleta
est universa civitate. & impetum fecerunt uno animo in theatrum rap
tis gaio & aristarco macedonibus comitibus paulo. Paulo aut vo
lente introire in plebem. non permiserunt discipuli. Quidam aut &
asiae principes ejus. qui erant ei familiares. miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum.
Alii aut aliud clamabat. Erat enim ecclesia confusa. & plures non
noverant qua ex causa convenissent. Ex turba aut detraxerunt alexan
drum. Protestante eum manu. Alexander volebat rationem reddere
populo. Quem cum cognovissent esse judaeum. vox facta est omnium quasi

sum in eo. Aut hi ipsi dicant si quid invenerunt in me iniquitatis cum stem in concilio, nisi de una hac solummodo voce qua clamavi inter eos stans quia de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis. Distulit autem illos Felix certissime sciens de via hac, dicens: Cum tribunus Lysias descenderit audiam vos. Iussitque centurioni custodire eum et habere requiem, nec quemquam de suis prohibere ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore sua quae erat Iudaea vocavit Paulum et audivit ab eo fidem quae est in Christo Iesu. Disputante autem illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro, tremefactus Felix respondit: Quod nunc attinet vade, tempore autem opportuno accersiam te. Simul et sperans quod pecunia daretur a Paulo, propter quod et frequenter accersiens eum loquebatur cum eo. Biennio autem expleto accepit successorem Felix Porcium Festum. Volens autem gratiam praestare Iudaeis Felix reliquit Paulum vinctum.

CXXV Festus ergo cum venisset in provinciam post triduum ascendit Hierosolymam a Caesarea. Adieruntque eum principes sacerdotum et primi Iudaeorum adversus Paulum, et rogabant eum postulantes gratiam adversus eum ut iuberet perduci eum Hierusalem, insidias tendentes ut eum interficerent in via. Festus autem respondit servari Paulum in Caesarea, se autem maturius profecturum. Qui ergo in vobis, ait, potentes sunt descendentes simul, si quod est in viro crimen accusent eum. Demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo aut decem descendit Caesaream, et altera die sedit pro tribunali et iussit Paulum adduci. Qui cum perductus esset circumsteterunt eum qui ab Hierosolyma descenderant Iudaei, multas et graves causas obicientes quas non poterant probare, Paulo rationem reddente: quoniam neque in legem Iudaeorum neque in templum neque in Caesarem quicquam peccavi. Festus autem volens Iudaeis gratiam praestare respondens Paulo dixit: Vis Hierosolymam ascendere et ibi de his iudicari apud me? Dixit autem Paulus: Ad tribunal Caesaris sto, ibi me oportet iudicari. Iudaeis non nocui sicut tu melius nosti. Si enim nocui aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori; si vero nihil est eorum quae hi accusant me, nemo potest me illis donare. Caesarem appello. Tunc Festus cum concilio locutus respondit: Caesarem appellasti, ad Caesarem ibis. Et cum dies aliquot transacti essent, Agrippa rex et Bernice descenderunt Caesaream ad salutandum Festum. Et cum dies plures ibi demorarentur, Festus regi indicavit de Paulo dicens: Vir quidam est derelictus a Felice vinctus, de quo cum essem Hierosolymis adierunt me principes sacerdotum et seniores Iudaeorum postulantes adversus illum damnationem. Ad quos respondi quia non est consuetudo Romanis donare aliquem hominem prius quam is qui accusatur praesentes habeat accusatores locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. Cum ergo huc convenissent sine ulla dilatione, sequenti die sedens pro tribunali iussi adduci virum. De quo cum stetissent accusatores nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar malum; quaestiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum et de quodam Iesu defuncto quem adfirmabat Paulus vivere. Haesitans autem ego de huiusmodi quaestione dicebam si vellet ire Hierosolymam et ibi iudicari de istis. Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti cognitionem, iussi eum servari donec mittam eum ad Caesarem. Agrippa autem dixit ad Festum: Volebam et ipse hominem audire. Cras, inquit, audies eum. Altera autem die cum venisset Agrippa et Bernice cum multa ambitione et introissent in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis, Festo iubente adductus est Paulus. Et dicit Festus: Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc de quo omnis multitudo Iudaeorum interpellavit me Hierosolymis et hic clamantes non oportere eum vivere amplius. Ego vero comperi nihil dignum eum morte admisisse, ipso autem hoc appellante ad Augustum iudicavi mittere. De quo quid certum scribam domino non habeo, propter quod produxi eum ad vos et maxime ad te, rex Agrippa, ut interrogatione facta habeam quid scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum et causas eius non significare.

CXXVI Agrippa vero ad Paulum ait: Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc Paulus extenta manu coepit rationem reddere. De omnibus quibus accusor a Iudaeis, rex Agrippa, aestimo me beatum apud te cum sim defensurus me hodie, maxime te sciente omnia quae apud Iudaeos sunt consuetudines et quaestiones. Propter quod obsecro patienter me audias. Et quidem vitam meam a iuventute quae ab initio fuit in gente mea in Hierosolymis noverunt omnes Iudaei, praescientes me ab initio, si velint testimonium perhibere, quoniam secundum certissimam sectam nostrae religionis vixi Pharisaeus. Et nunc in spe quae ad patres nostros repromissionis facta est a Deo sto iudicio subiectus, in quam duodecim tribus nostrae nocte ac die deservientes sperant devenire. De qua spe accusor a Iudaeis, rex. Quid incredibile iudicatur apud vos si Deus mortuos suscitat? Et ego quidem existimaveram me adversus nomen Iesu Nazareni debere multa contraria agere, quod et feci Hierosolymis, et multos sanctorum ego in carceribus inclusi, a principibus sacerdotum potestate accepta, et cum occiderentur detuli sententiam. Et per omnes synagogas frequenter puniens eos compellebam blasphemare, et amplius insaniens in eos persequebar usque in exteras civitates. In quibus dum irem Damascum cum potestate et permissu principum sacerdotum, die media in via vidi, rex, de caelo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen et eos qui mecum simul erant. Omnesque nos cum decidissemus in terram audivi vocem dicentem mihi Hebraica lingua: Saule Saule, quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi: Quis es, Domine? Dominus autem dixit: Ego sum Iesus quem tu persequeris. Sed exsurge et sta super pedes tuos; ad hoc enim apparui tibi ut constituam te ministrum et testem eorum quae vidisti et eorum quibus apparebo tibi, eripiens te de populo et gentibus in quas nunc ego mitto te, aperire oculos eorum ut convertantur a tenebris ad lucem et de potestate Satanae ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem quae est in me. Unde, rex Agrippa, non fui incredulus caelesti visioni, sed his qui sunt Damasci primum et Hierosolymis et in omnem regionem Iudaeae et gentibus adnuntiabam ut paenitentiam agerent et converterentur ad Deum, digna paenitentiae opera facientes. Hac ex causa me Iudaei cum essem in templo comprehensum temptabant interficere. Auxilio autem adiutus Dei usque in hodiernum diem sto testificans minori atque maiori, nihil extra dicens quam ea quae prophetae locuti sunt futura esse et Moses, si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum lumen adnuntiaturus est populo et gentibus. Haec loquente eo et rationem reddente, Festus magna voce dixit: Insanis, Paule; multae te litterae ad insaniam convertunt. Et Paulus: Non insanio, inquit, optime Feste, sed veritatis et sobrietatis verba loquor. Scit enim de his rex, ad quem et constanter loquor; latere enim eum nihil horum arbitror, neque enim in angulo quicquam horum gestum est. Credis, rex Agrippa, prophetis? Scio quia credis. Agrippa autem ad Paulum: In modico suades me christianum fieri. Et Paulus: Opto apud Deum et in modico et in magno non tantum te sed et omnes qui audiunt hodie fieri tales qualis et ego sum, exceptis vinculis his. Et exsurrexit rex et praeses et Bernice et qui adsidebant eis. Et cum secessissent loquebantur ad invicem dicentes quia nihil morte aut vinculis dignum quid fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit: Dimitti poterat homo hic si non appellasset Caesarem.

CXXVII Ut autem iudicatum est navigare eum in Italiam, et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine Iulio cohortis Augustae. Ascendentes autem navem Hadrumetinam incipientes navigare circa Asiae loca sustulimus, perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. Sequenti autem die devenimus Sidonem. Humane autem tractans Iulius Paulum permisit ad amicos ire et curam sui agere. Et inde cum sustulissemus subnavigavimus Cyprum propter quod essent venti contrarii. Et pelagus Ciliciae et Pamphiliae navigantes venimus Lystram quae est Lyciae. Et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navigantem in Italiam transposuit nos in eam. Et cum multis diebus tarde navigaremus et vix devenissemus contra Cnidum, prohibente nos vento adnavigavimus Cretae iuxta Salmonem. Et vix iuxta navigantes venimus in locum quendam qui vocatur Boni Portus, cui iuxta erat civitas Thessala. Multo autem tempore peracto et cum iam non esset tuta navigatio, eo quod et ieiunium iam praeterisset, consolabatur Paulus dicens eis: Viri, video quoniam cum iniuria et multo damno non solum oneris et navis sed etiam animarum nostrarum incipit esse navigatio. Centurio autem gubernatori et nauclero magis credebat quam his quae a Paulo dicebantur. Et cum aptus portus non esset ad hiemandum, plurimi statuerunt consilium navigare in

de q̃ quomodo possint dereuenire pheuicem humare apd portum
re. respexerem ad affricum. & ad chorū. Aduenire aũ austro edmūdꝰ
dpelimus se reuere. ei dubitassent de aduꝫ. legebant. arefam. Et ꝑ pll
mūdum aute multe se conuertebant. ueñ ꝛ ꝓpho mō. qui uocat̃ cursores
Cū q̃ arrepto eis nauꝫ. & ꝑ posset uenire in portū dum nauis fluctuat
seruabat. Iubebam aũ q̃dā. deuitandasq; uocat̃ undas. potiusq; uti ap
tude tempham. qua stabilitas aduersus euehant. arrigentes nanem. tui
ne ne in fluuiū mandent. Subinuito ipse se febant. Mane aũ nos tem
pestate. ualentis. leuãte. de uchi fretide. & fluctu sunt manib⁹ amarū
in nauil. precerum. Et ipse sole aũ uapt. literis. apparentib⁹ ꝑ plēt dies
& tempestate. & origina timuimꝰ. una ablata erat. spes omīs saluti no
stre. Et aũ nullꝰ uenandi. studiꝰ. & sanꝰ paulꝰ in medio eor. dixit.
Oportebat quide o uiri audire me. & non tollere a creta. lucru. & iniu
riam hanc & iacturam. & ne nunc hortor. bono. animo sone. ab. amitto enī
nullꝰ enī animꝰ ex uob⁹ ꝑ. q̃ nauil. Astat aũ mihi hac nocte angl⁹ dñi. cui
sū ego. & qui seruio dicens. Ne timeas paule. cesari te oportet assiste
re. ecce donauit tibi deus omes qui nauigāt tecū. ꝓpt hoc bono. ãiꝰ estote
uiri. Credo enī deo meo. quia sic erit. ꝙmodum dictum. est. mihi. In insu
lam quandā oport. nos deuenire. Ut. ꝑro. q̃ quartadecima nox. hꝰ
uenit. nauigantib⁹ nobis in adria. circa medium noctem suspicabant̃
nantes. apparere. alīq̃ regionē. Et ꝛ sumentes. est pulidem mutue
runt passi. xuiginta. ꝛ pusillū inde. separi. uenerunt. passi. xv. Timē
tes aũ ne. ꝛ alīa loca incidant. de puppi iactentes anchoras. xuꝫ. opta
bāt diē fieri. Nautis q̃ quærentib⁹ fugę de nauꝫ. & mittentes scapha
in mare. sub optentu. q̃ anchoras extendē. dixit paulꝰ
ad centuriōē. & milites. Nisi hi in nauꝫ manserint. uos salui fieri non
ꝓtestis. Tūc abscidēs milites funes scaphe miserūt. ꝑmisit fieri eam cadere
Et aũ lux inciperet. rogabat paulꝰ omes sumere cib⁹. dicēs. Hodie
die xpectabitis. ieiuni ꝑmanetis. nichil acquirentes. Ꝓpt qđ
rogo uos accipere cibum ꝓ salute uꝛa. q̃ nullius uꝛm capitis de ꝑibit
Et ꝛ hec dicēs. sumens panē gr̃as egit deo. in cōspectu omīum
Et fracto. cepit manducare. Bono esse aũ oēs. ꝛ ipi assumpserūt cibum. eranꝫ aũ in nauꝫ simul
ducente. lxxvi. Et satiati. alleuiabant nauem. iactantes frumentum in mare. Nauis aũ
cū. fuisset. non. cognoscebant terram. sinus aũ quendā considerabāt ha
bentē. littꝰ. in quē cogitabant. si ꝓssent. eiciē nauem. Et aũ anchoꝛ
as sustulissent. cōmittebant se mari. simul. laxantes. uinculꝫ. gubꝫ
naculoꝝ. & leuato artemone. ꝙ. aure flatui. tendebant. ad littꝰ
Et ꝛ incidentes in locū. bithalassum. ꝛpegerūt nauē. ꝛ ꝓra quidē fi
xa. mansit inmobil. puppis aũ solubat̃. aui. uiolentia. fluctuꝫ. Militū
aũ cōsilium fuit. ut. custodirent. ne qui. ex natantes. effugerē. Centurio
aũ uolens seruare paulū. prohibuit fieri. iussit. q̃ eos. qui posset. na
tare mittere. ꝛ in mare. primos. ꝛ exire terrā. ceteros aũ. q̃dā. in tabulis. ceteros aũ. quosdam. supra
ut omes. sic euasisse ad terrā. Et cognouimus q̃
insula. uocabat̃. Barbara. Barbari aũ ꝓstabant nobis. non
modicā philanthropiā. Accenso enī rogo. refocillauit nos
omes. propter imbrem. ꝛ frigus. Cū aũ congregasset. paulꝰ. fascem. sarmentoꝝ. & imposuisset. ipsi. ignem. Ecce
uipera a calore eius. prosiliēs. inuasit manū
eius. Ut aũ uidere barbari pendentem bestiam de manu eius. ad inuicē
dicebant. Vere homicida. est. hic. qui. cū euaserit de mari. ultio eius
non. sinit uiuere. Ille aũ quidē excussit bestiam in ignē. ꝛ nichil passus
est. At illi existimabant. eū in cōmotionē. ꝓstrandū. ꝛ subito mori
turum. Diu aũ illis. spectātib⁹. ꝛ uidentib⁹. nichil malī fieri in eo. conu
mutati. in. deū. dicebant eum esse deū. In locis aũ illis erant. prēdia. principis
insule. nois publii. qui nos. suscipiens. triduo benigne exhibuit. Cui
egit aũ patrem publii. febre. ꝛ dissenteria iacentem. ingressus. ad
quē. paulus. orauit. et. cū. orasset. ꝛ imposuisset ei manꝰ. sanauit eū.
Hoc aũ facto. cęteri. qui in insula habebāt infirmitates. accedebāt. ꝛ sanaban
tur. Qui. et. multis. honoribus. nos. honorauerūt. ꝛ nauigaturis. impo
sue
runt. Post tres aũ. menses. nauigauimꝰ in nauī
alexandrina. q̃ in insula. hiemauerat. cui. erat. insigne. castoꝛ. Et
ꝛ. appulimus. syracusam. mansimus. ibi. triduo. Inde circūlegentes. deue
nimus. regium. Et ꝑ unū. diē flante austro. uenimus puteolos.
ubi inuenimus. fres. nostros. Cum quib⁹ apd eos. mansimus. septē. dies.
Et sic. ad urbē. uenimus. Et inde. fres. occurrentes. nobis. usq; ad. appi
forū. ꝛ. tres. tabernas. Quos. cū. uidisset. paulꝰ. gratias. agens. deo. accepit
fiducia. Cum uenissemus aũ romā. ꝓmisit. centurio. nauē. custodes
ei. Et ꝓ. semetipso. manere. Post tres aũ. dies. conuocauit. primos. uiros
ex. Et ꝙ. eis. testificat. dicebat. Ego uiri fres. nichil. aduersus. plē
be. facies. aut. mori. patrū. nostrū. ab hierosolimis. traditus. sum. ꝛ
in manꝰ. romanoꝝ. Qui. cū. cognitionem. de me. habuissent. uo
luerūt me dimittere. eo. ꝙ. nulla. causa. esset. mortis. in me. Contradi
centibus aũ. iudeis. coactus sum. appellare. cesarē. Et. ꝙ. non. de. meo
gentē. aũ. meā. habeā. aliquid. accusare. Ꝓpt hanc. ꝙ. olim. ꝓgnatis. uos. rogaui. ꝛ. al
loq̃. Ꝓpt. spem. enī. israhel. catenā. hanc. circūdatꝰ. sū. Et. ille. dixerūt
ad eum. Nos. neq; litteas. accepimꝰ. de te. a iudea. neq; aduenies
ahḋs. tuꝰ. nō. annūciauit. aut. locutꝰ. est. quid. de te. malū. Rogamꝰ aũ a te
audire. que sentis. De secta. enī. hac. notū. est. nob⁹. quia. ubiq; cōtra
dicitur. Ꝛ constituentes aũ. ei. diē. uenerūt ad eum. in hospitiū. plu
res. quib⁹. exponebat. testificans. regnū. dei. suadēs. ei. de. ihū. ex le
ge moysi. ꝛ ꝓphetis. a mane. usq; ad. uesperā. Et. quidem. credebāt
hijs. q̃. dicebant. ꝑhibebant. aũ. nō. q̃. Cumq; inuicē. nō. essent. d
hemonio. dissidebant. dicente. paulo. unū. ꝛ. hoc. spe. loq
tꝰ. est. ꝓphetam. ad patres. nꝛos. dicens. Vade. ad. ꝓphetā. hūc
& dic. ad. eos. Aure. audient. ꝛ. nō. intelligent. ꝛ. uidentes. uidebunt. ꝛ
nō. ꝑspicient. Incrassatū. est. enī. cor. ꝓpli hui. ꝛ. auib⁹. grauiter. audie
runt. & oculos. suos. claudebant. ne. forte. uidēt. oculis. ꝛ. auib⁹. audiāt.
& corde. intelligāt. ꝛ. conuertant. ꝛ. sanē. uos. Sciat. g̃. ig. nos. q̃
gentib⁹. missum. est. hoc. saluare. deꝝ. ipi. ꝛ. audient. Ꝙ. dixit. aũ. hi.
& multa. inter. se. habebāt. conquisitionē. ꝛ. discussionē. Manebat. aũ. bi
enio. totꝰ. in. suo. conducto. ꝛ. suscipiebat. omes. qui. ingrediebā
tur. ad eum. ꝓdicans. regnū. dei. ꝛ. docens. ꝙ. sunt. de. dño. ihu. xpo. cū
omi. fiducia. sine. prohibitione.

Incipit prologus in epistolam canonicam

Iacobus seruꝰ dei. dñi. nr̃i. ihu. xpi. duodecim. tribꝰ. q̃. sunt. in dis
ꝑsione. salutē. gr̃am. & gaudiū. Omne datum optimum. & omne
donum perfectum. desursum est. descendens a patre luminum. Hanc
epistolā. quidā. dicunt. non. esse. iacobi. sed. alterius. cuiusdā. iacobi. q̃. ꝓ
pter. similitudinē. nois. ꝓmulgata. est. a. nonnullis. Ego. aũ. q̃. ꝓpter
excellentiā. sapiē. ꝛ. ꝓpter. ꝓximitatē. q̃. uidet. esse. iacobi. ꝓ. ipo. ꝓ
mulgata. esse. credo. Ceteꝝ. ꝙ. ꝓpter. ꝓpinquitatē. sanguinis. ꝛ. ꝑsonę. ꝓ
ximitatē. ꝓ. ipo. ꝓmulgata. est. ꝓ. ipo. ꝓm

Incipit epla ad ebreos prima.

Deus olim loquens patribus in prophetis nouissime locutus est nobis in filio. Quem constituit heredem uniuersorum per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius portansque omnia verbo uirtutis sue purgationem peccatorum faciens sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Tanto melior angelis effectus quanto differentius prae illis hereditauit nomen. Cui enim dixit aliquando angelorum. Filius meus es tu ego hodie genui te. Et rursus. Ego ero illi in patrem et ipse erit mihi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrarum dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem. Thronus tuus deus in seculum seculi. Virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis prae participibus tuis. Et tu in principio domine terram fundasti et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanes et omnes sicut vestimentum veterascent et sicut amictum mutabis eos et mutabuntur tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando. Sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis. Propterea abundantius oportet observare nos ea que audita sunt ne forte pereamus. Ne forte ergo irritum fecerit fides dei manet enim fides dei. Quod autem ascendit quid est nisi quia et descendit primum in inferiores partes terre. Qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes celos ut impleret omnia. Et ipse dedit quosdam quidem apostolos quosdam autem prophetas alios vero euangelistas alios autem pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii in edificationem corporis christi donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii dei in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi. Ut iam non simus parvuli fluctuantes et circumferamur omni vento doctrine in nequitia hominum in astutia ad circumventionem erroris. Veritatem autem facientes in caritate crescamus per omnia in illo qui est caput christus. Ex quo totum corpus compactum et connexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram unius cuiusque membri augmentum corporis facit in edificationem sui in caritate. Hoc ergo dico et testificor in domino ut iam non ambuletis sicut et gentes ambulant in vanitate sensus sui tenebras habentes intellectu alienati a vita dei per ignorantiam que est in illis propter excecationem cordis ipsorum qui desperantes tradiderunt impudicitie in operationem immunditie omnis in auaritiam. Vos autem non ita didicistis christum si tamen illum audistis et in illo edocti estis sicut est veritas in iesu deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris renovamini autem spiritu mentis vestre et induite novum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo quoniam sumus invicem membra. Irascimini et nolite peccare sol non occidat super iracundiam vestram. Nolite locum dare diabolo. Qui furabatur iam non furetur magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Omnis sermo malus de ore vestro non procedat sed si quis bonus ad edificationem fidei ut det gratiam audientibus. Et nolite contristare spiritum sanctum dei in quo signati estis in diem redemptionis. Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia. Estote autem invicem benigni misericordes donantes vobismetipsis sicut et deus in christo donavit vobis. Estote ergo imitatores dei sicut filii carissimi et ambulate in dilectione sicut et christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in odorem suavitatis. Fornicatio autem et omnis immunditia aut avaritia nec nominetur in vobis sicut decet sanctos aut turpitudo aut stultiloquium aut scurrilitas que ad rem non pertinet sed magis gratiarum actio. Hoc enim scitote intelligentes quod omnis fornicator aut immundus aut avarus quod est idolorum servitus non habet hereditatem in regno christi et dei. Hoc autem dico ut nemo vos seducat inanibus verbis propter hec enim venit ira dei in filios diffidentie. Nolite ergo effici participes eorum. Fuistis enim aliquando tenebre nunc autem lux in domino. Ut filii lucis ambulate fructus enim lucis est in omni bonitate et iustitia et veritate probantes quid sit beneplacitum deo et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum magis autem et redarguite. Que enim in occulto fiunt ab ipsis turpe est et dicere. Omnia autem que arguuntur a lumine manifestantur. Omne enim quod manifestatur lumen est. Propter quod dicit. Surge qui dormis et exurge a mortuis et illuminabit te christus. Videte itaque fratres quomodo caute ambuletis non quasi insipientes sed ut sapientes redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes sed intellegentes quid sit voluntas dei. Et nolite inebriari vino in quo est luxuria sed implemini spiritu loquentes vobismetipsis in psalmis et ymnis et canticis spiritalibus cantantes et psallentes in cordibus vestris deo patri gratias agentes semper pro omnibus in nomine domini nostri iesu christi. Subiecti invicem in timore christi. Mulieres viris suis subdite sint sicut domino quoniam vir caput est mulieris sicut christus caput est ecclesie ipse salvator corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est christo ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite uxores vestras sicut et christus dilexit ecclesiam et seipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret mundans lavacro aque in verbo vite ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit seipsum diligit. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit sed nutrit et fovet eam sicut et christus ecclesiam quia membra sumus corporis eius de carne eius et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est ego autem dico in christo et in ecclesia. Verumtamen et vos singuli unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligat uxor autem timeat virum suum. Filii obedite parentibus vestris in domino hoc enim iustum est. Honora patrem tuum et matrem que est mandatum primum in promissione ut bene sit tibi et sis longevus super terram. Et vos patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros sed educate eos in disciplina et correptione domini. Servi obedite dominis carnalibus cum timore et tremore in simplicitate cordis vestri sicut christo non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed ut servi christi facientes voluntatem dei de animo servientes sicut domino et non hominibus scientes quod unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc recipiet a domino sive servus sive liber. Et vos domini eadem facite illis remittentes minas scientes quod et illorum et vester dominus est in celis et personarum acceptio non est apud eum. De cetero fratres confortamini in domino et in potentia virtutis eius induite vos armatura dei ut possitis stare adversus insidias diaboli quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritalia nequitie in celestibus propterea accipite armaturam dei ut possitis resistere in die malo et omnibus perfectis stare state ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti loricam iustitie et calciati pedes in preparatione evangelii pacis in omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere et galeam salutis assumite gladium spiritus quod est verbum dei per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis et pro me ut detur mihi sermo in aperitione oris mei cum fiducia notum facere mysterium evangelii pro quo legatione fungor in catena ut in ipso audeam sicut oportet me loqui. Tychicus autem carissimus frater et fidelis minister in domino quem misi ad vos hoc ipsum ut sciatis que circa nos sunt et consolentur corda vestra cum Onesimo fideli et dilecto fratre qui est ex vobis omnia vobis notum facient hic vobis. Pax fratribus et caritas cum fide a deo patre et domino iesu christo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum iesum christum in incorruptione.

Incipit epla ad thessalonicenses prima.

Paulus et siluanus et timotheus ecclesie thessalonicensium in deo patre et domino iesu christo. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo. Gratias agimus deo semper pro omnibus vestri memoriam facientes in orationibus nostris sine intermissione memores operis fidei vestre et laboris et caritatis et sustinentie spei domini nostri iesu christi ante deum et patrem nostrum scientes fratres dilecti a deo electionem vestram quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed et in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine multa sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis et domini suscipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in macedonia et in achaia. A vobis enim diffamatus est sermo domini non solum in macedonia et achaia sed in omni loco fides vestra que est ad deum profecta est ita ut non sit necesse nobis quicquam loqui. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus ad vos et quomodo conversi estis ad deum a simulacris servire deo vivo et vero et expectare filium eius de celis quem suscitavit ex mortuis iesum qui eripuit nos ab ira ventura. Ipsi enim scitis fratres introitum nostrum ad vos quia non inanis fuit sed ante passi et contumeliati sicut scitis fuimus in philippis fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore neque de immunditia neque in dolo sed sicut probati sumus a deo ut creditum nobis est evangelium ita loquimur non quasi placentes hominibus sed deo qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione avaritie deus testis. Neque quesivimus ab hominibus gloriam neque a vobis neque a ceteris cum possemus vobis oneri esse in christo sed facti sumus parvuli in medio vestrum tamquam si nutrix fovet filios suos sic desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium dei sed animas nostras quoniam carissimi nobis facti estis. Memores enim estis fratres laboris nostri et fatigationis nostre nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus predicavimus in vobis evangelium dei. Vos testes et deus quam sancte et iuste et sine querela nobis qui credidistis fuimus sicut scitis quemadmodum unumquemque vestrum tamquam pater filios suos vos consolantes et contestantes ut ambularetis digne deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam. Et ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione quoniam cum accepissetis verbum auditus a nobis verbum dei suscepistis non ut verbum hominum sed sicut est vere verbum dei qui operatur in vobis qui credidistis. Vos enim fratres imitatores facti estis ecclesiarum dei que sunt in iudea in christo iesu quia eadem passi estis a tribulibus vestris sicut et illi a iudeis qui et dominum occiderunt iesum et prophetas suos et nos persecuti sunt et deo non placent et omnibus hominibus adversantur prohibentes nos gentibus loqui ut salvi fiant ut impleant peccata sua semper enim ascendit ira dei super illos. Nos autem fratres desolati a vobis ad horam tempore non corde abundantius festinavimus facie vestram videre cupientes quoniam voluimus venire ad vos ego quidem paulus et semel et iterum et impedivit nos satanas. Quis enim nostra spes aut gaudium aut corona gloriationis nostre nonne et vos ante dominum nostrum iesum christum in adventu eius. Vos enim estis gloria nostra et gaudium. Propterea cum iam non sustinerem mittere sum ad cognoscendam fidem vestram ne forte tentaverit vos qui tentat et inanis fiat labor noster. Nunc autem cum venisset timotheus ad nos a vobis et evangelizasset nobis fidem et caritatem vestram et quod habetis bonam memoriam nostri semper desiderantes nos videre sicut et nos vos propterea consolati sumus fratres in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per vestram fidem quia nunc vivimus si vos statis in domino. Quam enim gratiam possumus deo rependere de vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante deum nostrum nocte et die abundantius orantes ut videamus faciem vestram et perficiamus ea que desunt fidei vestre. Ipse autem deus et pater noster et dominus noster iesus christus dirigat viam nostram ad vos vos autem multiplicet dominus et abundare faciat caritate in invicem et in omnes sicut et nos in vobis ut confirmet corda vestra irreprehensibilia in sanctitate ante deum et patrem nostrum in adventu domini nostri iesu christi cum omnibus sanctis eius.

Incipit epla ad thessalonicenses secunda.

Paulus et siluanus et timotheus ecclesie thessalonicensium in deo patre nostro et domino iesu christo. Gratia vobis et pax a deo patre et domino iesu christo. Gratias agere debemus deo semper pro vobis fratres sicut dignum est quia crescit fides vestra et abundat caritas unius cuiusque omnium vestrum in invicem ipsorum ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei pro patientia vestra et fide in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus quas sustinetis in exemplum iusti iudicii dei ut digni habeamini regno dei pro quo et patimini. Siquidem iustum apud deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelatione domini iesu de celo cum angelis virtutis sue in flamma ignis dantis vindictam his qui non noverunt deum et qui non obedient evangelio domini nostri iesu christi qui penas dabunt interitum eternum a facie domini et a gloria virtutis eius cum venerit clarificari in sanctis suis et admirabilis fieri in omnibus qui credidistis testimonio nostro in illo die. In quo et orabimus semper pro vobis ut dignetur vos deus vocationis nostre et impleat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei in virtute ut clarificetur nomen domini nostri iesu christi in vobis et vos in illo secundum gratiam dei et domini iesu christi. Rogamus autem vos fratres per adventum domini nostri iesu christi et nostram congregationem in eum ne cito moveamini a vestro sensu neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam tamquam per nos missam quasi instet dies domini. Ne quis vos seducat ullo modo quoniam nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati filius perditionis qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus. Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos hec dicebam vobis. Et nunc quid detineat scitis ut reveletur in tempore suo. Nam mysterium iam operatur iniquitatis tantum ut qui tenet nunc teneat donec de medio fiat. Et tunc revelabitur ille iniquus quem dominus iesus interficiet spiritu oris sui et destruet illustratione adventus sui eum cuius est adventus secundum operationem satane in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus et in omni seductione iniquitatis his qui pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent propterea mittet illis deus operationem erroris ut credant mendacio ut iudicentur omnes qui non credunt veritati sed consentiunt iniquitati. Nos autem gratias agere debemus deo semper pro vobis fratres dilecti a deo quod elegerit vos deus primitias in salutem in sanctificatione spiritus et fide veritatis in quo et vocavit vos per evangelium nostrum in adquisitionem gloriae domini nostri iesu christi. Itaque fratres state et tenete traditiones quas didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram. Ipse autem dominus noster iesus christus et deus pater noster qui dilexit nos et dedit consolationem eternam et spem bonam in gratia exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere bono et sermone. De cetero fratres orate pro nobis ut sermo domini currat et clarificetur sicut et apud vos et ut eripiamur ab importunis et malis hominibus non enim omnium est fides. Fidelis autem dominus qui confirmabit vos et custodiet a malo. Confidimus autem in domino de vobis quoniam quod precipimus facitis et faciatis. Dominus autem dirigat corda vestra in caritatem dei et patientiam christi. Precipimus autem vobis fratres in nomine domini nostri iesu christi ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos quia non inordinate conversati sumus inter vos neque gratis panem manducavimus ab aliquo sed in labore et fatigatione nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus non quasi non habuerimus potestatem sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam et cum essemus apud vos hoc denuntiabamus vobis quoniam si quis non vult operari nec manducet. Audimus enim inter vos ambulare quosdam inordinate nichil operantes sed curiose agentes. Iis autem qui eiusmodi sunt denuntiamus et obsecramus in domino nostro iesu christo ut cum silentio operantes suum panem manducent. Vos autem fratres nolite deficere bene facientes. Si quis autem non obedit verbo nostro per epistolam hunc notate et non communicate cum illo ut confundatur. Et nolite quasi inimicum existimare sed corripite ut fratrem. Ipse autem dominus pacis det vobis pacem semper in omnibus. Dominus sit cum omnibus vobis. Salutatio mea manu pauli quod est signum in omni epistola ita scribo. Gratia domini nostri iesu christi cum omnibus vobis amen.

Incipit epla ad timotheum prima.

Paulus apostolus iesu christi secundum imperium dei salvatoris nostri et christi iesu spei nostre timotheo dilecto filio gratiam misericordiam pacem a deo patre et christo iesu domino nostro. Sicut rogavi te ut remaneres ephesi cum irem macedoniam ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent neque intenderent fabulis et genealogiis interminatis que questiones prestant magis quam edificationem dei que fides est. Finis autem precepti est caritas de corde puro et conscientia bona et fide non ficta. Quibus quidam aberrantes conversi sunt retrorsum in vaniloquium volentes esse legis doctores non intellegentes neque quae loquuntur neque de quibus affirmant. Scimus autem quia bona lex est si quis ea legitime utatur sciens hoc quia iusto lex non est posita sed iniustis et non subditis impiis et peccatoribus sceleratis et pollutis patricidis et matricidis homicidis fornicariis et masculorum concubitoribus plagiariis mendacibus periuris et si quid aliud sane doctrine adversatur quae secundum evangelium glorie beati dei quod creditum est mihi. Et gratias ago ei qui me confortavit christo iesu domino nostro quia fidelem me existimavit ponens in ministerio qui prius blasphemus et persecutor et contumeliosus sed misericordiam consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate. Superabundavit autem gratia dei nostri cum fide et dilectione que est in christo iesu. Fidelis sermo et omni acceptione dignus quia christus iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum ut in me primo ostenderet christus iesus omnem patientiam ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam eternam. Regi autem seculorum immortali invisibili soli deo honor et gloria in secula seculorum amen. Hanc precipio tibi fili timothee commendationem secundum precedentes in te prophetias ut milites in illis bonam militiam habens fidem et bonam conscientiam quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt ex quibus est hymenaeus et alexander quos tradidi satane ut corripiantur non blasphemare. Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes orationes postulationes gratiarum actiones pro omnibus hominibus pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate. Hoc enim bonum est et acceptum coram salvatore nostro deo qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire. Unus enim deus unus et mediator dei et hominum homo christus iesus qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus testimonium temporibus suis in quo positus sum ego predicator et apostolus veritatem dico non mentior doctor gentium in fide et veritate. Volo ergo viros orare in omni loco levantes puras manus sine ira et contentione. Similiter et mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornantes se non in tortis crinibus aut auro aut margaritis aut veste pretiosa sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat in omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto neque dominari in virum sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est deinde heva. Et adam non est seductus mulier autem seducta in prevaricatione fuit. Salvabitur autem per filiorum generationem si permanserit in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate. Fidelis sermo si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse unius uxoris virum sobrium prudentem ornatum pudicum hospitalem doctorem non vinolentum non percussorem non turpis lucri cupidum sed modestum non litigiosum non cupidum sine avaritia. Suo domui bene presidentem filios habentem subditos cum omni castitate. Si quis autem domui sue preesse nescit quomodo ecclesie dei diligentiam habebit. Non neophytum ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt ut non in obprobrium incidat et laqueum diaboli. Diaconos similiter pudicos non bilingues non multo vino deditos non turpe lucrum sectantes habentes mysterium fidei in conscientia pura et hi autem probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes. Mulieres similiter pudicas non detractrices sobrias fideles in omnibus. Diaconi sint unius uxoris viri qui filiis suis bene presunt et suis domibus. Qui enim bene ministraverint gradum sibi bonum adquirunt et multam fiduciam in fide que est in christo iesu. Hec tibi scribo sperans me venire ad te cito. Si autem tardavero ut scias quomodo oporteat te in domo dei conversari quae est ecclesia dei vivi columna et firmamentum veritatis. Et manifeste magnum est pietatis sacramentum quod manifestatum est in carne iustificatum est in spiritu apparuit angelis predicatum est gentibus creditum est in mundo assumptum est in gloria. Spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide attendentes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum in hypocrisi loquentium mendacium et cauterium habentium in conscientia sua prohibentium nubere abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem quia omnis creatura dei bona et nichil abiciendum quod cum gratiarum actione percipitur sanctificatur enim per verbum dei et orationem. Hec proponens fratribus bonus eris minister christi iesu enutritus verbis fidei et bone doctrine cui adhesisti. Prophanas autem et aniles fabulas devita exercita autem temetipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est pietas autem ad omnia utilis est promissionem habens vite que nunc est et future. Fidelis sermo et omni acceptione dignus. In hoc enim laboramus et maledicimur quia sperabimus in deo vivo qui est salvator omnium hominum maxime fidelium. Precipe hec et doce. Nemo adolescentiam tuam contemnat sed forma esto fidelium verbo conversatione caritate fide castitate. Attende lectioni exhortationi doctrine. Noli negligere gratiam que in te est que data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterii. Hec meditare in his esto ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi et doctrine insta in illis hoc enim faciens et te ipsum salvum facies et eos qui te audiunt. Seniorem ne increpaveris sed obsecra ut patrem iuvenes ut fratres anus ut matres iuvenculas ut sorores in omni castitate. Vidue honora que vere vidue sunt. Si qua autem vidua filios aut nepotes habet discat primum domum suam pie regere et mutam vicem reddere parentibus hoc enim acceptum est coram deo. Que autem vere vidua est et desolata speret in deo et instet obsecrationibus et orationibus nocte ac die. Nam que in deliciis est vivens mortua est. Et hec precipe ut inreprehensibiles sint. Si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit et est infideli deterior. Vidua eligatur non minus sexaginta annorum que fuerit uxor viri unius in operibus bonis testimonium habens si filios educavit si hospitio recepit si sanctorum pedes lavit si tribulationem patientibus subministravit si omne opus bonum subsecuta est. Adolescentiores autem vidue devita cum enim luxuriate fuerint in christo nubere volunt habentes iudicium quia primam fidem irritam fecerunt. Simul autem et otiose discunt circuire domos non solum otiose sed et verbose et curiose loquentes quae non oportet. Volo ergo iuvenes nubere filios procreare matresfamilias esse nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. Iam enim quedam converse sunt retro satanam. Si quis fidelis habet viduas subministret illis et non gravetur ecclesia ut his que vere viduas sunt sufficiat. Qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur maxime qui laborant in verbo et doctrina. Dicit enim scriptura. Non alligabis os bovi trituranti. Et dignus operarius mercede sua. Adversus presbyterum accusationem noli recipere nisi sub duobus aut tribus testibus. Peccantes coram omnibus argue ut et ceteri timorem habeant. Testificor coram deo et domino iesu christo et electis angelis ut hec custodias sine prejudicio nichil faciens in alterutram partem. Manus cito nemini imposueris neque communicaveris peccatis alienis. Te ipsum castum custodi. Noli adhuc aquam bibere sed modico vino utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium quosdam autem et subsequuntur. Similiter et facta bona manifesta sunt et que aliter se habent abscondi non possunt. Quicumque sub iugo sunt servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur ne nomen domini et doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos non contemnant quoniam fratres sunt sed magis serviant quoniam fideles et dilecti sunt qui beneficii participes sunt. Hec doce et exhortare. Si quis aliter docet et non acquiescit sanis sermonibus domini nostri iesu christi et ei que secundum pietatem est doctrine superbus est nichil sciens sed languens circa questiones et pugnas verborum ex quibus oriuntur invidie contentiones blasphemie suspitiones male conflictationes hominum mentibus corruptis et qui veritate privati sunt existimantium questum esse pietatem. Erat autem questus magnus pietas cum sufficientia. Nichil enim hoc mundo intulimus ut nec auferre quid possumus. Habentes autem alimenta et quibus tegamur his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri incidunt in temptationem et laqueum diaboli et desideria multa inutilia et nociva que mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas quam quidam appetentes erraverunt a fide et inseruerunt se doloribus multis. Tu autem o homo dei hec fuge sectare vero iustitiam pietatem fidem caritatem patientiam mansuetudinem certa bonum certamen fidei apprehende in qua vocatus es et confessus es bonam confessionem coram multis testibus. Precipio tibi coram deo qui vivificat omnia et christo iesu qui testimonium reddidit sub pontio pilato confessionem eandem ut sine macula sine crimine irreprehensibilem mandatum usque in adventum domini nostri iesu christi quem suis temporibus ostendet beatus et solus potentes rex regum et dominus dominantium qui solus habet immortalitatem et lucem habitat inaccessibilem quem nullus hominum vidit sed nec videre potest cui honor et imperium sempiternum amen. Divitibus huius seculi precipe non sublimiter sapere neque sperare in incerto divitiarum sed in deo vivo qui prestat nobis omnia abundanter ad fruendum bene agere divites fieri in operibus bonis facile tribuere communicare thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum ut apprehendant veram vitam. O timothee depositum custodi devitans profanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientie quam quidam professi circa fidem exciderunt. Gratia tecum amen.

Incipit epla ad timotheum secunda.

Paulus apostolus iesu christi per voluntatem dei secundum promissionem vite que est in christo iesu timotheo dilecto filio gratiam misericordiam pacem a deo patre et christo iesu domino nostro. Gratias ago deo cui servio a progenitoribus meis in conscientia pura quod sine intermissione habeam memoriam tui in obsecrationibus meis nocte ac die desiderans videre te memor lacrimarum tuarum ut gaudio repleam. Recordationem accipiens eius quae in te est fidei non ficte quae habitavit primum in avia tua loide et matre tua eunice certus sum quia in te quoque. Propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam dei que est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis deus spiritum timoris sed virtutis et dilectionis et sobrietatis. Noli ergo erubescere testimonium domini nostri neque me vinctum eius sed collabora evangelio secundum virtutem dei qui nos liberavit et vocavit vocatione sancta non secundum opera nostra sed secundum propositum suum et gratiam que data est nobis in christo iesu ante tempora secularia. Illuminavit autem per adventum salvatoris nostri iesu christi destruentis quidem mortem illuminantis autem vitam et immortalitatem per evangelium in quo positus sum ego predicator et apostolus et doctor gentium. Propter quas causas et hec patior sed non confundor scio enim cui credidi et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem. Formam habe sanorum verborum quae a me audisti in fide et dilectione que est in christo iesu bonum depositum custodi per spiritum sanctum qui habitat in nobis. Scis hoc quoniam aversi sunt me omnes qui sunt in asia ex quibus est phigellus et hermogenes. Det misericordiam dominus onesiphori domui quia me sepe refrigerium dedit et catenam meam non erubuit sed cum esset romae sollicite me requisivit invenit illum det illi dominus invenire misericordiam a domino in illa die quam bene illi ministraverit ephesi tu melius scis. Tu ergo fili confortare in gratia que est in christo iesu et quae audisti a me per multos testes hec commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt et alios docere. Labora sicut bonus miles christi iesu nemo militans deo implicat se negotiis secularibus ut ei placeat cui se probavit. Nam et qui certat in agone non coronatur nisi legitime certaverit. Oportet laborantem agricolam primum de fructibus percipere. Intellege quae dico dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum. Memor esto domini nostri iesu christi resurrexisse a mortuis de semine david secundum evangelium meum in quo laboro usque ad vincula quasi malefactor sed verbum dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi salutem consequantur que est in christo iesu cum gloria celesti. Fidelis sermo nam si commortui sumus et convivemus si sustinebimus et conregnabimus si negabimus et ille negabit nos si non credimus ille fidelis permanet negare seipsum non potest. Hec commone testificans coram deo non contendere verbis ad nichil utile subvertentes audientes. Sollicite cura teipsum probabilem exhibere deo operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis. Prophanas autem vocum novitates devita multum enim proficient ad impietatem et sermo eorum ut cancer serpit. Ex quibus est hymenaeus et philetus qui circa veritatem errare facti sunt dicentes resurrectionem esse iam et subvertunt quorundam fidem. Sed firmum fundamentum dei stat habens signaculum hoc cognovit dominus qui sunt eius et discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen domini. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia et quedam quidem in honorem quedam autem in contumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab istis erit vas in honorem sanctificatum et utile domino ad omne opus bonum paratum. Iuvenilia autem desideria fuge sectare vero iustitiam fidem caritatem pacem cum his qui invocant dominum de corde puro. Stultas autem et sine disciplina questiones devita sciens quia generant lites servum autem domini non oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes docibilem patientem cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati ne forte det illis deus penitentiam ut resipiscant a diaboli laqueis a quo captivi tenentur in ipsius voluntatem. Hoc autem scito quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa erunt homines seipsos amantes cupidi elati superbi blasphemi parentibus non obedientes ingrati scelesti sine affectione sine pace criminatores incontinentes immites sine benignitate proditores protervi tumidi et voluptatum amatores magis quam dei habentes speciem quidem pietatis virtutem autem eius abnegantes et hos devita. Ex his enim sunt qui penetrant domos et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis que ducuntur variis desideriis semper discentes et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes. Quemadmodum autem iamnes et mambres restiterunt moysi ita et hi resistunt veritati homines corrupti mente reprobi circa fidem. Sed ultra non proficient stultitia enim eorum manifesta erit omnibus sicut et illorum fuit. Tu autem assecutus es meam doctrinam institutionem propositum fidem longanimitatem dilectionem patientiam persecutiones passiones qualia mihi facta sunt antiochie iconii lystris quas persecutiones sustinui et ex omnibus eripuit me dominus. Et omnes autem qui pie volunt vivere in christo iesu persecutionem patientur. Mali autem homines et seductores proficient in peius errantes et in errorem mittentes. Tu vero permane in his que didicisti et credita sunt tibi sciens a quibus didiceris et quia ab infantia sacras litteras nosti que te possunt instruere ad salutem per fidem que est in christo iesu. Omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum ad arguendum ad corripiendum ad erudiendum in iustitia ut perfectus sit homo dei ad omne opus bonum instructus. Testificor coram deo et domino iesu christo qui iudicaturus est vivos et mortuos per adventum ipsius et regnum eius predica insta opportune importune argue obsecra increpa in omni patientia et doctrina. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros prurientes auribus et a veritate quidem auditum avertent ad fabulas autem convertentur. Tu vero vigila in omnibus labora opus fac evangeliste ministerium tuum implere. Ego enim iam delibor et tempus resolutionis meae instat. Bonum certamen certavi cursum consummavi fidem servavi. In reliquo reposita est mihi corona iustitie quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex non solum autem mihi sed et omnibus qui diligunt adventum eius. Festina ad me venire cito. Demas enim me dereliquit diligens hoc seculum et abiit thessalonicam crescens in galatiam titus in dalmatiam. Lucas est mecum solus. Marcum assumens adduc tecum. Est enim mihi utilis in ministerium. Tychicum autem misi ephesum. Penulam quem relinqui troade apud carpum veniens affer tecum et libros maxime membranas. Alexander eramarius multa mala mihi ostendit reddet illi dominus secundum opera sua quem et tu devita valde enim restitit verbis nostris. In prima mea defensione nemo mihi affuit sed omnes me dereliquerunt non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit et confortavit me ut per me predicatio impleatur et audiant omnes gentes et liberatus sum de ore leonis. Liberavit me dominus ab omni opere malo et salvum faciet in regnum suum celeste cui gloria in secula seculorum amen. Salutat te prisca et aquila et qui domi eius est onesiphori. Erastus remansit corinthi trophimum autem infirmum reliqui mileti. Festina ante hiemem venire. Salutat te eubulus et pudens et linus et claudia et fratres omnes. Dominus iesus christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum amen.

Incipit epla ad titum prima.

Paulus servus dei apostolus autem iesu christi secundum fidem electorum dei et agnitionem veritatis que secundum pietatem est in spem vite eterne quam promisit qui non mentitur deus ante tempora secularia manifestavit autem tempore suo verbum suum in predicatione quae credita est mihi secundum preceptum salvatoris nostri dei. Tito dilecto filio secundum communem fidem gratia misericordia pax a deo patre et christo iesu salvatore nostro. Huius rei gratia reliqui te creti ut ea que desunt corrigas et constituas per civitates presbyteros sicut et ego tibi disposui si quis est sine crimine unius uxoris vir filios habens fidelia non in accusatione luxurie aut inobedientia. Oportet enim episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem non superbum non iracundum non vinolentum non percussorem non turpis lucri cupidum sed hospitalem benignum sobrium iustum sanctum continentem amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit exhortari in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi inoboedientes vaniloqui et seductores maxime qui de circumcisione sunt quos oportet redargui qui universas domos subvertunt docentes quae non oportet turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta cretenses semper mendaces malae bestiae ventres pigri. Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa eos dure ut sani sint in fide non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominum aversantium se a veritate. Omnia munda mundis coinquinatis autem et infidelibus nichil mundum sed inquinata est eorum et mens et conscientia. Confitentur se nosse deum factis autem negant cum sint abominati et inoboedientes et ad omne opus bonum reprobi. Tu autem loquere quae decent sanam doctrinam. Senes ut sobrii sint pudici prudentes sani fide dilectione patientia. Anus similiter in habitu sanctis bene docentes ut prudentiam doceant adolescentulas ut viros suos ament filios suos ament prudentes castas domus curatrices bonas subditas viris suis ut non blasphemetur verbum dei. Iuvenes similiter hortare ut sobrii sint circa omnia te ipsum prebe exemplum bonorum operum in doctrina integritatem gravitatem verbum sanum irreprehensibile ut is qui ex adverso est vereatur nichil habens malum dicere de nobis. Servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes non contradicentes non fraudantes sed in omnem fidem bonam ostendentes

[illegible]

Incipit epla scī iohis pla

Quod fuit ab initio quod audiuimus quod uidimus oculis nostris quod perspexi-
mus et manus nostre contrectauerunt de uerbo uite et uita manifestata est
et uidimus et testamur et annunciamus uobis uitam eternam que erat ad
patrem et apparuit nobis quod uidimus et audiuimus annunciamus et uobis ut et
uos societatem habeatis nobiscum et societas nostra cum patre et filio eius
ihu xpo. Et hec scribimus uobis ut gaudeatis et gaudium uestrum sit plenum.
Et hec est annunciatio quam audiuimus ab eo et annunciamus uobis quia deus lux
est et tenebre in eo non sunt ulle. Si dixerimus quia societatem habemus
cum eo et in tenebris ambulamus mentimur et non facimus ueritatem. Si autem in luce
ambulamus sicut et ipse est in luce societatem habemus ad inuicem et sanguis
ihu filii eius emundat nos ab omni peccato. Si dixerimus quia peccatum
non habemus ipsi nos seducimus et ueritas in nobis non est. Si confitemur
peccata nostra fidelis est et iustus est ut remittat nobis peccata nostra et emundet
nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quia non peccauimus mendacem facimus eum
et uerbum eius non est in nobis. Filioli mei hec scribo uobis ut non peccetis. Et si quis
peccauerit habemus aduocatum apud patrem ihu xpm iustum. Et ipse est propi-
tiatio pro peccatis nostris non pro nostris autem tantum sed et pro totius mundi. Et in hoc
scimus quia cognouimus eum si mandata eius obseruemus. Qui dicit se nosse
eum et mandata eius non custodit mendax est et in hoc ueritas non est. Qui autem
seruauerit uerbum eius in hoc uere caritas dei perfecta est. In hoc scimus quia in ipso sumus.
Qui dicit se in ipso manere debet sicut ille ambulauit et ipse ambu-
lare. Karissimi non mandatum nouum scribo uobis sed mandatum uetus mandatum quod habe-
stis ab initio. Mandatum uetus est sermo quem audistis. Iterum mandatum no-
uum scribo uobis quod est uerum et in ipso et in uobis. Quia tenebre iam tran-
siuerunt et uerum lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit
in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum in lumine manet
et scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum in tenebris est et
in tenebris ambulat et nescit quo eat quia tenebre obcecauerunt o-
culos eius. Scribo uobis filioli quia remittuntur uobis peccata propter nomen eius.
Scribo uobis patres quia cognouistis eum qui ab initio est. Scribo
uobis adolescentes quia uicistis malignum. Scribo uobis infantes quia cog-
nouistis patrem. Scribo uobis patres quia cognouistis eum qui ab initio est.
Scribo uobis iuuenes quia fortes estis et uerbum dei in uobis manet et uici-
stis malignum. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt.
Si quis diligit mundum non est caritas patris in eo quia omne quod est in
mundo concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum et superbia u-
te quod non est ex patre sed ex mundo est et mundus transibit et concupiscentia eius.
Qui autem facit uoluntatem dei manet in eternum. Filioli nouissima hora
est. Et sicut audistis quia antichristus uenit. Nunc antichristi multi facti sunt
unde scimus quia nouissima hora est. Ex nobis prodierunt sed non erant ex nobis.
Nam si fuissent ex nobis permansissent utique nobiscum sed ut manifestentur

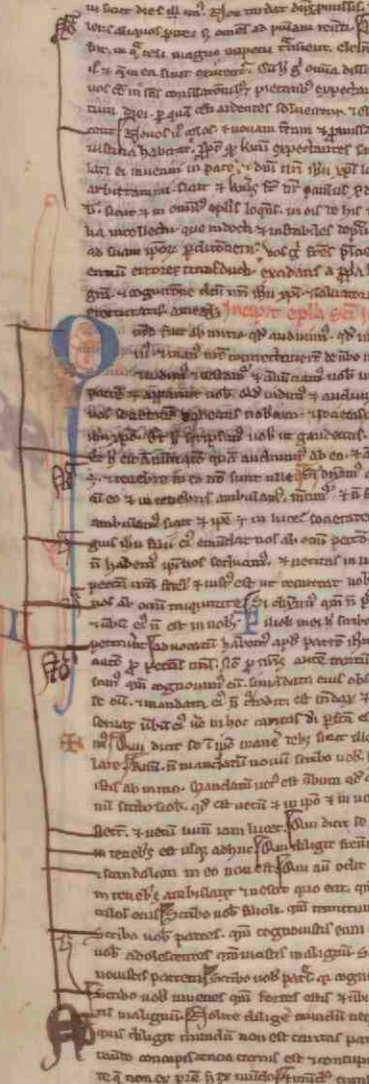

quia non sunt omnes qui ex nobis. Sed uos unctionem habetis a sancto et nostis omnia
Non scripsi uobis quasi ignorantibus ueritatem sed quasi scientibus eam. Et quia omne
mendacium ex ueritate non est quis est mendax nisi qui negat quia ihesus non est
christus hic est antichristus qui negat filium et patrem habet. Quicumque confitetur
filium et patrem habet. Vos quod audistis ab initio in uobis permaneat. Si in uo-
bis permanserit quod ab initio audistis et uos in filio et patre manebitis. Et
hec est repromissio quam ipse pollicitus est nobis uitam eternam. Hec scripsi uobis
de his qui seducunt uos. Et uos unctionem quam accepistis ab eo in
uobis manet non necesse habetis ut aliquis doceat uos sed sicut unctio eius
docet uos de omnibus et uerum est et non est mendacium. Sicut docuit uos in
manete in eo. Et nunc filioli manete in eo ut cum apparuerit habeamus fidu-
ciam et non confundamur ab eo in aduentu eius. Si scitis quia iustus est scito
quia omnis qui facit iusticiam ex ipso natus est. Videte qualem caritatem
dedit nobis pater ut filii dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non nouit
nos quia non nouit eum. Karissimi nunc filii dei sumus et nondum apparuit quid erimus
Scimus quia cum apparuerit similes ei erimus quia uidebimus eum sicut est. Et
omnis qui habet hanc spem in eo sanctificat se sicut ille sanctus est. Omnis qui fa-
cit peccatum et iniquitatem facit et peccatum est iniquitas. Et scitis quia
ille apparuit ut peccata tolleret et peccatum in eo non est. Omnis qui in eo ma-
net non peccat. Omnis qui peccat non uidit eum nec cognouit eum. Filioli nemo
uos seducat. Qui facit iusticiam iustus est sicut ille iustus est. Qui facit pec-
catum ex diabolo est quia ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius
dei ut dissolueret opera diaboli. Omnis qui natus est ex deo peccatum non facit
quia semen ipsius in eo manet et non potest peccare quia ex deo natus est. In
hoc manifesti sunt filii dei et filii diaboli. Omnis qui non est iustus non est
de deo et qui non diligit fratrem suum quia hec est annunciatio quam audistis
ab initio ut diligamus alterutrum. Non sicut Cain qui ex maligno e-
rat et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum quia opera eius ma-
la erant fratris autem eius iusta. Nolite mirari fratres si odit uos mundus. Nos scimus
quia translati sumus de morte ad uitam quia diligimus fratres qui non dilig
manet in morte. Omnis qui odit fratrem suum homicida est. Et scitis quia
omnis homicida non habet uitam eternam in semetipso manentem. In hoc cognouimus
caritatem dei quia ille pro nobis animam suam posuit et nos debemus pro fratribus anime
ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi et uiderit fratrem suum necessitatem
habere et clauserit uiscera sua ab eo quomodo caritas dei manet in eo. Filioli
mei non diligamus uerbo neque lingua sed opere et ueritate. In hoc cognouimus
quia ex ueritate sumus et in conspectu eius suadebimus corda nostra. Quia si re-
prehenderit nos cor nostrum maior est deus corde nostro et nouit omnia. Karissimi
si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum et quecumque petimus
accipiemus ab eo quia mandata eius custodimus et ea que placita coram eo
sunt facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus in nomine filii eius
ihu xpi et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum nobis. Et qui seruat
mandata eius in illo manet et ipse in eo. Et in hoc scimus quia manet in nobis
de spiritu quem dedit nobis. Karissimi nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si
ex deo sunt quia multi pseudoprophete exierunt in mundum. In hoc cognosci-
tis spiritum dei. Omnis spiritus qui confitetur ihesum xpm in carne uenisse ex deo
est. Et omnis spiritus qui soluit ihesum ex deo non est. Et hoc est antichristus de
quo audistis quia uenit et nunc iam in mundo est. Vos ex deo estis filioli et
uicistis eum quia maior est qui in uobis est quam qui in mundo est. Ipsi de mundo sunt
ideo de mundo loquuntur et mundus eos audit. Nos ex deo sumus. Qui nouit
deum audit nos qui non est ex deo non audit nos. In hoc cognoscimus spiritum ue-
ritatis et spiritum erroris. Karissimi diligamus inuicem quia caritas ex deo est et
omnis qui diligit ex deo natus est et cognoscit deum. Qui non diligit non nouit
deum quia deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis quia filium
suum unigenitum misit deus in mundum ut uiuamus per eum. In hoc est cari-
tas non quasi nos dilexerimus deum sed quoniam ipse prior dilexit nos et misit filium suum
propitiationem pro peccatis nostris. Karissimi si sic deus dilexit nos et nos debemus alter-
utrum diligere deum nemo uidit unquam. Si diligamus inuicem deus in nobis manet
et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quia in eo manemus et
ipse in nobis quia de spiritu suo dedit nobis. Et nos uidimus et testificamur quia

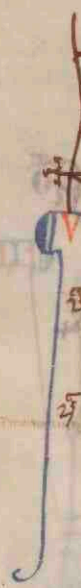

Quia multi seductores exierunt in mundum qui non confitentur Iesum Christum venisse in carnem. Hic est seductor et antichristus. Videte vosmetipsos ut non perdatis quod operati sumus sed mercedem plenam accipiatis. Omnis qui recedit et non permanet in doctrina Christi Deum non habet. Qui permanet in doctrina hic et Patrem et Filium habet. Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non affert nolite recipere eum in domum nec Ave ei dixeritis. Qui enim dicit illi communicat operibus eius malignis. Plura habui vobis scribere nolui per cartam et atramentum. Spero autem me venturum ad vos et os ad os loqui ut gaudium nostrum plenum sit. Salutant te filii sororis tue electe. Filioli custodite vos a simulacris. Amen.

Epla iohis iii

Gaius dilecto suo quem ego diligo in veritate. Karissime de omnibus cupio te prosperari et sanum esse sicut prosperatur anima tua. Gavisus sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati tue sicut tu in veritate ambulas. Maiorem horum non habeo gratiam quam audiam filios meos in veritate ambulare. Karissime fidele facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos qui testimonium reddiderunt caritati tue coram ecclesia quos bene deduces digne deo. Pro nomine enim exierunt nichil accipientes a gentilibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi ut cooperatores simus veritati. Scripsissem forsitan ecclesie. Sed qui amat primatum illorum non recipit nos. Propter hoc si venero commonebo opera eius que facit. verbis malignis garriens nos. Et non contentus hiis neque ipse suscipit. neque eos qui suscipere volunt. et de ecclesia eicit. Karissime noli imitari malum. Sed quod bonum est. Qui bene facit. ex deo est. Qui autem malo facit. non vidit deum. Demetrio testimonium reddit omnium. et ab ipsa veritate. Et nos testimonium perhibemus. Scimus quia vera est. Habui multa scribere. Sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi. Spero autem te statim videre. Et os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Salutas amicos nominatim.

Epla iude

Iudas ihu xpi seruus. fr autem iacobi. his qui in deo patre dilecti. et ihu xpo conseruati. vocati sunt. Misericordia vobis et pax et caritas adimpleatur. Karissimi omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi salute. necesse habui scribere vobis. deprecans supercertare semel tradite sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines qui olim prescripti sunt in hoc iudicium impii. deum nr gratiam transferentes in luxuriam. et solum dominum nr ihm xpm negantes. Commone autem vos volo. scientes semel omnia hoc populo de terra egypti saluans secundo eos qui non credebant perdidit. Angelos autem qui non seruauerunt principatum. sed dimiserunt suum domicilium. in iudicium magni diei. vinculis sempiternis sub caligine reseruauit. Sodoma autem et gomorra et finitime earum similiter ut isti fornicate. et abeuntes post carnem alterum. fuerunt exemplum ignem eterni subeuntes. Similiter et hi quoque carnem quidem maculant dominatum autem spernunt. maiestatem autem blasphemant. Cum autem archangelus michael cum diabolo disputans altercaret. de moysi corpore. non est ausus iudicium inferre blasphemie sed dixit. Imperet tibi deus. Hi autem quecumque quidem ignorant blasphemant. Quecumque autem naturaliter tanquam muta animalia norunt. in his corrumpuntur. Ve illis quia in via caym abierunt. et errore balaam mercede effusi sunt. et in contradictione chore perierunt. Hi sunt in epulis suis maculantes conuiuas sine timore semet ipsos pascentes. nubes sine aqua. a ventis circumferuntur. arbores autumpnales infructuose. bis mortue. eradicate. fluctus feri maris despumantes suas confusiones. Sidera errantia. quibus procella tenebrarum reseruata est in eternum. Prophetauit autem et de his septimus ab adam enoch dicens. Ecce venit dominus in sanctis millibus suis. facere iudicium contra omnes. et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum. quibus impie egerunt. et de omnibus duris quibus locuti sunt peccatores impii. hi sunt murmuratores. querulosi. secundum desideria ambulantes. et os eorum loquitur superba. admirantes personas. utilitatis gratia. Vos autem carissimi memores estote verborum. que prelocuti sunt apostoli dni nri ihu xpi. qui dicebant vobis. quia in novissimo tempore venient illusores secundum desideria sua ambulantes impietatis. hi sunt qui segregant semetipsos animales. spm non habentes. Vos autem carissimi edificantes vosmetipsos sanctissimo fidei vestre. orantes in spu sco. vosmetipsos conseruate in dilectione dei. exspectantes misericordiam dni nri ihu xpi in vitam eternam. Et hos quidem arguite diudicatos. alios autem saluate de igne rapientes. Illos autem in timore odientes. etiam maculatam carnis tunicam. Ei autem qui potens est. nos conseruare sine peccato. et constituere ante conspectum gle sue inmaculatos in exultatione. soli deo saluatori nro. per ihm xpm dnm nrm. gloria magnificentia. imperium et potestas. ante omne seculum. nunc et omnia secula. Amen.

Incipit argumentum epistole beati pauli ad romanos. Causa huius epistole fuit. Quia romani primitias spiritus habentes. de iudeis et gentilibus congregati in vnum

[illegible]

Paulus servus ihesu xpi. vocatus apostolus segregatus in evangelium dei. quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo. qui factus est ei ex semine dei secundum carnem. qui predestinatus est filius dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum ihesu xpi domini nostri. per quem accepimus gratiam et apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius. in quibus estis et vos vocati ihesu xpi. omnibus qui sunt rome dilectis dei vocatis sanctis. gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu xpo. primum quidem gratias ago deo meo per ihesum xpm pro omnibus vobis quia fides vestra annunciatur in universo mundo. Testis enim mihi est deus cui servio in spiritu meo in evangelio filii eius. quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis. obsecrans si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate dei veniendi ad vos. Desiderio enim videre vos. ut aliquid impertiar gratie vobis spiritualis ad confirmandos vos. id est simul consolari in vobis. per fidem quam invicem est fidem vestram atque meam. Nolo autem vos ignorare fratres. quia sepe proposui venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc ut aliquem fructum habeam in vobis. sicut et in ceteris gentibus. Grecis ac barbaris sapientibus et insipientibus debitor sum. Ita quod in me promptum est. vobis qui rome estis evangelizare. Non enim erubesco evangelium. virtus enim dei est in salutem omni credenti. iudeo primum et greco. Iustitia enim dei in eo revelatur ex fide in fidem. sicut scriptum est. Iustus autem ex fide vivit. Revelatur enim ira dei de celo. super omnem impietatem. iniustitiam hominum eorum qui veritatem dei in iniustitia detinent. quia quod notum est dei manifestum est illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. sempiterna quoque virtus eius et divinitas. ita ut sint inexcusabiles. quia cum cognovissent deum non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt. sed evanuerunt in cogitationibus suis. et obscuratum est cor eorum insipiens. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis. et volucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum in immunditiam. ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis. Qui commutaverunt veritatem dei in mendacium. et coluerunt et servierunt creature potius quam creatori. qui est benedictus in secula amen. Propterea tradidit illos deus in passiones ignominie. Nam femine eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. similiter autem et masculi relicto naturali usu femine. exarserunt in desideriis suis. invicem masculi in masculos turpitudinem operantes. et mercedem quam oportuit erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt deum habere in noticia. tradidit illos in reprobum sensum. ut faciant ea que non conveniunt. repletos omni iniquitate. malitia. fornicatione. avaritia. nequitia. plenos invidia. homicidio. contentione. dolo. malignitate. susurrones. detractores. deo odibiles. contumeliosos. superbos. elatos. inventores malorum parentibus non obedientes. insipientes. incompositos. sine affectione absque fide. sine misericordia. Qui cum iustitiam dei cognovissent. non intellexerunt. quoniam qui talia agunt digni sunt morte. non solum qui faciunt ea. sed et qui consentiunt facientibus.

Propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas. In quo enim iudicas alterum. te ipsum condempnas. Eadem enim agis que iudicas. Scimus enim quoniam iudicium dei est. secundum veritatem in eos qui talia agunt. Existimas autem hoc o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea. quia tu effugies iudicium dei. Aut divitias bonitatis eius et patientie et longanimitatis contemptus? ignorans quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit. Secundum dominum autem tuam et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die ire et revelationis iusti iudicii dei. qui reddet unicuique secundum opera eius. His quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem querentibus vitam eternam. his autem qui ex contentione et qui non acquiescunt veritati. credunt autem iniquitati. ira et indignatio. tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum. iudei primum et greci. Gloria autem et honor et pax omnium bonum. iudeo primum et greco. Non est enim personarum acceptio apud deum. Quicumque enim sine lege peccaverunt sine lege perdentur. Et quicumque in lege peccaverunt per legem iudicabuntur. Non enim auditores legis iusti sunt apud deum. sed factores legis iustificabuntur. Cum enim gentes que legem non habent. ea que legis sunt faciunt. eiusmodi legem non habentes. ipsi sibi sunt lex. qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. testimonium reddente illis conscientia ipsorum. et inter se invicem cogitationum accusantium aut et defendentium in die cum iudicabit deus occulta hominum. secundum evangelium meum per ihesum xpm dominum nostrum. Si autem tu cognominaris iudeus et requiescis in lege et gloriaris in deo et nosti voluntatem eius. et probas utilior a instructus per legem. confidis te ipsum ducem esse cecorum. lumen eorum qui in tenebris sunt. eruditorem insipientium. magistrum infantium habentem formam scientie et veritatis in lege. Qui ergo alium docens te ipsum non doces. Qui predicas non furandum furaris. Qui dicis non mechandum mecharis. Qui abhominaris ydola sacrilegium facis. Qui in lege gloriaris per prevaricationem legis deum inhonorasti. Nomen enim dei per vos blasphematur inter gentes. sicut scriptum est. Circumcisio quidem prodest si legem observes. Si autem prevaricator legis sis. circumcisio tua preputium facta est. Si ergo preputium iustitias legis custodiat. nonne preputium illius in circumcisionem reputabitur. et iudicabit quod ex natura est preputium legem consummans. te qui per litteram et circumcisionem legis es prevaricator. Non enim qui in manifesto iudeus est. neque que in manifesto in carne circumcisio sed in abscondito iudeus est. et circumcisio cordis in spiritu non litteris. cuius laus non ex hominibus sed ex deo est.

Quid ergo amplius est iudeo aut quid utilitas circumcisionis? quidam per omnem modum. primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei. Quid enim si quidam illorum non crediderunt? Numquid incredulitas illorum fidem dei evacuavit? absit. Est autem deus verax. Sicut scriptum est. ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris. Si autem iniquitas nostra iustitiam dei commendat quid dicemus? Numquid non est deus qui infert iram? secundum hominem dico. absit. alioquin quomodo iudicabit deus hunc mundum? Si enim veritas dei in meo mendacio habundavit in gloriam ipsius. quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor? et non sicut blasphemiam. Et sicut nos quidam dicere. Faciamus mala ut veniant bona. Quorum damnatio tamen est. Quid ergo? precellimus eos? Nequaquam. Causati enim sumus iudeos et grecos omnes sub peccato esse sicut scriptum est. Quia non est iustus quisquam. non est intelligens non est requirens deum. Omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt. non est qui faciat bonum non est usque ad unum. Sepulcrum patens est guttur eorum linguis suis dolose agebant venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os maledictione et amaritudine plenum est. veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio et infelicitas in viis eorum et viam pacis non cognoverunt. non est timor dei ante oculos eorum. Scimus autem quoniam quecumque lex loquitur hiis qui in lege sunt loquitur. ut omne os obstruatur. et fiat subditus omnis mundus deo. Quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. per legem enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege iustitia dei manifestata est. testificata a lege et prophetis. Iustitia autem dei per fidem ihesu xpi super omnes qui credunt. Non enim est distinctio. Omnes enim peccaverunt et egent gloria dei. iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem que est in xpo ihesu. quem proposuit deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitie sue. propter remissionem precedentium delictorum. in sustentatione dei. ad ostensionem iustitie eius in hoc tempore ut sit ipse iustus et iustificans eum qui ex fide est ihesu xpi. Ubi est ergo gloriatio tua? Exclusa est. per quam legem factorum? non. sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis.

dicant et ceteri diiudicent. Quod si alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat. Potestis enim omnes per singulos prophetare, ut omnes discant et omnes exhortentur. Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt. Non enim est dissensionis Deus sed pacis, sicut et in omnibus ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres in ecclesiis taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et lex dicit. Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri in ecclesia loqui. An a vobis verbum Dei processit? aut in vos solos pervenit? Si quis videtur propheta esse aut spiritalis, cognoscat quae scribo vobis, quia Domini sunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur. Itaque fratres aemulamini prophetare, et loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste et secundum ordinem fiant in vobis.

C XV

Notum autem vobis facio fratres evangelium quod praedicavi vobis, quod et accepistis, in quo et statis, per quod et salvamini, qua ratione praedicaverim vobis, si tenetis, nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis quod et accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas, et quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die secundum scripturas, et quia visus est Cephae, et post haec undecim. Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul, ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt. Deinde visus est Iacobo, deinde apostolis omnibus. Novissime autem omnium tamquam abortivo visus est et mihi. Ego enim sum minimus apostolorum, qui non sum dignus vocari apostolus, quoniam persecutus sum ecclesiam Dei. Gratia autem Dei sum id quod sum, et gratia eius in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei mecum. Sive enim ego sive illi, sic praedicamus, et sic credidistis. Si autem Christus praedicatur quod resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergo praedicatio nostra, inanis est et fides vestra. Invenimur autem et falsi testes Dei, quoniam testimonium diximus adversus Deum quod suscitaverit Christum, quem non suscitavit, si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit. Quod si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis vestris. Ergo et qui dormierunt in Christo perierunt. Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus resurrexit a mortuis, primitiae dormientium, quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. Unusquisque autem in suo ordine, primitiae Christus, deinde hii qui sunt Christi, qui in adventu eius crediderunt. Deinde finis, cum tradiderit regnum Deo et Patri, cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem. Oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Novissima autem inimica destruetur mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat: Omnia subiecta sunt ei, sine dubio praeter eum qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia, tunc et ipse Filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis? Si omnino mortui non resurgunt, ut quid et baptizantur pro illis? Ut quid et nos periclitamur omni hora? Cotidie morior per vestram gloriam fratres, quam habeo in Christo Iesu Domino nostro. Si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non resurgunt? Manducemus et bibamus, cras enim moriemur. Nolite seduci: corrumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate iuste et nolite peccare. Ignorantiam enim Dei quidam habent: ad reverentiam vobis loquor. Sed dicet aliquis: Quomodo resurgunt mortui? quali autem corpore veniunt? Insipiens, tu quod seminas non vivificatur, nisi prius moriatur. Et quod seminas non corpus quod futurum est seminas, sed nudum granum, ut puta tritici aut alicuius ceterorum. Deus autem dat illi corpus sicut voluit, et unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro eadem caro, sed alia hominum, alia pecorum, alia volucrum, alia piscium. Et corpora caelestia et corpora terrestria, sed alia quidem caelestium gloria, alia autem terrestrium. Alia claritas solis, alia claritas lunae, alia claritas stellarum. Stella enim ab stella differt in claritate. Sic et resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate, surget in gloria. Seminatur in infirmitate, surget in virtute. Seminatur corpus animale, surget corpus spiritale. Si est corpus animale, et spiritale. Sicut scriptum est: Factus est primus homo Adam in animam viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed non prius quod spiritale est, sed quod animale est, deinde quod spiritale. Primus homo de terra terrenus, secundus homo de caelo caelestis. Qualis terrenus, tales et terreni, et qualis caelestis, tales et caelestes. Igitur sicut portavimus imaginem terreni, portemus et imaginem caelestis. Hoc autem dico fratres, quia caro et sanguis regnum Dei possidere non possunt, neque corruptio incorruptelam possidebit. Ecce mysterium vobis dico. Omnes quidem resurgemus, sed non omnes inmutabimur. In momento, in ictu oculi, in novissima tuba. Canet enim tuba, et mortui resurgent incorrupti, et nos inmutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere inmortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit inmortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est: Absorta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua? ubi est mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis peccatum est, virtus vero peccati lex. Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Iesum Christum Dominum nostrum. Itaque fratres mei dilectissimi, stabiles estote et inmobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.

C XVI

De collectis autem quae fiunt in sanctos, sicut ordinavi in ecclesiis Galatiae, ita et vos facite. Per unam sabbati unusquisque vestrum apud se reponat, recondens quod ei bene placuerit, ut non cum venero tunc collectae fiant. Cum autem praesens fuero, quos probaveritis per epistulas, hos mittam perferre gratiam vestram in Hierusalem. Quod si dignum fuerit ut et ego eam, mecum ibunt. Veniam autem ad vos cum Macedoniam pertransiero, nam Macedoniam pertransibo. Apud vos autem forsitan manebo vel etiam hiemabo, ut vos me deducatis quocumque iero. Nolo enim vos modo in transitu videre, spero enim me aliquantum temporis manere apud vos, si Dominus permiserit. Permanebo autem Ephesi usque ad Pentecosten. Ostium enim mihi apertum est magnum et evidens, et adversarii multi. Si autem venerit Timotheus, videte ut sine timore sit apud vos, opus enim Domini operatur sicut et ego. Ne quis ergo illum spernat. Deducite autem illum in pace, ut veniat ad me, expecto enim illum cum fratribus. De Apollo autem fratre notum vobis facio, quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus, et utique non fuit voluntas ut nunc veniret, veniet autem cum ei vacuum fuerit. Vigilate, state in fide, viriliter agite et confortamini. Omnia vestra in caritate fiant. Obsecro autem vos fratres, nostis domum Stephanae et Fortunati et Achaici, quoniam sunt primitiae Achaiae, et in ministerium sanctorum ordinaverunt se ipsos, ut et vos subditi sitis eiusmodi, et omni cooperanti et laboranti. Gaudeo autem in praesentia Stephanae et Fortunati et Achaici, quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt. Refecerunt enim et meum spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos ecclesiae Asiae. Salutant vos in Domino multum Aquila et Priscilla cum domestica sua ecclesia, apud quos et hospitor. Salutant vos fratres omnes. Salutate invicem in osculo sancto. Salutatio mea manu Pauli. Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema, maranatha. Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Caritas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu. Amen. Explicit ad Chorinth. I.

Post actam paenitentiam consolatoriam epistulam scribit eis a Troade per Titum, et conlaudans eos hortatur ad meliora, contristatos quidem eos sed emendatos ostendens.

Incipit ad Chorinth. II.

Paulus apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei et Timotheus frater ecclesiae Dei quae est Chorinthi, cum sanctis omnibus qui sunt in universa Achaia: gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo. Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum et Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt, per exhortationem qua exhortamur et ipsi a Deo. Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis, ita et per Christum abundat et consolatio nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, quae operatur in vobis tolerantiam earundem passionum quas et nos patimur, ut spes nostra firma sit pro vobis, scientes quod sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis. Non enim volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra quae facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut taederet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo qui suscitat mortuos, qui de tantis periculis eripuit nos et eruit, in quem speramus quoniam et adhuc eripiet. Ad

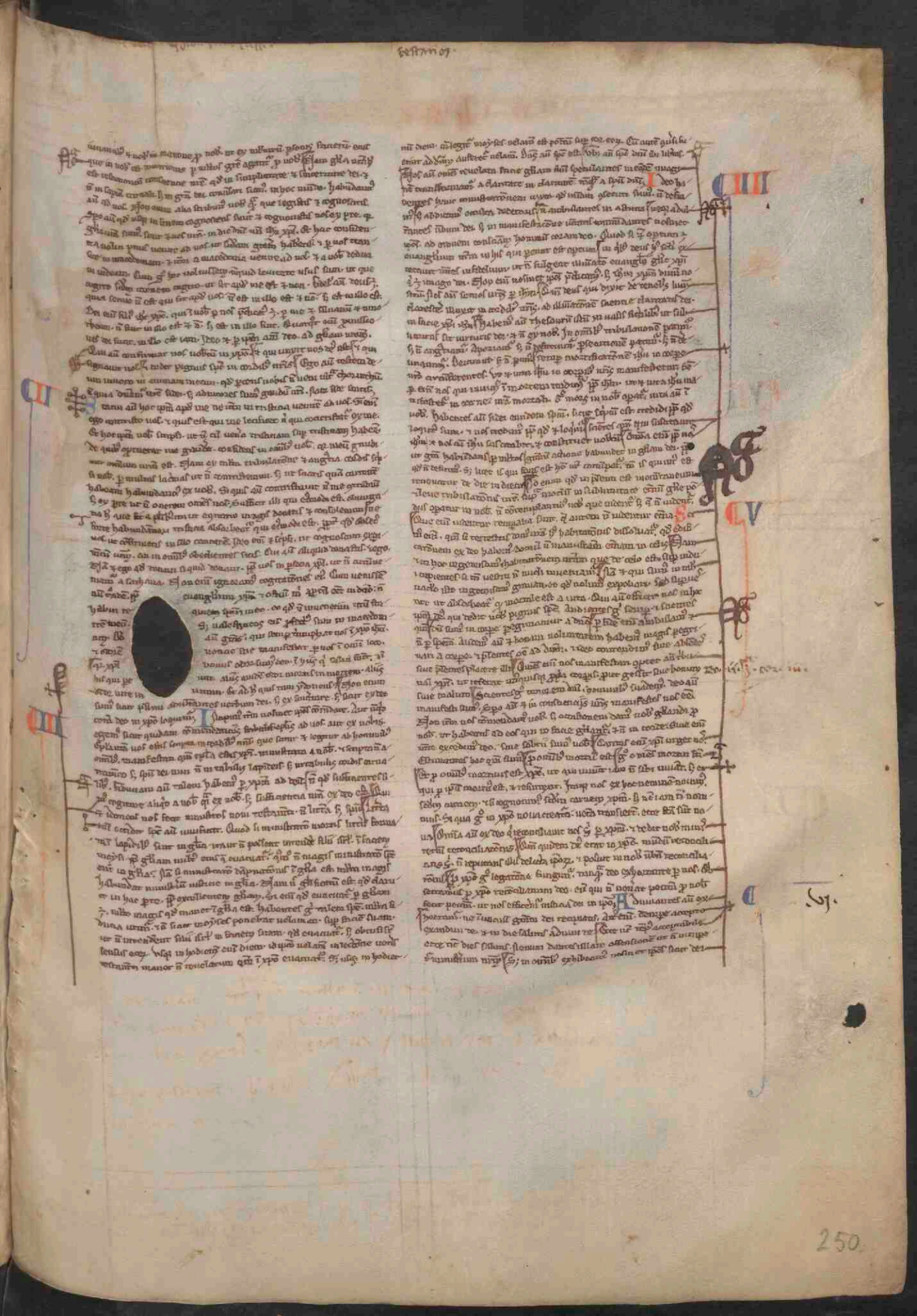

250

in multis in multa patientia. In tribulationibus in necessitatibus in angu
stiis in plagis in carceribus in seditionibus in laboribus in vigiliis in ieiuniis
in castitate in scientia in longanimitate in suavitate in spiritu sancto. In
caritate non ficta, in verbo veritatis in virtute dei. Per arma iustitiae a dextris
et a sinistris. Per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam.
Ut seductores et veraces. Sicut qui ignoti et cogniti. Quasi morientes
et ecce vivimus. Ut castigati et non mortificati. Quasi tristes semper autem
gaudentes. Sicut egentes, multos autem locupletantes. Tamquam nihil ha
bentes et omnia possidentes. Os nostrum patet ad vos o Corinthii, cor
nostrum dilatatum est. Non angustiamini in nobis. Angustiamini autem in
visceribus vestris. Eandem autem habentes remunerationem, tamquam filiis dico,
dilatamini et vos. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quae autem
participatio iustitiae cum iniquitate? Aut quae societas luci ad tenebras?
Quae autem conventio Christi ad Belial? Aut quae pars fideli cum infideli? Qui
autem consensus templo dei cum idolis? Vos enim estis templum dei vivi,
sicut dicit deus. Quoniam inhabitabo in illis et inambulabo, et ero illorum deus
et ipsi erunt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum et separamini dicit
dominus, et immundum ne tetigeritis, et ego recipiam vos et ero vobis in patrem,
CVII et vos eritis mihi in filios et filias dicit dominus omnipotens. Has ergo habentes
promissiones karissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus perficien
tes sanctificationem in timore dei. Capite nos. Neminem laesimus, neminem
corrupimus, neminem circumvenimus. Non ad condemnationem dico. Prae
dixi enim quod in cordibus nostris estis ad commoriendum et ad convivendum.
Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis. Repletus sum con
solatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam et cum veni
ssemus Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribula
tionem passi. Foris pugnae, intus timores. Sed qui consolatur humiles
consolatus est nos deus in adventu Titi. Non solum autem in adven
tu eius, sed et in solatio quo consolatus est in vobis, referens nobis vestrum de
siderium, vestrum fletum, vestram aemulationem pro me, ita ut magis gaude
rem. Quoniam etsi contristavi vos in epistola, non me paenitet. Etsi paeniteret,
videns quod epistola illa etsi ad horam vos contristavit, nunc gaudeo. Non
quia contristati estis, sed quia contristati estis ad paenitentiam. Contristati
enim estis secundum deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis.
Quae enim secundum deum tristitia est, paenitentiam in salutem stabilem
operatur. Saeculi autem tristitia mortem operatur. Ecce enim hoc ipsum secundum
deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem, sed de
fensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed aemulationem,
sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio. Igitur et
si scripsi vobis, non propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est,
sed ad manifestandam sollicitudinem vestram, quam pro vobis habemus coram
deo. Ideo consolati sumus. In consolatione autem nostra abundantius
magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus eius ab omnibus
vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus, sed sicut
omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et gloriatio nostra quae fuit ad Titum veri
tas facta est. Et viscera eius abundantius in vobis sunt, reminiscentis om
nium vestram oboedientiam, quomodo cum timore et tremore excepistis eum.
Gaudeo quod in omnibus confido in vobis. Notam autem facimus vobis fratres
CVIII gratiam dei quae data est in ecclesiis Macedoniae, quod in multo experimento
tribulationis abundantia gaudii ipsorum fuit, et altissima paupertas eo
rum abundavit in divitias simplicitatis eorum. Quia secundum virtutem
testimonium illis reddo, et supra virtutem voluntarii fuerunt cum mul
ta exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii
quod fit in sanctos. Et non sicut speravimus, sed semetipsos dederunt primum do
mino, deinde nobis per voluntatem dei, ita ut rogaremus Titum, ut quemadmodum
coepit ita et perficiat in vos et gratiam istam. Sed sicut in omnibus abundatis
fide et sermone et scientia et omni sollicitudine, insuper et caritate vestra
in nos, ut et in hac gratia abundetis. Non quasi imperans dico, sed per alio
rum sollicitudinem et vestrae caritatis ingenium bonum comprobans. Scitis
enim gratiam domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est cum dives

esset, ut illius inopia vos divites essetis. Et consilium in hoc do. Hoc enim
vobis utile est, qui non solum facere sed et velle coepistis ab anno priore. Nunc vero
et facto perficite, ut quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit et
perficiendi ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet
accepta est, non secundum id quod non habet. Non enim ut aliis sit remissio, vobis
autem tribulatio, sed ex aequalitate in praesenti tempore vestra abundantia illorum
inopiam suppleat, ut et illorum abundantia vestrae inopiae sit supplementum,
ut fiat aequalitas sicut scriptum est: Qui multum non abundavit, et qui mo
dicum non minoravit. Gratias autem deo, qui eandem dedit sollicitudinem
pro vobis in corde Titi, quia exhortationem quidem suscepit, sed cum sollicitior
esset, sua voluntate profectus est ad vos. Misimus etiam cum illo fratrem cuius laus
est in evangelio per omnes ecclesias. Non solum autem, sed et ordinatus ab eccle
siis comes peregrinationis nostrae in hanc gratiam quae ministratur a nobis ad domini gloriam
et destinatam voluntatem nostram. Devitantes hoc, ne quis nos vituperet
in hac plenitudine quae ministratur a nobis. Providemus enim bona non solum co
ram deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Misimus autem cum illis et fratrem nostrum quem
probavimus in multis saepe sollicitum esse, nunc autem multo sollicitiorem,
confidentia multa in vos, sive pro Tito qui est socius meus et in vos adiutor,
sive fratres nostri apostoli ecclesiarum gloriae Christi. Ostensionem ergo quae est carita
tis vestrae et gloriae nostrae pro vobis in illos ostendite in faciem ecclesiarum dei. Nam de
ministerio quod fit in sanctos, ex abundanti est mihi scribere vobis. Scio enim
promptum animum vestrum, pro quo de vobis glorior apud Macedonas, quia et CIX
Achaia parata est ab anno priore, et vestra aemulatio provocavit plurimos.
Misi autem fratres, ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte, ut quem
admodum dixi parati sitis, ne cum venerint mecum Macedones et invenerint vos
imparatos, erubescamus nos, ut non dicam vos, in hac substantia. Necessarium
ergo existimavi rogare fratres ut praeveniant ad vos et praeparent repromissam
benedictionem hanc paratam esse sic quasi benedictionem, non quasi avaritiam. Hoc
autem dico: Qui parce seminat parce et metet. Et qui seminat in bene
dictionibus de benedictionibus et metet. Unusquisque prout destinavit in cor
de suo, non ex tristitia aut ex necessitate. Hilarem enim datorem diligit
deus. Potens est autem deus omnem gratiam abundare facere in vobis, ut in omni
bus semper omnem sufficientiam habentes abundetis in omne opus bo
num, sicut scriptum est. Dispersit dedit pauperibus, iu … cia eius ma
net in saeculum saeculi. Qui autem administrat semen se … minanti,
et panem ad manducandum praestabit, et mul … tiplicabit
semen vestrum et augebit incrementa frugum … iustitiae
vestrae, ut in omnibus locupletati abundetis … in omnem
simplicitatem quae operatur per nos gratiarum actionem … deo. Quo
niam ministerium huius officii non solum supplet ea quae de … sunt sanctis,
sed et abundat per multas gratiarum actiones in domino. … Per probationem
ministerii huius glorificantes deum in oboedientia confessionis vestrae in evan
gelio Christi, et simplicitate communicationis in illos et in omnes, et ipsorum
obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter eminentem gratiam dei in vobis.
Gratias deo super inenarrabili dono eius. Ipse autem ego Paulus obsecro vos CX
per mansuetudinem et modestiam Christi, qui in facie quidem humilis sum inter vos,
absens autem confido in vos. Rogo autem ne praesens audeam per eam confi
dentiam qua existimor audere in quosdam qui arbitrantur nos tamquam secundum
carnem ambulemus. In carne enim ambulantes non secundum carnem militamus.
Nam arma militiae nostrae non carnalia sed potentia deo ad destructionem muni
tionum, consilia destruentes et omnem altitudinem extollentem se adversus
scientiam dei, et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium
Christi, et in promptu habentes ulcisci omnem inoboedientiam cum impleta
fuerit vestra oboedientia. Quae secundum faciem sunt videte. Si quis confidit
sibi Christi se esse, hoc cogitet iterum apud se, quia sicut ipse Christi est, ita et nos.
Nam et si amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra quam dedit nobis
dominus in aedificationem et non in destructionem vestram, non erubescam. Ut
autem non existimer tamquam terrere vos per epistolas, quoniam quidem epistolae inquiunt
graves sunt et fortes, praesentia autem corporis infirma et sermo contem
ptibilis. Hoc cogitet qui eiusmodi est, quia quales sumus verbo per epistolas absentes

manifestum est fratres quoniam introitus noster ad vos non inanis fuit
sed ante passionem et contumeliam sicut scitis fiducia fuit in deo nostro
loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine. exhortatio enim nostra
non de errore neque de immunditia neque in dolo sed sicut probati sumus a deo
ut committeretur nobis evangelium ita loquimur non quasi hominibus placentes sed deo qui probat
corda nostra. neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione avaritiae
deus testis est. nec quaerentes ab hominibus gloriam neque a vobis neque ab aliis cum possemus vobis esse onerosi
ut apostoli christi. sed facti sumus parvuli in medio vestrum tamquam si nutrix fovet filios suos ita desiderantes vestri
cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium dei sed animas nostras quoniam carissimi nobis facti estis
memores enim estis fratres laboris nostri et fatigationis nostrae nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus
praedicavimus in vobis evangelium dei. vos testes estis et deus quemadmodum sanctimoniales et iuste et sine
querela vobis qui credidistis fuimus sicut scitis unumquemque vestrum tamquam pater filios suos vos
exhortantes et consolantes et obtestantes ambulare digne deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam. et
propterea et nos gratias agimus deo sine intermissione quoniam cum accepissetis verbum auditus a nobis verbum dei
accepistis non ut verbum hominum sed sicut est vere verbum dei qui operatur in vobis qui credidistis. vos enim
fratres imitatores facti estis ecclesiarum dei quae sunt in iudaea in christo iesu quia eadem passi estis et vos a
tribulibus vestris sicut et illi a iudaeis qui et dominum occiderunt iesum et prophetas suos et nos persecuti sunt et deo non
placent et omnibus hominibus adversantur prohibentes nos gentibus loqui ut salvae fiant ut impleant peccata sua semper
enim perfecit in illos ira autem super illos usque in finem. nos autem fratres desolati a vobis ad horam tempore non
corde abundantius festinavimus videre faciem vestram in multa cupiditate quoniam voluimus venire ad vos ego quidem
paulus et semel et iterum et impedivit nos satanas quae enim nostra spes aut gaudium aut corona gloriae nostrae
nonne vos ante dominum nostrum iesum christum in adventu eius vos enim estis gloria nostra et gaudium

CAPUT II

Propterea nos iam non sustinentes placuit nobis relinqui in athenis solos et misimus timotheum fratrem nostrum et
ministrum dei et adiutorem nostrum in evangelio christi ad confirmandos vos et exhortandos pro fide vestra ut nemo
conturbetur in tribulationibus istis ipsi enim scitis quia in hoc positi sumus nam et cum apud vos essemus praedicabamus
vobis futuros nos tribulationes sicut factum est et scitis. propterea et ego iam non sustinens misi ut cognoscerem fidem
vestram ne forte tentaverit vos qui tentat et inanis fiat labor noster. nunc autem cum venisset timotheus ad nos a vobis
et evangelizasset nobis fidem et caritatem vestram et quia bonam memoriam habetis nostri semper desiderantes nos videre
quemadmodum et nos vos propterea fratres in omni necessitate et tribulatione nostra consolati sumus super vos per
fidem vestram quia nunc vivimus si vos statis in domino. quam enim gratiam possumus deo rependere de vobis in omni
gaudio quo gaudemus propter vos ante deum nostrum nocte et die abundantius orantes ut videamus faciem vestram et
perficiamus quae desunt fidei vestrae. ipse autem deus et pater noster et dominus noster iesus christus dirigat viam
nostram ad vos vos autem multiplicet dominus et abundare faciat caritate in invicem et in omnes sicut et nos in vos ut
confirmet corda vestra irreprehensibilia in sanctitate ante deum et patrem nostrum in adventu domini nostri iesu cum
omnibus sanctis eius

CAPUT III

De cetero fratres rogamus vos et obsecramus in domino iesu ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat vos
ambulare et placere deo sicut ambulatis ut abundetis magis. scitis enim quae praecepta dederimus vobis per dominum
iesum. haec est enim voluntas dei sanctificatio vestra ut abstineatis vos a fornicatione ut sciat unusquisque vestrum
vas suum possidere in sanctificatione et honore non in passione desiderii sicut et gentes quae ignorant deum et ne quis
supergrediatur neque circumveniat in negotio fratrem suum quoniam vindex est dominus de omnibus istis sicut et
praediximus vobis et contestati sumus non enim vocavit nos deus in immunditiam sed in sanctificationem in christo iesu
domino nostro. igitur qui haec spernit non hominem spernit sed deum qui et dedit spiritum suum sanctum in nos de
caritate autem fraternitatis non habetis necessarium scribere vobis ipsi enim vos a deo didicistis ut diligatis invicem
etenim facitis illud in omnes fratres qui sunt in universa macedonia rogamus autem vos fratres abundare magis et
operam dare ut quieti sitis et negotium vestrum agatis et operemini manibus vestris sicut praecepimus vobis ut honeste
ambuletis ad illos qui foris sunt et nullius rei egeatis

Non autem volumus vos ignorare fratres de dormientibus ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent
si enim credimus quod iesus mortuus est et resurrexit ita et deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo hoc
enim vobis dicimus in verbo domini quia nos qui vivimus qui residui sumus in adventum domini non praeveniemus eos
qui dormierunt quoniam ipse dominus in iussu in voce archangeli et in tuba dei descendet de caelo et mortui qui in
christo sunt resurgent deinde nos qui vivimus qui residui sumus simul rapiemur cum illis in nubibus obviam christo in
aera et sic semper cum domino erimus itaque consolamini invicem in verbis istis

De temporibus autem et momentis fratres non indigetis scribi vobis ipsi enim diligenter scitis quia dies domini sicut fur
in nocte ita veniet cum enim dixerint pax et securitas tunc subitus eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti
et non effugient qui autem estis fratres non estis in tenebris ut dies illa tamquam fur vos comprehendat omnes enim vos
filii lucis estis et filii diei non sumus nos nocturni neque tenebrarum igitur non dormiamus sicut ceteri sed vigilemus et
sobrii simus qui enim dormiunt nocte dormiunt et qui ebriantur nocte ebrii sunt nos autem qui diei sumus sobrii simus
induti loricam fidei et caritatis et galeam spem salutis quoniam non posuit nos deus in iram sed in adquisitionem salutis
per dominum nostrum iesum christum qui mortuus est pro nobis ut sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo
vivamus propterea consolamini invicem et aedificate alterutrum sicut et facitis

Rogamus autem vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos et praesunt vobis in domino et monent vos et
habeatis illos abundantius in caritate propter opus eorum pacem habete cum eis hortamur autem vos fratres corripite
inquietos consolamini pusillanimes suscipite infirmos patientes estote ad omnes videte ne quis malum pro malo alicui
reddat sed semper quod bonum est sectamini et in invicem et in omnes patientes gaudete semper orate sine intermissione
in omnibus gratias agite haec enim voluntas dei in christo iesu in omnibus vobis nolite spiritum extinguere prophetias
nolite spernere omnia autem probate quod bonum est tenete ab omni specie mala abstinete autem ipse deus pacificus
sanctificet vos per omnia ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in adventu domini nostri iesu christi
fidelis est qui vocat vos qui et faciet

Fratres orate pro nobis salutate omnes fratres in osculo sancto adiuro vos per dominum ut legatur epistola haec omnibus
sanctis fratribus

Gratia domini nostri iesu christi sit cum omnibus vobis amen

Scripta ad thessalonicenses prima

qui huic nob̄ dr̄ est. Memores enim estis fr̄es laboris nr̄i & fatige
nostre. Scientes q̄ die q̄ annunciastis nob̄ uerbū dei. Euangelium dei. Non restitistis
qui rudebilis fuistis fratres. Sed manifestatione ueritatis. Commendantes nos
ad conspectum omnis hominis. Testes estis & deus quo
modo sancte & iuste & sine querimonia fuerimus uobis credentibus. Sicut
scitis quemadmodum unumquemq̄ uestrum tanq̄ pater filios suos. Consolantes
uos & obsecrantes uos & testificantes. Ut ambularetis digne deo
qui uocauit uos in suum regnum & gloriam. Propter quod & nos gratias
agimus deo sine intermissione. Quia cum accepissetis uerbum auditus
a nobis uerbum dei. Non accepistis ut uerbum hominum. Sed sicut est uere uerbum dei. Qui operatur
in uobis qui credidistis. Non enim nouistis nos deum in manifestatione.
In tribulatione multa. Spiritu sancto & in plenitudine multa. Sicut scitis qualis fuerimus
in uobis propter uos. Et imitatores nostri facti estis & domini. Cum
susceperitis uerbum in tribulatione multa. Cum gaudio spiritus sancti. Ita ut facti sitis
forma omnibus credentibus in macedonia & in achaia. A uobis enim diffamatus est sermo
domini. Non solum in macedonia & achaia. Sed & in omni loco fides uestra
quę est ad deum. Exiit. Ita ut non sit nobis necesse aliquid loqui. Ipsi enim de nobis
annunciant qualem introitum habuerimus ad uos. Et quomodo conuersi estis ad deum a
simulacris. Seruire deo uiuo & uero. Et expectare filium eius de celis. Quem suscitauit
ex mortuis. Iesum qui eripuit nos a ira uentura. Ipsi enim scitis introitum nostrum
quoniam non inanis fuit. Sed ante passionem & contumeliam sicut scitis fiduciam habuimus
in deo nostro loqui ad uos euangelium dei. In multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore
neque de immunditia neque in dolo. Sed sicut probati sumus a deo ut
committeretur nobis euangelium. Ita loquimur non quasi hominibus placentes. Sed deo
qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus aliquando uerbo adulationis
sicut scitis. Neque occasionem auaritie habentes deus testis est. Neque quęrentes
ab hominibus gloriam. Neque a uobis neque ab aliis. Cum possemus uobis onerosi esse
ut apostoli christi. Sed facti sumus paruuli in medio uestrum. Tamquam si nutrix
fouet filios suos. Sic desiderantes uos cupide uolebamus tradere uobis non solum euangelium
dei. Sed animas nostras. Propterea quod dilecti nobis facti estis. Memores enim
estis fr̄es laboris nr̄i & fatige nostre. Nocte & die operantes ne quem
uestrum grauaremus. Predicauimus in uobis euangelium dei. Vos testes estis
& deus quam sancte & iuste & sine querimonia uobis qui credidistis fuimus.
Sicut scitis quemadmodum unumquemq̄ uestrum tanq̄ pater filios suos. Consolantes
uos & obsecrantes uos & testificantes. Ut ambularetis digne deo
qui uocauit uos in suum regnum & gloriam. Propter quod & nos gratias
agimus deo sine intermissione. Quia cum accepissetis uerbum auditus
a nobis uerbum dei. Non accepistis ut uerbum hominum. Sed sicut est uere uerbum dei. Qui operatur
in uobis qui credidistis. Non enim nouistis nos deum in manifestatione.
In tribulatione multa. Spiritu sancto & in plenitudine multa. Sicut scitis qualis fuerimus
in uobis propter uos. Et imitatores nostri facti estis & domini. Cum
susceperitis uerbum in tribulatione multa. Cum gaudio spiritus sancti. Ita ut facti sitis
forma omnibus credentibus in macedonia & in achaia. A uobis enim diffamatus est sermo
domini. Non solum in macedonia & achaia. Sed & in omni loco fides uestra
quę est ad deum. Exiit. Ita ut non sit nobis necesse aliquid loqui. Ipsi enim de nobis
annunciant qualem introitum habuerimus ad uos. Et quomodo conuersi estis ad deum a
simulacris. Seruire deo uiuo & uero. Et expectare filium eius de celis. Quem suscitauit
ex mortuis. Iesum qui eripuit nos a ira uentura. Ipsi enim scitis introitum nostrum
quoniam non inanis fuit. Sed ante passionem & contumeliam sicut scitis fiduciam habuimus
in deo nostro loqui ad uos euangelium dei. In multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore
neque de immunditia neque in dolo. Sed sicut probati sumus a deo ut
committeretur nobis euangelium. Ita loquimur non quasi hominibus placentes. Sed deo
qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus aliquando uerbo adulationis
sicut scitis. Neque occasionem auaritie habentes deus testis est. Neque quęrentes
ab hominibus gloriam. Neque a uobis neque ab aliis. Cum possemus uobis onerosi esse
ut apostoli christi. Sed facti sumus paruuli in medio uestrum. Tamquam si nutrix
fouet filios suos. Sic desiderantes uos cupide uolebamus tradere uobis non solum euangelium
dei. Sed animas nostras. Propterea quod dilecti nobis facti estis.

Incipit epla ad thessalonicenses.

Capitulum primum ad thessalonicenses.

Incipit epla ad thessalonicenses.

Capitulum primum ad thessalonicenses.

ne credam mendacio & audiamur omnes qui non credidere veritati. Consolentur multorum. Sicut autem debemus gratie agere deo semp p vob fratres dilecti
deo. qd electos vos deus primitias in salutem in sanctificatione spi & fide veritatis. in quam & vocauit vos p euangelium nrm in adquisitionem glie dni nri
ihu xpi. Itaq fratres state. & tenete traditiones quas didicistis siue p sermonem
siue p epistolam nrm. Ipse autem dns nr ihs xps & deus pat noster qui dilexit nos
& dedit consolationem eternam & spem bonam in gratia exhortetur corda vestra &
confirmet in omni ope & sermone bono. Reliquo fres orate pro nobis. ut sermo dei
curras & clarificetur sicut & apud vos. & ut importunis & malis homi
bus. Non enim omnium est fides. Fidelis autem deus est. qui confirmabit vos & cu
stodiet a malo. Confidimus aut in dno de vobis. quoniam quecumq precipimus &
facitis & facietis. Dirigat aut corda vra in caritate dei & patientia xpi. Denunciamus aut vobis
fres in nomine dni nri ihu xpi. ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante
inordinate. & non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. Ipse enim scitis quo
modo oporteat imitari nos. quia non inordinate conversati sumus inter vos. neq gratis panem
manducauimus ab aliquo. sed in labore & fatigatione nocte & die operantes ne
quem vrm grauaremus. Non quasi non habuerimus potestatem. sed ut nosmetipsos
formam daremus vob. ad imitandum nos. Etenim & cum apud vos hoc de
nunciabamus vobis. quoniam si quis non vult operari nec manducet. audimus enim inter
quosdam ambulare inquiete. nichil operantes. sed curiosos agentes. Hys aut qui
modi precipimus & obsecramus in dno ihu xpo. ut cum silentio operantes. suum
panem manducent. Vos aut fres nolite deficere benefacientes. Quod si quis non
obedit verbo nro per epistolam. hunc notate. & nolite communicare cum illo. ut con
fundatur. Et nolite quasi inimicum existimare. sed corripite ut fratrem. Ipse
aut dns pacis det vob pacem sempiternam in omni loco. Dns sit cum omnibus
vobis. Salutatio mea manu pauli. qd signum in omni epla ita scribo. Gratia dni nri ihu
xpi cum omnibus vobis amen.

Incipit ad thessalonicenses

Thessalonicenses scripta est ab athenis.

Doctrine ecclesiastice. Laudat & de laudibus. Incipit prima ad thessalonicenses

Paulus apls xpi ihu secundum voluntatem dei salvatoris nri & ihu xpi nostre
spei. timotheo dilecto filio in fide. Gratia & pax a deo pa
tre & ihu xpo dno nro. Gratiam agamus deo nro semper pro vobis. sicut dignum est.
quoniam multiplicat est fides vra & abundat caritas unius cuiusq vestrum in
invicem. ita ut nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei. pro patientia vra & fide
vestra in omnibus persecutionibus vris & tribulationibus quas sustinetis. exemplum
iusti iudicii dei. ut digni habeamini regno dei. pro quo & patimini. Siquidem iustum
est apud deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant. & vobis qui tribulamini
requiem nobiscum. in revelatione dni ihu de celo cum angelis virtutis sue. & in flamma
ignis dantis vindictam his qui non noverunt deum. & qui non obedient evangelio dni nri
ihu xpi. qui penas dabunt interitum eternum a facie dni & a gloria virtutis eius. cum
venerit clarificari in sanctis suis. & admirabilis fieri in omnibus qui credidere testimonio
nostro quod fuit confirmatum est. in quo potenter fiam ego pro
vobis. Ipse veniamus deo nro ut dignos vos dectos gemmam in vocatione
vestra & impleat omnem voluntatem bonitatis & opus fidei in virtute. ut clarificetur nomen dni nri
ihu xpi in vobis & vos in illo. secundum gratiam dei nri & dni ihu xpi. Rogamus aut vos
fres per adventum dni nri ihu xpi & nostre congregationis in ipsum. ne cito moveamini a
vro sensu neq terreamini neq per spiritum neq per sermonem neq per epistolam tanquam per nos
missam. quasi instet dies dni. Ne quis vos seducat ullo modo. quoniam nisi venerit discessio primum
& revelatus fuerit homo peccati filius perditionis. qui adversatur & extollitur supra omne
quod dicitur deus aut quod colitur. ita ut in templo dei sedeat ostendens illum quod deus sit.
Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos hec dicebam vobis. Et nunc quid detinet scitis
ad revelandum illum in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis. tantum ut qui
tenet nunc teneat donec de medio fiat. Et tunc revelabitur ille iniquus quem dns ihs interficiet
spiritu oris sui. & destruet illustratione adventus sui eum. eius qui est secundum operationem
satane in omni virtute & signis & prodigiis mendacibus. & in omni seductione iniquitatis
his qui pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. Propterea mittet
illis deus operationem erroris ut credant mendacio. ut iudicentur omnes qui non credidere
veritati. sed consenserunt iniquitati. Nos aut debemus gratias agere deo semper pro vobis fratres dilecti
deo. qd elegerit vos deus primitias in salutem in sanctificatione spi & fide veritatis. in quam & vocauit vos
nr. in adquisitionem glie dni nri ihu xpi. Itaq fres state. & tenete traditiones quas didicistis siue p sermonem
siue p epistolam nrm. Ipse aut dns nr ihs xps & deus pat noster qui dilexit nos
& dedit consolationem eternam & spem bonam in gratia exhortetur corda vestra &
confirmet in omni ope & sermone bono. Reliquo fres orate pro nobis. ut sermo dei
curras & clarificetur sicut & apud vos. & ut importunis & malis homi
nibus. Non enim omnium est fides. Fidelis autem deus est. qui confirmabit vos & cu
stodiet a malo. Confidimus aut in dno de vobis. quoniam quecumq precipimus & facitis & facietis.
Dirigat aut corda vra in caritate dei & patientia xpi. Denunciamus aut vobis
fres in nomine dni nri ihu xpi. ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante
inordinate. & non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. Ipse enim scitis quo
modo oporteat imitari nos. quia non inordinate conversati sumus inter vos. neq gratis panem
manducauimus ab aliquo. sed in labore & fatigatione nocte & die operantes ne
quem vrm grauaremus. Non quasi non habuerimus potestatem. sed ut nosmetipsos
formam daremus vob. ad imitandum nos. Etenim & cum apud vos hoc de
nunciabamus vobis. quoniam si quis non vult operari nec manducet. audimus enim inter
quosdam ambulare inquiete. nichil operantes. sed curiosos agentes. Hys aut qui
modi precipimus & obsecramus in dno ihu xpo. ut cum silentio operantes. suum
panem manducent. Vos aut fres nolite deficere benefacientes. Quod si quis non
obedit verbo nro per epistolam. hunc notate. & nolite communicare cum illo. ut con
fundatur. Et nolite quasi inimicum existimare. sed corripite ut fratrem. Ipse
aut dns pacis det vob pacem sempiternam in omni loco. Dns sit cum omnibus
vobis. Salutatio mea manu pauli. qd signum in omni epla ita scribo. Gratia dni nri ihu
xpi cum omnibus vobis amen.

Incipit ad thessalonicenses ii

Thessalonicenses scripta est athenis.

Doctrine ecclesiastice. Laudat & de laudibus. Incipit prima ad timotheum

Paulus apls xpi ihu secundum voluntatem dei salvatoris nri & ihu xpi nostre
spei. timotheo dilecto filio in fide. Gratia & pax a deo pa
tre & ihu xpo dno nro. Gratiam agamus deo nro semper pro vobis. sicut dignum est.
quoniam multiplicat est fides vra & abundat caritas unius cuiusq vestrum in
invicem. ita ut nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei. pro patientia vra & fide
vestra in omnibus persecutionibus vris & tribulationibus quas sustinetis. exemplum
iusti iudicii dei. ut digni habeamini regno dei. pro quo & patimini. Siquidem iustum
est apud deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant. & vobis qui tribulamini
requiem nobiscum. in revelatione dni ihu de celo cum angelis virtutis sue. & in flamma
ignis dantis vindictam his qui non noverunt deum. & qui non obedient evangelio dni nri
ihu xpi. qui penas dabunt interitum eternum a facie dni & a gloria virtutis eius. cum
venerit clarificari in sanctis suis. & admirabilis fieri in omnibus qui credidere testimonio
nostro quod fuit confirmatum est. in quo potenter fiam ego pro
vobis. Ipse veniamus deo nro ut dignos vos dectos gemmam in vocatione
vestra & impleat omnem voluntatem bonitatis & opus fidei in virtute. ut clarificetur nomen dni nri
ihu xpi in vobis & vos in illo. secundum gratiam dei nri & dni ihu xpi. Rogamus aut vos
fres per adventum dni nri ihu xpi & nostre congregationis in ipsum. ne cito moveamini a
vro sensu neq terreamini neq per spiritum neq per sermonem neq per epistolam tanquam per nos
missam. quasi instet dies dni. Ne quis vos seducat ullo modo. quoniam nisi venerit discessio primum
& revelatus fuerit homo peccati filius perditionis. qui adversatur & extollitur supra omne
quod dicitur deus aut quod colitur. ita ut in templo dei sedeat ostendens illum quod deus sit.
Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos hec dicebam vobis. Et nunc quid detinet scitis
ad revelandum illum in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis. tantum ut qui
tenet nunc teneat donec de medio fiat. Et tunc revelabitur ille iniquus quem dns ihs interficiet
spiritu oris sui. & destruet illustratione adventus sui eum. eius qui est secundum operationem
satane in omni virtute & signis & prodigiis mendacibus. & in omni seductione iniquitatis
his qui pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. Propterea mittet
illis deus operationem erroris ut credant mendacio. ut iudicentur omnes qui non credidere
veritati. sed consenserunt iniquitati. Nos aut debemus gratias agere deo semper pro vobis fratres dilecti
deo. qd elegerit vos deus primitias in salutem in sanctificatione spi & fide veritatis. in quam & vocauit vos
nr. in adquisitionem glie dni nri ihu xpi. Itaq fres state. & tenete traditiones quas didicistis siue p sermonem
siue p epistolam nrm. Ipse aut dns nr ihs xps & deus pat noster qui dilexit nos
& dedit consolationem eternam & spem bonam in gratia exhortetur corda vestra &
confirmet in omni ope & sermone bono. Reliquo fres orate pro nobis. ut sermo dei
curras & clarificetur sicut & apud vos. & ut importunis & malis homi
nibus. Non enim omnium est fides. Fidelis autem deus est. qui confirmabit vos & cu
stodiet a malo. Confidimus aut in dno de vobis. quoniam quecumq precipimus & facitis & facietis.
Dirigat aut corda vra in caritate dei & patientia xpi. Denunciamus aut vobis
fres in nomine dni nri ihu xpi. ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante
inordinate. & non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. Ipse enim scitis quo
modo oporteat imitari nos. quia non inordinate conversati sumus inter vos. neq gratis panem
manducauimus ab aliquo. sed in labore & fatigatione nocte & die operantes ne
quem vrm grauaremus. Non quasi non habuerimus potestatem. sed ut nosmetipsos
formam daremus vob. ad imitandum nos. Etenim & cum apud vos hoc de
nunciabamus vobis. quoniam si quis non vult operari nec manducet. audimus enim inter
quosdam ambulare inquiete. nichil operantes. sed curiosos agentes. Hys aut qui
modi precipimus & obsecramus in dno ihu xpo. ut cum silentio operantes. suum
panem manducent. Vos aut fres nolite deficere benefacientes. Quod si quis non
obedit verbo nro per epistolam. hunc notate. & nolite communicare cum illo. ut con
fundatur. Et nolite quasi inimicum existimare. sed corripite ut fratrem. Ipse
aut dns pacis det vob pacem sempiternam in omni loco. Dns sit cum omnibus
vobis. Salutatio mea manu pauli. qd signum in omni epla ita scribo. Gratia dni nri ihu
xpi cum omnibus vobis amen.

Incipit ad timotheum i

Timotheum scripta est laodicia macedonie.

Doctrine ecclesiastice. Laudat & de laudibus. Incipit prima ad timotheum

Paulus apls xpi ihu secundum voluntatem dei salvatoris nri & ihu xpi nostre
spei. timotheo dilecto filio in fide. Gratia & pax a deo pa
tre & ihu xpo dno nro. Gratiam agamus deo nro semper pro vobis. sicut dignum est.
quoniam multiplicat est fides vra & abundat caritas unius cuiusq vestrum in
invicem. ita ut nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei. pro patientia vra & fide
vestra in omnibus persecutionibus vris & tribulationibus quas sustinetis. exemplum
iusti iudicii dei. ut digni habeamini regno dei. pro quo & patimini. Siquidem iustum
est apud deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant. & vobis qui tribulamini
requiem nobiscum. in revelatione dni ihu de celo cum angelis virtutis sue. & in flamma
ignis dantis vindictam his qui non noverunt deum. & qui non obedient evangelio dni nri
ihu xpi. qui penas dabunt interitum eternum a facie dni & a gloria virtutis eius. cum
venerit clarificari in sanctis suis. & admirabilis fieri in omnibus qui credidere testimonio
nostro quod fuit confirmatum est. in quo potenter fiam ego pro
vobis. Ipse veniamus deo nro ut dignos vos dectos gemmam in vocatione
vestra & impleat omnem voluntatem bonitatis & opus fidei in virtute. ut clarificetur nomen dni nri
ihu xpi in vobis & vos in illo. secundum gratiam dei nri & dni ihu xpi. Rogamus aut vos
fres per adventum dni nri ihu xpi & nostre congregationis in ipsum. ne cito moveamini a
vro sensu neq terreamini neq per spiritum neq per sermonem neq per epistolam tanquam per nos
missam. quasi instet dies dni. Ne quis vos seducat ullo modo. quoniam nisi venerit discessio primum
& revelatus fuerit homo peccati filius perditionis. qui adversatur & extollitur supra omne
quod dicitur deus aut quod colitur. ita ut in templo dei sedeat ostendens illum quod deus sit.
Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos hec dicebam vobis. Et nunc quid detinet scitis
ad revelandum illum in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis. tantum ut qui
tenet nunc teneat donec de medio fiat. Et tunc revelabitur ille iniquus quem dns ihs interficiet
spiritu oris sui. & destruet illustratione adventus sui eum. eius qui est secundum operationem
satane in omni virtute & signis & prodigiis mendacibus. & in omni seductione iniquitatis
his qui pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. Propterea mittet
illis deus operationem erroris ut credant mendacio. ut iudicentur omnes qui non credidere
veritati. sed consenserunt iniquitati. Nos aut debemus gratias agere deo semper pro vobis fratres dilecti
deo. qd elegerit vos deus primitias in salutem in sanctificatione spi & fide veritatis. in quam & vocauit vos
nr. in adquisitionem glie dni nri ihu xpi. Itaq fres state. & tenete traditiones quas didicistis siue p sermonem
siue p epistolam nrm. Ipse aut dns nr ihs xps & deus pat noster qui dilexit nos
& dedit consolationem eternam & spem bonam in gratia exhortetur corda vestra &
confirmet in omni ope & sermone bono. Reliquo fres orate pro nobis. ut sermo dei
curras & clarificetur sicut & apud vos. & ut importunis & malis homi
nibus. Non enim omnium est fides. Fidelis autem deus est. qui confirmabit vos & cu
stodiet a malo. Confidimus aut in dno de vobis. quoniam quecumq precipimus & facitis & facietis.
Dirigat aut corda vra in caritate dei & patientia xpi. Denunciamus aut vobis
fres in nomine dni nri ihu xpi. ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante
inordinate. & non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. Ipse enim scitis quo
modo oporteat imitari nos. quia non inordinate conversati sumus inter vos. neq gratis panem
manducauimus ab aliquo. sed in labore & fatigatione nocte & die operantes ne
quem vrm grauaremus. Non quasi non habuerimus potestatem. sed ut nosmetipsos
formam daremus vob. ad imitandum nos. Etenim & cum apud vos hoc de
nunciabamus vobis. quoniam si quis non vult operari nec manducet. audimus enim inter
quosdam ambulare inquiete. nichil operantes. sed curiosos agentes. Hys aut qui
modi precipimus & obsecramus in dno ihu xpo. ut cum silentio operantes. suum
panem manducent. Vos aut fres nolite deficere benefacientes. Quod si quis non
obedit verbo nro per epistolam. hunc notate. & nolite communicare cum illo. ut con
fundatur. Et nolite quasi inimicum existimare. sed corripite ut fratrem. Ipse
aut dns pacis det vob pacem sempiternam in omni loco. Dns sit cum omnibus
vobis. Salutatio mea manu pauli. qd signum in omni epla ita scribo. Gratia dni nri ihu
xpi cum omnibus vobis amen.

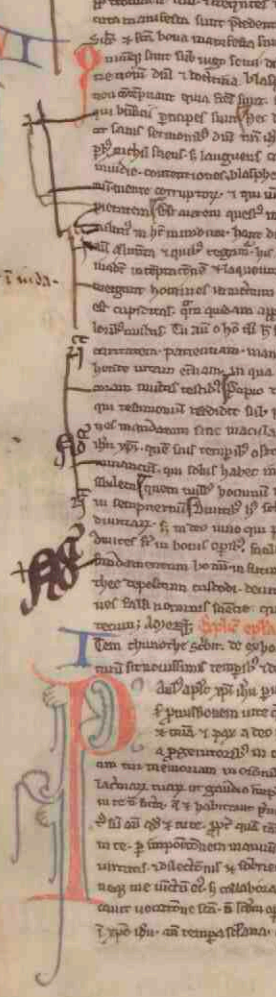

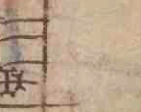

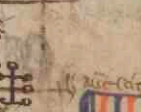

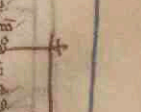

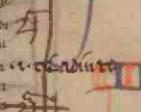

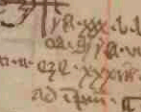

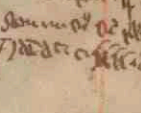

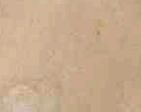

AD TITVM AD PHILEMONEM AD HEBREOS

non subiacebit. ⁊ ad sua desideria conuersabitur. ⁊ magistri peruersitatis
audiet. & ⁊ aperiatur quide auditum auersione. ⁊ fabulas aut conti
nentie. Tu ⁊ magistra. in omnib⁹ labora. & euangelistae ministerium
imple. sobrius esto. Ego enim iam delibor. ⁊ tempus mee resolu
tionis instat. Bonū certamen certaui. cursum consummaui. fidem serua
ui. In reliquo reposita est mi corona. iustitie. quam reddet mi dns ⁊
alii dilectib⁹ eius. Festina ueni ad me cito. Demas enim me dereliquit.
diligens hoc seculū. et abiit thessalonicen. crescens in galatiam. titus ⁊ dalma
tiam. lucas est mecum solus. Marcū assume ⁊ adduc tecū. est enim mi
hi vtilis in ministerium. Tychicū aut misi ephesū. Penulā quā reliq
ui troade apud carpum ueniens affer tecū ⁊ libros. maxime aut mem
branas. Alexander aerarius multa mala ostendit mi. reddet illi dns sc̄d
opa ei. quem ⁊ tu deuita. Valde enim restitit verbis nr̄is. In prima
mea defensione nemo mihi affuit. Sed omes me dereliquer. non illis
imputet. Dns aut mihi astitit. ⁊ confortauit me. ut per me predicatio impleatur. ut
audiant omes gentes. ⁊ liberatus sum de ore leonis. Liberauit me aut dns
ab omi opere malo. ⁊ saluū faciet in regnū suū celeste. cui gloria in sc̄la
sc̄lor. Amē. Salutа priscam ⁊ aquilam. ⁊ onesiferi domū. Erastus re
mansit corinthi. Trophimū aut reliqui infirmū in mileto. Festina
ante hyemē ueire. Salutat te eubul⁹. ⁊ pudens. ⁊ linus. ⁊ claudi
a. ⁊ fratres omes. Dns ihc xp̄c cū spū tuo. gr̄a uobiscū amen.

Explicit epla ad timotheū ii.

Incipit epla ad titum.

Paulus seruus dei apl̄s aut ihc xp̄i. secd̄m electos dei. ⁊ agnitionē veritatis que secd̄m pietatē
est. in spē vite eterne quā promisit. qui n̄ mentit⁹ est deus ante tpa
sēcula. manifestauit aut tempib⁹ suis verbū suū in
predicatione que credita est mi. ꝯ p̄ceptū saluatoris nr̄i dei. Tito dilecto
filio secd̄m fidē communem. Gr̄a ⁊ pax a deo patre ⁊ xp̄o ihesu
salu. nr̄o. Huius rei gr̄a reliqui te crete. ut ea que deerant corrigas.
constituas p ciuitates presbyt⁹. sicut ego tibi disposui. Si quis est crimine
vacuus. unius uxoris uir. filios habens fidelēs. ꝙ non accusent luxu
rie aut inobedientes. Oportet enim epm sine crimine esse. sicut dei dispensatorem.
non superbum. non iracundum. non vinolentum. non percussorem. non
turpium lucrum sectantem. sed hospitalem. benignum. sobrium. iustum. sanc
tum. continentem. amplectentem eum qui secd̄m doctrinam est fidelē
sermonem. ut potens sit exhortari in doctrina sana. ⁊ eos qui con
tradicunt arguere. Sunt enim multi inobedientes. vaniloqui. ⁊ seduc
tores. maxime qui de circumcisione sunt. quos oportet redargui. qui uni
uersas domos subuertunt. docentes q̄ non oportet. turpis lucri gr̄a.
dixit quidam ex illis. propheta eorum. Cretenses semp mendaces. malae
bestiae. uentres pigri. Testimonium hoc uerum est. Quam ob cām increpa
tos dure. ut sani sint in fide. ⁊ non attendentes iudaicis fabulis. ⁊ mā
datis hominū aliantium se a uero. Omnia munda mundis. coinquinatis aut
⁊ infidelibus nichil mundum. ⁊ inquinate sunt eor mens ⁊ conscia
confitentur se nosse deum. factis aut negant. cū sint abhominati. ⁊ incredi
biles. ⁊ ad omne opus bonum reprobi. Tu aut loquere que decent sanā doctrinā.
Senes ut sobrii sint. pudici. prudentes. sani in fide. in dilectione
⁊ patientia. Anus similr in habitu sc̄o. ꝛ crimatores ⁊ multo uino ser
uientes. bene docentes. ut prudentiā doceant. Adolescentulas ut uxo
res suos ament. filios suos diligant. prudentes. castas. domus curam
habentes. benignas. subditas uiris suis. ut ⁊ blasphemet sit dei ser
mo. Iuuenes similr hortare. ut sobrii sint. In omib⁹ seipm̄ prebe exemplū bonor operū.
in doctrina. ⁊ integritate. in grauitate. uerbū sanū irreprehensibile. ut is qui
ex aduerso est. ueream habeat de nob⁹ nichil malū dicendi. Seruos dñis suis
subditos esse. in omib⁹ placentes. ⁊ non contradicentes. ⁊ fraudantes. ⁊ in omib⁹ gr̄a
bona ostendentes. ut doctrina saluatoris dei nr̄i ornent in oib⁹. Apparuit enim
gr̄a dei saluatoris nr̄i omib⁹ hoīb⁹ erudiens nos. abnegantes
nos impietatē ⁊ seculi. desideria. sobrie. ⁊ iuste. ⁊ pie viuamus in hoc seculo.
Exspectantes beatā spē. ⁊ aduentū gl̄ie magni dei. ⁊ saluatoris nr̄i
ihu xp̄i. qui dedit semetipm̄ p nob. ut nos redimeret ab omi iniquitate.

Paulus seruus dei. ⁊ apl̄s ihu xp̄i. secd̄m fidē electorum dei. ⁊ agnitionē veritatis
que secd̄m pietatē est. in spē vite eterne. quā promisit qui non mentit⁹ est deus.
ante tpa sēcula. manifestauit aut tempib⁹ suis verbū suū. in predicatione
que credita est mi. secd̄m p̄ceptū saluatoris dei nr̄i. Philemoni dilecto. ⁊ collabo
ratori nr̄o. ⁊ Appie sorori. ⁊ Archippo cōmilitoni nr̄o. ⁊ eccle
sie in domo tua. Gr̄a uob⁹ ⁊ pax a deo patre nr̄o. ⁊ dño ihu
xp̄o. Gr̄as ago deo meo. semp memoriam tui faciens in oratio
nib⁹ meis. audiens caritatē tuā. ⁊ fidē quā habes in dñm ihm. ⁊ in
omes sc̄os. ut communicatio fidei tue euidens fiat in agnitione omis boni q̄
in xp̄o ihu. Gaudiū enim magnū habui. ⁊ consolationē in caritate tua. q̄
viscera sc̄orum requieuerūt p te frater. Propt quod multam fiduciam habens in
xp̄o ihu imperandi tibi q̄d ad rem pertinet. propt caritatem magis obsecro cū
sis ut paulus senex. nc aut vinctus ihu xp̄i. Obsecro te p meo filio
⁊ genito in vinculis onesimo. qui tibi aliq̄n inutilis fuit. mihi aut ⁊ tibi
bilis. quē remisi. Tu aut illū. id est mea viscera. suscipe. quē ego uolueram
mecum detinere. ut p me tibi ministraret in vinculis euāgelii. sine cō
silio autem tuo nichil uolui facere. ut ne velut ex necessitate bonū tuū
sit. ⁊ uoluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te. ut eternū illum
recipias. iam non ut seruū. ⁊ p seruo karissimū. maxime mihi. quāto magis
tibi ⁊ in carne ⁊ in dño. Si ergo habes me socium. suscipe illum sicut me. Si aut
aliquid nocuit tibi. aut debet hoc mihi imputa. Ego paul⁹ scripsi mea
manu. Ego reddam ut non dicam tibi q̄d ⁊ teipsum mihi debes. Ita frater
ego te fruar
in xp̄o. Confide in obedientia tua scripsi tibi.
sciens q̄m ⁊ supra dicam facies. Simul aut ⁊ para mihi hospitium. Spero enim
⁊ per orationes uestras donabor uob⁹. Salutat te epaphras concaptiuus meus in xp̄o ihu.
Marcus. Aristarchus. Demas. Lucas. adiutores mei. Gr̄a dñi nr̄i ihu xp̄i cū
spū uro. Amē.

Explicit epla ad philemonē.

Incipit epla ad hebreos.

Deus qui multifariam olim ⁊ multis modis locutus est patribus in prophetis. nouissime
locutus est nobis in filio. quem constituit heredem uniuersorum. per quem fecit ⁊ sc̄la.
Qui cum sit splendor gl̄ie. ⁊ figura substantie eius. portansq̄ omia verbo virtutis sue.
purgationem peccatorum faciens. sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. tanto melior
angelis effectus. quanto differentius p̄ illis nomen hereditauit. Cui enim dixit aliquando
angelorum. Filius meus es tu. ego hodie genui te. Et rursum. Ego ero illi in patrem.
⁊ ipse erit mihi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terre. dicit.
Et adorent eum omes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos
spūs. ⁊ ministros suos flammam ignis. Ad filium aut. Thronus tuus deus in sc̄lum sc̄li.
virga equitatis. virga regni tui. Dilexisti iustitiam. ⁊ odisti iniquitatem. propterea unxit
te deus deus tuus oleo exultationis p̄ participibus tuis. Et tu in principio dñe terram
fundasti. ⁊ opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt. tu aut permanes. Et omes
sicut vestimentum veterascent. ⁊ sicut amictum mutabis eos. ⁊ mutabuntur. Tu aut
idem es. ⁊ anni tui non deficient. Ad quem aut angelorum dixit aliquando. Sede a dextris
meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omes sunt administratorii
spūs. in ministerium missi propt eos qui hereditatem capient salutis.

Propterea abundantius oportet obseruare nos ea que audiuimus. ne forte
pereamus. Si enim qui per angelos dictus factus est sermo. ⁊ omis preuaricatio ⁊ inobedientia
accepit iustam mercedem retributionis. quomodo nos effugiemus tantam neglegentes salutem.
que cum initium accepisset enarrari per dñm. a nob⁹ ab eis qui audierunt confirmata est.
contestante deo signis ⁊ prodigiis. ⁊ uariis uirtutibus. ⁊ spūs sc̄i distributionibus secd̄m suam
uoluntatem. Non enim angelis subiecit deus orbem terre futurum de quo loquimur.
Alicubi aut testatus est quidam dicens. Quid est homo quod memor es eius. aut filius
hominis quoniam uisitas eum. Minuisti eum paulo minus ab angelis. gl̄ia ⁊ honore
coronasti eum. ⁊ constituisti eum super opera manuum tuarum. Omia subiecisti sub pedibus
eius. In eo enim quod omia subiecit illi. nichil dimisit non subiectum ei. Nunc aut nondum
videmus omia subiecta. Iesum aut propter passionem mortis gl̄ia ⁊ honore coronatum.
videmus. ut gr̄a dei pro omi gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omia
⁊ per quem omia. qui multos filios in gl̄iam adduxerat. auctorem salutis eorum per passionem
consummare. Nam ⁊ qui sanctificat. ⁊ qui sanctificantur. ex uno omes. Propter quam causam
non confunditur fratres eos uocare dicens. Narrabo nomen tuum fratribus meis. In medio
ecclesie laudabo te. Et rursum. Ego ero confidens in eum. Et rursum. Ecce ego ⁊ pueri mei
quos dedit mi deus. Quia ergo pueri communicauerunt carni ⁊ sanguini. ⁊ ipse similr
participatus est eisdem. ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium.
id est diabolum. ⁊ liberaret eos qui timore mortis per totam uitam obnoxii erant seruitutis.
Nusquam enim angelos apprehendit. sed semen abrahe apprehendit. Vnde debuit per omia
fratribus similari. ut misericors fieret. ⁊ fidelis pontifex ad deum. ut repitiaret delicta
plebis. In eo enim in quo passus est ipse ⁊ tentatus. potens est ⁊ eis qui tentantur auxiliari.

Prologus sancti hieronimi presbiteri in epistolam pauli apostoli ad hebreos.

Sciendum est quod apostolus paulus non ut apostolus neque ut doctor gentium neque ut predicator ad hebreos scripsit sed ut unus ex discipulis ut ipse dicit. Et ideo non ut apostolus scribit neque ut doctor gentium neque ut predicator ad hebreos scripsit sed ut unus ex discipulis ut ipse dicit. Et ideo non ut apostolus scribit neque ut doctor gentium neque ut predicator ad hebreos scripsit sed ut unus ex discipulis ut ipse dicit.

Incipit epistola ad hebreos.

Multifariam multisque modis olim deus loquens patribus in prophetis novissime diebus istis locutus est nobis in filio quem constituit heredem omnium per quem fecit et saecula. Qui cum sit splendor gloriae et figura substantiae eius portansque omnia verbo virtutis suae purgationem peccatorum faciens sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Tanto melior angelis effectus quanto differentius prae illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando filius meus es tu ego hodie genui te. Et rursus. Ego ero illi in patrem et ipse erit mihi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem. Thronus tuus deus in seculum seculi. Virga aequitatis virga regni tui. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis prae participibus tuis. Et tu in principio domine terram fundasti et opera manuum tuarum sunt caeli. Ipsi peribunt tu autem permanebis et omnes sicut vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos et mutabuntur. Tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando sede a dextris meis quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis. Propterea habundantius oportet observare nos ea quae audimus ne forte pereamus. Grave enim factum est per angelos dictum et omnis praevaricatio et inobedientia accepit iustam mercedis retributionem. Quod nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem. Quae cum initium accepisset enarrari per dominum ab eis qui audierunt nobis confirmata est contestante deo signis et portentis variisque virtutibus et spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem. Non enim angelis subiecit deus orbem terrarum de quo loquimur. Testatur autem quodammodo quid dicens. Quid est homo quod memor es eius aut filius hominis quoniam visitas eum. Minuisti eum paulominus ab angelis gloria et honore coronasti eum. Et constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod ei omnia subiecit nihil dimisit non subiectum ei. Nunc autem nondum videmus omnia subiecta ei. Eum autem qui modico quam angelos minoratus est videmus iesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia qui multos filios in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum per passionem consummare. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens. Narrabo nomen tuum fratribus meis. In medio ecclesiae laudabo te. Et iterum. Ego ero fiducia in eo. Et iterum. Ecce ego et pueri mei quos dedit mihi deus. Quia ergo pueri communicaverunt carni et sanguini et ipse similiter participavit eisdem ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium id est diabolum et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. Nusquam enim angelis apprehendit sed semini abrahae apprehendit unde debuit per omnia fratribus assimilari ut misericors fieret et fidelis pontifex ad deum ut repropitiare delicta populi. In eo enim quod passus est tentatus potens est eis qui tentantur auxiliari. Unde fratres sanctam vocationis celestis participes considerate apostolum et pontificem confessionis nostrae iesum. Qui fidelis est ei qui fecit illum sicut et moyses in omni domo eius. Amplioris enim gloriae dignus est iesus quo ampliorem honorem habet domus qui fabricavit illam. Omnis enim domus fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia creavit deus est. Et moyses quidem fidelis in omni domo eius tamquam famulus in testimonium eorum quae dicenda erant. Ipse autem tamquam filius in domo sua. Cuius domus sumus nos si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retinemus. Quamobrem sicut dicit spiritus sanctus hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto ubi temptaverunt me patres vestri probaverunt et viderunt opera mea. Quadraginta annis proximus fui generationi huic et dixi semper errant corde ipsi vero non cognoverunt vias meas. Quibus iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam. Videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a deo vivo. Adhortamini vosmetipsos per singulos dies donec hodie cognominatur ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim christi effecti sumus si tamen principium substantiae eius usque ad finem firmum retinemus. Dum dicitur hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra sicut in exacerbatione. Quidam enim audientes exacerbaverunt sed non universi qui profecto ex aegypto per moysen. Quibus autem infensus est quadraginta annis nonne his qui peccaverunt quorum cadavera prostrata sunt in deserto. Quibus autem iuravit non venire in requiem eius nisi incredulis. Et videmus quia non potuerunt introire in requiem eius propter incredulitatem. Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introitus in requiem eius existimetur aliquis ex vobis deesse. Et enim nobis evangelizatum est quemadmodum et illis sermo auditus non profuit illos non admixtos fide ex his qui audierunt. Ingredimur enim in requiem qui credidimus quemadmodum dixit sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam. Et quidem operibus ab constitutione mundi perfectis. Dixit enim quodam loco de die septima sic. Et requievit deus die septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum. Si introibunt in requiem meam. Quia ergo superest quosdam introire in illam. Et illi primum evangelizati sunt non introierunt propter incredulitatem. Iterum terminat diem quendam hodie in david dicendo post tam longum tempus sicut dictum est. Hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra. Si enim eos iesus requiem dedisset non de illo loqueretur post hanc diem. Ergo relinquitur sabbatismus populo dei. Nam et qui ingressus est in requiem eius requievit ab operibus suis sicut a suis deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem ne in idipsum quis incidat exemplum incredulitatis. Vivus enim sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti et pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus compagum quoque et medullarum et discretor cogitationum et intentionum cordis et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius. Omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius ad quem nobis sermo. Habentes igitur pontificem magnum qui penetravit caelos iesum filium dei teneamus confessionem. Non enim habemus pontificem qui non possit condolere infirmitatibus nostris temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Omnis enim pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quae sunt ad deum ut offerat dona et hostias pro peccatis. Qui condolere possit his qui ignorant et errant. Quia et ipse circumdatus est infirmitate. Et propter hanc debet quemadmodum pro populo ita et pro semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur a deo tamquam aaron. Sic et christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret sed qui locutus est ad eum filius meus es tu ego hodie genui te. Quemadmodum et in alio loco dicit. Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem melchisedech. Qui in diebus carnis suae preces supplicationesque ad eum qui possit salvum illum a morte facere offerens exauditus pro sua reverentia. Et quidem cum esset filius didicit ex his quae passus est obedientiam et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae appellatus a deo pontifex secundum ordinem melchisedech. De quo grandis nobis sermo et incredibilis ad dicendum quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus rursum indigetis ut vos doceamini quae sit elementa exordii sermonum dei. Et facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo. Omnis enim qui lacte utitur expers est sermonis iustitiae parvulus enim est. Perfectorum autem est solidus cibus eorum qui pro habitum habent sensus exercitatos ad discretionem boni et mali.

CVI

[illegible] bonum ac malum. Quapropter intermittentes inchoationis xpi sermonem
ad perfectionem eius feramur. Non rursum iacientes fundamentum penitentie ab o-
peribus mortuis et fidei ad deum baptismatum doctrine impositionis quoque manu-
um ac resurrectionis mortuorum et iudicii eterni. Et hoc faciemus si quidem permiserit
deus. Impossibile enim eos qui semel sunt illuminati gustaverint quoque donum celeste et
facti sunt participes spiritus sancti. Gustaverunt nominis bonum dei verbum virtutes que sancti
ventum et prelapsi sunt. Renovari rursus ad penitentiam. Rursum crucifigentes
sibimet ipsis dei filium et ostentui habentes. Terra enim sepe venientem
super se bibens imbrem et generans herbam oportunam illis a quibus colitur accipit bene-
dictionem a deo. Proferens autem spinas et tribulos reproba et maledicto proxima cuius consum-
matio erit in combustionem. Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora et vicinio-
ra salute tam et si ita loquimur. Non enim iniustus est deus ut obliviscatur operis vestri
et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis sanctis et ministra-
tis. Cupimus autem unusquisque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletio-
nem spei usque in finem ut non segnes efficiamini, neque imitatores eorum qui in
fide et patientia hereditabunt promissiones. Abrahe namque promittens deus quia ne-
minem habuit per quem iuraret maiorem. Iuravit per semetipsum dicens. Nisi bene-
dicens benedicam te et multiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens
adeptus est repromissionem. Homines enim per maiorem sui iurant. Et omnis controversie
eorum finis ad confirmationem est iuramentum. In qua habundantius volens
ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui interposuit iusiuran-
dum ut per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deum fortissimum so-
latium habeamus qui confugimus ad tenendam propositam spem. Quam sicut ancho-
ram habemus animae tutam ac firmam et incedentem usque in interiora vela-
minis ubi precursor pro nobis introivit ihesus secundum ordinem melchisedech pontifex factus in
eternum. Hic enim melchisedech rex salem sacerdos dei summi qui obviavit abra-
he regressus a cede regum et benedixit ei. Cui decimas omnium divisit abraham.

CVII

Primum quidem qui interpretatur rex iustus. Deinde autem et rex salem quod est rex pacis
sine patre sine matre sine genealogia neque initium dierum neque finem
vite habens assimilatus autem dei filio manet in eternum. Intuemini autem
quantus sit hic. Cui et decimas dedit de precipuis abraham patriarcha. Et
quidem quidam de filiis levi sacerdotium accipientes mandatum habent de-
cimas sumere a populo secundum legem. Idest a fratribus suis quamvis et ipsi exierint de
lumbis abrahe. Cuius autem generatio non annumeratur in eis. Decimas sumpsit ab abraham
et hunc qui habebat repromissiones benedixit. Sine ulla autem contradictione quod
minus est a meliore benedicitur. Et hic quidem decimas morientes homines accipi-
unt. Ibi autem contestatur quod vivit. Et ut ita dicam sic per abraham et levi qui de-
cimas accepit decimatus est. Adhuc enim in lumbis patris erat quando obviavit ei melchi-
sedech. Si ergo consummatio per sacerdotium leviticum erat populus enim sub ipso le-
gem accepit. Quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem melchisedech alium
sacerdotem surgere et non secundum ordinem aaron dici. Translato enim sacerdotio necessa-
rium est ut et legis translatio fiat. In quo enim hec dicuntur de alia tribu est.
De qua nullus altario prestitit. Manifestum est enim quod ex iuda ortus sit dominus
noster. In qua tribu nichil de sacerdotibus moyses locutus est. Et amplius adhuc ma-
nifestum est. Si secundum similitudinem melchisedech exurgit alius sacerdos
qui non secundum legem mandati carnalis factus est. Sed secundum virtutem vite insolubilis.
Contestatur enim quia tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Re-
probatio quidem fit precedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem. Ni-
chil enim ad perfectum adduxit lex. Introductio enim melioris spei per quam proxima-
mus ad deum. Et quod est non sine iuramento. Alii quidem sine iuramento
sacerdotes facti sunt. Hic autem cum iuramento per eum qui dixit ad illum. Iura-
vit dominus et non penitebit eum tu es sacerdos in eternum. In tantum melioris testamen-
ti sponsor factus est ihesus. Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes idcirco quod mor-
te prohibentur permanere. Hic autem eo quod maneat in eternum sempiternum
habet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum potest. Accedens per semetipsum ad
deum semper vivens ad interpellandum pro eis. Talis enim decebat ut nobis esset
pontifex sanctus innocens impollutus segregatus a peccatoribus excelsior celis factus. Qui non
habet cotidie necessitatem quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre deinde
pro populo. Hoc enim fecit semel se offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem

habentes. Sermo autem iuramenti qui post legem est filium in eternum perfectum. Capi-
tulum autem super ea que dicuntur. Talem habemus pontificem qui consedit in
dextera sedis magnitudinis in celis sanctorum ministrum et tabernaculum quod fixit
dominus et non homo. Omnis enim pontifex ad offerenda munera et hostias con-
stituitur. Unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super ter-
ram nec esset sacerdos cum essent qui offerrent secundum legem munera qui exem-
plari et umbre deserviunt celestium sicut responsum est moysi cum con-
summaret tabernaculum. Vide inquit omnia facito secundum exemplar quod tibi osten-
sum est in monte. Nunc autem melius sortitus est ministerium quanto et me-
lioris testamenti mediator est qui in melioribus repromissionibus sanctum
est. Nam si illud prius culpa vacasset non utique secundum locum inquirebatur. Vitu-
perans enim eos dicit. Ecce dies veniunt dicit dominus et consummabo super domum
israel et super domum iuda novum testamentum. Non secundum testamentum quod feci patribus eo-
rum in die qua apprehendi manum illorum ut educerem illos de terra egypti. Quia ipsi
non permanserunt in testamento meo et ego neglexi eos dicit dominus. Quia hoc
est testamentum quod disponam domui israel post dies illos dicit dominus dando
leges meas in mente eorum et in corde eorum superscribam eas et ero eis in deum
et ipsi erunt mihi in populum. Et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum
dicens cognosce dominum quia omnes scient me a minore usque ad maiorem
eorum quia propitius ero iniquitatibus eorum et peccatorum illorum iam non memorabo. Di-
cendo autem novum veterem prius. Quod autem antiquatur et senescit prope interitum est.

CVIII

Habuit quidem et prius iustificationes culture et sanctum seculare. Tabernaculum enim factum
est primum in quo erant candelabrum et mensa et propositio panum quod dicitur sanctum. Post velamen-
tum autem secundum tabernaculum quod dicitur sanctum sanctorum. Post velamentum autem aureum habens
thimiaterium et archam testamenti circumtextam ex omni parte auro in qua urna
aurea habens manna et virga aaron que frondierat et tabule testamenti. Super
quam cherubim glorie obumbrantia propiciatorium de quibus non est dicendum
per singulos. His vero ita compositis in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes
sacrificiorum officia consummantes. In secundo autem semel in anno solus pontifex non sine
sanguine quem offerret pro sua et populi ignorantia. Hoc significante spiritu sancto non dum
prolatum esse sanctorum mam adhuc priore tabernaculo habente statum. Quod parabola est tem-
poris instantis. Iuxta quam munera et hostie offeruntur que non possunt iuxta conscientiam
perfectum facere servientem. Solummodo in cibis et in potibus et variis baptismatibus
et iustitiis carnis usque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assistens pon-
tifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum non manufactum idest non
hoc creationis. Neque per sanguinem hircorum aut vitulorum sed per proprium sanguinem in-
trovit semel in sancta eterna redemptione inventa. Si enim sanguis hircorum et tau-
rorum et cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis. Quanto ma-
gis sanguis christi qui per spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum deo emunda-
bit conscientiam vestram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. Et ideo no-
vi testamenti mediator est ut morte intercedente in redemptionem earum prevaricationum
que erant sub priori testamento repromissionem accipient qui vocati sunt eterne hereditatis.
Ubi enim testamentum mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enim in mor-
tuis confirmatum est. Alioquin nondum valet dum vivit qui testatus est. Unde nec
primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto enim omni mandato legis
a moyse universo populo accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana
coccinea et ysopo ipsum quoque librum et omnem populum aspersit dicens. Hic sanguis te-
stamenti quod mandavit ad vos deus. Etiam tabernaculum et omnia vasa minis-
terii sanguine similiter aspersit. Et omnia pene in sanguine mundantur secundum le-
gem et sine sanguinis effusione non fit remissio. Necessarium est ergo exempla-
ria quidem celestium his mundari ipsa autem celestia melioribus hostiis quam istis.
Non in manufacta sancta ihesus introivit exemplaria verorum sed in ipsum celum ut
appareat nunc vultui dei pro nobis. Neque ut sepe offerat semetipsum quemadmodum
pontifex introit in sancta per singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat
eum frequenter pati ab origine mundi. Nunc autem semel in consummatione seculorum ad
destitutionem peccati per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statutum est
hominibus semel mori. Post hoc autem iudicium sic et christus semel oblatus est ad multorum
exhaurienda peccata. Sancto sine peccato apparebit expectantibus se in salutem. Vi-
bium enim habens lex bonorum futurorum non ipsam imaginem rerum per singulos annos

eundem ipsum hostiis quas offerunt indesinenter. Nunquam per accedentes perfectos fa-
cere. Alioquin cessassent offerri. Ideo quod nullam habuerunt ultra conscientiam
peccati cultores semel mundati. Sed in ipsis commemoratio peccatorum per sin-
gulos fit annos. Impossibile enim est sanguine tauro et hircorum auferri
peccata. Ideo ingrediens mundum dicit. Hostiam et oblationem noluisti.
Corpus autem aptasti mihi. Holocaustomata et pro peccato non placuerunt tibi. Tunc dixi
ecce venio. In capite libri scriptum est de me ut faciam voluntatem tuam. Su-
perius dicens quia hostias et oblationes et holocaustomata et pro peccato noluisti. Nec
placuerunt tibi que secundum legem offeruntur. Tunc dixi ecce venio ut faciam tuam
voluntatem. Aufert primum ut sequens statuat. In qua voluntate sanctificati
sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel. Et omnis quidem sacerdos presto est
cotidie ministrans et easdem sepe offerens hostias que nunquam possunt auferre
peccata. Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedet in
dextera dei. Decetero expectans donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. Un-
ta enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos
et spiritus sanctus. Postquam enim dixit hoc autem testamentum quod testabor ad illos post
dies illos dicit dominus. Dando leges meas in cordibus eorum et in mentibus eorum
scribam eas. Et peccatorum et iniquitatum eorum iam non recordabor amplius. Ubi
autem horum remissio iam non oblatio pro peccato. Habentes itaque fratres fiduciam
in introitu sanctorum in sanguine Christi quam initiavit nobis viam novam et viven-
tem per velamen idest carnem suam et sacerdotem magnum super domum dei. Accedamus
vero cum pleniudine fidei aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua
munda. Teneamus spei nostre confessionem indeclinabilem. Fidelis enim est
qui repromisit. Et considerem invicem in provocatione caritatis et bonorum
operum non deserentes collectionem nostram sicut est consuetudinis quibusdam
sed consolantes et tanto magis quanto videritis appropinquantem diem. Voluntarie
enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis iam non relinquitur
pro peccatis hostia. Terribilis est autem quedam expectatio iudicii et ignis emula-
tio que consumpta est adversarios. Irritam quis faciens legem Moysi sine ulla mise-
ratione duobus vel tribus testibus moritur. Quanto magis putatis deteriora
mereri supplicia qui filium dei conculcavit et sanguinem testamenti pollu-
tum duxerit in quo sanctificatus est et spiritum gratie contumeliam fecerit. Scimus enim
qui dixit mihi vindictam et ego retribuam et iterum. Quia iudicabit dominus po-
pulum suum. Horrendum est incidere in manus dei viventis. Rememoramini
autem pristinos dies in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis passionum
et in altero quidem opprobriis et tribulationibus spectaculum facti. In altero autem socii
talis conversantium effecti. Nam et vinctis compassi estis et rapinam bonorum
vestrorum cum gaudio suscepistis cognoscentes vos habere meliorem et ma-
nentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram que magnam habet re-
munerationem. Patientia enim vobis necessaria est ut voluntatem dei fa-
cientes reportetis promissionem. Adhuc enim modicum aliquantulum qui venturus
est veniet et non tardabit. Iustus autem meus ex fide vivit. Quod si subtrahe-
rit se non placebit animo meo. Nos autem non sumus subtractionis filii
in perditionem sed fidei in adquisitionem animae. Est autem fides spandarum
substantia rerum argumentum non apparentium. In hac enim testimonium consen-
ti sunt senes. Fide intelligimus aptata esse secula verbo dei ut ex invisibili-
bus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam ebelicam quam optulit deo per quam
testimonium consecutus est esse iustus testimonium perhibente muneribus eius deo et
per illam defunctus adhuc loquitur. Fide enoch translatus est ne videret mortem
et non inveniebatur quia transtulit illum deus. Ante translationem enim testi-
monium habuit placuisse deo. Sine fide autem impossibile est quemquam placere deo. Ac-
cedere enim oportet accedentem ad deum quia est et inquirentibus se remunera-
tor fit. Fide noe responso accepto de his que adhuc non videbantur. Metuens ap-
tavit archam in salutem domus sue per quam dampnavit mundum et iustitie
que per fidem est heres est institutus. Fide qui vocatur abraham obedi-
vit in locum exire quem acceptus erat in hereditatem et exivit nesciens quo iret.
Fide demoratus est in terra promissionis tamquam in aliena in casulis habitando
cum ysaac et iacob coheredibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta
habentem civitatem cuius artifex et conditor deus. Fide et ipsa sara sterilis nati-
tatem in conceptione seminis accepit et preter tempus etatis quia fidelem credidit

esse eum qui repromiserat. Propter quod et ab uno orti sunt et hoc emortuo tamquam
fidei celi in multitudine et sicut arenam que est ad oram maris innumera-
bilis. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis repromissionibus sed a-
longe eas aspicientes et salutantes et confitentes quia peregrini et hospites
sunt super terram. Qui enim hec dicunt significant se patriam inquirere. Et si
quidem illius meminissent de qua exierant habebant utique tempus revertendi.
Nunc autem meliorem appetunt id est celestem. Ideo non confunditur deus vocari deus eorum.
Parat enim illis civitatem. Fide obtulit abraham ysaac cum temptaretur et
unigenitum offerebat qui susceperat repromissiones ad quem dictum est quia in ysaac
vocabitur tibi semen. Arbitrans quia et a mortuis suscitare potens est
deus. Unde et in parabolam accepit. Fide et de futuris benedixit ysaac iacob et
esau. Fide iacob moriens singulos filiorum ioseph benedixit et adoravit fastigium
virge eius. Fide ioseph moriens de profectione filiorum israel memoratus est
et de ossibus suis mandavit. Fide moyses natus occultatus est mensibus tribus a parentibus
suis eo quod vidissent elegantem infantem et non timuerunt regis edictum. Fide
moyses grandis factus negavit se esse filium filie pharaonis magis e-
ligens affligi cum populo dei quam temporalis peccati habere iocunditatem maiores di-
vitias estimans thesauro egyptiorum improperium christi. Aspiciebat enim in remu-
neratione. Fide reliquit egyptum non veritus animositatem regis. Invisibilem enim
tamquam videns sustinuit. Fide celebravit pascha et sanguinis effusione ne
qui nascebat primitiva tangeret eos. Fide transierunt mare rubrum tamquam per
aridam terram quod experti egyptii devorati sunt. Fide muri iheriche corruerunt cir-
cuitu dierum septem. Fide rahab meretrix non periit cum incredulis excipiens ex-
ploratores cum pace. Et quid adhuc dicam. Deficiet enim me tempus enarran-
tem de gedeon barach sanson iepthe david samuel et prophetis aliis. Qui per fi-
dem vicerunt regna operati sunt iustitiam adepti sunt repromissiones. Obtura-
verunt ora leonum extinxerunt impetum ignis effugerunt aciem gladii
convalescerunt de infirmitate fortes facti sunt in bello. Castra verterunt exer-
citum accepere mulieres de resurrectione mortuos suos. Alii autem distentiones
non suscipientes redemptionem ut meliorem invenirent resurrectionem.
Alii vero ludibria et verbera experti insuper et vincula et carceres lapidati sunt secti sunt
tempati sunt in occisione gladii mortui sunt. Circuierunt in melotis in pellibus
caprinis egentes angustiati affecti. Quibus dignus non erat mundus. In solitudi-
nibus errantes et in montibus et in speleis et in cavernis terre. Et hii omnes
testimonio fidei probati non accepit repromissionem deo pro nobis
melius aliquid providente ne sine nobis consummarentur. Ideo et nos tantam
habentes positam nubem testium deponentes omne pondus et circumstantes nos pre-
tium per patientiam curramus propositum nobis certamen aspicientes in auctorem fidei et con-
summatorem Iesum qui pro posito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta
atque in dextera sedis dei sedit. Recogitate enim eum qui talem sustinuit a
paternis adversus semetipsum contradictionem ut non fatigemini deficientes a-
nimis vestris. Nondum enim usque ad sanguinem restitutis adversus peccatum repug-
nantes et obliti estis consolationis que vobis tamquam filiis loquitur dicens. Fili mi no-
li negligere disciplinam domini neque fatigeris dum ab eo argueris. Quem enim
diligit dominus castigat flagellat autem omnem filium quem recipit. In disciplina
perseverate tamquam filiis nobis offert se deus. Quis enim filius quem non corripit pater.
Quod si extra disciplinam estis cuius participes facti sunt omnes ergo adulteri et non fi-
lii estis. Deinde patres quidem carnis nostre habuimus eruditores et reverebamur eos.
Non multo magis obtemperabimus patri spirituum et vivemus. Et illi quidem in
tempore paucorum dierum secundum voluntatem suam erudiebant nos. Hic autem ad id
quod est utile in recipiendo sanctificationem eius. Omnis autem disciplina in presenti quidem
videtur non esse gaudii sed meroris. Postea autem fructum pacatissimum exercitatis
per eam reddet iustitie. Propter quod remissas manus et soluta genua erigite
et grassas rectos facite pedibus vestris ut non claudicans quis erret magis autem
sanetur. Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam sine qua nemo videbit dominum. Con-
templantes ne quis desit gratie dei. Ne qua radix amaritudinis sursum germi-
nans impediat et per illam inquinetur multi. Ne quis fornicator aut profanus
ut esau qui propter unam escam vendidit primogeniti sui. Sciatis enim quoniam et
postea cupiens hereditare benedictionem reprobatus est. Non enim invenit penitentie lo-
cum quamquam cum lacrimis inquisisset eam. Non enim accessistis ad tractabilem et acce-

sibdem ugiē. ⁊ turbinem ⁊ caligine. ⁊ psellas ⁊ tube sonū. audē
ubos. qui am audierūt q̄ualuere ⁊ ne ei fieret sibi. Hoc est po-
tabant ad dicebant. ⁊ si bella regie monetam laudabant. Et in ce
pale erat q̄ audebant. Hoc est cui dyar. Et hec sūt ⁊ rem eludos
p̄ acrellibz ad q̄en monetam. ⁊ aurarem. dei unionē. sperin celeste
⁊ multoz. multū angelos. fragneum ⁊ cetilam pñciuoz. qui in eis
rdupet. ⁊ iudicū. ordinē dei. ⁊ spē ubiq. ꝓfert. ⁊ ostendit ea
an mediatorem ihesū. Sanguinē alpha. ⁊ meliū teqneum q̄ abel
bdere ne cessent loquentem. Et cui dic ⁊ obligatōe. veritatis nec ei
qui sup eam loquebant. in hoc magē qui de celo loquebat. ad dicit.
Qui hoc mouet tam tace. ne aliquā reprimat dicens. Adhuc semel
ego mouebo ⁊ solū nō tm̄ ⁊ q̄ celum. Quod aīl semel adhuc hoc de
claret mobilium remotionē. tāq̄ loqz. ut maneant en. q̄ sūt imo
bilia. Sicq; regnū ne mobile suscipiencs. habeāt gr̄am. p̄ qua seruant
placebel deo. et moru. ⁊ mēma. ⁊ ut de ut ignis. illumet est. Ar
ral. ⁊ carnal. manear in nob. ⁊ hospitalitatē nolite obliuisci. Phale enī
placuerūt quidam. angelis hospes receptus. q̄ existere unde. ⁊ q̄
ul unde. ⁊ laborātū uīs. ⁊ spē in eoque mozātes. Honestabile com
bium in omnib⁹ thoē immaculat. Fornicatores enī ⁊ adulter. iudicabit
de. Sine moral. sine auaros. contem. pleonēs. Spē est. Est ne deo
tm̄ni. Ytagen. tenue cōsidere. nouū. Vīs in aduer. est. ⁊ nudo q̄
sidere. ⁊ hō sepelierūt. gehenā. unde. qui nob loqm. sunt. sibi. dei. Glo
ē. ut. eqnet. ymē. cōsulentes. inuenimus fide. Spe. spe. hen. ⁊ hodie. qđ
⁊ sabe. Doctrinā uanis. ⁊ pegrinis. nolite abduci. Optimū enī est. gr̄ā
stabilire cor. ñ cibis. que ā. ꝓfuerūt. ambulantib⁹ in eis. Habem. altare
de. ⁊ ñ habent. edē potestatem. ⁊ tabernāculo. deseruire. Quoz. cui. ab
um. corpa. sūt. ⁊ the. ur. sanguinē. p̄ sūt. sanguine. popli. extra. portā. pas
sus. ⁊ ad. eū. exeam. eūtra. Ygit. ⁊ portemus. Hic enī. habem
hic. ⁊ futur. quā. ⁊ sacrificiū. ⁊ sinistrā. ut. p̄pūs. ⁊ ostendā. habet
tabēn. sup. deo. ⁊ sinetis. labioz. confitentiū. nomini. ei. Benefacere
ati. ⁊ communicare. nolite. obliuisci. Talib. enī. hostiis. placet. deus.
Obedite. ꝓpositis. ⁊ subiacete. ei. Ipsi. enī. pugilant. q̄ uigē. p̄ aīab⁹
uīs. reddem. ut. ei. gaudio. faciat. hoc. ⁊ ñ. gemitū. Hoc. enī. ñ. expedit
uob. Orate. p. nob. Confidim. enī. quia bonā. conscīam. habem. in. omib⁹. bñ
uolentes. conuiuere. Amplius. aūt. rogo. hoc facere. ⁊ celeri. restituar. uob
Deus. aūt. pacis. q̄ eduxit. de mortuis. pastorē magnū. ouiū. in. sanguine. te
stamēti. eterni. dñm. nr̄m. ihesū. aptet. uos. in. omi. bono. ut. faciat
uoluntatem. ei. faciēs. in uob. q̄d. placeat. coram. se. p. ihesū. xp̄m. cui. gl̄a. in
scula. seculoz. Amen. Rogo. aūt. uos. frēs. ut. sustineatis. ubū. solatii. Etenī. breuiter
scripsi. uob. dignolare. fratrē. nr̄m. timotheū. dimissū. Cui. ⁊ si. celerius. ue
nerit. uidebo. uos. Salutate. omes. pastores. uos. ⁊. omes. sctos. Salutāt. uos
de. italia. Gen. cum. omnibus. uob. amen. Incipit. ꝓheat. apocalipsi.

Amen. qui pe. uolite. uuc. in. xpō. ihu. sic. aut. apl̄s. ꝓtestat. q̄ nisi
fuerit. uīs. fit. remedi. ad. penitentiam. de. suis. culpis. ⁊ uno. ⁊ p̄
para. eam. eam. ad. remptionem. tempozis. nāq; ea. una. hōr. ꝓ
nia. ipse. aūt. fideles. in. xp̄i. reficiēt. exultabunt. uos. dñs. aqq. adiuuat. dicit. ho
bēs. sum. uisq; ad. cōsummatōē. sēl. ⁊ nolue. nre. pusillan. gregē. xp̄ūm. quē. de
pat. placuerunt. ⁊ passura. erat. ecc. ab. apl̄s. fundato. sup. petrū. v. ut. ni
a. remedio. dispositur. una. cū. filio. ⁊ spū. scō. eal. reuelatē. Reuelatur. aūt. eam
tenal. xp̄i. ⁊ humanitatē. q̄. ⁊ uobi. pangūt. robis. ecclie. De. q̄. reuelatione
de. libr. apocalipsi. dic. ⁊ hb. ihu. apocalipsi. dicit. ⁊. reuelatē. q. ⁊ ostendit. que
de. reuelatur. ihū. robis. ecclie. sum. ⁊. ecclā. pctā. sū. in. ipe. primo. ⁊ ei
pauit. ⁊ candelabri. templi. aurei. ꝓ. sanctuariū. ⁊ ei. ⁊ in. medio. primi. sū. filii. hominis
si. posset. ⁊ moueat. eccl. ⁊. q. pbis. ⁊ ne. ⁊ in. medio. primi. sū. filii. hominis
ut. q̄. ordinata. suppleat. ecclie. pauca. primi. legisse. hoc. ille. bñ. uni. rel
qui. sequenti. uenit. reddam. pphie. nōie. ecclesiar. ⁊ alijs. ecclesiis. ꝓ
phijs. Sciat. enī. nouiss. ⁊ plene. uoce. euangelii. legi. ea. ꝓphia. pphijs
uenit. q. de. xp̄o. ⁊ ecclia. magna. ex. ꝓ. tam. abundanter. testimonio. ue
nare. ut. ⁊ eos. q. ex. aliq. incipiāna. ih. ephana. dom. est. pphia. ⁊ ꝓ
fetio. ⁊ de. futuro. ⁊ de. presenti. ⁊ de. ecclia. magna. ex. ꝓ. tam. abundanter. testimonio. de
uenare. ut. ⁊ eos. q. ex. aliq. incipiāna. ih. ephana. dom. est. pphia. ⁊ ꝓ
fetio. ⁊ de futuro. ⁊ de presenti. ⁊ de

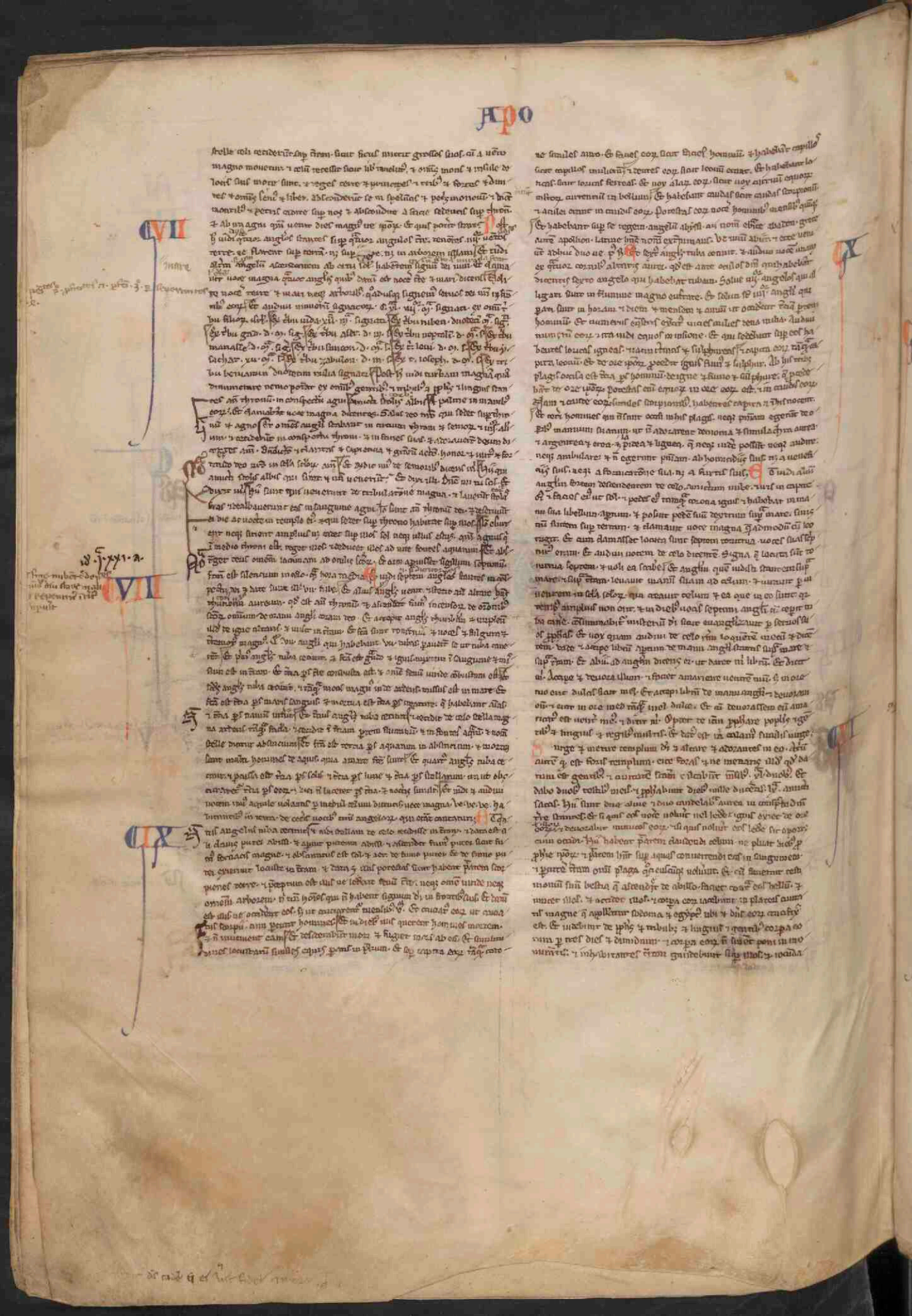

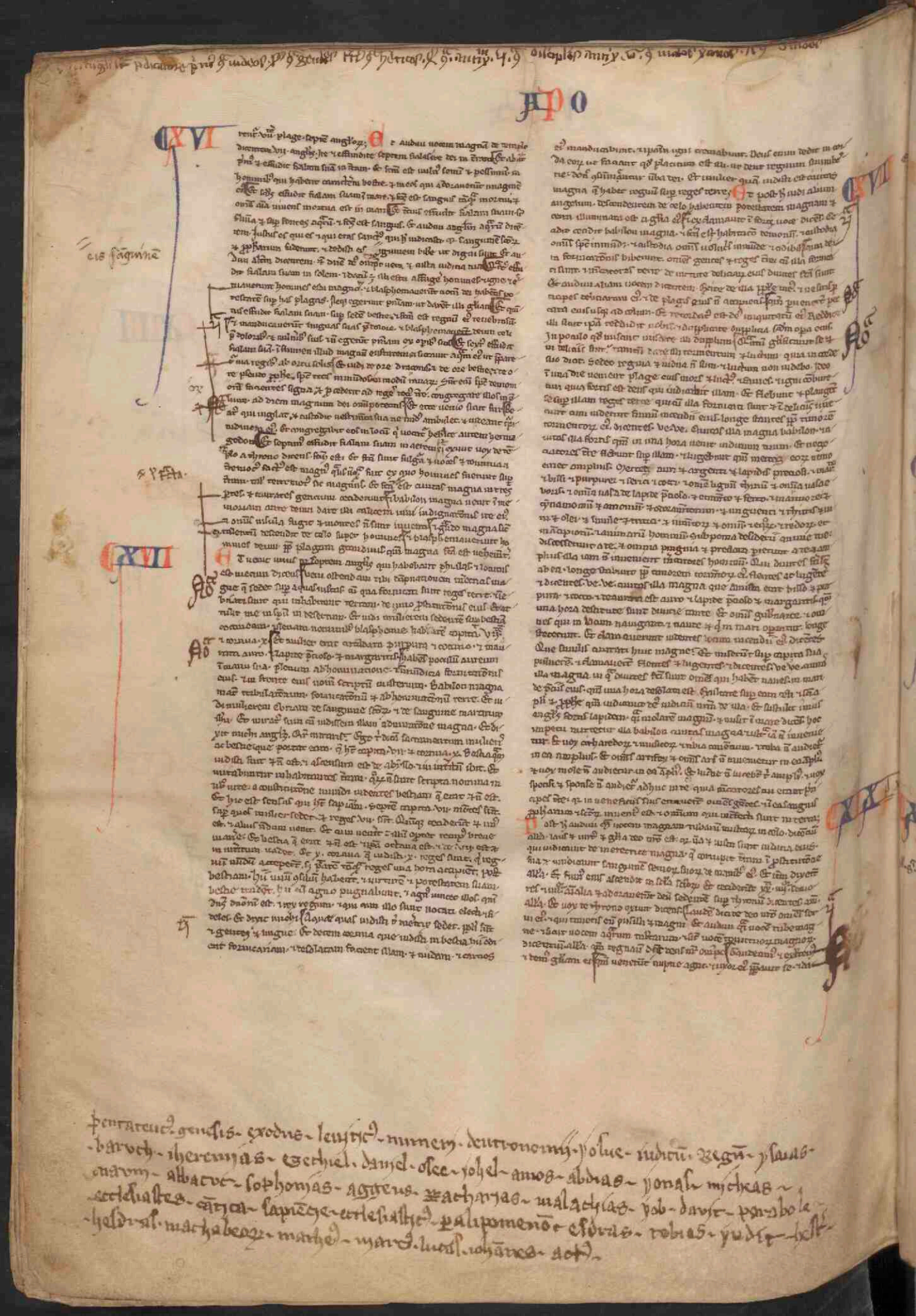

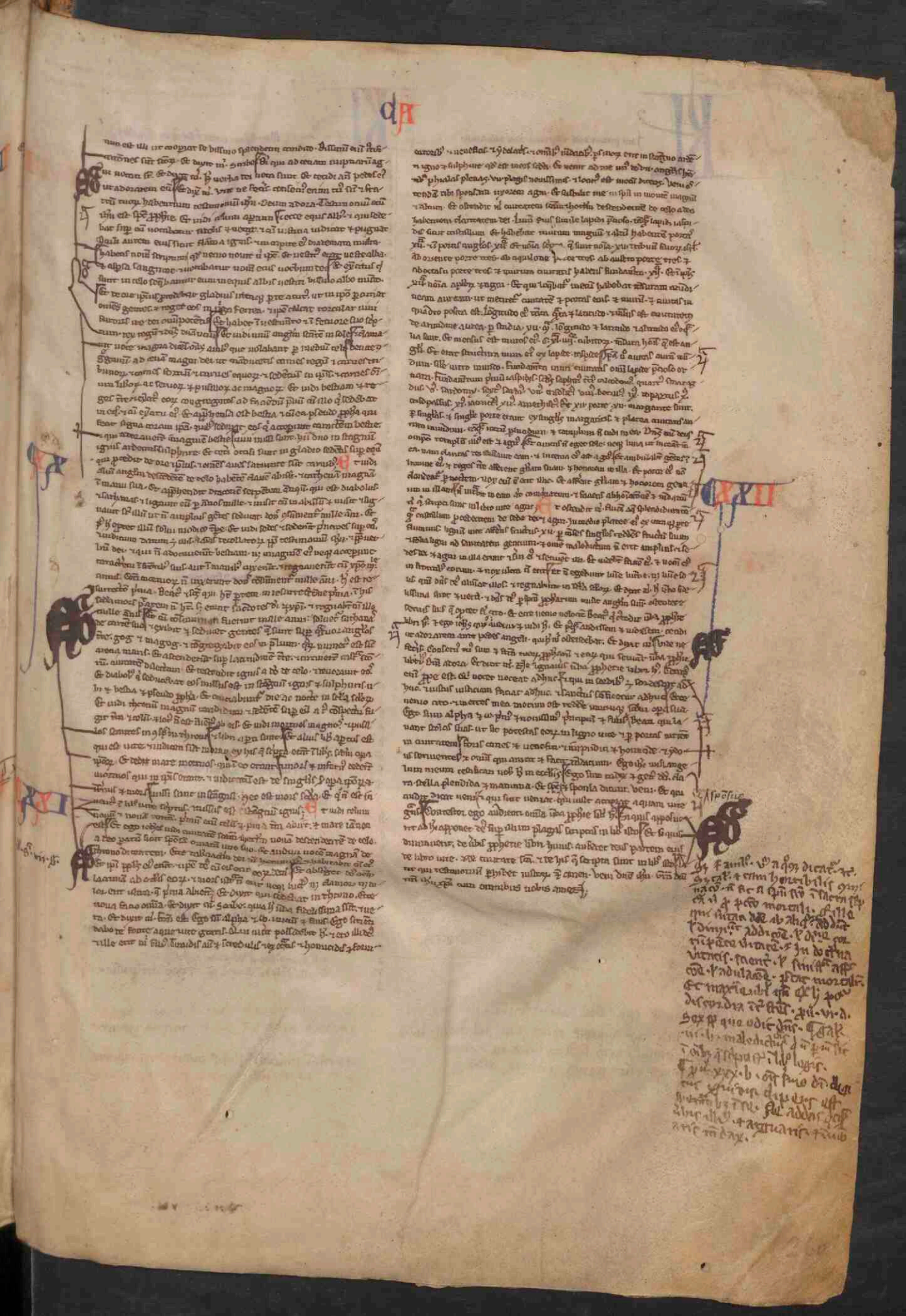

[illegible] pars nuo post x. 8. 26.

[illegible] hanc dabit [illegible] festum clementis hiemis [illegible]

KL

Jan. hr. d. xxvi. luna xxv.

Jani prima dies et septima fine minutus.

Circumcisio dni et octave eius.

Dep. s. simeonis qui in columpna stetit. iii. lc. et iii.

Epiph. dni.

Sc. adrici conf. [illegible] in Cenom. xx. lc. sn. sequ.

Octave epiph. Dep. sc. hylarii et remigii epor.

Felicis confessoris.

s. mauri abbis. Obiit [illegible] de mallebr. mil.

Pass. s. martelli pp. O. i. 9.

Dep. s. suplicii epi. et gf.

Pass. s. prisce virg.

Dep. s. iannoniani pbri. Pass. s. mauri marthe audifax et abacuc.

Pass. s. fabiani pp. et sebastiani mar.

Pass. s. agnetis virg.

Pass. s. vincencii diaconi. Pass. s.

Pass. s. emerentiane virg. et mathasii mar.

O. i. 9.

Conversio s. pauli apli. Pass. s. piecti epi.

Pass. s. policarpi epi.

Depositio [illegible] Cenom. apli.

O.

KL

Ar. febr. [illegible] precedit [illegible] finem.

Purificatio sc. marie.

O. O. i. 9.

Pass. s. agathe virg.

Hath. s. vedasti et amandi epor. O. i. gf.

Sc. scolastice virg. O. i. gf. Fo. i. cho.

Hath. s. severini abbis.

Passio s. valentini pbri.

Pass. s. iuliane virg.

Cathedra s. petri apli.

s. mathie apli.

O. i. ch.

Circumcisio iamus epy. sibi vendicat. oc. fuli. martel.
prisca fab ag vincen thim pau pol nobile lum
bri pur blasus agath febrio scolastica valen
quli quinge ruc penna mathian inde

KL

Martis prima notat [illegible] est.

Dep. s. albini epi.

O. i. 9.

Pass. s. perpetue et felicitatis.

Dep. s. gregorii pp. O. i. 9.

Dep. s. benedicti abbis.

O. i. 9.

O.

Annunciatio [illegible]

Desiderate domini.

KL

Apl. tercia est [illegible] a fine minutus.

Dep. s. ambrosii epi.

Hath. s. leonis pp.

Tiburci et valeriani et maximi mar.

Hath. s. [illegible] epi. Cenom. sc.

Pass. s. georgii.

Letania maior. Hath. s. marci evangeliste.

O. i. ch.

Pass. s. vitalis. Dep. s. vulgalori abbis.

Translatio s. liborii Cenom. epi. et petri mar. passio.

[illegible] adria [illegible] gregoriano
Cerdrid abba bn [illegible] maria genitrix
apri. i. ambrosi festis [illegible]
[illegible]

Kl. Tertio nonas iunii luna xxvi hora xi minuta xxiiii.

Philoxi ephesiorum et iacobi iherosolimitani apostolorum.
Sancti s. archangeli epi.
Pasci s. alexandri epi. cuiusdam ciuis romani. qui sancto
Pauli s. quirini martiris. epi. Seruato

Iohis cognomento Lacunati. ℭ ob. i. epi

Depositio beati cuthberti
Eodem. i. epi martiris. apud
Depositio s. maximini epi. et confessoris abbatis
Eodem. i. achillei et pancratii martiris.

Depositio s. antherotis epi.

Pauli s. romani epi.
Pauli s. donatiani virginum.
Sancti s. urbani epi. et mar.
Sci augustini primi anglorum epi.
Pauli s. erasmi.
Depositio s. simeonis epi.

Kl. Sancti s. petronille virginis.
Iuxta ostensa quidam a fine notatur.

Pauli s. marcelli presbiteri et petri exorcistae.
Depositio s. iuliani et basilisse.

Pauli s. bonifacii.
Translatio s. bertini epi depositio.

Sancti s. medardi epi.
Pauli s. primi et feliciani. Depositio s. ilde
ri epi et virginis.

Sancti s. barnabe apli.
basilidis cirini naboris et nazarii
ri mar.

Sci aberwini presbiteri et confessoris.

Trigilli s. amani epi.
pauli simplicii et modesti fratrum.
Pauli s. turiani et iuste martyrum.
Sancti s. anni presbiteri
et pauli et waari
pauli s. clementis epi.

b. ℣. g.

Vigilia s. iohis baptiste
Samuelis ouilleus. ℣. ℣. g.

Pauli et s. iohis et pauli mart.

Vigilia apostolorum petri et pauli. Sancti s. leonis epi.
Pauli cornuedon.
Octauarium s. petri apli. Depositio s. benedicti epi et confessoris.

philip[pe] crist[e] et god iohan[n]i lauda epi nec[te]r et phot
inat[i] i hac serue tuis nebam tu pede pl cau
Ihc mareelle bom dat me iuni bac odulf
Dirett mar pthali waldfrid iohi le pepau

Kl. Tertio nonas iunii luna nona anni bissexti.

Depositio s. barlaphi abbatis
pauli s. pauli et maximiani.

Octauas sancte trinitatis sacramentum epi. ℣. ℣.

Octaua apostolorum.

Innocentis et quinti mar.
Translatio s. paulini epi confessoris.
pauli s. stephani.
Aduentus corporis s. willibrordi abbatis et confessoris

Sancti s. siri epi

Sancti s. arnulfi epi et mar.
sci ursmari abbatis.
pauli s. margarete virginis.
Sancti s. praxedis virginis.
Sancti sce magdalene.
pauli s. apollinaris
Depositio sci pancratii epi.
Translatio [illegible] pauli s. iacobi apli. et filii zebedei ℣. ℣. ℣.
martiris. ℣. ℣. ℣.
Supremi dominicus rump[i]. ℣. ℣. ℣.
pauli et iuuenalis mar. Sancti s. sanctonis epi.
Sancti s. felicis pbri sisinni fusciani et barnab.
pauli s. aldonis et rufinis.
Depositio s. simeonis epi.

Kl. Augusti nec prima appellatur de fine tertiadecimi
Ad uincula s. petri. Depositio sci gaugerici epi et mar. ℣. ℣. ℣.
pauli et depositio epi.
Nec enim s. stephani archidiaconi gamalielis rabbon
Pogni marcelli et nicomani mar.
Sancti s. hadriani epi
pauli s. sixti pp. felicissimi et agapiti diaconum.
pauli et mariani epi.
pauli et ciriaci large et smaragdi sallustii claudii
pauli et romani. Depositio s. ypoliti cruce qui inguinis lanceo
pauli et laurentii.
passio s. eusebii.

pauli et apolonii ad locum suum depositio s. tarcisii regionis
uigilia de maria. Sancti s. eusebii epi

Sancti s. alexandri et frumentii epi.
Depositio sci laurentii
pauli et agapiti mar. ℣. ℣. ℣.
pauli s. magni
Sancti s. hadriani epi. et philippi abbatis.
pauli s. pontiani.
Oct. sancte agnetis. pauli et thimothei et siphoriani
pauli et claudii athenei. geminii. dominice et theodule
Sancti s. bartholomei apli. Depositio s. audoeni confessoris. ℣. ℣. ℣.
Depositio sci victoris epi et mar.
pauli et ceretis et ruffi.
pauli et titi.
pauli et ruffini et iuliani. Depositio sci augerici epi.
Decollatio s. iohis baptiste. pauli et tabree v.
pauli et felicis et audacti.
Depositio s. paulini epi.

hui[us] pasc[ha] ann[o] nec[te] et [illegible] fra[n]c[i] uuigu[n] apell[at]
mulphus pinx[it] mag[ist] ip[s]e cruc[em] iacob[us] pa[ri]s
pe[ne] steph[anus] pthol[ia] do[mi]n[u]s lau[re]ntius fu[it]
ripero grip[h] mag[ist] augus[tinus] thimo bartholo[mei] mu[ltos] annos [illegible]

Reyna Maria Cristina de Austria

Iste lib' ꝑtz canonicꝰ ī glaꝛib9 ī tiecto
quē legauit eis magister bernardus voten enghe
canonicꝰ ī sūmo

276